

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

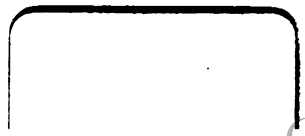
We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

IOANNIS ALBERTI FABRICII

THEOL. D. ET PROF. PVBL. HAMBVRG.

BIBLIOTHECA GRAECA

VOLVMEN DVODECIMVM

IN QVO CONTINENTVR

LEONIS ALLATHI DIATRIBA DE GEORGIIS ET EORVM SCRIPTIS ATQVE
LIBRI VI. CAPITA QVATVOR PRIORA QVIBVS ENARRANTVR COL-
LECTIONES CANONVM VETERIS ECCLESIAE ET CONCILIORVM TAM
VNIVERSALIVM QVAM PARTICVLARIVM NEC NON DE EPISTOLIS
AC DECRETIS PONTIFICVM ROM. NOTITIA TRADITVR

A C C E D I T

SYNODICVM VETVS PRIDEM IN LVCEM DATVM

A

B. D. IOANNE PAPPO

EDITIO NOVA

VARIORVM CVRIS EMENDATIOR ATQVE AVCTIOR

CVRANTE

GOTTLIEB CHRISTOPHORO HARLESS

CONS. AVL. ET P. P. O. IN VNIVERS. LITTER. ERLANG.

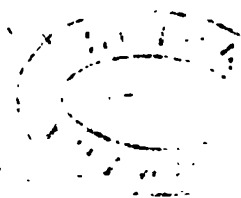
HAMBVRGI.

APVD CAROLVM ERNESTVM BOHN

A. C. MDCCCIX

LIPSIAB EX OFFICINA BREITKOPFIO - HAERTELIA.

SVMME VENERABILI ET CELEBERRIMO
CHRIST. DAV. ANT. MARTINI

**DOCTORI THEOLOGIAE CONSILIARIO SENATVS ECCLESIASTICI
ET ACADEMIAE**

QVAE MONACHII SVB AVSPICIIS REGIIS FLORET

SOCIO ORDINARIO ETC.

FAVTORI ET AMICO PIE COLENDO

ATQVE

ILLVSTRI ET CELEBERRIMO
CHRIST. FRIDERICO GLÜCK

**CONSILIARIO AVLICO ET I. V. DOCTORI AC PROFESSORI P. O. IN
VNIVERSITATE LITTERARVM ERLANGENSI**

COLLEGAE IVCVNDISSIMO ET AMICO VETERI

ATQVE CANDIDO

QVORVM
INSIGNI HUMANITATI LIBERALITATI AC DILIGENTIAE
HOC DVODECIMVM VOLVMEN
BIBLIOTHECAE GRAECAE
MVLTVM DEBET

ID
OMNI QVA PAR EST OBSERVANTIA

D. D. D.

ET
TAMQVAM PIGNVS AMICITIAE GRATISSIMIQUE ANIMI

SACRV M

ESSE IVBET

GOTTLIEB CHRISTOPHOR. HARLESS.

P R A E F A T I O.

Non mea culpa factum est, ut hoc volumen iusto serius prelo exiret: sed aliena, eaque grauia, impedimenta et temporis nostri calamitas retardarunt operas. Quidquid est, T. E. L. B. ut hoc volumen, cuius confectio mihi, in historia canonum ecclesiasticorum et conciliorum antea minus versato, in primis molesta fuit nec adeo facilis, aequi bonique consulas, rogo oroque enixissime. Attamen, ut in capite *de Canonibus* plura, quae ad pleniorum illorum pertinerent cognitionem historiamque, adicerem, fecit singularis humanitas atque eruditio cel. *Glückii*, collegae iucundissimi mihiq; amicissimi, qui in historia iuris canonici aequae ac ciuilibus habitat, et me ad illud caput haud raro nec leuiter amplificandum, consiliis et libris, e quibus possem plura haurire, iuuuit liberalissime. Ad caput *de conciliis*, tam vniuersalibus, quam particularibus, supplementis necessariis augendum mihi, quod valde dolui, multa deerant praesidia, cum primis *Coleti* collectio. atque *Manfii* tam sup-

plementa conciliorum, quam amplissima illorum collectio: atque, quid mihi esset faciendum, diu haesitaram. Quum autem comperissem, Mansii amplissimam collectionem esse in bibliotheca ven. et cel. D. Martini, tum vniuersitatis litterarum Altdorfinae, in praesenti Academiae doctrinarum Monacensis ornamenti, atque Coleti Collectionem et Mansii supplementa conciliorum custodiri in bibliotheca publica Lipsiensi: confugi ad humanitatem cel. Martini, ut ex Mansii Collectione supplementa necessaria suppeditaret, et ad veterem amicitiam Rosenmülleri, V. C. et Professoris linguae arabicae in Musarum sede Lipsiensi, ut Coleti collectionem, Mansii-que supplementa conciliorum contenderet, et, quum ad corrigenda huius quoque voluminis Fabriciani peccata typographica operam more suo et laudabili conferat, ea, quae necessaria viderentur, enotaret atque adiceret. Atque, quod ego cum significatione gratissimi animi profiteor, vterque precibus meis adnuit, eorumque singulari diligentiae et solertiae lector egregias maximeque necessarias debet accessiones. Quod ego in meis adnotationibus ad vtrumque caput multa loca ex Mansii collectione ac supplementis citavi, ea, uti iam partim ad pag. 558. falsus sum, ducibus Fuchsio in: *Bibliothek der Kirchenversammlungen des IV. und V. Jahrhunderts*, et praesertim Walchio, Theologo quondam Göttingensi, in: *Entwurf einer vollständigen Historie der Kirchenversammlungen*, adscripsi. Atque ex Walchii libro, quem non omnes huius litterarum generis cupidi ad manus habent, aut legere atque conferre possunt,

funt, eorum, quae de Conciliis ac synodis Hispanicis, Britannicis aliisque addi debuerunt, et quae in *Wilkins*, *Aguirre* aliorumque collectionibus operibusque reperiuntur, commemorationem haud inutilem ingratamque fore arbitratus sum. Contra, ne moles libri nimis cresceret, et *Allatii* diatribam saepe contraxi, et in codicibus in quibus singula concilia synodique singulae enarrentur aut memorentur, conquirendis et indicandis nolui tempus operamque perdere et obscuram ostentare diligentiam, quam quidem haud paucis aequae molestam ac mihi futuram esse iudicaui. Atque eadem cantilena quoties canenda mihi fuisset! At tamen aliquoties, (ex. gr. ad pag. 558. aliisque ibi citatis locis,) haud paucos generatim laudaui codd. msstos, in quibus plura concilia, eorumque historia aut decreta iunctim exarata leguntur, et quos ii, qui forsitan non admodum multi erunt, quibus vero singulorum conciliorum memoria, in codd. inuestiganda, necessaria videbitur, consulent. Neque tamen peculiarium quorundam conciliorum graecorum notitiam in codicibus obuiam omnino neglexi, sed hinc inde dedi. Enimuero plura aut copiosa supplementa ad historiam conciliorum, a Graecis non congregatorum, et decretorum, graece non scriptorum, quippe quae ab instituto nostro et bibliotheca graeca aliena videbantur, studiose colligere atque conscribere dubitaui.

Fabricium enim in duobus illis capitibus de canonibus ecclesiasticis et conciliis permulta, quae ad Bibliothecam graecam
 haud

haud pertinerent, congeſſiſſe atque vberius explicuiſſe, haud negandum eſt. At quoniam et ille ipſe in praefatione ſuum conſilium declarauit; et quam grata multis fuerit Fabricii opera, vel ex eo intelligi poteſt, quod permulti VV. DD. ad haec capita Fabriciana ablegarunt lectores, tam ea, quae ad Graecos haud vnice ſpectant, quam *Synodicon vetus*, ad quod et ipſe Fabricius deinceps in hoc capite, et alii VV. DD. infinitis paene locis prouocant, reſecare nolui, veritus, ne in aliorum reprehensionem incurrerem. Ceterum cel. *Beckii*, qui more ſuo praeclara additamenta paſſim inferuit, et cel. *Rosenmülleri* diligentiam, ad plagellas a vitiis typographicis purgandas adhibitam, mecum praedicabis. TV vero, L. B. vale mihiſque faueas velim. Scr. Erlangae ipſis Nonis Nouembr. c1810cccx.

GOTTLIEB CHRISTOPHORVS. HARLESS.

I. A.

I. A. FABRICII PRAEFATIO

ad volumen XI. vet. edit.

Ex quatuor illis vel quinque argumentis, quae libro sexto huius Bibliothecae graecae completi constitueram, ut de Canonibus primum ecclesiae, et de Conciliis, deinde de Ictis Graecis Medicisque, nec non de supposititiis ac de collectionibus scriptorum graecorum iunctum editorum, quas haecenus non adtigissem, tractarem: in praesenti tantum habes a me, quae de Canonum collectionibus et de Conciliis *) in studiosorum usus adnotare licuit, ubi veniam dabis, quod, Graeca tantum pollicitus, cetera etiam ob nexum, quem habent, et communem utilitatem eodem studio recensenda, nec a Graecis diuellenda duxi, simulque etiam adtigi Epistolas pontificum **) et bullaria, ***) poenitenciales libellos, †) Capitularia item ††) imperatorum ac regum, aliaque, sine quibus notitia

Cano-

*) Ego vero id caput *de Conciliis* in praesenti hoc volumine propter spatii angustias, et quia caput *de Georgis* ex superiore veteris editionis volumine repetendum et huic volumini novae editionis praemittendum fuit, haud integrum reddere potui. *Harl.*

) p. 170. *) p. 180. †) p. 238. ††) p. 252. et (vet. ed.) 495. sqq. p. 743. sqq. ed. nov.

Canonum et Conciliorum parum integra videri potest. Indices scriptorum dedi in Gelasium de Actis Concilii Nicaeni p. 590. et Gelasium alterum de duabus Christi naturis p. 659. nec non in Iustiniani, imper. librum aduersus Origenem p. 682. Breuiarium Liberati p. 685. et in decreta imperialia de cultu imaginum a Goldasto edita pag. 739. *Synodicum* vero *vetus* D. Pappi, vtpote plenissimam de Conciliis ad Photii vsque aetatem synopsis, rariusque, nisi in voluminosis operibus obuium, studiosorum in gratiam pag. 360. integrum inserui. Denique addidi egregii viri *Demetrii Procopii* Moschopolitae iucundam, licet breuiorem fortasse, quam velles, notitiam de recentibus Graecis eruditis, *) Bucuresto nuper transmissam ad me beneficio Celsissimi Principis, cuius consiliis, exemplo et generosae benignitati longe plurium ingeniorum prouentum, vberiusque incrementum bonorum studiorum et debet Graecia et debebit. Vale.

*) Hanc *Procopii* notitiam iam reposui in vol. superiore, XI. p. 521. sqq. *Harl.*

INDEX CAPITVM.

LEONIS ALLATII Diatriba de GEORGIIS, hinc inde contrahæ, cum notis FABRICII et G. C. HARLESS. pag. 1.

LIBRI SEXTI

CAPVT I.

De SABINO HERACLEENSI et aliis canonum veterum ecclesiasticorum collectoribus; cum supplementis G. C. HARLESS. pag. 137.

CAPVT II.

De conciliis ecclesiasticis eorumque collectoribus, cum supplementis G. C. HARLESS. pag. 275.

CAPVT III.

Synopticas veterum de synodis, vniuersalibus maxime, relationes cum supplementis G. C. HARLESS p. 338. — Synodicon vulgatum a Ioanne Pappo pag. 360.

CAPVT

CAPVT IV.

CONCILIORVM notitia alphabetica, chronologica et geographica. *Index conciliorum alphabeticus ex editione Mansiana, collatus cum Mansi Supplementis, editione Coletiana, Harduiniana, Labbeana et Regia. I. pag. 422. — Index conciliorum eo temporis ordine, quo habita sunt, collatis iisdem quinque editionibus, Mansique Supplementis. II. (Reliqua in sequenti volumine sequentur: multa tamen excludi poterunt.) Cum supplementis CHR. DAV. ANT. MARTINI, ERN. FRID. CAR. ROSENMFVLLER et G. C. HARLESS.*

pag. 558.

AD

AD IO. ALB. FABRICII
BIBLIOTHECAE GRAECAE
LIBRI QVINTI PARTÈM SECVNDAM.

LEONIS ALLATII

de Georgiis et eorum scriptis diatriba, scripta a. CXCIXLIV. et ad editionem Parisiensem a. CXCICLI. cum notis, supplemento et indice olim recusa, curante I. A. Fabricio, et subiuncta vol. X. vet. edit. nunc a me hinc inde in compendium redacta. a) Harl.

GEORGII nomen ante Christum, quod ipse adnotarim, neque cognitum, neque in usu: b) post Christum frequentissimum fuit. Quamvis enim ab *Athenaeo* lib. 15. c) GEORGVS quidam *περὶ τῶν ἐν Ῥόδῳ θυσιῶν*, de sacrificiis Rhodiis: καὶ ὁ εἰς Πτολεμαῖον δὲ τὸν πρῶτον Αἰγύπτου βασιλεύσαντα, παιάν ἐστιν, ἐν ᾧ δὲσι Ῥόδιοι. Ἐχει γὰρ τὸ ἡ παιάν ἐπιφθεγγόμενον, ὡς φησι Γεωργὸς ἐν τῷ περὶ τῶν ἐν Ῥόδῳ θυσιῶν. Carmen, quod in *Ptolemaeo* primum *Aegypti regem* conscriptum est, et Rhodii canunt, *Paeon* est, quum habeat repetita ἡ παιάν, ut ait *Georgus* in opere de sacrificiis Rhodiis: *Georgius* tamen non fuit. Immo nec *Georgus*, sed, si me non fallit suspicio, *Gorgon*, qui *Hesychio* teste de Rhodiis sacrificiis scripsit, in voce *Καταρρύπτις*, et in *Ἐπιπολιῖος*. Quem eundem esse cum

supe-

a) Sub finem praefat. ad vol. XI. iam et consilium, cur laborem diatribaeque Allatii contraherem, aperui, et rationem, quam sequuturus sum, satis, credo, declaravi. Accedit, quod eadem diatriba etiam recusa est in *Corpore Byzantino*, tom. II. vol. XII. ed. Venet. post *Georgii Acropolitae* Chronicon. Harl.

b) *Georgi*, Asiae populi, ab agrorum cultu ita dicti, de quibus *Mela* lib. 1. c. 2. *Super Amazonas et Hyperboreos, Cimmerii, Cissianti, Achaei,*

Georgi, Moschi. Et lib. 2. cap. 1. *Vagi Nomades pecorum pabula sequuntur, atque, ut illa ducant, ita diu statam sedem agunt. Colunt Georgi exercentque agros.* Meminit et *Plinius* VI. 13. hist. licet alii codices *Georgi* legant, alii *Georgili*. Hodie *Georgia* siue *Georgiana, Gurgistan*, paret Persis, et multos habet Christianos, cum Armeniis et Graecis in religione magnam partem conspirantes. [Nunc Russis paret.]

c) p. 697. *Georgum* etiam vocat *Io. Meursius* lib. 1. de Rhodo p. 51.

superiori nullus dubito. Dictum confirmatur ex scholiasta Pindari Ode septima in Disgoram, Rhodium pugilem, ταύτην τὴν ᾠδὴν ἀνακεῖσθαι φησι Γόργων ἐν τῷ τῆς Σεληναίας Ἀθήνας ἱερῷ χρυσοῖς γράμμασιν. Odam hanc appensam fuisse narrat Gorgon in templo Selenae Minervae aureis literis. De GORGO ^{d)} etiam, Alexandri magni peritissimo artifice, et rerum metallicarum callentissimo, vide Strabonem lib. 15. et Casaubonum comment. in eundem lib. 9. ^{e)} vbi Gorgi nomen in Strabone substituit pag. 142. Sed de his, aiebat ille, doctorum esto iudicium. De GORGO MESSENIO, -opibus ac generis splendore Messeniorum nulli secundo, formae dignitate et exteriori cultu et coronarum numero in ipsa adolescentia omnium, qui in ludis gymniciis decertabant, celeberrimo, et post certamina in reipublicae negotiis ac patriae administratione non minori ac ante gloria incumbente, vide excerpta Polybii ^{f)} Valesiana p. 12. Ingratus ipse in lares domesticos, et sanctissimum parentum cultum iniuriis diceret, si, dum de GORGO ago, GORGORVM patris et filii pietatem, aeternitate dignam, ex Diodori excerptis ^{g)} non adscriberem. ὅτι ἦν τις Γόργος Μοργαντίνος ἐπικαλούμενος Κάμβαλος πλέτω καὶ δόξῃ διαφέρων, ὃς ἐπὶ κυνηγίαν ἐρμήσας, καὶ περιπεσὼν ληστῆρῶν δραπετῶν, ἔφυγε περὶς τὴν πόλιν. ἀπαντήσαντος δὲ αὐτῷ Γόργῳ, τῷ τέττε πατρὸς ἐφ' ἵππε, καὶ καθαλλομένη, καὶ παραδιδόντος τὸν ἵππον, ὅπως ἐφαλλόμενος ἀφιππεύσῃ περὶς τὴν πόλιν. εἰθ' ὁ πᾶς τὴν ἰδίαν σωτηρίαν τῆς τῷ πατρὸς προέκρινεν, εἰθ' ὁ πατήρ προσεδέχετο τῷ τῷ τέκνῳ θανάτῳ διαφυγῆν τὸν κίνδυνον. δεομένων δὲ ἀλλήλων μετὰ δακρύων, καὶ διαφιλοτιμυμένων ὑπὲρ εὐσεβείας τε καὶ φιλοσοφίας, σύγκρισιν τε λαμβάνοντος ἡδὲ φιλοτέκνε πρὸς τρόπον φιλοπάτορα, συνέβη τῆς ληστῆς ἐπιφανέντας, ἀμφοτέρους ἀνελεῖν. Gorgus erat Murgantinus, cognomento Cambalus, vir opibus et gloria civitatis suae princeps. Hic venatum egressus, cum in latronum manus incidisset, cursu in oppidum contendere coepit: cui quum forte Gorgus pater, equo vectus obviam occurrisset, statimque equo defiliens filium hortaretur, ut equo instenso protinus se in urbem abripere vellet, neque filius salutem suam patris incolumitati praeverti passus est, neque pater, occiso filio, superesse sustinuit: proinde quum alter alterum flens oraret, ac pietate inter se certarent, commisso paterno amore cum filii caritate, interim latrones utrumque affectu confoderunt. Nunc ad Georgios orationem conuertamus.

II. Nomen, inquam, post Christum Christianis omnibus, vel [P] propter euangelicas agricolarum, cum quibus Christus se comparat, parabolas, vel propter in ecclesia eximium, ac singulare Georgii, martyris ^{h)}, certamen summo opere exculum.

III. GEOR.

d) Γόργος ὁ μεταλλευτῆς Straboni XV. p. 700. [p. 1025. A. ed. Almelou.]

e) Pro verbis μεταλλεύς τῆς Κρήτης ἀπὸ χαλκίδος Casaubonus legit μεταλλευτῆς Γόργος κ. χ. lib. IX. p. 407. [p. 624. not. I. ed. Almelou.]

f) Ex libro VII. hist.

g) In iisdem excerptis Valesianis siue Peirescianis p. 393.

h) De hoc Georgio, martyre celeberrimo, qui in Diocletiani persecutione martyrium Lydæ

in Palaestina subiit, varia Graecorum scripta memoravi volum. X. p. 229. sqq. [add. Lambeck. IV. p. 290. sqq. nr. 7. et 8. et vol. VIII. p. 210.] De eodem Cangius ad Alexiadem p. 373. Hottinger. hist. oriental. p. 150. seq. Matthias Frid. Beckius ad Ephemerides Persicas p. 70. seq. Io. Seldenus de titulis honorum II. p. 552. seq. Surinus et Asta Sanctior. 23 April. T. 3 p. 347. p. 100. seqq. Theoph. Raynaudus in S. Georgio Cappadoce megalomartyre tom. VIII. opp. p. 335. seqq. vbi etiam de aliis Georgiis, martyribus, p. 347. seq.

III. GEORGIUS primum PRESBYTER ALEXANDRINVS; ¹⁾ deinde LAODICENVS episcopus, ²⁾ partes Arianas sequutus, et dicto et scripto contra catholicos haereticorum causam acerrime tutatus est. — *Georgius vero*, scribit Athanasius lib. de Synodis Arianorum, *qui nunc Laodiceae est, et per id tempus presbyter Alexandrinus erat, et Antiochiae commorabatur, ita ad Alexandrum episcopum scripsit: Conquereris de Ario, cum dicit, erat, quando non erat filius. Certe Esaias filius fuit Amos, Amosque prius fuit, quam gigneretur Esaias.* Interfuit cum reliquis Arianis Antiocheno concilio ³⁾, ab Eusebio Nicomediensi coactō contra Athanasium. Nicephorus Callisti historiar. eccles. lib. 9. cap. 12. et 49. Et in electione Meletii patriarchae Antiocheni, ⁴⁾ quum imperator Constantius, omnibus, qui dicendi facultate pollerent, mandasset, ut eam sententiam: *Dominus condidit me initio viarum suarum*, populo explicarent, notariique ad scribendum exercitati, cuiusque verba exciperent, primus omnium sui erroris virus euomuit. *Theodoretus* histor. ecclesiast. lib. 2. cap. 31. Postea ⁵⁾ in Palaestina episcoporum ordine motus, in communionemque receptus a Cyrillo Hierosolymitano, in causa fuit eidem Cyrillo, ut ab Acacio et Eudoxio episcopatu priuaretur. *Sozomenus* lib. 4. cap. 24. et ex eo *Nicephorus* lib. 9. cap. 46.

[P] 2. Aëtii tamen Syri blasphemias, et Eudoxii Antiocheni, ⁶⁾ litteris etiam datis ad *Ancyranum episcoporum conuentum* oppugnavit compressitque, ne tam libere saenirent. Exemplum epistolae legitur apud *Sozomenum* historiae eccl. lib. 9. cap. 12. et *Nicephorum* lib. 9. cap. 36.

3. Scripsit *vitam*, quo cum familiarissime vixerat, *Eusebii Emiseni*, ⁷⁾ Arianismi item propugnatoris. *Sozomenus* lib. 3. cap. 5. [6.] et *Nicephorus* lib. 9. cap. 5. ed. Paris. Erroris tamen ac falsitatis arguitur a Baronio non vno in loco.

4. Pro veritate etiam contra *Manichaeorum impia dogmata* editis voluminibus certavit, ut ex Heracliano episcopo Chalced. refert *Photius* in biblioth. cod. LXXXV. [v. supra vol. X. p. 705. et *Nicephorus* lib. 6. cap. 32. et ante hos *Theodoretus* Haeretic. fab. lib. 1. ⁸⁾ in Manete, [P] et ante Theodoretum Epiphanius contra haereses ⁹⁾ lib. 2. aduersus Manichaeos.

A 2

5. Geor-

1) Fabric. in indice de Georgiis, et supplement. ad hanc Allatii diatribam, ea, quae sequuntur, adiecit: „Quum de Georgiis, qui graece scripserunt, hanc diatribam Allatius concinnauerit, aliud plane institutum seclatus est M. *Ioachim Mantzelius*, Rostochiensis, scholae Parchimensis corrector, qui Gustrouiae a. 1712. 4. edidit schediasma *de Georgiis fama et eruditione claris*, in quo sub centum lemmatibus varia, quae curiosa ipsi visa sunt, de viris claris, recentis maxime aetatis, qui latine scripserunt vel germanice, et *Georgii* praenomine sunt vbi, adnotauit.“ *Harl.*

2) Ab a. 332. [conf. de hoc Georgio supra vol. IX. p. 293. et quos ibi citavi. *Harl.*]

1) Etiam Tyrio, aduersus eundem S. Athanasium congregato a. 335. Antiochenum habitum a. 340. vel 341.

m) A. 361.

n) A. 361. vel 362.

o) Hinc inter *εὐσεβιστὰς* praedicatores refertur a *Philostorgio* VIII. 17. Consule *Iac. Gothofredi* notas p. 353. seq. *Socratis* vero lib. 1. cap. 24. *ἄς τῶν μισούντων τὸ ὁμοῖον.*

p) *Εὐκρίμων ἄς Εὐσεβιστῶν* vocat Socrates loco laudato, et quaedam ex illo adfert lib. 2. cap. 9. Confer, quae de Eusebio Emeseno dicta volum. VII. p. 412. sq.

q) Cap. 28.

r) Haeresi LXVI. 27.

5. Georgii quoque idem Theodoretus meminit in praefatione operis, ex quo, quemadmodum ex pluribus aliis, qui linguas suas aduersus falsum armarunt, Haereseon antiquas fabulas collegisse se scribit. Ex Theodoro sua habuit Nicephorus, ut videre est.

6. Hunc Possevinus vocauit Gregorium in Adparatu. An memoriae lapsu? In hisce nominibus scriptores saepissime errasse confudisseque personas, non quod solum vnum in aliud mutata status conditione iidem commutarunt, sed ex scriptorum etiam incuria, non Laodicensi, sed aliorum quoque exemplo infra ostendemus. Sane Gregorium in Laodicensi nullum inuenio.

IV. Eodem Laodicensi Georgii aeuo alter GEORGIUS CAPPADOX, *) ut Athanasius ad solitarios scribit, aerarii Constantinopolitani quaeſtor, et depeculator omnium, atque eo nomine profugus in *Alexandrinam* ecclesiam, Athanasio pulso, contra ius omne intrusus *) tutanda *Arianorum* haeresi, et flagitiosae vitae obscenitate multo Laodicensi infamior vivebat; quauis, num aliquid literis tradiderit, nondum compertum sit, antiquorum tamen tam exteriorum, tum ecclesiasticorum monumentorum sedulus inquisitor, ex quibus non tenuem neque contemnendam, sed amplam et imperatoris opibus parem bibliothecam erexit: plebis tandem infidae, quam ipse christianae sed suo commodo religioni addictus, ferro et vi laeserat, furore trucidatus, disceptus, igneque absumtus. Eum non suo, sed bibliothecae tantum nomine inter alios Georgios recensemus. Iulianus **) post huius viri necem Ecdicio Aegypti praefecto mandauit epist. 9. ut Georgii studio recollecta volumina omnia, quae in magna copia erant, compararet, et Porphyrio epist. 36. ut eam integram Antiochiam poenis etiam indictis transmitteret. [P] Epistolam Iuliani ad Porphyrium recenset etiam Suidas in *Ἐπιστολῇ Ἰουλιανῷ*. Volumina Iulianus Antiochiam aduecta in Traiani fano, ab Adriano exstructo, pulcerrimo illo quidem, licet mole exiguo reposuit: ea non multo post improba Iouiani imperatoris delidia, mulierculis ignem supponentibus, ingenti reipublicae literariae damno exarserunt. Ioannes Antiochenus in excerptis Valeſianis: *) et exactius Suidas in Iouiano: *ὁ δὲ Ἰουλιανὸς ἐκ τῆς γυναικὸς αὐτῷ κινήσει τὸν ὑπὸ Ἀδριανῷ τῷ βασιλεῶς κτισθέντα ναὸν χαρίεσταιν εἰς ἀποθέωσιν τῷ πατρὶ Τραϊανῷ, παρὰ δὲ Ἰουλιανῷ κατασθέντα βιβλιοθήκην, εὐνέχων τινὶ Θεοφίλῳ, κατέφλεξε σὺν πᾶσιν, οἷς ἔχε βιβλίαις, αὐτῶν τῶν παλλακίδων ὑφάπτουσιν μετὰ γέλωτος τὴν πυρᾶν. Ιουλιανὸς ἀβ uxore sua incitatus elegantissimum templum ab Adriano imperatore conditum ad patris Traiani consecrationem, et a Iuliano bibliothecam designatam Eunuchus cuiusdam Theophilo, cremavit cum omnibus libris, quos habebat, ipſis concubinis cum risu pyram succendentibus.* De Georgio Alexan.

*) Cappadocem etiam alibi vocat Athanasius non vno in loco, etsi apud Epiphaniam Ciliciae oppidum natus traditur ab *Ammiano Marcellino* XXII. II. conf. *Turrian.* Apologia pro canonibus apostolorum p. 88. sq.

†) Factum hoc a. 356. Deinde hic Georgius Alexandrinus episcopus Arianus a plebe tumultuante interfectus a. 362. Vide *Tillemontii* me-

morias hist. eccles. T. VIII. p. 160. et 209. sq. Ab aliis hunc quoque pro Georgio *Gregorium* dici videas, ut a Petauio ad Epiphaniū p. 283.

*) Ad hunc quoque Georgium exstat epistola Iuliani VIII. et LIV. atque ad Alexandrinos quae eos de Georgio obruncato increpat, X. quam habet etiam *Socrates* III. 3. et Nicephorus X. 7.

v) p. 846.

Alexandrino vide plura apud Gregorium Nazianzenum, oratione in laudem Athanasii, Epiphanium Haeresi 76. et alios Graecorum historicos.

V. Sub Honorio et Theodosio Augustis, et Barbae episcopatu ^{w)} Ariana secta paene extincta ac funditus sublata, adiumentis praestantium [P] virorum Timothei ac Georgii renasci, ac denuo vires acquirere visa est. GEORGIVS a Barba presbyter designatur: humanioribus litteris adprime eruditus, semper prae manibus Platonis Aristotelisque volumina habuit; ideoque nonnullos admiratio subiit, quomodo hic Arianæ sectae addici potuerit, qui Platonis sequeretur doctrinam, qui secundam et tertiam causam initium substantiae accepisse negavit, ideoque Iustino martyri ^{x)} aliquam quoque notionem trinitatis habuisse visus est. Nihilominus iste Georgius vna cum Timotheo in male sana et damnata haeresi perduravit: licet sua doctrina voluminibus etiam editis Arii blasphemam sententiam repurgarint, et in melius sensim et clam traduxerint. Socrates lib. 7. cap. 6. *πλὴν εἰ καὶ τῇ ἐαυτῶν ἐκκλησίᾳ παρέμεναν, ἀλλ' ἕως τὴν Ἀρειανὴν θρησκείαν λεληθότως ἐπὶ τὸ κρεῖσσον μετέθεσαν. πολλὰς γὰρ τῶν Ἀρείς βλασφημιῶν ταῖς οἰκείαις διδασκαλίαις ἐξέβαλον. Αἱ quamquam in sua ipsorum permanserunt ecclesia, tamen sectae Arianæ opinionem prædetinuit et ex occulto correxerunt: quippe eam sua doctrina multis Arii blasphemias perpurgarunt. Eadem habet ^{y)} Nicephorus Callisti lib. 14. cap. 13.*

VI. GEORGIVS, cognomento PISIDES, magnae ecclesiae Constantinopolitanae diaconus, et chartophylax, ^{z)} tum soluta, tum iuncta oratione pleraque scripsisse dicitur. Quum Heraclius imperator in Persidem iturus, humi prostratus, supplex, illacrimansque opem Dei aduersus hostes atque impios deprecaretur, diuino numine percitus ac futura praecidens, carminibus illis, quae refert Georgius Hamartolus, ^{aa)} et ex Hamartolo Cedrenus in historiae compendio, mirifice solatus est, *καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, Heraclius, μέλανα ὑποδήματα περιβαλλόμενος ἤξαστο, ὃν ἰδὼν Γεώργιος ὁ Πισίδης μετὰ τῆς τοιαύτης ταπεινώσεως, ἔφη, ὦ βασιλεῦ,*

[P] Μελαμβὰφες πέδιλον εἰλήσας ποδὸς,
Βάψας ἐρυθρὸν Περσικῶν ἐξ αἱμάτων.

Et ingressus ecclesiam, et nigris calceis indutus orauit, quem ita animo demisso videns Georgius Pissida dixit, o imperator, nigrum calceum conuoluens pedibus, rubefacies tinctum cruore Persico.

A 3

2. Iambi

w) Barbae Arianæ factionis episcopus CPolitani post Dorotheum a. C. 407.

x) Iustinus hoc de Platone in cohortatione ad Graecos.

y) Confer Hist. tripartitam XI. 6.

z) Clarus circa a. c. 630. ut dixi volumine VIII. p. 612. sqq. §. XVI. vbi de Pisside et eius scriptis, [et ego plura adscripsi: *Hætl.*]

aa) De Hamartoli chronico adhuc inedito infra p. 329. Cedreni locus est p. 357.

2. Iambi illius in *Exahemeron* graece cum selectis Gregorii Nazianzeni carminibus, et Synesianis hymnis Romae sub *Cyrilli*, patriarchae Alexandrini, nomine typis vulgati sunt, apud Franciscum Zannetum in 8vo anno 1590.^{bb)}

[P] 3. Eodem iambico metro Ioannis Philoponi, et sectatorum haeresim oppugnauit. [sed dissentit *Fabric.* l. c. p. 617.]

[P] 4. Ex *Heracleade*,^{cc)} quod vnum opus fuisse videtur^{dd)} cum eo, *εἰς τὸν κατὰ Περσῶν πόλεμον*, de *Persico Bello*, desumpta sunt, quae refert Ioannes Tzetzes *Chiliad.* 3. histor. 66. ubi et octo iambos illius^{ee)} producit, qui more illius poetae elegantissimi sunt.

5. Eodem auctore, Anastasii, martyris^{ff)}, vita exstabat in bibliotheca Antonii Augustini cod. LXI.

6. Posseuinus scribit, Pisidam de gestis imperatorum Constantinopolitanorum^{gg)} adseruari in bibliotheca Vallicellana, quam tamen licet anxie perquisiuerim, saepeque indicem, et potissimam librorum partem peruoluerim, ad hunc tamen diem nusquam tale opus occurrit. O utinam, quod non credo, esset. Errorem inde natum existimo. Nam, qui librorum graecorum indicem confecit, quum in cod. bibl. CXII. antiquo satis et optimae notae historiam de imperatoribus Constantinopolitanis in principio reperisset, eam tamen *ἀνέφαλον* plurimarum paginarum amissione, quam postea opus in *Exahemeron* Georgii Pisidae excipiebat, quum non aduertisset historiam primam de imperatoribus, Constantini Manassae Synopsin esse, eam Georgio Pisidae, sequentis operis auctori, sed oscitanter nimis donauit, et rerum harum anxiiis fucum fecit. Pisidae testimonio vsi sunt Isaacus Tzetzes in *Cassandram Lycophronis*, Suidas saepissime, et alii.

[P] 7. An postea in episcopatum Nicomediensem promotus idem cum Georgio Nicomediensi fuerit, cui plures, nec illaudabiles orationes panegyricae^{hh)} tribuuntur, in dubium,

bb) De codd. et editt. iam, quae necessaria scitu essent, adfatim disputata sunt, supra in vol. VIII. cit. p. 612. sq. ideo, quae Allatius protulerat, h. l. refecui. De cod. *Bauar.* CLXXXIX. in quo exstant Pisidae iambi .f. *εἶχαῖ ἱαμβικοὶ εἰς τὰς ἐξ ἡμέρας τῆς πομπῆς*, vid. ccl. *Hardt.* in *Aretini Beyträgen* etc. a. 1804. part. 12. p. 39. sq. *Harl.*

cc) Meminit Suidas in *Νυμφίος* et *Γεώργιος*. *Harl.*

dd) Imò diuersum. [v. *Fabric.* l. c. p. 616. nr. 4. et 5. et 6.]

ee) Septem iambi, quos ibi legas, non sunt Pisidae, sed Tzetzae et ipsius:

Οἱ χρονοὶ ταῦτα φασὶ, καὶ σὺν αὐτοῖς Πισίδης,
Ἐμπεδον δὲ καὶ αὐτὸς τὸ ἀρκυῖ ἱάνα,

Ἰάμβους γράψας εἰς τὸ νῦν ὡς τὰς πολλὰς ἱάσας,
Τὸς δὲ ἐνταῦθεν λίσσασαι κλέμματα σοὶ γιγνέσθαι.

Deinde iambi ipsi sequuntur.

ff) Intellige Anastasium Persam, de quo Surius et Acta Sanctor. 22. Ianuar. [v. *Fabr.* l. c. p. 616. nr. 7.]

gg) Chronicon a Georgio Piside et Cyrillo decerptum ex codice bibl. colleg. Annaei Aug. Viudcl. legisse se profitetur Raderus praef. ad Chronicon Alexandrinum, quod et ipsum ad Pisidam velut auctorem, sed parum certa coniectura referebat vir summus, I. Vsserius. [sed v. supra, vol. VII. p. 449. sqq. p. 472. sqq. ac de edit. p. 532. sub fin. *Harl.*]

hh) De his infra p. 312. seq. ed. Paris. [et add. supra ad vol. VIII. p. 619. not. l.]

bium, nec immerito, verti poterit. Alium tamen hunc a Nicomediensi Georgio, qui temporibus Photii, Photio ipsi operam nauarat suam in Photiana synodo, annorum ipsa spatia abunde probant: a Sergio enim patriarcha, cui in Exahemeron opus inscripsit, ad Photiana tempora anni ducenti et quinquaginta plus minus intercedunt. Si Nicomediensis episcopus fuit, alius ergo ab hoc omnino erit. Et fuisse episcopum, illo forsan non male suaderi possumus. Nam oratio ⁴⁵⁾ in verba Ioannis, *ἵσταν ἰuxta crucem Ἰησοῦ ματὴρ, καὶ σορὸρ ματρίσ, κτλ.* cuius initium est, *πρὸς ὑψηλοτάτην περιωπὴν ἡμῶν ὁ λόγος*, in manuscriptis codicibus Georgio Nicomediensi adscripta, in codice alio manuscripto, quem Chii videre contigit, in quo eadem oratio fusior, ac multo amplior legitur, Pissidae cognomen Georgio Nicomediensi adiungit; sic enim legit, *Γεωργίου μητροπολίτου Νικομηδείας τῷ Πισσίδῃ*. Exscriptoris lapsus, cui ista non placuerint, in codice esse, et puerilem oscitantiam, qualia multa in titulis praefigendis fieri amant, fatebitur. Non contra ibo. Immo lapsus concedo. *Πισσιδέας* namque, quum in exemplari, ut verisimillimum est, legeretur, in Pissidem ad pauca intentus exscriptor transmutauit. Diuersusque etiam est ab alio Georgio Pissidae episcopo, cuius memoriam Graecorum fasti die 19. Aprilis celebrant, fastu ac tyrannide iconomachorum ipartyre, quum hic Antiochiae Pissidenae fuerit antistes. *ἔτος ὁ ἅγιος ἐπὶ τῶν χρόνων ἦν τῶν εἰκονομάχων ἐκ βρέφους τῷ Θεῷ ἀνατεθειμένος, καὶ διὰ τὴν ὑπερβαλόντων αὐτῷ ἀρετὴν ἐπίσκοπος χειροτονεῖται Ἀντιοχείας τῆς Πισσιδέας.* Hic sanctus sub iconomachis vivebat, a pueritia Deo dicatus, et ob excellentem virtutem Antiochiae Pissidae episcopus eligitur. In re tamen obscurissima, non diutius immorandum mihi esse censeo.

8. Pissidae apud Graecos, et illius carminum tanta fuit aestimatio, ut plerique eum Euripidi comparare, multi antepone non sine animi contentione, lite etiam mota, praesumserint. Hinc Andronici Ducae frater Michaellem Psellum interrogat, *τίς τυχίῃς κρεῖττον, ὁ Εὐριπίδης, ἢ ὁ Πισσίδης;* Quis melius carmen condit, Euripides ne, an Pissides? Cui elegantissima, atque eruditissima, itemque longa epistola ⁴⁶⁾ inter alia de Pisside, neque enim omnia referre opus est, ita Psellus respondet: *τῷτο δὲ πάντες [P] ἕνεκα προκείσθω τῷ λόγῳ, ὅτι τὰ μέτρα, καὶ εἰ ῥυθμοὶ ἑτερότητας μυρίας παρὰ τῷ χρόνῳ ἐδέξαντο, καὶ ἔτε τὸ ἡρωικὸν μέτρον τὴν ἀρχαίαν νῦν σώζει μεγαλοπρέπειαν, ἔτε ἐν τοῖς ἀκριβεστάτοις μέτροις ἴσεται, ἀλλὰ τῷ δακτυλικῷ καὶ σπονδαϊκῷ καὶ ἰσχυφαλικῷ μέτρῳ, καὶ ἰωνικῇ συζυγίᾳ ἀναμεμίσχεται. ἔτε τὸ ἱαμβικὸν μέτρον τὰς αὐτὰς ἀναπαύσεις, καὶ τὰς αὐτὰς ῥυθμούς, καὶ τὴν αὐτὴν συνθήκην τοῖς προτέροις ἔχον προφαίνεται, ἀλλὰ θεατρικώτερον νῦν ἐστὶ καὶ ὥσπερ ἐπὶ ῥαχέρας ἀπηναισχύντηκεν, καὶ πάσης μὲν ὑπεράλλεται βάσεως, πάντος δὲ ῥυθμοῦ ὑπερίπταται, καὶ μόνον νῦν ζηλωτὸν τῷ ἄττον τῷ μέτρῳ, καὶ ἱαμβόκροτον. ἡ μὲν τοι τραγικὴ ποίησις διαφοροῖς τε ῥυθμοῖς κοσμημένη, καὶ μέτρα ποικίλα λαμβάνουσα, ὅς πάντως ἐξερμεῖται τὰς ὑποθέσεις, ὅδ' ὑπεράλλεται, ἀλλ' ἐστὶ μὲν ὅ καὶ τὰς εὐκρέτους ἤχους ζηλοῖ, καὶ τὴν ποδικὴν εὐρυθμίαν προκρίνει, καὶ τῷ λόγῳ τὰς ἐμμέτρους συζυγίας ἀσπάζεται. ὅπη δὲ δόξει τῷ ποιητῇ μεταβάλλει τε τὰ τόνα, καὶ τὸν ῥυθμὸν ἐξαλλάττει, καὶ ποτὲ μὲν αὐτὴν ἀρπάζει ὁ ῥυθμός, ποτὲ δὲ βαίνει ἐπὶ τρισυλλάβῃ, ἢ τετρασυλλάβῃ* τῆς

45) De hac infra, p. 313.

46) Videtur haec fuisse inter illas circiter

XXXIII. Pselli epistolas adhuc ineditas, quas memorat Allatius de Psellis c. LXVIII.

τῆς βάσεως. Hoc vero ante omnia sermoni praeposendum est: *Metra nempe, rhythmosque ab ipso tempore innumeras variationes accepisse; metrum heroicum antiquam hoc aevo neque servare magnificentiam, neque in exquisitissima metrorum regula consistere, sed dactylico et spondaico, ithyphallica metra et iambicas combinationes immisceri; pari modo iambicum metrum easdem pausas, earumque rhythmos, eandemque compositionem, quibus veteres utebantur, non continere; sed illud nunc temporis theatri magis accommodatum, ac velut in orchestra inuerecunde tripudians omnem basem transilit, et omnem rhythmum superuolat, tantum nunc carmen illud imitari studemus, quod subsiliat, et ut solet iambicum perstrepat. Tragica autem poesis diuersis exornata rhythmis, et carminum vario genere constans non semper extra materiam diuagatur, neque subsaltat, sed nunc bene sonantes tonos aemulatur, et pedum accuratum rhythmum praeposit, beneque commensuratas sermonis combinationes amplectitur: ubi vero id visum poetae fuerit, tonum immutat, et rhythmum variat: et nunc quidem rapitur a rhythmico, nunc vero super trisyllaba, aut tetrasyllaba basi graditur.* His praesuppositis Psellus postmodum dictione, formaque carminum, ac figuris Euripidis examinatis, iudicium suum de Piside subnectit: ὁ δ' ἐκ Πισιδείας σοφὸς οἶμαι τῆς ἐλάττονος Ἀντιοχείας, ποιητὴς μὲν ἐκ ἐσιν ἐπῶν, ἐν δὲ ζηλώσας γένος μέτρον τὸ ἱαμβικόν, φημι δὴ τὸ ἀρχαῖον, καὶ μονομερές, καὶ περὶ τῷτο τὰ πλεῖστα πραγματευσάμενος, ποικίλλει μὲν ἑδάμῃ τὴν ποιήσιν. Et: ἐν πᾶσι δὲ ἀβίαστος αὐτῷ ἡ ἀρμονία, ὥσπερ ἐκ ἐνδυαμένων, ἔτε τὰ νοήματα, ἔτε τὰ ῥήματα, ἀλλ' ἀναγινώσκοντι ταῦτα προκείμενα, ἑλληνικά τε αὐτῷ τὰ ὀνόματα ζύμπαντα, καὶ μετὰ τῷ μεγαλοπρεπῆς εὐχχα. [P] εἰ δὲ τροπῆς ἄψοιτο, ἔτε τῆς ἐν παιδιαῖς, καὶ ἐν χάρισιν, ἔτε τῆς ἐν σεμνότητι, ἔτω δὴ προβιβάζει τῷ λόγῳ τὰ μεμετρημένα, καὶ ἔτως οἰκείως τίθῃσιν, ὡς μὴ δοκεῖν τὶ παραφθεῖραν τὴν ἑτέραν ὑπόθεσιν, ἀφ' ἧς ἐπὶ τὴν οἰκείαν ὠρμήθη νόσημα γένει ἐπῶν ἐν τῷ λόγῳ, εὐθύς τὴν ἱατρικὴν πᾶσαν ἐπισυναίρει, μήτε τῶν αἰτίων φειδόμενος, μήτε τῶν, οἷς θεραπεύεται τὰ νοσήματα. καὶν σεραὶν ἐρανόθεν ἐξαετύση, καὶ τινὰς δυνάμεις ταύτης ἐξάψῃ, εὐθύς οἱ δεσμοί, καὶ τὰ ἐξαετύματα, καὶ ὅσα τῆς ἀκρότητος, καὶ ὅσα τῷ ἀκροτελευτῇ τῆς χαλαρείας ἐκείνης αλύσεως. καὶν τὰς ὥρας συναγάγῃ, καὶ συνελίξῃ, ὡς ἐν χορῷ, βαβαὶ τῆς τῶν χειρῶν ἀντεπιβολῆς, καὶ τῷ κύκλῳ, καὶ τῆς λέξεως, καὶ τῆς περιόδου, καὶ τῷ ἐπῳδῷ, καὶ τῆς στροφῆς, καὶ τῆς ἀντιστροφῆς, καὶ τῆς κινήσεως. εἰ δὲ καὶ θεατρίζεν αἰροῖτο τὸν λόγον, καὶ τετράπῳλον τὴν συνθήκην ἐρεῖ τῶν ὥρων. πόσα μὲν περὶ ἡνιοχῶν φθέγγεται, καὶ τῆς ἀρίστης ἡνιοχίσεως; πόσα δὲ περὶ ζυγῶν καὶ τροχῶν, καὶ χοινικίδων; ὅποια δὲ αὐτῷ αἰ πλῆμνα, καὶ αἰ τῶν τροχῶν ἀψίδες, τὰ τε ἱππεῖα Φάλαρα, καὶ Φρυάγματα; καταβαίνει δὲ ὁ λόγος αὐτῷ καὶ μέχρι τῶν τελευταίων τῆς τέχνης, καὶ περὶ ἃ ἐδὲ αὐτοὶ εἰποῖεν οἱ τὴν τέχνην πραγματευόμενοι. εἰ δὲ καὶ Φάλαγγας ἀλλήλας φήσεν, εὐροῖς ἂν ἐκείσε τὴν ἱππικὴν ἀπασάν, καὶ πεζικὴν σύνταξιν, τὰς δορυφόρους, τὰς ἀκοντιστάς, τὰς τοξότας, τὸν ἐναμοτίαν, τὸν ἡμιλοχίτην, τὸν ἐραγόν, τὸν παρασάτην, τὸν ἐπισάτην, καὶ ὥσπερ ἀπὸ σφενδόνης αὐτῇ οἱ εἰς χοῖαι ἄλλονται. Ex Pisidia vero sapiens minoris Antiochiae, ni fallor, poeta quidem carminum non est, sed, quum unum sibi carminum genus ad imitandum proposuisset, iambicum duntaxat, sed antiquum, et fortis unius, et in illius curam maxime occupatus, nullo in loco poësim variat. Et infra: In omnibus harmoniam ambit minime cogitam, ac si non tunc et sententias, et verba meditaretur, sed ante sibi posita percurreret. Graeca sunt uniuersa nomina, et non sine magnificentia sonora. Quod si aliquando tropo usus fuerit, siue eo, qui in ludicris et venustis, siue eo, qui in grauitate est.

est, ita carmina oratione concinnat, et ita propriis adcommodat, ut non externam materiam, ex qua in propriam adpellit, vitare videatur. Morbum itaque si in oratione aliquando dixerit, illico et medicinam omnem interserit, neque a causis edicendis abstinens, neque remedia, quibus morbi curantur, praeteriens. Si vero catenam a coelo meditatus fuerit, eiusque facultates aliquas addiderit, statim et vincula, et suspensiones, et quae summitates, et qui sunt fines illius laxatae catenae enunciat. Quod si horas in unum reduxerit, et ad choream ducendam compulerit, papae! quae est manuum complicatio, et circulus, et dictio, et circuitio, et epodus, et strophe, et antistrophe, et motus? Quod si veluti in theatro sese experiens orationem componat, et horas una simul quadriga vehi dixerit, quanta [P] ille de aurigis, usque optima aurigatione pronunciat, quanta de iugis, rotis, et modiolis, quae ipsi sunt fistulae et rotarum apfides, equorum phalerae, atque hinnitus? Et oratio illius ad minutissima quaeque artis procedit, de quibus neque ii, qui artem illam callent et profitentur, dicere possent. Si phalangum mentio incidat, equitum universam ac peditum seriem reperies, hastatos, iaculatores, sagittarios, decanum, hemilochitem, uragum, parastatem, epistatem, et tanquam a funda carmina illius exiliunt. An quid aptius pingi potuit? Pissidae nobis carmina praeter pauca tempus invidit, nihilominus cum Pselliana percurro, quantum in eo scribendi genere Pissides valuit, deprehendo.

VII. GEORGIUS NICOMEDIENSIS *) multa scripsit. Orationum valde elegantium meminit Possevinus, licet eum postea Gregorium nominet, fateaturque, scriptas reliquisse orationes panegyricas centum et septuaginta, et exstitisse Constantinopoli. Namque in bibliotheca patriarchae, *Georgii, metropolitae Nicomediae, orationes panegyricas valde pulchrae*; et in Cantacuzeni, *Georgii, metropolitae, liber panegyricas orationes complectens centum septuaginta*, recensetur. Sed quis non videt, exscriptoris incuria id factum, ut pro Georgio Gregorius irreplerit?

I. Quumque in nonnullis orationibus modo Georgii Nicomediensis, modo Georgii, chartophylacis, in diuersis codicibus profligatur: indicium non leue erit, eundem esse Nicomediensem cum chartophylace; quod postea confirmavit codex perantiquus, in quo oratio illa in praesentationem Virginis legebatur, cuius illud est principium: καλὰς ἡμῶν ὑποθέσεων, in titulo namque praenotabatur: Γεωργίῳ Χαρτοφύλακος, τῷ ὑπερὸν γεγονότος μητροπολίτη Νικομηδείας, *Georgii, chartophylacis, qui postea fuit metropolita Nicomediensis*.

[Quae scripserat, aut scripsisse dicitur, et ab Allatio paullo vberius recensentur, in compendium reducere iuuat, quod ea etiam maximam partem iam locis, a me citatis, a Fabricio memorata sunt. — Neque tamen αὐτόβουλος discedam.

2. Geor-

15) Ad hunc Georgium Nicomediensem archiepiscopum ac metropolitam exstant Photii patriarchae epistolae plures, 84, 166. 210. 221. 224. 235. 243. 295. 296. 318. 380. Hinc patet, eum recte a *Causo* [tom. II. hist. litter. SS. eccles. p. 63. et ab *Quidino* tom. II. commentar. de SS. eccles. col. 332. sq.] putari vixisse circa a. C. 880. male vero

a Combessio in auctario novo confundi cum Georgio Pisside et ad Heraclii tempora referri, quod deinde ipse agnouit Combessius in bibl. concionatoria, [v. supra, vol. VIII. p. 613. not. 4.] Hippolyto Maraccio autem indignatur, quod is Maria suo Georgium sanctum adpellasset.

Vol. XII.

B

2. Georgii, chartophylacis magnae ecclesiae, *encomium in deductionem Deiparae in templum eiusque consecrationem*. v. supra, vol. X. p. 279. Inc. *Φαίδρον τὸ τῆς παρέσεως ἱερῆς* etc. In bibl. Vaticana, Antonii Augustini Veneta, in cod. *Naniano* CCCVIII. (v. cat. cod. gr. Nan. p. 522. nr. 23.) tribuitur Nicomediensi cum titulo *εἰς τὰ εἰσώδια* etc. *in ingressum deiparae, quum trimula in templum est deducta*. Eadem oratio est *Mosquae* in cod. synodalis bibl. CCLXXI. nr. 7. atque, sed cum inscriptione, quam Allatius sequenti orat. praefixit ibid. in cod. CLXXI. nr. 22. v. *Matthaei* not. codd. gr. Mosq. p. 169. et 103. — *Parisi*, in undecim codd. bibl. publicae exstat homilia in S. Deiparam, quando triennis templo reddita est: v. ind. ad cat. MSS. regg. bibl. Paris. vol. II. p. XIV. *Oxon.* in bibl. Bodl. cod. Barocc. CLXXX. — in cod. *Bodlei.* MMD. sed in cat. MSS. Angliae I. p. 129. initium non additur. Quare nescio, num haec sit, an sequens oratio: vtrique autem ibid. in cod. *Selden.* LIII. siue nr. 3383. dicti catal. Vulgavit gr. et lat. *Combesius* in auctario nouo bibl. patrum, Paris. 1648. fol. pag. 1069. cum notis, et aliis huius Georgii oratt. et *Combesius* Allatii codicem cum Mazariniano tertioque suo contulit. *Harl.*]

[P] 3. Eiusdem chartophylacis Encomium alterum in eandem festiuitatem, *εἰς τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον, ὅτε ἀπεδόθη ἐν τῷ ναῷ τριετίζουσα ὑπὸ τῶν αὐτῆς γονέων*. In *sanctissimam Deiparam, quando ad templum est triennis a parentibus suis deducta*. Princip. *καλὰς ἡμῶν ὑποθέσεων ἀρχὰς ἡ παρούσα πανήγυρις δέκνυσιν*. [Vid. supra vol. X. p. 279. MSt. *Mediolani* in bibl. Ambros. — *Florent.* in bibl. Laurent. cod. XXXI. nr. 6. v. *Bandin.* cat. codd. Laur. I. p. 442. — in cod. *Nanian.* CCCVIII. nr. 25. — in codd. *Coislin.* CXLVI. et CCLXXIV. v. *Montfaucon.* bibl. Coisl. p. 212. et 388. ubi vero inter orationes scriptorum eccles.

mm) Dedit idem *Combesius* ibid. pag. 1091. ac praeterea aliam homiliam eiusdem arguenti pag. 1113. [quae exstat sub nomine Georg. Nicom. *Venet.* in cod. *Nanian.* cit. CCCVIII. nr. 24. v. cat. mem. p. 522.] quae incipit: *αἱ τῶν θείων πανηγύρεων ἀλλήλῃς*. In bibl. Caesarea exstat etiam ineditum adhuc Georgii huius *ἑνὸς αἰς τὸν προφήτην Ζαχαρίαν καὶ αἰς Ἐλισάβετ τὴν προφήτην, ὅτε συνέλαβεν Ἰωάννην τὸν προδρομὸν καὶ βαπτιστὴν*. *Encomium prophetae Zachariae et Elisabethae prophetidis, quando concepit Ioannem, prodromum et baptistam*. Incipit: *ἀρχὴ τῆ κόσμου χαρὰς τὰ πρὸς τὸν Ζαχαρίαν τῇ Ἀγγέλῃ Γαβριὴλ Εὐαγγελίῳ, καὶ πρώτη αἰετὶς ἀγγελίας· τὸ τῇ μεγάλῃ προδρόμῳ γινέσθαι ἥδη γὰρ* etc. Vide *Lambec.* VIII. p. 222. [C. p. 472. sq. Kollar. in cod. XV. nr. 5. v. supra, vol. X. pag. 257. *Harl.*] *Lambec.* notat, Georgium hunc in MSS. codicibus non raro adpellari *Rhetorem*, *Γεώργιος ἀρχιεπίσκοπος Νικομηδείας ὁ ῥήτωρ*. In bibl. *Coisliniana* Montfauconi [p. 388. cod. CCLXXIV. c.] p. 423. [cod. CCCVII.] memoratur itidem inedita adhuc Georgii Nicomediensis

homilia in *hypapantem*. Incipit: *Τὰ τῆς παρέσεως ἱερῆς πανηγύρεως ἡ ἀγγ.* Georgium Nicomediensem metropolitam, *libro de traditionibus ecclesiae* laudat Nic. Comnenus Papadopoli in praenotionibus mystagog. pag. 398. *Fabr.* Num orat. *in depositionem pretiosae vestis Deiparae in Blachernis*, nostro Georgio, an Theodoro sit tribuenda, v. supra, vol. X. p. 285. sine nomine auctoris *Florent.* in cod. Laurent. XVII. nr. 55. plut. 9. v. *Bandin.* cat. codd. gr. Laur. I. p. 419. qui eam tribuit Georgio nostro, et citat *Combesius*. auctar. nou. tom. II. p. 751. et 785. et Georg. Nicom. adscribitur in cod. bibl. publ. *Parisi.* MCLXXVII. nr. 2. sec. cat. MSS. Par. bibl. — Diuersus est *Georgius rhetor τῆς μητροπόλεως αἰε* qui graece reddidit *Richardus* latini librum contra Mohamed. (*Μωῆμαδ.*) inc. *αἰεταὶ εἰσὶν αἱ ἡμέραι τῇ δούλῃ σου* et habet 17 capp. atque librum contra *Saracenos*. inc. *οἱ σαρακενοὶ λέγονται ἀγαγενοὶ καὶ ἰσραηλῆται*. Mosquae in cod. synod. CCCXLVII. nr. 3. et 4. v. *Matthaei* non cit. p. 224. *Harl.*

eccles. in natiuitatem deiparae habitas numeratur. — Oxon. in bibl. Bodlei. codd. Barocc. CXCVII. et CCXXXIV. — ibid. in cod. Oliu. *Cromwell.* CIV. f. nr. 283. cat. MSS. Angliae etc. vol. I. — *Mosquae* in cod. synod. CLXXI. nr. 23. et CLXXII. nr. 4. v. *Matthasi* Not. codd. gr. Mosq. p. 103. et 104. *Harl.*]

4. *In haesitationem Iosephi et in virginem colloquium.* Princ. καλὸς μὲν ὁ τῆς εὐπεί-
δειας νόμος. Exstare in Vaticana, ait Possseuin. in indice bibl. Vaticanae.

5. Eiusdem Nicomediensis oratio in *Deiparae natiuitatem*, quae incipit: εἰ με-
τεῖται γῇ σπιθαμῇ, καὶ σπαρτίῳ περιγράφεται θάλασσα. [P] Edita est graeco-latine sub
nomine Germani, archiepiscopi Constantinopolitani, interprete Andrea Schotto, in bibliothe-
ca patrum graeco-latina tom. II. pag. 450. reclamant tamen codices antiquissimi, stilus et
modus, et Georgio adserunt. ⁿⁿ⁾

6. *In immaculatas Virginis in sepulcro adfissentiam, et gratiarum actio pro gloriosa
resurrectione.* ^{oo)} P. Φωνὴ ἀγαλλιᾶσεως προοιμιαζέτω σήμερον. *Allat.* V. supra, vol. X.
p. 282. vbi quoque excitatur alia *Georg. Nicom.* oratio in *adfissentiam Mariae ad crucem et
sepulcrum*: quae etiam exstat *Vindob.* in cod. caesar. XXXV. nr. 30. v. *Kollar.* supplem. ad
Lambec. comm. I. p. 260. sq. Prior, quae incipit Φωνὴ etc. est Oxon. in cod. *Barocc.* CXCI.
— *Parif.* in bibl. publ. codd. DXX. nr. 32. DCCVIII. nr. 2. DCCCLXXII. nr. 38. MDV.
nr. 20. et MDXCV. nr. 26. sed in catal. nullibi additur orationis principium. — Pariter a
Montfauc. in diario ital. p. 365. simpliciter memoratur cod. *Florent.* monast. Adnuntiat.
Georg. Nicom. in *S. Virginem.* *Harl.*

In Sanctos, et miraculorum patratores Cosmam et Damianum. ^{pp)} P. τὴν σὴν, ὃ τῶν
καλῶν ἔρασα, θαυμάζειν μετ' ἐμοί. In bibl. regis Galliarum cod. CCLXX. [sec. cat. MSS.
illius bibl. vol. II. in cod. MCLXXVII. 1.] seruanturque penes me. Eiusdem

7. *In conceptionem sanctae Annae.* ^{qq)} P. εὐδὲν ἡδύτερον, ἢ περιχαρύτερον τῆς παρ-
έσης αὐτῇ κειμένη. *Allat.* Conf. supra, vol. X. p. 196. *Georgii, chartophylactis,* sermo in
conceptionem S. Annae, *Venet.* in bibl. Marc. cod. CCCLXIII. v. cel. *Morell.* bibl. MSS.
gr. et lat. I. p. 236. inc. εὐδὲν ἡδύτερον. — *Parif.* in bibl. publ. cod. MCDLVIII. sunt sec.
cat. MSS. *Parif.* II. nr. 16. *Georgii Nicom.* episcopi homilia in conceptionem; quae incip.
εὐδὲν δεύτερον. nr. 17. alia in conceptionem, nullo initio orationis addito; et nr. 15. homi-
lia in *salutationem b. Mariae*: quae incipit: λαμπρὰ μὲν καὶ περιφανής. quam a Combesio
editam esse, iam Fabric. in nota declarauit. *Harl.*

B 2

8. In

ⁿⁿ⁾ Imo *Andreas* Cretensi, cui tribuunt codi-
ces caesarei, Mazariniani, et Segueriani. Et
sub Andreae nomine edidit graece et lat. *Combe-
sius*, vt dixi supra [vol. XI. p. 73. et 161. nr. 7.
add. vol. X. p. 278. vbi tres aliae *Georgii Nicom.*
oratt. in *Mariae natiuitatem* memorantur. *Harl.*]

^{oo)} Edidit graece et latine *Combesius* in au-
ctario nouo tom. I. p. 1176. *Allatii* codice vsus.

^{pp)} Idem p. 1192.

^{qq)} Edidit idem *Combesius* in auctario nouo
tom. I. p. 1015. gr. et lat. ac praeterea aliam homi-
liam εἰ τὸν χρηματισμὸν τῆς συλλήψεως τῆς ἁγίας
Θεοτόκου, in oraculum conceptionis S. Deiparae.
Incipit: λαμπρὰ μὲν καὶ περιφανής.

8. *In conceptionem beatissimas Deiparas.* P. ἑραῶν ἡ ἡ γῆ ταῖς τῆς χάριτος μαρμαρυγαῖς. *Allat.* conf. supra, vol. X. p. 277. *Florent.* in bibl. Laurent. cod. IV. nr. 21. plut. 4. v. *Bandin.* cat. codd. gr. Laur. I. p. 521. qui, est, inquit, Georgii Nicom. (cui tamen adscribitur in cod.) vel Iacobi monachi ex monasterio Coccinobaphi. *Harl.*

9. *In illud: stabant ad crucem Iesu mater ipsius, et soror Maria Cleopae, et in sepulturam Domini.* P. πρὸς ὑψηλοτάτην περιωπὴν ἡμῶν ὁ λόγος ἀναδραμὼν, γεγονωτέρᾳ ὁ σάλπιγγι. In biblioth. Antonii Augustini cod. XXIV. [nec non in cod. caesar. CCCXV. et in cod. Mosquensi, ad not. h. laudatis, ad nr. 5.] sub nomine Georgii, rhetoris, episcopi Nicomediae legebatur. Hinc notare poteris nomen similitudinis confusionem. [v. supra, vol. X. p. 282.]

10. In Palatina habebatur praeter iam dictam, *in conceptionem Deiparae oratio secunda.* P. ἡδεῖα μὲν ἡ τῆς παρθένου εὐφροσύνης προσηγορία. [v. supra, vol. X. p. 277.]

[P] 11. *Georgii Nicomediae archiepiscopi de cruce, quam falso quidam Pfello adscripserunt, graece MS. in 4to biblioth. imp. Viennae.* Epitome Gefneriana. Miror praeteritam a diligentissimo Grefero. Et quoniam hi erunt, qui Pfello tribuant? In codice meo satis antiquo, lacero, exesque habetur oratio Michaelis Pfelli, εἰς τὴν εὐφροσιν τῆ κυρίας ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. *In crucifixionem Domini nostri Iesu Christi.* P. τὸν τῆ εὐφροσύνης λόγον ὁ μὲν θεὸς ἀπόστολος τοῖς μὲν ἀπολλυμένοις μαρτίαν τίθεται. Satis prolixa et elegans, lacera tamen et ipsa, qua sane nihil in eo argumento vidi accuratius aut grauius, quod et adnotavit in eius principio, nescio quis: ἔστι δὲ καὶ ἕτος τῶν πάντων ἐξαίρετων. *Est autem et haec oratio praestantissima.* Eam tamen huius Georgii non esse, stilus ipse, et modus rerum tractatarum arguit, quae evidentissime Pfello vindicant. [sed conf. *Lambec.* IV. p. 44. sqq. *Koll.*]

12. Scriptit

rr) Lege ἑραῶν. Hanc quoque dedit *Combesius* p. 1043. Primusque illi videtur Georgius hic, qui in conceptionem b. Mariae tamquam in peculiare ac soleme festum publice peroravit.

ss) Leg. γεγονωτέρᾳ σάλπιγγι ἡ γῆ. Edidit *Combesius* p. 1157. sqq. [supra vol. X. p. 282.] De codicibus MSS. caesareis vide *Lambecium* IV. p. 21. V. p. 144. 277. *Fabr.* siue ex ed. *Kollarii*, IV. p. 43. sqq. in cod. CII. nr. 3. — vol. V. p. 304. in cod. CCXLIX. nr. 12. (vbi monet, et priorem et posteriorem codd. caes. propter varr. lect. esse dignos, qui cum ed. *Combesii*, diligenter conferantur), ac p. 583. nr. 5. cod. CCCXV. — in cod. caes. XXXV. nr. 30. teste *Kollar.* in supplem. ad *Lambecii* comm. p. 260. — Item *Parisi.* in bibl. publ. CMLXXX. nr. 4. — in cod. *Coisl.* CCLXXXV. et CCCIV. nr. 34. v. *Montfaucon.* bibl. *Coisl.* p. 401. et 419. — *Oxon.* in codd. *Baroc.*

XL. et CCXLI. — in cod. *Th. Gale* XXVI. f. nr. 5860. cat. *MSS.* Angliae, vol. II. et cod. *Ge. Wheleri* XXII. f. nr. 9094. dicti catal. — *Romae* in aedibus *Barberin.* v. *Montfaucon.* diar. ital. p. 215. — *Mosquae* in cod. synod. CLXXXIII. nr. 28. v. *Matthaei* Notit. gr. codd. *Mosq.* p. 118. vbi V. cel. in nota k. „in ecclesia, inquit, graeca in hunc diem, (sc. ut in textu gr. legitur, τῇ ἀγίᾳ καὶ μεγάλῃ παρασκευῇ.) legitur *Matthaei* 27, 1. Hic autem explicat *Ioan.* 19, 25. V. secundam meam euangeliorum edition. p. 747. not. 1. Rēdus ergo inscribitur in passionem, (εἰς τὸ πάθος). Est enim euangelium nonum τῶν ἀγίων πατέρων. In magnam parascenen hom. *Parisi.* in bibl. publ. codd. DCXCIX. nr. 2. MCLXXIX. nr. 35. et MCLXXXVI. nr. 18. *Romae* in bibl. *Vatic.* v. *Montfaucon.* Bibl. biblioth. *MSS.* p. 142. B. et de aliis p. 544. E. 701. C. et 1062. B. *Harl.*

12. Scripsit item Troparia varii generis, ex quibus memini, in libris ecclesiasticis Graecorum legere: *In omnes sanctus Patres, qui ad sacras synodos oecumenicas⁴⁾ conuenerunt. In S. Ioannem Chrysostomum. In Profestum introitus Virginis in templum.^{5a)}* Et plura scripsisse sicut et Canones vero simillimum est; quae quum Georgii tantum nomen praeférant, aliique eiusdem nominis id idem compositionis studium excoluerint, incertum remansit, cuiusnam ex illis potius tribuenda sint. Eorum nihilominus elenchum sub Georgii Siculi nomine comperies.^{6a)} Nicomediensis laudatus ab Hippolyto Thebano in Chronico, in Antiquit. Canisii. Apud Posseuinum in indicibus legitur, *Georgii diaconi oratio, in Medica.* An ea fuerit Nicomediensis opus? haereo. *Allat.*

[Oxon. in cod. Barocc. XL. *Georgii Nicom.* homil. in *Dominica Palmarum*: inc. ὁ μὲν ὡς προκειμένων et in cat. MSS. Angliae etc. I. p. 4. adnotatur, in eod. codice Barocc. sub fin. indicis, praefixi homiliis Theophanis, quae in illo cod. primum occupant locum, sequentes homiliae tribui *Georgio Nicomediensi*, utique tituli nullum praeférant auctorem: n. in dominica *Iubilare*, inc. ἐσθὲν ἡ τῶν ἱερῶν et in dominica *Rogationis*; init. ἔξωσι μὲν ἐκ τῶ ἱερῶ. — In ind. ad vol. II. cat. MSS. *Parif.* regg. nr. 4. in cod. MCXCVIII. haud recte, ut opinor, adscribitur *Georgio Nicomed.* sed in recensione codd. p. 125, *Georgio, Caesariensi presbytero*, (qui floruit circ. a. Chr. 940.) *de trecentis viginti SS. patribus, qui concilio Nicaeno interfuerunt.* — *Florent.* in cod. Laurent. XXIII. nr. 2. est sermo in SS. CCCXVIII. patres et in imperatorem, dictus a *Georgio presbytero* Caesareae Cappadociae: incip. Πάσθεσθαι τοῖς ἡγούμενοις etc. v. *Bandin.* cat. codd. gr. Laur. II. p. 683. sq. et supra, vol. XI. p. 627. lq. vbi plures *Georgii* nominantur. — *Georgius* quidam *presbyter* occurrit supra in vol. X. p. 336. *Georgius, presbyter Cretensis*, quosdam codd. descripsit. v. *Morell.* bibl. MS. gr. et lat. I. p. 114. 117. 137. *Harl.*]

13. Georgii, chartophylacis magnae ecclesiae, chronicon est Scoriaci in bibliotheca regia, *Γεωργίῳ Χαρτοφύλακος τῆς μεγάλης ἐκκλησίας Χρονικόν.* I, 9, 4. VI. γ. 2. et alia. An idem eodem superiore? quum non viderim, vñ quomodo me ex hac turba expediam? *Allat. Parif.* in bibl. publ. cod. MDCCIV. *Georgii monachi* chronicon, ab orbe condito ad tempora usque Maxentii imperatoris; — in cod. MDCCV. *Georgii monachi* chronicon, ab orbe condito ad Michaelis imperatoris et Theodoraе eius matris tempora; — in cod. MDCCVI. *Georgii Hamartoli*, (de quo v. infra §. XXIV.) *chronicon*; in codd. MDCCVII. et MDCCVIII. eiusdem chronicon, auctum et interpolatum, partt. I. et II. v. infra, §. XXIV. et in cod. MDCCXI. *Georgii monachi, Tarasi patriarchae, et Syncelli chronographia*, ab Adamo ad Diocletiani usque imperium deducta: quae omnia in indice ad vol. II. cit. bibl. p. XIV. *Georgio Nicomediensi* perperam adtribuuntur. add. *Montfauc.* bibl. Coisl. p. 205. cod. CCXXXIV. p. 419. et 425. *Venetis* in bibl. Iustinian. cod. *Georgii monachi* historia ab Adamo ad Romanum Diogenem: v. *Montfauc.* diar. italic. p. 435. — De alius *Georgii monachi*

B 3

nachi

4a) Speciatim Nicaenum, ὡς τὰς ὕλης αὐτῶν τὰς ἐν Νικαίᾳ.

5a) Idiomela haec tria Allatio memorata exhibet graece et latine Combessius, primum qui-

dem et secundum p. 1221. et tertium 1136. [conf. supra, vol. XI. p. 78. *Harl.*]

6a) infra p. 337. seq.

utachi chronico v. supra vol. VII. p. 685, sq. *Cauci* diff. I. ad histor. litt. SS. eccl. II. p. 9. et *Oudin.* comm. de SS. eccl. II. col. 461. sq. ad a. 956. et col. 758. sq. de alio *Georgio monacho* chronici quoque auctore, ad a. 1080. Nam plures fuerant *Georgii monachi*. Conf. §. XXII.

Alius est *Georgius chartophylax, Callipolitanus*, cuius versus jambici de Roma, Federico imp. obuiam procedente, exstant *Florent.* in cod. Laurent. X. nr. 45. plut. 5. et gr. editi sunt a *Bandin.* in cat. codd. Laur. I. p. 25. sq. In eod. cod. sunt nr. 47-52. ac 54-59. alia eiusd. carmina; in his versus duodecim, (quos gr. exscripsit *Bandin.* p. 27. adpellatque *Muratorium* in *Annal. ital.* tom. VIII. p. 274. sqq.) in Parmam rebellem: quod incidit in a. Ch. 1247. *Harl.*

Ibid. in cod. XVII. nr. 4. plut. 87. est *Georgii Amerutzas* ^{ww)} schedula, quod intellectus non sit communis omnium hominum, ut quidam existimant sensisse *Aristotelem*; inc. *Τὸ ἴδιον, ὥπῃ ἐφίσηται τὸ αἶμα* v. *Bandin.* l. c. III. p. 403. — Ibid. in tom. I. p. 354. citatur *Georgius* quidam in *Florileg. sententiarum*.

Georgius Arater, Cretensis, cuius manu *Simplicii* comment. in *Aristotelis* libr. de coelo in cod. *Veneto* Marc. CCXXI. scriptum esse, denotant versus, duobus prioribus *Simplicii* libris adiecti: quos edidit cl. *Morell.* in bibl. MSta gr. et lat. I. p. 129. *Harl.*

VIII. GEORGIUS, siue ELEVSIVS PRESBYTER ex oppido Adirgemaro precibus *Theodori Sicaeotae* ^{xx)} a parentibus sterilibus impetratus, ipsi Theodoro postea oblatus, ab eodem educatur, et litteris imbuitur: cum quo quum per annos duodecim vixisset, post eius mortem, [P] quidquid ipse de eo oculatus testis viderat, vel a ministris eius et spectatoribus audierat, scripto satis prolixo, verum pio ac solido retulit. ^{yy)} Editum est latine apud *Surium* 22. Aprilis. *Georgius* hic florebat circa *Constantini IV.* imperatoris *Heraclii filii* ^{zz)} tempora. *Allat.* Conf. *Ger. Io. Vossius* de histor. graecis, libr. II. cap. 23. p. 279. et *Oudin.* comm. de SS. eccl. tom. I. col. 1612. sq. ad a. 640. *Harl.*

IX. GEORGIUS CYPRIVS pietate celebris, et pro christiana et catholica religione certaminibus clarus, quem sub *Constantino Copronymo* iconoclastarum conciliabulum

^{ww)} Patria *Trapezuntinus*, *Logotheta* et protuestiarius, claruit a. 1461. postea *Muhamedanismi* errores amplexus est. Scripsit adhuc *Christianus de iis, quae contigerunt in synodo Florentina contra unionem*, cuius operis meminit *L. Allatius* de consensu, col. 883. 908. 1373. 1375. 1379. et varia ex eo profert fragmenta ib. lib. III. c. 1. §. 4. et c. 2. §. 2. atque in *Addend.* ibid. col. 1373. 1375. Exstat, teste *Labbeo* bibl. MSS. cat. p. 334. *dialogus de fide in Christum* cum rege *Turcarum*, et *epistola* ad *Bessarion.* cardinalem.

^{V. Rob. Gerium} in *addend.* ad *Cauci* hist. litter. SS. eccl. II. p. 182. sq. *Harl.*

^{xx)} Defuncti a. 613.

^{yy)} Citatur in actis synodi secundae *Nicaenae* aet. IV. Graece incipit: *εὐλογητὸς ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ.*

^{zz)} *Heraclii* filius inter Imperatores est *Constantinus III.* et paucos tantum dies a. 640. rebus praefuit, veneno a nouerca sublatu. Sed *Constantinus IV.* Pogonatus, eius nepos, imperauit ab a. c. 668. ad 685.

lum *) ad oppugnandas imagines coactum vna cum Germano patriarcha et Ioanne Damasceno, veritatis catholicae acerrimis propugnatoribus, vti non recte de fide sentientem condemnauit, referente synodo Nicaena secunda art. 6. *) [P] Nec reticuit Nicephorus patriarcha in breuiario historico: et Theophanes sub anno Christi 754. eam totam prosequutus est. [P] Ex Theophane sua habuit Cedrenus, et Zonaras. Quibus coniicimus, Georgium non tantum vitae sanctitate, sed scripto etiam, ac editis monumentis, quae nunc maximopere desideramus, iconomachorum haeresim refellisse, quod et Germanum quoque et Damascenum fecisse scripta eorum ad hunc diem testantur. Maximum illius elogium, et acclamatio in Nicaena secunda synodo habetur: *) et antea responsione ad pseudosynodum a patribus edita pleno pientissimorum virorum theatro, ab Epiphanio, diacono, nemine reclamante in eius laudem lecta sunt. *)

At cuius iste fuerit ciuitatis episcopus, quum a scriptoribus non dicatur, suspicatur Baronius ad annum Dni 754. fuisse Georg. episcopum Antiochiae Pisidiae, de quo inter alia Menologium Basilii imperatoris die 18. Aprilis haec habet: *Postquam diaboli consilio fuit iconomachorum haeresis exorta, et omnes episcopi ab imperatore iuberentur Constantinopolim petere, venit et ipse, et cum sanctorum cogeretur adorationem negare, ne assentiretur, in exilium missus est, etc.* Haec ego ita legi graece in alio Menologio antiquissimo: [P] *ἐπεὶ δὲ τῇ διαβόλῃ πονηρᾷ συμβαλῇ ἡ τῶν εἰκονομάχων αἵρεσις ἐκινήθη, καὶ γράμματα πανταχῇ ἐπέμποντο διὰ τὰς τὰς ἐπισκόπους ἅπαντας τὴν Κωνσταντινέπολιν καταλαβεῖν, παρογγέ- νειτο καὶ ὁτος, καὶ μὴ πεισθεὶς σύμφρων τοῖς αἱρετικοῖς γενέσθαι, καὶ ἀρνήσασθαι τῶν ἁγίων εἰκόνων τὴν προσκύνησιν, ἐξορία καὶ κακῆχρῖα καταδικασθεὶς, ἐν αὐτῇ θανάτων πρὸς Κυρίον ἐξεδήμενεν.* Auctor historiae septimae synodi, quae eidem synodo praefigitur, nescio quo argumento, tradit hunc Georgium fuisse Cypri episcopum. Zonaras in Constantino Copronymo scribit fuisse Georgium patriarcham Constantinopolitanum. *)

At quomodo hic Georgius, qui in pseudosynodo iconomachorum, tamquam imaginum propugnator anathemate feritur, iconomachorum haeresim nondum exortam, et scripto, et verbo oppugnauit? Quomodo solitudini addictus, in qua et vitam finisse ex supra laudato Epiphanio consilio, solio praefuit Constantinopolitano? Cum reliqua [P] vitae exactissime, licet per summas enarrentur, numquam illius dignitatem, si patriarchalis fuisset, ex qua multum fructum causae expectare poterant, taceuissent patres Nicaeni. Quare ego eum pietate, doctrina, religione, licet nulla dignitate praeditum, et Hesychastem fuisse existimo: proque imaginibus adferendis multa ab aduersariis aequae ac plerique alii perpersum, tandem

a) A. C. 754. CPol., cuius synodi actuum pars inserta actis synodi secundae Nicaenae a. 787. Actione VI. Fabr. Plura de Georgio Cyprio eiusque opp. scripta sunt supra, vol. VIII. p. 57. sqq. Harl.

b) Tom. IV. Concilior. edit. Harduini pag. 498.

c) Actione VII. tom. 4. edit. Harduin. p. 471.

d) pag. 498. Actione VI.

e) Georgius Cyprius patriarcha CPol. fuit post Theodorum a. 678-683. Vide Theophanem p. 301. seq. et Cangii notas ad Zonaram p. 71. seq. De Georgio Lapitha Cyprio et de altero Georgio Cyprio patriarcha CPol. qui ab a. 1283. ad 1289. fuit, dicetur infra.

tandem animam Deo, cui inferuierat, reddidisse. An praeterea hic fuerit Georgius Tarasii Syncellus, quum de Syncello sermo erit, examinabimus.

X. GEORGIUS ALEXANDRINVS ARCHIEPISCOPVS, vitam et res gestas S. Ioannis Chrysostomi ex Palladio, Socrate aliisque conscripsit. Ex Commentariis etiam Cyrilli Alexandrini de vita Chrysostomi pleraque concinnasse tradit auctor Anonymus Vitae Chrysostomi ^{f)} in catalogo eorum, qui de Vita Chrysostomi aliquid ediderunt, et ex quibus ipse in eadem conscribenda profecerat.

Quinam iste fuerit, aut quonam tempore vixerit, ingenue se Photius ^{g)} nescire fatetur, cuius etiam stilum examinans perstringit. [Allatius sententias adtulit quorundam de Georgii Alexandrini aetate, n. *Godefr. Tilmanni* (in praefat. ad latinam huius Georgii versionem, 1557. v. supra ad vol. VIII. p. 457.) qui eum posteriorem fuisse, autumauit, Theodoreto, Socrate et aliis, e quorum commentariis bonam rerum partem decerpit, tum *Andreas Schotti* in locum Photii; is vero putat, Georgium eum fuisse, qui Ioanni Eleemosynario successit circ. a. 620. ^{h)} atque *Ger. Io. Vossi* de histor. graecor. lib. IV. cap. 18. Schotti rationes sequentis; denique *H. Saulii* opp. Chrysost. tom. VIII. p. 941. Etonae 1612. fol. cui probabile videtur, Georg. vixisse post a. Chr. sexcentesium. — De edit. et codd. vide ad Fabric. vol. VIII. et X. cit. — De cod. *Bauar.* CLV. v. cel. *Hardt* in Aretini Beyträgen etc. a. 1804. part. II. p. 15. Fragm. sunt in catena patrum in Psalter. in codd. *Vindobon.* X. et XIV. ex quibus illa collegit *Balth. Corderius* in exposit. patrum graec. Psalm. Antwerp. gr. et lat. 1643-1646. III. tom. v. *Lambec.* III. col. 53. sqq. (qui in nota 2. animaduertit, in tom. I. p. 16. recenferi patres, e quibus illa Catena contexta est), et col. 64. sqq. — Vita Chrysostomi in cod. *Coisl.* CCXCVI. v. *Montfauc.* bibl. Coisl. p. 413. sub fin. — Denique amplissimis verbis Allatius vindicat ei fidem, aut excusat eius narrationem miraculorum de Chrysostomo fictorum, et prouocat ad alios, qui etiam Chrysostomi miracula celebrassent, quos ideo, repeto, vt Fabricii notas seruem. Sunt vero *Damascenus* ⁱ⁾, *Cosmas Vestitor*,

^{f)} Quam vitam Saulius gr. edidit ad calcem Chrysostomi opp. Iste autem auctor floruit post a. C. 950. v. *Caueum* in hist. litter. SS. eccl. I. p. 577. ad a. 620. *Harl.*

^{g)} Cod. LXXXXVI. Vide, quae de hoc Georgio eiusque editionibus dixi vol. VIII. p. 456. et vol. X. p. 707. sq. [vbi de eius fide iam disputatum est; adde ad vol. X. p. 210. vbi etiam, num archiepiscopus fuerit, inquiritur, et episcopus tantum nominatur ab aliis, paullo post a me citatis. *Harl.*]

^{h)} Fabric. tamen in nota, hic est, inquit, *Georgius, Alexandrinus* episc. cui CPolin aufugiendum fuit a. C. 639. a quo tempore Catholici nullum patriarcham habuere Alexandriae per annos XCVII. — Schotti sententia placuit *Oudino*

in comment. de SS. eccl. tom. I. col. 1596. sqq. ad a. 620. vbi Georgium vocat *patriarcham Alexandrinum*, eumque, scribit, Georgium post S. Ioannem, cognomento Eleemosynarium, a. 616. d. 23. Ianuar. mortuum, ad sedem patriarchicam regendam fuisse constitutum, et a. 630. obiisse. *Caueus* l. c. et *Saxius* (qui etiam laudat *Pagii* Critic. Baron. 620. VIII. p. 179. 180. et 630. III. p. 252. tom. X. atque *Mart. Hankium* de Byzantin. rerum scriptoribus part. I. p. 194. sqq.) in Onom. lit. I. p. 69. Georgium ab a. 620. dictum fuisse *episcopum* Alexandrin. et vita defunctum a. 630. vel paullo serius. *Harl.*

ⁱ⁾ *Damasceni* orat. in Chrysostomum, omissem a Saulio, gr. et lat. dedit *Mich. le Quien*. tom. II. opp. *Damasceni*, pag. 286-295, Paris. 1712. fol. *Fabr.*

tor ^h), Io. Euchaitarum metropolita ⁱ), Philotheus, patriarcha CPolitanus, *Matthaeus Camariota*, *Constantinus Porphyrogenneta*, Leonis filius, *Nilus* ^m), Chrysostomi discipulus, et *Proclus* ⁿ). Harl.]

XII. GEORGIUS HAGIOPOLITA ^o) scripsit λόγον ἐγκωμιαστικὸν εἰς τὰς ἀσωμάτους, etc. *Laudatio in substantias incorporeas, et quarum similia in diuinis literis abscondantur, deque fandis atque infandis.* P. καὶ πάλαι τῷ Θεῷ Δαβὶδ περὶ ἡμῶν πάντων προκελαδήσαν. [v. supra, vol. X. p. 255.] Hanc orationem hortatu Francisci Boluiti, Neapolitani clerici regularis, cuius scripta suspicio, latinam feci. Illud hic obiter [P] admonitum te velim Lector, scriptorem hunc, dum de angelis et eorum ministeriis agit, multa noua, incompta, parum catholica ex male sano suo genio egerere. Quamuis enim alii de angelis multa eaque blasphemata congefferint: nullus tamen hoc nostro absurdior et temerarius deprehenditur. [Specimina quaedam exhibuit Allatius.] Quoniam hic vixerit tempore, vel cuius conditionis vir fuerit, non liquet, licet nomini praepositum sit, quod sanctis tribui solet in cod. MS. ^p) τῷ ἐν ἁγίοις πατὴρ ἡμῶν, S. patris nostri. Sed titulum hunc in senescente Graecia, et a nomina patrum decerrante, iniquissimis etiam tributum comperio.

In libris ecclesiasticis Graecorum, sed manuscriptis potissimum, pleraque Troparia non inelegantia *Hagiopolitae* cuidam absque nomine tribuuntur: quae me iudice huiusce Georgii non erunt. Non tanti aestimo hominem: ea potius scripsere, vel *Sergius*, vel *Stephanus*, *Hagiopolitae*, Tropariorum similium auctores, neque infimi nominis, neque contemnendi. De quibus in libro meo de Melodis Graecorum verba facio.

XIII. GEOR-

^h) *Cosmae* oratt. quibus reliquiarum celebravit translationem, adhuc ineditae delitefcunt: [v. supra, in vol. XI. p. 182. cum nota t. Harl.] Pars ex τῷ δ' λόγῳ τῷ ἐκείνῳ, λαφύων τῷ Χρυσόστομῳ, MS. in bibl. Coisliniana p. 139. Locum ex *Cosma* hoc graece produxit *Combrissius* tom. I. auctarii noui, p. 439. sq. Alia latine *Baronius* ad a. C. 458. *Fabr.*

ⁱ) *Ioannis* huius in SS. Basilium, Gregorium Naz. et Chrysostomum adhuc MS. in variis bibliothecis, vt Coislin. p. 418. 423. *Philotheum* in eisdem tres hierarchas gr. et lat. edidit *Iac. Pontanus* ad calcem dioptrae Philippi Solitarii, Ingolstadt. 1604. 4. vnde recusus in auctario Ducaeano, tom. II. p. 313. et in tomo XII. bibl. patrum, Parif. 1654. p. 557. *Matthaeum Camario-*

tam in eosdem tres habuit Sapilius et editione indignum habuit. *Constantinum Porphyrogenetam* ibidem ineditum de translatione reliquiarum S. Chrysostomi laudat *Allatius* de consensu vtriusque ecclesiae pag. 218. ad Georg. Acropolitam p. 201. de purgatorio, p. 71. de Simeonibus p. 111. etc.

^m) S. Nilus lib. II. epist. 294. p. 266. *Fabr.*

ⁿ) v. *Baron.* ad a. 438. *Fabr.*

^o) *Cauco* [in diff. I. ad histor. litter. SS. eccl. tom. II. p. 8. nr. IV.] Hierosolymitanus: [quia in cod. MSto τῷ ἐν ἁγίοις πατὴρ ἡμῶν titulum gerat.]

^p) v. *Montfaucon.* Bibl. biblioth. MSSt. p. 619. D. Harl.

XIII. GEORGII CHOEROBOSCI, grammatici, quaedam excusa sunt in Adpendice lexi Græco-Latini,^{q)} in quibus scilicet dictionibus [P] N addatur, vel abiiciatur. Et omnium verborum canones exacte inuestigare non posse. Περὶ τῆ ἐφελκυστικῆς ὧς.) et πρὸς τὰς ἐν πᾶσι τοῖς ῥήμασι κανόνας ζητῆντας, καὶ ὁμοιότητας. Quae etiam passim leguntur in codd. MS.

2. [Quae Allatius nr. 2. 3. et 5. de Georgii Choerobosci grammatica rebusque grammaticis, et libello de figuris tropisque poeticis scripserat; de iis iam supra in vol. VI. p. 338. sqq. (quibus add. *Iriart.* in cat. codd. Matrit. p. 295. p. 306. nr. 26. p. 376. nr. 133. et p. 381. nr. 246.) abunde est disputatum, et quaedam ex Allatio sunt repetita, vbi etiam p. 341. de Choerobosci libello, Ὀνομαστικὸν inscripto, quaedam occurrunt: adde ibid. p. 307. sq. §. XIII. p. 320. sq. nr. 3. ac p. 322. §. IV. de *Emmanuelis Moschopuli* grammatica, quae nomen Basilii mentitur, at in cod. Romano nomen *Georgii Choerobosci* prae se fert, ideoque huic ab Allatio, at minus recte, vindicatur. — De codd. *Parisi.* bibl. publ. v. indic. ad cat. MSS. Par. regg. vol. II. et codd. in aliis bibliothecis *Montfaucon.* in indicibus ad Bibl. biblioth. MSS. — Addam tamen, quae Allat. de libro, Ὀνομαστικὸν inscripto, nr. 4. observavit. *Harl.*]

[P] 4. *Onomasticon* ὧ illius laudatur a Stephano de Urbibus in Ταμιάδης, et a Magno etymologo *Rhematicum* in Θράψας. An fuerit idem opus? Puto diuersum quid a gram-

q) Ad calcem lexi græco-latini excusi Venetiis in aedibus Aldi et Andreae Asulani soceri a. 1523. fol. exhibetur apospasmation *περὶ ἑνελκυστικῆς ἐν τῶν τῶ Χοιροβόσκῃ, de voculis encliticis* siue accentum reiciantibus. Idem exstat in Varini thesauro et cornu copiae, atque hortis Adonidis, siue græcorum grammaticorum collectione, quae graece apud Aldum a. 1496. fol. et minori typorum charactere 1504. fol. lucem vidit, vbi etiam occurrunt duo illa laudata Allatio, de τῷ ἐφελκυστικῷ, quibus addatur vel non addatur, et ad eos, qui vbiue regulas et analogiam quaerunt: ac praeterea alii duo *περὶ τῶν ἐν ὧ ῥήματων ὀνομαστικῶν, et σχηματισμοὶ τῶν ἐν ὧ ῥήματι καὶ ὧ ῥήματων.* [v. supra, vol. VI. p. 294. nr. 3. et 8.] Incertum autem, ad quem Choeroboscum referri scripta illa debeant, quum duos saltem diuersos Georgios grammaticos graecos fuisse oporteat, vnum, qui vixit saeculo quarto vel quinto, et a Stephano Ryz. vel epitomatore eius Hermolao, (qui Iustiniani imp. temporum aequalis fuit,) citatur, ὀνομαστικὸν eius laudante in Ταμιάδης; alterum, qui Simeone Metaphraste, est iunior, atque adeo non scripsit ante saeculum decimum. Allatius ipse infra memorat libellum Georgii Choerobosci,

latine editum et gr. ab interprete Fed. Morello Paris. 1615. 12. *De figuris poeticis, oratoriis et theologicis, περὶ τρόπων τῶν κατὰ τὴν ποιητικὴν τε (καὶ ῥητορικὴν) καὶ Θεολογικὴν χρῆσιν.* In hoc pag. 30. vbi de metaphrasi differit, Simeonem Metaphrastem laudat his verbis: μεταφραστὴς ἡ ἑνὶ τῶν λέξεων κατὰ ποσὸν, ἢ πλεονασμῷ ἀρτικῷ (ἀπ' ἀρτικῆς) καὶ ἄλλῃ γινόμενῃ, ὡς ὁ Μεταφραστὴς ἡμῶν δεικνύσκει ἐν τοῖς τῶν Μαρτύρων καὶ Ἀγίων αὐτῶν μεταφράσεσι. Τάτων γὰρ οἱ βίαι καὶ τὰ μαρτύρια πρὸς τὸ ἰδιωτικώτερον ἐξ ἀρχῆς συγγραφέντα κατὰ τὴν ὁρμὴν καὶ συγγράψαν, ὡς αὐτὰ πρὸς τὸ ἱερατικὸν τι καὶ πάντως ὡραῖον μεταφράσθησαν. *Fabr. Mosquae* in cod. typographiei synod. XLVIII. grammatici et rhetoris Χοιροβόσκῃ ποιητικοὶ τρόποι τῶ λόγου inc. Ἀλλὰ ἡγορεῖται μὲν ἐστὶ, λέξις ἑτέρον τι. v. *Matthaei* not. codd. gr. Mosq. p. 327. nr. 12. *Harl.*

r) V. supra, vol. VI. pag. 335. §. IX. nr. 6. *Harl.*

s) Ὀνομαστικὸν legendum, quod differt ab ὀνομαστικῷ ita, vt hoc sit, quod instar lexi interpretatur nomina, illud grammaticam tractationem de nominibus, (perinde vt ῥηματικὸν de verbis,) complectatur. Vide Hemsterhusii prolegomena ad Pollucem p. 35. *Fabr.* v. ad nr. 2. *Harl.*

grammatica, in quo nomina et dictiones exposuerit, minime fuisse, sed Onomasticon eam grammaticae partem, in qua nominum, et Rhematicum, in qua verborum canones prosequeretur, a nominibus, et verbis ita adpellatam, quemadmodum et alies ab Etymologo titulos, ac si diuersi et separati tractatus essent, saepius laudatos. Haud namque fuisse variae distinctaeque tractationes, et peculiare de illis rebus libelli, sed partes vnius operis perfecti atque absoluti, quod sub grammaticae institutionis nomine circumferri potuit; idque ab aliis etiam auctoribus factum adeo notum est, ut si id probare vellem, frustra laborem susciperem, quando id in aliis etiam auctoribus obseruasse me memini.

[P] 6. Huius aliquid exstare in nouem Psalmos Davidis in bibliotheca regis catholici, quae est Scoriaci, scribit Possennius. Alii ἐπιμερισμὸν τῶν ἐννέα ψαλμῶν, nouem psalmorum diuisionem, in eiusdem bibliothecae catalogo vocauerunt. Ego vidi laborem hominis in omnes fere Psalmos, et legisse poenituit. Dum enim sententiarum expositionem attendo, nihil aliud praeter putridas grammaticorum regulas, et nugae verbis Psalmorum applicatas comperio. Quemadmodum enim Moschopulus periodum sibi propositam coloribus et artificio grammatico exornat; ita et noster Choeroboscus verba et versiculos Psalmorum condit. Nec dubium est, ea omnia, quae sub Choerobosci nomine circumferuntur, Georgii huius esse. Allat. V. supra, vol. VI. p. 341. Paris. in bibl. publ. cod. MMDCHLV. nr. 2. Psalmorum ἐπιμερισμοί, siue psalmorum omnium interpretatio grammatica, opus dicitur ineditum, et inc. Ψαλμὸς ὄνομα ἀπλὲν. Ibid. in cod. MMXC. nr. 7. exstat Ge. Choerobosci oratio in laudem Georgii martyris. Harl.

7. Sed ex quonam illi Choerobosci cognomen adpositum, fuisse nobis Eustathius Thessalonicensis commentariis in iambica carmina *) de Pentecoste exponit. Οὐς ἐγὼ μισῶ καθὰ καὶ ἄλλας, οἱ καὶ τινὰ σοφὸν διδάσκαλον παλαιὸν πολλὰς καὶ πολλαχῶς ἐν λόγοις ὀμματώσαντα φερόμενοι φθόνῳ Χοιροβοσκὸν ἐπωνόμασαν, ἐκ αὐτοῦ ἐκείνου ἕως ἐαυτὸν δηλῶντες, ὅτε γράφων ἐχαρακτήριζε τὰ οἰκῆα, κακόννυμοι ἄνδρες ἐκείνοι ἐδὲν ἥττον ἢ περ οἱ κατὰ τὴν Μασσαλιωτικὴν Πίσαν Λατῖνοι, παρ' οἷς τετέλεται ἀναγνώσις, ἔτω εἰς ἐδὲν θεὸν δυσφημῶντες ἐγγχωρίεσι ἐπιθέτοισι ὀνόμασι. τὸν μὲν γὰρ σκύλον, τὸν δὲ σκλάβον, τὸν δὲ Πάγανον ἐπονόμαζον, ἢ καλῶσιν, ὡς αἰρετὸν εἶναι ἀνώνυμον παρ' ἐκείνοις εἶναι τινὰ, ὃ τοῖς Ψύλλοις τῷ Ἰθνεῖ ἐπισυμβέβηκεν, ἢ ἕως ἀτέχνως ὀνομασθόν, χρόνῳ δὲ ποτε μακρῷ καὶ περιώνυμον, ἀλλὰ τῷτο μὲν τοιῷτον, ὡς ἐν παρεκβόσσει. ἔσοι δὲ Χοιροβοσκὸν, τὸν τὴν λογιστὴν τοσούτων σιλλαινῶσιν εἶναι ὑπὸ συβώτην ἀγόμενοι. καὶ οἱ τὸν Ἀρκλῶν δὲ λαλῶντες ἀποθήκης τσιαύτης, εἶναι ἐπάξιοι, εἰς πλάττεσθαι τὰ τοιαῦτα ἐπιγράφειν ἀνδράσι περιωνύμοις. Eos ipse detestor, quemadmodum et alios, qui magistrum satis vetustum, et sapientia celebrem, nescio quem, qui multorum ac saepissime in construendis sermonibus oculos aperuit, inuidia duci Choeroboscum nuncuparunt, qui quem sua ille scribens digerebat, numquam se tali cognomine indicasset. Verum homines illi, gentii peruersi aequae atque qui [P] Massaliensem Pisam accolunt Latini, quibus absque ulla causa ac necessitate indigenas nomi-

C 2

nibus

*) Ex ineditis haece Eustathii ad Ioannis Damasceni canonem iambicum et pentecostes commentariis nonnulla adfert etiam Allatius lib. 2. de consensu c. 8. §. 4.

nibus adiectis infamare sollemne est; quippe hunc canem, illum Sclauum, *) Paganum alium cognominant et adpellant, adeo, ut sine nomine apud eos esse, quemadmodum et Psyllorum genti accidit, optabilius esset, quam ita indecore insignem, et quandoque etiam longum post tempus celebrem, fieri. Sed haec quidem et similia praeter propositum dicta sunt. Quicumque verò Choeroboscum tantum eruditione ac doctrina virum per opprobrium denominant, a subulco ducantur, et qui Arclam **) dicunt, tali illi dignentur deposito, dummodo illi similia consingentes nominibus, illisque insignibus adpingunt. Sed quid de eiusmodi hominibus statuendum sit, in nostro de libris apocryphis opere fuisse dicemus. Neque enim omnia per ignominiam dicta sunt. Neque nomen additum, licet in malum etiam trahi possit, ad malum tantummodo illud denotandum adiectum est. Sed quandoque vsus et casus, quae alias viderentur enormia, familiaria fecit.

8. Fuit in arte grammatica sua aetate singularis, cum caeteri subsequuti grammatici illius canones et praecepta passim, et vbique, vbi sese occasio tulerit, vel nomine illius adposito, vel etiam suppresso studentibus pandant: vnde et Τεχνικὴ cognomen, ut ego existimo, sibi adoptauit. Idemque est Georgius Technicus, ex quo sua in Cornu copiae Fauorinus Camers, quemadmodum et alii collegerunt, etc.

[P] 9. Eum tandem haud recentem, sed satis antiquum fuisse, **) et ante Anastasii tempora famam sibi comparasse, vel inde colligas, quod illius testimonio non semel Stephanus grammaticus de Urbibus, qui dictum imperatorem praecesserat, vel eius epitomator Hermolaus, qui Iustiniano imperante, cui epitomen nuncupauerat, Byzantii florebat, dicta sua comprobant.

XIV. GEORGIUS DIACONVS, et magister vniuersalis, scripsit: προλεγόμενα τῶν Θεοδοσίου κανόνων ἀπὸ Φωνῆς Γεωργίου Διακόνου οἰκεμενικῆ διδασκαλίᾳ. Prolegomena in Theodosii regulas, dictante Georgio diacono, oecumenico magistro. P. ἐπεὶ δὲ καὶ τῶν εἰσαγωγικῶν μέλλομεν ἀρχεσθαι, ἐν ἐπιτομῇ δὲ τέτρες παραδίδωσιν ἡμῖν ὁ Θεόδοσιος, μάθωμεν τί ἐστὶ κανόνων. In bibl. regis Gallorum cod. MCCCLXXXV. An idem cum Chderobosco? haerco *).

NUM

u) Sclauus pro seruo, vide Cangii vtrumque glossarium; Paganus pro ethnico. Fabr.

v) Ἀρχλαῖς dictus Iohannes Damascenus. Vide vol. IX huius bibl. p. 685. not. 22.

w) Certum hoc est de altero Choerobosco, quem laudat Stephani Byzantini epitome. Atque huic etiam libenter pleraque illa in etymologico magno memorata tribuerim, quae retuli supra vol. VI. p. 612. Sed non minus certum est, iunioris esse Georgii Choerobosci librum de tropis, quia in illo Simeon Metaphrastes citatur. Itaque videndum, vtri adscribendae lucubrationes variae grammaticae, quas graece MStas partim memo-

rauit Allatius, partim ipse retuli vol. VI. pag. 558. sqq.

x) Non dubito, Choeroboscum iuniorum eundem cum hoc Georgio diacono pronunciare, quia in codice bibl. Coislinianae, de quo Montfauc. p. 220. memorantur προλεγόμενα τῶν Θεοδοσίου ἐνοματικῶν Κανόνων ἀπὸ Φωνῆς Γεωργίου Χεροβόσκου. Incipit: ἐπεὶ δὲ ὁ Θεόδοσιος ἐν ἐπιτομῇ παραδίδωσιν. Theodosius iste grammaticus fuit Alexandrinus Christianus, cuius lucubrationes in Dionysii Thracis grammaticam euolui MS. in bibl. publica huius Urbis Ioannae. Fabr. Georgii diaconi quaedam MSS. v. Montfauc. Bibl. biblioth. MSS.

p. 405.

Num Choeroboscus diaconus fuerit, incertum mihi est: titulo tamen *uniuersalis magistri* *) insignitum non vno in loco comperi.

XV. GEORGIUS DIAERETA, ex quo sicut et aliis non contemnendi nominis scriptoribus, expositiones nonnullae in Hermogenis rhetoricam collectae sunt, sub hoc titulo: *) *Συναγωγή τῶν ἀναγκαιστῶν* [P] *ἐξηγήσεων εἰς τὴν ῥητορικὴν τῶν ἀποδοθεῶν ὑπὸ τοῦ Χριστιανῶν ἐξηγητῶν, καὶ ἑλλήνων, ὧν εἰσὶ Χριστιανοὶ μὲν Ἰωάννης Φιλόσοφος μέγας, καὶ ἐρϑοδοξότατος ὁ Σικελιώτης, καὶ ἕτερος Ἰωάννης διδάσκαλος ὁ Γεωμέτρης, Γρηγόριος μητροπολίτης Κορίνθου, ἕτερος μητροπολίτης Σάρδων, ὁ Δοξαπάτρης, κύρις Ἰωάννης, Γεώργιος ὁ Διαρετὴς λεγόμενος· Ἕλληνες δὲ Σιμπλίκιος, Λογγίνος, Συριανὸς, Ἰάμβλιχος.* Collectio interpretationum maxime necessariorum in rhetoricam, quae a christianis, itemque gentilibus expostitoribus traditae sunt. Ex his Christiani fuerunt Ioannes philosophus magnus, et apprime orthodoxus Siculus, alius Ioannes magister geometra, Gregorius metropolita Corinthi, alius metropolita Sardensis, Doxopater Dominus Ioannes, Georgius Diaereta dictus: Gentiles vero Simplicius, Longinus, Syrianus, Iamblichus. Fuit patria Alexandrinus, cognomento Monus, professione sophista. Diaeretem dictum existimo ob scholia, quae in *διαίρεσιν*, *diuisionem* **) scripserat. Habeo ex indice MSS. librorum, in quo legitur: *Γεωργίῳ τῷ Μόνῳ Σοφιστῇ Ἀλεξανδρείας σχόλια εἰς τὴν διαίρεσιν.* Ξεῖ δὲ ῥητορικὸν τὸ βιβλίον. *Georgii Moni sophistae Alexandrini scholia in diuisionem. Liber ad rhetoricam pertinet.* Si non fallit titulus, et *μόνος* pro *μοναχῷ* irrepperit. Nec aliud videtur, quod in bibliotheca regis Gallorum asseruatur, *Georgii monachi scholia* in librum de diuisione rhetor. cap. 53.

XVI. GEORGIUS ARISTINVS historicus. Illius meminit Iosephus Methonen-
sis episcopus in responsione ad Marcum Ephesinum pro concilio Florentino, tamquam il-
lius, qui retulisset additamentum illud, *Filiogue*, in symbolo mox a secunda oecumenica
synodo tempore Damasi papae adpositum fuisse. *Καὶ ἐπὶ τῶν μόνων, ὡς εἴρηται, ἀλλ’
εὐθὺς μετὰ τὴν δευτέραν σύνοδον ἐν τῷ καιρῷ Δαμασῶ Παπᾶ, ὡς μαρτυρεῖ Γεώργιος Ἀρι-
στίνος* ***) ὁ Ἰσακικός. Nec ante illas tantum, ut dictum est, sed mox a secunda synodo tempore
papae, Damasi, ut adserit Georgius Aristinus historicus. Et infra: *το δὲ σύμβολον ἀπὸ τῆς
δευτέρας συνόδου ἢ Ῥωμαϊκῇ ἢ τῶς ἑσπέραις ἐκκλησίαις, ὡς αἶδει καὶ σήμερον, καὶ δὲ μαρτυρεῖ*
C 3 Γεωρ-

p. 405. D. — Inter eos, qui subscripserunt To-
mo condemnationis sectarum Barlaami Calabri et
Gregorii Acindyni a synodo CPolit. composito a.
C. 1351. occurrit *Georgius diaconus ὁ Περδίκης*,
Sceurophylax, in cod. caesar. CCLXVI. v. *Lambec.*
V. p. 423. — et p. 421. in eod. Tomo *Georgius*
metropolita Πηγῶν καὶ Ημερῶν. Ibid. p. 248 nr. 16.
cod. caesar. CCXLVI. est Theophanis, monachi
et rhetoris consolatio ad *Georgium Rhaul* prop-
ter obitum filii eius Michaelis, et *Lambec.* in
nota r. citat *Martini Crusii* adnotat. in librum
VII. Turco- Graeciae, p. 497. de *Raliorum* seu

potius *Rhauliorum* illustri familia orientali.
Harl.

y) Sic Choeroboscus vocatur apud Labbeum
in bibl. noua MSS. p. 104.

z) Confer *Lambecium* VII. p. 258. [p. 550. sq.
Kollar. add. supra, vol. VI. p. 76. ibique not. f.
Harl.]

aa) Hermogenis rhetoris.

bb) Ἀριστίνος apud *Alatium* p. 577. de consensu
vtriusque ecclesiae. Perperam *Arestinus* apud
Michaelem Nau in effigie ecclesiae romanae grae-
caeque p. 75.

Γεώργιος ὁ Ἀριστὶνός, ὡς εἶπεν. *Symbolum vero post secundam synodum romana canebat ecclesia, sicut hodie canit, teste Georgio Arisino, ut diximus.*

XVII. GEORGII PEDIASIMI *historiam* nondum editam laudat Petrus Pantinus Notis in orationem de Deipara Virgine, “) quando ad [P] templum est triennis a suis deducta, Germani archiepiscopi Constantinopolitani. Ex ea namque, Germanum hunc sub Leone Mauro, seu Conone, a quo et in exilium actus est ob imaginum cultum, vixisse, refert. De quo sane auctore, quum ipse nihil compertum habeam, sed tantummodo mihi dicto Pantini cognito, nihil dicam. *Ioannes Peditasimus* et cerdonibus notus est: [de quo vide supra, vol. X. p. 648. sq.]

XVIII. GEORGII MYTILENAEI in *salutiferam D. N. Iesu Christi passionem* Homilia edita est graece et latine tom. II. de Cruce a Iacobo Gressero p. 659. [v. supra ad vol. XI. p. 628. — *Venetis* in cod. Naniano CLIV. nr. 46. *Georgio Mityl.* oratio τῇ ἀγίᾳ καὶ μεγάλῃ παρασκευῇ· εὐλόγησον δέσποτα· init. σήμερον ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐν τῷ σταυρῷ. *Mingarellio* in cat. codd. gr. Nan. p. 350. videtur ineditus hic sermo. — *Vindobon.* in cod. caesar. XI. est inter Canones, siue cantica sacra in SS. totius mensis April. d. VII. in S. Georgium, archiepiscopum Mitylenae. v. *Lanbec.* VIII. p. 209. *Harl.*] Neque hic alius ab illo est, si coniectura non fallit, quem inter libros bibliothecae imperatoris exstare dicit Possevinus in indice dictae bibliothecae Georgii Methinensis, in *passione Domini nostri Iesu Christi*. Et epitomatores Gesneriani, *Georgii Methinensis de passione*, etc. Typis quoque prodierunt Epigrammata varia ^{ad}) Georgii Patricii, cui Mitylene patria, in laudem librorum D. Dionysii de coelesti hierarchia, de diuinis nominibus, et de mystica theologia. Eiusdemne an alterius? quid refert?

XIX. GEORGII NICODII *de cruce* liber, sic inscriptus in bibliotheca imperatoris Viennae Austriae, Possevinus. An lapsus exscriptoris fuerit, et *Nicodius* nobis pro *Nicomediensis* irrepserit? “)

XX. GEORGII GRAMMATICI. “) diuersi ab illo Technico, quem Choeroboscum esse diximus, ad haec tempora superest laudationum biga, *de S. Barbara virgine et martyre*. Earum primae principium est: ἔτι μὲν τοῖς ἐκ ἀξίῳ ἐπισφαλὲς τῶν ὑπὲρ ἀξίων ἐφάπτεται· alterius: ἐπειδὴ ἡ τῆς μάρτυρος πανσεβάσμιος μνήμη τῶν αἰγληφορικῶν ἀνώθεν καταυγασθεῖσα ἐλάμψεν. Vidi in bibliotheca Barberina. Et memini me etiam puerum adhuc vidisse in Messanenſi monasterio S. Saluatoris. [Vna *Parif.* in bibl. publ. cod. MCLXXIX. nr. 1. v. supra, vol. X. p. 203.]

Huius

cc) Antwerp. 1601. 8. p. 387. tom. 2. et auctarii bibl. Patrum Ducaeani p. 445. Etiam Georgii Lecapeni *historiam* ineditam memorat *Allatius* infra p. 563.

dd) Meminit *Martinus Delrio* in *Vindiciis Arcopagiticis* p. 458. *Fabr.*

ee) Nulla alia, quam edita Georgii Nicomed. homilia respicitur, quae incip. πρὸς ὑψηλότετην. De qua supra §. VII. nr. 9. Vide *Lanbec.* I. p. 135. [p. 243. sq. et p. 245. not. *A.* ed. Kollar.]

ff) V. supra, vol. VI. p. 341. *Harl.*

[P] Huius plerumque *Anacreontica carmina*, eaque suauissima, varii nec inelegantis argumenti, quandoque litteratorum vsui edenda penes me conseruo, et ne talia fingere videar, en eorum argumenta:

Τί εἶποι ἡ Ἀφροδίτη τῆς Ἀθηναῖς φυτευσάσης ἐλαίαν, καὶ ἀνελθόντος ῥόδου. *Quid dicere potuerit Venus, quum Minerva oliuam plantasset, et rosa nata esset.* Carmen satis longum; sed sine principio.

Τί εἶποι ἡ Ἀφροδίτη τῆς Ἀθηναῖς διὰ ῥόδου πεισθείσης βοηθῆσαι τοῖς Τρωσὶ. *Quid dicere potuerit Venus, quum, oblata rosa, Persuaderetur Troianis auxilia conferre.* P. Καλὺκων χάριν λαβῆσαν θεράπαιναν Ἀφροδίτην.

Τί εἶποι ὁ Ἄρης τῆς Ἀφροδίτης τραθείσης ὑπὸ ἀκάνθου ῥόδου. *Quid dicere potuerit Mars, Venus vulnērata a spina rosae.* P. τὸ ῥόδον δύο τιτρώσκει, σὲ μὲν εἰς δέμας Κυθήνη.

Τί εἶποι ὁ Ἀπέλλων κατατρέχων τῆς Δάφνης, καὶ ἐμποδισθεὶς εἰς ἀκάνθου ῥόδου. *Quid dicere potuerit Apollo, Daphnem insequens, et spina rosae obuia impeditus.* P. Γενεὴν ῥόδων φανῆσαν δότε μοι δρέπειν μανέντα.

Τί εἶποι ἡ Φαῖδρα ὀρῶσα τὸν Ἰππόλυτον ἐσεμμένον ῥέδεις. *Quid diceret Phaedra, videns Hippolytum coronatum rosae.* P. Τί καλὸν χρόνον δοκεῖω Παφίην ἐρῶ τυχεύσαν.

Ἄλλο εἰς τὸν αὐτόν. *Aliud in eundem.* Ἐπ' ἐμοὶ πανδαμάτωρ ἔπλα κορύσσει.

Ἐπιθαλάμια. *Epithalamia.* P. Γαμία πνέσον αἶσα, μέλος ὀργάνων δονῆται.

Ἐπιθαλάμια alia. *Epithalamia.* P. ἀναβάλλομαι χορεύειν, λυγροῖς μίτοις κερῶν.

XXI. GEORGII Paneuphemi, PRAEFECTI AFRICAE, *ad moniales Alexandrias, quae a catholica ecclesia defecerant*, graece Romae seruari in Vaticana refert Gesnerus, et Possevinus, [v. *Montfauc. Bibl. biblioth. MSS. p. 12. A.*] Meminit Robertus Constantinus in bibliotheca. Auspiciam tamen illius scripti Georgium non esse, sed Maximum Homologatum, titulus ipse per se indicat: Μαξιμὸς Μοναχὸς τῆ Ὁμολογητῆ ἐκ προσώπου Γεωργίου τοῦ Πανευφήμου Ἐπαρχῆς Ἀφρικῆς πρὸς ἀσκητείας ἀποσάσας τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας ἐν Ἀλεξανδρείᾳ. *Maximi monachi Homologetae, ex persona Georgii Paneuphemi praefecti Africae ad moniales Alexandrias, quae a catholica ecclesia defecerunt.* P. ἐγὼ μὲν ὦμην ὑμᾶς ὡς ἀληθῶς ἐσηύχθαι καλῶς. καὶ ἀμεταθέτως ἔχεν τὰς τῆς ψυχῆς βάσεις. Legi in bibliotheca Barberina. ⁸⁶) Similia sunt, [P] quae alii scriptores celebres ex persona aliorum scripserunt, de quibus nos alibi.

XXII. Georgios monachos historiae ecclesiasticae scriptores plures fuisse, nemini dubium est. Matthaeus Raderus Not. in Vitaus ⁸⁶), sancti Ignatii, patriarchae Constantinopolitani

gg) Prodiit inter opera S. Maximi tom. 2. pag. 336-342. edente Combessio, Paris. 1675. fol. Fabr. hh) Prodiit Ingolstadt. 1614. 4.

litani a Niceta Paphlagone scriptam tres commemorat, quos penes se esse scribit. *Præter ea, quæ passim ad oram notavi, placuit quaedam enotare ex Georgio Hamartolo, qui diuersus est a Georgio Syncello Tarasii, quamuis in fronte nomen Syncelli præferat: diuersus item a Georgio monacho, qui chronicon scripsit, quod a Panuino laudatur, tametsi chronicon illud Georgii nomen præscriptum non habeat. Tres enim diuersos Georgios monachos manuscriptos partim ex Palatina Boiorum, partim ex Augustana bibliotheca ineditos omnes, nec translator hætenus mecum habeo, conferoque.* Discrimen tamen inter eos nullum adducit; pleraque etiam obscurius prolata nobis diuinanda reliquit. Saltem illud tacere non debuit, quam ratione Hamartolus Syncelli nomen præferat, et Georgius alius, qui chronicon scripsit, et laudatur a Panuino, quum Georgii nomen non habeat, Georgius sit. Et cum Panuini locum subiceat, rem nobis apertam forte per se, difficiliorem reddit. Vtinam nobis vel eorum historiae exordia, vel terminos præfixisset; sic enim historici prædicti dilucidius innotescerent. Quare de nostro, si quid id fuerit, vt rem implicatissimam extricemus, aliquid in medium adferamus: primumque de *Syncello*, deinceps de *Hamartolo*, tandem de tertio, si est, nam vti de primo, et secundo nulla dubitatio est, sic de tertio coniectura non leui hæsitare poterimus, differamus.

XXIII. Primus ergo est GEORGIUS MONACHVS, et ABBAS, ab officio, quo Tarasio patriarchæⁱⁱ⁾ inseruiebat, SYNCCELLVS, veluti nota sibi propria hoc cognomine ab aliis discretus. Quid officii nomen præ se ferat, ex aliis sumeris. Syncelli pro fide catholica certamen, et in ecclesia dignitatem tetigit Anastasius bibliothecarius in præfatione hist. ecclesiasticæ. [Locus iam exscriptus est supra, in not. v. ad vol. VII. p. 457. *Harl.*]

[P] *Breuiarium chronographicum* ab ipso orbe condito ad Diocletianum quod vltra deducere morte præreptus non potuit conscripsit Syncellus. [Syncelli cod. in bibl. Citzensi; cod. sub titulo *Georgii monachi* chronicon a Iulio Caesare vsque ad Diocletian. imperator. non esse *Georgii Syncelli*, sed *Georgii monachi Hamartoli*, Scaliger in ep. 391. p. 677. ostendit. — *Venetis* inter codd. Iulii Iustiniani fuerant *Georgii monachi* historia ab Adamo ad Romanum Diogenem, atque *Georgii oecumenici* et *Simeonis magistri* historiae ab initio mundi. v. *Montfaut. diar. italic. p. 435. Harl.*] Syncellum in hoc volumen vniuersam Eusebii chronologiam sine vlla verborum immutatione transulisse; et, quemadmodum Eusebius [P] Africanum, et alios, qui ante eum huic scriptioni manum admouerunt, castigabat, quod multa aduersus veram temporum rationem sciscabant, sic ipsum Eusebium Georgius iste Syncellus, vbi, quid ille paulo alienius a vero dixit, aut fecit, ita exagitat, vt, vbi vsus venit,

ii) CPolitano, defuncto a. 806. Confer, si placet, quæ de Georgio Syncello eiusque chronico dixi volum. VII. p. 457. sqq. *Fabr.* vbi de Georgio Syncello, eiusque continuatore, Theophane, et de codd. atque edd. iam, quæ necessaria notatu viderentur, prolata sunt. Allatius posthæc ostendere studuit, Georg. Cyprium, (de quo v. supra, §. IX.) diuersum esse a Georgio

Syncello; addidit locum Theophanis de Syncelli studio, diligentiaque in contexenda historia cum versione Iac. Bullardi, (siue rectius *Io. Iac. Bachardi*, (v. supra, not. cc. ad vol. VII. p. 461.) et loca Cedreni, s. Ioan. Scylitzæ in prooemio, ac Mich. Glycæ in fine partis tertiæ Annalium, quæ repetiit Ioannicius Cartanus in Flor. c. 183. *Harl.*

venit, raro hominem sine acerba obiurgatione, aut contumelioso dicto dimittat; quin etiam ἀβρόντητον adpellat, adnotavit non male *Iosephus Scaliger* in Eusebii chronicon, et ex eo *Ger. Ioannes Vossius* de histor. graecis lib. 2. cap. 24. Eum merito ab Eusebio dissentire saepe, saepe etiam immerito, Iosephus passim conatus est ibidem ostendere, cui ut in multis subscribes, ita in pluribus meram animi contentionem agnosces. De illis, quibus plus otii est, iudicium ferant.

Euenit porro, ut exscriptorum incuria, vel legentium taedio, et sollemni ac misera scriptorum conditione, ut pars anterior operis, qua a mundi exordio res gestae ad obsessam a Pompeio Hierosolymam, vel ad Iulii et Augusti principatum enarrantur, in auctore exscribendo, omitterentur; adeo ut vix vno, vel altero loco inueniatur: ^{kk)} a Pompeio, et Augusto vbique. Hinc nonnulli nullam aliam Syncelli historiam praeter hanc posteriorem agnoscunt. Plerique etiam, quum nullam aliam ab orbe condito Georgii historiam praeter Hamartoli deprehenderent, et scirent, Syncellum ab orbe condito opus inchoasse, Hamartoli sententias pro Syncelli, ut alii quoque Theophanis parili fuco diuendunt. Specimen huius rei esse poterunt excerpta sub Georgii [P] Syncelli nomine ex illius chronico a Dionysio Petauio exhibita post Breuiarium historicum Nicephori patriarchae. ^{ll)} Ea enim, ut Vir ille animaduertit, falso Georgii nomen prae se ferunt, quum sint Theophanis. At ipse Georgii Hamartoli esse, non Theophanis, deprehendi. Quod inde etiam facili negotio haberi poterat, quando in illis nulla annorum distinctio, nulla temporis delineatio, sed rei, uti se habuit, plana et continuata narratio, quod praeter institutum Theophanis est, qui omnia annis concludit, ut vno obtutu conspiciatur. Et ne alios in crimen adducere videar, ipse egomet in Syntagmate meo de Engastrimytho ^{mm)} olim edito sententiam de ea Hamartoli, Syncello, errore non leui, adserui: multa itaque sub Syncelli nomine, quae Theophanis et Hamartoli; multa sub Theophanis, quae Syncelli et Hamartoli; multa denique sub Hamartoli, quamuis non ita saepe, quum auctor in promptu haud fuerit, quae Syncelli, et Theophanis sunt, laudantur? Et hi tres auctores, quando non omnibus pateant, apud recentiores confunduntur, et vnus alterius saepe numero locum occupat. Quid Georgium Theophanem Vossii ⁿⁿ⁾ referam? Plura rapit calamus, dixit ille. Ego dicerem, plurima typographicorum amanuensium incuriam confundere, plurima ex recta scriptorum semita in prauam distortamque nulla poena protrudere.

Fraudem in hisce Georgiis aperiam, ut futuris temporibus, suis quisque plumis, alienis abactis, praefulgeat. Causa erroris fuit, nomen illud monachi, quasi cognomen Georgiis additum, quod recentiores parum aduertentes, unumque Georgium monachum historiarum scriptorem opinantes, scripta omnia ad vnum retulerunt. [Primum offendit Allatius

kk) Confer *Goari* praefationem ad Syncellum, et Allatium infra, p. 328.

mm) Cap. XI. p. 454. Lugd. 1629. 4.

ll) Paris. 1616. 8. pag. 399-407. Graece περί τῆς βασιλείας Ἡρακλῆα, ἐν τῇ Γεωργίᾳ μοναχῆ Συγκίλλου χρονικῶν.

nn) Ita per errorem Vossius vocat lib. 2. de hist. graec. c. 24. p. 285.

Allatius errores *Possseini* in Adparatu commissos, dum Georg. Hamartolum cum Georgio Syncello et patriarcha Tarasio confundit et historias ab illis conscriptas licet diuersas ac varias commiscet. Codex Bauaricus, cuius Possseinus meminit, hodie sec. cl. *Hardt* in Aretini Beyträgen etc. a. 1804. part. 9. p. 30. sq. numeratur CXXXIX. et est inscriptus: Γεωργίῳ συγγέλλῃ ταρασίῳ τῷ ἀγιοτάτῃ πατριάρχῃ Χρονικὸν σύντομον ἐκ διαφόρων χρονογραφῶν καὶ ἐξηγητῶν συλλεγὲν καὶ συντεθὲν ὑπο γεωργίῳ ἀμαρτωλῷ μοναχῷ. Πρόλογος Incipit: πολλοὶ τῶν ἔξω φιλόλογοι. cel. *Hardt* de hoc cod. valde mutilo in ipso prologo; in quo Hamartoli historia vsque ad Constantinum et Romanum continuatur, plura disputat, animaduertitque, male hic Georgium Hamartolum cum Georgio Syncello confundi, licet id titulus innuat. In fine autem, iste, ait, Hamartolus a me latine versus et praelo paratus est. Add. paullo post §. XXIV. de Georgio Hamartolo. Pergit Allatius:]

[P] Gesnerus, *Georgii cuiusdam graeci monachi historia temporum, siue chronica a condito mundo, usque ad regnum Nicephori Botaniatae* ^{oo)}, exstat manuscripta Venetiis in bibliotheca sanctorum Ioannis, et Pauli, et apud *Diegum Vrtadum* Caesaris legatum ibidem. Vide, ne idem sit, qui infra Georgius Pachymerius nominatur; nam et ipse monachus historiam quandam scripsisse fertur. Cuiusnam ea historia Georgii sit, diuinare non possumus, et certum est ex commemoratis superius, nullum ad Botaniatem vsque historiam suam produxisse. Nisi id adfirmaremus, alium quempiam ad historiam Georgii, quicumque ille fuerit, quae deerant ad Botaniatem vsque de suo, vel ab alio scriptore adiecisse. Ridiculum praeterea est, similem auctorem Pachymerem fuisse, quum Pachymeres non a principio mundi historiam inchoarit, neque plurium imperatorum res gestas, sed Michaelis, et Andronici eius filii Palaeologorum tantum, quando etiam ipse rebus interfuit, prosequutus sit, vt infra dicemus. [P] Syncelli itaque chronicon potiore sui parte mutilum vifebatur in bibliotheca Antonii Augustini cod. CXXXVI. *Georgii monachi Syncelli chronographiae epitome a C. Iulio Caesare ad Diocletianum usque. Sequitur chronographia Theophanis ad Michaelē*, ^{pp)} et Theophylactum eius filium. Eius chron. refertur ad Theophylactum, sicuti in praecedenti nota, non ad Diocletianum, a Theophano monacho continuatum. Index manuscriptus. Et fortasse idem erit cum alio eiusdem in eadem bibliotheca, vt est in Indice edito. *Georgii monachi, et logothetae Syncelli chronicon breue ex diuersis chronographis, et interpretibus collectum, continens historias ab exordio mundi usque ad Heraclionem, Heraclii filium.* Vbi vides, Syncellum logothetae etiam dignitate, nescio an ex vero, insignitum: quemadmodum et in codice Ambrosiano Mediolani: ^{qq)} Χρονικὸν σύντομον ἐκ διαφόρων χρονογραφῶν, καὶ ἐξηγητῶν συλλε-

oo) In bibl. Frid. Adolphi Hansen ab Ehrencron p. 426. memoratur MS. chronicon graecum foliorum 330. in 4. incipiens a temporibus Constantini magni desinens in imperio Nicephori III. siue Botaniatae. Subiuncta διήγησις περὶ τῆς κτίσεως τῆς ἁγίας Σοφίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἥνπερ ἔκτισεν Ἰωαννῆς ὁ Βασιλεὺς. In calce chronici haec adscripta sunt verba: Ἐτελειώθη ὁ πρῶτος χρονογράφος αἱ δόξαν Θεῷ, διὰ χάριτος καὶ μὴ ἀμαρτωλῷ

Γεωργίῳ ἐκ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, διὰ συνδρομῆς καὶ ἰξῶς τῶν ἐντιμοτάτων καὶ εὐγενεστάτων Κυρίων Κωνσταντίνου τῷ Κωνσταντίνῳ. Ἐτα ἀπὸ κτίσεως κόσμου ζ' γ' ἀπὸ δὲ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας αφ' ἡ. Κτῆμα Ἀλεξάνδρου τῷ Μοσχολίῳ. De διηγέσει illa dixi volum. VIII. pag. 85. nr. 10.

pp) Michaelē cognomento Rancabe.

qq) V. supra vol. VII. p. 458. et 459. *Harl.*

συλλεγὲν, καὶ συντεθεὲν ἀπὸ Γεωργίου μοναχῆ, καὶ Συγκέλλου. Et in fine, ἕως ὧδε τὰ χρονικά Γεωργίου μοναχῆ καὶ λογοθέτου. Dixeram, dubium esse, an Syncellus Georgius, Logotheta itidem fuerit: alium namque fuisse codex Palatinae MS. in bibliotheca Vaticana euincit, in quo tota Georgii Hamartoli historia praeter nonnulla loca, quibus res fusius, vel succinctius habentur, et variantes, sed saepissime in melius, lectiones, ad verbum exscripta est. Ioanni Siculo, postmodum patriarchae Constantinopolitano tributa. Χρονικὸν σύντομον ἐκ διαφόρων Χρονογραφῶν, καὶ ἐξηγητῶν συλλεγὲν καὶ συντεθεὲν παρὰ Ἰωάννη μοναχῆ τῷ Σικελιώτῃ, τῷ καὶ χρηματίσαντος ὕπερον Πατριάρχῃ Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης. *Chronicon breue ex diuersis chronographis, et exposituris collectum, et compositum a Ioanne monacho Siculo, qui postea fuit patriarcha Constantinopolis nouae Romae.* P. πολλοὶ τῶν ἔξω Χρονογράφοι, καὶ Φιλολόγοι. Et infra: βιβλος γενέσεως ἀνθρώπων, ἣ ἡμέρα ἐπλασεν ὁ Θεός. Post nonnullas paginas, τῷ αὐτῷ Ἰωάννῃ τῷ Σικελιώτῃ περὶ τῷ Ἀδὰμ, καὶ τῆς Εὐας, καὶ τῶν ἐξ αὐτῶν καταγομένων. *Eiusdem Ioannis Siculi de Adamo, et Eua, et eorum descenditibus.* P. Ἀδὰμ τοίνυν κατὰ τὸν σοφώτατον. Praeter auctoris nomen diuersum, omnia Hamartoli sunt: Desinit in Michaelē filio Theophili, notaturque in fine, ἕως ὧδε τὰ χρονικά Γεωργίου, καὶ τῷ Λογοθέτῃ. *Hucusque chronica Georgii et logothetae.* Multo quam in Ambrosiano clarius. Chronica nempe haec ex Georgio, et logotheta, duobus duntaxat scriptoribus, concinnata fuisse. Sed quis his logotheta fuerit? An idemet Ioannes Siculus, qui ante patriarchatum initum logotheta fuit? Vel etiam cognomento talis, quando [P] sequioribus Graeciae temporibus multi cognomentum illud, siue a logothetae dignitate, qua fuerant insigniti, siue alia causa, ut fieri solet, usurparunt, et nunc quoque usurpant? An etiam alius a Siculo? Certe logothetae illud Georgio adscribendum non videtur, ex quo sua Siculus descripsit, vel cui sua adpinxit. Quis praeterea Ioannes iste Siculus fuerit postmodum patriarcha? Graeci historici, quod ipse viderim, silent. Ego suspicor non alium a Ioanne Glyca ^{rr)} fuisse, cuius licet taceatur patria, eum tamen Atticissimi studiosissimum eloquio valuisse, et quod magis est, Logothetam Dromi, antequam in patriarchicum solum collocaretur, fuisse tradit Gregoras historiae Romanae lib. 6. et Phranza lib. 1. cap. 9. et Ephraemius monachus in chronico.

Τῷ δ' ἐν γραφῇ δὲ θῶκον ἀπειπαμένῃ
 Ἰωάννης τις, ὁ Γλυκὺς δὲ τοῦ πικλῆν
 Συγκλητικὸς τε, καὶ Λογοθέτης Δρόμου
 Εἰς ὧν ἀρίστων, καὶ σοφῶν λόγων ἴδεις,
 Χερίζεται δὴ τὴν λεῶν προσασίαν.

Hoc porro Niphone scripto folio renunciato, Ioannes quidam Glyca cognomento, Senator, et Logotheta Dromi, optimorum, ac sapientum sermonum peritus populi regimen extepit. Nec ob aliam causam exscriptorem Logothetae nomine Ioannem Siculum, siue mauis Glycam indicasse. Non placet? da certiora, et concedam. Sed quis non videt exscriptorum sup-

D 2

bas,

rr) Hic patriarcharum gessit ab a. 1316. ad 1320.

bas, et nugas? Vnus illis Georgius omnia fuit; et propria unicuique singulis, ac si communia essent, concedunt. Ambrosiana historia iam sub Syncelli nomine citata, Syncelli non est, neque diuersa ab ea, quae Hamartolo in eadem bibliotheca adscribitur, si ex principio de reliquis libri partibus sententiam ferre inconcinnum non est. Opus tamen hoc, si coniectura non fallor, non est, neque Hamartoli, neque Syncelli, sed ex utrisque; ut libuit Epitomatori, compilatum, pròductumque ad Heraclionem, et infra ad sua tempora: eam tamen historiae partem cum vltimis foliis vetusta laceram, vel alio infortunio deperditam, ut saepe vsu venire solet, suspicor. Quod etiam in codice CLIV. bibliothecae Vaticanae adnotabam, in quo a principio mundi ad imperium Romanorum, et inde ad Theophanis principium historia continuatur totidem verbis, quibus Syncellus et Hamartolus vsus est. Ut videri possit ab aliquo tertio ex Georgio Hamartolo, et Syncello historiam illam fuisse decurtatam, quum in multis [P] concisior sit, nec tam crebris, longisque sanctorum auctoritatibus abundet, licet iisdem verbis Hamartoli, et Syncelli, vbique semper narrationem continuet; nec vsquam variet.

Coniecturam confirmat Gretserus, qui de Georgii Syncelli codice Boico, et Augustano sermonem habens, testis oculatus scribit: *Verum nec Boicus, nec Augustanus codex, utrumque iam vidimus, genuinum Syncellum continet, sed miscellaneam quandam farraginem ex variis ac nescio quibus rhapsodis consutam. Nam verus, et germanus Syncellus chronicum suum auspicatur a Iulio Caesare, praetextisque usque ad primum annum Diocletiani; deque termino testem habemus Anastasium bibliothecarium in praefatione, quae Miscellae praefigi solet. Legitimum Syncellum nacti sumus, et legimus beneficio Marci Velferi, Viri Augustani, in cuius codicis titulus sic habebat: Γεωργίῳ εὐλαβεσάτε μοναχῷ καὶ Συγκέλλῳ γεγονότος Ταρασίῃ τῷ ἀγιοτάτῃ ἀρχιεπισκόπῃ Κωνσταντινουπόλεως σύνταξις, ἥτοι χρονογραφία ἐν ἐπιτίμῳ ἀπὸ τῆς βασιλείας Ἰσλῆς Καίσαρος Ῥωμαίων, μέχρι τῆς βασιλείας τῷ πρώτῃ ἔτους Διοκλητιανῆ, etc.*"') Falsum nihilominus est, Syncellianae historiae principium a Iulio Caesare esse, quod postea et idemmet Gretserus ex Theophane ac Cedreno agnoscit; ac proinde codex, illi a Velfero exhibitus, non integer fuit, sed pars postrema Syncellianae historiae, cuius quemadmodum et Theophanis plures codices, quae eam ab obsessis a Pompeio Hierosolymis, vel a Iulii, vel Augusti principatu auspicantur, in Italiae bibliothecis, et praecipue Vaticana custodiuntur. Attamen partem illam, quae ab orbis conditi initio ad tempora Pompeii res pertractat, etsi sedulo auideque peruestigari, nusquam haecenus vidi. Reperriri tamen nullus dubito, confirmorque schedula, quae in codice quodam Palatino dicti Georgii reperta est. In ea adseueratur; chronographiam Syncelli integram ab orbe condito in bibliotheca regis Gallorum adhuc exstare, ^{ss)} ^{uu)} caractere vetusto, bonaeque notae, cuius illud dicitur esse principium: ἐκλογὴ Χρονογραφίας συνταγῆσα ὑπὸ Γεωργίῳ μοναχῷ, Συγκέλλῳ γεγονότος Ταρασίῃ Πατριάρχῃ Κωνσταντινουπόλεως, ἀπὸ Ἀδάμ μέχρι Διοκλητιανῆ.

ss) Conf. not. x. ad vol. VII. p. 457. Harl.

tt) sec. cat. MSS. Parif. regg. II. p. 398. est cod. MDCCLXIV. cuius tamen initium et finis desiderari dicuntur. Harl.

uu) Ex hoc codice regio publicavit Iacobus Goar, et cum versione sua ac notis in lucem integrum Syncellum produxit Parif. 1652. fol.

τιανῶ. *Ecloga chronographica composita a Georgio monacho, qui fuit Syncellus Tarasii patriarchae Constantinopolitani, ab Adamo ad Diocletianum.* P. ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν ἔραν καὶ τὴν γῆν. ἀρχὴ πάσης χρονικῆς κινήσεως τῆς ὑπὸ χρόνον [P] ὁρατῆς κτίσεως ἐστίν, ἐν ᾗ ἔρανός καὶ ἡ γῆ παρὰ τοῦ Θεοῦ πατρὸς, etc. Hunc esse codicem arbitror, ex quo Eusebiana sua Scaliger habuit, quare eius de codice iudicium audiamus: *Quam mutilus vero ille liber ad nos peruenierit, colligere licet ex eo multis locis, in quibus aut quorundam meminit, aut quaedam promittit, quae tamen nusquam comparent. Accedit manifestum mutilati codicis argumentum, verba ante lemma operis ad hunc modum concepta: παρεκβολαὶ ἀπὸ τῶν Γεωργίου τοῦ Συγκέλλου Ταρρασίης Πατριάρχης.* Sane τῶν παρεκβολῶν, id est excerptorum nomen, satis indicat plura desiderari, quam superesse. *Codex scriptus est ante plus, minus annos DC. ex eo omnia Eusebiana excerptimus, quae quidem deprehendere potuimus, quae quamquam ne centesima quidem pars eorum esse videtur, quae ab Eusebio relicta sunt, aliquando tamen iustum volumen explere possunt.* Sed codicem illum mutilatum esse, pace tanti Viri, difficile adduci possum, ut credam. Monachum porro et Abbatem Syncellum agnoscit Theophanes in principio: Ὁ μὲν μακαριώτατος Ἀββὰς Γεώργιος, ὁ καὶ Συγκελλος γεγονώς. Viuebat temporibus Caroli Magni.

Quum autem Georgius *chronographus*, seu *chronicus* laudetur a plerisque, ut ab Hippolyto Thebano in chronico apud Canisium Antiquarum Lectionum tom. 3, a Photio patriarcha, libello, ⁷⁰) cui titulum fecerat: συναγωγὰ καὶ ἀπεδείξεις περὶ ἐπισκόπων, καὶ μητροπολιτῶν, καὶ ἑτέρων ἀναγκαίων ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων, nec non a Ioanne Tzetzza Chiliade 2. hist. 33. de Cleopatra, et Pharo.

Μέμνηται μὲν Βιργίλιος ταύτης τῆς Κλεοπάτρας,
Λακκιανός, καὶ Γαληνός, καὶ Πλάταρχος σὺν τέτοις.
Διόδωρος, Γεώργιος ὁ Χροϊκὸς σὺν ἄλλοις,
Καὶ Ἰωάννης μετ' αὐτὸς Ἀντισχεὺς ὑστέρως.

Mentionem quidem Virgilius huius Cleopatrae fecit, Lucianus, et Galenus, et Plutarchus cum his, Diodorus, Georgius, Georgius Chronicus cum aliis, et Ioannes post hos Antiochenus postremo: dubitari potest, de quonam Georgio intelligi debeat. De Syncello dici plane censet Gerhardus Vossius de historicis graecis lib. 3. in Ioanne Antiocheno, et postrema ista Tzetzae conuincere videntur. Nam si Georgio posterior est Ioannes Antiochenus, [P] qui nihilominus est Damasceno antiquior, quum ab eo Orat. 3. de imaginibus laudetur, sane Georgius ante Damasceni, quin etiam ante Ioannis Antiocheni tempora fuit, ergo, non alius, quam Syncellus, quum ille antiquior ipso Hamartolo, et aliis fuerit. Sed enim in his insulse, quemadmodum et in plerisque aliis, Tzetzza argutatur. Nam si vera ipse pronunciat, quod ipse neutiquam crediderim, alius erit hic Tetzianus chronographus a Syncello. Et vim argumenti nec Tzetzza ipse, nec alius eo acutior, aut turbulentior effugiet. Ioannem Antiochenum, ut diximus, Damascenus sub Leone laudat, sed per Tzetza An-

D 3

tioche-

vv) De hoc dixi volum. XI. p. 27. §. XVI. [et ego plura adieci. Harl.]

tiocheus posterior est chronographo, quum post eum scripserit, ^{ww)} ergo chronographus hic non erit Syncellus Tarsii patriarchae, qui post Damascenum annos fere septuaginta scribebat sub Constantino et Irene. Ergo quantum hic Syncellus Ioanne Antiocheno, et Georgio chronographo, qui ante Antiochenum scribebat, distabit? Chronographi tamen nomen Syncello magis, quam alteri competet, quod ipse res per annos diuisas pertractauerit, ceteri sine vlla annorum distinctione illas prosequantur. Verum in tanta auctorum confusione non dubito, aliis etiam Georgiis, et Hamartolo praecipue a scriptoribus, qui non singula ad amussim examinant, tributum. *Allat.* Hic addere placet, *Chronicon*, lingua gr. vulgari scriptum, et a mundo creato, ad Amurathis vsque Sultani tempora deductum, auctore *Georgio Malaxo, Paris.* in cod. bibl. publ. quondam Colbertino MDCCXC. nr. 1. exarato probabiliter saeculo XVI. *Harl.*

XXIV. GEORGIUS alter MONACHVS, qui gaudet HAMARTOLVS, Peccator latine diceret, in sui contemptum; quod etiam plerique alii, sed Theophanes Syncelli continuator, potissimum in inscriptione operis, et ex Latinis etiam multi consueverunt, appellari. *Chronicon* et ipse scripsit ab exordio mundi ad Michaellem Theophili filium, ^{xx)} quando ipse vitam agebat, ex variis et diuersis chronographis, et interpretibus sacris contextum; historia quidem non admodum opulentum, sed ad firmanda fidei capita, dissertationibus, et sanctorum patrum auctoritatibus longiusculum. Pleraque sunt in [P] eo, quae in Cedreno, Theophane, Glyca, aliisque iisdem pene verbis, ac sententiis, paucissimis tamen exceptis descripta: ex hoc autem illi veluti e fonte suo, cum posteriores sint, hausisse, nemo ambiget. Historiam ad aliorum scriptorum loca obscura, et ardua explananda apprime necessariam nos e graeca lingua multis abhinc annis vertimus in latinam. Quae utinam aliquando bono reipublicae literariae lucem videat! ^{yy)} Quid ex eius lectione sperare possis, auctor, quisquis ille fuerit, in principio libri carminae iambico significauit.

Πίναξ ἀκριβὴς τῆς γραφῆς τῆ βιβλίας.
 Πράξεις παρισῶν καὶ χρόνους τεθηφόρων
 Πράξεις παλαιάς, ἔργα, καὶ καταστάσεις,
 Συμβάντα καὶ παραχθέντα πᾶς μαθῶν θέλων,

Ταύτην

^{ww)} Fieri potest, vt Tzetzes ne voluerit quidem tempus, quo Ioannes Antiochenus vixit, Georgio chronico posterius ianvere, sed tantum, quia post ceteros Antiochenum commemorat, ideo *μὴ αὐτὸς ὕμνος* eum nominare. Nam ita Plutarchus ab eo laudatur post Lucianum et Galenum, licet utroque antiquior, et Diodorus post Plutarchum, quum diu ante vixerit. Ceterum per Georgium chronicum Tzetzae, Hamartolum potius signari mihi persuadeo, quam Syncellum; quemadmodum Georgius monachus inter scri-

ptores, e quo excerpta Peiresciana, nominatus cum Ioanne Antiocheno, itidem Hamartolus, est, de quo vide, si placet, quae dixi volum. VII. p. 463. sqq. [vbi vide, quae de *Georgio Hamartolo* et de codd. quorum nonnulli iam ad antecedentem §. memorati sunt, adieci. *Harl.*]

^{xx)} Hic imperio praefuit ab a. C. 841. ad 867.

^{yy)} Nec dum, quod dolendum, lucem vidit, neque Allatio neque alio editore, licet manu exarata in variis bibliothecis, vt caesarea, apud Lambecium VIII. p. 462.

Ταύτην βίβλον διελθε, τοῖς γεγραμμένοις
 Τὸν ἕν ἐφισῶν πᾶσι, μή τι πού λάθοι.
 Ὡς ἂν παρισῶν ταῦτα τοῖς ἐκ εἵδου
 Ἐχεν νομίζῃ πραγμάτων ἐμπειρίαν.

Cuius ea est sententia:

*O exarati codicis mirum Indicem;
 Recenset aetia, principum annos computat,
 Antiqua narrat facta: quis rerum status.
 Te si cupido temporis lapsi tenet
 Nouisse seriem; codicem istum perlege,
 Et scripta uolue serio, ut fugiat nihil.
 Namque illa nescientibus cum postmodum
 Edisseres, diceris expertus, catus.*

Nec alio respexisse videtur, ut id quoque obiter hic notem, quam ad Dionysii Periegetae carmina.²²⁾

[P] Hocque meus Paraphrastes manuscriptus^{a)} soluta oratione extulit. [P] Operis initium, ita conceptum est: Χρονικὸν σύντομον ἐκ διαφορῶν χρονογράφων τε καὶ ἐξηγητῶν συλλεγόν, καὶ συντεθέν ὑπὸ Γεωργίου Ἀμαρτωλοῦ μοναχῆ. βίβλος γενέσεως ἀνθρώπων, ἡ ἡμέρα ἐπλάσεν ὁ Θεὸς τὸν Ἀδάμ κατ' εἰκόνα, καὶ ὁμοίωσιν αὐτῆ. Ὁ δὲ Ἀδάμ ἐγέννησεν υἱὸς τρεῖς. Brevi chronicon, a diuersis Annalium scriptoribus, et expostitoribus decerptum, concinnatumque a Georgio monacho [P] Peccatore. Liber generationis hominum ab eo die, quo Deus Adamum ad imaginem, et similitudinem suam creauit, exorditur. Adamus tres suscepit filios. Temere ergo plerique dictum Hamartoli chronicon Syncello adscribunt, ut adnotauit Gretserus; et inter alios codex Ambrosianus Mediolanensis. [v. §. antecedent.] Idem chronicon legitur etiam Scoriaci in biblioth. regia. [vide supra, §. VII. nr. 13. De cod. Bauar. CXXXIX. a cel. Hardt paullo vberius descripto, iam in §. anteced. de Georgio Syncello quaedam adnotaui.] Harl.

Ex

22) vers. 170 et 331. sqq. [quos quilibet facile potest consulere.]

a) Hunc Paraphraston periegetae Dionysianae Edvardus Thwaitesius primum in praefata sua Dionysii editione Oxon. 1697. 8. deinde integriorem a. 1712. 8. ad calcem voluminis quarti

geographorum graecorum minorum vulgauit Ioannes Hudsonius. Fabr. Hinc omnia locum, ab Allatio e' cod. suo praelatum. Pariter breui-tatis studio Prodemium operis, quod gr. cum versione lat. publici iuris fecit, praetermittendum duxi. Harl.

Ex hoc opere, *de inuenta cruce* Narrationem edidit graece, et latine cum aliis *Gretserus* tom. 2. de cruce p. 1140. notatque eam desumptam esse ex Alexandro, aut Iulio Polluce; ^{b)} aut certe vtrumque eam ab hoc Georgio descriptisse, eamque iisdem fere verbis referri a Theophane in chronico; nec ignorare, qui in monumentis sequioris, ac posterioris Graeciae versatus est, quam liberaliter scriptores sese mutuo exscribere, aut expilare consueverunt; subditque, hunc Georgium chronicon suum ab exordio mundi vsque ad imperium Constantini, filii Leonis, pertexuisse. Si de Constantino Porphyrogenneta filio Leonis sermo est, fallitur Gretserus, quum multo ante diem suum Georgius obierit, nec ultra quam ipse in prooemio iam allato promiserat, historia illa producta sit. Quare ab alio, nec ab vno, ex aliis scriptoribus illa addita esse manifestum est, et ego in nonnullis manuscriptis id obseruabam.

In excerptis etiam, *de Legationibus Romanorum ad exteros*, nondum vulgatis, quaedam ex eiusdem Georgii historia eiusdem argumenti habentur. *Περὶ πρέσβων Ῥωμαίων πρὸς ἑθνικούς ἐκ τῆς ἱστορίας Γεωργίου τοῦ μοναχοῦ. Ρ. ὅτι ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς Χοσρόης ἀποστείλας κατὰ Ῥωμαίων.* Vt hinc videas Georgii historiam ab imperatore Constantino [P] Porphyrogenneta, ^{c)} tamquam non contemnendam in pretio habitam, et dignatione.

Seruaturque penes me ex satis antiquo codice descripta, *ἐκ τοῦ χρονικοῦ Γεωργίου μοναχοῦ διήγησις ἀποδεικνύουσα πόθεν καὶ ἐκ ποίου βασιλέως ἔλαβε τὴν ἀρχὴν ἡ τῶν εἰκονομάχων αἵρεσις, καὶ πότε ἐπαύσατο. Καὶ περὶ τῆς ἐπιτελουμένης συνάξεως τῇ πρώτῃ κυριακῇ τῶν ἁγίων νηστειῶν.* *Ex chronico Georgii monachi narratio, demonstrans, undenam, et ex quo imperatore originem sumserit iconomachorum haeresis, et quando finem habuit, et de synaxi, quae fit prima sanctorum ieiuniorum dominica. Ρ. μετὰ Θεοδόσιον τὸν Ἀδραμυτηνὸν ἐβασίλευσε Λέων Ἰσαῦρος, ὁ καὶ Κόνων.* Quae in ista narratione habentur ex Georgii historia carptim, et, uti concinnatori placuit, desumpta sunt: nihil ex ea hauries, quod non melius, ac perfectius ex eius historia addisces. Multa tandem ex Georgio in suos Annales refert Michael Glycas, quae tamen non omnia probat, de quibus penes alios iudicium sit.

XXV. GEORGIUS CEDRENVS a quibusdam etiam monachus, vel sacerdos existimatus, tum quod similis sortis hominibus genus dicendi familiare sequatur, tum quod de religione, et caerimoniis, et vita monastica prolixas disputationes saepe saepius interserat,

b) Alexandrum monachum intellige, cuius historicam narrationem de inuentione crucis Gretserus graece et lat. praemisit: *Iulium Pollicem*, Christianum scriptorem, auctorem historiae physicae in Hexaemeron et chronici siue ecclesiasticae historiae ab origine rerum ad Valenteum et Valentinianum, quae in variis bibliothecis seruatur manu exarata, ut dixi volum. VI. pag. 144. [vbi edit. *Bianconii* ex cod. Mediol. et *Hardtii* ex cod. Bavar. ductas, in not. i. iam lau-

daui, *Harl.*] De codice *Bauarico* huius Pollucis praeter Gretserum facit mentionem Possseuius adpendice ad adparatum sacrum, et Iac. Pontanus praefatione ad Phranzam. De *Augustano* vide *Notua literaria* *Hamburgens.* a. 1702. p. 306. De *Schleusingenii* Godofredum Ludouicum in notitia bibl. *Schleusingenensis* etc. *Fabr.*

c) Etiam inter scriptores e quibus excerpta *Peiresciana* collecta sunt, Georgius monachus laudatur.

ferat, a quibus ipse non dissenferim, dummodo libri titulus, quem ipsi etiam producant, suspectus non sit. Ab orbe ipso condito compendium suae historiae exorsus, ad Stratietici abdicationem ^{a)} deduxit: opus e variis historiis non sententiis solum, sed verbo tenua confarcinatum absoluit. Quae si ab auctoribus repeterentur, nudus ipse, aequae ac cornicula illa remaneret. Primam enim historiae partem a Georgio Syncello, a Georgio alio, Hamartolo ad Maximianum, et Maximinum; cetera ad Nicephorum ex Genico a Theophane Syncelli continuatore, de Basilio Macedone ex Constantini Porphyrogennetae libro de vita, et rebus gestis Basilii Macedonis: a Nicephoro ^{b)} ad Stratieticum ipsum, in quo historiam finit, a Ioanne Scylitza exscripsit, ^{c)} et nescio, qua fronte pro suis diuendit, adeo, ut vix unam, alteramue periodum in tam vasto volumine Cedreni propriam ac legitimam reperias: gratiae [P] tamen illi agenda sunt, quod auctores nobis praecipuos et raros suo ipse furto conseruauit, quando illi non haberentur. Sed quum iam nobis Georgii Syncelli, Hamartoli, Theophanis, Constantini, Scylacis, ^{d)} aliorumque scripta, accuratissimorum hominum beneficio ac diligentia obtinemus, frustra faciet, qui Cedrenum perquiret: nisi aquarum riuuli, quam fontes, vnde emanant, puriores ac dilucidiores, magis accepti fuerint. Editus est hic auctor graece et latine ex interpretatione Guiljelmi Xylandri, qui Annotationes et tabulas chronologicas etiam addidit, Basileae 1566. in fol. ita tamen, ut paginarum integritatem defectum pluribus in locis sentiat, qui ex manuscriptis in Altempsiana et Vaticana bibliothecis conseruatis suppleri poterunt. ^{e)} Erat quoque in bibliotheca patriarchae Constantinopolitani, ut tradit Verderius, et in bibliotheca Antonii Augustini cod. CXXXI. Hunc aliquando Wolphius, sed quam sano iudicio? praetulerat Zonarae. Zonaras enim, licet in historia post Constantinum magnum ieiunior sit, et non nisi obuia quaeque percurrerit, in his vero, quae ante Constantinum ad mundi exordia diligentius ac copiosius versatur. Sed quod laude dignum eaque summa est, Zonaras res de suo componit et narrat, non alienorum furtis plausum captat, neque tractatus integros exscribit. *Allat.* [Post haec Allat. longum locum acreque de Cedreno iudicium *Iosephi Scaligeri* in notis in *Chronicon Eusebii* addidit, copiose castigauit, monuitque, haud dissimilia esse, quae apud *Vossium*, de historicis graecis libr. II. cap. 26. leguntur. *Harl.*]

[P] Monet tamen Vossius ex Gesnero, historiam Cedreni a morte Nicephori usque ad imperium Isaaci Comneni etiam legi sub nomine Ioannis Curopalatae, (qui idem est cum

^{a)} A. C. 1057.

^{b)} Nicephoro Rangabe.

^{c)} Confer, quae supra, volum. VII. pag. 722. sqq.

^{d)} Scylitzae.

^{e)} Post haec a. 1644. ab Allatio scripta, Georgium Cedrenum vndeque reparatum et absolutum ex regia biblioth. typis pariter regis publico dederunt Parisienses a. 1647. fol. vbi Basileensis editionis lacunae expletas, castigata in

plerisque a Carolo Annibale Fabrotto Xylandri versio, notae posteriores Iacobi Goari additae, Glossarium eiusdem Fabrotti praemissum, et adposita Scylitzae ad Cedreni historiam continuatio. *Fabr.* Plura leges supra ad vol. VII. p. 464. sq. Paris. in bibl. publ. cod. MDCLXVII. exstat *Georgii Cedreni* chronographi narratio de Syluestri papae cum Iudaeis quibusdam colloquio. *Harl.*

cum Scylitza,) paucis exceptis. ⁴⁾ et [P] Casaubonum notis in lib. 17. Strabonis referre, quum a Graeculo historiam Curopalatae eruisset, eamque contulisset cum Cedreno, deprehendisse, eadem iisdem verbis ab iis dici, ut alteruter necessario plagiarius sit. Addit Casaubonus: *At, quum me ab illo Graeculo deceptum, qui magna me pecunia emunxerat, inique ferrem: hoc me tamen recreabat, quod, ex utriusque collatione multa posse in utroque emendari viderbam. Cedrenum enim ita esse editum sciebam, ut multa passim in eius scriptis turpissima relicta sunt menda.* Sane Casaubonus non a Graeculo, qui, id quod erat, quam plurimi vendidit, sed errore suo, qui Scylitzam in Cedrenum translatum nesciuit, deceptus est. Frustra ergo queritur de Graeculo illo, qui Curopalatae historiam, quam vere profitebatur se habere, venalem exposuit: at ipse grandi pecunia mercatus est; cautius rem suam gerere debuit; rerum namque pretium vendentis redimentisque aestimatione accrescit. Vossius de historicis graecis lib. 3. in Ioanne Antiocheno videtur hunc Antiochenum Ioannem cum Curopalata confundere, quem dicit Syncellum, quod tamen falsum est, exscripsisse; quod multis in libris historicum Cedreni compendium tribuatur Ioanni Curopalatae. Certum tamen est, non vniuersam Cedreni historiam, sed eam tantum, quae a Nicephoro Rangabe exordium ducit, Ioannis Curopalatae esse, ut supra ⁴⁾ diximus. Puerile denique est, dubitare ⁵⁾, an Cedrenus a Curopalata, siue iste a Cedreno acceperit. De Cedreno vide Genebrardum in chronico, et Bellarminum de scriptoribus eccles. saecul. II. anno 1070.

XXVI. GEORGII SICVLI in S. Demetrium Myroblytem, Troparium legitur 28. Octobris in Menaeo Graecorum, et in Anthologio; sed quonam ipse tempore vixerit, aut quisnam fuerit, mihi non liquet. ^{m)} Verum, quum Nicomediensis Georgius, ut supra ⁿ⁾ notabamus, Troparia, Canones, Hymnosque, in sanctorum dies festos varios, nec vnius generis concinnauerit; et in Menaeis Graecorum tum editis, tum manuscriptis, pleraque similia

ⁱ⁾ De similibus codicibus MSS. Seguerianae siue Coislinianae bibliothecae, vide *Montfauc.* p. 33.

^{k)} p. 650.

^{l)} Ioannem Thraceum, (qui idem est cum Scylitza,) sequi se non diffitetur Cedrenus, et priorem *Index* illius utique in synopsis suam transtulit: sed altera Scylitzae editio ad Alexium Comnenum vsque, h. e. ad a. 1081. continuata, post Cedreni synopsis demum in manus hominum venit. Georgium Cedrenum epist. LXXXVI. ad Euthymium citat *Nic. Comnenus* Papadopoli in praenotionibus mystagogicis p. 361.

^{m)} *Mongitor.* in bibl. Sicula, tom. I. p. 255. de Georgio episcopo et ciue Syracusano plura refert, putatque, huic illum esse Georgium, cuius meminere Wangereckius in Pietate Mariana Graecorum num. 32. p. 129. et Allatius, eum Siculum fuisse tradentes. illum vero, Mongitor. ex catal.

MSt. episcoporum ecclesiae Syracusanae, ex *Offitii Caietani* animaduersione ad tom. I. SSorum Siculorum p. 154. et tom. II. p. 272. aliisque, quos citat, prodit, floruisse a. C. 663. graecis litteris, quas CPoli accepisset, fuisse adprime instructum; dum autem Syracusanam ecclesiam moderabatur, a Saracenis circ. a 727. d. XV. Iul. fec. Manchorusium, in Kalendar. SSor. Syracusanorum cum aliis obtruncatum occubuisse in loco, cui nomen Maran, atque in ecclesia S. Anastasiae de Ollis sepultum esse. Caietanus tamen suspicatur, eum a Saracenis, expugnatis Syracusis, a. 669. aut 670. cum multis aliis fuisse interentum. In cit. catalogo MSto Georgius scripsisse dicitur *Troparia, quae in natiuitate Christi canuntur, et in Epiphania.* Eidem epistolam misit Vitalianus pontifex in Conciliis generalibus, Coloniae a. 1606. tom. II. p. 1161. et rogauit, ut Ioanni, episcopo Lappensi faueret. *Harl.*

ⁿ⁾ p. 22.

similis argumenti occurrant sub Georgii nomine *) quem quisnam [P] ille fuerit, non facile discernes, operae pretium duxi, ea omnia, de quibus aliorum erit iudicium, huc, sed in ambiguo referre. Canones vero Georgii esse Acrostichis ipsa Canonum, et potissimum Theotociorum Tropariorum, quod huic auctori sollemne est, ex qua nomen sedulus Menaea Graecorum et manuscripta et edita euoluendo expiscatus sum, indicat. Ex his nonnulla vulgata sunt, pleraque etiam manuscripta in bibliothecis Italiae latent. Pro captu similis scriptionis operae pretium esset hic summam, quid Troparium sit, quid Canon, quid Ode, quid Triodion, quid Tetraodion, **) et alia, quae non ita in promptu sunt, nec enique obuia exponere. Verum quum id in tractatu meo de Melodis Graecorum latius peregerim, ne saepius eandem cantilenam canere videar, satius me facturum puto, si ea tamquam ad catos, eorumque scientes expositionibus verborum omisissis, sola compositionum enumeratione referam. Georgium Nicephorus Xanthopulus inter Graecorum ecclesiasticos hymnographos numerat,

Γεώργιος. Λέων τε, Μάρκος, Κάσια.
Georgius, Leo, Marcus, Casia.

Leguntur itaque sub Georgii nomine, quisquis ille fuerit, Troparia, in *sanctam martyrem, Chrestinem* 24. Iulii.

Canones in *sanctos Carpum et Papalum*. P. Καρπούς με δικαιοσύνης.

In *S. Artemium martyrem*. P. ἀκτίνες ἀελαμπῶς ἀνίσχουσιν, Acrostichis. Ἀετέμιος ἔπλησεν ἀετίαν δρόμον.

In *Callistratum martyrem*. P. καλλοναῖς ταῖς θεαῖς κοσμηθεῖς. Acrostichis in Theotociis Γεωργίου.

In *Nestorem martyrem*. P. ἔξλον ζωῆς ὑπάρχον. Acrostichis. Ξυωρεῖς αὐτάδελφος ἀνέσθω πόθω.

In *Philemonem apostolum, et socius*. P. χειροβατῶν χαρμονικῶς τὰ εὐράνια.

In *Archippum, Philemonem, et Sifinnium*. P. τῷ Παύλου συμμέτοχος.

[P] In *Parthenium episcopum Lampfaci*. P. φανδύνει ταῖς ἀστραπαῖς. Acrostichis. Φερώνυμον εἴβω σε τῆς παρθενίας.

E 2

In

o) Tropariorum et hymnorum sacrorum auctores ab Allatio in hac ipsa diatriba memorantur praeter Georgium Nicomediensem et Siculum, Georgius Scylitza et Georgius Rammata, nec non Georgius Pamphilus et, qui expositionem canonum ac tropariorum scripsit, Georgius Cōrinthi metropolita. Georgium Siculum, Gregorii Syracusani fratrem, in explicatione hymnorum a

se scriptorum laudat Nic. Comnenus libro laudato p. 397.

p) Maiores hymni sacri vocantur Canones. Hi in odas diuiduntur, odae in troparia. Triodion est canon tribus odis constans. Tetraodion quatuor, Theotocion hymnus laudibus Deiparae destinatus.

In Gerasimum confessorum. P. ὅπλον κατὰ πάσης τῆς μεθοδείας. Acrostichis in Theotociis Γεωργίου.

In Sabinum martyrem. P. τὸ ὄμμα καθάραντες τῆς ψυχῆς. Acrostichis in Theotociis Γεωργίου.

In Vigiliam Annunciationis Deiparae, P. ὁ κόσμος περιχαρῶς εὐφραίνθητι.

In ingressum in templum Deiparae Virginis. P. σοφίας πανάχραντε-σὲ θηρσαυρόν. Acrostichis: Σοὶ τὴν χάριν δέσποινα τῷ λόγῳ δίδου.

In Pelagiam martyrem. P. προθεῖσα ὡς πανδαισίαν σήμερον. Acrostichis. πόθῳ γεραίρω τὴν σοφὴν Πελαγίαν. Et in Theotociis Γεωργίου.

In Procopium martyrem. P. ἡ αἴγλη τῆ παναγίου πνεύματος. Acrostichis in Theotociis Γεωργίου.

In Cerycum, et Iulittam martyres. P. ὁ νοητὸς ἥλιος. Acrostichis in Theotociis Γεωργίου.

In Eliam prophetam. P. πυροφόρῳ τῆς σῆς πρεσβείας. Acrostichis. πόθῳ γεραίρω τὸν θεόπτην Ἠλίαν. Et in Theotociis Γεωργίου.

In Irenem, Agapem, et Chionem virgines. P. Ἀγνεία κοσμήσασα τὴν ψυχὴν. iuxta seriem alphabeti.

In Iosephum iustum, patrem Domini, Iacobum fratrem Domini, Davidem regem et prophetam. P. χαρίτων προσχέονταί. Acrostichis in Theotociis Γεωργίου.

In Hermylum, et Stratonicum martyres. P. ἐπέφανεν ἐν κόσμῳ. Acrostichis in Theotociis Γεωργίου.

In Vigiliam Epiphaniae. P. σολίζεται σήμερον ἡ ἐκκλησία καὶ κόσμος. Acrostichis in Theotociis Γεωργίου.

In reditum reliquiarum S. Ignatii Theophori. P. ἰσχύν με κατὰ παθῶν περιζώσον. Acrostichis, Ἰγνάτιος εἰσαῦθις ἡμῶς αἰτιά. Et in Theotociis Γεωργίου.

In Marcum Arethufiorum episcopum, et Cyrillum Diaconum martyres. P. τῆς ἐκκλησίας τῇ Χριστοῦ 29. Martii.

In Publicanum et Pharisaum. P. παρεμβολαῖς ἐμβιβάζων πάντα. Acrostichis in Theotociis Γεωργίου.

In depositionem venerandae zonae Deiparae Virginis. P. λαμπάδα φωτοφαῖ. 31. Augusti.

In

[P] *In vigiliam sanctae et venerandae crucis.* P. Σταυρὸς προσερχόμενος.

Melodum hunc Georgium alii etiam cognomines, qui se ad idem studium musicum, et concinne admodum adplicuerunt, etsi longo temporum intervallo disiungi non nemo fidenter satis fatebitur, nec ego honeste dissentire possum, excipiant: et materia, et studii similitudo licet disiunctissimos, coniunctissimos faciat. Accedat ergo

XXVII. GEORGIUS SCYLITZA, cuius elegantissimum Canonem *in S. Georgium martyrem*, Smyrnae me aliquando legisse memini. P. Γεωργηθεῖσαν ἐν καρδίας αὐλαζίν ἐν βρέφει. Acrostichis erat: μάρτυρι τὴν ᾠδὴν φέρω Γεώργιος ὁ Σκυλίτζης.

Huius etiam *χρονικά*, *Annales* dicuntur exstare in bibliotheca Sfortiana. Codicem, eumque ingentem quum audissimè arripuissem, Georgii Scylitzae nomine in fronte, articulo praesignitum, quasi thesaurum nactus, immensis gaudiis oneratus sum; et, ubi penitus rem introspectio, nullum ibi Georgii vestigium, sed *Zonarae* omnia verbotenus eleganti caractere comperio, demisso vultu occidi, et librum abieci. Multa tamen ex eo in *Zonara* possunt emendari. ⁹⁾ Sed illud obiter hic observandum est, Manuelem Malaxum in *Nomocanone* cap. 195. cuiusdam Iudaei historiam referre, qui in gravi morbo, et vitae discrimine baptismum a Christianis comitibus petiit, quem tandem precibus obtinuit. Namque quum nusquam aqua suppeteret, vnus ex sociis, Christianus tamen, arena manibus capiti illius superinfusa, et forma baptismatis enunciata, baptizavit; et in margine codicis notate, hanc historiam decerptam fuisse *παρὰ τῷ χρονικῷ Γεωργίῳ, τῷ Σκυλίτζῃ, ex chronico Georgii Scylitzae*. Id tamen parum caute, vt multa alia solet saepissime, effutisse, Georgiorum nomine Abbatis nempe, et Cedreni, qui eandem historiam recensent, decerptum existimo. Numquam enim haec historia adparet in *Zonara*, ex quo sub Scylitzae Georgii nomine chronicon transcriptum est: nisi etiam aliud ab eo, quod ipse vidi, chronicon Scylitza scripssisse dicendus sit; quod an verum fuerit, alii dicent. Praeterea inter codices Palatinos Romae aduectos cod. CCLXII. *Zonarae* historia principio mutila a monarchia Romanorum incipit: in ea etli notis ab historia diuersis praefixum est *Γεωργίῳ τῷ Σκυλίτζῃ Georgii Scylitzae*; differtque ab edita *Zonarae*, quod in capita diuisa, vbiqumque summaria capitum exhibeat. An summarum auctor Scylitza [P] iste? An propterea vel fraude sua, vel scriptorum oscitantia historiae auctor configitur?

XXVIII. GEORGIUS RAMMATA, hoc solo mihi notus auctor, Troparia quaedam *in S. Nicolaum Myrrhensium episcopum* non ineleganter composuit, quae cani deberent *eis τοὺς αἶνους, ad laudes*; quae ita exorditur:

1. Τὸν σεφρὴν ἀρχιποιμένα τῶν Μυρέων.
2. Ὁ φωστὴρ ὁ ἀνέσπερος ὁ πυρρὸς ὁ ἀείφωτος.
3. Νῦν εἰσῆλθες τὰ ἄδυτα, νῦν τελεῖς τὰ ἀπύρετα.

E 3

4. Σαλ-

9) Plura de *Ioanne Scylitza*, eiusque compendio historiarum adnotata sunt supra in vol. VII. p. 722. sqq. *Harl.*

4. Σαλπίσωμεν ἐν σάλπιγγι ἁσμάτων, σκιετήσωμεν ἐόρτια.
 5. Σαλπίσωμεν ἐν σάλπιγγι ἁσμάτων. κύψασα γὰρ ἄνωθεν.

Digna omnia luce, quam nondum viderunt. Praeter enim quartum et quintum in Menaeo Graecorum die 6. Decembr. edita absque nomine auctoris, reliqua tria, quod ipse sciam, inedita sunt.

XXIX. GEORGII HERACLEENSIS *Laudatio ad imperatorem Michaelem Du-
 tam, ἐγκώμιον πρὸς τὸν βασιλέα Μιχαὴλ τὸν Δεῦκα*, conseruabatur in biblioth. Medicea.

XXX. GEORGIUS *) CORCYRENSIS metropolita, sub Friderico et Manuele Comneno imperatoribus doctrina, eruditioneque clarus innotuit. Romam ab imperatore ad concilium, post etiam, si facultas data fuisset, ad imperatorem Fridericum transmittitur. Sed, dum ille infirmitate Brundusii, Hydruntique per sex menses retardatur, concilio Romano finis imponitur, ad quod loco illius Nectarius, abbas monasterii Casulorum in Magna Graecia, vir, et dicacitate, et pertinacia, et propugnando schismati, et Graecorum erroribus impudentia, longe post natos homines improbissimus, conuenit. Ex Brundusio scripsit patriarchae Antiocheno Simeoni, Baron. tom. 12. anno 1178. Hinc Georgius ab imperatore reuocatur; primum, vt suae prouideret ecclesiae, postmodum, vt synodo Constantinopolitanae a patriarcha indictae interesset.

1. Scripsit plures *epistolas* ad diuersos, *) quas Federicus Metius Thermularum episcopus, et collegii Graecorum alumnus ex manuscripto codice latinitate donatas, cardinali, Caesari Baronio, dederat, qui [P] ex illis aliquas Annalium suorum tom. 12. latinas inferuit, earum lectione non parum delectatus. *Delectat quippe,* ait, *audire Graecum anti-
 quitatis*

*) Cognomento *Cupharas*. Fabr. De hoc *Georgio Corcyr.* conf. *Cauei* hist. litt. SS. eccl. tom. II. p. 217. ad a. 1136. *Oudin.* comm. de SS. eccl. tom. II. p. 1536. qui notat Caueum, quod annis XL. antiquiorem illum Georgium faciat, quam reuera fuerit; quippe quum a. 1170. floruisset sub Manuelis Comneni imperio. Idem inonet, Georgium, de quo h. l. Allatius agit, dici senio-rem, ad distinctionem ab altero eiusdem nomi- nis et sedis episcopo, qui circa a. 1236. cum fra-tribus Minoribus disputationes habuit ad fidei graecae commendationem et doctrinam; hos duo autem diuersos ab Allatio et Caueo fuisse impru- denter confusos. Tum duo alios Allatii errores castigat, uti ad not. x. obseruaui. — *Parisi.* in bibl. publ. cod. MCCCIV. nr. 2. exstat, *Georgii*, Corcyraei metropolitae, responsum ad quaestio- nes, sibi propositas, de ritibus quibusdam in li-urgia seruandis. *Harl.*

s) Vt ad imp. Fridericum epistolas II. Baro- nius ad a. 1176. n. 21. et 1178. n. 13. ad *Manue- lem* (Comnenum) imp. ad a. 1176. n. 23. ad *Ba- filium Camaterum* (ab a. 1198. ad 1186. patriar- cham CPol.) *Epistolam* vnam dat Baronius ad a. 1180. n. 26. quarta citatur a Nic. Comneno pag. 202. praenot. mystagog. Ad *Athanasium pa- triarcham Hierosol.* Baron. ad a. 1188. n. 30. ad *Simeonem patriarcham Antiochenum* ad a. 1178. n. 14. ad imperialem notarium *Ioannem Hy- druntinum*, ad a. 1178. n. 15. ad *Nectarium Ca- sulorum abbatem* epistolas II. ad a. 1170. n. 10. et 12. Fabr. v. infra, vol. XI. p. 610. ed. vet. Binae epp. ad Nectarium, latine, in tom. XIII. Concilior. Labbei, ed. Venet. p. 436. sqq. Al- tera, quae incipit: Ἀνδρὶ τῆς τέχνης ἐπιστήμην. *Florant.* in cod. Laurent. XVI. nr. 28. plut. 9. v. *Bandini* cat. codd. gr. Laurent. I. pag. 416. *Harl.*

quitatis quidpiam redolentem, utinam et pietatis. Namque ipse Georgius erat schismaticorum fuliginis tinctus, et morbo affectus.

2. Scripserat praeterea *Monodiam* de Nectario iam dicto *) per modum epistolae ad Nicolaum Hydruntis iudicem. Eadem latina ab eodem Metio facta in eodem Annalium tomo legitur. **) Maxima visitandi Hierusalem cupiditate exaestuasse, ex eiusdem ad Athanasium patriarcham Hierosolymitanum, et patriarchae ad eundem litteris datis, editisque a Baronio adparet. Legi ipse eiusdem nonnulla aduersus Latinos opuscula, *) inter ea praecipua sunt: ἀρχὴ ἐπισημειώσεων πρὸς ἅπερ ἠρωτήθημεν κατακείμενος ὡςθενῶς ἐν τῇ ἀγίᾳ μονῇ τῶν Κασσούλων παρὰ τῶν λεγομένων Φρατομινουρίων, οἱ τινες παραδιδάσκουσι, καὶ παραδογματίζουσιν, ἐν αὐτῇ πῦρ καθαρτήριον, ἐν ᾧ οἱ τελευτῶντες ἐν ἐξαγορεύσει, μὴ πῶ δὲ φθασάντες ἀποκλαυσάσθαι τὰ οἰκεία πλημμελήματα ἀπαύγονται, καὶ καθαίρονται πρὸ τῆς τελευταίας κρίσεως, τέλος εὐρίσκοντες ἀπαλλαγὴν συμφορᾶς πρὸ τῆς τελευταίας κρίσεως. ἅμα προειῶντες σύμμαχον τῷ τοιούτου λόγου, καὶ τῶν ἐν ἀγίοις Γρηγόριον τὸν Διάλογον. καὶ ἡ μὲν πρὸς τὸν Λατίνου, ἐκαλεῖτο δὲ ἔτος Βαρθολομαῖος, τοιαύτη τις ἦν; θέλων μαθεῖν ἀφ' ὑμῶν τῶν Γραικῶν. *Initium considerationum eorum, de quibus in sancto Casulorum monasterio male adfecti a fratribus minoribus interrogati sumus, qui per-versa docent, et male adstruunt, esse quemdam ignem purgatorium, **) in quem, dum confessi moriuntur, nec propria crimina deplorarunt, asportantur, et purgantur ante finale iudicium; tandem aliquando poenas finem [P] ante dictum iudicium adipiscentes, et huiusce dicti aduocatum adstruunt sanctum Gregorium cognomento Dialogum. Interrogatio patre Latini, cui nomen erat Bartholomaeo, haec fuit: Cupio a vobis Graecis perdiscere, etc.*

3. Τὴ αὐτὴ δευτέρον σύνταγμα περὶ θείας κοινωνίας, ἐν ᾧ καὶ ἡ ἀπόδειξις ἀπλῶς ἐκ τῶν θείων γραφῶν. ὅτι ἐνζυμας ἄρτος τῇ ἐκκλησίᾳ παρεδόθη παρὰ τῶν ἀποστόλων προσφέρεσθαι ὡς καὶ μέχρι τῆ ἀγίας Γρηγορίας τῆ Διαλόγου τῇ Ρώμης προσεφέρετο ἐκκλησία. γράφει δὲ καὶ τὴν περὶ ταύτης ἐν Κωνσταντινουπόλει γενομένην διάλεξιν, καὶ πῶς ἀντεπῆν ἐκ ἡβουλήθησαν οἱ Λατῖνοι, ἀλλὰ καὶ μάλλον ἐπήνεσαν τὸν θεῖον ἄρτον, τὸν ἐνζυμον. καὶ ὅτι εὐεθεύσης καὶ μερίδος ἐκείνης τῷ ἄρτι, ὃν ὁ Χριστὸς ἰδὼς τοῖς μαθηταῖς ἐν τῷ δείπνῳ, ἐν τῷ τῆ μεγάλης παλατίης σκευοφυλακείᾳ πᾶσα πρόσφασις ἤρθη ἐκ μέσων. *Eiusdem secundus commentarius de sancta communione, in qua est ex ipsis sacris scripturis sincera demonstratio, panem fermentatum ecclesiae traditum fuisse ab apostolis ad oblationem, quemadmodum ad tempora sancti Gregorii cognomento Dialogi in romana ecclesia offerebatur.* *Prose-*

f) Defunctus Nectarius a. C. 1181. vt ex Acindyno constat.

u) ad a. C. 1181. n. 50-33.

v) Ex Georgio Corcyrensi de processione Spiritus S. quaedam producit *Allatius* II, 6. de consensu §. 6, p. 581. Idem p. 705. lib. 2. cap. 13. §. 4. notat, sub Nicolai Hydruntini siue Hydruntinae magistri nomine quaedam legi ex Nic. Methonenfi defuncta vel ex Georgio Corcyrensi:

et multa per exscriptorum incuriam ad Georgium referri, quae Nicolai Hydruntini sunt.

w) Locum ex Georgio Corcyrensi contra Latinos de purgatorio igne adfert *Allatius* pag. 134. diss. 2. de libris ecclesiae Graecorum. *Fabr.* Sub nomine *Georgii metropol. Corcyr.* (καρχήρας) opus de igne purgatorio (περὶ πυρὸς καθάρσεως) exstat *Florent.* in cod. Laurent. XXXVI. nr. 3. plut. 5. v. *Bandin.* l. c. I. p. 60. *Harl.*

Prosequitur praeterea disputationem de hac re Byzantii habitam, et quomodo illi contradicere noluerunt Latini, sed potius sanctum panem fermentatum laudarunt; et quum illius panis, quem Christus in coena discipulis tradidit, particula in magni palatii Sceuophylacio inuenta esset, omnis contradicendi causa de medio sublata sit. Ρ. κοινωνικὸν μὲν ζῶον ὁ ἀνθρώπος, καὶ τῆς ἰδίας φύσεως ἀδιάρητος πέφυκεν ἐρατῆς.

Liber erat in bibliotheca Barberina satis antiquus, lacerus, male compaginatus, et erroribus plenus, exscriptus a Ioanne Neriteno anno Domini 1036. vt ex male confatis in fine libri carminibus elicitur: quae sunt,

Σοὶ Χριστὲ χάριν τῷ χαρίσαντι νόμον
Πρὸς ἀχάρισον Ἰωάννην σὸν λάτριν
Ἐγείαν ὃν φύλαττε, καὶ πάσης βλάβης
Ψυχοφθίρε ῥύσαιο τῇ σῇ δυνάμει.

Ἐγράφη τὸ παρὸν βιβλίον διὰ χειρὸς Ἰωάννης Νερίτην, μηνὶ Ἰουνίῳ ἐν τῇ γγ'. ἡμέρᾳ παρασκευῇ, ὥρα θ'. ἔτει δὲ 5Φμδ,) τῆς Ἰνδικτι. θ'. [P] Tibi Christe gratiae, qui dedisti legem ingrato Ioanni seruo tuo, quem sanum conserua et ab omni animiperda libera tua facultate. Scriptus est hic liber manu Ioannis Neriteni, mensis Iunii die decimo tertio; Parasceues hora nona. anno 6544. indict. nona. Ab his si detrahas annos mundi 5508. qui remanent, erunt 1036. a Christo nato.*

XXXI. GEOR-

x) Non dubito errorem esse in numeris, et scriptum 5Φμδ 6744. hoc est Christi 1236. Certe Georgii Corcyrensis lucubrationes qui a. 1180. et post scripsit, a. 1036. a librario describi non potuerunt. Allatius eodem titulos librorum Georgii, versusque cum subscriptione referens lib. 2. de consensu c. 11. §. 6. p. 664. exhibet 5Χμδ, 6644. hoc est Christi 1136. Sed ita quoque error est manifestarius, eo, vt dixi, modo emendandus. *Fabr. Oudin.* postquam locum Allatii exscripserat, at in fine loci eum aliter, ac Fabricius, sic scribentem fecerat, — „*manu Ioannis Neritini, die decimo tertio Iunii mensis; Parasceue hora nona, anno VI. millesimo septingentesimo quadragesimo quarto, Indict. nona.* Ab his si demas annos V. MDCVIII. qui remanent, erunt anni MCCXXXVI. Christi, quod confirmatur ex indictione IX. quae anno praefato 1236. conuenit.“ (Num Fabricius, an Oudinus verba Allatii recte reddiderit, equidem nescio;) Oudinus igitur ita pergit: „Si autem legeretur, vt Allatius legit, 5Χμδ' seu 6644. scriptus esset liber a. C.

1136. vti post Allatium Caveus ad annum 1136. p. 663. scripsit; sed Indictio designata tunc falsa esset, quum a. 1136. Indictio decima quarta concurreret. Itaque certo ex Indictione IX. notata legendum fuit (*τῶ 5Φμδ'*) non, 5Χμδ', vti male legerunt: hoc est anno mundi 6744. qui cum Indictione IX. concurrat, non, 6644.“ — Paulo ante euincit, Allatium falli, „dum, ait, illi attribuit *Disputationes duas cum Fratribus Minoribus* ex MS. cod. Barberinae bibliothecae quae non a. 1136. factae sunt, vt Allatius scribit, sed a. 1236. annis centum postea, ac annis circiter quinquaginta postquam hic Georgius (senior) floruit: qui quum, annis circiter totidem Fratres Minores praeceperit, ad Georgium alium eiusdem nominis et sedis episcopum necessario ob magnam temporis medii intercapedinem pertinere debent.“ Haecenus Oudin. qui de *Georgio*, metropolita Corcyrensi, *iunioris*, et claro saec. XIII. a. 1230. tom. II. col. 110. sqq. vberius disputat. *Harl.*

XXXI. GEORGIUS MANGANES sub Alexio Comneno, illius scriba; plura ad munus suum pertinentia scripsisse verisimile est, sub anno Domini 1081. Anna Comnena Alexiados lib. 2. καταναύει πρὸς τὸν Ἀλέξιο ὁ ἀρτιφανὴς βασιλεὺς, καὶ μετακαλεσάμενος εὐθὺς Γεώργιον τὸν Μανγκάνην, ὃς καὶ ὑπογραφεὺς αὐτῷ ἐχρημάτιζεν, ἀνατίθεται πρὸς τὴν τῷ χρυσοβύλλῃ γραφῇ. ὁ δὲ ἐπὶ τρισὶν ἡμέραις ὑπερετίθητο ἄλλοτε ἄλλας αἰτίας συνείρων, ποτὲ μὲν λέγων, ὡς ἄρα κατακόπος γεγωνὸς κατὰ τὴν ἡμέραν ὅλην, τῆς νυκτὸς μὴ δύνασθαι γραφῇν συντελέσαι, ἄλλοτε δ' ὅτι τὰ γεγραμμένα νυκτὸς σπινθήρ ἐμπεσὼν ἀπέτρεφεν. ταῦτα καὶ ἄλλοτε ὁ Μανγκάνης προφασίζομενος, καὶ οἷον μαγκανεύομενος ἄλλοτε ἄλλως ὑπερετίθητο. Adnuit ad haec Alexius rector imperator, et accessit illico Georgio Manganis, qui scriba illius erat, imponit aureas bullas scriptionem; ille per tres dies rem differebat, alias atque alias tarditatis causas adducens, nunc quidem dicens, se per totum illum diem laboribus adtritum, nocte non potuisse scripturam absolueri; aliquando, quas noctu scripta erant, scintillam incidentem in cinerem conuertisse. Haec et similia Manganis praetextens, et quasi manganizans, in aliud atque aliud tempus negotium prolatabat. Ut hinc quoque prudentiam hominis in administranda republica deprehendas; quod et accuratius infra describit, etc.

[P] XXXII. GEORGIUS presbyter, CHIONIADIS, scripsit, σχήματα καὶ σχολία εἰς τὴν βίβλον Ἰωάννη τῷ Δαμασκηνῷ πρὸς τὸν ἐν μοναχοῖς σεβασμωτάτον κύριον Θεόδωλον. Schemata, et scholia in librum Ioannis Damasceni ad reuerendissimum monachum dominum Theodulum. P. τὰ εἰσθότα ζητῆσθαι κύριε. [conf. supra, vol. IX. p. 742. vbi inscriptio differt.] Labor est ad intelligentiam sententiarum tanti patris satis idoneus, et opportunus. Ex codice Vaticano iam habuit doctissimus Aubertus, una cum Damasceni operibus editurus.

XXXIII. GEORGIUS XIPHILINUS ex Magno Vasorum Custode post Dositheum patriarcha Constantinopolitanus. ⁹⁾ Notitia patriarcharum: καὶ γέγονε μετ' αὐτὸν πατριάρχης ὁ μέγας Σκευοφύλαξ Γεώργιος ὁ Ξιφιλίνος, καὶ ζήσας ἐτη 5. καὶ μῆνας 1. καλῶς καὶ θεοφιλῶς πρὸς κύριον ἐξεδήμησεν. Et substitutus est in eius locum Georgius Xiphilinus, magnus Vasorum Custos, qui quum an. VI. mens. X. praeclare ac religiose vixisset, ad dominum migravit. De eo Ephremius:

Ἐπῆτα Γεώργιος ὁ Ξιφιλίνος
Σκευοφύλαξ ὢν τῆς Θεῆς γ' ἐκκλησίας
Ποιμαντικὴν ἔληθε καὶ προεδρίαν.

Deinceps Georgius Xiphilinus Vasorum Dei ecclesiae custos cum esset, pastoralem dignitatem, et primam sedem adeptus est. Eius meminit Nicetas Choniater in Isaacio Angelo lib. 2. cap. 4.

et

⁹⁾ Ab a. C. 1192. ad 1198. Fabr. conf. Cons. anno patriarcha CPolit. creatus, et a. 1199, mortuus esse dicitur. Hart.

et Theodorus Balsamo suam in Canones [P] Apostolorum, synodorum, et patrum expositionem carmine iambico, quod operi praefigitur, eidem nuncupavit.

Illius de iuribus territoriorum consuetudo,^{a)} subscriptione et sigillo Ioannis Camerari, qui in patriarchatu successit, confirmata legitur apud Eusebium graece et latine in Iure Graeco-Romano, tom. I. lib. 2. p. 283. ^{aa)} Legi eiusdem duo Synodalia sancita de Stauropegiis, sub a. 1192. ab Eustachio Chandreno magnae ecclesiae chartophylace subscripta, apud Manuelem Malaxum in Nomocanone, quem ille communi Graecorum lingua conscripsit cap. 483. Primum erat illud principium: *ἡμετέριος καὶ ἐκ διακόνων τελευτῶν ἡ μετέριος ἡμῶν*. Secundum: *Γέγονεν οὐκ ὀρθῶς τις εὐλογος ἐν ὑπομνήματι*. Protectici praeterea dignitatem, olim minoribus adnumeratam, maioribus adscripsit, et factum suffragio suo adprobavit Eustathius metropolita Thessalonicensis, summisque laudibus tamquam rectum rectaeque rationi consentaneum eiecit. Ioannes episcopus Citri, responsis ad Constantinum Cabasilam Dyrhachii archiepiscopum: *τὸ τῷ Πρωτεκτικῷ δὲ ὀφφικίον ἐν τοῖς ὑποβεβηκόσιν ἐκ ἐκπαλά, ὕστερον τοῖς ὑπερέχουσιν συνετάκται παρὰ τῷ τῆς πατριαρχίας λήξεως πατριαρχεῖ Κωνσταντινουπόλεως Γεωργίῳ τῷ Ξιφιλίνῳ, τῇ τάξει δὲ ταύτῃ ἐπὶ ἀλάτῃ, καὶ γνώμῃ γενναία τῷ ἐν ἀγίοις μητροπολίτῃ Θεσσαλονίκης Εὐσταθίῳ, ἐπαινεῖσα, καὶ ἐξαίρεσα τὸ γεγονός, ὡς εὐλόγως, καὶ ἀμέμπτως προαχθὲν. οἷα τῇ καὶ ταύτῃ τινῶν ἀντεπόντων, ὡς μὴ ἀποδεχάμενων τὴν προαχθὴν*. Protectici autem officium quum antea esset inter inferiora, postea in altiorum ordinem statutum est a beatae memoriae patriarcha Constantinopolitano Georgio Xiphilino. Hanc autem actionem subsequuta est praeslata sententia sancti metropolitae Thessalonicensis Eustathii, id laudans, et extollens, ut iuste et extra reprehensionem factum; quum quidam, qui actionem non admittebant, tunc contradicerent. Et Anonymus de officiis magnae ecclesiae Constantinopolitanae apud me: *τὸ δὲ τῷ Πρωτεκτικῷ ὀφφικίον ἐν τοῖς ὑποβεβηκόσιν πρότερον ὢν τοῖς ὑπερέχουσιν ὕστερον συνετάκται παρὰ τῷ πατριαρχεῖ Γεωργίῳ τῷ Ξιφιλίνῳ*. At Protectici officium, quum antea esset inter inferiora, postmodum inter eminentiores ordines a Georgio Xiphilino patriarcha collocatur.

XXXIV. GEORGH LAPITHAE CYPRII [ex nobili et antiqua familia orti,] versus morales^{bb)} graecos [P] 319. vidit Gesnerus Venetiis in biblioth. S. Antonii, recensetque Robertus Constantinus in bibl. Florebat eadem cum Barlaamo monacho aetate, ad quem ipse plurima scripsit, ut idemmet Barlaamus epist. ad Nilum Inclufum, quem iudicem inter se et Palamam constituit, adfirmat: *ὁμοία δὲ τέτοις καὶ ἐν τοῖς πρὸς Λαπίθην τὸν Κύπριον ἡμοῖς συγγράμμασι γέγραφα ταῦτα, ὥστε ἐπὶ τῷ Φυσικῷ ἔπομεν*. His similia nostris ad Lapithem Cyprium commentariis scripsimus, et in Physicis etiam pertractauimus. Tem-

a) Sententia synodalis de iuribus territoriorum, (promulgata et confirmata a. C. 1197. d. IV. Febr.) *Vindob.* in cod. caes. CCCLIII. nr. 3. t. *Embec.* V. p. 334. sq. Kollar. *Harl.*

aa) Georgii Xiphilini decretum de Eunuchis citat *Nic. Comnenus* p. 158. praenot. *mystagog.*

et *Synodicon de trina in baptismo immersione* p. 310.

bb) Genere carminis prosae proximi, quod pollicum vulgo adpellant. *ἔχον πολιτικὰ αὐτοσχέδια ὡς καὶ ἡμεῖς, τῷ σφωτάτῃ κυρίῳ Γεωργίῳ Λαπίθῃ τῷ Κυπρίῳ*. Incipit: *Γυνῶν, αὐτὸν, ὃ βέλτερι, τίς τε καὶ πᾶς τυγχάνει.*

Tempore itaque Pelamiae florebat, qua et Barlaamus aetate circa annum Domini 1337. ut ex eiusdem Barlaami monachi de Hungari defectu comprehendendo ex mathematica constructione Ptolemaei, quae incipit: ἀναγκαῖον ἡγησάμην ἐκθέσθαι σοι, colligi potest.

Inter Barlaami opera illud quoque legi: Βαρλαάμ μοναχῷ. λύσις εἰς τὰς ἐπε-
ρχθείσας αὐτῷ ἀπορίας παρὰ τῷ σοφωτάτῳ Γεωργίῳ τῷ Λαπίθῃ; Barlaami monachi so-
lutiones ad praeposita sibi dubia per sapientissimum Georgium Lapithem. Lapithae dubiorum
principium illud est: ἐν ταῖς πρώτοις περὶ κινήσεως λόγους ἀπεδείξατο Ἀριστοτέλης διὰ
πλειόνων. Responsionum Barlaami: πρὸς μὲν ἐν Πλάτωνα, ὃ γινώσκῃ, ὅπως ποτε ἔχῃ
Ἀριστοτέλης, ἐν οἷς φιλοσοφεῖ. Eiusdem in biblioth. regis Gallorum cod. MMXXXIX. ha-
bentur εἴκοσι πολιτικά αὐτοσχέδιοι εἰς κοινὴν αἰκὴν. Versus politici subinde et immediate facti,
palamque omnibus recitati. P. γινῶμι ταυτὸν, ὃ βέλτερε, τίς τε καὶ πῶς τυγχάνεις.
Opus est diuisum per titulos iuxta varia rerum argumenta. Et nescio, an distinctum ab eo,
quod nobis Gesnerus et Copstantinus recensuit. Allat. In cat. MSS. regg. bibl. Paris. vol.
II. p. 564. numeratur cod. MMDCCCLXXVII. ibique nr. 1. ita citatur: „Georgii Lapithae
poëmata, versibus politicis. Ibi de varii argumenti rebus, illis praesertim, quae ad pietatem
spectant.“ — De Georgii Lapithae epistolis v. supra, vol. VII. p. 655. not. dd. Eiusdem
epistolas exhibuit Boiuius inter elogia, tom. I. historiae Gregorae praemissa. Conf. Rob.
Gerium in adpend. ad Cauei hist. litter. SS. eccl. tom. II. p. 42. ad a. 1340. Harl.

Lapitham, eius studia, res ac fortunas ad amissum nobis repraesentavit Agathan-
gelus “) Callistrati filius in Narrationibus.

[P] XXXV. GEORGII CERAMEI “) Iambica in librum Simeonis Sethi de Stephanite,
et Ichnilata laudantur in Indice manuscripto graeco. Συμεὼν Μαγίστρε δῆγησις μουσικὴ
τῶν κατὰ Στεφανίτην καὶ Ἰχνηλάτην μετενεχθεῖσα ἐκ τῆς Ἀράβων διαλέκτου ἐν λόγοις ἢ
Γεωργίῳ Καράμει Ἰαμβεῖα ἐπὶ τῇ προῤῥηθείᾳ βιβλῶ. Simeonis magistri narratio arcana
de Stephanite et Ichnilata ex Arabum lingua conuersa libris octo. Georgii Ceramei carmina
iambica in praedictum librum.

XXXVI. GEORGIUS CHVMNVS Byzantinus “), scripsit historiam rhythmi-
cam ab iis primis Genescos verbis, in principio creauit Deus coelum et terram, vsque ad
F 2 regnum

cc) Hic est Agathangelus, qui aduersus Nice-
phorum Gregoram scripsit pro Aristotele. Fabr.
Quae vero Allatius ex Agathangelo de Georgio
Lapitha, eius commoratione in insula Cypro,
auctoritate apud regem, rerumque astrologica-
rum scientia et quid de illis senserit, adtulit, ea
longiora sunt, quam ut h. l. commodè repetantur.
Ex eo autem loco discimus, Georgium co-
gnomen Lapithae a fluuio Lapitho in Cypro, ex
Olympa profuente, in cuius ripis aedes ille

habuit, adeptum, atque vtriusque linguae et phi-
losophiae studiosum, et in sacris scripturis per-
discendis assiduum fuisse. Harl.

dd) Plura Allatius infra p. 414. seq.

ee) In codice caesareo apud Lambecium V.
p. 359. [f. p. 345. sq. ed. Kollar. in cod. caes.
CCXCVII. nr. 2. vbi notat Lambec. hunc Geo-
gium cognominari Byzantinum a commoratione
praecipua in vrbe CPolitana, eius autem patriam
fuisse Chamaecen, urbem insulae Cretae. Harl.]

regnum Davidis, et Salomonis. Exstabat cum figuris in charta bombycina mfl. Constanti-
nopoly apud Ioannem Suzium. Verderius in supplemento. [add. diff. I. ad Chuci hist. litt.
SS. eccl. II. pag. 8.

XXXVII. GEORGIUS DIACONVS METOCHITA, ^{g)} pro quo *Gregorium*
nobis falso Gesnerus, et ex Gesnero Possevinus obtrudit, insignis pietate, ac doctrina vir:
pro stabiliendo Byzantii Latinorum dogmate, et processione Spiritus sancti etiam ex filio, et
errore Graecorum refellendo, et carceres, et tormenta, etque dira, atque enormia cum
certaminis socio Constantino Meletiniota ^{h)} diacono, et Ioanne Vecco patriarcha Constan-
tinopolitano subiit, tandem vna cum illis in exsilium abactus est. ^{ia)} Nicephorus [P] Gre-
goras lib. 5. καὶ ὁ πρὶν μαχαίρα διζομος κατὰ Λατίνων ἱσάμενος, πρὸς μὲν ἤδη κρουσά-
μενος ἑτεράλκιε τὴν νίκην ποιεῖται. δι' αὐτὴν δὲ καὶ ἐπὶ τὸν πατριαρχικὸν ἀναβεβηκὼς ἑθρόνον
πάντα ἦν αὐτὸς τῷ βασιλεῖ, καὶ γλώττα, καὶ χεὶρ, καὶ κάλαμος γραμματεῖος ὀξύγρ-
αφου, καὶ λέγων, καὶ γράφων, καὶ δογματίζων, ἔχων συνεργούς, καὶ συλλήπτορας τῶ
ἀγῶνος τὸν τε Μελητινιώτην, καὶ τὸν Μετοχίτην. Ἀρχidiaκόνους ἔντας τῷ βασιλικῷ
κλήρῳ, καὶ ἐπὶ Γεώργιον τὸν ἐκ Κύπρου. Et qui, Ioannes Veccus, dudum acerrime Latinis
adversabatur, mutata sententia, victoriam facit ambiguum. Quamobrem patriarchica sede con-
sensa imperatori vnus fuit omnia, et lingua, et manus, et acuti scriptoris calamus, et dicendo,
et scribendo, et dogmata statuendo: eius certaminis adiutoribus Meletiniota, et Metochita im-
peratorii cleri archidiaconis, et Georgio Cyprio. — Plura pro adserendo Latinorum dogmate
scripsit: quae ego vidi, sunt; Συγγράμμα διαλαμβάνον, αὐτὸ μὲν πρὸς τὴν ἐκκλησιαστικὴν
ἀντικείμενοι Φασὶν εἰρήνην ἐπὶ τῷ τῷ ἁγίου Πνεύματος ἐκπορεύσει, καὶ λοιπαῖς πατριαρχικαῖς
φωναῖς, αἵ περ ἐν Πατρὶ καὶ Υἱῷ τῷ τοῦ Φωνοῦσιν. αὐτὸ δὲ πατέρες οἱ θεοφόροι διευτυοῦντες
διδάσκουσιν. Tractatus partim ea continens, quae ecclesiasticae pacis aduersarii de processione
Spiritus sancti, aliisque patrum sententiis illud ex patre et filio adferentibus, opponunt; par-
tim ea, quae DEO pleni patres dubia dissoluentes docent. Tractatus diuiditur in partes quin-
que, ⁱⁱ⁾ quas ipse λόγους, orationes, adpellat.

Primae illud est principium: τὸ περὶ Θεοῦ λέγειν, οὐχ ὅπως φημιῶδες τοῖς
κατ' ἐμὲ.

2. ἐν ἡμῖν καὶ τῷ τοῦ ἐκκλησιῶν, τὸ, θείων ἐκ γραφικῶν.

3. ἱστορίᾳ

τὸ πρῶτον διὰ τὴν εἰρήνην, συνεθεὶς αὐτῷ κατὰ Γεωργίου
Χάριτα, τῷ ἐκ τῆς περιβόητης τῶν ἡρώων καὶ οὐδαίμωνος
Κρήτης ἐκ πόλεως Χανδακᾶ. Incipit: Δόγμα τριών-
αἰσάντων κύριος καὶ πατήρ, τὴν χάριν σε μ' ἀπέσταλ-
λες ταύτην τὴν ἡμέραν. Fuit et Michael Chummus,
de quo supra, vol. XI. p. 195. et Nicephorus
Chummus, de quo vol. VII. p. 675.

ff) Huius filius Theodorus Metochita, de quo
volum. X. p. 412. seqq. [et in not. bb. de Geor-
gio Metochita. Harl.]

gg) Vide volum. X. p. 410. seqq.

hh) Contigit hoc circa a. C. 1233. imperatore
Andronico Palaeologō.

ii) Conferendus Allatius libro II. de consensu
vtriusque ecclesiae cap. 15. §. 9. p. 771. [Id. p.
668. Romae 1655. 8. longum locum ex libro V.
Georgii Metochitae de processione Spir. S. ad-
tulit.]

3. ἐπειδὴ περὶ τάξεως, τῆς ἐν Τριᾷ διαλαμβάνοντες τῶν θεοφρονητῶν.

4. περὶ τῆς δι' Ἰωῦ δημιουργίας Μοναζῶν ἐν μέσοις ἐκόντοις δικαστηρίοις τὸ συνεξέδυσαν πλῆθος ἀνακυκῶν.¹⁾)

5. Ἄ μὲν οἱ περὶ τὸ λέγειν ὄντες δανοὶ τῶν παθ' ὑμῶν ὠφρωμένων τοῖς θάοις λόγοις ἐναπερεύγονται. Nec alios ab his quinque fuisse existimo. libros quinque Georgii Metochitae de processione Spiritus sancti, qui adseruebantur in bibliotheca Antonii Augustini cod. XCVI.

[P] Ἀντιρρήσις τῶν τριῶν κεφαλαίων, ὃν ἐξέθετο Μάξιμος μοναχὸς ὁ Πλατυδῆς. Ad tria capita, quas Maximus Planudes monachus publicavit, responsio.²⁾) P. πρὸς ἐρώτησιν ἀπροόπτως ἡμῖν φανείσαν χρεῶν ἀποκρίναςθαι.

Ἀντιρρήσις τῶν, ὃν συνεγράψατο Μανουὴλ ὁ τῷ Κρήτης ἀνεψιός. Ad ea, quas Manuel Cretensis noster conscripsit, responsio.³⁾) P. ἐκ οἶδα, εἰ καὶ ἄλλοτε ποτε τοσοῦτον.

Λόγος ἀντιρρητικός ἐπὶ τῷ τῷ Κυπρίῳ τέμῳ. Oratio antirrhetica in Cyprii⁴⁾) Τοπιμ. P. ὁ μὲν δὴ διεξοδικώτερον τῶν ἐμῶν λόγων ἔχει περανθεῖς, ὡς οἶον τε ἀποχερώντας.

Λόγος διαλαμβάνων τὰ κατόπιν τῶν προεξηθέντων δύο λόγων ἐπὶ τῇ αὐτῇ ὑποθέσει λεχθέντα τε καὶ περαχθέντα. Oratio prosequens ea, quae post praedictas duas orationes in eadem materia disputata et gesta sunt. P. ἦν ἡμῖν ἄρα προτεθειμένον τῷ κατὰ σκοπὸν, ὡς ἐνὸν ἐκτερωματωθέντα.⁵⁾) Diction in omnibus dura, compositio aspera, nullo fuso, nullo lenocinio demollita: vbique tamen pietatem redolet. Sententiae graues, argumenta ad probandum id, quod voluit firma, sed eloquutione et compositione nominaum horrida, et confragosa. Indignus tamen auctor, qui tamdiu cum tinea luctetur, sibi que soli sapiat. Leguntur eiusdem in biblioth. regis Gallorum ms. De Spiritu sancto libri tres. Refutatio trium capitulorum Maximi Planudis. Refutatio scriptorum Manuelis. Allat. Codd. Paris. bibl. publ. in quibus exstant tria ista opp. numerantur in cat. MSS. bibl. reg. vol. II, MCCLX. et MMDCCLI. nr. 3. 4. 5. Harl.

F 3

Gret-

1) Ex hoc quarto λόγῳ edidit quaedam Combesius tom. 2. auctarii noui p. 1018-1026. Ex quinto Allatius de purgatorio p. 668-677. et contra Hottinger. p. 512.

2) Graece et latine edidit Allatius in Graecia orthodoxa tom. 2. p. 922-958. Rom. 1650. 4.

3) Graece et lat. ibidem p. 959-1074.

4) Georgii Cyprii patriarchae CPol. ab a. 1283. ad 1289. de quo infra p. 420. seq.

5) Praeterea apud Allatium p. 771. de consensu, memoratur huius Georgii Metochitae λόγος διαλαμβάνων τὰ τῆς προβάσεως ἀρχῆς μίσην ἑαυτῶν τῶν ἐκκλησιῶν τῆς τε προσβυτέρης Ῥώμης καὶ τῆς νέας καὶ ἡμετέρας καὶ τὰ ἀκρησολογημένα καὶ διζή. Oratio continens concordiam inter utramque ec-

clesiam antiquae Romae, et nouae ac nostrae iustitiae et quae deinceps subsequuta sunt. Incipit: οὐα οἶδα εἰ καὶ ἄλλοτε ποτε τοσοῦτον. Ex hac oratione de unionis ecclesiarum quaedam adfert Allatius contra Hottinger. p. 429. et ex oratione de diffidio ecclesiarum p. 458-462. Etiam a Nic. Comneno Papadopolis in praenotionibus mystagogicis p. 165. et 396. citatur Georgii Metochitae oratio de sacris mysteriis et p. 20. 396. explicatio Canonum sive regularum S. Nicephori CPol. patriarchae, et p. 410. et 361. eccliesis historiarum et orationes contra Georgium Cyprium praeterea Oratio II. pro Vecco p. 356. et liber de sacra synaxi p. 137. et oratio contra usurarios p. 145.

[P] *Gregorius*, quod saepe etiam in aliis facit, Georgium hunc cum alio Metochita Theodoro, et Magno Logotheta, de quo forte prolixius, quam par erat, Gregoras in historia sermonem instituit, confundit. Summa namque totius philosophiae, quam Georgio adscribit, Theodori fuit. Errorem Gregorii sequitur etiam *Vossius* de histor. graecis lib. 2. cap. 28. dum adserit, Theodorum Metochitam a seniore Andronico una cum Vecco, et Meliteniote relegatum fuisse. Georgius enim hic fuit Vecci, et Meliteniotae in dogmate contra Graecos de processione Spiritus S. defendendo symmista, et cum dictis in exilium missus, si historiae fides habenda est. *Allat.* — [Hic postea de Metochitae certaminibus pro ecclesia latina, tormentis et exilio, quum una cum Vecco patriarcha, et Constantino Meliteniote in synodo CPolitana sub Georgio Cyprio sisteretur, ex Pachymerae historia libro VII. plura refert, eumque in carceribus vita defunctum esse suspicatur. *Harl.*]

[P] Quid in postremis tribus tractatibus Metochitae contineatur, satis [P] nobis indicauit Ioannes Chameta^{pp)}, chartophylax Chii, et archimandrita magnae ecclesiae.

[P] XXXVIII. GEORGIUS MOSCHAMPAR fuit magnae ecclesiae chartophylax.^{rr)} Georgius Pachymerius hist. lib. 2. ἐντεῦθεν ὁ Μοσχάμπαρ Γεώργιος Χαρτοφύλαξ ὢν τῆς ἐκκλησίας τότε νότον ἔλεγε τὸ ζήτῶν. Hinc *Moschampar* Georgius chartophylax cum esset ecclesiae, spuriam esse aiebat sententiam. Illius meminit Iosephus Methonensis episcopus Apologia contra Marcum Ephesium: καὶ σὺ μὲν συνήφθης, ὡς Φῆς, τοῖς ἀγίοις σε πατέρας, καὶ διδασκάλους Φωτίῳ πρῶτῳ σχισματικῷ, μᾶλλον δὲ αὐτῶν, καὶ δημιουργῶ τῶ σχίσματος, καὶ τῆς διαιρέσεως, Καβασίλα, Παλαμᾶ, Καματηρῶ, Φερνῆ, Ψελλῶ, Μοσχάμπαρ, Βελγάρια, Νικολάῳ Μεθώνης, Παναρέτῳ, καὶ τοῖς λοιποῖς τοῖς μετὰ τὸ σχίσμα, καὶ τὴν πολλὴν ἔριν κατὰ τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐκκλησίας εἰπέσι. Et tu quidem, ut ais, sanctis tuis patribus ac doctoribus te adiunxisti, Photio, schismaticorum principi, imo vero auctori, et opifici schismatis et dissidii, Cabasilae, Palamae, Camatero, Phurnio, Psello, Moschampari, Bulgariae, Nicolao Methonensi, Panareto et caeteris, qui post schisma et multam contentione in romanam inuecti sunt ecclesiam. Meminit etiam Ioannes Plusiadehus dialogo pro synodo Florentina. Cum Vecco^{rr)} et Cyprio sub Palaeologis vivebat latini nominis infen-

pp) Chamata vocatur apud *Allatium* p. 772. de consensu, ubi idem locus ex illo productus exstat. *Fabr.* Hinc eum h. l. omisi. *Harl.*

qq) Eadem *Allatius* II. 15. de consensu §. 13. [add. supra, vol. XI. p. 702. *Io. Franc. Bernard.* *M. de Rubeis* in *Georgii s. Gregorii Cyprii*, patriarchae CPolit. vita, Venet. 1753. 4. p. 123. sq. ex apographo suo codicis Lugduno-Batavi. editit gr. cum sua versione lat. (quam *Lambec.* et *Oudin.*, ad Pachymerianam historiam supplementam graece vulgarant,) epistolam sub *Moschamperis* nomine, quam hic ad Georg. Cyprium transmisit. Add. supra, ad vol. VIII. p. 161. not. y. *Harl.*]

rr) Venetiis in bibl. Marc. cod. CLIII. sunt capita antirrhetica XXXIII. contra Ioannis Vecci dogmata et scripta, missa ad omnes Christi ecclesias a S. patriarcha Hierosolym. D. *Gregorio*, scripta vero huiusce mandato ex voce D. *Georgii Moschamparis*, evangelii doctoris: init. Δὲ ἐν τοῦ πάλοι κατὰ βλασφημίας. v. cat. codd. gr. Marc. p. 85. In cod. *Matrit.* reg. CXV. *Georgii Cyprii* sermo antirrheticus contra Becci blasphemias: inc. ἐκ ἑγὼς θυμῶν φιλότης. v. *Iriart.* cat. codd. gr. *Matrit.* p. 457. sq. qui etiam laudat *Nessel.* catal. caesar. bibl. part. I. p. 345. cod. CCXV. nr. I. *Harl.*

infensissimus, quos palam in synodis Constantinopolitanis redarguere conatus est, et calamo etiam in eos stricto pleraque conscripsit: non magni tamen nominis apud suos, neque magnae aestimationis: hinc et in consensu multorum doctorum sententia eius de dicto Damasceni, ἐκ τῆς οὐσίας δὲ ἐλέγομεν, tamquam minus prudens reiectur. V. Pachym. in histor. lib. 8. cap. 1. [P] Et a Veccō non iuuenusto scommate proscinditur. Pachymeres lib. 7. καὶ τὸς αὐτοὺς ἀναγινόντας ἀρτῆσθαι, καὶ ἀναθεματίζειν τὸν λόγον, σχεδὸν δὲ καὶ αὐτὸν τὸν γράψαντα. ἀλλὰ τὸν Μοσχάμπαρα ἰδόντα ὁμολογεῖν ἑαυτὴ τὸ σύγγραμμα εἶναι, καὶ ἀπολογεῖσθαι περὶ αὐτοῦ. ἐφ' οἷς ὁ Βέκκος μετ' ὅσων εἶποι τις ἂν τὴν χαριεντισμῶ, ἡμεῖς μὲν προσδοκῶμεν σὸν εἶναι πρὸς τὸν Πατριάρχην, Φησὶν· εἰ δὲ μὴ σὸν ἀλλὰ τέττε, ὡς καὶ αὐτὸς ὠμολόγησε, ψύλλα τις ἐπικαθίσταται τῷ τῆς αἰρέσεως ῥομῶ, ἐπ' ἀνασπᾶν ἔτε κατασπᾶν ἔχει τὴν μῆρινθον. Illi cum rursus perlegissent, negare, et cum anathematate non tractatum modo, sed auctiorem quoque ferire. Id ubi vidisset Moschampar, fateri commentarium esse suum, et pro eo apologiam parare. Super his Veccus quam maxime venuste, neque ingratus. Nos equidem, ait, reuersum ad patriarcham tuum esse optabamus; quod si non tuus, sed huiusce, quemadmodum et ipse fassus est, culex quispiam in currus temone insidens, neque attrahere, neque adducere finem potest. Hoc autem dixerat, quod duplici nomine compellaretur chartophylax. Multa in latinam ecclesiam, Aliusque dogmata monumentis editis oblatravit, quibus Ioannes Veccus patriarcha Constantinopolitanus docte respondens, tanti nebulonis impetum fastumque compressit. Ego neque Moschamparis scripta, neque Ioannis responsiones vidi, id tamen ab eodem patriarcha Ioanne habeo, ex libro, cui ipse titulum fecit: ἐπιστημείωσις τῆς τῶν ἀπαρχῶν αὐτῆς βιβλίων, καὶ γραφῶν συμφωνίας. Adnotatio de suorum omnium librorum et scriptorum contordia. Et incipit: καὶ τὴν παρεῖσαν δέξαι δὴ βιβλον. ss)

[P] XXXIX. GEORGII sacerdotis, et NOMOPHYLACIS sanctissimae Dei magnae ecclesiae explicatio in omnes imperiales leges, apud Antonium Cantacuzenum. Verderius in supplemento.

XL. GEORGIUS BYZANTIVS ex arabica lingua in graecam transtulit librum medicinalem N. Beckzeber Ebi, septem sectionibus distinctum. Erat Constantinopoli apud Michaellem Cantacuzenum. Verderius in supplemento.

XLI. GEORGIUS ZEGABENV⁴⁾ Constantini Caesarei librum de romana historia, ex romana in graecam linguam traduxit: habebatur apud Manuelem Eugenium Constantinopoli. Verderius in supplemento. Quis Constantinus Caesareus fuerit, dubium mihi est. Et forte ille fuerit, cuius Theodorus Balsamon in synodum sextam Trullanam meminit: εἰ δὲ θέλεις ἐν μαθεῖν τὰ περὶ τέττε πλατύτερον, ἀνάγνωθι τὸ πρῶτον τῆς παρὰ τῷ Καισαρείῳ Κωνσταντίνῳ συγγραφέως ἰστορίας. Si vis ergo de hoc fusius edoceri, lege primum a Constantino Caesariensi scriptae historiae librum. Et Macarius Ancyranus metropo-

ss) Vid. tom. II. Graeciae Orthodoxae Allatii ff) De Euthymio Zegabeno dictum vol. VIII. p. 3. p. 9. et 10. de modo, in resellendo Moschampari, quem ipse tenuerat. p. 328. sqq.

tropolis contra Barlaamum et Acindynum cap. 35. ὁ γὰρ δὴ παρ' ἐκείνου ἐξαποτονοῦντο, ὡς καὶ ὁ Καισαρεὺς ἰσορεῖ Κωνσταντῖνος. Neque enim ab eo ordinabantur, ut Caesariensis Constantini historia refert. Quum itaque Constantius iste historiae scriptor Καισαρεὺς Caesariensis fuerit, Verderius in Caesarium, Gentianus Heruetus in Caesarem, dum Balsamonem vertit, maiori ositantia transmutauit. Neque solus Constantinus hic in Graecia [P] natus in scribenda historia latina lingua usus est. Eum cum aliis peculiari diatribae^{us}) referuamus,

Eiusdem, *de herbis particularis demonstratio*, erat CPoli apud Michaellem Cantacuzenum. Verderius ibidem.

Georgius Zegabenus *de septem vocalibus, et reliquis litteris consonantibus*, in 4. MS. biblioth. imper. Vindobae, epitome Gesneriana: habeoque penes me eiusdem περὶ τῶν ἐπτά φωνηέντων, καὶ περὶ τῶν ἐκκοπιτεσσάων στοιχείων. *De septem Vocalibus, et de viginti quatuor litteris*, carmine politico, incipit: τὸν Ἀβραάμ ὃ φίλτατε Ἀβρααμῶν παῖδες. Vita et conditione miserrimum fuisse constat ex iis, quae ipse ibidem scribit:

Φίλε, ἀρκεῖ σοι ἐνταυθοῖ τὸ ὕφος τῶν πνευμάτων.
 Ἄμειβωτος καὶ νῆς τε τῷ γράφειν ἐκ ἰσχύος.
 Οὔτε φωμόν μοι ἔφερεις, ἔτ' οἶνον τὸν εὐώδη,
 Οὔτε τυρόν, ἢ ὄψον τι, ἔτε ὡὰ ὀρνίθων.
 Ἄ καὶ οἱ οἶκοι πληθυσιν αἰεὶ μὲν καὶ τῶν Ἰσραήλ.
 Ἄλλ' ἔτ' ὀλίγα κήπια, ἢ καὶ τινὰς ὀπάρας.
 Ἵνα ἐσθίαν πρὸς μικρὸν ἰσχύω γράφειν ταῦτα.
 Ἄλλ' ἀληθῶς καὶ φανερώς λέγω σοι τέτο, πάτερ·
 Τὴν χθὲς, καὶ πρῶην νητρεκῶς ἐκ ἐξύμωσαν οἱ οἶκοι
 Διό τι μὴδ' αἰλεύριον, οἶδε θεός, ἐκ ἦν μοι,
 Νόμισμά τί μοι πίστευσον ἐκ εἶχον ἀγοράσαι.
 Καὶ ἡρξάμην ὀλιγοθυμεῖν, καὶ συνεσκοτιζόμεν
 Πολλὰ τῆς, εἶπα, πείνα με, δίφθογγον νά σε γράψω,
 Καὶ μόνον ἔασον μικρὸν, μὴ σκοτισθῇ τὸ φῶς με.
 Καὶ πρὸς με ἀπεκρίνατο μετὰ θυμῷ μεγάλῃ,
 Καὶ τρέφθωγγον εἰ γράψεις με, ἥμισυ μοι ἀρκέσεις.
 Πληροφορήθητι καλῶς, γοργὸν νὰ σὲ ὠλέσω
 Ἐρίψω δὲ γε σε κατὰ γῆν, καὶ χάσεις τὴν ζωὴν σε.
 Καὶ ἔτως ἔχ' ὑπήκουσεν, εἰ μὴ νὰ τὴν χορτάσω.

Amice

us) Hanc Allatii diatribam de Graecis, qui latine scripserunt, non vidisse lucem dolendum est.

Amice hic tibi satis erit spirituum pertractatio. Ipse sine mercede, et ieiunus scribere nequeo. Non attulisti mihi panem, neque bene odoratum vinum, non caseum, non condimentum aliquod, neque ova gallinarum, quibus et miserisimorum aedes abundant. Quinimo neque aliquid ex horto, neque fructus aliquot, [P] ut comedens saltem ad paruum tempus haec scribendo sufficerem. Verum tamen vere, palamque hoc tibi dico, pater. Heri, et nudius tertius, domi certe farinam non subegerunt, quod farina non suppeteret, idque nouit Deus, nec esset mihi, crede dicenti, pecunia ad emendum. Quae coepi animo linqui, et lumen oculorum amittere. Multa illi dixi, Fames mea, diphthongo te in posterum scribam, tantum mihi concede, ne lumine spolier, quae mihi cum magna iracundia respondit: et jicet me triphthongo scribas, non facies satis. Praepara igitur te, cito te perdam, prosternam te in terram, et vitam profundes. Sic illa me non audiit, nisi prius satiata. Adnequitur Zegabeno Canon Maxiini Mozari de Spiritibus, et Antistichis, ^{vv}) quemadmodum et ea, quae Zegabeni sunt, non magni pretii.

Translatio ipsius Vaticiniorum Theophili ^{ww}) Romani in graecam linguam habebatur apud Manuelem Eugenium. Verderius: Oracula omnia cum figuris picta principium Methodii episcopi Patarenfis, Visiones Danielis prophetae, et Chosroe regis Persarum, et Theophili presbyteri Romani translata a Georgio Zegabeno, praeterea Leonis, philosophi et imperatoris. Theophili tamen huiusce vaticinia a Ioanne Rhyzeno [qui in cod. caesar. cit. interpres diserte nominatur, Harl.] in linguam graecam versa cum aliis, in primo meorum Varriorum ^{xx}) Antiquorum libro adnexa sunt. An eadem, vel diuersa, cum ista Eugenii non viderim, incertus haereo.

Eiusdem etiam adferitur explicatio in Psalterium in Catalogo a Grammatico exhibitum apud Verderium: nisi mendum sit, et Buthymii locum Georgius occupauerit, et forte Zegabenus hic non alius a superiori Byzantio, vel Byzantius a subsequenti Choniata fuerit.

XLII. GEORGIUS CHONIATA *Antidota Persica* in graecum sermonem translulit. Diegus Hartadus Venetiis habuit, ut refert Gesnerus. Et Scoriaci in biblioth. regia habetur Γεωργίου Χωνιάτου ἐξ Ἑλληνισμοῦ Ἀντιδότων, τῶν ἐκ Περσίας κομισθέντων. *Georgii Choniatae antidotorum ex Perside adueltorum translatio in linguam graecam.* II. κ. 3. ^{yy}) Meminit et Robertus Constantinus in bibliotheca. Hic diuersus erit a Chrysococca, ^{zz}) quantum Chrysococca a Choniata, et vnius familiae homo ab alio alterius familiae differt.

Eius-

^{vv}) Maximi Mozari canones *περὶ πνευμάτων καὶ ἀντιστάσεων* memorat Labbeus p. 134. bibl. nouae MSS.

^{ww}) Presbyteri, confer *Lambecium* lib. V. p. 15. seq. [f. pag. 39. sq. ed. Kollar. nr. 5. cod. CCVIII. Harl.]

^{xx}) Haec Varia Antiqua Allatii lucem non viderunt. De vaticiniis illis dixi volum. VII. pag. 695. sq.

^{yy}) MS. in bibl. *Escorial. Georgii Choniatis Exhellenismos*, seu graeca explicatio antidotorum ex Persia impostatorum, (sic.). Et synopsis accu-

ratissima de vrinis exposita ex Persarum medendi ratione. v. *Plüter. itinerar.* per Hispan. p. 170. Conf. diff. I. ad *Cauai* histor. litt. SS. eccl. II. p. 9. qui etiam, eum scripsisse, adnotat, ad Theodulum, monachum, schemata et scholia in librum Io. Damasceni, *fontem scientiae* dictum; cuius princip. τὰ ἀντίδοτα ζητῶντες κεφάλαια. et haec scholia missa fuisse ab Allatio ad Io. Aubertum, Parisiensem, quum nouam operum Damasceni editionem meditaretur, idemque laudat etiam *Allatii Symmict.* p. 449. Harl.

^{zz}) de quo infra p. 359. seq. §. XLVI.

[P] Eiusdem *historia* incipiens inde ab imperatore Leone, qui fuit filius Alexii: in folio ms. in bibliotheca imperatoris Viennae adseritur exstare in Epitome Gesneriana. Sed quisnam hic erit Leo imperator Alexii filius? Monstrum.

XLIII. GEORGIUS ACROPOLITA, (proprium nomen hoc non patriae, sed familiae,) et Magnus Logotheta Constantinopolitanus, quem typographi Lugduno-Batavi, ut mos est, in Ioannem Acropolitam apud *Vossium* de histor. graecis lib. 2. cap. 29. transmutarunt, et cuius causa ^{a)} hunc Diatribae laborem *de Georgiis* suscepimus, vndecim ^{b)} annos natus, ^{c)} (quae ipse de se in Historia sua nondum edita ^{d)} tradidit, in vnum conferimus,) Encycliique doctrinae, quam vulgus Grammaticam vocat, disciplina instructus ad imperatorem Theodorum Lascarium, tunc Constantinopoli exultantem mittitur. Pater etiam e Latinorum manibus se surripere decreuerat, licet ab illis, et sumtuosis impensis, et officiis, quibus eum prolixè admodum prosequerantur, detineretur, nec leue esset filii famulique impedimentum. Sed pertinacius ille in sententia persistens, filium ad imperatorem praemisit, morbus tamen grauis conatus intercept, pene enim semiuiuus, et media sui parte fere exsiccat, post duos annos vitam amisit. Georgius in aula imperatoria necessariis providebatur, et Mathematicum amore excito, sublimioris disciplinae gratia omnibus valere iussis, vna cum aliis adolescentibus, ita aduente imperatore, atque Exapterygo Theodoro informante, Logicae scientiae aditus aperiuntur; monitisque imperatoris aula egressus praeceptori se dedit annos septem et decem natus. Exapterygus in mathematicis non admodum praestabat; sed multum dicendo valuit, utpote rhetoricis studiis eximie institutus, et ad eloquendum compositè vsu, atque ingenio comparatus, ideoque ingenti nomine, ac memoria dignus habitus est. Eo demortuo, postquam poematum ambages explicasset, et orationis conficiendae artem tradidisset, ad Blemmydam Nicephorum, quo neminem in philosophicis disciplinis praestantiorē nouerat, se ipse contulit, et quicumque vna secum logicis speculationibus attendebant. Quod idem adfirmat in expositione Theologicorum dictorum. [P] Ad Michaelē Despotam Larissae commorantem ab imperatore Ioanne vna cum Phoca Philadelphensi, Isaacio Duca, et Michaela Hyalea, ad pacta cum eo inita complenda missus est: aliasque postea legationes felicissime obiit. Quare illius prudentia, ac diligentia perspecta, fideque nix summa imperii consilia credidit: deinde, ut sunt rerum vices, tanti viri virtute pertaesus, hominem de se tantopere bene meritum Theodorus, ^{e)} Ioannis Batatae filius, non tantum minis perterritus, sed ex neruo emissum compingit in carcerem. Ipse fortunas suas deplorat. ^{f)} [P] Hinc carcerem, custodiam, aliaque prosequitur, tandem beneficio delinitus, in familiaritatem rursus imperatoris insinuat, atque pristinae dignitati restituitur, neque multo post, rebus Byzantinis in propinquum discrimen adductis, militiarum praetor

^{a)} Nam in editione Parisiensi a. 1651. fol. haec Allatii diatriba Chronico Byz. Georgii Acropolitae praemittitur, de quo confer, si placet, quae notauimus vol. VII. p. 766. sqq. [ubi quum iam multa de hoc Georgio sint disputata et alii VV. DD. de illo laudati, eo magis h. l. Allatii longam narrationem contrahere licebit. *Harl.*

^{b)} [rectius *sedecim*, notante Fabr. l. c. p. 767. not. v. *Harl.*]

^{c)} A. C. 1231. nam Georgium Acropolitam natum esse constat a. 1220.

^{d)} Tunc quum ista scriberet Allatius a. 1644.

^{e)} Theodorus Lascaris imperator a. 1255-1259.

^{f)} p. 71. ed. Allat.

praetor in occidentis partibus praeficitur. Verum ducum oscitantia atque perfidia rebus romanis additis debilitatisque, Georgius post longam Prilapi obsidionem captus a Michaelē defectore in servitutem rapitur, carcerique mancipatur: postea servitute exemptus nouo imperatori,^{g)} muneribus ac legationibus obeundis operam nauat: nec alium fuisse existimo, quam qui a Michaelē Palaeologo, ad illa namque tempora suffecerat, ad summum pontificem, pro stabilienda occidentalis et orientalis ecclesiae vnione mittitur.^{h)} V. Georgius Pachymerius lib. 5. [P] Sed, quum oborta tempestate senatores metu procellae in terram triremem tanquam in tutum portum abigunt; fluctibus immerfi, vno tantum superflite, omnes naufragio pereunt: Logotheta, et viri ecclesiastici in altum mare, tamquam ad tutiora se conferunt, et quamuis non sine discrimine cum mari luctarentur, tandem die luscante Methonem adpellunt, et de alterius triremis naufragio, hominumque submersione edocti Romam contendunt. Vbi a pontificeⁱ⁾ humanissime excepti, tiaris, annulis, aliisque pro more muneribus cumulantur. Pachymerius: οἱ δὲ καὶ μόνοι λαφύζοντες, ἐπεὶ ἐκ τῆς ὑποπέφην τοῖς πρόσω ἐπιβαλλομένοις πρὸς τὴν Ῥώμην ἀπέπλεον. καὶ δι' ὀλίγων ἡμερῶν καταλαμβάνοντες τὸν Πάπαν τὰ τῆς πρεσβείας ἐπλήρουν. ὥς καὶ τιμῆσαι σφᾶς τιάρας, καὶ μίτρας, καὶ δακτυλίδας, ὡς ἡ ἐκείνων ἔχει ἐπ' ἀρχιερεῦσι συνήθεα. ἔαρ ἔν καὶ θέρους ἐκᾶσε διαγαγόντες, καὶ τὰ εἰκότα φιλοφρονηθέντες παρὰ τῷ Πάπᾳ τὰ τῆς πρεσβείας διευθετῆσαι, καὶ φθινοπώρῃ λήγοντος συράμα πρέσβεσι τὴν πόλιν καταλαμβάνουσιν. Qui soli relictī, cum retrocedere haud fas esset, progrediuntur, Romamque versus iter dirigunt; ibique post non multos dies papam adlocuti, legationis munere fungebantur. Sic tiaris, et mitris, et annulis, quibus summorum pontificum munificentia similis conditionis homines donare suenerat, cumulantur. Verē ergo, atque aestate ibidem exaetha, et ut par erat, cumulatissime pertrahati a pontifice, res legationis componunt, et prope finem autumnī cum legatis Constantinopolim remeant. Nisi quis de alio Acropolita, et Magno Logotheta Constantino,^{h)} cuius complures orationes in Sanctorum festiuitates tempus nobis non inuidit, dicta haec a Pachymerio velit. [P] Laus, a Georgio Cyprio, patriarcha CPolit. Georgio Acrop. tributa, nimia quidem Vossio de hist. graecis lib. 2. c. 29. videtur, et Chronicon eius, quod habemus fidem adimere scribit de tanta Viri facundia. Nempe liberale adeo elogium amicitiae datum, quae fortasse cum Logotheta intercessit. Vel id tribuendum saeculi vitio, quo, quantae essent Platonis, et Aristotelis virtutes, nemo satis capiebat; ait tamen, se non negare, nulli eruditorum saeculi sui secundum fuisse. Meminit illius Ephraemius in Chronico:

Πρὸς τοῖς δὲ Γεώργιον Ἀκροπολίτην
 Ἄρχοντα πάντων, καὶ πρόεδρον δακνύει
 Πρὸς δὲ τιμήσας τῇ Πραίτωρις ἀξία,

Insuper Acropolitam Georgium omnium praesidem, ac primatem constituit, prius praetoris dignitate insignitum.

G 2

Mathe-

g) Ioanni Lascari a. 1260.

h) A. 1268.

i) Clemente IV.

k) Hic Constantinus Georgii Acropolitae filius, de cuius scriptis dixi vol. VII. p. 767. not. g.

Mathemata publice profitetur, illique postmodum succedit Olobolus. *) [P] Pachymeres histor. lib. 4. *ὡς ἤδη μὲν ὁ Ἀκροπολίτης, καὶ μέγας Λογοθέτης Γεώργιος ἐφ' ἱκανὸν ἐκ προστάξεως σῆς, βασιλεῦ, ἐνδρωσθεὶς παραδίδως τὰ μαθήματα ἤδη, καὶ ἀποκεκαμήκει, καὶ χρεία ἔστιν ἄλλος ἀνάγεσθαι.* Iam enim Acropolita, et Magnus Logotheta Georgius ad multum tempus, imperator, tuo iussu mathemata tradens insudauit, iam defatigatus assiduo labore: quare necesse est, ut alii promoueantur. Quemadmodum ergo in mathematis Olobolus, ita in dignitate Logothetae succedit Theodorus Muzalon. Pachymeres histor. lib. 7. ex quo res illius Byzantinae praeclarissimum lumen accipiunt. *Ἀνδρόνικος ὁ Παλαεολόγος πλεῖστοις μὲν καὶ ἄλλοις συμβέλοις χρώμενος, μάλιστα δὲ καὶ διαφερόντως τῷ Μεγάλῳ Θεοδώρῳ. ὃν ὁ πατὴρ εἰς μέγαν Λογοθέτην τῇ Ἀκροπόλει ἀποθανόντος ἐτίμα. Andronicus Palaeologus quam plurimorum aliorum consilio utebatur, potissimum vero et ante alios Muzalonis Theodori, quem illius pater in magni Logothetae Acropolitae demortui locum succederat.* Eum tanquam non incorruptum iudicem, nec piis moribus praeditum asperere perstringit Pachymeres lib. 4. quum ei tumultuantium contra patriarcham Ioseph. Galecium monachorum caussa et iudicium deferretur: eodemque teste histor. lib. VI. reliquit filium *Constantinum.*

[P] Scripsit chronicon Constantinopolitanum, quod continet historiam a capta per Latinos Constantinopoli ^{m)} vsque ad imperium Michaelis Palaeologi. Illius duae *ἐκδόσεις*, quemadmodum in Diatriba nostra de Psellis notabamus, feruntur, altera diffusa, prolixa, minima quaeque enarrans: concisa altera, ac brevis, et tantum digito rem monstrans, ideoque perobscura. [De edit. et codd. v. Fabr. l. c. p. 768. sqq. adde supra, vol. VII. p. 524. nr. 14. Harl.]

[Nr. 2-5. Alii libri, ab Allatio memorati, iam a Fabricio l. c. p. 770. sunt excitati, aliorumque memoria a me ibid. facta est. Harl.] ⁿ⁾

6. Multa etiam circa dogmata, et res ecclesiasticas eo tempore controuersas scripsisse habeo ex Pachymere lib. 7. histor. *καθεξῆς δ' ἐπὶ τῷτο, καὶ τὸ τῷ παλαιῷ μεγάλῳ Λογο-*

D) Hic est *Manuel Olobolus* siue *Holobolus*, rhetor rhetorum, cuius *scholia in Dosiadae aram* fuere MSS. in bibl. Palatina, lectaque Salmasio et If. Vossio pag. 214. ad Melam, nec non Huetio, quem vide in quaestis per epistolas p. 279 tom. 2. diff. a Tilladeto collectarum. *Versus politici ad Michaelem et Andronicum Palaeologos* MSS. in codice Colbert. MMMMMXXXXIV. Cangio laudati. De hoc *Holobolo* vide Pachymeris historiam VII. 8. Allatium de consensu p. 774. 775. Cangii glossarium in *Πύρρῳ*. Alius *Io. Chrysocephalus Holobolus* faecule XV. diaconus CPol. et hypomnematographus; alius item *Maximus Holobolus*, protosyncellus, cuius in S. Mariam Aegyptiam elogium MS. in bibl. Coisliniana. Vide Montfauconum p. 251. et 245.

m) Capta CPolis a Latinis a. C. 1204. et a Mich. Palaeologo recuperata a. 1265.

n) Codicibus l. c. a me commemoratis add. de cod. *Mosquens.* synodal. CCCLV. in quo existant duo *Georgii Acropolitae* sermones *de processione Spiritus S.* Prior incipit: *Ἀνδρὲς ἐμμοῖσι, οἱ τῆς προσβυτέρης.* Posterior autem: *Ἐπαδὴ τὸν πρῶτον λόγον.* v. *Matthaei* notit. codd. gr. Mosq. p. 236. nr. 31. et 32.. In indice quoque citatur cod. CCCL. in quo huius Georgii quaedam contineantur; sed, quoniam illa sint, pag. 225. de illo cod. non memoratur. Add. supra, vol. VIII. p. 60. nr. 9. Harl.

Λογοθέτου, τὴν Ἀκροπολὶτος σύγγραμμα ὁμοίως καὶ αὐτὸν ἔχον καὶ ἄλλοις, οἷς γράφειν ἐπεὶ καὶ μόνον μεμνησθαι δογμάτων ἐπαύοντες μᾶλλον περὶ παρεδιδόν τοὺς τίμους. Præterea post hoc et senioris magni Logothetae commentarium, illi non dissimile aliis etiam, qui ad scribendum animum appulerant, vel memoriam solam dogmatum vitio vertentes, et culpas, igni libros tradebant. In synodo Constantinopolitana *) sub Iosepho Galefiota, et Andronico imperatore.

XLIV. GEORGII ANTIOCHENI *epistolae* graece exstant Venetiis ad sanctum Antonium. Epitome Gesneriana. Neque alias puto, quam eas, quae sub Gregorii rhetoris Antiocheni legebantur in biblioth. Antonii Augustini cod. LXIX. Et vide nominum Georgii et Gregorii confusionem. Ne eadem saepius repetam. In hoc etenim nomine inclementer, atque grauiter ob similitudinem confusio saeuit. Et potissimum si rerum quoque gestarum similitudo accesserit, et iisdem prope lineamentis ferme vultus vtriusque reddatur. Quod sapienter admodum examinat *Baronius* anno Christi 341. tom. 3. in Georgio, et Gregorio Alexandrinis episcopis, et acutissime disparitatem designat. Ne omnia referam, Posseimus in Apparatu, quem Gesneriani Epitomatores Georgium Nicetam, ipse mutato nomine Gregorium vocat: quem antea Georgium metropolitam Nicomediae dixerat, paulo post Gregorium Nicomediae metropolitam indice Constantinopolitano deceptus, adpellat. Georgium Metochitam diaconum, quem scribit extare in Vaticana, Gregorium quoque compellat; et Gregorū presbyteri Caesariensis Cappadociae, de CCCXVIII. patribus in Nicaena synodo congregatis oratio in bibliotheca Antonii Augustini cod. XXXIV. sub Georgii presbyteri Caesariensis nomine refertur. Et diligentissimus [P] Meursius Georgium Lecapenum, alias sub eo nomine in Lexico Graecobarboro laudatum, in eodem ex eodem libro in Πένυς verba transcribens, exscriptorum incuria Gregorium facit. Nil mirum; per similitudinem saepe in fraudem incurrimus. Adde, non semper in his a vero aberratum fuisse. Potuit enim, qui modo Georgius fuit, non multo post, mutato vitae instituto nomine in Gregorium, et vice versa Gregorius in Georgium abire. Quum enim nomen, quod adsumitur, ex eadem littera, vt plurimum initium habere, quasi ex more sueuerit, facili tramite Georgius in Gregorium, et Gregorius in Georgium degenerat. Hinc scriptores noui nominis impositione, vetus obliterare quum omnino, vel propter iam edita opera, et primi nominis titulo praesignita, vel propter memoriam hominum, vetus nomen recolentem, non possent, utroque gaudent, et modo hoc, modo illo ab aliis laudantur. Factum quum ipsi ignoremus, vitio scriptoribus vertimus, quod summae laudi fuerit. Per eos enim vtrumque auctoris nomen, quod aliunde haberi non potest, callemus. Sed de his plura in nostro opere *) de Apocryphis.

XLV. GEORGII NICETAE *) *epistulae*, de creatione hominis in 4to mss. biblioth. imperat. Vienn. epitome Gesneriana.

G 3

XLVI.

*) A. 1283.

p) Hoc saepius promissum ab Allatio, numquam vidit lucem.

q) Nomen fictum ex Gregorio Nysseno per oscitantiam exscriptoris catalogi quem inspexit Frisius auctor epitomes bibl. Gesnerianae. Vide *Lambecium* tom. I. p. 43.

XLVI. GEORGIUS CHRYSOCOCCA peritia linguarum, et mathematicis artibus clarus, circa Palaeologorum extrema tempora *) innotuit. *Commentationem Persicam* in linguam graecam vertisse, eamque Vaticana *) bibliotheca seruari tradit Gesnerus. Legi in Indice graeco manuscriptorum, Γεωργίου τῷ Χρυσοκόκκῃ ἐξηγήσεις εἰς τὴν σύνταξιν τῶν Περσῶν ἐν κεφαλαίοις μζ'. *) σύν τοῖς Ἀστρονομικοῖς διαγράμμασι, καὶ Γεωγραφικοῖς πίναξιν. **) Georgii Chrysococcae expositio in constructionem Persarum [P] per capita XLVII. *) cum astronomiis designationibus, et geographicis tabulis. P. ἐπεδὴ περ τὴν σύστασιν τῶν προκειμένων προχέσων. Erat in bibliotheca Antonii Augustini, ut ipse observavi cod. CCXXIII. Et nunc quoque in biblioth. Ambrosiana est. Quamvis, ut mihi relatum est, in vno ex codicibus, binos namque codices bibliotheca illa habet, praefatiuncula quaedam ante capitulorum Elenchum praescribitur. P. πάλαι μὲν **) ὡς καὶ αὐτοὶ οἶσθα. Argumentum est, πῶς καὶ διὰ τίνος εἰς ἡμᾶς ἦλθε τὸ μάθημα. Quomodo et per quem ad nos mathe-

*) circa a. C. 1346. Vide Iosephi Scaligeri epist. LXXX. cui male pro Georgio, Ioannes Medicus appellatur epist. LXXVI.

s) v. Montfaucon. Bibl. biblioth. MSS. p. 9. B. add. de aliis ibid. p. 497. 557. et 558. Harl.

t) In cod. caesar. cit. legitur μη' siue XLVIII. non, μζ'. Harl.

u) In codice bibl. caesareae apud Lambecium VII. p. 240. τῷ σοφωτάτῃ ἱατρῷ κυρῷ Γεωργίῳ τῷ Χρυσοκόκκῃ ἐξηγήσεις εἰς τὴν σύνταξιν τῶν Περσῶν, ἀπεδοῦσα πρὸς τὸν αὐτὸν ἀδελφὸν κυρὸν Ἰωάννην τὸν Χαρσανίτην. (Ad Ioannem Charsiotem citatur ab Allatio de mensura temporum p. 14.) [f. Lamb. VII. p. 514. sqq. ed. Kollar. nr. 11. cod. CXXIX. (vbi in praefat. graeca etiam narratur, quomodo syntaxis illa a quodam Choniade s. Choniato, (qui quidem supra §. XXXII. et §. XLII. discernuntur,) ex Persia Trapezunte perlata, ab eodem in linguam graecam conuersa sit, et Lambec. plura in hac Allatii narratione, quam integram repetit, castigat corrigitque; idem docet, ab Allatio perperam citari Gesnerum, quippe qui scripsisset, Georgium Choniatem Antidota Persica in graecum sermonem transtulisse, et Georgii Chrysococcae, medici, expositionem εἰς τὴν σύνταξιν τῶν Περσῶν Romae seruari in Vaticana: addit Lambec. Georgium Chrysococcam non scripsisse *commentationem persicam*; sed *expositionem in syntaxin astronomicam Persarum*, nec eam syntaxin ipsum vertisse in linguam graecam, sed Choniadem, qui illam primus ex Persia Trape-

zunte adtulit. Kollar. p. 519. in nota A. inserit, quae Lambec. olim libr. VIII. additamento XII. de Chrysococcae expositione scripserat. Quando Kollar. de Choniade prouocat ad notam suam ad vol. V. pag. 529. sq. sibi non constare videtur. Namque ibi cod. caesar. CCXCII. et in illo adseruatae nr. 4. sedecim epistolae Gregorii Chioniadis recensentur: Kollar. vero in not. animadvertit, vixisse illum auctorem sub finem saeculi XI. et initium proxime sequentis, idque colligi ex epistola, imper. Alexio Comneno inscripta, huius autem Gregorii Chioniadis neque Allatium, neque Fabricium, neque alium, quantum ipse sciat, meminisse. Harl.] Ex codice MS. regis Galliae, loca adducit Iac. Capellus in Θεματικαῖς Epocharum illustrium p. 448. 452. 453. sqq. tom. VIII. fasciculor. Tho. Crenii. Vide et Salmasium in funere linguae Hellenist. p. 206.

v) [Mz rectius legi in cod. caesar. adnotat Lamb. l. c. Harl.] In eodem codice caesareo capita sunt XLVIII. adiunctae etiam tabulae astronomicae, designantes longitudinem et latitudinem asterisimorum XXV. et geographicae, longitudinis et latitudinis praecipuarum urbium, Europae, Asiae et Africae. κανόνιον τῶ μῆκους καὶ πλατέως τῶν ἐπισήμων πόλεων, prodiit ad calcem astronomiae philologicae Ism. Bullialdi, Paris. 1645. fol. et in volumine tertio Geographorum Graecorum Io. Hudsoni. Oxon. 1712. 8. Syntaxim Persicam astronomicam Chrysococcae vulgare instituerat Io. Gravius, nisi morte praeventus fuisset.

w) lege πάλαι μζ'.

mathemata pervenerunt. *) Nec aliud opus fuisse existimo, quam quod in bibliotheca regis Gallorum *) legitur, et in bibliotheca regis catholici, Γεωργίου τῷ Χρυσσοκόκῃ τῷ ἱατροῦ Ἀστρονομικά. Georgii Chrysococcae medici astronomica. v. 9. 7. et iv. 9. 16. et ii. κ. 19. In bibliotheca regis Gallorum cod. MCCXIX. Γεωργίου ἱατροῦ τῷ Χρυσσοκόκῃ περὶ τῆς εὐρήσεως τῆς ἡμέρας τῆς ἀπλῶς συζυγίας ἡλίου, καὶ σελήνης. De inveniendis syzygiis lunae solaribus per singulos anni menses. Ρ. πρῶτον μεθόδους ἐκθεῖναι δεόν, ὡς οἷόν τε, δι' ὧν τὴν ἡμέραν αὐτὴν τῆς συζυγίας εὐρίσκων ἀπλῶς. Ex his habetur, eum professione medicum fuisse.

In biblioth. Madritensi. conservatur eiusdem, πῶς δεῖ κατασκευάζειν ὁροσκόπον, ἥτοι ἀστρολάβον. Quomodo construendum sit horoscopus, aut astrolabium. ii. κ. 19. Homeri Odysseam cum scholiis, aliisque correctissime excipit, quae ex Palatina in bibliothecam Vaticanam [P] aduecta est; quod in calce libri ipse adnotauerat: Γεώργιος Χρυσσοκόκῃς ἔγραψε τὴν Ὀμήρου Ὀδυσσεῖαν μετὰ σχολίων καὶ ἄλλων ἐν ἑταίρῳ. Ἰνδικτ. δ.

Πονῶν, μογῶν ἄμετρα ταύτην τὴν βίβλον

Τέλει δέδωκα τῷ Θεῷ νενευκός.

Γενῶσι δόξαν τοῖς Φιλῆσιν οἱ πόνοι,

Τοῖς δ' αὖ ἀέργοις μῶμον ἢ βαθυμία.

Θεῷ δίδοντας εἰδὲν ἰσχύει φθόνος,

Καὶ μὴ δίδοντας εἰδὲν ἰσχύει κόπος.

Georgius Chrysococca scripsit Homeri Odysseam cum scholiis, et aliis anno 6844. *) Indict. 4. Labo-

x) Imo, quomodo et per quem syntaxis illa astronomica Persarum a quodam Chionade ex Persia Trapezuntein perlata et ab eodem in linguam graecam conuersa fuerit. Inc. Ἰν Χιονάδῃ τῷ ἐν Κωνσταντινουπόλει γραφέῃ. Hic est Georgius Chionata, de quo supra §. XLII. Exstat praeterea in eodem thesauro librario caesareo, Georgii Chrysococcae ἱνδαίου αἰ τὸ Ἰνδαίων ἐκκατήρυγον editio et expositio syntagmatis canonum astronomicorum ἱνδαϊκῶν, quod ἐκκατήρυγον siue sexalarē inscribitur, quoniam illi canones πρὸς αἰῶνα eidem adpellantur. Vide Lambecium VII. p. 243. 244. [p. 520. et 521. ed. Koll. in codd. CXXIX. nr. 12. et CXXXI. In cod. CXLI. nr. 2. exstat anonymi cuiusdam auctoris syntagma astronomicum, in capp. ducenta diuisum: insertae sunt Georgii Chrysococcae tabulae astronomicae, geographicae et chronologicae. v. Lambec. VII. p. 557. Kollar. et supra, vol. IV. p. 148. et 671.

y) Paris. in bibl. publ. secundum cat. MSS. regg. vol. II. sunt Tabulae astronomicae in codd. MCCCX. nr. 57. MMCDI. nr. 2. et nr. 1. eiusd. expositio in constructionem astronomicam Persa-

rum; et MMCDLXI. nr. 3. vbi complures tabulae astronomicae sequuntur eiusd. commentarium in Persarum syntaxin, s. expositionem in Persicae astronomiae canones, quae praeterea reperitur in codd. MMCVII. nr. 9. vbi quoque adiunctae sunt complures tabulae astronomicae; MMCDII. nr. 1. et MMDI. suspicante catalogi confectore p. 512. vbi vocatur Institutio ad expeditos astronomiae persicae canones, et adnotatur, prodiiisse hanc codicis institutionem a. C. 1408. quo tempore vixisset Georgius Chrysococcus, idque constare e regio quodam codice, illius manu exarato. — Leidae in bibl. publ. inter codd. Vossian. est Chrysococcae canonium longitudinis et latitudinis insignium vrbium, et excerptum ex eodem de longitudine vrbium, quantum vnaquaeque distet ab altera, gr. v. cat. bibl. Leid. p. 371. nr. 35. — in cod. bibl. Escorial. eiusd. expositio per epitomen in regulas persicae astronomicas, atque methodus consueiendi horoscopus, s. astrolabium, teste Plueto in Itinerar. per Hispan. pag. 170. Harl.

z) A. C. 1336.

Laborans, infudansque praeter mensuram hunc librum ad finem perduxit Deo adiuuante.

Laborantibus gloriam generant sudores, non laborantibus opprobrium segnitiei.

Deo dante nihil potest inuidia, et non dante nihil potest labor. Hinc eum anno 1336 vixisse comperimus. [conf. supra, vol. I. p. 406. XV.]

Nescio, an historiam scripserit; sane historiae specimen prae se fert fragmentum ipsius, quod ex MS. codice excerptum adhuc ineditum tibi, lector, communico, *de caede Amurati primi Turcarum imperatoris.* ^{aa)} Εἴτα γίνεται τι καινὸν ὑπὲρ λόγων τεχνέργημα· αἰνὴ τις τῶν ἐνδόξων Σέρβος νέος, ἀνδρεῖος, καὶ τολμηρὸς, ὡς εἶδες ἄλλος τῶν τότε, καθὼς ἀπεδέχθη ἀποσπασθεὶς ἐκ τῆς Φάλαγγος τῶν Χριστιανῶν εἰς μέσον τῆς παρατάξεως τῶν Τερκαν, ὡς αὐτόματος πίπτει. καὶ ὅττα ἀρπάσαντες οἱ Τῆρκοι τῆτον, αὐτὸς δὲ τὸν ἡγεμόνα ὀνομασί καλῶν, καὶ βέλομαι τῆτον ἰδεῖν, καὶ λόγους τινὰς ὑποψιδυρίσαι, ὡς ἐγκρατὴς γενέσθαι τῆτον τὸ πολέμῳ, ἔνεκα γὰρ τότε αὐτόματος ἐληλύθειν, εἰπὼν, τὸν ἡγεμόνα δακνύουσιν, ὁ Μερὰτ δὲ διὰ τῆς χαρὸς δεγματίσας τῆτον, ὡς πρὸς αὐτὸν ἐλθεῖν. ὁ νέος ὀρμήσας, καὶ πλησίον ἔλθων ξιφιδίῳ κατὰ καρδίας καυρίαν δίδωσι τὴν πληγὴν, καὶ αὐτὸς παρὰ τῶν πελεκηφόρων, καὶ ὑπασπιστῶν τὸ Μερὰτ μεληδὸν κατατέμνεται. τότε οἱ Τῆρκοι παρ' ἐλπίδα καινὴν θεασάμενοι, καὶ οἶον κακὸν αὐθαρῶς ἐπ' ὅψιν ἐπεισπεσόν μὴ ἐνεγκάμενοι βελὴν εὐσύνοπτον βελεύονται μάλα καὶ σοφιστικὴν ἐν μέσῳ τῆς παρατάξεως σκηρὴν πεπηγότες ἔσω τὰν ἡμιθανῆ Μερὰτ τεθεύκασιν, αὐτοὶ δὲ ὡς εἶδεναι τὰς ποδῶν κινύνας ἀπώσαντες, ἔσω τῶν παρατάξεων, ὡς κύνες λυττῶντες ἐχώρησαν. Deinde novum quid evenit, et supra quam [P] dici potest, conatus. Serbis enim quidam, vir nobilis ac iuuenis fortitudinis et audacia illius aetatis reliquos facile superans, ut euentu postea comprobatum est, sese e Christianorum exercitu abripiens in mediam Turcarum aciem, quasi transfuga, irrepsit. Eum statim tenuere Turcae, qui eorum imperatorem nomine compellans, et hunc videre gestio, quo cum sermonem conferam, quam ratione hostes debellet, proptereaue huc accessi, diskitat. Imperatorem sibi ostensum agnoscit. Amuratus protensa manu ad se accedere iubet. Iuuenis accedit; quum adpropinquasset, pignore lethali vulnere cor illius transadigit: ipseque a custodibus, bipenniferisque Amurati in partes discerptus occiditur. Tunc Turcae praeter expectationem novitate rei perculsi, nec malum, quod euenerat, sustinentes, consilium valde perspicax et ingeniosum inierunt: in castrorum namque medio, tentorio exstructo, in eo semiuivum Amuratum collocant. Ipsi deinde tam varia discrimina pro nihilo habentes, tamquam rabidi canes in ipsos irruerunt. Nisi etiam ex aliqua ipsius epistola desumptum est. An is est, qui societate et amicitia Theodoro Gazae ^{bb)} coniunctissimus fuit, vnaque cum eo pleraque antiquorum monumenta de nouo manu sua descripta ab interitu vindicauit, ut ex codice MCCCXXXVII. Vaticano graece scripto conicio, ita Theodoro referente:

Καὶ

^{aa)} Contigit haec a. 1339. Itaque videtur istud fragmentum esse iunioris Chrysococcae.

^{bb)} Hic obiit a. 1478:

Καὶ χεῖματ' ἄλογος ἀνακτι τῷ Λυδίας νέμα
 Φίλελφος ὁ σοφὸς ἐδὲν οἶόμενος μέγα
 Πρὸς κτῆσιν αὐτὴν παντοδαπῶν γε πικτίων
 Πολλ' ἄλλα πᾶν γε, καὶ πῶς ἔχων τυγχάνει
 Χερὶ γράφειν τῇ Χρυσοκόκη τε καὶ ἐμῇ. Ipse haereo.

XLV. Quisnam, aut quo floruerit tempore GEORGIVS CODINVS, summi etiam in omni literatura viri ignorarunt: sequioris saeculi fuisse, et iam nutante Graecia scripsisse, ex iis, quos nominat imperatores, euincitur. *Facilius dixerim*, verba sunt Meursii, *quo tempore hic auditor non vixerit, quam quò vixerit. In libro enim de officiis aulae Constantinopolitanae meminit Ioannis Cantacuzeni, et Theodori Metochitae, qui sub primis Palaeologis aetatem egerunt.* Gretserus lib. 3. comment. in Codinum cap. 12. eum Cantacuzeno posteriorem fuisse tradit, quum Cantacuzeni aliquoties mentionem faciat, non vt coetanei, sed vt tempore prioris. Notat Pontanus notis ad cap. 41. lib. 1. histor. Cantacuzeni, Codinum vixisse sub Manuele Andronici iunioris nepote, qui antepenultimus imperator ex Constantinopolitanis fuit. Quidquid tamen sit, concludit Gretserus, clarum est, Codinum non diu ante Constantinopolitanum [P] excidium^{cc)} floruisse. Sic item Curopalata, quod nomini additur, officinae, et dignitatis titulus, an cognomen sit, dubitatum quoque et iure merito est. Ego dixerim, [et Fabric. alique idem adfirmant,] dignitatis illud fuisse, quum diuersum ab eo Georgius iste cognomen, Codini scilicet, sibi adscribat. *Allat. Conf. Fabr. supra, vol. VII. p. 795. fqq. ubi plura iam occupata, alique VV. DD. laudati sunt. Hamberger. in zuverläss. Nachr. IV. p. 733. eum post a. C. 1453. vixisse tradit; Saxius autem in Onom. liter. II. p. 450. aetatem eius adserit a. C. 1460. Add. Pet. Lambecii diss. brevis de Codini vita et scriptis; praemissa eiusd. animaduers. in Codini Excerpta. Paris. 1655. fol. pag. 135. Harl.*

1. Scripsit libellum *de officiis palatii, et ecclesiae Constantinopolitanae*, stilo incompto, ac barbaro, et qui ea aetate in populi, plebisque vsu erat. *Allat. De stilo Codini, atque editt. codicibusque quoniam a Fabricio l. c. et a me ad eum iam adfatim disputatum est; ea, quae Allatius scripserat, omittere satius esse duxi. De editt. v. quoque cat. bibl. Bünaui. tom. I. p. 235. sq. — De cod. Bavar. qui nunc numeratur XLVIII. accurate fuisseque differit cl. Hardt. in Aretini Beyträgen etc. a. 1803. part. 6. p. 8-11. — Notitiam codd. in variis bibliothecis adseruatorum, exhibet Montfauc. in Bibl. biblioth. et quidem Codini histor. p. 201. 472. 674. et 728. B. C. ac Parechol. etc. p. 378. A. et 558. Harl.*

[P] 2. Eiusdem *περὶ πατρίων τῆς Κωνσταντινουπόλεως παρεμβολαὶ ἐκ τῆς βιβλίου τῆς Χρονογράφου. Selecta de originibus Constantinopolitanis ex libro chronographico, ex interpre-*

cc) Imo illius excidii, vt iam a. 6961. (Christi 1453.) facti, meminit in extremo libelli de imperatoribus CPol. p. 82. edit. Lambecii.

terpretatione *Georgii Doufai*, Iani filii, graece et latine edita sunt apud Hieronymum Commelinum anno 1596. in 8vo et postea cum notis Ioannis Meurfii 1608. in 8vo. Secundum hoc opus de *Patriis* cum primo de officiis confundit satis inepte Iunius, ut bene adnotavit Gretserus in obseruat. ad Codinum. Et quamuis dicatur Codinus συντεθειέναι, composuisse, lata illius significatione accipi debet, cum illis ex variis auctoribus colligendis, et verbis eorum, nec syllabæ quidem immutata referendis, operam tantum locauerit, quod ex prima parte ipsius libri, in qua de Byzantii nomine, et antiquitatibus sermo est, liquet. Est enim Hefychii Milesii, quæ scholiis, illisque pereruditiss^{ad}) adornata cum nonnullis aliis graecæ et latine prostat. Versionis Doufianæ errata detexit Gretserus obseruat. in Codinum lib. 3. [C] cap. 18. Eiusque editionem e Bauarico codice auctiorem fecit, ibidem cap. 19. Nos etiam ex alio MS. codice multo hisce plura in nostro Variorum Antiquorum tom. I. protulimus, *) adeo ut iam lector opus absolutum fere habeat. Nec aliud ab hoc opus esse mihi autumo, quod in bibliotheca Carthusiæ Neapolitanæ in indice MStorum legitur, *Georgii Codini Chronologia Constantinopolitana*. Legitur etiam MS. Romæ in biblioth. Vallicellina, D. 23. et Scoriaci in regia. Neque alius a Codino est Georgius Constantini, qui patria Constantinopolis, et librum de sapientia scripsisse traditur a Gesnero. *Constantinus* enim, ni fallor, locum Codini occupauit. Errorem sequuti sunt Gesneriani epitomatores, Robertus Constantinus, et qui sine vilo delectu atque examine omnia exseribit Paulus Bolduanus. Liber vero ipsius de sapientia nullus alius esse videtur, quam ea pars πατρίων, quæ in exstructione templi S. Sophiæ enarranda impenditur. Gretserus praeter Codinum, et Hefychium, Diogenem quoque Cyzicenum τα πατρία Κυζίκου, res patrias Cyzici, ex Suida refert. His ex MS. Epigrammatario addi potest Claudianus poeta graecus: notat enim quisquis ille fuerit, ad eius carmina in margine: ἔτος ὁ Κλαυδιανὸς ἐστὶν ὁ γράψας τὰ πατρία Ταρσῶ, Ἀναζαρεβῶ, Βηρυτῶ, Νικαίας. Hic Claudianus composuit Origines Tarſi, Anazarbi, Beryti, atque Nicaeae: et ex excerptis meis variis^d) Callinici sophistae, τὰ πατρία Ρώμης.

3. Scoriaci in bibliotheca regis catholici legitur eiusdem, περὶ τῶν ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἐτῶν, καὶ περὶ τῶν βασιλευσάντων μέχρι ἀλώσεως Κωνσταντινουπόλεως. De annis ab orbe condito, et de iis, qui imperio potiti sunt ad captam Constantinopolim. VII. γ'. 3. et 3. ζ'. η'. Item περὶ Πατριαρχῶν, καὶ τῆς ἁγίας Σοφίας. De patriarchis, et S. Sophias templo.^{ss}) An eadem cum superioribus? vel quæ apud Carthusianos Neapoli est chronologia Constantinopolitana, si tamen ea ab originibus diuersa est? non audeo dicere.

4. Vertit

^{ad}) Io. Meurfii.

^{ss}) Haec Allatii Varia antiqua non viderunt lucem: at Codini liber longe locupletior cum versione et notis Petri Lambecii inter scriptores hist. Byzant. prodiit Paris. 1655. fol. Fabr. conf. supra, vol. VII. p. 798. sqq. et 544. sqq. Harl.

^{ff}) In Allatii excerptis variis graecorum sophistarum ac rhetorum, graecæ et latine excusis Romæ 1641. 8. p. 256-258 exstat Callinici sophistae in τῶν αἰ τὰ πατρία Ρώμης.

^{gg}) Omnia hæcenus memorata in Lambecii editione leguntur, si excipias partem de patriarchis.

[P] 4. Vertit praeterea in linguam graecam, *Missam S. Gregorii papae*, quem Dialogum Graeci cognominant. Eam habuerat Morellus a Ioanne a S. Andrea, canonico Parisiensi, cui postea inscripsit, ediditque Parisiis, ^{hh)} et nunc postremo vulgata legitur graece et latine tom. II. biblioth. veterum patrum. Et ut obiter hic illud quoque admoneam, scias lector hanc eandem *Missam* multo auctiorem et perfectiorem legi in bibliotheca Barberina cod. LXXV. Quae tamen dicitur ab Emanuele Chrysolora esse in linguam graecam conuersa: *Λειτουργία μεταγλωττισθεῖσα ἀπὸ Λατινικῆς διαλέκτου εἰς τὴν ἑλληνικὴν παρὰ κυρῷ Μανθῇ τῷ Χρυσολωρῷ. Missa e lingua latina traducta in graecam a Domino Emanuele Chrysolora. P. ὁ μέλων ἱερουργήσεν ἱερεὺς ἐνδὺς τὴν ἱερὰν ἐσθῆτα, καὶ ταῖς ἑμπροσθεν τῷ θυσιαστηρίῳ λεγέτω. ἐξομολογῶσθε τῷ κυρίῳ, ὅτι ἀγαθός, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα.*

XLVI. GEORGII LECAPENI *de constructione verborum* ⁱⁱ⁾ liber graece editus est Venetiis apud Aldum in 8. 1526. et Florentiae apud haeredes Philippi Iuntae 1526. in 8. ^{hh)} Habetur passim manuscriptus. Et praecipue Veneta S. Marci Scam. 17. num. 10. Opusculum tamen hoc *de constructione*, quod sub Georgii Lecapeni nomine editum est, ut ingenuae fatear, Lecapeni non est. Scripsit sane ille *de artificio grammatico*, sed longe ab hoc opus diuersum, neque editum. Legitur MS. in Vaticana cod. DCCCLXXXIII. et alibi, *τῷ σοφωτάτῃ καὶ λογιωτάτῃ Γεωργίῳ τῷ Λεκαπηνῷ τεχνολογία περὶ γραμματικῆς. Sapientissimi et eruditissimi Georgii Lecapeni de artificio grammatico. P. γράφειν ἐνεργητικὸν σημαίνει πέντε. γράφειν, τὸ συγγράφειν λόγον, ἢ ἄλλην τινὰ ἰσορίαν.* Et verosimile est, alia quoque de hoc [P] argumento composuisse. Quod tamen superius editum ferebamus codices Vaticani, Barberinus, Vallicellanus, aliique ⁱⁱ⁾ non ita recenti nota descripti Michaeli Syncello Hierosolymitano vindicant: sic enim titulum concipiunt: *Μιχαὴλ πρεσβύτερος, καὶ Συγγράμματα τῷ Ἀποστολικῷ Θρόνῳ τῶν Ἱεροσολύμων μέθοδος περὶ τῆς τῷ λόγῳ συντάξεως, σχεδιασθεῖσα ἐν Ἑδέσῃ τῆς Μεσοποταμίας αὐτήσας Λαζάρου διακόνου Φιλολόγου, καὶ λογοθέτου. Michaelis, presbyteri et syncelli apostolici Hierosolymitani throni methodus de constructione orationis ex tempore dictata Edessae Mesopotamias flagitante Lazaro diacono, philologo, ac logotheta.* Ita exscriptorum incuria praeuerti singula quaeque solent.

H 2

2. Eius.

hh) 1595. 8. Confer volum. VII. bibl. graecae p. 802.

ii) *Περὶ συντάξεως σημμάτων.* Incipit: ἡ περὶ τῆς συντάξεως τῷ λόγῳ διδασκαλία. Dicitur esse liber Lazaro cuidam, quem φιλομαθέστατον adpellat. Laudat et alios, qui in eodem ante ipsum argumento elaborarunt: *πολλὰ γὰρ περὶ αὐτῆς (τῆς συντάξεως) τοῖς ἀρχαίοις διαπεπόνηται, Ἀπολωνίῳ τε τῷ σοφωτάτῃ τῷ ἐπὶ κλην δυσκόλῃ, καὶ Ἡρωδιανῷ τῷ πολυμαθέστατῃ, καὶ Ἀπολωνίῳ τῷ ἱεφ καὶ τοῖς Ἀττικισαῖς καὶ Ἀρκαδίῃ τῷ Βυζαντίῳ, ὧν ταῖς πραγματαίαις ἐν ἱστορηματικῇ θωμιάσει αὐτῶν τὸ πολυμαθὲς καὶ τὴν ἐλθυσίαν τὴν ὑγίαν καὶ κατὰ δόξαν χρῆσιν καὶ τὴν ἀκριβῆ καὶ πολὺτροπον καὶ πολυσχήμεν πύσιν τῆς ἐλθυσίης διδάσκειται πικρῶς.*

kk) Ad calcem Theodori Gazae librorum qua-

tuor Grammaticae et libri de mensibus. *Fabr.* Conf. supra, vol. VI. p. 297. sq. Atque plura de hoc, ac nr. 2. et 3. memoratis opusc. horumque codd. in eod. vol. p. 191. sq. §. XIII. et p. 343. Add. *Henr. Wharton* ad Cauei hist. litter. SS. eccl. II. p. 55. ad a. 1354. ibique not. in ed. Basil. — In cod. *Mosquensi* typographi synod. XLVIII. dicitur *Alacapinus*, eiusque *expositio Enchiridii Epiacti* ita citatur: *ἐξήγησις εἰς τὸ ἱγχαρίδιον τῷ σοφωτάτῃ ἀλεκαπινῷ κυρῷ γεωργίῳ. inc. ἐκαστὸν τῶν τεχνῶν. v. Matthaei* Not. codd. gr. Mosq. p. 327. nr. 13. *Harl.*

ll) Coislinianus quoque, quem cum Palatino memoravi supra, vol. XI. p. 187. nr. 7. *Fabr.* vbi quaedam adscripti, et conf. supra, vol. VI. p. 133. 332. not. xx. et 545. *Harl.*

2. Eiusdem Lecapeni, et Andronici Zaridae epistolae τεχνολογόμεναι, passim manuscriptae inveniuntur. Epistolas laudat Zarida. ὁ θαῦμα, εἰ τις Θετταλίαν οἰκῶν Φαρμάκοις ἀνακίρνησι τὰς ἐπιστολάς, πάντας ἐξῆς τὰς δι' αὐτῶν ἐλθόντας ἐορτῆς ἀναπιμπλάσῃ, καὶ βακχείας, ὅσας οἶε; ὡς καὶ χρόνῳ δὲν αὐτοῖς, ὅπως τῆς κατοχῆς ἀπαλλάξειεν. οἱ καὶ ἀνασχόντες, ὥσπερ ἐφ' ἐνὶ ταυττόμενοι διδασκάλῳ πρὸς τὴν ἡχώ σε γράφειν φασὶ τῷ ῥήτορι, ὃ τὰς ἐπιστολάς, ἔδεν χεῖρας τῆς Ὀρφείως μύσης τίθενται καὶ παρὰ τοσούτον ἐκείνων εἰς μίμησιν ἵεναι τὰς σὰς, ὡς οἱ παῖδες τῆς τῶν τεκόντων ιδιοτήτος, εἰ τύχοιεν κατ' ἐκείνους ὄντες τὴν ἔξιν. Non mirum est, si quis Thessaliam inhabitans venerationis epistolas inficit, omnesque eos, qui earum causa congregati sunt, gaudio, hilaritate et bacchio numine, quanta putas? inflat, ut et tempore opus illis sit, ut ab afflatu illo liberentur, qui quum respiciunt, tamquam sub uno magistro conspirantes ad tonum te dicunt oratoris conscribere, cuius epistolas nihilo peiores Orphica musa existimant, tantumque tuas in earum aemulationem erigi, quantum pueri ad proprietatem parentum, dummodo ab illis natura non discrepent. Epistolae tum Lecapeni, tum Zaridae, quas ipse vidi, sunt numero XXXII. Habentur etiam in bibliotheca Bauarica cod. LXIX. et in bibliotheca regis Gallorum.

3. Opusculum eiusdem Grammaticum, de dictionum significationibus, legitur manuscriptum in bibliotheca Augustana. Quod idem cum eo forte est, quod ipse legi Romae: Γεωργίῳ Λεκαπηνῷ περὶ σημασίας ῥημάτων καὶ ὀνομάτων. Georgii Lecapeni de significatione verborum et nominum. P. γράφειν ἐνεργητικὸν σημαίνει. Ad eundem etiam pertinere ἐκλαγὴν λέξεων, selecta dictionum, quae in Italia feruari, et forte Romae [P] suspicatur Gesnerus. Nec alius ab hoc Georgio est, cuius sub Gregorii Logaroni^{mm}) nomine idem Gesnerus meminit.

4. Monachus fuit, et historiam scripsit, nisi nos Iudit catalogus a Grammatico Verderius exhibitus, historia Georgii monachi Lecapeni. Vixitⁿⁿ) diu in Thessalia, et licet praemiis etiam propositis alio euocaretur, numquam tamen adduci potuit, ut quam ipse dicteris et maledicentia quadam ob improbitatem coeli, insectaretur, relinqueret: Παγγέλοιον ἄχει Θετταλίας, ἣν νῦν οἰκῶμεν, ἐν ἐλπίσιν ἄγειν ἤξειν τὰ γράμματα. Quam ridiculum est ad Thessaliam, quam nunc incolimus, sperare literas posse pervenire. Et alibi: Θετταλίαν δ' ἦν ὥσπερ τινὰς καὶ καταβράκτας, ἣ σήλας ἡκόμεν, νῦν δ' ὀρώμεν, καὶ ἐπερχόμεθα. Thessaliam, quam veluti catarrhactas quosdam, aut columnas audiebamus, nunc videmus, et habitamus, et calcamus. Eius postea situm, ac temperiem aeris prosequitur. Viuebat tempore Gregorii Palamae, ad quem etiam inter eius epistolas, elegans ac vehemens, et contumeliae plena legitur, quae incipit: ἰὲ καὶ σοφὸς ἡμῶν ἐξαίφνης, ὃ μὴ δὲ πρὸ μακρῷ πλάσιος ἐναπέφηνας. Palamas sub Andronicis Palaeologis floruit.

5. Ex

^{mm}) Meursius Laccapenum vocat, qui schedas eius ineditas grammaticas laudat in Glossario Graecobarbaro, voce *γράμματα*. In Catalogo MSS. Bibl. Bodlei. codice Barocciano CIII. *Lecapenae grammatica alphabetica*. Eiusdem *de figuris*

Homerici et Canonismata in Homerum MSta memorat Labbeus p. 104. bibl. nouae MSS.

ⁿⁿ) Medio saeculo post Christum natum decimo quarto.

5. Ex innumeris *Libanii sophistae epistolis* elegantiores, selectioresque numero CCLXIV. in vnum volumen digessit, quarum prima illa est ad Clearchum: ἐμελλον γράφωv δεήσειθαι. 90) Namque in fine adnotabatur: αὐτῇ αἱ ἐπιστολαὶ τῷ Λιβανίῳ αἱ ἐκλεγεῖσθαι τῷ Λεκαπηνῷ ὁμῶς αἱ παῖσαι σζδ'. Hae sunt epistolae Libanii a Domino Georgio Lecapeno selectae numero 264. Eas puer adhuc vndecennis in Graecorum collegio, nimium tunc temporis Libanii scriptis addictus, ex antiquo codice mihi furtim exscripseram.

6. Scripsit etiam carmine, eoque iambico, quod impense ab eo sibi poposcerat Andronicus Zarida. ὃ δὲ σοι ἐν Ἰάμβοις σύνταγμα πεποίηται μήπω δεξάμενος ἀντίπαλός τις λύπη τῇ ἡδονῇ, ἣν ἔσχεν ἡμῖν ἡ περὶ αὐτῶν ἀγγελία εἰσέτι καὶ νῦν πολιορκῶ, καὶ ἀνύσας πέμπει. Quod tibi carmine iambico poema scriptum est, quum non acceperim, moestitia quaedam [P] laetitiae hostis, quam nobis de iis nuncius attulit, in hunc diem obsidet; quare quam citissime transmittito. Lecapenus vbi misisset carmina, inter alia in epistola scribebat: ἰδοὺ ἡκεῖ σοι μόλις καὶ τὰ τυχίδια, καὶ ταῦτ' ἡμίτελῃ, καὶ οὐ τῷτό γε μόνον, ἀλλὰ καὶ ἡδὴ καὶ ἀκέφαλα. καὶ σὺ μὲν ἴσως που προσπαύων, ὁμοῦ δὲ καὶ χαριζόμενος τῶν ὄφρων τοῖς τεμμαχίοις αὐτῶ ἐκείσεις, οἷς παῖδες ἰατρῶν ἐκλέγοντες ἀσφαλῶς οἴονται λοιπὸν κατὰ τὰς φαρμακείας χρῆσθαι. ἐγὼ δὲ ὁκνῶ μὴ ἄρα ὑγιὲς εἶδεν ἀναφανῆ, τῷτό δὲ ἐκείνο τὸ αἰδόμενον ὠδινεν ἄρες. etc. En ecce tandem ad te versiculi, nec ii absoluti perveniunt, et quod magis mirere sine capite. Tu vero forte iocans, simulque mihi gratum faciens serpentum frustis illos comparabis, quibus medici fulti tuto illis contra veneficia uti de caetero praesumunt. Ego dubito, an quid boni in illis reperiat, imo quod proverbio fertur, mons parturiit. etc.

[P] XLVII. GEORGIUS PACHYMERES Constantinopoli oriundus, sed Nicaeae ortus, atque educatus in sacerdotum numerum coopatus Hieromnemonis, 97) Protecdici, et Dicaeophylacis honore auctus est, claruitque sub Michaelē, et Andronicis Palaeologis. 99) Ipse de se in principio historiae: Γεώργιος Κωνσταντινουπολίτης μὲν τὸ ἀνέκαθεν, ἐν Νικαίᾳ δὲ καὶ γεννηθεὶς, καὶ τραφεὶς, ἐν Κωνσταντίνου δὲ πατασῆς αὐτίς, ὅτε Θεοῦ νεύματι ὑπὸ Ῥωμαίους ἐγένετο, εἰκοσιν ἐνὸς δέοντος τηνικάδε, καὶ κληρῶ δοθεὶς θείῳ, καὶ ἀξιώμασιν ἐν ἐκκλησιαστικοῖς διαπρέψας, καὶ ἐς Πρωτεκδικίου φθασας τιμὴν. ἔτι δὲ καὶ ἐν ἀνακτέροισι εἰς Δικαιοφύλακας τιμηθεὶς, ταῦδε ζυνέγραψεν. Georgius Constantinopoli oriundus, Nicaeae tamen ortus, et nutritus, Constantinopolimque rursus restitutus, cum Dei vultu in potestatem rediit Romanorum, decem et novem tunc annos natus, et clero diuino

H 3

adscri-

90) Haec duodecima est inter centum Libanii epistolas, quas graece et latine vulgavit Io. Christoph. Wolfius, Lips. 1711. 8.

99) ὑπομνηματογράφος et πρωτεκδικός dicitur Pachymeres in MS. apud Lambecium VIII. p. 385. [p. 819. Koll.] Eius iconem aere descriptam exhibet VII. p. 70. [p. 155. Kollar. vbi Lambec. not. 1. de munere Protecdici quaedam obferuat, Harl.] ex Nicephoro Gregora Hieron. Wolfii, Basil. 1562. fol.

99) Andronicus Palaeologus Michaeli patri in imperio successit a. C. 1282. Fabr. Quoniam de Georgio Pachymere, eius scriptis horumque codd. supra in vol. VII. p. 775. sqq. et in vol. III. passim ad Aristotelis opp. et a me in introduct. in hist. L. G. II. part. 1. p. 524. sq. atque in supplement. part. II. p. 357. sq. copiose disputatum est; eo plura h. l. refecanda esse duxi. Harl.

adscriptus, et dignitatibus ecclesiasticis condecoratus, et ad dignitatem usque Protectidici promotus, imo et in aula Disasophylacis officio insignitus haec conscripsit. Protectidicus male in epitome Gesneriana in Protectidium, et in supplemento epitomes Antonii Verderii Protrestitum mutatus est; quod nihili est.

1. Scripsit in vniuersam fere *Aristotelis philosophiam epitomen*, ^{rr)} quae a *Philippo Bechio*, philosopho ac medico in latinum sermonem conuersa edita est Basileae 1569. apud Frobenium in fol. cum Synesii orationibus. Hoc quippe compendio Pachymeres obscuriora Aristotelis loca non tantum de suo, sed aliorum etiam sententiis atque expositionibus prolatis, nec ineleganter explanat; ita ab ipsa Porphyrii Isagoge opus exorsus, et per omnes suas partes philosophiam percurrans, in ipsius metaphysicae compendiosa epitome finem facit. [P] Praeterea, *de sex philosophiae definitionibus, de diuisione philosophiae, de quinque vocibus, de decem praedicamentis*, latine impressa sunt Basileae per Ioannem Oporinum, cum Porphyrii quinque vocibus, et Aristotelis praedicamentis etc. a Ioachimo Perionio versis. Epitome Gesneriana. *Et de sex definitionibus et diuisione philosophiae graece cum Archytae Categoriis, Lipsiae in 8vo.* ^{ss)} Antonius Verderius in supplemento, nulla tamen cum re dubitauit, an auctor huius epitomes idem sit cum Georgio Pachymere. *Georgius diasonus protectidicus scripsit graece epitomen logicae Aristotelis, Parisiis in 8uo apud Vascosanum 1546. Nescio an is auctor sit idem, qui et Georgius Pachymeres, cuius opera graece in epitome biblioth. Gesnerianae continentur*: idem enim et vnus est Georgius, epitomes logicae auctor et aliorum operum, quae Pachymeris a Gesnerianis epitomatoribus tribuuntur.

2. Eiusdem, *de lineis inseparabilibus* Paraphrasis, inter Aristotelis opera sub Aristotelis nomine edita est Basileae 1531. in fol. et alibi postmodum ex interpretatione Iacobi Schenchii ^{tt)} Georgio restituta graece et latine in editione Casauboniana anno 1597. in 8vo et 1646. in fol. Coloniae Allobrogum, ubi additur, ex nonnullorum opinione Paraphrasin illam Georgio tribui: cuiuscunque tamen illa est, digna est et Georgio, et quae inter Aristotelis opera censeatur, indigna tamen, quae Aristoteli tribuatur. Vidit id Henricus Stepha-

pha-

^{rr)} Graece superest MS. in variis bibliothecis, vt in Coisliniana, teste Montfaucon pag. 222. Versus, quos Pachymeres ipse Epitomae huic suae praefixit, exhibet Allatius infra p. 372. *Fabr.* Codd. supra ad vol. VII. p. 783. memoratis add. cod. bibl. *Citizensis*. De cod. *Bauar.* cit. quondam CLXX. postea XCVII. et cod. quondam CLXXI. postea CCLXXIV. (qui continet prooemium, in edit. Basileensi 1560. fol. frustra quaesitum,) v. cel. *Hardt.* in Aretini *Beiträgen* etc. a. 1804. part. 6. p. 7. sqq. et a. 1805. part. 9. p. 259. Vterque vero cod. Parisios missus est, vi belli. Conf. supra ad vol. III. p. 209. not. 22. et p. 210. *Harl.*

^{ss)} Sine anni nota, edente Ioachimo Camera-

rio, qui adiunxit Nicephori Blemmidae scriptum breue de quinque vocibus, quod incipit: ἡ φωνὴ ἢ κινετός ἐστιν ἢ ἀκινετός. Et anonymi διὰ ληψιν περὶ τῆς καλεμένης λογικῆς τί τε καὶ ποῖον τι ἐστίν. Incipit: τῆς φιλοσοφίας τὴν τῆς γνώσεως γένεα, nec non anonymi μέθοδον αἰς τὰς τρέψεις τῆς φιλοσοφίας, qua sex definitiones philosophiae a Pythagora, Platone et Aristotele traditae, philosophiae item diuisio in theoreticam practicamque et quatuor methodi dialecticae per diuisionem, definitionem, resolutionem et demonstrationem explicantur.

^{tt)} Schegkii. Confer, si placet, quae de hac Pachymeris paraphrasi, et de libro Aristotelis ἀπο, quem H. Stephanus primus restituit, dixi lib. 3. c. 5. §. 28. [vol. III. p. 261.]

phanus epistola ad Petrum Victorium, quam Aristotelis et Theophrasti scriptis quibusdam praefixit, ⁸⁹⁾ plus tamen nimio descriptioni detrahens. *Mirum est vero existisse ullos homines tam παχῆς, ut cum Παχυμερῆς paraphrasin in librum Aristotelis περὶ αἰσθητῶν γραμμῶν haberent, ipsum se Aristotelis librum habere persuaderent. Quam multa enim vel in ipso limine reperiuntur, ex quibus id a lectore etiam dormitante deprehendi facile poterat? quas certe apud homines adeo παχῆς, ut dixi, λεπτομερῶς explicare me pudeat.*

[P] 3. *Paraphrasis porro in uniuersam Aristotelis philosophiam* ⁹⁰⁾ graece manuscripta uidebatur in bibliotheca Antonii Augustini cod. CCVI. *Georgii Pachymerae libri XI. de philosophia. Primus respondet Organo Aristotelis. Secundus libris physicorum. Tertius libris de coelo. Quartus libris de Ortu, et Interitu. Quintus Meteoris. Sextus libro de partibus animalium. Septimus libris de motu, et incessu animalium. Octauus libro de sensu, et sensibili. Nonus libris de generatione animalium. Decimus libris metaphysicorum. Undecimus Ethicis ad Nicomachum. etc.* [P] Index Augustianus, Blemmidas, et Georgii Pachymerae epitome philosophiae complectens logicam, ethicam, physicam. Compendium hoc philosophiae quid contineat, adnotauit nescio quis. Ἰστέον οὖν, ὡς περιέχει ἡ παρ' αὐτοῦ παραγραφή βιβλίου δώδεκα, φέροντα μὲν τίτλους μὲν, κεφάλαια δὲ οὐκ. τὰ τῆς Ἀριστοτελικῆς φιλοσοφίας ἀπ' αὐτοῦ, ὡς ἐν τῷ παρ' αὐτοῦ περιέχοντα θεωρήματα. *Aduertendum est praesens opus continere libros duodecim, libros titulis quadraginta septem finiri, in capita 435.* ⁹¹⁾ *diuisos; quae Aristotelica uniuersas philosophiae speculationes breuissime complectuntur.*

4. *Eiusdem in omnia Dionysii Areopagitae opera, quae exstant, Paraphrasis edita est graece Parisiis apud Guilielmum Morellum 1561. in 8vo. cum Dionysii operibus,* ⁹²⁾ *et rursus apud Claudium Morellum 1615, in fol. Nunc demum graece, et latine ex interpretatione Baltassaris Corderii in officina Plantiniana Baltassaris Moreti 1634. in fol. Opus inscripsit Athanasio Alexandrino patriarchae* ⁹³⁾ *cuius ille hortatu laborem adgressus fuerat, cum Constantinopolim aduenisset. Nec ullam caussam video, cur inscriptio praefixa Paraphrasi delenda sit, qua dicitur, auctorem illum manus operi admonuisse hortatu Athanasii patriarchae Alexandrini tunc uiuentis, ut uult Posseuinus, et ante Posseuinum Baronius in praetermissis ad Tomum secundum, quum scribit: Quamobrem reiiciendus est commentitius ille titulus, qui adfixus est eiusdem Paraphrasi in eiusdem Dionysii epistolas, quo dicitur, auctorem opus illud adgressum esse hortatu S. Athanasii patriarchae Alexandrini, tum agentis Constantinopoli. Miratus sum equidem, virum eruditum Godefridum Tilmannum, qui [P] eandem paraphrasin latinis edidit, et longam disputationem pro iisdem scriptis elaborauit, hanc adeo mani-*

89) A. 1557. 8.

90) Haec Paraphrasis ab epitoma philosophiae Aristotelis, de qua supra, sect. 1. neutiquam diuersa. [Ideo plura omisimus. *Harl.*]

91) 235. [f. 238 v. *Bahl.* ed. Aristotel. opp. tom. I. p. 166. *Harl.*]

92) Separato volumine prodit Pachymeriana Dionysii Paraphrasis a. 1561. Deinde a. 1562. 8.

S. Maximi scholia atque Encomium Mich. Syncelli in Dionysium, et Dionysii martyrium: denique Dionysius ipse eodem anno typis nitidis et luculentis. *Fabr.* Conf. supra, vol. VII. p. 12. et 13. ac p. 782. *Harl.*

93) Hic fuit ab a. 1251. ad 1262. Vide Eusebium Renaudotum in historia patriarcharum Alexandrinorum, Paris 1713. 4. p. 600.

manifesta non cognouisse, nec etiam correxisse. Quonam pacto, rogo, potuit ea scripsisse Georgius tempore S. Athanasii, si in illis commentariis meminit auctor haeresium Nestorii, et Eutychetis, quae post multos annos ab Athanasii obitu emergere? Nec est, quod de secundo Athanasio itidem episcopo Alexandrino ea potuissent intelligi, qui sedere coepit anno Domini 489. longe ante etiam quam viueret Pachymerius, fuitque ille non sanctus, sed haereticus, et Acephalorum patronus. Et, qui Baronium excerpfit, Vincentius Riccardus comment. adorat. 6. Procli archiepiscopi Constantinopolitani. Et ibi Georgius Pachymerius, qui quidem minime floruit S. Athanasii magni Alexandrini episcopi tempore, ut perperam in eius commentariis praenotatur. Nam in comment. ad epist. 3. et 4. ad Caium contra Nestorium, et Nestorianos inuehitur, et in epist. 6. contra Nestorium, Apollinarium, Eutychetem, et Dioscorum, qui sane multo post S. Athanasium fuere. Eutyches; et Dioscorus in IV. vniuersali concilio Chalcedonenfi damnati fuere, at S. Athanasius tempore i. concilii Nicaeni floruit. His enim iisdem temporibus, quibus Pachymerius floruit, Athanasius patriarcha Alexandrinus vivebat, qui cum ad diuini operis interpretationem exstimularat. An quia semel patriarcha in eo throno federat Athanasius nomine, non potuit alius, subsequutis temporibus eodem nomine ecclesiae illi praeesse? At sciant praeter hunc Pachymerae σύγγραφον, alios etiam a magno illo Athanasio diuersos,²²⁾ vt ex catalogo illorum patriarcharum colligitur, quod nec Baronius negat, rexisse. Et eo ipso tempore rexisse constat aperte ex eiusdem Pachymerae historia, pluribus locis. Nec obstat sancti nomen praefixum. In ea etenim ecclesia etiam scelestissimis, sanctitatis nomen tributum adnotabam in Eustachio Antiocheno de Eusebio Caesariensi,^{a)} et alibi; quod postea et apud occidentales obseruau. Haberi hanc paraphrasim manuscriptam in bibliotheca Vaticana tradit Gesnerus: et Medicaea Posseuinus in indice: et Gallica, indices manuscripti. Vincentius Marinerius Valentinus epist. ad Franciscum Dazam anno 1636. edita, scribit, se commentarios Pachymerae in Dionysium Areopagitam in linguam latinam vertisse.

[P] 5. Scripsit praeter iam dicta historiam sui temporis, quam orditur a temporibus Michaelis Palaeologi,^{b)} sub quo vixit. Illa, sed mutila asseruatur in bibliotheca Augustana cod. XIX. Plutei 5. ex cuius codice, carie confecto ac mutilo excerpta quaedam exhibuit Wolphius post Nicephorum Gregoram. etc. etc.

6. Eius.

²²⁾ Athanasius Petri Moggi successor eiusque defensor haerefeos cognomento Celestes siue herosius ab a. 490. ad 497. Vide Renaudotum p. 125. et Laur. Zaccagnii praefat. ad collectanea monumentorum veterum p. LXIV.

^{a)} Eustathio Antiocheno in Hexaëm. statim sub initium Eusebii τῶν ὁσίων τῆς. Sed ex hoc ipso rectius colligas, id scriptum non esse Eustathii veteris illius Antiocheni, cui Eusebius non erat sanctus, sed haereticus.

^{b)} Libris XIII. distincta incipit a tempore nati Michaeli palaeologo a. 1258. Andronici palaeologi (senioris) et desinit in a. 1308. qui fuit annus

aetatis eiusdem Andronici XLIX. imperii XXVI. Confer, quae de hoc historico Pachymeris opere dixi volum. VII. p. 775. sqq. [vbi plura, vel ex Allatio, iam sunt prolata.] et p. 524. [add. Niceron. Memor. erudit. ex versione Baumgartenii german. tom. I. p. 238.] Montfauconus in bibl. Coisliniana pag. 209. memorat codicem MS. cui addita versio latina libri primi, diuersa ab edita Possiniana et scholia. Idem in palaeographia graeca p. 79. meminit MSti regii codicis Paris. exarati a. 1448. quem cum editione Romana Graecolat. Petri Possini Rom. 1666. 1669. fol. 2. vol. conferre suadet Boivinus p. 760. ad Niceph. Gregoram.

[F] 6. Eiusdem *epistolas graecas* alicubi in Italiae bibliothecis exstare, tradit Gefnerus, quas licet anxius perquisierim, ad hunc diem nullas inueni. [v. supra, vol. VII. pag. 786.]

7. Plura etiam in rhetoricis ingenii experimenta non omnibus obuia edidit, digna tamen, quae diu non lateant, sed bono publico, et adolescentium potissimum ad eloquentiam viam sibi parantium publicentur; eorum indicem, ut ab humanissimis, et bonae litterarum natis Puteanis accepi ex cod. DCCCLXXXIII. bibliothecae regis Gallorum hic interponam.

8. Γεωργίῳ Δικαιοφύλακος καὶ Πρωτεκδικῆς τῆ Παχυμέρας μελέται εἰς τὰ προγυμνάσματα, καὶ εἰς τὰς εἰσακτάσεις. α) Μύθος, Georgii Dicaeophylacis [P] et Protectidici Pachymerae in progymnasmata, et status exercitamenta. Fabula. P. Ἀρότε καὶ εὖρος ἦν, καὶ γεωργοί.

β) Διήγημα τὸ κατὰ τὸν Ὀδυσσεά. Narratio de Ulyssae. P. συνέβη ποτὲ καὶ ἡ ἐπὶ τὴν Ἰλιον.

γ) Διήγημα τὸ κατὰ τὴν κεκαυμένην ζώνην. Narratio de zona torrida. P. ὁ τῆς ἕρπενδης ζώνης πέρι θέλων.

δ) Χρεῖα λογική. Chria, quae tantum sententia constat. P. Χαλερῆμων εἶφη πάντα τὰ ἀγαθὰ ἐν μόνῳ τῷ Φρονεῖν ἔστιν.

ε) Γνώμη Δημοσθένους. Δεῖ δὴ χρημάτων, καὶ ἀνευ τούτων εἶδεν εἰς γενέσθαι τῶν δεόντων. Sententia Demosthenis. Opus est pecuniis, et sine his, nihil, quod opus factu sit, fieri nequit. P. ἔτιως ἄρα τῷ Δημοσθένει ὁ αἶνος ἦν ἱκανός.

ς) Ἀνασκευὴ τῆ περὶ τῆ ῥόδου διηγήματος. Destitutio. Narrationem de rosa nullo modo verosimilem esse. P. εἶπερ ἀληθείας εἶδεν ἀσφαλέστερον.

ζ) Κατασκευὴ ἐκ τῆ ἐναντίας τῆ διηγήματος τῆ κατὰ τὸ ῥόδον. Assertio, narrationem illam verosimilem esse. P. ἔγωγε μὲν φιλεῖν.

η) Κοινὸς τόπος κατὰ λοιδορεῖν. Locus communis contra maledicum. P. ἄνδρες δικασταί, λόγων ὀλίγων πεπαιδευμένων.

θ) Ἐγκώμιον Αἴαντος τῆ Τελαμωνίης. Laudatio Aiacis Telamonii. P. εἰ μὲν ἦν τὸν ἅπαντα βίον.

ι) Ψόγος τῆ Πάριδος Ἀλεξάνδρου. Vituperatio Paridis Alexandri. P. οἶδε τίς καὶ κέρδος ἀπὸ κακίας.

ια) Σύγκρισις ἐλαίας, καὶ ἀμπέλου. Comparatio oliuae et vitis. P. καὶ τὰ φυτὰ πάρεσι κέναν ἀλλήλοις.

ιβ) Ἠθοποιία. τίνες λόγους ἔπε Φειδωλὸς ἀναγκαζόμενος ἐστὶν ἑτέρας καλέσαν-
τας πρότερον. *Ethopoia. Quae dixerit auarus, cum cogeretur eos in convivium vocare, qui*
eundem prius convivio exceperant. P. Φεῦ ὡς λαμπρὸς ἐσιάτωρ ἐγώ, καὶ πρὸς τὰ δῆπνα.

ιγ) Ἐκφρασις τῆς Αὐγυστεῶνος. *Descriptio Augustonis.* P. τὸ τῆ Θεῆ τέμενος·
ἡ σοφίη πολλαῖς μὲν καὶ παντοδαπαῖς.

ιδ) Θέσις, εἰς πλευσέον. *Propositum. An nauigandum.* P. καλὰ μὲν καὶ τὰ
αὐθιγενῇ δῶρα τῶν πόλεων τοῖς ἐπὶ οἰκοῖς.

[P] ιε) Κατηγορία νόμου τῆς κελεύοντος, τὰς ἀπὸ ναυαγίου καταίροντάς περ σκυλευέ-
σθαι παρὰ τῶν ἐκεί. *Accusatio legis praecipientis, naufragium passos, et adpellentes in ali-*
quem locum, ab iis, qui inibi sunt, spoliandos esse. P. ἐγὼ δὲ ἀλλὰ καὶ νόμον συνιστάντα
πολιτεῖαν ἀσπάζομαι.

ις) Εἰς τὸ ἐναντίον. περὶ τῆ τοιούτου κόμης, καὶ τῆς τοιαύτης συνθέσεως. *Opposi-*
tum de eadem lege et compositione.

ιζ) Σκηπτὴς κατενεχθέντος· εὗρηντα χίλια πανοπλία ἐν τῇ τῆ Περικλέους οἰκίᾳ,
καὶ κρινέται τυραννίδος ἐπιθέσεως. μελετῶμεν τὸν Φεύγοντα, ὃς καὶ ὡς στρατηγὸς λέγεται,
καὶ ὡς ῥήτωρ διίσχυρίζεται. ἡ δὲ ἑστὶς σοχασμός. *Ictu fulminis in Periclis domo mille arma-*
turae adinventae sunt, et in iudicium vocatur de tentata tyrannide. Declamet reus, qui ut
exercituum dux sermonem concipit, et ut orator contentionem init. Status est coniecturalis.
P. ἔδεν ὡς ἔοικεν ἐστὶν ἀνδρὸς συκοφάντα βαρύτερον.

ιη) Φιλόσοφος ἔπεισε τύραννον καταδέσθαι τὴν τυραννίδα, καὶ αἰτῆ τὸ γέρας·
τῶν τυραννοκτόνων. ἀντιλέγεται δὲ παρὰ τινῶν. καὶ μελετῶμεν τὸν Φιλόσοφον. *Philo-*
sophus suadet tyranno, tyrannidem deponere, et praemium postulat tyrannicidarum: denegatur
illi ab aliquibus. Declamat philosophus.

ιθ) Ζωγράφος ναυάγια γράψας, καὶ περὶ τοῖς λιμέσι κήσας, μὴ καταιρόντων
ναυτῶν κρινέται δημοσίων ἀδικημάτων. *Pictor naufragii a se depictas tabulas in portibus*
adpinxerat, quum nauatae non adpellerent, publicorum criminum reus fit. P. ἔδωκε ποτὲ καὶ
ζωγράφον δημοσίων ἐγκεκλημένον παρελθεῖν ἐνθάδε.

κ) Στρατηγὸς πνευπολήσας τὰς ναῦς, ὡς ἔξω χρεῖας δοξάσας, καὶ διὰ ταῦτα
κήσας, κρινέται δημοσίων ἀδικημάτων. μελετῶμεν τὸν Φεύγοντα. *Dux exercitus, con-*
crematis navibus tum inutilibus, et hostibus postmodum debellatis, publicorum criminum reus
fit. Declamet reus. P. ἐγὼ μὲν καὶ γέρας ὑπελάμβανον ἀνδρας ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις
κομίζεσθαι.

κα) Ἐν

ε) Haec Augustalis in templo Sophiae CPoli- stianissimi. De Augustone vide Goarum: notis
tano descriptio graece edita a Boiuno ad Gre- ad Codinum p. 130.
goram p. 764. e codice MMMCXIX. regis chri-

κα) Ἐν τρισὶν ἡμέραις νόμος ἐκέλευε περὶ πολέμου βεβελύεσθαι. Ἐλάτταν κα-
τασχόντος Φίλιππου, συμβεβηὺς Δημοσθένους αὐθημερόν ἐξιέναι, καὶ μάχεσθαι. σύστασις
πραγματικὴ. *Tribus diebus ex praecepto legis de bello faciendo consulendum erat: quum
Philippus Elatiam occupasset, Demosthenes hortatur, eodem die urbe exire, et pugnam experiri.
Status negotialis.* P. περὶ πολλῶν ἀν' ὧ ἀνδρες Ἀθηναῖοι νομίζω προσήκειν ὑμῖν τῷ πρὸς
Φίλιππον ἀγωνίζεσθαι.

κβ) Ἀριστεύσας τις ἤτησεν εἰς τὸ γέρας πολίτη φόνον· δέδωκεν ἡ πόλις· εὖρηται
προσπεκτονῶς αὐτόν, καὶ κρίνεται φόνος. μελετῶμεν τὸν κατήγορον. [P] *Quam in bello
quispiam optime se gessisset, praemium sibi dari postulavit, civis caput. Urbs concessit; quum
ante imperatum praemium occidisset, de homicidio postulat. Declamet accusator.* P. τῆς
μὲν ἀριστείας ὧ νεανίσκῳ πολλὰ δὲ καὶ τῷ πάντῳ μέμψεται.

κγ) Πόλεμος ὄντος καὶ πολιορκίας ἀνελθὼν τις ξένος ἐπὶ τὸ τεῖχος ἤρξισεν,
νόμος κελεύοντος μὴ ἀνιέναι ξένον ἐν τοιούτῳ καιρῷ καὶ ὑπάγεται τῷ νόμῳ. *Premente bello
atque obsidione, advena quidam adscenso muro prima praemia meretur. Verum tamen, quum
lex prohiberet, ne quis advena tempore belli murum adscenderet, de violatione legis postulat.*
P. ἐγὼ μὲν ὧ ἀνδρες, καὶ πρὶν εἰς ἀπολογία κατὰσῃσιν.

κδ) Νόμος, τὸν ἀποκήρυκτον μὴ μετέχεν τῶν πατρῶων. καὶ πάλιν ἄλλος, τὸν
ἐπιμέναντα χειμαζομένην νῆϊ δεσπότην εἶναι τῆς νεῆος. ἀποκήρυκτος ἐπέμεινε πατρὶδι νῆϊ
χειμαζομένην, ἐργεταὶ αὐτῆς ὡς πατρῶας. μελετῶμεν τὸν ἀποκήρυκτον. *Lex est, abdicat-
us in paternis partem non habeat. Et alia, qui in navi tempestate iactata perstitit, dominus
navis est. Abdicatus in paterna navi procellis obruta perseveravit; ab eius tamen possessione,
quod paterna sit, abigitur. Declamet abdicatus.* P. εἰ καὶ ὁ ἐμὸς σφαίτερον θείων ἴσας
πράττειν τῶν ἄλλων.

κε) Νόμος, τὸν ἐκ πόρεως γεγυῖντα μὴ λέγειν ἐπὶ τῷ βήματι. ἐκ πόρεως τις
γεγυῖντος κωλύεται λέγειν. μελετῶμεν τὸν ἐκ πόρεως α) γεγυῖντα. *Lex ait, ex meritoria
muliere satus, ne ex suggestu concionetur ad populum; ex meritorio viro quidam natus a con-
cione abigitur. Declamet, qui ex meritorio natus est.* P. εἰ καὶ λέγειν ἐπ' ἐκκλησίας κω-
λύομαι παρὰ τῷ θαυμαστῷ τέττε καὶ πιθανῷ ῥήτορος.

κς) Ἐταῖρα, χρυσία εἰ φορεῖν, δημοσία ἔστω. πεφώραται τις ἑταῖρα φορεῖσα
χρυσία, καὶ δημοσίαν τίς φησιν ἀπὸ νόμων εἶναι. ὁ δὲ παρὼν ἔτος, ὃν μελετῶμεν, ἐκ
αὐτῆς εἶναι δημοσίαν φησιν, ἀλλὰ τὰ χρυσία προπαροξυτονῶς ἀναγινώσκων. *Meretrix
aurea si gestaverit, publica fit: deprehensam meretricem aurea gestantem ex legibus contenditur
publicam esse. At, qui declamat, non eam publicam esse, sed aurea, immutato accentu adferit.*
P. μισθὸς μὲν, εἰ δὲ δώρων ἕνεκα ταύτην τὴν γραφὴν ἐνεσησάμην ὑπὲρ τῆς τέως δοκῆσης
ἀτίμης.

κζ) Αἱ ἐπίλοιποι παρὰ τὴν ἀντίστασιν τῶν ἀντιθετικῶν τρεῖς, τὸ ἀντέγκλημα,
καὶ μεταστάσις, καὶ ἡ συγγνώμη, καὶ πρῶτον ζήτημα τὸ ἀντέγκλημα· ἀριστεὺς πορευόμενα
τὸν

τὸν υἱὸν ἀπέκτεινε, καὶ Φόνε Φεύγει. μελετῶμεν τὸν ἀρετῆς. *Præcomparationis, siue compensationis, tres alii sunt adsumptiuorum [P] status; recriminationis, translationis criminis, et deprecationis. Et prima quaestio recriminatio. Victor, et de patria bene meritus scortantem filium interemit, et in ius vocatur. Declamet de patria bene meritus. P. τῆς μὲν ἡμῆς ἀρετῆς πολλὰ καὶ μεγάλα τὰ δείγματα.*

κη) Τριακόσιοι νύκτωρ τῶν πολεμίων ἀποδράντες, καὶ πρὸς ταῖς πύλαις τῆς πόλεως γενόμενοι ἐκέτευον τὸν στρατηγὸν ἀνοῖξαι τὰς πύλας τῆς πόλεως εἰς τὸ εἰσελθεῖν καὶ σωθῆναι νόμου ὄντος, μὴ νυκτὸς τὰς πύλας ἀνοίγεσθαι, ἐκ ἧνοιξεν ὁ στρατηγός. Φθάσαντες οἱ καταδιώκοντες ἀνῆλθον αὐτοῖς. καὶ κρίνεται ὁ στρατηγὸς τῶν δημοσίων ἀδικημάτων· μελετῶμεν τὸν κατήγορον. *Noctu tercentum ex hostibus profugi, cum ad fores urbis peruenerint, ducem deprecabantur, ut illis foribus apertis pro incolumitate ingressus in urbem pateret: quum lex prohiberet, noctu fores referari, dux non aperuit. Deprehensi interim a persequentibus interfectione deleti sunt: et dux publicorum criminum reus fit. Declamet accusator. P. μηδεὶς ὁ παρόντες νομίσῃ βασκαίνοντάς με τῆς δόξης τῷ στρατηγῷ.*

κς) Στρατηγὸς ἀλοὺς παρὰ τοῖς ἐχθροῖς ἐπὶ πολὺ βασανιζόμενος εἶπεν τὰ τῆς πόλεως ἀπόβητα. εἴτ' ἀναγκασθεὶς, καὶ ἐξεπὼν ἀπολυεταὶ καὶ τῶν βασάνων, καὶ τῆς αἰχμαλωσίας, καὶ ἐπανελθὼν παρὰ τῶν ἰδίων κρίνεται δημοσίων ἀδικημάτων. μελετῶμεν τὸν στρατηγόν. *Quum diutinis tormentis secreta urbis hostes a duce deprehenso deposcerent tandem exculpunt, ideoque ille et seruitute, et tormentis liberatur. Reuersus in patriam a suis publicorum criminum reus fit. Declamet dux. P. ἔδει θανεῖν παρὰ τοῖς ἐχθροῖς ἐπὶ τῶν βασάνων, ἄνδρες, πρὶν ἢ δοῦναι λόγους πλημμελείας παρ' ὑμῖν ἀναγκάζεσθαι.*

8 Scripsit praeterea carmina de vita sua, cuius ipse meminit in historiis libro 10. cap. 14.

[P] 9. Eiusdem, de quatuor mathematicis scientiis. In biblioth. regis Gallorum. An opus idem *) cum Pfelliano edico, vel diuersum?

10. Seruatur praeterea penes me eiusdem opusculum graecum περὶ κατασκευασίας καὶ ἐξεργασίας τῶν ἐπιχειρημάτων. De adparatu, et constructione argumentorum. P. πᾶν κατασκευάζεται δι' ἑξ. Breue illud quidem, sed succo plenum.

[P] 11. Nec non eiusdem πρὸς τοὺς λέγοντας, ὅτι διὰ τῆτο λέγεται, πνεῦμα υἱοῦ διὰ τὰ ὁμοούσιον, ἢ διὰ τὸ χορηγεῖσθαι ὑπ' αὐτῶ τοῖς ἀξίοις. Ad eos, qui dicunt, propterea dici spiritum filii, quod eiusdem cum eo substantiae fit, vel quod ab eo dignis exhibetur. Leges illud graece, et latine a me conuersum in meo syntagmate. f) de vtriusque ecclesiae, occidentalis atque orientalis, perpetua consensione.

An

e) Ut diuersum memorat Labbeus p. 117. Bibl. nouae MSS. [add. supra, vol. VII. p. 786.]

f) lib. 2. cap. 2. §. 13. pag. 517-522. et in

Allatii Graecia Orthodoxa tom. I. pag. 350-395. Fabr. v. supra, volum. XI. pag. 397. §. VII.

Harl.

An recte de fide senserit? Possseuinus erga romanam ecclesiam non bene adfectum fuisse tradit, ideoque circumspecte legendum, idque ex capitibus latinis, ex eius historia adiunctis Gregorae deprehendit. *Petrus Halloix* quaest. 2. de scriptis Dionysii Areopagitae, vere catholicum vocat; falso utique elogio. Non potuit enim esse catholicus, qui schisma propugnauerit, ^{g)} et contra romanam ecclesiam, scripto etiam defenderit, et in eam saepius oblatrarit, ut ex eius historia liquido constat. *Pachymerae* obitum *Manuel Phile* in carminibus non ineleganter deplorauit. *Allat.* Versus, quos adtulerat h. l. *Athanasius*, reperiuntur MSSi *Florent.* in bibl. Laurent. codd. XIX. nr. 187. plut. 32. et XXII. nr. 2. plut. 86. v. *Bandin.* cat. codd. gr. Laurent. tom. II. p. 166. et III. 366. formulis autem typographicis eos gr. et lat. describi fecit atque illustrauit *Gottlieb Wernsdorf* in edit. *Manuelis Philae* carmin. graecor. Lips. 1768. 8. p. 314. sqq. Hinc eos repetere nolui. *Hart.*

[P] XLVIII. GEORGII PHOBENI, Thessalonicae Dicaeophylacis, leguntur paucissima περί Υποβόλης, de Hypobolo, siue donatione propter nuptias. P. τὸ ὑπόβολον, ὁ καὶ προγαμιαῖα καλεῖται δωρεὰ, ἰδίᾳ τις συμφωνία ἐστίν, ὥσπερ καὶ πρὸς τῆς πρεσβυτέρου συμφωνούμενος ἀπαιτεῖσθαι. διὸ καὶ ὑπόβολον λέγεται, ἔχει δὲ τὸ τοῦ προνόμιον. In biblioth. regis Gallorum MS. cod. MDCCCLX. et Vaticana cod. DCCCLII. Nec non alius eiusdem tractatulus περί Κάσσης. De Casso. P. ἡ τῆς κάσσης σημασία ῥωμαϊκὴ ἀποτοχίαν δηλοῖ. *Allat.* Conf. infra, vol. XII. p. 483. et 564. vet. ed. — *Christi. Frid. Pohl.* ad Ios. Mariae Suarefii Notit. Basilicorum, Lips. 1804. 8. p. 141. not. k. vbi ex inscriptione cod. MMCCXXVII. in bibl. publ. Paris. περί υποβόλης τῆς Δικαιοφύλακος Θεσσαλονίκης Γεωργίῳ τῆς Φορβηνῆς colligit, nomen eius scribendum esse *Phorbennus*. (atque *Ge. Phorbennus* etiam nominatur in *Bachii* hist. iurisprud. tom. ed. V. Stockmanni, libr. IV. cap. 2. §. 11. p. 653.) Idem *Pohl.* animaduertit, *Io. Gothofr. Sammet* in diss. de Hypobolo §. IV. p. 16. et VIII. p. 29. sqq. coniecisse, illum post Eustathii Antecessoris tempora vixisse. — *Florentiae* in bibl. Laurent. cod. XVII. nr. 28. plut. 59. nominatur *Georgius Phobenus*, cuius libell. inscribitur: — Γεωργίῳ τῆς Φορβηνῆς εἰς τινὰ τῶν ἐν τοῖς νόμοις ἀσαφῶν, ἢ διχῶς νοουμένων, ἢ ἀμφιβαλλομένων et post titulum, περί Υποβόλης initium est idem, quod *Allatius* retulit. Idem opusc. de Hypobolo, et aliud περί Κάσσης sunt *Venet.* in bibl. Marc. CLXXIV. v. cat. codd. gr. Marc. p. 102. *Hart.*

XLIX. GEORGIUS PELAGONIVS Gregorii Palamae rabiem circa eadem tempora ^{h)} scripto edito compressit, quod in bibliotheca Ambrosiana Mediolani legitur. τῆς σεφωτάτης καὶ λογιωτάτης Γεωργίῳ τῆς Πελαγονίᾳ κατὰ τῆς Παλαμᾶ. Sapientissimi, et

I 3

erudi-

g) Passim eo nomine in *Pachymerem Allatius* inuehitur, ut de consensu lib. 2. cap. 15. §. 15. p. 781. et lib. 2. cap. 2. §. 11. p. 509. fauet utique schismaticis, causam eorum ubique etiam recte sentientium sermone labefactam, quamvis nulla occasio sit, nec obscure tuetur. Idem tamen fincerus accuratissimusque rerum aevi sui Byzantinorum scriptor dicitur a *Stephano de Altamura*

siue *Michaelis le Quien* in panoplia contra schisma Graecorum p. 369. Georgii *Pachymeris* responsionem ad calumnias Georgii Cyprii citat *Nic. Comnenus* p. 257. praenot. mystagog. Eiusdem suggestionem de officio diaconi patriarchalis, p. 398.

h) Circa a: 1354.

eruditissimi Georgii Pelagonii contra Palamam. P. εἰ πᾶν μέτερον ἀρίτεον, ὥς καὶ τῶν σοφῶν φασὶ γινώμεται.

L. De GEORGII TRAPEZVNTII patria, vita, et studiis habe tibi haec ex elogiis Pauli Iouii: Paternam originem a Pontica celebri vrbe traxit; licet in Creta natus^{a)} esset, Trapezuntii sibi nomen, quia ad Trapezuntem Cappadociae vrbein genus paternum referebat, adsciuit, vt Gyraldus^{b)} putat, veritus veteris poetae Epimenidis^{c)} versiculum, [P] quem et aemulatus est alter poeta Callimachus.^{m)} Quum feliciore stylo graeca in latinum verterentur, Romae fere primus Graecorum habitus est. Plura enim ex graecis latina fecit, nec infeliciter. Ingenio fuit acri, viuido, licet in alios iniquiore. Et praeter vnum Aristotelem, quem ipse veluti numen venerabatur, ceteros omnes, sed Platonem praecipue, acri ac maledico dente dilaceravit. Hinc multorum odia, sed Bessarionis potissimumⁿ⁾ calamum in se concitavit, et, quum eorum impetum ipse sustinere non posset, praesidiis illi vndique ad vitam sustentandam a potentioribus hostibus interclusis, misere vitam agere coactus est. Et sane tantarum simultatum turbine oppressus pene occubuisset, ni rex Alfonsus, quod Andreas illius filius in praefatione Ptolemaica ad Sixtum pontificem refert, Neapolim aduocasset, et in annos singulos desponsa pecunia non mediocri, comiter benigneque suscepisset. In exacta senectute repuerascens, et memoria tantarum rerum perditam, vt de eo quoque refert Raphael Volaterranus lib. 21. qui ante memoriam amissam iam senem puer audiuerat docentem, in vrbe solus detrito in pallio, pileatus, et nodoso scipione iam iam ruituri corporis membra sustinens oberrabat; iuxta Mineruae habitasse ferunt, in qua et mortuus sepelitur: et ne tanti viri nomen vna cum ipso tempore elaberetur, marinorea inscriptione figitur. Sed heu rerum fata, lapis ille omnium oculis dum e Sceuo-phylaceio ecclesiam ingrediuntur, prostat. Inscriptio attritu pedum obambulantium hominum abraza, tempore, et eo non ita longo aufugit, adeo vt praeter vnus Trapezuntii nominis vestigia, caeca inscriptio sensim euanescens, auolarit. *Extrema senectute doctri-*
nam

a) A. 1396. [aut potius 1395. v. *Zeni* diss. Vossiane mox citand. p. 3. et *Niceron*. l. citando p. 22.]

b) Lilius Gyraldus de poetis sui temporis lib. 2. p. 63. [f. dial. 1. opp. tom. II. p. 553.]

c) *Κρήτης ἀπὸ Ξενοφάνη*, quod ex Epimenide repetit Callimachus hymno in Iouem v. 8. Ob eandem causam *Andreas Eudaemon Ioannes* Cretensis dici noluit, sed Cydonius; non, quod Cydonii non sint Cretenses, verum ne probro pateret, quod ei obiicit *Casaubonus* Exerc. 1. ad Baron. c. IV.

m) Cum nomine tamen, (vt verbis utar *Boetii* p. 112. libri paullo post citati,) neque ingenium, nec mores deposuit facile, vaser, si quid iudico, subdolus, et cum alterius dedecore decoris adpetens, lacescendis aliis, iisque summis,

promptus, nimius sui, parcus aliorum admirator, cuncta, modo summa, expertus ultra vires. *Harl.*

n) Cardinalis Bessarionis, Valla iudice, *Latinorum Graecissimi et Graecorum Latiniissimi* in calumniatorein Platonis libri quatuor lucem viderunt Venetiis apud Aldum 1516. fol. vna cum eius correctione librorum Platonis de Legibus a Trapezuntio veriarum, et libro de natura et arte aduersus eundem Trapezuntium et Plethonem pro Theodoro Gaza. In huius libri capite tertio ait Bessarion, odium ab eo tempore conceptum in se fuisse a Trapezuntio, quo Theodorum Gazam in doctrina praeponendum ei censuisset. *Fabr.* Conf. supra, vol. XI. p. 422. sqq. p. 428. not. *hh.* inprimis p. 432. sect. 18. et infra Allatium ad sect. 8. et 20. *Harl.*

nam suam vniuersam obliuioni tradidisse, *) et anno 1486. decessisse Genebrardus in Sixto IV. et Gualterus ad saeculum XV. narrant. *) Iacobus Gordonius [P] in opere chronologico anno 1454. fuisse Romae gymnasio praefectum, docuisse rhetoricam, et morbi grauitate oblitum proprii nominis. *) Rhodiginus lect. antiq. lib. 21. cap. vltimo, ob libros in Platonem compositos, et conuitia in eum iacta, *Caenotimonem*, atque *Erynnim* nuncupatum, ea insigniter a Bessarione fuisse proscissum..

R. Scri-

o) Quod tamen ab inimicis fictum esse, Niceron alique suspicantur. *Harl.*

p) [Eum a. 1485. diem obiisse supremum, adfirmant *Petauius* ration. temp. part. I. l. 9. c. 9. p. 397. *Lambec.* in comment. de bibl. Vindob. VII. p. 201 Kollar. not. 2. vbi *Lambec.* „etiam, plura, inquit, de eodem Georg. Trapez. vt et eius effigiem aeri incisam, vide in *Analect. Vindobon.* tom. I. pag. 1196-1209.“ et *Hodius* de Graecis illustr. E. Gr. — instauratoribus, (vbi in cap. IV. p. 102-135. vitam ac scripta illius persequitur,) p. 108. vbi disertis verbis, „obiit, ait, Romae, non ante Gazam, quod existimauit. Iouius, qui idcirco illum ante Gazam collocat, sed an. MCCCCLXXXV. aetatis XC. et sepultus iacet in templo, quod olim Mineruae erat, iuxta quod habitabat, honesta domo sibi et posteris extructa ad Diui Mauri minores obeliscos.“ *Mittarellius* in bibl. codd. MSS. monasterii S. Michael. Venet. p. 1143. Trapezuntium, scribit, obiisse anno 88. suae aetatis; saeculi autem a. 1488. *Saxius* in *Onom. lit.* part. II. p. 411. sqq. ad a. 1430. (vbi multos, de Georgio nostro disserentes, excitat,) scribit, eum natum esse a. 1396. et mortuum a. 1486. at circa a. 1430. in Italiam venisse. Contra ea *Zenus* in *Diss. Voss.* p. 3. contendit, Trapezuntium natum esse 1395. d. IV. April. et p. 6. eum mortuum esse docet ante an. 1486. etiam ante a. 1485. quoniam eius filius *Andreas* versionem *Almagesti* *Ptolemaei*, a patre factam, quod ab illo ipso, morte praenunto, fieri non potuerat, Sixto IV. d. autem XII. Aug. 1484. vita defuncto dedicasset, idemque *Zenus* laudat in eam rem *Dan. Papebrochium* in *Aët. SS.* tom. VI. Mail. p. 536. ed. Ven. Hinc in *Fabr.* bibl. med. et inf. latin. III. pag. 56. ed. Mansi obitus Georgii Trapez. collocatur in a. 1484. ante 12. Augusti. *Harl.* — Praeter hoc de Trapezuntio consulendus *Fernandus Alfonso Herrera* in eius vita praemissa quinque libris rhetoricorum Trapezuntii, editis Compluti

a. 1511. fol. Io. Iacobus Boissardus de imaginibus parte I. p. 133. *Petrus Lambecius* lib. VI. de bibl. Vindob. p. 278. *Antonius Varillasius* libro quarto anecdoton Florentinorum, gallice editorum lib. IV. pag. 175. *Christianus Fridericus Boernerus* in diss. secunda de exulibus Graeciae iisdemque literarum in Italia instauratoribus. Lipsi. 1705. Prae caeteris vero adire inuabit eruditos auctores Diarii Veneti, *Giornale de' letterati d' Italia* tom. XVI. p. 414-446. qui de Trapezuntio et eius scriptis accurate differunt. *Fabr.* Auctor in *Giornale* etc. a Fabricio laudatus, fuit *Apostol. Zenus*, qui ea, quae illi diario litt. passim inseruerat, postea collegit in opere doct. *Dissertatione Vossiana* etc. Venet. tom. I. 1752. — tom. II. 1753. 4. in hoc tomo p. 2-27. (ad quam diss. iam aliquoties prouocaui,) vberissime disputat de Georgio Trapez. eiusque scriptis, et plura notat suppletque, quae *Ger. Io. Vossius* de historicis lat. libr. III. cap. 7. p. 597. sq. ed. Lugd. Bat. 1651. 4. scripserat. — *Boerner.* cuius disp. laudat *Fabr.* commentat. de doctis illis exulibus postea auxit, emendauit et iunctim exhibuit in erudito libro, inscripto: *Chr. Fr. Boernerii* de doctis hominibus graecis, litterarum graecarum instauratoribus liber, Lipsi. 1750. 8. vbi p. 105. sqq. copiose exposuit vitam scriptaque Georgii Trapez. Illi igitur viri doctissimi, *Niceron.* in *Memor. erudit. viror.* tom. XI. pag. 22. sqq. ex versione german. Baumgarten. *Fabric.* in bibl. med. et inf. latin. l. c. alique, quos partim iam antea, partim supra ad vol. XI. pag. 597. not. e. laudauimus, otium mihi fecerunt *Harl.*

q) Idem accidisse ferunt Philippo Decio ac Theodoro Bezae, atque veteri memoria Orbilio Grammatico, Messalae oratori, Hermogeni sophistae, ne alios iam referam a Carolo Friderico Pezoldo memoratos in diss. de obliuione memorabili Lipsi. 1703.

1. Scripsit pleraque vtraque lingua partim de suo, partim ex vna in aliam linguam transferens, quorum potissimam partem, ut etiam in aliis fecimus, enumerabimus. Transulit itaque e graecis in latinum sermonem, *Cyrilli commentarios in Euangelium Ioannis.*^{r)}

2. Item, *Cyrilli Thesaurum, sive de Trinitate libros 14.* saepius cum Cyrilli operibus impressos, et separatim Parisiis 1514. in fol.^{s)} Cyrilli Thesaurus denuo a Bonaventura Vulcanio partim de integro versus, partim castigatus, et ordini quo a Cyrillo conscriptus fuerat, restitutus. Nam in prioribus editionibus ordo omnis a Trapezuntio immutatus erat, multa de suo adiuncta, neque pauca perperam versa erant, ut in praefatione et Annotationibus Vulcanius probare conatur. Opus hoc *Thesaurus* nuncupatum in plerisque codicibus manuscriptis Athanasio Alexandrino tribuitur, sub cuius nomine in latinum interpretatio Ioannis Baptistae Chamotii, nondum edita, quod sciam, est penes me.

3. Plures homilias Chrysostomi in *Matthaeum*,^{t)} inter opera Chrysostomi.

4. *Gregorii Nysseni de vita Moysis, sive vita perfecta* librum,^{u)} cum operibus Nysseni Basileae 1562. et separatim Viennae 1527. et alibi saepius.

5. *Basilii magni libros*^{v)} contra *Eunomium* editos cum operibus [P] Basilii Antverpiae in fol. apud Philippum Nutium 1570. Horum liber tertius habetur tom. 2. Conciliorum editorum Coloniae 1538. in fol.^{w)}

6. *Euse-*

r) Prodiit Paris. 1520. fol. Vide, quae notavi volum. IX. p. 459. sqq. de edit. opp. Cyrilli Paris. gr. lat. 1638. fol. *Fabr. Io. Fabric.* in historia biblioth. Fabric. part. I. p. 137. sqq. edit. Cyrilli Alexandrini opp. latine, V. tomis digestorum, Basil. 1566. (de qua aliisque editt. v. etiam supra, vol. IX. p. 454. sqq.) paullo vberius recensendo, observat, in tomo I. contineri 1) commentarios in euangel. S. Ioann. libr. XII. Georg. Trapez. interprete, et p. 140. sq. quaedam de hoc Georgio tradit. Eum vero in convertendis Graecorum libris mala fide et ratione parum felici versatum esse, multi VV. DD. iudicarunt. v. *Th. Pope Blount* in censura celebrior. auctorum p. 460. sqq. et *Adr. Baillet* dans les iugemens des savans sur les principaux ouvrages des auteurs, tom. II. p. 381. sq. add. p. 122. sq. Amstel. 1725. 4. *Harl.*

s) Vide ibid. p. 461. sq.

t) De his dictum vol. VIII. p. 552. sq. *Fabr. Hodijs* l. c. p. 110. sq. primum observat, epistolam nuncupatoriam ad Nicolaum V. quam Georg. Trapez. praefixit homiliis Chrysostomi in Mat-

thaeum, nondum editam servari in vol. MSS. Caroli Theyer in comitatu Gloucestrensi: (n. cod. CLXX. f. nr. 6540. in cat. MSS. Angliae etc. vol. II.) tum ex cod. collegii Lincolnienfis (n. cod. XXVI. f. nr. 1346. in cat. cit. vol. I. part. 2.) eiusdem Georgii epistolam ad Franciscum Barbarum a. 1470. scriptam et eidem versioni subtextam, formulis typographicis describendam curavit. Add. *Zent Diss.* Voss. l. c. p. 9. nr. 5. et infra ad nr. 26.

u) Volum. IX. p. 193. sq. *Fabr.* vbi in not. q. iam animadverti, editum esse Viennae, 1517. non, a. 1527. et alia adnotavi. De edit. opp. Gregorii Nysseni lat. Basil. 1517. fol. in cuius catalogo scriptorum *Georgius Trapez.* falso vocatur *Gregorius*, v. *Io. Fabric.* histor. bibl. Fabr. part. I. p. III. sq. Add. ad nr. II. *Harl.*

v) libros quinque, de quibus et de Trapezuntii versione vide vol. IX. p. 22. sq. [vbi in not. pp. libros quoque et scriptos et editos memoravi. *Harl.*]

w) pag. DCCCX. b.

6. *Eusebii de praeparatione euangelica libros 14.* Versionem consecrauit Nicolao V. Edita est saepius cum Eusebio. Ea tamen interpretatio non multi sit a viris doctis, imo a plerisque nec immerito vituperatur. *) Ex Eusebii namque textu multa Trapezuntius detrahit, adeo ut saepe integra capita omittat, et quod nec ipse Trapezuntius excusabit, totum ultimum librum. Quid quod etiam saepe numero ordinem confundit, et ut plurimum perperam vertit, adeo ut, quemadmodum ille dicebat, *Eusebius iam si rediret, illius translationem ex scriptis suis factam esse, aut vix tandem, aut omnino non agnosceret.* Et Lilius Gryaldus de historia Poetarum Dial. 9. *Trapezuntius non Eusebium latine vertit, sed particulas hinc inde decerpfit.* Et Dialogo 1. de Poetis sui temporis, *Eusebium licet ad graeci exemplaris fidem non totum expresserit, ut ex graeco codice facile videre potestis, carminibus recte valuit.* Et hanc inter alias causam fuisse scribit *Petrus Halboix* Not. ad cap. 8. Vitae S. Polycarpi non-minimam, ob quam Franciscus Vigerus aliam adgressus fuerit interpretationem, et magno confectam iudicio in lucem nuper *) emisit. Sententia de ea versione, Vigeri fuit: *Exstitit ante hos centum annos Trapezuntius homo, et natione Graecus, et latinis insuper literis non mediocriter informatus: qui si horum ad librorum interpretationem quantum eruditionis ac solertiae afferebat, tantum a curis gratioribus temporis et otii conferre potuisset; nobis utique legendi voluptatem, non alterius operae necessitatem reliquisset. At dum, quod ipsemet vel excipit, vel excusat, quum eorum, a quibus urgebatur, desiderio, *) vertendi celeritatem aequare gestiret, Eusebium [P] Eusebio suffragatus est; itaque suo ex sensu, vultum ei speciemque finxit, ut ab eo Trapezuntium verius, quam Eusebium haberemus. Ita capitulum ordinem numerumque mutat, ita sententias, periodos, paginas nonnumquam integras modo interpolat, modo, quod longe grauius est, expungit, ac resecat. Librum certe decimum quintum ne adtigit quidem. Id quod viris etiam doctissimis fraudi fuit, qui quum Eusebii graeca non legissent, postremum hunc librum periisse crediderunt. Ostenderat Grynaeus quidam homo, ut aiunt, haereticus, velle se tam inueterato morbo medicinae aliquid facere: sed ostendit re ipsa tantum, quippe qui labes, hiatusque nonnullos partim dumtaxat ac saepe nouis erroribus impleuerit.*

7. De versione *historiae sanctorum Barlaam, et Iosaphat*, quae Georgio Trapezuntio tribuitur, editaque est post opera Ioannis Damasceni, Basileae anno 1548. fol. ex officina

x) Praeter ea, quae notare de Eusebio Trapezuntio me memini vol. VII. p. 344. sq. [*bi plures laudauit edd. *Harl.*] addes *Huetium* de claris interpretibus pag. 292. et *Gesneri* bibliothecam p. 232. ubi et ipse Eusebii praeparationem graece se editurum ptomisit: (non latinam nouam eius versionem, ut leges in *Diario Veneto* tom. XVI. p. 423.) Trapezuntii versio primum vidit lucem Venetiis apud Nic. Ienson, 1470. fol. et recusa ibid. 1472. fol. per Leonhardum Aurel. et 1497. et Paris. 1534. etc. [add. *Zeni* Diss. Voss. I. c. p. 6. sqq. *Harl.*]

y) Paris. 1628. fol.

z) Trapezuntius in epistola ad Nicolaum V. profitetur se non absque illius ipsius quaedam omisisse, quae nempe haeresim olerent. *Quare sentibus*, inquit, *tuo iussu amputatis, rosas solummodo latinis hominibus hac translatione obtulimus.* Sed qui graeca cum eius versione contulerit, videbit cum zizaniis saepius etiam bonum semen ab hoc interprete reiectum fuisse. Lud. Elliesium du Pin fefellit memoria, quando libros Eusebii de Demonstratione Euangelica a Trapezuntio latine versos scripsit.

officina Henrici Petri, haec Billias: *de Trapezuntii versione nihil aliud dicam, nisi eam mihi quidem antea semper valde rudem, et impolitam visam fuisse. Post autem ubi per Ioannem a S. Andrea virum, ut optimum et doctissimum, ita etiam optimorum et doctissimorum librorum copia instructissimum, exemplaris graeci copia facta est, innumeris etiam locis vitiosam: quod quidem lubentius certe nimias festinationi, quam graeci sermonis ignorationi tribuendum putarem, nisi nimis multa loca essent, in quibus vix festinationis excusatione, inscitiae notam interpretes deprecari queat. Quas res suspicionem mihi nonnullam iniiceret Trapezuntium fortasse versionis huius parentem non esse, nisi in quibusdam etiam aliis eam graeca persaepe non satis assequutum esse comperissem. Vtcumque res se habeat, nouam translationem habes, si nihil aliud, praecedenti profecto, nisi fallor, paulo clariorem, et illustriorem. Sed eam Trapezuntii non esse apertissime ostendit Heribertus Rosveidus de vitis patrum lib. I. in Notis. Extat et alia antiqua versio, quam volunt esse procuratam a Georgio Trapezuntio, cuius nomine editur in editione Damasceni anno CIOIXLVIII. Basileae ex officina Henrici Petri. Mihi videtur vetus translatio, multo antiquior Trapezuntio. Nam inuenitur ea in manuscriptis membranaceis, et iam ante annos CCC. ea translatione usus est Vincentius in Speculo Historiali supra citato.^{aa)} Trapezunthus vero patrum memoria vixit nondum CL. annis elapsis.*

[P] 8. *Rhetoricorum Aristotelis libros.*^{bb)} Habentur cum caeteris Aristotelis operibus impressis Basileae 1538. Venetiis 1560. et alibi.

9. *Almagesti Ptolemaei libros XIII.*^{cc)} Opus posthumum Basileae apud Henricum Petri in folio. Et haec quidem edita sunt. Quae subduntur ex Nota manuscripta inedita, quod ipse sciam, in latebris abduntur.

10. Inter-

^{aa)} lib. XV. cap. 64. Etiam Petrus de Natalibus lib. X. c. 114. et Iacobus de Viragine historiae Lombardicae c. 175. Confer, quae notauimus vol. IX. p. 757. sq. Diarium Venetum tom. XVI. p. 432. *Fabr. s. Zenam*, in *Diff. Voss. l. c.* p. 10. Plura in hanc sententiam adnotata sunt a Fabric. et a me supra, in vol. VIII. p. 144. sq. et ad vol. XI. p. 473. Add. *Boccat. genealog. deorum IX. p. et X. 9.* atque *Io. Fabric. in histor. bibl. Fabric. part. I. p. 151. Harl.*

^{bb)} Vide volum. III. huius bibl. p. 222. in primis p. 305. *Fabr. Conf. Zeni Diff. Voss. l. c.* p. 10. qui plures enumerat edd. *Saxii histor. literar. typograph. Mediolan. praef. p. 10.* et *histor. fol. CLVII.* — De edit. *Basil. ap. Valentin. Curion. 1522. 4. v. Panzer. A. Typogr. vol. VI. p. 225. nr. 458.* — De edit. *Aristotelis rhetoricorum ad Theodeten lib. III. Georgio Trapez. interprete, cum eiusdem Trapez. rhetoricorum libris V. Venet. in aedibus Aldi, 1523. fol. bibl.*

Pinellii, tom. III. p. 31. sq. et infra ad nr. 14. not. i. — *Taurini* in *bibl. reg. in cod. lat. CDIV.* sunt plures *Trapezuntii* epistolae: n. *Indiculus in librum Platonis de republica; praefationes ad orat. Demosthenis; iidemque ad Platonem de republica et ad libros rhetoricorum Aristotelis; tum introductio ad libros magnae Ptolemaei compositionis; atque in eosdem commentaria; v. cat. codd. 10. in. Taurin. p. 98.* ubi inter alia notatur, cod. manu ipsius Trapezunt. esse exaratum, sed omnia scaterere lituria. *Harl.*

^{cc)} Trapezuntii versio *Almagesti* primum prodit Venetiis a. 1515. fol. edente Petro Lichtenstein, Colonienſi: deinde a. 1528. fol. ex Lucae Antonii Iuntae officina per Lucam Gaupricum Neapolitanum. Hinc Basileae 1541. fol. cura Hieronymi Gemusaei vna cum aliis Ptolemaei scriptis ex aliorum versione, et a. 1551. fol. recensente Tubingensium mathematico Oswaldo Schreckenbusio. Perotti finistram de Trapezuntii labore iudi-

10. Interpretatio *Aristotelis de Anima*. ⁴⁴⁾ *Physicorum. De generatione, et corruptione. De animalibus. Problematum, [et rhetoricorum.]*

11. Gregorii Nysseni, *de perfecto homine*, nisi eadem sit cum illa, ⁴⁵⁾ *de vita Moysi, sua vita perfecta*. [v. supra, nr. 4.] *Basilii*; (puto, legendum Gregorii,) *de laudibus Basilii magni*.

12. Et iussu Nicolai V. Platonis libros *de legibus*. Hanc Trapezuntii interpretationem ⁴⁶⁾ Bessarion cardinalis aduersus calumniatorem Platonis libro V. p. 88. sqq. edit. Aldin. examinavit, et errores, uti potuit, detexit.

K 2

13. Scri-

iudicium *Allatius* dabit infra p. 378. *Fabr.* Conf. supra, vol. V. p. 282. sq. ubi *Fabric.* ed. Venet. produisse scripserat 1525. sed hoc loco rectius a. 1528. notauit. Atque cenfor vol. V. in Ien. A. L. Z. a. 1806. nr. 229. p. 602. obseruat, in suo exemplari legi: *anno Christi 1528. labente*. Add. *Hodius* l. c. p. 113. sqq. *Boerner.* l. c. p. 109. et p. 115. et *Zeni* Diff. Vossian. tom. II. p. 18. sq. De edit. antiqua v. *Mittarelli* in adpendice librorum saeculi XV. ad bibliothecam S. Michaelian. Venet. MSS. codd. col. 391. sq. et 458. *Harl.*

dd) Hae versiones librorum *Aristotelis*, quas Trapezuntius composuit, et Allatius memorat, adhuc, quod sciam, sunt ineditae. Politiano, qui versionem Trapezuntinam librorum de animalibus praefert interpretationi Theodori Gazae et hunc, licet dissimulet, illius passim legere vestigia adfirmat cap. 90. Misc. indignatus Ianus Parrhasius quaesitus per Epistolas, Epistola LX. *Fabr.* De libris Aristotelis, a Georgio Trapez. latine versis, eorumque editt. et codd. quibusdam v. *Zenon* l. c. pag. 10. sq. et de orta eius cum Gaza controuersia *Boerner.* l. c. pag. 116. qui in nota ** iam laudauit *Ios. Antonii Saxii* historiam litterario typographic. Mediolanensem pag. 156. sqq. Add. supra in vol. III. passim in capite de Aristotele. Codd. a Zeno memoratis adde cod. XV. scholae ap. Couentriam, f. nr. 1460. cat. MSS. Angliae etc. vol. II. *Georg. Trapez.* librorum Aristot. *de anima translatio*. — *Leidas* in bibl. publica est *Georgius Trapezuntius* in peruersionem problematum Aristotelis a quodam *Theodoro Cage*, [quo nomine per contentum Gazam adpellare solet,] editam, et problemati-

cae Aristotelis philosophiae protectio ad diuum Alfonso, regem Arragonum et vtriusque Siciliae. v. cat. bibl. Leidenfis p. 331. nr. 151. *Harl.*

ee) Eadem utique videtur. *Fabr.* Vid. ad nr. 4. *Zenus* l. c. p. 8. nr. 4. citat: *Gregorii Nysseni* de vita Moysi, suae de vita perfecta lib., Trapez. interprete, et memorat editt. ac p. 9. nr. 7. versionem *Gregorii Nysseni* orat. *de laudibus Basilii M. fratris*; nr. 8. *Gregorii Nazianzeni* orat. de laudibus S. Basilii M. eiusdemque orat. *de laudibus S. Athanasii, episcopi Alexandrini*, hasque duas posteriores versiones, auctoritate Nicolai V. pontif. rom. factas, existare ait in cod. Vaticano MMMCXXXIX. *Harl.*

ff) Haec quoque versio *Platonis librorum de Legibus* nec dum, quod sciam, est edita, etsi eam iam a. 1452. legit Hermolaus Barbarus, ut constat ex eius Epistola ad Trapezuntium, qua illam interpretationem valde celebrat. Trapezuntius illam iussu Nicolai V. susceptam dedieauit serenissimae reipubl. Venetae. Vide *Diarium Venetum* tom. XVI. p. 415. et 429. et tom. XVII. p. 275. [f. in *Zeni* Diff. Voss. II. p. 11. sqq. *Harl.*] Versionibus hisce Trapezuntii ab Allatio memoratis, adiungenda interpretatio *Centiloquii* suae *aphorismorum astrologicorum Claudii Ptolemaei*, dicata Alphonso regi Neapolitano et cum commentariis Trapezuntii edita Venet. 1524. 4. Col. 1544. 8. Basil. 1550. etc. *Fabr.* conf. *Zeni* Diff. Voss. l. c. p. 14. sq. qui p. 15. addit versionem *Demosthenis orat. contra Ctesiphontem, ad Alphonsum regem*, in cod. Iac. Sorauzi, senatoris. De *Grammatica graeca* 7. supra ad vol. VI. p. 343. *Harl.*

[P] 13. Scripsit vero de suo latine, *de octo partibus orationis compendium*.⁸⁵) Augustae in 8vo. 1537. *Allat.* Conf. paullo ante ad nr. 8. not. c. de quibusdam Trapezuntii opusculis lat. *Harl.*

14. *Rhetoricorum libros V.*⁸⁶) Basileae 1522. in 4to et Parisiis 1538. in 8vo. De illis typographus: in emendatione huius operis, et graecis praecipue restituendis non parum nos adiuvit Hermogenis rhetorica graeca: et quibus quantum ad status inuentionis praecepta, et formas eloquutionis adinet, bonam partem in suos libros Trapezuntius transtulit, ubi interim quasdam sunt, sic latine reddita, ut propter vocabulorum novitatem vix intelligas, nisi prius graeca legeris. Proinde graeca nonnumquam in marginem adscripsimus. Fernandus Alfonso Herrera edidit in eisdem rhetoricorum libros Scholia ex Hermogenis Tarsensis methodo, Compluti anno 1511. cum eiusdem Trapezuntii vita, in folio: ut adnotatur in Bibliotheca Hispanica pag. 570.

15. *Commentaria in plerasque Ciceronis orationes*, et praecipue *Philippicas*⁸⁷) Parisiis apud Ascensium, et Basileae cum aliis in Ciceronem Commentariis apud Robertum Winter, et apud Oporinum 1553.

16. *Dia-*

gg) Videndum, diuersane sit *Prisciani epitome*, quam Trapezuntio scriptam memorat *Labbeus* p. 45. bibl. nouae MSS. *Fabr.* Prisciani esse epitomen, adfirmant quoque *Zenus* in *Diff. Voss.* II. p. 17. nr. 34. ac *Boerner.* l. c. p. 117. sq. et vterque laudat *Saxii* hist. typograph. Mediol. p. 118. et 115. „qui, ut ait Boerner., *compendium Prisciani de partibus orationis, a Georgio Trapez. elaboratum, (f. Georgii Trapezuntii de partt. orat. ex Prisciano compendium,)* Mediolani a. 1472. 4. iterumque 1474. editum esse testatur, et ex auctoris ad *Colam Montanum* epistola, Romae 1471. scripta operique subiuncta, laborem hunc ab ipso, filii Andreae causa, susceptum, inde vero, ob ingrauescentis aetatis molestias animique angustias intermissum, Molani demum in gratiam absolutum esse,“ conf. *Panzer.* Ann. typ. II. p. 13. nr. 19. et p. 19. nr. 38. *Trapezuntii* compendium Grammaticae, bis Romae in bibl. Vatic. codd. v. *Montfauc.* Bibl. biblioth. MSS. p. 56. B. *Harl.*

hh) Editionibus rhetoricorum Trapezuntii nominatis ab Allatio adde primam Venetam 1478. fol. Basileenses 1520. 4. et 1538. Parisiensem apud Christianum Wechelum 1532. 8. Lugdunensem Seb. Gryphii 1547. 8. et Venetam 1560. 4. *Fabr.* Add. *Georgii Trapez. rhetorica*, Venet. ap. Vin-

del. Spir. (1470.) fol. et Mediolani ap. Pachel. 1483. fol. (cui posteriori edit. addita sunt eiusdem de artificio Ciceronianae orationis pro Q. Ligario et aliorum opuscula,) v. *Maittaire* A. T. tom. I. p. 520. tom. IV. part. 1. p. 297. et *Panzeri* A. tom. III. p. 68. nr. 18. tom. IV. p. 428. nr. 18. atque tom. II. p. 71. nr. 416. — eadem Basil. apud Curionem, 1522. 4. v. *Maittaire* l. c. tom. II. part. 2. p. 630. — Eadem cum aliis veteribus rhetoricae auctoribus, latine, edente *Iac. Taurello* Fanensi, cuius epistola initio praefigitur. Venetiis in aedibus Aldi et Andreae Asulani soceri, 1523. fol. v. *Maittaire* l. c. tom. V. p. 434. et *Ant. Aug. Renouard* Annales de l'imprimerie des Aldes, tom. I. Paris. 1803. 8. p. 167. sq. atque biblioth. Maphaei Pinellii etc. tom. III. p. 31. sq. — Conf. *Zeni* *Diff. Voss.* II. p. 17. sqq. nr. 35. qui ibid. etiam iam memorat *Georgii Trapez. de suauitate dicendi* ad Hieronymum Bragadenum. init.: *Scripsi ad te breuioribus antea verbis*, in cod. *Venet.* bibl. Marc. D. v. catal. codd. latin. Marc. p. 294. *Harl.*

ii) *Commentaria Trapezuntii in XIII. Philippicas*, et in orationem pro Q. Ligario, existant etiam aliorum commentariis in Ciceronis orationes adiuncta in collectione, quae prodijt Lugd. 1554. fol. Paris. 1561. etc. *Fabr.* *De artificio orat.*

16. *Dialecticam* breuem quidem, sed absolutam, Coloniae apud Gymnicum 1530. quae postea ab erroribus repurgata, et Scholiis Ioannis Nouiomagi,^{kk)} et Bartolomaei Latomi illustrata, edita est ibidem ap. Franc. Gryphium 1544. in 8vo. et mox Argentorati 1519. in 4to.

17. *In Claudii Ptolemaei centum sententias Commentarium.* [v. *Zenus* l. c. p. 14. sq.]

18. *De Antisciiis, in quorum rationem fata sua reiicit.*^{ll)}

19. *Cur astrologorum iudicia plerumque falluntur.* Omnia simul Coloniae 1544. cum Ioannis Pontani dialogo, *quatenus credendum sit astrologis*, in 8vo. Posteriores duo cum Omar de Natiuitatibus, Venet. anno 1525. in [P] 8vo.^{mm)} Ex hoc labore iniquiorum inuidia Trapezuntium consequuta est. Virum enim litteris etiam datis infectati sunt, vt ex eius epistola, quisquis ille fuerit, nam nec de nomine quidem illum compellare voluit, adhuc ineditaⁿⁿ⁾ conspiciere possumus. Ἀνώνυμος Γεωργίῳ τῷ Τραπεζουντίῳ. ἀνέγνων τοὺς συντεθέντας σοι εἰς Πτολεμαῖον, καὶ τὸ ἐκείνου βιβλίον καὶ τοὺς εὐλόγως ὀνομαζόμενον ὑπομνηματισμούς. καὶ ἐθαύμασά σου οὐχ ὅπως τὴν τόλμην, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀμαθίαν. τί γάρ σοι μαθημάτων, καὶ σοφίας μέτεσιν, ἢ πότε σὺ περὶ τῶν τοιούτων ὀρθῶς διήκουσας, ἢ προσεθεύρες αὐτοῖς, ὥστ' σε εἰκότως θαρρῆναι, δεῖν ἀπεισθαι τῶν τοιούτων; τέρας τῷ ὄντι ἡγοῦμαι, ὅτι σοι μηδὲν εἰδότε τὸ συνειδὸς ὑποβάλλει πάντα ἐπίσασθαι. πρότερον μὲν γὰρ ἐκ ὧμην τοιαῦτα τὸν τύπον τε, καὶ τὴν ἐνησιν ἀλαζονεύεσθαι δύνασθαι. τὸ γὰρ
K 3 σκευα-

orat. Cic. pro Q. Ligario v. ad not. antec. et *Zenus* l. c. p. 24. memorat quoque edit. cum Q. Asconii Pediani aliorumque commentariis ad Cic. oratt. vetustam sine notis anni, loci et typothetae in fol. et aliam, cum Asconio, Florent. per Philipp. Iuntam, 1519. 8. — *Venet.* in bibl. Michaelis prope Murianum custoditur *Trapez.* de artificio orat. Cic. pro Ligario, cum Asconio Pediano, Lusco et Siccone (Xichone aut Xicone) Polentono, curante Hieronymo Squarzafico, a. 1477. fol. v. Adpend. ad eandem bibl. codd. MSS. col. 457. sq. inprimis *Panzeri* A. tom. III. p. 125. sq. nr. 281. ex quo discimus, Venet. per Iohann. de Colonia et Io. Manthelm de Gerretzem id opus esse typis expressum. — item f. l. et anno circa a. 1490. fol. v. *Panzeri* A. tom. IV. p. 89. nr. 123. — Commentarius in Philippicas Ciceronis editus est sine l. et a. fol. (Venetiis, per Nicol. Ienson,) et Venetiis, sine anno, in 4. v. *Panzeri* A. T. tom. III. p. 486. nr. 2726. et p. 499. nr. 2827. *Harl.*

kk) Cum Nouiomagi scholiis prodierat Paris. 1557. *Fabr.* MS. *Venet.* in bibl. Marc. cod. CCCXI. v. cat. codd. Marc. latin. pag. 135. — Edit. Argentor. ap. Schurer. 1513. 4. — Paris.

ap. Sim. Colin. 1528. 1532. 1534. et 1544. 8. — cum scholiis Io. Neomagi. Paris. 1535. 8. ap. Franc. Gryphium. v. *Maittaire* A. T. tom. II. p. 247. tom. III. p. 769. p. 807. tom. III. p. 364. et tom. II. p. 828. et in ind. p. 435. — Basil. ap. Valentin. Curion. 1522. 8. v. *Panzer* A. T. vol. VI. p. 235. nr. 457. — *Ge. Trapez. compendium dialecticae ex Aristotele*, sine vlla nota, saec. XV. 4. de qua rarissima ed. v. cl. Morell. in bibl. Pinellii, tom. I. p. 268. sq. nr. 1556, et *Panzer* A. T. vol. IV. p. 203. nr. 1235. — *Zenus* in Diff. Voss. II. p. 24. nr. 42. memorat praeterea ed. *Horat. Toscanell.* Venet. ap. Io. Barilett. 1567. 4. *Harl.*

ll) *Romae* in codd. Vatican. v. *Montfauc.* Bibl. biblioth. MSS. p. 38. C. 88. D. *Harl.*

mm) *Zenus* l. c. p. 26. nr. 59. extare etiam, scribit, illud opuscul. in *Geruas. Marfalleri* artis diuinatricis, quam astrologiam seu iudiciariam vocant. Paris. exc. Christi. Wetzel. 1549. 4. cap. 148. *Harl.*

nn) MS. *Paris.* in bibl. publ. cod. DCCCXVII. nr. 17. et *Mosquae* in bibl. synod. cod. CCLXXIX. v. *Matthasi* Not. codd. gr. Mosq. p. 181. nr. 27. *Harl.*

σπουάζεσθαι ἑαυτοῖσι καὶ Ἡρακλῆν, τὰς μὲν κατὰ Θεσπίην ἀγωνίζεσθαι δυναμένους, πολλὰς δὲ ὥρῃ μὲν καὶ ἡμέραις, γράφειν δὲ τὰ περὶ ὧν ἥττον αἰσθάνεται τις, ἢ λύρας ὄνος, ἔδνα. ἔδνα ἐν τῷ δοκεῖν μὴ ὄντα καλῶς γράφειν, ἵνα μή τις ἐν οἷς ἐπιδύκνυται ἑαυτὸν ἐν τούτοις ἐκπίπτων συρίττηται. ἐξέσθαι γὰρ ὁσημέραι, καὶ τοῖς μετέπειτα δοκιμάζων τὰ μηδενὲς ἄξια. ὅτι δὲ σοι τὸ βιβλίον καὶ ἀμαθίας ἐστὶ μεσὸν, καὶ ἀμβλύν σε εἶναι κηρύττει, πᾶσιν ἐστὶ δῆλον τὰ χυ, εἰ μή τις αὐτὸ κατακαύσῃ. Διὰ ταῦτα ἐμοὶ χρησάμενος συμβέλλω σὺ πρῶτος αὐτὸς τῷ Ἡφαίστῳ παρακατάδῃ. ἐνδοξότερον γὰρ σοι τὸ σιγαῖσθαι σου τὴν σοφίαν, ἢ τὸ κηρύττεσθαι τὴν ἀμαθίαν. Incertus Georgio Trapezuntio. *Tua in Ptolemaicum, et eius librum, fructum non absque ratione nancupatum, commentaria perlegi: et non audaciam tantum, sed inscitiam quoque admiratus sum. Quid enim tibi, aut disciplinarum, aut sapientiae inest, vel quando tu ex illis recte aliquid audisti, vel ipse adinuisti, ut iure tantum audeas, manumque illis admoueas? Monstrum sane existimo, quum tamen ipse nihil scias, opinione, omnium scientiam tibi arrogare. Et prius quidem haud opinabar superbiam, atque existimationem familia diuendere, iactareque posse. Et plane multos verbis instrui, atque Herculem, qui nec in certamen, quemadmodum Therstes, descendere possunt, quotidie conspiciamus, at ea, quae aequae atque asini lyram persentiscit, scribere nullum. Nullus enim ea, quae non sunt scribere impeditur, ne in quibus semetipsum ostentat quis, ad ea non colligans exhibetur. Licet namque quotidie et his, qui futuri sunt, res nullius dignationis experiri. Porro librum, inscitiae plenum, te quoque obtusum esse indicare non multo post omnibus innotescet, ni quis illum prius comburet. Propterea meo consilio utens tu primus illum Vulcano committe. Gloriosius quippe tibi accidet, si sapientia tua taceatur, quam si ignavia, inscitiaeque depradicetur. Ad haec Trapezuntius pulcre, acriterque [P] relcripsit:* Γεώργιος τῷ ἀνωνύμῳ. ἀνέγνων σου τὴν Φθόγου πλήθουσαν ἐπιστολὴν, καὶ ἐλέησά σε τῷ πάθῳ. ἀμαθὲς γὰρ καὶ τολμητὰς ἡμᾶς ἀποφαίνῃ, ὅτι τὰ Πτολεμαίου συνεπτυγμένως εἰρημένα κατὰ σπουδῆς καὶ γυμνασίας, προσθήσω δὲ καὶ τῆς πολλῶν ἀφελείας χάριν ἀνεπτύξαμεν. Εἰ δ' ἔδνα ἐν τοῖς τοιούτοις ποτὲ διηκῶσαμεν, ἔτε προσεξεύρομεν αὐτοῖς, ἀλλ' ἀρεκῆς νῦν πολλὰς ἡμῶν καὶ σοφὲς ἀκῆεν, καὶ τὰ γεγραμμένα ἡμῖν διέρχουσαι, καὶ τόσα ἡμῶν προσεξευρήσθαι, ὅσα ἐν τῷ βιβλίῳ γεγράφαται, πρὸς αὐτὸν μοι δοκεῖς, ὡς ὄνος ἔχειν πρὸς λύραν. πῶς γάρ; ὅς γε τῷ Ἡφαίστῳ συνιστῶν συμβεβηώς, αὐτὸς πολλοὶ πολλὰ σε σοφώτερι θαυμάζουσι τε, καὶ ἐκθαύζουσιν. ἀλλὰ καὶ συρίττεσθαι ἡμᾶς τῷ ἐκπίπτειν τῆς ἀληθείας φαντάζῃ, καὶ ἀμβλεῖς ὑβρίζων ἀποκαλεῖς. ἅπερ εἰ ἀληθῆ ἐνόμιζες, εἴ αὖ ἔγραψας, ἔδερά πευε γὰρ αὖ σε τὸν Φθόγον ἢ νομιζομένη περὶ τέτων ἀληθεῖα. νῦν δὲ ἀποπνιγόμενος τῷ πάθει, καὶ ἔχῃ οἷός τε ὢν, τῶν ὑπὲρ τῶν συγγραφέντων ἡμῖν ἀδόμστα φέρειν, ὅντι δίκην λακτίζεις, καὶ ἀποβήγνυσαι. ἀλλ' εἰ θελήσῃς συμβέλλοις ἡμῖν χρῆσασθαι, τῷ Φθόνῳ πολλὰ χαιρεῖν ἐπὶ, καὶ τὸ κακῶς λέγειν ἀφῆς, εὖ πράξεις. καὶ ἔσθι ἐνδοξότερος διὰ τὸ σιγαῖν, ἢ σοφώτερος διὰ τὸ ληρῆν, καὶ τὴν λύσαν, ἢ πρὸς πάντας ὡσεὶ μαυόμενος φέρῃ. Georgius incerto. *Litteras tuas inuidientiae plenas percurri, et conditionem tuam miseratus sum: ignauus quippe nos et audaces iudicas, quod perplexa Ptolemaei dicta studio, exercitatione, multorumque commodo, quid enim vstat hoc addere? exposuimus. Quod si in similibus vel praeceptorem non habuimus, neque nos inuenimus ipsi, satis tamen id erit, multos, eosque sapientes, audire nos, et scripta nostra percurrere, eaque a nobis adinuenta fuisse, quae in libro tradidimus. Ad ea tu aequae atque asinus ad lyram te habes.* Quidni?

Quidni? quum ea Vulcano committere consulas, quae multi longe te sapientiores admirantur, et quasi oracula venerantur: quin et exhibitari nos, quod a veritate aberramus, imaginariis: nec sine ludibrio segnes nos compellas; quae si vera existimasses, numquam dedisses litteras: sed tuam invidiam de illis existimata veritas mederetur. Nunc vero affectu enectus, nec ferre valens, quae pro scriptionibus nostris decantantur, atque circumferuntur, instar asini calcitras et disrumperis. Verumtamen si nobis consiliariis uti volueris, invidiae valedicens et maledicentiam ablegans bene valebis, erisque taciturnitate gloriosior, quam garrulitate, ac rabie, qua in omnes veluti insanus inuheris, sapientior. De versione Ptolemaei, et Commentariis in eundem Trapezuntii scriptionum non aequus aestimator Nicolaus Perottus, ^{oo}) archiepiscopus Sipontinus, haec habet: [P] In commentariis, quos in magnam compositionem Ptolemaei furto a Theone subtractos edidit, tum etiam in margine problematum Aristotelis, quae a graeca lingua in latinam peruertit. Et, mentitur, se Ptolemaeum, quem iam diu non Latinum sed barbarum, et multis in locis mendatam fecerat, nondum edidisse, ideoque tum egregium opus ad eum missurum, et nomini eius se dedicaturum pollicetur una cum Commentariis, quibus sese id opus exposuisse gloriatur, in quibus nihil est alicuius dumtaxat momenti, quod non sit a Theone Ptolemaei expositore subtractum. Sed verba ineptissima ponemus; Ptolemaeus iam pridem in latinam a nobis traductus linguam est, sed non adhuc editus. Et quoniam ad hanc usque diem non intellectum Almagesum comperimus, Commentariis ipsum nostris exposuimus.

20. *Comparisonem Platonis et Aristotelis*, qua Aristotelem ^{pp}) Platone longo intervallo superiorem esse contendit, Venetiis 1523. per Iac. Pensum de Leuco. in 8vo. Sed quum in Platonem conuictis ac maledicentia libri essent referti, ubi eos Bessarion perlegit, hominis temeritate permotus, et hominis mentem execratus, tacito Trapezuntii nomine in Calumniatorem Platonis libris IV. respondit, ^{qq}) quibus primum sapientiam Platonis atque doctrinam, mox scriptorum eius cum nostris ^{rr}) similitudinem, tum probitatem morum vitamque integerrimam exponit: et, ut inscitiam hominis magis ac magis propalaret, quintum addidit, in quo Trapezuntii in interpretatione Legum Platonis semel atque iterum ab eodem edita, errores ac lapsus collegit, refutauit et emendauit, adeo ut plane ostenderit, non potuisse eum de tali philosopho iudicium ferre, quem minime intellexit: et ut adcaratior

^{oo}) Bessarionis, patroni sui, odio in Trapezuntium obsequens.

^{pp}) Dicitur Trapezuntius Aristotelem Platoni praetulisse in gratiam Pauli II. Platonicos academiae Romanae egregie ferentis. Vide Diarium Venetum tom. XVI. p. 442. et 420. seq. *Fabr.* f. *Zeni* Diss. Voss. II. p. 21. sqq. ubi multus est de hac controuersia eiusque ortu causaeque. — Trapez. in Platonem, in cod. bibl. *Escorial.* v. *Plüer* itinerar. per Hispan. p. 170. et conf. *Lambec.* VII. p. 269. not. 3. *Hart.*

^{qq}) Prodiit opus Bessarionis Venet. 1516. fol. ut iam notauimus supra p. 722. ed. vet. ed. nou. p. 71. De eiusdem cardinalis epistola, graece scripta, ad

Theodorum Gazam de Trapezuntii libro pro Aristotele contra Platonem, meminit *Lambecius* lib. VIII. 163. seq. *Fabr.* At *Lambec.* in hoc vol. VIII. p. 1057. sqq. recenset cod. LXI. in quo nr. 6. vti in cod. LXII. est *Bessarionis* epistola exhortatoria ad omnes Graecos de praestanda obedientia rom. ecclesiae etc. Contra in vol. VII. p. 347. sqq. ed. Kollar. nr. 5. cod. XC. recenset *Bessarionis* ad Theodor. Gazam de Georgii Trapez. libro pro Aristotele contra Platonem epistolam, ubi quoque adfert epitaphium in Trapez. et Kollar. ablegat lectores ad *Analecta Vindobonensia* tom. I. p. 1198. sqq. et p. 1206. *Hart.*

^{rr}) Sacris.

tior atque absolutior tractatio haberi posset, disputationem suam *de natura et arte*, multis antea annis scriptam in eundem Trapezuntium, quum ad utrumque philosophum quaestio illa pertineret, adiunxit,

21. Anno 1465. e Creta Constantinopolim nauigans *Andreas Chii martyrium*, quod eodem ferme anno ^{ss)} in protestationem fidei christianae ille subierat, a Byzantinis narratibus audit, idque postea Romae [P] post duos annos promissionis debitum persolvens latine conscripsit. Habes apud Surium tom. 3. 29. Maii. ^{tt)} De fide huius historiae vid. *Patrus Camisus* de b. Virgiae lib. 5. cap. 29.

22. Item expositionem illius loci euangelii Ioannis; *si eum volo manere, donec veniam* cap. 21. ad Sixtum IV. pontificem, ^{uu)} quo conatur adserere, Ioannem euangelistam nondum esse mortuum. Legitur inter orthodoxographa Basileae impressa, et tom. 6. Bibliothecae Patrum Parisiis 1576. et alibi. In eam sententiam peculiari opusculo Bessarion cardinalis inuectus est. *At bonus vir*, addit Possevinus, *aliud diceret, si modo esset superstes*. Nos item syntagmate nostro, ^{vv)} *de fine, et vitae exitu Ioannis euangelistae*, utramque sententiam examinamus, et quanam earum verior sit, inquirimus. [conf. *Zenon* l. c. p. 26. nr. 56.]

23. Quae sequuntur, an edita sint, quaerent alii. *Oratio in funere* ^{ww)} *Michaelis Veneti ad Turcarum imperatorem*.

24. *Ifagoge, et Commentaria* ^{xx)} *in magnam compositionem Ptolemaei*.

25. *Orationes*. [conf. *Hodius* l. c. p. 119.]

26. *Epistolae*, ^{yy)}

27. *Ex-*

^{ss)} 29. Maii a. 1465. [add. *Zenon* l. c. p. 24. nr. 43.]

^{tt)} Exstat etiam in actis sanctor. tom. VII. Maii p. 185.

^{uu)} Prodiit et separatim Basileae a. 1543. 8. apud Robertum Winter. Et in Orthodoxographorum utraque editione habetur hoc opusculum a. 1555. et 1569.

^{vv)} Hoc syntagma Allatii non vidit lucem.

^{ww)} *Fantini Michaelis*, patricii Veneti, [mortui 1434. m. Nou.] Vide *Diarium Venetum* tom. XVI. p. 444. *Fabr.* f. *Zenon* l. c. p. 24. nr. 46. MS. lat. in cod. *Taurin.* DCI. fol. 179. v. cat. codd. lat. Taur. p. 161. *Harl.*

^{xx)} Haec sunt, quae ex Théone subiecta Petrotus supra nr. 19. arguebat.

^{yy)} Orationes et epistolae in cod. apud *Montfauc.* in Bibl. biblioth. MSS. p. 107. C. — Epistola, *qua mordentem remordet, Paris.* in bibl. publ. cod. DCCCXVII. nr. 18. — Ibidem in cod. MMDLXI. nr. 6. exstant *Ge. Trapez.* epistolae ad Nicolaum duae, ubi de rebus ad theologiam pertinentibus. — *Mansus* ad Fabricii bibl. mediae et infimae latinit. tom. III. p. 36. sq. (ubi agitur de *Georgio Trapezuntio*,) addit, epistolas eius septem in collectione Francisci Barbari satis ampla, quam e MSS. codd. fere ex integro erutam dedit cardinalis *Angelus Maria Quirinus*, Brixiae 1743. 4. (v. *Mansum* ibid. tom. I. p. 171. sq.) isque tom. III. p. 36. praeterea, „in epistola, inquit, eiusdem collectionis CIV. sermonem habet epistolae, seu potius, ut ipse adpellat, orationis *de fortunis suis* ad Nicol. pontificem scilicet

27. *Exhortatio de recuperanda terra sancta.*

28. *Contra Theodorum Gazam.* [conf. *Zenum* l. c. p. 20. sq. et *Boerner*. l. c. de Gaza, aliisque Trapezuntii aduersariis, inprimis *Hodium* l. c. p. 119. sqq. qui eius quoque praecones, aut qui mitius de illo iudicarunt, producit. *Harl.*]

29. *Ad Leonellum Estensem, ²²⁾ et responsio in inuectiuam Guarini.*

[P] 30. *Dialogus de Fide.* *)

Addit Gesnerus, 31. *De diuina substantia secundum Aristotelis doctrinam.*

32. *De veritate fidei christianae.*

33. *Epistolas in Psalmum 44. quarum quaedam exstant Venetiis ad S. Antonium.* Quae quamuis latina habeantur, nullus tamen dubito, potissimam eorum partem graece etiam ab eodem fuisse conscriptam, vt infra, dum eius tractatus graecos enumerabimus, abunde patebit. Eo namque aeuo celebres in vtraque litteratura viri, et in vtriusque eloquentiae facultate eximii, vt vtriusque primis nationibus satisfacerent, gloriamque sibi ex vtraque lingua veram captarent, ac solidam, quod graece prius scripserant, latine postmodum enunciabant, vicissimque graece, quod latine. Dictum comprobant Trapezuntius, Bessarion Cardinalis, Theodorus Gaza, Argyropulus, et alii.

34. Carmina etiam latina non infeliciter composuisse habeo ex Gyraldi dialogo 1. de poetis sui temporis. *Docti plerique, Georgium meum, fatentur, versus composuisse, quod*
vel

scriptae. Insuper Malatestarum bibliotheca Caesariae seruat codicem MS. homiliarum S. Chrysostomi in Matthaeum ex versione Aniani, continuata a Trapezuntio; simulque habet epistolas MSS. eiusdem Georgii ad Franciscum Barbarum, datam ex vrbe 5. Cal. Mart. a. 1450. quam epistolam in collectione epistolarum Barbari nequaquam legas. De epistola, ab *Hodio* publicata, v. supra, not. ad nr. 3. et de epist. ad Nicolaum ibid. et *Hodium* l. c. p. 119. Epistolam latinam ad *Eugenium*, pontif. max. ex cod. bibl. MSS. monasterii S. Michaelis Venetiar. prope Murianum in lucem edidit *Mittarellus*, in bibl. illius monasterii col. 1143. sqq. add. *Boerner*. l. c. p. 106. not. **. et *Zenum* l. c. p. 25. nr. 48. *Harl.*

22) Haec ad Leonellum epistola cum responsione ad Guarinum MSta exstat Venetiis apud *Apostolum Zenum*, vide *Diarium Venetum* tom. XVI. p. 439. seq. [f. Dissert. Voss. II. p. 20.] vbi etiam [in Diss. cit. p. 19. nr. 37.] de *Guarini*

inuectiua in Trapezuntium, quam scripsit sub nomine Andreae Agasonis. *Fabr.* In cod. lat. *Taurin.* DCI. fol. 38. *Ge. Trapez.* litterae ad Leonellum Estensem, in quibus de Guarini in se maledictis conqueritur; et fol. 40. eiusd. rhetoricorum suorum apologia aduersus Guarinum, Veronenf. v. cat. codd. lat. *Taur.* p. 160. *Harl.*

a) *Hodius* l. c. p. 119. „orationes, ait, quas commemorat Trithemius, et *dialogus de Fide*, vtrum ea graece an latine conscripta sint, non satis liquet. Dialogum autem *de Fide*, verisimile est, eundem esse cum adfensione Fidei christianae contra Turcas.“ *Zenus* l. c. p. 25. sq. nr. 52. et 53. animaduertit, a Cornuto Papadopoli, de Gymnasio Patauino, tom. II. p. 181. Gesnero duce, citare *Georg. Trapez. de Fide et substantia dei, secundum Aristotelis doctrinam*, atque opusc. *de virtute Fidei christianae*. Add. paullo post, nr. 42. et *Zenum* l. c. p. 16. nr. 27. *Harl.*

vel palam cognoscere potestis ex iis, quae de Orpheo, Musaeo, Lino, et aliis pluribus graecis poetis in latinum conuertit apud Eusebium Pamphili.

35. Ex iis vero, quae graece composuit, *epistola ad Ioannem Palaeologum, Romanorum imperatorem*, qua eum cohortatur, ut in Italiam ad synodum ^{b)} nauiget, concilium Basiliense, quum ab auctoritate romani pontificis desciverit, paruipendat, nec ad illud animi aduertat, edita est ^{c)} graece, et latine cum Simocata, et Phranza a Iacobo Pontano Ingolstadii apud Adamum Sartorium 1640. in 4to. Habetur mss. in bibliotheca regis Gallorum, ^{d)} Bauarica, Augustana, Vaticana; eratque apud Antonium Augustinum sub hoc titulo, *Georgii Trapezuntii defensio missa ad imperatorem romanum Ioannem Palaeologum. De navigatione eius in Italiam.* cod. CLX. Ex dictis tamen error manifeste deprehenditur. Et forte non aliud est, quod in Augustana conseruatur. Index manuscriptus *Georgii Trapezuntii autographum, ut videtur, de Manuele rege.*

36. Graeca vero inedita sunt, *εἰσαγωγή εἰς τὴν μεγάλην τῆ Πτολεμαίου σύνταξιν. Introductio in magnam Ptolemaei constructionem*, in biblioth. Augustana, et Scoriaci catholica. *Allat.* De cod. *Escorial.* v. *Plüer.* itinerar. per Hispan. p. 170. Indice *Gottlob. Kranz* in *Memorabil. bibl. publ. Elisabethanae Wratislau. f. Rehdigerianae*, p. 85. sunt in illa bibl. MSS. *Ptolemaei* Almagestum et quadripartitae constructionis opus, atque *Georgii Trapez.* in *Ptolemaei* notae et Theoricam planetarum. — Add. supra ad nr. 8. et *Zenon* l. c. p. 13. *Harl.*

[P] 37. Ad Efsiam monachum, *utrum natura consilio agat, εἰ φύσις βουλευεται* epistola. Mediolani in bibliotheca Ambrosiana. Eam latine interpretatus est *Bessario*, cardinalis lib. 4. ^{c)} aduersus calumniatorem Platonis, contra quam et scripsit. *Ἡ γῆ, ὃ φιλεῖ Ἡσάια, γράψαι σοι ὡς οἶόν τε διὰ βραχέων.* Sed quum nomen auctoris in nonnullis codicibus confundatur, multi namque libelli illius, *Naturam alicuius gratia omnia agere*, parentem Theodorum Gazam, multi Bessarionem faciunt, vnde error irreperit, ex eodem *Bessarione* lib. 6. cap. 3. addiscamus. Quum enim Bessario in hoc argumentum breuiter quaedam ad Theodorum perscripsisset, Georgius Trapezuntius illis perlectis, ut odium, quod in Bessarionem, ab eo tempore, quo ei Theodorum in doctrina praeposuerat, conceperat, aliquando pareret, aduersus ea scripsit. Sed ut honestius Bessarionem impeteret, finxit se ignorare, quisnam eius libelli auctor esset, et Theodori, non Bessarionis disputationem

b) Florentinam a. 1348. post Basileense habitum a. 1431. [vel potius ad concil. Ferrariense, iudice *Hodio*, l. c. p. 118.]

c) Graece exstat ibi p. 317. latine p. 325.

d) *Parif.* in bibl. publ. codd. MCCCXVI. nr. 5. et MMCMLXV. — De cod. *Bauar.* (qui numeratur XXVII. et inc. *ὅχι ὅτι σε κατὰ*) v. cl. *Hardt* in *Aretini Beyträgen* etc. a. 1803. part. 4. p. 16.

sq. — *Venetiis* in bibl. Marc. cod. DLXXXIX. v. cat. codd. gr. Marc. p. 309. Add. supra, vol. VIII. pag. 76. sq. et *Zenon* l. c. pag. 15. nr. 21. idemque nr. 22. suspicatur, ab illa epistola haud diuersum esse *Protrepticum ad Io. imperat. Graecor.* quem Labbeus p. 85. exflare scripsit in cod. *Parif. reg.* MCCXXXIII. *Harl.*

e) *Libr. VI.* ed. Ald. teste *Bernero* l. c. pag. 119. *Harl.*

tionem illam esse, seque Theodoro contradicere simulavit. *Ostendit praeterea*, scribit Besario, *Athanasium fuisse, qui haec scripta ei tradiderat, quum tamen Esaias, non Athanasius fuisset. Solus enim Esaias scripta a nobis habuerat. Hic tamen, quasi nostra interesset, a quo ea accepisset, epistolam ad nos scripsit, qua oblatum sibi ab Athanasio fuisse opusculum significavit.* Plures ergo de eodem argumento Trapezuntius epistolas dederat, quibus Bessarion, et Gaza respondit. *Allat.* MS. *Mosquae* in bibl. synod. cod. CCLXXIX. v. *Matthaei* Not. codd. gr. Mosq. p. 181. nr. 27. Conf. *Zenum* l. c. p. 16. nr. 30. qui etiam laudat Saxii hist. typogr. Mediol. col. CLVII. *Harl.*

38. Erat in bibliotheca Lolliana eiusdem ἀντιβιβλικός, de eademne, an alia materia, mihi non liquet.

39. Vidi praeterea eiusdem tractatum περὶ Ἐλεημοσύνης, de *Eleēmōsyna*. P. τῶν εὐ ἐχόντων οἱ ἀκούοντες διδασκαλιῶν.

40. Πρὸς Ἰωάννην τὸν Κουβουκλίσιον κατὰ Γραικῶν. *Ad Ioannem Cuboclisium contra Graecos. De processione Spiritus sancti.* ^{f)} P. ὡκνοῦν μὲν πρότερον πρὸς σὲ γράψεν. Seruatur Scoriaci in bibliotheca regis catholica, et Vaticana, et Ambrosiana Mediolani, et apud Alexandrum Cherubinum elegantissimo charactere. ^{g)} Hinc noto, alium esse hunc Ioannem Cubuclesium, quem Trapezuntius adloquitur a Ioanne Cubuclesio pariter cognomento Caminiante, qui sub Leone sapiente imperatore de obsidione, et excidio Thessalonicensi anno ab orbe condito 6410. a Christo Seruatore 902. non ineleganter scribebat.

[P] 41. Ἐπιστολὴ πρὸς τοὺς ἐν Κρήτῃ ἱερομονάχους, καὶ ἱερέας περὶ τῆς ἐκπορεύσεως τοῦ ἁγίου Πνεύματος, καὶ περὶ τῆς μιᾶς ἀγίας, καὶ καθολικῆς ἐκκλησίας. *Epistola ad monachos Cretenenses, et sacerdotes de processione Spiritus sancti et de una sancta, et catholica ecclesia.* ^{h)} P. Σίμων ἱερομόναχος τῆς τῶν κηρύκων. Legitur manuscripta in bibliotheca Vaticana, Altempsiana et Bauarica cod. CXV. *Allat.* Codex *Bauar.* hodie numeratur XXVII. v. *Harl.* in *Aetini* Beyträgen etc. a. 1803. nr. 4. p. 16. — *Parif.* in bibl. publ. cod. MCCCXVI. nr. 4. — *Venet.* in bibl. Marc. cod. DLXXXIX. v. cat. codd. gr. Marc. p. 309. *Harl.*

42. Περὶ τῆς ἀληθείας τῆς τῶν Χριστιανῶν πίστεως. *De veritate fidei christianae.* ⁱ⁾ Erat in Lolliana.

L 2

[43. De

^{f)} Edidit graece et latine *Allatius* tom. I. Graeciae orthodoxae p. 460-536.

^{g)} In bibl. *Escorial.* v. *Plüer.* l. c. p. 170. *contra Graecos de processione Spiritus S.* in codd. bibl. Vatic. et al. v. *Montfauc.* Bibl. bibliothecar. MSS. p. 33. E. 64. C. et 497. C. — *Parif.* in bibl. publ. cod. MCCXCIX. Conf. supra, vol. XI. p. 397. et *Zenum* l. c. p. 15. sq. nr. 25. et 26. de hac et seq. epistola. *Harl.*

^{h)} Etiam hanc vulgavit *Allatius* graece et la-

tine ibid. p. 537-582. Ex ea locum duxerat p. 774. de consensu lib. 2. c. 15. §. 11. et de Simeonibus p. 202.

ⁱ⁾ Ad Amramum. [conf. *Zenum* l. c. p. 16. nr. 17.] Hoc scriptum tomo octauo συμμικτῶν publicare voluit *Allatius*, ni fato impeditus fuisset. Orationem Trapezuntii *de pace Christianorum* citat *Nic. Comnenus* p. 361. praenot. myllagog. *Grammatica graeca* MS. memoratur a Labeco p. 105. bibl. nouae MSS.

[43. *De Manuele rege, αὐτοῦ γεγραφον*, vt videtur, in cod. bibl. *August. Vindel. v. Reiser*. indic. MSS. bibl. August. p. 91. quod opusculum idem esse cum epistola, praef. ad Io. Palaeologum, suspicatur Allatius. *Harl.*]

[44. *Trapezuntii methodus et ratio, ad quam reperiri possint anni totius festa, quae celebrantur in ecclesia Graecorum*, graece, quod opus editum esse Iassii in principatu Valachiae, 1701. 4. et esse *Parisi*. in cat. bibl. regiae part. 1. Paris. 1739. fol. inter Liturgicos orient. D. nr. 108. p. 212. obseruat Zenus l. c. p. 15. nr. 24. *Harl.*]

[45. Illustri viro, *Iacobo Antonio Marcello, patritio Veneto, de obitu Valerii, filii*, scr. 1461. in cod. biblioth. Marcelli, teste Zeno, l. c. p. 25. nr. 50. *Harl.*]

[46. *Diodori Sicili librorum quorundam interpretatio*, in bibl. Paris. cod. MMMMDCCXII. inter MSS. latin. teste Boernero l. c. p. 120. *Harl.*]

In Georgium Trapezuntium, qui Turcas omnibus imperatoribus praestantiores esse voluit, ⁴⁾ scripsit Nicolaus Iunius de Athenodo episcopus Celegertanus, et in castro sancti Angeli de vrbe praefectus. [Tum Allatius variorum iudicia, Nicolai Perotti, Angeli Politiani, in Miscell. cap. 90. et Vossii in institut. orator. libr. IV. cap. 3. et libr. III. de histor. lat. cap. 8. valde diuersa, de Georgii Trapez. ingenio, doctrina scribendique ratione retulit. Sed h. l. nolui repetere, quum *Hodius* l. c. p. 82. sqq. et p. 120. sqq. multo plura adduxisset. Add. *Boerner.* l. c. p. 114. sqq. ac p. 134. sqq. et *Zenus* l. c. p. 17. sqq. atque p. 21. sqq. At sat prata biberunt, et riuos claudamus. *Harl.*]

[P] LI. GEORGII CAMARIOTAE, nisi nos nomen fallit, et pro Matthaeo, cuius pleraque ad hunc diem manuscripta in bibliothecis latent, irrepperit, *Encomium in tres hierarchas, Basilium, Georgium, et Chrysostomum*, in bibliotheca gallica Fontis Belli adseruari refert Posseuinus, et meminit Robertus Constantinus in bibliotheca. Ego vidi Matthaei in eosdem laudationem, illo principio, *ὅτι περ ἀλλό τι τοῖς τῷ λόγῳ θεραπευταῖς, καὶ λόγοις ἐγκωμίων προσήκον.* An eadem cum ea, quae Georgii adseritur, vel diuersa, non video. *Allat.* Qui postea, admonitus a Puteanis fratribus, cognouit, in codd. regg. Paris. nomen *Matthaei*, non *Georgii* Camariotae positum esse: ideo expungendum duxit e Georgiorum albo *Georgium* istum *Camariotam*, et infra p. 398. sq. (ad marginem ed. vet. notata,) de Camariotae aetate quaedam obseruat. Plura de hac re et de *Matthaeo Camariota* adnotaui supra ad vol. VI. p. 118. sqq. §. XIX. *Harl.*

LII. De GEORGIO BALSAMONE Gyraldus de poetis sui temporis Dialogo 2. *Fuit et Georgius Balsamo et ipse Graecus, qui diutius inter familiares amplissimi cardinalis Saluiati ⁵⁾ usque ad interitum vixit, cuius et carmina et soluta oratione quaedam legi possunt.*

LIII.

⁴⁾ Scripserat hoc Trapezuntius oratione in funere Michaelis Veneti memorata supra nr. 23.

⁵⁾ Saluiatus hic obiit Rauennae a. 1335.

[P] LIV. GEORGIUS MARMORIVS in Esaiam prophetam ex compluribus patribus satis amplam Catenam concinnavit; illius fragmentum adseruatur in bibliotheca Ambrosiana Mediolani ab illis verbis: γὰρ καὶ Ἡλίαν μεθ' ὅσας ἀναχωρήσεις, καὶ καμάτους. Quis iste fuerit, aut quo tempore scripserit, quaerent, quibus plus otii est. Ipse quum diligentissime perquirerem, et ad dignoscendum titulum operis, uti in Graeco est, ab humanissimo Paulo Sfondrato exposcerem; ille respondit, in eo codice nullum esse titulum operi praefixum, cum pars anterior libri desideretur. Sed in folio albo ante opus cum ipso opere compaginato Italice esse adnotatum Fragmentum Catenae in Esaiam Georgii Marmori. An ergo scriptor hic Catenae vel possessor? pro meo tamen munere satis est illum recensuisse.

LIV. GEORGIUS GALESIOTA ^{m)} composuit orationem funebrem in Theodorum Xanthopulum. P. ἄνδρες οἱ τε τοῖς βασιλεῖσιν ἡθεσι, καὶ παιδεύμασιν ἐντεθραμμένοι. Viuebat sub Andronico Palaeologo, Gregorii Cyprii patriarchae CPolitani adprime familiaris, auditor, ut ipse in eadem oratione fatetur, Theodori Xanthopuli, quem propterea laudandum susceperat: καὶ τινων ἡσθόμην ἐμοὶ χαλεπαινόντων, εἰ ἐκ πρώτης, ὃ δὴ λέγεται, τριχὸς τῷ οἰχομένῳ προσήκων, καὶ τῇ συνηθείᾳ τῆ τῶν λόγων καλῶς χρημάτος, ἣ δὴ καθηγητῆς ἡμῖν ἐκείνος ὦφθη καὶ διδάσκαλος, εἰ χρητὰ ληθές εἶπεν. ἐπεὶ ἀμελῆς γενοίμην μικρῷ γὰρ λόγῳ τὸν ἐκείνους τάφον κοσμήσαι. Et, θρηνῶ μὲν οὖν ἐγὼ τὴν σοφίαν πολλῶν ἐνεκα πατέρ, καὶ παιδευτῶν, καὶ διδασκαλῶν. Nonnullos praeterea mihi irascentes audiui, si a primo, quod aiunt, pilo defuncto coniunctus, et in re potissima ac pulcherrima, eloquentia scilicet, cuius ille nobis et dux et magister, si verum dicendum est, fuerat, familiaris neglexero pusilla ad minus oratione illis sepulchrum cohonestare. Et, Deplero itaque multis nominibus sapientiam, o pater, et informator, et magister.

LV. GEORGIUS GEMISTVS cognomento, qui et PLETHO quod idem sonat, ⁿ⁾ siue Platonis amore, ut Manuel Peloponnesius [P] magnae ecclesiae rhetor in tractatu contra eundem de processione Spiritus sancti, adserit: ἀλλὰ σύ γε τέττε δήπε διδάσκαλος ὡς τῇ τῆ Πλάτωνος λογικευθεὶς ἡδὴ ψυχῇ, καὶ ἀντὶ Γεμιστοῦ Πλήθωνα ἑαυτὸν καλεῖται. Sed tu huius rei magister, quasi iam Platonis animo insinuatus, et pro Gemisto Plethonem temetipsum compellans: siue, ut Trapezuntius in comparatione Platonis et Aristotelis agnominatum credit, quemadmodum nonnullos priscorum patrum immutatione nominum ad

L 3

res

m) In bibl. caesarea habetur MS. Nicephori Menmydae oratio de regno seu imperio, quam Paraphraſi clariore donarunt Georgius Galeſiota magnae ecclesiae CPol. diaconus, et Georgius Oenacota. Vide *Lambecium* VII. p. 225. [p. 480. sqq. Kollar. nr. 5. cod. CXV.] qui notat Galeſiotam dici a monasterio montis Galeſii, a quo dictus etiam Iosephus Galeſiota, qui ex abbate illius monasterii electus fuit patriarcha CPol. a. 1267.

n) Vt γεμιστός a γεμίζω, sic πλήθων a πλήθω habet abundantiae et plenitudinis significationem. Plethonis autem dicitur prae Gemisto placuisse, quod ad Platonis nomen, quem vnicuique amabat et admirabatur, quam proxime accederet. *Fabr.* Plura de hoc *Ge. Gemisto*, eius libris, horumque codd. atque editt. iam scripsi supra ad vol. VIII. p. 80. sqq. not. dd. nec non in *Introd. in hist. L. Gr. II. part. I. p. 479. sqq. et Supplem. II. p. 65. sq.* Quae omnia h. l. repetere nolo. *Harl.*

res maximas vocatos fuisse docemur, eodem pacto Gemistum nomen vertisse, ut se facile de coelo lapsum crederemus, et citius doctrinam et legem ejus susciperemus. In Peloponneso ut plurimum vixit, et versatus in Italia eo, quo concilium sub Eugenio Florentiae *) celebratum est tempore, cum Bessarione, Gaza, et aliis; refert ipse in responsione ad Georgii Scholarii pro Aristotele obiectiones. Fuit patria Byzantinus temporibus Manuelis Palaeologi, et iam habentis Graeciae occasu, tum prudentia, tum moribus ac scientia spectabilis. **) Graece plura scripsit, qua proprium dogma comprobans, qua aliorum sententias refellens, quem veluti oraculum sapientissimi quique, quando praesentes ipsi adesse non poterant, consulebant. *Gemistus vir*, scribit Georgius Chariander, *in omni scientiarum genere eminentissimus, cognomenque Plethonis accepit, quasi Platonis, eo, quod Platoni philosophorum principi maxime accederet.* Et Antimachus apud Gyraldum de poetis sui temporis Dialogo 2. *Huius tanti viri quum historias in latinum sermonem ex graeco ipse conuerterem, de eo in praefatione sic dixi: illum dico Gemistum, quem non solum Graecia, sed uniuersus [P] fere terrarum orbis ob variam atque multiplicem diuinarum humanarumque rerum scientiam admiratus, eo quod Platoni philosophorum principi atque Aristoteli, Graecorum et Latinorum omnium consensu proxime accederet.* Et Bessarion cardinalis aduersus calumniatorem Platonis lib. 6. cap. 1. eum opinionum Platonis aemulum atque defensorem vocauit. *) Nec dissentit Gyraldus: *Plethon habitus est in primis philosophus, et quidem excellentissimus, quod cum ipso multiplicibus et variis operibus, quae apud Graecos leguntur, tum ex testimonio Bessarionis cardinalis amplissimi, et monumentis videri potest.*

Illius opera *) apud Diegum Hurtadum, caesaris apud Venetos oratorem fuisse tradit Gesnerus; eaque sic enumerat: *ad regem liber. De virtutibus liber unus. Paraphrasis in demonstrationes. Epicedion in reginam, Helenam. Liber de generatione Deorum, quem vidi manuscriptum Bononiae apud S. Saluatorem. Aduersus librum pro dogmate Latinorum, nimirum quod ad Spiritum sanctum. Demonstrationes naturales de Deo. Mensum et annorum ordo ac dierum recensio. Oracula magica sectatorum Zoroastris, quae et Parisiis impressa sunt graece et latine seorsum 1538. in 4to. chartis duabus absque nomine graeci interpretis, qui Georgius Gemistus est. Historica et geographica quaedam huius auctoris, ut sunt Chorographia Peloponnesi et Thessaliae, idem Diegus Hurtadus habet. Libellus de iis, in quibus Aristoteli cum Platone non conuenit, et quod potior sit Platonis sententia, excusus Venetiis apud Scotum in 8uo. cum Bernardini Donati Veronensis paraphrasi. Libellum contra Georgii Scholarii*

o) Sub Eugenio IV. a. 1438.

p) Petrus Crinitus de honesta disciplina lib. 1. cap. 10. *Erant forte cum Bessarione Nicaeno viro in philosophia eccellente, Theodorus Gaza et Plethon Byzantius, qui cognomento Timaeus adpellatus, tres eo tempore, ut constat, viri doctrina et ingenio nobiles.*

q) Eiusdem Bessarionis ad Nic. Saguntinum Euboeum epistolam, quae Gemisti laudes conti-

net, cel. Morell. in bibl. MS. gr. et lat. I. p. 212. sqq. ex cod. Ven. Marc. CCCXXXIII. gr. et lat. in lucem protulit. Harl.

r) Georgii Gemisti opera, sed non addunt, quae, inter codices graecos patrum Augustinianorum in coenobio S. Ioannis de Carbonario reperisse se Msta testatur Io. Mabillonius pag. 110. Itineris Italici, [sed vid. supra, ad vol. V. pag. 797. nr. 22. Harl.] et Bernhardus de Montfaucon, Diarii Italici pag. 311.

larii argumenta, ἀντιλήψεις pro Aristoteli, Bononiae apud S. Saluatorem vidi, sed imperfectum. Addunt epitomatores: in bibliotheca imper. Viennae habetur Gemisti Plethonis epitoma historiarum secularum graece manuscripta in 4. Eiusdem libellus de generatione Deorum ibidem manuscript. confuse admodum omnia, atque indistincte; [v. supra, vol. VIII. p. 80. not.] nos, si quid potuerimus, enucleatius illa expendimus. Et primum de iis, quae typis vulgata sunt, sermonem instituemus.

1. De Gestis Graecorum post pugnam ad Mantiniam duobus libris digesta, *) [vid. supra l. c. p. 79. lq. et Introductio l. c.] Latine [P] etiam reddita a M. Antonio Antimachio [Basil. 1540. 4.] non semel, nec vno in loco, qui in praefatione ad Matthaeum Antimachum patrem ita sibi placuisse hunc auctorem refert, ut nihil magis; atque; cum non tantum esse verbis aptum, pressumque, sed etiam artificio tanto, tanta lenitate, ac rerum copia ferri, ut post Herodotum ac Thucydidem cum antiquissimis Graeciae scriptoribus non immerito comparari possit. Habebantur manuscripta in bibliotheca Ioannis Surii. Verderius. Allat. Add. Venetiis in cod. CCCCVI. bibl. Marc. de quo v. cl. Morrell. l. c. p. 269. Harl.

2. De virtutibus libellus sub Plethonis nomine graece editus est Antwerpiae apud Plantinum cum aliis eiusdem Opusculis 1552. *) in fol. et graece, et latine ex interpretatione Adolphi Ottonis Augustiani, Basileae apud Oporinum 1552. in 8. et in doctrina recte viuendi ac moriendi cum plerisque aliis, idem graece et latine editus est cum Hieronymi Wolphii adnotationibus, **) et Ienae cum interpretatione eiusdem Wolphii 1590. 8. Vertit etiam illum latine Vincentius Morinarius, ut ipsemet scribit epist. ad Franciscum Dazam anno 1636. edita. Legitur manuscriptus apud me bis, et in bibliotheca Bavarica cod. CCXXIV. Veneta S. Marci Scam. 32. num. 22. et Augustana saepissime, et legebatur in bibliotheca Antonii Augustini cod. CCLV. Allat. Cod. Bavar. bibl. hodie numeratur CCLXXXIX, et in titulo auctor libelli disertis verbis nominatur Pletho; nec non in cod. CCLX. v. cl. Hardt. in Aretini Beyträgen etc. a. 1805. part. 10. p. 381. et part. 8. p. 133. — Augustas Vindel. in cod. in

3) Titulus est: ἐν τῶν Διοδώρου καὶ Πλάτωνα περὶ τῶν μετὰ τὴν ἐν Μαντινίᾳ μάχῃ, ἐν κεφαλαῖσι διαλεχθεῖς. Post Antimachum vertit etiam latine Zacharias Orthus, professor Gryphiswaldensis academiae, Rostoch. 1575. 8. Antimachi interpretatio prodit Basileae 1540. 4. cum eius oratione de laudibus graecarum literarum, et Dionysii Halicarnassaei praeceptis de oratione panegyrica, nuptiali, natalitia et epitaphiis p. 64-79. Demetrii Phalerei de membris et incis, de periodis, de componendis epistolis, et de characteribus dicendi, p. 80. 92. et Polyaei praefatione de re militari. p. 93. 96. In praefatione narrat Antimachus se in Graeciam itur suscepisse graecarum litterarum discendarum causa et sub disciplina Moschi Lacedaemonii moratum quin-

quennium. Promittit et versionem Demetrii περὶ ἑρμηνείας. Dabimus, inquit, etiam breui fortasse Phalereum, auctorem plane in dicendo, Ciceronis sententia, politissimum, de interpretatione seu eloquutione integrum latine legendum. De Hispanica versione horum Gemisti librorum infra, p. 740.

4) Puto Allatium scripsisse 1575. et numerum 1552. a typographo ex errore, quoniam idem statim iterum sequitur. Certe a. 1575. hic Plethonis libellus ex bibl. Ioannis Sambuci graece apud Plantinum in fol. prodit vna cum duabus eius orationibus utraque lingua excussa ad calcem elogiarum Stobaei.

5) Basil. 1577. 8. [v. supra ad vol. XI. p. 401. not. l. Harl.]

in fine mutilo. v. *Reiser*. indic. MSSt. bibl. August. p. 82. nr. 19. it. p. 90. — *Venet.* in bibl. Marc. cod. DXIX. sunt plura Plethonis opp. n. *de virtutibus*; — *de fato*, inc. Πότερα δὲ ὀρίσται; — *funeribus in Helenam Palaeologinam*; — sine titulo; init. Ἀ μὲν ἐν τῆς βιβλ. — in oracula magica Zoroastris; — *de rebus Peloponnesiacis constituendis*. V. cat. codd. gr. Marc. p. 279. — *Matriti* in cod. reg. CIX. v. *Iriart*. cat. codd. gr. Matrit. p. 429. — *Parisi*. in bibl. publ. codicibus septem. CDLXII. — CMLXII. — MDCCXXXIX. — MDCCLXXIII. — MMV. et seq. MMCCCLXXVI. et MMCMXXXIII. v. cat. MSSt. regg. vol. II. — *Mosquae* in cod. synod. CCCXI. v. *Matthasi* notit. codd. gr. Mosquens. p. 204. nr. 42. — *Florent.* in bibl. Medic. Laurent. codd. XVII. nr. 3. plut. 56. — XXXIII. nr. 12. plut. 57. — XXXIII. nr. 6. plut. 58. — XIII. nr. 12. plut. 74. et XXIV. nr. 4. plut. 80. Vid. *Bandini* cat. codd. gr. Laur. tom. II. p. 317. 387. et 481. ac tom. III. p. 204. et 214. — *Vindobon.* in codd. caesar. LXVI. nr. 4. — LXXVIII. nr. 5. et XCII. nr. 1. v. *Lambec.* VII. p. 231. 295. et 372. sq. Codd. multos varior. opusc. Gemisti Plethonis in variis biblioth. obuios; indicat *Montfauc.* in Bibl. biblioth. MSS. in indic. quem conferes. De edit. Basil. 1552. 8. v. *Maittaire* A. T. tom. III. part. 2. p. 611. *Harl.*

[U] 3. Orationes duae, quarum altera est, *de rebus Peloponnesiacis constituendis* ad Manuelem *) imperatorem, altera ad Theodorum Despotam συμβουλευτική *suasoria*, de eodem argumento cum interpretatione latina *Guilielmi Canteri*, w) Antwerpiae ex officina Plantiniana 1575. in fol. Habentur manuscriptae in bibliotheca Bauarica cod. CC. et alibi. *Allat.* Vtraque, in cod. Bauar. manu And. Darmarii scripto, qui hodie numeratur CCLX. in quo quidem orat. ad Eusemanuelem imperat. anonymum habere auctorem in textu dicitur; sed cl. *Hardt.* in *Aetini Beyträgen* etc. a. 1805. part. 8. p. 132. tribuit eam Ge. Gemisto, et, Andream Darmarium, scribit, in margine superiore recte notasse: οἶμαι γεμίστου add. eumd. V. D. in praefat. ibid. ad primam partem a. 1803. p. 4. sq. — *Florent.* in cod. Laurent. XVIII. nr. 9. (quae incipit: Θεότατε αὐτοκράτωρ ὁ μὲν πρὸς Ἰταλῶν, τὰς ἐν Πελοποννήσῳ δυνάστευοντας) et 10. plut. 56. — prior oratio, anepigrapha quidem, in cod. XXIV. nr. 6. plut. 80. et, addito auctoris nomine, in cod. XXXIII. nr. 6. plut. 57. quae diuersa est a superiore, incip. Θεότατε αὐτοκράτωρ τὰ μὲν καὶ ἑκάστα, περὶ ὧν ἂν σε ἐβελόμεν μαθεῖν, est epistola, adhuc inedita, agitque de rebus Peloponnesiacis, ac praecipue de *Isthmo*: Vide *Bandin.* cat. codd. gr. Laurent. II. p. 318. III. p. 215. et vol. II. p. 385. sq. ubi adnotat, postremam illam, diuersam a superiore, etiam exstare in bibl. caesar. Vindob. teste *Nesselio* part. IV. p. 43. §. 4. *Harl.*

4. Subiungitur, *) *Locorum Peloponnesi omnium* per longitudes, et latitudes astronomicas *descriptio*, desumpta ex Ptolemaeo, sed, quae variant, a Gemisto esse correctae, nullus

v) Palaeologum, ad quem alia Gemisti de rebus Peloponnesiacis et praecipue de Isthmo epistola adhuc inedita exstat in bibl. caesarea teste *Lambecio* VII. p. 103. [p. 347. Kollar. nr. 4. cod. XC.] Incipit: Θεότατε Αὐτοκράτωρ. Τὰ μὲν καὶ ἑκάστα, περὶ ὧν ἂν σε ἐβελόμεν μαθεῖν, ῥαφεῖ.

w) Ad calcem eclogarum phys. et moralium Io. Stobaei.

x) Διωγραφὴ ἀπάντη Πελοποννήσου, παραλίε τε καὶ ἰσθμοῦ. *Fabr.* MS. in cod. Bauar. CCLX. v. cel. *Hardt* l. cit. a. 1805. part. 8. p. 153. *Harl.*

nullus dubito, si manuscriptis habenda fides. Et elenchis hisce, et in auctores summos animaduersionibus maxime delectatum fuisse Plethonem, ex iis, quae infra recensentur, manifestum cuique fiet.

5. *De Platonicae, atque Aristotelicae philosophiae differentia.*⁹⁾ Libellus publice expositus est Basileae 1574. in 4to. per *Georgium Chariandrum* in linguam latinam translatus, et Venetiis graece apud Scotum cum Bernardini Donati Veronensis paraphrasi in 8vo. Venet. 1532. 8. — 1540. 8. Graece etiam editus est Parisiis 1541. in 8vo. [al. 12. conf. *Maittaire*. A. T. ind. f. tom. V. p. 82.] cum eiusdem Bernardini dialogo²⁾ *de Platonicae atque Aristotelicae philosophiae differentia*. Exstat manuscriptus in bibliotheca Veneta scam. 17. n. 14. et scam. 27. num. 51. Augustana, Index ms. Ambrosiana Mediolani, Bauarica cod. CCLXI. *Allat.* De cod. August. v. *Reiser*. indic. cit. pag. 90. — *Bauar.* cod. hodie numeratur CCXLII. — *Venet.* in bibl. Marc. cod. DXVII. v. cat. codd. gr. Marc. p. 278. — *Mosquae* in bibl. synod. cod. CCCXI. nr. 43. et cod. CCLXX. nr. 3. ib. nr. 6. est *Ioannis Palaeologi* imper. ad philosophum *Gemistum*: inc. ἡμεῖς πρὸς τινῶν, οἳ ἐγράψας κατὰ Ἀριστοτέλους. ac nr. 7. *Gemisti* responsio ad quasdam quaestiones: inc. τὸ μὲν, ἄνθρωπος καὶ θεὸς. v. *Matthasi* not. codd. gr. Mosq. p. 168. et 204. — *Florent.* in bibl. Laurent. XVIII. nr. 1. plut. 56. suspicante *Bandinio* in cat. codd. gr. Laur. II. p. 316. sq. nam ibi opusc. caret initio: addito auctoris Georgii Gem. nomine, ibid. in cod. XXIV. nr. 2. plut. 80. v. *Bandin.* l. c. tom. III. p. 214. — *Parisi.* in bibl. publ. codd. MDCCCVI. nr. 3. — MMVI. nr. 2. — MMXLI. nr. 2. — MMCCCLXXVI. (in quo plura reperiuntur Plethonis opp.) nr. 10. *Harl.*

6. In oracula magica Zoroastris, Commentarii editi sunt graece et latine studio *Ioannis Opsopoei* Paris. 1599. in 8vo. cum Sibyllinis oraculis. [conf. supra, vol. I. p. 310. sq. §. VII. et VIII. ibique notas. *Harl.*] [P] Titulus operis varie conceptus reperitur, alii enim scribunt: Πλήθωνος διασάφσεις τῶν ἐν λογίοις τούτοις ἀσαφέσιν εἰρημένων, *Plethonis expositio eorum, quas in his oraculis obscurius effertur*. Alii: μαγικά λόγια τῶν ἀπὸ Ζωροάστρου ἐξηγηθέντα πρὸς Πλήθωνα, *oracula magica eorum, qui Zoroastrem magum sequuti sunt, enarrata a Plethone*. *Allat.* Conf. supra, vol. IX. p. 428. nr. 17. — In cod. *Bauar.* olim CLXXXIII. nunc XLVIII. v. *Hardt.* in *Aretini* Beyträgen etc. a. 1803. part. 6. p. 18. — *Augustae Vindel.* in cod. altero *Plethonis* aliquot capp. theologiae Zoroastris et Platonicae, cum titulis reliquorum, in altero, magica eorum oracula, qui a Zoroastre prodierunt, cum expositione Plethonis: v. *Reiser.* indic. cit. p. 66. et 90. — *Florent.* in bibl. Laurent. cod. XXXIII. nr. 9. plut. 57. inprimis, cod. XXIV. nr. 3. plut. 80. v. *Bandin.* l. c. tom. II. p. 386. et

9) Περὶ τῶν Ἀριστοτέλους πρὸς Πλάτωνα διαφορῶν, hic Georgii Plethonis liber oppugnatus est a Georgiis duobus, Scholario et Trapezuntio. Vide infra p. 587. [lib. *Allat.*]

2) Eundem hunc Bernardini Donati dialogum

etiam Gemisti libello praemissum video in editione Veneta apud Hieronymum Scotum 1540. 8. Paraphrasim praeterea additam nullam: sed Dialogum ipsum pro paraphrasi libri Plethoniani habuit Gesnerus et Allatius: derte pleraque capita eadem quae Pletho, etiam dialogus persequitur.

Vol. XII.

M

et III. p. 214. — *Venetis* in bibl. Marc. cod. CDVI. compendium Zoroastreorum et Platoniorum dogmatum, (quod ex cod. August. edidit Tryllitiur, Wittebergae 1719) v. catal. codd. gr. Marc. p. 198. praecipue cel. *Morellum* in bibl. MSta gr. et lat. I. p. 274. de segmento immixto, quod ad aliud Gemisti scriptum pertinere videtur, et additamento inedito, initio opusculi in margine ad instar scholii a Gemisto, qui sua manu illum cod. exaravit, posito. — *Parisi*. in bibl. publ. codd. CDXXVI. nr. 6. MDCIII. nr. 14. et MMCCCLXXVI. nr. 11. compendium Zoroast. et Platonior. dogmatum; at ibid. in cod. MMDCCCXXXII. nr. 5. *Plethonis oraculorum magicorum expositio*, et nr. 6. eiusd. *chaldaicorum dogmatum expositio*. *Harl.*

7. Legi etiam in Catalogo nescio quo, Georgio Gemista Plethon historia della monarchia de los Persas, traducida en Castellano per D. Pedro Dauui, 4to. Vall. 164. I. 19.^{aa}) Et haec quidem edita sunt.

8. Inedita etiam pleraque sunt, nec minoris momenti. Nempe ex plerisque auctoribus, *Excerpta*: siue loca notata digna, etc. *Allat.* Plura iam occupavi supra ad vol. VIII. p. 79. sqq. not. dd. — *Monac.* in cod. Bauar. XLVIII. olim, CLXXXIII. plura Plethonis reperiuntur, 1) ex *Appiani* hist. de Macedonicis regibus; ^{bb}) 2) ex *Strabone*; 3) ex *Theophrasto* de plantarum historia, quae in edit. non reperiuntur; 4) ex historia animalium *Aristotelis*, ineditum excerptum; 5) ex eadem animalium historia *Aristotelis* physiognomica, inedita; 6) ex *Diodori Siculi* historiis de Assyriorum et Medorum regno; 7) *Xenophontis*; 8) ex primo romanarum antiquit. libro Dionysii Halicarnassei; 9) ex eodem I. libro de diis, quos Aeneas ex Troia in Italiam transtulit. 10) ex *Prodic*o in libro de Hercule. Sequuntur 11) excerpta de felici Arabum successu sub rege Vinaro et imperatore Heraclio, et de regibus Romanorum, quae num Plethonem quoque habeant auctorem, cuius tamen alia opuscula actutum sequuntur, mihi non liquet. Conf. cel. *Hardt* in Aretini Beyträgen etc. a. 1803. part. 6. p. 12–17. — Ibid. in cod. LIX. fin. ex *Strabonis* geographicis de terrae habitatae figura. v. *Hardt*. l. c. a. 1804. part. 1, p. 42. et conf. supra ad vol. IV. p. 574. sq. et p. 575. §. IV. atque ibid. p. 669 nr. 26. — *Venet.* in bibl. Marc. CCCLXXIX. Plethonis excerpta ex *Strabone*, quae singula diligenter copioseque recensuit et exposuit cel. *Morell.* in bibl. MSt. gr. et lat. I. p. 244. sqq. Idem V. D. ibid. p. 269–274. omnia curate persequitur, quae cod. Marc. CCCCVI. manu ipsius Ge. Gem. Plethonis exaratus, eius excerpta ex antiquis

aa) In Bibliotheca Hispanica Nic. Antonii tom. 2. p. 150. titulus huius libri plenior exstat hunc in modum: *George Gemista, o Plethon, la postrera historia de la Monarquia de los Persas hasta Alexandro magno, con algunas vidas de Capitanes famosos Griegos sacados del Latin de Emilio Probo.* Vallodoliti 1604. 4. Est Hispanica versio librorum Gemisti de gestis Graecorum post pugnam ad Mantineam.

bb) Ex *Appiani* Syriacis excerptum de Macedonicis Syriae regibus, MS. in bibl. caesarea. [v. supra ad vol. V. p. 250.] In eadem habentur et Plethonis excerpta ex *Aeliani* de proprietatibus animalium, et ex *Procopio* etc. [ex *Procopio*, in cod. caes. Vindob. LXXXVII. nr. 19. v. *Kollar.* supplem. ad Lambec. p. 561.]

quis auctoribus aliaque eius propria continet. Sunt vero eadem fere omnia, quae ex cod. Bauar. enotauimus, nisi, ut in cod. Marc. etiam reperiantur de iis, quae post pugnam ap. Mantineam apud Graecos gesta sunt, tum de veteri Graecorum militia adnotatio, sine titulo, quae eiusd. Plethonis esse videtur cl. Morellio. Quod opusculum e cod. Bauar. nr. 11. indicauimus, id in hoc cod. Marc. caret quidem auctoris nomine, at manu Gemisti scriptum est. — *Matriti* in cod. reg. X. praeter ea, quae iam supra, ad vol. VIII. p. 81. in nota memorauimus, sunt *Plethonis* excerpta ex *Theophrasti* libris de historia plantarum, et de animalibus ex libris *Aristotelis*. v. *Iriart*. l. c. p. 28. — *Vindob.* in cod. caes. LXXXVII. nr. 2. sqq. excerpta 1) ex *Diodoro Siculo*, 2) ex *Arriano* de expeditione Alexandri M. libro V. p. 228. sqq. ed. Gronou. 3) ex eiusdem *Arriani* libro VII. p. 283. sqq. 4) ex *Prodic*o in *Xenophontis* M. S. de Hercule; nr. 7) ex *Arriano* l. c. libr. IV. et V. p. 158. et 203. de Alexandri laboribus. 8) de Thessalia, ex *Strabone*. nr. 10) ex *Polybii* hist. libro III. prooemium, 11) adnotatio in praecedens prooemium. 12) ex *Zonara*, libr. X. annal. de C. I. Caesare; 13) ex *Iosepho* de bello iudaico. III. c. 9. v. *Kollarii* supplem. p. 551. sqq. — *Leidae* in bibl. publ. inter codd. Vossianos, v. supra ad vol. VIII. p. 81. — *Parisi.* in bibl. publ. orbis descriptio e *Strabone*, in codd. DCCCXVII. nr. 14. — MCXCI. nr. 28. — MCDXV. olim Colbertin. orbis descriptio, e geographicis libris excerpta. — MDCIII. nr. 15. — MDCCXXXIX. nr. 2-9. et 24. — MMCDXXVI. nr. 9. — De Italiae figura e *Polybio* in codd. CDLXII. nr. 8. et MMCCCLXXVI. nr. 13. in quibus etiam est *Thessaliae chorographia*, in qua *Strabonem* excerptit. — De Assyriorum et Medorum imperio, ex *Diodoro Sic.* in codd. MDCCXLVII. et sequenti, — MDCCCII. — et MMCMXCII. nr. 13. *Harl.*

[P] 9. *Georgii Gemisti artis rhetoricae prolegomena, vel potius incerti de prooemiis artis rhetoricae. Epitome in Hermogenis artem rhetoricam.* Erat in bibliotheca Antonii Augustini cod. CCXXV. [Conf. cl. *Hardt* in Aretini Beyträgen etc. a. 1803. p. 1. p. 42.] Et Scoriaci regia περί ἀρετῶν, προομιῶν Ῥητορικῶν, Ἀριστοτελικῶν ζητημάτων. De virtutibus, prooemiis rhetoricis, *Aristotelis* quaestionibus. [v. supra, vol. VI. p. 76. §. VI. et VII.] Κατὰ τὴν Στραβῶνος περί τινων ἐκ ἐρῶς κατὰ τὴν Γεωγραφίαν αὐτῶ διαρῶδόντων. Adversus *Strabonem* de nonnullis ab eo non recte in *Geographia* enumeratis. [v. cl. *Morell*. l. c. p. 246. sq.] In Palatina Heidelbergensi cod. CLXXVII. et Britannicis, et Gallicis manuscriptis, et alibi. ἐκ τῆς Στραβῶνος Γεωγραφικῶν, περί τῆς γῆς τῆς οἰκουμένης σχήματος διαρῶδὲν παρὰ τὴν Γεμιστὴ Πλήθωνος. Ex *Strabonis* *Geographicis* de figura terrae habitatae, sed correctae a *Gemisto Plethone*.“) In Vaticana, Scoriaci regia VI. β. 10. et VI. ζ. 6. Veneta S. Marci scam. 21. num. 17. et Ambrosiana Mediolani. [conf. ad nr. 8. et supra vol. IV. p. 669. nr. 26. et *Kollar*. Supplem. ad Lambecii comm. p. 556. sqq. nr. 16. cod. LXXXVII. qui multa continet *Plethonis* opuscula. *Harl.*]

M 2

10. Cho-

cc) Hoc scriptum habuit, atque in syntagmate *Holstenius*. Vide *Lambecium* lib. 1. pag. 114. graecorum *Geographorum* edere voluit *Lucas* [p. 241. sqq. *Kollar*.]

10. *Chorographia Theſſaliae*, ^{dd)} in bibliotheca Palatina Heidelbergensi, regia Scoriaci II. num. 5. *De Iſthmo* Veneta S. Marci scam. 32. num. 22. *Allat. Vindobonae* in cod. caef. XC. nr. 4. *de Iſthmo*, et nr. 7. *chorographia Theſſaliae*. v. *Lambec.* VII. p. 347. et 350. sq. — *Florentiae* in bibl. Laurent. cod. XXXIII. nr. 6. plut. 57. *Gemiſti* epistola ad imperat. Manuelem Palaeologum de rebus Peloponn. ac praecipue *de Iſthmo*; quae epistola diuerſa est ab eiusd. Plethonis ad eundem imperatorem oratione de rebus Peloponnesiacis. v. ad nr. 3. et 8. *Harl.*

11. Προφωνηματικός. *Adlocutio*. Ρ. ἐν ἡν παραπλήσια, ᾧ θεύτατε, τὰ τῶν πολεμίων τέλη ἀποβῆ. Mediolani in Ambrosiana.

12. *Capita quaedam muſica, Plethone auſtore*. Bauarica cod. CLXXXIII. [qui nunc numeratur XLVIII. fin. v. *Hardt* l. c. a. 1803. part. 6. p. 17. — *Venetis* in bibl. Marc. cod. CDVI. v. ch. *Moreſt.* bibl. MS. gr. et lat. I. p. 273. sq. qui adnotat, ex Arifloxeno et Quintiliano nonnulla ad litteram eſſe delibata; ſed in margine ad initium manum alienam ſcripſiſſe Πληθώνιον. *Harl.*]

12. Προθεωρία εἰς τὸν λόγον τῆ βασιλέως Μανυῆλ τῆ Παλαιολόγε ἐπιτάφιον εἰς τὸν αὐτῆ ἀδελφόν. ^{ff)} *Praemeditatio in imperatoris Manuelis funebrem orationem in fratrem*. Ρ. περιπαθὲς μὲν τὸ προοίμιον, καὶ οἷον γένοιτ' ἂν ἀδελφῷ μάλιστα πρέπον. *Oratio funebris in Helenam Palaeologinam*, in bibliotheca Vaticana et Altempsiana. *Alia in Hypomonem et Cleopem imperatrices*. In indice manuſcript. codicum. Μονωδία ἐπὶ τῇ αἰοιδίμῳ δεσποίνῃ Ὑπομονῇ. ^{ff)} *Monodia in celebrem dominam, Hypomonem*. In quo etiam non poſt multa legebatur, Πληθωνος μονωδία ἐπὶ Ὑπομονῇ, καὶ Κλεόπῃ ταῖς βασιλίαιν. *Plethonis Monodia*

^{dd)} Exſtat etiam in bibl. caefarea. *Lambec.* VII. p. 165. [p. 350. sq. ed. Kollar. nr. 7. cod. XC. conf. *Moreſti* bibl. MS. I. p. 270. et p. 247. *Harl.*] Ex libro nono Strabonis excerptum diſces ex *Labbei* bibl. noua MSS. p. 120. [add. ad nr. 8.]

^{ee)} Edita haec προθεωρία graece et latine a *Combeſiſio* cum oratione ipſa Manuelis Palaeologi in fratrem Theodorum deſpotam tom. 2. *Auſtarii* noui bibl. patrum pag. 1037. *Parif.* 1648. fol. [conf. *Lambec.* VII. p. 335.]

^{ff)} In eadem bibl. caefarea. Vide *Lambecium* V. p. 175. [pag. 368. Koll. nr. 11. cod. CCLVII.] Etiam in Bodleiana et regia *Parif.* *Fabr. Parif.* in bibl. publ. codd. CMLXIII. nr. 16. MCCXCVII. nr. 5. et MMDXL. nr. 5. in obitum ſ. in laudem *Cleopae Palaeologinae*, vbi de animorum immortalitate diſſeritur. init. Σὺλων μὲν ὁ σοφὸς. Tum in cod. MDCCLX. nr. 14. oratio in obitum *Helenae Palaeologinae*. — *Florentiae* in bibl. Lau-

rent. cod. XVIII. nr. 11. plut. 56. in obitum *Helenae* ſ. *Hypomonis Palaeolog.* inc. [τῇ τῶν ἡμετέρων βασιλείων. v. *Bandini* cat. codd. gr. II. pag. 318. sq. — *Leidae* in bibl. publ. inter codd. Voſſianos, *Monodia* in dominam *Helenam*. v. cat. bibl. *Leid.* p. 403. nr. 45. — *Matriti* in bibl. reg. CXV. *Monodia* (ſ. laudatio funebris) de imperatrice *Cleope Itala* et *Monodia* de beata domina *Hypomone*: v. *Iriart.* cat. codd. gr. *Matrit.* p. 459. — In cod. *Bauar.* XXIX. (quondam 162.) orat. in *Hypomonem* imperatricem. v. *Hardt.* l. c. a. 1803. part. 4. pag. 28. *Gemiſti Plethonis et Mich. Apoſtolii* oratt. funebres duae, in quibus de immortalitate animae exponitur. Nunc primum e MSto (*Vratislauienſi*) edidit G. G. *Fulleborn*, Lipſiae 1793. (ſed vere 1792.) mai. 8. eſt orat. in obitu *Cleopae*, mortuae anno 1433. v. cl. *Fulleborn* praef. p. 6. sq. et in cenſura in *Ien.* A. L. Z. 1794. nr. 218. p. 29. ſqq. in. Iul. loca quaedam Plethonis emendantur. *Harl.*

Monodia in Hypomonem et Cleopem [P] imperatrices. Ex his excerpta, quae de immortalitate animae tractant, sunt penes me, erantque in bibliotheca Saregica, vt tradit Iustus Rycquius in Centuria noua epist. 29. *Oratio funebris in obitu reginae Cleopae Palaeologinae, in qua de animae immortalitate agitur.* In Augustana, index manuscriptus, et Lolliaha. Et Scoriaci in biblioth. regia. Ἐπικήδειος λόγος τῇ βασιλίᾳ, καὶ περὶ ἀθανασίας ψυχῆς. *Oratio funebris in imperatricem, et de immortalitate animae, II. num. 5.*

14. *Epitome historiarum secularum,* ⁴⁵⁾ ni fallit titulus, quem tamen et epitomatores Gesneriani agnoscunt. In bibliotheca imperatoris Viennae Austriae, Possenius in indicibus.

15. *Historia.* In Catalogo exhibito a Grammatico, apud Verderium in supplemento; nisi eadem sit cum edita gestorum post pugnam ad Mantineam.

16. *Explicatio in voces Porphyrii, et in decem Categorias Aristotelis,* in bibliotheca Constantini Varini, ex Verderio.

17. *Explicatio in Analytica Aristotelis,* apud Ioannem Suzium Constantinopoli, ex Verderio. [an est ille commentarius sine nomine auctoris in cod. *Bauar.* XXIX. ap. *Hardt* in Aretini Beyträgen etc. a. 1803. part. 4. p. 31. ? *Harl.*]

18. Verumtamen quum Gemistus in eo libro, quem *de differentia Platonicae atque Aristotelicae philosophiae* scripsit, [v. ad nr. 5.] non differentiam tantum inter vtrosque examinasset, sed acrius omnia conuiciorum genera exaggerans, non veritus esset, homini

M 3

prima-

gg) Ex Diodoro Siculo excerpta suspicor intelligi, iam supra num. 8. memorata. Non omitendum etiam scriptum Gemisti duplex in bibl. caesarea obuium praeteritumque Allatio, μεθόδος εὐρίσκειν ἡλίου καὶ σελήνης καὶ τῆς τῶν ἀστέρων πορείας ἀπὸ κανόνων, ὅς αὐτοὺς συντήσκειτο. *Methodus astrologica inueniendi loci solis et lunae et astrorum ortus, secundum canones, quos ipse composuit, qui et ipsi subiiciuntur, vna cum introductione in Genethliologiam.* Eiusdem *canon chronologicus a Nabonassare ad imp. Michaelem Palaeologum.* Vide *Lambecium* VII. pag. 196. [f. p. 419. ed. Koll. nr. 6. et 7. cod. CX.] *Fabr.* — His adde librum *de generatione deorum, Parif.* in bibl. publ. cod. MMXLV. nr. 3. init. πρῶτον περὶ τῶν. — *Plethonis sui ipsius libri epilogus* f. *conclusio*, inc. Ἄ μὲν ἐν τῇς βίβλῃ ἐν ἀρχῇ ἡμῶν προτίδῃ. *Florent.* in bibl. Laurent. cod. XVIII. nr. 6. plut. 56. v. *Bandin.* cat. codd. gr. Laur. II. p. 317. qui, „imperfectus, ait, libellus, ac propterea ab eadem manu adscriptum est in margine: Ζητητὸν τὰ ἑπομένα etc. — *quaerenda sunt, quae sequuntur; licet a Scholario, uti di-*

tunt, sublata, reperiri vix possint. Pertractantur autem in hoc quaestiones metaphysicae de substantia, de deo, de aeternitate. — *Vindebonae* in cod. XCI. nr. 1. vbi est conclusio operis *Plethonis* de legibus: v. *Lambec.* VII. p. 364. ibique not. 2. Separatim ibid. in cod. CLXXIX. nr. 2. v. *Lambec.* V. p. 466. sq. — Ibid. in cod. LXXXVII. nr. 17. auctoris, (num *Plethonis*, cuius plura opp. in illo cod. recensentur?) adnotatio critica brevis de tempore natiuitatis, passionis et adscensionis D. N. Iesu Christi: init. *Ἦν ἡν ἀπὸ Ἀδάμ καὶ πάσης κόσμος*. nr. 18. eiusdem, (vt opinatur *Kollarius* in supplem. ad *Lambecii* comment. p. 559. sqq. vbi cum codic. vberius recenset,) *de somniis excerptum*, ex *Macrobio* commentariorum in somnium *Ciceronis*, cap. 3. et 4. a *Maximo Planude* gr. versorum. — Ex cod. *Naniano* CCXCI. *Mingarell.* in gr. codd. apud *Nanios* p. 488. excerptit *Plethonis* locum in quo de *Dictye*, eiusque narratione de bello Troico, et versione recenti (ἐν τῶν *Φοινικίων γραμμάτων ἐς ἰταλικὴν συγγραφὴν*,) uti ex *lyriaco Anconitano* accepisset; singularia traduntur. *Harl.*

primario contumeliam facere; praestantissimorum virorum odia, et calamum in se concitavit; ^{hh)} [P.] neque enim passi sunt adeo foede, atque enormiter innocuum hominem proscindi; inter eos mitissimus Bessario, cuius illa vere aurea, piaque sententia fuit ad Michaellem Apostolium, οὐ λοιδορίας τὴ ἀντιδικῶν, ἀλλ' ἀποδείξεις, καὶ λογικαῖς ἀνάγκαις τῷ φίλῳ συνηγορητέον, τὸν τ' ἐχθρὸν ἀμυντέον. Non conuiciis in aduersarium, sed demonstrationibus, atque insolubilibus rationibus amico suppetiae ferendae sunt, vindictaeque de inimico sumenda. Libellum pro Aristotele in Plethonem, licet praeceptorem composuit. Πρὸς τὰ Πληθωνος πρὸς Ἀριστοτέλην περὶ οὐσίας. Ad dicta Plethonis in Aristotelem de substantia. P. εἰ τις ἀπλῶς τε καὶ ἁπλῶς. Et Theodorus Gaza, philosophicarum artium cognitione instructissimus, neque Plethone ipso inferior. Gazae pro Plethone respondit Michael Apostolius; Apostolio Andronicus Callistus, et Bessario ipse cardinalis, epistola de hac re data, temerarios Apostolii conatus repressit, compulitque ad palinodiam. Georgius etiam Scholarius, de quo post Plethonem agemus, communi studio, ac quibus praestabat ingenii opibus ab obrectationibus, et calumniis Plethonem diuexans, Aristotelem defendit: eo scopo, ut multo excellentiorem ^{h)} doctrinam Aristotelis Platonica ostenderet. Quod anxie nimis Pletho ferens, non dissimilibus opprobriorum plaustis, a quibus semper sibi etiam in Plethonem Bessario temperauerat, Scholario respondit, cuius ignorantiam non sine contumelia multis conatur ostendere, et consilii sui tenax adsidue Platonem extollit, Aristotelem coelo ab alto deicit opusculo, quod inscripserat, πρὸς τὰς Σχολαρχίας ὑπὲρ Ἀριστοτέλους ἀντιλήψεις. Ad Scholarii pro Aristotele obiectiones. P. ἐγὼ μὲν ἐκ ὧν ὥς γε σὺ φῆς, ἀλλ' ὅτε

hh) De hac controuersia litteraria philosophorum decimi quinti saeculi consulere iuuabit eruditam Boiuii diatribam insertam Tomo quarto memoriarum academiae regiae inscriptionum et elegantiorum litterarum, quae gallica lingua prodierunt Parisiis in 4. et Amstelodami 1719. 12. Inter alia pag. 485. seq. gallice adfert epistolam Nic. Secundini datam Viterbii 5. Iun. 1462. ad Andronicum Callistum, qua eius scriptum contra Apostolium et Gazam magnis effert laudibus: Apostolii conuicia ac calumnias detestatur. [Conf. supra, vol. XI. p. 294. sq. in primis Zenum in Dissert. Vossianae, tom. I. p. 342. sect. 7. de hac epistola ad Andronicum Callistum eiusque codd. Paris. inter codd. regios, (teste Labbeo in noua bibl. MSS. libror. p. 101.) in bibl. Naudeana, et apud Frid. Sylburg. in cat. codd. gr. Palatin. Francos. 1701. 4. p. 40. latius differit, denique ex Reiseri indice MSS. bibl. Augustanae (p. 85. ubi quoque, ibidem extare Plethonis quaedam, Reiser. prodit,) memorat Andronici Callisti epistolam ad Nicolaum Secundinum. — Bessarianis epistolam ad Nicol. Secundinum, quae laudes Gemisti eximias continet, cel. Morell. in bibl. MSta gr. et lat. I. p. 212. sqq. ex cod. bibl.

Marc. CCCXXXIII. gr. cum interpretatione lat. in lucem protulit. Mich. Apostolii epist. ad Bessarionem; huius epistolae ad Andronicum Callisti F. et ad Mich. Apostolium; cum Nicol. Secundini ep. ad Andron. Callist. et alia sunt Florent. in bibl. Laurent. cod. XXXIII. nr. 3. plut. 58. Plura dabit Bandin. l. c. II. p. 482. sq. Bessarianis epistola ad Mich. Apostol. gr. cum latina Boiuii versione in: Memoires etc. Geschichte der Kön. Akademie der schön. Wissensch. zu Paris. e lingua gallica in german. versa a Louisa Adelg. Vict. Gottschedia, part. II. p. 377. sqq. Harl.] Deinde p. 488. sq. duas Bessarianis *) ad Callistum, vnā breuem et alteram prolixiorē ad Apostolium, illam ipsam nempe, ex qua aureum illud monitum Allatius retulit, et doctissimo cardinali dignissimam; dignissimam item, quae saepius legatur ab Apostoliis nostrae aetatis, quos maximis viris obrectare et lacerare eorum famam non pudet. [add. quae scripsi in Introd. in hist. L. Gr. II. part. I. p. 549. in nota.]

*) Bessarianis et, reliquorum ciuit. epp. sunt quoque Matriti. v. Iriart cat. cit. p. 136. Harl. ii) Et dogmatibus christianis congruentiorem, faciliusque cum illis conciliandum.

τὸ πρῶτον ἡτήθη, εὐθὺς ἐπεμψα. Legitur in biblioth. ^{kk}) Augustana, [v. Reiseri indic. MSS. bibl. August. p. 90.] Altempsiana, Ambrosiana [P] Mediolani, Veneta S. Marci scam. 27. num. 51. ^{ll}) penes me: eratque in Saregica, referente Rycquio epistola supra laudata. Gesnerus tradit, se vidisse Bononiae apud S. Salvatorem, sed imperfectum. Cum Heidelbergae morarer, tractatum hunc pro aeuo auctoris antiquum eleganter, emendatoque descriptum, quem a Nicolao Aleinanno dono acceperam, Gottardo Voegelino typographo satis celebri impense exposulanti tradidi, ut una cum alio, *de differentia Platonis et Aristotelis*, et, si fieri posset, etiam latine typis elegantissimis euulgaret; an euulgatum sit, ad hunc diem ^{mm}) non noui.

19. *Epistola ad Demetrium Porphyrogenetam*, in biblioth. Augustana, index ms. *Περὶ εἰμαρμένης, de fato*. In bibliotheca Augustana, ⁿⁿ) Ambrosiana Mediolani, sanctorum apostolorum Neapoli apud clericos regulares, ex qua opus descriptum beneficio piissimi, mihiq; amicissimi Neophyti Rhodini penes me etiam conseruatur.

20. *Ad Bessarionem cardinalem binas epistolas*; in quibus praecipue in doctrina Platoniorum quaestiones a Bessarione Gemisto propositae dissoluantur. Primae principium, *ἐπὶ πάντα οἴσθαι χρὴ τοὺς ἀνδρας τούτους*. Secundae, *ἐπειδὴ καὶ μαρτυριῶν δὲ πρὸς τὸ προγεγραμμένα σοι* apud me: nescio, an sit illa, quae scam. 17. num. 14. *Epistola de doctrina Platonis* in biblioth. Veneta S. Marci recensetur. *Allat.* Conf. supra in vol. I. pag.

^{kk}) In Caesarea quoque, ut refert *Lambectus* VII. p. 162. [p. 345. Kollar. nr. 1. cod. XC.] et regia Parisiensis, teste Boiunio, qui testatur Plethonem in hoc scripto iratum et superbum se Gennadio praebere aduersarium. *Plethon y parle à son aduersaire avec toute l'aigreur d'un homme piqué au vif, et avec toute l'hauteur d'un maître que fait la leçon à un ecolier*. Nonnulla ex illo scripto affert Eugubinus lib. 1. de perenni philosophia cap. 25.

^{ll}) In cat. codd. gr. bibl. Marc. p. 278. numeratur cod. DXVII. — *Taurini* in bibl. reg. cod. CCCXXXVIII. v. cat. MSS. gr. Taur. p. 469. — *Florent.* in bibl. Laurent. cod. XVII. nr. 7. plut. 56. init. quod diuersum est ab eo, quod Allatius adtulit, est *ἐπεὶ τὸ βιβλίον τῶν κατ' Ἀριστοτέλους βλασφημιῶν καὶ εἰς ἡμᾶς ἐφ' ἡμᾶς προῆλθεν*. Plura dabit *Bandinius* in cat. codd. gr. Laur. II. p. 317. sq. — Idem initium, nisi ut *ἐφ' ἡμᾶς* legatur, est in cod. reg. *Matrit.* XXXIV. v. *Iriart.* in cat. codd. gr. Matrit. p. 135. qui praeterea adnotat, in illius libelli contextu, fol. 131. occurrere *Constantini Lascares* manu scholion amplissimum, cuius prima et postrema verba posuit. — *Vratislaviae* in cod. bibl. Rhedigerianae, teste *Fulle-*

börn. in praefat. ad libell. ad nr. 19. not. citatum, p. 9. — *Paris.* in bibl. publ. codd. CDLXII. nr. 3. — MDCCCVI. nr. 4. — MMVI. nr. 3. — MMLXVII. — et sequenti — et MMCCCLXXVI. (qui plura Gemisti opuscula continet,) nr. 7. *Harl.*

^{mm}) Nec ad hunc diem usquam euulgatum est.

ⁿⁿ) V. Fabr. ad nr. 23. not. e. — In *Reiseri* indice MSS. bibl. August. pag. 85. citantur codd. *Plethon. de fato* et paullo post, eiusd. *epistola ad Demetrium Porphyrogenetam*. — Libell. *de fato* adseruatur quoque *Florentiae* in bibl. *Laurent.* cod. XVIII. nr. 2. plut. 56. v. *Bandin.* l. c. tom. II. p. 317. — *Paris.* in bibl. publ. codd. MCMXCVI. nr. 3. et MMLXXVII. nr. 8. — *Matriti* in cod. XXXIV. v. ad nr. 20. — *Vindobon.* in cod. caesar. XLII. nr. 16. v. *Lambeck.* VII. p. 178. Koll. add. ad nr. 2. — Contra Plethoneum de fato scripsit *Matthaeus Camariota* duo libros, MS. *Leidae* in bibl. publ. inter codd. Vossian. v. cat. bibl. Leid. p. 403. nr. 41. — Edit. *Ge. Gem. Pleth.* libellus de fato, eiusdemque et *Bessarionis* epistolae amoebae de eod. argumento, gr. et lat. cura *H. S. Reimari*, Lugd. Bat. 1722. 3. *Harl.*

pag. 703. et supra in h. vol. ad nr. 5. de cod. Mosquensi. — *Vindob.* in cod. caesar. XC. nr. 2. *Bessarionis* epistola ad Ge. Gem. Plethonem, et nr. 3. *Plethonis* ad superiorem Bessarionis epistolam epistolae duae responforiae. v. *Lambec.* VII. p. 346. sq. Kollar. — *Eadem Florent.* in bibl. Laurent. cod. XXIII. nr. 3. et 4. plut. 58. v. *Bandin.* l. c. II. pag. 481. — *Matriti* in bibl. reg. cod. XXXIV. multa reperiuntur, quae huc pertinent, conf. supra, ad vol. XI. p. 191. not. q. de hoc Matrit. et aliis codd. et p. 192. de epist. Mich. Apostolii ad Plethonem. — Inter alia in cod. *Matrit.* *Bessarionis* quaestiones IV. ad Gemistum Plethonem; prima *de subsistente per se*; secunda *de communicabili et incommunicabili*; tertia *de entium synonymia vel homonymia*; quarta *de fato*. Sequuntur *Gemisti* quatuor solutiones, totidem *Bessarionis* quaestionibus respondentes, quarum prima inc. *ἡ πάντα οἶσθαι χρὴ τὰς ἀνδρας* quartae vero siue *de fato* initium est: *οὐχ οἶόν τε*. — Quartam solutionem excipit altera *Plethonis* ad Bessarionem epistola, qua singulas illius quaestiones, antea memoratas, iterum soluere contendit. Plura de illis scripsit *Iriarte* in cat. codd. gr. Matrit. p. 136. sq. — *Leidae* in bibl. publ. inter MSS. Scaligerian. amoebaeae inter *Bessar.* et *Plethonem* epp. v. cat. bibl. Leid. p. 341. nr. 51. — *Parisi.* in bibl. publ. codd. CDLXII. nr. 4. et 5. — MDCCXXXIX. nr. 16. et 17. — MMCCCLXXVI. nr. 8. et 9. *Bessarionis* quaestiones et *Plethonis* solutiones, et cod. MMCMLXVI. nr. 5. *Plethonis* responsio ad ea, quae sibi Bessarion obiecerat. *Harl.*

21. Μηνῶν, καὶ ἐτῶν τάξεις, καὶ ἡμερῶν ἀπαρίθμησις, *Mensium, et annorum ordo, et dierum recensio.* Scoriaci in biblioth. regia II. num. 5. *Allat.* V. *Fabric.* ad nr. 23. not. f. *Harl.*

22. Περὶ Θεοῦ φυσικῶν ἀποδείξεις. *De Deo naturales demonstrationes.* P. πᾶν τὸ ὄν ἐνεργεῖα ἐξ ἀνάγκης ἔχει τινὰ κατὰ φύσιν ἐνεργεῖαν. *Allat.* v. notam ad nr. 17. *Harl.*

23. Περὶ νομοθεσίας, ἢ περὶ νόμων βιβλία τρεῖς. *De legibus libri tres:* cuius operis duo superiores, *de mensibus et annis, et de Deo demonstrationes* segmenta omnino sunt. Quod etiam videtur indicare Gaza cap. I. de mensibus. καὶ Πλήθων δὴ ἐφ' ἡμῶν ἀνὴρ τῶν ἐπιφανῶν χαλεπὸν ἡγούμενος εὖρεν τὸ ἀνάλογον τούτοις, εἰς ἐπιζητεῖν. καὶ τοῖς περὶ [P] νομοθεσίας δὴ λόγοις περὶ ἡμερῶν καὶ μηνῶν, καὶ ἐνιαυτῶν ὑφηγούμενος, ἔκ ὀνομάζει, ὡς Ἀπτικοὶ ἦγον τὰς μῆνας. Et vero *Plethon* hoc seculo vir clarus operosum reputans invenire, qua ratione hi mutuo respondeant, inquirere destitit: in commentariis de legum institutione, quum de diebus, mensibus, et anno praecipiat, qua tamen ratione *Athenienses* menses suos agerent, ne verbum quidem facit. Primum in tractatu nostro, *de mensura temporum antiquorum, et praecipue Graecorum* exscripsimus cap. 12. [v. ad nr. 21.] cum Gazae pro *Plethone*, quem ille carptim in opusculo de mensibus reprehendit, responderemus. Libri plane *Plethonico* genio supparet, totius antiquitatis, et theologiae antiquorum philosophorum promicondi; rari tamen et mihi incertum, an integri alicubi detineantur,*) indigni, qui tandem

oo) Post auctoris mortem enim exhibitos Gennadio CPol. a Demetrio Palaeologo, ac per cen-

suram Gennadii combustos testatur Gennadii epistola ad Ioannem Exarchum et Anonymi Graeci scri-

tamdiu lateant, digni luce, et qui omnium manibus terantur. Argumentum, ⁷⁷⁾ quod indiculo librorum praefigitur, ut tanti thesauri aliquem gustum tu quoque Lector habéas, tale fuit, ἡ βιβλος ἥδε περιέχει θεολογίαν μὲν τὴν κατὰ Ζωροάστρη τε καὶ Πλάτωνα, ὀνομαζομένων τῶν διὰ φιλοσοφίας ἀναγνωριζομένων θεῶν τοῖς πατρίοις τοῖς ἑλληνικοῖς θεῶν ὀνόμασιν, ἐλκομένοις ἐκάστοις ἐκ τῶν ἑ παύτοι συνωδῶν φιλοσοφίας, διὰ τὰς ὑπὸ τῶν ποιητῶν διαφροσῆς, ἐπὶ τὸ ὡς μάλιστ' αὖ φιλοσοφία συνωδόν. ἡθικά κατὰ τε τοὺς αὐτὸς σοφῆς, καὶ ἐτι μὴν τοὺς Στωϊκοὺς. πολιτείας δὲ Λακωνικὴν ἀφηρεμένην μὲν αὐτῆς τῇ ἀγαν τῆς σκληραγωγίας, καὶ τοῖς γε πολλοῖς ἐκ εὐπαραδέκτε, προτιθεμένης δὲ τῆς ἐν τοῖς ἀρχαῖς μάλιστ' αὖ φιλοσοφίας τῇ κρατίστου δὴ τούτου τῇ Πλατωνικῶν πολιτευμάτων, ἀγισίας εὐσωλεῖς, καὶ οὐτε περιέργως, οὐτ' αὐτὴ δέοντος ἐκλιπεί. Φυσικά δὲ κατὰ Ἀριστοτέλην τὰ πολλὰ. ἀπτεται δὲ πῶς ἡ βιβλος καὶ λογικῶν ἀρχῶν, ἀρχαιολογίας τε ἑλληνικῆς καὶ πῶς καὶ ὑγιεινῆς διαίτης. Liber continet theologiam, dogmatibus Zoroastris et Platonis conformem, quum [P] in ea recenseantur Dii, qui per philosophiam innotescunt, patriis Graecorum eorum nominibus, singulis ex iis, quae non adeo ob poetarum discordes sententias, seu tergiversationes conformantur, ad quam conformissimum philosophiae genus redactis. Moralia secundum hos eosdem sapientes, nec non Stoicos. Rempublicam vero Laconicam, demta tamen ex ea nimium seuera, ac aspera educatione, nec a multis probata, adiecta, quae apud principes in pretio est, philosophia, potissima nempe inter alias, quas Platonici reipublicas administrationibus constat: bene comitas sacrorum ceremonias non nimis curiosas, neque in necessariis deficientes. Naturalia pleraque ex sententia Aristotelis. Deibat etiam quodammodo liber et principia, quae a ratione non absunt, antiquitates Graecorum, et in quibusdam diaetam salubrem. Horum publicatione, ⁷⁹⁾ et quod plerique parum in eum essent alias ob causas propensi, offensionem multorum incurrit, qui in eum acriter inuecti non ludibrio tantum hominem habuere et maledictis onerarunt, sed etiam a fide christiana, non alterius, quam horum librorum doctrinae probatione, ad gentilismum prolapsum descivisse affirmarunt, ac ceteros christianae religionis adflectas monuerunt, ut a similibus libris, et homine abstinerent, cauerentque sibi

scriptum apud Lambecium VII. p. 175. et nota Barberini codicis, quem Allatius memorat infra p. 391. ubi sex tantum capita libri primi in illo superesse notat. Sed in codice caesareo apud Lambecium VII. p. 171. [p. 362. sqq. Koll.] supersunt capita decem, cum indice capitum libri tertii omnium, hoc est a capite XXIX. totius operis ad XLIII. Eiusdem operis caput sextum est *Gabrielis Naudaeo* pag. 160. pentadis quaestion. iatrophilologicar. V. de fato fatali vitae termino pag. 160. memoratus Plethonis tractatus mira brevitate circumscriptus *περί ἀμνηστίας, de fato*, quem ait Allatii beneficio in lucem proditum, quod haud factum est. [v. ad nr. 19.]

pp) Idem argumentum publicavit Allatius libro de mensura temporum cap. XI. p. 133. seq.

edit. Colon. 1645. 8. et Lambecius VII. p. 173. [p. 365. sqq. Kollar. quem vid. nr. I. cod. XCI. conf. supra, notam ad nr. 14.]

qq) Laudatus Boiwinus ex Gennadii epistola ad Ioannem Exarchum negat, libros hos ab ipso vulgatos Plethone adhuc superstitē, sed pressos potius et clam habitos, donec post ipsius obitum a Demetrio Palaeologo despota proderentur. Criminationem tamen de mala Plethonis aduersus christianam religionem intentione non putat fundamento aut veritate destitutam, ita ut Bessarion quoque, licet Plethōnem magistrum suum coleret alioqui et magni faceret, tamen noluerit in opere aduersus calumniatorem Platonis vel verbum pro defendendo Plethone facere.

sibi a non minus Mahumetana doctrina perniciosis dogmatibus; in quo iniquiores se aliis, et quam par erat, praestitere *Georgius Trapezuntius* in comparat. Platonis, et Aristotelis cap. penultimo lib. 3. [P] *Manuel* magnae ecclesiae rhetor aduersus Plethonem de processione Spiritus sancti, ex sententia quoque Scholarii patriarchae: καθάπερ τῆνικαὐτὰ τοῖς τοῖς τινὲς ἦσαν λογικῆς μὲν πειδείας, ἢ πρὸς βραχὺ, ἢ ἑδαμῶς μετασχόντες etc. [P] *Quemadmodum* tunc temporis tales quidam erant, quibus logicae artis aut parum, aut nihil inerat, inanis vero rumoris a plano diabolo sparsi inconsiderati, quemadmodum ut plurimum leuissimae veluti paleae homuncionem plebeculae contingere suncit, sectatores. Sed magnus grandisque sanctitate et vere beatissimus patriarcha *Gennadius* cognomento Scholarius non tantum in externa, sed nostra diuina doctrina adfluenter nimis, ad extremum usque perspicacitatis pertingens, ut utriusque sapientiae perennis fluuius omnium testimonio comprobatus, ut plane quibus aliquid logicarum disciplinarum in pectore est, ex illius commentariis manifestum est. Hic sanctissimus ac diuinissimus vir, perbelli nostri *Gemisti* rebus examinatis, duplicique illi innata perniciē atque habetudine perspecta, hunc in modum de eo sententiam tulit. Quamquam ante hos paucos dies *Pletho* gentilium Deos complures rursus restituere conatus sit, id habetis illius consilii ac intellectus vitium fuit, et nos in eius amentiam plurima scripsimus, ne quis e simplicioribus inani illius sapientiae famae credens, discrimen adeat. Mathematicis namque disciplinis, sed illis, quae ex trinito erant, insciebatur, a quibus nullum fructum perceperat. Eloquentiae operam dedit, sed in impiissimis ac stultissimis scriptionibus; idque optimo Latinorum prouerbio exprimitur, purus *Grammaticus*, purus *Afinus*, rudis adeo, nihilque a vili vulgarique hominum genere differens in veritate ac mendacio diiudicandis. Quare quilibet eum facili negotio refellebat, et puer, dummodo puer aliquid tentandi causa mentiretur, respondere haud poterat. Quapropter tanto errore [P] leuis ille abreptus est. *Theodorus* item *Gaza* lib. de mensibus cap. 16. τινες δ' ἂν εἴησαν ἱερομηνίαι, Πλήθωνι μὲν ἡμετέροις φάναι, ὡς δὲ τινὰς ἐτέρας τῶν ἡμῶν νομιζομένων νομοθετοῦντι. ἡμῶν δ' ἡκιστα δὲ ἄλλως τε καὶ μὴ περὶ τούτου νῦν ὅτιος τῷ λόγῳ. Ceterum qui dies forent calesces feriatique, *Plethoni* quidem non erat indecens recensere, ut qui alios dies festos, quam qui a nobis recepti sint, constituat. Nobis vero id minime opus est: quum de his in praesentia sermo susceptus non sit, et alibi saepius hominem latenter carpit; an merito, iudicent alii. Ego dixerim *Plethonem* eloquentia, ingenii acumine, et disciplinis omnibus excelluisse; et assidua scriptorum lectione suppellectilem sibi multam, ac tantam comparasse: hinc eruendis e latebris philosophorum, et Platoniorum potissimum sententiis, iisque scripto tradendis, plus quam par erat, materiae addictum animum aduertisse, et studio pertinaci contra sententiarum opiniones dente etiam maledico vellicasse, non, ut eorum praua dogmata de nouo, quae docte ipse refellit, in hominum animos per se infixas prorogaret, sed ut ex tam vasto, ac lacrumabili naufragio tabulas discissas, ac vagas in vnum veluti portum sanas atque incolumes recolligeret; indeque maiestas christianae religionis, ac veritas dilucidior adpareret, quod et sanctissima nostrae religionis capita ante, et post *Plethonem*, non contemnendo neque illaudato labore, diligentia, et admodum proficuo studio confecerunt, neque illos quisquam de impietate postulauit. Quid enim vetat antiquorum arcana et caerimonias comprobando, sine offensa christianae rei, nescientibus pandere. At hymnum conscripsit, eumque in solem, elegantissimum. Fateor. Ideone solem tamquam Deum laudauit, retulit in Deos ut Deum, ad eumque tamquam ad Deum,

Deum, manus supplices retendit? Fabulae. Admirandam planetae splendidissimi vim, profusa in genus humanum beneficia, Dei omnipotentis ad quemlibet nutum feruum irrequietum, ac fidum ministrum expressit. Aliam ab christiana non post multos dies religionem futuram adseueravit. An hoc in gentilismum degenerare? An hoc pietatem deierare fuerit? Hoc quoque aequo a prudentissimis et piissimis hominibus, dum pravi hominum mores quotidie in peiora ruentes, ita ut nullam pietatis, nullam bonitatis christianae speciem prae se ferant, conspiciantur, fidem ac religionem christianam in aliam, atque aliam, forsitan commutatam, rursus tandem in externum quippiam adseueratur continuo, et vultu tristi illacrimatur. Quid mores ad religionem ipsam? Quid usus ad [P] dogmata? Fidei finem ego non video. Non probro. Ad exitum usque mundi, vitae hominum suppar produetur; ideone et probati ac christiani mores semper perstabunt, neque in vitia a pietate christiana et religione longe aliena degenerabunt? Illud verum est, Plethonis ingenium, licet aduersariis reprehensum sit, numquam tamen eius vitae institutum ab illis etiam, qui eius omnia arguerunt, fuisse damnatum. Ut hinc arguas, tali viro simile facinus non potuisse, nisi per scelus omne adpingi. Dum ergo Trapezuntius, Scholarius, alique in Platonem, tamquam scriptorum omnium perniciosissimum inuehantur, Pletho Platoni addictissimus, non potuit neque crimen inconstantiae, neque calumniarum effugere. Haec de religione. Quid de doctrina, et eloquentia, quas in eo Scholaribus, *) sed fere solus desiderat. Ne verbis rem agere videar, ab hostibus testimonium sumam. Bessario ad Apostolium, σοφός τε καὶ μεγαλὴς τῷ ὄντι εὐφύτος ὁ ἀνὴρ. Sapiens, et magna, ut verum fatear, vir ille dexteritate ingenii fuit. Trapezuntius loco dicto, Gemistus non minor eloquentia Platonis, non inferior scientia illi. Et, Gemistus, exstant enim nonnulli, Romaeque inueniuntur scripta ipsius, sic ornate elegantique scribit, sic Platonis fragmenta breuiter, distincteque refert, sic gentilitatis opiniones defendit, sic nostras crediderim in illis ab eo libris optinuari, ut nemo nisi doctissimus in eum mutire possit. Et, hic sermone grauissimus, doctrina callidissimus, eamque longe superior, non enim nomen excogitat, sed vetera nomina rationibus reuocat. Et Theodorus Gaza cap. 2. de mensibus, καὶ Πλήθων δ' ἐπ' ἡμῶν ἀνὴρ τῶν ἐπισφαιῶν. Et Pletho hoc saeculo vir celebris. Et, καὶ τοὶ τῶν ἄλλων τὰ περὶ τὴν φωνὴν ἐπεσθαι προδουμούμενοι Ἀττικῶς, καὶ σφάδην περὶ τὸ το σπουδαίων. Tametsi in ceteris rebus, quas ad vocem spectant Atticos, cumulari magni. votis expetit, in eoque sedulo operam nauat. Concludam testimonio Michaelis Apostolii, qui aliquando ex Plethonis amore insaniit: ἀνδρὸς οὐ μόνον τοῖς νῦν ζῶσι αἰδέσμευ, ἀλλὰ καὶ αὐτῷ Ἀριστοτέλει, καὶ πᾶσι τοῖς παλαιοῖς, ὅτι κατ' ἐκείνους ἐγένετο ὁ ἀνὴρ. Viri non tantum iis, qui nunc viuunt, sed ipsi etiam Aristoteli, omnibusque veteribus, si eorum aetate fuisset, venerandi. An ergo sapientia, vel eloquentia defuit Gemisto, quam illi vindicant, et plenis buccis adserunt aduersarii? Et reuera Scholarii et Manuelis sententia, non ex iudicio, sed rabie et calumniandi libidine effusa est. Est enim Pletho, stilo quidem accurato, eleganti, pressso, Attici succi pleno, sententiis graui, argumentis vehemente, eruditione vero, et antiquarum rerum congerie quandoque [P] obscuro atque difficili; non tamen ob Gratias ac Veneres, quibus vbique dictionem adspersit molesto: adeo ut cum antiquis nec immerito aequiparetur, sui aui scriptoribus a plerisque anteponatur. Ego

*) Confer, quae Ahatius infra pag. 406. [780. ed. vet. Fabr. quae tamen in hac ed. omisimus.]

sane quum illius aliquid lego, vetustissimae antiquitatis succum et venustatem plane Atticam, quidquid alii parum aequi dicant, admiror. In bibliotheca Barberina cod. CCLXIII. habetur: Πλήθωνος νόμων συγγραφή βιβλίον α'. *Plethonis de legibus liber primus.* Sunt tantum capita sex. In quibus adnotauit, nescio quis: *hoc tantum ex diuino illo volumine politicorum, siue de legibus Gemisti ad nos peruenit, reliquum sacrilegus Scholarius flammis consumpsit; veterique odio et inimicitia adeo indulsit, ut ne communi quidem utilitati pepercit, saciens in libros, quando in auctorem nequiuertit.* Allat. *Mouac.* in cod. Bauar. XLVIII. sub finem est ex *Plethone* fragmentum, quod cl. *Hardtio* in *Aretini Beyträgen* etc. a. 1803. part. 6. p. 18. videtur esse fragmentum libri de legibus, et in quo varii coitus illiciti, et poena cuiuslibet statuta enarrantur. *Harl.*

24. In rebus nostrae fidei scripsit, περὶ τῆς ἐνσαρκώσεως τῆς Τῆς τῆς Θεῆς. *De incarnatione filii Dei.* Περὶ τῆς ἐκπορεύσεως τῆς ἁγίου Πνεύματος. *De processione Spiritus sancti* contra Latinos, vel hac inscriptione: ἀπόδειξις, ὅτι ἐκ μόνου τῆς Πατρὸς ἐκπορεύεται τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, καὶ ὅθεν ὅλως ἀδύνατον ἔσται. *Demonstratio, Spiritum sanctum ex patre solo procedere, neque inde aliquod sequi absurdum.* P. τὸ ὑπὲρ Λατίνων βιβλίον, τὸ ἐς ἡμᾶς ἦκον.^{ss)} Qui quum ex fundamentis gentilium philosophiae ad id probandum argumenta petiisset, neque Graecis ipsis ex schismate satisfecit, quin ex iis Manuel Peloponnesius, magnae ecclesiae rhetor, qui sub patriarcha Pachomio^{tt)} vivebat, ut de eo tradit in historia ecclesiastica Manuel Malaxus,^{uu)} ita argumenta Plethonis libro de hac re edito, cuius illud principium est, μηδέπω κρίνας ἀνδρας ἀδαήμονας ἐάσης, refellit; ut non minus eum in hoc libello, quam alii in libris de legibus, impietatis ac gentilissimi accusaret. Verba Manuelis, quia non ita omnibus in promptu sunt, sed non omnia, hic adponam. ὅρα γὰρ μοι τὸν ἀθεώτατον Γεμιστόν ἐν τῷ σφετέρῳ τῷδε [P] συγγράμματι κριτὴν καθιστῶντα ἑαυτὸν ἐν πράγματι, ὦν τῆς ἀκριβοῦς καταλήψεως ἐπίσης φαινόμενον ἐπιτυχάνοντα. λεληθότως δὲ τὴν μὲν Χριστιανικὴν σοφίαν διαχλευάζει, τὴν δὲ Ἑλλήνων μισραὴν δογματίζων θεοπλασίαν περῶμενον. ὦν γὰρ αἱ δυνάμεις, φησὶ, διάφοροι, καὶ αὐτὰ ἂν εἴη ταῦς εἰσὶαὶς διάφορα. Et, ὁ δὲ ματαιόφρων Πλήθων μόνον διασύρει βεβλόμενος τὰ ἡμέτερα, αὐτὴν τὴν τῆς εὐαγγελίας ῥῆσιν γυμνὴν λαμβάνων εἰς τὸναντίον οἶσται ἀπάγειν τὸν λόγον λυσῶν ἀκρατῶς κατὰ τῆς ἡμῶν τῶν Χριστιανῶν θεοσοφίας. καὶ ἀπλῶς δὲ εἰπὲν ὅλον τὸ τοιοῦτον σύγγραμμα καθ' ἡμῶν ὑπέλως συντεταχὼς φαίνεται, ἕπερ ἡ σαθρότης τε καὶ σταχύτης ὅλη πᾶντι τῷ λογικῇ εὐμοιρῇ παιδείας ἀμηγένη κατέστηκε, τοῖς δὲ κατ' ἐκείνον, καὶ μάλιστα τοῖς ἐκείνους ἀλόγως τε καὶ κτηνωδῶς, μᾶλλον δὲ καὶ ἀνδραποδῶς παρεπομένους δόξεν ἀντιλέγειν. *Conspice namque qualeso impiissimum Gemistum in suo commentario iudicem semetipsum constituentem in rebus, quarum exquisitam comprehensionem plane nullam*

ss) Praeter breuiorem huncce, etiam alius copiosior eiusdem argumenti Plethonis liber ex Chio adlatus memoratur ab Allatio lib. 3. de consensu c. 3. §. 6. qui incipit: βιβλίον τὸ γι ἐς ἡμᾶς ἦκον πρῶτον ἄρχεται τῇ τῇ σφετέρᾳ δόξῃ ἡμῶν. Puto, inquit Allatius, id opus a Gemisto, antequam in concilium (Florentinum a. 1438) veniret,

cum quilibet se praepararet ad pugnam, ut aliquid dixisse videretur, conceptum exclusivumque fuisse. Gemisti sermones in concilio Florentino habiti referuntur a Siluestro Sguropulo in historia illius concilii p. 155. 197.

tt) Circa a. 1510.

uu) Apud Crusium in Turco-Graecia p. 146.

nullam possidet. Hic latenter christianam sapientiam contemnimque lacescit, Gentilium exsecrandam deorum confitionem quasi dogma hominibus propinare contendit. Quorum facultates, ait, diuersae sunt, ea essentia quoque diuersa sunt. Et, mente captus Pletho tantum nostra contemnere, ac ludibrio adficere volens, ipsum euangelii dictum nudum arripiens in contrarium rapere sermonem opinatur, effuse furens contra Christianorum diuinam sapientiam: et, ut verbo dicam, totum commentarium contra nos subdole videtur scripsisse, cuius imbecillitas et hebetudo cuiuslibet logica doctrina imbuta perspecta est; sequacibus vero illius, et iis, qui sine ratione, bestiarum in modum, imo seruorum dicta sequuntur, contra aliquid apponere iudicabitur. Liber prostat MS. in bibl. Vaticana, Augustana, Ambrosiana, et alibi. Allat. De codd. Vatic. aliisque v. quos citat Montfauc. Bibl. biblioth. MSS. ind. voc. Gemistus et Georgius Gemistus. De cod. bibl. Augustan. v. Reiser indic. MSS. bibl. August. pag. 90. — Paris. in bibl. publ. cod. CMXLIX. nr. 6. et MMXLV. nr. 2. — Mosquae in bibl. synod. cod. CCCXI. Gemisti πρὸς τὸ ὑπὲρ τῆς λατινικῆς δόγματος βιβλίον inc. τὸ ὑπὲρ Λατίνων v. Matthaei Notit. codd. gr. Mosq. p. 204. nr. 44. Idem Matriti in bibl. reg. cod. CXV. nr. 128. et adscripta Constantini Lascaris nota docet, scriptum esse contra Argyropuli librum de Latinorum dogmate, (de quo vide supra, vol. XI. p. 464. sq.) v. Iriart. cat. codd. gr. Matrit. p. 459. et Taurini in bibl. reg. cod. CLXI. v. cat. codd. gr. Taur. p. 245. — Florent. in bibl. Laurent. XVIII. nr. 8. plut. 56. est liber, a Fabricio in nota ad initium huius §. memoratus, at inscriptus: Gemisti πρὸς τὸ ὑπὲρ Λατίνων τῆς Νικαίας βιβλίον, καὶ τῆς Νικαίας ἀπολογίαν καὶ τῆς αὐτῆς Ἡλιθῶνος ἐπὶ τῶν τέλει ἀντιρρήσεις aduersus librum Nicaeni pro Latinis, cum eiusdem Nicaeni responsionibus, et in fine ipsiusmet Plethonis contradictio: incip. τὸ ὑπὲρ Λατίνων βιβλίον, τὸ ἐς ἡμᾶς ἦκον, ἀρχεται μὲν τῇ τῇ σφετέρᾳ ἀμύνειν δόξῃ. Nicaeni apologia s. responsiones ad marginem sunt adscriptae. v. Bandin. cat. codd. gr. Laurent. II. pag. 318. Harl.

25. Eiusdem varia asseruari dicuntur in bibliotheca Augustana; index manuscriptus; [v. Reiser Indic. cit. pag. 85.] Veneta S. Marci, quae fuit Bessarionis, scam. 32. num. 22. [v. supra ad nr. 2. et 8.] et Neapoli in coenobio Augustinianorum sancti Ioannis de Carbonaria, [v. supra ad vol. V. p. 797. nr. 22. et Montfauc. diar. ital. p. 311.] Ambrosiana, Prosphonematicus^{vv)} qui an idem, vel diuersus cum aliquo ex supra recensitis sit, ignoro.

26. Aliquando versibus etiam luisse, dignis illis quidem tanto philosopho, sed paucis admodum, tradit Lilius Gyraldus dialogo 2. de poetis sui temporis. Summa senectute confectus, tamquam qui centum annos natus, si Trapezuntio^{ww)} credimus, obiit. Funus [P] illi satis amplum oratione encomiastica Hermonymus Charitonymus, et Gregorius monachus fecere. Vtraque in Augustana bibliotheca exstat. [v. Reiser. ind. cit. p. 90.] Reliquit Demetrium et Andronicum, filios, ut ex epistola ad eosdem^{xx)} post Plethonis obitum

N 3

ab

vv) Fuit iam supra, p. 386. [p. 95.]

ww) Libro 3. comparat. Platonis et Aristot. Cui adde, quod magistratum in Peloponneso gerere et admodum senem esse Plethonem scribit

a. 1441. Franciscus Philelphus libro V. epist. ad Saxolum Pratensem.

xx) Haec Bessarionis epistola exstat etiam in Allatii lib. 3. de consensu c. 3. p. 937.

ab amico Bessarione cardinale inedita adhuc manifestum fit. [Exstat hæc epistola *Vindob.* in cod. cael. CCLVII. nr. 9. et CCLXXVI. nr. 1. v. *Lambec.* V. p. 367. et 462. *Kollar.* et *Venesius* in bibl. Marc. cod. CCCXXXIII. v. cat. codd. gr. Marc. pag. 152. eumprimis cel. *Morell.* in bibl. MSt. gr. et lat. p. 212. qui quoniam docuit, in hac Allatii editione omnia esse corruptissima, nolui epistolam illam Bessarionis uti Allatius eam ediderat, h. l. repetere. *Harl.*] [P] In calce epistolae distichon ac tetrastichon in eundem Gemistum addebatur, incultum vtrumque, barbarum, nullo syllabarum metro, nullo numero confectum: indicium tamen amici animi, quem ne fraudemus, ut ut est, vtrumque hic exscribemus. Non omnia possumus omnes.

Γαίαν σώματι, ψυχῇ δ' ἄσπερ Γεώργιος Ἰσχες
Παντοῖης σοφίης σεμνότατον νέμεας.

Terram corpore, animo stellas Georgius possidet, uniuersae sapientiae venerabilissimum templum. Et,

Πολλὰς μὲν φύσιν ἀνέρας θεοειδὲς ἔλας.
Πρόχοντας σοφίῃ, τῇ τε ἄλλῃ ἀρετῇ.
Ἄλλὰ Γεμιστὸς ὅσον Φαίδων ἀστέρων παραλάσσει.
Τέσσης τῶν ἄλλων ἀμφοτέρους κερταί.

Multos quidem procreauit homines Deo similes Graecia, sapientia atque alia virtute eximius. Sed Gemistus quantum Phaethon stellis superior est, tantum alios in utroque vincit.

LVI. GEORGIUS, sine Gregorius HERMONYMVS, siue Charitonymus.^{yy)} Hermonymus Spartiata, quisnam, et quodnam vitae institutum sequutus fuerit, habeto tibi ex clarissimo Naudaeo nostro in additamento ad historiam Ludouici XI. cap. 7. Gregorius Typhernas primus Graecorum ab expugnata Constantinopoli Lutetiam venit, et, sistens se coram rectore academiae dixit, sibi in animo esse graecas literas eadem in academia publice docere studiosos: petiitque eo nomine stipendium, quod a sacris canonibus linguarum magistris determinitur. Hoc vero licet nouum atque insolens videretur in homine praesertim externo et paupere, nihilominus blande acceptus fuit, et praemium industriae suae tulit adeo eximium, ut Hieronymus Hermonymus Spartiata, Tranquillus Andronicus Dalmata, et Ianus Lascaris, illi quidem regnante Ludouico XI. hic vero dum Carolus VIII. rerum potiretur, Lutetiam accedere postea, idemque sibi munus deponere non dubitarint. Et Georgius in primis non minus suo, quam Ioannis Reuchlini^{zz)} viri admodum celebris merito inclaruit; siquidem non veretur [P] hic in praes-

yy) Hermonymum diuersum esse a Charitonymo, iam ostendi supra ad vol. XI. p. 635. ibique plura de Georgio Hermonymo et ibid. p. 595. de Charitonymo Hermonymo adnotauimus. *Harl.*

zz) Non Reuchlini modo, sed etiam Guilelmi Budaei praeceptorem fuisse huic Hermonymum,

alt *Montfauconus* p. 99. Palaeographiae Graecae, ubi addit, eum scripsisse manu sua codices graecos aliquot, qui nunc sunt in bibliotheca regis christianissimi et Liturgiam S. Ioannis Chrysostomi, quam habuit Baluzius.

praefatione rudimentorum hebraicorum fateri, se Hermonymo debere, quod linguae graecae ignarus non esset, illudque rursus insinuat, cum in epistolis, quas ad ipsum e Germania scripsit, tum etiam in alia, quas ad Iacobum Fabrum Stapulensem destinata est, ex qua tamquam non passim obuia in bibliothecis, verba, quae sequuntur exscribere non absurdum duxi. Quodque non ignorarent, me ante omnes annis circa quadraginta rursus Alemaniar scholam graeca elementa docuisse, quas ipse ego quondam in vestra Gallia ex discipulis Gregorii Typhernatis adolescens Parisiis acceperam anno Dom. MDCCCCLXIII. quo in tempore illic et Ioannem Lapidamum theologiae doctorem in Grammaticis ad Sorbonam, et Guiljelmum Sardinum Acciensensem in vico S. Genouesae, et Robertum Gaguinam apud Mathurinor in rhetoricis praeceptores audiui. Demum post aliquot annos e Suevia rediens ad Parisios Georgium Hermonymum Spartiatam graece docentem assequutus sum. Fuit Sixto Quarto familiaris, cui in grauissimis etiam negotiis inseruii. Habeo ex nota eiusdemmet Georgii in fine Cointi Smyrnaei ab eodem diligentissime exarati, adseruatique in bibliotheca Barberina sub num. 170. ἑταλειώθη τὸ παρὸν βιβλίον ποιήσιν περιέχον Κοιντὸ Καλαβρὸν ἐπιστρέψαντός με ἐξ Ἀλβανίης τῆς Βρεττανικῆς νῆος ἐν πόλει τῆ Παρισίᾳ ἐν τῇ Γαλλίᾳ χειρὶ Γεωργίᾳ Ἑρμωνύμῃ, τῷ Σπαρτιάτῃ, πεμφθέντος ὑπὸ τῷ μεγίστῳ ἀρχιερέως Σιζτῷ τετάρτῃ ἐπ' ἐλευθερίᾳ τῷ ἀρχιεπισκόπῳ τῆς Ἰορκῆς ἑταίρῳ ἀπὸ Χριστῷ γεννησεως αὐτοῦ, τρίτῃ φθίνοντος ἑκατομβαιῶνος μηνὸς κατὰ Ἀθηνᾶς, ὃν ἱερίον Γαμμαῖσι καλῶσιν. Absolutus est liber continens poëma Cointi Calabri, postquam ex Albione Britannica insula Lutetias in Galliam comueassem, manu Georgii Hermonymi Spartiatæ, qui a maximo pontifice, Sixto quarto, missus fueram ad liberandum Vrouici episcopum, anno a Christo nato 1476. Hecatombæonis mēsis secundum Athenienses, quem Iunium Romani dicunt, die vigesima octaua.

Vertit e graeco in latinum, libellum Gennadii Scholarii patriarchae, qui vita sanctis hominum adpellatur, editum sub Gregorii Hermonymi nomine Basileae in folio 1556. in Haeresiologia *) cum aliis auctoribus cum graecis, tum latinis, qui pro catholica Christi ecclesia contra haereseis scripserunt, et tamen in praefatione ad Ioannem episcopum [P] Wislariensem Ioannes Dola *) de Albo Castro Graecus dicit se praedictum librum de graeco latinum fecisse.

Item vertit e graeco in latinum Mahumetis vitam. Edidit sub Georgii nomine Robertus Winter Basileae in 8vo 1541. cum aliis.

Item Charitonymi Hermonymi capita X. demonstratio, *Christum esse filium Dei, et Deum.* Χαριτωνύμῃ Χερμωνύμῃ ὁκτώ εἰσι ταῦτα τὰ κεφάλαια σὺν ἄλλοις τισὶν ἀποδεικνύντα, ὡς ὁ Χριστὸς ἐστὶν υἱὸς τοῦ Θεοῦ, καὶ Θεὸς ἀναντιρρήτως, καὶ ἀναμφιβόλως, καὶ ἄλως ἀδύνατον. Graeco latina cum notis ex manuscripto codice bibliothecae Augustinae iam-

*) pag. 797-802. latine, graecis omisso.

*) Ioannes Polo, nobilis vir de Albo Castro in praefat. libello praemissa ad Ioannem Wormaniensem episcopum: Quam postmodum ipsemet (Gennadius) volente imperatore (Turcarum Mo-

hamete) scripturas commisit, quod tum nuper ex Asia ab oratoribus magni Turci ad te dignissime princeps aestimauerant, graeco scriptum delatum esset, latinum feci (i. e. curavi faciendum) tuatque dignitati dedicare mihi persuasi.

iamprimum edita a Ioanne Voegelino *) vna cum Cyrilli, Damasceni, et Pselli opusculis Augustae apud Georgium Viller, et Sebastianum Mylium 1608. in 8vo. *) Editumque videtur ex autographo auctoris; quum enim ipse in decimo argumento dicat, ἐπεὶ γομαι γὰρ στενοχωρεῖντες τῇ χάριτι, καὶ διὰ τῆτο ἐπὶ πλέον μὴ συγχωρεῖντες. *Virgeor enim charta propter angustiam deficiente, et propterea longius haec producere non permittente.* Notat Voegelinus, in manuscripto paginae omne spatium scriptura repletum esse. Argumenta, quum in infideles, et Turcas potissimum, qui sacra non admittunt, producantur, neque ex sacrarum litterarum, neque patrum testimoniis, sed ex aliis rationibus deducuntur.

Nondum vulgata est *Monodia in Georgii Gemisti obitum* cum epigraphe, *Hermonymus Charitonymus* habetur in bibliotheca Augustana, [v. ad §. LV. nr. 26.] cum alia in eisdem *Gemisti obitum monodia*, *scriptore Gregorio monacho.*

LVII. De GEORGIO SCHOLARIO verba facturis, illud ante omnia expediendum est, plures ne, an tantum vnicus Georgius Scholarius eadem aetate vixerit. Vnum fuisse *) patria Constantinopolitanum [P] philosophicis disciplinis, et reliqua literatura doctissimum, qui cum Ioanne Palaeologo in Italiam ad concilium Florentinum venit, in quo et de auxilio patriae ferendo, et de pace plures, atque elegantissimas orationes composuit, postmodum cum imperatore Constantinopolim regressum, capta euerstaeque Vrbe a Turcis, cum Turcarum imperator Graecis, vt patriarcham sibi pro more eligerent, praecepisset, inuitum patriarcham creatum, nomenque in Gennadium mutasse, et quum non vltra annos quinque et menses sedisset, negotiorum mole, ac turbarum fluctibus perterritum throno renunciasset, et sibi vixisse, videntur narrare in Turco-Graecia historia ciuilis Constantinopolitana, Gregorius Franza lib. 3. cap. 19, Chalcondylas de rebus gestis Turcarum, et alii, sed omnium recentissimus Manuel Malaxus in historia ecclesiastica. f)

Ioan-

c) *Wegelino*, Augustano.

d) Exempli mei titulo inscriptus annus 1611. Augustae Vindel, apud Dauidem Francum pag. 163-185.

e) Licet tres Georgios Gennadios infra fingat Allatius, tamen vnum fuisse, qui tres personas solus sustinuit, et vni omnia illa, quae sub trium nominibus ille refert, esse tribuenda non dubitabit, qui legerit ea, quae ex eruditiss. viri Eusebii Renaudoti observationibus ad Gennadii homilias Paris. 1709. 4. editas supra exhibui. [vol. XI. p. 349. not. b. vbi per totam §. II. copiosius est Fabr. de Genuadio. Hinc h. l. plura rescui. *Hart.*] De eodem Nic. Comnenus, Graecus ipse pag. 44. praenot. mystagog. *Vir ille in omni litteratura conspicuus, diu Photianus, mox agnita veritate Graecus ingenuus*, (sic Comnenus adpellat Romanis fauentem,) *interfuit auli-*

cus synodo Florentinae, declamantem Ephesium audiuit, denique post catastrophem imperii nostri, sacris Graeciae totius praefectus CPol. patriarcha contra vos, (Photianos) Turcis imperantibus scripsit, totique Graeciae videnda, quae scripsit, exposuit. Vnum esse Gennadium, quem in duos vel tres distraxere Allatius et Caryophylus, obseruauit etiam *Rich. Simon* in libro, gallico edito de transubstantiatione contra Thomam Smithum. *Fabr.* Allatii opinioni subscribit *Lambec.* V. p. 460. sqq. vbi in codd. caef. CCLXXV. et CCLXXVI. *Georgii Scholarii liber secundus de processione Spiritus S. aduersus Latinos* adseruatur, eumque ab altero eiusdem temporis Georgio Scholario, post electionem in patriarcham CPolitanum Gennadio dicto plane diuersum esse iudicat; sed *Kollarius* in not. *A.* Eusebii Renaudoti sententiam veriore adprobat. *Hart.* f) In *Crusii* Turco-Graecia p. 107. et p. 120.

[P] Ioannes Matthaeus Caryophylus, *) Iconiensis episcopus in praefat. quinque capitum concilii Florentini, quae ipse vernaculo Graecorum sermoni donauit, ad lectorem, et in Nota ante orationes Georgii Scholarii post concilium editas, quum videret sub Georgii Scholarii nomine duos commentarios diuersos, aduersosque in eodem argumento, vnum contra Latinos pro Graecis, alterum contra Graecos pro Latinis, neque posset tantam rei discrepantiam concordare, in eam iuit sententiam, vt adfereret, duos fuisse Georgios Scholarios, vnum, qui concilio Florentino interfuit, et pro Latinis contra Graecos scripsit, quique sine vlla dignitate laicus ante captam Constantinopolim obiit: alterum Marci Ephesii alumnum, numquam in opinionem Latinorum abreptum, et qui post ereptum Graecis Byzantium, patriarchatum occupauit, calamo stricto contra Latinos insaniit. [P] Probari potest. Scholarius antiquior multa dixit, et scripsit in synodo, et post synodum: posterior ait, consulto tacuisse ad illud tempus, quum contra Latinos scriberet, sed iam tum suscipere patrociniū dissensionis; familiaris, discipulus, et sectator Ephesii. ὁ δὲ καὶ περὶ ἐμοῦ ὁφθαλμοῦ πεπονήκειν, ἢ ἀμφιγνοεῖν, ἢ τὰναντία δοξάζειν, ποτὲ μὲν ὑπὸ τῆς καιρὸν ἐχούσης σιωπῆς ἡμῶν, πλανωμένους, ποτὲ δὲ τὴν ἐν λόγοις, ἢ πράγμασιν οἰκονομίαν ἡμῶν κατὰ τὸ δοκοῦν σφίσι παρερμηνεύοντας, ἔτι δὲ αὐτὸ καὶ συκοφαντῆντας. ἔδει μὲν τοίνυν καὶ διὰ ταῦτα λόγον συγγράψαντα, διορθώσασθαι μὲν αὐτῶν τοὺς μὴ καθάπαξ ἀνιάτως ἔχοντας, καὶ πρὸς τὴν ἀρχαίαν ἐκείνην, καὶ σύντροφον αὐτοῖς τε καὶ τῇ τῷ Χριστοῦ ἐκκλησίᾳ δοξᾶν ἐπαναγαγεῖν. Et, cūte γὰρ ἀμφιγνοῖται τις λοιπὸν, οὔτε συκοφαντῆν προαχθήσεται, τῆς ἐμῆς γνώμης ἐκδήλου γεγενημένης, ὅτε ἐμεῶν ὠριμότεραν μὲν εἶναι καὶ ἑαυτὴν, ὠφελιμωτέραν δὲ ἢ πρόσθεν, τοῖς τῆς ἀληθείας φίλοις ἐκτίθεσθαι, τούτων μὲν ἐνεκα τὸν παρόντα λόγον ἐνεσησάμην. Quod quidem in causa fuit, ut de nobis vel dubitarent, vel contraria sentirent, quandoque propter nostrum diuturnum silentium elusi, quandoque etiam nostram, aut in sermone, aut rebus dispositionem pro libidine perperam exponentes, quandoque etiam calumniantes. Oportebat itaque propter iam dicta commentarium scribere, eosque, qui non desperata sunt valetudine corrigere, et ad antiquam illam, et una cum ipsis, et Christi ecclesiam opinionem educatam reducere. Et, neque enim quis in posterum dubitabit, neque ad calumnias confugiet, mea sententia in publicum prolata, quum ex se ipsa opportunior, magisque quam antea proficua veritatis sectatoribus esset futura. Horum quidem causa praesentem sermonem institui. Et ad calcem libri illa suggerit: Ἐμαυτῷ δὲ πρὸ πάντων κατηγορῶ, καὶ ὑπὲρ ἡμῶν αὐτῶν θρηνῶ, ὅσοι τοῖς πράγμασιν ἐκείνοις ἐκόντες, ἢ ἄκοντες, καὶ ἢ καθάπαξ, ἢ ἐκ μέρους τινὸς ἐνεσχέθημεν, ἢ δυνάμενοι λαλεῖν ὅμως ἐσιγῶμεν ὑποσελλόμενοι. Me ipsum prae omnibus accuso, et lugeo praeterea nos omnes, quotquot rebus illis sponte, aut ut in totum, vel ex parte interfuiimus, qui cum loqui possemus, tacebamus tamen, et metu sermonem reprimebamus.

Subdit Caryophylus. *Ille, nempe antiquior, ante excidium orientalis imperii cessit e vita, hic captam vidit Constantinopolim. Ille numquam sacris initiatus obiit, hic patriarcha-*

tu

g) Conf. autem supra in vol. XI. p. 363. sqq. §. 23. sqq. *Harl.*

Vol. XII.

0

tu accepto, et mutato nomine dictus fuit Gennadius. Haec omnino temere adserta probare debuerat Caryophylus. [P] Quanto cautius alibi loquutus in re obscurissima fuit. *ἦν δὲ ἕτος, ὡς εἴκεν, συνήθης, ἢ καὶ μαθητὴς Μάρκου τῷ Ἐφέσῳ.* Erat autem hic, ut videtur, familiaris, siue etiam discipulus Marci Ephesii. Sic cum ait Scholarius antiquiorem Constantinopoli rogatu Gregorii tunc Protosyncelli, deinde patriarchae, complura Marci Ephesii argumenta contra Spiritus S. a Filio quoque processionem valide confutasse: sed interea eo vita functo, Bessarionem reliqua Marci sophismata diluisse, nullo probatorum scriptorum dicto confirmata, eludit nos in alea, et somnos narrat, ut ex iis, quae infra, dum de illo Georgii opusculo contra Marcum sermonem habebimus, manifestum erit. Illa mecum Caryophylo conueniunt, duos fuisse, et eodem tempore Georgios Scholarios utrosque cognomento, non iadoclos, neque ineruditos; verum tamen non vno animo, nec eorundem defensores, sed sententiis et voluntatibus discordes. Hic Latinos, ille Graecos ad extremum usque spiritum oppugnarunt. Bene. Cetera non adsentior Caryophylo. Scholarius qui Graecorum causam egit inglorius, absque vlla patriarchatus dignitate, et forte ante excisum Byzantium, monachi tantum habitu Georgium in Gennadium commutans fato functus est. Habeo ex titulo syntagmatis: *Γεωργίῳ, τῷ Σχολαρίῳ, τῷ ὑπερὸν γενομένῳ Γενναδίου μοναχῷ.* Georgii Scholarii, qui demum Gennadius monachus factus est. Nulla hic patriarchae dignitas, quam nec ipse, nec post illum exscriptores operis, saltem pro dignitate operis, et nomen adeo carum, quo, postquam inditum illi fuerat, tantum delectatus est, ut numquam in posterum alio quam ipso publice et priuatim compellari et scribi, Georgii oblitterato, voluerit, siluissent. Hinc scripta illius omnia post patriarchatum sub Gennadii Scholarii nomine, nulla alterius facta mentione innotescunt: quod aliter in syntagmate cernitur, quum primum et praecipuum Georgii, Gennadii tamquam minus notum nomen praefigatur. Scripsit ante patriarchatum initum syntagma illud. Falsum. Monachus enim non potuit, nisi post patriarchatum fieri; cum autem e laico in dignitatem euectus sit. Quare si monachus, ergo iam fuerat patriarcha; si ante monachus, quam patriarcha, ergo alius a Scholario catholicae doctrinae assertore. Nec alium fuisse existimo, quam quem Cortesium Scholarium in aliis operibus manuscripti codices indignant, et presbyterum, ad quem Marcus Ephesius epistolam contra ritus et sacrificia romanae ecclesiae direxit: *ἐντιμώτατε πρεσβύτερε, καὶ ἡμῖν ἐν Χριστῷ ποθεινότατε ἀδελφεῖ κύρι Γεωργίῳ, τῷ Θεῷ [P] δέομαι ὅπως ὑγιαίνῃ ἡ ἀγιωσύνη σου, καὶ ἐπὶ πᾶσι καλῶς ἔχῃ.* Honoratissime presbyter, et nobis in Christo dilectissime frater, domine Georgi. Precor Deum, ut sospes sit sanctitas tua, et in omnibus bene se habeat. P. *τὴν γραφὴν σου δεξάμενος.* Ad quam epistolam satis fusam responsum Andreæ archi-episcopi Colossensis ad ciues Methonenses per modum dialogi, beneficio tum antiquae, tum recentis ecclesiasticae historiae condi Ferdinandi Vghelli abbatibus Cisterciensis etiam per otium legi. Perpetuus Florentinae synodi hostis, quod ex Leonardi Chii epistola, anno 1453. 16. die Augusti de expugnatione Constantinopoleos data manifestum sit. Nec tacuit Chalcondyles lib. 6. *ὁ μὲν τοι ἀρχιερεὺς καὶ σοφῶν τινὰς ἐπελάμβανεν ἐπὶ τὸ Βυζάντιον παρὰ τὰς Ἑλλήνας ἐς διάλεξιν ἀφιστομένους τοῖς τῶν Ἑλλήνων σοφοῖς, οἱ δὲ προσέεντο τὴν γενομένην σφίσι ξύνοδον κατὰ τὴν Ἰταλίαν, Μάρκῳ τε τῷ Ἐφέσῳ ἀρχιερεῖ, ἐδὲ τὴν ἀρχὴν τιθεμένῳ τῷ τῶν Λατίνων δόγματι τὸ παράπαν, καὶ Σχολαρίῳ τῷ τότε παρ' Ἑλλήσι τὰ ἐς σοφίαν εὐδοκίμῳ. ὁ μὲν τοι ἤνυστο αὐτοῖς εἶναι ἐς λόγους ἀμιλ-*

ἀμιλλαν ἀφικνεμένους, ἀλλ' ἀπεχώρουν ἀπρακτοὶ ἐπὶ Ἰταλίᾳς. Hinc motus pontifex romanus virque quorundam doctos Byzantium ad Graecos misit, ut cum his in colloquium venirent: qui quidem synedum et concordiam in Italia factam non admittebant: Marco scilicet Ephesi episcopo, ne quidem ab initio Latinorum dogmati consensum praestare volenti, Scholarioque Graecorum tunc temporis doctissimo. Ut ad colloquium et ad disputationem ventum [P] est, Romani nihil efficere potuerunt, verum re infecta domum reuersi sunt.

Et ut tandem euidentissima ratione rem firmem, Scholarius iste romanae ecclesiae perduellis, neque in concilio Florentino fuit, neque adesse potuit infirmitate oppressus, qui postea monachum induens, et sub eo habitu etiam post concilium unionem illam Florentinam summopere obiurgans, multa cum Latinis conflictatus est, quae de Catholico Scholario, qui cum imperatore Florentiae fuit, et non nisi cum ipso patriarchatu semper antea laicus, ecclesiasticis initiatus adseritur. Manifestum itaque est, non Scholarium patriarcham, sed alterum monachum a patriarcha diuersum, conuitium ecclesiae latinae fecisse. Non ex meo ista profero. [idque vberius demonstrare sustinuit: sed a Renaudotio confutatus. Harl.] [P] In epistolis item, quas monachus scripserat, licet habitum mutarit, naturam tamen suam haud vincere potuit, ut in romanam ecclesiam, quam semper contumeliose laedit, odium sibi insitum aliquo modo ex animo euelleret. Quomodo ergo Scholarius Catholicus, erit patriarcha schismaticus? Monachum mihi a patriarcha, concilio adhaerentem, ab eo, qui in concilio non fuerat, seiunge, et euidentissime contra Caryophyllum conclude, Scholarium schismaticum nullo modo patriarcham fuisse; eum, qui in Italia fuit, non ante excisam urbem fato occubuisse, sed adhuc superstitem imperii Othomanici exordio vna omnium sententia ex laico patriarcham electum: Scholarium alterum prius monachum factum continuo schismati inhaesisse, qui nec patriarcha fieri potuit, quam non ex laico, sed [P] ex monacho et monachorum praeposito in patriarchatum ipsum contra scriptorum omnium fidem gradum fecisset.

Scholarius vero, qui semper virtute ac doctrina sua praesidium Latinis contra Graecos fuit, praeceptorem habuit *Matthaeum Camariotam*, non indoctum hominem, [de quo vide supra; vol. VI. p. 118. sqq. Harl.] ut in fronte cuiusdam libri Ioannis Zygomalae adnotabatur: τῷ σοφωτάτῃ, καὶ λογιωτάτῃ Ματθαίῳ, τῷ Καμαριώτῃ, ἐξηγήσας εἰς τὰς ἐπιστολὰς Συνεσις τοῦ σοφωτάτῃ, καὶ θεοφιλεστάτῃ ἐπισκόπῃ γεγραμμένη οἰκείῃ χειρὶ τοῦ Καμαριώτῃ. καὶ ἐτι βραχὺ ὑπόμνημα εἰς τὸν αὐτὸν Καμαριώτην, ὅτι ἀπὸ Θεσσαλονίκης ἐρμώμενος, καὶ φιλόσοφος ὢν, ἦλθεν ὧδε εἰς Κωνσταντινῆπολιν ἐν τοῖς ἐσχάτοις δυσυχέσι χρόνοις τῶν βασιλέων τῶν Παλαιολόγων, καὶ ὧδε μένας κατὰ τὴν ἄλωσιν τῆς πόλεως ὑπῆρξε διδάσκαλος τῷ Πατριάρχῃ κυρίῳ Γενναδίῃ, τῷ Σχολαρίῃ, καὶ ἄλλων τινῶν ἀρχόντων περὶ τὰ μέγα τῆς βασιλείας τῷ Σελτάνῃ Μωράτῃ. Doctissimi et eruditissimi Matthaei Camariotae expositio in sapientissimi et reuerendissimi episcopi Synesi epistolas, manu ipsius scripta. Praeterea commentariolum in eundem Camariotam, quomodo patria Thessalonicensis, professione philosophus huc Constantinopolim venerit ultimis regum Palaeologorum miseris temporibus, et hic post urbem amissam substitit, postquam Scholarii, qui postea patriarcha fuit Genadius, et quorundam aliorum optimatum circa medium regni Sultani Amuratæ, praeceptor fuisset.

fuisse. Nec dissentit Maximus Margunius epist. ad Davidem Hoescheliam Synopsi rhetoricae Matthaei Camariotae praefixa: οἶμαι δὲ Ματθαίῳ εἶναι τὴν Καμαριώτην τὸ ἀγγράμμα, ἀνδρὸς τάτε ἁλῶν εὐσεβῆς καὶ περὶ λόγους ἐκ ἀγενῆς. προσπεφοιτῆται δὲ τῷ πρὸς τοῖς ἁλῶν καὶ Γεννάδιος ὁ Σχολάριος, ὁ μετὰ τὴν ἁλῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως τῆς αὐτῆς οἰκίας καταπίπτει, ἀκμάσαντι μὲν πρὸ τῆς ἁλῶν, ὀλίγω δὲ ὕστερον ταύτης ἀπολιπόντι τὸν βίον. Scriptio, ut videtur, Matthaei Camariotae est viri pii et loquendi facundia disert. Eum inter alios audiuit Gennadius Scholarius, qui post captum Byzantium eiusdem urbis gubernacula sibi concredita sustinuit. Matthaeus ante excidium floruit, sed paulo post excidium diem obiit. De discipulis et patria Matthaei Camariotae non nimis verosimilia tradit Theodosius Zygomala epist. ad Martinum Crusium de periculis et cladibus Constantinopolitanis. ^{h)} Cum Graecorum imperatore Ioanne in Italiam veniens, Ferrariae Florentiaeque concilio interfuit, ut supra adnotauimus. In synodo rogatus, ut sententiam diceret, a qua dicenda laici in synodis excluduntur, quum laicus ipse esset, nihilominus dixit, et libris de ea editis, omnibus testatam esse voluit sess. 25. ἐπεὶ [P] δὲ μετὰ πάντων τῶν εὐγενεστάτων ἀρχόντων προτρέπομαι νῦν καὶ αὐτὸς ὑπὸ τῶν θεῶν σου κράτους ὀλίγοις ἡμέραις δηλώσαι τὴν ἐμὴν διάνοιαν, βούλει γὰρ τῷ συμπεράσματος τῆς ἀγίας ἐνώσεως πάντας ἡμᾶς συναυνοῦντας, καὶ ὑπακούοντας ἔχειν, οὐ γνώμην δίδοναι, τῷτο γὰρ μάλλον ἀρεμότες τοῖς τοῖς ἐκκλησιαστικῶν θεόνους τε, καὶ βαδμοῦς εἰληχόσι, πληρώσω τὸ προσταττέμενον. Et, καὶ τῷτο ποιῶ, οὐ διότι εἰμὶ κοσμικός, καὶ ἀνάγκη ἔχω· πεῖθεσθαι τῷ θεῷ κράτει σου καὶ τὰ ἐξῆς. Sed quoniam inter alios nobilissimos viros sacrum tuum imperium me quoque hortatur ad proferendum, quod sentiam: vis enim in concludenda sancta unione nos omnes habere consentientes dictoque audientes, non quidem ferendo sententiam, hoc enim potius congruit iis, qui sortiti sunt sedes et gradus ecclesiasticos, faciam imperata. Et, idque facio non quia sum laicus, et necesse mihi est sacro tuo parere imperio etc. Post synodum, et collapsas fortunas Graeciae etiamnum laicus eligitur patriarcha Constantinopolitanus, et Gennadius mutato nomine nuncupatur; et quemadmodum antea patriarchae ab imperatoribus christianis in eorum consecratione, ita ipse a Turca, muneribus etiam oblati excipitur. Georgius Franza lib. 3. cap. 19. historia politica lib. 1. Turco-Graeciae. Malaxus in historia eccles. et alii. Quinquenaum praefuit, et aliquot menses, et tranquillae vitae ac quietis studio patriarchatu se abdicavit, et in monasterio Prodromi in monte Menoecei prope Serras sito vitam posuit. Sequunturque Latini fere omnes, Possevinus, Bellarminus, Panuinius, et alii. Genebrardus Chronolog. lib. 4. in Nicolao V. nescit, an is sit Gennadius Scholarius patriarcha Constantinopolitanus, qui synodo Florentinae interfuerat, et pro Latinis contra Graecos de capitibus quinque scripserat e graecorum patrum testimoniis, nullo tamen evidenti argumento, si bene sapio.

His iisdem temporibus vixit GENNADIUS GEORGIUS SCHOLARIUS, metropolita Phaforum, a supradictis longe diuersus, quum Georgius Scholarius monachus, non adseratur fuisse metropolita, et patriarcha post patriarchatum sibi vixerit, ad quem legitur Elegia graeca Francisci Philelphi in lib. 2. Psychagogiae carminum graecorum. ^{h)}

Nec

^{h)} In Crusi Turco-Graecia p. 90.

rium hanc Philelphi elegiam pertinere, docet Eusebius Renaudotus p. 41. ad Gennadii homiliam. [v. supra vol. XI. p. 552. sq.]

^{a)} Non ad alium, quam ad Georgium Schola-

[P] Nec dubito, alios etiam huius nominis ac cognominis perplures fuisse, quorum scripta quum nulla ad manus peruenierint, ac si nulli fuissent, de illis sermo nullus nobis habendus est.

Hinc pro certo affirmare possumus, opuscula omnia, quae sub Gennadii Scholarii nomine circumferuntur, huiusce Gennadii esse, et potissimum, si patriarchae titulo muniantur. Item, omnia, quae latino nomini fauent, etsi Gennadium non praeferant: item quae aduersus Georgium Gemistum, cum quo iste noster simultates exercuit, id enim ipse de se scribit, Manuele rhetore referente. Manuelis verba supra ⁴⁾ relata sunt.

Versiones item ex latinis auctoribus huic tribuendae sunt, quum ipse opusculis contra Gemistum, et in Italia fuisse, et linguam calluisse latinam profiteatur, quamuis in eo id etiam cauillatus sit Gemistus, quod de alio non dixerint. Licet enim ille de se dicat, οὐτὼ καὶ ἐμοὶ πάντων τῶν ἑκατέρωθεν συγγραψαμένων ἐπεληλυθότι καλῶς καὶ ταῖς ἱεραῖς βίβλοις ἐγκύψαντι, πέρρωθεν ἀρξάμενῳ τῆς περὶ ταῦτα σπουδῆς ἐξευρεῖν τι πλεον, ἐπὶ συνηγορία μὲν τῆς ἀληθείας, καθαίρεσι δὲ τῶ ψεύδους ἐκγέγονε. Non alia ratione, et mihi omnibus ex utraque parte bene perlectis et sacris libris perceptis, quum iam inde multo abhinc tempore in simili conatu praestiterim, praeter iam dicta aliquid in re proposita ad confirmandam veritatem, et ad oppugnandam falsitatem de nouo contigit inuenire. Et cap. 18. καθάπερ ἡμεῖς νῦν σχεδὸν ταῖς ἑκατέρων συστάσεσιν, ὑπὸ τε φιλοτιμίας, καὶ ἀνάγκης ἐγγεγυμνασμεθα. ἔδεν γὰρ ἐς, παρὰ Λατίνοις ῥητὸν, ἢ ἐπιχείρημα πρὸς τὴν αὐτὴν δόξαν ταύτην, ὃ μὴ καὶ πρὸς τὴν τῶν ἡμετέρων μετελήλυθεν εἰδήσιν. Quomodo nos nunc fere utriusque instantis a gloriae cupiditate, sine etiam necessitate exerciti sumus. Nulla enim apud Latinos sententia est, nullum argumentum eorum opinioni conferens, quod ad nostram cognitionem transuectum non sit: et alibi Planudem reprehendat, quod male verbum Augustini graecis reddiderit: latinae tamen linguae peritiam nullam sibi vindicat. Argumenta etenim, ac discursus vtrinque fieri solitos, interpretum studio, et scribentium fastu, Graecis quoque ipsis latinae linguae ieiuniis multo ante patuerant.

Illud quoque certum est, quae Latinis, ac eorum sententiae, et praecipue de processione Spiritus sancti cornua obuertunt, alterius Georgii Scholarii esse, et forte etiam, quae *Cortefii Scholarii* nomen praefixum habent. [v. supra, vol. XI. p. 351. ibique not. g. Harl.] Reliqua nisi argumentum efficax oppositum suadeat, utrius sint, in ambiguo esse. Ordiamur ergo a certissimis, et [P] a Georgio nostro, qui Gennadius obtento patriarchatu, vocari voluit.

1. Scripsit varias orationes. Primam ad synodum orientalem Florentiae, de pace, et ferendo patriae auxilio. Secundam, de faciendâ unione, dogmaticam, quae praesenti rerum statui esset profutura. Tertiam, qua impedimenta pacis tolluntur. Quartam, in qua exponuntur, per quae pax huiusmodi perfici possit. Editae sunt ⁵⁾ primum Romae graece cum

O 3

⁴⁾ pag. 753. seq. ed. vet.

p. 616. et tom. XIII. Labbei p. 542. et tom. IX.

⁵⁾ Exstant in tomis Concil. tom. IV. Bini Harduin. p. 442.

cum concilio Florentino in folio: [vid. supra vol. XI. p. 371. sq. 373. sqq. Tum Allatius ex concilii Florent. sess. 25. argumentum orationum repetit. *Harl.*] Earum aliquas in Rutenicam linguam versas Ioanni Basilio, magno Moscouiae duci, ad illum a Gregorio XIII. pont. max. allegatus, ut ipse narrat in Apparatu, obtulit Possevinus. [P] Nec alio respexit Marcus Ephesius libello de synodo Florentina: καὶ τις τῶν ἡμετέρων ἐπεχείρησε λέγειν, ὡς καλὸν εἶναι τὴν εἰρήνην ἀσπασάσθαι, καὶ τὰς ἀγίας συμφωνίας ἀποδείξαι πρὸς ἑαυτὰς, ἵνα μὴ δοκῶσιν οἱ δυτικοὶ τοῖς ἀνατολικοῖς ἀντιφθέγγεσθαι. Et quidam ex nostris adgressus est dicere: Bonum est pacem amplecti, sanctosque inter se consentientes demonstrare, ne videantur occidentales contraria loqui orientalibus. Ad quem Iosephus Methonensis episcopus in Apologia, συνηγόρησε δ' αὐτῷ καὶ Σχολάριος ὁ σοφὸς, ὃς καὶ λόγους τρεῖς ἐξέθετο περὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς εἰρήνης, καὶ τὰς ἀγίας ἀνατολικὰς τε καὶ δυτικὰς ἐν αὐτοῖς τοῖς λόγοις μάλα γενναίως συμφωνοῦντας ἀλλήλοις ἀπέδειξεν. Cuius sententiam vir doctus Scholarius confirmavit, qui tres etiam orationes de vnione ecclesiastica edidit, quibus sanctos orientales consentire cum occidentalibus praecclare admodum demonstravit. De illis etiam Fabius Beneuolentius: Scholarius igitur, etsi dignitate multis esset inferior, doctrina tamen nulli erat secundus, ut ex hoc commentario patet, in quo decreta concilii tuetur. Sed et in eodem concilio duos libros edidit suae fidei confessionem in eis exponendo, quos imperatori, aliisque in synodo legendos tradidit. Et audiui Parisiis latinos factos, atque editos. Praeterea hic tres orationes composuit: ubi et Graecos suos ad unionem cum Latinis hortatur, luculentissimas. Nam eloquentias palmam huic tribuere tum Graeci videbantur. Idcirco eas iussu imperatoris volumini concilii afforunt insertas sunt.

2. Occupato per omne nefas Byzantio, Sultanus Mahometus innata discendi cupiditate, saepissime de rebus fidei christianae, eiusque arcanis, nec non philosophicis quaestionibus cum doctissimo isto Gennadio sermonem conferebat, et inter alios quodam die per patriarcheum obequitans, ubi intellexisset, ibi adesse patriarcham in Pammacaristi [P] ex equo discedens, superque solium adsidens, multa de religione nostra, facta primum patriarchae potestate, ut libere et absque villo periculi metu responderet, interrogat. Ingenue Scholarius, ut virum vere doctum, pium, atque catholicum decebat, pro sui muneris et tanti mysterii dignitate ad interrogata respondit. Disputatione illa Sultanus non indelectatus, eam et scripto sibi consignari, et in Turco-arabicam linguam ab Achmete Berrocae praefecto, Mahometi Zelebi commentariensis patre transferri iussit, eo titulo: τῇ σοφότητι, καὶ λογιωτάτῃ κυρῇ Γενναδίου τῷ Σχολαρίῳ, καὶ Πατριάρχῃ Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης, ὁμιλία ἐξηδεῖσα περὶ τῆς ὁρθῆς καὶ ἀμωμῆτης πίστεως τῶν Χριστιανῶν. ἐρωτηθεὶς γὰρ πρὸς τῷ Ἀμην Σουλτάν, τῷ Μαχμέτῃ, τί πιστεύετε ὑμεῖς οἱ Χριστιανοί; ἀπεκρίνατο δὲ ἕτως, καὶ ἔπειτα πρὸς αὐτὸν, μετεγλωττωσθὲν δὲ εἰς τὴν Τυρκῶν βουλὰς, ὑπὸ τῷ Ἀχματ Καδδὴ Βεῤῥόας, τῷ πατρὶ Μαχμέτ Τζελεμπὶ τῷ ἀναγραφῆως. Sapientissimi et eruditissimi viri, domini Gennadii Scholarii patriarchae Constantinopolensis nouae Romae, homilia habita de vera et inculpata Christianorum fide. Interrogatus enim ab imperatore Mahometa: Quid creditis vos Christiani? respondit ei ad hunc qui sequitur modum. Translata est autem in Turco-arabicam linguam ab Achmete, Berrocae praetore, qui Mahometas Zelebi commentariensis pater fuit. Historia politica. Viginti capitibus comprehensam, et inter

inter historiam ecclesiasticam Manuelis Malaxi relatum atque latine versam Martinus Crusius edidit, vna cum Turcicis Achumatis et Malaxi historia in Turco-Graecia lib. 2. Basileae per Leonardum Oseuiniū 1584. fol. et latine in biblioth. patrum. Crusius confundit, et cum Crusio Possseuius homiliam hanc cum alio eiusdem Gennadii opusculo *) alio modo, et sub forma dialogi graece et latine a Ioanne Brassicano edito, Viennae 1590. 8. Cuius inscriptio est: τῆ ἀδεσιμωτάτης Πατριαρχῆς Κωνσταντινῆ πόλεως Γενναδίου Σχολαρίου βιβλίον σύντομόν τι καὶ σαφές περὶ τινῶν κεφαλαίων τῆς ἡμετέρας πίστεως, περὶ ὧν ἡ διάλεξις γέγονε μετὰ Ἀμηνᾶ τῷ Μαχαμέτῃ. ὃ καὶ ἐπιγέγραπται, περὶ τῆς οὐδ' τῆς σωτηρίας ἀνθρώπων. ἐρωτᾷ ὁ Τῆρκος· ὃ δὲ Πατριαρχὴς ἀποκρίνεται. Reuerendissimi patriarchae Constantinopolitani Gennadii Scholarii liber brevis et clarus de aliquibus capitibus nostrae fidei, de quibus colloquium habitum est cum Amira Machumeto, et inscriptum fuit: via salutis hominum. Interrogat Turca; patriarcha respondet. Subdit Crusius: nesciebatur, quum ederetur is libellus, quis esset ille Gennadius, tanquam si ante 1100. annos vixisset, presbyter Massiliensis; quum nondum esset Muhametes [P] Turca. At nunc ex praesenti historia patet esse Gennadium, qui post expugnatam a turcis urbem Constantini, primus factus sit ibi patriarcha. Habebatur manuscriptus Scoriaci in bibliotheca regia, Monachii Bauarica, Londini Blonderiana, et in Romanis apud Alexandrum Cherubinum, et alios passim. [Posthaec Allatius, quae Possseuius hisce libellis obiecit, diluere et Gennadium excusare studuit.]

[P] 3. Pro concilio Florentino contra recentiores nonnullos Graecorum, qui illud contumeliose laedebant, pro quinque capitibus in eius definitione decretis apologiam solidam et efficacem composuit. [v. supra vol. XI. p. 572. sq. nr. 3.] [P] Quanti eum fecerit Bessarion cardinalis Nicaenus, ostendit in epistola quadam ad Graecos de primatu Petri, in qua eadem fere leguntur, quae apud Gennadium conscripta sunt, interdumque iisdem verbis; nec dici potest, primum scripsisse Bessarionem, quum eius epistola data sit anno 1463. et Gennadius obierit 1460. secundum Panuinii Chronicon, ut liquido pateat, tunc apud omnes eius virtutem claram et celebrem extitisse. Tradit praeterea in hac versione Gennadii, quatuor codicum ope se adiutum fuisse, antequam liber graecus typis excuderetur. Primus est aduectus e Creta, relatumque est, eum fuisse Georgii cuiusdam Corinthii, viri in graecis literis non mediocriter eruditi, quo cum ipse ante multos annos Venetiis familiariter versatus fuerat. Alter fuit Marcelli secundi papae, eum de sua bibliotheca protulit cardinalis Sirietus, testatus aureis centum coemptum. Tertius ex Vaticano ab hoc fonte deductus ac descriptus. Postremum, sed magis vetustum commodauit illustrissimus cardinalis Farnesius, ac sine nomine auctoris in insula Naxo, vna ex Cycladibus, ut videtur conscriptum. Exstabat etiam olim manuscripta haec Gennadii apologia in bibliotheca Antonii Augustini cod. CLXIII. De auctore huius operis satis in syntagmate nostro de vtriusque ecclesiae, occidentalis atque orientalis, perpetua consensione *) contra Arcudium et Caryophylum disputauimus. Hinc lector petat, si placuerit.

4. Eius.

*) De huius editionibus dixi vol. VIII. p. 92. [ibique conf. not. *uv.* et vol. XI. p. 361. in primis p. 376. sqq. *Harl.*] n) lib. 3. cap. 6.

4. Eiusdem *de praedestinatione* tractatum ad Iosephum Thessalonicensem, cuius illud principium est, κλινοπετής ἐδεξάμην σε τὴν ἐπιστολήν, primum edidit *) David Hoescheliuss a Maximo Margunio acceptum Augustae 1593. in 4to illud post patriarchatum renunciatum scripserat, ut ex illis colligo: ὁ γὰρ ἡμέτερος καιρὸς καὶ τῶν ἡμετέρων ὥχεται λόγων, μάλλον δὲ παντὸς ἀγαθῆς. καὶ δεῖ καὶ τὴν ἐσχάτην ἀμορφίαν τῷ γένους ἐν ᾧ παντὶ πράγματι καθήμενος ἐν γονίᾳ παθῆναι σιωπῇ καὶ τὴν ἀπαγωγὴν τῆς τοιαύτης ἐξαίτεσθαι ζωῆς, ὅποταν ὑπονεύει τὸ θεῖον. *Nostrum etenim tempus, et nostrorum sermonum, imo totius boni abiit. Oportetque extremam nationis in unaquaque re deformationem in angulo nos confidentes deplorare tacite, et ex hac vita abitionem deprecari, cum id annuerit Numen.* Et in fine tractatus: ἔχεις [P] καὶ τῶτον ἡμῶν ἐκ τῆς ἡσυχίας τὸν λόγον. *Habet et hunc nostrum ex quiete et tranquillitate sermonem.*

5. Eiusdem εὐχὴ εἰς τὸν ἕνα καὶ τρισυπόστατον Θεόν. *Oratio ad unum, et trium personarum Deum.* P. Σεῖ ἁγίε, παντοδύναμε, αἰδίδε, κραταίε. [vid. supra, vol. XI. p. 177. et p. 389. Harl.]

6. Literas in sepulcro magni Constantini excisas, de excidio Urbis, et Turcarum imperio obstrusas ad illa tempora, nullique notas ipse primus exposuit, et vulgavit. [v. ad vol. XI. p. 389. et VII. p. 695. sqq. ac VIII. p. 45. Harl.] Et haec quidem edita sunt.

[P] Nondum vulgata 7. *Monodia de direpta Constantinopoli per Turcar.* Fabius Benevolentius: *audiui etiam de Angelo Iustiniano, graeco homine, Gebennensi episcopo, et legisse Monodiam Gennadii eiusdem argumenti, in qua copiose explicat et lamentatur suae civitatis et gentis interitum, vel magis excidium.* [v. vol. XI. p. 389.]

8. Gaulminius Notis in Eustathium de Ismeniae et Ismenes amoribus commemorat Gennadii librum, cuius titulus est: ἐτέρα ἐκθεσις τῆς Ῥαμπλῆς, ἣν ἔλαβεν ἀπὸ τῆς βιβλῆς Γενναδίου Πατριάρχου. [v. supra ad vol. XI. p. 389. sq. Harl.]

[P] 9. Περὶ ψυχῆς. *De anima.* Scoriaci in bibliotheca regia VI. 8. 11. καὶ ὑπάρχει αὐτῆς. *Et existentiā ipsius.* Ibidem VI. 4. 3.

[Quae Gennadii opp. posthaec Allatius nr. 10-24. vberius recensuit, ea supra ad vol. XI. p. 390. sqq. iam partim in compendium redacta, partim cum aecessionibus commemoravi. Quare brevitatis studio ea h. l. praeterrmittam. Illis adde Gennadium C. P. in vita S. Ioannis Chrysostomi, ex qua excerpta facta sunt a Nicone in amplissima collectione etc. in cod. Coisl. XXXVII. v. Montfauc. bibl. Coisl. p. 111. sub finem. Harl.]

[P] Posseuinus in Appendice prima Apparatus: *Quin Monodia, Georgii Scholarii in dormitionem S. Marci* [v. supra vol. XI. p. 374. nr. 9.] Rescribo verba Posseuini, qui ex graeco Scholarii transfulerat; *Ephefina episcopi extabat Venetiis graece MS. in bibliotheca ad sanctum Antonium. Viennae autem Austriae in bibliotheca imper. liber de processione Spiritus sancti ad Comnenum magnum Trapezuntii* [P] *regem graece MS. cum altero eiusdem argumenti.* Libri

e) v. supra, vol. XI. p. 379. nr. 28. sqq. Harl.

Libri de processione, ad quemnam ex his referri debeant, quis non oculatus testis dicere audeat? [sed v. ad vol. XI. p. 385.] Legi huius epistolas nouem ad Notarain magnum duceim, et imperatoris generum ante, et in ipso monachatu scriptas, non nimis elegantes; in iis vero, quas monachus dederat, Latinos fere omnes Graecosque ipsos, qui Latinis adhaeserunt, proscindit. Eorum principia sunt: I. *σὲ καὶ τῇ πόλει ταύτῃ πάγκοινον ἀγαθόν.* II. *τί τῆτο πέπονθας.* III. *οἱ τῶν μυρεψῶν ἐπισήμονες ἐκ διαφορῶν αἰρωμάτων.* IV. *νέω μοι ἔτι ὄντι, καὶ ἐς διδασκάλους.* V. *ὁ σοφιστὴς Λουκιανὸς τῷ λόγῳ θέλων δεῖξαι τὴν δύναμιν.* VI. *ἤκει μοι ἑναγχος ἡ ἐπιστολή.* VII. *ἁγίε μου αὐθέντα παντοίως ἡμᾶς κατεγλύκκνας.* VIII. *τί πρῶτον, τί δὲ ὕστατον, τί δὲ μετὰξυ.* IX. *ἦν μὲν ἐπηγγελάμην σοι πέμψεν ἐπιστολήν.* Inter easdem habentur et eiusdem Notaræ ad Scholarium epistolæ.

In bibliotheca regis Gallorum conseruatur eiusdem oratio, *ἐπὶ τῇ δι' ἐγκατάλειψιν Θεοῦ ματαίῳ, καὶ ἀλόγῳ, καὶ ἀσυντάκτῳ καινοτομίᾳ τῆς πίστεως.* De *inani, absurda, et improposita, per permissionem Dei, inputatione fidei.* P. *τίς δάσκει μοι πτέρυγας ὥσπερ περὶ πτεράς, καὶ καταπαύσομαι.* [v. supra, vol. XI. p. 382. nr. 56.] Est etiam apud me beneficio doctissimi Auberti. Legitur etiam alicubi eiusdem *κανὼν εἰς Γρηγόριον τὸν Παλαιῶν ἀρχιεπίσκοπον Θεσσαλονίκης.* In *Gregorium Palaniam Thessalonicensem archiepiscopum canon.* ἡ ἀκροσιχίς· ἡ σὴ πόλις σέφει σε τοῖς ὕμνοις, πάτερ. ἐν δὲ τοῖς θεοτοκίαις. Σχολάριος. P. ἡ ἐπὶ σοὶ λάμψασα χάρις τῷ Πνεύματι.

Habebatur etiam in Medicea bibliotheca, *Γεωργίῳ Σχολαρίῳ ἐπιτάφιος εἰς τὸν δεσπότην Πορφυρογέννητον, τὸν Παλαιολόγον.* *Georgii Scholarii oratio funebris in despotam Porphyrogenetam Palaeologum.* Sed cuiusnam ea fuerit schismatici, an catholici? diuinent qui legent. [Add. supra, vol. XI. p. 381. sq.]

Si Curtesius^{p)} cognomento fuit, quod etiam in ambiguo est, ad illum referre oportet *Γεωργίῳ Κερτέση τῷ Σχολαρίῳ περὶ σοιχείων, ἥτοι γραμμάτων, προσωδίων, καὶ τῶν ὀκτῶ τῷ λόγῳ μερῶν; ἥτοι εἰς γραμματικὴν πρῶτην εἰσαγωγήν. ἐξεδέδη δὲ φίλῳ τινὶ αἰτήσαντι.* [v. not. g. ad vol. XI. p. 351.]

[P] Tandem valde suspenso animo expecto aliorum iudicium, cuinam ex his Scholaris vindicanda sint, Oratio in *adnunciationem sanctissimæ Deiparæ*, quam scribit Possevinus reperiri in regia bibliotheca regis catholici Scoriaci, licet ipse credat, Georgium hunc esse eundem, qui postea dictus est Gennadius, qui et patriarcha Constantinopolitanus; item, Oratio in *natiuitatem Domini πολύσιχος*, verbosa, et non sine taedio legenda ab Antonio Damila exscripta in Palatina bibliotheca. Ea nullum praefert titulum, in fine tamen scriptum est, *Ἀντώνιος ὁ Δαμιλᾶς καὶ τῆτον ἔγραψε τὸν λόγον ποιηθέντα σοφωτάτῳ ἀνδρὶ Γεωργίῳ τῷ Κουρτέση τῷ Σχολαρίῳ.* Antonius Damila et hanc exscripsit orationem, compositam a sapientissimo viro Georgio Curtese Scholario. Cuius initium est, καὶ πᾶσι μὲν τοῖς

p) Vide supra p. 764. et 770. ed. vet. et nou. p. 106. et 109.

τοῖς ἄλλοις τῶν ὄντων ὁ τῷ ἄναι καὶ ζῆν ἐμπέφυκεν ἔρως. [conf. supra, vol. XI. p. 373. nr. 8. et p. 374. nr. 9. Harl.]

LVIII. GEORGIUS sacerdos e CORELIANO oppido, tractatus Guidonis de Monte Rochen in linguam graecam transtulit, Γεωργίῳ ἀπὸ κώμης Κοριλιάνης ἐρμηνεία ἐκ τῆς Λατινικῆς διαλέκτε' εἰς τὴν τῶν Γραικῶν Γοήδου δὲ Μόντε Ροκέν. Guido professione theologus, natione Gallus, ut tradit Posssevinus in Apparatu, scripsit anno 1333. librum praenotatum, Manipulus Curatorum, ad Rainmundum Valentiae episcopum, recusatus est sapiens. Graeca Georgii versio adseruatur in Vaticana. Fuit is, ut diximus, patria Corelianensis, familia ab Alexandris, doctrina et virtute conspicuus. Floruit sub Ferdinando Neapolitanorum rege, ut ex eius scriptis colligitur. Scripsit pleraque sermone graeco, sed inculto et barbaro, pietate tamen et religione Numinis plena. Inter alia praeter iam dictum opus, praecipuum sibi locum occupavit Tractatus, περὶ φόβου Θεῶν κριμάτων. De timore diuinorum iudiciorum, viginti sermonibus distinctum, nuncupatumque sacerdoti Antonio ex Vrbe Melepiniana. Ut auctoris in libro digerendo scopum, et tractationis modum, dictionisque gustum habeas, quum liber non omnibus obuiam sit, sed in extremis Hydruntinorum finibus, Coreliani nempe, lateat, praefationem ipsius, quam mihi humanissime rerum ecclesiasticarum scientia et christiana pietate conspicuus Franciscus Arcudius communicauit, hic adtexaim. Τῷ αἰδεσιμωτάτῳ ἱερεῖ Ἀντωνίῳ [Ρ] ἀπὸ χώρας Μελεπινιάνης, ὁ ἱερεὺς Γεωργίος ὁ τῶν Ἀλεξάνδρων ἀπὸ χώρας Κοριλιάνης χαίρειν. ἐν ταῖς ἄλλαις ὑπερλαμπροτάταις σε ἀρεταῖς καὶ ταῖς ἐπιφανεστάτοις τῆς ψυχῆς σε χαρίσμασι, πάτερ αἰδεσιμώτατε, τὸ φιλομαδὲς μεγάλως ἐξατράπτει. ἀνθ' ὧν γίνεται, ὅτι σαυτὸν αἰεὶ πρόθυμὸν τε καὶ εὖνουν παρέχεις εἰς τὸ καταλαβεῖν τὴν τῶν σοφῶν διδασκαλίαν. ἀλλ' ἐδὲ τῇ ὑψηλοτάτῃ σε εὐφροία αὐτάρεκα τυγχάνοσι τὰ παρὰ τοσούτων, καὶ τοιούτων, ἀνδρῶν ἐνωτισθέντα. καὶ γὰρ τῶν Θεῶν, καὶ ἀνθρωπίνων πραγμάτων ἀνιχνεύσαι, ἢ γνῶναι τὸν λόγον ἐφίμενος εὐλαβείᾳ ἐνδιατρίβειν σπεύδεις τοῖς τῷ Θεῷ ἱεροῖς ναοῖς, ὥστε ἐκεῖθεν ἐξαίτλησαι πᾶν, ὅπερ ὑπ' ἐκείνων, οἱ τινες παιδευτικῶς, ὡς τοῖς λαοῖς λαλεῖσθαι εἰώθεν, ἐκδιδάσκειται. ἐπαυτῶσαι ὅτως ἀξία ἢ τάξις αὕτη ἢ μόνον τοῖς νέοις, ἀλλ' ἐτι καὶ παντὶ πολυχρονίῳ καὶ γέροντι. ἐπὶ περ ἐδὲς τοσούτον σοφός, ὅς γε τόνον πολυΐτωρ, ὅς τε ἀκέρων σοφώτερος γενέσθαι ἢ δυνήσεται. ἐξ ἧς ὑφίσταται ἡ ἀπόφασις ἐκείνη, κεφαλαίῳ πρώτῳ τῶν παροιμιῶν, ἀκέρως σοφός σοφώτερος γίνεται. Διὸ θαυμαστοῖς ἐπαίνοις ἀξιεῖται Σόλων ὁ φιλόσοφος, ὅς τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ τῆς ζωῆς, παρισταμένων τινῶν φίλων, καὶ τινὰ ἐν ἑαυτοῖς συλλαλέντων, τὴν βαρεῖαν κεφαλὴν ἐκ τῆς κλίνης ἐξῆρε. ἐρωτηθεὶς δὲ τίνας χάριν τὸδ' ἐποίησεν, ἀπεκρίθη, ὅφρα τῷδ' ὅπερ ἐστὶ, περὶ τῷ διαλέγεσθαι, καταλαβὼν ἀναλύσω. τῶν τοιούτων τὰς σπουδὰς μιμεῖσθαι οὐφείλομεν, ἢ τῶν οἰόμενῶν εἶναι σοφῶν, καὶ πᾶσαν μάθησιν ἐξεδενέντων. σὺ δὲ ὁ τῆς σοφίας λάτρες, καὶ ἐξαίρετος ἀνιχνευτὴς πᾶσαν σπεδὴν δειπνύεις, ὅφρ' ἐκ πολλῶν πλεῖστα γε γνώσῃ. ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ τῆς σοφίας ἀρχὴ ὁ Θεὸς φόβος καθέστηκεν; αὐτὸς ἡ σοφία διδάσκει, καὶ ὁ μέγας Βασιλεὺς ἀρχὴ σοφίας ἀνθρώπων ὁ τῷ Θεῷ φόβος. καὶ ὁ τῆς Κλίμακας Ἰωάννης, ὥσπερ ἀκτὶς ἡλίου δι' ἐπὶ ἑσέλθουσα ἐν οἴκῳ πάντα φωτίζει, ὡς καὶ τὰ λεπτότατα ὁρᾷ, τὸν τε κοινοῦ τὸν πετώμενον, ὅτως καὶ φόβος Θεοῦ μετὰ διακρίσεως ἐν καρδίᾳ γινόμενος, πάντα αὐτῆς αἰμαρτήματα ἀποδάσκει, τῆνεκα περὶ φόβου Θεοῦ τῶν τῷ Θεῷ κριμάτων ἐν τῇδε τῇ πραγματείᾳ ἐκ ἐκ τῶν

τῶν ἐμῶν, ἀλλ' ἐκ τῶν παρὰ τοῖς ἄλλοις φιλοπονηθέντων κοπιήσας συντέθεικα, ὅπως ὁ τῷ Θεῷ φόβος ἐν τῇ καρδίᾳ ἡμῶν ῥιζωθεῖς τὴν σοφίαν ἐνοικον κτησώμεθα, — τῇ δυνάμει ταῦτα πολλὰν εἰς ὠφέλειαν. Διότι πᾶν νέον διεγείρειν εἰσάγει τὰς ἀνθρωπίνας διανοίας. καὶ γὰρ ὡς γέγραπται πράξεων δεκάτῳ ἐβδόμῳ κεφαλαίῳ, ὅταν ὁ Θεὸς Παῦλος ᾦ ἐν ταῖς Ἀθήναις, καὶ διελέγετο τοῖς Ἰουδαίοις ἐν τῇ συναγωγῇ, καὶ τοῖς φοβημένοις τὸν Θεὸν ἐν τῇ ἀγορᾷ κατὰ πᾶσαν ἡμέραν μετὰ τῶν Ἑπικυρείων, καὶ Στωϊκῶν φιλοσόφων, τινὲς μὲν ἔλεγον αὐτὸν σπερμολόγον, ἥτοι σπείροντα τὰς λόγους, [P] ἕτεροι δὲ ξένων δαιμόνων καταγγελάς, ἥτοι ξένων σοφῶν. Διὸ ἤγαγον αὐτὸν ἐπὶ τὴν Ἀρεῖον πάγον λέγοντες, δυνάμεθα γινῶσθαι, τίς ἡ καὶνὴ αὕτη διδασχὴ ἡ ὑπὸ σὺ λεγομένη; ξενίζοντα γὰρ τινα εἰσάγεις εἰς τὰς ἀκροάς ἡμῶν. βεβλόμεθα ἔν γινῶσθαι, τί ἂν θέλῃ ταῦτα εἶναι. Ἀθηναῖοι δὲ πάντες καὶ οἱ ἐπιδημῶντες ξένοι εἰς ἑδὲν ἕτερον ηὐκαίρουν ἢ λέγειν τι, ἢ ἀκθεῖν καινότερον, ἔγραψα τοῖς τῷ Θεῷ χορηγέοντος ἐκ ἐν διδασκτοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας ῥήμασι πᾶν, ὅπερ τὰς τῶν ἀνθρώπων καρδίας εἰς τὸ τὸν ἑνδοξον Θεὸν φοβέσθαι ἀνακαλεῖται, καὶ εἰσάγει. δέχεσθαι πηγὴν ἔν, ὃ γενναῖα κεφαλὴ, τὸ βιβλιδάριον τῆτο, ἐν ᾧ εἴ τι καλὸν εὐρεῖς, δοκίμασον. εἴ τι δὲ ἢ περιττὸν, ἢ ἑλαττον εὐθὺ ἐν αὐτῷ καταλάβῃς, διόρθωσον. ἐρῶσο τῶν καλῶν ἡθῶν ἱσοπυρρον. Opus praedictum Franciscus Oliuerius Corelianensis medicus non incelebris, qui eiusdem Georgii hoc temporis aedes habet, quum forte fortuna et aliud agens offendisset, illius lectione delectatus, ne pium opus, et Christianis proficuum male perderetur, in linguam versum latinam, adnotationibus illustravit, eo animo, ut si quando facultas fieret, typis vulgaretur.

In eodem opere, ut Oliuerius Arcudio scripserat, Georgius suum *περὶ μετανοίας, de poenitentia* sermonem quadragesimum, et *περὶ φιλίας, de amicitia*, laudat: incertum, an quemadmodum tractatum *de timore diuinorum iudiciorum*, in plures sermones subdivisinxerat, ita et haec *de amicitia* et *de poenitentia*, an vero plures sermones varii argumenti, inter quos et hi quoque reperiuntur, in vnum volumen reduxerit, ut a multis factum conspicimus. Ego sane haec auguratus numquam tentavi.

LIX. GEORGIUS MOSCHVS Ioannis Moschi Lacedaemonii filius, Corcyrae medicinam et oratoriam artem professus est, ut de poetis sui temporis Dialogo 1, tradit Geraldus. Quid hic scripserit in comperto non est; scripsisse tamen aliquid, verosimile est.

LX. Viuebat a. 1583. GEORGIUS quidam DEVTEREVON, sacerdos ac hieromnemon, et magnae Constantinopolitanae ecclesiae aduocatus, ex insulae Cretae vrbe, Cydonia, mediocris ingenii et minoris literaturae vir. At scripsit tamen suo et alieno nomine complures *epistolas*, quae passim in codicibus manuscriptis leguntur.

Praeterea in varia argumenta *orationes*, tenues illas quidem, et stilo, et sententiis, non multi aestimandas, numero 15. quas ipse legi sub hoc titulo: *ποίημα τῷ εὐτελεῖς, καὶ ἀχρεῖς ἱερομνήμηνος Γεωργίου πνευματικῆς πατρὸς ἡμῶν τῷ Δευτερεῦς λόγοι διάφοροι* i. e. Opus vili ac inutile hieromnemontis sacerdotis Georgii patris nostri spiritualis Deutereui *orationes* [P] *diuersae XV.* P. ἀδελφοὶ καὶ τέκνα ἀκούσατε, παρακαλῶ, λόγον ὀλίγον, καὶ μὴ βαρυνθήτε.

Item εἰς τὰ βαθμῶν τῆς συγγενείας διαγράμματα. *In graduum consanguinitatis diagrammata.* P. εὐδυναταί τις λαβεῖν τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς. Patriam suam, nescio quo in loco, ita insinuat: τῆς ἡμετέρας πόλεως Κυδωνίας τῆς περιφήμης νῆος Κρήτης. *Nostras urbis Cydoniae celebris insulae, Cretae.* Opera exstant in bibl. Collegii Graecorum. *)

LXI. GEORGIUS CHORTAZIVS Cretensis, scripsit carmine, sed communi Graecorum idiomate *Erophilam* tragoediam, satis pro ea lingua elegantem, et vnam ad hunc diem, quae in pretio haberi meruit, et prae manibus omnium teri. Nescio, an edita sit.

LXII. GEORGII SCORDYLII sacerdotis Scholion in epigr. 87. Ioannis Geometrae editum est a Federico Morello in Paradiso eiusdem Geometrae, Lutetiae 1595. in 4.

LXIII. GEORGII SAVROMANI expositio in epistolam Pauli ad Romanos. Habebatur in bibliotheca Altempfiana, ut mihi relatum est: ipse non vidi.

LXIV. Vixit hoc tempore *) GEORGIUS CORESIVS Chius, nobilis genere, professione medicus, ingenio acri, pietate amphibius, religione ex schismate, Latinis, per quos profecerat, *) Pisis namque studuit, improbus, quum dicto quotidie odium in eos acerrimum ostendat, [P] et scripto etiam aliquando tam insignite iniuriam faciat; Graecis, quorum patrocinium videtur suscipere, cum schismatis venena euomat, eosque a recto veritatis tramite in profundum haereseos barathrum conetur abducere, parum fidus.

Scripsit Pisis *narrationem inclyti certaminis Florentinorum, graecis versibus, quod apud illos Calcio, apud antiquos Arpastum adpellatur.* Edita est Venetiis 1611. apud Antonium Pinellum in 4. Graece et latine carmine scripsit, sed parum feliciter. Et italice, *Contra le gallegianti del Galileo* in 4.

Eius-

q) Romae.

r) A. 1644.

s) A Latinis olim eruditum, educatum in Italia, imbutumque Thomistarum disciplinis, deinde miro in Latinos fuisse odio, notat *Nic. Comnenus* p. 231. 286. 302. 385. praenot. myst. qui p. 270. 339. 414. eum vocat CPolitanum Archi-Theologum, vetustatis graecicae accuratissimum censorem, qui saepe iacet, omnia Graecorum monumenta se legisse, ne vna quidem ex curiosis paginis exempta. Idem longe plura huius Coressii citat Allatio praeterita, ut *descriptionem montis Atho* p. 43. 386. quam accuratissimam adpellat, p. 418. *Paralipomena ad bibliothecam Photii*, p. 46. 143. etc. *Scholia in synopsis canonum Nili Rhodii* p. 12. 17. 88. 237. etc. *Antirrheticos contra Bellarminum* p. 67. 173. 360. 367. *Ex-*

plicationem symboli CPol. p. 335. *Epistolas* ad Corydaleum Atheniensem p. 23. 31. 141. 231. 406. ad Caryophyllum pag. 203. ad Goarum pag. 141. *Theologiam* p. 283. in cuius prooemio Coressius ait D. Thomae summam percucurrisse se centies, eiusque opuscula euiscerasse, p. 306. *Traclatum de SS. Trinitate* p. 307. *Librum II. contra Latinos, qui est de Sacramentis* p. 325. *Librum V. de Sacramentis* p. 150. *Librum VIII. de Eucharistia* p. 161. 162. 164. *de operibus humanis* p. 285. 301. *de poenitentia* p. 346. 399. *responsionem contra clypeum fidei* p. 136. *librum de persecut. ecclesiae ad Corydaleum* p. 309. *lib. de defunctis*, p. 191. Eius famosum libellum de impietate latinum fecisse se testatur hortatu Soarii, Vassionensis episcopi p. 265. *Fabr. Conf. supra*, vol. XI. p. 522. §. VII. in Praecopii recensione etc. ac p. 628. *Harl.*

Eiusdem in propugnationem schismatis opus editum cum aliis eiusdem farinae scriptoribus, Barlaamo, Palama, *) Seuero, **) Pegada, γ) Margunio, ι) Nilo, Scholario, nescio an Londini, graece in 4. In quorum Ogdoadem non illepide lusit Ioannes Matthaeus Caryophyllus, Cretensis:

Οὐρανὸς ἑπτὰ πλάνητας ἀνισοδρόμοις διαύλοις,
Ὀκτὼ δ' ἰσοδρόμους ἐνθάδε βίβλος ἔχει. Et,

Χείρων Βαλαάμ Βαβλαάμ μαντισκόπε.
Ἀνθροποφών Βαβλαάμ χείρων ὄντι,
Νῶλος, Παλαμάς πηλαμάς ἰλὺς νόων.
Σχολάριος δ' αὖ εἰς σχολὴν ἔρει λόγους.
Πρόσθε Σεβῆρεν, τὸν Σαββεραδελφέα.
Πηγὴ κακίσων, Πηγαδᾶς ἦν ναμάτων.
Νῆς μάργος, ἡ νῆς ἀργὸς ἦν Μαργύνιος.
Κορέσσιος ζῶν ἐν κάρῳ σείει λόγους,
Λαλῶν, ὃ μὴ γνῆς ἰατρὸς ψυχοφθόρος,
Μία ξυνωρίς, ὀγδοᾶς λαοπλάνων,
Σκότους ὁδηγοί, σχισμάτων διδάσκαλοι.

[P] Pleraque alia pro schismate contra Latinos ex male sentientium monumentis saepius ab aliis confutatis, exhibitisque in unum congeſta, variis disceptationibus conclusit. Atque illae sunt: *περὶ τῆς ἐκπορεύσεως τοῦ ἁγίου Πνεύματος. De processione Spiritus sancti. διαλέξεις.*

- α'. P. ἐγκαίρως ἔμοιγε δοκεῖ τῇ σῇ περιτετυχημένῃ λογιότητι, καθηγητά.
- β'. P. Φέρε, εἰ σοὶ δοκεῖ, τὰ προδιαλεχθέντα συντέμωμεν.
- γ'. P. χθές περὶ τὸ βουλευτὸν πέρας λαβέσης τῆς πρὸς ἡμᾶς.
- δ'. P. Δανὴ δὲ τ' ἔμοι ἐντέτηκεν ἔφασιν τῇ σῇ λογιότητι.
- ε. P. Μακρὸν ἤδη παρέδραμεν, ὃ σοφώτατε, χρόνον χρῆμα.

P 3

ζ'. P.

*) Hic est *Gregorius Thessalonicensis*, cuius duo λόγοι ἀποδασκατοί, ὅτι ἐχὶ καὶ ἐν τῇ Τῆ, ἀλλ' ἐν μόνῃ τῷ Πατρὶ ἐκπορεύεται τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, familiam ducunt in collectione illa Graecorum scriptorum, quae Londini a. 1624. 4. lucem vidit, atque dedicata est quatuor catholicae et apo-

stolicae orientalis ecclesiae patriarchis, Cyrillo CPol., Gerasimo Alexandrino, Athanasio Antiocheno et Theophani Hierosolymitano.

**) Gabriele Seuero Philadelphienſi.

γ) Meletio τῷ Πηγῇ, episcopo Alex.

ι) Maximo Margunio Cytherorum episc.

ε'. P. Χαῖρε ἄνερ σοφώτατε, ὡς ἄσμενός σε εἰσῆδον. Et has omnes per modum dialogi digessit.

Περὶ τῆς ἀρχῆς τῆς Πάπας. *De primatu papae.* P. ἡγοῦμαι ἃ ἄνδρες ἀκροαταὶ μηδέπω ἡμῶν ἀφανῆς εἶναι τῶν. *Allat.* In catal. bibl. *Leidens.* p. 57. occurrit opus, inscriptum: „*Meletii epistolae de potestate papae; Georgii Coressii dialogus de eadem; Nilus et Barlaam de eadem, Anonymus de igne purgatorio; Gabrielis libri duo de iniquo crimine, quasi orientales sint schismatici ab ecclesia romana.*“ Omnia graece: quaedam sunt MSS. in 4. *Harl.*

Περὶ τῆς ἐν δόξῃ καθαρτηρίου πυρός. *De purgatorio igne,* *) quod opinione tantum concipitur. P. ὁρῶ πάλιν ὑμᾶς, ὦ φιλόθεον σύστημα, προθύμως ἔμοι γε πεπλησιακότας.

Περὶ ἀπολαύσεως τῶν ἀγίων. *De fruitione sanctorum.* P. καὶ τήμερον αὐθις περὶ τῆς τῶν ἀγίων ἀπολαύσεως λόγους καταβαλλόμενος.

Συνομία τῶν Ἰταλικῶν ἀμαρτημάτων. *Errorum Latinorum compendium.* *) P. πολλαῖς τῶν Ἰταλῶν ἐθαύμασα διὰ τὸ πρὸς τὰς καινοτομίας εὐόλπον. καὶ γὰρ μηδὲν ἐκῶνοι. Haec omnia in vno volumine, ipsius auctoris manu numquam non interpolata, non sine stomacho legi: quemadmodum et alium eiusdem tractatum *de processione Spiritus sancti* ad F. Leonardum Gallum, qui nunc est apud Franciscum Arcudium. P. ἔναγχος τῶν ἐταίρων τινὶ συμπεριπατῶντί μοι περὶ τὴν ἐσπέραν.

Coressium nobis innuit *Caryophyllus* de processione Spiritus sancti contra *Gerganum* cap. 1. τρίτον αἶτοπον, ὅτι ἀπὸ τέτε οἱ τολμηρότεροι, ἔχῃ μόνον ἔχουσι γνώμῃς ἀλλοκόταις, ἕτε μόνον παρομιλῶσιν ἀκαίρον, καὶ ἀνόητα, ἀλλὰ βάλλοντα καὶ γραφῶσιν ὡσεὶ σεσιφισμένοι, ἀγαπῶντας τὰς πρωτοκαθεδρίας, [P] καὶ νὰ κρίζονται βαιββί. καὶ τὸ κακὸν τέτο ἐπληθύνε τόσον-εἰς τοὺς καιροὺς, ὅτι εἶδαμεν γραψίματα τινῶν, οἱ ὅποιοι ἔχοντας ἐπάγγελμα ἱατροῦ, ἀπὸ ἱατροῦ θύγαν αὐτοχειρετόνητοι θεολόγοι, καὶ χρεωστῶντας, νὰ θεραπεύουσι τὰ σωματικά, φονεύουσι τὰς ψυχὰς, καὶ τὰ γραψίματά τους εἶναι τόσον αὐτοῦσατα, καὶ ἀκαταχῆα, ὅτι μὲ ἀληθοσύνην ἐμπορεῖ τις νὰ εἴπῃ, πῶς καὶ αὐτοὶ, ὅπου τὰ ἐσύνδεσαν εἶναι ἀδύνατον νὰ τὰ γευκοῦσιν. Tertium absurdum est, ex his audaciores effectus, non modo absurdas habere opiniones ac importunas, sed stolidas nugari et garrire: verum etiam iactare sese, et scribere non secus, ac sapientes forent, amantes primas cathedras et vocari Rabbi. Quod malum adeo nostris exercuit temporibus, ut quidam, quum medicinae profiterentur artem, ē medicis theologi a se ipsis constituti, theologica scripta ediderint in lucem, et quum corpora curare tenerentur, animas occiderint; quorum scripta adeo incon-

ciunt

*) Citat Allatius de purgatorio p. 103.

y) Scripsit etiam latine Coressius, sed plane barbare libellum contra Latinos, Romae sub Urbano VIII. flammis datum, ut narrat *Nic. Comnenus* p. 14. qui librum eius secundum de erroribus Latinorum citat pag. 312. Ceterum in illo

graece scripto multo plura in Latinos congestis, notante *Allatio* de consensu p. 1413. Idem pag. 998. ut infra pag. 792. narrat, ei a patriarcha CPol. sacrarium aedium aditum, mysteriorum communionem et Christianorum colloquia interdita esse.

cinne compacta non cohaerent, et intoleranda inscitia sunt referta, ut vere quispiam dicere queat, impossibile esse eos ipsos, qui illa composuerint, scripta ea intellexisse, quae scripserint.

Scripsit praeterea μαρτυριον τῆ ἀγίας ἐνδόξε μαρτύρος Θεοφίλου, *Martyrium sancti gloriosi martyris Theophili*. Ostendit Pantaleo Ligarides Chius, vir ingeniosus, et in illustrandis patriae antiquitatibus numquam elinguis. P. ἄνδρες φιλομάεστερες ὅποσοι ὑπὸ τῆς ἡδίστης μνήμης τῆ θεόφρατος Φιλοθέου ζυνελέγητε σήμερον. Stilus semper ferreus, et incomptus, praeterquam ubi ex antiquis auctoribus recollectis dicendi formulis inspersus, viri in dicendo ieiunitatem atque ineptitudinem magis redarguit. Audio nunc illi a patriarcha Constantinopolitano sacrarum aedium aditum, mysteriorum communionem, et Christianorum colloquia interdicta esse. Deus bene vertat, quod agat, detque illi, ut tandem ad frugem adplicans animum, redeat in viam.²⁾

LXV. GEORGIUS BVSTRONIVS, CYPRIVS, ex alumno collegii Graecorum, ubi a prima aetate in iis disciplinis atque artibus, quibus ad bene pieque viuendum instrui-mur, summopere profecerat, societati IESV, cuius onera laudabiliter sustinet, nomina dedit.^{aa)} Vertit cardinalis Bellarminii tractatum, *de adscensione mentis in Deum* [P] satis eleganter in vernaculam Graecorum linguam, ut in illius nationis homines aliquem diuini amoris stimulum excitaret. Editus est ex typographeio S. Congregationis de Fide propaganda in 8. 1637.

LXVI. Non desunt incertae; pleraque enim sub Georgii tantum nomine, nullo alio addito circumferuntur, quae quum ad plures referri possint, nec certo habeam, cui adlocem, in ambiguo relinquere malui. Alii me perspicaciores, diuinioreque determinant. Sunt itaque cuiusdam

GEORGII expositiones in Hermogenis capita rhetorica, *de antinomia, amphibologia, et syllogismo*. An ad Diacretam illum,^{bb)} vel alium referes?

LXVII. GEORGII quoque expositiones aliquot in quaedam *Psalmorum* loca habentur cum aliis expositionibus in Catena Psalmorum in biblioth. Barberina cod. IV. In aliqua loca *ex orationibus Nazianzeni*, in Vaticana. Et Georgius quidam laudatur inter expositores *proverbiorum Salomonis*.

LXVIII. GEORGII carmen iambicum. Γεωργίῳ ταπεινῷ, καὶ ἀμαρτωλῷ ἐπὶ ἔργαμμα εἰς τὸν παρὲντα τόμον τῶν Ἀγιοπολιτῶν Ἰαμβικόν. Georgii humilis et rec-tatoris in praesentem Tomum Hagropolitani iambicum. P. ὃ δὲυτε πᾶντες εὐσεβοῦντων. Absoluitur duobus foliis in biblioth. regis Gallorum.

LXIX.

2) Ad Latinorum mentem et amicitiam de-mum accessisse narratur. Itaque Allatius p. 1113. Consensus, de Coreffio: *sed iam eum respuisse, veritatemque profiteri mihi a fide dignis homini-bus illius insulae (Chii) relatum est.*

aa) A. 1610. aetatis 24. Vide bibl. Iesuiti-cam Philippi Alegambe et Nathanaëlis Sorwelli.

bb) De quo supra, §. XV.

LXIX. GEORGII MONACHI *ad sapientiae studiosos, ne philosophiae difficultate deterreantur, epitome philosophiae.* Liber sic inscriptus in bibliotheca regis Gallorum. ^{cc)} Suspicio, non aliud esse, quam quod ^{dd)} graece et latine cum scholiis edidit Augustae in 8. 1600. Ioannes Voegelinus, Augustanus. At illud ut ex codicibus, quos habuerat Voegelinus, manifestum est, Gregorii nomen prae se ferebat, ideoque quum cognomen illius in opere non exprimeretur, sub Gregorii Aneponymi nomine publicauit. Colligo ex similitudine tituli, quem vnus ex codicibus suggessit, ταπεινὸς τὰδε ἔγραψεν ἐν μοναστείῳ Γρηγόριος τοῖς φιλομαθέσι τῶν εὐσεβῶν εἰς ὀψιμάθειαν εὐσύνοπτον αὐτοῖς τὸ τῆς φιλοσοφίας ὄργανον ἅμα τῇ τῶν ἐπιστημῶν τετρακτὺι προδέμενος, ὥς μήτε τριβὴν αὐτοῖς περὶ τὰ τοιαῦτα ἐγγίγνεσθαι, ὧν καταφρονεῖν ἐκελεύθησαν. Conscriptit haec humilis inter monachos Georgius piis et doctrinae studiosis pro [P] facili, et perspicua discendi ratione, quum eis philosophiae organum, et quaternionem scientiarum ^{cc)} proposuit, ne difficultatibus, quae occurrunt, in his turbarentur, vel moram necterent in eiusmodi, quae negligere iussi fuerunt. Vel exscriptoris ergo errore Georgius irrepfit, vel, quemadmodum et aliis, ex Georgio Gregorius, dum monachum induit, factus est, vel antiqui codices hic quidem Georgio, ille Gregorio vnum opus diuersis auctoribus impartitur.

LXX. Adnumerandi quoque sunt inter scriptores Georgios quatuor alii GEORGII, CONTOPETRIVS, DOMESTICVS, PANARETVS, et MOSCHIANVS, qui inter mūsicos sua aetate praeclare dicuntur cecinisse. Hi multis cantionibus tum sacris, tum profanis notas adposuere, quibus vocum varietate, modoque ad harmoniam canerentur, et melos, Graecorum recentiorum more. Graeci etenim inter lineas infertis quibusdam notulis, rubris etiam quandoque intermixtis voces canentium mensurant.

Quum vero pictura non minus scriptione ipsa coloribus rem repraesentat, quemadmodum verborum flosculis aequae atque illa penicillo et coloribus temporum seriem, gestaque ipsa exprimit. Hinc rerum gestarum imaginem duplicem, tamquam, quae et oratione et coloribus absoluitur, laudatissimi patres decernunt, Damascenus orat. 1. de imaginibus: διπλὴ δὲ αὐτὴ διὰ τε λόγου, ταῖς βίβλοις ἐγγραφομένη, ὥς ὁ Θεὸς τὸν νόμον ταῖς πλαξὶν ἐνεκόλαψε, καὶ τοὺς τῶν θεοφιλῶν ἀνδρῶν βίους ἀναγράφοντας γενέσθαι προσέταξε. καὶ διὰ θεωρίας αἰσθητῆς, ὥς τὴν εἰκόνα καὶ τὴν ῥαβδὸν ἐν τῇ κιβωτῇ τεθῆναι προσέταξεν εἰς μνημόσυνον. οὕτω καὶ νῦν τὰς εἰκόνας τῶν γεγονότων, καὶ τὰς ἀρετὰς διαγράφομεν. Et, ὑπόμνημα γὰρ ἐστὶν ἡ εἰκὼν, καὶ ὅπερ τοῖς γράμμασι μνημυμένοις ἡ βίβλος, τὸτο τοῖς ἀγράμματοις ἡ εἰκὼν, καὶ ὅπερ τῇ ἀκοῇ ὁ λόγος, τὸτο τῇ ὁράσει ἡ εἰκὼν. νοητῶς δὲ αὐτῇ ἐνούμεθα. Haec autem dupliciter fit, vel literarum monumentis, ut, quum Deus legem tabulis inscripsit, virorumque, quos caros habuit, vitas conscribi mandauit: vel rebus sensibus expofitis, ut, quum urnam et virgam in arcam ad rei memoriam collocari iussit. Sic etiam nunc rerum

cc) *Parif.* in bibl. publ. cod. MMCMXCII. nr. 14. secund. cat. MSS. regg. II. pag. 587. exstat *Gregorii* cuiusdam breuis ad philosophiam introductio. Num haec is sit liber, quem Allatius h. l. iunuat, definire non audeo. *Harl.*

dd) Libellis septem distinctum.

cc) In Syntagmate, quod Wegelinus edidit, de quaternione illo scientiarum nihil, sed totum in philosophiae organo siue logica tradenda absoluitur.

rerum gestarum imagines virtutesque describimus. Et, nam imagines sunt monumenta quaedam; etenim illiteratis hominibus sunt, quod literatis libri. Et quod auribus oratio est, idem est oculis imago. Cui tamen imagini intelligentiam coniungimus. [P] Et infra similia saepius. Et ante Damascenum Basilius orat. in quadraginta martyres: *ἐπεὶ καὶ πολέμων ἀνδραγαθήματα, καὶ λογογράφοι πολλοὶ καὶ ζωγράφοι διασημαίνουσιν, οἱ μὲν τῷ λόγῳ κοσμεῖντες, οἱ δὲ τοῖς πίναξιν ἐγχαράσσοντες καὶ πολλὰς ἐπήγειραν εἰς ἀνδρείαν ἑκάτεροι. ἃ γὰρ ὁ λόγος τῆς ἰσχυρίας διὰ τῆς ἀκοῆς παρίσχειν, ταῦτα γραφικῇ σιωπῶσα διὰ μιμήσεως δέκνυσιν.* Quae enim in bello fortiter gesta sunt, ea saepenumero tum oratores, tum pictores explicant, illi quidem ea verbo exornantes, hi vero coloribus exprimentes, qua quidem ratione multos utrique ad virtutem incitant. Quae enim historiae sermo auribus proponit, ea pictura tacens per imitationem oculis ostendit. Nec diuersus est ab his Alcinius^{f)} Variar. lib. 2. c. 1. Haec quum iam ita se habeant, non absolum fuerit, si inter tot scriptores PICTOREM quoque GEORGIVM recenseam, cuius plerasque imagines, prout illius ferebant tempora, non inelegantes in Menologio Basiliano, de quo memini me plura in opere de libris ecclesiasticis Graecorum^{gg)} dixisse, inter alias aliorum non ignobilium Nestoris, Monae, Pantaleonis, Michaelis Blachernitae, et Michaelis parui conspiciuntur, ex quibus sacrae antiquitatis et ecclesiastici ordinis multas, varias, non nunc natas, sed vetustate comprobatas, et usu continuo corroboratas, quidquid recentiores haeretici obganniant, consuetudines ac caerimonias, nisi in ipso sole caecutire velimus, adfabre clareque expressas elicimus.

LXXI. Et quemadmodum ex Gregorio Georgius, ita plerique alii, quum in vitam monasticam renascerentur, Georgii nomine abolito sub Gregorii tantum nomine patent, quos si recensere velim, neque scirem, neque possem: ex eorum grege aliquos, in quibus Georgii adhuc nomen, etiam noui accessione non adeo extinctum est, vti potero, in hac acie producam.

His praeceat GEORGIVS, siue vt alii volunt, GREGORIVS CERAMEVS, Tauro-minitanus episcopus, cuius scripta etiam sub Theophanis,^{hh)} et, si Diis placet, sub Philippi Ceramitae nomine prostant. Scripsit is Homilias in euangelia dominicalia, et festa totius anni; editas graece et latine, et notis illustratas ex multorum manuscriptorum fide, a Francisco Scorfo Parisiis 1644. in fol. In eiusdem Prooemio Isagogico plura habes de eodem Gregorio, [P] siue Theophane, illiusque cognomine, patria, educatione, aetate, qua floruerit, episcopatu, peregrinationibus, persecutionibus pro ecclesiae suae sollicitudine toleratis, virtutibus, doctrina, dicendi methodo, et aliis. Et nos nonnulla dicemus in opere de libris apocryphis.ⁱⁱ⁾ Quum etiam Chii plures, quam editae sunt, me legisse homilias in manuscriptis codicibus meminerim, inter eas si bene recordeor, fuere:

Περὶ

f) Videtur legendum Aelianus. Sed apud
nunc loco citato nihil.

gg) Diff. 1. p. 83. seq.

hh) De hoc supra vol. XI. cap. 38. p. 208. seq.

[vbi plura adieci, et singulae homiliae, harumque editt. atque codd. recensentur. Quare h. l. plura omisi. Harl.]

ii) Hoc nunquam vidit lucem.

Περὶ τῆς μεταμορφώσεως ἐκ τῆ κατὰ Ματθαῖον. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, εἰσὶ τινες. *In transfigurationem, ex Matthaeo. Amen dico vobis, sunt quidam.* P. εἶπεν ὅτι μέλλει ὁ υἱὸς τῆ ἀνθρώπου ἔρχεσθαι.

Περὶ τῆ ἀγίᾳ Πνεύματος ἐκ τῆ κατὰ Ἰωάννην. *De Spiritu S. ex Ioanne.* P. πρὸ γὰρ τῆ ἐκκοίτης πάθεις ἐπαγγελλόμενος ὁ Σωτὴρ.

Περὶ τῆ ἐν Κανᾷ γάμου. *De nuptiis in Cana.* P. καλεῖσιν εἰς τὸν γάμον τὸν Κύριον.

Περὶ τῆ ἀποδημήσαντος εἰς χώραν μακράν. *De eo, qui abierat in regionem longinquam.* P. ἐνταῦθα τὸ πολυθρύλλητον ζήτημα, πῶς ὁ υἱὸς φαίνεται φθονερός.

Εἰς τὴν κυριακὴν τῆ τελώνης, καὶ Φαρισαίου. *In Dominicam publicani et Pharisaei.* P. ἢ εἰς τὸν τελώνην καὶ Φαρισαῖον παραβολή.

[P] Homiliam, εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς Ἰνδίκτης, ἦτοι τῆ νέας ἔτης. *In ināidktionis suae anni principium.* [v. supra, vol. XI. p. 210. nr. 1.]

Scoriaci in bibliotheca regia leguntur: Γεωργίου ἐπισκόπου Ταυρεμενίας τῆς Σικελίας ὁμιλίαι ἀπὸ τῆ Ἀρχιτελώνης. *Georgii episcopi Taurumini Siciliae Homiliae ex archite-lono.* VI. n. 7. IV. ε. 16. VI. γ. 1. ὁμιλίαι [P] τῆ ὅλης ἐνιαυτοῦ. *Homiliae totius anni.* IV. ε. 16. VI. γ. 1. Λεξικὸν τῶν αὐτῶν ὁμιλιῶν. *Lexicon illius homiliarum.* VI. γ. 1.

LXXII. GEORGIUS, siue GREGORIVS METROPOLITA CORINTHI cognomento PARDVS scripsit pleraque. Eius *de dialectis excerpta* ^{kk)} saepius post Lexica graeco-latina edita sunt, et inter Grammaticas.

Ex eodem, quemadmodum et ex aliis, *enarrationes* quaedam in *Hermogenis rhetoricam*, feruntur apud me. Vide supra in Georgio Diaereta. ^{ll)}

Scripsit in Ioannis cap. 21. De Thoma contrectante Dominum cum resurrexisset, luculentum sermonem. Extat una cum nonnullis homiliis eiusdem graece scriptis in bibliotheca Vaticana, Sixtus Senensis in biblioth. et Possevinus in adparatu. Opus profecto non contemnendum, ab omnibus fere ob ignorance terminorum pessime exceptum. Id, ut videas lector, prius tibi ante omnia monstra eaque foedissima in medium proferenda. [P] Da mihi hanc veniam obsecro, et abutenti patientia tua in re grauissima aequo animo ignoscas: fastidium vtilitate compensa: et monstrorum immanitate ac deformitate sanior esto. Gelfnerus, Gregorii metropolitani Corinthi in canones τῆς κοιμήσεως Divae Virginis, et evangelismi. Praeterea in festum dominicae antipascha. 1. In contrectationem Thomae. In adsumptionem magni Dei, et seruatoris Iesu, et in pentecostem. Poëma in primum festum vene-

^{kk)} Vide lib. IV. huius bibl. cap. 37. §. 19. [vol. VI. p. 194. sqq. vbi plura iam occupavi, et addidi alia.]

^{ll)} §. XVI. Georgii Corinthii scholia in Aristotelem de anima, laudat Nic. Comnenus p. 253. praenot. mystagog.

venerabilis obitus Cosmae monachi. Volumen huius inscriptionis graecum Romae conditur in Vaticana bibliotheca. Addit epitome Interpretationem in canones herilium terminorum, seu finitionum totius temporis τῶν τεριῶδων, et magnae septimanae: complectentem explitationem praecipuorum festorum totius anni; habetur in biblioth. imperatoris Viennae MS. graece in 4.mo) An melius his diligentissimus Possseuinus? Gregorius metropolita Corinthi exstat graece MS. in bibliotheca Vaticana. In adsumptionem magni Dei et Saluatoris Domini nostri Iesu Christi. In pentecostem. In canones τῆς κοιμήσεως, hoc est, dormitionis b. Virginis, et euangelismi: in diem dominicam ante pascha, De contrabitione D. Thomae, apostoli. Poëma in primum festum venerabilis obitus Cosmae monachi. At Viennae Austriae in bibliotheca imperat. exstat MS. graece interpretatio herilium terminorum, seu finitionum totius temporis τῶν τεριῶδων, et sanctas habdomadas. In indice bibliothecae Vaticanae ab eodem edito, Gregorii metropolitae Corinthi, in canones dormitionis deiparae et adnunciationis. Et in festum τῆς κυριακῆς Ἀντιπασχα, et palpationem, seu attestationem Thomae, apostoli. In assumptionem magni Dei, et Saluatoris Iesu Christi. In pentecostem. Poëma in primum festum venerandae dormitionis Cosmae monachi. Et in indice Viennensis bibliothecae: Gregorii archiepiscopi metropolis Corinthi interpretatio in canones herilium terminorum, seu definitionum totius temporis τῶν τεριῶδων, et magnas septimanas, complectens praecipuorum festorum totius anni explitationem. Quid hic mussitas lector? quid haeres? an non noua? an non inaudita? O quantum est in re litteraria ducem errantem sequi perniciosum! Dum facile credimus, dum alterius dicto fualsi, dicto adhaeremus, nihilque ultra quaerimus, aut examinamus, quam facile decipimur ipsi, quam inconsiderate alios decipimus. Extricemus modum: pro quo illud ante omnia obseruandum est, Graecos singulis diebus in diuinis officiis, iis scilicet, quae nocturno tempore domi, aut in ecclesiis canere vel recitare solent, post Psalmos Davidicos, precesque, aliaque Troparia pro more recitata antequam finiant, vel ad postremam officii partem perueniant, Hymnos, quos ex perpetuo odarum, [P] ac Tropariorum ordine, ac serie canones vocant. Zonaras in Canones Anastasimos Damasceni: κενὼν λέγεται, ὅτι ὠρισμένον, καὶ τετυπωμένον ἔχει τὸ μέτρον ἐννέα ὁδῶν συντελέμενον. Canon dicitur, quod determinatam, ac praescriptam habeat mensuram nouem odis comprehensam, domi legunt, in ecclesiis vt plurimum canunt. Canones diuiduntur in nouem odas, inter quas tamen secunda nullibi adparet, sed componentis in pectore remanet. Quare autem id fiat, et quam ratione, quum octo fiat odas solummodo, nouem esse dicantur, alterius erit indaginis. Post quartam odam canon interruptitur ταῖς ἀναγνώσεσι lectionibus; tunc enim lectiones, quae vel de vitis sanctorum, quorum eo die commemoratio celebratur, vel de diei ipsius historia ita ab ecclesia determinata pertractant, alta voce, et intelligibili, omnibus audiendi facultate facta, ab ipso sacerdote, vel alio leguntur: quibus finitis reliquae canonis odas percurreuntur. Neque vno canone in vno officio contenti, vt plurimum et secundum; quandoque etiam et tertium, raroque quartum pro illius diei plurium festiuitatum concursu intermiscunt: ita tamen, vt omnes primae omnium canonum odas, deinceps tertiae, et sic deinceps vsque ad nonam dicantur; qua canon iste, siue hymnus, ita enim

Q 2

nun-

mm) V. supra vol. XI. p. 78. et vol. VI. p. 196. et 197. de duobus codd. Parisus et Medic. Laurent. Harl.

nuncupari etiam solet, unde illius compositores hymnographi adpellantur; clauditur. Quamvis vero canonibus odae tribuantur nouem, vt adnotauimus, non ita tamen illud perpetuum est, vt aliquando numerus earum non imminuatur: aliquando enim quatuor tantum odis intercluditur; unde canonum nomen τετραώδιον, quatuor odarum scilicet, saepius tribus constituitur, ex quo τριώδιον, quasi trium odarum nominatur. Canon omnibus diebus ieiuniorum praeter dies dominicos, et celebriorem aliquam sollemnitatem vstratissimus. Quare liber ille, in quo ieiuniorum officia a Dominica nempe Septuagesimae ad diem Paschatis continentur, τριώδιον dicitur. Et Iosephus, insignis hymnographus, a die Paschatis ad Pentecostem ipsam, canones similes, Triodia nempe composuit, sed scripta tantum inter manuscriptos codices latitant, tamquam quae nullo vsu in ecclesias introduci potuerint. Canones ex materia, quam tractarent, nomina sibi sumserunt. Hinc Ἀναστάσιμοι, qui de resurrectione; Σταυρώσιμοι, qui de cruce; νεκρώσιμοι, qui de mortuis; Σταυρονεκρώσιμοι, qui de cruce et mortuis; παρακλητικοί, qui de solamine animorum; τριαδικοί, qui de trinitate; δογματικοί, qui de dogmatibus, etc. Canones itaque in odas diuiduntur, odae in Troparia, ex quibus componuntur. Singulae namque [P] Troparia continent aut plura, aut pauciora, quum eorum numerus determinatus non sit. Troparia quandoque libera, ac vaga relinquuntur, quandoque primis litteris, quasi annulis in verbis veluti catenula inseruntur, quam Acrostichida auctores vocant. Non omnibus tamen illa colligandi eadem ratio, et modus seruatur. Quidam alphabeti ordinem seruant; ita vt primum canonis Troparium ab Α incipiat, in Ω vltimum desinat. Alii in Acrostichide Θεοτόκια, Troparia sunt odarum postrema in honorem Virginis concinnata, includunt: alii extra eam suo modo agi ferrique sinunt. Quidam nomen sui silent, vt inter alios Theophanes; quidam odae nonae post Acrostichida claudunt, vt Iosephus; quidam Theotociis exprimunt, vt Georgius, et alii alio modo: cui necessario adtendendum est, vt facile sputia a legitimis dignoscas, et hymni auctorem, quisnam ille sit, in tanta obscuritate codicum deprehendas. Sed de his, quae possent dici, alibi plurima. Nunc pro intelligentia nostri Gregorii illa, sufficiant.

Inter hos canones eximii illi habebantur, quos Damascenus, et Cosmas ⁿⁿ⁾ monachi in dies festos Seruatoris nostri, et beatissimae Virginis concinnarant. Suidas: *οἱ γὰρ ἀσματικοὶ κανόνες Ἰωάννη τε, καὶ Κοσμά συγκρίσιν ἐκ ἐδέξαντο, ἐδὲ δέξαντο μέχρις αὐτοῦ καὶ ἡμᾶς βίος περιωδήσεται.* *Asmatici canones Ioannis et Cosmae habentur fuerunt incomparabiles, neque etiam quoad nostra vita propagabitur, comparationem admittent:* ideoque in eos exponendos non infimorum virorum ingenia defudarunt: inter eos, quos ipse noui, fuere Ioannes Zonaras, Theodorus Prodromus, Marcus Eugenius, neque postremum locum obtinuit hic noster Georgius Corinthi episcopus; idque ipse de se adserit in expositione canonis secundi in dormitionem Deiparae: *πλὴν ἐκ ἀκαίρων ἡμῖν ἐφάνη τὸ καὶ τέτον τὸν κανόνα δῆναι γράφει, καθὼς καὶ τὰς ἄλλας ἀπαντας κανόνας τῶν δεσποτικῶν ἑορτῶν, καὶ τῶν ἐπισήμων ἀγίων ἡμερῶν.* *Non intempestiuum nobis nihilominus visum est, et hunc canonem scripto consignare, quemadmodum et alios omnes canones Dominicarum sollemnitatum, et magis praes.*

ⁿⁿ⁾ De Cosmae hymnis supra, vol. XI. p. 173. sqq. De Damasceni vol. IX. p. 741. sqq.

praecipuarum sanctarum dierum. Et in canonem Ioannis monachi de adscensione Domini: αὐτὴ ἐπειδὴ μία τις ἐστὶ τῶν δεσποτικῶν ἑορτῶν, καὶ ἡ μετὰ σαρκὸς τῆ δεσπέτης πρὸς βραχνὸν ἀνάληψις, ἐκ ἰδὲς μὴ καὶ ταύτην ἡμᾶς τιμῆσαι ταῖς κατὰ δύναμιν ἐγγράφοις ἐξηγήσεσι τῶν θείων ᾠσμάτων αὐτῆς. *Sed quando una etiam est ex sollemnitatibus Dominicis, cum carne Domini nostri [P] in coelum assumptio, operae pretium est, et nos quoque eam honore afficere sacrorum illius cantuum scriptis expositionibus pro modulo nostro.*

Et istud opus Gregorii tam misere, ac variis modis ab his, quos supra retulimus, habitum est: Examinemus verba: *de Thoma contrectante sermonem cum aliis eiusdem hominibus.* Est mera expositio canonis, quem de Thoma contrectante composuit Ioannes Damascenus, non sermo. Neque expositiones aliorum subsequen- tium canonum, Homiliae dici debent. Sic expositio est in canones τῆς κοιμήσεως, dormitionis Deiparae, et euangelis- tii annuntiationis, nempe eiusdem. Quid *Antipascha* sit, dicat Gesnerus: alii *Antepascha*, quasi Dominicam Palmarum, quae ante Pascha est, innuat, substituerunt. Male; tunc enim in illa ecclesia nulla mentio sit de Thomae contrectatione. Quare *Antipascha*, quae secunda septimana est post Pascha, et legitur euangelium de Thomae contrectatione, reponendum est: maleque diuidunt, qui vnum hoc variis expositum formulis duo faciunt. *In assumptionem, eis τὴν ἀνάληψιν.* Est in canonem dictae sollemnitatis, sicut et in Pentecostes. *Poëma in primum festum venekabilis abitis Cosmae monachi.* Nugae omnino. Est in canonem profesti diei dormitionis Deiparae compositum a Cosma monacho. Vel quum duo sint canones in dormitionem Deiparae a Gregorio expositi, notat, eam expositionem esse in primum Canonem ποιήμα compositionem nempe Cosmae monachi, non ποῦμα, nisi, quid- quid ab aliquo fit, vel scribitur, large poëma vocare velimus. *Herilium terminorum, seu finitionum totius temporis τῶν τριωδίων et magnae septimanas δεσποτικῆς ἑορταί* sunt heriles festiuitates, in quarum canones Gregorius expositiones confecerat, quemadmodum et in Triodia magnae hebdomadae, et nonnullarum aliarum praecipuarum totius anni. Titulus operis ab hisce tam misere tractatus in nonnullis codicibus manuscriptis ita concipitur: Γρηγορίου Μητροπολίτη Κορίνθου εἰς τὰς τὰς κανόνας τῆς κοιμήσεως τῆς υπεραγίας δεσποίνης, καὶ Θεομήτορος, καὶ τῆς εὐαγγελιστῆς. σὺν τούτοις δὲ καὶ εἰς τὴν ἑορτὴν τῆς κυριακῆς τῆς ἀντιπάσχα, ἢ ὡς εἰς τὴν ψηλάφῃσιν τῆς Θωμᾶ. Εἰς τὴν ἀνάληψιν τε τῆς μεγάλης Θεᾶς, καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ εἰς τὴν Πεντηκοστήν. *Gregorii metropolitae Corinthi in canones dormitionis sanctissimae Dominae Deiparae, et adnuntiationis, et una cum iis in festiuitatem Dominicae Antipaschae, (quam in Albis Latini dicunt,) hoc est in contrectationem Thomae. In adsumptionem magni Dei, et Seruatoris nostri Iesu Christi: et in Pentecostem.* Et, vt melius percipi possit, operis capita veluti in tabula hic adnumerabo.

Q 3

Eis

60) In cod. Laurent. supra ad vol. VI. p. 196. sq. laudato sunt, teste *Bandinio*, l. c. II. p. 428. sq. tredecim canones, quorum tituli et expositio- num initia ferme cum Allatiana notitia concor- dant, serie tantummodo canonum excepta. In illo praeterea est canon II. *Ioannis Damasceni* in festum SS. luminum, et canon IV. *Cosmae mo- nachi* in Adnuntiationem Deiparae. — *Monac.*

in cod. Bauar. CCXXVI. sunt plures canones: nr. 1. et 2. *Cosmae* et *Ioannis monachi* canones in- natiuitatem Iesu Christi: nr. 3. et *Cosmae* cano- nes in festum luminum; et plures alii cum expo- sitione Gregorii Corinthi metropolitae: de quibus curate et copiose agit cl. *Hardt* in *Arctini* *Beyträgen* etc. a. 1805. part. 4. pag. 518 - 525. *Harl.*

[P] Εἰς τὴν ὑπαπαντὴν τῆ μεγάλης Θεῆ, καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ποιῆμα Κοσμά Μοναχῆ. *In Hyrapantem magni Dei, et Servatoris nostri Iesu Christi compositio Cosmae monachi.* ὁ ἥλιος ὁ αἰσθητὸς χερσὶν γενόμενον. [In cod. Laurent. canon III.]

Εἰς τὴν κυριακὴν τῶν βράων Κοσμά Μοναχῆ. *In Dominicam Palmarum Cosmae monachi.* P. τῆς παρέσεως ἀκροστιχίδος ἡ ἔννοια ἐστὶν αὕτη. [ibid. canon V. quem excipiunt quoque tria sequentia triodia, et in feriam quintam, et triodium in parasceuen. *Harl.*]

Εἰς τὸ τριώδιον τῆς ἀγίας καὶ μεγάλης δευτέρας Κοσμά Μοναχῆ. *In triodium sanctae niagnaeque feriae secundae, Cosmae monachi.* P. ἄσωμεν τῷ Θεῷ. ἐνδύξως γάρ.

Εἰς τὸ τριώδιον τῆς ἀγίας καὶ μεγάλης τρίτης, Κοσμά Μοναχῆ. *In triodium sanctae et magnae feriae tertiae, Cosmae monachi.* P. ἡ χρεία σαφηνείας ἐνταῦθα, ἕτε μὴν ἐρμηνείας.

Εἰς τὸ τριώδιον τῆς ἀγίας καὶ μεγάλης τετάρτης Κοσμά Μοναχῆ. *In triodium sanctae et magnae feriae quartae, Cosmae monachi.* P. δεῖ γινώσκειν ὡς ὁ θαυμαστής.

Εἰς τὸν κανόνα τῆς ἀγίας καὶ μεγάλης πέμπτης Κοσμά Μοναχῆ. *In canonem sanctae et magnae feriae quintae, Cosmae monachi.* P. ἡς τοῦτο ἐστὶν ὁ νόμος τῇ μεγάλῃ.

Εἰς τὸ τριώδιον τῆς ἀγίας καὶ μεγάλης Παρασκευῆς, Κοσμά Μοναχῆ. *In triodium sanctae et magnae Parasceues, Cosmae monachi.* P. πρὸς σὲ ὁρθεῖζω Φησὶν ὁ μελωδός. [in eod. cod. canon VI.]

Εἰς τὸν κανόνα τῆς ἀγίας καὶ μεγάλης Σαββάτου, ποιῆμα Μάρκου Μοναχῆ ἄχρι τῆς πέμπτης ὥδης καὶ αὐτῆς· τῶν δὲ ἐξῆς ὥδων Κοσμά Μοναχῆ. *In canonem magni et sancti Sabbati compositio Marci monachi, usque ad quintam et ipsam oden: reliquarum vero odarum compositio est Cosmae monachi.* P. συνέζευκται τῇ τῷ τριώδι τῆς ἀγίας καὶ μεγάλης Παρασκευῆς. [in eod. cod. Laur. canon VII.]

Εἰς τὸν κανόνα τῆς ἀγίας καὶ μεγάλης Κυριακῆς τῆ Πάσχα Ἰωάννης Μοναχῆ. *In canonem sanctae et magnae Dominicae Paschalis, Ioannis monachi.* [Ioannis Damasceni in eod. cod. canon VIII.] P. ὁ παρὼν ἔτος κανὼν ἐρμηνείας ἔδειται.

Εἰς τὸν κανόνα τῆς Κυριακῆς τῆ Ἀντιπάσχα Ἰωάννης Μοναχῆ. *In canonem Dominicae Antipaschae dictae, Ioannis monachi.* [Io. Damasceni, ibid. canon IX.] P. ὁ παρὼν κανὼν ὁλόγα τινα ἔχει.

Εἰς τὸν κανόνα τῆς ἀναλήψεως τῆ μεγάλης Θεῆ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, Ἰωάννης Μοναχῆ. *In canonem ascensionis magni Dei et Servatoris nostri Iesu Christi, Ioannis monachi.* P. ὁ παρὼν ἔτος κανὼν πάσης γίμει σαφηνείας.

Εἰς τὸν κανόνα τῆς ἀγίας, καὶ μεγάλης Πεντεκοστῆς, Κοσμά Μοναχῆ. [P] *In canonem sanctae et magnae Pentecostes. Cosmae monachi.* P. ὁ παρὼν ἔτος κανὼν ὅσον ἀπὸ νῦν βαρέως ἔχει. [in eod. cod. canon X.]

Eis

Eis τὸν ἕτερον κανόνα τῆς ἀγίας καὶ μεγάλης Πεντηκостῆς διὰ στίχων Ἰαμβικῶν. Ἰωάννης μοναχῆς. *In alium canonem sanctae et magnae Pentecostes carmine iambico, Ioannis monachi.* P. αὕτη μὲν ἡ ἀκροστιχὶς τῶ παρόντος κανόνος. [ibid. canon XI.]

Eis τὸν κανόνα τῆς ἀγίας μεταμορφώσεως τῷ Θεῷ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, Κοσμά μοναχῆς. *In canonem sanctae transfigurationis Dei et Servatoris nostri Iesu Christi, Cosmae monachi.* P. ὁ νῦν τῆς ἀκροστιχίδος τῶ παρόντος κανόνος. [ibid. canon XII.]

Eis τὸν ἕτερον κανόνα τῆς αὐτῆς μεταμορφώσεως, Ἰωάννης μοναχῆς. *In alium canonem eiusdem transfigurationis, Ioannis monachi.* P. κατωτομίαν ὑπέστη κατὰ τὴν ἑκτὴν χώραν.

Eis τὸν κανόνα εἰς τὴν κοίμησιν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, Κοσμά μοναχῆς. *In canonem, in dormitionem sanctissimae Deiparae, Cosmae, monachi.* P. ἡς εὐδὲ ὁ νῦν δυσληπτὸς ὅλως ἐστίν. [ibid. canon XIII.]

Eis τὸν ἕτερον κανόνα εἰς τὴν αὐτὴν κοίμησιν τῆς Θεοτόκου. *In alium canonem, in eandem dormitionem Deiparae.* P. ὁ παρὼν τῆς Θεοτόκου κανὼν ἐδεμίαν ὅλως.

Eis τὸν κανόνα εἰς τὴν ὑψωσιν τῷ τιμῇ καὶ ζωοποιῷ σταυρῷ, Κοσμά μοναχῆς. *In canonem in exaltationem venerandae et vivificae crucis, Cosmae, monachi.* P. τὸ δὲ ἐρευνώμενον ψαλμικὸν ἐστίν, ἢ ἐρμηνεία. [in eod. cod. canon I.] Adservantur in bibliothecis Vaticana, Collegii Graecorum et Cryptae Ferratae, in cuius extremo adnotatur: ἐγγράφη τοίνυν ἡ παρῆσα βιβλος τῶν θείων ἱερῶν κανόνων διὰ χειρὸς Λέοντος Ῥηγινῆ Καλλιγράφου Τραϊνᾶς ἐν ἔτει σχλγ. Ἰνδικτιῶνος τρίτης. εὐχεσθε ὑπὲρ αὐτοῦ πάντες διὰ τὸν Κύριον οἱ ἀναγινώσκοντες, καὶ οἱ μεταγράφωντες, ὅπως ἄφθειν πλημμελημάτων λάβω. ἀμήν. μνήσθητι Κύριε τῷ δούλῳ Λέοντος τῷ κτίσαντος τὴν βίβλον ταύτην. ἀμήν. *Liber hic scriptus est, continens divinos ac sacros canones manu Leonis Rhagini calligraphi Timethi anno sexmillesimo septingentesimo tricesimo tertio, (anno Christi 1225.) indictione tertia. Rogate pro ipso omnes per Dominum, qui legistis, aut exscribitis, ut veniam consequar peccatorum. Amen. Recordare Domine servi tui Leonis, qui compaginauit vel possedit librum hunc. Amen. Nec diversuar ab isto fortasse est, quod habetur in Palatina cod. CCCLV. Cosmae et Ioannis Damasceni Odae iambicae in praecipua anni festa cum enarratione grammatica et historica, initio et fine mutilus. Prima est S. Crucis celebratio, postrema canon in Deiparae Virginis obitum. Liber Grammaticorum regulis et praeceptis nimium addictus vilescere quodammodo videtur, qui tamen pro intelligentia rerum [P] non inutilis est, dictione elegans ac facilis, et breuitate dicendi valde conspicuus.*

LXXIII. GEORGIUS CYPRIVS postea GREGORIUS vocatus ex diacono ecclesiae Constantinopolitanae patriarcha, quem modo Georgium, modo Gregorium Gregoras in historia, et alii nuncupant. P) Pachymeres lib. 7. de Arsenioius: ἀμολόγηκε δὲ τῶς τὸν

pp) De hoc, quoniam supra in vol. VIII. pag. 57. sqq. plura et certiora a Fabricio et a me iam sunt exposita; plura, praecipue indicem librorum, ab illo confectorum, h. l. rescui. Add. supra vol. XI. p. 151. fin. Harl.

τὸν Γρηγόριον Πατριάρχην. τῆτο γὰρ ἐκένω, καὶ τὸ ἐκ Γεωργίου μοναχικὸν ἔνομα. *Fatebatur eatenus Gregorium patriarcham, id namque erat illi nomen, quod a Georgio, dum monachum induit sibi sunpserat.* Primum pro Latinis una cum Vecco, Meletiniota, et Metochita sentit. Gregoras de Vecco lib. 5. καὶ λέγων, καὶ γράφων, καὶ δογματίζων, ἔχων συνεργῆς, καὶ συλλήπτορας τῶ ἀγῶνος τὸν τε Μελιτηνιώτην, καὶ τὸν Μετοχίτην ἀρχidiaκόνες ὄντας τῶ βασιλικῇ κλήρῳ, καὶ ἔτι Γεωργίον τὸν ἐκ Κύπρου. *Et dicendo, et scribendo, et dogmata statuendo: eius certaminis adiutoribus Meliteniote et Metochita, imperatorii cleri archidiaconis, et insuper Georgio Cyprio.* Res etiam Latinorum tutatum Georgium indicat Pachymeres lib. 5. τότε γὰρ καθεδρόντων, τιμηθέντων τ' ἐπὶ καθέδρα καὶ ἀμφοῖν τέτοις ὡς συναγωνιζομένοις τῶ βασιλεῖ τῶ τε ἀρχidiaκόνι Μελιτηνιώτῃ, καὶ τῷ Πρωτοποστολαρίῳ Κυπρίῳ, ὁ ῥήτωρ ὁ Ὀλόβωλος ἴσατο προσδοκῶν τὴν ἀπὸ βασιλέως ἐκχώρησιν. *Quum itaque sedissent, honoratique essent cathedra hi ambo, tamquam qui suffragarentur imperatori, archidiaconus Meliteniota, et protapostolarius Cyprius, rhetor Olobolus stans ab imperatore licentiam expectabat.* Qui lib. 7. cap. 34. refert, eundem apud Italos natum et adulem, sese postmodum inter Graecos coniecisse: τί παθόντες, ἔλεγεν, Veccus scilicet, ἐμὲ τὸν παρὰ Ῥωμαίοις καὶ ἐκ Ῥωμαίων γεννηθέντα τε καὶ τραφέντα συχναῖς περιβάλλοντες λοιδορίαις, ἔπειτα φεύγετε. ἄνδρα δὲ παρ' Ἰταλοῖς γεννηθέντα, καὶ τραφέντα, καὶ ἔπω ταῦτα, ἀλλὰ καὶ αὐταῖς σοδαῖς καὶ γλώττῃ πρὸς τὰ ἡμέτερα παρεσφρησάντα εὐφημῶντες δέχεσθαι. *Quid passi, aiebat, me inter Romanos et ex Romanis natum, adultumque crebris conuiciis laceffitis, postmodum fugitis; virum vero apud Italos natum adultumque, neque haec solum, sed qui indumentis ipsis, et lingua ad vos irrepfit, collaudantes excipitis.* Postea Graecis adhaerens post Iosephi Galestiotae obitum, licet Veccus ipse viueret adhuc, et coram synodo caussam suam diceret, per vim ac nequitiam, ipsiusque etiam Georgii inuidentiam pulsus, in patriarchale solium intruditur: ⁹⁹⁾ cui iusto Dei iudicio non solum hostibus, sed amicissimis, quibus potissima [P] quaeque in ecclesia contulerat, inuisus, quum iniuriam ferre non posset renunciat, ^{rr)} et sese in Deiparae Odegerum dictae, monasterium confert, et non multo post prope Diui Andreae monasterium moritur. Vir fuit acerrimi ingenii, facundus, eloquens, et pene dixerim disciplinis omnibus imbutus. Georgius Pachymeres lib. 7. de Andronico Seniore: ἐκλέγεται μὲν εἰς Πατριάρχην τὸν ἐκ Κύπρου Γεωργίον, ἄνδρα λόγοις ἐντραφέντα, καὶ σφραγίδα τῶ Πατριάρχου Ἰωσήφ φέροντα etc. *Eligit porro in patriarcham Georgium Cyprium, virum sermonibus innutritum, et ordinatum a patriarcha Iosepho, protoapostolarii dignitate in palatio condecoratum: in hoc etiam visus Iosephitis ex ordinatione sibi conciliare, Arsenoitas etiam, quod non secundum praescripta a Iosepho in ecclesia usu exequi permetteret.* Gregoras lib. 6. καὶ ἦν τῆνικαῦτα ἀνὴρ ἐν λόγοις ἐπίσημος τῶ βασιλικῷ συγκρατεσλεγμένος κλήρῳ Γεωργίος ὁ ἐκ Κύπρου etc. *Erat autem tum insigni vir facundia, ex imperatorii cleri collegio, Georgius Cyprius, qui elegantes graecae literaturae numeros, et atticam illam linguam longo iam tempore obliuionis gurgite demersam ingenii dexteritate, ac singulari studio in lucem produxit, ac velut ab inferis reuocauit. Hunc quum non ita pridem monasticum habitum induisset, in animo habebat, et studebat imperator in patriarchicum solium suehere: a nemine tamen eorum illi manus imponi volebat, qui nouum illud dogma* amplexi

99) A. C. 1283. rr) A. 1289.

amplexi fuissent: ut periculum esset, ne res diutius differretur. Est tamen ab imperatore post debita suffragia, et testimonia [P] designatus; et pastorale pedum in imperatorio suggestu, veteri more ab imperatore porrectum, accepit. Proinde negotiis intentus, patriarchica iura, quae cum sacerdotio nihil coniunctum habebant, administrabat. De eius patriarchatu Pachymerius, lib. 7. Eligit in patriarcham Georgium e Cypro, hominem in eloquentia enutritum, a Iosepho patriarcha ordinatum, et dignitate Protapostolari in regia insignitum. In hoc etiam Iosephitas ex ordinatione, ut videbatur, sibi concilians; Arsenoitas vero quod non uti constituerat Iosephus, in ecclesia fieri permetteret. Et Ephraemius in Chronico:

Πάλιν Ἰωσήφ ἀπολαμβάνει θρόνον etc.

Rursum Iosephus thronum recepit, et quum vitam, thronumque deposuisset, sapiens quidam vir Gregorius ex Cypro, sermonum sapientum alumnus, et musarum sacrarium, in thronum patriarchalem euehitur, qui a prima aetate, patria paternaque domo extorris, eruditionis, ac mathematicam amore flagrans, ad Constantini urbem se recipit. Vbi disciplinis, et laboribus deditus in magnum sapientiae culmen peruenit. Tandem imperatori innotuit, et clero palatii adscriptus, praesul Constantinopolitanus efficitur, cum prius, ut moris est, monasticum habitum induisset.^{ss)} Hinc mira Georgii Phranzae lib. 1. cap. 7. oscitantia animaduertenda est, qui in serie patriarcharum nullum hunc Georgium ponit, sed scribit, *Veccum patriarcham sua sede depulsum monachus quidam Athanasius nomine excepit.* Quod homini rebus saecularibus intento, nec ecclesiasticis multum dedito, quin infortuniis, ac mala valetudine fracto excidisse nil mirum. Aristotelis Platonisque scriptis addictissimum, neque in illis excolendis oleum aut operam [P] perdidisse tradit Ioannes Veccus orat. prima ad Constantinum, πῶς τὸν Ἀριστοτελικὸν σε καὶ μεγάλα Πλάτωνι ἐγκαυχώμενον. *At quanam ratione Aristotelicum te, et maxime ob Platonem iactabundum.* Et, εἰ μὴ πᾶς τις Ἀριστοτελικὸς πειθόμενος δόγμασιν, ὅπως αὐτὸν σε εἶναι λόγοι παρισώσιν οἱ σοί. *Nisi quis Aristotelicis nifus placitis, qualem te commentationes tuae demonstrant.* Pachymeres de eius morte, lib. 8. hist. cap. 16. τούτων οὕτως ἐχόντων ὁ μὲν πατριαρχεύσας Γρηγόριος νόσω πολυημέρῳ κατεργασθεὶς, ὡς δὲ τινες ἔλεγον καὶ διὰ τὴν παρόρασιν ἐκ μικροψυχίας μετ' οὐ πολὺ τελευτᾷ τὸν βίον. καὶ τὸ μὲν ἐν ψαλμωδίας θάπτειν κατὰ τὸ εἰκὸς ἐδίδουν, τὸ δὲ ὡς ἀρχιερεῖα, ὥσπερ δὴ καὶ κῆνος ᾤετο τὴν ἱερωσύνην παρακατέχων συχνούς ὁ κρατῶν ἀποσέλλων ἀπέλεγε, καὶ τῇ αὐτανεψίᾳ ἐπέσκηπτεν ἐπιτάττων, ἢ τις ἦν ἡ Ραούλαινα, μή τι τοιοῦτον ἐπιτελεῖν, ὃ δὴ καὶ γίνεται. *Haec quum ita se haberent, Gregorius, qui ante patriarcha fuerat, morbo diutino confectus, ut vero nonnulli dicebant, quod contemni se videret, ex pusillanimitate non multo post vitam finit, et iusta illi, uti par erat, cum canticis fieri concedebant, at non ut pontifici, quemadmodum ille opinabatur, pontificatum sibi vindicans, saepius imperator nuncios mittens interdicebat, suaeque nepti, quae erat Raulaena, ne quid contra tentaret, mandans iusserat, quod et factum est.* Et dixerat de eodem supra cap. 9. καὶ γὰρ τῷ τῆς Ἀρσισηνῆς

μὲν

^{ss)} Multo copiosius persequitur historiam, Rubens in libro ad vol. VIII. p. 57. cit. capp. III. — IX. p. 53. sqq. et p. XXIV. *Hart.*

μοναδρίῳ ἐχόμενα πρὸ καμμένων τῆς τῆ ἀγίας Ἀνδρέας, τῆ ἐν τῇ κείσεται μονῆς. ἐκεῖ γὰρ ἡ Πρωτοβεσιάρισσα Ραύλανα συνῆγεν ἐξ ἑαυτῆς περιθάλπασα τὰ μεγάλα Φέρων ἑαυτὸν δίδωσιν. Et in *Aristenis* monasterium non longe a S. *Andreas*, quod in *Crisi* est, monasterio, situm; ibi enim *Protoestiarissa* *Raulaena* de suo fouens opulentissima exspectat, sese dedens proripuit. Scripsit pleraque in omni genere scientiarum.

Ex indice librorum Allatiano pauca retinui tantum, praecipue notitiam *Fabularum* et *epistolarum*. *Harl*.

[P] *Fabulae* habentur in bibliotheca Bauarica cod. LXVI. *Allat*. Bauar. cod. hodie numeratur CCI. sed is continet tantummodo duas fabulas de simiis. v. cl. *Hardt* in *Aretini* *Beyträgen* etc. a. 1805. part. 2. p. 147. *Harl*.

Epistolae CCIII. ") partim scriptae, antequam onus patriarchatus suscepisset, partim postquam illius cura ipsi commissa fuit, in bibliotheca [P] Antonii Augustini cod. LXIX. Erantque in Lolliana, et Monachii Bauariae, sed sine titulis. In *Ambrosiana* leguntur CLXVI.

Scoriaci

22) In bibl. Caesarea exstant epistolae CXCI. ex quibus centesima decima quinta et quae eam sequuntur ἐκδοθῆσαι ἐν τῇ Πατριαρχίᾳ, hoc est, scriptae a Cyprio, quum iam esset patriarcha. Priores CXIV. ante susceptum patriarchatum. Vide *Lambecium* VIII. p. 516. sqq. [p. 511. sqq. Kollar. et vid. supra ad vol. VIII. p. 61. sq.] In bibliotheca Leideni habentur epistolae eiusdem prope trecentae: [ex quo cod. de Rubeis l. c. primus edidit epistolam Cyprii ad amicum, pag. 120. sqq. gr. et lat. idemque pag. XXVII. sq. ex eod. Leid. nomina eorum, ad quos scriptae fuerunt, adposuit. *Harl*] Vide *Diarium* *Belgicum* *Maend-lyke Vitterheijls* a. 1718. mense Septembri. Indicem eorum, ad quos scribit Georgius Cyprius, hoc loco subiungere placet, quem ex inscriptionibus epistolarum, a *Lambecio* communicatis, concinnavi:

(Constantino) *Acropolitae* λογοθέτη τῶν γενικῶν. 2. 38. 169.

Georgio *Acropolitae* magistro *Logothetae*, 111. 112. 115. 117. 119. 120. 123. 124. 125. 127. 128. 129. 130. 135. 136. 139. 140. 144. 145. 149. 150. 151. 153. 154. 155. 157. 159. 170. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 180. 181. 182.

Magnus Logotheta ad Gregorium Cyprium, 116. 118. 156.

Agathon *Corefae* monacho, 74. 89.

Τῷ τῶν ἀρχιερέων. 191.

Athanasio τῷ Χανζύκη, 29.

Athanasio *Lependreno* monacho, 147. 148.

Τῷ βασιλῷ. Imperatori, (*Andronico Palaeologo*).

132. 135. 134. 137. 138. 142. 143. 146.

Callisto diacono, 47. 48.

Τῷ ἐκ τῶν δέσεων, 93. 94. 95. 98. 108.

Danieli *Glyci* (τῷ Γλυκῷ), 126.

Demetrio *Benceo*, *Thessalonicensi* episc. 7.

Ducaetae, Δουκαίτη, 104.

Ephesi episcopo, vide *Isaaco*.

Georgio *Marmarae*, 78.

Γεωργίῳ τῷ τῷ. 176. *Magnus Logotheta* intelligitur.

Holobolo rhetori, 92. 96. 122.

Iasitae monacho, 5. 4. 71. 113.

Ioanni *Chilae* et *Danieli*, τοῖς ἐν τῷ Ὁρειῷ Μαχαίτῃ, 121.

Ioanni *Mystico*, 2.

Ioanni *Φαλαγγῇ*, 102.

Ioanni *Sebastocratori*, 131.

Ioanni *Theognosto* medico, 12. 13. 15. 79. 83. 107. 144. 167.

Ioannes Theologites, cuius mentio *epist.* 115. 5 *Μανασίου καὶ Θεόφανος ἀπογεγραμμέν.*

Isaaco Ephesi episcopo, 9. 178. 179.

Manueli *Neocaesariensi* protosecretario, 1. 31. 32. 34. 6. 11. 16. 17. (Georgii Cyprii φοιτητῇ sine disci-

[P] Scoriaci in bibl. regia legitur: Γρηγορίῳ Πατριάρχῃ Κωνσταντινουπόλεως τῷ Κυπρίῳ ἀπολογία εἰς τὴν ἐπιστολὴν Μάρκου τῷ Ἐφέσιῳ. *Gregorii patriarchae Constantinopolitani Cyprii apologia in epistolam Marci Ephesi.* VI. num. 14, non sine, ut puto, exscriptoris mendo. Qui enim potuit respondere Cyprius sub Andronico seniore, Marco Ephesio, antistiti sub Ioanne Palaeologo, antiquior centum triginta ad minus annos iuniori? Quare delendum est illud Cyprii, τῷ Κυπρίῳ, et substituendum πρωτοσυγγέλλῃ, protosyncelli; ^{u)} is enim in Marcum [P] Ephesium scripsit, et calumniis illius in romanam ecclesiam respondit, ut ex edito iam opere post concilium Florentinum adparet.

Seruatur penes me βίος καὶ πολιτεία, καὶ μερικὴ θαυματῶν διήγησις τῶν ὁσίων καὶ θεοφόρων πατρῶν ἡμῶν Λαζάρου, τῷ ἐν τῷ Γαλεσίῳ ὄρει ἀσκήσαντος, συγγραφεὶς παρὰ τῷ ἀγιωτάτῃ Πατριάρχῃ κυρῷ Γρηγορίῳ. *Vita et res gestae, et peculiaris miraculorum narratio sancti et Deum ferentis patris nostri Lazari, qui in Galefio monte vitam asceticam excoluit, descripta a sanctissimo patriarcha, domino Gregorio.* Qui non alius erit, quam Cyprius. Namque post Romani Argyrophyli imperium, sub quo florebat Lazarus, ad directam vsque urbem, praeter Gregorium protosyncellum, ad quem referri minime potest, nullus alius Gregorius patriarchatum administravit. *Baronius* Annalium anno 960. non alienus ab hac sententia auctorem vitae Georgium vocauit: *Claruit hoc tempore in oriente S. Lazarus monachus in Galefio monte iuxta Ephesum, cuius vitam scripsit Georgius patriarcha.* Scriptio est satis elegans et adcurata et rara. *Allat.*

[Vmetiis in bibl. Marc. cod. LXXXIII. sunt *Gregorii Cyprii*, patriarchae CPolit. ὑπόμνησις ἱερετήριος ad Andronicum Palaeologum imp. inc. κρατίστε, θεοπερόβλητε — Δέομαι τῆς κραταιᾶς καὶ ἀγίας βασιλείας σου et *Confessio*: inc. Μὴ ὁ νόμος ἡμῶν κρινεῖ. R 2 atque

discipulo, 33.) 18. 19. 24. 25. 26. 34. 36. 39. 43. 44. 45. 46. 49. 50. 51. 57. 59. 62. 67. 68. 70. 87. 89. Meliteniotae, 5. 27. 66. 72. 75. 88. 90. 97. 103. 110. Methōdio monacho, 73. 100. 101. Monacho, 152. Μοναχῷ τινι γνωρίμῳ, 171. Nicephoro Chumino quaestori, 42. 57. Nulli inscripta, 190. Τῷ τῶν ἐμμελητῶν, 40. 41. 105. Pachymerae, 69. Pediasimo, 35. Pepagomeno Λογιστῇ τῶν ἀγγέλων, 32. Ioanni Phacraeae, 102. Prienes episcopo, 37. Protofebalto et Protouestiario, 161. 162. 163. 164. 165. 166. Protouestiario, 141. 168. 183. 184. 185. *Protouestiarii ad Gregorium Cyprium*, 186. Protouestiarissae et sorori eius, 158.

Raulaenae (protouestiarissae), 187. 188. 189. Saponopulo, 63. 64. 65. 80. 86. Scutariotae, 30. 58. Stauracio, chartophylaci Thessalonicensi, 14. 20. 21. 22. 23. 28. 76. 77. 82. 99. 106. *Theodorus Muzalo ad Georgium Cyprium*, 53. *magnus Logotheta.* Cyprii ad Theodorum, 54. 109. 55. 56. 60. 61. 91. Theodosio monacho, 84. 85. Theognosto, vide Iohanni. Xiphilino, 10. 81. Georgii Xiphilini mentio, 172.

uu) Gregorius protosyncellus, patriarcha CPol. ab a. 1445. ad 1453. de cuius scriptis adeundus Petrus Arcudius in Concordia vtriusque ecclesiae circa doctrinam de Sacramentis lib. 2. cap. 15. p. 112. vbi etiam docet quinque capita in defensionem concilii Florentini ab eo scripta, diuersa vtiq; esse a totidem capitibus, quae Gennadio abiudicare voluit Caryophyllus.

atque vtrumque opusculum editum esse a Bandurio in Antiquitat. CPolitanis libr. VIII animaduertit cel. *Morell.* in bibl. MSta gr. et lat. tom. I. p. 74. — In eiusdem bibliothecae cod. CCCCLII. exstat *Macarii Chrysocephali Παράκλησις* s. florilegium ex variis scriptoribus, inter quos etiam ex *Georgii Cyprii* epistolis, orationibus ac declamationibus esse quaedam excerpta, idem cel. *Morell.* l. c. p. 319. obseruat. Atque *Villoison*, qui in *Anecdotis* gr. tom. II. a pag. 4. illud *Macarii Chrysoceph.* opus et cod. Marc. copiose recensuit et multa ex eo excerpsit, pag. 75. adnotauit, ex quibus declamationibus, quas *Fabricio* ignotas fuisse, putabat, loca excerpserit ille *Macarius*. — *Mosquae* in bibl. synod. cod. CCLXXIX. nr. 6. teste *Matthaei* V. C. in notit. codd. gr. Mosq. p. 180. inc. ἔθος τῶτο τῶν λόγων ἀγωνιζομένων. est *Gregorii Cyprii* orat. in *Georgium* martyrem, de qua orat. v. supra, vol. X. pag. 230. *Harl.*]

LXXIV. *GEORGII HIEROMONACHI PROTOSYNCELLI aduersus epistolam Marci Ephesini* liber est in bibliotheca regis Gallorum. *Gregorii* et hic suspicor repouendum, quem scimus omnes in *Marci Ephesii* epistolam stilum strinxisse. Vide tamen, quae supra ^{vv)} pro *Gregorio Aneponyino*, in *Georgio* monacho dicebamus, et nota faciles in eiusmodi nomine scriptorum lapsus.

LXXV. *GEORGIUS PHRANZA* Byzantinus, sub *Manuele Palaeologo* *Ioannis* filio natus, fonte baptismali a *Thomaide* religiosissima femina susceptus, ^{www)} eidem imperatori puer, tandem etiam a secretis inseruit: successoribus *Manuelis*, *Ioanni* et *Constantino* aequae carissimus, sub quibus variis legationibus fungitur, non ciuili scientia et militaribus artibus, sed doctrina et eloquentia clarus, quibuscum et militares etiam spiritus demonstravit, tamquam qui obiectu corporis sui *Constantinum* seruauit, et pro eo vulnera exceperit; in carcerem etiam teterrimum ab hostibus proiectus est. Ex *Helena Alexii Palaeologi* [P] *Exemplaconis* filia filios tres, et vnā filiam sustulit. *Constantinopoli* a *Turcis* debellata in hostium ipse cum coniuge, filia et filiorum *Ioanne*, nam ante urbis excidium alii vita functi fuerant, potestatem venit. Coniugem *Hadrianopoli* redemit. Filia in obsequio *Sultaninae* moritur. *Ioannes* adolescentulus, qui nondum annos quindecim adtigerat, pro conseruanda pudicitia a *Sultano* obtruncatur. *Protouestiarius* fortunis, ac liberis ereptis in *Peloponneso* aetatem agit; sed ea quoque a *Turca* deuicta *Italiam* lustrat, inde in *Graeciam* reuersus cum vxore monachismum amplectitur, et pro more nomen ipse in *Gregorium*, coniux in *Eupraxiam* mutat. Vixit in summa egestate, adeo vt nec panis, quo vitam sustineret, suppeteret, tandem effoeta iam aetate, morbis etiam fractus, ac debilitatus decessit. Haec carptim ex *Iacobo Pontano*, et *Pontanus* ex eodemmet *Georgio*; cuius illud est de eo iudicium: *Vir fuit πραγματώτατος, rerum agendarum scientissimus; de tribus autem imperatoribus Manuele, Ioanne, Constantino, quibus seruituit, ita meruit, ut nemo magis. Rogantibus quibusdam nobilibus Corcyraeis Chronicon scripsit, tradiditque in Antonii sacerdotis*

vv) p. 795. ed. vet.

www) A. 1401. Confer, si placet, quae de hoc *Phranza* dicta sunt volum. VIII. p. 74. sqq. [vbi

plura adscripsi. Hinc, quae ibi ex *Allatio* iam adducta sunt, repetere h. l. nolui. *Harl.*]

dotis manibus, ut idemmet in fine operis dicit. Chronicon ex bibliotheca Bauarica depromptum, digressionibus, quibus passim opus abundat, multisque aliis, quae dignitati historiae officere poterant, detractis, totoque corpore in compendium coacto, Iacobus Pontanus in linguam vertit latinam, libris, atque capitibus, ut ipsi peropportuno visum fuerat, diuisum edidit Ingolstadii ex typographia Adami Sartorii 1604. in 4. cum Theophylacto Simocata. Pontanus tamen in aliis laudem nec contemnendam promeritus a nonnullis reprehenditur, primum quod graece non ediderit; secundum quod opus obtruncatum, ac in epitomen redactum, non integrum emisit. Scriptoris enim errores, ac nugamenta omnes ab interprete exposcunt, non ita tamen, ut in interpretem reiiciant. Et aliud est interpretis, aliud correctoris munus. Interpres omnia reddere, si fidus esse vult: corrector non scriptoris vestigia, sed suum sequitur institutum. Argumentum Chronici ex eodem Georgio in Prooemio illud est: *Ad hunc modum ego quoque Georgius Phrantzes, et Protouestiarius, et Gregorius cognominatus ubi ad monachos me adgregavi, ista conscripsi de iis, quae memoria mea acciderunt, et de nonnullis calamitatibus, speciatim quae partim ante, partim post subactam Constantinopolim nos exercuerunt. Ac primum quidem de creationibus, et causis imperii Palaeologorum ab initio narrationem contexam; dicamque, [P] quot, et qui, quacumque ex ea domo, quam penes huc usque sceptrum fuerunt, despotae, et despoenae extiterint. Et de bello, quod in Peloponneso inter fratres despotas Demetrium, et Thomam conflatum est. Alia insuper non parui momenti, et memoratu egregia non filebo.*

Praeter Chronicon scripsit *Expositionem symboli*. ^{xx)} Quid in eo exponendo egerit, ex ipso lib. 3. c. 24. videre possumus. *Edidimus autem prius fidei nostrae in Deum confessionem, uti mos est orthodoxis monasticum induentibus habitum; et ita coepi primum quidem sanctum symbolum exponere, ostendereque unde a sanctis patribus esset compositum: et ut cognosceremus non eos id a se [P] ipsis habuisse, sed ex diuinis oraculis tum verba, cum sententiam mutuatos id pie conscripsisse. Propemodum igitur diuini symboli voces singulae e sacris scripturis sunt desumptae, ut particulatim docuimus. Hoc idem ante eum praesliterat Simeon Thesalonicensis, ^{yy)} ut in nostra de Simeonibus diatriba diximus. Porro an Georgius Simeonis laborem in suum opus deduxerit, vel nouum ex se meditatus in scriptum retulerit, quum Georgii expositionem non viderim, non audeo diuinare. Sollemne scriptoribus semper fuit, sed labente Graecia potissimum, alienos labores exscriptos, suppresso, vnde exscripserant, nomine, tamquam suos simplicioribus promere.*

LXXVI. Viuit hodie GEORGIUS MYRMEGVSIANVS, Myrmegusium in insula Chio oppidum est non ignobile; dum monachum induit Gregorii sibi nomen adsciuic, quod innuit ipse in Synopsis dogmatum ecclesiasticorum; *χαρίν λόγῳ ἔνα ἀνδρῶπων κρᾶζουσι Γεώργιον, ἔπειτα γίνεται ἀρχιερεὺς καὶ μετωνομάζουσι τὸν Γρηγόριον, τὸν ὁποῖον βλέποντας τὸν τίνα λέγει· ὅτος ἔνα ὁ Γεώργιος λέγει τὸ πρῶτον ὄνομα. Verbi gratia quendam hominem vocant Georgium, et deinceps praeful factus Gregorii nomine insigni-*

R 3

^{xx)} Hanc *expositionem symboli* Alterus editioni suae *Phrantzas* chronici adiecit, V. supra ad vol. VIII. p. 78. *Harl.* ^{yy)} Supra vol. XI. p. 332. *sq.*

signitur, quem dum quispiam adspexerit, dicit: hic est Georgius, pristino nomine eam compellans. Nunc, ut audio, monasterio imperiali in eadem insula, quod νέα μονή, nouum monasterium vocant, praest; scripsit sub hoc titulo Graecorum recenti lingua; σύνεψιν τῶν θείων καὶ ἱερῶν τῆς ἐκκλησίας δογματῶν, *synopsin diuinorum et sacrorum ecclesiae dogmatum*, editam Venetiis 20. 1635. apud Ioannem Petrum Pinellum in 8. In eo libello auctor, quum non solum Graecorum schismaticorum, sed haereticorum recentiorum etiam libros legisset, nec tantum haberet ingenii, ut vera a falsis discerneret, errores varios, absurda, saepe quoque haereticas sententias inspergit, propinatque incautis lectoribus, quae multa nos alibi ²²⁾ adnotauimus. Utinam et ipse aliquando bene sapiat, redeatque ad viam, quod futurum spero, quum aequitatem viri, et studium veritatis, fideique zelum compertissimum habeam.

LXXVII. Diatribam finiam, dummodo inter tot, ac tantos Georgios vni, et foli GEORGIDIO MONACHO locum, quid enim vetat? concedamus. Opus illius sic concipitur, Γεωργιδίᾳ μοναχοῦ γνωμῶν ἐκλογή συλλεγῶσα ἐκ τῆς θείας γραφῆς, καὶ ἁγίων πατέρων, καὶ τῶν ἐξω διδασκάλων. *Georgidii monachi sententiarum ecloga ex sacra scriptura, sanctis patribus, externisque magistris.* Georgidii cognomento fuisse inde colligo, quod earundem sententiarum in aliis codicibus, ut mihi ex Chio insula relatum est, titulus ita concipitur: Γνωμῶν συλλεγῶσαι ὑπὸ Ἰωάννου μονάζοντος, τῆ καὶ Γεωργίδου, κατὰ σοιχεῖον. *Sententiae collectae a Ioanne monacho, qui et Georgides, ordine litterarum.* [v. supra ad vol. XI. p. 627. de cod. Laurent.] Non est tamen operae, ut in his diutius immoremur. *Alat.*

Ex Fabricii indice et Supplementis ad hanc Allatii diatribam aliorum Georgiorum memoriam subiiciam, cum nonnullis accessionibus.

Georgii Calybae iam supra ad vol. XI. p. 627. (ubi et pagg. sqq. plures *Georgii* nominantur,) mentionem feci; h. l. tantum adiciam: *Georgii* illius epistolis, ibi memoratis, additas esse sex epistolas, ad eum scriptas a quodam Antonio, Io. Abramio, Exarcho, Ioanne Nathanaele, Nicolao et Mathusala monacho.

Georgii Hieromonachi, et ea exarchi patriarchici epistola ad Sophronium Protosyn-cellum, de fraude Iesuitarum epistola, Trapezunte a. 1626. data, et de martyrio Cetabae, Iberorum principissae a. 1614. a Persis, quod Christum eicere nollet, oleo elixae, exstat graece et lat. in Operibus *Andreae Riusti*, tom. III. p. 1251-1254. Roterd. 1660. fol. *Fabr.*

Georgius Ithanes, (al. *Mithanes*), ad quem Theodori Studitae epistolae. *Fabr. Conf. Montfaucon bibl. Coislin.* p. 148. et 318. *Harl.*

De *Georgio Mono*, cognomento *Dianeta* v. supra §. XV. (et vol. XI. pag. 629.) et Fabric. in Supplem. addit: „In codice regio, quem euoluit Canigius, σχολία σὺν θεῶ. εἰς τὴν διαίρεσιν (Hermogenis) ἀπὸ Φωνῆς τῆ αὐτῆς Γεωργίου τῆ Μόνε, σοφιστῆς Ἀλεξανδρείας. In fine haec verba habentur: Ἐπληρώθη σὺν θεῶ καὶ ἡ διαίρεσις εὐτυχῶς Ζήνωνι σχολαστικῶ.“

Geor-

²²⁾ De consensu lib. 3. c. 17. et 18.

Georgius Mōnios vel *Μωννός*, cuius scholia in Homiliam Gregorii Naz. Pascha MSS. in bibl. Coislin. apud *Montfaucon* p. 296. sq. *Fabr.*

Georgius Oenacota, [n. ab *Oeneo*, vrbe circa Paphlagoniam: qui locus graece appellatur τὸ Οἶνον.] rhetor, qui cum Georgio Galestota orationem Nicephori Blemmidae de regno illustravit, et in clariorem stilum transtulit. v. *Lambec.* VII, p. 225. *Fabr.* f. p: 480. sq. ed. Kollar. nr. 5. cod. CXXV. *Harl.*

Georgii Sanginatici, consulis Romanorum et Comitum Palatini Lateranensis, ὀνομασία τῶν μελῶν τῆ ἀνθρώπου, de partibus corporis humani ad Nicolaum V. pontificem romanum (circa 1450.) ex cod. regio Parisino 1510. versibus politicis. Citatur a *Cangio* in glossario graeco. *Fabr.* *Parif.* in bibl. publ. secundum catal. MSS. regg. vol. II. exstat in cod. MMCCCLXXVI. nr. 7. — In eiusd. biblioth. cod. MMCCXLII. est *Georg. Sanginatii* (sic) opusc. de pulsibus, hactenus ineditum. — *Vindobonae* in cod. caesareo LXXVIII. nr. 7. exstat Ἑρμηνεία τῆ Ὑπάτης περὶ τῶν τῆ σώματος μερῶν interpretatio partium corporis humani. *Lambecius* in vol. VII. p. 297. suspicabatur quidem, in cod. illo caes. forsan post voc. Ὑπάτης subintelligendum esse τῶν φιλοσόφων, ita ut intelligatur vel ipse *Michaël Pselus*, vel *Ioannes Italus*, Pselli discipulus et aemulus; quod tamen tamquam incertum postea in medio reliquit. Contra *Fabricius* infra in vol. XII. p. 781. Hypatum hunc cum *Georgio Sanginatio* eundem esse ait. At *Kollarus* in nota ad *Lambecii* locum cit. vbi *Fabricii* verba adducit, „dubium tamen, inquit, remanet, auctorne libelli hic *Sanginaticius* vel editor tantum fuerit? id, quod, inspecto libello, quo nos quidem caremus, facile quis diuinaverit.“ Supra in vol. XI. p. 572. in indice MS. cod. Eparchi nr. LIX. citatur quoque *Hypati* interpretatio partium corporis, quam editam esse a *Stephano le Moynes* tom. I. varior. sacr. p. 513. *Fabric.* in nota ad illum indicis locum animaduertit. Illa interpretatio etc. reperitur quoque *Florent.* in cod. Laurent. LXIII. nr. 47. Atque *Bandin.* in cat. codd. gr. Laur. tom. III. pag. 111. postquam *Fabricii* nostri opinionem, illum Hypatum eundem esse cum *Georgio Sanginatio*, commemorat, dein, „sed quas, ait, illi tribuit *Fabric.* ὀνομασίας τῶν μελῶν τῆ ἀνθρώπου ad Nicol. V. papam circa a. Chr. MCCCCCL. versibus politicis, opus videntur a nostro diuersum, quum nulla in hoc metri ratio dignoscatur.“ — *Hypati* interpret. *Leidas* in bibl. publ. inter codd. Vossian. v. bibl. Leidens. pag. 398. nr. 54. *Harl.*

[*Georgiorum* numerus, si opus videretur, praeter memoratos supra in vol. XI. p. 627. sqq. et in indice et a *Caueo* in diss. I. ad hist. litter. S. S. eccl. nominatos, augeri potest. Sed paucorum memoriam tantum h. l. excitare praestabit: maiorem copiam ei, cui volupe erit, indices ad catalogos MSS. varii generis, suppeditabunt.

Georgii Sagoudini, fidei professio, *Parif.* in bibl. publ. cod. MCLXX nr. 3. ab eo, ut ait confector catal. MSS. regg. vol. II. p. 227. eo consilio probabiliter scripta, ut iis responderet, qui eum de fide parum recte sentire criminabantur.

Geor-

Georgii Triuisii l. Triuisini, Graecorum sacerdotis, versus politici ad Christum dominum, idque ordine alphabetico, *Parif.* in bibl. publ. cod. MMDCCLIII. nr. 2.

Georgius, cognomento ὁ Κεκαυμένος, cuius versus iambici in duodecim zodiaci signa sunt praefixa Porphyrii Isagogae de quinque vocibus, in cod. *Parif.* bibl. publ. MCMLXXIII. nr. 1.

Georgii varii codices MSS. exscripserunt: quorum nomina adposita sunt codd. Sic *Florentiae* in bibl. *Laurent.* cod. XXII. nr. 1. plut. 32. qui continet Homeri *Iliada*, in fine legitur αὐτὸς ἑτελειώθη ἡ Ἰλιάς τῷ Ὅμηρου παρ' ἐμῷ Γεωργίῳ ἱερέως τῷ Ἀλεξάνδρῳ. MCCCCLIX absoluta est *Ilias* Homeri a me, *Georgio*, sacerdote, *Alexandri* filio: v. *Bandin.* cat. codd. gr. *Laurent.* II. p. 174. — Ibid. in cod. XIV. plut. 59. legitur haec librarii subscriptio: Ἐτελειώθη ἡ παρῶσα δέλτος τῶν ἐρωτημάτων — — διὰ χειρὸς παπ. Γεωργίῳ μαίστερ Νίκκολ. πρωτοαναγνώστῃ Σολέντῃς ἐν μηνὶ Ἀπριλλίῳ ἡμέρᾳ δ'. ὥρᾳ γ'. τῇ ἡμέρᾳ τετάρτῃ ἀπὸ κοσμοποιίας 519ζ'. ἰνδ. ιβ'. Absolutus est praesens liber *Erotematum* et *declinationum* (h. e. *Dionysii* Thracis de accentibus etc.) manu papae *Georgii* magistri *Nicolai*, primi *anagnostae* seu *lectoris* — mense *Aprili* d. IV. hora III. currente anno ab orbe condito 6957. (Christi 1449.) etc. v. *Bandin.* l. c. p. 576. (cuius etiam meminit *Montfaucon* in *Palaeographia* gr. p. 80.) — In cod. *Laurent.* (saec. XIV. scripto,) II. plut. 81. in fronte primae orationis *Dionisii* Chrysostomi legitur nomen possessoris aut scribae, cuiusdam *Georgii*, v. *Bandin.* l. c. III. p. 221. sq. A *Montfaucon.* in cit. *Palaeograp.* permulti *Georgii*, variorum codicum scribae, passim commemorantur; quorum nomina exhibebit index ad illam p. 530. — Idem *Montfaucon* in bibl. *Coislin.* haud paucos excitat *Georgios*; qui, praeter alios, ab *Allatio* aut a me iam nominatos, in variis codd. occurrunt, quorum nomina breuiter repetam; p. 129. *Georgius*, sacerdos *Maemon*, ex vico *Athell.* — p. 571. *Georgius*, ad quem scripsit *Chrysostomus*. — p. 60. *Georgii* cuiusdam fragm. in catena in parabolas *Salomonis*. — et p. 137. scholia in *Theodoretii* interpretationem *Psalmorum*: — p. 268. sq. *Georgius* notis illustrat orationem 39. *Gregorii* Nazianz. in sancta lumina, quae incipit πάλιν Ἰησοῦς ὁ ἐμὸς. — p. 104. et 105. *Georgius* Proëdrus *Pyrrii*, *Georg.* Protonobilissimus, *Palaeologus*, *Georg.* Protoproëdrus *Basilacae*, et *Georgius* *Cathegumenus* monasterii *Acatalepti* siue incomprehensibilis seruatoris, quod est in *Camari*, inter eos erant, qui iussu *Alexii* Comneni congregati fuerunt in concilio de imaginibus, cuius decretum edidit *Montfaucon* p. 103. fqq. ex cod. *Coislin.* — p. 429. tres epistolae *Demetrii* *Cydonii* ad *Georgium*, philosophum; — p. 145. et 315. epp. *Theodori* *Studitae* ad *Georgium*, *Xenodochem*; — p. 196. S. *Georgii* *Tropaeophori* martyrium, de quo v. supra, vol. X. p. 229. — *Fabricius* addiderat indicem et supplementa in hanc *Allatii* diatribam; sed index iste inseri potest indicii generali, et supplementa, suo quoduis loco, iam reddidi. *Harl.*

LIBRI VI.

CAPVT L.

DE SABINO HERACLEENSI, ET ALIIS CANONVM VETERVM
ECCLESIASTICORVM COLLECTORIBVS.

Notitia scriptorum recentium, qui collectiones Canonum varias recensuere. 1. nostrum institutum. 2. Canones quinquaginta apostolici, Latinis probati. 3. Graecis, LXXXV. 4. Illorum auctoritas. 5. Canones Antiocheni, apostolis affixi. 6. Constitutiones apostolicae. 7. Epistolae pontificum. 8. Collectiones Canonum deperditae, ut Sabini Heracleensis, 9. vel ineditae ut Stephani Ephesii. 10. alia Theodoro perperam adscripta. 11. Codex Canonum ecclesiae orientalis a Io. Thilo editus. 12. Codex ecclesiae vniuersae. 13. Codex ecclesiae Africanae. 14. Abbreviationes Canonum. 15. Canonum Scholiastae Graeci. 16. Nomocanonum scriptores. 17. Bibliotheca Canonica Instelli et Voëlli. 18. Guil. Beuereggii pandectae Canonum. 19. De latinis Canonum collectionibus. 20.

(Cum supplementis G. C. Harles.)

I.

PArgumentum, quod tradere adgredior, ante me illustrarunt viri praeclari, quorum obseruatis mea adiungam, *Petrus Pithorus* in synopsi historica eorum, qui Canones et

a) Ab initio statim laudandum est praeclarum opus, quoniam eius frequentior mentio facienda est: „De vetustis canonum collectionibus dissertationum sylloge, quibus de iuris ecclesiastici origine — disseritur, etc. collegit, recensuit, praefationem adiecit *Andr. Gallandius*.“ Venet. 1778. fol. Accesserunt *Antonii Augustini* de emendatione Gratiani libri tres. — Recusum est opus, (quo vtor, et ex quo Fabricii notitia egregie possit locupletari, sed tum ob breuitatis studium, tum, quoniam multa ad bibliothecam graecam haud pertinent, illum laborem aliis iuris canonici cultoribus atque interpretibus relinquendum esse duximus,) inscriptumque: „De vetustis canonum collectionibus diss. sylloge; quibus virorum doctiss. cura et studio elucidatis, de iuris eccles. origine atque progressu luculenter disseritur, ubi et plura tum ad antiquitatem canonicam, tum ad rem litterariam illustrandam adducantur. Accessere V. C. *Antonii Augustini* (leg.

Vol. XII.

Augustini) archiepiscopi Tarraconensis de emendatione Gratiani dialogorum libri duo. Collegit, recensuit ac praef. adiecit *Andreas Gallandius*, presbyter congregationis oratorii. Editio in Germania prima, variis dissertatt. aucta: Magontiaci 1790. 4. tom. I. II. In hac edit. exstant in tomo II. p. 185. sqq. *Ant. Augustini* — libri II. cum Steph. Baluzii et Gerh. Mastrichtii notis: curante M. Ios. Ant. de Rieger. Editioni Magontiac. accesserunt in tom. II. nr. XI. *Stephani Baluzii* Tutelensis diss. de capitularium regum Francorum nomine, dignitate, auctoritate et usu tam in rebus ecclesiasticis, quam politicis, nec non de eorundem collectionibus et editionibus: nr. XII. *Francisci Antonii Zaccaria* diss. de duabus antiquis canonum collectionibus ineditis; nr. XIII. diss. de inedita canonum collectione, quam XII. saeculo cardinalis *Laborans* composuit et nr. XIV. *Iodoci le Plat*. I. V. D. et SS. canonum professoris in academia Louanicensi diss.

S

de

et decreta ecclesiastica collegerunt, praemissa editioni luculentae corporis iuris canonici, Paris. 1687. et Lips. 1705. fol. *Antonius Augustinus*, Tarraconensis episcopus, in dialogorum libris duobus de emendatione Gratiani, editis Tarracone a. 1587. 4. et Parisiis 1607. *) nec non *Stephanus Baluzius*, Tutelensis, in prolegomenis et notis ad Anton. Augustini libros emendatus recusus, Paris. 1672. 8. et Gerharde a Maltricht curante, Arnheimii 1678. 8. *Christophorus Iustellus* in praefatione ad codicem canonum ecclesiae vniuersae, et in aliis praefationibus et prolegomenis, quae in bibliotheca iuris canonici Guil. Voëlli et Henr. Iustelli, variis canonum collectionibus praemissa leguntur, Paris. 1661. fol. *Petrus de Marca*, Parisiensis archiepiscopus, in opere de Concordia Sacerdotii et Imperii lib. III. cap. 2. 3. 4. 5. 6. Paris. 1641. 1663. 1669. et Erf. 1708. fol. et in dissertatione de veteribus collectionibus canonum, quam inter alias postumas illius lucubrationes Baluzius a. 1680. Parisiis edidit pag. 201 sq. et *Iustus Henning. Boehmerus* editioni Francofurtenfi operis de Concordia pag. 343. curauit subiungi. *) *Carolus le Cointe* in Annalibus Francorum tom. II. p. 175. seq. *Franciscus Florinus*, Aurelianensis primum, deinde Parisiensis antecessor, in dissertatione de origine, arte et auctoritate iuris canonici, quae inter alia eius opera canonica et iuridica lucem vidit Ioanne Doulatio editore Paris. 1679. 4. et Halae prelo iterum subiecta est in fasciculo primo nouae variorum scriptorum collectionis 1716. 8. p. 202. *) *Ioannas Doulatius*, quem modo memorauimus, in Historia iuris canonici, edita gallice Paris. 1676. 12. et in libro tertio praenotionum canonicarum, vulgarum ibid. 1687. 4. *) *Natalis Alexander* in selectis historiae eccles. capitibus adpendice ad diss. XXI. Saeculi I. p. 219. seq. edit. in fol. tom. 3. *Io. Mabillonius* de Studiis Monasticis parte 2. c. 5. *Claudius Fleury* in institutione ad ius ecclesiasticum, gallice edita sub init. vt Lud. Morerium in Lexico, voce *Droit Canonique*, Humoldum Plattenbergium in introductione ad ius canonicum, Hildesiae 1692. 8. edita,

de spuris in Gratiano canonibus. [Add. *Zaccaria* in diss. ad H. eccl. pertin. tom. II. p. 331. sq.] — Multi libri, ad hist. canon. pertinentes, excitantur in *Martini Liponii* bibl. reali iuridica post Frid. Gottlieb Struuii et Gottlob Aug. Ienichenii curas emendata et locupletata, tom. I. Lips. 1757. fol. p. 157. sqq. sub voc. *canones*, et in *Mart. Liponii* bibl. realis iuridicae Supplementis ac emendat. quae collegit et digessit *D. August. Frid. Schott*. Prof. Lips. 1775. fol. p. 59. atque Supplementorum vol. II. quae collegit et digessit *Renatus Carolus, L. B. de Senkenberg*, ibid. 1789. fol. p. 66. sq. sub voc. *Canones*. Nam omnes libros, ab illis memoratos, in quibus multi ad biblioth. nostram graecam non pertinent, si iterum enumerarem, ne charta et tempore et lectorum patientia abuterer, omnino vereretur. Quando auctores saec. IV. et V. et patres eccles. eorumdem saeculor. prouocant in synodis illorum temporum ad canones; hi vocantur *ei παλαιοὶ νόμοι*, ἀρχαῖοι νόμοι

νόμοι, ἐκκλησιαστικοὶ νόμοι, ἐκκλησιαστικοὶ νόμοι et ἀποστολικοὶ νόμοι. *Harl.*

b) Libri duo ex recens. *Gerardi van Mastricht*, Duisburgi ad Rhen. 1676. 8. — rec. cura *Ios. Antonii de Riegger*, Vindobon. 1764. — cuius edit. repetita est in *Gallandii* sylloge, tom. II. nr. X. p. 187. sqq. v. editoris Mogun. praefat. pag. XVII. sq. *Harl.*

c) *Petri de Marca* diss. de veteribus collectionibus canonum, rec. in *Gallandii* sylloge, I. p. 171. sqq. *Harl.*

d) Rec. in *Gallandii* sylloge, tom. II. nr. IX. p. 159. sqq. *Harl.*

e) *Io. Doulat* Praenotionum canonicarum libri quinque. — Editio noua: recensuit, norma adiecit atque praefatus est *D. Aug. Frid. Schott*, prof. Lips. tom. II. Mitauiae et Lips. 1776. mai. 2. in cuius tom. I. pag. 245. sqq. per plura capita agitur de primis quatuor conciliis oecumenicis. *Harl.*

edita, aliosque omittam. Add. histoire du Droit canonique, Paris. 1720. 8. *Petri Coustant*, Benedictini, prolegomena ad epistolas pontificum, s. dissertatio de antiquis canonum collectionibus deque variis epistolarum pontificum romanor. editionibus Paris. 1721. fol. *Fabr.* — quae diss. docta recusa est in Gallandii sylloge, tom. I. nr. I. — Ibid. rec. tom. I. nr. III. *Petri et Hieronymi*, fratrum *Balleriniorum*, de antiquis tum editis, tum ineditis collectionibus et collectoribus canonum ad Gratianum vsque, tractatus, praefixus ab illis adpendici ad S. Leonis M. opera, tom. III. Venet. 1757. fol. (tomus I. prodiit ibid. 1755. conf. *Schoenemann*. bibl. historico-literar. patrum latinorum, tom. II. p. 873. 922. inprimis p. 947. sqq. ac 953. sqq.) — In eadem Gallandii sylloge, tom. I. nr. IV. repetita est typis *Caroli Sebastiani Berardi* diss. de variis sacrorum canonum collectionibus ante Gratianum, eius operi in *Gratiani* canones Taurini 1752. 4. edito praemissa. — *Christiani Lupi* synodorum — decreta et canones — illustrati, Louan. 1665. et Bruxell. 1673. 4. melius in eius opp. Venet. 1724-1729. fol. XII. voll. — *Ludou. Thomassini* dissertatt. in concilia, tom. I. Paris. 1667. 4. Luccae, 1728. fol. et in *Rocoberti* bibl. pontif. tom. XV. (cf. *D. Werner Car. Lud. Ziegler* Versuch einer pragmat. Geschichte der kirchl. Verfassungsformen in den ersten sechs Jahrhunderten der Kirche, Lips. 1798. 8. p. 410. sqq. qui p. 50. et saepius canon. apostol. et concil. laudat illustratue.) — *Zegeri Bern. van Espen* dissertationes de antiquis canonum codicibus, cum commentario in canones iuris veteris, Louanii 1777. II. tom. 8. et in eius opp. Lüttich. 1693. et Rouen. 1710. 4. Louan. 1721. et 1753. fol. IV. voll. et Venet. 1781. fol. editis, tom. VI. p. 103. sqq. — *Paul. Inseph. de Riegger* diss. de collectionibus iuris ecclesiastici ante-gratianei. Viennae 1765. — *Ignatii Mulzer* Historia legum ecclesiasticarum positivarum, quibus in Germania utimur. Bambergae 1772. 8. — *Ios. Simonius Asseman.* in bibl. iuris canonici et ciuilibus libro 1. cui in fine inscriptionis additur: *Codex canonum ecclesiae graecae*, Romae 1762. 4. cap. IX. et pluribus capp. de canonibus vet. copiose disserit: in cap. II. p. 21. sqq. recenset eos, qui canones et decreta ecclesiastica collegerunt, atque in lucem ediderunt; in cap. III. p. 52. sqq. antiquam gr. canonum collection. recensendo, primum et antiquissimum canonum gr. eccles. codicem eum esse statuit, qui in Chalcedonensi concilio a. 451. probatus fuit citatusque; in cap. V. p. 89. sqq. agit de additamentis, vetustiss. gr. canonum codici ab orthodoxis factis: etc. item in libro II. capp. XXXII. et XXXIII. et in libro III. part. 1. ibid. 1763. 4. capp. XI. seqq. et saepius contra Ballerinos aliosque disputat. *Harl.*

E Reformatis *Iacobus Vfferius* ^{f)} epistola X. ad Samuelem Wardum, [P] cum Wardi responsione: *Gerhardus van Mastricht*, syndicus Bremensis, anno 1720. extinctus, in Historia iuris ecclesiastici et pontificii, edita Duisburgi 1676. et Amstelod. 1686. 8. atque cum praefatione Christiani Thomassii, Icti Hallensis, recusa Halae 1705. et 1719. 8. *Guil. Cnueus* in historia litteraria scriptorum eccles. parte 2. ad a. 451. vbi de codice canonum ecclesiae vniuersae. *Fabr.* s. p. 443. sqq. ed. Basil. add. ib. tom. II. dissert. II. p. 29. sq. de vi et vsu vocabuli *Κανών*. Pauca adnotauit *Oudin.* in comment. de SS. eccl. tom. I. col. 1435. sqq. ad a. 560. de Ioanne Scholastico, patriarcha CPolitano. *Harl.*

S. 2

E no-

f) Bibl. vniuerselle de Mr. le Clerc tom. 2. p. 245. seq.

E nostratibus theologis *Gerhardus Theodorus Meier* in historica de collectionibus canonum relatione, praemissa codici canonum ecclesiae vniuersae, qui ipsius cura graece et latine Helmstadii 1663. 4. est excusus. *Thomas Ittigius*, doctor olim meus, in schediastmate de scriptis, canones et concilia spectantibus, quod inter eius varia opuscula postuma Lipsiae, vulgante *L. Christiano Ludouici* 1714. 8. prodiit p. 425. seq. *Io. Andreas Schmidius* in supplemento ad Casp. Sagittarii introductionem in historiam ecclesiasticam tom. 2. p. 728. seq. Ienae 1718. 4. [*Io. Franc. Buddeus*, theologus Ienens. in Isagoge historico-theolog. ad theologiam vniuersam, singulasque eius partt. tom. poster. Lips. 1724. 4. cap. 5. §. III. p. 737. sqq. vbi multi quoque libri, huc pertinentes, citantur. — *Iust. H. Boehmer* in: Anmerkungen ueber die erste Sammlung der Kirchensatzungen oder sogenannten canonum, sowohl im Orient als Occident, in Woechentl. Hallisch. Anzeigen, a. 1741. nr. 13. — *Io. G. Peritsch*, Geschichte des Kanonischen- und Kirchenrechts. Lips. et Breslau. 1753. 8. — (*Spittleri*) Geschichte des kanonischen Rechts, bis auf die Zeiten des falschen Isidorus. Halae Sax. 1778. 8. — *G. I. Planck* in egregio opere: Geschichte der christlich-kirchlichen Gesellschafts-Verfassung. I-IV. tom. Hannou. 1803-1806. 8. Per multa opp. de canonibus et conciliis citant *I. Aug. Nösfelt* in: Anweisung zur Kenntniß der besten allgemeinen Bücher in allen Theilen der Theologie, ed. III. Lipsiae 1790. 8. §. 424-434. pag. 555. sqq. et *Chr. Guil. Franc. Walch*. in: Grundsätze der zur Kirchengeschichte des N. T. nöthigen Vorbereitungslehren v. Bücherkänntniß, ed. 2. Gotting. 1778. 8. p. 189. sqq. coll. p. 26. sq. Idem in: kritische Nachricht von den Quellen der Kirchengeschichte, Lips. 1770. m. 8. pag. 232. sqq. et alibi multa praecepta vtilia dat sobrieque iudicat; vt Mosheimii, Du Pin, I. G. Walchii, et eius filii, Christi. Guil. Franc. Walchii, (in Grundsätzen der Kirchengesch. des N. T. ed. III. a Io. Christoph. Frid. Schulz, emend. et auct. Giesiae 1792. 8.) Schroeckhii, Cottae aliorumque Historias eccles. N. T. in quibus etiam de canonibus eorumque collectionibus modo breuius, modo vberius agitur, silentio praetermittam. *Harl.*] Ex iuris consultis *Caspar Zieglerus*, antecessor Witebergensis, in diss. de origine et incrementis iuris canonici, quae cum commentario eius ad Io. Pauli Lancelloti institutiones pridem in lucem data Witeberg. 1669. 4. et a D. Christiano Thomasio adiuncta est propriis in eundem Lancellotum obseruationibus Halae Sax. 1716. 4. *Io. Strauchius*, Ictus Ienensis, in dissertationibus canonicis de origine, libris et auctoritate iuris canonici, Giesiae 1677. 4. *Herm. Conringius*, licet medicum profiteretur, iuris omnis peritissimus, in libro tertium recuso de Origine Iuris Germanici, Helmst. 1643. 1649. 1665. 4. quantum recusum ibid. 1720. 4. *Iustus Henning. Boehmerus* in iure ecclesiastico protestantium lib. 1. tit. 2. qui est de constitutionibus, Halae Sax. 1714. 4. *Christ. Thomafius* in cautelis circa praecognita iurisprudentiae ecclesiasticae, ibid. 1712. 4. cap. 18. 19. 20. *Burch. Gotth. Struuius* in historia iuris romani, Iustiniani, graeci, germanici, canonici, feudalis, criminalis et publici, cap. VII. p. 561. seq. Ienae 1718. 4. ne diuam, quae idem vir doctissimus paucis perstrinxit in bibliotheca iuris selecta saepius recusa non sine auctariis in 8. *Fabr. Cel. D. Christian. Frid. Glück*, prof. iuris Erlangens. in Praecognitis vberioribus vniuersae iurisprudentiae ecclesiasticae positivae Germanorum. Halae Sax. 1786. 8. in quo libro doct. cap. III. sect. 1. tit. 3. §. 96-117. p. 156. sqq. notitia canonistarum a Gratiano monacho vsque ad recentissima tempora exhibetur; §. 120. sqq. p. 265. sqq. de diuersa canonum ante Gratianum colli-

colligendorum digerendorumque ratione etc. et sect. II. §. 170. sqq. p. 419. sqq. de collectionibus canonum graecis et latinis, etc. curatius agitur. *Harl.*

II. Vt igitur ordine et succincte rem complectar, graecarum collectionum canonicarum notitiam primo loco traditurus, breuiter dicam de collectione antiquissima earum, quam habemus sub canonum constitutionumque apostolicarum titulo: deinde de decretalibus epistolis pontificum, quarum apud Eusebium et Epiphanium mentio occurrit. Hinc de deperditis vel ineditis *συνοδικαῖς* Sabini Heracleensis, Stephani Ephesii atque aliorum, etiam anonymorum: [P] denique de editis, ac primum de Tiliano codice: tum de iis, quae in Guil. Beueregii pandectis canonum et quae in bibliotheca canonica Guil. Voëlli et Henr. Iustelli exstant. Quoniam porro latinae etiam collectiones canonum partem magnam ex graecis conuersae vel deriuatae sunt, non alienum a meo instituto fuerit, earum etiam notitiam, quantum fieri a me poterit, adcuratam distincteque ordine temporis traditam subiungere.

III. Ante Dionysium Exiguum *prisca*^{g)} regularum ecclesiasticarum versio latina ferebatur, cuius confusione offensi Laurentius presbyter et Stephanus Salonitanus episcopi Dionysium permouerunt, ut noua interpretatione illas circa a. C. 500. donaret. In illa prisca collectione nulli fuere *canones apostolici*, siquidem sanctionum ecclesiasticarum codex a *Paschasio Quersello* in tomo secundo Leonis M. opp. [Parisi. 1675. 4. conf. *Schoenemann*. l. c. tom. II. p. 891. sq. et 919. sq. *Harl.*] vulgatus, haud diuersus a veteri ista, Dionysio memorata, credatur: nullum etiam canonum apostolicorum vestigium in antiquis Africanis, Hispanis et Gallicanis constitutionum ecclesiasticarum collectionibus exstitit, ut ex Ferrando, codice canonum ecclesiae Africanae, [de quibus vide infra §. XIV.] Martino Braccarensi et Hincmaro iam obseruarunt viri docti. Hic itaque primus Dionysius latinis auribus dedit *canones quinquaginta*. In principio itaque, inquit in epistola ad Stephanum episc. *canones, qui dicuntur apostolorum, de graeco transtulimus, quibus, quia plurimi consensum non praebere facilem, hoc ipsum ignorare vestram nolumus sanctitatem: quamuis postea quaedam constituta pontificum ex ipsis canonibus assumpta esse videantur*. Hi quinquaginta canones

S 3

admit-

g) De *prisca* hac versione latina, quae continet canones synodorum Ancyrae, Neocaesariensis, Nicaenae, Sardicensis, Antiochenae, Chalcedonenfis et CPolitanae v. *Constant* diss. de antiquis canonum collect. §. 1. tom. I. p. 64. sqq. in Gallandii sylloge, ed. Mogunt. ibid. p. 330. sqq. curatius *Ballerin*, de antiquis collect. — canonum etc. cap. II. §. 3. (ubi quoque de codd. agitur,) atque in (*Spittleri*) Geschichte des kanon. Rechts §. 32. et 33. p. 127. sqq. Edita primum est ex cod. Christoph. Iustelli in Voëlli et Henr. Iustelli bibl. iuris canon. vetere tom. I. p. 277. sqq. sed Iustellus in canon. Nic. et Sardicensib. sermone iniquo theologico abreptus

quaedam folia cultro rescuerat. Res narratur a Stephano Baluzio in praefatione ad opusc. Petri de Marca, edita Parisi. 1681. a num. 10. ad 13. cuius verba repetierunt Ballerini l. c. p. 530. sq. Atque Ballerini mancam et imperfectam Iustellianam edit. codd. Vatican. praesidio suppletam atque perfectam recudendam curarunt in edit. operum Leonis tom. III. pag. 473-564. et inde repetiit *Mansius* in ampliss. collect. concilior. tom. VI. col. 1105. sqq. Add. infra in h. cap. §. 18. nr. 7. it. *Schoenemann* bibl. — patrum latin. tom. II. p. 953. sqq. et cel. *Glück* Praecognita laudata, cap. III. sect. 2. §. 172. pag. 426. sq. *Harl.*

admittuntur in collectione Cresconii Afri et in codice canonum, qui Moguntiae a. 1525. Ioanne Wendelsino edente, ac deinde Paris. 1609. 8. lucem vidit, nec non in Hadriani I. epitome canonum, quam vulgauerunt Canisius, ^{h)} Labbeus, Harduinus: tum a Burchardo, Iuone, Gratiano: atque in collectione Isidori Mercatoris seu Peccatoris, qui, a quibusdam apocryphos dici, non diffitetur: *denique propter eorum auctoritatem ceteris conciliis praeposui-mus canones, qui dicuntur apostolorum, licet a quibusdam apocryphi dicantur: quoniam plures eos recipiunt, et sancti patres eorum sententias synodali auctoritate* (can. 2. Trullan.) *robora-verunt, et inter canonicas posuerunt constitutiones.* Apocryphorum tamen numero illos certe quinquaginta eximit Stephanus IV. in concilio Lateranensi a. [P] C. 769. actione IV. ⁱ⁾ *Non amplius suscipiantur apostolorum canonum prolata per S. Clementem, nisi quinquaginta capita, quae suscipit sancta Dei catholica romana ecclesia.* Et qui a. C. 1054. scripsit, *Humbertus* aduersus Nicetani Pectoratum ad calcem tomi XI. Annal. Baronii p. 803. licet his ver-bis vtatur: *quia canonibus, sub nomine apostolorum editis nos urgere videris, exponere tibi tua capitula decreuimus, quamuis ea inter apocrypha usque nunc magna ex parte computaueri-mus, ut aperte cognoscatur, nec apocryphis nec authenticis vos vestras ineptias posse defendere:* tamen p. 798. dixerat: *nam Clementis librum, id est Petri apostoli, itinerarium et canones apostolorum, sancti patres numerare inter apocrypha, exceptis capitulis quinquaginta, quae decreuerunt regulis orthodoxiae adiungenda.* Haec capitula quinquaginta respondent in edi-tione Cotelerii graecis prioribus canonibus tantummodo XLII. Nam pro vno Graeco 1. apud Dionysium est 1. 2. pro Graeco 2. apud Dionys. 3. 4. 5. pro Graeco 12. apud Dionys. 15. 16. pro Graeco 17. apud Dionysium 21. 22. 23. 24. pro Graeco 18. apud Dionys. 25. 26. et pro Graeco 35. apud Dionysium 42. 43. Vicissim pro vno Dionysii 40. in Graeco sunt duo, 32. et 33. Similiter in collectione Hadriani I. licet capitula 45. numerentur, tamen nullum ex illis quinquaginta omissum, sed nonnumquam tres vel duos in vnum contractos deprehendi, notauit b. D. *Tho. Ittigius* ad calcem adpencilis de haeresiarchis pag. 162. ^{k)}

In

^{h)} *Canisius* tom. 6. lection. antiqu. *Labbeus* tom. 6. concil. pag. 1800. *Harduin.* tom. 3. pag. 2033.

ⁱ⁾ Tom. 3. concil. *Harduini* p. 2015. *Labbei* tom. 6. p. 1723. *Holstenii* collect. romana ve-terum hist. eccles. monumentorum part. 1. p. 263.

^{k)} Idem in: historiae ecclesiasticae primi a C. N. saeculi selectis capp. Lips. 1709. 4. p. 47. sq. qui inter alia adnotat, *Seuerinum Birtum* tom. 1. concil. pag. 14. duos tantum ex canonum apostolicorum numero, n. canonem suae editio-nis 65. et 84. et cardinalem *Aguirrem* tom. 1. concilior. Hispaniae diss. III. excurs. 6. et 8. quinque tantum, n. 46. 47. 65. 67. et 84. esse pseud-epigraphos, censuisse. Contra ea *Bellarminum* de scriptt. eccles. pag. 54. canones posteriores omnes reprobare, et tantum L. priores agnoscere pro legitimis; nec aliam videri sententiam *Anto-nii Constantini a Castrouillare*, ordin. Minimo-

rum S. Francisci de Paula episcopalis in diss. de canonibus apostolorum, Romae 1697. in 4. Hic enim in primo cap. sect. 5. quum priores L. canones recensuisset, p. 28. hos, vt vere ab apo-stolis conditos defendere, et in indice p. 356. posteriores XXXV. cum romana ecclesia reicere ait; et tamen in eadem pagina paullo post, ca-nones XXXV. posteriores tamquam apostolicos recipere videtur. Post haec *Ittigius* aliorum di-versa iudicia de canonibus, qui vocantur aposto-lici, refert, eosque supposititios esse pronuntiat, et denique, rationes, inquit, varias, ob quas canones apostolici pro legitimo foetu agnosci nou possunt, e nostratibus adducunt *Centuriatores*, cent. 1. part. 2. cap. 8. pag. 544. Basil. 1559. fol. *Ofiander* in epitome hist. eccles. centur. 1. libr. 3. cap. 4. *Gerhardus* in confessione cathol. lib. 1. general. part. 2. c. 6. p. 394. sqq. *Varenius* in rationario saeculi I. p. 57. sqq. *Harl.*

In graeco-latina editione Gregor. Haloandri ¹⁾ duodequingagesimus canon respondet quinquagesimo apud Dionysium et in editionibus Herueti ^{m)} atque Beuererii, ⁿ⁾ quoniam pro 12. et 13. apud [P] Haloandrum est 12. Latinorum solos quinquaginta canones recipientium sententiam notauit auctor scholii ad canonem Trullanum secundum: σημειώσαι τὸν περὶ τὰ καὶ διὰ τοὺς Λατίνους, τοὺς λέγοντας μὴ εἶναι τοὺς ὀρθόδοξους πρὸς τοὺς καίτοι τῶν αἰγίων Ἀποστόλων. Fabr.

[*Epimeton.* Plura adhuc de illis canonibus, eorum auctoritate, quam apud multos obtinuerunt, de tempore, quo collectio istorum canonum facta sit, et de diuersis de illis variorum iudiciis possunt disputari. At enim alii iure culparent obscuram diligentiam: nec hic locus est, quum maxime alii pistrino illi operam addixissent. Praeter citatos consules quoque *Buddium* in *Isagoge* supra ad §. 1. citata, p. 742. sqq. et *Assmann.* in tom. I. laudato pluribus locis, ex. gr. cap. IV. p. 74. ubi monet, graecum exemplum, quod Dionysius Exiguus a capite ad calcem accurate reddidisset, (vti ex duobus puris eius codd. MSS. Vatic. MMMMMDCCLXXXV. et Palat. DLXXVII. colligatur,) multa, quae postea accesserunt, caruisse; tum p. 89. sqq. de canonibus apostolicis, ubi contra Iustellum et Lupum quoque pugnat, et p. 92. sqq. ostendere adlaborat, canones *apostolicos* etiam ante concilii Chalcedonenis tempora, si non apud romanam ecclesiam, saltem in ecclesiis orientalibus receptos fuisse atque probatos, locumque *Guil. Beuererii* apud Cotelier. in vol. I. SS. patrum, qui apostolicis temporibus floruerunt, Antwerp. 1698. p. 429. nr. VIII. sqq. repetit et explicat ac p. 101. sq. de canonibus atque constitutionibus apostolicis Beuererii proponit coniecturam, atque p. 103. „firma, inquit, manet constansque sententia, quae hos canones neo ipsis cum Turriano apostolis ante a. 50. conditos, adseribit, nec cum Dallaeo quinto demum eoque adulto post Ch. N. saeculo ab impostore nescio quo confarctos hariolatur; sed medium duas inter istas extremas tenens opiniones, eos secundo exeunte, tertioque nondum adulto saeculo a primitiuis synodis constitutos, et mox etiam in corpus istud, quod iam sub manibus habemus, collectos, (etiam si nonnullis in locis postea interpolatos) fuisse statuit.“ Quam sententiam postea corroborare, et latius explicare atque tueri admittitur statuitque Assmann. canones illos circa a. Chr. 520. in Nomocanonem graecum iam relatos esse. Tum p. 105. sqq. de antiquo horum canonum usu apud Orientales et Latinos, (atque Latinis ante Dionysii Exigui aetatem canones eosdem haud ignotos fuisse, contra Ballerin. contendit,) eorumque numero,

1) *Gregorius Haloander* canones apostolorum graece edidit ad calcem Nouellarum Iustiniani imp. deinde latinam suam versionem subiunxit, Norimb. 1531. fol. apud Io. Petreium. Cum Haloandri versione recussi sunt in Orthodoxographis. Eadem etiam occurrit in *Francisci Iouerii* Valentini sanctionibus ecclesiasticis, quae prodierunt latine 1555. fol.

m) *Gentianus Heruetus* canones apostolorum Theodori Balsamonis scholiis illustratos vertit et latine edidit Paris. 1561. fol. cum aliis canonibus conciliorum et SS. patrum. Herueti versio Dio-

nyssanae adiuncta exstat in variis conciliorum editionibus. Seruata etiam ab Elia Ehingerio, qui graece et latine canones conciliorum edidit Witeberg. 1614. 4. et in editionibus canonum graeco-latinis Parisiensibus cum Balsamonis et Zonarae scholiis, nec non in magno Beuererii synodico.

n) In *Guil. Beuererii* synodico siue Pandectis canonum familiam ducunt canones apostolorum cum Balsamonis, Zonarae et Alexii Aristeni scholiis, graece et latine; Oxon. 1672. fol. additis notis eruditissimis.

de Dionysiana eorum versione etc. vberius agit. Enimuero cogor, harum controuersiarum cognoscendarum cupidum ad Assem. ablegare, qui etiam p. 445. sqq. 460. sqq. 478. sqq. ac p. 527. sqq. quasdam quaestiones controuersas pertractat. Schott ad Doulati Praenotion. cit. libr. IH. cap. 3. de antiqua canonum collectione, quae prima vulgo habetur, §. 1. p. 669. primum conicit, primam illam collectionem nihil aliud fuisse, ac celebrem illum codicem canonum ecclesiae vniuersae, qualis erat vsque ad concilium Chalcedonense: dein animaduertit in nota 2. de aetate huius collectionis, (quam Theodosii M. tempore circa a. 385. compositam fuisse Doulat. contendit,) nihil certius constare, nisi hoc, eam intra a. 391. quo concilium CPolitanum I. habitum est, et a. 457. in quem Chalcedonense incidit, factam esse. Idem obseruat, *Mastrichtum* in histor. iuris eccles. nr. 27. sq. existimantem, eius initium statim post Nicaenum concil. fuisse, eandem sensim per partes creuisse, recte refutatum esse a I. H. Boehmero in obseru. über die erste Sammlung derer Kirchenfassungen, in collectione, a Schotto curata, et inscripta, *iuristisches Wochenblatt*, tom. II. p. 445. coniecturae tamen Boehmeri cuidam non prorsus adsentit. — Insuper plura collegerat quondam cel. Glück in peculiari commentat. de canonibus et constitut. apostolicis, prelo quondam parata, at hucusque ab ipso in scriniis seruata, et mecum pro mutua nostra amicitia communicata, ex qua possim hunc Fabricii locum egregie exornare; at aegre fero, et temporis et vero instituti bibl. Gr. rationibus me impediri, quominus possim ex ea vel potiora copiosius excerptare. Obseruat vero V. D. post *Cotelerium* in notis ad can. apost. 30. 50. 82. et 85. ac *Beuerigium* in adnot. in can. Ephesinae synodi a. 431. part. 2. act. 7. et in codice canonum ecclesiae primitiuae illustrato lib. 1. cap. 17. §. IV. ap. Coteler. vol. II. p. 73. nomen, *κανόνες τῶν ἁγίων ἀποστόλων*, *canones SS. apostolorum* a corruptore quodam, nominis forsan illius auctore, et a falsis codd. lectionibus ortum esse. Locum quidem in actis synodi Ephesinae corruptum esse, vel ex eo patere animaduertit, quod in codice canon. eccl. vniu. can. 178. et in plurimis decretorum graecorum concil. edit. e. gr. Rom. a. 1608. Colon. a. 1618. ac Paris. a. 1636. nec non in codd. Zonarae ac Balsamon. non *ἀποστόλων*, sed rectius *πατέρων* legatur, laudatque Io. Paull. Hebenstreit diff. de canonibus, vt dicuntur vulgo, apostolicis, Ienae 1701. thes. III. §. 17. p. 52. Tum argumenta Magdeburgens. Centuriatorum contra vetustatem et auctoritatem illorum canonum, minime apostolorum temporibus assignandam recitat amplificatque. Posthaec diuersas virorum doctorum opiniones, quando, et a quo atque quo saeculo illi canones fuerint confecti, profert. Petrus igitur Gunning, theologus quondam Cantabrig. in opere, anglice scripto, de ieiunio antepaschali, 1662. p. 40. arbitratur, canones illos ab episcopis apostolicis, qui ipsi interdum dicti fuissent *ἀπόστολοι*, et quidem L. priores probabiliter saeculo primo, posteriores autem saec. secundo fuisse compositos. Gabriel Alaspimacus, episcopus Aurelianensis in libro 1. de antiquis ecclesiae ritibus, obseru. 13. censet, nonnullos tantummodo illorum canones ab apostolorum successoribus, qui viri *apostolici* fuissent nominati, saeculo II. esse scriptos dictosque *apostolicos canones*, deinceps auctos et ex inscientia, *canones apostolorum* vocatos. David Blondell. in Apologia pro sententia Hieronymi de episcopis et presbyteris, sect. III. pag. 317. indicat, illos canones fuisse circ. a. 280. conditos, in prolegomenis autem ad Pseudo-Isidorum et Turrianum vulg. cap. 12. adserit illorum aetatem anno 200. Postea cel. Glück memorat nota Petri de Marca, Dallaei et Beue-

Beuerigii *) indicia, neque tamen omnino probat Beuerigii suspicionem, Clementem Alexandrinum esse canonum, quos habemus, apostolicorum auctorem, quamquam argumentum, quod *Spittler* in: *Geschichte* etc. p. 70. contra Beuerigium vrguet, ex alio Beuerigii loco, in cod. canon. ecclesiae primitiu. illustrato, lib. I. cap. 2. §. 5. illustrat reiicitque: aliis tamen armis oppugnat Beuerigium. Postquam *Thomas Brunonis* sententiam, in iudicio de auctore canonum et constitutionum, quae apostolorum dicuntur, §. VI. sqq. in *Cotelerii* patribus apostolicis, vol. II. in accessionibus, pag. 117. sqq. ed. Cleric. expositam, opus canon. apost. nec vnus esse hominis, nec vnus saeculi, sed vario modo successiue congestum et traditum et tandem a *Leontio* Tripolitano, episcopo in Lydia, saeculo quarto probabiliter collectum, nouisque accessionibus locupletatum, aut eum inprimis illorum collectioni operam commodasse, quosdam tamen canones postea accessisse, latius commemorauit, nec tamen probauit: tandem Iani hypothesin, (paullo post a Fabricio §. V. fin. laudatam,) materiam illorum fuisse forma et constitutione hodierna antiquiorem, adoptauit ornauitque. Idem contra *Selichou*. docet, plurimos quidem apost. canon. patribus saec. IV. iam fuisse notos, atque saec. II. et III. adferendos, ad illos iam ante a. 394. immo iam ante a. 325. ab Alexandro, episcopo Alexandrino, ap. Theodorit. hist. eccl. lib. I. cap. 4. aliisque esse provocatum; nec illos demum saec. IV. esse confictos, quum iam *Basilus* M. episcopus Caesar. Cappad. circ. a. 370. (in opp. tom. III. pag. 25. et in Beuerigii synodico tom. II. f. 53.) *ἀρχαίων κανόνων* (n. 25um) aliiq. alios laudassent: denique ex collatione canonum apostol. et Antiochenor. (ap. Beuerig. in eod. libr. I. cap. 4. §. 2.) ostendit, canones synodi Antiochenae a. 341. maximam partem ex canon. apostolicis mutuos esse sumtos, nonnullos autem additos; formam autem et constitutionem canonum, quos quidem habemus, apostolicorum saec. forsitan quinto demum esse perfectam, at post medium saecul. quintum partem iam fuisse collectionis legum ecclesiasticarum contra Beuerigium commonstrat. Quis autem fuerit auctor illius collectionis, parum certum esse videtur: in oriente tamen eos fuisse natos, existimant fratres *Ballerini* (opp. Leon. tom. III. pag. 5. et in *Gallandii* sylloge etc. tom. I. p. 240. ed. Mögunt.) quod in can. 38. legatur nomen mensis syromacedonici *Hyperberetari*: neque cel. Glück repugnat, suspicans, illam collectionem et quidem successiue primo forsitan priorum quinquaginta canonum, quibus deinceps reliqui XXXV. canones sensim sensimque fuerint adiecti, ab orientalibus episcopis probabiliter esse factam. Enimvero *Spittler* l. c. p. 71. ex eo, negat, sumi posse tutum argumentum, opinans, collectorem canonum esse potuisse Alexandrinum, quamuis auctor s. auctores canonis istius tricesimi octauum fuerint orientales. *Doniat* in Praenot. citt. pag. 671. §. 2. quo auctore concinnata fuerit collectio, sibi non liquere confitetur; §. autem 3. eam in imperio orientali esse editam inde patere ait, quod topicarum s. particularium synodorum canones non alios contineat,

o) Historiam controuersiae de auctoritate canon. apostol. a Turriano contra Magdeburg. centuriatores, a Dallaco, Beuerigio, et Larroquano, (de la Roque,) agitatae vberius enarrat *Cotta*, in *Historia eccles.* (Versuch einer aus-

führlichen Kirchenhistorie des N. T.) tom. II. sect. 2. c. 5. p. 1179. sqq. Tubing. 1771. mai. 8. qui a p. 1170. §. 427. de illis canon. docte plenè agit.

tineat, quam earum, quae in Asiaticis dioecesibus sint celebratae. Idem pag. 673. sqq. Spittler l. c. atque cel. Glück de auctoritate, quam illi, et prius quidem in ecclesia orientali, quam in occidentali per leges stabilitam nacti sunt, pluribus agunt. Quamquam canones, et ipsi priores L. in ecclesia occidentali temporum progressu apud catholicos occidentis non plene obseruatos esse, res ipsa docet, et palam profitetur *Martinus Perezus* (de Traditionibus, part. 3. cap. de auctoritate canonum apostolic.) a *Michael*. tamen *Medina*, vix sex aut octo in latina ecclesia obseruari, hyperbolice dictum esse, quum nec tertia pars eorum in defuetudinem abierit, et vix duo tresue reperiantur, quos ecclesia palam repudiet, post Beueregium et Cotelarium docet *Io. Douiat* in Praenotion. canoniar. libris V. libro III. cap. 2. de canonibus, qui dicuntur, apostolor. §. 9. p. 667. sq. ed. Schott. De constitutionibus et canonibus apostolicis, de collectione, a Sabino episcopo Heracleensi, et concilio Chalced. facta, de codice canonum ecclesiae vniuersae, de versione prisca et Isidori reliquorumque collectionibus conf. quoque *Georg. Dan. Fuchs* Bibliothek der Kirchenversammlungen des IV. und V. Jahrhunderts, part. 1. Lips. 1780. 8. p. 276. sqq. Sed, multis VV. DD. iam in vtramque partem disputantibus aut omnem historiam explicantibus, in Gallandii Sylloge, aut Douiato, Cotta, aliisque antea laudatis, vela contrahenda esse, ne extrauagari videar, intelligo. De Dionysiana collectione, in duas partes diuidenda, quarum prior canones synodaliū, posterior autem, aliquanto serius congesta, epistolae romanorum episcoporum continet, *Spittler* l. c. p. 137. sqq. et pag. 145. sqq. vberime agit et recenset scripta, quae prima illa genuina collectio comprehendit. Editionem igitur, quae plura complectitur, e. g. a Lustello curatam, et ex ea in *Iosephi Harzheimii* conciliis Germaniae, tom. I. p. 131-235. (vbi tamen canones synodorum tantum sunt recepti,) repetitam, haud primam Dionysii edit. sed vnam alteram recensitionem, a Dionysio ipso immutatam, aut collectionem Dionysianam, a romanis episcopis subinde auctam reddere, idem p. 147. sqq. pluribus ostendit. *Harl.*]

IV. Graeci hisce quinquaginta canonibus additos habent alios quinq̃ue et triginta, sic vt *canones apostolicos LXXXV*. numerent *Io. Scholasticus*, qui ex presbytero Antiocheno patriarcha CPol. fuit ab a. C. 564. ad 578. et post eum patres concilii Trullani a. 680. canone 2. Photius patriarcha CPol. Steph. Ephesius in synopsi *καινοκινη*, quam MS. memorat *Lambecius III*. p. 66. ^p) Matth. Blastares, Arsenius, monachus, et scholiastae canonum, Io. Zonaras et Theod. Balsamo, aliiq̃ue Graeci iuniores communiter: ita etiam *Io. Tilius*, qui apostolorum et SS. conciliorum decreta graece edidit Parisiis per Contr. Neobarium 1540. 4. licet a Greg. Haloandro tantum LXXXIV. numerentur, quoniam, vt dixi, pro 12. et 13. duodecimum computat, vt fit etiam in Christoph. Hegendorfini editione Lips. 1524. et

^p) Siue p. 183. ed. Kollar. nr. 2. cod. XLVIII. vbi Kollar. adnotat, Caueum suspicari, hunc Stephanum illum esse Ephesium episcopum, qui a. 351. Chalcedonenſi concilio interfuit, eo potissimum, quod in titulo codicis Palatini, hisce canonibus praefixo, Stephanus episcopus Ephesius adpelletur. Hanc doct. viri coniecturam,

inquit idem Kollar. confirmat hicce codex noster, vbi claris et indubiis elementis scriptum habetur: *Στεφᾶνος Ἐφεσῶν*, haudquaquam vero *Ἐφεσῶν*, vt inendose exscripsit Lambecius. Add. infra in hoc cap. §. X. fratres *Ballerin*, in Gallandii Sylloge etc. I. p. 245. sqq. et *Douiat*. l. c. p. 670. ac p. 681. *Harl.*

et in Orthodoxographis: nec non in conciliis Bini, Labbei atque Harduini, versionem Herueti adiunctam habentibus. Simeon ^{q)} magister numerat LXXXII. Ioseph. Aegyptius, Arabicus interpres, LXXXI. Cotelerius, (cui pro 77. et 78. est vnus canon 69.) exhibet LXXVI. Turrianus, ^{r)} a quo eorum quartus de mundialibus curis, ab episcopo, presbytero aut diacono non suscipiendis, nescio quomodo, praetermissus est, LXXV. ^{s)} Ineditam Theodoriti canonicam collectionem, qua canonum apostolicorum recipiatur auctoritas, laudari videas a *Salmasio* p. 633. libri de vsuris. [v. infra §. XI.] Sed illa Theodoretō perperam tribuitur etiam a Petro de Marca, ^{t)} qui MSto codice deceptus fuit; non alia enim illa esse comperta est, quam Ioannis Scholastici, *Fabr.* Conf. *Douiat* l. c. libr. III. cap. V. p. 682. sqq. de collectione, Theodorito a quibusdam adscripta, de ordine huius collectionis, de codd. bibl. Paris. et regiae et Seguerianae (postea Coislin. v. *Montfauc.* bibl. Coisl. p. 267. sqq.) Illam collectionem a Iustiniano Nouella 131. sancitam esse putabat Douiat; sed Schott. in nota obseruat, illam Iustiniani nouellam non ad hanc collectionem priuatam, sed potius ad *codicem canonum ecclesiae vniuersae*, quippe publica auctoritate receptum, pertinere. Postea illam collectionem neque Theodoro, neque cum Turriano (in opusc. quod scripsit pro canonibus apostolorum,) *Constantino* scholastico P. Cpolit.; neque cum Antonio Augustino (in praef. ad antiq. collection. Decretal.) et Alemanno, (in notis ad Procopii anecdota,) *Ioanni Scholastico*, quem ea quidem vsum esse non dubitat; sed maxime probabiliter Theodorito, (cuius nomen occurrit in cod. regio: Συναγωγή Κανόνων εἰς τὴν τριτάτην διηρημένων παρὰ Θεοδορίτου ἐπισκόπου τῆς Κύπρου) esse adscribendam et ab illo Theodorito, Cyrri in Euphratenſi orientis prouincia episcopo, eam canonum collectionem esse conditam, it probatum: denique §. VII. p. 687. sq. diluit rationes Iustelli aliorumque, qui negant, hanc collectionem esse Theodoriti. *Harl.*

V. Nec quinquaginta illos, neque ceteros, (haud multum licet prioribus, vt opinor, inferiores iunioresque canones,) ab apostolis conditos, ^{u)} [P] aut a *Clemente Romano* apostolor. aequali litteris consignatos esse; virorum eruditorum in romana etiam ecclesia communis propemodum consensus praeiudicauit, adeo vt laterem lauent, qui contrariam sententiam post Turrianum contendunt euincere, *Antonius de Castrouillare*

T 2

lare

q) A Simeone hoc, de quo infra, omittitur canon 70. et 71. sed in vnum contrahitur 10. et 11. quemadmodum et 15. 16. at in duos dispeſcitur 38.

r) *Franciscus Turrianus*, S. I. ad calcem constitutionum apostolicarum latine versos et illustratos canones apostolorum vulgauit Antwerpiae 1578. fol. apud Christoph. Plantin. Nouam denique versionem adornauit *Io. Baptista Cotelerius*, qui in patribus apostolicis tom. 1. ad calcem constitutionum apostolicarum canones quoque nouo studio recensuit, atque graece cum interpretatione duplici, vetere Dionysii, nouaque

sua et notis edidit Paris. 1672. fol. In Amstelodamensi editione operis Coteleriani, Io. Clerico curante, Beuerégii etiam adnotationes optimo instituto adiunctae sunt.

s) Conf. *Ittigii* selecta capp. historiae eccles. p. 46. sqq. *Harl.*

t) De Concordia Sacerdot. et Imperii tom. 1. p. 152. tom. 2. p. 237.

u) Vti praeter alios sibi persuaſerunt *Io. Damasc.* de orthodoxa fide libr. IV. c. 18. et *Ioseph. Aegyptius* in sua arabica collect. canon. Conf. *Douiat* in praenot. libr. III. cap. 2. p. 659. sqq. copiose de illis disputantem. *Harl.*

lare *) et Guil. Whistonus in libro anglice edito Lond. 1711. 8. *essay on the apostolical-constitutions* p. 83. sqq. w) Pleraque tamen, quae in illis canonibus continentur, optime congruere cum disciplina ecclesiastica secundi tertiiue saeculi, non pauca etiam, quae a quarti iam saeculi scriptoribus et conciliis ipsis ad canonum ecclesiasticorum praescriptum nominatim provocantibus adferuntur, eodem modo et propemodum *ἀποστολική* reperiri in his, non in aliis antiquioribus ecclesiasticis sanctionibus, abunde iam demonstratum est a viris eruditissimis, *)

prae-

v) In dissert. de canonibus apostolicis contra Natalem Alexandrum, Romae 1697. sed conf. *Ittigii* Historiae eccles. — capp. selecta p. 46. sqq. Copiose de iis disputat *Assermann*. in bibl. iuris oriental. libr. 1. cap. V. Primum recudi fecit p. 90. sqq. Iustelli, Lupique, iudicia, tum p. 92. reiecit cum Balleriniis fratribus p. XXXV. illorum opiniones, statuitque, ambigi non posse, quin canones quoque illi, qui *apostolici* dicuntur, etiam ante sacri concilii Chalcedonensis tempora, si non apud romanam ecclesiam, saltem in ecclesiis orientalibus recepti probatique fuerint, atque in rem suam *Beuerigii* longum locum, (arbitrantis, illos apostol. canones a viris apostolicis, h. e. secundo labente et ineunte tertio a C. N. saeculo constitutos, passim deinceps innotuisse, et (in nota, in canon. LXXXV.) suspicantis, Clementem Alexandr. tam *canonibus*, quam *constitutionibus* apostolicis colligendis operam dedisse,) ap. Cotel. in vol. I. SS. patrum, qui apostolicis temporibus floruerunt, Antwerp. 1698. pag. 429. num. VIII. sqq. aliaque repetit atque explanat probatque. Sed reliqua apud illum ipsum legas velim. Idem p. 106. sqq. examinat Ballerinorum de usu canonum illorum apud Latinos ante Dionysium Exiguum (part. 1. cap. 1. §. 3 in Gallandii sylloge I. p. 240. sq.) iudicium, refutatque pluribus eorum opinionem, eosdem canones ante Dionysii Exigui aetatem Latinis haud cognitos fuisse. Beuerigii sententiam probabiliorē esse, quam Turriani ac Dallaei opiniones iudicat *Spittler* in Geschichte des kanon. Rechts p. 69. sq. ei tamen opponit, multa in iis reperiri vestigia, quae declarent, eos apostolicos canones non ab uno auctore esse collectos, sed in progressu temporis ortos auctoresque, quod etiam censet *Fuchs* in Biblioth. der Kirchenverfamml. tom. I. p. 278. sqq. atque opinatur, et Turrianum cum suis adsculis, et Dallaeum, et Beuerigium errasse, adoptatque *Roesleri* iud. (in Bibl. der Kirchenväter, tom. IV. p. 230.) hac de re numquam posse aliquid certi, quod ab omni sit liberum dubitatione, pronuntiare. *Harl.*

w) V. *Cauti* hist. litt. SS. eccl. I. p. 29. *Dowlat*. l. c. tom. I. p. 660. sqq. et supra, vol. VII. pag. 22. 25. sq. *Harl.*

x) Vide lib. V. huius bibl. pag. 33. *Fabr.* cap. 1. supra in vol. VII. p. 21. sqq. vbi de apostolorum canonibus LXXXV. eorumque versionibus german. de constitutionibus apostolicis, et, (in primis p. 26. sq.) de codd. ac p. 24. de edit. tam graecis quam latinis, earumque aetate etc. a Fabricio et a me vberius est disputatum. Quibus addantur infra ad §. XIII. notata et editio inscripta: *A. T. Canones apostolici* (LXXXV.) additis scholiis Io. *Balthasaris Bernholdi*, S. T. D. eiusq. et Gr. L. P. P. domesticis disputat. et recitationibus publicis repetiti ab auditoribus et respondentibus Altorphii 1733. 8. In fine p. 91. sq. ex edit. canonum M. *Eliae Ehingeri* p. 36. Witteberg. 1614. 4. adtexitur canonum apostolicorum epilogus qui in Plantiniana et Tilliana non exstat, latine autem apud *Luc. Osiandrum* H. E. centur. I. libr. 3. cap. 4. In prooemio disputat Bernhold. de illis canonibus, variorumque diuersas repetit diiudicatque sententias, et concludit, apostolicis canonibus neque canonicam s. diuinam, neque nullam prorsus auctoritatem esse vindicandam. *Rösler* in Bibl. der Kirchenväter tom. IV. pag. 229. sqq. eos germanice vertit, et plures addidit animaduerss. conf. *Spittler* Gesch. des kanon. Rechts p. 66. — 80. [Die 85. vermeintl. Canon. apostol. nebst einer Veberf. derselben in Io. Dietr. Hartmann Beyträgen zur chr. Rel. u. Kirchengesch. 1. B. (1796.) p. 204. sq.] — Inter codd. *Coislinianos* plures adhuc reperiuntur codd. quos partim vberius recenset *Montfaucon* in bibl. Coisl. vt eos, qui ad historiam conciliorum potius pertinent, omittam, p. 85. sqq. in cod. XXXIV. qui continet collectiones canonum et alia quaedam, fol. 45. verso canones apostolorum, quos sequuntur alii canones conciliorum et patrum, qui, etsi alio ordine, iidem tamen sunt, ac qui in collectione Beuerigiana, exceptis scholiis, et quibusdam superadditis, fol.

praecipue a *Guil. Beueregio* in notis ad canones apostolicos, et in codice canonum ecclesiae

T 3

pri-

fol. 177. verso et sqq. diuersae constitutiones, ex iis selectae, quas post sacrarum nouellarum codicem Iustinianus edidit: — p. 102. cod. XXXV. collectio canonum, vti in cod. praecedenti: — p. 268. cod. CCX. canones apostolorum, synodorum et patrum, cum commentariis Io. Zonarae: p. 269. cod. CCXI. canones conciliorum: — p. 271. cod. CCXII. apostolicae constitutiones, in VII. libros distributae; in fine legitur; *constitutiones SS. apostolorum per Clementem missae gentibus*: — p. 562. cod. CCCLXIII. collectio canonum breuissima: — p. 563. cod. CCCLXIV. codex canonum, 1) apostolorum nr. 85. 5) ex constitutionibus S. Petri apost. canones 30. atque quarundam synodorum multorumque aliorum canones; fol. 344. SS. apostolorum canones 83. — fol. 361. canones ecclesiastici *in τῷ ὀρθοδόξῳ βιβλίῳ*, et fol. 368. quidam canones excerpti. — *Venetis* in bibl. Nanian. cod. XXXII. collectio canonum, confecta ex canonibus apostolicis et variorum conciliorum: v. cat. codd. gr. Nan. p. 13. sq. — in cod. CXXVII. nr. 22. canones apostolorum. (ex quo cod. a Mingarellio in cat. cit. pag. 282. sqq. graece in lucem prolata est *Διήγησις Δυναμὴ μαρτυροῦντος ἐφ' ὅτι καὶ περιέχεται τῶν ἁγίων τέκνων*.) — in cod. CCXXVI. nr. 1. canones apostolici et aliorum conciliorum aliaque, quae ad historiam aut expositionem illorum pertinent; p. 415. sqq. dicti catal. — in cod. CCXXXII. nr. 2. synodici canones et SS. apostolorum et Basilii M. — nr. 3. canones apostolici 85. — nr. 8. collectio canonum sec. ordinem 24. litterarum graec. auctore *Simone Hieromonacho* (quae etiam est ibid. in cod. CCXXXVIII.) ac nr. 9. altera collectio canonum, auctore *Manuele Notario Malaxo*: v. cat. dict. p. 425. sqq. et 430. et de Man. Malaxo supra, vol. XI. p. 668. sq. — in cod. CCXXXV. canonum collectio, in capitula diuisa: — in cod. sequenti canones apostolici, conciliorum Nicaeni et aliorum, tum patrum eccles. — in cod. CCXXXVII. capitula canonica, mixobarbaro sermone et in cod. CCXXXIX. mutilo capitula canonica. v. cat. dict. p. 429. sqq. — *Venetis* in bibl. Marc. in quatuor codd. CLXVIII. vsque ad ELXXI. secund. cat. codd. Marc. gr. p. 95. sqq. ubi ea, quae in singulis continentur, copiosius recensentur, sunt canonum conciliorum aliorum-

que variorum collectiones atque constitutiones, et quidem in illorum primo atque ultimo canones 85. apostolorum; ac Pauli apostoli constitutiones et Petri ac Pauli constitutiones, (vti in cod. Coislin. in Montfauc. bibl. Coislin. p. 83.) — cod. CXXXVIII. qui comprehendit Parallela S. Io. Damasceno adtributa, sunt inserta haud paucorum scriptorum eccles. in his *canonum apostolorum* fragmenta. v. cl. *Morelli* bibl. MS. gr. et lat. tom. I. p. 84. — in cod. DCXXXII. qui post confectum catalog. in bibl. Marc. illatus est, canonum collectio, teste *Villoisonio* in anecdot. gr. tom. II. p. 274. — *Taurini* in cod. regio CV. est amplissima canonum conciliorum generalium et particularium, nec non epistolarum canonicarum collectio, et folio quidem 65. canones apostolorum, quibus expletis praeter ea, quae in editt. leguntur, pauca sunt adiecta, quae auctor cat. gr. Taur. p. 194. sq. gr. exscripsit, latine vertit, ac reliqua, quae insunt illi cod. curatius recensuit. — *Franc. Ant. Zacharias* in bibl. Pistoriensis, Augustae Taurin. 1752. fol. in cap. III. p. 14. sqq. paucis recenset XVI. codices conciliorum et canonum; inter quos notandus videtur cod. XV. inscriptus: *canones et documenta doctorum*; init. Incipiunt capitula, quae ex graecis et latinis canonibus et synodis romanis, atque decretis praefulum ac principum romanorum sparsim collecta sunt, *Wengilkanno Mediomatricae urbis episcopo Romae a beato Papa Adriano tradita XIII. Kal. Oct. Indiæ. 9. quando pro sui negotii causa agebatur. Dei ordinationem accusat, in qua constituuntur, qui episcopos accusat vel condemnat.* Idem canones sunt in cod. bibl. *Bernensis* XIII. (qui continet canones quorundam conciliorum,) nisi vt scriptum sit, *capitula sparsim collecta sunt et Angilramo Mediomatricae urbis episcopo* — *tradita* etc. v. *I. R. Sinneri* catal. cod. bibl. *Bernensis* etc. Bernae 1760. 8. p. 47. Ibid. p. 45. sq. praeter alios codd. continentes conciliorum canones, in cod. VIII. sunt quoque canones apostolici, quibus praemissus est hic titulus: „Incipiunt ecclesiasticae regulae SS. apostolorum, prolatae per Clementem ecclesiae rom. pontificem, quae ex graecis exemplaribus in ordine ponuntur, quibus quam plurimi quidem consensum non

primitivae vindicato. *) Quod autem *Clementi Alexandrino* debeatur illa canonum veterum

non primo praebuere facile et tamen postea quaedam constituta pontificum ex ipsis canonibus adsumpta esse videatur. — Canones 85. apostolorum et alia in cod. *Geneu.* XXIII. quem recenset *I. Senebier* in catal. MSSor. bibl. *Geneu.* (gallice scripto) *Geneu.* 1779. 8. p. 35. sq. — *Florent.* in bibl. *Laurent.* in cod. VIII. plut. 9. Leges ecclesiasticae; nr. 2. et 9. doctrina SS. apostolorum de charismate, et eorund. constitutiones de ordinationibus; nr. 7. apostoli Pauli constitutiones XIX. de canonibus ecclesiast. quinam ad baptismum sint admittendi; nr. 8. eiusd. et Petri constitutiones; nr. 10. Apostolorum canones 85. ultimus in hoc cod. est paullo auctior quam in collect. canonum *Balsamonis* et in *Pandectis* canon. *Beueregi*, eumque gr. exscripsit *Bandin.* in cat. codd. gr. *Laurent.* I. p. 396. sq. vbi a p. 395. reliquos, qui in illo cod. reperiuntur, conciliorum canones copiosius persequitur. — *Ibid.* in cod. VIII. nr. 26. plut. 86. inserti sunt canones quidam apostolorum, praesertim de episcopis et clericis. v. *Bandin.* l. c. III. p. 326. — Canones apostolorum, et multorum conciliorum, Petri et Pauli constitutiones *Oxon.* in bibl. *Bodl.* cod. *Barocc.* XXVI. CLVIII. CLXXXV. CXCVI. CCV. cum commentario *Balsamonis*; ib. in cod. XXVI. arabico *Th. Roe*, f. nr. 272. cat. *MSS.* *Angliae* etc. 1. Apostolor. et conciliorum canones, cum epistolis patrum canonicis; ib. in cod. *Olin.* *Cromwell.* CXI. f. nr. 390. cat. excerpta ex constitut. apostolicis; *ibid.* in cod. *Bodlei.* LXXVIII. f. nr. 2677. catal. canones 50. apostolorum et canones aliorum conciliorum; omnia latine; in cod. XCII. siue nr. 3081. in lingua russica; — in codd. *Huntington.* arabicis LXXXIII. et seq. f. nr. 83. et 84. canones apostolor. cum commentario, item in cod. CIV. f. nr. 5850. cat. canones ecclesiae, et constitutiones ac didascaliae apostolorum; item constitutiones imperiales atque decreta ecclesiae Antiochenae, arabice. — In cod. *Vossiano* CXXVII. f. nr. 2238. cat. vol. II. canones apostolorum et concilior. vniuersalium; — in cod. *Norfolciano* DXL. f. nr. 3439. cat. dicti vol. II. canones apostolici, cum scholiis; concilia cum expositione *Balsamonis* et *Zonarae*, atque epistolae diuersorum episcop. — in cod. *Th. Gale* LXXI. f. nr. 5905. dicti cat. ca-

nones apostolor. cum schol. *Balsamonis*, et canones multorum conciliorum; atque epistolae variorum scriptor. eccles. — *ibid.* in cod. CXI. f. nr. cat. 5925. Petri et Pauli constitutiones; apostolorum doctrina et constitutiones de ordinationibus sacris etc. et canones ecclesiastici varii, ac de synodis, bis, epitomeque synodorum oecumenicarum. — in cod. *Ge. Wheleri* XXXV. f. nr. 9106. cat. *Nomocanon*, in quo apostolorum et ecclesiastici canones recensentur *aut' interpret'*, gr. — *ibid.* in cod. LXVIII. f. nr. 9139. cat. *Nomocanon*, gr. — *Dublino* in cod. collegit *S. Trinitatis* CCCXCVII. f. cat. dicti vol. II. part. 2. nr. 537. liber bonus spiritualis, collectus ex canonibus, arabice; — *ibid.* in cod. *Clarendou.* LXXXIX. et nr. 89. cat. excerpta ex varr. canonibus, et in cod. CXXXVII. f. nr. 277. cat. canones apostolorum, a canone 79. incipientes et variorum conciliorum canones, atque epistolae variorum aliaque ad concilia synodosque pertinentia. — *Leidae* in bibl. publ. (v. catal. p. 338.) initia collationis canon. apostolor. cum breuiariis capitum cod. *S. Germani*: — *ibid.* inter codd. *Vossian.* (v. cat. p. 398.) canones SS. apostol. et primae synodi in *Nicaea*. — *ibid.* canones sec. Hieronymum editi ex decretis patrum *Gregorii*, *Ambrosii*, *Augustini*, *Isidori* et ceterorum christianae religionis fidelium; v. cat. p. 333. nr. 189. — *ibid.* (cat. p. 387. nr. 29.) *Isaaci Lingonensis* episcopi canones, excerpti ex variis conciliis vel scriptoribus; cod. peruetus, sed lacer. — *Vindobon.* in cod. caef. XLIV. (in quo multorum conciliorum canones atque continentur, subiunctis nonnullis diuersorum SS. patrum scriptis canonicis, v. infra, §. X. sub fin.) nr. 2. canones SS. apostolor. anonymi cuiusdam antiqui scholasticae graeci adnotatt. in margine et inter lineas positus illustrati. v. *Lambeck*, VIII. pag. 847. sqq. *Kollar.* — *ibid.* in cod. XLV. (qui etiam plurimum conciliorum canones et alia scripta canonica complectitur,) nr. 1. constitutionum apostolicar. *S. Clementis* romani liber octauus *επι χειρομάντων*. 2) constitutiones apostolorum per *Hippolytum*; 3) constitutiones et canones apostolorum per *Clementem*; 4) constitutiones quaedam SS. apost. Petri et Pauli; 5) *S. Pauli* apost. constitutio ecclesiastica in canones 17. diuisa; 7) de-

rum συναγωγή, parum est verisimile: nam illius canon ecclesiasticus, Eusebio atque Hieronymo

7) definitio canonica SS. apostolor. in canones 18. diuisa; 8) excerpta 31. ex capitulis constitutionis de episcopis; 9) excerptum ex constitutionibus apostolicis. v. *Lambec. VIII. p. 905. sqq.* — Ibid. in cod. XLVI. nr. 2. constitutionum apostolicarum, quae Clementi rom. adtribuuntur, libri octo: v. *Lambec. VIII. p. 951. sqq.* qui illum cod. vetustum censet dignum, quocum editiones a capite ad calcem accurate conferantur, imprimis propter ea, quae ibi maiusculis litteris in margine adnotata sunt, et multis docet exemplis, editionem Cotelierianam posse ex illo cod. illustrari ac suppleri. — Ibid. in cod. CCLVI. nr. 7. canones quidam SS. apostolor. cum expositione Theodori Balsamonis; nec non alii nonnulli canones synodales miscellanei. v. *Lambec. V. p. 363.* — Ibid. in cod. CCXLI. nr. 1. excerpta ex apostolicis constitutionibus, in Ioannis Antiocheni eclogis asceticis; item in cod. CCLI. in anonymi cuiusdam locis communibus asceticis, nec non in cod. CCLXXXIII. nr. 2. excerpta, v. *Lambec. V. p. 222. sqq. p. 324. sqq. et 474.* — Ibid. in cod. VL nr. 16. fragmenta quaedam ex constitutis apostolor. — in codd. VII. nr. 9. et XVI. nr. 2. canones; in cod. XV. nr. 3. canones apostolor. et aliorum conciliorum, cum commentariis Theodori Balsamonis; — in cod. XVIII. nr. 2. canones 85. cum breui explicatione singulis canonibus subiuncta. v. *Lambec. VI. part. 1. p. 68. sq. ibique not. Kollar. p. 72. 114. 118. et 127.* — ibid. in cod. XLIV. qui continet Synodici part. 1. f. syllogem canonum synodaliū, ab ecclesia gr. receptorum, nec non patrum epistolarum cum Io. Zonarae et Theod. Balsamonis comm. nr. 13. canones 85. apostolici, cum commentariis, et in cod. XLV. nr. 20. scholia duo incerti auctoris ad eorund. canones. v. *Kollarii supplem. ad Lambec. I. col. 302. sqq. 325.* — *Mosquae* in bibl. synod. et typogr. sunt plures codd. qui continent canonum collect. teste *Matthaei* in cat. codd. gr. Mosquens. n. p. 48. in cod. XXXIII. cuius collect. habet titulos XIV. et incipit a constitutione Paulli; cod. XXXIV. collect. cum interpretatione Io. Zonarae, ut arbitrat *Matthaei*; — p. 311. cod. XIV. p. 319. nr. 5. cod. XXXVIII. collect. canonum apostolorum, synodorum et patrum, aliaque, praecipue cod. posterior quoque nr. 18. symbolum

fidei; nr. 23. de septem synodis; nr. 24. constitutio SS. apostolorum de charismatibus, et eorund. constitutio *πρὸς ἡγεμονίαν* per Hippolytum: — p. 321. nr. 9. cod. XXXIX. de synodis oecumenicis: — p. 328. cod. LI. nr. 1. variae (742.) interrogationes et responsiones, maxime ad ius canonicum spectantes; nr. 2. collectio canonum apostolorum et conciliorum, octo libris diuisa. — p. 82. cod. CL. nr. 1. *Matthaei Blastaris* collectio canonum sec. alphabetum; nr. 2. eiusdem synopsi ex canonico Ioan. Nestleutae; nr. 4. *Nicephori CPolit.* canones *ἐκ τῶν ἐκκλησιαστικῶν αὐτῶ συντάξων*. nr. 17. collectio canonum apostolorum et synodorum: — pag. 152. cod. CCXXXI. *Matthaei Tzigalae Cyprii* collectio canonum (nisi hic et in aliis codd. canones in diuerso sensu pro cantilenis etc. sumantur,) et precum: — p. 162. cod. CCL. nr. 2. canones: — p. 168. cod. CCLXX. nr. 8. pars canonum cum interpretatione: — p. 172. cod. CCLXXIII. et cod. CCCI. collectio canonum, cum interpretatione in priore: — p. 243. codd. CCCLXXI. et CCCLXXII. collectio canonum apostolorum, synodorum et patrum: — p. 248. cod. CCCXCI. nr. 3. canones et preces: p. 260. cod. CCCCCI. et p. 287. cod. XXX. collectio canonum, cum interpretatione Io. Zonarae: — p. 285. cod. XXVIII. collectio canonum apostolorum, synodorum et patrum, cum interpret. Io. Zonarae, nec non constitutiones imperatorum, ac paullo post, introductio brevis in interpretationem canonum; tum fol. 242. et fol. 258. ex *Nicephori* canonibus ex eius constitutionibus ecclesiasticis; fol. 244. sqq. varii canones synodorum et patrum, atque constitutio apostolorum de sabbato et festis, aliaque ad ius canonicum pertinentia. Vt omittam codd. canonum etc. in variis biblioth. obuios et a *Montfaucon.* in *Bibl. bibliothec. MSS.* indicatos, claudam notam hanc, forsan longiorem, commemorationem operum, in *Gallandii* sylloge citata, tom. II. nr. XII. et XIII. recursorum pag. 676. sqq. ed. Mogunt. 1) *Francisci Antonii Zaccaria* diss. de duabus antiquis canonum collectionibus antea ineditis, a Zaccaria hic euulgatis atque obs. instructis; primum de *Modenensi*, in qua sunt lat. canones apostolorum, constitutiones pontificum contraeae, epistola decretorum papae *Siricii* ad *Haemerium*, epi-

nymo et Photio memoratus, *) sp̄cialem ritum et paschatis celebrandi tempus in ecclesia probatum aduersus Iudaeos vindicabat, in his vero canonibus non modo varia ac multiplicia, sed quaedam etiam, recentiore quam Clementis aetate sapientia, reperiuntur, ut quod can. 50. baptisimus non per trinam sed vnam immersionem peractus condemnatur contra institutum Eunomianorum. Nonne vero, qui Eusebii aetate *χθες καὶ πρώην* Clementi Romano *παλυντῇ καὶ μακρὰ συγγράμματα* supposuerunt Petri et Apionis dialogos, ut ipse testatur *Eusebius* lib. 3. hist. c. 38. potuerunt etiam ex veteribus didascaliis et canonibus, constitutionum libros, canonumque apostolicorum, hoc est, in apostolicis ecclesiis receptorum collectionem sub Clementis nomine in manus hominum dare? Tamen innotuisse illa vel sub apostolicorum canonum nomine lecta esse in ecclesia non videntur ante saeculi quarti finem; primus enim Nectarius CPol. in synodo CPol. a. 394. tom. I. concilior. Harduin. p. 957. ad canonem LXXIV. respiciens *καθὼς οἱ Ἀποστολικοὶ κανόνες διωρίσαντο*. At Innocentius I. qui ab a. 402. ad 416. rom. eccl. praefuit, in epist. ad CPolitanos apud Sozomen. VIII. 26. solos adhuc canones Nicaenos ab ecclesia catholica susceptos testatur, *οἷς μόνοις ὀφείλει ἐξακολουθεῖν ἡ καθολικὴ ἐκκλησία, καὶ τέττες γνωρίζεν*. Nec defuerunt statim, qui de apostol. canonum auctoritate intercederent, ut Gelasii, **) Dionysii, Isidori, Photii aliorumque [P] testimoniis constat. Ut adeo, quod ad summam rei adinet, non longe a veritate absit Io. Dallaei sententia, qui res ipsas canonibus comprehensas ritusque et singulos etiam canones quosdam antiquiores et ex usu secundi vel tertii saeculi repetitos

nec

episcop. Tarraconensem, *Anastasi* papae epistola ad Anastasium imperatorem; epistola papae *Innocentii* ad Innocentium Decentium Eugubinum episcopum etc. denique instituta Gregorii papae rom. quae tamen plane discrepant ab edit. epistolarum Gregorii libr. XII. epistola 31. et in *Mansi* tom. X. concil. col. 418. tum de collectione cardinalis *Deus dedit* ex cod. Vatic. de quo initio egit Zaccaria, et adnotauit, aliquot longa fati fragmenta legi posse in annualibus Raronii ad a. 1059. nr. 50. sqq. 1086. nr. 51. et 1081. nr. 22. sqq. eodemque cod. Vatic. usum esse Anton. Augustinum in sua, quam concinnauit, canonum epitome. Deiu obseruauit, Ballerinos fratres de antiq. collect. et collectione canon. p. CCC. sqq. ex eodem cod. Vatic. dedisse ineditam epistolam nuncupatoriam ad Victorem, sed non pauca admisisse sphalinata; hinc errores textus Ballerin. collato cod. Vatic. indicauit. (De MSta collect. Sorbonico-Mutinenſi et cod. illius apographo Vatic. v. post Constantium, *Ballerin*. Fr. part. IV. cap. 10. p. 625. sqq. in Gallandii sylloge etc. I. p. 625. sqq. et cap. 14. p. 646. sqq. de collect. MS. Vatic. cardinalis *Deus dedit*.) *Zaccaria*, postquam capitula quatuor librorum, in quos diuisum est opus, ex cod. exscripta dederat, p.

763. praeter alia, monuit, cardinalem non pauca desumpsisse ex Isidori collectione. Sequitur p. 767. sqq. eiusd. *Zaccaria* diss. de inedita canonum collectione, quam XII. saeculo composuit cardinalis *Laborans*, (qui vixit 1181. et de quo egerunt *Oudin*. in comm. de SS. eccl. tom. II. col. 1580. *Fabric*. in bibl. med. et inf. latinit. tom. IV. ed. Mansi. p. 226. alique a *Zaccaria* citati.) Add. *Ballerinos* fratres l. c. tom. I. pag. 379. sqq. de collectione canonum vetustissima omnium, detecta in MS. Vatic. reginae Christinae 1997. et infra de collectionibus canon. latinis. At, ne extra oleas latius vagari videar, haec sufficiant. *Harl*.

y) Lib. I. cap. 17. §. 4. ap. Coteler. vol. II. p. 73. [v. quoque eius praef. ad adnotatt. in canon. apost. §. V. *Iac. Vsser*. in disertatt. de Ignatii, martyris, epistolis, indeque occasione data de Polycarpi quoque scriptis atque apostolicis constituit. et canonibus, Clementi rom. tributis, cap. VI. in fine apud Coteler. vol. II. pag. 212. *Harl*.

z) Ib. p. 113. [supra in vol. VII. p. 133. nr. 8.] et quae notauit ad Hieron. de script. ecclef. c. 38.

aa) Add. not. qq. ad vol. VII. p. 25. *Harl*.

nec ipse aut ignorauit aut negauit: collectionem autem ipsam serius factam, atque ecclesiae sub apostolicorum canonum nomine serius commendatam, recte docuit libro tertio de pseudepigraphis apostolicis, cui iungenda, quae aduersus Beueregium disputant *Matthaeus Larroquanus* in adpendice ad observationes in Pearsonianas Ignatii vindicias, 1674. D. *Thomas Ittigius* diss. de pseudepigraphis apostolicis (adpendice ad dissert. de haeresiarchia) p. 174. sq. et D. *Io. Guil. Ianus* in dissert. de antiquitate canonum apostolicorum, edita Witebergae a. 1706. 4. *Fabr.* Ianus sententiam Dallaei et Beuerigii ita, vt Fabricius statuerat, conciliare studuit, eiusque iudicium sequitur et vberius vindicat cel. Glück. Add. *Cotta* in hist. eccl. N. T. citata, tom. II. p. 1170. sqq. vbi de canonibus et constitutionibus apostol. copiose disputat, ac p. 1180. in nota animaduertit, Dallaeo praeter Ittigium atque Hebenstreitium atque *Benzelium* in diss. de canon. apost. c. III. (in syntagm. eius dissertatt. academ. tom. I. p. 129. sqq. Francof. et Lipsi. 1745. 4.) accessisse inter Pontificios *Cabasutium* in notitia eccles. p. 7. *Natalem Alexandrum* in hist. eccles. sect. I. part. 2. diss. XVII. aliosque ipse vero Iani rationes comprobat. *Harl.*

VI. Longe serius inauditum constat de canonibus commentitiis, quos neque in oriente neque in occidente vsquam recepit ecclesia, licet in Antioch. synodo conditos fuisse ab apostolis tradatur in actis concilii Nicaeni secundi a. C. 787. actione 1. ⁶⁶⁾ Γρηγόριος ἐπίσκοπος Πισινῆντος εἶπεν. Ἐν τῇ κατὰ Ἀντιόχειαν συνόδῳ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων ἐρη-
ται τῷ μηκέτι πλανᾶσθαι εἰς τὰ εἰδῶλα τὰς σωζομένους, ἀλλ' ἀντεκονίζεν τὴν θεανδρικὴν
ἄχραντον εὐχὴν τῷ ἀληθινῷ Θεῷ καὶ Σωτῆρι ἡμῶν, τῷ Κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ, addit
Eran. Turrianus: καὶ τῶν αὐτῶν θεραπόντων ἀντικρυ τῶν εἰδῶλων καὶ Ἰεδαίων, καὶ
μηκέτι πλανᾶσθαι εἰς εἰδῶλα μηδὲ ἐμοιᾶσθαι τοῖς Ἰεδαίοις. *Gregorius episcopus Pisinuntis*
dixit: in synodo sanctorum apostolorum, apud Antiochiam congregata, dictum est, ne hi, qui
saluari cupiunt, ultra desipiantur circa idola, sed illorum loco sanctam et diuinam sibi statuunt
imaginem veri Dei et seruatoris nostri, domini nostri Iesu Christi eiusque famulorum etc.
Hic Turrianus primus pluscula de canonibus illis produxit aduersus Magdeburgenses cen-
turiatores pro canonibus apostolorum, Colon. 1573. 4. lib. 1. c. 25. p. 124. *Reperimus*
eiam nos partem canonum synodi apostolorum Antiochenae, quos Pamphilus martyr testatur se
in bibliotheca Origenis reperisse. Sic enim reperi in antiquissimo codice graeco scriptum: τῷ ἁγίῳ
ιερομάρτυρι Παμφίλῳ ἐκ τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ τῶν Ἀποστόλων συνόδου, τετίστιν, ἐκ τῶν συνο-
δικῶν αὐτῶν κανόνων μέρος τῶν εὐρεθέντων ἐκ τῆς Ὀριγηνέας βιβλιοθήκης. Sancti hiero-
martyris Pamphili ex Antiochena apostolorum synodo, id est, pars ex synodicis ipsorum
canonibus inuentis in Origenis bibliotheca. *Hos ego canones concise et in epitome, quasi*
indices quosdam, gratia breuitatis describam:

L. VI

66) Tom. VII. concil. edit. Labbei pag. 63. et tom. IV. Harduin. pag. 47.

Vol. XII.

V

- [P] 1. *Vt credentes in dominum Iesum; quos illius temporis homines vocabant Galilaeos, Christiani* ^{cc)} *deinceps vocarentur.*
2. *Vt baptizati non iam circumciderentur more Iudaeorum, siquidem fit baptismus circumciso non manu facta.*
3. *Vt ex omni natione et genere ad fidem orthodoxam admitterentur.*
4. *De avaritia fugienda Christiano, ac maxime ex iniquis quaestibus.*
5. *De vitio gulae, Christianis item fugiendo, et de theatris ac iuramentis.*
6. *De fugienda scurrilitate, blasphemia et moribus gentilium, et eorum imitatione, ne simplices deciperentur.*
7. *Quo renouatum ac confirmatum est decretum synodi Hierosolymitanae, ut abstinerent Christiani a sanguine et suffocato et fornicatione.*
8. *De imaginibus veri Dei et saluatoris nostri Iesu Christi et famulorum eius, opponendis in locum idolorum et iudaicorum rituum.* Hunc enim sensum esse puto verbi ἀντρενοῖζεν in loco, quem supra ex concilio Nicaeno secundo adscripsi: non ut Turrianus, ponendis ex adverso coram idolis et Iudaicis.
9. *Ne Christiani a cibis abstinendo, Iudaeos imitentur, imo vestantur suilla, cum Dominus pronunciauerit, ^{dd)} quae in os intrant, non inquinare hominem, sed quae ex ore exeunt, utpote ex corde exeuntia. Et ne secundum literam eos sectentur, sed spiritualiter et analogice vivant.* Synagoga enim belluina Iudaeorum suam quidem abominatur, turpem vero vitam vivit, et improbitate tenetur constrieta, sicut ait propheta, ^{ee)} saturati sunt suilla, et reliquerunt reliquias parvulis suis. Similiter non est interdictum Christianis secundum literam, vesci pisce testaceo vesci, ^{ff)} cum quis stupido et imprudenti cordi, veritatis praedicationem instar testae abiicit. Graeca apud Turrianum [P] pag. 127. haec sunt: τὸ μὴ ἐξομοῖσθαι Χριστιανὲς Ἰουδαίους ἐνεκεν ἀποχῆς βρωμάτων, ἀλλὰ καὶ νέων ἀπογενέσθαι, τὸ Κυρίῳ θεοπισιαντός, ὅτι τὰ εἰσπορευόμενα εἰς τὸ σῶμα ὁ νοῦς τὸν ἀνθρώπου, ἀλλὰ τὰ ἐκπορευόμενα ἐκ τοῦ σῶματος, ὡς ἐκ τῆς καρδίας ἐξερχόμενα. Καὶ ἵνα μὴ κατὰ γράμματα ἀκολουθῇ ἀλλὰ πνευματικῶς καὶ ἀναγωγικῶς

cc) Ansa huius fingendi canonis et totius synodi Antiochenae comminiscendae petita ex Act. XI. 26. vbi de apostolis Barnaba et Saulo per totum annum versantibus Antiochia, et in illa urbe ecclesiam docentibus, ἰδόντο δὲ αὐτοὺς ἱσταν. τὸν ὅλον συναχθῆναι ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ διδάξαι ὅχλον ἰκανόν, subiungitur, primum exinde usu venisse ut discipuli Iesu, Christiani adpellarentur. Χρηματίσαι δὲ πρῶτον ἐν Ἀντιοχείᾳ τοὺς μαθηταίους

Χριστιανούς. Ad eundem Lucae locum respiciens Innocentius I. epistola 18. de Antiochena loquens ecclesia, ubi et nomen, inquit, accepit religio christiana, et quae conventum apostolorum apud se celeberrimum meruit. [add. supra, vol. VII. p. 23. sq.]

dd) Matth. XV. 17.

ee) Psal. XVII. 14.

ff) Leuit. XI. 9. 10. Deut. XIV. 9. 10.

κὼς πολιτεύεται, ἡ γὰρ κτηνώδης συναγωγή τῶν Ἰουδαίων τὴν ὕν βδελύσσεται, τῇ δὲ πόνηρία συνέχεται κατὰ τὸν προφητικὸν λόγον, ὅτι ἐχορτάσθησαν υἱὸν, καὶ ἀφῆκεν τὰ καταλοιπα τῶς νηπίοις αὐτῶν. Ὁμοίως καὶ ὁσρακόμενον καὶ ἀλεπίδωτον ἰχθύν ἀκώλυτον τοῖς Χριστιανοῖς εἶναι εἰς τὸ ἀπογενέσθαι, νοεῖται γὰρ καὶ ἔτα πνευματικῶς τὴν αἰσύμετον αὐτῶν καρδίαν ὁσράκις δικὴν ἀποβάλλεσθαι τὰ τῆς αἰλήθειας κηρύγματα.

Confictos esse hosce canones probavit Io. Dallaeus libro III. de pseudepigraphis apostolicis c. 22-25. cui suffragantur Ant. Pagi in Critica Baroniana ad a. C. 56. Petavius lib. XV. Dogm. theol. de incarnatione c. 14. §. 5. sq. Natalis Alexander hist. eccles. saeculi I. diff. 20. Ac licet locum illis dederint Baronius ad a. 102. num. 19. Binius in concil. et Labbeus tom. I. pag. 62. tamen Harduinus velut manifeste spuriorum nullam illorum rationem habuit in nouissima quam dedit conciliorum editione.

VII. Canone 85. apostolico velut sub Clementis romani persona commendantur etiam libri octo constitutionum, καὶ αἱ διαταγαὶ ὑμῖν τοῖς ἐπισκόποις δι' ἐμῶ Κλήμεντος ἐν σκτῶ βιβλίῳ προσπεφωνημένα. Hos Labbeus tom. I. concil. p. 192. vocat uberiores uniuersi fere apud Graecos iuris canonici fontem, et disciplinae ecclesiasticae thesaurum in plerisque locupletissimum πᾶσαν κανονικὴν τάξιν, ut docet S. Epiphanius, ⁴⁵) complectentem, licet in eo uacuos quamplurimos reperiri, et ab haereticis, Graeculisque multa perperam inculcata, nemo paulo eruditior sit, qui non ultra fateatur cum Baronio, Bellarmino, Perronio, Sirmondo, Petauio aliisque catholicis tractatoribus, post Zonaram, Balsamonem, aliosque etiam Graecos, ⁴⁶) qui docent παρὰ κακοδόξων τινῶν νεοθενέσθαι καὶ παραφθαρῆναι. Nolo hic repetere, quae de editionibus et auctoritate sublesta huius operis dixi lib. V. pag. 33. sq. [in hac ed. vol. VII. p. 24. sqq. et quae adieci. Hart.]: tantum notabo, constitutionum apostolicarum libris, quos Labbeus cum Turriani versione integros exhibuit, locum nullum datum esse in conciliorum editione, [P] quam Io. Harduinus adornauit: in Anglia autem nouum illorum vindicem surrexisse Guil. Whistonum, qui in tomo secundo Christianismi primitiui rediuiui graece eos recudi curauit cum anglica sua versione, variisque lectionibus, Lond. 1710. 8. Deinde nactus latinam versionem, quam ex arabicis codicibus Huntingdonianis constitutionum ipso rogante composuit eruditissimus vir Ioan. Gagnierius, genuinam διδασχὴν apostolicam illa contineri sibi persuasit, in tomo tertio Christianismi sui, Lond. 1711. 8. an essay on the apostolical constitutions, wherein is proved, that they are the most sacred of the canonical books of the New Testament. Sed quam parum feliciter hoc ei successerit, euidenter exposuerunt Rob. Turnerus in libro edito Lond. 1715. 8. cui titulus: a discourse of the pretended apostolical constitutions, wherein all the principal evidence both external and internal, brought by Mr. Whiston in his essay on those books, to prove them genuine, is examin'd and confuted. Rich. Smalbroke ⁴⁷) in the pretended authority of the Clementine constitutions confuted by their inconsistency with the inspired writings. Lond. 1714. 8. Io. Ern.

V 2

Grabe

gg) Haeccl. LXX. num. 10.

Balsamonem ad can. apostol. vlt. Zonaram ad can. apostol. 60.

hh) Photium cod. CXII. CXIII. Zonaram et

ii) Memoirs of Litterature tom. IV. p. 155.

Grabe ⁴⁴⁾ in libro, qui inferibitur: *an essay upon two Arabick manuscripts*. Oxon. 1711. 8. Consulendus etiam Simon Ockley in *the account of the authority of the Arabick manuscripts*. Lond. 1712. 8. Licet vero Whistonus identidem tueri sententiam suam conatus sit, repetitis scriptis aduersus Grabium, *Remarks on Dr. Grabe's essay*, Lond. 1711. 8. aduersus Petrum Allixium *A reply to Dr. Allix's remarks*, Lond. 1711. 8. aduersus Turnerum *St. Clement's and St. Irenaeus's vindication of the apostolical constitutions, from several objections made against them, with a postscript, occasion of Mr. Turner's discourse of the apostolical constitutions*, Lond. 1715. 8. vix quemquam tamen antiquitatis ecclesiasticae peritum confido esse futurum, cui illius argumenta petita longius et coniecturae leues rem tantam persuadere poterunt. Illud vero non sine detrimento harum litterarum accidit, quod laudatus Grabius morte impeditus non potuit, vt constituerat, ⁴⁵⁾ perficere opus, in quo latius probare voluit [C] constitutionum libros esse sane collectionem ex antiquis διδασκαίς siue didascalis, quales sub maximis apostolicaeque aetate vicinis nominibus olim ferebantur, at interpolatam multis modis, atque adeo contra sententiam primorum auctorum corruptis, vt non modo plura addita et detracta fuerint, sed etiam vsque adeo mutata vitiatque, vt quae primi illi scriptores adfirmauerant, negari iam, et quae negauerant, adfirmari deprehendantur, et quod Vsserio etiam atque aliis viris eruditis iam suboluit, in Arianam sententiam non pauca sint detorta manifeste atque alterata. *Fabr.* Codices quosdam iam commemoravi supra in longa nota ad §. V. — Conf. *Htigii* capp. selecta H. eccl. I. p. 50. sqq. et *Buddei* isagogen cit. p. 746. sqq. qui etiam alios VV. DD. illas constitutt. reiicientes laudant, *Spittler* l. c. p. 65. — Copiosius de illis, quas adulterinas esse docet, constitutt. agit, et, qui in vtramque partem disputarunt, bene multos excitat *Cotta* in: Versuch einer ausführl. Kirchenhist. N. T. tom. II. cap. V. §. 429–432. p. 1183. sqq. vbi p. 1204. in not. 13. prouocat ad suam disput. de constitutionibus apostolicis vulgo dictis, Tubing. 1746. 4. add. *Car. Frid. Pezold* diss. I. II. περί τῆς Διατάξεως s. de constitutionibus apostolicis vulgo dictis, Lipsi. 1698. 4. — *Benurigii* opinionem (in adnotatt. ad pandectas canonum p. 40.) Clementem Alexandrinum (qui secundum Eusebium in hist. eccl. libr. VI. cap. 13. et Hieronymum in catal. scripsit κανόνα ἐκκλησιαστικόν, ἢ πρὸς τὰς ἑδουζόντας,) traditiones, quae διαταγαί s. διατάξεις nuncupatae sunt, collegisse, videtur quodammodo amplificare et stabilire *Assmann*. in biblioth. iuris canon. etc. tom. I. p. 100. sqq. Add. *Car. Sebast. Berardi* in diss. de

44) Aetha Eruditorum 1712. p. 201. seq.

45) Grabius in scripto postumo, cui titulus, Some instances of the defects and omissions in Mr. Whiston's collection of testimonies from the Scriptures and the Fathers against the true Deity of the Son and the Holy Ghost. Lond. 1712. 8. p. 21. On the contrary, as I have in my spicilegium patrum tom. I. p. 284. seq. affirmed, and partly proved, so I shall, God willing, in due time, more clearly and fully shew, that these eight books of apostolical constitutions are a collection

of the Didascalia of the Apostles, of Clements Romanus, Hippolytus and of the like ancient writings put together, but strangely interpolated and viciated by an Arian, in so much that he hath no scrupled so add whole chapters, and to turn affirmatiues into negatiues, et vice versa. And therefore all the testimonies which in that, and from thence in Mr. Whistons collection favour Arianism, may in general iustly be supposed to be spurious and foisted in by the said compiler, though that could not be proved of any one of them in particular.

de variis canon. collect. ante Gratianum, Obseru. III. de celebrioribus vetustis Graecor. collect. in Gallandi sylloge I. p. 698. sqq. *Harl.*

VIII. *Epistolae* episcoporum, romanorum praecipue, per quas consulentibus de rebus ad doctrinam vel disciplinam pertinentibus respondebant, non contemnendas visas atque in auctoritate fuisse, satis colligitur ex Eusebio, qui illarum passim meminit, nominatim epistolarum, quas romani praefules Clemens, Cornelius, Victor, tum, quas Carthaginienfis Cyprianus, Corinthius Dionysius, Ignatius Antiochenus, Polycarpus Smyrnenfis, Theoctistus Caesareae Palaestinae, Irenaeus Lugdunensis, Dionysius Alexandrinus, Pinytus Gnoffiorum in Creta et Dionysius Alexandrinus episcopus exararunt. Etiam Clementis Romani epistolas encyclias in omnibus ecclesiis lectas, testis est Epiphanius XXX. 15. Ceterum collectiones epistolarum decretalium in vsum canonicum atque ecclesiasticum factam esse, non constat, ante *Dionysium Exiguum*, ^{mm)} hoc est, ante sexti saeculi initia, licet in iure canonico, velut ex sententia synodi romanae an. Christi 494. sub Gelasio habitae, statuatur cum sancta romana dist. 15. *Item decretales epistolae, quas beatissimi papae diuersis temporibus ab urbe Roma pro diuersorum patrum consultations dederunt, venerabiliter suscipiendae sunt.* In illo Dionysii libro decretorum, (vt adpellat Zacharias papa ⁿⁿ⁾ epistola ad Pipinum,) post

V 3

^{mm)} Conf. *Buddei* isagogen laudatam p. 757. sqq. *Ittig.* in hist. eccl. primi saec. capp. selectis pag. 61. sq. et in disp. de patribus apostol. §. XXXVI. pag. 110. sqq. qui iam contra cardiu. Aguirre, tom. I. concilior. Hispaniae contendentes, ante a. Chr. 1562. quo Centuriatores Magdeburg. has epistolas decretales Clementis impugnarunt, neminem illas epp. pro spuris habuisse, docuit, vel ipsos multos pontificios saniora tulisse iudicia, et *David. Blondellum*, qui veterum romanorum pontificum a Clemente ad Siricium decretales epp. collegit, eas esse pseud-epigraphas, ad oculum demonstrasse in opere, inscripto: Pseudo-Isidorus et Turrianus vapulantes, Genueae, 1628. 4. Add. *Cottam* l. c. p. 1226. sq. *Spittler*, Geschichte des kanon. Rechts p. 134. sqq. cum primis p. 145. sqq. de epistolis episcoporum rom. etc. quem de Siricio quoque eiusque epistol. ad Himerium, Tarracon. episc. a. 385. scripta, primo genuino monumento inter ea, quae hucusque inuenta sunt, eius decretalia, in *Mansi* collect. concil. tom. III. col. 661., conf. p. 160. sq. — In *Gallandii* sylloge saepius laudata, reperiuntur varia, quae hac de re consuli possint: in tom. I. p. 131. sqq. in *Constantii* diss. de antiquis canon. collection. et p. 474. sq. ap. *Ballerin. Fr.* de collect. part. III. cap. 1. enumerantur decreta quorundam praesulum romanorum, ad fidei regulam et disciplinam eccles. constituta, in his Siricii epistolae: ibid. p. 46. sq.

de eodem Siricio quaedam; — p. 53. idem *Constant.* §. 45. part. I. et p. 303. sqq. *Ballerini Fr.* part. II. cap. 1. et 2. dubitant, vtrum ante Dionysii Exigui tempora existerit codex canonum, et plura hanc in rem disputant. Ibid. 99. sqq. *Constant.* §. VI. et pag. 471. sqq. *Ballerini Fr.* part. III. cap. 1. fusius disserunt de collect. canon. Dionysii Exigui et ceteris, quae a Dionysio profecerunt, et *Ballerin.* in part. V. cap. 2. p. 323. sqq. de antiquis versionibus canonum synodorum graec. ante Dionysianam factis. — Ibid. in tom. I. pag. 723. sqq. recusae sunt *Paschalis Quesnelli* diss. III. a) de codice canonum ecclesiae rom. b) de variis fidei libellis in antiquo ecclesiae rom. codice contentis; c) de primo vsu codicis canonum Dionysii Exigui in gallicanis regionibus, cum Ballerinianis adnotatt. et obseruat. criticis in easdem Quesnellianas dissertatt. — *Van Espen* dissertat. de codice Dionysii Exigui, in opp. tom. VI. p. 116. — *Douiat.* in praenotion. canonic. libro III. cap. 15. tom. II. pag. 20. sqq. ibique Schott. de collectione Dionysii Exigui, quae vulgo codex canonum veteris eccl. romanae vocatur. — *Balthaf. Gottl. Hennig.* diss. de collectione canonum et decretorum Dionysiana, Lips. 1769. 4. *Harl.*

ⁿⁿ⁾ Hadrianus I. etiam obtulit Carolo M. vide *Sirmondi* concilia Galliae tom. 2. p. 117. Cointil Annales Francorum tom. VI. p. 44. sq. [conf. infra §. XX. ar. 4.]

post praemissam ^{oo}) [P] epistolam dedicatorem ad *Julianum* presbyterum tituli S. Anastasiae, qui synodis romanis a. C. 484. et 499. interfuit, habentur

XV.	Decreta <i>Siricii</i> qui episcopus Romae fuit ab a. C.	385 ad 398
LVII.	<i>Innocentii</i>	402 - 416
IV.	<i>Zosimi</i>	417 - 418
IV.	<i>Bonifacii I.</i>	418 - 423
XXII.	<i>Coelestini</i>	423 - 431
XLIX.	<i>Leonis I.</i>	440 - 461
XXVIII.	<i>Gelasii</i>	492 - 496
VIII.	<i>Anastasio I.</i>	496 - 498

Cum Dionysiana hac magnam partem conspirat longe iunior collectio decretalium, quae post codicem canonum ecclesiae rom. a Io. Wendelestino a. 1525. Moguntiae fol. primum editum, et Francisco Pithoeo curante Paris. 1609. 8. atque cum eiusd. notis, vna cum Miscellaneis Petri Pithoei eccl. e typographia regia 1687. fol. et tom. I. biblioth. canonicae Iustelli et Voellii p. 249. recusum, habetur. In hac praemittitur Nicolai papae, qui ab a. 858. ad 867. fuit, epistola ad archiepiscopos et episcopos per Galliam constitutos, nec non S. Ambrosii ad Siricium papam, deinde post decreta 15. Siricii, 57. Innocentii, 4. Zosimi, 4. Bonifacii I. (praemissa S. Augustini ad eum epistola) 22. Caelestini, 49. Leonis I.

VI.	Decreta <i>Hilarii</i> qui episcopus Romae fuit ab a. C.	461 ad 467
II.	<i>Simplicii</i>	467 - 483
II.	<i>Felici</i>	483 - 492

28. Gelasii, 8. Anastasio I.

IV.	<i>Symmachii</i>	498 - 514
IV.	<i>Hormisdas</i>	514 - 523
XVII.	<i>Gregorii II.</i>	715 - 731

Dionysii studium imitatus quoque fuit *Isidorus Hispalensis* episcopus, a. C. 636. defunctus: qui non modo praeter canones in collectione Dionysii comprehensos etiam diuersa Africae concilia, tum Gallicanas et Hispanicas synodos in suam συναγωγήν transtulit, sed epistolas quoque inferuit pontificum, qui post Damasum romanam cathedram tenuerunt, quam collectionem posterorum diligentia auxit his conciliis, quae habita in Hispania sunt post tempora Isidori. Viderat ^{pp}) [P] unum collectionis illius exemplar vir illustrissimus et excellentissimus in omni genere laudis Antonius Augustinus, archiepiscopus Tarraconensis, illud ipsum fortassis, quod etiamnum exstat in bibliotheca ecclesiae Vrgellensis in prouincia Tarraconensi, in quo epistolae romanorum pontificum nullae exstant ante Damasi et Siricii tempora. Etiam

^{oo}) Hanc epistolam primus ex Sirmondi codice addidit Christophorus Iustellus editioni suae a. 1643. vnde habetur etiam in tomo I. bibl. canonicae Guil. Voëlli et Henr. Iustelli p. 163. vbi

haec collectio decretorum Dionysiana et altera ad Gregorium II. continuata exstat, et in conciliis Labbei tom. I. p. 3. et Harduini tom. I. p. 5. ^{pp}) Steph. Baluzius praef. ad Reginonem.

Etiam Isidori Hispalensis collectionem Ambrosius Morales lib. XII. histor. c. 25. visus est sibi in codice Escorialensi deprehendere: sed Nic. Antonius ⁹⁹⁾ non sine causa suspicatur, in illo potius contineri collectionem alteram longe iunioris scriptoris, qui post synodum Parisiensem a. C. 829. celebratam adhuc fuit, et epistolâs antiquiorum pontificum nomine venditatas congestit, atque *Isidorus Mercator* ¹⁰⁰⁾ siue *Peccator* habetur. De hac decretalium col-

⁹⁹⁾ Nic. Antonius bibliotheca veteri Hispanâ V. 4. §. 201. p. 271.

¹⁰⁰⁾ De Isidoro et canonum collectione famosa multi iam adeo copiose egerunt, ut quosdam, quos lectores adire possint, nominare iam sufficiat: *Fabric.* noster in bibl. med. et inf. lat. tom. IV. pag. 191. sq. ed. Mansi, *Buddeus* in Isagoge Iudata tom. II. p. 762 sqq. ubi etiam multos, ut utramque partem disputantes, profert, iis autem, qui hæc epp. pontif. spurias esse censent et fictas, accedit. — In *Gallandii* sylloge At. hinc pertinent *Constant.* in diss. cit. part. I. cap. 9. p. 122. sqq. de antiqua conciliorum et pontificiarum epistolarum collectione, apud Hispanos recepta, et de veteri canonum codice, ex eadem collectione ad eiusdem ecclesiæ usum confecto; imprimis §. X. p. 141. sqq. de collectione Isidori Mercatoris; primum docet, ab utraque parte nimia aut laudatione, aut censura oppido peccare, Isidorum pontificum litteras vix a Clemente ad Gregorium M. ipsum collegisse, genuinas, quotquot reperit, aut edidisse integras, aut suis interpolasse signentis; adulterinas vero plures confinxisse, ut quem præteriret apostol. sedis præfulem, cuius nulla exstarent decreta, et Isidorum, qui illa fraude ecclesiæ magnum adtulisset damnum, esse impostorem. Ibid. p. 300. sqq. *Ballerinor.* longa existat disp. de hac re; cap. 4. de collectione Hispanica; §. 1. de eius codd. Vatic. Vindobon. caesar. et aliis; §. 2. de primigenia eius collect. editione, §. 3. de tempore, (inter a. 633. et a. 638.) loco, n. in Hispaniis, et auctore, Isidoro Hispal. qui vel ipse, vel alius, eius saltem iussu eiusdem collectionem concinnasse videatur, hæc autem de causa, putant Ballerini, accidisse, ut Pseudo-Isidorus, qui hanc collectionem in suam traduxit, usurpauerit Isidori nomen, præfationique suæ titulum adfixerit *S. Isidori* nomen, eo, quod eam collectionem vel a S. Isidoro, episcopo Hispalensi; vel eius consilio digestam, fama tradiderat; §. 4. de additamentis etc. §. 5. de collectione

Hadriano-Hispanica in MS. Vaticano 1338. tum in cap. VI. copiose de collectione Isidori Mercatoris, et spuris eius collect. documentis, impostura sero detecta. In §. 4. agitur de auctore, qui perperam habeatur Riculfo episc. Magontinus, et de tempore eiusdem collectionis, scil. post a. 829. et ante annum 856. aut vulgatæ circa a. 845. p. 541. sq. Pseudoisidorum non fuisse Hispanum, sed Germano-Francum, pluribus argumentis euincitur; §. 5. p. 542. sqq. de codd. Isidorianis, sed inter se discrepantibus, ex antiquissimo autem MS. Vatic. 630. ordo et catalogus documentorum huius collectionis exhibentur, et spuria, sincera atque interpolata discernuntur; §. 6. de quibusdam codd. qui Isidorianam collectionem non omnino puram aut integram continent; cap. 7. de additionibus Isidorianæ collectionis a Merlino editæ Paris. 1523. Colon. 1530. Paris. 1535. in quorum postrema sunt additiones non a Merlino insertæ, sed ante ipsum a studio aliquo hinc inde collectæ, quas deprehendunt Baller. in cod. Vatic. MCCCXXX. et Venet. S. Marc. CLXVIII. et CLXIX. etc. — In eadem *Gallandii* sylloge tom. II. p. 2. sqq. *Caroli-Biasii* amplius commentarius cum multis adnotat. (primum editus Neapoli, 1760. 4.) de collectione canonum Isidori Mercatoris; disseritur de collectionis origine et fortuna; de homine ac præcipuo collectoris proposito inquiritur; fraudes impostoris deteguntur, ex eoque ortam occasionem fingendæ fabulæ de Ioanna papissa iudicii solidis suadetur; unde verum eiusdem impostoris nomen etiam pateat. In cap. 2. pag. 14. de fontibus unde hausit Isidorus, suæque monumenta formavit: in cap. 3. p. 15. sqq. Hincmarum Remensem opus. 33. cap. 24. testem adducit, eismodî collectionem, tamquam ex Hispania in Galliam delatam publicatamque fuisse a Riculfo, archiepiscopo Magontino ab a. 786-814. — in cap. 6. de ipso Isidoro, quem potius *peccatorem*, quam *mercatores* cognominandum negat; p. 36. sqq. Blondelli sententiam, in Pseudo-Isidoro cap. IV.

collectione Baluzius: ") *Aqua deinde Karoli magni insertae sunt famosae illae epistolae, quae prae-*

et V.) auctorem fuisse Gallo-Germanum, vel Germano-Francum, circ. med. saec. IX. et forsau Benedictum Leuitam, Magontinum, Capitularium regum Francorum collectione clarum, qui maioris auctoritatis conciliandae gratia nomen Isidori Mercat. praefixerit, sub examen vocat; in eo tamen, Mercatoris collectionem non quidem ex Hispaniis Magontiam deportatam, sed hic portam, cum Blondello conuenit. In cap. tamen XVI. totus in eo est, vt demonstret, verum auctorem esse *Ioannem Anglum*, sub quo nomine feminam medio saec. IX. sedem pontificiam tenuisse, ex veteri fabula vulgo referunt, et sub hac de Ioanna papissa narratione nihil aliud latere, nisi originem atque conditionem collectionis Pseudo-Isidori. Sed Blasii coniecturam, ingeniosam magis, quam probabilem, falsam esse ostendit *Schottus* ad Douiatii praenotion. canon. tom. II. libr. III. cap. 20. §. 20. p. 54. sq. vbi quoque p. 51. sqq. Blondelli argumenta paullo vberius retulit examinavitque, reiecitque ea, quae *Iust. Henn. Boekmerus* in praef. tom. II. corp. iur. canon. §. IX. pro Hispana eius collect. origine aduersus Blondellum dixit. *Douiat.* autem ibid. p. 38. sqq. cap. 19. de Isidoro Hispalensi eiusque vera, quam putabat, collectione egit: sed numquam ad nostram peruenerit aetatem, et qualis ea sit, vix definiiri posse, iudicat *Schottus* in nota, p. 42. et obseruat, genuinam Isidori Hispal. collectionem, siue potius indicem vel epitomen canonum atque epistolarum decretalium, in X. libros certosque titulos secundum materiarum ordinem digestam, publicare sibi visum esse *Caietanum Cennium* de antiquitate ecclesiae Hispan. tom. I. Romae, 1741. 4. sed contraxisse *Domin. Lopez Barreram* in histor. exercitatione de antiquo canonum codice ecclesiae Hispanae, duas in partes diuisa, quarum altera S. Isidoro Hispalensi codex perperam tributus refellitur; altera antiquus iste codex ostenditur, Romae, 1758. 4. — In cap. XX. p. 47. sqq. Douiat. copiose disserit de IV. integrorum canonum latina collectione, secundum tempora conciliorum ac decretalium, sub titulo *Isidori Mercatoris*, de Riculfo t. Richolpho, archiep. Moguntino, ab a. 787-814. istius collectionis auctore vel propagatore, de fide eius valde suspecta. — Praeterea de col-

lectione Pseudo-Isidori eiusque fraude egerunt *Io. Laur. Mosheimus* in institut. hist. eccles. — libr. IV. Helmstad. 1755. 4. p. 328. sq. *Bern. van Espen* in diss. in Opp. tom. VII. pag. 192. sqq. quam ex eius Opp. recudendam curauit *Ios. Valent. Eybelius* in collect. select. lucubratt. iur. prudent. ecclesiast. illustrant. distributione II. Vienne 1774. 8., praesertim *Spittler* in Geschichte des kanon. Rechts p. 191. vsque ad p. 284. historiam Isidori et Pseudo-Isidori persequitur; §. 56. p. 204. sqq. collectionem canon. istorum describit, summamque canonum synodal. et decretorum praesulum quorundam roman. et additio-nes indicat, §. 60. p. 222. sqq. post *Ballerinius* recenset cod. Vatican. CCCLX. antiquissimum optimumque Pseudo-Isidori, denique de tempore, patriaeque auctoris collectionis agit, dectetque istum fuisse impostorem: p. 244. sqq. memorat *Febronii (Honthelmi)* in Opere de statu eccl. et legitima potestate papae, (vbi de damno, quod supposita Isidori decretalia adtulerunt, multa praecclare protulit,) ed. Bullion. a. 1765. tom. I. 4. p. 643. prolata suspicionem, falsa ista decretalia haud multo post a. 744. Romae esse composita quam tamen infirmam esse docet p. 256. not. et *Grandidier.* opinionem in histor. episcopat. Argenterat. ista recepta fuisse temporibus episcopi *Rachionis*, ab a. 783-815. sedem tenentis examinat; add. p. 256. contra p. 246. sqq. ostendit, Pseudo-Isidorum ante ann. 829. haud facile posse collocari. Add. eiusd. obseruat. in hist. eccles. pag. 196. ed. I. *Spittler.* autem, postquam in Geschichte etc. p. 235. sq. ostendit, *capitula Angilramni*, (in *Harzhemii* coll. concilior. tom. I. p. 249. sq. et in aliis quibusdam collection. concilior.) esse spuria, forsitan opus impostoris ipsius Pseudo-Isidor. atque dubia videri *capitula Remedii episcopi* (in *Goldasti* Scriptt. rerum Alem. tom. II. part. II. [p. 119-133. inscripta: Alamannicae ecclesiae veteris canones, ex pontificum epistolis excerpti a Remedio Curienti episcopo iussu Karoli M. regis Francorum et Alamannorum,] quae collectio canonum nonnisi sit collectio excerptorum ex Pseudo-Isidoro, a Clemente vsque ad Urbanum aliaque, de aetate Pseudo-Isidori constituenda, quae dubia falsae essent, adtulit et examinavit; pag. 246. sqq. demonstrat, Pseudo-Isidori aetatem haud

priscis pontificibus tribuuntur, quas vero Riculfus archiepiscopus Moguntinus a bono illo Mercato-

haud superare a. 829. falsa Decretalia primum certoque excitari in epistola Caroli Calui ad episc., a. 857. Carisiaci (Chierfy) congregatos, (Mansi coll. concil. tom. XV. col. 127. sq.) illa igitur Decretalia antea iam fuisse constata cognitaque, *Benedictum diaconum*, Mogunt. quum circa 845. tres libros supplementorum ad *Ansegisi* collectionem Capitularium edidisset, nondum nominasse falsa Decretalia, sed dedisse excerpta, neque tamen, unde sumpta essent, significasse; *Hincmarum* autem, (de quo. v. *Du Pin* in Bibl. des auteurs ecclesiast. tom. VII. chap. 2-6.) in Opusc. cap. 24. scribentem, Riculfum, episcopum Moguntinum, librum epistolarum ab Isidoro collectarum et ex Hispania allatum obtinuisse ac vulgasse, et, (vt ait,) istas regiones ex illo fecisse repleri, errasse; contra ea Diaconum Benedictum illis decretalibus frequenter vsu, diserte scripisse, se collegisse, „quae, (vt inquit in *Baluzii* Capitul. tom. I. p. 803.) in diuersis locis et in diuersis schedulis sicut in diuersis synodis et placitis generalibus edita erant, sparsim inuenimus, et maxime in sanctae Mogontiacensis metropolis scriptorio a Riculfo, eiusdem S. sedis metropolitanae episcopo recondita et demum ab Autcario secundo eius successore consanguineo inuenta reperimus.“ Ex his aliisque argumentis concludit vberiusque suspicionem suam ornare studuit, *Spittler* p. 252. Diaconum Benedictum qui primum falsas istas merces vendidisset, nisi ipsum illarum auctorem, saltem impostoris socium fuisse. Ibid. p. 262. dubitat, Benedictum reperisse illa in scriptorio ecclesiae, a Riculfo recondita. Conf. quoque *Ballerin*. fratr. de collect. etc. part. III. §. IV. de auctore et tempore collectionis p. 539. sqq. in Gallandii sylloge. Enimuero *Spittleri* sententiam oppugnavit D. *Franc. Ant. Dürr*, Prof. Mogunt. in dissertat. iuris ecclesiast. de Suffraganeis seu Vicariis generalibus in Pontificalibus episcoporum Germaniae, von den *Weikbischöfen*, Moguntiae 1782. 4. p. 4. sqq. In nota longa euincere studuit, falli *Spittlerum*, quod integerrimum virum, Benedictum Leuitam in Pseudo Isidorum transformare velit; Benedictum Leuitam ecclesiae Mogunt. circa a. 845. diaconum nihil praestitisse,

quam quod bona fide tres alios libros ex diuersis locis et schedis, maxime autem ex scriniis ecclesiae Metropol. Mog. collectos, Capitularibus Caroli M. et Ludouicii Pii ab *Ansegiso*, abbate, colligi coeptis addiderit; ceterum nec minimum concludens argumentum, quod vel a longe, (vt scribit *Dürr*,) Benedictum Leuitam fuisse Pseudo-Isidorum comprobaret, pro audaci sua coniectura produxisse *Spittlerum*. Repetit igitur argumenta *Spittleri*, et singula copiose refellit, demonstrando, Benedictum Leuitam, quod primus fuerit collectione Pseudo-Isidoriana vsus, nec impostorem dici posse, nec impostoris socium; saepissime enim viros arte critica, tunc temporis nondum exulta, destitutos, bona fide habere diplomata, per se falsa, pro genuinis, pietatem et integritatem Benedicti, ex prooemio eius collectionis Capitularium, et exitu totius operis, (in *Georgisch* corp. iuris german. p. 1399. et 1792.) cognitam, non cadere in iniquissimum falsarium, illumque candide fontem, ex quo suam collectionem hausit, indicasse, nec sciuisse, collecta ab Isidoro fuisse spuria, nec Isidorianam collectionem vquam citasse, et post alia, contra *Spittlerum* dicta, rem ita potius esse capiendam adfirmat: „*Richolfus*, archiepiscop. Mogunt. referente *Hincmaro* Rhem. fuit sedulus collector constitutionum ecclesiast. et Capitularium regum Francorum; sollertiam huius archiepiscopi et bonam fidem sefellit iniquis impostor, qui ipsi transmisit collectionem Isidorianam: ne autem detegeretur falsarius, et imposturae locus esset, dictum fuit opus ex Hispania prouenisse: bona fide haec credidit *Richolfus*, et nihil falsi suspicatus deposuit non solum hoc palladium in scriniis ecclesiae metropol. Mog. sed et multis aliis Galliae episcopis huius operis beneuole communicauit; opere hoc in scriniis eccles. Mog. a *Richolfo* recondito vsus fuit pariter bona fide Benedictus Leuita in compilandis suis Capitularium libris, hisque excerpta ex epistolis pontificum in Isidoriana collectione occurrentibus, quin tamen nomina pontificum allegauerit, inseruit.“ Hactenus *Dürr*, qui addit, antiquiss. illum codicem Capitularium regum Francor. Moguntinis esse

catores Hispano, (Blondellus Germano - Francum malit,) comparatas in hunc terrarum orbem primus detulit. Disputatum valde est illo saeculo de auctoritate istarum epistolarum, Gallicanis episcopis litem aduersus eas mouentibus, quod intelligerent, illas antiquis regulis esse contrarias. Vicit tamen fortuna populi Romani. Itaque nihil frequentius post illa tempora insonuit in auribus Christianorum, quam istarum epistolarum auctoritas et mentio, ita ut, qui deinceps collectiones canonum et decretorum composuerunt, etiam istis epistolis vsi sint tamquam bonis mercibus, quamuis non omnes. Rhabanus enim, tamen etsi abbas Fuldenfis esset in dioecesi Moguntina, licet Moguntinus et ipse archiepiscopus fuerit post Otgarium, adeoque Riculfi (a. 814. defuncti) successor, epistolis illis non utebatur, ut recte obseruatum est ab Antonio Augustino. Ab hac, quam habemus Isidori Mercatoris collectione, quam noua Petri Constant (") cura recensitam breui in secundo tomo epistolarum pontificum habebimus, haud diuer-

surreptum, et dici, modo in bibliotheca Gothana *) adseruari, alias, si suppeteret adhuc, forsitan se potuisse ampliore luce accensa, umbras propellere; et suspicatur maiorem lucem in hisce tenebris dispellendis, quam primum Chiniac, cui multa Moguntia communicauit, in noua sua editione Capitularium, a Baluzio antea editorum, plurima adhuc inedita, Capitularia successiue publicauerit. De Benedicto Leuita, non de cod. cit. pauca scripsit Christ. Schlegel in epist. de eod. Willigisano, addita Cypriani cat. codd. MSS. bibl. Gothanae, pag. 16. sq. ipsius autem cod. nuuc LIV. Goth. in catal. a Cypriano pag. 13. recensentur 1) capitula regum Francor. ab Ansegiso collecta, 2) Capitularium libelli tres posteriores a Benedicto Leuita collecti, cum praefat. et versibus, quos suae edit. Baluzius praefixit, apud quem liber VII. habet 478. capitula; in cod. autem leguntur 511. etc. — De collect. ista decretalium Pseudo-Isidoriana, eius auctore et aetate, eamque esse supposititiam, variorum VV. DD. opinioniones collegit, examinauit, et, cur fides illi sit abneganda, copiose demonstrauit Io. Matthi. Schroeckh in: Christliche Kirchengeschichte, tom. XXII. period. III. libr. I. sect. IV. p. 7 - 35. Add. Mastricht. histor. iuris eccl. nr. 91. et 220. sqq. ac Baluzii praefat. ad Ant. Augustinum de emendat. Gratiani, p. 204. sqq. in Gallandii Sylloge, tom. II. Pertsch. in: Hist. des canon. Rechts p. 130. et p. 159. qui plerasque variarum de huius collect. auctore sententiarum in compendio exhibet: Fuchs in: Biblioth. der Kirchenväter, tom. I. p. 285. sq. Harl.

*) Vbi hodie exstat: v. Tenzelii colloq. a. 1690. p. 812. et Cyprian l. c. p. 17. not.

ss) Baluzius ibid.

tt) Primus tantum tomus, quantum constat, ex prelo exiit, quamquam secundum et tertium tomum prelo fere paratum, ceteraque saltem inchoata ac descripta in reliquisse dicitur: v. Histoire litteraire de la Congregation de Saint-Maur. Bruxell. 1770. 4. Operis vero inscriptio haec est: *Epistolae romanorum pontificum*, et quae ad eos scriptae sunt, a Clemente I. vsque ad Innocentium III. quotquot reperiri potuerunt, seu nouae, seu diuersis in locis sparsim editae, adiunctis fragmentis, spuris segregatis, in vnum secundum ordinem temporum collectae, ad veterum codd. fidem recognitae et emendatae, praecius admonitionibus, ubi opus fuit, notis criticis et dissertat. quae historiam, dogmata, disciplinam explicant, illustratae. Studio et labore Domni-Petri Constant, presbyteri et monachi ord. S. Benedicti e congregatione S. Mauri. tom. I. ab anno Christi 67. ad an. 440. Paris. apud Ludou. Dionys. Delatour, Auton. Urban. Coustelier et Petr. Simon 1721. fol. max. Hanc edit. ipse Fabric. infra in fine huius vol. p. 760. sqq. vet. ed. vberius recensuerat, quam ut omnia huic notae commode inseri possent. Quare paullo post iniiciam illam Fabr. notitiam. Id autem opus, mutationibus quibusdam factis, coepit curare recudendum, nec vero absoluit Schoenemann: duplicem autem praefixit inscriptionem, alteram generalem: *Pontificum romanor. a S. Clemente I. vsque ad S. Leonem M. epistolae genuinae, et quae ad eas scriptae sunt*, quotquot hactenus reperiri potuerunt: duobus voll. comprehensae. Ex recensione et cum notis Petri Constantii et fratrum Ballerinorum. Curauit Carol.

diuersa est, quam *Hincmarus* Rhemensis memorans tom. II. opp. p. 793. ait, Isidorum Hispalensem episcopum collegisse *epistolas romanae sedis episcoporum a S. Clemente usque ad beatum Gregorium*, licet cum illa *Isidori Mercatoris* farragine habeantur superadditae epistolae etiam paparum iuniorum, ut Papae Deusdedit, qui sedem romanam tenuit ab a. C. 616. ad 649. et Agathonis et Gregorii secundi tertiiue, nec non Zachariae et denique Hadriani, qui fuit ab a. 772. ad 795. Ut vero distinctius illa Isidori collectio cognoscatur, en tibi indicem epistolarum pontificum, quas certissimis criticis censuris subiecit David Blondellus, et euidentiis de *veritate* ac suppositione argumentis conuictas dedit in *Pseudo-Isidoro suo*, siue *Turriano vapulante*, Geneuae 1628. 4. ^{uu)}

[P]P. I. V.	epistolae Clementis,	qui traditur fuisse episcopus Romae a. C. 67 ad 76
101. III.	Anacleti	84 - 92
147. II.	Euaristi	95 - 108
159. III.	Alexandri	108 - 117
177. II.	Sixti I.	117 - 127
183. I.	Telephori	127 - 138
189. II.	Hygini	138 - 150
194. IV.	Pii I.	150 - 153
201. I.	Aniceti	153 - 154
205. II.	Soteris	162 - 171
209. I.	Eleutherii	171 - 185
215. IV.	Victoris	186 - 196
235. II.	Zephyrini	198 - 217
252. II.	Callisti	217 - 222
		Pag. 265.

X 2

Carol. Traugott Gottlob Schoenemann, et alteram specialem: *Epistolarum Pontificum romanorum a S. Clemente I. usque ad S. Leonem, Tomus I.* continens epistolas a S. Clemente I. usque ad S. Xystum III. ex recensione *Petri Constantii*, cum eiusdem admonitionibus et selecta annotatione. Curauit, aliorumque nonnullas et suas animaduersiones addidit *C. T. G. Schoenemann*. Göttingae 1796. 8. Auxit quidem Schoenemann numerum epistolarum pontif. insertis nonnullis, quibus Constant aut omnino carebat, aut quae alio loco proposuerat; sed remouit plura, quae ipse in praef. indicat, alii tamen desiderabunt: 1) *adpendicem, adulterina scripta vel gesta, Pontificibus in hoc tomo recensitis false adtributa complexum*; 2) subiectas singulorum pontificum epistolis *Notitias epistolarum* deperditarum, quae ad eos adtinent; 3) *chronologicas disquisitiones*, praesertim de tempore, quo vixerunt pontifices rom. substituit tamen earum loco bre-

vem notitiam; 4) *duas Constantii diff. de auctoritate rom. pontificis et de antiquis canonum collectionibus*, quas Gallandius in *Sylloge* saepe citata recudi fecit. Praeterea *Const.* criticas aliasque obseruat. valde contraxit, et paucas Baluzii, Vallarsii, Merendae, Gallandii suasque adpersit. Alterum tomm, qui contineret Leonis epistolas ex recensione *Ballerii*, morte absuntius, edere non potuit. *Harl.*

^{uu)} *Conf. Spittler. Geschichte etc. p. 224. fqq.* — In bibl. Pistoriensi exstat cod. membr. *Liber Isidori continens sententias canonum*, ac, (viti ait *Franc. Anton. Zacharia* in bibl. Pistoriensi, Augustae Taurina. 1752. fol. pag. 17.) supposititias illas decretales, quas *Fleury* in sua eccles. historia, ceu disciplinae ecclesiasticae pestem execratur, zelo (viti addit *Zac.*) haud satis secundum scientiam, ut docti viri [similes n. Zachar.] demonstrarunt. *Harl.*

- Pag. 265. I. epistola *Urbani*, qui traditur fuisse episcopus Romae a. C. 222 ad 231
 271. II. epistolae *Pontiani* 231 - 235
 278. I. *Anterj* 235 - 236
 286. III. *Fabiani* 236 - 250
 308. V. *Cornelii* 251 - 252
 321. I. *Lucii* 252 - 255
 329. II. *Stephani* 255 - 257
 342. II. *Sixti II.* 257 - 258
 349. II. *Dionysii* 259 - 269
 353. III. *Felicis* 270 - 274
 365. II. *Eutychiani* 275 - 283
 377. I. *Caii* 283 - 296
 385. II. *Marcellini* 296 - 304
 393. II. *Marcelli* 308 - 310
 403. III. *Eusebii* 310. April.
 ad Sept.
 422. I. *Melchiadis* 310 - 314
 Decretum et epistola synodi Nicaenae ad Siluestrum pag. 433.
 Pag. 434. Responso *Siluestri*, qui episcopus romanus fuit ab a. C. 314 ad 335
 436. Aegyptiorum ad Marcum.
 438. Responso *Marci* 336. Ianuar.
 ad Octobr.
 [P] 443. Epistolae II. *Iulii*, qui episc. Romae fuit ab a. C. 337 - 352
 452. Orientalium ad Iulium.
 477. 485. Epistola XII. et XIII. *Liberii* 352 - 366
 482. Athanasii et Aegyptiorum episcoporum ad Liberium de oppressionibus Arianorum.
 488. *Liberii* ad fratres presbyteros et coepiscopos orientales.
 490. Aegyptiorum ad Felicem II.
 499. Epistolae duae *Felicis II.* 352 - 358
 515. 549. Epistolae duae *Damasi* ad Hieronymum.
 516. 547. Hieronymi totidem ad Damasum 366 - 384
 518. Africani concilii ad Damasum.
 520. Damasi epistola IV. ad Afros, V. ad chorepiscopos, VII. ad episcopos Italiae,
 VIII. ad Aurelium episcopum Carthaginensem.
 544. 549. Aurelii episcopi epistolae duae, una ad Damasum, et altera ad Donatianum.
 550. Blondellus contendit *Siricii* (qui ab a. 385. ad 398. romanae ecclesiae praefuit)
 epistolam quartam ad Afros illi esse suppositam, quoniam tota propemodum ad
 verbum descripta est ex epistola *Innocentii I.* (qui ab a. 402. ad 416. fuit) epistola
 secunda ad Victricium episcopum Rothomagensem.
 557. Epistolae duae *Anastasi.* 398 - 401
 562. *Innocentii I.* epistolas licet suspectas Erasmo, tamen genuinas esse disputat Blon-
 dellus praeter illam ad Iulianam, nobilem feminam, et trigessimam ad Arcadium.
 Pag. 563.

Pag. 563. Epistola tertia ad orientales, <i>Sixti III.</i>	432 ad 440
567. Epistola LXXXVIII. et XCVI. <i>Leonis I.</i>	440 - 461
569. Epistola III. IV. et VIII. <i>Symmacho</i> , (qui ab a. 498. ad 514. episcopatum romi- gessit) praeter rem tributas, <i>Ennodii</i> esse <i>Blondellus</i> annotat.	
570. Epistolae duae <i>Ioannis I.</i>	523 - 526
578. totidem <i>Felicitis IV.</i>	526 - 530
589. ad Eulalium Alexandrinum, epistola <i>Bonifacii II.</i>	530 - 532
593. Eulalii exemplar precum et Iustiniani principis.	
596. Epistola <i>Ioannis II.</i>	532 - 535
598. Epistola quinta <i>Agapeti</i>	535 - 536
[P] 603. 606. duae epistolae <i>Siluerii</i> , qui papa fuit ab a. C.	536 - 537
605. Amatoris episcopi ad Siluerium.	
609. Epistola <i>Pelagii I.</i>	556 - 561
613. Epistola <i>Ioannis III.</i>	561 - 574
619. Epistola <i>Benedicti I.</i>	575 - 579
623. Epistola I. II. VIII. et IX. <i>Pelagii II.</i>	579 - 590
647. Priuilegium, Medardi monasterio a <i>Gregorio M.</i> si Diis placet, collatum.	
664. <i>Felicitis</i> Siciliae episcopi ad Gregorium	590 - 601
668. <i>Gregorii</i> lib. XII. epist. 32. ad Felicem Messanensem episc.	
669. Epistola papae <i>Deusdedit</i>	616 - 619

Haec Isidori Mercatoris, de qua haecenus dixi, collectio ^{xx}) tomis conciliorum inserta quidem fuit iam a Iac. Merlino Paris. 1524. atque deinde ab aliis: sed neutiquam ita distincta et separata in illis exstat, ut vel ordo eius intelligi vel, quid ab ipso sit, agnoscere possit: rarissime etiam obuia sunt veterum pontificum ante concilium Nicaenum epistolae a *Io. Wendelskino* ^{yy}) Col. an. 1525. vulgatae. Igitur operae esset pretium separatim illam edi recenserique ex fide MStorum codicum, in quibus eximius locus debetur codici *Lansanci Cantabrigiensis*, ^{zz}) de quo *Matthaeus Larroquanus* in epistola, quam *Basnagius Bel-*

X 3

loul-

^{xx}) In cod. lat. bibl. Marc. Venet. CLXVIII. sunt *Isidori Mercatoris* canonum collectio, et *Capitula*, quae ex gr. et lat. canonibus etc. collecta sunt et *Ingilramo Mediomatricae urbis* episcopo Romae a b. *Hadriano* papa tradita. In edit. Concil. Veneta tom. VIII. pag. 597. v. cat. MSS. lat. bibl. Marc. pag. 91. *Hark.*

^{yy}) De cuius opere post haec in nota quadam plura adferam. *Hark.*

^{zz}) De cod. Cantabrig. v. quoque *Ballerin* part. III. cap. 8. p. 564. in *Gallandii Sylloge* etc. sqq. Cantabrigiensis tamen codici anteferendos esse statuunt illi cod. Vatic. DCXXX. Pseudo-Isi-

dori actati subparem, aliosque Isidorianos tum antiquos tum recentiores cum exemplo Vatic. conspirantes. Tum recenset duo codd. Vatican. MCCCXXXIII. et MCCCXXXIV. et prioris praecipuos fontes fuisse collectiones *Hadrianam*, additionum *Dionysii* et *Isidorianam*, et quasnam pontificum epistolas adferant, copiose demonstrat. Cod. posterior partem amplioris collectionis praefert, inchoantem a numero CXXXII. Haec autem pars totam *Isidorianam* collectionem exhibet a *Siluerio* vsque ad *S. Gregorium*, *Hadriani* capitula et excerpt. ex concilio *Chalcedonensi*. Plura vero addit aliunde recepta, et hic illic intermixta, quae curatius notauit *Balleri-*

louallius edidit: *) L'édition que Merlin nous donna de la collection d'Isidore Mercator ou Pet-cator, vers le milieu du siècle passé, m'avoit toujours paru bien defectueuse, et sur tout en ce, qu'on n'y peut souvent distinguer entre ce qui est de lui, ou d'Isidore, et non pas même l'ordre dans lequel l'Auteur avoit rangé ces Decretales des Papes, lesquelles ont tout l'air d'être de son invention, aussi bien que le témoignage d'Atticus Archevêque de Constantinople touchant la manière d'écrire ces lettres qu'on appelloit formatæ, et dont on ne voit point d'exemple dans toute l'antiquité avant le temps où Isidore fleurissoit. Comme je pensois frequemment à cela en visitant les Bibliothèques où il y a des Manuscrits, Mr. Laughton, Bibliothécaire de l'Université, homme de beaucoup d'érudition, et à qui je suis infiniment redevable, m'ayant parlé d'un MS. où l'on trouvoit des Decretales, me fit aussi-tôt naître la pensée que c'étoit la collection dont il s'agit. A peine l'eus-je veüe, que je reconnus ce que je cherchois, et avec d'autant plus de joye, que le MS. me paroissoit très-beau, et de 600. ans, comme je l'ay sù depuis avec certitude par ces paroles qui sont à la fin: Ego Lanfrancus Cantuariensis archiepiscopus [P] [dato precio emi hunc librum. Car Lanfranc n'ayant esté élevé à l'Archevêché de Cantorbéry que l'an 1072. comme je l'ay lû dans une ancienne Chronique MS. qui est au College de la Trinité à Cambrige, il faut nécessairement que ce MS. soit du moins de l'âge dont je l'ay marqué. Après l'avoir bien regardé, enfin j'en fis la lecture toute entière dans l'espace de neuf ou dix jours. D'abord on n'y voit point cette Préface qu'on attribue à Isidore, non plus que la manière de convoquer les Conciles, et qui porte son nom dans toutes les éditions des Conciles, si ma mémoire ne me trompe. Le MS. commence par trois Epîtres de S. Clement, contre ce qu'on voit dans tous les exemplaires imprimez, où il y en a cinq: ce que j'ay aussi remarqué dans un MS. de l'Université de Cambrige, mais plus moderne que le nôtre. Tout le reste des Decretales differe si souvent de l'Édition de Merlin, qu'à peine en les confrontant peut-on reconnoître Isidore. Elles sont dans l'imprimé d'ordinaire du quart ou de la moitié plus amples que dans le MS. Ce qui vient sans doute de ce que ces sortes de Livres estant copiez dans des Couvens par des Moines, chacun d'eux y ajoutoit à sa fantaisie. Car je n'ay garde d'accuser Merlin, qui m'a paru d'assez bonne foy dans son édition, laquelle a sans doute esté faite sur quelques-uns de ces MS. plus récents qui ont esté gâtez par des copistes temeraires. Pour l'ordre dans lequel Merlin les a rangés, il me paroît être de luy; car dans ce MS. plus moderne dont j'ay parlé, elles ne s'accordent pas plus avec luy sur ce sujet qu'avec celui de Lanfranc. La collection des Decretales finit à celle de Gregoire le Jeune. Ensuite viennent les canons des Apôtres, et puis les Conciles, suivant l'ordre où Merlin les a rangés; mais avec cette difference, que les Capitula ou Sommaires des canons sont presque toujours tous autres que ceux de l'imprimé, et que d'ail- leurs

lerini, et ex cod. Vatic. MCCCXXXIII. subiunxerunt Gregorii M. epistolam ad Augustinum, cuius duplex in vulgatis forma est; altera, quæ legitur in edit. Opp. S. Gregorii, libr. II. ep. 64. ed. Maurinæ, altera a Beda inserta est libr. I. hist. Anglor. c. 27. Tertia autem forma reperta est in cod. Vatic. qui non solum proœmium epistolæ, quod in omnibus desideratur libris vulgatis, (quod tamen illi reppererunt quoque in cod. Vat.

MCCCXXXIV. et in Patavino 159. canonicor. Lateranens. S. Ioannis in Viridario,) præfert; sed ipsum quoque epistolæ corpus alia omnino ratione alioque ordine exhibet; nec leue esse discrimen ipsius epistolæ in memorato cod. Vat. MCCCXXXIII. mutilo tamen in fine, ostendunt Baller. Harl.

a) Histoire des Ouvrages des Savans a. 1688. Janvier p. 51.

leurs les canons, qui sont quelquefois misérablement confondus dans *Merlin*, et même dans le *Pere Labbe*, se trouvent icy dans un fort bel ordre. La lettre d'*Aurelius* et de *Mizonius* au Concile de Carthage, et qui n'est point dans *Merlin*, s'y trouve, mais c'est à la tête du premier Concile de Carthage, et non pas au troisième, comme la met le *Pere Labbe* contre toutes les regles, puis que ce premier Concile ne s'assembla que pour confirmer les decretis de celui d'*Hippone*, comme il paroît par la lettre dont j'ay parlé cy-devant. Au reste ce Concile dont *Merlin* ne fait nulle mention, est non seulement cité dans la lettre d'*Aurelius* et de *Mizonius*, mais aussi dans le MS. de Cambridge au 45. Can. du III. Concile de Carthage; lequel canon ne se trouve point dans *Merlin*, mais bien dans l'Edition du *Pere Labbe*, et qui est le 46. Can. en ces termes: Honoratus et Urbanus dixerunt. Et illud nobis verbo mandatum est, ut quia constitutum est [P] IN CONCILIO HYPPONENSI singulas debere prouincias, etc. Ces paroles, in concilio Hypponenfi, ne sont point dans les éditions de Paris, bien que ces termes soient fort considerables, puisqu'ils servent de confirmation à la lettre qui je vous ay déjà citée plusieurs fois. Je n'aurois jamais fait, Monsieur, si je vous rapportois toutes les autres differences qui se trouvent dans ce Manuscrit.

Epistolarum ipsarum auctoritatem et fidem, quae ante Caroli M. tempora vix equam audita, et nec Gratiano ipsi omnes ita probatae fuisse videntur, multis et solidis argumentis oppugnarunt Magdeburgenses Centuria secunda capite 7. p. 109 - 116. addito testimonio Kalteisenii monachi, qui ante ducentos et quinquaginta annos inquisitorem haereticæ prauitatis egit, nec dubitauit, diserte profiteri, in epistolis hisce penitus fundare se, volentes romanam sedem omni laude dignissimam plus, quam expedit, exaltare, cum tamen omnino non videantur illorum sanctorum epistolae, consideratis contentis in iis. Aliis virorum doctorum ex ipsa romana ecclesia epistolas illas reiciendum suffragiis collectis a b. D. *Gerhardo* in Confessione Catholica tom. I. p. 430 - 476. longe plures ab eo tempore possunt adiungi, quum nemo fere sit amplius inter eruditiores, quin epistolas illas a paparum parasitis confictas atque ipsorum tuendis usurpationibus inter Christianos iactatas fateatur. Vide finem etiam *Io. Rainoldi* colloquium cum *Hardto* p. 813. sq. *Blondellum* Prolegom. ad *Pseudo-Isidor.* cap. ult. b. D. *Ittigii* diff. de patribus apostolicis pag. 116. 119. etc. Praecipue lectu digna sunt, quae hanc in rem notauit *Claudius Fleury*, disertissimus Historiae ecclesiasticae scriptor, in diff. praemissa tomo decimo sexto, qua rationes exaggeratae ultra veterem morem pontificiae potestatis atque immutatae notabiliter saeculo vndecimo disciplinae ecclesiasticae inquirunt, eiusque causas in has epistolas magnam partem reiecit. Quaecunque igitur pro fide epistolis illis concilianda vel *Franc. Turrrianus* S. I. in libris quinque aduersus Magdeburgenses pro canonibus apostolorum et epistolis decretalibus pontificum apostolicorum, Colon. 1573. 4. vel *Bonauentura Maluasia* Bononiensis, Franciscani ordinis theologus in Apologetico *) pro pontificum epistolis, vel cardinalis *Aguirre* in adparatu ad concilia Hispanica diff. IV. tom. I. p. 69. sq. disputarunt, neutiquam ita comparata sunt, ut Centuriatorum Magdeburgensium eorumque hyperaspistae hac in causa fortissimi *Blondelli* argumentis satisfaciant. [Add. *Spittler*. l. c. p. 254. sqq. 258. sqq.]

Inter

*) Nuncijs veritatis Dau. Blondello missus. Rom. 1635. 8.

Inter eos, qui epistolis decretalibus pontificum post Caroli M. tempora [P] vsi sunt, ut ex illis atque ex canonibus conciliorum corpus quoddam disciplinae ecclesiasticae concinnarent, celeberrimus facile fuit *Gratianus*, qui circa a. C. 1151. scripsit. De hoc et illis dicturus sum infra, ubi latinas canonum collectiones ordine temporum persequar. Nunc V. collectiones veteres decretalium epistolarum referre iuvat, quae post Gratianum concinnatae, atque a *Car. Labbeo* Paris. 1610. fol. ad editionem Ilerdensensem 1576. fol. in lucem editae cum doctis Ant. Augustini notis sunt.^{c)} Eius potissimum verbis notitiam illarum collectionum hoc loco dare opportunum instituto meo existimaui: Primus post Gratiani collectionem Bernh. Circa fuit, *Papiensis praepositus*,^{d)} mox *Faentinus episcopus*, qui sub eisdem fere titulis, quibus *Gregoriana* collectio, qua hodie utimur, constat, Pontificum Maximorum epistolas decretales collegit, quarum postremae sunt *Alexandri tertii et Lucii tertii*, et aliorum ad *Coelestinum tertium*, cuius nullum rescriptum exstat in hoc volumine. Hanc primam compilationem *Henr. Ostiensis*, et *Io. Andreae filius*, et *Aegidius Bellamera* adpellant, ipse *Breniarium Extrauagantium*: qui scholia scripserunt, librum primum vocant. Sic etiam ceteras collectiones alii compilationem secundam, tertiam, quartam, quintam: alii librum secundum, tertium, quartum, quintum adpellauerunt. Idem *Bernardus* sub eisdem titulis summam scripsisse dicitur, cuius initium fuit: Profectus discipuli, gloria magistri: item scholia, siue glossulae eidem primae collectioni adscriptas nos vidimus aliquot sine nomine scriptas, sed multo plures adscriptis nominibus *Vincentii*, *Alani*, *Tancredi*, *Laurentii*, *Rogerii* et aliorum. *Bernardo* antiquiores a *Gulielmo Durante*, cognomine *Speculatore*, et ab eius interprete *Io. Andreae F.* fuisse dicuntur *Rufinus*, *Syluester*, *Io. Hispanus*, et alter *Io. Falensis*, siue *Fanenensis*, siue *Faentinus*, ut alii referunt; quorum nos scripta non vidimus. Hi fortasse aut corpore canonum vsi sunt, aut *Decretorum* collectionibus *Burchardi*, *Iuonis*, *Anselmi* et *Gratiani*, et aliorum scriptorum.

Papiensem Bernardum imitatus est Gilbertus, atque etiam *Alanus*, sed nomen his praeripuit *Io. Gallensis*, siue *Vallensis*, cuius liber secunda compilatio dicta est. Hic *Volterris* natus post duodecim annos a prima collectione eorundem pontificum rescripta collegit, itemque *Caelestini tertii*, eisdemque mox addidit scholia quaedam. Sed et *Hugo Ferrariensis episcopus* ab *Innocentio tertio* saepe relatus, et *Bernardus maior Compustellanus archidiaconus* huius

c) De edit. quatuor collection. v. *Schott.* ad *Douiat* praenott. cit. II. p. 218. sq. *Harl.*

d) *Bernh.* Circum primo paullo ante an. 1190. (*Boehmer.* eius collect. post an. 1191. collocat,) ac postea *Faentinum*, episcopum, Decretales, suae praesertim aetatis pontificum epistolas, in libros V. sub certis titulis, ordinem fere codicis sequutum, apte digestas, in vnum volumen collegisse, tradidit *Douiat.* quoque in *Praenott.* canon. tom. II. lib. IV. cap. 16. pag. 211. sqq. ed. *Schotti*; hic vero in not. primum laudat *Iust. Hen. Boehmeri* diff. de decretalium pontificum

rom. variis collect. et fortuna; praem. *Corpori iur. can.* tom. II. §. XII-XIV. tum ex *Boehmero* l. c. §. XIII. *Bernh.* Circae opus antecessisse, docet duas collection. Decretalium intra tempus *Gratiani* Decreti et *Gregoriana* compilationis; primam in LXV. titulos inordinate congestam, ex cod. bibl. Hassio-Cassellanae vulgatum a *Boehmero* in *Adpend.* ad tom. II. *Corporis* citati, et alteram ab *Harduino*, *Concil.* tom. VI. part. II. p. 1694. in not. 4. laudat de collect. Circae *I. Chr. Kochii*, prolus. de *Breniario Extrauagantium Bern.* Circae, in opusc. iuris canonici, rec. in *Rieggeri* bibl. iuris canon. part. I. p. 62. *Harl.*

huius collectionis interpretes fuerunt. Nos eorundem scholia vidimus, quorum nomina supra scripsimus, Vincentii, inquam, Tancredi, Alani, Laurentii, et aliorum, non pauca etiam sine nomine, quae eiusdem Ioannis fuisse putamus.

[P] Tertiam collectionem coeperat idem Bernardus Compsestellanus ex registris Innocentii tertii, eaque aliquando Romana compilatio dicta est. Sed offensi Romani, quod usque indiciorum minus recepta referret, ab eodem Innocentio impetrarunt, ut pontificia auctoritate aliqua collectio ederetur. Cui rei Petrus Beneventanus notarius praefectus est, anno XII. eiusdem pontificis. Tum primum publica auctoritate facta collectio iuris pontificii est: nam superiores omnes siue Decretorum, siue Decretalium collectores priuata auctoritate scripserunt: et rescripta ab eis relata negari poterant, nisi ab scriniariis Romanae ecclesiae comprobarentur. Fuit huius collectionis interpres, ut Io. Andreas F. refert, Paulus Hungarus: nos eadem nomina in scholiis vidimus, quae in aliis collectionibus. [Conf. Io. Christoph. Kochii comment. de Innocentii III. P. R. collectione Decretalium prima, in eius Opuscul. iur. canon. nr. II. ubi etiam de cod. bibl. acad. Giessensi agit. Harl.]

Quartae collectioni causam praebuit concilium generale Lateranense, in quo idem pontifex capita LXXI. edidit, sed et illo quinquennii spatio post tertiam collectionem aliquot ediderat constitutiones. Ita duplex editio exstat, altera canones eius tantum concilii continet, altera alias quoque constitutiones. Eius interpres Vincentius fuisse dicitur: ego Ioannem, et Iacobum, et Robertum siue Rogerium legi.

Quinta collectio Honorii tertii constitutiones habet a Tancredo, Bononiensi archidiacono collectas, sub ipsius pont. max. nomine. Eius interpres fuit Iacobus Albanus, Fastinus episcopus, Henrici Ostiensis praeceptor. Hanc quintam collectionem, quam reperire Anton. Augustinus nusquam potuit, luci deinde dedit Innocentius Ciron, cancellarius Tolosanae academicae, Tolosae 1645. fol. Fabr. De quinque hisce compilationibus conf. etiam Douiat. Praenott. canon. tom. II. p. 212. sqq. ibique notas Schotti. Ille §. 4. p. 213. inquit in causam, cur auctor primae collectionis eam vocarit *Breuiarium Extrauagantium*; pag. 219. laudat Schottus *Ios. Ant. a Riegger* diss. de V. collectione, in eius Opusc. pag. 221. Harl.

Praeter epistolas pontificum in iam memoratis obuias collectionibus, aut a Binio in *Conciliorum* tomis, atque inde ab aliis saepius vulgatas, et in tertia classe sanctionum ecclesiasticarum *Franc. Iouerii*, Valentini, Paris. 1555. fol. exhibitas: memorandae etiam epistolae pontificum quas in Annalibus suis passim referunt *Baronius*, *Bzouius*, *Raynaldus*: f) singulorum etiam nonnullae, quae separatis voluminibus prodire, ut

Leonis

e) Anno Christi 1209.

f) In opere inscripto: *Canones apostolorum, veterum conciliorum constitutiones: decreta pontificum antiquiora de primatu romanae ecclesiae:*

Vol. XII.

ex tribus vetustiss. exemplaribus transcripta omnia, quorum catalogum proxima pagina indicat, Moguntiae an. 1525. mense Aprili, fol. in aedib. Io. Schoefferi: (editore Io. Vuendelsino, cuius praefatio

Y

Leonis magni epistolae, qui episcopus rom. fuit ab a. C. 440. ad 461. saepius editae inter eius opera, atque nouissime eruditus Paschasii Quesnelli obseruationibus illustratae Parif. 1675. 4. et Lugd. 1700. fol. *Fabr.* De epistolis et decretis Leonis I. v. *Douiat.* ibique Schott.

ratio scripta est Francof. ad Moen. VI. id. Jan. 1525.) insunt epistolae pontific. decretales 1) XV. *Syricii*; 2) LVII. *Innocentii*; 3) IV. *Zosimi*; 4) IV. *Bonifacii I.* 5) XXII. *Caelestini I.* 6) XLIX. *Leonis I.* 7) VI. *Hilarii*; 8) II. *Simplicii*; 9) II. *Felicii*; 10) XXVIII. *Gelasii I.* 11) VIII. *Anastasio II.* 12) V. item VIII. *Symmachii*; 13) IV. *Hormisdæ*; et 14) XVII. *Gregorii II.* — Epistolae antiquissimae ac sacris institutionibus plenae, Clementis, Anacleti et Euaristi, rom. pont. Dionysii item Areopagitae et Ignatii Antiocheni episcopi, martyrum Christi: Clementis epist. V. Anacleti III. Euaristi II. Dionysii I. 1526. Coloniae, in 4. editore Io. Cochlaeo, cuius epist. nuncupatoria scripta est Mogunt. III. Cal. Iun. eiusd. anni. — Epistolae augustales antiquae, de rebus fidei generalisque concilii (Chalcedonensis) Theodosii Aug. III. Valentiniani Aug. I. Martiani Aug. I. item Gallae Placidiae Aug. II. Aeliae Pulcheriae Aug. II. Licinae Eudoxiae Aug. I. Valentiniani et Marciani Augg. Epp. VII. Leonis papae epp. ad diuersos VII. Hilarii diaconi ecc. ro. epistola I. ad Pulcheriam. Conclusio concilii Chalcedonensis per episcopos DC. et XXX. edictum imperiale pro eiusdem concilii confirmatione. Colon. 1526. 4. Io. Cochlaeus edidit et epist. nuncupatoriam scripsit Spirae V. Kal. Iul. eiusd. anni. — Epistolae decretales veterum pontificum romanor. longe ante Nicenum concilium promulgatae, a fctis martyribus Christi, saeuiente adhuc imperatorum persecutione. Fabiani epp. III. Cornelii epp. II. Stephani I. epp. II. Sixti II. epp. II. sine l. et a. 4. *Ivan.* autem *Vuendelsinus*, qui illas epp. ex cod. Bern. Gesecken, canonici, vetusto conciliorum et decretorum exscripsit, epistolam nuncupat. exarauit Francofurt. IV. id. April. a. 1526. — Epistola moderni papae, Alexandri VII. ad vener. fratres, patriarchas, episcopos, clerum, religiosos viros et omnes Christi fideles ecclesiae catholicae, (data d. 20. Sept. MDCLV.) nunc recusa. In fine: Romae ex typographia reu. Camerae apostol. M. DC. LV. 4. 1. plag. — *Ballerin.* fratres libr. IV. de ant. collect. etc. part. IV. cap. 14. in Gallandii sylloge I. pag. 652. sqq. ex

collectione cardinalis *Deusdedit* in MSt. Vatic. 3833. ediderunt fragmenta epistolarum Gelasii I. Pelagii II. duas epistolas Honorii I. ac Gregorii, et adnotant p. 656. duo fragm. ex epistolis Ioannis VIII. pontificis ad Angelbertam imperatricem et Ludouicum imperatorem, litterasque eiusdem pontificis ad Annonein, episc. Frisingensem, ex MS. Colbertino 2576. vulgatas esse a *Baluzio* lib. V. miscellaneor. p. 489. et 490. — *Assermann.* in bibl. iuris etc. I. p. 306. sqq. 320. quasdam in caussa Photiana edidit pontificum epp. atque illustrauit. — *Spittler* l. c. p. 241. sq. epistolas duas Gregorii IV. a. 835. (in Mansi concil. tom. XIV. col. 513 sqq. et 519.) adducit, at supposititias esse iudicat, ac de posteriore dissentit ab Horixii sententia, in Concord. nat. germ. illustr. tom. II. p. 156. sq. lata. — *Venetis* in bibl. S. Marc. cod. lat. CLXIX. conciliorum, epistolarum, decretorum pontificalium collectio, a Sixto III. ad Eugenium. Longum praecipuarum rerum catalogum dedit confector catal. MSS. latin. illius bibliothecae, p. 91. sqq. — ib. p. 95. in codd. CLXXI. seq. Epp. 243. diuersorum pontific. et imperatt. — *Vindobonnae* in bibl. caesar. codd. Decretalia Gregorii IX. et Bonifacii VIII. cum glossis Bernardi Pauens. — Decret. Gratiani et collectio canonum Burcardi Wormat. v. *Lambec. I.* p. 772. B. — Ibid. in cod. LXXVII. nr. 4. Cyrilli epist. ad Coelestinum I. et Coelestini, pontificis rom. epistolae. v. *Lambec. III.* p. 382. sq. Kollar. et *Lambec.* citat Concilior. generalium edit. gr. latin. Vaticanam, a. 1608. fol. tom. I. p. 270. et 275-290. — In eodem cod. LXXVII. nr. 56. (nr. autem 57. concilii Chalcedonensis relatio ad Marcianum imp. de hac Leonis epistola;) et in cod. XLV. nr. 34. Leonis I. papae epistola dogmatica ad Flavianum archiepisc. s. patriarcham CPolit. contra Eutychem haeresiar. cham, et nr. 59. cod. LXXVII. Leonis I. pontif. romani epistola ad Leonem I. imp. v. *Lambec. III.* p. 395. sqq. (vbi citatur a *Lambec.* Concil. generalium edit. gr. lat. Vatic. tom. II. p. 204.) et vol. VIII. p. 923. sq. vbi prouocatur ad edit. Concilior. Parif. Labbeanae tom. IV. col. 343. sqq. et 358. *Harl.*

Schott. in Praenott. can. tom. I. p. 464. sqq. 611. etc. (idem ib. p. 399. sq. explicat vim voc. *Decretales*, et Schott citat in nota 3. *Phil. Bonamici* Tract. de claris epistolar. pontificiarum scriptor. Romae 1753. 8. et cap. XXII. libri II. p. 401. sqq. vsque ad cap. XLIII. recenset pontif. rom. eorumque epistolas et decreta.) Tum de epistolis CLXXIII. Leonis I. huiusque vita fusius disputauit *Schoenemann* in bibl. histor. litterar. patrum latin. tom. II. p. 861. sqq. in primis p. 873. sqq. p. 880. sqq. de epistolar. edd. (quas omnes commemorare non vacat,) p. 888. sqq. de ed. Quesnelli p. 920. sqq. et p. 927. sq. cui additae sunt edd. recentiores: Lutetiae Paris. 1677. 4. *Leonis* papae epistolae quaedam et aliorum ad eundem, antehac fere omnes ineditae, e cod. MSt. regio depromptae a *Io. Bapt. Cotelero*, in Monumentis ecclesiae graecae, tom. I. p. 50-65. — Romae typis Michaelis ad Ripam, *S. Leonis* epistolae decretales, in Collect. ampliss. Bullarum pontific. rom. ed. *Carolo Coquelines*, tom. I. p. 25-27. — Venetiis ap. Augustin. Sauoli: *S. Leonis* Opp. omnia, ad MSS. codd. fidem emendata. Acced. opera *Maximi* Taurinensis, 1741. fol. Est reuera repetitio ed. Quesnell. — Venet. ap. Andr. Poletti, (hoc eodem curiante,) *S. Leonis* Opp. — acced. codex canonum ecclesiae rom. — et sermones et homiliae *S. Maximi*, episcopi Taurenensis tom. II. 1748. fol. Est expurgata seu mutilata Quesnelli editio. — Romae ap. Ioseph. Collini, *Leonis* M. opp. omnia, ad MSS. codd. emendata, nouis monumentis aucta, notis et obseruatt. adornata studio *F. Petri Thom. Cacciari*, II. tom. 1753-55. fol. Praeter alia quatuor epp. plane nouas adiecit superioribus: in Quesnellum saepe stringit gladium. — Locupletissima tamen optimaque editio prodiit Venetiis ap. Simon. Occhi: *S. Leonis* opp. post Paschasii Quesnelli recensione ad complures et praestantissimos MSS. codd. ab illo non consultos exacta, emendata, et ineditis aucta: praefationibus, adnotationibus et admonitionibus illustrata. Adduntur etiam quaecunque in Quesnelliana edit. inueniuntur, eaque ad crisin reuocantur: curantibus *Petro* et *Hieronymo fratribus Balleriniis*, presbyteris Veronensibus. 1755-57. III. tom. fol. tom. I. continet Sermones et Epistolas cum suis adpendicibus: tom. II. subiiciuntur diff. XI. Quesnellii in Leonis opp. eiusque notae in Epistolas, criticis obss. adpositis: tom. III. exhibet vetustiss. codicem canonum ecclesiasticorum et constitutionum sedis apostolicae, cum Quesnelli dissertatt. in eundem, ad critice reuocatis; praemittitur tractatus de antiquis tum editis tum ineditis collectionibus et collectoribus ad Gratianum vsque, (a Gallandio in syllogen etc. saepius laudatam receptus.) Hanc edit. copiose recensuit atque praedicauit et quid ab illis praestitum sit in Epistolis, ostendit Schoenemann p. 947. sqq. p. 950. Additae sunt huic editioni tres nouae Leonis epp. ex cod. Ratisbonensi, vna graeca Anatolii CPol. episcopi; item epp. aliquot graecae interpretationis antiquae ex cod. Vatic. tum ex cod. Veneto *S. Marci* integra actio concilii Chalcedon. in gratiam epistolae XCIII. Leonis habita, et alia actio eiusd. concilii in causa Domni Antiocheni ex cod. Vatic. et alia. — Idem Schoenem. p. 961. sqq. multus est de codd. MSS. in quibus Leonis Sermones et epp. aliaque adseruantur. Conf. etiam illius editionis Ballerin. recensione in *Io. Aug. Ernesti* bibliotheca theolog. germanice scripta, tom. IV. fasc. 7. a. 1763. p. 549-614. — *Leonis* vita, epistolae et decreta in *Io. Dominici Mansi* noua et ampliss. conciliorum collect. tom. V. col. 1203-1430. tom. VI. col. 1-432. (v. Schoenemann p. 956. sqq.) — *Leonis* epistola contra Eutychem de vera incarnatione

Domini ad Flavianum, episc. CPolit. e recensione Ballerinorum, cum V. L. notis et admonitione historica (*Henr. Phil. Conr. Hencke.*) progr. Helmstadii 1780. 4. — *Leonis I.* epistolae XII. ad Galliae episcopos, et epistola ad Flavianum (dogmatica XXVIII.) una ad Rauennium missa, cum notis, obseruatt. et adnotatt. denno illustratae a Monachis Congregat. S. Mauri, in collect. conciliorum Galliae, tom. I. p. 442-568. — *Leonis M.* epistolae et aliorum ad Leonem; item *Hilarii II.* papae, III. epistolae, *Venet.* in bibl. D. Marc. cod. lat. CLXX. v. cat. codd. latin. illius bibl. p. 95. *Harl.*

Epistola dogmatica ad Flavianum ^g) CPol. episcopum, et altera ^h) ad Leonem imp. graece et latine vulgatae a Gerh. Vossio ad calcem Gregorii Thaumaturgi, Mogunt. 1604. 4. [v. etiam in nota antec. de codd. Vindobon. *Harl.*]

Gregorii I. (papae ab a. 590. ad 604.) epistolarum libri XII. saepius inter eius opera editi, et nouissime Paris. 1705. fol. [Conf. *Douiat.* Praenott. can. tom. I. libr. II. c. 32. p. 483. sqq. — *Fabricii* nostri bibl. med. et infimae latinit. tom. III. p. 83. sqq. ed. Mauffi, et *Io. Ge. Arn. Oelrichs* commentar. de scriptor. ecclesiae lat. priorum VI. saeculor. edit. *A. H. L. Heeren.* Lips. 1791. 8. p. 384. sqq. Epistola ad episc. Taurominitan. in cod. bibl. Malatest. Caesenatis. v. *Muccioli* cat. illius bibl. p. 23. *Harl.*]

[P] *Pauli I.* (papae ab a. 757. ad 767.) epistolae XXXI. in Francisci du Chesne tom. 3. scriptorum Francicorum p. 725-760.

Epistolae sedecim *Nicolai I.* qui ab a. C. 858. ad 867. pontificatum gessit, editae Romae an. 1542. fol. longe plures deinde euoluit Baronius, ac Binius in Conciliorum tomis et post eum alii, [nouissime *Coketi* in concil. collect. Veneta, tom. X. et *Mansi* in Supplem. concilior. tom. I. p. 965. et in collect. concil. ampliss. tom. XVI. *Harl.*] Add. *Alexandri III.* epistolas, a Sirmondo editas, in tomo III. huius opp. obuias. [conf. *Fabr.* Bibl. med. et inf. latin. tom. V. p. 100. sq. ed. Mansi. *Harl.*]

Syluestri II. (papae ab a. 999. ad 1003.) epistolae CLIX. cum decreto electionis editae e bibliotheca Papyrii Massoni ICTi, Parisiis 1611. 4.

Innocentii III. (papae ab a. C. 1198. ad 1216.) epistolas libris XVI. digestas, insignem rerum ecclesiasticarum et ciuiliu illa aetate cognoscendarum thesaurum vulgauit Steph. Baluzius Paris. 1682. fol. duobus voluminibus, post longe imperfectiores collectiones Guil. Sirleti Rom. 1543. Coloniensem 1576. fol. vel Pauli du May ⁱ) Paris. 1625. 8. et Francisci Bosqueti Tolos. 1635. fol. *Antonii Dandini Alteserrae* commentar. in Innocentii III. Decretales. Paris. 1666. fol. *Fabr.* Add. infra in indice Conciliorum ed. Labbei etc. a. 1198.

g) Graeca versio incipit: ἀναγινόντες τὰ γράμματα τῆς ἀγάπης τῆς σῆς. [in cod. Vindob. caef. LXXVII. nr. 65. v. *Lambec.* III. p. 395. Koll. et in cod. XLV. nr. 34. v. *Lambec.* VIII. p. 923. sq. *Harl.*]

h) Graeca versio incipit: ὑποσχόμενον ἑμαυτὸν διαμνησθαι. [in cod. Vindob. caef. LXXVII. nr. 59. v. *Lambec.* III. p. 397. — ib. in cod. LVI.

nr. 5. v. *Lambec.* VIII. p. 1029. vbi adnotat Kollar. exstare illam epist. latine in ed. Leonis opp. Veneta 1748. fol. prelo Andr. Poletti excusa, tom. I. p. 222. omissam vero esse in Mansiana collect. quoniam, scripta a. 458. non pertineat ad concil. Chalcedon. *Harl.*

i) Vide Menagiana tom. 3. p. 326. seq.

a. 1198. Inscr. edit. Baluz. haec est: *Epistolarum Innocentii III. romani pontificis libri undecim; Acced. Gesta eiusdem Innocentii* (ab initio tomi I.) *et prima collectio Decretalium composita a Rainerio diacono et monacho Pomposiano. Steph. Baluz. in unum collegit, magnam partem nunc primum edidit, reliqua emendavit.* tom. I. II. Paris. 1682. fol. In ipsa autem edit. numerantur libri sedecim. Nam in vol. primo post librum II. epistolarum sequitur p. 543. sqq. loco tertii et quarti libri prima collectio Decretalium Innocentii III. ex tribus primis regestorum eius libris composita a *Rainerio*, nunc primum in lucem edita ex vetust. cod. S. Theodorici Remensis: tum epistolar. liber V. dein p. 687. sqq. Registrum Innocentii III. super negotio romani imperii, epistolae 194. Desunt inde libri VI. IX. nam vol. II. incipit sec. inscriptionem a libro X. epistolar. et sic numerantur libri, usque ad librum XVI. Conf. *Fabr. bibl. med. et inf. latin.* tom. IV. p. 34. sqq. ed. Mansi, ubi plures epistolar. quarundam edit. memorantur, et *Oelrichs comm. cit.* p. 256. sq. item *Schroeckh hist. eccl. christian.* tom. XXVII. p. 60. sq. ubi a p. 55. de decretalibus pontific. vberius disserit. *Harl.* Plures eius epistolae ineditae supersunt. V. *Notices et Extraits des Mss. de la bibl. du Roi* tom. II. p. 279. sqq. III. p. 617. sqq. Plures nuper editae sunt in libro: *Diplomata, Chartae, epistolae et alia documenta ad res Francicas spectantia notis illustrant et ediderunt L. G. O. Feudrix de Brequigny et F. L. G. La Porte du Theil.* Pars altera tom. I. Innocentii III. epistolas et Gesta continens, tom. II. Innocentii epistolas anecdotas continens. Par. 1791. f. *Beck.*

Gregorii IX. (Papae ab a. 1227. ad 1241.) Decretales epistolae saepius editae separatim atque inter opera a Iacobo Pamelio illustrata Antwerp. 1572. [Plura dedit *Fabric.* in bibl. med. et inf. lat. tom. III. p. 96. Mansi add. *Schroeckh.* in *Hist. eccl. christ.* tom. XXVII. p. 63. sqq. ubi copiose persequitur eius Decretalia. *S. Gregorii papae* (an huius Gregorii IX?) epp. 295. *Venet.* in bibl. Marc. cod. lat. LXXII. v. cat. codd. latin. bibl. Marc. p. 59. *Harl.*]

Pii II. (ante Aeneae Syluii) qui papa fuit ab a. 1458. ad 1464. epistolae CCCCXXXI. ante pontificatum et in pontificatu scriptae, Norimb. 1481. et Lugd. 1497. fol. et inter opera Basileae excusa. [v. *Fabric.* l. c. tom. V. p. 300.]

Hadriani VI. (papae ab a. 1522. ad 1523.) epistolae editae Colon. 1535. Vide Ludouici de S. Carolo bibl. pontificiam p. 107. [v. *Fabric.* l. c. tom. III. p. 179. sq.]

Pii V. (pontificis max. ab a. 1566. ad 1572.) epistolarum libros quinque latine edidit Franciscus Goubau Antw. 1640. 4. post editionem Italicam Mantuanam ⁴⁾ 1587. 4. et latinas Colonensem atque Romanam 1629. Constitutiones ecclesiasticae et litterae apostolicae, Lugd. 1582. Florent. 1583. Rom. 1573. [v. *Fabr.* l. c. tom. V. p. 301.]

Ab Antonio Caraffa cardinali et Antonio de Aquino publicatae epistolae a S. Clemente ad Gregorium VII. iussu Gregorii XIV. Romae 1591. fol.

Nouam locupletiolem accuratoremque epistolarum pontificum editionem a Clemente ad Innocentium III. expectare iubemur a Petro [P] *Coustant*, monacho erudito Benedictino, qui et dignas fide seiunget a commentitiis, et emendatas diligenter ad codices MSS.

Y 3

et

k) Lud. de S. Carolo Bibl. Pontificia p. 194. ubi existit, adnotat, plures earum collectiones in qua passim de singulorum epistolis pontificum, MStas in bibl. Vaticana adhuc delitescere testatur.

et ordine digestas chronologico illustrabit notis. Vide Ephemerides litterarias Parisien-
ses mense Octobr. a. 1719. p. 476. sq. *Fabr.* Huius editionis iam supra ad §. VIII. men-
tionem fecerat Fabricius, et ego in longa nota et inscriptionem operis posui integram,
et nouam *Schoenemannii* editionem indicaui. Ego vero quoniam Fabricius infra in fine
huius volum. ed. vet. pag. 760. sqq. copiose recensuit Constantii editionem, huc commo-
diore loco reducendam atque inserendam duxi Fabricianam notitiam: „*Epistolae roma-
norum pontificum, et quae ad eos scriptae sunt: a S. Clemente I. usque Innocentium III.*
Studio et labore Domni Petri Constant, etc. tom. I. ab a. C. 67. ad annum 440. Paris. 1721.
fol. pagg. 1280. et praefatio pagg. 150. Adpendix pagg. 123. — — Quum recens ad
nos adlatum sit primum hoc volumen operis eximii, cuius duorum posteriorum etiam
tomorum propediem prelis subiiciendorum spes facta est, [sed haec euauit,] licet
auctore, quod dolendum est, iam a. 1721. [P] 18. Oct. extincto, eius breuem notitiam prae-
senti loco subiungere volui. In amplis prolegomenis prima est de auctoritate pontificum
decretaliumque epistolarum disputatio: deinde differitur de collectionibus canonum, in
occidente praesertim adornatis, ubi inter alia p. 127. non differtur Isidorum Mercatorem
fraude sua perniciose de ecclesia meritum esse. *Hinc, inquit, debilitati penitus frastique*
disciplinae nerui, perturbata episcoporum iura, sublata iudiciorum leges, aut miserum sal-
tim in modum afflictas, hinc discordiarum, seditionum ac litium seges immensa, quae tot
saeculis ad ecclesiae dedecus, fideliumque offensionem fruticauit. Denique auctor, quum de
prioribus epistolarum pontificiarum editionibus exposuisset, quantum ipse studii in col-
ligendis, accurate emendandis recensendisque et illustrandis genuinis, spuris vero remo-
vendis ac separandis posuerit, tradit. Post dissertationem breuem praeuiam de proximis
post b. Petrum apostolum romanis episcopis *Lino,* ¹⁾ *Cleto,* ^{m)} et *Clemente,* ⁿ⁾ sequuntur
epistolae ipsae pontificum, singulorumque epistolis praemissae de illorum aetate et scriptis
obseruationes. Familiam inde ducunt *S. Clementis* romani epistola ^{o)} vtrique ad Corin-
thios graece et latine cum versione Cotelierii paucis mutata locis, nouisque notis Cou-
stantii. Eiusdem Clementis fragmenta ex Cotelierio et Gratio p. 46. aliaque duo Cle-
menti perperam tributa in synod. CPol. a. 891. tom. 9. Labbei p. 1266. et Gratiano de
consecr. dist. 2. c. 30.

Anacletum a *Cleto* perperam distingui non dubitat Constantius p. 50. deinde de huius nec
non *Euaristi,* ^{p)} *Alexandri,* ^{q)} *Xysti,* ^{r)} *Telephori,* ^{s)} *Hygini,* ^{t)} *Pii,* ^{u)} et *Aniceti,* ^{v)}
decretis atque epistolis differit, et nonnulla eorum sicut et posteriorum pontificum de-
creta ex Burchardo, Gratiano, libro pontificali, aliisque scriptoribus exponit. Epistolas
autem decretales ab Isidoro Mercatore iactatas sub illorum pontificum nominibus, relicit
in alterum tomum, in quo integram Isidori collectionem dare constituerat.

Diony-

1) Circa a. C. 67. m) 79. n) 91. o) primam Clementis rom. epistolam quae sola genuina
habetur a veteribus, scriptam putat circa a. C. 97. p) 100. q) 109. r) 119. s) circa
exitum a. 128. t) 139. u) 142. v) 157.

Dionysii Corinthiorum episcopi ad *Soterem*, ^{w)} papam epistolae fragmenta, graece et latine, ex Eusebio cum notis p. 75. Obseruatio contra auctorem Praedestinati, qui Soterem contra Cataphrygas et Tertullianum contra Soterem scripsisse falso tradidit p. 79.

Epistola Viennensis ac Lugd. ecclesiae ad *Eleutherum*, ^{x)} graece [P] et latin. ex Eusebio, et de aliis epistolis ad eum pertinentibus et decretis p. 87.

Epistolae ad *Victorem I.* ^{y)} scriptae super controuersia de paschate, a *Polycrate Ephej.* et *Irenaeo*, graece et lat. p. 95.

Fragmentum antiqui scriptoris aduersus Artemonis haeresin, graece et lat. de Natali poenitente ex haeresi, a papa *Zephyrino* ^{z)} in communionem admissio. p. 110.

De epistolis ac decretis, quae huic *Zephyrino*, nec non *Callisto I.* ^{aa)} *Vrbano*, ^{bb)} *Pontiano*, ^{cc)} *Antero*, ^{dd)} *Fabiano*, ^{ee)} et *Cornelio*, ^{ff)} adscribuntur.

S. *Cypriani* ad S. *Cornesium* papam epistolae IX. p. 121. et huius ad illum II. nec non *Cornelii* ad *Fabium* Antioch. fragmenta, graece et lat. pag. 146. et *Cyriani* ad *Antonianum*. pag. 159.

Notitia epistolarum non exstantium vel supposititiarum, quae ad *Cornesium* adtinent. p. 195. Dissertatio de poenitentia maiorum clericorum, quae non publica erat tribus priuatis saeculis. ibid.

S. *Cypriani* ad *Lucium* ^{gg)} papam epistola p. 207. et binae ad *Stephanum I.* ^{hh)} papam. p. 211. *Dionysii* Alex. ad eundem *Stephanum* epistolae fragmentum graece et lat. ex Eusebio p. 219. Notitia epistolarum non exstantium, quae ad *Stephanum* papam adtinent, p. 221. et de eius sententia circa rebaptizationem et receptionem haereticorum p. 227.

Epistolarum *Dionysii* Alex. ad *Xystum II.* ⁱⁱ⁾ et ad *Philemonem* et *Dionysium*, (qui deinde papa,) *Xysti* presbyteros, fragmenta, graece et lat. ex Eusebio p. 259.

Dionysii papae ^{jj)} epistolae aduersus Sabellianos fragmentum ex *Athanasio*, graece et lat. p. 274.

Fragmenta ex *Dionysii* Alex. ad *Dionysium* Romanum libris IV. quos elenchum et apologiam inscripserat, graece et lat. p. 279.

De decretis, epistolis et scriptis, quae tribuuntur *Felici I.* ^{kk)} *Eutychiano*, ^{ll)} *Caio*, ^{mm)} *Marcellino*, ⁿⁿ⁾ *Marcello*, ^{oo)} *Eusebio*, ^{pp)} *Melchiadi*, ^{qq)} *Siluestro*, ^{rr)} *Marco*, ^{ss)} et *Iulio I.* ^{tt)}

Feliciis

w) 168. x) 177. y) A. C. 193. z) circa a. 202. aa) a. 219. bb) 223. cc) 230. dd) 235. ee) 236. ff) 251. gg) 252. hh) 253. ii) 257. kk) 259. ll) 269. mm) 275. nn) 283. oo) 296. pp) 308. qq) 310. rr) 311. ss) 314. tt) 336. uu) 337.

Felicitis papae fragmentum epistolae ad Maximum episc. et clerum Alexandr. graece et lat. pag. 298.

[P] *S. Damasi* de Marcello papa carmen p. 311. Epigramma vetus Anonymi de Eusebio papa pag. 319.

Constantini imp. epistola ad Melchiadem papam et Marcum, graece et lat. p. 326.

Arelatensis synodi ad Siluestrum I. a. C. 314. datae epistolae II. p. 341.

Epistola *Iulii II.* ad Eusebianos a. 342. p. 354. et *Marcelli* Ancyrani ad Iulium, graece et lat. p. 390. Synodi Sardicensis a. 347. ad Iulium ex Hilarii fragmentis p. 395. Iulii ad Alexandrinos, graece et lat. p. 399. Valentis et Vrsaci ad Iulium p. 403. graece et lat.

Liberii papae ^{vv)} epistolae XV. p. 422. in quibus et graece et lat. p. 431. dicta ad Eusebium Spadonem a. 355. et Dialogus Liberii et Constantii imp. p. 433. et Legatorum Lampsaenae synodi a. 366. ad Liberium p. 454. et Liberii ad orientis episcopos orthodoxos p. 458. Epistolarum non extantium et supposititiarum, decretorumque notitia ac censura, p. 463.

Felicem Liberio fuisse superstitem, adeoque perperam a multis velut eius successorem inter pontifices poni notatur p. 470.

Damasi papae ^{ww)} et ad eum epistolae XVIII. p. 473. cum eruditis notis et observationibus. Quibusdam, ubi extabat, addita graeca vetus versio. Aquileiensis concilii a. 381 habita epistola pro Damaso p. 551. Ceterorum scriptorum Damasi vel decretorum citatorum locuples notitia. p. 591.

Siricii ^{xx)} epistolae X. p. 624. et de aliis scriptis ac decretis, quae ei tribuuntur p. 699. vel perperam adscribuntur p. 709.

Anastasi ^{yy)} epistola ad Ioannem Hierosol. p. 723. cum Rufini presb. ad Anastasium apologia p. 715. Notitia epistolarum Anastasii non extantium p. 729.

Innocentii I. ^{zz)} vel ad Innocentium epistolae XLII. pag. 739. cum non extantium notitia pag. 919.

Zosimi papae ^{a)} epistolae XV. pag. 935. Paulini diaconi libellus Zosimo oblatus pag. 963. Tractoriae Zosimi tria fragmenta p. 994.

Bonifacii I. ^{b)} et ad eum epistolae XV. p. 1007. in quibus et imperatorum quaedam rescripta aduersus schisma et pro sedis romanae iuribus [P] p. 1027. notitia scriptorum non extantium, quae ad Bonifacium adtinent, p. 1045. et decreta illi adscripta, p. 1050.

Caele-

vv) A. C. 352. ww) 366. xx) 384. yy) 388. zz) 401. a) 417. b) 418.

Caelestini I. ^{a)} et ad eum epistolae XXV. p. 1052. quarum nonnullis addita graeca versio ex actis synodi Ephesinae, Cyrillo etc. et post epistolam XXI. ad episcopos Galliarum subiunctae superiorum sedis apostolicae episcoporum, *Innocentii I.* maxime et *Zosimi*, auctoritates de Gratia Dei, p. 1188. Notitia epistolarum Caelestini non exstantium p. 1217. et decreta ei adscripta p. 1226.

Xysti III. ^{b)} et ad eum epistolae X. et tres priores graece et latine, pag. 1231. Notitia reliquorum scriptorum ad Xystum attinentium, pag. 1273.

APPENDIX

ad Constantii epistolas pontificum, adulterina scripta complectuntur.

- 1) Epistola *Clementis* Romani ad Iacobum episc. graece et lat. cum Cotelerii versione. Incipit: Γνωρίμων ἔγω σοι.
2. 3) *Pii I.* papae epistolae duae ad Iustum Viennensem. Prior incipit: *Antequam Roma exiisses*; posterior: *Attalus epistolas martyrum portans*, p. 19.
4. 5) *Victoris I.* epistolae duae; vna ad Desiderium Viennensem, incipit: *Sicut sancta fraternitas tua*; altera ad Paracodam episc. incipit: *Collega noster Dionysius dormiens*, pag. 21.
- 6) *Eleutheri* papae rescriptum ad Lucium Britanniae regem. Incipit: *Petitis a nobis leges romanas et Caesaris vobis transmitti*, p. 23.
7. et 8) *Cornelii* papae ad Lupicinum archiepisc. Viennensem. Incipit: *Scias, frater beatissime, arcam dominicam vento persecutionis accerrime commoueri*; et altera ad Cyprianum, a Baluzio primum edita in noua Cypriani edit. incipit: *Dilectionis tuae non delectabilia*, p. 26.
- 9) *Vulgatae synodi Sueffanae* seu *Sinusfanae* a. 303. de Marcellino papa gesta. Incipit: *Diocletiano et Maximiano Augustis*, p. 29.
- [P] 10) *Siluestri I.* epistola ad episcopos Galliae de formatis ab episcopo Viennensi accipendis et prouinciis septem ad eius ecclesiam pertinentibus. Incipit: *Placuit apostolicas sedi*, p. 37.
- 11) Eiusdem constitutum ad Constantinum Aug. cum actis synodi rom. CCLXXXIV. episcoporum, p. 43. Incipit: *eodem tempore quum multi nobiles gauderent*.

12) *Ni-*

c) A. C. 422. d) 432.

Vol. XII.

Z

- 12) *Nicaenas* synodi ad Sylvestrum papam, incip. *quoniam omnia corroborata*; et Silvestri ad Nicaenam synodum, pag. 54. Incipit: *Gaudeo promtam vos benignitatem servare.*
- 13) Concilium praesente Constantino Aug. celebratum Romae cum CCLXXV. episcopis, canones VI. quorum primo definitiones synodi Nicaenae confirmantur, p. 55.
- 14) *Iulii* papae nomine ab *Apollinario* ad Dionysium Alex. scripta epistola graece et lat. incip. *Θαυμάζω πυνθανόμενος*, p. 62. Eiusdem epistolae vetus interpretatio ex veteris synodici capite 224. Incipit: *miror audiens quosdam*, p. 69.
- 15) Epistola eiusdem *Iulii* nomine, a Timotheo discipulo Apollinarii vel ab Apollinario ipso scripta ad Prosdocium, graece et lat. p. 73. Incipit: *τὸ Φρόνημα ἡμῶν πατὸς τὴν Ἀποστολικὴν παράδοσιν.* Fragmentum ex triplici veteri versione, p. 79.
- 16) Fragmenta tria, fortasse ex aliquibus septem illarum epistolarum, quas *Iulio* papae ab Apollinarii affeculis adscriptas Leontius memorat, p. 82. Primum graece et lat. quod apud Photium cod. CCXXIX. adfertur ex *Iulii* λόγῳ τῷ περὶ ὁμοσείας. [v. supra ad vol. VIII. p. 592. not. 4.]

Censura *Liturgiae*, quam sub *Iulii* papae nomine habent Iacobitae siue Monophysitae, et Censura epistolarum iaculatorum sub falsis nominibus *Cyrelli* et *Iuuenalis* Hierosolymitanorum ad *Iulium*, et *Iulii* ad *Cyrillum* de die natali domini XXV. Dec. quarum fragmenta a Ioanne Nicaeno *) et anonymo ἀναγκαίως διηγέσεως scriptore †) referuntur pag. 83.

- 17) *Gesta Liberii* papae, quorum initium: *anno regni Constantini regis nepotis Constantini magni*, p. 89.
- [P] 18) *Liberii* epistola ad orientales de Athanasio Romam citato. Incipit: *studens paci et concordiae*, p. 95.
19. 20) *Liberii* ad Athanasium, et Athanasii ad Liberium contra haeresin Apollinarii, graece et lat. Prior incipit: *ἔστιν ἐν ὑμῶν ἡ ὁμολογία*, p. 97. altera: *ὅς Θεός ἀθάνατος, ἀόρατος, ἀψηλάφητος*. p. 99.
- 21) *Damasii* symbolum, cuius verum auctorem *Gregorium Pasticum* putat Paschasius Quesnellus. Incip. *credimus in unum Deum patrem omnipotentem, et in unum dominum nostrum Iesum Christum filium Dei, et in spiritum S. Deum non tres Deos*, p. 102.
- 22) *Innocentii I.* epistola ad Arcadium imp. ex Niceph. XIII. 34. et Glyca, graece et lat. p. 105. Incip. *Φωνὴ αἵματος*.

23. 24)

e) Apud Combess. tom. 2. auctar. noui patrum pag. 302. f) Coteler. ad Constitut. apost. lib. 5. c. 13.

23. 24) *Arcadii* ad Innocentium, vna gr. lat. ex Glycae Annal. p. 259. Incipit: πάντες ἀνθρώποι, p. 108. altera latine ex Baronio ad a. 407. Incipit: omnino, o pontifex Dei, p. 109.

25) *Innocentii* ad Arcadium, qua eum soluit ab excommunicatione, gr. lat. ex Glyca p. 260. Incip. ἀπεδείξαμεν ὑμῶν, p. 109.

26) *Zofimi* ad Simplicium Viennensem archiep. ex Ioanne a Bosco ad calcem Bibliothecae Floriacensis. Incipit: reuelatum nobis est, p. 111.

27) *Gesta de Xyfti purgatione*, quem Marianus quidam et Petrus seruus accusauerunt, quod consecratam Chrisogonitem stuprasset: et de *accusatione Polychronii* episcopi Hierosol. simoniae et aliorum criminum rei, edita primum a Petro Crabbe; a Constantio autem, vt cetera omnia diligenter recensita, ad codices MSS. et notis illustrata. Incipiunt: *Valentiniano et Anatolio, consulibus*, p. 117-124.

[P] *Leonis III.* (qui papa fuit ab a. 795. ad 816.) epistolas decem ad Carolum M. primus ex MSS. Academiae Iuliae edidit notisque illustrauit *Hermannus Coringius*, Helmst. 1647. 4.

Epistolarum volumen, quas romani quidam pontifices miserunt ad Francorum reges, Carolum Martellum, Pipinum et Carolum M. editore *Iac. Gretsero*, S. I. Ingolstadt 1613. 4. Eidem debemus epistolas variorum pontificum ad Petrum Gnapheum, Eutychianum, graece et latine vulgatas, Ingolstadt. 1616. 4.

Leonis IX. (papae ab a. 1049. ad 1054.) epistolae decretales ad calcem operum Leonis Magni excusae Colon. 1561. fol. apud Ioannem Birkmannum iuniorem, editore Laurentio Surio.

Epistolae decretales pontificum romanorum, tribus voluminibus in fol. editae Romae 1591.

Gregorii XIII. constitutiones ecclesiasticae, Lugd. 1582. 8.

Pii IV. et V. et Gregorii III. Florentiae 1583. 1586. 4.

Collectio bullarum et constitutionum Clementis VIII. separatim editarum ab a. 1592. ad 1603. fol. fuit in bibl. Telleriana.

Gregorii XV. (ab a. 1621. papae ad a. 1623.) constitutiones et decreta, Romae 1623. fol.

[*Ioannis* papae rom. epistola ad Photium: inc. ἀγνοεῖν συμβαίνει ἡμᾶς. *Mosquae* in cod. synod. CCCXXIV. v. *Matthaei* Notit. codd. gr. Mosq. p. 212. sq. nr. 4. *Harl.*]

[*Alexandri III.* Decretales in concilio Lateranensi III. generali a. 1179. celebrato editae ex cod. bibl. Hassio-Casselanae a *Iusto Henn. Boehmero* in Adpend. ad tom. II. corp. iur. canon. nr. II. v. *Schotti* not. 2. ad *Douiat*. Praenott. canon. tom. II. p. 211. vbi Schott. continet, inquit, ea collectio p. priores XII. can. concilii Lateran. III. p. epistolas decretales Alexandri III. et paucas aliorum pontificum, definitque in Urbano III. vnde intelligitur, eam post a. 1187. quo mortuus est Urbanus III. compositam esse et conf. *Schroeckh* Hist. eccl. christ. tom. XXVII. p. 58. sqq. *Harl.*]

[*Clementis XI.* epistolae et Breuia selectiora, Romae 1724. fol. H. voll. cum figg. aeneis. In catal. Vrlsperger. p. 13. vocatur opus splendidum ac rarum. — Ibid. laudatur a splendore et raritate liber: *Clementis XI.* vita et res gestae, cum ipsius effigie. Urbini, 1727. fol. *Harl.*]

Bullae pontificum a Bonifacio VIII. (a. 1294-1303.) ad Paulum IV. (a. 1555-1559.) Romae apud Antonium Bladium 1559. fol.

Collectio Bullarum a Gregorio VII. (a. 1073-1085.) ad Gregorium XIII. (a. 1572-1582.) Rom. 1589. fol.

Bullarium siue collectio constitutionum romanorum pontificum, iussu Sixti V. collectum a Gregorio VII. vsque ad Sixtum V. (qui pontificatum gessit ab a. 1585. ad 1590.) cum rubricis *Laërtii Cherubini*, Rom. 1586. fol.

Sixti V. constitutiones a Laërtio Cherubino editae Rom. 1588. fol.

Summa constitutionum pontificalium et rerum in ecclesia romana gestarum a Gregorio IX. (a. 1227-1241.) ad Sixtum V. curante *Petro Matthaeo* ICTo. Lugd. 1589. 4.

Bullarum, Breuium et constitutionum apostolicarum, quae in Archiuo impressoris camerae existunt, index. Rom. 1627. 12. in bibl. Barberina.

[P] Summa Bullarii per *Stephanum de Quaranta*. Venet. 1607. 4. Lugd. 1622. 4. vsque ad Paulum V.

Iac. Castellani compendium constitutionum summorum pontificum a Gregorio VII. ad Clementem VIII. (papam ab a. 1592. ad a. 1605.) Venet. 1603. 4.

Bullarium magnum *Laërtii Cherubini*. ICTi romani ^{g)} a S. Leone magno (papa ab a. 440. ad 461.) ad Paulum V. (ab a. 1555. ad 1559.) Rom. 1617. fol. tribus voluminibus. Et a D. *Angelo Cherubino*, monacho Cassinensi continuatum vsque ad Urbanum VIII. (papam ab a. 1623. ad 1644.) Rom. 1638. fol. quatuor voluminibus, et Lugd. 1655. fol. additis Innocentii X. constitutionibus.

Bullarii collectanea per *Augustinum Barbosam*. Lugd. 1634. 4.

Flauii Cherubini compendium Bullarii a Laërtio Cherubino editi, Lugd. 1624. 4. Rom. 1638. fol.

Bullarii magni Cherubiniani continuatio ad Clementem X. (papam ab a. 1670. ad 1676.) per *Angelum a Lantusca* et *Io. Paulum* a Roma, ^{h)} ord. minor. tomus V. et VI. Rom. 1672. fol.

Vincen.

^{g)} Prosper Mandosius bibl. roman. p. 192.

^{h)} id. p. 199.

Vincentii Petras Icti, commentarius in Bullarium edi coepit Rom. 1705. fol. Tomus quartus iam lucem vidit a. 1714. *Journal des Savans* 1714. Août. p. 225.

Constitutiones pontificiae et romanarum congregationum decisiones ad vicarios vtriusque cleri spectantes *Io. Baptista Pittono*, (*) sacerdote Veneto, collectore. Venet. apud Leonardum Pittonum collectoris patrem 1714. 8.

Io. Baptista Confettius siue *Confettius* in collectione priuilegiorum sacrorum ordinum fratrum mendicantium et non mendicantium. Venet. 1607. 4.

Danuel Rodericus in noua collectione et compilatione priuilegiorum regularium mendicantium et non mendicantium, Turnoni 1609. fol.

Bullarium Cassinense seu constitutiones pontificum, imperatorum, regum, etc. et decreta sacrae congregationis pro congregatione Cassinensi, per *Cornelium Margarinum*. Venet. 1650. fol.

Bullarium ordinis eremitarum S. Augustini a *Laurentio Empolo* collectum, Rom. 1628. fol.

[P] Bullarii Seraphici indiculus per *Petrum de Alua*. Rom. 1655. 4.

Archiuum bullarum, decretorum, etc. fratrum et sororum tertii ordinis S. Francisci per *Franciscum Bordonum*. Parmae 1658. 4.

Bullarium ordinis Cluniacensis, Lugd. 1680. fol. *Io. Baptistae Pittoni* collectio constitutionum pontificiarum et romanarum congregat. decisionum cuiuscunque ordinis. Venet. in 8. III. voll. *Fabr.*

[M] Magnum Bullarium romanum, a b. Leone M. vsque ad S. D. N. Benedictum XIII. opus absolutissimum, *Laertii Cherubini*, praestantissimi Icti romani, a D. *Angelo Maria Cherubino*, monacho Cassinensi, deinde a R. P. *Angelo*, a R. R. P. P. *Angelo a Lantusa* et *Ioanne Paulo a Roma*, ordinis Minorum S. Francisci strictioris obseruantiae, ac tandem eorum cura et studio, qui recentiorum pontificum constitutiones haecenus promulgatas collegerunt, illustratum et auctum. Editio nouissima, octo voll. comprehensa. Acced. prout in edit. romana, vitae omnium pontificum, appendices insuper suis locis restituae. Cum rubricis, summariis, scholiis et indicibus locupletissimis, tom. I. a b. Leone M. ad Paulum IV. etc. iuxta exemplar Romae ex typogr. reuer. Camerae apostolicae, 1638. Luxemburgi sumtib. Andreae Cheualier bibliop. et typographi 1727. fol. Sequuti sunt deinceps vsque ad a. 1758. cum continuatione vsque ad Benedictum XIV. reliqui tomi XVIII. Totum igitur opus constat nouemdecim tomis. Praestare tamen dicitur Bullarum, priuilegiorum ac diplomatum rom. pontificum amplissima collectio, cui accessere pontif. omnium vitae, notae et indices, opera et studio *Caroli Cosquelmes*. Romae 1739-1744. fol. XIV. partt. in XXVIII. voll. Tot enim voll. numerant D. *Chr. Guil. Franc.*

Z 3

i). *Giornale de' letterati d'Italia* tom. 19. p. 441.

Franc. Walch, in: Grundsätze der zur Kirchenhist. des N. T. nöthigen Vorbereitungslehren v. Bücher Känntniß, ed. II. p. 127. et *D. G. I. Planck* in: Einleitung in die theologische Wissenschaften, tom. II. p. 292. — In bibl. *Geneu.* sunt MSS. plures Eugenii IV. Bullae ad archiep. Cantuariens. item ad episc. Taurin. etc. tum de concilio Basil. (v. bibl. Concil. tom. XII. p. 528.) epistolae ad concilium Basil. et alios, vid. *I. Senebier* catal. raisonné des MSSs-Bibl. de Geneve, à Geneve 1779. 8. p. 83. sqq. nr. 27. de actis quae pertinent ad concil. Basil. 1. 2. 3. 5. 9. 11. 19. 45. 46. 51. 52. 55. 70. et ibid. p. 104. n. 74. sunt variae bullae Nicolai V. papae. — Ibid. p. 190. nr. 59. sunt Decretales, cum notis variarum, et nr. 60. Concordantia discordantium canonum, cum glossis Laurentii Domini omnium dominorum doctorum lo. Testonici, Hugonis Vercellensis; Bartholom. Brixienfis reformavit, supplevit, correxit, quod opus etiam vocatur: Corpus decretorum a. Domini MCL. a Gratiano, Sti Feliciani Bononiensi monacho editum. In fine legitur: *Frater Ardigherius scripsit hoc decretum in Textu et in Glossis.* Est elegantissimum et valde inauratum MStum. — In bibl. Malatestiana Caesenate exstant in cod. I. plut. 26. Bullae indulgentiarum Bonifacii VIII. a. 1298. de quibus multus est *Ios. Maria Muccioli* in catal. codd. MSS. illius biblioth. tom. I. p. 90. — *Venetii* in bibl. D. Marc. codd. CXG. CXCI. et CXCII. sunt collectiones Bullarum ad regularium coetuum et ecclesiarum privilegia ut plurimum spectantium, ex quibus paucas reperies in Bullario, ut ait confessor cat. MSS. latin. illius bibl. p. 99. isque pontificum, sub quibus Bullae prodierunt, nomina recenset, ipsisque Bullarum numerum adiungit. *Harl.*]

IX. Inter Graecos, qui canones et decreta ecclesiastica collegerunt, Petrus Pitheous ^{h)} primum locum dat SABINO, ⁱ⁾ Heracleae in Thracia Macedonianorum episcopo, a. C. 425. quem Socrates lib. 1. cap. 8. p. 12. testatur composuisse συναγωγὴν ὧν διάφοροι ἐπισκόπων σύνοδοι ἐγγράφως ἐξέδωκαν, quod Epiphanius Scholasticus in Historia tripartita II. 8. vocat *congestionem eorum*, quae per diversa concilia sacerdotum ex scripto prolata sunt. Eodem loco Socrates atque iterum c. 9. p. 31. Patres Nicaenos tamquam idiotas et γνῶστες destitutos a Sabino traductos memorat, atque ipsum etiam propemodum Eusebium: et lib. 2. c. 15. p. 92. S. Athanasii calumniatoribus hunc Sabinum adscribit. Idem lib. 2. cap. 17. opus eius συναγωγὴν συνόδων adpellat. Σαβῖνος μὲντοι ὁ τῆς Μακεδονίης αἰρετικῶς (ex p. 31. subintellige προεστῶς) τὰς παρὰ Ἰουλίῳ ἐπιστολὰς ἐν τῇ συναγωγῇ τῶν Συνόδων ἐκ ἔθνηον, καίτοι τὴν παρὰ τῶν ἐν Ἀντιοχείᾳ πρὸς Ἰέλιον ἐπαρέλεσκε. Sabinus Macedonianas sectae episcopus in collectione Synodorum (Valef. non male gestorum Synodalium, nam legendum συνοδικῶν, quemadmodum exstat lib. 3. c. 10. p. 182. et c. 25. p. 204. et lib. 4. c. 12. p. 224.) epistolas Iulii (episcopi tom. cuius epistola occurrit apud S. Athanasium apologia I. pro fuga tom. I. p. 739.) nequaquam intexuit: tametsi eam minime praetermisit, quam episcopi Antiochiae collecti ad Iulium scripsere: τὲρο δὲ σύνηδες αὐτῷ ποιεῖν. Verum Sabinus ita semper facere consuevit. Nam si quae forte synodales epistolae vocem consubstantialis aut reticent, aut omnino reiiciunt, eas studiose operi suo inserit: contrarias vero sciens ac prudens silentio

^{h)} In synopsi historica, iuri canonico praefixa.

ⁱ⁾ De aliis Sabinis infra, cap. V. vbi de Sabino medico.

silentio transiit. Similiter lib. 2. c. 39. p. 146. refert de Seleucienſi ſynodo (a. C. 339. celebrata) vberius ab illo traditum fuiſſe, et lib. 3. c. 10. p. 182. de ſynodis per Macedonianos habitis Macedonium ipſum, Eleuſiumque, Euſtathium et Sophronium: (vnde miretur aliquis, quod lib. 2. c. 15. p. 92. ne nomen quidem Macedonii vſquam ab eo commemoratum fuiſſe notat.) Nec non de ſynodo Antiochena a. C. 363. habita per Acacianos lib. 3. c. 25. p. 204. et de Macedonianis cum Liberio epiſcopo rom. communicantibus a. C. 366. Confer *Tillemontium* tom. VI. *Memoriar. eccleſ.* p. 537. Ex iam dictis facile patet, falli *Chriſtophorum Sandium*, qui p. 166. Nuclei [P] hiſt. eccleſ. *) hanc Sabinum *συναγωγὴν* putat adhuc hodie exſtare, atque eſſe illam *συναγωγὴν καὶ ἐκθεσιν τῶν ἀγίων πατρῶν ſυνόδων*, quam ex oriente Chriſtianus Rauus fecum adtulit, et ex qua loca proferunt Vſſerius de Symbolo veteri p. 2. Seldenus ad Eutychie Origines Alexandrinas p. 68. ſeq. 89. et Stephanus le Moyne notis ad Varia Sacra p. 783. tribuuntque Photio, Tyrio metropolitae, qui a. C. 449. ſynodo Ephesine interfuit. Certe longe aliud ſcriptum iſtud eſt, quam a Socrate deſcribitur, neque in illo habentur, quas ex eo citat Socrates epiſtolae aut conſtitutiones. Deinde ſcriptor hic patres Nicaenos *Θεοφόρος πατέρας* laudibus effert, quum Sabinus, vtpote Macedonianus, iisdem detraxerit, atque eos tamquam rudes et illiteratos traduxerit. Vnde a Sandii ſententia merito recedunt *Steph. le Moyne* loco laudato, et b. *D. Ittigius* in *Historia Concilii Nicaeni* §. XXXVII. *Fabr.* Conf. ſupra, vol. VII. p. 424. not. n. *Waleſii* hiſt. haereſium, (german. ſcriptam,) tom. II. p. 672. *Io. Fr. Buddſi* *Iſagog.* — ad theolog. vniuerſam, tom. poſterior. p. 754. — *Aſſmann.* in *Bibl. iuris orient. canonici* etc. lib. III. cap. 11. tom. III. p. 344. ſqq. — *Ballerin. Fr.* de antiquis-collection. canon. part. I. cap. 1. §. 5. in *Gallandii* ſylloge etc. tom. I. p. 242. et *Spittler.* in: *Geſchichte des kanon. Rechts*, p. 80. *Harl.*

X. In bibl. caeſarea aliquot reperiuntur canonum collectiones adhuc ineditae, vt, quam *Lambecius* III. p. 66. *) memorat *κανονικὴν ſύνεψιν Stephani Ephēſii*, quae fuit quod-

m) Sandii verba ſunt: *Mihi videtur auſtor, ſicet ſcriptum non viderim: eſſe Sabinus Macedonianus, cuius meminit Socrates I. 9. II. 15. 20. IV. 22. tum quia hic etiam librum eiusdem tituli conſcripſit, teſte Socrate I. 9. II. 15. 20. IV. 22. VI. 12. tum quia circa tempora concilii Chalcedonenſis, vel paullo ante Sabinus etiam floruit et epiſcopus Heracleae Thraciae fuit, Socr. I. 8. Quod vero eius ſcriptum ad noſtra vſque tempora durauerit, liquet ex catalogo bibl. patr. Conſtantinop. edito Argentorati a. 1578. ubi extat MS. Graecum, cui titulus: Sabinum monachi (vt dicitur) epitome omnium Synodorum vniuerſalium et prouincialium.*

n) Siue p. 183. ed. Kollar. inc. *Ἀποτέλει τῆς αἰν ὁδοῦ τῆς πίστεως*. V. quoque ſupra ad §.

IV. Kollar. in not. A. primum animaduertit, ope huius codic. XLVIII. nr. 2. in quo clare ſcriptum habeatur *Συνεψὶς Ἐφῆſων*, (haudquaquam *Ἐφῆſων*, vt mendose exſcripſit Lambecius,) confirmari coniecturam *Cauai* (in diſſert. I. tom. II. hiſtor. litter. SS. eccl. p. 8. vbi tantummodo Stephan. dicitur, interfuſiſſe a. 351. concilio Chalced.) a Fabricio, corrigente a. 451. h. l. memoratam. Dein fatetur Kollar. ſe deſiderio Fabricii noſtri, num ſynopſis huius cod. eadem ſit cum collectione canonum Ephesine, a Gretio et Salmaſio memorata, nec ne? ſatisfacere non poſſe. At, poſtquam principium ſynopſeos in illo caeſ. cod. gr. adpoſuerat, ex eo abunde, inquit, elucet, hanc ſynopſin *ἀντάλλαξις* fere conuenire cum illis canonum ſynopſibus, quas ſub Alexii Ariſteni et Symeonis Logothetae nominibus ediderunt Guil. Voël-

que in Palatina cod. XXXIII. ad calcem panopliae Euthymii, in codicibus CC. CCLXXIV. et CCCLXXV. etiam obuia, canonesque apostolorum, concilii Nicaeni et Ancyranum completitur. Vide *Frid. Sylburgii* catalogum MSS. bibl. Palatinae, (translatæ postea in Vaticanam,) p. 14. ubi Stephanus ille Ephesinus adpellatur episcopus, idem fortasse, ut suspicatur præstantissimus Caueus, qui concilio secundo Ephesino a. C. 449. et Chalcedonensi a. C. 451. interfuit atque in huius actione XI. (tom. 2. Harduin. p. 551.) rogauit, ut ex codice ecclesiae vniuersae canon. XCV. et XCVI. de translatione episcoporum prælegeretur. Fuit etiam Stephanus Ephesinus, (iunior, ut existimo,) in concilio rom. a. C. 503. Videntum porro ab iis, quibus vtrumque scriptum datur inspicere, eademne cum illa Stephani synopsis sit collectio canonum Ephesina MS. memorata *Hugoni Gratii* epist. 265. et *Salmasii* epist. 22. qui Hamburgo eam obtinere peroptabat.

[P] Libro

Voëllus, Henr. Iustellus et Guil. Beuerigius in notis iuris canonici collectionibus, etc. *Assmann.* in bibl. iuris orient. canon. tom. III. p. 347. sqq. de memorata synopsis canon. Stephano Ephes. attributa, plura disputans primum repetit, quae Lambecius et Caueus locis cit. scripserant; tum observat, in catalogo episcoporum Ephesi, a *Quieno* orient. christian. tom. I. edito, duo *Stephanos* occurrere, qui sedem Ephesinam olim tenuere; primum p. 678. qui de illa sede cum *Bassiano* contendit, et tam synodo Ephesinae secundae latrocinali, quam Chalcedonensi concilio interfuit; alter p. 683. qui Trullanae synodi canonibus post Cyriacum Caesareae subscriptus legitur. Hinc secundo Stephano, (inquit ibid. *Quienus*,) tribuenda venit *Canonica synopsis*, canonum scil. Nicaenorum, Ancyranorum, et aliorum, quae habetur in cod. caesareo XLVIII. (de quo autem ego et Fabricius vberius disputauimus.) Verum *Assmann.* secus sentit. Primum ait, cod. illum caesar. non esse adeo antiquum, et epitomen illam solos continere apostolicos canones 85. instar eius, quae ab *Aristeno* aliisque recentioribus Graecis edita est; tum animaduertit, (uti observant *Ballerinii* fratres in adpend. ad Leonis opp. de antiquis canon. collection. p. X. f. in *Gallandii* sylloge tom. I. p. 245. sqq.) Sylburgium, a Fabricio iam citatum, aliam in his collectionem non protulisse, Stephani Ephesini nominis inscriptam, nisi quae non integros conciliorum canones, sed canonum synopsis, postea-

rioris aetatis, multo post Chalcedon. concilium factam, continebat; praeterea, si Stephanus Ephesinus huius synopsis auctor credatur, concludit cum *Balleriniis*, non fuisse illum Stephanum episcopum, qui Chalcedonensis concilii aeno memoratur, sed alium posteriorem, qui in cod. caesar. episcopi titulo caret. Addit, se, quum codd. Palatinos, nunc Vaticanos, nimirum cod. XXXIII. CC. CCLXXIV. et CCCXXXV. diligentissime consulisset, *canonicam* illam *collectionem*, Stephano Ephesino a Sylburgio alii-que tributam non inuenisse; contra se reperisse eius loco, ad calcem *Panopliae Euthymii* in codd. Palatinis signatis num. 200. et 345. *Photii* ad *Michaelen*, Bulgarorum regem, epistolam de septem synodis oecumenicis; eandem haberi, *Panopliae Euthymii* similiter subiunctam, in cod. gr. Vatic. DCLXVIII. f. CCLXXXVI. p. 2. nullibi autem repertam esse in codd. Palat. aut Vatic. sub Stephani nomine, *canonicam collectionem*, quae *canones apostolorum, concilii Nicaeni et Ancyranum* dumtaxat complecteretur. Insuper *Ballerinii* Fr. I. c. castigant errores *Iustellorum* et *Voëllii* de Stephani collectione. — *Venet.* in cod. CCXXXII. est nr. 1. synopsis canonum SS. patrum; nr. 2. *synodus novus* apostolorum et Basilii; nr. 3. canones apostolici, ac deinceps aliorum collectiones canonum: plura de iis vide in cat. codd. Nauian. gr. pag. 425. sqq. *Harl.*

[P] Libro VI. p. 51. et lib. VIII. p. 431. *) *Lambecius* memorat *Photii* patriarchae CPolit. σύνταγμα κανονων, constans canonibus apostolicis et conciliorum decem, atque anno 6391. (Christi 883.) compositum, adiunctumque Nomocanoni saepius edito, de quo dixi vol. XI. p. 21. sqq. §. XII. De syntagmate hoc ita *Photius* in praef. Πραθύμως ἐπε-
χάρησα τὰς ὑπὸ τῶν ἐν χρέοις διαφόροις γεγενημένων ἀγίων ΔΕΚΑ ΣΥΝΟΔΩΝ ἐπὶ
βεβαιώσει τῆ σωτηρίας δόγματος, καὶ χρητῇ διδασκαλίᾳ πάντων ἀνθρώπων ἐκτεθέντας
Θεοπροπέις ΚΑΝΟΝΑΣ Εἰς ΤΑΤΤΟΝ ΣΥΝΑΓΑΓΕΙΝ, ἑκάστης συνόδου τῇ προσηγορίᾳ
τὰς αὐτῆς ἐχομένους ὑποτιθεῖς. ἔ μὴν ἀλλὰ καὶ τὰς λεγομένους τῶν ἀγίων Ἀποστόλων καὶ
ἐτινες αὐτὰς ἀμφιβόλους etc. Hoc est: Quotquot a sanctis DECEM SYNODIS, diuer-
fis temporibus ad salutaris doctrinae confirmationem, bonamque omnium hominum institutionem
habitis, editi sunt CANONES, eos omnes IN VNVM CORPVS COLLIGENDOS magna
animi alacritate suscepi, ita ut uniuscuiusque synodi appellationi ac titulo sui canones proxime
subiecti sint: nec non etiam eos canones, qui sanctorum apostolorum esse dicuntur, eodem opere
complexus sum; quamvis nonnulli quibusdam causis moti pro dubiis eos habuerint.

Occurrunt in illo syntagmate [vol. VIII. cod. XLV.] post canones LXXXV. aposto-
licos, 1) canones concilii *Nicaeni*, 2) *Ancyran*, 3) *Neocaesariensis*, 4) *Sardicensis*, 5) *Gan-
grensis*, 6) *Antiocheni*, 7) *Laodicensi*, 8) CPolitani primi, 9) *Ephefina*, 10) *Chalcedonensis*.
Deinde epistolae canonicae *Dionysii Alexandrini*, *Gregorii Neocaesariensis*, *Athanasii* et
Basilii magni, *Gregorii Nysseni*, *Amphilochii Iconiensis*, *Cyrilli Alexand.* *Gennadii CPol.*
Epistola ad Martyrium episcopum Antiochenum de recipiendis haereticis, *) *Timothei Alex.*
responsa canonica. Concilii CPol. a. C. 553. canones XV. contra *Origenem*, quos infra
inte-

o) Siue sec. ed. Kollar. libr. ac vol. VI. part. 1.
p. 111. sqq. nr. 1. cod. XV. (adde ibid. p. 118.
nr. 1. cod. XVI.) et in vol. VIII. p. 908-911.
nr. 10. et 11. De his et aliis codd. plura adno-
taui supra, ad vol. XI. p. 21. §. XII. vbi *Fabric.*
de *Photii* Nomocanone plura scripsit. Similis
fere collectio exstat *Florent.* in codd. *Laurent.* I.
et X. plut. 10. Quae in illis continentur, ea la-
tius exposuit *Bandin.* in cat. codd. gr. *Laur.* I.
p. 467. sqq. et 477. sqq. nec non *Venet.* in cod.
Naples CCXXVI. v. catal. codd. gr. *Nap.* pag.
414. sqq. *Mosquae* in cod. syn. CCCLXXXIV. ex
Photii epistola ad *Michael.* princip. *Bulgariae* de
VII. synodis oecumen. inc. ἡ πρώτη καὶ οἰκουμένη.
v. *Matthaei* Notit. codd. gr. *Mosq.* p. 245. nr. 6.
— ib. pag. 319. collectio canonum, etc. *Conf.*
Spittler Geschichte des kanon. Rechts §. 50. pag.
183. sqq. *Assmann.* in bibl. iur. orientalis ca-
nonici, libr. I. cap. 2. §. XV. p. 55. sqq. idemque
praeter codd. *Vindobon.* *Paris.* *Taurin.* et *Venet.*

a me ad cit. vol. XI. iam memoratos, laudat etiam
codd. in quibus idem *Photii* syntagma manu exara-
tum exstat, *Vatic.* MCLXXXV. et *Palat.* CCCCVIII.
denique mentionem synodi, quam ipse *Photius*
coegisse dicitur in templo S. *Sophiae*, et *Photius*
etiam in suo Nomocanone commemorat, aut a
Balsamone, aut a *Photiano* librario recentiore
in scholiis illius intrusam fuisse contendit; ut re-
liqua, quae de *Photio*, de iis canonum collecto-
ribus graecis, qui *Photium* antecesserant, et quo-
rum *Theodor. Balsamon*, suppresso nomine, men-
tionem iniicit ad canonem secundum *Trullanum*,
ac *Balsamonis* iudicium de iis et *Photii* Nomoca-
none adlatum, h. l. praetermittam. Idem ibid.
p. 339. sqq. praecipue p. 348. sqq. cap. IX. mul-
tus est de codice canonum, a *Photio* post octa-
vam synodum edito. *Harl.*

p) Confer *Euchologium Goari* p. 83. *Lambe-
cium* V. p. 119. VIII. p. 424.

integros graece et latine Lectori exhibebo. Leonis I. papae epistola dogmatica ad Flavianum CPol. concilii Carthag. (a. C. 418.) canones CXXXVII. et actiones VI. concilii Carthaginienfis tertii a. C. 256. a S. Cypriano celebrati acta et canones LXXXIV. Excerpta ex actis concilii CPol. an. 394. Canones concilii CPol. in Trullo, canones XXII. concilii Nicaeni II. a. C. 787. habiti. Tarasii patriarchae CPol. epistola ad Hadrianum I. papam: canones XVII. concilii CPol. pro Photio a. 861. Canones III. concilii CPol. pro Photio a. 879. S. Athanasii epistola ad Rufinianum, quae incipit: *Σὺ μὲν τὰ υἱῶ ἡγαπημένω πρέποντα. Anonymi εἰδήσεις συντεθεῖσα ἐκ διαφορῶν [P] συγγραμμάτων περὶ τῶν ἐπτά ἀγίων καὶ οἰκουμενικῶν συνόδων, τὸ πότε καὶ διὰ τί, καὶ ἐν ποίοις τόποις συνεθροίσθησαν, καὶ τίνας ἀναθεματίσαν.* Incipit: *ἀπὸ τῆς Χρυσῆς ἐνανθροπήσεως ἕως τῆς πρώτης συνόδου ἐτητίῃ, καὶ κόσμου ἐωῆ. Πρώτη Σύνοδος. Ἡ πρώτη καὶ οἰκουμενικὴ ἀγία Σύνοδος γέγονεν ἐν Νικαίᾳ etc.* Anastasii Sinaitae narratio compendiaria de haeresibus et synodis aduersus eas celebratis. Incipit: *ἡδὴ μὲν ἐ βραχέως.* [nr. 45. cod.] *) Anonymi recensio compendiaria conciliorum ab orthodoxis et ab haereticis celebratorum definens circa a. C. 652. quam et ipsam graece et latine infra adscribam. Alia Anonymi Notitia conciliorum generalium et prouincialium vsque ad generale quintum. Incipit: *ἐν τοῖς χρόνοις Αὐρηλιανῶ.* Epitome doctrinae Nestorii. Incipit: *ἡ Νεστορίου πίσις, μᾶλλον δὲ κακοδοξία.* S. Cyrilli anathematismi duodecim contra Nestorium. *) S. Maximini confessoris de duabus Christi naturis capita decem. S. Damasi professio fidei et anathematismi XII. ad Paulinum Antiochenum contra haereses Apollinaris, Arii, Sabellii, Macedonii, Eunomii et Photini. Expositio concilii CPol. a. 6428. (Christi 920.) contra quartas nuptias. Metrophanis CPol. sanctio de trigamis et aliis causis matrimonialibus. Ioannis Sinaitae quaestiones XX. ad Nicolaum CPol. (ab a. C. 1084.) Nicolai huius de oblationibus liturgicis. Nicetae Pectorati epistolae III. canonicae. S. Nili epistola ad Characletum presb. peccantes nimis seuerè tractantem. Cosmae sermo ad peccatorem pertinacem. Et post alia quaedam Photii Symbolum fidei. *πρὸς τὰς μέλλοντας χειροτονεῖσθαι ἐπισκόπους, pro iis qui ordinandi sunt episcopi.*

Lib. VIII. p. 400. [p. 846. sqq. Kollar. in cod. XLIV.] ab eodem Lambecio memoratur MStum *συνταγμα κανόνων*. *) in quo Anonymi graecis scholiis illustrati exstant: 1) Canones LXXXV. Apostolici. 2) Canones XX. Nicaeni in Bithynia a. C. 325. 3) Canones XXV. Ancyran in Galatia a. C. 314. 4) Canones XIV. Neocaesarienses in Cappadocia a. C. 314. 5) Canones XX. concilii Gangrensis in Paphlagonia a. C. 326. 6) Canones XXV. Antiocheni in Syria a. C. 341. 7) Canones LIX. Laodicensi in Phrygia a. C. 367. 8) Canones VII. concilii CPolitani a. C. 381. 9) Canones IX. concilii Ephesini a. C. 431. 10) Canones XXX concilii Chalcedonensis a. C. 451. 11) Canones XXI. concilii Sardicensis in Thracia a. C. 347. 12) Canones X. concilii Carthaginienfis a. C. 418: ad 423. subiunctis. post Symbolum Nicaenum capitulis variis CXXXVIII. quorum vltimum est epistola concilii Afri-

g) V. supra vol. VIII. p. 350. ibique not. π. et vol. X. p. 594. et ibi not. z. Harl.

r) Ibidem in vol. VIII. p. 896. nr. 40. ced. XLIV. Harl.

s) Simile fere est, quod destitutum scholiis Talus edidit, de quo infra §. XII.

Africani ad Caelestinum I. papam. [P] 13) Ex actis concilii CPol. a. C. 394. in causa Agapii et Bagadii de episcopatu Bostrensi inter se contententium excerpta. 14) Canones CII. concilii CPol. in Trullo a. C. 680. *) 15) Canones XXII. concilii Nicaeni secundi a. C. 787. 16) Canones XVII. concilii CPolitani pro Photio a. C. 861. habiti. 17) Canones III. concilii CPolitani pro Photio a. C. 879. 18) Epistolae et responsa canonica SS. Dionysii Alex. Petri Alex. Gregorii Neocaesariensis, Athanasii Alex. Basilii magni, Theophili Alex. Timothei Alex. Cyrilli Alex. Gennadii CPol. Gregorii Nysseni, Gregorii Nazianzeni, Amphilochoi Iconiensis, Cyrilli Alex. Volumen claudunt Anastasii, patriarchae Antiocheni, demonstratio de dignitate sacerdotis et de Gregorio magno Narratio, Io. Damasceni liber de haeresibus, Timothei presb. CPol. liber de differentia haereticorum ad fidem catholicam accedentium, et Gregorii Nysseni fragmentum contra Manichaeos. Canones concilii quinti aduersus Origenem, graece primum a Lambecio VIII. p. 435. *) editos hoc loco repraesentare ex Photii collectione iuuat cum versione, quam Baluzius in sua conciliorum collectione p. 1548. ab amico, quem non nominat, communicatam, et Io. Harduinus tom. III. concil. p. 282. exhibent. *)

*Sanctorum centum sexaginta quinque patrum
Constantinopolitanae sanctae quintae syn-
odi canones XV.*

Τῶν ἁγίων ἑξὶ πατέρων τῆς ἐν Κωνσταντι-
νόλει ἁγίας πέμπτης συνόδου κανόνες
δεκαπέντε.

I. Si quis fabulosam animarum praesentiam, et, quae ex illa consequitur, monstruosam restitutionem adseruerit; anathema sit.

α. Εἴ τις τὴν μυθώδη προὔπαρξιν τῶν
ψυχῶν, καὶ τὴν ταύτῃ ἐπομένην τερατώδη
ἀποκατάστασιν πρεσβεύει, ἀνάθεμα ἔστω.

A a 2

B. E7

†) Vbi Lambec. p. 863. sqq. fragment. edidit subscriptionem quarundam synodd. quae vero pertineant ad synodum CPol. tertiam, id quod ostendit Kollar. in not. et citat Mansii collect. ampliff. concil. tom. XI. pag. 671. et 694. vbi excusae leguntur. Ibid. Lambec. p. 890. sqq. dedit 81. subscriptiones, a Leunclau. iam in lure gr. rom. tom. I. lib. 2. p. 189. dein a Baluzio, et a Mansio libr. cit. tom. VII. p. 915. in lucem editas, memento Kollar. Harl.

u) S. p. 917. sqq. ed. Kollar. cuius not. conf. in cod. XLV. in quo sunt SS. Apostolorum constitutiones et variorum conciliorum canonum argumenta epistolaeque quorundam patrum canonicae; nr. 10. autem Photii praefat. in syntagma canonum ab ipso compositum, (de quo multus est Lambec.) ac nr. 11. principium syntagmatis canonum, a Photio, patriarcha CPol. compositi, siue index materiarum, quae continentur 85. ca-

nonibus illis, qui dicuntur SS. apostolorum. Add. de his supra in vol. XI. p. 154. ibique not. — Venet. in cod. Naniano CCXXVI. nr. 17. Photii constit. apost. : init. πάντα τὰ τῆς ἀρχιεπισκοπῆς ὑμῶν τελειώτης. v. cat. codd. gr. Nan. p. 417. Harl. Ap. Mansium hi can. legunt. tom. IX. p. 395. sq. add. Walch Hist. haer. tom. VII. p. 640. sq. Beck.

v) In cod. caesareo Vindob. XLIV. est Synodici pars prior, siue sylloges canonum synodaliū, ab ecclesia graeca receptorum; nec non SS. patrum epistolarum, cum amplissimis Io. Zonarae et Theodori Balsamonis commentariis; et primo quidem Photii patriarchae CPolit. Notomocanon, harmoniam legum imperialium et canonum ecclesiasticorum exponens, et in titulos XIV. digestus: in cod. XLV. exstat synodici pars altera. In his duobus codd. quae continentur, copiose recenset Kollar. in supplem. ad Lambecii comment. I. p. 299-329. Harl.

II. Si quis dixerit, omnium rationalium productionem fuisse mentes corporis et materiae expertes, absque villo numero et nomine; adeo ut eorum omnium fuerit unitas identitate substantiae, potentiae et virtutis, atque unione et cognitione erga Deum Verbum; satietatem autem illas cepisse diuinae contemplationis, et in deterius conuersas esse, pro eo ac vnaquaeque propensa fuerit in illud; et assumpsisse corpora subtiliora vel crassiora, nec non accepisse [P] nomen; eo, quod sicut nominum, ita et corporum differentiae sunt apud supernas virtutes: atque hinc factum esse, ut alii Cherubim, alii Seraphim, alii Principatus et Potestates, vel Dominationes, vel Throni, et Angeli, et quotquot sunt ordines coelestes, effecti fuerint ac vocati; anathema sit.

III. Si quis dixerit, solem, et lunam, et astra, ipsa quoque, quum ex eadem rationalium unitate essent, ex conuersione in peius facta esse id, quod sunt; anathema esto.

IV. Si quis dixerit, rationalia refrigerata a diuina caritate, crassis corporibus, qualia sunt nostra, illigata fuisse et homines vocata, alia vero, quum ad summum malitiae pertigissent, frigidia tenebrosisque illigata esse corporibus; atque tum esse, tum adpellari daemones, siue spiritalia nequitiae; anathema sit.

V. Si quis dixerit, ex angelico et archangelico statu animale statum fieri, ex animali autem daemoniacum et humanum; ex humano vero angelos iterum daemonesque fieri, et singulos ordines coelestium virtutum, vel cunctos ex inferioribus, vel ex superioribus: vel ex superioribus et inferioribus constituisse; anathema sit.

Β. Εἴ τις λέγῃ, πάντων τῶν λογικῶν τὴν παραγωγὴν ὅσας αἰσωμάτων καὶ αὐλῆς γεγονέναι δι' ἃς πάντες ἀριθμῶ καὶ ὀνόματος, ὡς ἐὰν πάντων τῶν γενέσθαι τῇ ταυτοτάτῃ τῆς ἑσίας καὶ δυνάμεως καὶ ἐνεργείας, καὶ τῇ πρὸς τὸν Θεὸν λόγῳ ἐνώσει τε καὶ γνώσει, κόρον δὲ αὐτῇ *) λαβῶν τῆς θείας θεωρίας, καὶ πρὸς τὸ χεῖρον τραπήναι κατὰ τὴν ἐκάστη ἀναλογίαν τῆς ἐπὶ τὰ ῥοπῆς, καὶ ἐληφέναι σώματα λεπτομερέστερα ἢ παχυτέρα, καὶ ὄνομα κληρώσασθαι, διὰ τὸ, ὡς ὀνομάτων, ἔτω καὶ σωμάτων διαφορὰς εἶναι τῶν ἄνω δυνάμεων, καὶ ἐντεῦθεν, τὰς μὲν Χερουβίμ, τὰς δὲ Σεραφίμ, τὰς δὲ Ἀρχαίς, καὶ Ἐξουσίαις, ἢ Κυριοτήτας, ἢ Θρόνους, καὶ Ἀγγέλους, καὶ ὅσα εἰς ἑράνια τάγματα, γεγονέναι τε καὶ ὀνομασθῆναι, ἀνάθεμα ἔστω.

Γ. Εἴ τις λέγῃ, τὴν ἥλιον καὶ τὴν σελήνην, καὶ τὰς ἀστέρας, καὶ αὐτὰ τῆς αὐτῆς τῶν λογικῶν ἐνάδος ὄντα, ἐκ παρατροπῆς τῆς ἐπὶ τὸ χεῖρον γεγονέναι τῶτο, ὅπερ εἰναι, ἀνάθεμα ἔστω.

Δ. Εἴ τις λέγῃ, τὰ λογικὰ τὰ τῆς θείας ἀγάπης ἀποψυγέντα, σώμασι παχυτέροις τοῖς καθ' ἡμᾶς ἐνδεθῆναι, καὶ ἀνθρώπους ἐννομασθῆναι, τὰ δὲ ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς κακίας ἐληλακότα, ψυχροῖς καὶ ῥοφεροῖς ἐνδεθῆναι σώμασι, καὶ δαίμονας ἢ πνευματικὰ τῆς πονηρίας εἶναι τε καὶ καλεῖσθαι, ἀνάθεμα ἔστω.

Ε. Εἴ τις λέγῃ, ἐξ ἀγγελικῆς καταστάσεως καὶ ἀρχαγγελικῆς ψυχικῆς καταστάσεως γίνεσθαι, ἐκ τῆς ψυχῆς δὲ δαιμονιώδη καὶ ἀνθρωπίνην, ἐκ δὲ ἀνθρωπίνης ἀγγέλους πάλιν καὶ δαίμονας γένεσθαι, καὶ ἔκαστον τάγμα τῶν ἐρανίων δυνάμεων, ἢ ὅλον ἐκ τῶν κάτω, ἢ ἐκ τῶν ἄνω, ἢ ἐκ τῶν ἄνω καὶ τῶν κάτω συνεστηκέναι, ἀνάθεμα ἔστω.

ς. Εἴ

*) fortasse αἰσῶς. Harduin.

VI. Si quis dixerit, duplex exstitisse daemonum genus, constans ex animabus hominum, et ex praestantioribus spiritibus ad hoc delapsis; vnum autem animum ex omni utique [P] rationalium unitate immotum mansisse, in Dei charitate et contemplatione: qui Christus, quum fuerit et rex omnium rationalium, vniuersam praetergressus sit corpoream naturam, coelum et terram, quaeque sunt intermedia; et quod mundus antiquiora ipsius existentia elementa habens in se subsistentia, siccitatem, humorem, calorem, frigus; et ideam, ad quam efformatus est, ita est factus: quodque sanctissima et consubstantialis Trinitas mundum non creaverit, et ideo sit genitus: sed mens, quam creatricem vocant, existens ante mundum, ipsique mundo existentiam largiens, genitum exhibuerit; anathema sit.

VII. Si quis dixerit, Christum, qui dicitur in forma Dei existere, et ante omnia saecula Deo Verbo unitum, nouissimis diebus exinanivisse semetipsum ad naturam humanam, misertum illius, quae facta est, ut aiunt, multiplex prolapsio eorum, qui erant in eadem unitate: et quum vellet ipsos resiliuere, per omnes exstitisse, et diuersa corpora induisse, et nomina sumsisse, omnia omnibus factum: in Angelis Angelum, sed et in Virtutibus Virtutem, et in aliis ordinibus vel speciebus rationalium, congruenter singulis transformatum fuisse: postea similiter nobis communicasse carni et sanguini, et factum esse hominibus hominem: et non confitetur, Deum Verbum exinanitum fuisse et [P] hominem factum fuisse; anathema sit.

VIII. Si quis non dixerit, Deum Verbum, consubstantiali Deo et patri ac sancto Spiritui, incarnatum et hominem factum, vnum

ζ'. Εἴ τις λέγει, διττὸν πεφηνέναι τὸ γένος τῶν δαυμόνων, συγκροτῆμενον ἐκ τε ψυχῶν ἀνθρωπίνων, καὶ ἐκ κρείττωνων καταπιπτόντων εἰς τὴν πνευματῶν, ἓνα δὲ νῦν ἐκ πάσης τῆς δὴθεν ἐνάδος τῶν λογικῶν ἀκίνητον μένειν τῆς θείας ἀγάπης καὶ θεωρίας, ἐν Χριστὸν καὶ βασιλέα γεγονότα πάντων τῶν λογικῶν παραγαγεῖν πᾶσαν τὴν σωματικὴν φύσιν, ἔρανόν τε καὶ γῆν, καὶ τὰ ἐν μέσῳ, καὶ ὅτι ὁ κόσμος περσβύτερος τῆς ὑπάρξεως αὐτῆς στοιχείᾳ ἔχων ἐνυπνίαται, ξηρὸν, ὑγρὸν, θερμὸν, ψυχρὸν, καὶ τὴν ἰδέαν πρὸς ἣν ἀνετυπώθη, ἔτως γέγονε, καὶ ὅτι ἔχῃ ἡ παναγία καὶ ὁμοῦσις Τριάς ἐδημιούργησε τὸν κόσμον, καὶ διὰ τῆς ἐστὶ γενήτορος, ἀλλ' ὁ νῦν, ὃν Φασι δημιουργικόν, προὔπαρχων τῷ κόσμῳ, καὶ τὸ εἶναι αὐτῷ τῷ κόσμῳ παρέχων γενητὸν ἀνέδειξαν, ἀνάθεμα ἔστω.

ζ'. Εἴ τις λέγει, Χριστὸν λεγόμενον ἐν μαρφῇ Θεῷ ὑπάρχον, καὶ πρὸ πάντων τῶν αἰώνων ἐνωθέντα τῷ Θεῷ Λόγῳ, ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν κενῶσαι ἑαυτὸν πρὸς τὸ ἀνθρώπινον, ἐλεήσαντα τὴν, ὥς Φασι, γενομένην πολυσχεδῆ κατάπτωσιν τῶν τῆς αὐτῆς ἐνάδος, καὶ ἐπαναγαγεῖν αὐτὴν βεβλόμενον διὰ πάντων γενέσθαι, καὶ σώματα διάφορα μεταμφιεσασθαι, καὶ ὀνόματα κληρώσασθαι, πάντα πᾶσι γεγεννημένον, ἐν Ἀγγέλοις Ἀγγελον, ἀλλὰ καὶ ἐν Δυναμει Δύναμιν, καὶ ἐν ἄλλοις τάγμασιν ἢ εἶδεσι τῶν λογικῶν ἀρμονίως ἐκάστῳ μεταμορφώσθαι, ἔτα παραπλησίως ἡμῖν μετεσχηκέναι σαρκὸς καὶ αἵματος, καὶ γεγονέναι καὶ τοῖς ἀνθρώποις ἀνθρώπον, καὶ μὴ ὁμολογεῖ, τὸν Θεὸν Λόγον κενωθῆναι τε καὶ ἐνανθρωπήσαι, ἀνάθεμα ἔστω.

η'. Εἴ τις μὴ λέγει, τὸν Θεὸν Λόγον τὸν ὁμοῦσιον τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ καὶ ἀγίῳ Πνεύματι, τὸν σαρκωθέντα καὶ ἐνανθρωπήσαντα,

Aa 3

τα,

ex sancta Trinitate, proprie Christum esse, sed abusiue; propter mentem, quae, ut aiunt, exinaniuit semetipsam, tamquam coniunctam ipsi Deo Verbo, et quae proprie Christus dicitur; sed illum propter hunc Christum esse, et hunc propter illum esse Deum; anathema sit.

IX. Si quis dixerit, quod non verbum Dei incarnatum carne, animata anima rationali et intelligente, descendit ad inferos, et rursus in coelum idem ascendit: sed eum, qui ab ipsis dicitur mens, quem impie loquentes dicunt esse proprie Christum, factum cognitione monadis; anathema sit.

X. Si quis dixerit, Domini corpus post resurrectionem fuisse aethereum et figura sphaerica; et quod talia etiam reliquorum post resurrectionem futura sunt corpora: et quod ipso Domino primum deponente proprium suum corpus, et omnibus similiter, abibit in nihilum natura corporum; anathema sit.

XI. Si quis dixerit, quod futurum iudicium significat omnimodam corporum abolitionem: et quod finis confictae fabulae est natura expers materiae: et quod in futuro [P] nihil eorum erit, quae constant materia, sed nuda et sola mens; anathema sit.

XII. Si quis dixerit, quod uniuntur Deo Verbo per omnia similiter coelestes virtutes, et omnes homines, et diabolus, et spiritualia nequitiae, ut ipsa mens, quae dicitur ab ipsis Christus, et quae in forma Dei est, et exinaniuit, ut aiunt, semetipsam: et quod finis erit regni Christi; anathema sit.

XIII. Si quis dixerit, quod nulla re omnino Christus discrepabit ab ulla rationabilium creaturarum, neque essentia, neque cogni-

τα, τὸν ἕνα τῆς ἁγίας Τριάδος, κυρίως Χριστὸν, ἀλλὰ καταχρηστικῶς, διὰ τὸν, ὡς Φασι, κενώσαντα ἑαυτὸν ἰὼν, ὡς συνημμένον αὐτῷ τῷ Θεῷ Λόγῳ, καὶ κυρίως λεγόμενον Χριστὸν, ἀλλ' ἐκεῖνον διὰ τῆτον Χριστὸν, καὶ τῆτον δὲ ἐκεῖνον Θεόν, ἀνάθεμα ἔστω.

θ'. Εἴ τις λέγει, ὅτι ἔχ' ὁ Λόγος τῷ Θεῷ σαρκωθεὶς σαρκὶ ἐμψυχωμένῃ, ψυχῇ λογικῇ καὶ νοεῶν, κατελήλυθεν εἰς τὸν αἶθρα, καὶ πάλιν εἰς τὸν ἔραν ὁ αὐτὸς ἀναβέβηκεν, ἀλλ' ὁ παρ' αὐτοῖς λεγόμενος νῆς, ὃν ἀσεβῶντες λέγουσι κυρίως Χριστὸν, τῇ τῆς μονάδος γνώσει πεποιημένον, ἀνάθεμα ἔστω,

ι. Εἴ τις λέγει, ὡς τὸ τῷ Κυρίῳ ἐξ ἀναστάσεως σῶμα αἰθερίον τε καὶ σφαιροειδὲς τῷ σχήματι, καὶ ὅτι τὰ τοιαῦτα καὶ τὰ τῶν λοιπῶν ἐξ ἀναστάσεως ἔσσι σώματα, καὶ ὅτι αὐτῷ τῷ Κυρίῳ πρῶτον ἀποτιθεμένῃ τὸ ἴδιον αὐτῷ σῶμα, καὶ πάντων ὁμοίως, εἰς τὸ ἀνύπαρκτον χωρήσει ἡ τῶν σωμάτων φύσις, ἀνάθεμα ἔστω.

ια'. Εἴ τις λέγει, ὅτι ἡ μέλλουσα κρίσις ἀνείρεσιν παντελῇ τῶν σωμάτων σημαίνει, καὶ ὅτι τέλος ἐστὶ τῷ μυθευομένῃ ἡ αὔλος φύσις, καὶ ἔδεν ἐν τῷ μέλλοντι τῶν τῆς ὕλης ὑπάρξει, ἀλλὰ γυμνὸς ὁ νῆς, ἀνάθεμα ἔστω.

ιβ'. Εἴ τις λέγει, ὅτι ἐνῆνται τῷ Θεῷ Λόγῳ ἔτις ἀπαραλλάκτως αἱ τε ἐπεράναια δυνάμεις, καὶ πάντες οἱ ἄνθρωποι, καὶ ὁ διάβολος, καὶ τὰ πνευματικὰ τῆς πονηρίας, ὡς αὐτὸς ὁ νῆς ὁ λεγόμενος παρ' αὐτῶν Χριστός, καὶ ἐν μορφῇ Θεοῦ ὑπάρχων, καὶ κενώσας, ὡς Φασι, ἑαυτὸν, καὶ πέρας ἔσθαι τῆς βασιλείας τῷ Χριστῷ, ἀνάθεμα ἔστω.

ιγ'. Εἴ τις λέγει, ὡς ἐδεμίαν παντελῶς ἔχει ὁ Χριστὸς πρὸς εὐδὲ ἐν τῶν λογικῶν διαφορὰν, εὐδὲ τῇ ἐστίᾳ, εὐδὲ τῇ γνώσει, εὐδὲ τῇ ἐφ'

tionem, neque potestate aut virtute supra universa, sed futuros omnes a dextris Dei, quem admodum qui ab illis dicitur Christus; quem admodum fuere in illa, quam fabulantur, praecoxistentia; anathema sit.

XIV. Si quis dixerit, quod omnium rationabilium vnitas vna erit, hypostasi et numero sublatis vna cum corporibus: et quod cognitionem rationalium sequitur mundorum interitus, et depositio corporum, et nominum abrogatio; quod identitas futura est cognitionis, quemadmodum et hypostaseon: et quod in fabulosa restitutione futurae sunt solae mentes nudaе, quemadmodum in illa quam delirantes fingunt praecoxistentia fuerunt; anathema sit.

[P] XV. Si quis dixerit, quod vita mentium eadem erit cum priore, quando nondum descenderant aut deciderant, vt principium sit idem cum fine, et finis mensura principii sit; anathema sit.

ἐφ' ἅπαντας θινάμεν ἢ ἐνεργείᾳ, ἀλλὰ πάντες ἐκ δεξιῶν ἔσονται τῷ Θεῷ, καθάπερ ὁ παρ' αὐτοῖς Χριστός, ὡς καὶ ἐν τῇ παρ' αὐτῶν μυθευομένη προὔπαρξαι ἐτύχχανον, ἀνάθεμα ἔστω.

ιδ'. Εἴ τις λέγει, ὅτι πάντων τῶν λογικῶν ἓως μία ἔσται, τῶν ὑποστάσεων καὶ τῶν ἀριθμῶν συναναιρεμένων τοῖς σώμασι, καὶ ὅτι τῇ γνώσει τῇ περὶ τῶν λογικῶν ἔπειτα νόσμων τε φθορᾷ καὶ σωμάτων ἀπόδοσιν, καὶ ὀνομάτων αἰρεσιν, ταυτοῦτης ἔσται τῆς γνώσεως, καθάπερ καὶ τῶν ὑποστάσεων, καὶ ὅτι ἐν τῇ μυθευομένη ἀποκαταστάσει ἔσονται*) μόνοι, γυμνοὶ, καθάπερ καὶ ἐν τῇ παρ' αὐτῶν ληρωθεμένη προὔπαρξαι ἐτύχχανον, ἀνάθεμα ἔστω.

ιε'. Εἴ τις λέγει, ὅτι ἡ αἰγὼγὴ τῶν νοῶν ἢ αὐτὴ ἔσται τῇ προτέρᾳ, ὅτε ἔπω ὑποβήκεσαν ἢ καταπεπτώκεισαν, ὡς τὴν ἀρχὴν τὴν αὐτὴν εἶναι τῷ τέλει, καὶ τὸ τέλος τῆς ἀρχῆς μέτρον εἶναι, ἀνάθεμα ἔστω.

Capitulum de eo, quot et quales fuerint synodi Orthodoxorum et Haeticorum. Brevis expositio.

Orthodoxorum Oecumenicae. 1) Nicaeae sanctorum patrum CCCXVIII. 2) CPoli patrum CL. 3) Ephesina prima, patrum CC. 4) Chalcedone, patrum DCXXX. 5) CPoli, patrum CLX. 6) Iterum CPoli, patrum CLXX.

Particulares synodi hae: 1) Sardicensis, quam Oecumenicam adpellat in sua indictione Iustinianus imp. quod octo prouinciatarum episcopi in illa conuenerunt; 2) in Antiochia Syriae, 3) in Ancyra Galatiae, 4) Gangrensis, 5) Neocaesariensis, 6) Laodicensis,

Κεφάλαιον *) περὶ τῶν, πόσαι καὶ ποῖαι γέγονασιν Σύνοδοι Ὀρθοδόξων τε καὶ Αἱρετικῶν, Διάληψις σύντομος.

Ὀρθοδόξων Οἰκουμενικαί. α'. Ἡ ἐν Νικαίᾳ τῶν τῇ ἀγίῳ Πατέρων. β'. Ἡ ἐν Κωνσταντινῆ πόλει τῶν ςν'. γ'. Ἡ ἐν Ἐφέσῳ τὸ πρότερον, διακοσίων. δ'. Ἡ ἐν Χαλκηδόνι τῶν χλ'. ε'. Ἡ ἐν Κωνσταντινῆ πόλει τῶν ρξ'. ε'. Ἡ αὐθις ἐν Κωνσταντινῆ πόλει τῶν ρθ'.

Καὶ Τοπικαὶ αὐταί. α'. Ἡ ἐν Σαρδίκῃ, ἣν Οἰκουμενικὴν καλεῖ ἐν οἰκείῳ ἰνδικτῷ Ἰουστινιανὸς ὁ Βασιλεὺς, διὰ τὸ ὅκτω ἐπαρχικῶν Ἐπισκόπων ἐν αὐτῇ συνελθεῖν. β'. Ἡ ἐν Ἀντιοχείᾳ τῆς Συρίας. γ'. Ἡ ἐν Ἀγκύρᾳ τῆς Γαλατίας. δ'. Ἡ ἐν Γάγγραις. ε'. Ἡ ἐν

x) Forte μέγεθος. Harduin.

y) Lambec. VIII. p. 444 [p. 299. sqq. Kollar.]

7) Carthaginienſis in Africa, ſub Cypriano, 8) in Italia Romae, ſub Hormiſda, 9) in Gallia, 10) Mediolani, 11) Alexandriae, 12) Romae iterum, ſub Martino S. martyre. Vniuerſae ſynodi generales et particulares ſunt XVIII.

Haereticæ ſynodi hae ſunt: Tyanenſis, Ancyrana, Lampſacena, [P] Cyzicena, Seleuſienſis, Zelenſis, ^{aa)} Ariminenſis, Sirmienſis, Nicae Thraciae, Iſaurica, Byzantina ſub Eudoxio Ariano, Antiochena ſecunda, iterumque tertia ſub Conſtantio Ariano et Valente, de conſubſtantialis vocabulo ſupprimendô, atque ſancto perſequendo, Euſtathio, et de — beato Meletio, Paulinum pro eo haereticum ordinans. Ephreſina ſecunda ſub Dioſcoro et Theodoſio minore. Tyria Philippopolitana. Berofaphenſis, in qua Barſanuphius haereticus, qui ſacrae ſynodo Chalcedonenſi aduerſatus fuit, CPolitana ſub Sergio pro expoſitione fidei Heraclii imp. Conſtantinopolitana iterum ſub Pyrrho patriarcha. Conſtantinopolitana ſub Petro vere Iacobita, ſive potius Deoſore aduerſus ſanctos patres Anaſtaſium preſb. et Apocriſiarium Romanum, Maximumque et Anaſtaſium eius diſcipulum. Hae ſimul computatae ſunt viginti.

ἐν Νεοκαιſαρείᾳ. 5. Ἡ ἐν Λαοδικείᾳ. 3. Ἡ ἐν Καρθαγίνῃ τῆς τῶν Ἀφρῶν χώρας ἐπὶ Κυπριανῷ. ἢ. Ἡ ἐν Ἰταλίᾳ ἦγεν ἐν Ῥώμῃ ἐπὶ Ὁρμίſδᾳ. 9. Ἡ ἐν Γαλλίᾳ. 1. Ἡ ἐν Μεδιωλάνῳ. 10. Ἡ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ. 11. Ἡ ^{z)} ἐν Ῥώμῃ αὐθις ἐπὶ Μαρτίνῳ τῷ ἁγίῳ Μάρτυρος. Γίνονται ὅλαι ὁμὲ Οἰκουμενικαὶ καὶ Τοπικαί, 18.

Αἱρετικαὶ δὲ, αὗται, ἢ ἐν Τυάνοις, ἢ ἐν Ἀγκύρᾳ, ἢ ἐν Λαμφάκῳ, ἢ ἐν Κυζίκῳ, ἢ ἐν Σελευκείᾳ, ἢ ἐν Ζήλῳ, ἢ ἐν Ἀριμένῳ, ἢ ἐν τῷ Σερμίῳ, ἢ ἐν Νίκῃ τῆς Θρακίης, ἢ ἐν Ἰſαυρίᾳ, ἢ ἐν Βυζαντίῳ ἐπὶ Εὐδοξίῳ τῷ Ἀρειανῷ, ἢ ἐν Ἀντιοχείᾳ τὸ δεύτερον, ἢ ἐν αὐτῇ πάλιν τὸ τρίτον, ἢ μὲν ἐπὶ Κωνſταντίῳ τῷ Ἀρειανῷ, ἢ δὲ ἐπὶ Οὐάλεντος, ἢ μὲν ἐπὶ πάρασιωπήſας τῷ ὁμοſίῳ καὶ ἐκδιώξει τῷ ἁγίῳ Εὐſταθίῳ, ἢ δὲ ἐπὶ — τῷ μακαρίῳ Μελετίῳ, χειροτονήſας αὐτὸν Παυλῖνον τὸν αἱρετικόν, ἢ ἐν Ἐφέſῳ τὸ δεύτερον ἐπὶ Διοſκῶρι καὶ Θεοδοσίῳ τῷ μικρῷ, ἢ ἐν Τύρῳ, ἢ ἐν Φιλιππόλει, ἢ ἐν Βεροſάφοις, ἐν ᾗ καὶ Βαρſανυφίος εὐρέθη ὁ αἱρετικὸς, ſυναίνων κατὰ τῆς ἁγίας Συνόδου Χαλκηδόνος, ἢ ἐν ^{bb)} Κωνſταντινουπόλει ἐπὶ Σεργίῳ ὑπὲρ τῆς ἐκθέſεως Ἡρακλείου, ἢ ἐν τῇ αὐτῇ ἐπὶ Πύρρῳ ὁμοίως, ἢ ἐν αὐτῇ ἐπὶ Πέτρῳ. τῷ ἀληθῶς Ἰακωβίτῃ, μᾶλλον δὲ Θεομιſτῇ κατὰ τῶν ἁγίων Πατέρων, Ἀναſταſίῳ τῷ Πρεſβυτέρῳ καὶ Ἀποκριſταρίῳ Ῥώμης, Μαξίμῳ τε καὶ Ἀναſταſίῳ τῷ αὐτῷ μαθητῇ, καὶ αὗται γίνονται ὁμὲ 8.

XI. Sal-

2) Concilium hoc Romanum Lateranenſe ſub S. Martino I. papa contra Monotheletas celebratum eſt a. C. 649.

aa) Ζήλῳ vel Ζήλῳ in prouincia Helenoponti, in Nouella Iuſtiniani XXVII. Ζήλῳ. Plinio lib. 6, ſect. 3. Zela in Cappadoeia. In diuiſis anti-

quis Ζηλατῶν τῷ Πόντῳ. Vide Harduin. tom. 12. Concil. p. 912.

bb) Trés illi patriarchae Conſtantinopolitani, quorum hic fit mentio, nempe Sergius, Pyrrhus et Petrus fuerunt Monotheleſae; eorumque vltimus, nempe Petrus, patriarchatum adeptus eſt a. C. 652. et a. 656. obiit. Lamber.

XI. Salmasius libro de Vsuris, a. 1638. edito, cap. 21. p. 633. *Vt germanos esse canones apostolicos non praesto, ita possum vetustissimos asserere.* Theodoretus, Cyri episcopus, in Canonum compilatione ἀνακρίτω pro genuinis agnouit. Nullam aliam designat Salmasius canonum collectionem, quam illam *Ioannis Scholastici* et presb. *Antiocheni*, (postea ab a. C. 565. ad 577. patriarchae CPol.) in quinquaginta tributam [P] titulos graece et latine postea a. 1661. in tomo posteriore Bibliothecae Canonicae Iustelli editam. Atque collectionem canonum quidem esse a Theodoro, cui codex bibl. regiae Paris. illam tribuit; sed collationem Legum et praecipue Nouellarum Iustiniani, (a quo in thronum CPol. euectus erat,) a Ioanne illo adiunctam, opinatus est *Petrus de Marca* lib. 2. de Concordia Sacerdotii et Imp. c. 11. §. 4. et lib. 3. c. 3. §. 8. Verum codices alii MSS. quibus Iustellus vsus, Seguierianus, Claromontensis et Oxoniensis vni eidemque Ioanni et illam collectionem canonum et Nomocanonem titulis quinquaginta diuisum diferte tribuunt, neque quisquam est vetus aut idoneus auctor, qui a Theodorito canonum συναγωγήν adornatam esse testetur. Non omittendum autem, quod Iohannes hic Scholasticus mentionem facit alte-

cc) V. supra, ad §. IV. *Venetis* in cod. Nanniano CCXXVI. tribuitur *Theodoro* collectio canonum, in 50. titulos diuisorum; συναγωγή κανόνων αἱ πρὸ τῶν τίτλων διηρημένοι κατὰ Θεοδορετῆ, ἐπισκόπου κύριου. init. οἱ τῷ μεγάλῳ θεῷ καὶ αὐτοῖς, ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μαθηταὶ καὶ ἀποστόλοι. v. (Mingarellium) in cat. codd. gr. Nan. p. 417. qui laudat nostri Fabricii iudicium, fortasse esse Ioannis Antiocheni Nomocanonem, pariter in 50. titulos diuisum, et, quod, inquit, Theodoretum non sit haec collectio, euidenter patet ex his verbis prologi in primum titulum: μετὰ τὴν ἐκ τῶν ἀποστόλων καὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἐκ τῆς θείας λέξεως ἱεροσυνῶς μετὰ τὸν κανὼνα τῶν θάων νεωρῶν διατάξας et paullo post adfertur epistola eiusdem Iustiniani. Denique putat, hic non absolui totam collectionem; sed ad eam spectare etiam sequentia, feil. nr. 26. alia capp. ecclesiastica Nouellae constitutionis, ad quorum finem, illa capita sumta esse ex Nouellis constitutionibus Ἰωάννη ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως, τῷ ἀπὸ σχολαστικῶν, adscriptum legitur, ex quibus verbis adparet, Mingarellius inquit, collectionis auctorem non esse Theodoretum, sed Ioannem Scholasticum, nr. 26. Photii constitutiones canonicas, et nr. 27. *Simonis* magistri et Logothetae epitomen. — *Florent.* in bibl. Laurent. cod. XXII. plut. 5. est ampla collectio canonum ecclesiasticorum, illius auctorem fuisse Io. Scholasticum, (atque nr. 2. est illius Nomocanon,) doctum, et singula, quae multa sunt, copiose recens-

Vol. XII.

fuit *Bandin.* in cat. codd. gr. Laurent. I. p. 45. sqq. alia in illo cod. quae huc pertineant, addita sunt, Photii constitutiones etc. Add. supra ad vol. VIII. p. 306. a me adscripta, it. de Ioan. Scholast. in vol. XI. p. 32. praecipue p. 100. sqq. *Buddei* Isagogen — ad theologiam vniuersam, p. 754. — *Ioannis Scholastici* vitam fataque vberime persequitur variorumque refert iudicia de eo *Assmann.* in bibl. iur. orient. can. III. cap. X. p. 319. sqq. cap. XI. p. 344. sqq. praefertim a p. 349. de eius collectione canonum et eiusd. Nomocanone seu epitome illius collectionis 50. titulorum, omisis integris canonibus; hinc p. 352. agit de codd. *Vindobon.* XVII. (v. *Lambec.* VI. part. 1. p. 127. sqq. ibique longam Kollarii notam,) et XLVIII. (*Lambec.* VIII. p. 961. nr. 6.) et addit, Lambecium omisisse, lectorem monere, aliam hanc esse Ioannis collectionem, quae incipit: οἱ τῷ μεγάλῳ θεῷ, vel οἱ μὲν ἅγιοι, et quae prodiit in bibl. iuris canonici a p. 499. ab eiusd. Ioannis collectione, cuius initium: αἱ διέταξι, quae vulgata est in laudata Bibliotheca a p. 603. tamen vtrique illa collectio in eosdem titulos 50. sit distributa. Tum recenset *Assmann.* tria *Ioannis Scholastici Antiocheni* opuscula in codd. Rom. Vat. gr. DCCCXXXIII. DCXXXX. DCCCXXXX. atque confert cum edit. Voëlli ac Iustelli, atque p. 387-413. late recenset 50. titulos, in codd. DCCCXXXX. et DCXXXX. exstantes; ac pariter a p. 414-421. titulos, qui in cod. DCCCXXXIII. supersunt. — In cap.

B b

XII.

alterius canonum collectionis vetustioris, ^{dd}) tributae in titulos sexaginta, quae hodie nusquam exstat, quod sciam. En Ioannis verba in praef. p. 500.

Quoniam igitur pro temporibus olim a diuersis ad diuersos diuersisque concordantes leges et canones ecclesiae editi sunt, (decem enim, post apostolos, magnae patrum celebratae fuerunt synodi: praeterea etiam Basilii magnus de multis rebus canones composuit,) idcirco non mirum, si sparsim ab ipsis, prout res quae quibusque temporibus oriebantur exigenter, et non ordine quodam rerum velut in capita distributarum canones scripti sint: adeo, vt propterea difficile admodum inuentu et conquisitu sit id, quod a nonnullis confertim de canone requiritur. Propterea, cum gratia Domini et Dei et Servatoris nostri Iesu Christi, ea quae passim ab ipsis definita sunt pro temporibus, in vnum colligere magno studio enixi fuerimus, eaque in titulos quinquaginta distribuerimus,

Ἐπεὶ ἐν πάλαι κατὰ καιρὸς ὑπὸ διαφόρων πρὸς διαφορὰς καὶ διαφοροῖς ἀρμόζοντες οἱ νόμοι καὶ κανόνες τῆς ἐκκλησίας ἐτέθησαν, δέκα γὰρ μετὰ τοῖς ἀποστόλοις αἱ μεγάλαί τῶν πατέρων γενόμεναι σύνοδοι πρὸς τέτοις δὲ αὐτῶν καὶ Βασίλειος ὁ μέγας περὶ πολλῶν ἐκανόνισεν. Εἰκότως δὲ διὰ τὸ το σποράδην ὑπ' αὐτῶν ὡς ἀπῆται τὰ κατὰ χρόνον ἀναφυόμενα, καὶ ἐτάξει τινὶ πραγμάτων ὡς ἐν κεφαλαίοις διηρημένων οἱ κανόνες ἐγράφησαν, ὡς ἐκ τούτου δυσεύρετον εἶναι κομιδὴ καὶ δυσπόρισον τὸ πρὸς τινων ἀθρόως περὶ κανόνος ἐπιζητούμενον. διὰ τὸ χάριτι τῷ Κυρίῳ, καὶ Θεῷ καὶ Σωτῆρι ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ, τὰ σποράδην ὑπ' αὐτῶν ὁρισθέντα κατὰ καιρὸς εἰς ἓν ἡμεῖς ἀθροίσαι σκεδάσαντες, καὶ ταῦτα διελόντες εἰς τίτλους πενήκοντα, ἐτάξιν τινὰ καὶ ἀκολου-

θίαν

XII. p. 422. sqq. de eiusd. *Ioannis Nomocanone*, s. altera eiusd. canonum et legum collectione, (gr. et lat. in Voëlli et Iustelli bibl. iur. canon. veteris, tom. II. p. 603. sqq.) pariterque edit. cum codd. Vatican. DCCCXXXX. et DCXXXX. comparat. In cap. XIII. p. 450. sqq. de eiusd. *Ioannis opere: Nouellarum constituti. capp.* quod in Voëlli et Iustelli ed. pag. 660. in capp. XXI. distribuitur; contra eadem constitutiones Iulianiani in cod. Vatican. DCCCXXXIII. capp. LXXXVII. complectuntur, et posthaec praefixum indicem repetit confertque cum editione, tum subiungit ex cod. illō prologum titulosque, pariter componit cum editis ex eodemque SS. patrum epistolas canonicas refert. Add. eumd. *Assmann* ibid. tom. I. p. 39. et p. 60. sq. de cod. syriaco vetustiss. qui collectionem canonum, a Io. Scholastico factam, complectitur; atque eumd. *Assmann*. in biblioth. orient. Clementino Vaticana, tom. III. part. 1. p. 14. de canonibus etc. in codd. Syriac. et Arabic. — *Douiat* Praenott. can. tom. I. lib. III. cap. 5. p. 682. sqq. de

collectione, Theodorito quibusdam, quibuscum *Douiat*. §. 6. et 7. consentit, adscripta; atque cap. 9. p. 705. sqq. de *Ioanne Scholast.* eiusque collectione, (in qua digerenda Ioannes vsus *Douiat*o videtur Theodoriti collectione, per synodorum seriem ordinata,) et *Nomocanone*. — *Berard*. de varr. canon. collect. §. 5. in Gallandi sylloge tom. I. p. 700. — *Spittler*, Geschichte des kan. Rechts §. 25. p. 102. sqq. (vbi in nota *g*. *Assmann*i opinionem in cit. bibl. I. c. 5. p. 114. Ioan. Scholasticum *toti suo patriarchatui seruandum praescripsisse* nouum codicem canonum, in L. titulos digestum, testibus destitutam, ideoque haud omnino certam esse iudicat,) §. 26. p. 104. nouam eamque criticam illius collectionis optat editionem; §. 29. p. 112. sq. de eiusd. Ioannis *Nomocanone*; nec non *Henke* in allgem. Geschichte der christl. Kirche, tom. I. p. 395. §. 37. *Hart*.

^{dd}) Confer *Beueregium* lib. 1. codicis can. vindicati cap. 15.

[P] non ordinem quemdam et seriem numerorum seruauimus; primum, ut ita dicam, et secundum, et tertium, et quartum, et quintum deinceps canones coniungentes; sed similia similibus quantum fieri potuit copulantes, et par' pari capiti connectentes, facilem simul et laboris expertem omnibus, ut opinor, eorum, quae conquiruntur, inuentionem reddidimus. Quum non ipsi soli et primi inter ceteros ad hoc faciendum incitati fuerimus, sed alios compererimus ea in titulos sexaginta diuifisse, ac neque Basilii canones cum aliis coniunxisse, neque res similes similibus, ut oportebat, velut sub titulis composuisse, propterea quod multi de vno capite canones reperirentur, et ea, quae ab omnibus de vna re canonibus constituta sunt, deprehensu essent difficilia; clariorem, quantum fieri potuit, nos similibus collatione et compositione canonum diuisionem facere contendimus: vnaquaque praeterea titulorum inscriptione eorum, quae proponuntur, vim optime declarante.

Θίαν ἀριθμῶν ἐφυλάξαμεν, πρῶτον, ὡς εἰπῶν, καὶ δεύτερον, καὶ τρίτον, καὶ τέταρτον, καὶ πέμπτον αὐτῶν κανόνας συναψάντες, ἀλλ' ὁμοίᾳ τοῖς ὁμοίοις, ὡς οἶόν τε συναρμόσαντες, καὶ ὅσον ἴσῳ κεφαλῶν συμπλέξαντες, ῥαδίαν ἐποιήσαμεν ἅμα καὶ ἄπρον τοῖς πᾶσιν, ὡς οἶμαι, τῶν ζητημένων τὴν εὐρεσιν, ἐκ αὐτοῦ τέτο μόνου καὶ πρῶτου τῶν ἄλλων ποιῆσαι ὁρμήσαντες, ἀλλ' ἑτέροις εὐρέοντες ταῦτα διελόντας εἰς τίτλους ἐξήκοντα, καὶ μήτε τοὺς β) βασιλεῖς κανόνας τοῖς ἄλλοις ἐπισυναψάντας, μήτε δὲ ὁμοίᾳ τοῖς ὁμοίοις, ὡς ἔδει, πράγματα συναρμόσαντας, ὡς ἐν τίτλοις διὰ ε) τὸ πολλὸς περὶ ἐνὸς κεφαλῶν κανόνας εὐρίσκεισθαι, καὶ δυσάλωτα γίνεσθαι τὰ περὶ τῆς πράγματος ἐνὸς παρὰ τῶν δ) ὅλων κανονιζόμενα, σαφετέραν, ὡς εἶπὲν τε ἦν, ἡμεῖς τῇ παραθέσει τῶν ὁμοίων ποιῆσαι τῶν κανόνων τὴν διαίρεσιν ἐπιβδάσαμεν, τῆς ἐκάστης πρὸς τέτοις τῶν τίτλων ἐπιγραφῆς προσημασίᾳς εὐμάλῃ τῶν ἐμφερομένων τὴν δύναμιν.

XII. Io. Tilius, Engolismensis, quem episcopatu Briocensi deinde ac Meldensi praefectum et variis monumenta in lucem prolatis de antiquitate ecclesiastica bene meritum constat, Parisiis typis Contr. Neobarri typogr. regii graece a. 1540. 4. edidit et Francisco Turnonio cardinali dicauit apostolorum et sanctorum conciliorum decreta, hinc sarcindam ecclesiae concordiam, (incassum, ut euentus ostendit,) ipso in titulo libri ominatus. In hoc volumine exhibentur: 1. *Canones Apostolici* LXXXV. 2. *Canones Nicaeni* (a. C. 325.) XX. κανόνες τῶν τῇ ἀγίῳ [P] πατέρων τῶν ἐν Νικαίᾳ συνελθόντων ἐν ὑπατάσει

Bb 2

Παυ-

ee) al. τῶν ἰσῶν κεφαλῶν.

ff) al. τῶ ἀγίᾳ.

gg) al. τέτο.

hh) al. κεφαλῶν.

ii) Conf. *Buddei* Isagogen cit. p. 753. sq. *Doniat.* Praenott. etc. I. p. 697. sq. §. XVI. *Spittler* in *Geschichte* etc. §. 51. p. 187. sq. inprimis *Affemannii* bibl. iuris orient. can. et ciu. lib. I. cap. 2. p. 21. sqq. vbi singula, quae in hac ed. exhibentur, copiosius, quam Fabricius fecerat, recensuit. In §. XI. p. 27. sqq. obseruauit quoque, Tilium

in hac collectione de industria suppressisse binas pro Photio synodos, nec a promissis stetisse, atque instar supplementi, ex cod. Vindobon. vbi σύνταγμα κανόνων habetur, simillimum ei de quo Tilius loquitur, apud *Lambec.* VIII. (pag. 846. sqq. Kollar. cod. XLIV.) titulos canonum et SS. patrum epistolarum canonicarum, quas Tilius edere in animo habuit, recitauit: vti Fabric. quoque partim adnotauit. De Io. Tilio v. *Saxii* Onomast. lit. part. III. p. 219. ac 625. eosque, quos laudat. *Harl.*

Παυλινε καὶ Ἰεβλιανῶ τῶν λαμπροτάτων ἔτος χλς'. ἀπὸ Ἀλεξάνδρου, ἐν μηνὶ Δεσίου, ἐν-
νεακαιδεκάτῃ πρὸ δεκατριῶν καλανδῶν Ἰεβλιῶν. 3. *Canones Anchyran* (a. 314.) XXV.
κανόνες τῶν ἐν Ἀγκύρᾳ συνελθόντων μακαρίων πατέρων οἵτινες προγενέστεροι μὲν εἰσιν τῶν
ἐν Νικαίᾳ ἐκτεθέντων κανόνων, δευτερεύουσι δὲ διὰ τὴν τῆς οἰκουμενικῆς συνόδου αὐθεντείαν.
4. *Canones Neocaesarienses* (a. 315.) XV. κανόνες τῶν ἐν Νεοκαισαρείᾳ συνελθόντων ἁγίων
καὶ μακαρίων πατέρων, οἵτινες δεύτεροι μὲν εἰσι τῶν ἐν Ἀγκύρᾳ, τῶν δὲ ἐν Νικαίᾳ προγε-
νέστεροι, διὰ δὲ σεβασμιότητα προτέτακται αὐτῶν ἐν Νικαίᾳ. 5. *Canones Gangrenses* (a.
326.) XX. κανόνες τῶν ἐν Γάγγρᾳ συνελθόντων ἁγίων πατέρων οἵτινες μετὰ τὴν ἐν Νικαίᾳ
σύνοδον ἐξετέθησαν. Κυρίως τιμιωτάτοις ἐν Ἀρμενίᾳ συλλελεγμένοις, Εὐσέβιος, Αἰλιανός,
Εὐγένιος, Ὀλύμπιος, Βιδυνικός, Γεργόριος, Φιλητός, Πάππος, Εὐλάλιος, Ὑπάτιος,
Προαφρέσιος, Βασίλειος, Βάσος, οἱ συνελθόντες ἐκ τῆς κατὰ Γάγγραν ἁγίας συνόδου, ἐν
Κυρίῳ χαίρουσιν. Ἐπειδὴ συνελθῶσα etc. 6. *Antiocheni Canones* (a. 341.) XXV. κανόνες
τῶν ἐν Ἀντιοχείᾳ συνελθόντων ἁγίων καὶ μακαρίων πατέρων. Ἡ ἁγία καὶ εἰρηνικωτάτη
σύνοδος ἡ ὑπὸ τῷ Θεῷ συγκροτηθεῖσα ἐν Ἀντιοχείᾳ ἐξ ἐπαρχίας Συρίας κοίλης, Φοινίκης,
Παλαιστίνης, Ἀραβίας, Μεσσοποταμίας, Κιλικίας, Ἰσαυρίας τοῖς κατ' ἐπαρχίαν ὁμοψύ-
χοις καὶ ἁγίοις συλλελεγμένοις ἐν Κυρίῳ χαίρουσιν. Ἡ χάρις καὶ ἀλήθεια Ἰησοῦ Χριστοῦ τῷ
Κυρίῳ καὶ Σωτῆρι ἡμῶν etc. 7. *Laodiceani canones* (a. 367.) LVIII. κανόνες τῶν ἐν Λαο-
δικείᾳ τῆς Φρυγίας συνελθόντων ἁγίων καὶ μακαρίων πατέρων. Ἡ ἁγία σύνοδος ἡ κατὰ
Λαοδικείαν τῆς Φρυγίας Πακατιανῆς συγκροτηθεῖσα ἐκ διαφορῶν ἐπαρχιῶν τῆς Ἀσιανῆς,
ὅρας ἐξέθετο ἐκκλησιαστικὰς ὡς ὑποτέτακται. 8. *CPolitani concilii oecumenici canones* (a. 381.)
VII. κανόνες τῶν ἁγίων πατέρων τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει συνελθόντων ἐν ὑπατείᾳ Φλαβίου
Εὐχερίου καὶ Φλαβίου Εὐαγρίου τῶν λαμπροτάτων, πρὸ ἑπτα ἰδῶν ἰεβλιῶν. Τῷ εὐσεβεστάτῳ
καὶ Θεοφιλεστάτῳ βασιλεῖ Θεοδοσίῳ ἡ ἁγία σύνοδος τῶν ἐπισκόπων τῶν ἐκ διαφορῶν ἐπαρ-
χιῶν συνελθόντων ἐν Κωνσταντινουπόλει. Ἀρχὴ μὲν ἡμῖν τῷ πρὸς τὴν σὴν εὐσεβείαν γράμ-
ματος etc. Ταῦτα ὤρισαν οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει χάριτι Χριστοῦ συνελθόντες ἐπίσκοποι ἐκ
διαφορῶν ἐπαρχιῶν κατὰ κλήσιν τῷ εὐσεβεστάτῳ βασιλεῖ Θεοδοσίῳ etc. 9. *Ephesini ca-*
nones (a. 431.) VII. κανόνες τῶν διακοσίων ἁγίων καὶ μακαρίων πατέρων τῶν ἐν Ἐφέσῳ
συνελθόντων μετὰ τὴν ὑπάτειαν Φλαβίου Θεοδοσίου τὸ τρισκαιδέκατον, καὶ Φλαβίου Οὐαλεν-
τινιανῶ τὸ τρίτον τῶν αἰωνίων Ἀνυγῶν πρὸ δέκα καλανδῶν ἰεβλιῶν. Ἡ ἁγία καὶ οἰκου-
μική σύνοδος etc. Post septem canones sequitur ψῆφος τῆς αὐτῆς ἁγίας συνόδου ἐκφωνηθεῖσαι
ἐκ προελεύσεως γενομένης αὐτῇ παρὰ τῶν Κυπρίων ἐπισκόπων (Ζήνωνος καὶ Εὐαγρίου)
Πραῦγμα παρὰ τοὺς ἐκκλησιαστικὰς θεσμούς etc. nec non epistola [P] ad synodum in Pam-
phylia de Eustathio ipsorum metropolitano, ἐπιστολὴ τῆς αὐτῆς ἐν Ἐφέσῳ ἁγίας συνόδου
πρὸς τὴν ἐν Παμφυλίᾳ εὐαγῇ σύνοδον, περὶ Εὐσταθίου τῷ γενομένῳ αὐτῶν μητροπολίτου.
Μετὰ βελῆς πάντα ποιεῖ etc. 10. *Chalcedonensis concilii* (a. C. 451.) canones XXVIII.
κανόνες τῶν ἑξακοσίων τριάκοντα ἁγίων καὶ μακαρίων πατέρων τῶν ἐν Καλχηδόνι συνελ-
θόντων ὑπατείας Μαρκιανῶ τῷ αἰωνίῳ Ἀνυγῶ καὶ τῷ δηλωθησομένῳ τῇ πρὸ ὀκτώ Καλαν-
δῶν Νοεμβρίῳ. Post canones illos subiicitur τῆς αὐτῆς ἁγίας συνόδου ἐκ τῆς πράξεως τῆς
περὶ Φωτίου ^{kk} ἐπισκόπου Τύρου, καὶ Εὐσταθίου ἐπισκόπου Τύρου. 11. *Concilii Sardicensis*
(a. C. 347.) canones XXI. Κανόνες τῶν ἐν Σαρδίκῃ συνελθόντων ἁγίων καὶ μακαρίων πα-
τέρων.

kk) Confer acta concilii Chalced. actione IV.

τέρων. Ἡ ἀγία σύνοδος ἡ ἐν Σαρκδικῇ συγκροτηθεῖσα ἐκ διαφορῶν ἐπαρχιῶν ὤρσεν τὰ ὑποταγμένα. 12. *Carthaginiensis synodi* (a. C. 418-423. canones X. et deinde post symbolum fidei, alia capita CXXXVIII. Κανόνες τῶν ἐν Καρθαγένη συνελθόντων διακοσίων δέκα καὶ ἑπτὰ ἀγίων καὶ μακαρίων πατέρων. Capite CIX. σύνοδος κατὰ τῶν ἐλλήνων καὶ τῶν αἰρετικῶν ἐπὶ Βάσσε καὶ Φιλίππε τῶν λαμπροτάτων ὑπάτων, τῇ πρὸ ἐξ καὶ δεκάτῃ καλαυδῶν ἱερίῳ ἐν Καρχηδόνι εἰς τὸ σῆκρον τῆς ρεσιτέτης ἐκκλησίας. Et CXXXV. ἀρχεται ἡ ἀπὸ πάσης τῆς ἐν Ἀφρικῇ συνόδου πρὸς Βονιφάτιον τὸν τῆς Ῥωμαίων ἐκκλησίας ἐπίσκοπον διὰ Φαυσίνου ἐπισκόπου, Φιλίππου καὶ Ἀσέλλου πρεσβυτέρων τῶν τοποτηρητῶν τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐκκλησίας ἀποσταλῆσα ἐπιστολή. Ultimi capitis locum occupat epistola ad Caesellinum pap. δεσπότη ἀγαπητῶ καὶ τιμιωτάτῳ ἀδελφῶ Κελεσίῳ Αυγέλιος, Παλατίνος, Ἀγνάνιος, Τέτος, Σεργεῖος Δεῖ, Τερέντιος, Φερτενῆτος, Μαρτίνος, Ἰωαννᾶριος, Ὀπτάτος, Κελτίκιος, Δονᾶτος, Θεάσιος, Βιγκέντιος, Φερτενατιανὸς καὶ οἱ λοιποὶ οἱ ἐν πάσῃ τῇ συνόδῳ τῆς Καρχηδόνας εὐρεθέντες. 13. *Ex actis concilii CPol.* (a. C. 394.) in caussa Agarii et Bagadii, ἐκ τῶν πραχθέντων ὑπομνημάτων ἐν Κωνσταντινέῳ, ἡ περὶ Ἀγαπίου καὶ Βαγαδίου, ἐκατέρου ἀντεχομένου τῆς ἐπισκοπῆς Βόσης. 14. *Concilii CPol. in Trullo* (a. C. 680.) canones CIII. κανόνες τῶν ἐν Κωνσταντινέῳ ἐν τῷ τρέλλῳ τῷ βασιλικῷ παλατίῳ συνελθόντων ἀγίων πατέρων ἐπὶ Ἰσωνιαῦ τῷ εὐσεβεστάτῳ καὶ φιλοχρίστῳ ἡμῶν βασιλεῶς. 15. *Synodi secundae Nicaenae* (a. C. 787.) canones XXII. κανόνες τῶν ἐν Νικαίᾳ πατέρων συνελθόντων τὸ δεύτερον, ἔτι ζοῦντι τῆς τῷ κόσμῳ κτίσεως, ἰνδικτιῶνος ἑνδεκάτης, εὐσεβῶς βασιλευσάντων Κωνσταντίνου καὶ Εὐφρόνης τῆς αὐτῆς μητρός. In his synodi secundae Nicaenae canonibus definit Tili editio, licet credibile sit, in MSto codice eum alia etiam reperisse, quae exstant in Syntagmate canonum caesareae bibl. quod supra p. 28. ed. vet. et ed. nou. p. 186. seq. e Lambecio [P] memoravi, et quod Tilio in omnibus est simillimum: in eo enim subiunguntur canones conciliorum CPolitanorum pro Photio a. C. 861. et 879. habitorum, nec non SS. patrum epistolae ac responsa canonica. Illas pro Photio synodus facile quis credat, ob notum romanae ecclesiae in Photianas partes odium, de industria Tiliū suppressisse: epistolas vero canonicas ad manus sibi fuisse non diffitetur in praefat. *quod si impetrabo, ut studium meum boni consulas, pro virili nauabo operam, ut resp. deinceps, si non maius, certe par munus offeram. Nam est penes nos tomus huius operis secundus, qui SS. patrum eorumque graecorum epistolas canonicas complectitur, varia eruditione et pietate instructas, quas itidem atque hos canones a doctissimis diui Hilarii Pictauiensis canonicis hac lege accepimus, ut in pii lectoris gratiam euulgentur. Numquam promissum hoc suum impleuit Tilius, nescio qua re impeditus, sed syntagma eius canonum Elias Ehingerus integrum recudi curauit, addita ex antiquis concilior. editionibus latina versione, et adpersis passim celebris doctoris Lucae Osiandri ex historia eius ecclesiastica episcrisibus.*") Witeberg. 1614. 4. Ait in praefat. Ehingerus, contulisse se etiam codicem MS. graecum canonum, suppeditatum ab Hoefchelio, sed in libro illo nullum eius rei documentum reperire potui, neque ad calcem voluminis quicquam aliud accessionis loco habetur, quam 1) Ioannis metropolitae Russiae

Bb 3

episto-

11) Inscriptio libri haec est: Κανόνες τῶν Ἀποστόλων καὶ τῶν ἁγίων Συνόδων apostolorum et Sctor. conciliorum Decreta, e canonicorum Diui Hila-

rii Pictauiensis et Augustana bibliotheca, graece et lat. edita a M. Elia Ehingero, Augustano. Harl.

epistola lat. ad episcopum rom., data a. 1549. et a Sigismundo ab Herberstein publicata in rerum Moscouiticarum commentariis. 2) Symbolum fidei, quod a. C. 971. Pilegrinus archiepiscopus Laureacensis Bauaros, Austriacos et Hungaros docuit. Et 3) synopsis brevis de septem conciliis graece edita ex MS. bibl. Augustanae, ^{mm}) quam a. 1604. Commelinus [latine, ut ipse Ehinger. in fine scripsit] dederat ad calcem Gelasii Cyziceni de actis concilii Nicaeni. Incipit: *χρη γινώσκων πάντα Χριστιανόν.*

Omisit Ehingerus, quod in Tilii editione post praefationem positum video *ἐν τῷ Ἰωάννῃ Ψελλῷ περὶ τῶν ἀγίων οἰκουμενικῶν συνόδων. Γέγονεν πρώτη σύνοδος μετὰ τριακοσίων ἔτη τῆς τῷ Κυρίῳ ἀναλήψεως.*

ἀπὸ πρώτης μέχρι δευτέρας ἔτη νς.

ἀπὸ δευτέρας μέχρι τρίτης ἔτη μ.

ἀπὸ τρίτης μέχρι τετάρτης ἔτη λ.

ἀπὸ τετάρτης μέχρι πέμπτης ἔτη ρβ.

ἀπὸ πέμπτης μέχρι ἑκτης ἔτη ρκθ.

ἀπὸ ἑκτης μέχρι ἐβδόμης ἔτη ο.

a prima synodo ad secundam, anni LVI.

a secunda ad tertiam

a tertia ad quartam

a quarta ad quintam

a quinta ad sextam

a sexta ad septimam

XL.

XXX.

CII.

CXXIX.

LXX.

[P] XIII. Haec Tiliana, quam haecenus recensui, canonum collectio viris eruditus venire solet sub titulo *codicis ecclesiae orientalis*, atque probata videri potest patribus concilii Trullani a. C. 680. et Quinisexti a. 691. nec non Nicaeni II. a. 787. Quae vero de conciliis Photianis et Nicaeno secundo sub extremum leguntur, postea interiecto tempore illi adiuncta sunt. Hunc ecclesiae orientalis codicem, quem deinde Alexius Aristenus, Theod. Balsamo et Io. Zonaras scholiis etiam illustrauerunt, tempore et aetate antecessit [aut antecessisse perperam videbatur Iustello] *codex canonum ecclesiae uniuersae*, iam probatus citatusque in concilio Chalcedonensi a. 451. et confirmatus Nouella CXXXI. Iustiniani imp. Huius codicis, cui Chalcedonenses deinde canones adiunctos constat, memoriam primus instaurauit atque erudite ex antiquitate ecclesiastica eruit *Iac. Leshassierius* Ictus in consultatione de controuersia inter Paulum V. et rempubl. Venetam, quam *Goldastus* exhibet in praeclaro opere de Monarchia imperii tom. 3. p. 439. Ipsum deinde codicem graece et latine editum restituit, notisque illustratum Leshasserio dicauit *Christoph. Iustellus*, Paris. 1610. 8. et addito ⁿⁿ) concilio Sardicensi 1618. 8. Recusus deinde est in tomo priore Bibliothecae iuris canonici Iustellianae, Paris. 1661. fol. Separatim etiam luci datus cum Iustelli

^{mm}) Synopsis septem conciliorum oecumenicorum, per *David. Hoeschelium*, graece Augustae Vind. 1595. 4. v. catal. bibl. Leidens. pag. 16. Add. ibid. pag. 435. sqq. indic. multorum codd. oriental. qui continent Nomocanones aliosque libros canonico-ciuiles, ac pag. 489. nr. 1954. Nomocanon secundum sectam Persarum. Perfice. — De Eliae, Damasci metropolitae, Nomocanone arabico, v. *Affemann*. bibl. oriental. Clement.

Vatic. tom. III. part. 1. p. 513. sq. ibid. pluribus locis de canonibus, constitutionibus, iudiciis synodisque variarum: v. indic. ad illam partem p. 664. voc. *Canones*: ib. p. 279. in catal. libror. Syror. Ebediesu cap. 192. de collectorib. canonum, et in parte II. tom. III. p. CLXXXXIX. sq. de collectoribus canonum synodicorum editoribusque constitutionum syriac. *Harl.*

ⁿⁿ) Bibl. Telleriana p. 188.

stelli notis a b. Gebhardo Theodoro Meiero, theologo Helmstädiensi, praemissa historica de collectionibus canonum relatione, Helmst. 1663. 4.to) Hic codex totus constat canonibus CCVII. qui vna serie procedunt, atque hoc numerorum ordine etiam in veteribus conciliis citantur:

a numero	1 -	20. canones concilii <i>Nicaeni XX.</i>
	21 -	<i>Ancyranum XXV.</i>
	46 -	<i>Neocaesariensis XIV.</i>
	60 -	<i>Gangrensis XX.</i>
	80 -	<i>Antiocheni XXV.</i>
	105 -	<i>Laodicensi LXI.</i>
	164 -	<i>CPolitani VII.</i>
	171 -	<i>Ephefina VIII.</i>
	179 -	<i>Chalcedonensis XXIX.</i>

XIV.

80) *Florentiae* in bibl. Laurent. cod. VIII. plut. 9 qui exhibet *leges ecclesiasticas*, collectionem siue enumerationem canonum, synodorum etc. multo vberiorum, quam in editione, continet, est nr. 13. *collectio canonum ecclesiasticorum*, quae in bibl. iuris canon. vet. Iustelli, tom. II. p. 499-602. nomen Io. Antiocheni prae se fert, *Bandinio* in cat. codd. gr. Laur. I. p. 395. sqq. argumenta singularum partium vberius exponente: v. eundem *Bandin.* de similibus collectionibus, ib. p. 45. sqq. p. 467. sqq. et 477. sqq. in codd. XXII. plut. 5. nec non I. et X. plut. 10. Add. supra, §. X. et cat. codd. *Nanian.* p. 13. sq. 414. sqq. p. 425. sqq. 429. sqq. *Doniat.* in Praenott. canon. libr. III. cap. 3. pag. 669. not. Schotti, qui Boehmeri sententiam examinat, et cap. 4. p. 679. sqq. ibique Schott. — *Constant.* diff. de antiq. canon. collect. II. §. 1. p. 64. sqq. in *Gallandii* sylloge etc. tom. I. atque ibid. p. 242. sqq. *Ballerin.* de gr. can. collect. vbi p. 244. sq. §. VII. et VIII. ac p. 692. sqq. *Berardus* in diff. de variis canon. collect. etc. obseru. II. refutant *Christph. Iustellum*, monentque, hunc adposuisse quidem canonibus numeros CCVII. ita, vt numeris in Chalcedonensi indicatis responderent; at nullum codicem habuisse antiquum, qui illam collectionem, vii ab ipso est edita, complecteretur; graecum textum fuisse ex posteriorum graecar. collectionum libris f. editis f. mssis; totam collectionem ac numerorum di-

tributionem nulli codici vetusto innixam, ab eius ingenio fuisse compactam; sic plura alia contra Iustellum, etiam de Lefchaferio, disputat, et §. IX. X. XI. p. 246. contendit docetque, codicem canonum, a Christph. Iustello editum, non esse illam veterem collectionem, in Chalcedonensi conc. citatam, multo minus inscribendum fuisse *codicem vniuersae ecclesiae*, ac si ante Chalcedonense concil. non tam apud orientalem, quam ap. occidentalem ecclesiam auctoritatem obtinisset; quippe quum nullos alios canones ecclesia rom. et occidentalis per haec tempora recepisset nisi Nicaenos et Nicaenorum nomine Sardicenses, — *Assmann.* bibl. iuris orient. canon. etc. lib. I. cap. 2. et 3. Totam illam codicis canonum ecclesiae vniuersae collectionem a Iustello editam, verosimilius videri ipsius Iustelli ingenio compactam et consarcinatam, demonstrauit quoque cel. *Glück* in Praecognitis vberiorib. iuris prudent. ecclesiast. posit. Germanorum cap. III. sect. 2. §. 170. pag. 420. sqq. idemque ibid. §. 171. p. 423. sqq. luculenter agit iudicatque de cod. Io. Tilii et reliquis vetustioribus Graecor. collectionibus. — *Lud. Timoth. Spittler*, in: kritisch. Vntersuchung des Laodicensischen Canons, Bremae 1777. 8. p. 24. sqq. vbi quoque *Ballerinorum*, et *Baluzii* in praef. ad opuscula P. de Marca, Paris. 1681. nr. 10-13. iudicia repetit, vberius tamen contra Iustellum disputat in *Musfelii* Geschichtsforscher, part. IV. p. 64. sqq. *Hart.*

XIV. Eidem Iustello, doctissimo Viro, debemus *codicem canonum ecclesiae Africanae* latine scriptum, ^{pp)} addita graeca versione ex codice ecclesiae orientalis Tiliano, cum variis lectionibus MS. regii graeci Paris. et Palatini. Digestus is est per capita CXXXVIII. et ex [P] tribus MStis latinis, vno praecipue Nic. Fabri, Thuanique altero et tertio Io. Bochari diligenter expressus, cui editoris observationes et notae accedunt. In hoc codice exstant

Canones 1-33. concilii Carthaginiensis an. 419. post consulatum Honorii XII. et Theodosii VIII. 5. Kal. Iun.

Hinc brevis notitia de concilio quod *Hippone* regio factum est a. C. 393. Theodosio III. et Abundantio COSS. 8. Id. Octobr.

de concilio *Carthaginiensi* a. 394. Arcadio III. et Honorio II. COSS. 6. Kal. Iul. vbi legati episcopi proconsulares *της ἀνδρα-
των* ad concilium Adrumetinum destinantur.

de concilio *Carthaginiensi* a. 397. Caesario et Attico COSS. 6. Kal. Iul.

34 - 56. eiusdem concilii *Carthaginiensis* a. 397.

Notitia de concilio *Carthaginiensi* a. 399. post consulatum Honorii IV. et Eutychiani V. Kal. Mai.

56 - 65. concilii *Carthaginiensis* a. 401. post consulatum Fl. Stiliconis 14. Kal. Iul.

65 - 85. concilii *Carthaginiensis* a. 401. Vincentio et Flauto COSS. Idibus Sept.

85 - 90. concilii *Mileuitani* a. 402. Arcadio et Honorio V. COSS. 6. Kal. Sept.

90 - 92. concilii *Carthaginiensis* a. 403. Theodosio et Rumorido COSS. 8. Kal. Sept.

92 - 93. concilii *Carthaginiensis* a. 404. Arcadio et Honorio VI. COSS. 6. Kal. Iul.

94. concilii *Carthaginiensis* a. 405. Stilicone II. et Anthemio COSS. 10. Kal. Sept.

94 - 106. concilii *Carthaginiensis* a. 407. Honorio VII. et Theodosio II. COSS. Id. Iun.

Notitia

^{pp)} Conf. *Kollar*. supplem. ad Lambecii comm. I. pag. 310. sqq. de cod. caef. XLV. *Mastricht*. hist. iuris eccl. §. 95. 97-103. *Donat*. Praenott. canon. libr. III. cap. 7. tom. I. p. 691. sq. ibique Schott. et huius notas ibid. p. 326. — in primis *Constant*. in diss. cit. parte II. §. 6. p. 103. sqq. in Gallandii syll. tom. I. post Bern. van Espen vberius et curatius demonstrat, Iustellum mentitum esse splendidam inscriptionem, codicem ecclesiae Africanae esse merum Dionysianae collectionis segmentum, et conflatum ex concilii Carthagin. a. 419. gestis, variationes autem ibi

occurrentes Dionysio non adtribuendas. *Constantii* iudicium adoptat ornatque *Spittler* in: Geschichte etc. §. 97. p. 138. sqq. p. 154. sqq. Add. supra, §. III. et *Petr. de Marca* de canonibus Africanis et conciliis Africanis etc. in *Gallandi sylloge* c. IV-XI. tom. I. p. 180. sqq. Ibid. p. 334. sqq. *Ballerin*. part. II. cap. 3. — *Georg. Sigism. Lakics* Praecogita iuris eccl. vniuersi, Viennae 1775. 8. cap. II. §. 20. et 21. p. 30. sqq. *Assmann*. bibl. iuris orient. canon. etc. libr. I. cap. 5. §. 89. sqq. p. 118. sqq. *Pertsch*. in Geschichte des Kirchens. p. 110. sqq. *Hari*.

Notitia de conciliis *Carthag.* a. 408. Basso et Philippo COSS. 16. Kal. Iul. et 3. Id. Octob. et a. 409. Honorio VIII. et Theodosio III. COSS. 17. Kal. Iul. et a. 410. post consulatum Honorii VIII. et Theodosii III. 18. Kal. Iul.

108-127. canones concilii *Carthaginienfis* a. 418. Honorio XII. et Theodosio VIII. COSS. Kal. Mai.

[P] 127-138. canones concilii *Carthaginienfis* a. 419. post consulatum Honorii XII. et Theodosii VIII. 3. Kal. Iun.

Hic codex ecclesiae Africanae cum Christoph. Iustelli notis primum editus fuit Paris. 1615. 8. quam editionem ex auctione Gudiana nactus sum hinc inde notatam emendatamque manu Claudii Salmasii. ⁹⁹⁾ Deinde iterum prodit in tomo primo bibliothecae iuris canonici veteris Guil. Voëlle et Henr. Iustello curante, Paris. 1661. fol. quam in multis emendatam profitentur editores. Idem codex eccles. Africanae exstat gr. et lat. ex Iustellorum recensione, sed sine notis in Concilior. editione regia tom. III. et *Labbei* tom. II. pag. 1041. et *Harduini* tom. I. p. 861. *Fabr.* atque bis, (satis incommode,) in *Mansiana* collect. tom. III. col. 699. iterumque tom. IV. ad a. 419. et ap. *Beueridg.* tom. I. p. 681. Conf. *Lakies* in Praecognit. cit. p. 43. sqq. qui plures laudat VV. DD. — *Christi. Guil. Franc. Walchii* Entwurf einer vollständigen Historie der Kirchenversamml. p. 271. sq. — *Fuchs* Biblioth. der Kirchenversamml. part. I. p. 283. *Harl.*

XV. Abbreviatores canonum graeci tres vel quatuor exstant in eadem iuris canonici bibliotheca, quos hoc loco distinctius referre erit a meo instituto haud alienum. ⁹⁹⁾ Nam de *Ioanne Scholastico*, qui ex presbytero *Antiocheno* fuit patriarcha CPol. ab a. C. 564. ad 578. et canonum *συναγωγῶν* per quinquaginta titulos digessit, abunde dixi vol. XI. pag. 100. sqq. [ibique v. notas:] quod autem Theodoreti non sit, sed Iohannis huius illa *συναγωγῶν*, praeter codices MStos supra pag. 36. ed. vet. et ed. nou. p. 194. memoratos testantur codices caesarei, de quibus *Lambecius* VI. p. 55. 56. 61. [p. 122. sqq. ibique Kollar.] et VIII. p. 458. [p. 961. Koll.] de his et aliis codd. egi supra ad vol. XI. p. 101. not. f. *Harl.*

Alexii

⁹⁹⁾ Illas obseruatt. atque emendatt. edidit ex hoc Fabricii exemplari *Io. Ch. Wolf* in Anecdotis gr. tom. IV. p. 165. sqq. v. infra ad §. XX. init. *Harl.*

⁹⁹⁾ De hisce abbreviatoribus conf. I. G. *Perisch.* in: kurze Historie des canonisch. vud Kirchenrechts p. 99. sqq. cel. *Glück* in Praecognitis ciuit. p. 267. sqq. 273. sqq. et p. 327. sqq. vbi quoque *Iosephum* quemdam, *Al-shaker Bil-tabid*,

sacerdotem aegyptiacum, laudat, qui circa a. 1391. omnes propemodum can. ab ecclesia gr. receptos arabica lingua *παρὰφραστῶν* interpretatus est, et cuius MStum satis amplum ex oriente adlatum in bibl. Bodleian. illatum est: ex qua paraphrasi *Beuerigius* quatuor prima selegit concilia oecumenica et ad calcem synodici sui tom. I. publici iuris fecit; item *Ignatii Mulzeri* Histor. Legum eccles. posituarum, quibus in Germania vumur. Bamberg. 1772. 8. p. 35. sqq. *Harl.*

Vol. XII.

C c

Alexii Aristeni ^{ss)} συνοψις canonum tom. 2. Bibl. canon. p. 673-709. compendio refert 1) canones apostolicos LXXVII. 2) Nicaenos XXIV. 3) Ancyranos XXVI. 4) Neocaesarienses XV. 5) Gangrenses VI. 6) Antiochenos XXV. 7) Laodiceos XLVII. 8) CPolitanos VIII. 9) Ephesinos VII. 10) Chalcedonenses XXXI. 11) Sardicenses XXI. 12) Africanos XXII. 13) Trullanos XCI. 14) Ex S. Basilii epistola I. canones 18. Ex epistola II. canones XXXIV. Ex epistola III. canones XVIII. Hic Alexius Aristenus, cuius scholia etiam in canones exstant edita a Guil. Beueregio, CPoli vixit et magni oeconomi dignitatem gessit saeculo duodecimo, laudatus a Theod. Balsamone ad can. 6. Apostol. et Trullanum 37. Atque si *Atlatium* audimus p. 419 de consensu vtriusque ecclesiae, Zonaram etiam aetate Aristenus antecessit, qui ex Alexio profecisse Balsamonem, notat p. 254. Sed idem p. 198. etiam laudat epitomatores canonum satis antiquum Graecum Aristeno, Zonara et Balsamone antiquiorem. *Fabr. Pertsch.* l. c. p. 99. sq. Aristeni synopsis saeculo XII. confectam esse suspicatur. Idem pag. 100. sqq. agit de Simeone iisque, qui sequuntur. *Harl.*

Simeonis magistri et Logothetae *ἐπιτομή κανόνων* tom. II. Bibl. canonicae p. 710-748. exhibet 1) canones apostolicos LXXXII. 2) Nicaenos XX. 3) CPolitanos VI. 4) Ephesios VIII. 5) Chalcedonenses XXXI. addito scholio ad can. IX. de exarcho dioecesis. 6) Ancyranos XXV. 7) Neocaesarienses XIV. 8) Sardicenses XVIII. 9) Gangrenses [P] VII. 10) Antiochenos XXIV. 11) Laodiceos L. 12) Carthaginienses LXXXIV. 13) Ex Basilii epistola I. canones XVI. Ex epistola II. canones XXXII. Ex epistola III. canones XXVIII. 14) Trullanos LXXXVIII. Hunc Simeonem, cuius etiam scholia in canones fuerunt, sed necdum edita, non diuersum, puto, esse a Simeone Metaphraste, qui saeculo nono labente vixit et Annalibus aliisque pluribus scriptis clarissimum nomen sibi peperit. Vide, quae notavi vol. XI. p. 297. sq. *Fabr.* vbi et supra inter MSS. canonum apost. codd. iam enumeravi. Conf. cat. codd. gr. Nanian. pag. 426. sq. cod. CCXXXII. et p. 430. cod. CCXXXVIII. *Douiat.* in Praenott. can. tom. I. lib. III. cap. II. p. 719. sqq. vbi plura prodidit de epitomis canonum, §. 1. et 2. *Simeonis Logothetae*, eiusque aetate et methodo ipsius epitomes; §. 3. de *Michaelis Pselli* synopsi canonum, §. 4. de memo-

ss) Vel antiquioris potius scriptoris. Vide Beuereg. prolegom. ad synodic. §. 26. seq. *Fabr.* Conf. supra, vol. XI. p. 280. sq. §. VIII. ibique notas, *Douiat.* Praenott. canon. lib. III. cap. XI. §. IV. p. 722. sq. tom. I. ibique Schotti not. — *Mosquae* in cod. synod. CCXLIV. collectio s. synopsis canonum cum interpretatione Aristeni. vid. *Matthaei* Not. codd. gr. Mosq. p. 147. sq. Beuerigius autem demonstravit inter alia, synopsis canonum, quae vulgo *Aristeno* tribuitur, non esse ipsius Aristeni, sed ab antiquiore quodam auctore ignoto memoriae forte subleuandae causa confectam, et scholiis tantum ab Aristeno illustratam, quum Aristenus in scholiis suis au-

ctorem huius synopsios redarguisset, eumque hunc vel illum non recte intellexisse pronuntiasset. Tenendum igitur est, ut ait Schottus ad *Douiat.* l. c. p. 723. differre ipsam synopsis canonum, vulgo *Aristeno* tributam, et *Aristeni* in eandem scholia, de quibus v. *Douiat.* ibid. p. 718. §. X. Add. *Buddei* Isagogen cit. pag. 753. sq. et 756. *Affemann.* bibl. iuris orient. canon. etc. lib. I. p. 43. §. XX. et XXI. p. 50. sqq. de Fabricio nostro, quem vocat *καλὸν ὀρθόδοξον* addit vero more suo, *utinam et fuisset orthodoxus!* *Van Mastricht* hist. iur. eccl. p. 189. sqq. cel. *Glück* in Praecogn. p. 274. sq. 277. *Harl.*

memorata *Alexii Aristenii* synopsis canonum; §. 5. de *Harmenopuli* canonum epitome; §. 6. de synopsis *Arsenii*; §. 7. de *Matthaei Blastaris*, monachi, syntagmate; §. 8. de *Poenitentiali Ioannis Ieiunatoris*, quarti eiusd. nominis patriarchae CPolitani; et de Nomocanone anonymi, qui capp. 547. constat, et ex cod. Paris. reg. MMDCLXIV. prodiit MDCLXXVII. latinitate et luce donatus notisque illustratus a Cotelerio, monumentorum eccles. gr. tomo I. Ita quoque *Fuchs* in: Bibl. der Kirchenversamml. tom. I. p. 286. sqq. de collectionibus etc. Io. Scholastici, Sophronii, synodi Trullanae, Photii, Simeonis magistri, Alexii Aristenii, Io. Zonarae, Theod. Balsamonis, Arsenii, Constantini Harmenopuli, Matth. Blastaris, Doxopatris, aliisque luculenter differit. *Harl.*

Arsenii, monachi in sancto monte Atho monasterii Philothei, ⁴⁾ τῆς ἐν τῷ ἁγίῳ ὄρει μονῆς τῆ Φιλοθέου, synopsis canonum, qui adpositis unicuique capiti canonum parallelorum numeris, ubi eiusdem argumenti alii reperiuntur, non, ut in superioribus synopsis factum est, ordine conciliorum, sed per titulos CXLI. digesti sunt. In eadem Iustelli bibliotheca canonica primam lucem vidit p. 749-784. ex MS. codice bibl. regiae Paris. addita latina versione. Vitur canonibus LXXXV. apostolicis et synodorum, Nicaenae, Ancyrae, Neocaesariensis, Gangrensis, Antiochenae, Laodiceae, CPolitanae, Ephesinae, Chalcedonenfis, Sardicensis, Carthaginienfis, ceterarumque, quae in codice Africano exstant. Laudat porro ὑπόμνημα περὶ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει (a. C. 394.) περὶ Βαγαδίου καὶ Ἀγαπίου, (ita legendum p. 771. pro περὶ Βαγαδίου καὶ Ἀγαπίου) in causa Bagadii et Agapii de episcopatu Bostrensi inter se concertantium, nec non canones synodi sextae Trullanae a. C. 680. et septimae siue Nicaenae II. a. C. 787. habitae et synodi celebratae in templo sanctorum apostolorum a. C. 861. et in templo S. Sophiae a. C. 879. Praeterea citat Apocalypsin S. Gregorii Thaumaturgi, S. Sophronii λόγος β' ἐκ τῶν συνόδων, libellum Mich. Syncelli; Anonymi λόγον περὶ τῶν ἁγίων καὶ οἰκουμενικῶν ζ' συνόδων, canones SS. Gregorii Thaumaturgi, Dionysii, Basilii, Athanasii, Timothei, qui p. 768. dicitur Apostolus, sed intelligitur patriarcha Alex. Theophili Alexandrini, Gregorii Nysseni, Patri Alex. et Cyrilli: tum versus siue σίχας SS. Gregorii theologi et Amphilochoi. S. Basilii epist. ad S. Martyrium, (ita enim legendum p. 757. Μακρυτίον, ubi Μακρυτίου editum est,) episcopum Antiochenum. Eiusdem epistolam ad Caesarium Patricium. Epistolam S. Tarasii, epistolam Gennadii patriarchae. Adhibuit etiam hic Arsenius, siue ipse composuit synopsis eiusmodi legum imperatoriarum sub titulis similiter digestarum, quorum νομικῶν κεφαλαίων numeros [P] subinde canonibus ecclesiasticis respondentes laudat, quo pacto, si illa synopsis legum et ipsa exstaret, posset haec canonum synopsis etiam Nomocanonis vices explere. Nescio, unde habuerit Iustellus, quod idem hic sit Arsenius, qui postea patriarchatum CPolitenum gessit Nicaeae a. 1255. sq. et deinde, vrbe Graecis restituta, CPoli 1261-1264. Nam patriarcham istum antea monachum fuisse non in monte Atho, sed in vrbe Nicaea et Apolloniade, testatur Ephraim chronographus apud Allatium p. 726. de consensu. Plura de Arsenio patriarcha dixi vol. VI. p. 739. 740. Vitam eius, scriptam a Maximo Planude, laudat Nic.

Cc 2

Comae.

4) De hoc Philothei monasterio in monte Atho, eiusque fundatoribus Arsenio, Philotheo et Dionysio vide *Montfauconi* Palaeographiam graecam p. 497.

Comnenus Papadopoli p. 74. praenotionum mystagogicarum. De aliis Arseniis dicere me memini vol. XI. p. 580. sqq. vbi etiam notavi, Arsenii Chartophylacis *syllogen canonum* citari a Nic. Comneno p. 192. et 219. seq. et *secundam collectionem canonum* p. 210. *Fabr. Monac.* in cod. Bavar. CXXII. est anonymi cuiusdam synopsis canonum eamque diligenter recenset cl. *Hardt.* in Aretini Beyträgen etc. a. 1804. part. 8. p. 30. sqq. qui p. 34. obseruat, illam anonymi collectionem canonum conuenire cum Arsenii synopsi canonum, a Fabricio h. l. descripta, pleraque etiam edidisse Tilium Paris. 1561. fol. „Obseruandum autem, inquit, concilii Nicaeni canones non nisi XII. in cod. isto superesse, Ancyranis sex primos deesse, canones omnes a num. 3. vsque 8. inclusiue desiderari, Chalcedonensis incipere quintum, Trullani adesse LXXVI. reliqua vero omnia vsque ad titulos deesse. Tituli (XIV.) recensiti adtribuuntur Photio, cuius nomocanon vocatur in Tilii editione praemissus; est vero sine commentario Theod. Balsamonis etc.“ Fabric. antea scripserat, se de Arseniis plura dixisse vol. VI. p. 739. 740. (edit. prima, f. p. 723. 724. ed. postea.) Sed ego quoniam in noua ed. illum conspectum chronolog. historiae CPolit. consulto omiseram, (v. supra ad vol. VIII. p. 101. sq.) h. l. ea, quae ibi Fabric. de patriarchis graecis ad a. 1255. sqq. notauerat de *Arsenio*, adponam: „Manueli, paullo ante imperatorem Ducam defuncto, succedit post eiusdem mortem *Arsenius* monachus *Autorianus*, Nicephoro Blemida dignitatem illam respuente. Vide Acropolitam, c. 53. Gregoram, Pachymerem etc. Allatum de consensu p. 724. Possenninum ad Pachymerem tom. I. p. 512. sq. *Arsenio* profugo succedit *Nicephorus*, qui eodem anno m. Nou. obiit. Vide Gregoram IV. 1. — a. C. 1261. recuperata CPoli *Arsenius* 15. Aug. restituitur. Conf. Bandurium p. 931. a. 1264. *Arsenius*, qui sacris imperatori ob excoecatam Ioannem interdixerat, a concilio deponitur. Hinc sedes per aliquod tempus vacat.“ Haecenus Fabric. de Arsenio. Plura de illo Arsenio notavi supra ad vol. XI. p. 581. — *Mosquae* in cod. synod. V. part. I. nr. 22. ἐν τῷ βίῳ τῆς ἀγίας Ἀρσενίου inc. τῆς μεγάλης Ἀρσενίου τὸν κοσμικὸν βίον ἀποφυγόντος et nr. 23. ὅτι μέγιστον ἐν ἀρεταῖς τὸ ἡσυχάζειν etc. ἐν τῷ γεροντικῷ ὁ ἀββᾶς Ἀρσένιος, ἐπὶ ᾧ ἐν παλατίῳ. v. *Matthaei* not. codd. gr. Mosq. p. 18. Add. ibid. p. 25. de cod. IX. nr. 1. Arsenii τῆς μεγάλης vita inc. ἀλλὰ τῶν σπουδαίων ἀρετῶν καὶ φιλαρέτων ἀνδρῶν μηνὶ μαΐῳ η. — p. 27. de cod. X. qui continet Arsenii, Monembasiae archiepiscopi, Ἰωνιάν v. supra ad vol. XI. p. 189. sq. et vol. IX. p. 757. sq. not. etc. *Harl.*

Sophronii, patriarchae Hierosol. a. C. 638. defuncti, collectio ex synodis MS. in bibliotheca Galliar. reginae matris in 4. memoratur a Petro Pithoeo, nec aliunde mihi nota est, qui de aliis huius Sophronii scriptis dixi vol. IX. p. 161. sqq. inprimis p. 166. sq. [conf. *Fuchs* Bibl. der Kirchenversamml. I. p. 287. *Harl.*]

Antonii Lemnii synopsis conciliorum citat Nic. Comnenus p. 216. vt *Hierothii* monachi *collectionem canonum* pag. 188. 241. 262. et *Maximi Planudae* *syllogen canonum* pag. 4.

De

De *Matthaei Blastaris* hieromonachi syntagmate canonum alphabetico composito circa a. C. 1335. quod graece et latine Guil. Beueregius edidit, dictum a me est vol. XI. p. 588. sq. [ubi plura adnotavi.] Eius codex MS. Vossianus Leidae in bibl. publica adfer-
vatur, scriptus a Ioanne Sanclamone Cyprio, 74. annos nato Romae a. C. 1512. *Fabr.* Add. *Fuchs* l. c. I. p. 287. *Assmann.* bibl. iuris orient. can. etc. lib. II. cap. 2. p. 21. sqq. *Spittler* krit. Vntersuch. des 6oten Laodic. Canons §. 9. p. 37. — De codd. vid. quoque supra inter codd. canonum apost. — *Venetiis* in cod. Nanian. CCXXVIII. *Matth. Blastaris* syntagma alphabetie. canonum et legum, (vt infra, cap. III. p. 177. vet. ed. et vol. XII. p. 367. sq. ed. vet.) atque in cod. CCXXIX. nr. 2. v. cat. codd. gr. Nan. p. 419. et 424. — In cod. LXVII. *Thomae Gale*, f. nr. 5901. cat. MSS. Angliae etc. vol. II. sunt *Matthaei Blastaris* libri V. contra Iudaeos; eiusd. conciliorum ecclesiast. synopsis; et ex eiusd. op. contra Latinos septem oecumenicor. conciliorum synopsis. *Harl.*

De *Constantini Harmenopuli*, qui circa a. C. 1380. vel 1383. obiit, Prochiro iuris canon., siue ἐπιτομή τῶν θείων καὶ ἱερῶν κανόνων, quae in *Freheri* iure graeco romano cum Io. Leunclauui versione prodiit, vide vol. XI. p. 261. sqq. Adde, quod *Dosithei* chartophylacis synopsis graecam canonum citat *Nic. Comnenus Papadopulus* p. 142. praenot. my-
flagog. *Fabr.* Add. *Pertsch.* l. c. p. 105. sq. *Douiat.* Praenott. cit. I. p. 728. sqq. de Leun-
clauui opere. — *Ballerini Fr.* de antiq. collect. can. part. IV. cap. 4. p. 582, sqq. in Gallan-
dii sylloge etc. copiose agunt de perantiqua, ex codd. et collectionibus canonum multo
vetustioribus sumta, abbreviatione canonum, quae continetur in MS. LIX. capituli Veronensis,
et alio LXXXVIII. capituli eccles. Lucanae; adnotantque, *Io. Dominic. Mansum* cod. eccles.
Lucan. notitiam dedisse in commentario de celebri cod. saeculo Caroli M. scripto, in tomo
45. opusc. P. Angeli Mariae Calogera p. 114. Idem, postquam singularum, quae compre-
hendit codex, partium argumenta recensuerunt, p. 593. sq. de vetustate codicum et col-
lectionum, ex quibus illam abbreviationem auctor deriuauit, nonnulla dixerunt p. 594. sqq.
vberrime descripserunt abbreviationem collectionis Hispanicae; quod documentum in MS.
Lucensi Hispanico inuenit Io. Baptista Perezus, Romanque misit ad Gregorium XIII. vna
cum aliis documentis curate descriptum in libro inter codd. Vat. n. MMMMDCCCLXXXVII.
Aliud huius libri exemplum peruenit in manus de *Aguirre*, qui idem Romae 1693. euulgauit
initio tomi III. conciliorum Hispaniae, et ex hoc recudi fecit et illustrauit *Caietanus Cennius*
cum inscriptione: *Codex veterum canonum ecclesiae Hispaniae.* Praeterea Perezus duo alia
eiusd. documenti exemplaria, Vigilani et Ouerense, commemorat, et P. Coustantius duo
alia recenset, in bibl. Colbertina et Coislin., qui quidem codd. spectant ad auctiorem col-
lectionem Hispanicam, quam descripserunt *Ballerini* ibid. part. II. c. 4. §. 3. p. 514. sqq.
ac §. 6. p. 520. sqq. egerunt de Perezio eiusque laboribus. Post haec *Ballerini Fr.* tabulam
primae partis p. 596. sqq. dederunt, et p. 598. sqq. ex eod. cod. Vatic. quaedam carmina
euulgarunt. De vita et aetate Harmenopuli v. *Zepernick* ad Beck. de nouellis Leonis etc.
p. 22. sqq. *Harl.*

XVI. Inter eos, qui scholiis et expositione illustrandos canones ecclesiasticos in
se susceperunt, primus locus debetur *Theodoro Prodromo*, non illum intellige, qui circa
saeculi

saeculi duodecimi initia libros de Rhodantis et Dosiclis amoribus, variaque alia scripsit, recensita a me vol. VIII. p. 137. seq. sed adhuc ineditum antiquiorem, quem τὸν τῶν ἱερῶν κανόνων πρῶτον σαφηνιστὴν adpellat Nicephorus Blemmida orat. I. de processione Spiritus S. et Nic. Comnenus p. 409. notat, scripsisse ante annos nongentos, antiquissimum canonum interpretem, Balsamone antiquiorem p. 23. 28. iuris Graecorum sacri *primum et sapientia* [P] *et aetate interpretem* p. 395. *Eius libros bis, inquit, terue percussuri, sunt enim perbreues* p. 272. et p. 265. *Exemplar Prodromi, quod penes eminentissimum Card. Brancacium legimus, mancum erat atque asteriscis ubique miserrime detruncatum.* Plura in eius laudem p. 173. *Docet hoc inprimis Prodromus ille Theodorus, quem saepe laudat Margunius,* (not. 3. ad can. Apost. not. 31. ad can. Neocaesar. not. 5. ad can. Nicaen. et alibi,) *quem ὑπέρμαχον ἔρῃσμαι τῶν κανονικῶν παραδόσεων* adpellat Georgius Coreffius, (ad synopsis Nili Rhodii ad can. 3. Apost.) *quem Leo Xanthopulus* (in can. 70. Apost.) *a quo omnia Gabriel Seuerus corrasit, εὐσεβῆ τῶν κανόνων διδάσκαλον καὶ πολυμαθέστατον ἱερέα, primum canonum magistrum, et eruditissimum nuncupat sacerdotem.* Idem p. 345. *Huic testimonio Viri iurisperitissimi, sapientissimi, quo magistro Nicetas Paphlago,* (in explicatione Psalmi IV. in fine,) *gloriatur, cuius dicta summis laudibus effert Nicephorus Blemmydes,* (in explicat. Psalmi II.) *cuius sententias omnium probatissimas palam adfirmat cum Balsamone,* (in epist. ad episc. Cypri,) *Aristenus,* (in prooemio nomocan. ad Manuelem imp.) *Blasarius,* (in compendio Syntagm. elem. γ.) *Harmoniopolus,* (in ecthesi canonum XX. h. e. Nicaenor.) *ceterique omnes, qui canones interpretati sunt nostros: quem theologum maximum et simpliciter κατ' ἐξοχὴν magistrum ipse adpellat Margunius,* (in prooemio notarum et alibi saepe,) *huic inquam testimonio, quid obiciant Photiani?* Idem Comnenus p. 364. notat, Theodorum hunc Sardicensēs canones sub Nicaenis recensere: at Harmoniopolum, licet paene in omnibus aliis Prodromum sequatur, Sardicensem synodum a Nicaena disiunxisse, et ad topicas reiecisse. Laudat iterum p. 12. 20. 31. 33. 37. 48. 57. 75. 182. 190. 212. 233. 239. 283. 291. 387. 394. etc. atque eruditum eiusdem de sacris ecclesiae synaxibus librum citat p. 73. 74. *Fabr. Conf.* supra vol. X. p. 429. vbi codd. quoque memoravi, et *Spittler.* in Meuselii *Geschichtsforscher*, part. IV. p. 79. sq. — *Theod. Prodromi* expositiones canonum sunt praeterea *Mosquae* in codd. synod. CXLIII. et CCXI. inscriptae, *ἐξηγήσεις εἰς τὰς ἐν ταῖς δεσποτικαῖς ἐκτετακταις κανόνας παρὰ τῶν ἁγίων καὶ σοφῶν ποιητῶν Κοσμᾶ καὶ Ἰωάννου· πρὸ δ' αὐτῆς προοίμιον εἰς τὸν ὁρφανοτρόφον, ἀξιώσαντα τέτρες ἐξηγήσασθαι.* Prooemium inc. εἰκάς, ἀνδρῶπε τῷ θεῷ. V. *Matthaei* Notit. codd. gr. Mosq. p. 77. et p. 141. vbi addit, canonem primum incipere: *σαυρὸν χαράξας μωϋσῆς* atque interpretationis initium esse: *γενναῖον καὶ ἡρωϊκόν.* Ibid. in codd. CLX. nr. 16. et CLXIII. nr. 3. (et in cod. *Escor.* v. *Plüer* l. c. p. 188.) est *Prochori* alius vita S. Ioannis, cuius discipulus et vnus septem diaconorum atque ἀνέψιος Stephani, primi martyris, fuisse dicitur. v. *Matthaei* l. c. p. 90. ac 94. pag. autem 159. in cod. CCXLVI. nr. 15. *Theod. Prodromi Θεολογία διὰ στίχων* sed octo tantum priores versus leguntur. — In cod. *Escorial.* *Theod. Prodromi* tetrasticha iambica et heroica in ea, quae summam dicta sunt in veteri enarratione super Hexaemeron: et alia similia in sacra dominica festa et in miracula, a Christo facta. v. *Plüer.* itinerar. per Hispan. p. 192. *Harl.*

Io. Zonaras scholia in canones, qui circa a. C. 1130. scripsit, saepius vulgata sunt graeco et latine, ^{uu)} de quorum editionibus non repetam, quae dixi vol. XI. p. 223. sq. [et ibid. de codd. egi] ubi etiam de aliis illius scriptis editis atque ineditis. Eius *ἔκθρησις* in Cantica et Psalmos graduum, MS. in bibl. Bavarica cod. CXII. in qua etiam scholia in canones adseruantur; vide catalogum MSS. pag. 17. 18. *Fabr.* sec. nouum ordinem in cod. GCLXXXVI. etiam in cod. LVIII. v. cel. *Hardt.* in Aretini Beyträgen etc. a. 1804. part. 1. pag. 35. sq. et a. 1805. part. 10. pag. 365. sq. Conf. *Assmanni* bibl. iuris orient. canon. etc. libr. I. cap. 2. §. 42. p. 44. cap. 10. p. 352. sqq. et cel. *Glück* in Praecogn. vniuersae iurispr. eccles. p. 273. sqq. qui erroris arguit *Douiatium*, libr. III. cap. X. §. 8. p. 716. (ubi Schott. quoque in not. 7. refutat Douiat.) quod Zonaram inter interpretes Photii retulit; nam Zonaras potius eos exposuit canones, qui in syntagmate canonum eiusd. Photii conscripti exstant, (de quo v. Douiat. p. 699. sq.) Nomocanonem vero non adtigit. *Harl.*

-[P] *Alexii Aristenii*, Nomophylacis et oeconomi ecclesiae CPol. qui a. C. 1166. in synodo CPol. Nicephoro patriarchae Hierosol. reslitit et a Balsamone ad can. 6. Apostol. et Trullan. 37. cum laude citatur, synopsis canonum, de qua supra p. 43. ed. vet. et ed. nou. p. 201. dictum est, scholiis illustrauit, quae Genebrardum praeter et Allatium euoluit pridem Antonius Augustinus et non vno loco allegat in notis ad veteres collectiones Decretalium. Primus ex quatuor codd. MSS. graece edidit versionemque latinam adiunxit *Gail. Beueregius* in splendido suo synodico sine pandectis canonum, Oxon. 1672. fol.

Theodorus Balsamon, scholiorum in canones auctor, a Gabr. Seuero apud *Nic. Comnenum* p. 178. praenotionum mystagogicarum male refertur ad a. C. 1430. nam, qui illo tempore vixit, alius est Mich. Balsamon, magnae ecclesiae sceuophylax, cuius anaphoras quasdam atque epistolas laudat idem Comnenus p. 143. et 181. Sed Theod. Balsamonem circa a. C. 1190. claruisse constat, de cuius scholiis in canones, eorumque editionibus vide, si placet, quae notavi vol. X. p. 375. seqq. [ubi multa de eo eiusque scholior. codd. etc. adscripsi.] Prae nimio in aulam romanam studio factum est, ut ab eodem Commeno p. 75. et p. 349. Balsamo iste mendacissimus canonum corruptor adpelletur, et p. 190. seqq. grauissimorum arguatur mendaciorum. *Fabr.* Superioribus adde: *Florentiae* in bibl. Laurent. cod. VIII. nr. 56. plut. 9. est op. de rebus ecclesiasticis, 87. capp. comprehensum, et ex Iustiniani constitut. per compendium et in modum sylloges excerptum: quam collectionem habere Theodorum Balsamonem, *Bandin.* in cat. codd. gr. Laur. I. p. 402. ostendit ex cod. Taurin. XXVI. in catal. codd. Taurin. p. 96. ubi singulorum capitum tituli ideo proferuntur, quia in Voëlli et Iustelli bibl. id opus fuit praetermissum: *Bandin.* quoque breue prooemium ex cod. exscripsit. — *Assmann.* in bibl. iuris orient. canon. libr. II. p. 585. et p. 607. sqq. *Spittler.* in krit. Vntersuchung des goten Laodiceen. Canons p. 21. sqq. cel. *Glück* in Praecognitis etc. p. 275. sqq. etc. *Harl.*

Cele.

uu) V. *Beuerig.* in praef. ad Pand. can. §. 22-25. *Harl.*

Celebrioribus illis canonum scholiastis atque illustratoribus addi poterunt hi minus noti et paucis fortasse inspecti: ")

Antonius Cubetleus, cuius explicationem canonum poenitentialium laudat *Nic. Comnenus* p. 411.

Christophorus Campanas Chius, saeculo decimo sexto clarus, cuius sylloge synodica et commentarii de canonum vi, nec non examen synodicorum frequenter ab eodem *Comneno* citantur, qui, ob singulare in canonibus illustrandis studium *Canonarchae* nomine insignem eum fuisse adnotat.

Gerasimus, monachus, cuius ecchesin canonum citat idem *Comnenus* p. 249. et explanatorem accuratissimum *Balsamonis* adpellat p. 145. Haud diuersus, ut opinor, a *Gerasimo*, Nicaeno archiepiscopo, cuius obseruationes ad septem concilia atque ecchesin canonum citat p. 398. et 192.

Ioannes, abbas S. Anastasiae, cuius scholia ad canones Nicaenos, id. p. 158.

Ioannes Ianopolus, chartularius, circa a. C. 1370. cuius explicationem canonum *Gregorii Thaumaturgi* p. 400.

[P] *Io. Lascaris Rhyndacenus*, regis Gallorum Ludouici XII. ad senatum Venetum legatus, de quo dixi vol. XI. p. 646. sqq. [ubi et ea, quae *Fabric.* olim h. l. suppleuerat, iam reduxi, et plura adieci. *Harl.*] Huius *Io. Lascaris* plura huc spectantia a *Nic. Comneno* laudantur, ut scholia in *Nili Rhodii* synopsis canonum p. 138. Explanatio canonum apostolicorum p. 253. Notae ad synodales sententias p. 251. Explanatio regularum *Nicephori CPol.* p. 139. 210. 273. De *Nicephori* istius synodiciis sanctionibus dictum vol. VII. huius bibl. p. 631.

Ioannis monachi considerationem canonum citat idem *Comnenus* p. 410. et ecchesin canonum *Trullanorum* p. 210.

Ioannis Peganii notas ad *Theodorum Prodrum*, canonum interpretem, p. 398.

Ioannis Stauracii scholia ad canones synodorum p. 398.

Leonis Magentini, qui circa a. C. 1300. elaruit, explicationem canonum poenitentialium *Petri Alexandrini* id. p. 200. et *Gregorii Thaumaturgi* p. 233. nec non libellum de neglectis canonum praeceptis, quem hortatu *Vassionensis* episcopi *Soarii* latinum fecisse et innumeris locis, ut licuit, emendasse se testatur p. 8.

Leonis

vv) *Conf. Affemann.* bibl. cit. lib. I. p. 44. sq. et in cap. VIII. (in quo a pag. 243. de synodo octaua oecumen. sub *Hadriano* papa habita, vberime agit,) p. 322. sqq. inquit, quisnam fuerit, et qua aetate vixerit scholiastes graecus, qui et acta illius synodi in compendium graece redegit,

et adpendicem graecis actis subiunxit, eumque, ostendere studuit, fuisse *Nicetam Paphlagonem*, sub finem saeculi noni et initium saeculi decimi, atque latius exponit illustratque canones XXVII. synodi. *Harl.*

Leonis Numodotae ecthesin canonum id. pag. 220. 310. et scholia ad Balsamonem pag. 325.

Leonis Sebasteni monachi ecthesin canonum p. 143. 216. 219. 249. 278. Idem hic Leo, cuius compendium legum laudat Comnenus p. 250.

Leonis Xanthopuli explicationem canonum Nicaenorum p. 195.

Manuelis Malaxi scholia ad canones poenitentiales S. Basilii p. 206.

Maximi Margunii scholia in canones apostolorum, conciliorum et patrum, grabarbaro redditos sermone, id. p. 10. 16. et passim.

Nili Rhodii explanationem canonum synodicorum, (diuersam a synoptica ^{ura}) eius enarratione de IX. synodis,) et *Georgii Coreffi* ad eum notas p. 12. 17. 188. 227. 237. 411. nec non *Ioannis Lastaris* p. 138.

Thomae Selybriae episcopi scholia in canones poenitentiales S. Basilii, p. 243.

[Memorabo adhuc *Simonis Cananati* canones ecclesiasticos, qui seruantur in cod. caef. XLV. nr. 4. infer. et init. *περὶ κανόνων ἐκκλησιαστικῶν Σίμωνος τῆς Καναναίης· Κανὼν αἱ ἐπίσκοπος εὐλογεῖ, ἐκ εὐλογεῖται.* v. *Lambec.* VIII. p. 906. *Kollar.* *Harl.*]

XVII. *Nomocanon*, *Νομοκανὼν* siue *Νομοκανόνιον*, Hármonia legum et canonum, liber ex sanctionibus ecclesiastic. seu concilior. decretis et ex legibus ciuilibus contextus, hasque cum illis componens. *Primus*, [P] vt in glossario obseruat Cangius, *Iustinianus imp.* quicquid insigne est in ecclesiasticis sanctionibus, quarum vindicem atque custodem non semel ipse se adpellat, sua voluit auctoritate stabilitum, declaratum ac poenis vindicatum. Inde factum est, vt ecclesiarum orientis episcopi eas sibi regularum collectiones concinnare coeperint, quas *Νομοκανόνια* siue *Νομοκανόνες* vocant, quorum primus auctor fuit Ioannes Scholasticus, qui *Eutychio CPol. patriarcha in exilium pulso* (a. C. 565.) *suffectus est, a Iustiniano.* De huius Ioannis Nomocanone in 50. titulos distributo, et graece ac latine edito, dixi vol. XI. p. 100. sq. vbi etiam responsum Allatio et Nic. Comneno, qui principum constitutiones de rebus ecclesiasticis ferunt impatienter, et totum illud Nomocanonum institutum velut auctoritati ecclesiae iniurium improbant. Idem hic Ioannes, de cuius collectione canonum, quam nonnulli male tribuerunt Theodorito, tradidi supra p. 35. seq. et 43. ed. vet. et ed. nou. p. 199. et 201. *Fabr.* De *Nomocanonibus*, de vi et origine nominis, et cumprimis de *Photii* Nomocanone v. cel. *Glück* in *Praecognitis* etc. p. 269. sqq. et quos ille p. 272. laudat VV. DD. De *Ioanne Scholastico* v. infra ad §. XVIII. nr. 15. et 16. ac *Spittler.* in: *Geschichte des kanon. Rechts* p. 102. sqq. p. 112. sqq. p. 183. *Harl.*

Longe

^{ura}) De hac Allatius p. 80. diatribae de Niliis, vol. V. huius bibl. ed. vet.

Vol. XII.

D d

Longe plura huius generis scripta, quibus canones et leges inter se conferebantur, olim exstitisse testatur Theodorus Balsamo ad canonem secundum Trullanum, *εἶδον γὰρ μυρία τοιαῦτα βιβλία παρὰ πολλοῖς ἀξιολόγοις ἀνδράσι, ἰνnumerable tales libros vidi apud multos non adspernandos homines.* Omnibus autem iubet praeferre, quem Photius, patriarcha CPol.^{xx)} deinde scripsit titulis XIV., quem habemus saepius editum, vt dixi vol. XI. p. 21. sqq. [conf. *Bandin.* cat. codd. gr. Laur. I. p. 395. sqq.] et de *Balsamoni*, qui Manuelis Comneni iussu scripsit, in eundem commentariis, vol. X. p. 375. sq. Hic Photii Nomocanon dictus etiam *προκανών*, quod praenissus esset a Photio collectioni canonum, de qua supra p. 27. ed. vet. et ed. nou. p. 184.

Paullo ante Balsamonem, eundem Nomocanonem Photii in compendium versibus politicis reducerat *Michaël Psellus* in gratiam Michaëlis Ducae imp.^{yy)} Illud eius *περὶ τῶν ἐν τῷ νομοκανόνῳ* opusculum in codice regio MDCCCXXXVII. [in cod. bibl. publ. sec. cat. MSS. regg. II. p. 272. ac 535. MCCLXXVII. nr. 5. et cod. MMDCLXI. *Harl.*] euoluit Cangius, qui hos illi praefixos adfert versiculos, quibus Ducam adfatur:

Ἐχε μοι γινῶσιν, Δέσποτα, καὶ τῷ Νομοκανόνος
 Συνθετὴς βίβλος πέφυκε νόμων τε καὶ κανόνων
 Κανόνων μὲν συνοδικῶν, κανόνων διαφόρων,
 Τῶν Νεαρῶν δὲ μάλιστα πανσόφων θεσπισμάτων
 Συνηγερόντα καὶ λίσσα τοῖς γραφεῖσιν κανόσιν.

Edidit graece *Franciscus Bosquetus* Paris. 1632. 8. cum Mich. Pselli synopsi legum et opusculo de septem synodis, quae ambo versibus politicis scripta sunt,^{zz)} perinde, vt illa de Nomocanone carmina, quae Allatius Constantino Psello in quibusdam codicibus tribui obseruat [P] cap. 50. libri de Psellis.^{a)} Sed illum Constantinum Psellum neutiquam diuersum

xx) V. *Glück.* modo laudatum. De Photio, eius cod. canonum post octauam synodum, cuius canones, Nomocanonem editurus, expunxisse, eorumque loco conditos a se sub titulo synodi CPolit. primae et secundae subrogasse arguitur, aliisque rebus huc pertinentibus multus est, et grauius inuehitur in illum *Assmann.* in bibl. iuris orient. canon. lib. I. cap. II. p. 35. sqq. (vbi quoque p. 43. sq. de *Balsamone* agit.) et capp. IX. et X. p. 339. sqq. nec non *Mulzer.* in Hist. cit. p. 23. sq. *Spittler.* Geschichte etc. p. 183. sqq. *Harl.*

yy) Paris. in cod. bibl. publ. MCLXXXII. in quo permulti Mich. Pselli libelli varii argumenti reperiuntur, nr. 20. idem est de iis, quae continentur in nomocanone, *Harl.*

zz) In *Meyermannii* Thes. iur. ciu. et canon. tom. I. p. 37. sqq. exstat, Mich. Pselli synopsis legum, versibus iambic. et politic. gr. edita, lat. interpr. et notis illustrata opera Fr. Bosqueti, ad-

iectae sunt obseruat. *Corn. Siebenii*, Icti. *Harl.* Repeti iussit cum notis Bosqueti selectis *Siebenii* atque emendatus ed. *L. H. Teucherus*, L. 1789. 8.

a) Supra in vol. X. p. 57. sq. ibique not. *hh.* et *ii.* *Vindob.* in cod. caes. XIII. nr. 1. v. *Lambec.* VI. part. 1. p. 100. sq. Kollar. Conf. *Suarez* Notit. Basilic. §. VII. ibique p. 23. sq. Pohlil not. *Douiat.* Praepott. citat. libr. III. cap. XI. §. 3. p. 721. sq. *Zepernick* longam doctrinamque notam ad Casp. Achatii Beck libri de Nouellis Leonis Augusti etc. pag. 49. sq. vbi quoque de *Pselli* synopsi legum, versibus iambicis, disserit; et *Christ. Godofr. Hofmann* in Historia iuris romano Iustiniani vol. I. p. 714. sqq. vbi etiam de aliis Nomocanone auctoribus, Photio, Jo. Scholastico, Matthaeo Blastare, aliisque et anonymi cuiusdam Nomocanone abbreviato, illorumque collectionum codd. atque editionibus agit. Item *Ignat. Mulzer* in Hist. legg. ecclesiast. positum. p. 24. *Harl.*

sum esse a Michaële Psello, Michaëlis Ducae praeceptore, recte videtur monere *Cangius* Glossario graeco p. 1637. voce Ὑπατες φιλοσόφων.

Anonymi Nomocanon citatur ab *Allatio* p. 39. libri de purgatorio. *Anonymi* Nomocanon abbreviatus MS. *Lambec.* VI. pag. 56. *Fabr.* f. pag. 102. ed. Kollar. in cod. XIII. nr. 3. *Harl.*

Manuelis Malaxi Nomocanonem citant idem *Allatius* diatriba de Georgiis et Nic. Comnenus praenot. myslagogicarum p. 61. 188. 192. 220. etc. *Fabr.* Plura v. supra, ad vol. XI. p. 668. sq. *Venet.* in cod. Naniano CCXXXII. nr. 9. *Manuelis Notarii Malaxi* collectio canonum, et in cod. CCXXXIV. eiusd. Nomocanon. Vterque est lingua gr. vulgari scriptus: v. cat. codd. gr. Nanian. pag. 427. et 429. vbi Mingarellius ex utriusque initio plura descripsit. *Harl.*

Matthaei Blastaris etiam syntagma, quia leges confert, Nomocanonibus adscribi merito potest, vt dixi vol. XI. p. 588. sq. [ibique v. not. *e. Paris.* in bibl. publ. duodecim codd. v. cat. MSS. Par. regg. II. p. XXVII. *Harl.*]

Maximi Planudae Nomocanon ab eodem Comneno laudatur p. 363.

[*Ioannis Trulini*, Cretensis, Νόμιμον siue Nomocanon, collectus ex testimoniis S. scripturae, SS. patrum, conciliorum, legum ciuiliū, nouellarum Iustiniani, Leonis Sapientis, Constantini et Alexii, Nomocanonis Photii, Balsamonis, Zonarae, Sifinnii, Xiphilini, Constantini Harmenopuli, iuris graeco-romani, (quod hic vocatur ἀνατολικὸς νόμος,) et aliorum. Inc. ὁ θέλων σωθῆναι, καὶ εἰς ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας ἐλθεῖν v. *Mingarellii* cat. codd. gr. Nan. p. 428. qui, continentur, ait, fortasse hic duo Nomocanones, etsi videri possit vnus. At siue vnus sit, siue duo Nomocanones; illud certum est, prius hic occurrere Nomocanonem, in quo non seruatur litterarum ordo, siue alphabeticus; tum alium sequi, in quo omnia digesta sunt ordine alphabetico, ab Alpha vsque ad ω.

Ibidem in cod. CCXXXV. canonum collectio, in capitula diuisa: — in cod. CCXXXVI. nr. 1. index omnium synodorum; deinde tabula operis cuiusd. canonicum ius complectentis, et in titulos XIV. distributi; nr. 2. canones apostolici, et Nicaeni concilii aliarumque synodorum, tum Basilii, Timothei Alexandrini, Io. Ieiunatoris, Nicetae metropolitae Heracleensis, Nicolai, patriarchae CPolitani, Theodori Studitae, Petri, chartophylacis magnae ecclesiae, ac demum Cabasilae, episcopi Dyrrachii, canones. — In cod. CCXXXVII. in capitula canonica mixto-barbaro sermone. — In cod. CCXXXVIII. et cod. CCXXXII. nr. 8. *Simeonis Scholarii* hieromonachi collectio canonum e synodis; ex Basilio, Nysseno, Theodoro Studita, Methodio, patriarcha CPolit. Niceta Heracleensi et aliis: in cod. CCXXXIX. aliquot capitula canonica. Pariter in cod. CCXXVI. sunt varia scripta, quae huc referri possint. v. catal. codd. gr. Nan. p. 414-431.

Acacii monachi commentarius perpetuus in magnum canonem Andreae, qui Hierosolymitanus adpellatur, *Paris.* in bibl. publ. cod. CCCLXXI.

D d 2

Elias,

Elias, cognomento *Geueri*, a d. 15. Julii a. Graecorum 1204. a. Christi 893. Damasenus Nestorianorum sectae metropolita, scripsit Nomocanonem arabicum, in duas partes distributum, quem recenset *Assermannus* in bibl. oriental. tom. III. part. 1. p. 513. coll. p. 367. sq. Idem ibid. p. 277. sq. ex catal. librorum syror. Ebediesu de synodis occident. s. de earum canonibus agit; occidentales autem, adnotante Assermannō, vocat Sobensis Syros, Graecos, Latinos, aliosque, quos orientalibus Chaldaeis Chaldaeorumque Nestoriano patriarchae subiectis Persis atque Indis opponit. — Idem *Ebediesu* ibid. p. 279. sq. synodos orientalium et collectores canonum enumerat: p. 332. idem suam ipsius breuem collectionem canonum synodicorum memorat, et Assermannus in longa nota et codd. illius Vaticanos Syriac. citat, et vberime illustrat recensetque. Conf. eumd. *Assermann.* p. 366. sqq. et add. *Spittler* Geschichte des kanon. Rechts §. 48. p. 180. sq. *Harl.*]

Non omittendum etiam, Nomocanonis nomine venire interdum collectiones et synopses canonum nudas, in quibus nulla ciuiliū legum mentio, quod et illi legum instar esse debeant, vt notauit Guil. Beueregius prolegomm. ad synodicon §. 29. et in codice canonum illustrato lib. 1. cap. 15. Talis est synopsis canonum, quam graece et latine edidit Cotelierius tom. 1. monument. p. 68-158. capitibus CXLVII. Inscriptur: ἀρχὴ τῶν νομοκανόνων. Κανόνες τῶν ἁγίων ἀποστόλων καὶ τῶν ἑπτὰ οἰκουμενικῶν συνόδων, περὶ ἀρχιερέων, ἱερέων, μοναχῶν μεγασχημῶν καὶ ἄλλων μοναχῶν καὶ λαϊκῶν. Deinde Nomocanones etiam adpellant canonaria siue libros canonum poenitentialium, vt illum Io. Nestleus, de quo dixi vol. X. p. 108. sqq. vel *Matthaei Blastaris*, de quo ibid. p. 590. vel *Manuelis Malaxi*, de quo p. 668. sq.

XVIII. Iuuat his, quae de collectionibus canonum veteris ecclesiae hactenus dixi, subiungere notitiam operis duplicis praestantissimi, quibus nemo huic studio deditus libenter carebit, et quorum alterum ^{b)} Iustellis et Voëllō, ^{c)} alterum Beueregio ^{d)} debemus. Prioris [P] titulus hic est: *bibliotheca iuris canonici veteris, in duos tomos distributa, quorum unus canonum ecclesiasticorum codices antiquos tum graecos tum latinos complectitur, subiunctis vetustissimis eorundem canonum collectoribus latinis: alter vero insigniores iuris canonici veteris collectores graecos exhibet. Ex antiquis codicibus MSS. bibliothecae CHRISTOPHORI IVSTELLI. Horum maior pars nunc primum in lucem prodit, cum versionibus latinis, praefationibus, notis et indicibus huic editioni necessariis. Opera et studio GVILIELMI VOELLI, theologi ac socii Sorbonici, et HENRICI IVSTELLI, Christophori F. Lutetiae Paris.*

^{b)} *Christophorus Iustellus*, pater, christianissimi regis a secretis, diem obiit Parisiis mense Iulio a. 1649. aetat. 70. vt discas ex Sarrauii epistolis p. 256. edit. primae. *Henricus Iustellus*, filius, patri primum in munere Secretarii successit, deinde aliquot ante reuocatum edictum Nannetenſe annis, religionis causa, (erat enim reformatis sacris additus,) contulit se in Angliam et bibliothecarius regis magnae Britanniae obiit

Londini a. 1692. Vide *Caroli Ancillonii* vitas eruditorum quorundam editas gallice, Amst. 1709. 8. p. 220. seq.

^{c)} *Guil. Voëllus*, theologus Sorbonicus, cum Ioanne Voëllō Iesuita non confundendus.

^{d)} *Guil. Beueregius*, episcopus Afaphensis, cleri Anglicani ingens gloria, diem obiit supremum 5. Martii 1708. aet. 71.

Parif. apud Ludouicum Billaine in maiori aula palatii, ad infigne magni Caesaris, et Sancti Augustini, 1661. fol. Fabr. Conf. Affemann. bibl. iuris oriental. canon. lib. I. c. 2. §. 12. pag. 30. sqq. — Vtriusque operis et Iustellorum et Beuerigii partes singulas late designat Spittler. in: Geschichte des kanon. Rechts p. 285-296. idem p. 95. sqq. indicat, quomodo Iustellus in condendo codice canonum ecclesiae versatus sit, et de eo iudicat §. 23. p. 97. sqq. Idem in: Kritische Vntersuchung des 6ten Laodiceen. Canons, §. 5. p. 20. sqq. de Iustellorum et Beuerigii opp. ac labore curate agit iudicatque, et p. 25. sqq. historiam illorum locaque notatu digna ex *Ballerinor.* diss. de antiquis canonum collectionibus, part. I. cap. 1. p. 8. sq. (plura de Iustell. opera leges ap. eosd. in *Gallandii* sylloge etc. tom. I. p. 240. sqq.) atque ex *Baluzii* praefat. ad opusc. P. de Marca, Parif. 1681. a nr. 10-13. in nota subiicit. — *I. G. Walchii* bibl. theolog. select. tom. III. p. 875. sqq. qui iam quoque de opere Beuerig. laudat *Schmidium* in Sagittarianae introductionis in histor. eccles. tom. II. p. 763. et 765. *Io. Fabricii* Histor. bibl. Fabric. part. II. p. 135. *Clement* Bibliotheca curieuse histor. et critique, tom. III. p. 267. et *Baumgarten* Nachrichten von merkwürd. Büchern part. III. p. 354. sqq. *Harl.*

In primo tomo.

- 1) Codex canonum ecclesiae vniuersae, *) a concilio Chalcedonensi et Iustiniano imp. confirmatus, graece et latine, (emendatior, quam in prima editione Parisiensi a. 1610.) p. 29.
- 2) *Christophori Iustelli* Notae in codicem ecclesiae vniuersae, emendatae et auctae p. 69.
- 3) Codex canonum ecclesiasticorum *Dionysii Exigui* siue codex canonum vetus ecclesiae romanae, ex antiquissimo DCC. amplius annorum codice MS. bibliothecae Christophori Iustelli seorsim antea editus Parif. 1628. 8. p. 101.
- 4) Epistola synodica S. Cyrilli et concilii Alexandr. contra Nestorium, a Dionysio Exiguo in latinum sermonem translata; incipit: *Quum Saluator noster aperte pronunciet, dicens, qui diligit patrem aut matrem super me,* p. 176.
- 5) Collectio decretorum pontificum romanorum, f) auctore Dionysio Exiguo, p. 183.
- 6) Altera collectio decretorum pontificum rom. collectioni Dionysianae addita, g) p. 249.
- *7) Prisca canonum editio latina p. 277. complectens canones conciliorum Ancyрани, Neocaesariensis, Nicaeni, Sardicensis, Gangrensis, Antiocheni, Laodicensis, Constantinopolitani et Chalcedonensis; nunc primum edita ex vetustissimo MS. Christophori Iustelli codice DCCC. annorum, cui similis exstat in bibl. Vaticana laudatus
Dd 3 a Sir-

e) de hoc supra pag. 41. ed. vet. et ed. nou. p. 199.

f) p. 12. seq. ed. vet. et ed. nou. p. 157

g) p. 13. ed. vet. et ed. nou. p. 159. [conf. Spittler Geschichte des kanon. Rechts, §. 33. p. 129. sqq. *Harl.*]

a Sirmondo in diatriba de regionibus suburbicariis. [P] In hoc Sardicensium canonum fragmenta p. 289. statim ^{b)} Nicaeno concilio subiiciuntur.

8) Codex canonum ecclesiae Africanae, ^{c)} graece et latine, ex editione Christoph. Iustelli a. 1615. 8. in multis emendata p. 321.

9) *Christoph. Iustelli* Notae et observationes in codicem ecclesiae Africanae p. 418.

10) *Fulgentii Ferrandi*, ecclesiae Carthagenensis diaconi, breuiatio canonum p. 448. *Fabr.* *Fulg. Ferrandi* breuiatio can. primum prodiit cum *Cresconio* s. *Cresconio*, opera *Franc. Pithoei*, Paris. 1588. 8. etc. v. infra, §. XX. nr. 6. et *Fabricii* nostri bibl. med. et inf. latin. tom. II. p. 219. ed. Mans. Add. *Petri de Marca* diss. de veteribus canonum collectt. cap. 4. §. 21. in *Gallandii* sylloge etc. I. p. 186. inprimis ibid. p. 571. sqq. et 582. sqq. *Ballerin. Fr.* de ant. collectt. canonum, part. IV. cap. 1. de *Ferrandi* breuiatione, et cap. 3. de breuiario et collectt. *Cresconii*, atque de codd. — *Spittler*, in: *Gesch. des kanon. Rechts*, §. 54. p. 196. sqq. de *Ferrandi* breuiat. qui quoque futuro eius editori salubria dat praecepta. — De eodem *D. Henr. Phil. Conr. Henke* in: *Allgem. Geschichte der christl. Kirche*, part. I. ed. IV. p. 339. sq. — et *Schroeckh.* *christl. Kirchengesch.* part. XVII. p. 391. sq. qui a p. 361-395. collectiones legum eccles. persequitur. — *Douiatius* in *Praecognitis* etc. lib. III. cap. 16. p. 28. sqq. de *Ferrando*, et cap. 18. p. 33. sqq. de *Cresconio*, eorum aetate, libris, et p. 37. in nota Schotti, de edit. — De utroque cel. *Glück* in *Praecognitis* etc. p. 267. sqq. qui quoque ex adlatis excerptis docet, *Breuiationes* siue *Breuiaria canonum* non nisi fuisse indiculos, secundum materiarum seriem digestos, et talem canonum componendorum rationem a vera iurisprudentiae ecclesiasticae cultura longe admodum distare, *Harl.*

11) *Cresconii*, episcopi Africani, breuiarium canonum p. 456. *Fabr.* Conf. paullo ante ad *Ferrandum* adnotata; et infra, §. XX. nr. 6. et 8. *Fabricii* nostri bibl. med. et inf. lat. tom. I. p. 433. sq. — *Petri Coustant* diss. de antiquis canonum collectt. §. VII. p. 115. sqq. in *Gallandii* sylloge etc. tom. I. qui animaduertit, *Cresconium* saeculo VII. floruisse, atque ultra a. Ch. 690. vitam produxisse; tum vberius demonstrat, utramque *Cresconiani* operis inscriptionem, *breuiarium canonicum*, et *concordia canonum* ap. Chiffletium in collectionem eius quadrare; ideoque *Baronium*, *Voellium* ac *Iustellum*, et *Chifflet.* (not. in *Ferrand.* et *Crescon.* p. 259.) atque *Anton. Pagium* (in critica historico-chronol. ad a. C. 527. nr. 14.) errasse, arbitratos, a *Cresconio* praeter canonicum breuiarium adornatam fuisse ampliorem quamdam collectionem, quae integras pontificum rom. litteras complecteretur, ideoque *Cresconii* opus duas in partes secuisse, et primae parti, siue breuiario titulum

^{h)} Conf. *Steph. Baluzii* praef. ad opera postuma *Petri de Marca*, et *D. Tho. Ittigium* de bibliothecis patrum p. 767. sq. [*Ballerin.* in *Gallandii* sylloge I. pag. 248. sqq. part. I. cap. 2. *Harl.*]

ⁱ⁾ de hoc supra p. 42. ed. vet. et ed. nou. p. 200.

lum *concordiae canonum* abiudicasse. Tum p. 117. illi haud omnino indubitatam esse videtur, *concordiam*, siue ultimam collectionis partem, esse Cresconii foetum, sed ab alio posthaec conceptum, vti ipsi codd. adfentiuntur: nec tamen id de tripode quasi pronuntiare audeat. Sed rem felicius expediuerunt *Ballerinii* de antiq. collectt. part. IV. cap. 3. in Gallandii sylloge etc. I. p. 582. sqq. plures codd. nacti. In quatuor codd. quos Coustantii sodales inspexerant, praemittitur collectioni Dionysio-Hadrianæ tantum Breuiarium Cresconianum, quod ex illa excerptum fuit. In sex aliis exemplaribus, Veronensi LX. quod ætati Cresconii proximum est, Vatic. palat. DLXXIX. Vatican. reginae DCCCXXXIX. Vatican. MCCCXXXVII. et MMMMMDCCXXXVIII. atque Vallicellano XVIII. *breuiarium* cum *libro canonum* ita coniungitur, vt vtrumque eiusdem Cresconii opus esse liqueat, atque breuiarium, quod in codd. rectius inscribitur *capitula*, esse perspiciatur velut index seu tabula capitulorum amplioris operis, seu libri canonum. Tum plura addit de canonum libro, *concordia*, a *breuiario* diuerso, etc. — *Mastricht* hist. iuris eccles. nr. 181. sqq. p. 189. sqq. — *Schroeckh*. christl. Kirchengeschichte part. XX. p. 96. sq. *Harl.* inprimis cfr. *H. P. C. Henke* diff. de Cresconii concordia canonum eiusque cod. MS. Helmstad. 1788. et in Henkii opuscc. acad. p. 165. sq.

- *12) Indiculi duo in Ferrandum et Crisconium, quorum vnus materiam canonum, alter vero consonantiam et discrepantiam inter vtrumque declarat, e MS. exemplari Guilielmi Blueti, in Senatu Paris. aduocati, nunc primum editi, p. 467.

In Appendice tomi I.

- 13) *Martini Braccarenfis* episcopi collectio orientalium canonum, adscriptis ad margines tum variis lectionibus tum fontibus, ex quibus canones illi depromti sunt, cura et studio *Io. Doniatii*, sacrorum canonum professoris regii, cuius notae primum editae, illustrata, pag. 7. *Fabr.* Conf. *Doniat.* Praenott. canon. lib. III. cap. 17. tom. II. p. 30. sqq. et *Schroeckh*. libr. cit. part. XVII. p. 392. sqq. qui copiose de eo agit. Plura v. infra §. XX. nr. 9. vbi alia addentur. *Harl.*

- *14) *Crisconii*, episcopi Africani, alterum opus, quod liber canonum, seu concordia canonum inscribitur, in quo integri conciliorum canones et pontificum decreta referuntur. Ex codice MS. bibliothecae Claromontanae S. I. nunc primum editum p. 33 [v. ad nr. 11.]

In Secundo tomo.

- *15) *Ioannis*, Scholastici dicti, ex presb. Antiocheno patriarchae CPol. collectio canonum ⁴⁾ in quinquaginta titulos distributa, graece et latine, primum edita e codice MS. bibl. Claromontanae S. I. collato cum altero Petri Seguierii, p. 499. *Fabr.*
De

⁴⁾ vide supra p. 35. ed. vet. et ed. nou. p. 193. sq.

De *Ioannis Antiocheni* collectione canonum et Nomocanone huiusque codd. Vin-
dobon. caesar. et Vaticanis, vide etiam *Assmann.* in bibl. iuris orient. canon. etc.
libro III. cap. XI. p. 349. sqq. qui p. 354-414. copiose persequitur singulos titulos,
atque codd. Vatic. DCCCXXXX. et DCXXXX. confert cum Iustelli et Voëllii col-
lectione; denique p. 414-421. recenset titulos, qui supersunt in vetustissimo cod.
Vatic. DCCCXXXIII. qui cod. ob suam vetustatem geminum Ioannis Antiocheni
opus, plus, quam reliqui codices, repraesentare videtur Assmanno. Conf. quoque
Kollar. not. B. ad Lambec. VI. part. 1. p. 121. sqq. de cod. caes. XVII. nr. 1. *Harl.*

- *16) Eiusdem Ioannis Scholastici Nomocanon, ^{l)} graece et latine e codice MS. biblio-
thecae regiae nunc primum in lucem editus, collato codice Oxoniensi, p. 603. *Fabr.*
De *Nomocanone* Io. Antiocheni multus est *Assmann.* libr. cit. cap. XII. p. 422. sqq.
pariterque edit. Voëlli ac Iustelli per singulos titulos comparat cum codd. Vatic.
praecipue cum codd. DCCCXXXX. et DCXXXX, tum ibid. in cap. XIII. p. 450-
474. eiusd. Ioannis capita novellarum constitutionum sine, vt rectius legitur in
cod. Vatic. DCCCXXXIII. (quem diligenter contendit cum edit. Voëlli ac Iu-
stelli.) *capita ex nouellis constitutionibus de ecclesiastica dispositione*, vberius per-
censet aliaque adiungit explicatque: denique p. 474-478. refert SS. *patrum epistolas* cano-
nicas, subiunctas in cod. Vatic. DCCCXXXIII. *Harl.*

[P] *17) *Alexii Aristenii* ^{m)} vel antiquioris potius scriptoris synopsis canonum, graece et
latine e codice MS. biblioth. regiae primum edita p. 673.

- *18) *Simeonis* ⁿ⁾ magistri et logothetae epitome canonum, graece et latine e codice MS.
eiusdem bibl. regiae primum edita, p. 710.

- *19) *Arsenii* ^{o)} monachi, patriarchae CPol. diuinorum canonum synopsis siue Nomoca-
non, graece et latine primum editus ex codice MS. eiusdem bibl. regiae, p. 749.

- 20) *Photii*, patriarchae CPolitani, Nomocanon ^{p)} cum *Theod. Balsamonis*, patriarchae
Antiocheni, commentariis, graece et latine e codice MS. bibl. Palatinae a. 1615. 4.
editus a Christoph. Iustello, in hac vero editione ad codicem MS. eminentiss. car-
dinalis Mazarini collatus, cum prolegomenis eiusdem Photii e codice bibl. Oxo-
niensis graece et latine nunc primum editis, p. 789.

- 21) Eiusdem *Photii* opusculum de septem synodis oecumenicis, ex epistola ad Michaë-
lem Bulgariae principem, graece et latine p. 1141. incipit: *ἡ πρώτη καὶ οἰκουμένη*
αἰγία σύνοδος.

22) *Nili*,

l) p. 49. ed. vet. et ed. nou. p. 210.

m) de hac supra pag. 43. ed. vet. et ed. nou.
pag. 202.

n) ibid.

o) p. 44. ed. vet. et ed. nou. p. 203.

p) p. 49. ed. vet. et ed. nou. p. 210. [et supra
ad §. X. *Assmann.* l. c. tom. I. pag. 40. sq.
Harl.]

- 22) *Nili*, metropolitae Rhodii, de sanctis et oecumenicis synodis enarratio synoptica graece et latine p. 1155. incipit: ὁ πειμὴν ὁ καλὸς ὁ γινώσκων τοὺς ἰδίους.
- 23) Auctoris *anonymi* de sex oecumenicis synodis opusculum, graece et latine, p. 1161. incipit: χρεὶ γινώσκειν ὅτι εἰσὶν αἱ ἁγία καὶ οἰκουμενικαὶ σύνοδοι. Haec tria opuscula de synodis etiam cum Photii Nomocanone Christoph. Iustellus vulgauerat Paris. 1615. 4.
- 24) *Συνόδικον* siue *libellus synodicus anonymi* auctoris, omnes synodos tam orthodoxas, quam haereticas a tempore apostolorum ad octauam oecumenicam complectens graece et latine, ex editione *D. Ioannis Pappi* et cum eius versione p. 1166.
- *25) *Theod. Balsamonis*, collectio constitutionum ecclesiasticarum e Codice, Digestis et Nouellis Iustiniani congecta, olim a *Io. Leunclauio* latine sub Paratitlorum nomine primum edita Frf. 1593. 8. nunc vero e duobus antiquissimis codicibus MSS. inter se collatis, graece primum vulgata cum eiusdem *Io. Leunclauii* versione in multis emendata, p. 1217. subiunctis imp. Heraclii Nouellis, p. 1361.
- [P] 26) *Carolus Annibalis Fabrotti* notae perpetuae in eandem collectionem Theodori Balsamonis, primum editae, p. 1377.
- 27) *Io. Leunclauii* in paratitla, notatorum libri duo, p. 1421-1478.

Sunt quidam, non adeo multi tamen, in hac bibliotheca errores admissi, vnde paullo acerbior censura Cotelerii tom. 3. monum. p. 628. *Stupenda plane sese passim exerit editorum bibliothecae iuris canonici veteris negligentia.* *Ii* Saccophoros in Sarcophoros mutauerunt p. 708. 740. quemadmodum et ῥύπη in ῥέπη ibidem, ἀεγτες vel ἀεγες in ἀεγες vel ἀεγες p. 702. 746. Ἀγαπίς in ἀγάπης p. 771. *Basilidem* Dionysii Alexandrini in βασιλίδα reginam, et magni Basilii chorepiscopus in archiepiscopus p. 794. denique τέκνα in τινὰ p. 768. *Ad haec verterunt* p. 704. 748. μέλη, mel; ac σαπὲ τετράδα, quatuor tempora, ut alia confimilis farinae bene multa praeteream, in quibus quis risum teneat?

XIX. *Guil. Beueregii*, ecclesiae anglicanae tunc presbyteri, (postea episcopi Aphenfis,) synodicum siue pandectarum canonum SS. apostolorum et conciliorum ab ecclesia graeca receptorum, nec non canonicarum SS. patrum epistolarum, vna cum scholiis antiquorum singulis eorum adnexis, et scriptis aliis huc spectantibus, graece et latine, quamplurima e bibliothecae Bodleianae aliorumque MSS. codicibus nunc primum edita, reliqua cum iisdem MSS. non mediocri fide et diligentia collata, totum opus in duos tomos diuisum cum prolegomenis eruditis et locupletibus adnotationibus lucem vidit Oxonii e Theatro Sheldoniano sumptibus Guil. Wells et Roberti Scott, bibliopolarum Londinensium 1672. fol. *Fabr.* V. ad init. antecedentis paragraphi, item, *Buddeum* in Isagoge historico-theolog. ad theologiam vniuers. tom. II. p. 744. sq. 756. sq. — *Io. Fabric.* in Hist. biblioth. Fabric. tom. II. p. 335. sqq. — *Assmann.* in bibl. iuris orient. can. tom. I. p. 46. sqq. —

Portsch Historie des Kanon. vnd Kirchenrechts p. 107. sqq. qui etiam laudat *Io. Petr. Gibert* corpus iuris canonici tom. I. prolegomm. part. I. tit. XXIV. cap. 5. — *Io. Christoph. Wolf* in Anecdotis graecis sacris et profanis, tom. IV. (Hamburg. 1724. 8.) p. 113. sqq. edidit collationem synodici Beueregiani cum tribus MSS. codd. ac p. 165. sqq. subiecit obseruatt. et emendationes, quas *Cl. Salmafius* ad codicem ecclesiae Africanae, a *Christph. Iustello* Par. 1615. 8. editum, manu sua consignauit. *Hart.*

Tomo primo.

Prolegomena editoris p. XXIV.

Canones LXXXV. SS. apostolorum, cum scholiis *Theodori Balsamonis* et *Io. Zonarae* plurimis in locis auctis et emendatis, addita veteri cuiusque canonis epitome et *Alexii Aristeni* in eandem scholiis. p. 1.

Canones XX. concilii *Nicaeni*, primi oecumenici a. C. 325. cum scholiis, vt supra p. 58.

Canones VII. concilii *CPolitani primi*, siue secundi oecumenici a. C. 381. cum scholiis etc. pag. 85.

Canones VIII. concilii *Ephesini*, oecumenici tertii, a. C. 431. cum scholiis etc. p. 99. subiuncta epistola Ephesinae synodi ad synodum in Pamphylia de Eustathio, qui fuerat eorum metropolitanus, cum scholiis etc. p. 106.

[P] Canones XXX. concilii *Chalcedonensis*, a. C. 451. oecumenici quarti, cum scholiis etc. p. 111.

De quinta et sexta synodo, Balsamonis et Zonarae adnotationes, p. 150.

Canones CII. concilii sexti in *Trullo*, a. C. 680. cum scholiis etc. p. 152.

Canones XXII. concilii *Nicaeni secundi*, septimi oecumenici dicti, a. C. 787. cum scholiis etc. p. 284.

Canones XVII. concilii *CPolitani primi et secundi* dicti, a. C. 861. quod in templo SS. apostolorum habitum est, cum scholiis etc. p. 331.

Canones III. ^{q)} concilii *CPolitani*, a. C. 879. in templo S. Sophiae habiti, cum scholiis etc. p. 360.

Canon et acta concilii *Carthaginensis*, a. C. 255. sub S. Cypriano habiti de haereticorum rebaptizatione, cum scholiis etc. p. 365.

Cano-

^{q)} Confer *Lambecium* VIII. p. 413. [p. 874. recensitis, variorum concilior. CPolitau. canones sqq. Koll. de cod. XLIV. nr. 18. In pluribus autem codd. caes. in illo vol. VIII. a Lambecio adseruati sunt. *Hart.*]

- Canones XXV. concilii *Ancyran*i, a. C. 314. cum scholiis etc. p. 375.
 Canones XV. concilii *Neocaesariensis*, a. C. 314. cum scholiis etc. p. 402.
 Canones XXI. concilii *Gangreni*, a. C. 326. cum scholiis etc. p. 415.
 Canones XXV. concilii *Antiocheni*, a. C. 341. cum scholiis etc. p. 429.
 Canones LX. concilii *Laodicensi*, a. C. 367. cum scholiis etc. p. 453.
 Canones XXI. concilii *Sardicensis*, a. C. 347. cum scholiis etc. p. 482.
 Codex canonum ecclesiae Africanae, (de quo supra p. 39. et 42. ed. vet. et ed. nou. p. 197. et 200.) cum scholiis Balsamonis, Zonarae et Aristeni, pag. 509. [v. ad init. huius §. *Harl.*]
 Ex actis concilii CPol. de causa Agapii et Bagadii, a. C. 394. cum scholiis Balsamonis et Zonarae. p. 678.
 Iosephi Aegyptii prooemia et paraphrasis in quatuor priorum generalium conciliorum canones, Nicaeni, CPolitani, Ephesini et Chalcedonensis, arabice cum latina versione Guil. Beuererii, p. 681-727. [v. ad §. XV. init. not. et not. ad §. XVII. sub fin. de *Elia.*]

Tomo secundo.

Cum scholiis Balsamonis et Zonarae exhibentur graece et latine:

1. *Dionysii* Alex. epistola ad Basilidem, diuisa in canones IV. p. 1.
2. *Petri* Alexandrini archiep. et martyris canones XV. ex eius sermone de poenitentia p. 8. *Fabr.* v. paullo post in nr. 17. de Blastaris syntagmate. — M. Basilii, Tarasii, Dionysii Alexandrini, *Petri Alexandrini* martyris, Gregorii thaumaturgi, Athanasii M., Gregorii Nysseni, Timothei Alexandrini et Cyrilli Alexandrini Canones, Gregorii theologi et Amphilochoi de libris initiatis, nec non SS. apostolorum et sedecim conciliorum canones aliaque scripta, ad ius pertinentia canonicum *Monac.* in cod. Bauar. CXXII. quem late recenset *Hardt* in: Aretini Beyträgen etc. a. 1804. part. 8. pag. 30. sqq. *Harl.*
3. *S. Gregorii* Neocaesariensis, thaumaturgi, epistola canonica, diuisa in canones XI. de iis, qui in barbarorum incurfione idolothyta comederant, et alia quaedam peccata commiserant, p. 24.
4. *St. Athanasii* 7) epistola ad Amunem monachum, p. 36. et ex epistola [P] vndequadragesima *ἡγορασμένη* siue festali p. 42. Eiusdem epistola ad Rufinianum p. 44.

E e 2

Cum

7) Conf. infra in recensione conciliorum editorum an. 372. In codd. caef. *Vindobon.* XLIV. nr. 22. 32. 33. atque XLV. nr. 25. et 43. sunt *Athanasii* epp. ad Amunem monach. et Rufinia-

num, et ad posteriorem epistola in cod. LIII. nr. 26. v. *Lambec.* VIII. p. 875. 886. sq. 914. 930. et 1012. sq. Ibid. p. 147. in cod. XLV. nr. 63. est alius eiusd. canon. *Harl.*

Cum scholiis Balsamonis, Zonarae atque Aristenii:

5. *S. Basilii* ad Amphilochoium Iconii episcopum epistola prima, diuisa in canones XVI. p. 47. secunda can. XVII-L. p. 73. et tertia can. LI-LXXXV. p. 109.

Cum scholiis Balsamonis:

6. Eiusdem *S. Basilii* ex alio sermone ad b. Amphilochoii epistolam de ciborum differentia, p. 318. Ad Diodorum Tarsensem episcopum de eo, qui duas sorores in matrimonium duxit, p. 319. Ad Gregorium presb. vt separatur a muliercula, cum qua habitabat, p. 322. Ad chorepiscopos, ne sine ipso fiant ministri praeter canones, p. 375. Ad episcopos sibi subiectos, ne propter pecunias ordinent, *μη χειροτονῶν ἐπὶ χερίμασιν*, p. 375. Ex capite XXVII. et XXIX. libri ad Amphilochoium de Spiritu *S.* p. 376. 379.
7. *S. Gregorii* Nysseni ad *S. Letoium* Melitenes episcopum canones VIII. p. 381.
8. *Timothaei* Alex. qui patribus 150. in concilio CPol. a. C. 381. interfuit, responsa canonica ad interrogationes ei propositas de episcopis et clericis, p. 65. *Fabr.* Legendum esse non, *de episcopis et clericis*, sed *quum interrogaretur a quibusdam episc. et clericis*, *παρα τινων ἐπισκόπων* etc. idque patere ex cod. *Vindob.* caesar. XII, nr. 16. (in quo adseruantur *Timothei* Alex. responsa canonica,) contra *Beuerigium* et *Fabric.* nostrum monet *Kollar.* in Supplement. ad *Lambecii* comment. I. p. 114. sq. Conf. etiam supra in vol. XI. pag. 720. sq. In eod. cod. caesareo a num. 12. sunt quoque, quae h. l. a *Fabric.* memorantur nr. 11. 12. 5. 4. et quaedam *Nicephori* ac *Nicetae* epistolae canonicae. *Harl.*
9. *Theophili* archiepiscopi Alex. quum sancta *Theophania* in die dominico instarent, pag. 170. Eiusdem *Commonitorium*, quod accepit *Ammon* propter *Lyco*, *διὰ τὴν Λυκῶν*, diuisum in canones X. ibid. Eiusdem narratio de iis qui dicuntur *Cathari*, p. 174. Ad *Agathonem* episc. ibid. ad *Mennam* episcopum p. 175.
10. *S. Cyrilli*, archiepiscopi Alex. epistola canonica *ἐν τοῖς ὕμνοις* ad Domnum, diuisa in canones III. p. 175. Eiusdem ad episcopos in *Libya* et *Pentapoli*, p. 178.
11. *S. Gregorii* Naz. versus, quinam libri *Vet.* et *Noui Test.* legendi sint, p. 178.
12. *S. Amphilochoii* ex iambis ad *Seleucum* de eodem argumento, p. 179.
13. *Gennadii* patriarchae CPol. et sanctae cum eo congregatae synodi ad metropolitanos et papam vrbis *Romae*, epistola encyclica. Incipit: *ὁ δεσπότης ἡμῶν καὶ Θεὸς καὶ σωτὴρ*. Concilium illud celebratum est [P] circa a. C. 459. *) Notandum autem est ea, quae pro *Balsamonis* scholio subiiciuntur, non esse *Balsamonis*, sed partem epistolae *Gennadii*, vt post *Baronium* a. C. 459. multi iam notarunt. Confer *Labbei* con-
- 5) Ita *Baronius*, non plane certa coniectura. Vide *Tillemontium* tom. XVI. memor. p. 71.

concilia tom. 4. p. 1028. et *Harduini* tom. 2. p. 782. [ac *Manfii* tom. VII. p. 915. et v. supra ad vol. XI. p. 369. sqq. *Harl.*]

14. Ex epistola magni *Basilii* ad Nicopolitanos, p. 183.

15. *Tarafilii*, patriarchae CPol. a. C. 806. defuncti, epistola ad Hadrianum papam veteris Romae περί τῆ μη ἐπὶ χρήμασι γίνεσθαι τὰς χειροτονίας, de non faciendis pecunia ordinationibus, p. 184. Incipit: πολυμερῶς καὶ πολυτρόπως εὐαγγελικῶς καὶ ἀποστολικῶς διδασκόμεθα. In hac epistola praeter sacrae scripturae libros citantur canon 29. apostol. S. Basilii in Esaiam et epistola ad episcopos ipsi subiectos ne ob pecunias ordinarent, vita S. Ioannis Chrysostomi, canones patrum 630. Chalcedonensium, tum Gennadii CPol. epistola encyclica et canon sextae synodi. Confer Blastaris syntagma p. 267. *Fabr.* et supra, vol. XI. p. 184. ibique not. g. *Harl.*

Sine scholiis:

16. *Alexii Aristenii* synopsis epistolarum SS. patrum, quas haecenus recensui canonicarum, post p. 188.

Cum scholiis Balsamonis:

17. XI. Interrogationes quorundam monachorum, qui extra urbem CPol. vitam monasticam ducebant, et responsiones, quae ad eas factae sunt a S. CPolitana synodo tempore S. patriarchae *Nicolai*, (qui ab an. 1084. ad 1111. fuit,) imperante Alexio Comneno.

Post haec scripta canonica, scholiis illustrata, sequitur insigne et copiosum *Matth. Blastaris* hieromonachi, qui circa a. C. 1335. vixit, opus alphabeticum ex duobus MSS. codicibus primum in lucem datum a Beueregio, de quo iam dixi vol. XI. pag. 588. [ibiq. v. not. e.] Titulus est: σύνταγμα κατὰ στοιχεῖον τῶν ἐμπεριελημμένων ἀπασῶν ὑποθέσεων τοῖς ἱεροῖς καὶ θεοῖς κανόσι, πονηθέν τε ἅμα καὶ συντεθέν τῷ ἐν ἱερομονάχοις ἐλαχίστῳ Ματθαίῳ τῷ Βλαστάρι. Syntagma alphabeticum, quo sub titulis, litterarum ordine digestis, res omnes, quae in sacris diuinisque canonibus comprehenduntur, collatis etiam legibus civilibus, (vt Alexii Comneni p. 125. Constantini Porphyrogenetae p. 232. 258. nouella p. 98. et tomo vnionis p. 64. Leonis Sap. p. 34. 52 61. 62. 64. 66 73. 104. Heraclii p. 98. Manuelis Comneni p. 49. 101. Andronici p. 258. Alexii p. 76. 98. Isaaci Angeli p. 81. et Iustiniiani passim,) *expositae sunt*, p. 1-272. In praefatione pluribus disserit Blastares de scriptis ipsis et scriptoribus, [P] ex quibus syntagma suum concinnauit: de canonibus apostolorum, de synodo Carthaginensi sub S. Cypriano, de Dionysio Alex. cuius epistolam ad Nouatum presb. romanum adfert p. 234. De synodo Antiochena, de Petri Alex. canonibus, de synodis, Ancyrana, Neocaesariensi, Nicaena, Antiochena secunda, Sardicensi, Laodicensi: de canonibus SS. Athanasii, Basilii magni, Gregorii Nysseni: de synodo Gangrensi et CPolitana siue secunda oecumenica. De canonibus SS. Timothei et Cyrilli Alexandrinorum,

E c 3

de

de synodo Ephesina siue oecumenica tertia, nec non Carthaginienſi, et Chalcedonenſi ſiue oecumenica quarta: de S. Gennadio CPol., de ſynodo oecumenica quinta, ſextaque, nec non quiniſexta in Trullo, de ſynodo ſeptima oecumenica ſiue Nicaena ſecunda, de S. Tarſio CPol. de ſynodo primofecunda CPol. De ſynodo ſub Photio, et de ciuilibus legibus eorumque origine et conſtitutione. In opere ipſo inter alia de haereticis p. 7-17. diſſeritur. Praeterea citantur quandoque etiam ſcriptores alii praeter iam nominatos, vt Homer. p. 47. Iosephus et Philo p. 201. Iſidorus Peluſ. p. 233. Photius patriarcha et Theodorus Studita p. 109. Theodorus Tiro de miraculo *κολλύβων* p. 240. Zonaras p. 114. 254. Baſamion p. 36. 76. 77. Eccleſ. hiſt. p. 138. Chryſoſtomus p. 232. II. ad Theodorum epiſt. p. 193. in Matthaeum p. 152. 218. homilia XXI. *περὶ ἀνδριάντων*, et VI. contra Iudaeos p. 173. II. de Sacerdotio p. 179. in acta p. 93. in epiſt. ad Theſſal. p. 111. Gregorius Naz. p. 63. 71. 106. Cyrillus Alex. in Eſaiam p. 112. Paphnutius in concilio Nic. p. 60. Poëtae dictum *γυναιξὶ κόσμον ἢ σιγῇ φέρεται*, p. 85. Chumduſ Theſſalonicenſis p. 48. 51. Io. Neſteutes p. 33. 164. Patriarchae CPol. Lucas p. 46. 99. 166. 178, Nicolaus p. 49. 269. Chliarenus p. 172. Leo Styra p. 50. 51. Alexius p. 232. Athanaſius p. 258. Michaël p. 264. 269. Theodotus p. 72. Non ſine laude etiam p. 57. meminit Simeonis Metaphraſtae hiſ verbis: *πόσος τοίνυν ἄξιον ἂν εἴη μακαρισμῷ ὁ θαυμασίος Συμεὼν ὁ τὸ καλεῖσθαι μεταφραστῆς διαφερόντως τῶν ἄλλων ἀπενεργάμενος, ὁ τῇ ἐπινοίᾳ τῶν ἁγίων πνεύματος τὰ τῶν ἁγίων μαρτύρων ὑπὲρ ἀληθείας σκάνματα πολλοῖς ἰδεῶσι καὶ πόνοις συγγραψάμενος, καὶ δυνάμει λόγου καὶ σοφίας καλλύνας εἰς ὕμνον τῷ Κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ, καὶ δόξαν διακονίζουσαν τῶν ὑπὲρ αὐτῷ ἡγωνισμένων ἁγίων μαρτύρων, καὶ πᾶν δυσσεβὲς ἀπορροάψας εἰς ὅμα, καὶ μηδ' ἡντιναῶν πρόφασιν ἀμφιβολίας τοῖς εὐσεβεῖσι καταλιπών.* Quanta igitur beatitatis praedicatione dignus est admirandus ille Simeon, qui Metaphraſtes dici egregie prae aliis meruit, qui S. Spiritus inspiratione, ſanctorum martyrum pro veritate certamina non ſine multis ſudoribus et laboribus conſcripſit, et neruoſe, eloquenter, [P] ſapienterque exornauit, ad laudem Domini noſtri Ieſu Chriſti, et ſanctorum martyrum, qui pro eo certamina obierunt, perennem gloriam: quique omne os impium obturauit, et piis nullum omnino dubitandi praetextum reliquit. Sequutus eſt Blaſtares Baſamionem, cuius haec ſunt ad can. 63. Trullan. *χαίρει τῷ μακαρίτῃ Μεταφραστῇ τῷ τὰ μαρτυρικά ὑπὲρ τῆς ἀληθείας σκάνματα πολλοῖς πόνοις καὶ ἰδεῶσι κατακαλλύναντι εἰς ὕμνον Θεῷ καὶ δόξαν αἰωνίζουσαν τῶν ἁγίων μαρτύρων.* Addenda haec aliis aliorum de Metaphraſte teſtimoniis, quae adtuli vol. VIII. p. 29. et vol. X. p. 180. ſq.

18. Poſt Blaſtaris Syntagma Beueregius dat *ἀκτᾶ* quaedam ſynodi CPol. *οὐκταυα* pro Photio a. C. 849. habitae, petita ex Ioh. Becci ſiue Vecci patriarchae CPol. *λόγω* de pace eccleſiae ex codice Bodlei. graece et lat. p. 273. 293-307. Integriora deinde vulgauit Io. Harduinus tom. VI. Concil. p. 214-343. vt iam notaui vol. X. p. 673. ſq. [vbi alia adieci.] Eadem *ἀκτᾶ* MS. in bibl. Bauarica, cod. CXV. *) Et Stephanus de Altimura, ſiue, qui

*) Siue, ſec. nouum codd. ordinem in cod. Bauar. XXVII. v. quae de illo notaui ſupra ad vol. X. p. 674. et compara. *Aſſemann.* in bibl. iuris orient. canon. lib. I. p. 247. ſqq. ac p. 349. de hac ſynodo *οὐκταυα*, et p. 339. ſqq. c. IX. de cod. canon., a Photio poſt *οὐκταυα* ſynod. edito. *Harl.*

qui sub illo nomine latet, *Michael le Quien* in praefat. ad Panopliam contra schisma Graecorum, testatur, horum actorum legendorum copiam sibi factam a celeberr. Ba-
luzio, qui codicem graecum e bibl. Columnensi descriptum accuratissime et cum aliis
duobus romanis collatum, et versionem latinam, a Federico Metio ante centum annos
adornatam, cum eo communicauit.

Denique post indices totum opus Beuererii claudunt perquam erudite et locuple-
tes eiusdem in canones eorumque scholias notas, p. 1-230. *Fabr.* Add. *Edmundii Bo-*
nesidii iuris orientalis libr. III. gr. cum eius versione, ex offic. Stephani, 1573. 8. et *Ioan.*
Leunclauui Ius graeco-rom. edit. et locupletatum a *Marquardo Frehero*, gr. ac lat. Francof.
1596. fol. conf. infra, vol. XII. p. 487. sqq. vet. ed. et *Assmann.* bibl. iuris orient. can. etc.
I. cap. II. §. 45. et 48. sq. et lib. II. cap. I. p. 2-21. *Harl.*

XX. Superest, vt notitiam collectionum latinarum, quam promisi, subiungam,
atque ita capiti huic de canonibus ecclesiasticis finem imponam. *Fabr.* De collection. latinis
conf. *Douiat.* Praenotion. etc. lib. III. cap. 22. sqq. p. 67. sqq. In *Gallandii* sylloge etc.
tom. I. *Constant* diss. de antiq. concilior. collect. part. II. §. III-XI. p. 75. sqq. — *Bal-*
lerin. Fr. de iisd. part. II. capp. I-XIII. p. 303-468. et de aliis collectionibus, et MSSis
part. IV. capp. VII-XVIII. p. 609-676. — *Caroli Sebast. Berardi* diss. de variis sacr. can.
collect. ante Gratianum, obs. IV. de collect. vetustis lat. quae peculiaribus ecclesiis adscri-
buntur, p. 702. sqq. — obs. V. de ceteris lat. collect. antegratianeis, priuato quorundam
studio elucubrat, p. 714. sqq. — *Fuchs* Biblioth. der Kirchenversaml. part. I. p. 297.
sqq. vbi etiam MSSa recenset; — *Spittler* Krit. Vntersuchung des 6ten Laodic. Canons,
§. 10-18. p. 41. sqq. — *cel. Glück* Praecognita etc. cap. III. sect. 2. §. 172-175. p. 426.
sqq. *Harl.*

- 1) Pro antiquissima omnium habendus *codex canonum ecclesiae romanae*, quem ex codice
duplici Oxoniensi per Eduardum *) Bernhardum transmissio, ac Thuano primus vul-
gavit *Paschasius Quesnellus* cum Leonis magni operibus Paris. 1675. 4. et Lugd. 1700.
fol. Hic nempe ipsi videtur codex, cuius, vt antiquioris, *Dionysius Exiguus* memi-
nit, et cuius confusione testatur se impulsus, vt nouam ipse canonum editionem
adornaret. In hoc canon vicesimus Nicaenus praetermissus, et canones Sardicenses
cum Nicaenis ita permixti exstant, vt canones Nicaenos numeret XLVI. vel XLVII.
vt in codice Atrebatensi, (quem laudant Iac. Pamelius notis ad Cyprian. de vnitate
ecclesiae, et Alanus Copus dialogo I. [P] aduersus nouatores Antw. 1573. 4. p. 57.)
vel, vt in MS. Oxoniensi, XLVIII. Hinc Sardicenses pro Nicaenis laudat Innocen-
tius I. (an. 416. defunctus,) qui solos etiam Nicaenos canones a romana ecclesia re-
ceptos,

*) Male Edmundum vocat Quesnellus. *Fabr.*
conf. *Berard.* l. c. in *Gallandii* sylloge I. p. 708.
sqq. — et p. 725 sqq. *Quesnell.* de cod. cano-
num eccl. rom. sed conferenda sunt quae *Bal-*

lerin. ibid. in ed. Gall. Mogunt. in subiectis ad-
notat. et p. 783. sqq. ac ib. p. 401. sqq. contra
Quesnell. disputant, et ibid. p. 75. sqq. *Constant*
in diss. §. III. *Harl.*

ceptos, alibi testatur: pro Sardicensi vicissim Nicaenum canonem adduxit Ferrandus diaconus: qua de re, et quomodo codex ille novis subinde incrementis sub Innocentio, Zosimo, Caelestino et Leone magno fuerit auctus, et excreuerit in illam capp. XCVIII. magnitudinem, consulere iuuabit laudatum Quesnellum dissertatione ad Leonem duodecima et decima quarta. Eandem plane collectionem memorat Petrus Pithoeus, qui Dionysio Exiguo iuniorem ratus, tres eius euoluit MStos codices, et post Dionysium illius facit mentionem his verbis: *Incertus, cuius exemplaria duo sunt in bibliotheca ecclesiae Bellouacensis. Tertium habet frater Franciscus Pithoeus, hoc titulo: continet codex iste canones ecclesiasticos et constituta Sedis Apostolicae. Incipit autem a canonibus Nicaeni concilii, quibus admissa sunt quaedam Sardicensis synodi capitula, cum praefatione et expositione fidei. Sequuntur canones Carthaginensis synodi, Anquiritanae, Caesariensis, Gangrensis et aliarum plurium, (Carthaginensis plenariae contra Pelagium et Caelestium, Mileuitanae, Chalcedonensis, Antiochenae, Laodiceanae, CPolitanae, Theleptensis in Africa,) insertis (constitutionum imperatorum et) pontificum romanorum epistolis a temporibus Innocentii I. (qui episcopus rom. fuit ab a. C. 402. ad 416.) ad S. Leonem, (qui fuit ab a. 440. ad 461.) cuius epistola 98. ad Pothum, (Dorum,) Beneuentanum episcopum, eam collectionem, claudit. Inserta etiam Faustini presb. fides, libellus fidei Augustini, Cyrilli ad Nestorium et variorum ed Leonem etc,*

- 2) De Gallicana ante Dionysium Exiguum collectione canonum haec Sirmundus praef. ad concilia Gallicana: *Graecor quidem canones et Africanos omnes, quos Dionysius in sua postea collectione posuit, atque epistolas pontificum, quarum decreta Dionysius excerptis, et in ordinem redegit, habuisse in codicibus suis Gallor, usque etiam ante Dionysii aetatem in conciliis suis uti solitos, docent inprimis synodi aliquot Dionysio ipso vel eius collectione antiquiores, ut Valentina, Regensis, Arelatensis II. Agathensis, et Epao-nensis, in quibus citatos videmus graecos canones, Nicaenos, Laodiceos et Ancyranos, non ex Dionysiana translatione, quae nondum erat, sed ex altera vetustiore apud Gallos tum recepta: illa ipsa nimirum, quae apud Isidorum Mercatorem legitur, et quam Laur. Surius in editione conciliorum cum Dionysiana [P] interpretatione coniunxit. Vidimus et ipsi antiquae huius versionis exemplaria non pauca, tum in his optimae prae caeteris notae quatuor, in Aniciensi, Corbeienfi, Remensi ac Fossatensi. Fabr. Conf. Pasts. Quesnelli diff. III. de primo vsu cod. canonum Dionysii Exigui in Gallicanis regionibus, in Gallandii sylloge etc. I. p. 851. sqq. at conf. Bellerin. adnotatt. et subnexas et adiectas. Iidem Bellerinii l. c. p. 409. sqq. part. II. cap. 10. copiose agunt de collectionibus Gallicanis: hinc in §. 1. docent, vetustos codd. canonum apud Gallicanos plures priuato studio esse conditos, nullum publica auctoritate digestum et editum, iidemque agunt de celebrioribus huiusmodi codicibus, ac praefertim de Vatic. Palat. DLXXIV. in quo quae continentur, in §. 2. p. 412. sqq. singulatim lateque explicant: in §. 3. p. 419. sq. recensent eiusd. cod. additamenta: in §. 4. p. 420. sqq. de collectione Gallicana in cod. Vatic. MMMDCCCXXVII. et in §. 5. p. 423. sq. recensent aliam gallicanam collectionem, quae exstat in MS. Colbertino MMMCCCLXV. —*
- Iid.

Iid. ibid. p. 500. sqq. cap. IV. de collectione *Hispanica* eiusque codd. et quae in illa continebantur, quomodo differat ab iis, quae Constantius edidit, de tempore, loco, et auctore illius etc. copiose disputant. *Harl.*

- 3) *Dionysius Exiguus*, natione Scythia, monachus et abbas Romanus, rogatus a Stephano Salonitano episcopo circa a. C. 500. canones ecclesiasticos ex graecis exemplaribus vertit, quos hodie, inquit Cassiodorus c. 23. diuin. lect., *usu celeberrimo ecclesia romana complectitur*. Scripsit haec Cassiodorus circa a. C. 556. Et Gallis etiam ignotam non fuisse Dionysianam hanc canonum versionem, priusquam eius exemplar ab episcopo romano Hadriano sub Carolo magno acciperent, atque hac interdum usus esse, Sirmondus probat ex antiqua collatione canonum e bibl. S. Benigni Diuionensis, atque ex aliis eiusmodi monumentis, Caroli aeuo longe anterioribus, in quibus canones graeci promiscue nunc ex Dionysiana, nunc ex vetere illa proferuntur. *Attamen certum est*, inquit, *illos pristam illam libentius semper usurpasse, eiusque usum ad eadem usque Caroli magni tempora frequentasse, idque declarat inter cetera Capitulare Aquisgranense Caroli eiusdem, quod totum graecis antiquae versionis auctoritatibus refertum est, praeterea in canonibus apostolicis, qui necessario ex Dionysiana citantur, quia alia tunc illorum versio nulla erat. Post haec vero sensim ab ea deflexere, codicemque canonum Dionysianae collectionis per Hadrianum papam Carolo regi commendatum amplexi etc.* Confer *Paschas. Quesnelli* diss. 16. ad Leonem magnum et *Carolum le Cointe* tom. 6. *Annal. Francor.* p. 44. seq. Habet haec Dionysii collectio

Canones 50. *Apostolicor*,
20. *Concilii Nicaeni*,
24. *Ancyran*,
14. *Neocaesariensis*,
20. *Gangrensis*,
25. *Antiocheni*,

Canones 59. *Concilii Laodicensi*,
3. *Concilii CPol.*
27. *Chalcedonensis*,
21. *Sardicensis*,
138. *Carthag. et diuersor. conciliorum Africanae prouinciae.*

Editionem huius codicis Dionysiani, sed ex interpolato, vt videtur, *) codice debemus Christoph. Iustello Paris. 1628. 8. vnde in tomo primo bibliothecae canonicae recusus est,

v) Vide *Paschas. Quesnellum* p. 774. seq. ad Leon. *Fabr.* Conf. *Ballerinius* in Gallandii sylloge etc. I. parte III. p. 471. sqq. de collectionibus Dionysii Exigui, et ceteris, quae a Dionysio profecerunt: et quidem §. I. post Cassiodorii testimonium de Dionysio adlatum duas collectionis Dionysianae partes cum continuata numerorum serie in canonibus gr. describunt, docentque, Iustellum duo additamenta, a Dionysio aliena, in secunda parte recepisse, puerosque Dionysii codd. esse raros, nec cum Hadrianeis confundendos.

Vol. XII.

In §. 2. de eius collectionis praestantia; num Dionysius primus collegerit decretales romanorum pontificum, (ignorauit duas antecedentes versiones, alteram Marii Mercatoris, alteram, insertam interpretationi antiquae synodi Ephesinae;) atque ostendunt contra Quesnellum, ab eo priorem saltem partem, ad canones pertinentem, sub Symmacho et forte etiam sub Anastasio II., alteram autem sub Symmacho circ. a. 499. esse vulgatam. In §. 3. describunt cod. Vatic. Palat. DLXXVII. qui solam primam collectionis continet

F f

est, una cum eiusdem Dionysii Exigui collectione decretorum siue epistolarum pontificum romanorum, de qua supra §. VIII. Tituli canonum cum epistola Dionysii ad Stephanum Salonitanum prodierunt Paris. 1609. 8. [P] e Nic. Fabri codice ad calcem codicis canonum veteris ecclesiae romanae, de quo statim sum dicturus.

- 4) Dionysium in plerisque omnibus sequitur codex canonum Carolo M. missus circa a. C. 787, ab *Hadriano* papa, ^{uo}) et adiuncta recentius habens decreta pontificum usque ad Gregorium II. (de quibus supra pag. 159.) quae saeculo nono labente Gallis Nicolaus papa commendauit. Haec est collectio, quae apud Burchardum *Nucleus canonum*, et *Corpus canonum* adpellatur a Nicolao I. et Leone IV. can. si Romanorum dist. 19. et can. de libellis dist. 20. et cap. 2 de praebend. extr. Continet et haec conciliorum canones eosdem, quos Dionysiana *συναγωγή*, versos e codice graeco orientali, quem a Io. Tilio editum, dixi p. 37. ed. vet. et ed. nou. p. 195. praeterquam quod Graeci collectioni suae inferuerunt synodum Carthaginiensem, cui S. Cyprianus interfuit, quam Latinorum corpus non admisit, perinde ut nec canones postremos XXXV. apostolicos, vel quaecumque post Africanos canones apud Tilium sequuntur. Primum editus est, (satis emendate, iudice Petro Pithoeo, nisi quod in Africano concilio quaedam transposita sunt,) Moguntiae 1525. fol. in aedibus Ioh. Schoeffer cum praefatione Io. *Wendelsini*, data Francofurti ad Moenum, qui ex tribus codicibus MStis illum vulgare se testatus, scribit *canones Ephesinos* XII. qui apud Dionysium etiam desiderantur, ex vno tantum codice se addidisse. Titulus collectionis in editione Moguntina est: *Canones apostolorum, veterum conciliorum constitutiones, decreta pontificum antiquiora*. Sed a Franc. Pithoeo, qui, nomine suo praeterito, curauit editionem Parisiensem a. 1609. 8. *Codex canonum vetus ecclesiae romanae*: cum eiusdem Francisci Pithoei eruditis notis splendide recusus est Paris. 1687. fol. additis Fulgentii et Cresconii breuiationibus canonum, quae in priore edit. Parisiensi etiam subiiciebantur, et Petri Pithoei fratris
- miscel.

inet partem, valde diuersam a secunda, quam Dionysius secundis curis digessit. In cap. tertio de collectione additionum Dionysii, potissimum ex codd. Vatic. MMMMDCCCLIV. et Vallicellano vberius declarata. Sed omnium, quae Ballerin. de collectione Dionysiana docte lateque disputarunt, commemoratio aliena videtur a nostro instituto. Add. *Buddai* Isagogen. ad theol. vniuers. tom. poster. p. 758. sqq. et p. 760. de cod. ab Hadriano P. R. Carolo M. dato. — *Esper.* disp. de collect. Dionysii Exigui, in eius opp. — *Assmann.* in bibl. iuris orient. canon. lib. I. cap. 3. p. 57. sqq. vbi quaedam Balleriniorum iudicia reprehendit. — *Spittler* in: Geschichte des kanon. Rechts p. 134. sqq. 143. sqq. 151. sqq. vbi in nota quaedam contra Ballerin. ex *Ernesti* bibl. theol. tom. IV. p. 330. sq. addu-

cuntur; — *Schroeckh* in christl. Kirchengesch. part. XVII. p. 382. - 391. copiose disputat iudicaturque de eius collect. et contra Spittlerum cum *Hennigio* in comment. de collectione canonum et decretorum Dionysiana, dominationis pontificiae faultrice, Lips. 1769. 4. studii partium, ad auctoritatem pontificis rom. stabilendam, Dionysium facit reum, et in quibusdam aliis discedit a Spittlero ac Ballerinis, etc. — Cel. *Glück* in Praecognitis etc. cap. III. sect. 2. §. 172. p. 427. sqq. *C. G. F. Walch.* Grundsätze der Kirchengesch. des N. T. part. II. p. 306. sqq. *Ge. Sigism. Lakis* in Praecognitis iuris eccles. vniuersi Viennae 1775. 8. cap. II. §. 26. de Dionysii cod. §. 27. de eius auctoritate, p. 39. sqq. *Harl.* ^{uo}) Vide Iustelli bibl. canonicam tom. I. ante pag. 97.

miscellaneis ecclesiasticis, in quibus 1.) opusculum de graecis latinisque antiquis bibliorum interpretibus, auctius quam anno 1609. 4. Carolus Labbeus inter Petri Pithoei opera ediderat p. 342. 2.) Nicephori CPol. Stichometria, siue canon librorum scripturae S. graece et lat. p. 367. 3.) Historia controuersiae veteris de processione Spiritus S. p. 355. 4.) Fides Isatis siue Isaaci ex Iudaeo, cuius meminit Gennadius cap. 26. de script. ecclef. Incipit: *Quinque sunt [P] omnia quae sunt* p. 362. 5.) Polycrates de martyrio S. Timothei, discipuli S. Pauli, apostoli, primi patriarchae Ephesiorum metropolis Asiae, ex actis synodi Ephesinae; latine, incipit: *multi multas historias et vitas* p. 366. 6.) Ordo Cameracensis et Atrebatensis ecclesiae, qualiter diebus dominicis vel festiuitatibus sanctorum agendum est p. 368. 7.) Sortes apostolorum ex collectione synodorum P. Pithoei p. 370. 8.) Catalogus synodorum ecclesiasticarum et epistolarum decretalium ex collectione adhuc inedita Petri Pithoei p. 374-386. 9.) Dissertatio de anno romano, tam prisco quam Iuliano et Gregoriano, seu potius Liliano p. 386-389. 10.) Abbonis, abbatis Floriacensis, (circa a. C. 970.) Apologeticus aduersus Arnulphum episc. Aurelianensem ad Hugonem et Robertum reges Francorum, ex bibliotheca D. Claudii le Peletier p. 395-402. Eiusdem Abbonis et aliorum quorundam epistolae XIII. p. 402-429. Formulae antiquae Alfaticae XXVII. p. 434-448. *Fabr. Harzheim* tribus codd. vsus, in concil. German. tom. I. qui p. 131. memorat cod. vet. aeuo Caroli M. scriptum, sed alteram cod. sui partem omisit. — *Conf. Ballerin. Fr. l. c. part. III. cap. 2. tom. I. Gallandii syllog. p. 485. sqq. vbi singillatim et distincte agunt de discrimine Hadrianae collectionis a Dionysiana, ex additamentis potissimum orto, atque de codd. Vatican. praesertim de cod. MCCCXXXVII. qui quaedam peculiaria in prima canonum parte continet. — In ead. Gallandii sylloge I. p. 119. sqq. Constant de eadem collectione. — Discrimen Hadrian. ac Dionysianae collect. et additamenta in vtraque Hadrian. collect. parte aliaque et p. 178. in nota b. editiones indicat Spittler in: Gesch. etc. §. 45. p. 170. sqq. — Io. Christ. Rudolph de codice can. quem Hadrianus P. Carolo M. obtulit, Erlangae 1754. 4. — Eiusd. noua commentatio de cod. canonum, quem Hadrianus I. P. R. Carolo M. dono dedit. Erlangae 1777. 8. (conf. Erlang. gelehrte Anmerk. a. 1777. nr. XIV. p. 113. sqq.) — Douiat, Praenott. etc. I. p. 495. sq. tom. II. p. 65. sq. ibique Schotti not. — Lakier in Praecognitis iur. ecclef. vniuersi, cap. II. §. 32. p. 52. sq. de hac collect. et altera, cuius auctorem Agilramnum esse putat, ad aliorumque testimonia prouocat. — cel. Glück Praecognita etc. p. 428. sqq. qui obseruat, in Voëlli et H. Iustelli bibl. iuris can. I. p. 97. sqq. et in Harzheimii tom. I. concil. Germ. esse collectionem Dionysio-Hadrianicam, non, puram Dionysianam. *Harl.**

- 5) Epitome siue *compendiosa traditio canonum*, quam *Hadrianus* pontifex Carolo magno traditur Romae obtulisse a. C. 774. edita primum ab Henrico Canisio tom. VI. lect. antiqu. Ingolstadt. 1604. 4. [p. 413. at in ed. Basnag. f. Thesauro monimentor. eccl. tom. II. p. 266. sqq.] deinde in tomis conciliorum Labbei tom. 6. p. 1800. et Harduini tom. 3. p. 2033. recusa, in qua canones apostolici XLV. Ancyranii XXIV. Neocaesarienses XV. Gangrenses XX. Antiocheni XXV. Laodiceani LIX. Sardicenses XXI.

F f 2

Cartha-

Carthaginienſes XXXIII. et diuerſorum Africanæ prouinciæ CV. *) Ab his diuerſa ſunt capitula LXXX. de epiſcoporum iuribus, quæ ex graecis et latinis canonibus et ſynodis romanis atque decretis præfulum ac principum romanorum ſparſim collecta, Ingilramo Mediomaticæ vrbiſ epiſcopo idem Hadrianus *) papa Romæ tradidit a. C. 785. quæ cum *Antonii Auguſtini* notis leguntur in tomo tertio conciliorum Binii 4. 1618. p. 436. et tom. VI. Labbei p. 1828. et ſine illis notis tom. III. Harduini p. 2061. *) Illorum auctoritatem, quibus obtemperandum libenter ſubſcripſerat *Hincmarus Laudunenfis*, adſpernatur *Hincmarus Rhemenſis* c. 24. tom. 2. opp. p. 475. et c. 36. p. 526.

- 6) *Fulgentii* Ferrandi diaconi Carthag. qui circa a. C. 540. clauit, et cuius præter Creſconium meminit Gratianus diſt. 63. breuiatio [P] canonum eccleſiaſticorum, capitulum

x) At integram collectionem, non epitomen obtulit Hadrianus, vti, notantibus Balleriniis l. c. p. 491. *Sirmondus* tom. VIII. col. 565. tom. II. concil. Gall. pag. 127. iam obſeruauit, qui, „atqui conſtat, inquit, oblatam fuiſſe non epitomen, ſed integram collectionem tum canonum, ex quibus epitome illa deinceps conſtata eſt, tum decretorum etiam pontificum a Siricio ad Gregorium iuniorem.“ *Harl.*

y) Vel potius Hadriano obtulit Ingilramus. Vide *Baluz.* §. 4. præf. ac *Anton. Auguſtin.* de emendatione Gratiani: eundem in notis ad *Anton. Auguſtin.* p. 491. 492. et *Carolus le Cointe* tom. VI. *Annal. Francorum* p. 263. ſq. *Fabric.* De auctore huius collectionis variæ ſunt variorum doct. ſententiæ. Alii, iique plures, in his Douiatius, Hadrianum ipſum fuiſſe auctorem, perperam arbitrantur; alii, vt *Baluzius* in præf. ad *Auguſtinum*, loco a *Fabric.* citato, (etiam *Lakics* loco paullo ante ad nr. 4. citato, *Eſpen* in diſſ. de capitul. vulgo Hadriani, alique,) *Angilramum* potius auctorem faciunt, decepti nonnullorum codicum inſcriptione; alii eam collectionem ignoto compilatori adſerunt, in quam opinionem iam inclinauit *Blondellus* in *Pſeudo-Ididoro* Prolegg. cap. V. p. 20. eam vero data opera adſtruxit *Car. Blaſcus* in peculiari diatr. de Capitulis, Hadriano I. papæ vulgo tributis, adiecta eius Commentatio de collect. *Ididori* p. 221. (rec. in *Gallandii ſylloge*, tom. II. p. 151. ſqq.) ſtatuitque, et probat argumentis, illa capitula non multo ante a. 875. ex *Pſeudo-Ididori*

decretalibus, et ex capitularibus *Benedicti Leuitæ* fuiſſe depromta, atque Hadriano ſuppoſita, ad fidem iisdem *pſeudo-decretalibus* conciliandam: cui ſententiæ ſubſcripſiſſe videtur *Schottus* in longa nota, in qua ſuperius ſcripta paullo latius explicat, ad *Douiatii* *Praenott.* lib. III. cap. 21. tom. II. p. 62. ſq. *) *Douiat.* autem de iis capitulis et *Angilramno* pag. 64. ſqq. plura ſubiicit. *Spittler* in: *Meuſelii Geſchichtſorſcher*, part. IV. p. 92. ſqq. in comm. peculiari, inſcripta: *Entdeckung des wahren Verfaßers der Angilramniſchen Kapitel*, plura in hanc rem diſputat. Primum vulgarem de *Angilramno* et ortu capitulorum ſententiam breuiter repetit, ablegatque ad *Horrix.* commentat. de adpellationibus: vid. *Concordata nationis germ. integra*, variis additamentis illuſtrata, tom. II. p. 147. 149. Tum docet, ſub *Carolo M. Angilramnum* illa capitula conficere haud potuiſſe, adeoque nec illum, nec Hadrianum ipſum, ſed probabiliter epiſcopum quemdam in dioceſi *Moguntina*, neque tamen *Riculphum*, antequam epiſcopatum *Moguntinum* eſſet adeptus, (vti *Douiat.* l. c. p. 65. opinabatur,) fuiſſe eorum parentem aut compilatorem, et, quod illius impoſtoris fuerit conſilium, curatius inquirat. Add. *Ballerinios* de antiq. collect. etc. part. III. cap. 6. p. 533. ſqq. tom. I. *Galland. ſyllog. Harl.*

z) *Auguſtinus* numerat non niſi 72. capitula; octoginta vero in *Harduini* conciliis. Exiſtant quoque in *Harzheimii* concil. germ. tom. I. pag. 249-258. *Harl.*

pitulis CCXXXII. ^{aa)} contrahens praecipua, quae continentur canonibus conciliorum *Ancyranis, Anquiritanis, Antiochenis, Carthaginienfium, Cellensis* siue *Zellenfis, Constantinopolitanis, Gangrenfis, Hipponenfium, Iucensis, Laodicensis, Macrianensis, Maraxianensis, Mazaranensis, Mileuitanis, Nicaenis, Nouaecaesariensis, Sardicensis, Septimunicensis, Saffetulenfis, Tenitani et Tusduritanis*, et denique *Zellenfis* ex epistola Siricii papae. Variis naevis scaterere hanc breuiationem docet *Quernellus* dissert. XV. ad Leonem Magnum p. 738. et pluribus ostensurus erat Franc. Florens in noua Ferrandi editione. Primus edidit cum Cresconio, (de quo mox) *Franc. Pithoeus* ex codice MS. ecclesiae Trecentis siue Tricassiniae Paris. 1588. 8. deinde ad calcem codicis canonum ecclesiae romanae Paris. 1609. 8. Inde cum Dionysii Exigui collectione canonum *Christoph. Iustellus* Paris. 1628. 8. Hinc post *Antonii Dandini Alteserrae* editionem, Augustoriti Pictonum 1630. 8. in qua indiculus breuiationi antiquus cum notis adnectitur, et post editionem *Petri Franc. Chifletii* S. I. Diuione 1649. 4. recusa est haec breuiatio in tom. I. bibliothecae canonicae Voëlli et Iustelli tom. I. p. 418. Paris. 1661. fol. et in bibliotheca patrum Lugd. 1677. tom. IX. ex Chifletii editione: et cum codice canonum ecclesiae romanae et P. Pithoei miscellaneis ecclesiasticis Paris. 1687. fol. *Fabr. Conf. de Fulgentio et Cresconio* supra ad §. XVIII. nr. 10. 11. et 14. *Flau. Franc. de Hauteferre a Saluaison* notae et animaduers. ad indiculos ecclesiasticor. canonum *Fulgentii Ferrandi et Cresconii Afri*: quibus in hac repetita edit. subnexae sunt *Petri Fr. Chifletii* notae in eadem *Fulgentii Ferr. et Cresconii* opusc. praemissus est contextus *Fulg. Ferrandi* breuiationis canonum et *Cresconii* breuiarii canonum, in *Meermannii* thelauro iuris ciu. et canon. tom. I. p. 133-238. *Harl.*

7) *Compendium sacrorum canonum*, quibus ecclesia praesertim Hispanica regebatur ab ineunte texto saeculo vsque ad octauum initium. Hoc primus edidit illustriss. cardinalis *Iosephus Saenz de Aguirre* tomo tertio collectionis maximae conciliorum Hispaniae, Rom. 1694. fol. putatque, esse ipsam, de qua iam dixi, Ferrandi breuiationem, sed auctam atque interpolatam, additis conciliis et decretis post Ferrandi obitum sancitis.

8) *Cresconii* siue *Crisconii*, episcopi Africani, qui circa annum Christi 690. vixit, *Concordia libri canonum*, siue *breuiarium canonicum* ad Liberinum episc. per titulos CCC. ^{bb)} ex canonibus apostolorum et Nicaenis, Ancyranis, Neocaesariensibus, Gangrensis, Antiochenis, Laodicensibus, Chalcedonensibus, Sardicensibus, Carthaginensibus, nec non ex decretis praefulorum Siricii, Innocentii, Zosimi, Caelestini, Leonis [P] et Gelasii. Editum primum a Francisco Pithoeo a. 1588. cum Ferrandi breuiatione canonum, et cum eadem in editionibus supra memoratis toties recusum, etiam in tomo primo bibl. canonicae Voëlli et Iustelli, vbi etiam duplices indices harmonici in Ferrandum et Cresconium exstant, et in appendice praeterea p. 33-112. eiusdem Cresconii

F f 3

liber

^{aa)} Non XXXII. vt errore typographi legas, in B *Gebh. Theod. Meieri* historica relatione de collectionibus canonum §. 17.

^{bb)} In codice Helmst. capita CCCIII. Vide eiusd. Meieri §. 26.

liber canonum, canones ipsos et decreta eodem ordine per titulos trecentos descripta exhibens, ex codice MS. bibl. Claromontanae S. I. In codice MS. patrum oratorii romani Mabillonius pag. 69. itineris italici reperit hanc notam: *concordia canonum a Cresconio Africano episcopo digesta sub capitulis trecentis. Iste nimirum Cresconius bella et victorias, quas Iohannes Desj. Patricius apud Africam de Saracenis gessit, hexametris versibus descripsit sub libris. Fabr.* Conf. paullo ante ad nr. 6. inprimis Coustant et Ballerinos, supra ad §. XVIII. nr. 11. citatos: item Spittler. *Gesch. des kan. Rechts* p. 156. praecipue p. 164. sqq. — H. P. C. Henke disp. de Cresconii concordia can. eiusque cod. MS. Helmst. 1788. 4. et in Opusc. Acad. p. 165-198. cuius argument. expositum est in Erlang. gelehrt. Anmerk. 1789. p. 79. Compara *Ballerin*. l. c. p. 586. §. VII. vbi, quomodo noua editio operis integra ad fidem codd. qui illud breuiarium integrum continent, exigenda sit, scite docent, de numero capitulorum bene monent, et, „retinenda, aiunt, est vulgata diuisio in capitula tercenta, quae plerisque et vetustioribus codicibus comprobatur. Quod, si duo codd. Vatic. MCCCXXXVII. et Vatic. palat. DLXXIX. diuidunt in capitula CCCI. alius autem cod. Helmstadiensis, laudatus a Fabricio, diuidit in capitula CCCIII. id ex eo accidit, quia vnum aut alterum capitulum partiuntur in duo, sicut e contrario in MS. Vatic. reginae DCCCXXXIX. praeferuntur capitula CCXCVII. quippe nonnulla in vnum coeunt.“ *Harl.*

- 9) *Martinus*, natione Pannonicus, ex Dumienſi abbate *Braccarenſis* in Galicia Hispaniae episcopus, capitula LXXXIV. ex orientalibus synodis collegit et ad concilium Lucense a. C. 572. miſit, quae in synodo etiam Braccarenſi II. a. C. 572. probata sunt. [v, infra, in recensione concilior. editt. a. 572. *Harl.*] Citantur a Gratiano his titulis: *ex synodo Martini papae, ex concilio Martini papae, ex synodico*; non confundenda cum concilio Martini II. papae romani, habiti Romae contra Monothelitas a. C. 662, cuius meminit *Beda* lib. 4. histor. Angl. cap. 17. Citantur, vt notat *Petrus Pithoeus*, in ordine celebrandi concilii apud *Luonem Carnotensem* part. 4. cap. 246. et apud *Burchardum* in fine ex synodo Salegonſtandienſi aut potius ex concilio Toletano IV. * Vide *Ambrosium Moralem* lib. XI. histor. Hispan. cap. 4. fol. 6. verso et lib. XII. cap. 24. fol. 127. *Gregorium Turonensem* lib. V. histor. Francor. cap. 387. et de virtutibus sancti Martini cap. 11. Item vide Toletanum concilium X. tom. 6. Labbei p. 467. In Martini capitulis nihil adfertur ex canonibus apostolicis, cc) sed ex Nicaenis, Ancyranis, Antiochenis, Laodiceis, Neocaesariensibus, Gangrenſibus, nec non Carthaginiensibus, Arelatenſis denique et Toletani concilii, ac Braccarenſis atque Agathenſis. Etiam ex capitularibus cap. 68. Prodiſerunt haec Martini capitula in conciliis Hispaniae, Garſiae a Loayſa an. 1593. et in Card. Aguirre tom. 2. pag. 327. In conciliis Labbei tom. 6. p. 902. [P] et *Harduin.* tom. 3. p. 391. [ac *Manſi* tom. IX. col. 846. ſqq.] Exſtant etiam cum Io. Douiatii notis in adpendice ad tomum I, bibliothecae canonicae Voëlli et Luſtelli, vt ſupra p. 214. annotaui. Vide ſis quoque *Petrum de Marſa* VII. 18. 10. de

cc) In editione Harduini tom. 3. pag. 394. ad canonem Martini XXVI. citatur canon *Apoſt.* XVIII. ſed vitioſe, nam legendum *Antiochen. XX.* vt recte habet Labbei editio.

de Concordia Sacerdotii et Imperii, et *Quesnellum* diff. 12. ad Léonem magnum pag. 657. [it. in Gallandii sylloge I. p. 752. sq. ubi vero et p. 799. X. v. Ballerin. obs.] et de Martino ipso acta sanctorum 20. Martii, et de ceteris eius scriptis *Nicolaum Antonium* in bibliotheca veteri Hispana lib. IV. cap. 3. *Fabr. Ballerin.* part. IV. cap. 2. in sylloge Gallandii, tom. I. p. 578. sqq. ubi etiam contra *Quesnell.* aliosque quaedam adnotantur. — *Spittler* in: *Geschichte des kan. Rechts*, §. 55. p. 199. sqq. de illo Martino, huiusque collect. canon. vel capitulorum, in duas sect. diuisa, perite agit, et ostendit, Martinum capitula in usum priuatum non solum ex graecis synodis, sed etiam ex latinis excerptisse, interdum canones mutasse, ac nullius synodi omnes canones integros compilasse; quod autem in nonnullis codd. inscribatur, *capitula Martini papae*, vltimum voc. per ignorantiam librariorum additum fuerit. Negat autem *Spittler* contra *Lopez. de Barrera* in exercitatione historica de antiquo codice canonum ecclesiae Hispanae, Romae 1758. 4. (qui capitula Martini paullo correctiora, quam *Iustellus*, edidisse dicitur,) istam compilationem fuisse antiquum genuinum ecclesiae Hispanae codicem canonum, atque in synodo Braccarensi II. probatum: verba enim in *Manfi* tom. VIII. col. 837. *recitatis ergo capitulis, quae ne prolixitatem facerent, his gestis non sunt inserta*, docet, non respicere Martini capitula, sed, uti ex connexionione perspiciatur, capitula primae Braccarensis synodi, ab capitulis Martini valde diuersa in *Manfi* tom. VIII. col. 777. sqq. Add. eundem *Spittler* §. 56. p. 207. nr. 42. in recensione collectionis Hispanicae; cel. *Glück* in *Praecognitis* etc. cap. III. sect. II. §. 173. p. 432. sqq. qui alios quoque VV. DD. laudat, et *Schroeckh.* in: *christliche Kirchengeschichte*, part. XVII. p. 392. sqq. qui de illo Martino, eiusque scriptis, praesertim de capitulis etc. multus est. *Harl.*

- 10) *Isidorus* Hispalensis, a. C. 633. defunctus, de quo fuse idem *Nic. Antonius* lib. V. c. 4. et *Henschenius* in actis sanctor. ad 3. April. et *Io. Mabillonius* in saeculo secundo *Benedictino*, [et ipse *Fabr. noster* in bibl. med. et inf. latin. tom. IV. pag. 183. sqq. ed. *Manfi*,] post *Dionysium Exiguum* conciliorum et decretalium collectionem et ipse contexuit, quam *decretum canonum* *Trithemius* adpellat, cap. 232. de scriptoribus eccles. et *Vincentius Bellouacensis* XXIII. 31. speculi hist. librum epistolarum decretalium romanorum pontificum, canonumque conciliorum, ex quo *Iuonis* et *Gratiani* decreta fuerint excerpta. Huius videtur meminisse ipse *Isidorus* lib. VI. *Originum* cap. 16. ubi post commemoratos quatuor synodorum canones: *sed et si qua, inquit, sunt concilia, quae sancti patres spiritu Dei pleni sanxerunt, post istorum quatuor auctoritatem omni manent stabilita vigore, quorum gesta in hoc opere condita continentur.* Diuersa est haec collectio ab illa *Isidori Mercatoris*, de qua mox, et supra p. 14. ed. vet. et ed. nou. p. 159. Sed de ista adhuc inedita *Isidori Hispalensis* ita *Steph. Baluzius* praefat. ad *Reginonem Prumiensem*: *Dionysii studium imitatus postea est Isidorus, episcopus Hispalensis, qui praeter ea, quae in collectione Dionysii continentur, etiam diuersa Africae concilia, tum Gallicanas et Hispanicas synodos in suam transtulit, epistolas quoque inserens eorum pontificum, qui post Damasum romanam cathedram tenuerunt, quam collectionem posterorum diligentia auxit his conciliis, quae habita in Hispania sunt post tempora*

pore Isidori. Vidrat unum collectionis illius exemplar vir illustrissimus et excellentissimus in omni genere laudis Antonius Augustinus, archiepiscopus Tarraconensis, illud ipsum fortassis, quod etiamnum exstat in bibliotheca ecclesiae Vrgellensis in prouincia Tarraconensi, in quo epistolae romanorum pontificum nullae exstant ante Damasci ac Siricii tempora.

- 11) *Isidori Mercatoris, siue Peccatoris, vel quicumque demum auctor fuerit, praeualentis romanorum episcoporum potentiae, iure [P] iniuria amplificandae studiosissimus, Moguntinis praefulibus Ricolfo et Otgario, (non perinde Rabano,) probata collectio facta post a. C. 800. praeter epistolas decretales maximam partem commentitias pontificum, (de quibus supra pag. 14. seq. ^{da}) ed. vet. et ed. nou. pag. 161.) complectitur sanctionum ecclesiasticarum farraginem ab canonibus apostolicis ad concilium Hispalense secundum a. C. 617. habitum, saepiusque prodiit ab a. 1524. in conciliorum tomis, licet parum distincta parumque sincera, vt pag. 17. ed. vet. et ed. nou. pag. 165. monere me memini. Auctor ipse in praefatione, inprimis conqueritur de codicum et interpretationum varietate, sed hoc oppido conturbat, quod diuersae interpretationes varias sententias faciunt, et licet unus sit sensus, diuersae tamen sunt sententiae, aliae longiores et aliae breuiores. Ea vero concilia, quae graeco sunt edita filo, amplius quam tripliciter aut quadrupliciter interpretata atque conscripta reperimus. Deinde ordinem et rationem operis sui exponit his verbis: In principio vero voluminis huius, qualiter concilium apud nos celebratur, posuimus. — Denique propter eorum auctoritatem ceteris conciliis praeposuius canones, qui dicuntur apostolorum, licet a quibusdam apocryphi dicantur, quoniam plures eos recipiunt, et sancti patres eorum sententias synodali auctoritate roborauerunt, et inter canonigas posuerunt constitutiones. Deinde quarundam epistolarum decreta virorum apostolicorum inseruimus, id est, Clementis, Anacleti, Euaristi et ceterorum apostolicorum, quas posuimus hactenus reperire epistolas, usque ad Siluestrum papam. Postmodum vero Nicaenam synodum constituimus propter auctoritatem eiusdem magni concilii. Deinceps diuersorum conciliorum graecorum et latinorum, siue quae antea, siue quae postmodum facta sunt, sub ordine numerorum ac temporum, capitulis suis distincta sub huius voluminis aspectu locamus, subiicientes etiam reliqua decreta praesulum romanorum usque ad sanctum Gregorium, et quasdam epistolas ipsius, in quibus pro culmine sedis apostolicae non impar conciliorum exstat auctoritas.*

Catalogus conciliorum et auctorum, quorum testimoniis Isidorus Hypobolimaecus utitur.

Ex Blondelli prolegomenis ad Pseudo-Isidorum pag. 57. seq.

Index

^{da}) §. VIII. vbi plura addidi; it. *Fabr.* no- landii syll. I. p. 141. sqq. ibid. p. 528. sqq. *Bal-*
ster in bibl. mediae et inf. latin. tom. IV. p. 191. *lerin.* etc. part. III. §. V. VI. VII. cap. VI. etc.
sq. ibique Mansum; *Constant.* diss. §. X. in *Gal-* *Harl.*

[P] *Index conciliorum et canonum.*

Canones apostolorum dicti. Scripti videntur circa A. D. 200. Sunt enim velut appendix libri octavi constitutionum, quarum sententiam de Phoenice circa A. D. 208. expressisse videtur Tertull. lib. de resurrect. cap. 13. et Dionysius Alexandrinus verba citavit A. D. 260. *ὡς φωνῆς Ἀποστολικῆς* Euseb. teste lib. 7. c. 7. Concilium Antiochenum canonem 33. *ἀρχαῖον τῶν πατέρων κανόνα* vocavit A. D. 341. Omnes vero latine, (si Baronio credamus,) reddidit Dionys. Exiguus, circa A. D. 527.

Concilium Eliberitanum coactum A. D. 305.

Neocaesariense A. D. 314.

Arelatense I. eodem anno.

Nicaenum A. D. 325.

Antiochenum A. D. 341.

Sardicense A. D. 347.

Laodicense circa A. D. 360.

Constantinopolitanum oecumen. A. D. 381.

CPolitan. aliud in causa Eutychetis congregatum A. D. 448.

Carthagineuse I. A. D. 348.

II. A. D. 390.

III. A. D. 397.

IV. A. D. 398.

V. A. D. 401.

VI. A. D. 419.

Mileuitanum I. A. D. 402.

Africanum sub Theodoro papa A. D. 646.

Collectio dicta concilium Africanum, compilata ante A. D. 527.

Concilium Chalcedonense oecumen. congreg. A. D. 451.

Romanum sub Hilario A. D. 465.

sub Felice III. A. D. 487. et Gelasio A. D. 494.

sub Symmacho I. et III. A. D. 499. et 501.

IV. A. D. 502.

sub Martino A. D. 649.

sub Gregorio II. A. D. 721.

Agathense A. D. 506.

Aurelianense V. A. D. 552.

Parif. III. post A. D. 559.

[P] Parisiense sub Ludouico Pio A. D. 829.

Hispalense II. A. D. 619.

Concilium Toletanum VI. A. D. 619.
 VIII. A. D. 653.
 X. A. D. 656.
 XI. A. D. 675.
 Braccarense III. eodem anno.

Series episcoporum urbt.

Julius I. sedit is ab A. D.	337.	ad 352
Damasus	367.	382. aut 384
Siricius	385.	398
Innocentius	402.	417
Zosimus	417.	418
Bonifacius	418.	423
Caelestinus	423.	432
Leo	440.	461
Hilarius	461.	467
Simplicius	467.	483
Felix III.	483.	492
Gelasius	492.	496
Anastasius II.	496.	498
Symmachus	498.	514
Hormisda	514.	523
Vigilius	540.	555
Gregorius I.	590.	604
Agatho	678.	682
Gregorius II.	714.	731
Gregorius III.	731.	741
Zacharias	742.	752
Hadrianus	772.	795

Notitia doctorem et historicorum ecclesiasticorum.

Autor recognitionum Clementis Romani nomine scriptarum. Vixisse videtur circa A. D. 180. vel 200. quum Basilus et Nazianzenus Philocaliae cap. 22. testentur Origenem tom. 3. in Genesin, ex libro [P] recognit. 10. binas paginas descripsisse: Ruffinus, cuius versione Pseudo-Isidorus vsus est, eam dicauit Gaudenzio, ecclesiae Brixienfis antistiti, quem in locum Philastrii A. D. 386. subrogatum constat.

Autor primae Clementinae vel idem cum superiore vel coaeuus. Falsarius versionem a Ruffino elucubratam deflorauit.

Eusebius

Eusebius Caesariensis scripsit ad Caesarienses suos A. D. 325. obiit 340.

Athanasius Magnus sedit ab A. D. 326. ad 372. apologiam de fuga sua scripsit A. D. 354.

Hilarius Pictaviensis scripsit de SS. Trinit. post A. D. 356. obiit A. D. 369.

Ithacius Clarus Ossonobensis claruit circa A. D. 385.

Gregorius Nazianzenus, Sasimorum episcopatus praefectus A. D. 371. obiit anno 389. Maii 9.

Ambrosius Mediolanensis sedit ab A. D. 374. ad 397.

Prudentius natus A. D. 332. coepit de rebus sacris scribere A. D. 389. vitae 57. Apotheosin vero elaboravit post idololatriam ab imperatoribus profligatam, vel anno 391. a Valentiniano, Theodosio et Arcadio impp. vel anno 395. ab Arcadio et Honerio.

Auctor commentarii in Paulum, Ambrosio adscripti, vixisse videtur circa A. D. 380.

Hieronymus floruit ab A. D. 372. ad 420.

Auctor epist. ad Oceanum de moribus Clericorum, tom. IX. Operum Hieronymi insertae, quando vixerit incertum est, post A. D. 500. scripsisse verisimile est.

Augustinus Hipponensis epist. sedit ab A. D. 395. ad 430.

Cyrillus Alexandrinus sedit ab A. D. 412. ad 444. scripsit aduersus Theodorum Mopsuestenum circa A. D. 436.

Eucherius Lugdun. vel (vt alii volunt,) *Eusebius Gallicanus* floruit circa A. D. 440. Eucherium Martiano et Valentiniano regnantibus, id est, ante A. D. 455. obiisse vult Genadius de viris illustr. at a. 449. praecise, Pithoei Prosper.

Atticus CPol. sedit ab A. D. 405. ad 425. ad Afros scripsit A. D. 422.

Proclus CPolitan. sedit ab A. D. 433. ad 446. scripsit ad Dominum Antiochenum in gratiam Athanasii Perrheni ante A. D. 444.

Flavianus CPolitan. sedit ab A. D. 446. ad 449. vel 450. scripsit ad Leonem papam anno 448.

Prosper Aquitanicus floruit ab A. D. 427. ad 457. vel 466. si Baronium sequamur; libros *de vita contemplatiua* circa A. D. 450. scripsisse videtur [P] post obitum Hilarii Arelatensis, cui Rauennius anno 449. successit. Vide lib. 2. cap. 9.

Petrus Rauennas, Chrysologus dictus, scripsit ad Eutychem. A. D. 448.

Socrates perduxit historiam ad A. D. 439.

Theodoretus Cyrensis scripsit hist. eccl. ante concilium Ephesinum, ") Baronio teste ad A. D. 427. §. 28. eundem ab anno 423. ad 453. sedisse vult Baronius idem, sed falso, quum Gennadius et ex eo Beda. de 6. aetatibus; Ado in Chronico, et Freulphus tom. I. lib. 5. cap. 18. diserte doceant, eum *vsque ad imperium Leonis senioris hist. deduxisse sub eoque mortuum*: Marcellin. ad A. D. 466. eundem *de Incarnatione Domini aduersus Eutychem et Dioscorum* scripsisse vult, quod confirmant Beda, Freulphus, Ado, Honorius. Sed et Theodoretus ipsemet quaest. 38. in Deuteron. a Iudaeorum dispersione, quum circa A. D. 73. contigisse putat Baronius, quadringentos ad sua tempora annos numerat.

Sozomenus historiam continuauit ad A. D. 411.

Auctor actuum Syluestri fabulas suas commentus videtur circa A. D. 440. vel 450. eas enim Gelasii tempore Romani legere consueuerant.

Ennodius claruit circa A. D. 488. decretum de Cellulanis scripsit anno 502. Antōnii vitam post annum 488. Apologeticum pro Symmacho papa anno 503. Ticini sedit ab anno 515. ad 521.

Benedictus Abbas eremum petiit A. D. 494. Cassinense monasterium fundauit post annos aliquot; circa idem tempus regulam scripsisse, anno 546. obiisse videtur Totila regnante. Vide Greg. dial. lib. 2.

Cassiodorus historiam tripartitam concinnauit circa A. D. 545. eius enim meminit cap. 17. Lctionum diuinarum, quas synodi V. tempore scriptas ex cap. 5. colligere est. *Liberatus* paullo post obitum Vigilii ex eadem historia sententiam Socratis de Nestorio eruit.

Venantius Fortunatus floruit circa A. D. 590.

Isidorus Hispalensis sedit ab A. D. 600. ad 636. libros *de officiis* ante A. D. 633. quo synodus Tolet. IV. congregata est, scripsit; eos enim dicauit Fulgentio Astigitano fratri, cuius successor Abentius dicto concilio Toletano subscriptus reperitur. *Synonyma* post A. D. 614. scripsisse videtur: tunc enim Ioannes Caesaraugustanus Braulionis, (cui nuncupata haec lucubratio est,) frater nondum Maximo successerat; est autem verisimile, Braulionem sub fraterno regimine archidiaconatu, quem exercebat, quum ad eum Isidorus scriberet, auctum fuisse. Quo tempore *sententias* scripserit, non liquet.

[P] *Sergius Cypri archiepisc.* ad Theodorum papam A. D. 643. epistolam dedit.

Victor Carthag. ad eundem Theodorum scripsit A. D. 646.

Stephanus Dorensis episc. et graeci Archimandritae libellos Martino I. et synodo Lateranensi obtulerunt A. D. 649.

Maurus

ee) *Male Nicaenum apud Blondellum legitur.*

Maurus Caesenas, Maximus Aquileiensis, et Deus dedit Caralitanus, quorum verba mutuatur epistolarum decretalium effector, eidem synodo interfuerunt.

Libri pontificalis scriptor vixisse videtur ante A. D. 700. citatur enim a Beda, Amalario Fortunato, Walafrido Strabone, et aliis, Anastasio bibliothecario, quem Bellarminus, Baronius et alii auctorem credunt, antiquioribus.

Bonifacius Moguntinus sedit ab A. D. 719. ad 754. Annales a Pithoeo editi, Hincmarus Remensis epist. 6. c. 29. Epitome ad hist. Bedae, Hermannus Contractus in Chron. Baronius tamen ab A. D. 723. ad 755. pontificatum tenuisse vult; auctorem vitae eiusdem Bonifacii recentiore Hincmaro, (ni fallor,) sequutus.

Citat praeterea Pseudo-Isidorus:

Eangith siue Cangith abbatisae, epistolam ad Bonifacium Moguntinum scriptam A. D. 721.

Constantini M. epistolam scriptam ad Ablauium A. D. 314. et epist. ad episcopos Tyri congregatos A. D. 335.

Constantini iunioris epist. ad Alexandrinos datam A. D. 338.

Theodosiani codicis libri II. tit. 1. const. 4. dat. a. C. 379.

10. const. 2. et 3. dat. a. C. 321.

18. const. 1. dat. a. C. 321.

IV. tit. 16. const. 2. dat. a. C. 379.

IX. tit. 1. const. 6. dat. a. C. 334.

10. dat. a. C. 373.

12. dat. a. C. 374.

vlt. dat. a. C. 423.

6. const. 3. dat. a. C. 397.

vlt. dat. a. C. 423.

X. tit. 10. const. 2. dat. a. C. 313.

2. dat. a. C. 319.

30. dat. a. C. 335.

[¶] XVI. tit. 2. const. 23. dat. a. C. 376.

40. dat. a. C. 412.

41. dat. eod. anno.

Nouell. *Neminem exhiberi* etc. script. A. D. 450.

Aniani Comitis interpretationes editas A. D. 506. Alarici regis 22. Messala et Areobinda Coss.

- *Iustiniani* constitutionum A. D. 545. promulgatarum aduersus tria capitula, libros nimirum Theodori Mopuesteni, Theodoreti reprehensiones 12. anathematismorum Cyrilli Alexandrini, et Ibae Edeffeni epistolam ad Mariam Persam,

Citat denique ex haereticorum lacunis:

Acacii CPolit. epist. ad Simplicium papam A. D. 476. dat.

Pauli Constantinopolit. Monothelitae epist. ad Theodorum papam script. A. D. 646.

Constantis imp. typum in gratiam Monothelitarum promulgatum a. C. 648.

Ex Iudaeis Philonem,

Ex Ethnicis Sixtum pythagoreum, cuius sententias e graecis latinas fecit Rufinus, Hieronymo teste, aduersus Pelagianos ad Ctesiphontem, in 22. cap. Hierem. et in 18. cap. Ezechielis.

- 12) *Theodori*, Cantuariensis archiepiscopi, a. C. 690. defuncti aet. suae a. 88. quem Tarso Ciliciae natum Vitallianus papa Romae ordinavit et in Angliam misit, *capitula ecclesiastica CXX.* apud *Dacherium* tom. IX. spicilegii, [sed edit. nou. Paris. 1723. tom. I. pag. 486. *Harl.*] et concil. *Labbei* tom. VI. pag. 1875. et *Harduin.* tom. III. pag. 1771. Eiusdem Theodori *Poenitentiale* omnium toto occidente antiquissimum, editum a *Iacobo Petito*, Paris. 1679. 4.to) Non integrum illud quidem, sed quale ex duobus codicibus bibl. Thuanæ dare potuit, praecipua saltem eius capita complectens. Titulos capitum LXXVIII. ediderat *Henricus Speelmannus* Lond. 1639. fol. tom. 1. conciliorum Angliae, ad a. 668. [vbi quoque Theodori vitam describit; p. 152. sqq. *Harl.*] atque ex eo Petitus p. 83. qui plurima similis argumenti ex priscis poenitentialibus libris et canonibus adiunxit, atque eruditis notis ac dissertationibus Theodorum illustravit, vindicavitque aduersus Io. Morinum et alios, nouitatis eum arguentes. Integriorum codicum MSS. Vaticani et duorum anglicanorum mentionem facit Bailletus: ⁸³) *Le present, que Mr. Petit a fait au public, seroit plus [P] complet, s'il nous avoit donné le Penitentiel de Theodora sur quelque Manuscrit qui eust esté entier, tel qu'est celui de la Bibliotheque du Vatican, qui a esté lu et loué par Baronius, (ad a. 51. n. 24. et alibi) et deux autres qui sont en Angleterre, dont parle Speelmann.* Sed Cantabrigiae quidem in biblioth. Benedicti codicem illum integriorem Speelmanno laudatum hodie adhuc superesse negat *Caveus*; ⁸⁴) codice vero, qui in illa bibliotheca seruatur, et cuius apographum Parisios transmissum est, sola ait contineri excerpta, qualia Petitus edidit, licet Cantabrigiensis huius MSti mentionem ille inuoluat silentio. *Fabr.* Conf. supra, vol.

^{ff}) Petiti edit. vberimis adnotatt. ornatam, prodidit Paris. 1677. II. tom. 4. *Caveus* l. c. tradidit. *Harl.*

^{gg}) *Iugemens des Savans* tom. 2. part. 2. p. 368.

^{hh}) In *Hist. litt. SS. eccl.* tom. I. p. 592. sq. ad a. 668. vbi plura scripsit de hoc Theodoro et Petiti editione. *Harl.*

vol. X. p. 383. vbi in nota * codd. Britann. iam memorati; et *Fabric.* bibl. med. et infimae latinit. tom. VI. p. 230. — *Sigebertus* in libro de SS. eccles. cap. 63. — *Du Pin* Hist. eccles. vol. VI. p. 45. — *Oudin.* comm. de SS. ecel. tom. I. col. 1655. sqq. ad a. 680. vbi quoque contra *Caueum* se defendit, et de Theodoro eiusque Poenitentiali huiusque codd. vberime disputat: idem inquit, num Theodorus confecerit *librum canonum*, cuius specimen repetit ex libro IV. historiae eccles. vener. Bedae, an potius, quod coniicit *Oudinus*, Theodorus codicem canonum rom. ecclesiae in concilio Herefordensi, cuius actis ille ipse a. 637. interfuit, tantummodo obtulerit, et adpellat *Ger. van Mastricht* in Historia iuris eccles. et pontificij, num. 89-93. p. 67-71. Duisburg. 1676. et Amstelod. 1686. 8. Denique agit de illius capp. eccles. CXX. et copiosius de eiusd. epistola ad Athelredum, Merciorum regem etc. — *Fuchs* in Bibl. der Kirchenversammlungen etc. tom. I. p. 325. sq. — Vitam actaque Theodori fuscè persequitur *Assmann.* in bibl. iuris orient. canon. etc. libr. IV. cap. 23. pag. 444. sqq. in specie de eius *Poenitentiali*, p. 468. sqq. Petiti editionem recenset p. 472. sqq. tum in cap. XXIV. pag. 479. sqq. profert suum aliorumque iudicia de Theodori Poenitentiali aliasque multas addit animaduersiones in illud, et p. 490. sqq. opinionem suam vberius confirmare studet, omnia, quae contra verum communemque ecclesiae sensum Theodoro tribuantur, non ipsius esse Theodori, sed additamenta, antiquo Poenitentiali eius ex aliis recentioribus Poenitentialibus facta: p. 496. sqq. postquam monuit, authenticum Theodori Poenitentiale nullibi exstare, neque MSS. codd. genuinum ipsius textum exhibere, docet, in bibl. Vatic. MSto cod. MMMMMIII. 8. qui continet *Poenitentiale*, (a nonnullis perperam vocatum *romanum poenitentiale*,) in membranis charactere antiquo descripto, et in IX. partes s. titulos distributo, tantummodo ex Theodori Poenitentiali quaedam citari capita: — *Douiat.* in Praenott. libr. III. capp. 32. p. 119. sqq. tom. II. part. I. de Poenitentialibus, s. libris canonum poenitentialium eorumque origine agit, et primum §. IV. apud Latinos agmen ducere Cyprianum ex eius epistola 2. colligit; tum §. V. sqq. de *Theodoro Cantuariensi*, eiusque, et deinceps aliorum poenitentialibus lat. plura tradit explicatque. Adde *Schroeckh* in: christl. Kirchengeschichte, part. XIX. pag. 44. de Theodoro Cant. et pag. 426. de eius capit. eccles. ac part. XX. pag. 146. sq. de illius Poenitentialis atque de eodem et aliis Poenitentialium auctoribus, *Buddeum* in Isagoge ad theol. vniuersam, tom. poster. p. 702. sqq. Add. etiam gr. collect. *Vindob.* in cod. caes. CCLXXXIII. nr. 6. *Constitutiones poenitenciales miscellan.* ex constitut. SS. apostolor. ex Constantini Chartophylacis solutionibus quaestionum canonicarum, ex canonibus VI. synodi oecumenicae, ex Iustiniani imp. Nouellis et ex Athanasii, Alex. archiep. admonitione de triduana abstinentia concubitus cum vxore ante sacram communionem v. *Lambec.* V. p. 476. — *Dublin.* in bibl. collegij S. Trinitat. cod. CCCVI. f. nr. 446. cat. MSS. Angliae etc. vol. II. part. 2. fragmentum canonum poenitential. graece: etc. *Harl.*

Operae pretium est aliorum quoque poenitentialium libellorum occidentalis ecclesiae hoc loco facere mentionem, cum de graecis similibus *Ioannis Neseutae* aliorumque a *Ioanne Morino* publicatis dixerim. volum. XI. p. 108. sqq. *Fabr.* [vbi plura adnotata sunt. Conf. etiam

etiam *Assmannum* in bibl. iuris orient. can. etc. libr. III. cap. XIV. in quo copiose persequitur vitam, controuersias scriptaque *Ioannis Ieiunatoris* diuersaque aliorum de eo iudicia adfert, p. 479. sqq. in primis p. 523. sqq. late disputat de eius libro poenitentiali huiusque codd. ac p. 537. sqq. de aliis eiusdem opusculis, quae videntur ex libro poenitentiali desumpta, et adseruata sunt in codd. Vaticanis, et, de quibusdam fragmentis, ex Harmenopulo, Matthaeo Blastare et ad calcem commentarior. Theodori Balsamonis in canones patrum productis: denique p. 541. sq. de aliis illius libellis. — it. *Schroeckh.* l. c. part. XVII. p. 56. sqq. — De vetustioribus collectionibus canonum poenitentialium, ex canonum, pontificum patrumque sententiis compactis, et a *Theodoro*, *Beda* atque *Ecberto* compositis, curate disputant *Ballerin.* Fr. l. c. part. IV. cap. 6. p. 602. sqq. in Gallandii sylloge etc. tom. I. *Harl.*] Atque primo loco memoranda summi et de huius litteris immortaliter meriti Viri *Antonii Augustini*, archiepiscopi Tarraconensis, Canonum poenitentialium collectio vulgata cum notis, Tarracone 1582. 4. ^u) et recusa Venetiis 1584. 4. [et Paris. 1641. fol. cum eiusd. Epitome iuris pontificii veteris. *Harl.*] rariusque hodie obuia, in qua occurrunt:

α) *Poenitentialia romanum*, quale Burchardus collectioni suae inseruit, in quo pontificum Calixti II. a. 1109. et Innocentii a. 1130. mentio, et longe diuersum adeo et iunioris aetatis, quam quod ex codice antiquo Corbeiensis cum notis Hugonis Menardi lucem vidit, in eius notis ad sacramentarium Gregorii magni Paris. 1642. 4. p. 238. atque cum iisdem recusum est in bibliotheca patrum edit. Lugdun. tom. XIV. p. 926. nec non in noua operum Gregorii M. editione: et sine notis, ad calcem Morini de poenitentia. Hoc Cameracensis episcopus *Halitgarius*, qui an. 831. obiit, a scrinio ecclesiae rom. descripsisse se testatur, igitur a Menardo sub titulo poenitentialis romani est editum, etsi quamplurima in eo desiderantur capitula, quae a Burchardo et aliis antiquis auctoribus sub titulo poenitentialis romani laudata sunt, vt a Iac. Petito probe notatum. *Fabr.* Conf. *Pertsch* Histor. des Kirchenrechts pag. 169. sq. qui etiam citat *Fleury* Histoire de l'eglise, libr. XLVII. §. 28. et *Basnagii* obseru. de *Halitgarii* libro poenitent. §. 3. ap. Canisium lect. antiquar. tom. II. part. II. *Douiat.* l. c. II. p. 127. §. 18. *Harl.*

β) *Beda* presbyteri a. C. 735. defuncti, siue *Egberti* Eboracensis archiepiscopi, (defuncti a. 767.) *de remedio peccatorum*, excerptum ex canonibus catholicorum patrum vel poenitentiae ad remedium animarum, domini Egberti archiepiscopi. Recusum Paris. 1641. cum Antonii Augustini iuris pontificii epitome, quae Romae 1614. [P] fol. lucem viderat: et in operibus Bedae Venerabilis tom. VIII. p. 961-968. et in Speelmanni conciliis Angliae tom. I. Bedae s. Egberti poenitentialia lege etiam tom. VI. concil. Labbei p. 1611. *Fabr.* ac *Mansi* collect. ampliss. tom. XII. col. 413. De Beda eiusque opp. v. *Oudin.* in comm. de SS. eccl. I. pag. 1672. sqq. et *Fabr.* in bibl. med. et inf. latin. tom. I. pag. 185. sqq. ac pag. 192. de remediis peccatorum. — De collect. canon. poeni-

ii) Sec. alios, 1581. sed a. 1582. etiam *Clement* in biblioth. curieuse, hist. et critique tom. II. p. 248. qui plures citat VV. DD. *Harl.*

poenitent. a Beda vel potius ab Egberto facta copiose agunt *Ballerini* de ant. collect. etc. part. IV. cap. 6. in Gallandii sylloge etc. tom. I. p. 603. sqq. Adferunt autem librum *de remediis peccatorum*, partem amplioris operis, Egberto, qui ex tribus Theodori, romano, et Bedae poenitentialibus plura decerpfit: id quod etiam ex cod. Vatic. Palat. commonstrant, nec adsentiuntur *Manfio* tom. I. supplement. qui collect. antiquam canonum poenitent. a Martene et Durando in tom. IV. Thesauri anecdotor. col. 21. sqq. exhibitam, Bedae tribuendam existimat. Add. *Pertsch*. l. c. pag. 133. sq. *Douiat*. Praenott. tom. II. p. 123. sqq. et *Fuchs*. l. c. I. p. 326. sqq. de Bedae aliorumque poenitentialibus. *Harl.*

- γ) *Rabani* s. *Rhabani Mauri*, archiepiscopi Moguntini, a. C. 856. defuncti, poenitentium liber, post a. 841. scriptus ad Otgarium archiepisc. Moguntinum, cui Rabanus deinde successit. Exstat etiam in operibus Rabani tom. VI. p. 154–165. *Fabr.* Conf. *Ballerin*. l. c. p. 621. sq. *Pertsch*. l. cit. p. 173. sqq. de eius vita scriptisque huc pertinentibus, praecipue p. 176. sqq. de eius libro poenitentiali ex canonicis constitutionibus, isque provocat ad *Iac. Basnagii* obseru. de Rabano, iunct. Canisii lection. antiq. tom. II. part. II. p. 285. et *Baluz.* praefat. ad Rabani epist. ad Heribald. §. 1. et 2. iunct. ed. Regimonis de disciplina eccles. quae Rabani epistola, diuersa ab eius poenitentiali, exstat quoque in Canisii Lectt. antiq. tom. II. edit. nouae, part. II. p. 293. sqq. *Harl.*

δ) *Gregorii Thaumaturgi* et *Gregorii Nysseni*, graecorum patrum, epistolae canonicae.

ε) *Canones poenitentiales Astenfes*, in ditione Sabaudiae.

Post Antonium Augustinum vir et ipse doctissimus *Ioannes Morinus* ad calcem praecleari operis de disciplina in administratione sacramenti poenitentiae, quod Parisiis primum 1651. fol. editum, deinde Bruxellis 1685. ac denique Venetiis 1702. recusum exstat, nouam poenitentialium libellorum collectionem dedit, in qua occurrunt:

- a) Antiquus Poenitentialis romanus, qualem ab *Halitgario* excerptum et ab Hug. Menardo editum iam dixi. [conf. *Douiat*. Praenott. tom. II. p. 67. sq. *Harl.*]
- b) *Egberti* Eboracensis archiepiscopi, defuncti a. C. 767. Excerptum siue capita 245. de canonibus catholicorum patrum, vel poenitentiae ad remedium animarum. Siue pars siue epitome operis in quatuor libros distincti et adhuc inediti, quod in variis Cantabrig. et Oxoniensibus bibliothecis superesse MStum *Caueus* ^{h)} testatur. Partem vulgauerat

hh) In hist. litter. SS. eccl. tom. I. p. 627. sq. ad a. 731. Add. de Egberto *Fabric.* nostrum in bibl. med. et inf. latin. tom. II. pag. 76. sq. ed. *Manf.* sub voc. *Ecbertus*, qui praeterea etiam scribitur *Eckebertus*, *Eckbertus*; — paullo ante ad β. adscripta. — *Du Pin* Hist. eccles. vol. VI. p. 102. *Oudin.* tom. I. p. 1794. ad a. 750. — *Vol. XII.*

Ballerin. Fr. de antiq. collect. etc. part. IV. cap. 6. pag. 602. sqq. in Gallandii sylloge etc. tom. I. p. 607. ex codd. Vatic. meliora docent. *Schroeckh.* l. c. part. XIX. p. 78. *Pertsch.* l. c. p. 146. sqq. qui cum *Caueo* tradit, *Excerptiones e dictis et canonibus SS. patrum concinnatas, et ad ecclesiasticae politiae constitutionem conducen-*
tes

Hh

verat etiam *Speelmannus* tom. I. concil. Angl. Lond. 1639. fol. p. 258-276. atque inde exhibuit *Labbeus* tom. 6. concil. p. 1586. 1601. et *Harduinus* tom. 3. p. 1961. 1976. cum eiusdem Egberti dialogo per interrogationes et responsiones de institutione ecclesiastica p. 1979. [et *Colet.* in ed. Ven. ad a. 747.] (*Labbeus* tom. VI. p. 1604.) quem Dublinii vulgauerat *Jac. Waratus*,^{u)} eques, a. 1664. 8. *Fabr.* Editor Caei Hist. litt. etc. Basil. in notis addit, Ecberti dialogum ex edit. Dublinensi recudi fecisse *Henr. Wharton.* cum nonnullis Bedae opusculis Londin. 1693. 4. — eundem dialogum repetitum esse typis in *Wilkins* conc. Britann. tom. I. p. 82. sqq. ibid. p. 101. sqq. exstare Ecberti excerpta, a *Speelmanno* edita, atque ibid. p. 113. sqq. *Dau. Wilkins* ex MSS. coll. corp. Christi Cantabr. publici iuris fecisse Egberti poenitentiale. In *Fabr.* bibl. med. et inf. lat. l. c. memoratur quoque, in Conciliorum edit. etiam legi Excerpta ex Egberti *constitutionibus ecclesiasticis*, easque ab *Hucaro*, fani germani in Corinia diacono, studiose in compendium redactas esse, testibus *Lelando* cap. 85. et *Pitleo* p. 154. (add. *Ballerinius* l. c. p. 605. sq.) in nota *b.* autem additur, non soli Ecberto omnia tribuenda esse, disputari a *Gundlingio* in *Gundlingianis* XXXVIII. p. 258. sqq. *Harl.*

c) Tres poenitentiales Andegauenses, ex codicibus MSS. D. de Loyauté, cuius Andegavensis et in suprema Parisiens. curia aduocati.

d) Excerpta pauca e Reginone, poenitentiali romano, poenitentiali Theodori Cantuar. et Bedae. *Regino*, ex abbate (ab a. 892. ad 899.) Prumiensi ord. Benedicti in ditione Germaniae Treuirensi, monachus S. Maximini Treuirensis, (chronico^{mm)} ad Alberonem Metensem [P] episcopum, quod a Christo nato ad tempora sua a. C. 907. deduxit, non incelebris,) qui opus insigne canonum, quod in vsus dioecesis maxime Treuirensis, hortante archiepiscopo Treuirensi Ratbodo, circa a. C. 906. composuit, editum primum a b. *D. Ioach. Hildebrando*, ex codice bibliothecae Helmstadiensis, qui olim Flacii Illyrici fuit, et in quo praeterea exstat synodus Remensis aduersus Arnulphumⁿⁿ⁾ a. C. 991. Editum autem est hoc titulo: *de disciplina ecclesiastica veterum, praecipue Germanorum, libri duo.* Helmst. 1659. 4. Fatetur ipse Hildebrandus, in defectu codicis MS. huncce se titulum praefixisse ex suo ingenio; nam in Vienmensi codice, quem postea nactus est, ipse notat, inscribi *de ecclesiasticis disciplinis et religione christiana*, atque hunc titulum Trithemio etiam inspectum seruauit in sua editione *Stepha-*

tes absolui 144. capitibus. In cat. MSS. Angliae etc. I. part. alt. nr. 1384. in cod. Cantabr. collegii Bened. CVII. exstare dicitur *Poenitentia Egberti*, archiep. Eboracensis, in vol. I. nr. 2632. f. cod. Bodlei. XXXIII. excerpta ex poenitentiali libro *Egberti*: ibid. p. 261. in collectan. Ricardi Iamessii, 21. nr. 11. Excerptio de canonibus SS. patrum poenitentialis libri ad remedium animarum Egberti, archiep. Ebor. *Harl.*

u) Male *Io. Vauracus*, *Harduino* et *Labbeo*.

mm) Prodiit Reginonis chronicon Mogunt. 1521. fol. et inter scriptores rerum Germanicarum Pistorii tomo primo, Francof. 1583. fol. nec non cum chronico Conradi de Lichtenau, Argent. 1609. fol. Numeros annorum ab ipso esse auctore notat *Mabillonius* Itineris Germanici pag. 23. De MSto Vindobonensi vide *Lambec.* lib. 2. p. 390.

nn) De hac vide *Baluzium* praef. ad Anton. Augustin. de emendatione Gratiani §. 14. et praef. ad Reginonem §. 4. seq.

Stephanus Baluzius, qui Reginonis libros duos, quorum prior Clericorum res maxime, posterior Laicorum spectat, ad Helmstadiensem editionem, veteremque codicem MS. bibl. oratorii Parisiensis, eodem, quo usus fuerat Morinus, emendatos, cum notis, citatisque in margine canonum et capitularium regularumque monasticarum, nec non Burchardi et aliorum locis vulgavit Paris. 1671. 8. °) Idem Baluzius praef. ad Ant. Augustinum de emendatione Gratiani §. 17. observat, Reginonem admodum raro uti Pseudepigraphis epistolis decretalibus, ab Isidoro Mercatore collectis. Subiunxit Hildebrandus Varias lectiones non Viennensis modo codicis, sed Moguntini quoque, nec non adpendicem plurium capitum, quae in MS. Helmstadiensi absunt. Eam adpendicem etiam auctam et emendatam Baluzius adiunxit, vna cum *Rhabani Mauri* poenitentiali altero, quod *epistola ad Heribaldum* episcopum Alcedronensem siue Autissiodorensem, a. C. 853. scripta, continetur, et lucem viderat in Petri Steuartii tomo ineditorum, Ingolst. 1616. 4. Eadem multa haec epistola, quae Rabani poenitentium liber supra memoratus continet, et citatur non raro tum a Reginone, tum ab Ivone, Gratiano, etc. Reginonis [P] effigies aere descripta exstat in Isaaci Bullarti academia scientiarum, edita gallice Paris. 1682. fol. tom. I. p. 121. *Fabr.* Conf. *Fabric.* nostrum in bibl. med. et inf. latinit. tom. VI. p. 62. ed. Mansi: — *Cau.* in Hist. litter. S. S. eccl. vol. II. p. 68. ad a. 892. — *Oudin.* comm. de SS. eccl. tom. II. col. 407. sq. ad a. 900. — *Douiat.* in Praenott. etc. tom. I. p. 635. inprimis de eius libr. de disciplinis eccles. etc. tom. II. p. 68. sq. cui videtur auctor ordinem Martini Bracarensis imitatus: idem Douiat. operis rationem describit, et numerum capitum colligit: Schottus autem in nota s. animaduertit, Baluzii editionem, Helmstadiensi editione longe praestantior, recusam esse Viennae 1765. 4. textum vero ex Baluzii recensione, omisis eius notis, repetitum esse ab *Harzheimio* in concil. German. tom. II. p. 438. *Lakier* tamen in Praecognitis iuris eccles. vniuersi §. LII. vbi recenset Reginonis collectionem, p. 85. scribit, Baluzii edit. recusam esse Viennae a. 1769. cura de Riegger: idem *Lakier* refert ex Kollarii narratione, in bibl. caesarea seruari cod. inscriptum, *Libellus de disciplinis ecclesiasticis et religione christiana*, ex eoque posse Baluzianam edit. non nihil emendatorem effici. Insuper copiose agit de Reginonis collectione et edd. Hildebrandii, sumptis Baluzii, *Pertsch* in: Hist. des kanon. Rechts sect. II. §. 32. et 33. p. 189. sqq. — Reginonem in usum ecclesiae Treuirensis iussu Ratbodi, Treuirensis archiepiscopi, composuisse collectionem, res admodum dubia videtur *Berardo* in dissert. de variis canon. collect. ante Gratianum, obseru. V. §. VIII. p. 720. sq. in Gallandii sylloge, tom. I. Add. cel. *Glück* in Praecognitis p. 436. sqq. et p. 440. not. 9. et *Fuchs* in cit. biblioth. I. p. 329. meminit *Abbonis* monachi et abbatis Floriacensis, sub exitum saeculi X. qui praeter alia scripsit collectionem canonum, ex capitularibus Franc. et Iustiniani nouellis hausam et in 52. capp. digestam, quam edidit *Mabillon* tom. II. Analector. p. 248. editionis autem in fol. pag. 133. Idem observat *Lakier* l. mem. pag. 84. sq. in schol. I. idemque, „seruat, ait, praeterea bibliotheca Sorbonae egregiam collectionem MStam iussu Haemonii, episcopi Verodunensis, a. 1009. confectam, et dicatam An-

Hh 2

selmo

90) Vid. *Heineccius* in Hist. iuris civil. libr. II. §. 50. not. *Harl.*

- felmo cuidam archiepiscopo, de qua *Salmon* tract. de stud. concil. pag. 43. sq. — *Reginonis* et *Abbonis* collect. copiose quoque recensent *Ballerini* de antiq. collection. part. IV. cap. II. in Gallandii sylloge etc. I. part. 631. sqq. *Harl.*
- e) Excerptum ex regulæ *Chrodogangi* circa a. C. 757. canonicis suis datæ cap. 28. 29. 30. *Chrodogangi* huius, ab a. 742. ad 766. Metensis episcopi, qui aliis *Crodegrandus* siue *Crodogandus*, (*Trithemio* c. 255. de script. eccles. *Ruggandus*.) regula clericis Metensibus præscripta, in qua S. Benedicti regulam frequenter sequitur, edita est a *Luca Dacherio* tom. 1. spicileg. p. 205. [nou. edit. tom. I. p. 565.] et minus interpolata a *Labbeo* tom. 7. concil. p. 1444. et *Harduino* tom. 4. p. 1181. [atque *Coletto* in ed. concil. Veneta, tom. IX.] et a *Carolo le Cointe* tom. 5. Annal. ecclesiæ Francor. ad a. C. 757. p. 567. 587. Vide etiam *Andreani du Chesne* tom. 2. scriptor. Francor. p. 204. et concilium Aquisgranense a. C. 816. et regulam ex *Chrodogando* et aliis, quam dant *Labbeus* tom. 7. concil. p. 1464. et *Harduinus* tom. 4. p. 1198. *Fabr.* Plura de eo narrarunt *Fabric.* noster in bibl. med. et inf. lat. tom. I. p. 377. sq. ed. Mansi. *Oudin.* in comm. de scriptt. eccles. tom. I. col. 1797. sq. ad a. 760. qui eum vocat *Chrodegandum*; *Du Pin* Hist. eccles. vol. VI. p. 106. — *Caucus* in comm. de SS. eccles. tom. I. p. 629. ad a. 742. et *Schroeckh* in: chrissl. Kirchengeschichte, tom. XX. p. 82. sqq. et 90. sqq. *Harl.*
- f) Excerpta ex tribus codicibus Turonensis ecclesiæ, tribus Remensis, et duobus Bellovacensis, duobus collegii Foxensis Tolosani, quatuor codicibus ecclesiæ Rothomagensis, et decem variis codicibus MSS. abbatiæ S. Victoris Paris.
- g) Notitia de *Ordine Romano* MS. breuiore et antiquiore, atque adeo sinceriore, quam in Melch. Hittorpii scriptoribus de Diuinis officiis Colon. 1568. fol. sub init. et in operibus Georgii Cassandri p. 97. et in bibliothecis patrum sæpe prodiit ab Alcuino, ut videtur, ad ætatis suæ mores auctus et interpolatus. Vide *Henr. Whartoni* auctarium ad Vsserium de sacris scripturisque vernaculis p. 359.
- h) Notitia de antiquissimo Sacramentario Gelasiano, quod ex Petauiana venit in bibliothecam Christinæ, reginæ Sueciæ. De libro sententiarum magistri *Roberti Pulli*, cardinalis, circa a. C. 1144.
- i) Ex duobus sacramentariis Tolosanis excerpta, et ordo poenitentiae imponendæ, et de reconciliatione poenitentium.
- k) Ex codice MS. abbatiæ Dionysianæ in agro Parisiensi.
- l) Ex duobus sacramentorum libris in bibl. Thuana.

Ab eo tempore *Iacobus Petitus* ad calcem Theodori Cantuariensis edidit excerpta ex poenitentialibus MSS.

α) Magistri *Bartholomæi*, Oxoniensis episcopi.

β) *Petri*

β) *Petri Pictaviensis*, canonici S. Victoris.

[P] γ) Magistri *Roberti de Flamesbure*, canonici S. Victoris et poenitentiarii. Adde, praefationem Roberti de Flamesbure ad Decanum Salisburiensem exstare apud *Baluzium* tom. VII. Miscell. pag. 345, atque *Rabani* et *Benedicti Aniensis* poenitentiales libellos exhiberi ab eod. *Baluzio* post Capitularia Francorum pag. 1378. 1385. nec non *Petri Exoniensis* summulam, qui circa a. 1287. scripsit, ab *Harduino* tom. VII. concilior, pag. 1124. Canones poenitentiales secundum *S. Hieronymum* ex MS. cod. 400. annorum, monasterii S. Andreae prope Auenionem vulgavit *Io. Marcianaeus* inter supposita Hieronymo, tom. V. p. 5-10.

δ) Magistri *Ioannis de Deo*.

ε) Ex anonymo de sacramento poenitentiae in bibl. S. Victoris Paris.

ς) Ex formulario poenitentiali MS. bibl. regiae Nauarrae.

ζ) Ex libro MS. bibl. S. Victoris Paris. cui titulus: *Corrector et Medicus, qui correctiones corporum et animarum medicinas continet*.

η) Ex libro poenitentiali MS. bibl. Victorinae a diuersis libris poenitentialibus desumpto.

θ) Ex tractatu de poenitentia in summa scholastica *Petri* Cantoris Paris. in summa *Magistri Praepositiui*, cancellarii Paris. et in summa magistri *Roberti de Chorcon*, cardinalis.

Praeter haec ab Antonio Augustino, Io. Morino et Iac. Petito vulgata, huc faciunt:

Collectio antiqua canonum poenitentialium saeculo IX. antiquior, inque tres distincta libros, quam tomo vndecimo spicilegii vulgavit *Lucas Dacherius* Paris. 1672. 4. [et tom. I. p. 509. sq. ed. nou. *Harl.*] Praefationem huius operis vidit et partem eius vulgavit Beatus Rhenanus in admonitione de Tertulliani dogmatibus, testatus opus ipsum magno redimere se cupere. Vide *Baluzium* ad Gratianum p. 462. [et in notis ad Agobardum de dispensatione, cap. 20. conf. *Pertsch.* Hist. cit. p. 150. sqq. *Harl.*]

Halitgarii, episcopi Cameracensis, qui a. C. 831. obiit, de vitiis et virtutibus, remediis peccatorum et ordine atque iudiciis poenitentiae, libri sex, quorum *sextus* siue vltimus est poenitentialia romanum, de quo supra p. 74. ed. vet. et ed. nou. p. 240. abunde dixi. Libros V. in lucem protulit *Henr. Canisius* tom. V. lect. antiqu. parte 2. p. 227. Ingolstadt. 1604. 4. ^{pp}) Inde recusi sunt in bibliotheca patrum Colon. 1618. tomo VIII.

Hh 3

et

^{pp}) In noua *Iac. Basnagii* edit. tom. II. p. II. p. 87. ad 144. vna cum additamentis, et §. 3. *Basnagii* obseru. de *Halitgarii* libro poenitentiali. Conf. *Fabric.* nostrum in bibl. mediae et inf. latinit. tom. III. p. 185. sq. ibique Mansum de libro *de vita sacerdotum*, diuerso a libro poenitentiali; *Buddeum* in Isagoge cit. tom. poster.

p. 703. — *Ballerinas Fr.* de antiquis collect. part. IV. cap. 8. §. 3. p. 620. in Gallandii sylloge etc. tom. I. — *Douiat.* in Praenott. tom. II. p. 126. sq. ibique Schotti not. — *Pertsch.* Historie des kanon. Rechts, p. 168. sqq. — *Schroecckh.* christl. Kirchengeschichte tom. XXIII. pag. 301. *Harl.*

et Paris. 1654. tomo V. et Lugd. 1672. tomo XIV. Ex his *liber I. et II.* iidem sunt, qui inter *Rabani Mauri*, archiepiscopi Moguntini, a. C. 856. defuncti, opera prodire tom. 6. p. 125. *Liber I. et II.* de vitiis et virtutibus, et peccatorum satisfactione in remediis, siue de poenitentiis. *Liber III. et IV.* Halitgarii respondent libro II. et III. sub eiusdem Rabani nomine editis tom. 6. p. 116. seq. de quaestionibus canonum poenitentialium ad Heribaldum episcopum Autissiodorensem. *Liber quintus* Halitgarii denique idem est, qui sub Rabani nomine ad Heribaldum legitur primus tom. 6. p. 110. Superest liber tertius siue vltimus *Rabani* de vitiis et virtutibus, qui est de [P] gradibus mortalibus peccatis et eorum satisfactione, capita LXXXIII. tom. 6. p. 130-154.

S. Columbani, Luxouiensis in Burgundia abbatis, qui a. C. 615. obiit, poenitentialia MS. laudat Hugo Menardus p. 932. ad Gregorii M. sacramentorum librum. Eiusdem Columbani de poenitentialium mensura, siue poenitentialia ad calcem eius regulae coenobialis, prodit in codice regularum Holstenii, Rom. 1661. 4. Paris. 1663. 4. parte 2. p. 98. et inter Columbani opera a Patricio Flemingo edita Louan. 1667. p. 197. et in bibliotheca patrum edit. Lugd. tom. XII. p. 21. [conf. *Fabric.* nostrum in bibl. med. et inf. latinit. tom. I. p. 401. sq. ed. Mansi.]

Cummani siue *Cummiani*, abbatis Hiberni, qui circa a. C. 660. diem obiit supremum, liber de poenitentialium mensura exstat in eodem tomo XII. bibliothecae patrum Lugd. pag. 42-48. Ediderat Patricius Flemingus ex codice bibl. Sangallensis, et Columbano adiunxerat. [conf. *Fabric.* l. c. p. 438. ibique Mansium.]

Liber poenitentialis ad instar libri canonum poenitentialium ex SS. Augustini, Hieronymi et Gregorii M. dictis, nescio, quo auctore collectus et sine loco aut anno impressionis editus in fol. fuit in bibl. Sarraziana, in cuius catalogo memoratur p. 32.

Poenitentialia siue iudicia congrua poenitentibus, capitula XXXIII. excerpta ex patrum dictis canonumque sententiis prodierunt in bibliotheca patrum Paris. 1589. et 1654. tom. VI. et tom. VI. concil. Labbei pag. 1468. et tom. III. Harduini pag. 1869. sub nomine *Gregorii III.* (papae ab a. C. 731. ad 741.) Petro Pithogo videtur posterioris scriptoris.

Collectio canonum poenitentialium MS. in bibl. Michaelis Thomaei, episcopi Herdensis, qua vti correctores romani ad Gratianum.

Eugenii papae canones poenitenciales in bibliotheca Io. Tilii MS. memorat idem Pithoeus.

Canones XLVII. poenitenciales, decreto Gratiani subiecti in editione Pithocorum atque aliis quibusdam, et *Gratiani* ipsius tractatus de poenitentia, insertus causae XXXIII.

12) Bur.

13) *Burchardus* siue *Brocardus* ⁹⁹⁾ Hassus, ex Lobienſi monacho dioceſis [P] Leodienſis, ord. S. Benediſi, Wormacenſis ab a. C. 996. epiſcopus, ab *Olberto*, abbate poſtea Gemblacenſi, praeceptore ſuo adiutus, ¹⁰⁰⁾ Walterio Spirenſe epiſcopo impellente composuit, et Brunichoni eccleſiae Wormatienſis praepoſito, dicauit *duodecim tomos decretorum* collectos ex ſacris litteris, ex conciliis et epiſtolis ſpuris decretalibus, ¹⁰¹⁾ nec non poenitentiali romano, Theodori et Bedae et ex ſcriptis SS. Gregorii, Hieronymi, Auguſtini, Ambroſii, Benediſi, Baſilii magni et Iſidori, et ſub titulis digeſtos. Hoc opus ipſum integrum necdum lucem vidit, ſed tantum excerpta ex illo diuiſa in *libros XX.* ex quibus Sarius modo XVI. habuit, quibus in conciliortum editione vtitur ſub hoc titulo, *ex codice XVI. librorum*. Exemplaria vetuſtiſſima Burchardi Pitheous teſtatur exſtare in bibliothecis eccleſiarum Carnotenſis, Tricaffinae, Veſuntinae, Burdigalenſis. In Hendreichii Pandectis Brandenburgicis p. 794. memoratur editio Burchardi Pariſienſis 1499. 8. quam numquam videre me, nec ab aliis laudari memini. Sed cum viginti illis, quos dixi, libris Decreti, *lex familias* excuſa eſt Coloniae 1548. (1549.) fol. et 1560. fol. ex editione Bartholdi Queſtenburg. Eadem deſt in editione Paris. 1549. (1550.) apud Ioannem Foucherium, 8. Sed hanc clauduat *canones ſynodi Salungſtadenſis* ſub Aribone Moguntino archiepiſcopo, cui Burchardus praefatus adfuit a. C. 1023. et *quomodo initianda ſynodus*, ſiue conſtitutio ordinis qui in celebranda ſynodo obſeruari deber. Bene multa accepiſſe Burchardum a Reginone, nec pauca de ſuo addentem multa corrupiſſe, notat *Baluzius* ad Reginonem pag. 454. ſq. et ad Gratian. p. 339. 542. etc. Idem in praef. ad Ant. Auguſtinum de emendatione Gratiani §. 18. teſtatur, ſe tria vidiffe Burchardi antiquiſſima exemplaria optimaec notae. Ex his codicem Dionyſii Talonii, laudat p. 497. 502. etc. Atque editos libros non ſatis integros atque emendatos exſtare, obſeruatum etiam in Georgii Caſſandri operibus pag. 1091. et 1098. *Naſſi etiam ſumus*, inquit, *MSum opus Burchardi, quod obiter tantum cum impreſſo Pariſis anno MDXLIX. contulimas, et deprehendimus epiſſolat phraſin totam immutatam. In libro vero XX. impreſſus liber capita C. exſcriptus [P] vero CLVIII. continet, et quorundam capitum ordo immutatus legitur.* Io. Molinaei tamen editio, quem Burchardi libris emendandis operam locaſſe Caſſander ibidem teſtatur, lucem haud vidit. Non ipſo Burchardi opere, ſed tantum illius epitome uſum fuiſſe Gratianum, monet *Guido Pancirollus* III. 1. de clariſ legum interpretibus. Argumenta librorum viginti editorum adſcribere ſuperſedeo, quia iſta habes etiam apud *Gerh. Maſtrichtum* hiſtor. iuris eccleſ. §. 251. et *Casp. Sagittarium* tom. 2. introduct. in hiſt.

99) Hinc *brocardica iuris*. Confer D. *Chriſtiani Thomae* diſſert. de brocardico, *cauſa ſua excuſat a dolo*. [*Grauiſina* de origine iuris ciuil. lib. I. p. 179. *Harl.*] *Damaſii Burchardica* ſiue regulas canonicas ex recenſione Petri Alauni Aquilii. Colon. 1564. 8.

100) Vide *Baluzium* §. 18. praef. ad Anton. Auguſtin. de emendatione Gratiani.

101) *Blondellus* prolegom. ad Pſeudo-Iſidor.

p. 98. Viciffim capitularibus noluiſſe Burchardum vti, notat *Baluzius* ad Gratian. p. 550-559. etc. [quod exemplis quoque probat *Doniat.* in Praenott. libr. III. cap. 23. §. 5. tom. I. p. 78. ſq. ed. Schott. iſque §. 1. p. 72. ſqq. agit de Burchardo ipſo; §. 2. de titulo eiusdem operis; §. 3. de numero et ordine XX. librorum; §. 4. unde decerpſerit decreta; §. 6. de ſenſu et origine voc. *Brocardica*; adde Schotti notas, *Harl.*

hist. eccles. p. 750. seq. Obiit Burchardus a. C. 1025. 13. Kal. Sept. *Fabr.* Add. *Fabr.* nostri bibl. med. et inf. latin. tom. I. p. 302. sq. ed. Mansi, ubi adnotatur, Statuta canonum de officio sacerdotum, ex libris Burchardi vulgata esse a *Canisio* tom. VI. antiq. lectt. in tom. III. edit. Basnag. f. 297. sqq. — *Fleury* histoire eccles. libr. LVII. §. 54. et LVIII. §. 52. — *Oudin.* comm. de SS. eccl. II. col. 525. sqq. ad a. 1000. — *Caus* hist. litter. SS. eccl. II. p. 115. — *Ballerin.* l. c. part. IV. cap. 12. qui veram Burchardi praefationem ex cod. loco vulgatae mutatae reddidere, in Gallandii sylloge etc. I. p. 633. sqq. ibid. p. 721. *Car. Seb. Berard.* diss. obseru. V. §. 9. — *Pertschii* hist. laudat. sect. II. §. 34. 35. p. 194. sqq. qui alios VV. DD. excitat; — *Lakits* Praecogn. iuris eccles. pag. 85. sq. qui nec ingenium nec doctrinam Burchardi laudat: cel. *Gluck* in Praecognitis etc. p. 438. sq. qui etiam notat, Burchard. non solum abstinuisse a Francorum capitularibus in collectionem suam referendis, sed etiam, quae ex illis mutua sumsit, aliis falso tribuisse auctoribus, atque in nota 12. prouocat ad *Baluzii* dissert. de capitularium Francorum nomine etc. praemissam eius collectioni capitularium, Paris. 1677. separatim repetitam Vindobonae 1771. 8. §. XX. — *Fuchs* in: Biblioth. der Kirchenversaml. I. p. 329. sq. et *Schroeckh* christl. Kirchengeschichte tom. XXII. p. 414. sqq. *Harl.*

- 14) *Iuo Carnotensis* ab a. 1092. episcopus egregius doctrina, zelo, prudenti constantia et fide, diem obiit a. 1115. die 23. Decembr. de cuius vita *Iohannes Fronto* in opusculis, quae iunctim excudenda dedi Hamb. 1720. 8. [rec. Veronae 1733. 8.] et ante opera Iuonis edita ex Ioh. Baptistae Soucheti recensione, Paris. 1647. fol. et in actis sanctorum 20. Maii tom. V. p. 247. Vide et Iacobi *Hommey* supplementum patrum p. 526. atque librum editum Paris. 1701. 12. *l'Esprit d'Yve de Chartres dans la conduite de son diocèse et dans la Cour de France et de Rome.* Journal des Savans 1701. p. 540. Huius Iuonis *Pannormia*, (ita enim constanter veteres codices et Trithemius, non *Pannomia*,) exstat diuisa in partes octo: exstat etiam maior *liber canonum* siue *decretum Iuonis* in partes XVII. digestum, et curante Io. *Molinaeo* Gandensi, Louanii 1561. fol. editum, postea cum aliis Iuonis scriptis Paris. 1647. fol. ad fidem codicis antiquissimi S. Victoris Paris. recusum. *Pannormia* prodiit Basileae 1499. 4. expensis Michaelis Furter, cum praefatione Seb. Brandt: et Louanii 1557. 8. non satis emendate, curante Melchiore a Vosmediano. Vtrique operi praemittitur praefatio, quae his verbis incipit: *Excersiones ecclesiasticarum regularum, partim ex epistolis romanorum pontificum*, (etiam spuris illis,") Burchardi exemplo,) *partim ex gestis conciliorum catholicorum episcoporum, partim ex tractatibus orthodoxorum patrum, partim ex institutionibus catholicorum regum*, (quas regum leges Burchardus omiserat,) *nonnullo labore in uno corpore adunare curavi.* Sebastianus Brandt suspicatur, *Pannormiam* esse compendium, quod ex maiori Iuonis decretorum opere concinnauerit *Hugo Catalanus*."") Et sane Vincen-

tius

tt) id. Blondellus p. 100.

uu) Circa a. 1100. vid. Iac. Bergomas. *Fabr.* Iuonis esse Panormiam, negat quoque Rob. Bel-

larminus de SS. eccles. in Gratiano p. 187. cui suffragatur Ger. van Mastricht in histor. iuris eccles. num. CCLXVII. p. 306. Hugonem Catalan-

tius Bellouacensis XXV. 84. speculi historial. quum dixisset, librum decretorum [P] Iuonis, non paruae quantitatis esse, nec facile portatilem, subiungit: *Hugo Catalanensis ex eodem volumine abbreviato libellum portatilem legitur composuisse, qui et ipse apud nos est et summa decretorum Iuonis adpellatur.* Hanc Brandti coniecturam videtur firmare, quod Innocentius secundus, cuius decreta in calce Pannormiae leguntur, post Iuonem fuit. Verum Anton. Augustinus et Steph. Baluzius^{vv)} testantur, illa in antiquissimis codicibus Pannormiae non exstare, sed a recentiore manu esse addita. Neque pro epitome maioris operis haberi potest, quum pauciora habeat, in quibus cum illo conuenit, neque in codicibus vetustis *summa decretorum*, quo titulo epitomen memorat Vincentius, sed *Pannormia* adpellatur. Igitur Baluzio adsentior, Hugonis epitomen intercidisse, et Iuonem ipsum primo composuisse Pannormiam, deinde, quum probari eam legentibus videret, ad maius opus concinnandum etiam animum adpulisse. Maius hoc decreti opus vna cum Pannormia lucem vidisse Basileae 1499. 4. praeter rem traditur a *Causo* in hist. litteraria scriptorum ecclesiasticorum,^{www)} et in *Laur. Neocori* biblio-

launum eam ex maiore opere contraxisse, adfirmat *Guil. Pancirollus* de claris legum interpretibus libr. III. cap. 1. Verum *Buddeus* in *Isagoge* — ad theolog. vniuers. tom. poster. p. 771. sq. subscribit iudicio Fabr. nostri, additque *I. C. Zieglerum* de orig. et increm. iuris can. §. 35. Bellarm. ration. refutasse. *Harl.*

vv) *Baluz.* §. 20-23. praef. ad Anton. Augustin. [cuius iudicium, *Labbeanae* opinioni de scriptor. eccles. a Bellarmino recensitis, tom. II. p. 504. oppositum late refert *Oudin.* l. c. *Harl.*]

www) *Pag.* 160. sq. ad a. 1092. vbi de vita operibusque horumque editionib. *Iuonis* sive *Tuonis* agitur atque in edit. Basil. in nota d. obseruatur, librum *Pannormiae* Iuonis Carnotensis de multimoda distinctione scripturarum sub vna castorum eloquiorum facie contentatarum haberi MS. in bibl. Cotton. sub Vitellio A. 3. n. 1. (p. 81. cat. MSS. mox citandi.) — In eiusdem bibl. Cotton. MSS. catalogo, sub fin. cat. MSS. Angliae etc. pag. 38. nominantur *Iuonis* sermones XIV. in celebrioribus anni festis habiti, et epp. CCLIII. — p. 68. XIV. 2. excerpta s. chronica Iuonis; p. 72. VII. varia Iuonis opp. — p. 93. XIII. 1. Vita b. Augustini, Hipponensis episcopi, per Iuonem. — p. 97. VIII. 22. Historia Iuonis succincta, inprimis de gestis quorundam regum Assyriorum, et de gestis omnium romanorum imp. ad tempus Ludouici Pii, a. 814. et p. 135. XII. 3. Iuonis sermo de sacramentis dedi-

cationis ecclesiae ad nuper baptizatos. — De Iuone eiusque opp. consulendi sunt *Fabric.* noster in bibl. med. et inf. latin. ed. Mansi, tom. IV. p. 205. sq. vbi dicitur Iuo fuisse episcopus ab a. 1090. ad 1117. et in nota d. laudantur *Pagi.* ad a. 1092. nr. 3. sq. et *Bened. Piffetus* saec. XI. p. 949. sq. contra Baronii sententiam et Sirmondi tom. III. opp. p. 676. qui pugnant pro a. 1092. In nota h. animaduertitur, insignem cod. M. Decretorum esse etiam Lipsiae in bibl. Paullina, et de altero cod. quo vsus est Molinaeus, vid. G. Cassandri opp. p. 1195. et 1116. — *Du Pin* Hist. eccles. vol. X. p. 1. — *Oudin.* comin. de SS. eccles. tom. II. col. 871. sqq. ad a. 1100. — *Ballerin.* Fr. in Gallandii sylloge etc. I. p. 586. sq. §. IX. — Ibid. p. 721. sq. *Berard.* de variis canon. collect. ante Gratianum §. X. — *Pertsch.* in: Historie des kanon. Rechts §. 38. p. 206. sqq. de Iuone eiusque *Decreto*, et §. 39. p. 209. sqq. de *Pannormia*, quam neque ab Hugone ex maiore opere Iuonis fuisse contractam, neque, vt putabat *Douiat* in hist. du Droit canon. part. I. cap. 27. §. 7. ab Hildeperto, archiepiscopo Turonensi, (Tours) esse confectam, at dubium, num Iuo illius auctor omnino sit, adhuc esse censet. — *Douiat.* in Praenotion. libr. III. cap. 27. p. 91. sqq. multus est de Iuonis *Decreto*, cap. autem 28. p. 95. sqq. de *Pannormia*: §. IV. adferenda ei videtur aduersus Hugonem, et diuersa ab epitome Decretorum: §. VIII. instituit collationem vtriusque operis Iuoniani, ad diuersum ordi-

Bibliotheca novorum librorum a. 1698. p. 58. Libro *primo* maioris operis, res ad sacram baptismum et confirmationem pertinentes exponuntur: *Secundo* de sacra coena et missa et sanctitate aliorum sacramentorum: *Tertio* de ecclesia et rebus ecclesiasticis: *Quarto* de festis ac ieiuniis, scriptura sacra, ecclesiae consuetudinibus et conciliis: *Quinto* de primatu ecclesiae romanae, et de primatum, metropolitanorum, episcoporumque ordine ac iuribus: *Sexto* de vita, ordine et censura clericorum: *Septimo* de monachis: *Octavo* de coniugio et virginitate, de raptu, concubinato, adulterio: *Nono* de incestu et gradibus prohibitis: *Decimo* de homicidiis voluntariis et involuntariis: *Vndecimo* de magis, fagis, histrionibus: *Duodecimo* de mendacio, periurio, etc. *Tertiodecimo* de furto, usuris, venatoribus, ebriosis, furiosis, Iudaeis: *Decimoquarto* de excommunicatione: *Decimoquinto* de poenitentia: *Decimosexto* de officio et iudiciis Laicorum: *Decimoseptimo* SS. patrum, et Gregorii M. prae ceteris sententiae de fide, spe et charitate.

Quo facilius et *Pannormiam* possis cum maiore illo decreto conferre, ac quam verisimiliter pro epitoma eius haberi possit, iudicare; [P] en tibi etiam huius librorum octo argumenta, qualia auctor ipse in calce prologi exposuit. Prima pars *huius libri continet de fide et de diuersis haeresibus, de sacramento, id est, baptismo et ministerio baptizandorum et consecrandorum et consignandorum et consignatorum et de obseruatione singulorum, et quid conferat baptismus, quid confirmatio. De sacramento corporis et sanguinis Christi. De missa et sanctitate aliorum sacramentorum.*

Secunda pars *continet de constitutione ecclesiae et oblationibus fidelium. De dedicatione et consecratione ecclesiarum et altarium. De sepultura et presbyteris, et de eorum ecclesiis. De decimis et legitima possessione, et de confugientibus ad ecclesiam. De sacrilegio. De libertorum tutela. De alienatione et communicatione rerum ecclesiasticarum. De scripturis et authenticis conciliis.*

Tertia

ordinem duorum voluminum cognoscendum. — cel. Glück in Praecognitis etc. §. 174. p. 438. sqq. ubi obseruat, abbates Camaldulenses (de claris archigymnasii Bonon. Professor. tom. I. P. I. pag. 248. §. 3. et 4. ex quo in not. 16. Mauri Sartii notitiam cod. et iudicium adponit, demonstrasse, decretum Iuonis in edit. Molinaei, septendecim constans partibus, auctoris scopo haud respondere, illudque aliena manu valde interpolatum esse et adauctum, demonstrasse et in cod. quodam bibl. Corsinianae, qui Iuonis ipsius aetatem praefert, geminum Iuonis decretum contineri. In illo enim codice totum opus est in partes XVI.

distributum, eo ordine, qui reperitur in libris editis; deest autem pars XVII. quae in editis libris inscribitur de speculatinis sententiis, et singulae partes multo sunt breuiores, quam in editis exemplaribus; — Lakis in Praecognitis iuris eccles. cap. III. §. 57. p. 92. sqq. — Ign. Mulzer in historia legg. eccles. etc. §. 63. p. 33. sq. pauca de Iuone tradit; plura de eo eiusque scriptis Schroeckh in: christl. Kirchengeschichte, tom. XXVII. p. 13. sqq. 20. sqq. de eius Decreto et Pannormia; p. 170. 225. XXVI. p. 22. 56. sq. XXVIII. p. 277. 279. Harl.

Tertia pars continet de electione et consecratione papae, archiepiscoporum: de ordinibus, de clericis et de laicis: ordinandis et non ordinandis. De mutatione episcoporum. De ordinatis non reordinandis. De continentia ordinatorum. De simoniace ordinatis et ordinatibus, quod omnino sint deponendi, et quod misericorditer reconciliandi. De professione haereticorum. De lapsu in sacris ordinibus, quod non debeant ministrare, et quod misericorditer ad ministrandum possint accedere. De clericis homicidis, quod non debent ministrare. De usurariis. De seruis per ignorantiam ordinatis, qui debeant manere in ordinatione, qui non. De clericis ebriosis scurrilatoribus: de monachis. De aetate, qua possint parentes contradicere religioni filiorum, et qua non possint: de viduis et virginibus velatis: de abbatissis.

Quarta pars continet de primatu et dignitate romanae ecclesiae: de conciliis conuocandis. De prouincia, quomodo sit constituenda: de potestate primatum et metropolitanorum episcoporum. De negotiis et causis clericorum, ubi debeant tractari. De spoliatis reuestiendis. De accusatione, et quo ordine, et a quibus personis, et aduersus quas personas debeat vel non debeat fieri. De testibus, qui et quomodo, et quot et in quo negotio testificari debeant. De iudicibus, quales debeant esse, et quando sententiam iudicii debeant proferre. De adpellatione, quo tempore et qua ratione debeat fieri, et de poena male adpellantium.

Quinta pars continet de clericis, sola infamia sine testibus, accusatis, quod manu se debeant purgare. De causis et negotiis laicorum. De vocatione excommunicandorum. De licita et illicita excommunicatione. De absolutione. De illis, qui excommunicatis in fidelitate aut sacramento [P] adstricti sunt, possunt sine periurio absolui ab illo sacramento. De haereticis post mortem excommunicandis. Quod sit communicandum non ex nomine excommunicatis.

Sexta pars continet de nuptiis, quo scilicet tempore et inter quas personas et qua de causa debeant fieri. De tribus, quae perfectum reddunt coniugium. De perfecto et imperfecto coniugio. De concubinis. De coniugibus, quorum alter sine altero continentiam vouit, vel religionis habitum sumpsit. De uxoribus, quae uiris in captiuitatem ductis, aliis nupsere. Quod sit coniugium inter personas eiusdem religionis vel fidei: non potest et inter Iudaeos; inter personas vero, quae non sunt eiusdem religionis vel fidei, non potest fieri coniugium. Quibus de causis non debeat solui coniugium. Cuiusmodi coniunctio non facit coniugium. De separatione coniugii non ob causam fornicationis.

Septima pars continet de separatione coniugii ob causam fornicationis carnalis. De viro, qui cum alterius uxore fornicatur, quod post mortem mariti non potest eam habere uxorem. De interfectioribus coniugum suarum. De fornicatione spirituali, quod propter eam licite dimittatur uxor. De reconciliatione coniugum. De sacramentis, quod debent viri facere mulieribus, et mulieres uiris suis quando reconciliantur. De subiectione, qua debent uxores subiici uiris suis. Qua ratione non debet fieri coniugium inter parentes. De eo, quod unus vir non potest duas commatres ducere unam post aliam. De eo, qui cum filiola sua eum eum commatre sua, aut qui filium suum baptizauit, aut eius uxor filium suum, aut priuignum suum de sacro fonte leuauit, aut ad confirmationem tenuit, et ideo uoluit separari. In quo ramusculo

consanguinitatis possunt coniugia fieri. De accusatione consanguinitatis, et a quibus personis debet fieri. De inquirenda parentela et de incestuoso coniugio: discidio de gradibus consanguinitatis, recto et transverso ordine dispositis.

Octava pars continet de homicidio spontaneo et non spontaneo, et quod potest fieri sine peccato: de eo, qui quemlibet clericum occiderit, quid debeat emendare. De eo, qui percusserit mulierem in utero habentem et abortierit, utrum homicidium fecerit, nec ne. De incantationibus et diuinationibus, et diuerso genere magicae artis. De natura daemonum. De sortibus. De obseruatione dierum et mensum. De iuramento, quod debeat teneri, nec ne; et quos habeat comites. De omni genere mendacii.

15) *Herardi*, Turonensium archiepiscopi a. C. 858. constituti capitula CXL. ex corpore canonum excerpta, editaque a Iac. Sirmondo in conciliis Galliae, atque hinc recusa tom. VIII. concil. [P] Labbei p. 637. et tom. V. Harduin. p. 450. nec non in Capitularibus Baluzii tom. I. col. 1283. sqq. De hoc Herardo *Baluzius* ad Anton. Augustin. de emendatione Gratiani p. 485. Sed *Labbeus* p. 637. et *Harduinus* p. 459. subiecerunt etiam *Gualteri* siue *Walteri* episcopi ab a. C. 870. Aurelianensis capitula XXIV. ex editione Lud. Cellotii, S. I. cuius notas quoque *Labbeus* [et *Colet.* concil. tom. X. col. 59. et 69. sqq.] adiunxit, *Harduinus* omisit, *Fabr.* Conf. *Fabricii* nostri bibl. med. et inf. latin. tom. III. p. 234. ibique *Mansium*, et *Pertsch* Histor. des kanon. v. Kirchenrechts, p. 186. sq. *Ballerin.* in Gallandii sylloge etc. I. p. 625. §. VII. qui etiam memorant cod. Vatic. reginae 612. vbi plura *Herardi* capitula simul coeunt, conficiuntque capita XLVI. *Harl.*

16) *Isaacus* episcopus ab a. C. 859. Lingonensis, teste scriptore chronici S. Benigni, composuit librum, qui dicitur *Canones Isaac*, eoque ex libris canonum utiliora quaeque eligendo in unum volumen coartauit. Illum librum primus edidit *Sirmondus* in conciliis Galliae, inde *Labbeus* tom. VIII. concil. pag. 598. *Baluzius* tom. I. capitular. ac *Harduinus* tom. V. concil. p. 419. [*Coletius* concil. tom. IX. in calce. Conf. *Fabr.* nostri bibl. med. et inf. latin. tom. IV. p. 182. *Mansi*; — *Ballerin.* Fr. I. c. part. IV. cap. IX. in Gallandii sylloge etc. I. p. 622. sqq. de collectt. capitularium *Ansegisi* et *Bened. Leuitae*, et de earum additionibus; excerpta ex iisdem capitularibus *Isaaci*, episcopi Lingonensis. — *Pertsch.* in Historia laud. p. 184. sqq. de *Isaaco*, p. 152. sqq. de *Ansegiso* et *Benedicto Leuita*. — *Douiat.* Praenott. etc. libr. III. cap. 33. de capitularibus regum atque imperatorum Francorum, et §. 2. p. 130. sq. de *Ansegiso*, eiusque collectione capitularium, ac §. 3. p. 131. sq. de *Benedicto Leuita*, eiusque collectione; denique §. 7. p. 134. sq. vbi vid. *Schotti* not. de Baluzii editione, quam integram recusam esse Venetiis 1772. fol. II. tomis; textum vero capitularium ex Baluzii recensione etiam in *Pet. Georgischi* corpore iuris german. antiq. p. 1285. reperiri, adnotat *Schottus*. Add. infra in h. vol. p. 493. ed. vet. *Fabric.* nostri bibl. med. et inf. latin. I. p. 111. de *Ansegiso* et *Spittler.* in: Geschichte des kanon. Rechts etc. §. 64. pag. 250. sqq. — *Lugduni Batau.* in bibl. publ. inter codd. Vossian. sunt in cod. peruet. membr. *Isaaci* Lingo-

Lingonenf. canones, excerpti ex variis conciliis vel scriptoribus. v. cat. bibl. Leid. p. 187. nr. 29. *Harl.*] Notat Sirmondus, excerptisse Isaacum sua ex libris *Capitularis*, ut vocat: praecipue vero ex tribus libris posterioribus, quos Benedictus Leuita, (idem, a quo epistolae decretales suppositae collectae, suspicatur *Blondellus* prolegom. ad Pseudo-Isidor. p. 28. sq.) ad Ansegisi abbatis collectionem adiecit. Vt vero idem *Baluzius* ad Reginonem p. 542. notat, duplex capitulorum regionum genus erat. Alia erant regia simpliciter, id est, in consilio principis inuenta et statuta; alia vero synodalia, regia sane, sed in synodis facta, et ut plurimum de rebus ecclesiasticis. Collectionem generis utriusque capitularium Caroli M. et Ludouici Pii, regum Francorum, circa a. C. 830. suasu Otgarii archiepisc. Moguntini adornauit *Ansegisus*, e Luxouienfi abbas Fontanellenfis, quem Trithemius auctor est collegisse Statuta ecclesiastica Caroli M. libris II. Leges mundanas eiusdem, libris II. Statuta ecclesiastica Ludouici, libris II. Leges mundanas eiusdem, libris II. Hisce libros tres alios capitularium Pipini et Carolomanni subiunxit *Benedictus* Leuita Moguntinensis a. C. 845. qui cum Ansegiso viderunt lucem, adiunctis etiam Lotharii et Caroli Calui aliorumque regum Francorum capitulis, cum adnotationibus *Viti Amerbachii* (ex edit. Ingolstadt. 1545. 8.) et glossario *Francisci Pithoei*, Paris. 1588. 8. et 1603. 8. et ex *Petri Pithoei* recognitione Paris. 1620. 1640. 8. Et in codice legum antiquarum *Frid. Lindenbrogii*, Francof. 1613. fol. et in tomo I. *Goldasti* ^{xx}) [P] constitutionum imperialium, ibid. 1613. 1674. et 1713. fol. Ab eo tempore *Iacobus Sirmondus* S. I. promissa a Pithoeo Caroli Calui, Ludouici II. Carolomanni regis, et Caroli Simplicis capitula, cum coronationibus Caroli Calui et Ludouici II. Iudith item filiae et Hermintrudis, coniugis Caroli eiusdem, cum notis et analectis vulgavit Paris. 1623. 1640. 8. et inter eiusdem opera Sirmondi, quinque tomis in fol. iunctim edita Paris. 1696. tomo 3. vbi etiam capitulum regis Odonis et alia quaedam addita sunt ex locupletissima capitularium editione, quam cum erudita praefat. et notis dedit *Stephanus Baluzius* Paris. 1677. fol. 2. volum. in quibus Ansegisi ac Benedicti collectiones cum MSS. collatae, adeoque a prioribus edit. subinde discrepantes, (confer Caroli le Cointe Annales Francorum ad a. C. 827. n. 7.) et quae a Sirmondo in lucem protracta iam dixi, et Capitularia regum Francorum a Childeberto I. a. 554. ad Childericum III. a. 744. Pipini item et Caroli M. Pipinique Italiae regis ac Ludouici Pii, Caroli Calui, Ludouici Balbi, Odonis regis, Caroli III. et imperatorum Lotharii atque Caroli III. continentur. Adiuncta etiam Herardi, Isaacique Lingonensis capitula: et Marculfi monachi ^{yy}) aliorumque formulae veteres,

Ii 3

quas

^{xx}) Quae singula in Goldasti constitutionibus contineantur, recenset D. Io. Fabricius, theologus Helmst. tom. 2. bibliothecae suae p. 248. seq. De Lindenbrogii codice legum antiquarum dixi in bibliotheca Latina lib. IV. c. 10. p. 841. seq.

^{yy}) Non vixisse Marculfum hunc regis Dagoberti tempore, qui a. C. 638. obiit, sed diu post

formulasque sacras inscripisse Lauderico, non Parisiensi, sed Meldensi episcopo, qui circa Pipini et Caroli magni tempora claruit, contendit *Launoius* in inquisitione in chartam immunitatis p. 25. et in assertionem inquisitionis p. 616. seq. Marculfi formularum antiquissimum codicem membranaceum, ex auctione Gudiana redemptum, possideo, qui olim fuit Frid. Lindenbrogii. Marculf

quas cum eruditis notis ediderat *Hieron. Bignonius* Paris. 1613. 8. et 1666. 4. Omitto leges et capitula regum Francorum edita in tomo secundo Andreae du Chesne, et ad calcem conciliorum Galliae Narbonensis a Steph. Baluzio, Paris. 1668. 8. Proderunt etiam Caroli M. constitutt. praecipuae, (ne dicam de non absoluta et imperfecta Io. Tili ²²) editione Paris. 1548. 8.) cum notis Viti Amerbachii, Ingolstad. 1545. 8. et in legibus antiquis Ioannis Heroldi Basil. [P] 1557 fol. et ad calcem epistolarum Hincmari Remensis, edente *) Io. Busaeo, S. L. Mogunt. 1602. 4. et in Goldasti Monarchia imperii tom. 3. Francof. 1613. fol.

17) *Abbonis*, Floriacensis abbatis, a. C. 1004. defuncti, liber canonum siue capita LII. ex canonibus excerpta cum praefatione ad Francorum regem Hugonem, filiumque Robertum, in lucem data sunt a Io. Mabillonio tom. 2. Analect. p. 248-337. [ed. autem in fol. p. 133. conf. *Ballerin*, l. c. part. IV. cap. 11. p. 632. sq. in Gallandii sylloge etc. I. et supra ad Regimon. in *Morini* collectione poenit. d. §. XX. 12. *Harl.*]

18) Sub *Anselmi* nomine, Lucensis ab a. C. 1071. episcopi, defuncti a. 1086. de quo auctor vitae a Seb. Tengenelio editus, et acta sanctor. 18. Martii tom. 2. p. 647. seq. exstat in Barberina et aliis bibliothecis *collectio canonum* in plures tributa libros. In regia quidem Paris. ^{b)} septem priores libri sunt hoc titulo: *Incipit authentica et compendiosa collectio regularum et sententiarum sanctorum patrum et auctorabilium conciliorum, facta tempore* (Gregorii VH.) *sanctissimi papae a beato Anselmo, episcopo Lucensi, eius diligenti imitatore et discipulo, cuius iussione et praecepto desideranter consummauit opus hoc.* Antonius Augustinus Hildeberto ^{c)} Cenomanensi maluit tribuere, certe Anselmi esse ^{d)} negat, quoniam Urbani II. et quoque posteriorum pontificum decreta continet. Sed illa absunt a codice antiquissimo Vaticano sexcentorum annorum, ut indicat *Antonius Pagi* ad a. C. 1086. n. 4. nec non in altero monasterii S. Germani Paris. ex quo utroque operis illius editionem molitus fuit Lucas Dacherius, qui tamen morte praeventus exsequi illud non potuit. Vaticani meminit etiam *Baluzius* ad Lupum Ferrariensem p. 379. edit. Lips. 1710. 8. Gratianum multa ex Anselmo repetisse, non dubitabat *Latinus Latinius* p. 81. b. Bibliothecae sacro-profanae. *Fabr.* Coptiosius de *Anselmo* eiusque collectione canonum aliisque scriptis disputant *Fabricius* noster in bibl. med. et inf. latinis. vol. I. p. 115. ed. Mansi — *Du Pin* Hist. eccles. vol. IX. p. 98. — *Ger. van Mastricht* in Hist. iuris canonici et pontificii, Amstel. 1686. 8. nr.

cussae formulae sine Bignonii notis recusae sunt in Frid. Lindenbrogii codice Legum antiquarum, qui et ipse notas addidit, et in supplemento bibliothecae patrum Moreliano tom. 2. et in bibl. patrum Lugdunensi tom. 12. p. 768.

22) Vide *Iacobi le Long* bibl. historic. Franciae p. 585. *Gerh. von Mastricht* §. 207. Hist. iuris eccles.

d) Titulus est: *Caroli magni Constitutiones praecipuae tam ecclesiasticae quam politicae a Hlotario imp. eius nepote in epitomen redactae.*

b) Baluz. ad Gratian. p. 641. et in praefat. n. 19.

c) *Hildeberto* collectionem canonum et decretorum videtur tribuisse Anton. Augustinus, quia inter eius epistolas per errorem legitur praefatio Iuonis.

d) Id. Baluz. in praef. §. 19.

nr. 260. p. 301. sqq. — *Caucus* in Hist. litter. SS. eccl. tom. II. p. 150. ad a. 1071. in primis *Oudin.* in comm. de SS. eccl. tom. II. col. 719. sqq. ad a. 1070: qui illam collectionem Anselmo dignam germanamque esse censet probatque, ideinque aliis amplius inquirendum relinquit, num, ut alii VV. DD. putarunt, *libri II. contra Guibertum anti-papam pro Gregorio IV.* et *collectanea ex variis auctoribus, ecclesiae facultates non esse in potestate regis aut Caesaris*, quae exstant in *Canisi* antiquis lectt. tom. VI. pag. 202. 235. et nouae edit. tom. III. p. 369. 389. atque in biblioth. patrum Colon. in fin. tomi IX. et in supplementi tomo I. p. 725.. Lugdunensis autem tom. XVIII. p. 602. nihil aliud sit, ac excerpta quaedam ex collectione canonum eiusd. Anselmi, aliunde a *Canisio* comparata (quam tamen *Oudini* coniecturam *Ballerinii* l. c. p. 644. refutant.) Reliquorum opusc. quae Anselmo interdum adtributa sunt, et de quibus *Oudin.* copiose agit, commemoratio a nostro instituto aliena est. — *Douiat.* in Praenott. etc. lib. III. cap. 25. sqq. tom. II. part. I. p. 82. sqq. de illa collectione, quae constat tredecim libris, licet in exemplari vet. Anton. Augustini duodecim tantum sint libri, quia omissus est lib. XI. de poenitentiis; tum de auctore, quem esse Anselmum iudicat. Schottus vero in not. 1. obseruat, nondum editam esse hanc collectionem, exceptis nonnullis eius particulis in *Holstenii* collectione rom. bipart. vett. monumentis, Romae, 1662. 8. P. I. p. 215. et P. II. p. 214. obuiis; erratum igitur esse in biblioth. iur. selecta Struuius-Buder. cap. XV. §. IX. ubi ad *Schotti* bibl. Hispan. p. 333. provocatur, quasi is ab Ant. Augustino eam editam esse, scripserit, quum tamen ibi nihil aliud relatum reperitur, nisi ex Augustini demum scriptis innotuisse hanc collectionem, idque omnino verum esse. Buderii errorem etiam castigat *Ge. Sigism. Laticus* in Praecogn. iuris eccl. vniuersi, cap. III. §. 56. in quo de Anselmi collect. breuiter agit, p. 92. schol. 2. et adpellat *Salmon.* in tract. de stud. concil. p. 48. — *Pertsch.* in: Hist. des kanonisch. Rechts, sect. II. §. 36. p. 200. sqq. — *Ballerinii Fr.* de antiq. collectt. etc. part. IV. cap. 13. p. 640. sqq. in Gallandii sylloge etc. I. p. 640. sqq. curatius disputant de *Anselmi* collectione, quae fere tota transiit in Gratianum, et quam adserunt Anselmo contra Anton. Augustinum de emendatione Gratiani; plures codd. recensent, praecipue quatuor codd. Vaticanos, quos ipsi consuluerunt, nr. 1364. et 6361. vetust. in quibus duodecim tantum leguntur libri, omisso vndecimo de poenitentia; nr. 3531. qui nomen *Anselmi* praefert, et tabulam praemittit librorum tredecim, at in libro septimo, neque tamen perfecto, definit, ac nr. 4983. ex antiquo exemplo, sub-Innocentio II. scripto, sumtum, qui integros libros tredecim continet: iidem titulos singulorum librorum cum varietate capitum praecipua indicant; ac iudicium suum, quid de hac collectione, et de narratione Baronii ad a. 1086. nr. 14. sentiendum sit, aliaque notatu digna subiiciunt, et, *apologeticum*, a *Canisio* editum, pro Gregorio VII. contra Guibertum, quod a MSS. collectionem canonum continentibus abest quam longissime apud *Canisium* tom. III. part. 1. nou. edit. p. 382. sqq. certum esse Anselmi opus, pronuntiant. Add. *Schroeckh* christl. Kirchengeschichte, tom. XXVI. pag. 5. praefertur tom. XXVII. p. 10. sqq. *Hart.*

- 19) Ex *Bernardi* Papiensis collectione quaedam fuisse Gratianum putat *Labbeus* tom. X. concil. p. 509. sed *Antonius Augustinus* Bernardum Gratiano iuniorem facit, ut notavi supra p. 20. ed. vet. et ed. nou. p. 168. Augustino adsentitur *Stephanus Baluzius* pag. 521. ad Gratianum. [P] Etiam Labbei notam in sua conciliorum editione *Harduinus* omisit, *Fabr.* Conf. *Pertsch* Hist. des kanon. Rechts, in quarta sectione de Decretalibus horumque variis collectt. p. 257. sq. et p. 260. sq. item *Oudin.* comment. de SS. eccl. III. p. 245. sq. et *Fabric.* bibl. med. et inf. latin. I. p. 229. de binis *Bernardis Compostellanis* horumque libris decretalium, aliisque. *Harl.*
- 20) *Iarlandi* Chrysopolitani Candela, siue opus libris XXII. distinctum et e pontificum decretis et patrum scriptis confarcatum, quod *Ericus Mauritius* Ictus insignis in diss. de libris iuris communis §. 28. p. 122. testatur, MStum se saepius vidisse in bibliotheca eximia, quae plus quam mille quingentos codices MStos continet, canonicorum ad S. Victorem Lutetiae Parisiorum volumine DCCCXIX. Additur in codice, vixisse Iarlandum hunc ante a. 800. et quod excedit. [v. *Oudin.* l. c. II. ad a. 1140. col. 1288. sq. ubi floruisse dicitur post a. 1149. et de MSS. agitur. *Harl.*]
- 21) *Ratherii*, qui ex monacho Lobienfi episcopus Veronensis, mox Leodiensis, atque iterum Veronensis, denique exul in monasterio Lobienfi circa a. C. 973. obiit, volumen perpendiculorum siue de contemptu canonum liber in duas partes tributus ad Huberum Parmensem episcopum prodiit in tomo secundo spicilegii Dacheriani Paris. 1657. 4. pag. 161. seq. *Fabr.* f. edit. nou. tom. I. p. 345. sqq. Conf. *Du Pin* hist. eccles. vol. VIII. p. 20. sq. *Cauai* hist. litt. SS. eccl. II. p. 95. ad a. 928. *Fabric.* bibl. cit. tom. VI. p. 52. sq. *Schroeckh.* christl. Kirchengesch. tom. XXII. p. 487. sq. et inprimis p. 508. sqq. tom. XXIII. p. 433. et 489. *Harl.*
- 22) Ex *Hiberna* veteri canonum collectione capitula selecta, vna cum nonnullis Theodori Cantuariensis vulgavit *Lucas Dacherius* tomo IX. spicilegii Paris. 1669. 4. [f. tom. I. nou. ed. p. 492.] Confer D. *Ittigium τὸν μακαρίτην* de bibliothecis patrum p. 232. *Fabr.* De collectt. *Hibernensibus* vberius disserunt *Ballerinii Fr.* de antiquis collectt. etc. part. IV. cap. 7. §. 1. p. 609. sq. in Gallandii sylloge etc. tom. I. et animaduertunt, Dacherium primum ex cod. Corbeienfi, saec. VIII. scripto, teste *Mabillonio* de re diplomat. p. 360. qui adseruatur Paris. in bibl. S. Germani a Pratis P. P. Benedictin. (de quo vid. *Ballerin.* l. c. p. 387. sqq.) edidisse canones Hibernenses, deinde ex MS. Bigotiano *Edm. Martene* tom. IV. anecdot. p. 2. adieciisse alios canones Hibernens. hos etiam inesse MS. Valicellano, quod diuerfas collectt. continet, nr. 3. et, quanam huius et Corbeienfi MSti sit differentia, latius ostendunt. Iidem ib. fufe recensent §. II. collectt. in cod. *Heroualliano*, nunc Sangermannensi, ex quo *Iac. Petitus* tom. I. post poenitentiale Theodori p. 102. sqq. plura edidit, atque *Ballerinii* ipsos titulos 92. huius collectionis in sect. VIII. ex Petito exhibent; tum in §. III. collectionem in cod. *Vallicellano* XVIII. qui in multis concinit cum collectt. *Heroualliana*, in aliis autem ab ea, et ab Andegauenfi ac Diuionensi collectt. discrepat; iidemque illius titulum atque capitula proferunt. *Harl.*

23) *Flori*

23) *Flori magistri*, qui sub Carolo Caluo a. 877. defuncto vixit, collecta ex Lege ⁹ et canone, edidit ex bibliotheca S. Benigni Divionensis idem *Dacherius* tom. XII. spicilegii, Paris. 1675. 4.

24) Canonum libri a Chilperico rege, (qui a. C. 584. obiit,) ad episcopos missi meminit Gregorius Turonensis lib. V. Histor. Francorum cap. 18.

Peruettusta collectio canonum MS. quae fuit Claudii Puteani, citatur a *Baluzio* ad Gratian. p. 483. 487. etc. 500. 501. 509. 521. seq.

Antiquissima alia canonum collectio Lugdunensis, optimae notae, quam confectam in Hispania et inde Lugdunum olim aduectam putat idem *Baluzius* p. 490. Citat eandem cum antiqua collectione canonum Andegauensi p. 503. quam laudat iterum p. 552. et 461. Alia in codice MSto monasterii Riupullensis, id. 515. 535. Vetus collectio canonum MS. in bibl. regia, id. p. 523. 525. Aliae quaedam canonum collectiones MSS. quibus [P] ex bibl. Vaticana et ecclesiae Mutinensis vsi correctores romani ad Gratianum. His adde collectionem canonum et decretalium, quam in membrana MS. habuit *Gerhardus von Mastricht*, et describit in Historia iuris ecclesiastici §. 413. distinctam in libros tres. Aliam collectionem canonum in quinque, et aliam in sedecim digestam libros MSS. passim citant, et ex illis canones quosdam referunt conciliorum collectores. *Fabr.* Alias collectiones in variis codd. quorum nonnullos iam indicauimus, obuias passim recensent *Ballerin. Fr.* de antiq. collectionib. etc. in tom. I. sylloges Gallandianae, ex. gr. in parte II. cap. 4. sqq. p. 379. sqq. collection. canonum vetustissimam in MS. Vatic. reginae MDCCCCLXXXVII. — aliam in MSS. Lucano LXXXVIII. et Colbertino DCCLXXXIV. p. 389. sqq. — in MSS. Barberino MMDCCLXXXVIII. et Vaticano MCCCXXXII. p. 392. sqq. — de collectionibus Gallicanis in pluribus codd. p. 409. sqq. — de primaeva Ephesina et Acaciana in cod. Veronensi, p. 423. — de MS. collectione *Auullana* in codd. Vaticanis aliisque indicatis; iidemque ex cod. Vatic. MMMMDCCCLXI. summam CCXLVI. epistolarum referunt, comparantque cum aliis codd. et editione conciliorum etc. et ex illa collectione duas antea ineditas Hormisdæ epp. et quaedam fragmenta producant, p. 449. sqq. cap. XII. — de collectionibus Thessalonicensi et Arelatensi, pag. 464. sqq. cap. XIII. ut omittam, quas multas collect. MSS. in parte IV. recensuerunt, mentionem adhuc faciam collectionis inceptae in cod. Vatic. MMMDCCCXXXIII, quam *Desuadedit*, presbyter cardinalis, congeffit, de qua in cap. XIV. p. 646. sqq. fusius disputant, et ex qua documenta quaedam adhuc inedita proferunt, ^f) tum cap. XV. p. 657. sqq. de MSta collectione
Boni.

^e) Codicis Theodosiani breuiario de episcopis et haereticis.

^f) Add. de illa collectione *Donatus* in Prae.

not. libr. III. cap. 26. p. 88. sqq. tom. II. part. 1. *Baron.* ad a. 1080. §. 30. et ad a. 1087. §. 22. et *Pertsch.* l. c. p. 214. sq.

Bonizonis, episcopi Sutriti, aliquanto post a. 1089. facta, et codd. Vindobon. atque Brixiano, ex quo excerpta quaedam dant, (de quo *Bonizone* quaedam adnotauit *Schott.* ad Douiat. l. c. p. 87. sq. not. z. aliosque VV. DD. laudauit,) et cap. XVIII. p. 669. de aliis MSSis, necdum editis collectionibus. Praetermissis, quas *Constant* in diss. cit. ibid. pag. 3. sqq. recensuit, collectionibus MSSis, tantum *Franc. Antonii Zachariae* duas dissertatt. in Gallandii syll. tom. II. cap. 12. et 13. p. 677. sqq. a) de II. antiquis canonum lectionibus, b) de inedita canonum collectione, quam XII. saeculo cardinalis *Laborans* composuit, in memoriam reuocabo. De duabus collectt. quarum altera inscripta est *Polycarpus*, (cuius auctor fuisse fertur quidam Gregorius sacerdos, et cod. custoditur in bibl. Vaticana,) altera autem *Populetum*, *Pertsch.* l. c. p. 215. sq. pauca tradit. add. infra nr. 27. et 28. Haec sufficiant. *Harl.*

Arabica canonum collectio, siue Nomocanon Arabicus MS. in bibl. Bodleiana, *Fabr.* Confer supra, not. ad initium §. XV. et §. XVII. sub fin. in additamentis de *Elia Geueri.* *Harl.*

35) GRATIANVS de Clusio, Tusciae ciuitate, monachus S. Felicis Bononiensis, ordinis S. Benedicti, a. C. 1151. tempore Eugenii III. papae in illo monasterio absoluit opus iam ab a. 1127. coeptum, quod Innocentius III. *corpus Decretorum* vocat, auctor ipse *Concordantiam discordantium canonum* inscripsit. Dividitur opus in *Distinctiones* 101. (quarum singulae suis iterum distinguuntur capitulis,) et *Causas* 36. (quae suis iterum *quaestionibus*, quaestiones capitulis subdiuiduntur,) et tractationem de *consecratione*, quinque distinctionibus absolutam. In causa XXXIII. amplius de *poenitentia* tractatus occurrit, septem absolutus distinctionibus. Priuatis auspiciis hoc opus est compositum a Gratiano, Burchardi, Anselmi atque Iuonis collectionibus strenue vso, quorum omnium luminibus obstruxit, atque, vt notat Pancirollus, *tantae postea auctoritatis fuit, vt vulgo Magister vocatus, maximum in decidendis causis pondus habuerit, etsi velut priuati hominis eius dicta vim legis non obtinent.* (conf. quae in eius laudem et apologiam *Io. Chiflet.* de iuris vtriusque architectis c. V. Antw. 1651. 4. et tom. I. thesauri iuris Euerh. Ottonis p. 186. sq.) Quam saepius errasse Gratianum, multi iam notarunt, vel dum Burchardi et aliorum errores sequitur, vel dum ipse non accurate lecta excerptit, vel dum interpretibus errantibus praebet aurem, ipse ne summos quidem graecae linguae apices callens, vt monuit *Baluzius* ad Anton. Augustinum de emendatione Gratiani [p. 231. sqq. in Gallandii syll. etc. II. et in Additam.] p. 536. (Neque a papis neque vlllo concilio generali comprobata omnino eius syllogem, notat *Rich. Simon* tom. I. Censurae bibl. eccles. Dupin p. 602.) Licet vero papae romani auctoritatem, epistolis decretalibus obsequens, super omnia efferat maxime, (atque pontificiis dogmatibus suffragetur, v. *Io. Paul. Windeckii* Theolog. Istorum, Colon. 1604. 4.) nihilominus multa ipsi exciderunt, quae pontificis adfclae ab illo dicta nollent, et quorum partem collectam videre licet (in anonymi kurtzem Auszug aus den Pabstlichen Rechten, 1530. 4. conf. Autographa Lutheri tom. I. p. 269. 282. D. *Andr. Dan. Habishorsti* de coniugio clericorum ex iure canonico, Rostoch. 1698. 4. Vide *Io. Colmeri* ius canonicum

nicum orthodoxum ad calcem chronologiae papatus, 8. *Andr. Oslandri* papam non papam, Francof. 1600. 8. *Io. Arndii* refutationem papatus ex iure canonico: *Ioan. Hay* Gratianum anti-Iesuitam 166. 167.) in D. *Io. Henr. Feustkingii* praesidiis veritatis ex iure canonico, Witeb. 1711. 4. D. *Io. Christoph. Pfaffii* dogmatibus Protestantium ex iure canonico comprobatis, Tubing. 1712. et 1722. 4. ab auctore Asyli innocentiae Quesnelliianae in iure canonico quaesiti, Francof. 1718. in *Sam. Struckyi* praesidio religionis euangelicae ex iure canonico in terris protestantium etc. Francof. et Lipsi. sine anni nota. Vide sis etiam D. *Ioh. Gerhardum* [P] tom. I. confess. cathol. p. 730. seq. Huic Gratiani collectioni *Cotta Palea* [sec. alios *Paucapalea*] discipulus dicitur aliquot addidisse capita, quae in antiquioribus MSS. non leguntur. His *Paleae* nomen est adscriptum, quod alii putant esse *παλαιόν*, pro veteri interprete, alii *paleam*, velut leuioris rem momenti, minus bene vtrumque. *Fabr.*

[*Epimetron.* Multa quidem restant, quae addi queant. Enimvero ea, quae de Gratiano et Decreti edd. sint dicenda, partim, vt aperte fatear, ad biblioth. graecam non pertinent, sed potius ad bibl. latinam, (atque Fabric. in bibl. med. et inf. latin. tom. III. p. 82. ed. Mansi eadem verba, quae h. k. in bibl. gr. scripserat, posuit, paucis additis quae per signa parentheseos, suis locis inserui,) cum primis ad historiam iuris canonici, partim ab aliis viris doctis, qui etiam nonnulla, Fabricio vel ignota, vel ab eo minus recte scripta, fusius meliusque docuerunt, abunde sunt exposita. Attamen, ne erga Fabric. manes ingratus esse videar, primum nonnullos VV. DD. praesertim recentioris aetatis, qui de vita, patria, ordineque illius et decretorum nomine atque auctoritate disputarunt, et quos consulere possit harum rerum cupidus, excitabo; deinde, illis ducibus, pauca quae ad hoc Fabricii caput vel emendandum vel supplendum faciant, quam brevissime pro mea virium infirmitate adiciam. De Gratiano igitur eiusque Decreto praeter scriptores historiae ecclesiast. christianae plura conscripserunt multi: qui quoniam plerumque alios iam laudarunt, in paucorum commemoratione acquiescam. *Du Pin* Hist. eccles. vol. X. p. 204. — *Ger. van Mastricht* Hist. iuris eccles. nr. 318. 319. Duisburg. 1676. 8. et in ed. II. Amstel. 1686. 8. nr. 317. sqq. p. 246. atque in ed. *Thomas.* Halae 1719. 8. p. 315. sqq. — *Caus* Hist. litter. SS. eccles. tom. II. p. 215. sq. ad a. 1131. (vbì in ed. Basil. in nota memoratur, compilationem decretorum exstare MS. in bibl. Cotton. sub Claudio A. 4. n. 3. et partem II. quae complectitur *causas*, haberi MS. ibid. sub Vitellio A. 3. n. 3. et addi quaedam de consecratione et dedicatione ecclesiarum, de matrimonio et adfinitate, de simonia aliisque;) — *Oudin.* qui in comment. de SS. eccl. tom. II. p. 1202. sqq. longam dissertat. de Gratiano et collectione illius conscripsit, et multa ex aliis mutua sumpta dedit, ad a. 1140. per quatuor capp. in quorum primo agit de patria, vitae genere, studio et fratribus, Gratiano adtributis, in cap. secundo persequitur varias atque oppositas de collectione Decretorum Gratiani, eruditorum sententias; in cap. tertio alii maiores errores in Gratiani collectione Decretorum ab Antonio, Florentino archiepisc. et Antonio Augustino notati enarrantur: in cap. quarto variae collectionum eiusdem editiones, (de quibusdam praecipuis etiam in capite I. disputatur,) et emendationes ex MSSis codd. enumerantur. — *Buddew* in

Isagoge—ad theologiam vniuers. tom. poster. cap. V. §. 5. et §. 6. p. 766. sq. p. 772. sqq. qui iam praeter alios laudauit *Iust. Henning. Boehmer.* in iure eccles. protestantium libr. I. tit. II. §. 18. sqq. p. 94. sqq. §. 27. sqq. p. 99. sqq. — Idem *Boehmer.* in diss. de varia Decreti Gratiani fortuna, praemissa eius edit. corpor. iur. can. tom. I. — In *Gallandii* sylloge etc. tom. II. p. 159. sqq. diss. de methodo atque auctoritate collectionis Gratiani, et reliquarum omnium collectionum decretalium post Gratianum, accessit oratio de recta iuris canonici discendi ratione, vbi, quae maxime in Gratiani collectione sint cauenda, ostenditur, auctore *Franc. Florente,* I. C. ac p. 185. sqq. *Ant. Augustini* de emendatione Gratiani dialogorum libri II. cum *Steph. Baluzii* et *Gerh. Masfrichtii* notis, curante *M. Ios. Ant. de Riegger.* — *Augustini* libri duo prodierant Taracone 1587. 4. Paris. 1607. 4. cum notis Baluzii Paris. 1672. 8. — repet. additis notis *van Masfricht,* Duisburgi, 1676. 8. et mutato tantum titulo, Arnheimii 1678. 8. (v. *Schott.* ad Douiat. II. 1. p. 200.) tum a *Steph. Baluzio emendati,* notis illustrati, et cum nouis emendatt. Paris. 1760. II. voll. 8. dein additionibus quibusdam factis curante *de Riegger,* Vindob. 1764. cuius editio in ed. Gallandianae sylloges repetita est ab editoribus cit. sylloges Magontiacis, add. illorum praef. ad tom. I. p. XVII. sq. De inscriptione operis in quibusdam libris scriptis v. ib. p. 230. in Addition. At plura excerpere haud vacat. — In eadem sylloge etc. tom. II. nr. XIV. p. 801. sq. *Jodoci le Plat.* diss. de spuris in Gratiano canonibus, quam *le Plat* praemiserat editioni suae *van Espen* commentarii in ius nouum canonicum cum commentario in decretum Gratiani in gratiam studiosorum, Louanii 1777. 8. II. tom. vnde editores Magontiaci Gallandianae sylloges eam adtexuerunt. — Inprimis de erroribus Gratiani conferendum est praestantissimum *Car. Sebastiani Berardi,* qui omnes Decreti Gratian. canones ad fontes suos reuocauit, eosque cum conciliis, decretalibus pontific. scriptoribus eccles. etc. e quibus hausti sunt, contulit, atque ope critices et historiae eccles. explicuit, opus: *Gratiani canones* genuini ab apocryphis discreti, corrupti ad emendationum codicum fidem exacti, difficiliore commoda interpretatione illustrati, Taurini 1752. 4. IV. voll. Venetiis 1772. mai. 4. tom. IV. — Historiam Gratiani vitae ac decretorum copiose persequitur *Douiat.* in Praenott. canon. etc. tom. II. part. 1. vbi *Schott.* doctas adiecit notas et plura emendauit, cap. 2. pag. 141. sqq. de Gratiano, auctore Decreti, (atque *Schott.* p. 146. adnotauit, *Boehmerum* in diss. de varia Decreti fortuna §. XII. not. 1. ex vetustissimo calendario archigymnasii Bononiensis probasse, Gratianum mortuum esse a. 1158. idemque ex *Mabillonii* Itinerario Italiae, Paris. 1687. 4. p. 199. epitaphium Gratiani, quod Bononiae exstat, et carmen de Gratiano, ibidem in aede S. Felicis vetusto saxo inscriptum, curatius excudi fecit;) cap. 3. de vero titulo Decreti, deque eius condendi causis et tempore; cap. 4. de auctoribus, quorum centones in opus suum transtulit Gratianus; cap. 5. de partibus Decreti Gratiani, et singulatim capp. 6. 7. et 8. de ordine primae, secundae ac tertiae partium; cap. 9. de distinctionum et quaestionum numero ac diuisione, (continentur verò in toto Decretorum corpore MMLXXX. canones s. capitula;) cap. 10. de ratione citandi capita s. loca Decreti; cap. 11. inquiritur, quibus de causis Gratianus ceteris collectoribus potior habeatur, (ac *Schottus* p. 183. monet, conferenda esse, quae de utilitate Decreti Gratiani

Boeh-

Boehmerus in diss. cit. §. XX. XXI. dixit;) cap. 12. de mendis et naeuis Gratiani; cap. 13. de emendatione Gratiani ab aliis facta; in §. III. de correctoribus romanis, qui sub Gregorio XIII. emendatius edidit Gratiani opus, a. 1580. perfecit opus, (sed typis excusum est vna cum reliquis corporis iuris canonici partibus Romae 1582. fol. III. voll. repet. Lugduni 1584. fol. et saepius (v. paullo post de edit.) — cap. 14. de auctoritate Gratiani; cap. 15. de nomine *Palea*, saepe Decreti capitibus adscripto: ex quibus harum deliciarum cupidi ad sitim exstinguendam haurire, (adde eiusd. Douiat. Histoire du droit canon. part. II. cap. 1.) praeterea commode comparare possunt, quae hac de re scripserunt, *Pertsch*. Hist. des canonisch. v. Kirchenrechts sect. III. pag. 217. -- 253. — *Paullus Ios. Riegger*. in diss. de Gratiani decreto, Vindob. 1760. 8. rec. in *Anton. Schmidt*, S. I. Thesauri iuris ecclesiastici, potissimum germanici, siue dissertat. selectis tom. I. Heidelbergae, Bamb. et Wurzburg. 1772. 4. nr. III. p. 129. sqq. p. 130. memorat quosdam VV. DD. qui de Gratiano egerunt. Quidquid de patria, loco et tempore, quo ac quando et ex quibus auctoribus Gratianus compilauerit opus, et multa alia quae in disceptationem venire solent, diligenter fuisse disputat, multorum adducit scripta, nec paucorum castigat errores suamque sententiam dixit et corroborare studet; insuper p. 227. sqq. editiones, ac p. 235. sqq. codd. Vindobon. refert. Schmidt autem in animaduers. calci subiectis contra Rieggerum, qui §. 16. pag. 143. prouocat, uti etiam Boehmerus aliquoties in diss. praefixa Decreto Gratiani fecit, ad *Calendarium Bononiense*, (ex quo *Machiauell.* in noua edit. *Caroli Sigonii* opp. omnium, ab Phil. Argelatio curata, Mediol. 1733. tom. III. lib. III. in historia Bononiensi multa protulit excerpta,) monet, illud non omnino indubitatae fidei haberi ab *Haebelinio* in praefat. hist. tom. 8. f. XXII. uti etiam a *Morhemio* Instit. histor. eccles. saec. XII. part. II. c. 1. §. 6. p. 453. not. e. atque ab eodem *Haebelin* ibid. f. XXVII. recte contendendi, ex nullo eius calendarii loco demonstrari posse, Eugenium III. expressis verbis imperasse, ut Decretum Gratiani publice in academia Bononiensi praelegeretur, sed nihil aliud in illo dici, nisi veniam Decreti publice explanandi ab Eugenio concessam. *) — *Paulli Rieggeri* filius, *Ios. Anton. de Riegger*, Ict. Friburgens. quum in componenda illa dissertatione maximam opem tulisset, et patre et filio fatentibus, filius ea, quae a patre in dissert. de Gratiani decreto aut edita sunt, aut in aliis eiusdem libris leguntur, postea vel aucta vel emendata, vel aliam in formam plane redacta reddidit, et quidem in suis *opusculis ad historiam et iurisprudentiam, praecipue ecclesiasticam pertinentibus*, Friburgi Brisgou 1773. 8. p. 267. sqq. in *dissertat. de Gratiano, auctore Decreti*, ac p. 305. sqq. *de Paleis Decreto Gratiani insertis obseruat.* tum in *Obletamentis historiae et iuris ecclesiastici*, part. I. Vlmæ 1776. 8. p. 1. sqq. in *dissertat. de Gratiani collectione canonum illiusque methodo et mendis*, vbi p. 11. sqq. §. 19. sqq. ex *Boetii Eponis* libro de iure sacro, Duaci 1588. 8. longum locum de consilio ac methodo Gratiani et dispositionis genere ordineque, quem ille saltem in vniuersum tenuit, inseruit, et latius explicuit p. 74. sqq. plures purioris doctrinae defensores, f. Protestan-

Kk 3

tes

g) Vberius de calendario vetustissimo Bononiensi, huiusque, operis suppositiui, mala fide disputat auctor in libro infra citando, *Magazin für Kirchenrecht etc.* part. I. p. 15. sqq.

tes nominat, qui ex Gratiani decreto doctrinae suae praesidia solent arcessere, eosque vehementer falli, more aliorum opinatur, atque multos errores naeuosque, a Gratiano in opere suo magno numero, nulloque discrimine commissos, duce *I. Petro Giberto* in corpore iuris canon. prolegg. part. I. ob oculos ponit. Gratianum multorum quoque errorum reum faciunt, et multa de illo congerunt *Eckhard* et *Walch* in libro, inscripto: *Christ. Henr. Eckhardi Hermeneutica iuris*: recensuit perpetuisque notis illustrauit *Car. Frid. Walchius*, Lips. 1779. mai. 8. libr. I. cap. 8. §. CCCVII. sqq. p. 552. sqq. nec non cel. *Glück* de Gratiano, eius patria, compilatione et partitione Decreti, et quod canones truncauit atque interpolauit, in *Praecognitis* etc. cap. II. sect. I. p. 31. sqq. — Pauca de eo adnotarunt *Fuchs* in: *Biblioth. der Kirchenversammlungen* etc. part. I. p. 331. sqq. et *Ignat. Mulzer* in *Hist. legum ecclesiastic. positiu.* p. 36. sqq. multo autem plura *Schroeckh.* in: *christl. Kirchengeschichte*, tom. XXVII. p. 24-57. add. *ibid.* p. 176. 199. sq. 217. sq. et tom. XXI. p. 25. — Docta supplementa ad historiam Gratiani huiusque Decreti resque ac quaestiones de eo controuersas reperiuntur in (*I. M. Abele*) *Magazin für Kirchenrecht vnd Kirchengeschichte*, part. I. Lips. 1778. 8. pag. 1. sqq. Tot igitur viri docti, qui praeterea alios citarunt, otium mihi fecerunt, et ego pauca tantum adferam, vel potius adtingam. Quaestio praecipue agitata est inter viros doctos citatos, num quod *Fabricius* cum plurimis adfirmauit, Gratianus socius quoque fuerit ordinis S. Benedicti. Alii, vt *Maurus Sarti* et *Maur. Fattorini*, abbates Camaldul. in opere: *De claris archigymnasii Bononiens. professoribus a saeculo XI. vsque ad saec. XIV.* tom. I. pars I. Bononiae 1769. et pars II. *ibid.* 1772. (cuius operis censuram leges in cit. *Promptuario* s. *Magazin für Kirchenrecht* etc. part. I. p. 31. sqq. vbi quoque p. 265. dicitur Gratianus in monasterio S. Felicis Bononiae collectionem suam intra annos 1149-1151. absoluisse,) *Sarti* igitur, et *Fattorini* contendunt, monasterium S. Felicis illo tempore nondum ad ordinem S. Benedicti, sed ad ordinem *Camaldulensem* pertinuisse; cui sententiae subscripserunt cel. *Glück* l. c. p. 31. sq. et auctor memoratae disquisitionis de Gratiano in: *Magazin* etc. p. 3. sqq. qui etiam coniicit, Gratianum Clusii, (nunc Chiufi, haud procul a Florentia,) primum regulam Camaldul. ordinis professum esse, et inde translatum Bononiam in monasterium S. Felicis, idque quod in diplomatibus pontificum rom. saec. XII. in *Annalibus Camaldulens.* ab auctore citatis, Camaldulense adhuc vocatur: quod tamen post id saeculum et post Gratiani aetatem auctori probabile videtur in monasterium Benedictin. mutatum, vnde factum fuisse videtur eidem auctori, vt Gratianus a posterioribus scriptoribus socius ordinis S. Benedicti diceretur. *Chr. Guil. Franc. Walch* in: *Grundsätze der Kirchengesch. des N. T.* part. I. p. 416. (coll. p. 384.) ed. Schulz. adnotat, *Mittarellum* et *Anselm. Costadon.* in *annal. Camaldulens.* (Venet. 1753-1764. vol. VIII. in fol.) contendisse, Gratianum fuisse *monachum Camaldulensem*, eam vero sententiam in *Lud. Viſſ. Savioli Annali Bolognesi*, tom. I. Bassan. 1784. [qui p. 261. ls. contendit, ne monachum-quidem fuisse, sed magistrum s. doctorem iuris canon.] solide fuisse refutatam. Auctor *Promptuarii* etc. l. c. p. 5. sqq. reiicit quoque argumenta *Boehmeri* (in *diff. de varia Decreti Gratiani fortuna*, p. VIII. §. X.) Gratianum hortatu Bernhardi, Claraeualensis abbatis, compilasse opus suum, idque Bernhardum postea commendasse pontifici rom. Eugenio III. Idem auctor

auctor p. 12. obseruat, non certo posse definiri, quam inscriptionem Gratianus praefixerit operi suo, et ex Iust. Fontanin. praef. ad decretum Gratiani Turrecrematae, p. VI. animaduertit, in antiquissimis codd. MSS. dici modo *Decretum Gratiani monachi*, modo *Decreta Gratiani*, modo *codicem decretorum*; Fattorinum autem de claris archigymn. Bononiensis professoribus, part. I. p. 271. ostendisse, inscriptionem *Concordia discordantium canonum* in praeis MSS. certe in duobus antiquissimis Vatican. nr. 621. et 622. non reperiri: add. *Rieggeri* cit. diss. de Gratiano, auctore Decreti §. XXXI. XXXII. et cel. *Glück* l. c. p. 32. cui inscriptio *Concordiae discordantium canonum*, quae in vulgatis Gratiani exemplaribus conspicitur, non ab auctore ipso, sed ab eius interpretibus adposita videtur; denique id opus, quum sit collectio decretorum, falso nuncupari *Decretum Gratiani*, testibus pluribus adlatis, cum aliis VV. DD. censuit docuitque *Masfricht* in nota ad Anton. Augustinum p. 224. in Gallandii sylloge tom. II. — De *Paleis*, decretis Gratiani insertis, et nominis origine atque significatione multi varias, interdum diuerfas exclusuerunt opiniones. Conf. *Silberrad* ad Heineccii hist. iuris, libr. II. c. 2. §. 61. not. 2. p. 855. — *Masfricht*. in Hist. iuris eccl. nr. 314. et, praeter alios VV. DD. iam laudatos, *Riegger*. in diss. de decreto Gratiani §. LXII. sqq. p. 178. sqq. in *Ant. Schmidt* Thesaur. iur. eccles. etc. tom. I. qui primo prouocat ad codd. caes. Vindobon. in quibus vel admodum paucos canonum, qui in vulgatis editionibus *palearum* nomine insigniti sunt, reperiri, vel, si reperiantur, notam *paleae* non habere adiectam, nec eodem in singulis illis MSS. numero, sed plures in alio, in alio pauciores exstare: omnes nullo neque characteris neque atramenti discrimine in ipso folii contextu ceteris canonibus, non interrupta serie, esse immixtas, vnde colligit *Riegger*, eas iam antiquioribus temporibus, ac proinde vel ab ipso Gratiano, fortasse, at vero admodum paucas, vel certe easque plures ab aliis et vt plurimum parum apte locis suis adiectas insertasque, non multo post factas, eademque cum ipso codice opera fuisse descriptas; nomen autem *palearum* fortasse vno alteroue post Gratianum saeculo primum inualuisse. Idem cum *Io. Bapt. Bartholo* (in Inst. iuris canon. cap. 53. Aufg. 1749. 4.) p. 182. sq. (vbi et in notis aliorum refert reicitque opiniones atque interpretationes,) verosimile esse putat, vocabulum ortum esse per ignorantiam librariorum ex compendio scribendi *p. alia* loco *post alia*, quae duo vocabula additionibus, a quibuscumque demum factis, praemissa fuissent, iisque significatum esse, *post alia* in ipso decreto adlata, ea, quae inserta fuerint, posse adiici. Dein p. 185. sqq. recudi fecit quae *Diomedes Braua*, patric. Tranens. in disquisit. crit. de interpolatt. Gratiani, Bonon. 1694. dixit de additamentis atque interpolation. quibus varie mutatum auctumque est decretorum corpus, et quam *Boehmerus* vna cum suis adnotatt. ex codd. tribus Berolin. et vno, I. Pet. a Ludewig desumptis dissertationi suae corpori iuris can. ab ipso edito, tom. I. praemissae, inseruit, et *Riegger* Boehmeri suasque adnotatt. ex quatuor codd. Vindobon. deductas subiecit. — *Ios. Ant. Riegger* in Opusculis ad historiam et iurisprudentiam p. 305. sqq. similes obs. de *paleis* decreto insertis conscripsit: p. 313. verisimile esse statuit, primo circiter post Gratianum saeculo, aut quod excurrit, adiectum fuisse capitulis intextis *palearum* nomen: p. 324. sqq. subiecit recensionem *palearum*, (quae hodie parem habent auctoritatem) in decreto

Gra-

Gratiani et in codd. caesar. in qua vulgatas Decreti edd. et codd. caesar. inter se diligenter contulit. De illis paleis docte copioseque differuit quoque cel. Glück in Praecognitis etc. p. 36. sqq. ac p. 462. sqq. Priore loco probatur illi Boehmeri opinio, (a Rieggero vero refutata,) qui, hos canones, *Paleae* nota insignitos esse idcirco putat, quod ex illius aetatis prauo more omnia, ad canonicam disciplinam pertinentia, quae Decreto Gratiani haud continebantur, ab interpretibus Decreti Gratian. ob magnam Decreti auctoritatem vilipenderentur; quam sententiam protulit et confirmare studuit Boehmer in: *gründliche Vntersuchung der Worte Palea, so vielfältig in Decreto Gratiani anzutreffen*, in Wöchentl. Hall. Anzeigen, de a. 1744. nr. XXXII. XXXIII. et XXXV. quae commentatio repetita est in Schotti collectione, inscripta, *Juristisches Wochenblatt*, part. II. nr. I. Ibid. cel. Glück alios laudat VV. DD. et in §. 28. sqq. p. 41. sqq. agit de correptione Gratiani, et de correctoribus romanis; qui, dum emendare studerent Gratianum, persaepe deprauarunt, et pro genuinis falsas nonnumquam substituerunt inscriptiones, (v. ibid. §. 184.) tum de glossatoribus et glossa ordinaria Decreti, quae cum Decreto ipso est edita; nec non de modo citandi Decretum et de II. Decreti adpendicibus, quae sunt 1) canones poenitentiales XLVII. desumpti ex *Summa card. Ostiensis*; 2) canones, qui vocantur, apostolorum, numero LXXXIV. vel potius LXXXV. Idem V. D. §. 130. p. 310. sq. et §. 184. 185. p. 457. sqq. iterum disputat de *palearum* additamentis, „quae, (vt ait ille,) quum posteriori demum ignota manu Decreto adiectae; et plurimae earum parum apte locis suis insertae videantur, inscriptionum fidem et integritatem saepenumero maxime turbant. etc.“ In §. 185. p. 462. sqq. dum vberius exponit, quae malo huic, inscriptionum corruptionibus medicina sit paranda, omnino, vbi per *palearum* interiectiones Gratiani volumen in fide inscriptionum turbatum esse cognoscimus, tales codd. MSS. qui *paleis* hisce haud scatent, (quo recentiores enim sunt, eo maiorem *palearum* segetem habent.) consulere iubet, et, postquam de codd. ratione canonum illorum, qui in vulgatis edd. *palearum* nomine hodie sunt insigniti, maxime diuersis, quaedam adnotauit, laudat vetustissimum et praestantissimum, saec. vt videtur, XIII. exaratum, bibliothecae acad. Erlangensis ^{h)} codicem, in quo perpauci tantum canonum istorum, qui in vulgatis Gratiani editt. *palearum* nomine inscripti reperiuntur, exstant, et ii quidem, quos continet, sine distinctione quadam cum ceteris Gratiani canonibus ita sunt connexi, vt nusquam inscriptionem *paleae* in fronte gerant. Denique, quatenus *Paleae* in nostro habeantur codice, et quatenus alii canones adhuc multi in eo desiderantur, curate commemorat, et interdum comparat cum codd. Vindobon. Add. §. 183. p. 470. sqq. §. 190. p. 478. sqq. 480. sqq. et alibi. — *Mansus* ad Fabr. bibl. med. et inf. lat. I. c. negat, auctorem illorum canonum, nomine *Palearum* insignitorum, fuisse *Cottam Paleam*, qui haec addenda Gratiani Decreto censuerit, et, „id vt admittam, inquit, vetat auctoritas vetustiorum MSS. in quibus *Palea* ista ita absunt, vt nomen *Palea* numquam, canones vero interdum legantur. Non sunt ergo *Paleae* Cottae additamenta; alioquin in

^{h)} Quem diligenter recensuit, cel. Aug. Frid. Pfeiffer, in: *Beyträgen zur Kenntniß alter Bücher und Handschriften*, part. II. nr. XLII. pag. 323-357. Add. ibid. nr. XLIII. p. 357. sqq. de cod. Decretalium Erlangensi. Post haec alius cod. membran. illatus est bibl.

in vetustis hisce codd. et nomen et canones omnes desiderarentur. Ita et g. in vetustis codd. legitur: *Palea canonis magnus episcopus* Dist. LIV. et *Palea* cap. de feruorum ordinatione ibid. can. 6. "Hactenus Mansius. Sed ohe! iam satis est, ne aberrare videar et crambem vices centiesue repetitam adponam. *Harl.* Add. in primis de iure nouo canonico per decretum Gr. et decretales formato S. V. *Planck* Gesch. der christl. kirchl. Gesellschaftsverf. IV, 2, p. 738. sq. B.]

Prima Gratiani editio Argentinensis, charta maxima a. 1471. fol. per Henricum Eggestein, memoratur *Ioanni Caillio* in historia typographiae, gallice edita Paris. 1689. 4. p. 19. atque inde *Michaëli Maittaire* in Annalibus typograph. I. p. 93. [f. IV. part. 1. p. 305.] qui p. 94. etiam adfert auctoritates Decretorum per Ioannem Caldrii, ex editione Colonienſi a. 1471. fol. apud Petrum de Olpe.

Baluzius [in praefat. ad Ant. Augustin. de emendat. Grat. vbi quosdam et scriptos et editos Gratian. operis libr. recenset, in Gallandii syll. II. p. 218. sqq. *Harl.*] pro prima habuit Moguntinam, in cuius calce leguntur haec verba: *Anno incarnationis Dominicae MCCCCXXII. Idibus Augustiis sanctissimo in Christo patre ac domino Sixto papa quarto pontifice maximo, illustrissimo, nobilissimo domus Austriae Friderico Romanorum rege gloriosissimo rerum Dominis: Nobili nec non generoso Adolpho de Nassau archiepiscopatum gerente Moguntinensem, in nobili urbe Moguncia, quae nostros apud maiores aurea dicta, quam diuina etiam clementia dono gratuito prae ceteris terrarum nationibus arte impressoria dignata est illustrare, hoc praesens Gratiani Decretum suis cum rubricis, non atramentali penna cannaue, sed arte quadam ingeniosa imprimendi, cunctis potente adspiranti Deo, Petrus Schoiffer de Gernserheym suis consignando scutis feliciter consummauit. Scutum siue insigne sequitur duplex, in quorum altero crux S. Andreae cum quatuor fastigiis ansatis cuspidatisque, in altero figura graecum lambda maiuseulum referens inter tres stellas.')*

Hanc

§) De editionibus, praecipue antiquioribus, vid. *Causi* histor. litt. SS. eccl. II. p. 216. *Boehmer*. in diss. saepe citata et praefixa edit. Corporis iur. canon. — *Mastricht* in Hist. iuris eccl. post nr. 333. — *Hamberger* in zuverläss. Nachricht. part. IV. p. 215. sqq. qui pleniores quarundam editt. inscriptiones reddidit, item in kurzen Nachricht. von den vornehmst. Schriftstellern etc. part. II. p. 1503. sqq. — *Paulus Riegger*. in diss. de Decreto Gratiani sub fin. in *Ant. Schmidt* Thesauro dissertatt. aliquoties laudato, tom. I. p. 227. sqq. praecipue in notis subiectis, permultas editt. ac *Ios. Anton. Riegger*. in Opusculis p. 308. codd. Vindobon. caes. recensent. — De codd. atque editt. et commentariis Gratiani cel. *Glück*. in Praecognit. p. 351. sqq. qui edd. dididit primum in *glossatas* et non *glossatas*; dein in Vol. XII.

Antegregorianas, h. e. vel tales, quae, antequam Correctores romani decretum Gratiani emendarent, ante a. 1580. vel tales quae postea typis sunt expressae; tam in *Gregorianam* ipsam, quae etiam *Romana* dicitur, iussu Gregorii XIII. Romae 1580. aut 1582. publicatam, et *Postgregorianas*. — Codicum copiam producit *Montfauc.* in bibl. MSS. conf. indic. ad illam. — *Panzer* et *Maittaire* in Annal. typogr. (v. indices ad illos,) permultas enumerant edd. et ex prioris in primis opere, nec tamen omnes, supplebo. — Prima edit. *Gratiani editum una cum apparatu Barthol. Brixienſis* etc. est Argentinens. 1471. II. voll. fol. de qua conf. *Io. Dan. Schoepflin* Vindic. typogr. Argent. p. 44. et *Panzer* A. T. I. p. 17. nr. 1. et 3. de altera edit. — Illud enim opus iterum ibid. per *Heinr. Eggesteyn*. 1472. fol. mai.

L 1

Hanc insequuntur sunt Venetae 1474. ⁶⁾ et 1479. fol. cum praefatione Petri Albignani Trecii et 1480. 4. per Adamum de Rotwil, et cum glossa Venet. 1478. et 1486. fol. et 1493. fol.

[Romae per Sim. Nic. de Luca, 1473. fol. — ib. per Vdair. Gall. 1478. mai. fol. (cuius editionis exemplar exstat quoque in bibl. acad. Erlangensi:) v. *Audiffredi* catal. - rom. edd. saec. XV. p. 196. p. 227. (vbi quoque p. 226. memoratur liber VI. decretalium cum glossis Io. *Andreae*, per Vdairic. Gallum, 1478. fol.) et p. 254. Decretum cum glossis, ex recognitione Io. B. de Lanciis, 1479. fol. max. vbi quoque Audiffred. docet, in edit. *Decretorum codicis, emendati per Petr. Albign. Trecium*, Venet. 1479. fol. impendio Io. de Colonia et Io. Manthen Gheretzen, falsam esse subscriptionem typographorum d. III. *Nomas Ianuar.* MCCCCLXXIX. — Audiffredi tamen diligentiam effugit ed. Decreti cum glossa, Romae per Georg. Laur. 1476. fol. mai. v. *Ferd. Fossi* catal. codd. saec. XV. impressorum in bibl. Magliabech. Florent. tom. I. col. 744. et *Panzer.* II. p. 466. — In bibl. Erlang. est exemplar Decreti cum glossis et commentario: volumen crassum in max. fol. incipit ab *epistola Francisci Genuensis de monelia in Decretum a se castigatum*; in calce legitur: *liber decreti — impressus Venetiis arte ac impensa Ioannis herbert de filigenstat alamanni A. dom.* MCCCCLXXXII. (1482.) *die vigesimo primo octobris.* — *Fossius* l. c. recenset edd. a Fabricio omittas, cum glossis Venet. 1483. 4. min. — ibid. 1487. fol. magn. ib. 1489. 4. min. et ib. 1696. in fol. magno. add. ib. 1499. fol. 1500. fol. 1514. 4. per Luc. Ant. de Giunta, in Rieggeri diff. cit. p. 232. in Schmidt thes. I. Sed a *Bandin.* de Florentina Iuntar. typographia part. I. p. II. ed. Iunt. sic memoratur: *Sextus Decretalium liber a Bonifacio VIII. in concilio Lugdun. editus*, Venet. in aedib. L. A. de Giunta, MDXIV. 4. et postea edit. *Gregorii papae Decretales*, ibid. eod. anno, in 4. — In *Panzeri* A. T. vol. III. memorantur adhuc edd. Venetae, p. 160. a. 1480. 4. — p. 220. a. 1485. fol. — p. 234. a. 1486. 4. — p. 287. a. 1490. fol. — p. 301. a. 1491. fol. — p. 389. a. 1496. fol. — p. 449. a. 1499. fol. mai. — p. 470. a. 1500. fol. et p. 488. sine anni nota. Sed plures editt. Venet. et aliis in urbibus quoties prelo exierint, vel in indd. vol. V. p. 228. et vol. X. p. 382. sq. et in *Rieggeri* diff. mem. vbi in notis subjectis curatius describuntur, reperies indi-

mai. II. vol. prelo emissum est, at cum diuersitate, atque vtriusque editionis notitiam dedit vberior, ac diuersitatem demonstravit V. D. in *Menselii* histor. litterarisch, bibliograph. Magazin, part. VII. et VIII. p. 246. sqq. Chemnit. 1794. 8. Add. *Laire* Index libror. ab inuenta typographia ad a. 1500. part. I. Senonis 1791. 8. p. 243. sq. de priore ed. et de posteriore p. 276. sqq. — De ed. *Moguntina* a. 1472. in membranis, *Deubre* in Bibliogr. instructiue, vol. de la Jurisprudence, p. 6. sq. nr. 917. Haec splendida editio et permutae aliae editt. Gratiani Decreti, praesertim Decretalium ac Decretalium libri sexti, quas omnes enumerare h. l. non vacat, sunt in publ.

biblioth. Erlangensi. Add. *Denis* Merkwürdigkeiten der K. K. Garellisch. Bibl. p. 33. sq.

⁶⁾ Typis Nic. Ienson. v. *Panzer.* A. T. III. p. 99. nr. 140. et quos ille citat. add. de hac aliisque edd. Ienson. Decreti Gratiani. et Decretalium nouae compilationis *Sardini* Esame etc. siue Storia critica di Nicol. Ienson. lib. II. Lucca 1797. fol. part. VII. cap. I. p. 71. sq. cap. VI. p. 85. cap. VII. p. 86. sqq. de suspecta Decreti edit. a. 1478. ib. cap. XI. p. 97. sq. de Decretalium sexto libro a. 1476. ibid. cap. VI. — De edit. 1479. v. *Schnitzer* der Kirchenbibl. zu Neustadt an der Aisch IIIte Anzeige, p. 33. 35. sq. *Hart.*

indicatas, quarum plena commemoratio ne taedium in bibl. graeca adferat, verendum est. — In *Baumgartenii* Nachricht, von merkwürd. Büchern, tom. IX. pag. 28. sqq. recensentur edd. Venet. 1480. med. 4. opera *Ado* (sic) *de rotwyl.* — Noribergae 1483. fol. impensis Ant. Koburger, (cuius ed. rariss. exemplar etiam adseruatur in bibl. publ. Erlangensi:) in calce voluminis legitur *Io. Diaconi, Hispani, flos s. flosculus et summarium totius decreti Gratiani.* — Paris. 1516. 4. expensis et opera Io. Petit ac Thielmanni Keruer. — Lugduni, opera Francisci Frudin, et impensis Aymonis de Porta, 1519. max. fol. — et denique Decretum Gratiani emendatum et notationibus illustratum vna cum glossis, Gregorii XIII. pont. rom. iussu editum: ad exemplar Romanum diligenter recognitum: Lugduni 1584. mai. fol. — *Hamberger* l. c. refert Grat. Decretum cum Glossa etc. Mediolani per Io. Anton. de Honate, 1483. fol. laudatque *I. A. Saxii* hist. lit. typogr. Mediolan. p. 579. tum Merkwürdigkeit. der Dresdnischen Bibl. tom. I. p. 320. — Add. Catal. bibl. Leidens. p. 100. vbi plura occurrunt opera, ad ius canonicum pertinentia, quae Decreta, Decretales, et in ea commentarios comprehendunt: ibid. p. 348. nr. 91. in MSS. Vulcanii occurrit: Fragmentum ex corpore canonico etc. *Harl.*]

Basil. 1476. fol. cum glossis.

Paris. 1500. 4. 1508. 1517. 8. 1522. 1528. 4.

Decretales per Petrum Schoiffer, Mogunt. 1479. fol.

Decretales, nec non Sextus Decretalium cum Clementinis et Extrauagantibus. Venetiis per Nic. Ienson. 1479. fol.

[P] Sextus Decretalium per Leonardum Pflugl et Georgium Lauer, Rom. 1472. fol.

Sextus Decretalium, Clementinae et Extrauagantes ex Francisci Monelienfis recognitione, additis glossis, Venet. 1483. fol. per Bartholomaeum de Alexandria et Andream de Asula.

Nova compilatio Decretalium Gregorii IX. cum glossa ordinaria Bernardi Brixiani s. 1473. fol. Mogunt. apud Petrum Schoeffer de Gernsheim, papa Sixto IV. et Friderico rege Rom. et archiepiscopo Moguntino Adolpho. Vide Catalogum bibl. Hohendorffianae pag. 16.

Iuris canonici compendium, Argentorat. 1499. fol. in biblioth. Barberina. *Fabr.* Decretorum *Gratiani* summarium. Bonon. per Hug. Rugerium, 1486. fol. *Audiffred.* in Specim. edition. italicar. saeculi XV. Romae, 1794. 4. ex *Denis* supplemento annalium Maetarii, Viennae 1789. 4. p. 212. *Harl.*

Corpus iuris canonici glossatum ad manus mihi est ex editione Basileensi 1512. fol. in cuius tomo primo occurrit decretum Gratiani cum Beati Rhenani praefatione, in qua testatur ad antiqua exemplaria et Moguntinensem editionem illud esse emendatum a Ioanne

Amorbachio. Excuderunt Iohannes Peter et Iohannes Frobenius Hammelburgensis, ciues Basileenses. Additae glossae *Ioannis* (Semecae) *Theutonici*,¹⁾ praepositi Halberstadiensis a. C. 1243. defuncti, et notae *Bartholomaei Brixienfis*, qui a. 1240. claruit, cum diuisionibus Archidiaconi et casibus Benedicti: nec non medullis et margarita decreti siue indicibus locupletissimis. Tomo secundo exstant, Concordantiis et annotationibus illustrati, quinque libri *Decretalium* ^{m)} *Gregorii IX.* auspiciis a *Raymundo de Pennaforti*, Hispano ord. Praedicator., post a. C. 1230. collecti ex constitutionibus et conciliis ab Alexandro III. qui papa fuit ab a. C. 1159. ad Gregorium IX. quem constat pontificatum gessisse ab a. 1227. ad 1241. De hoc Raymundo, qui a. C. 1275. aetat. 99. obiit, adi sis Acta Sanctorum ad 7. Ianuar. tom. 1. p. 404. et Natalem Alex. tom. 7. Hist. eccles. p. 144. Eius summam [P] de casibus poenitentialibus, cum glossis Io. de Friburgo nuper recuderunt Auenione 1715. 4. Tomo tertio denique siue ultimo corporis canonici exstat 1) *liber sextus decretalium* a Bonifacio VIII. in concilio Lugdunensi editus, cum glossematis et interpretamentis Iohannis Andreae, Heliae et Domini de sancto Geminiano, casibus litteralibus, summulis, etc. Liber sextus decretalium vocatur, qui in libros quinque diuisus complectitur constitutiones Gregorii IX. et X. nec non Innocentii IV. Alexandri, Urbani, Clementis IV. Nicolai III. et Bonifacii VIII. Conciliorumque inprimis duorum Lugdunensium a. C. 1245. et 1274. collectas iussu Bonifacii VIII. a Guilelmo archiepiscopo Ebredunensi, Berengario episcopo Biterrensi et Richardo de Senis Vice-Cancellario ecclesiae romanae, promulgatasque a. C. 1297. 2) *Clementinae* (siue quinque libri constitutionum Clementis V. in concilio Viennensi a. C. 1310.) cum enarrationibus, glossis, casibus et additionibus Ioannis de Imola et Francisci Zabarellae. 3) *Extravagantes* siue XX. constitutiones Iohannis XXII. a. C. 1320. cum interpretamentis Domini Zenzelini et Iohannis Francisci de Pavinis. 4) *Extravagantes communes* liber I. II. III. V. ⁿ⁾ cum glossis Ioannis monachi Picardi cardinalis, Guilelmi de monte Laudano et Io. Francisci de Pavinis. *Fabr.* ^{o)}

Aliae

l) De hoc confules D. Io. *Andream Schmidium* in diatriba de triumviris Halberstadiensibus, Clemente II. Semeta et Conrado Haiberstadiensi. Helmstad. 1715. 4. De Decretalibus a b. Luthero publice exustis Witebergae 1520. 10. Dec. vide *Lutheri* opp. tom. 1. Altenb. p. 339. et *Burch. Gotthelf Struuii* bibliothecam librorum variorum tom. 1. p. 135. seq.

m) De quinque collectionibus Decretalium, quae Gratiano posteriores illam Gregorii IX. antecesserunt, et ab Antonio Augustino editae et illustratae sunt, dixi supra p. 20. seq. ed. vet. et ed. nou. p. 168. [Compilatio decretalium Gregorii IX. Venet. 1486. fol. min. v. Panzer. A. T. III. p. 235. ur. 949. et saepius ibid. atque ali-

bi: v. vol. V. p. 176. sqq. in indice voc. *Decretales*. Conf. cel. *Glück* Praecognita etc. p. 48. sqq. — *Bernhardi*, praepositi Papiensis, Breuiarum Extravagantium, cum *Gregorii IX.* decretalium collectione ad harmoniam reuocatum VV. LL. et variorum notis illustratum, cura et studio de *Riegger*. Friburg. 1779. 4. *Harl.*]

n) De Extravagantibus et communibus Extravag. v. *Pertsch* Histor. des kanon. vnd Kirch. Rechts p. 312. sqq. et *Lakics* Praecogn. iuris ecclesiast. p. 125. sq. et 131. sq. *Harl.*

o) Huc etiam referenda est edit. ab Hamberg. l. c. memorata Lugdun. a. 1555. fol. inscripta: *Gratiani Decretum*, totius propemodum iuris canonici compendium, summorumque pontificum decre-

Aliae editiones corporis iuris canonici glossati, tribus in fol. voluminibus editi, has mihi innouere:

Lugd. 1508. 1548. 1554. 1572. 1584. 1618. 1624. [1671.]

Parif. 1561. 1585. 1612.

Antwerp. 1573.

Præterea exstat:

Decretum Gratiani Parif. 1552. 8. duobus volum. post Decretales Parif. 1550. 8. duobus volum.

Sextus Decretalium liber Parif. 1537. 8.

Corpus iuris canonici cum paratilis *Antonii Democharis*. Lugd. 1555. forma minore, sex volum.

Cum glossis et notis *Caroli Molinaei*. Lugd. 1559. 4. Quae a Clémente VIII. in hac editione damnata sunt, exhibet Possevinus tom. 1. apparatus sacri p. 302-327.

Cum paratilis *Anton. Democharis*, *Anton. Contii*, (qui solet distinguere [P] verba Gratiani a verbis canonum et aliorum,) et adnotatt. marginalibus, Antwerp. 1570. 8. tribus volum. [conf. *Hamberger*, l. c. p. 219. sq. qui describit edit. Parif. ap. Lac. Putean. 1570. 8. *Harl.*]

Venet. 1572. 4.

Ex recensione *Francisci Modii*. Francof. 1586. 8.

Ex *Petri Matthasi* editione. Francof. 1590. 8. quatuor volum. Hic *septimum decretalium librum* addidit, qualem Sixti V. auspiciis iussi fuere colligere Dominicus cardinalis Pinellus, Hippolytus cardinalis Aldobrandinus, Hieron. cardinalis Pinellus, Lucius Sanus episcopus Rupanus, Seraphinus Oliarius Rotae Auditor, Laurentius Blancherus Rotae Auditor, et eius in Galliam profecti loco Hieronymus Pamphilus Auditor et ipse, Franciscus Pegna Rotae Auditor, Pompeius Arrestinus aduocatus consistorialis, Julius Caesar Ottinellus secretarius congregationis.

Ll 3

Ex

decreta et praeiudicia, vna cum variis scribentium glossis et expositionibus: quae omnia pristino suo mitori restituta fuerunt ad fidem veterum codd. Lugduni, ad Salamandrae, apud Sennetionis fratres. Diuersa, licet inscriptio eadem sit, Lug-

duni apud Hugonem a Porta, 1560. fol. De glossis et commentariis decreti, v. cel. *Glick* Praecognita, p. 315. sqq. et sect. III. p. 417-513. de critica iur. can. *Harl.*

Ex Romana Correctione ad exemplaria undecim MSS. auspiciis Gregorii XIII. 1582. fol. et 1584. 4. Correctioni illi adfuere ^{p)} praeter cardinalem *Caraffam*, *Franciscus Turrianus*, postea lesuga: *Petrus Diaconus*, presbyter Hispanus: *Flaminius Nobilius*, theologiae doctor, cui adnotationum cura mandata est: *Hieronymus Parisetus*, iuris canonici doctor in studio rom. *Lalemus Salemius* Viterbiensis, annos natus LXXV. et *Petrus Morinus* Gallus. Correctores romanos Demochare et Contio audaciores fuisse passim queritur Baluzius in notis ad Gratianum, adeo ut p. 516. scribat: *Gratiani collectionem hodie non habemus, sed collectionem correctorum romanorum, inhaerentem ordini qui servatus a Gratiano est.* Et p. 522. *Debebant Gratianum emendare ad vetera exemplaria, emendationes vero ex originalibus, ut vocant, adnotare in margine aut in notis, ut factum a Demochare et Contio.* Adde p. 492. 494. 499. 527. 531. etc. [et *Boschmeri* diff. cit. §. 16. not. b. et §. 17. not. h. ac *Douiat.* in Praenott. pag. 200. sqq. ibique *Schotti* not.]

Recusum ex romana editione corpus iuris canonici, Paris. 1587. [1612.] fol. cum notis *Ioh. Pauli Lancelotti*, eiusque libris IV. institutionum iuris canonici, primum editis a. 1563. [rec. Venet. 1584. 8. (v. *Hamberg.* l. c.) 1591, 1595. 1600. 4. Lugduni 1584. et 1600. fol.]

Lugd. 1591. 4. 1605. 4. Paris. [1612. fol.] 1618. fol. Genev. 1631. 4. Lugd. 1661. 4. Antwerp. 1648. fol. Colon. 1670. 4. [Colon. 1717.]

Cum glossis et additionibus *Aug. Carranitae*, *P. Andreae Alciati*, *Prosperi* [P] *Caracitae*, et *P. Marcelli Francolini*, Venet. apud Iuntas, 1615. 4. quatuor volum.

A Petro et Francisco Pithoeis fratribus ad MSS. codices singulari industria restitutum et notis illustratum, in corp. iuris can. tom. I. Paris. 1685. 1687. fol. 2. voluminibus, et Lipsiae 1695. 1705. fol.

Specimen novae editionis, quam cum notis practicis, criticis, historicis, chronologicis et geographicis molitus est *Io. Petrus Gibertus*, doctor theologus Aquisgranensis, habetur in eius disquisitione historica de doctrina canonum corpore iuris inclusorum circa requisitum, ad filiorum matrimonium, parentum consensum: Paris. 1709. 12. Vide *Nouvelles* reip. litterariae illius anni, mense Augusto p. 166. sqq.

[*Hamberger* l. c. *Schott.* in not. ad *Douiat.* Praenott. II, p. 157. sq. imprimis atque adfatim *Iof. Ant. Rieger.* de Gratiani collect. canon. in oblectam. historiae et iuris §. XLI-XLVI. edit. *Ioan. a Turretremata* card., qui saec. XV. sub Eugenio IV. pontif. rom. floruit, et in Gratiani methodo, per multis vitiis laborante, emendanda ac reformanda, atque in nouo ordine constituendo, ac deretalibus Gregorii accommodato, praeclare ver-

p) Iudicem selectorum virorum sub Pio IV. et Pio V. emendationi Gratiani praefectorum habes apud *Antonium Augustinum* in fine libri 1. dial. 20. de emendat. Gratiani, et *Gerh. van Mastricht* in historia iuris eccles. §. 393.

versatus esse dicitur, valde laudant. Illa editio, postquam diu MSt^a latuerat in bibliotheca Barber, tandem iussu Benedicti XIII. pont. rom. curante Iust. Fontanino, e carcere quasi in dias luminis oras est emissa, et inscripta: *Gratiani Decretorum libri V. secundum Gregorianos decretalium libros titulosque distincti per Iohannem a Turrecremata — nunc primum prodeunt ex codice bibl. Barberinae, praefatione, breuibus scholiis et quatuor indicibus illustrati, cura Iusti Pontanini archiepiscopi Ancyran: ad haec accedunt alii indices duo — —; nec non de auctoris, in hac noua decretorum Gratiani ordinatione, consilio atque instituto, operis oeconomia et utilitate, restitue eo utendi ratione dissertatio isagogica Io. Bortonii, V. S. referendarii, voll. II. 1727. fol. Conf. etiam Boehmer. in diss. laudata §. 16. not. y. z. a. b. qui postea illo opere ob lectionis integritatem codicis MSti instar vsus est in noua edit. ad quam ornandam varias lectiones ex Turrecremat. edit. et quatuor codd. Berolinens. collegit, et collectiones conciliorum contulit. Inscripita est illa: *Gratiani concordia discordantium canonum, seu Decretum a correctoribus romanis emendatum, lectionibus nouis variantibus ac notis criticis, historicis, chronologicis et geographicis adiectis a Iusto Henningo Boehmero, in corp. iuris can. tom. I. Hal. Magdeb. 1747. 4. Harl.]**

- 26) *Hincmari* *) Remensis archiepiscopi, a. C. 882. *) defuncti, liber de Synodis, qui citatur a Francisco Turriano et recognitoribus Decreti romani, nondum mihi visus est, inquit Petrus Pithoeus, et vereor, ne sint capita XX-XXVII. eiusd. Hincmari aduersus Hincmarum Laudunensem, in quo de conciliorum canonibus et decretis epistolisque pontificum agit, in tomō posteriore operum Hincmari, p. 451-494. edit. Sirmondianae Paris. 1645. fol. Hincmari huius capitula excerpta ex canonibus et presbyteris parochiae suae data a. C. 852. aliaque illis superaddita a. 857. et 874. et 877. edidit Sirmondus in conciliis Galliae et in Hincmari operum tom. I. p. 701. atque inde Labbeus tom. VIII. concil. p. 568. et Harduinus tom. V. p. 391. Fabr. Conf. Fabricii nostri bibl. med. et inf. latin. III. p. 271. sq. ed. Mansi. — Du Pin Hist. eccl. vol. VII. pag. 11-69. — Caue Hist. litt. S. S. eccl. tom. II. pag. 33. sqq. ad a. 845. — Oudin. comm. de SS. eccl. tom. II. col. 169. sqq. ad a. 850. — Douiat. Praenott. I. p. 633. ibique Schott. not. — Hamberger zuverläss. Nachricht. part. III. p. 637. et quos ille et Saxius in Onom. litt. part. II. p. 114. sq. et p. 546. alios citant. Harl.]

- 27) *Gregorium* cognomento *Polycarpum* inter canonum et decretorum collectores laudat Turrianus lib. 1. pro canonibus apostolorum c. 21. p. 95. cum Anselmo Lucensi, Deusdedit, Iuone, Burchardo et Gratiano. Hic est Gregorius presbyter, auctor collectionis canonum, cui titulum fecit *Polycarpum*, et qua adhuc inedita vsu Antonius Augustinus et romani correctores ad Gratianum. Fabr. De hoc et sequenti v. supra ad nr. 24. fin. Harl.]

28) *Deus-*

q) Turrianus *Igmarius* solet vocare, saepius ad eum prouocans in Apologia pro canonibus apostolor. p. 25. 64. 65. 90. 104. 141. 284. etc.

r) Male a. 842. excusum in Cangii indice auctorum mediae Latinitatis p. 114.

- 28) *Deusdedit*, presbyter R. E. cardinalis titulo Eudoxiae *) ab Hildebrando [P] papa factus, iussu Victoris III. papae, canonum volumen, ut Platina ait, in ordinem redegit circa a. C. 1087. Eius in quibusdam bibliothecis exstant libri quatuor de rebus ecclesiasticis, siue de privilegiis romanae sedis. Ab his diuersa est eius collectio canonum, qua MS. vñ correctores romani ad Gratianum. Vide *Gerh. van Mastricht* historiam iuris eccles. §. 273. *Hunc quidam Burchardi breuiatorem dixerunt: male. Vidimus aliquando exemplar huius collectionis in bibliotheca Dominicanorum Valentin. quatuor in libros distinctum, continens multa ex rom. ecclesiae seriniis, quae Burchardus non viderat. Haec Petrus Pithoeus. Fabr. Comp. Oudin. l. c. II. p. 765. ad a. 1080. et Fabricii bibl. med. et inf. lat. tom. II. p. 25. Harl.*
- 29) *Ratgerus*, Treuirensis episcopus, Ratbodi successor, circa a. C. 917. decretorum librum collegit, quem in Synodo a suffraganeis suis comprobari curauit, ut ex Trithemii chronico Hirsaugiensi notauit Petrus Pithoeus.
- 30) *Remedii*, Curienfis episcopi, canones ecclesiae Alemannicae ex pontificum epistolis excerpti circa a. C. 813. iussu Caroli M. Vide *Goldastum* tom. 2. part. I. scriptorum Alemannicor. Francof. 1606. et 1661. fol. p. 154. 157. vbi etiam de *Notingo* Conflantiensi episcopo defuncto a. C. 934. qui Remedio alios canones adiecit: et in Conciliis editos, *Heriueum* ad a. 900. atque *Egbarum* regem ad a. 967.
- 31) *Sicardus* Cremonensis episcopus circa a. C. 1160. clarus,
- 32) Auctor libri *Populeti*. [v. ad nr. 24. fin.]
- 33) *Radulphi de Riwo*, canonici et decani Tungrensis, defuncti a. C. 1403. liber de canonum obseruantia ex codice Iacobi Pamelii editus Louanii 1568. et in Melch. Hittorpii collectione de diuinis catholicae ecclesiae officiis, Colon. 1568. fol. p. 529. et in bibliotheca patrum edit. Lugd. 1672. tom. 26. p. 289-320. recusus, capitibus siue propositionibus XXIII. continet ordinem cultus ecclesiastici et officia eorum, qui vitam canonicam professi sunt, *Fabr. Conf. Fabricii nostri bibl. med. et inf. lat. tom. VI. p. 35. sq. Harl.*

Index scriptorum in hoc capite memoratorum.

[Numeri paginas nouae huius edit. indicant.]

Abbo Floriacensis, p. 254.
 Cardinalis Aguirre, 167.
 Natalis Alexander, 138.

ALEXIVS ARISTENVS, 202. 207.
 Anonymae collectiones canonum p. 141. 223.
 Hispan. 229. Hibern. 258. aliae, ibid.
 ANONY-

5) Cangio cardinalis S. Petri ad vincula. Turriano cardinalis tituli apostolorum, vbi virum suae aetatis doctissimum vocat, laudatque eius librum, quod ad regem vel Imp. non pertinet, potestates ecclesiasticas constituere, nec

electionem summi pontificis confirmare, pag. 95. Apologiae pro canonibus apost. Eius lucubrationem aduersus inuadentes Simoniacos et reliquos schismaticos landat Baronius ad a. C. 1087. n. 23.

- [P] ANONYMI *σύνταγμα κανόνων*, p. 186.
 aliud perditum, p. 193.
 ANONYMI Nomocanon, 211. synopsis ca-
 nonum Cotelariana, 212.
 Ansegisus abbas, 252.
 Anselmus Lucensis, 255.
 ANTIOCHENI canones apostolorum, 153.
Antonius Augustinus, 138. 168. 240.
 ANTONIVS CVBOCLESIVS, 208.
 ANTONIVS Lemnius, 204.
 APOSTOLICI CANONES, 141.
 APOSTOLICAE CONSTITVTIONES, 155.
 ARSENIUS, 203.
Ballerinii fratres, 171.
 THEODORVS BALSAMON, 207.
Steph. Baluzius, 138. 173. 253.
 Magister Bartholomaeus, Oxon. episc. 244.
 Beda, 240.
 Bernardus Circa, 168. Papiensis, 256.
 Compostellanus, 169.
 Benedictus Leuita, 252.
Guil. Buserregii synodicum siue pandectae ca-
 nonum, 217. seq.
 MATTHAEVS BLASTARES, 205. 211. 221.
 seq.
David Blondellus, 163.
Iustus Henning. Boehmerus, 138. 140.
 Bullaria pontificum, 179. 181.
 Burchardus Wormac. 247.
 CHRISTOPHORVS CAMPANAS, 208.
 Capitularia regum Francorum, 252. sq.
 Chrodogangus, 244.
 Bernardus Circa, Papiensis, 168.
 Codex canonum ecclesiae romanae, 223. seq.
 CODEX ecclesiae orientalis, 195-200.
 CODEX ecclesiae vniuersae, 200.
 CODEX ecclesiae Africanae, 200. seq.
Carolus le Coite, 138.
 S. Columbanus, 246.
Hermann Conringius, 140.
 CONSTANTINVS HARMENOPVLVS, 205.
- Corpus iuris canonici, p. 260. sq. 267. 270.
Io. Baptista Cotelarius, 147. 212.
Petrus Coustant, 173.
 Cresconius Afer, 229.
 Cumeanus, 246.
 Deusdedit, 272.
 Dionysius Exiguus, 141. 157. 224.
Ioannes Douiatius, 138.
 Egbertus Eboracensis, 241.
 Epistolae Decretales, 157. seq. 231. singulo-
 rum pontificum, 169. seq.
 Decretalium libri, 267. seq.
Elias Ehingerus, 197.
 Robertus de Flamesbure, 245.
Claudius Fleury, 138.
Franciscus Florens, 138.
 Florus magister, 256.
 Fulgentius Ferrandus, 228.
 GERASIMVS, 208.
 Gratianus, 258.
 Hadrianus papa, 227. 228.
 Halitgarius, 245.
Greg. Haloander, 143.
 Herardus Turonensis, 251.
Gentianus Heruetus, 143.
 [P] Hildebertus Cenomanensis, 254.
 Hincmarus, 271.
 Hugo Catalanensis, 248. 249.
 Iarlandus, 257.
 Ingilramus, 228.
 IOANNES abbas S. Anastasiae, 208.
 Ioannes de Deo, 245.
 IOANNES IANOPVLVS, 208.
 LASCARIS, 208. sq.
 MONACHVS, 208.
 NESTEVTEs, 239.
 PEGANIVS, 208.
 SCHOLASTICVS, presb. An-
 tiochen. 146. 193. 201. 209.
 STAVRACIVS, 208.
 Ioannes Gallensis seu Vallenfis, 168.

- Franciscus Iouerius*, p. 143. not.
Isaacus Lingonensis, 252.
Isidorus Hisp. 158. 231.
Isidorus Mercator, 159. 231. seq.
Thom. Ittigius, 140.
Iuo Carnotensis, 248.
Christoph. Fustellus, 138. Bibliotheca canonica, 212. seq.
LEO MAGENTINVS, 208.
NVMODOTA, 209.
SEBASTENVS, 209.
XANTHOPVLVS, 209.
Io. Mabillonius, 158.
LEO MAGENTINVS, 208.
MANVEL MALAXVS, 209.
Bonaventura Maluasia, 167.
Petrus de Marca, 138.
Martinus Braccarensis, 230.
Gerhard van Mastricht, 139.
MATTHAEVS BLASTARES, 205. 211. 221. seq.
Gebhard Theodorus Meier, 140.
Ioannes Morinus, 241. 245.
NILVS Rhodius, 209.
NOMOCANONVM scriptores, 209. seq.
Notingus, 272.
Ordo Romanus, 244.
Cotta Palea, Gratiani discipulus, 263.
Iacobus Petitus, 238. 244.
Petrus Pictauiensis, 244.
Petrus Pithoeus, 137. 158. 226. 252.
PHOTIVS patriarcha CPol. 185. 210.
MAXIMVS PLANVDES, 211.
Poenitentiales libelli, 239. seqq.
Gregorius Polycarpus, 271.
Populeti liber, 272.
MICHAEL PSELLVS, 210.
Rabanus Maurus, 241. 243. 246.
Radulphus de Rituo, 272.
Regino Prumienfis abbas, 242. sq.
Reinardus, 272.
Romana decretalium compilatio, 169.
Rutgerus Treuitensis, 272.
Io. Andreas Schmidius, 140.
SABINVS Heracleae episc. 182.
Sicardus Cremonensis, 272.
SIMEON magister et Logotheta, 202.
Iac. Sirmondus, 254.
SOPHRONIVS, 204.
STEPHANVS Ephesus, 183.
Io. Strauchius, 140.
Burchard Gotthelf Struensis, 140.
Tancredus, 169.
THEODORITVS, 247. 193. seq.
[P] THEODORVS PRODRAMVS, 205.
THEODORVS BALSAMON, 207.
Theodorus Cantuar. 238.
THOMAS Selybriae episc. 209.
Christianus Thomafius, 140.
Io. Tilius, 195.
Franciscus Turrianus, 147. 153. 167.
Iacobus Vsserius, 139.
Ioh. Wendelstinus, 165. 226.
LEO XANTHOPVLVS, 209.
Caspar Zieglerus, 140.
IO. ZONARAS, 207.

CAPVT

CAPUT II.

DE CONCILIIS *) ECCLESIASTICIS EORVMQVE COLLECTIONIBVS.

Concilia. 1. Historiae et synopses conciliorum. 2. De conciliorum ritu et auctoritate scriptores. 3. Concilia alia generalia siue oecumenica, alia particularia. 4. Collectiones conciliorum utriusque generis uniuersales, 5. et particulares certarum nationum 6. Index conciliorum alphabeticus et chronologicus ex editione nouissima Harduiniana, collatus cum Regia et Labbei. 7. Notitia geographica episcopatum, quorum in conciliis mentio. 8. Mantissa de recentibus Historiae ecclesiasticae scriptoribus. 9.

(Cum supplementis G. C. Harles.)

I.

CONCILIA nemo ignorat esse conuentus antistitum ecclesiae, quibus de dogmatibus, moribus ac disciplina debet constitui, vt ad diuini verbi regulam errores reprobentur, abusus corrigantur. A quo tempore principes fuere Christiani, synodi eiusmodi, vt Nicæna a Constantino, Constantinopolitana a Theodosio, conuocatae sunt a principibus, et sub eorum auctoritate [P] celebratae, *) a quibus etiam habent, vt definitiones synodicae in illorum ditione legum instar valere potuerint. Eorundem principum conuiuentia primum, deinde imbecillitate et sinistra fortuna factum est, vt quod principum erat, vsurparent praefules

Mm 2

a) *Franc. Polletum*, qui in *Historia Fori Romani* lib. 3. pag. 285. negat, *Concilii* vocabulum honeste de conuentibus ecclesiasticis vsurpari posse, confutauit *Georg. Henr. Vrsinus*, quem vide sis in *Observatt. Philologicis* c. 3. 4. 5.

b) Vide *Launoi* partem sextam epistolarum, nec non *Petrum de Marca* libro VI. de *Concordia sacerdot. et imperii*; *Hug. Grotium* tom. 3. opp. theol. p. 115. seq. *M. Antonium de Dominis* VI. 5. et VII. 3. *Iac. Basnage* *Hist. ecclesiastique* liv. 10. *Chamier*. *Panstratae cathol.* tom. 2. lib. XIII. 10. 11. 12. XIV. 6. etc. *Fabr.* De origine conciliorum copiose doctèque disputat V. quidam doctus in (Abele) *Magazin für Kirchenrecht und Kirchengeschichte*, part. I. Lips. 1778. 8. p. 479-526. Add. *Spittler* in: *Geschichte des kanonisch. Rechts*, §. 10. 11. sqq. pag. 38. sqq. qui quoque p. 45. 54. sqq. *Moshemii* sententias (in institut. H. E. Helmstad. 1755. 4. p. 155. sq. etc.) examinat improbatque. *Pertsch.* in *hist. eccl. germanice scripta*, faec. I. cap. 10. §. 14. sqq. faec. IV. cap. 5.

§. 1. et 2. et alibi; idem in: *kurze Histor. des kanon. Rechts*, sect. I. de origine legum eccles. §. 2. sqq. p. 3. sqq. §. 22. sqq. p. 51. sqq. §. 24. p. 60. sqq. sect. II. §. 2. p. 114. sq. *Ge. Dan. Fuchs* in tota prima parte libri: *Bibl. der Kirchenversammlungen*; late persequitur historiam conciliorum faec. IV. et V. atque p. 271. sqq. incipit recensere collectiones actorum concil. — *Franc. Salmon* *Traité de l'étude des conciles et de leurs collections*, etc. Paris. 1724. 4. iterum emendate, ibid. 1725. 8. (conf. *Journal des Savans*. 1725. Iul. pag. 3. acta erudit. 1726. pag. 52. *Coleri* *auserlesene theol. Bibliothek*, vol. II. pag. 467.) *Buddei* *Isagoge ad theolog. vniuersam* lib. II. cap. 5. §. 8. — Instar omnium paene haberi potest *Christi. Guil. Franc. Walch* *Entwurf einer vollständigen Historie der Kirchenversammlungen*, Lips. 1759. 8. vbi quoque pag. 29. sq. plures huc pertinentes libri commendantur. De conciliorum temporibus actorumque collectionibus paullo inferius plura dicentur. *Harl.*

fules romani, et hac ipsa potestate ad illorum auctoritatem magis magisque circumscribendam abuterentur. Subinde tamen pontificibus ipsis metuenda fuere concilia, atque hodie etiam nulla magis Romae inuisa vox, quam prouocantium in Gallia a papa, et adpellantium concilium. Etiam concilia posse errare, quum homines sint fuerintque, a quibus illa haberi contingit, et grauibz saepe animorum motibus obnoxii, nemo sanus dubitet, et tot damnantium se mutuo sententiarum contrariae decisiones neminem patiantur dubitare. Notissima quoque et multorum calamis celebrata Greg. Nazianzeni querela gravis de infelici coetuum eiusmodi successu, et de *Philovenianis* ac *Philaschiis* episcoporum suo tempore, qui ad synodos conuenerant, epist. 55. ad Procopium. Nihilominus iniquissimum fuerit, hoc promiscue de omnibus pronunciare, ut contra euidens est, non temere conculcandam esse conciliorum, oecumenicorum praesertim, auctoritatem, quorum doctrinae et constitutionibus, verbo diuino minime dissentientibus, iam a tot saeculorum decursu obsequium Christiani orbis suffragatur; idque suadet non modestia tantum et pudor, sed prudentia, officium ac pietas. Patet quoque, in conciliorum decretis pulcherrimam historiae ecclesiasticae partem, luculentissime ac certissime, tam quod ad dogmata quam ad disciplinam moresque adtinet, traditam explicatamque contineri. Quamobrem duxi operae pretium post notitiam de collectionibus canonum expositam capite superiore, etiam conciliis impendere caput praesens tertiumque et quartum, ac pro instituti mei ratione ita de illis tractare, ut synodorum acta et constitutiones consulere cupientibus, per adparatus litterarii chronologici ac geographici subsidium facilior sit ad eas aditus, et expeditior euolutio.

[P] II. *Historiae et synopses conciliorum.*

Institutione canonica, nella quale si contengono le leggi di Santa Chiesa, le ordinatione de' summi pontefici et le constitutioni di tutti i sacri concilii, raccolta per *M. de gli Alberti*. Venet. 1569. 4.

Thomae Mariae Alfani, ord. praedicator. Neapoli, praeter collectionem conciliorum Neapolitanorum prelo paratum habet opus quadripartitum, *lezioni per le studio de' concilii*, cuius prima parte tractat generationem de conciliis, 2) de conciliis per prima sex saecula, 3) a saeculo septimo ad duodecesimum, 4) a saeculo tertio decimo in praesens tempus, a. 1719.

Dan. Angelocratoris epitome conciliorum usque ad Dordracenam synodum. Marburg. 1620. 4.

Anonymi *Histoire des Conciles generaux*, commençant par le premier Concile de Nicée. Paris. 1691. 8. Amsterd. 1692. 4. Acta Erud. 1692. p. 457.

Antonii Augustini, summi viri, historiam conciliorum MS. memorat Nic. Antonius bibl. Hispan. tom. I. p. 500.

Aegidii

e) De graecis infra capite 3.

Aegidii Gonzalez d'Avila, Toletani, S. I. concilia generalia in locos communes redacta. Philippus Alegambe bibl. Iesuit. p. 8.

Summa conciliorum ex Moerlini, Iouerii, Baronii, Bini, Coriolani, Sirmondi aliorumque collectionibus ac MStis aliquot, auctore *Lud. Bailio*. Paris. 1645. 1659. et 1672. fol. Patau 1701. fol. 2 volum. Vide et infra in Coriolano.

Antonio Baldassarri, S. I. istoria di tutti i concilii oecumenici di oriente e di occidente, con la scelta d'alcuni naziolani. Venet. 1708. 12. duobus volum. [et 1713. 4.] *Giornale de' letterati d'Italia* tom. 7. p. 466. tom. 15. p. 473.

Marci Battaglini, Nuceritani episcopi, *Istoria universale di tutti i concilii generali e particolari* 475. Venet. 1686. 1688. 1689. 1696. et 1704. 1714. fol. *Nouvell. de la Rep. des lettres* 1688. Jul. p. 695. *Galleria di Minerva* tom. I. p. 269. seq. [De hoc libro v. *Walchii* bibl. theol. III. p. 840. *Clement.* bibl. curieuse, histor. et critique, tom. II. p. 493. sq. aliosque a *Walchio* citatos. *Harl.*]

Bernardi Guidonis, ord. praed. libellum de conciliis citat Baluzius tom. [P] 7. *Misc.* p. 79. Eiusdem *Chronicon* p. 405. et *Historiam ordinis fratrum praedicatorum* p. 479. Vixit a. C. 1320.

D. Laurentii Brancati, infra *Laurea*.

N. Burchardi, presbyteri Vefontini, *summula conciliorum generalium*. Paris. 1718. 12. *Journal des Savans* 1719. p. 58.

[*I. Bouillet de St. Paul* abregé historique des conciles generaux. Moulin. 1703. 12. *Harl.*]

Abregé des conciles generaux par *Felix Buy*. Vigneul Marville tom. 3. melanges d'histoire et de litterature p. 7. seq.

Io. Cabassutii Aquisextiensis presb. *Congregat. oratorii Notitia ecclesiastica historiarum, conciliorum et canonum inuicem collatorum, veterumque ac recentiorum ecclesiae rituum*. Lugd. 1680. fol. 1685. 1690. Breuior eiusdem *Cabassutii* notitia conciliorum S. ecclesiae, Lugd. 1667. 8. 1670. 8. recusa Venet. 1703. 8. [v. *Walch.* l. c. p. 839. sq. *Harl.*]

Ioach. Camerarii enumeratio oecumenicarum synodorum, indicatis temporibus atque praecipuis illarum negotiis, ad calcem chronologiae Nicephori CPol. et narrationis de synodo Nicæna, Basl. 1561. fol. et ad calcem synopsis de VII. Synodis, quam graeco cum Abr. Sculteti versione recudi curauit Io. a Fuchte. Helmst. 1614. 8.

Bartholomaei Carrantzæ Mirandæ, ord. praedicator. *summa conciliorum, et pontificum, a Petro vsque ad Iulium III. succincte complectens omnia, quae alibi sparsim tradita sunt; sed mire contaminata interpolataque et truncata conciliorum decreta referens, licet edita saepissime Venet. 1546. 1573. Salmanticae 1551. 4. Antwerp. 1556. 1561.*

Mm 3

[ap.

[ap. Walchium l. c. p. 869. sq. 1564. 12. 1569. 8.] 1576. Lugdun. 1564. 1570. 1600. 12. [1602. et 1675. 8.] Paris. 1555. 16. 1564. 1624. 1655. 8. 1660. 12. Rom. 1635. 8. et cum *Francisci Syluii* additionibus, Duaci 1639. 1659. 1679. 8. [Genepae 1600. 12. et *Francisci Iansenii Elinga*, ord. praed. Louan. 1681. 4. [Colon. 1701. 8. Add. infra p. 283.]

Guilielmi Caue praeclara notitia conciliorum omnium in parte altera historiae litterariae scriptorum ecclesiasticorum tradita Lond. 1697. et Geneu. 1699. fol. quae priori parti iuncta iterum lucem vidit Geneu. 1705. 1720. fol. *Fabr.* Editio nouissima, ab auctore ipsomet ante obitum recognita et auctior facta, [Lond. 1740. 1743. recus.] Basileae 1741. fol. I. vol. a. 1745. II. vol. In fine singulorum voluminum commodè subiunctus est index alphabetico-chronologicus, quae in vol. continentur, et quidem in priore vol. ultimum locum is occupat, in posteriore autem vol. ante indicem rerum memorabilium insertus est. *Harl.*

Dau. Chytraci catalogus conciliorum, Onomastico eius theologico subiunctus, Witeb. 1578. 8. et ad calcem synodici veteris a *D. Io. Pappo graece et lat. editi Argentor.* 1601. 4. pag. 95-140.

[*Thom. Combar.* Roman forgeries in the councils during the first four centuries. London, 1689. 4. et, quae est continuatio; the church history cleared from the Roman forgeries. ib. 1695. *Harl.*]

[*Caspar Contarenii* summa conciliorum magis illustrium. Florent. 1553. 4. *Harl.*]

Francisci Longi a Coriolano summa conciliorum usque ad Gregorium XV. Lugdun. 1623. Antw. 1623. Paris. 1639. 1645. fol. cum additione 100. conciliorum per *Ludou. Baiium*, Paris. 1647. fol. Vide *D. Io. Fabricii* theologi Helmst. bibliothecam tom. 2. p. 331.

Eiusdem Longi chronologia pontificum et conciliorum. Lugd. 1623. fol. De conciliis generalibus adprobatis et reprobatis cum explicatione bullae Dominicae rom.

[*P. Io. Dartis* de conciliis commentario in Decreti dist. 15. et 16. qui inter eius opera canon. part. I. p. 53-186. lucem vidit Paris. 1656. [al. 1650.] fol. non modo in genere disputat de conciliis, sed et historiam conciliorum generalium et multorum particularium persequitur, adiunctis ad canones non paucos observationibus.

Franciscus Iansenius Elinga, supra in *Carranza*.

Zeger Bernhardi van Espen tractatus historico-canonice, exhibens scholia in plurimorum canones conciliorum. Leodii 1693. 4. [Rothomagi 1710. 4. et in nouissima ed. eius opp. 1753.]

D. Io. Forsteri tractatus de conciliis praecipue quatuor oecumenicis cum breui hypotyposi colloquiorum inter Lutheranos et Anti-Lutheranos habitorum. Witeb. 1613. 4.

D. Se-

D. Salomonis Gesneri libri IV. de conciliis, quorum 1) generalem translationem, 2) historicam narrationem conciliorum usque ad a. 1600. 3) et 4) refutationem librorum Rob. Bellarmini de conciliis continent. Witeb. 1607. 8.

Io. Ludouici Hartmanni, vide infra in Ruelio.

Godfridi Hermantii scriptum postumum, table des canons des conciles et des decrets des papes et des eveques, disposée suivant l'ordre des matieres. Elles du Pin tom. 18. bibl. eccles. p. 186.

Alius Hermantius Cadomensis, auctor historiae conciliorum editae gallice Rothomagi 1695. 12. Histoire des conciles, ou l'on verra en abrégé ce qui s'est passé de plus considérable dans l'Eglise, depuis sa naissance jusqu'à présent. Haec auctor recusa 1704. et 1716. 12. quatuor voluminibus. Journal des Savans 1695. p. 650. Memoires de Tre-voux 1717. p. 1929. seq. [edit. IV. Rothomagi, 1730. 8. IV. voll.]

Dictionnaire des conciles par Mr. Hermant. MS. id. 1702. p. 324. edit. Amstel.

Casp. Heunischii chronologia sex conciliorum oecumenicorum, subiecta eius patrologia. Lips. 1679. 4.

D. Ioachimi Hildebrandi historia postuma conciliorum a nato Christo ad a. 1645. in ecclesia habito- rum. Helmst. 1707. 4. [et 1715. 4.]

Ioh. Hoornbeck lib. 1. Miscellaneorum sacrorum cap. 23. p. 616-639. de ratione et ritibus syno- dorum in veteri ecclesia differens, Vltraicti 1689. 4.

Francisci Iouerii sanctiones ecclesiasticae tam synodicae conciliorum vniuersalium et particu- larium, quam pontificiorum decretorum, Paris. 1555. fol.

[P] *Emanuelis Katonae de patrum, conciliorum et traditionum auctoritate, Francof. 1617. 8.*

Philippi Labbei. S. I. synopsis historica conciliorum, Paris. 1661. 4. et tomo primo conci- liorum, Paris. 1672. fol. Dan. Nesselii symbola synodica ad Labbei synopsis, quam promisit in sciagraphia magni corporis historici (act. Erud. 1692. p. 499.) non vidit lucem, quod sciam. Labbei historia synodorum Galliae. Paris. 1646. fol.

D. Ioh. Lassenii synopsis et summa conciliorum omnium inde a passione Christi usque haec tem- pora in Europa, Asia, Africa et America habitorum, Ien. 1661. 4. [conf. Mölleri Cimbr. litterat. tom. II. p. 450.]

D. Laurentii Brancati, cardinalis de Laurea, Min. Conuent. S. Francisci epitome canonum omnium siue index in concilia generalia ac provincialia, Decretum Gratiani, Decre- tales et constitutiones pontificum. Rom. 1659. Colon. 1684. fol. [ap. Walch. theol. Götting. Colon. 1654. F.]

Syno-

Synodorum generalium ac provincialium decreta et canones scholiis, notis ac historica actorum dissertatione illustrati per *Christianum Lupum*, ord. eremitar. S. Augustini. Bruxell. 1673. 4. quinque voll. [quorum tamen duo priora prodierunt Louan. 1665. Rec. in tom. I. sq. eiusd. opp. Venet. 1724-1729. fol. XII. tom.] Vide *Ellies du Pin* tom. 18. bibl. ecclesiast. p. 132. [et *Walch*. l. c. p. 872. sq.]

Leandri de S. Martino Historia et harmonia conciliorum. Francof. 1618. fol. [1697. fol.]

Dan. Nesselii, vide supra in *Labbeo*.

Lucas Osiander in epitome historiae ecclesiasticae per XIV. Centurias deductae etiam synopsis conciliorum exhibet, Tubing. 1608. 4. Quomodo et in Centuriis XIII. Magdeburgensibus caput nonum solet tribus conciliis, ne dicam de alijs historiae et annalium ecclesiasticorum scriptoribus, quos in mantissa ad hoc caput recenset.

Francisci de Padilla Index chronographiae seu epitome conciliorum, Madrit. 1587. 4.

Theodori Pangalt, historia polemica pontificia de i primi concili generali. Giornale de letterati d'Italia tom. 15. p. 470.

Mutii Panfias Historia conciliorum generalium ad Tridentinum usque, cum eius observationibus de bibliotheca Vaticana, part. 2. p. 127. sqq. Romae 1590. 4. Italice.

Delectus actorum ecclesiae vniuersalis, siue noua summa conciliorum etc. auctore *P. Poisson*, sacri oratorii presbytero. Lugd. 1705. [ap. *Walch*. len. theol. 1706. apud eius filium, 1703.] fol. 2 volum. Nouell. de la Rep. des lettr. 1705. Non. II. p. 578. Memoires de Trevoux 1705. p. 2005. Nou. Journ. des Savans, 1706. Iun. p. 633.

[*Anton. Possuini* index omnium conciliorum, numero 212. in eiusd. Moscouia p. 335. ed. 1587. fol. *Harl.*]

[*P*] *Gabrielis Pratsoli* narratio historica conciliorum XCIV, et in chronico chronicorum Iani Gruteri lib. 2. p. 246. et cum castigationibus *Iouannis Lydii*, Francofurtensis. Lugd. Bat. 1610. 8. Francof. 1614. 8.

Ioannis Prideaux synopsis conciliorum, in eius operibus iunctim editis Oxon. 1651. 4. Tiguri 1672. 4. p. 797. seq.

Io. Baptista Riccioli chronologiae reformatae parte 3. p. 130-150. Concilia ordine chronologico et alphabetico percensens.

Edmundi Richerii, doctoris Sorbonici, historia conciliorum generalium, libri IV. Colon. [f. potius Parif. 1680. 4. et] 1683. 8. 3. voll. Acta Erud. 1683. p. 494. 550. [v. *Walch*. l. c.]

[*Paul. Ios. Rieggeri* exercitatio de conciliis, altero iuris canonici fonte, Vindobonae, 1758. 4. repet. inter eiusd. opuscula iuris eccles. ibid. 1767. 4. p. 137. *Harl.*]

Græ.

Gregorii de Riner canonum conciliorum epitome. Lugduni 1663. fol.

Io. Lud. Ruelii de conciliis quatuor oecumenicis. Colon. Brandeb. 1667. et Altdorf. 1669. 4.
Eiusd. concilia illustrata per sedecim secula, sive historia conciliorum et colloquiorum con-
tinuata ad an. 1661. a Ioanne Ludouico Hartmanno, Superintendente Rotenburgenfi ad
Tuberim. Noriberg. 1675. 4. quatuor volumina. [v. Walch. l. c. p. 873.]

Projet d'une nouvelle somme des conciles par *Mr. Sautour.* Mem. de Trevoux 1710. p. 743.
 Neuer Bücher-Saal XII. p. 937. l'Histoire des conciles generaux par demandes et par
 réponses, eodem auctore.

Emanuelis Schelstrateni antiquitas illustrata circa concilia generalia et prouincialia, decreta et
gesta pontificum etc. Antwerp. 1678. 4.

D. Ioh. Andr. Schmidii, theologi Helmst. conciliorum et colloquiorum erudita historia synoptica,
in tomo secundo introductionis Casp. Sagittarii ad historiam ecclesiasticam. Jen. 1718. 4.

Nic. Selneckeri catalogus brevis praecipuorum conciliorum oecumenicorum et nationalium. Lips.
 1561. 8. Francof. 1571. 8.

Nicolai Simonis, Carmelitae, qui Harlemi a. 1511. diem obiit, volumina duo conciliorum,
quorum meminit Theodorus Schreuelius in Harlemo sua pag. 81. lucem nunquam
viderunt.

Simonis Starouolskii epitome conciliorum tam generalium quam prouincialium vitarumque
pontificum. Rom. 1615. 1653. fol. *Fabr.* De quo libro raro v. *Ianozki* Nachricht.
 von den in der Zaluskisch. Bibliothek sich befindenden raren polnischen Büchern, part. I.
 p. 72. *Harl.*

Franciscus Syluius, supra in Carranza.

Lud. Thomafini dissertationes 20. in concilia generalia et particularia tomus I. Paris. 1667. 4.
 et tomo XV. p. 380. Rocaberti biblioth. maximae pontificiae; [et Lucae, 1728. fol.
 v. Walch. p. 873. qui etiam laudat *Freitagii* analecta de libris rarior. p. 992. et *Niceron.*
 Memoires tom. III. p. 271. *Harl.*] Eiusdem opus ingens 3 voluminibus in fol. MS.
 Remarques [P] sur les conciles. Vide catalogum bibl. Hohendorfianae, (quam Caesa-
 reae Augustissimus Carolus VI. adiunxit,) III. p. 232.

Henr. Zindelii tabula conciliorum vniuersalium. Hanou. 1671.

Anonymi Histoire des conciles generaux, et Assemblées tenues en orient et en occident —
 jusqu' au concile de Trente — Paris. 1699. 8. 2 volum. Vnschuldige Nachrichten
 1701. p. 93.

Analyse, ou idée generale (peu exacte) des conciles oecumeniques et particuliers. Bruxell.
 1706. 8. 2 volum. Journal des Sav. Sept. p. 947.

Methode pour apprendre facilement l'histoire de la Bible avec l'histoire des conciles generaux, dediee à Madame de Maintenon, troisieme edition. Paris. 1695. 12. Journal des Sav. p. 685.

Nescio quid libri sit, de quo Histoire des ouvrages des Savans 1699. Septembr. *On imprime au Louvre chez Mr. Anisson l'Histoire des conciles, in folio. Le Pere Harduin, le P. Daniel et le P. Douvein, president a cette impression.*

[Io. Georg. Walch. in bibl. theolog. selecta, tom. III. Ien. 1762. 8. p. 838. sqq. suppeditat notitiam quorundam, qui historiae conciliorum explanandae operam dederunt, quorum „alii, inquit, sunt *generales*, qui singulorum, saltem maxime celebrium atque illustrium conciliorum notitiam dederunt ac narrarunt, qua aetate, qua occasione, qua auctoritate illa sint habita; quae facta fuerint decreta. Alii adpellari possunt *speciales*, ab ea commentandi ratione, qua industriam suam ad singularia ac certa tantum concilia ita adhibuerunt, ut historiam resque eorum describerent.“ Ex illo igitur tomo loquere eorum, quorum notitia effugit industriam Fabricii, mentionem hic paucis subiiciam.

Io. Christiani Neu de conciliis quatuor oecumenicis, Tubing. 1709.

Dictionnaire portatif des conciles, Paris. 1758. 8. a prima reipublicae christianae aetate usque ad a 1590. conf. *Ernesti* neue theolog. bibliothek vol. II. p. 72.

Anonymi Histoire des conciles generaux citat quidem Fabric. sed Walch. addit pleniorē inscriptionem: *Hist. des conc. gener. et assemblées tenues en orient et occident depuis le tems des apotres jusqu' au concile de Trente, avec des dissertations par rapport aux moeurs de l'eglise gallicane et du royaume*, ac praeter *Unschuldige Nachrichten*, a Fabricio iam laudatas, citat quoque Act. erudit. supplement. tom. III. p. 342. ac Bernard nouvelles de la republ. des lettres 1699. Sept. pag. 243. Idem alium anonymi excitat librum:

Petri Valerii Martirelli lettioni famigliari sopra l'istoria e dogmi de' concilii generali d'oriente, espoite al suo capitolo e clero: v. Journ. des Savans 1709. Iul. p. 230. et Memoir. de Trevoux 1709. Dec. p. 2211.

Thomae Mariae Mamachi epistolae ad Mansium de ratione temporum Athanasianorum, deque aliquot synodis, quarto saeculo celebratis, Romae 1748. 8. Agitur de synodis Sardiensi, Mediolanensi, Romana, Antiochenis, maxime de illorum aetate. V. Act. erudit. 1750. p. 449.

Tum *Walchius* pag. 869. sqq. recenset libros multorum, qui partim epitomas conciliorum fecerunt, partim commentarios scripserunt, variaque capita eorum, quae peracta sunt et constituta, illustrarunt: vnde eorum quae Fabric. omisit, repetam supplementa.

Gabriel.

Gabriel. Albarpinaei notas in concilium Eliberitanum et quosdam alios antiquos canones, quae cum eiusdem libris II. de veteribus ecclesiae ritibus observationum prodierunt Paris. 1623. 4. et iterum cum praefat. *Gebhardi Theodori Meieri*, Helmstadii, 1672. 4.

Bouchardi summula conciliorum, Paris. 1718. 12.

Ios. Catalani sacrosancta concilia oecumenica, prolegomenis et commentariis illustrata, Romae, 1736. fol. IV. voll.

Io. Pauli Paravicini polyanthea sacrorum canonum coordinatorum, qui in conciliis generalibus ac prouincialibus, in oriente et occidente celebratis, in decreto Gratiani, in decretalibus, epistolis ac constitutionibus romanorum pontificum ad nostra vsque tempora prodierunt etc. Neopragae, 1708. III. voll. quod opus, ait Walchius, complectitur *Brancati epitomen canonum*, litterarum ordine dispositam, atque ita lexicon exhibet.

D. G. I. Planck, theol. Gottingenf. cel. in: *Einleitung in die theologische Wissenschaften*, part. II. Lips. 1795. 8. a p. 270. permulta opera et collectiones, quae ad historiam conciliorum pertinent, recensens, memorat adhuc, quae sequuntur:

Barthol. Caranzae summa conciliorum — in nouum ordinem chronologicum redacta — vsque ad pontificem Pium VI. continuata — a *P. Dom. Schramm*, Benedict. Banthensi, Aug. Vindelic. 1778. 8. tom. I-IV. add. infra, *Dominici Iacobatii* etc.

Analyse des conciles generaux et particuliers — contenant leurs canons sur le dogme, la morale et la discipline tant ancienne que moderne — expliquée par des notes — par le *R. P. Richard*, Prof. en Theol. tom. I-V. Paris. 1772-1777. 4. lat. vers. a *I. A. Dalmaso*, Aug. Vindel. tom. V. fol. — De memoratis aliisque huius generis libris conf. etiam *Io. Aug. Nosseft* *Anweisung zur Kenntniss der besten Bücher in allen Theilen der Theologie*; ed. III. Lips. 1790. 8. part. 1. sect. 3. §. 431. sqq. p. 563. sqq. — *Christi. Guil. Franc. Walch*. in: *Grundsätzen der Kirchengesch. des N. T.* ed. III. Schulz. Gießen. 1792. sq. 8. passim, e. g. in part. I. p. 52. sq. 83. sqq. 124. sqq. 180. sqq. 221. sqq. etc. — In catalogo bibliothecae *Bunau*. tom. III. vol. I. libr. 2. cap. 1. qui *conciliorum, synodorum et colloquiorum* historiam, eorundemque decreta et canones continet, p. 231. sqq. *Franckius*, confector illius cat. non solum multorum, quorum memoria iam facta est, sed multorum quoque aliorum, qui in bibl. Bunau. nunc in regia Dresden. adseruantur, integras inscriptiones retulit. In sect. igitur I. nominantur relationes synopticae veterum de synodis, maxime vniuersalibus; in sect. II. scriptores recentiores de historia conciliorum generales; in sect. III. de iure, ritu, et modo habendi concilia; in sect. IV. de auctoritate conciliorum: in cap. II. collectiones conciliorum tam vniuersalium, quam particularium et eorundem summæ vel synopses: in cap. III. collectiones canonum, conciliorum et constitutiones atque canones apostolorum. Tum in cap. IV. per plures sectiones singulorum conciliorum tam vniuersalium, quam certarum nationum collectiones, scriptaque permulta, quae ad historiam, vindicias,

illustrationem conciliorum etc., pertinent, vbertim indicantur. Siluam librorum maioris minorisque molis de conciliis collegit *Chr. Guil. Franc. Walch.* in prolegomm. ad Entwurf einer vollständ. Historie der Kirchenversamml. p. 45-67. vnde quilibet, harum rerum studiosus, plurium librorum operumque, quorum omnium inscriptiones h. l. repetere nec vacat, nec opus esse videtur, notitiam haurire potest. *Harl. Add. C. W. Flügge* Einleitung in das Studium der Religi. vnd Kirchengesch. p. 292. sq. 557. sq.

III. De ritu conciliorum et auctoritate.

Acta adpellationum a pontifice ad concilium, vt a Gregorio IX. a. 1239. et ab Innocentio IV. a. 1245. tum ab Alexandro IV. Urbano IV. Clemente IV. Gregorio X. sed et a Bonifacio VIII. a. 1303. et a Iohanne XXII. Benedicto XII. Gregorio XII. Martino V. Eugenio IV. Nicolao V. Calixto III. Pio II. Paulo II. etc. a Sixto IV. a. 1478. 1483. 1484. et ab Innocentio VIII. Alexandro VI. Iulio II. Leone X. a Clemente VII. a. 1526. 1527. et a Pio IV. ab Innocentio XI. a. 1688. et nouissime a Clemente XI. a. 1717. et 1718. Vide *du Puy*, preuves des libertez etc. c. 13. Petrum de Marca IV. 17. de Concordia Sacerdotii et Imperii, Anonymi traité de l'autorité du pape (à la Haye 1720. 12.) tom. 3. p. 93. seqq. et tom. 1. p. 309. D. *Christoph. Matthaei Pfaffii* Acta publica constitutionis *Vnigenitus* p. 251. seq. 276. 360. 410. 431. 451. 586. et post praef. cardinalis item Noallii adpellationem cum D. *Io. Mich. Heinzeii* animaduersionibus editam Hal. 1718. 4. *Fabr. Gt. Sigism. Lakier* Praecognita iuris eccles. vniuersi, sect. II. cap. 3. p. 243. sqq. *Harl.*

Decreta concilii Pisani a. 1409. Constantiensis a. 1415. Basileensis a. 1432.

[**P**] *Didaci de Alabus Esquinel*, episcopi Granatenfis, liber de conciliis vniuersalibus, ac de his, quae ad religionis et reip. christianae reformationem instituenda videntur. Granatae 1582. fol.

Natalis Alexandri sec. XV. et XVI. diff. IV. tom. VIII. Hist. eccles. p. 365. sqq. edit. in fol.

[**Petri de Alliaco** tractatus de ecclesiae, concilii generalis, romani pontificis et cardinalium auctoritate, scriptus in concilio Constantiensi, a. 1417. v. in *Gersonii* opp. a Du Pin editis, tom. II. col. 925-960. Antwerp. 1706. fol. *Harl.*]

Petri Allixii diff. de conciliorum quorumvis definitionibus ad examen reuocandis, Paris. 1680. 8. (sine auctoris nomine cum differt. de vita Tertulliani etc.)

Iacobi Almaini contra Thomam Caietanum (seu de Vio) de auctoritate ecclesiae et concilii, quod illius potestas et auctoritas pontifice sit superior. Confer *Ellies du Pin* tom. 14. p. 90. [*Gerson* opp. cit. II. col. 976-1112.]

Mosis Amyraldi diff. III. 1) de conciliorum origine et necessitate, 2) de ratione conciliorum convocandorum, 3) de illorum auctoritate. Inter eius diff. Salmur. 1641. 8. atque in *Dispp. Salmuriensibus* p. 505-552. Salmur. 1665. 4.

Camilli

Camilli Andotiani, Hispani, grande volumen de conciliis, quod e Clasenio laudat D. Io. Andreas Schmidius p. 774.

[*Andreas*, episcopi Magorensis, gubernaculum conciliorum - scriptum a. 1435. in *Herm. v. der Hardt*. Actis conc. Constant. tom. VI. part. IV. p. 139-334. *Harl.*]

Antonii Ioannis Astorii tractatus de synodo dioeclesana, Tarraconae 1604. 4.

Rob. Bellarmini liber de conciliis et ecclesia, et secundus de conciliorum auctoritate, quo summum pontificem absolute esse supra concilia contendit,

Cypriani Beneti, infra in Rocaberto, tom. 7.

[*Io. Chstph. Becmanni* diss. de auctoritate conciliorum, Frcos. ad Viadr. 1672. 4. *Harl.*]

[*Benedicti XIV.* pontif. max. olim Prosperi cardinal. de Lambertinis — de Synodo Dioeclesana, libri XIII. Romae, 1748. fol. et saepius, ac nouissime post eius mortem, Romae 1767. II. tom. tum in collectione eius opp. v. *Schott.* ad Doniat. Praenost. tom. I. pag. 219. *Harl.*]

[*Laur. Beyerlinck* tractatus synodicus — in quo de conciliorum s. synodorum institutione, usu, causis, firmitate, auctoritate et praerogatiua. Antwerp. 1619. 8. *Harl.*]

Iohannes Breuicoxa, theologus Paris. ex cuius tractatu MS. de potestate ecclesiae et conciliorum nonnulla adfert Io. Launoius VIII. II. epist.

Cataldini de Boncompagnis, infra in Rocaberto, tom. 6.

Henr. Bullingeri de conciliis lib. II. Tigur. 1561. et germanice 1574. etc.

Tho. Caietani, infra in Rocaberto, tom. 19.

Iacob. Camerarii synodica, i. e. de indiſta synodo capita. Prima, Secunda, tertia. Lipsiae 1543. 8.

Camilli Campegii, infra in Rocaberto, tom. 7.

Melchioris Cani, infra in Rocaberto, tom. 16.

Petri Iosephi Cantelii, S. I. dissertatio V. et VI. in metropolitanarum urbium historia ciuili et ecclesiastica, Paris. 1685. 4.

Ioannes Capistranus de papae et concilii auctoritate. Venet. 1580. 4.

Iac. Cappelli dissertationes III. de conciliis, contra Bellarminum. tom. I. diss. Sedanens. pag. 1033. seq. Geneu. 1661. 4.

[R] *Barthol. Carranzat*, vide infra in Iacobatio.

D. Martinus Chemnitius in examine concilii Tridentini, Francof. 1565. 1585. 1609. et 1707. fol. et 1599. 8. duobus volum. et germanice a G. Nigrino. Francof. 1576. fol.

Gilberti de Choiseul du Plessis Pralain, Tornacensis episcopi, epistola ad M. Steyaertum, theol. Louanensem, de auctoritate ecclesiae, quam in concilio vniuersali, pontificis potestate superiorem esse disputat. Vide *Ellies du Pin bibl. eccles. tom. 18. p. 179. seq.*

Nicolai de Clemangis disputatio super materia concilii generalis, habita cum quodam Scholastico Parisiensi p. 61. 199. Operum editorum a Io. Martino Lydio, Lugd. Bat. 1613. 4.

Hermanni Conringii exercitatio historico-politica de conciliis et circa ea summas potestatis auctoritate, Helmst. 1650. 1675. 4. respondente Ioach. Iohanne Madero.

Casparis Contareni, cardinal. de potestate pontificis et concilii, Venet. 1562.

Rudolphi Cupers, infra in Rocaberto, tom. 19.

Nic. Cusanus de Concordantia catholica libro 2.

Philippi Decii concilium ad Ludouicum, Francorum regem, pro auctoritate concilii generalis supra papam.

Io. Anton. Delphini libellus de tractandis in concilio oecumenico, et qualiter et in quem finem patres ea differere conueniat. Rom. 1561. 4. infra in Iacobatius.

Christiani Dreieri disputatio XVII. et XVIII. controuers. praecip. cum pontificis est de conuocatione et praefide conciliorum, Regiomont. 1688. 4.

Guil. Durandi, Mimatenis episcopi, de modo generalis concilii celebrandi, Paris. 1545. 8. et saepius recus. vt. 1635. 1671. etc.

Andreas Duval, infra in Rocaberto, tom. 3. et in Vigorio.

Boëtij Eponis, infra in Rocaberto, tom. 5.

Ioannis Fabri, episcopi Viennensis, libellus praeparatorius concilii vniuersalis futuri.

Pauli Fabulotti, infra in Iacobatio, et Rocaberto, tom. 18.

Vincentii Ferre, infra in Rocaberto, tom. 20.

Io. Gersonis de concilio generali vnius obedientiae etc. Confer *Ellies du Pin* Gersoniana, et F. D. T. B. *) Apologiam Gersonis pro suprema ecclesiae et concilii generalis auctoritate, Lugdun. Bat. 1676. 4.

Cl.

a) Edmundi Richeril.

[P] *Cl. Gonfati*, quae regia potestas, quo debent auctore sollemnes ecclesiae conuentus indici, qui in his locus et ordo confidendi regum procerum et populi? Senonibus 1561. 4.

Dominici Gravinae, infra in Rocaberto, tom. 8.

Tractatus de modo et ordine generalis concilii celebrandi, auctore *Alphonso Guerrerio*, Hispano. Neapoli 1545. 4.

[*Io. Paul. Hebenstreit* diff. de legibus ecclesiae vniuersae, pariterque de iis, in quibus illae conditae sunt, conciliis, in primis oecumenicis contra Bellarminum et Baronium, veritatem historicam peruercentes. Ienae 1699. 4. Harl.]

D. Iac. Heilbrunneri von Conciliis, catholischen Glauben, etc. Rettung wider I. P. Fisklers Rettung der Concilien des Pabsts. Langingae 1591. 4.

Io. Gordonus Huntius controuersis de ecclesia, papa, conciliis, etc.

Dominici cardinalis Iacobatii de concilio tractatus, Rom. 1538. fol. et in Rocaberto, tom. 9. Solet etiam conciliis Labbei velut adparatus alter subiici volumen Paris. 1672. excusum, in quo continentur praeter Iacobatium, *Io. Antonius Delphinus* de concilio oecumenico, ex edit. Rom. 1561. *Hieron. Donatus* de principatu romanae sedis apologeticus ad Graecos cum epistola ad Oliuerium, cardinalem Neapolitanum, ex edit. Rom. 1525. *Marti Mantua-Bonaniti*, Patauini Icti, dialogus de concilio, ex edit. Venet. 1541. 4. *Pauli Fabulotti*, Romani, ex religione SS. Barnabae et Ambrosii de potestate papae supra concilium ad Fabricium Verullum cardinalem, ex edit. Venet. 1613. *Barthol. Caranzae* quatuor controuersiarum de auctoritate pontificis et conciliorum explicatio, ad edit. Venet. 1546. *Petri de Monte*, Veneti, episcopi Brix. Monarchia siue de pontificis et conciliorum generalium potestate, ex edit. Rom. 1537. ad MS. Felini Sandei transcripta. [v. supra e Planckii libro excerpta.]

Io. Henrichii dissertatio de auctoritate antiquitatis ecclesiasticae et conciliorum. Lüneburg. 1648. 4.

D. Henr. Hoepfneri de conciliis contra Rob. Bellarminum. Lips. 1620. 4.

Stanislai Hofii, infra in Rocaberto, tom. 19.

Isidori Mercatoris qualiter concilium celebratur. Vide supra p. 232.

Francisci Iunii de conciliis et de magistratus summi circa illa officio contra Bellarmin. tom. 2. opp. p. 1025. seqq. Geneu. 1613. fol.

D. Andreae Kunadi diff. de consiliis ecclesiasticis. Witteb. 1654.

Petri Labati, infra in Rocaberto, tom. 18.

Ioannis Lampadii decades tres dissertationum de conciliis. Brem. 1613. 1615. 1618. 8.

[Franc.

[*Franc. Leytam* impenetrabilis pontificiae dignitatis clypeus, in quo vera doctrina de potestate summi pontificis rom. indubitata supra omnia concilia, etiam generalia et legitime congregata, et de eiusdem infallibilitate in rebus ad fidem moresque spectantibus, tam intra quam extra concilium definiendis demonstratur etc. Item de potestate concilii vniuersalis legitimi supra papam dubium, seu Antipapam, et in casu schismatis iuxta veram concilii Constantiensis explicationem. Dilingae 1697. 4. *Harl.*]

[*P. Io. Launoi* plures et eruditae dissertationes exstant in eius epistolis parte 2. 3. 4. 5. et 6. quibus Bellarminum papae auctoritatem supra concilium efferentem confutat. Multis etiam idem parte 8. confirmat, non papam praefuisse conciliis, nec papae confirmatione opus fuisse. Confer *D. Antonii Reiseri* Launoium confessorem p. 427. seq.

Sibrandi Lubberti de conciliis libri V. contra Bellarmin. Geneu. 1601. 8.

Ludouici presbyteri congregat. oratoril. Vide infra Thomasin.

[*Io. Maioris* disp. de auctoritate concilii supra pontif. maximum: v. in *Io. Gerson. opp.* tom. II. col. 1131-1145. *Harl.*]

[*Gebhard. Theodor. Meieri* politia ecclesiae primitiuae ad ciuilem formata. Helmstad. 1676. At non est generatim intelligendum. v. *Spittler. Geschichte des kanon. Rechts*, p. 29. sqq. *Harl.*]

D. Martini Lutheri von den Conciliis vnd Kirchen. Witeb. 1539. 4. et tom. 7. Ien. p. 218. tom. 7. Altenb. p. 235. [tom. XVI. p. 2730. in Walchii edit. opp. Lutheri.] Confer Sleidanum lib. 12. p. 345. et Sackendorfium lib. 3. de Lutheranism p. 241. seq.

Petri Magni de concilio libellus. 1587. 4.

Marci Mantuae Bonaniti, vide supra in Iacobatio. Vnschuldige Nachrichten 1702. p. 628.

Io. Marius, Belga, de schismatum et concil. eccl. vniuersalis differentia, deque praestantia gallicae ecclesiae conciliorum, [Parisi. 1540. 8. gallice, et in eius Illustrations de Gaule, Lugd. 1549. F.] e gallico latine edidit *Simon Schardius* cum Theodorici Niemi de schismate, [et in historia sui temporis, Argentor. 1609. 8.]

Io. Anton. Massobrii tractatus de synodo dioecesana seu episcopi. Romae 1627. 4.

D. Io. Frid. Mayeri diff. quod papa non sit supra concilium. Gryphiswaldiae.

Petri Molinaei de conciliis, tom. 1. diff. Sedanensium. Geneu. 1661. 4.

Petri de Monte, vide in Iacobatio et Rocaberto, tom. 18.

Iac. Naclanti tractatus, an acta generalis concilii necessario exigant confirmationem papae. Venet. 1562. [et de auctoritate papae et concilii, in eiusd. opp. tom. I. p. 580. sqq. ac 587. sqq. Venet. 1567. fol. *Harl.*]

Didaci

Didaci Nugni Cabezudi tractatus de auctoritate papae et concil. Venet. 1612.

[*Oeders* Nachricht vom Ansehen der Kirchenversammlungen, sonderlich der Tridentinischen. Suobaci, 1736. 8. *Harl.*]

[*Io. Aug. Orsi* de Rom. pontificis in synodos oecumenicas et earum canones auctoritate. Acc. diff. qua eccl. monarchiae forma explicatur. Rom. 1740. II. 4. Eiusd. de irreformabili Rom. pontificis in definiendis fidei controuersis iudicio. tom. I. P. I. II. (acc. diff. circa modum a Pet. de Marca propositum conciliandi summam R. P. auctoritatem cum libertate suffragiorum in conc. oecum.) tom. II. ib. 1739. 4. *Beck.*]

Ioannis Andrae Osfandri adsertiones theologiae de conciliis. Tubingae 1666.

Antonii Paulutii, infra in Rocaberto, tom. 4.

De Concilio, liber *Reginaldi Poli* cardinalis. Rom. 1562. 4. Louan. 1569. 8. et in Rocaberto, tom. 18.

P. Francisci Porteri, Hiberni, systema decretorum dogmaticorum e conciliis. Auenione 1693. Acta Erud. p. 335.

[*P. Urbanus Regius* in *Colloquio de concilio Mantuano* tom. 4. opp. germanice editor. pag. LXVI. seq. non adeo aspernatur conciliorum auctoritatem, sed partium studio et dominandi, quod est in papa et episcopis, nihil boni ex illis expectandum queritur. Idem dixeris de b. Lutheri et aliorum protestantium durius in concilia dictis, quae collegit *Allatius* p. 33. contra *Hottingerum* et contra *Creyghtonum* p. 63. seq.

Edm. Richerii Apologia pro Ioanne Gersonio pro suprema ecclesiae et concilii generalis auctoritate etc. Lugd. Bat. 1676. 4.

In Bibliotheca maxima pontificia *Io. Thomae Rotuberti*, quae tomis XXI. Rom. 1697. sqq. fol. lucem vidit, plura exstant scripta, quorum pleraque pontificis auctoritatem super concilia mordicus tuentur; [vid. Bünaui. bibl. catal. l. c. p. 235. sq.] tomo 1. *Adami Tanneri* ex Commentar. in summam D. Thomae tom. 3. disp. qu. 4. tomo 3. *Andrae Duvalii*, doctoris Sorbonici, de suprema pontificis in ecclesiam potestate: tomo 4. *Antonii Paulutii*, Icti Veneti, iurisprudentia sacra de ecclesia, pontifice, comitiis ecclesiasticis: tomo 5. *Boëtii Eponis* de hierarchia ecclesiastica et de prouocatione a summo pontifice ad concilium generale: tomo 6. *Cataldini de Boncompagnis* de translatione concilii Basil. et potestate papae: tomo 7. *Camilli Campegii*, ord. praed. de pontificis supra reges et concilium auctoritate: *Cypriani Beneti* de prima orbis sede, concilio, ecclesiastica potestate et papae supremo insuperabilique dominio: [*Caes. Petri Mich. Delphini* decisio de proportionem papae ad concilium, et de utroque eiusd. principatu]: tomo 8. *Dominici Grauiinae* de causis conciliorum etc. tomo 9. *Dominici Iacobatii* liber 3-10. tomo 10. *Dominici a S. Trinitate* de summo pontifice et sacris conciliis: tomo 11. *Emanuelis a Schelstrate* antiquitatis illustratae diff. 1. et 3. et ad concilium Constantiense de superioritate papae supra concil. tomo 12. *Francisci Suarezii* de conciliis: tomo 13. *Ioannis de Turrecremata*: tomo 15. *Lud. Thomassinus*: tomo 16. *Melchioris Cani*: tomo 18. *Pauli Fabuloti* et *Petri Labati* de papae superioritate supra concilia, *Petri a Monte* et *Reginaldi Poli*: tomo 19. *Rudolphi Cupers*, Icti, *Stanislaus Hosi*, *Thom. Cabetani* de comparatione auctoritatis papae et concilii: et tomo 20. *Thom. Stapletoni*, *Vincentii Ferni* de comparatione concilii generalis cum potestate

Vol. XII.

O o

papae.

papae. *Fabr.* Quidam theologi cathol. susceperunt opus, inscriptum: Magna bibliotheca, s. Notitia SS. ecclesiast. vett. et recc. Colon. 1734. fol. sed primum tantummodo vol. lucem adspexit. *Harl.*

Antonii de Rosellis monarchia, seu de potestate imperatoris ac papae, et de materia conciliorum. Venet. 1487. fol.

Emanuelis a Schelstrate, supra in Rocaberto, tom. 11.

[P] *Nicolai Simonis*, Carmelitae, a. 1511. defuncti, de potestate papae, imp. et concilii libri VI. memorantur a Valerio Andrea et Francisco Sweertio in bibl. Belgica.

Tho. Stapletoni, supra in Rocaberto, tom. 20.

Francisci Suarefii, in Rocaberto, tom. 12.

Matthaei Sutliuii libri de conciliis contra Bellarmin. Lond. 1600. 4.

Mich. Thomasi Takquet, episcopi Ilerdensis, de ratione habendi concilia prouincialia ac dioecesana, ac de iis quae in his praecipue sunt tractanda, cui adiungitur *Isidori* ordo de celebrando concilio, Rom. 1565. 4. et tom. 2. bibl. Hispan. p. 117.

Adami Tanneri, supra in Rocaberto, tom. 1.

Lud. Thomasinus de auctoritate papae supra concilium, Paris. 1667. 4. et tom. 15. Rocaberti. Vide *Éllies du Pin* tom. 18. bibl. eccles. p. 188. *Histoire des ouvrages des Sav.* 1695. Fevr. p. 284.

Gerh. Titii disp. theologica de conciliis, Helmst. 1656. 4.

Dominici a S. Trinitate, supra in Rocaberto, tom. 10.

Ioannis de Turrecremata de papae conciliiue generalis auctoritate. Venet. 1563. 4. et tom. 13. Rocaberti.

Dan. Toffani de colloquiis et conciliis, quisnam eorum usus in ecclesia. Heidelberg. 1589. 8.

Francisci Turriani, S. I. de papae supra concilium auctoritate. Florent. 4.

Petri Pauli Vergerii cur et quomodo christianum concilium debeat esse liberum? 1557. 8. *Eiusdem concilia papae vitanda*, 1553. 4.

De conciliis synodia Vgonia, siue *Matthiae Vgonii*, episcopi Famaugustani, opus de omnibus ad concilia rite ac legitime celebranda pertinentibus. Braxiae 1541. fol. Venet. 1565. fol.

Simonis Vigorii de auctoritate concilii generalis supra papam. Colon. 1613. 8. *Déclaration aux docteurs de Sorbonne*, 8. *Apologia de suprema ecclesiae auctoritate contra Andream*

dream du Val. Trevis 1615. 8. [in *Vigortii* opp. tom. I. p. 130-184. tom. II. p. 1-128. et tom. IV. p. 133. sqq. Parif. 1683. 4. *Harl.*]

Campegii Vitrinae oratio de synodis. Frank. 1706. 4. Vnschuldige Nachrichten 1706. p. 536.

Guil. Wake, archiepiscopi postea Cantuariensis, liber insignis, qui inscribitur: the authority of christian princes over their ecclesiastical synods asserted, with particular respect to the Convocations of the Clergy of the Realm and Church of England. Lond. 1697. Omitto scripta plurima apud Anglos ab eo tempore de eodem argumento in utramque partem vulgata, [P] Wakii sententiam tuentibus G. Tydallo, White Kennoto, Humfredo Hody, Beniamino Hoadly, etc. contrariam Francisco Atterbury, Samuele Hillio aliisque.

Eliae Weiheimaieri diff. de convocatoribus ac directoribus priorum quatuor conciliorum oecumenicorum aduersus Baronium, Bellarminum, Biniuum, etc. Witeberg. 1692. 4.

Guil. Whitakeri praedictiones de conciliis contra Bellarminum etc. sex quaestionibus. Cantabrig. 1600. Herb. 1601. 8. et tom. 1. opp. p. 569. Genev. 1610. fol.

Georgii Wicelii adhortatio ad episcopum Moguntinum, vt vocetur concilium.

And. Willeti synopsis papismi de conciliis aduersus Bellarmin. Oppenh. 1618. 4.

Francisci de Zabarellis, ad quem pertinet ius indicendi concilium, (tempore schismatis a. 1404. inter Innocentium VII. et Benedictum,) Mogunt. 1607. 8. et in Simonis Schardii syntagmate tractatum de Imperiali iurisdictione, Argentor. 1609. fol. ex edit. a. 1545.

[Dissertation sur le concile de Trente, dans laquelle on prouve, que le concile general est au dessus du pape dans les matieres de la foi, et que le concile n'est pourtant pas infallible, par M^r. de V. Amsterd. 1702. 12. *Harl.*]

IV. Concilia et synodi ecclesiasticae auctoritatem diuersam obtinent, prout celebratae sunt vel a singularum dioeceseon clericis ac praesulibus, quales in singulis prouinciis bis per annum fieri cautum est canone Apost. 37. et Nicaeno 5. Vide *Petr. de Marca* VI. 13. de Concordia Sacerdotii et Imperii; vel quae sunt habita ab episcopis plurium dioeceseon sub vno metropolita, exarcho aut patriarcha; vel denique, quae communi nomine magnae partis orbis christiani ex variis prouinciis ac dioeceseibus siue orientis siue occidentis ecclesiarum, quod postremum genus oecumenica, generalia atque vniuersalia concilia adpellari consueuerunt. Vide Suicerum in *Synodes*.*) Quatuor duntaxat huiusmodi sunt, quae ab oriente pariter et occidente, a romana ecclesia et protestantibus suscipiuntur:

O o 2

1. Ni-

e) Add. *Sigm. Iac. Baumgarten* diff. de indole, auctoritate numeroque conciliorum oecumenicorum. Halae Magdeb. 1753. 4. — *Spittleri* Geschichte des kanon. Rechts, p. 33. sqq. 51. sqq. 58. sqq. §. 9-15. it. p. 83. sqq. §. 19. — *Douiat* in Praenott. libr. II. cap. 1. de conciliis, p. 207-

222. ibid. cap. 3. p. 245. sqq. ibique *Schott*, qui etiam laudat *Douiatii* Explication des lieux et des pays, qui ont donné le nom aux Conciles, insertam eius Histoire du Droit canonique, Parif. 1677. 12. *Harl.*

1. Nicaenum sub Constantino M. aduersus hæresin Arii	a. C. 325.
2. CPolitanum sub Theodosio M.	Macedonii 381.
3. Ephesinum sub Theodosio minore	Nestorii 431.
4. Chalcedonense sub imp. Marciano	Eutychis 451.

Orientalis ecclesia praeterea amplectitur :

5. CPolitanum sub Iustiniano, de tribus capitulis
et aduersus Origenianos et Eutychianos	553.
6. Trullanum sub Constantino Pogonato aduersus Monotheletas	680.
[P] Quinisextum Trullanum sub Iustiniano Rhinotmeto, contra Hono-
rium et Monotheletas	691.
7. Nicaenum II. sub Constantino V. et Irene matre, pro imaginibus
CPolitanum sub Basilio Macedone, contra Photium	787.
869.
8. CPolitanum sub eodem Basilio, pro Photio	879.

At in romana ecclesia ^{f)} pro oecumenicis conciliis insuper habentur :

9. Lateranense I. a. 1119. sub Callisto II.
10. Lateranense II. a. 1139. sub Innocentio II.
11. Lateranense III. a. 1180. sub Alexandro III.
12. Lateranense IV. a. 1215. sub Innocentio III.
13. Lugdunense I. a. 1245. sub Innocentio IV.
14. Lugdunense II. a. 1274. sub Gregorio X.
15. Viennense a. 1311. sub Clemente V.
16. Constantiense a. 1414. sub Ioanne XXII. ad Martinum V.
17. Basileense ^{g)} a. 1431. sub Eugenio IV.
18. Florentinum a. 1439. sub Eugenio IV.
19. Lateranense V. a. 1512. sub Iulio II. et Leone X.
20. Tridentinum a. 1545. ad 1563. sub Paulo III. ad Pium IV.

V. Col.

^{f)} Vide Laur. Brancati epitomen canonum pag. 133.

^{g)} Basileense concilium inter generalia omittit Brancatius, Bellarminus etiam Constantiense lib. I.

de concil. cap. 5. A Gallicana ecclesia nec Florentinum nec Lateranense V. pro vniuersalibus haberi, notat Io. Launojus parte VIII. epist. II. p. 736. seq.

V. *Collectiones conciliorum, generalium et particularium.*

Primum omnium ^{h)} *Iacobus Merlinus*, doctor theologus et ecclesiae Parisiensis poenitentiarius, Lutetiae a. C. 1524. duos conciliorum tomos, a Petro Quentello a. C. 1530. ⁱ⁾ Coloniae recufos, [v. *Panzer*. A. T. vol. VI. p. 409. nr. 562. et VIII. p. 89. nr. 1441.] et [P] a. C. 1535. denuo Parisiis impressos adornauit; vno quidem concilia vna cum romanorum pontificum epistolis decretalibus ab Isidoro quondam compilata, altero vero acta duorum Constantinopolitanorum, nec non Constantiensis et Basileensis concilii complexus.

Huius diligentiam imitatus *Petrus Crabbe*, Mechlinensis, ordinis Franciscani a. C. 1538. Coloniae apud Petrum Quentel, itidem duos conciliorum tomos Carolo V. imperatori dicatos, sed longe ampliores edidit, in quibus praeter adpendices et supplementa concilii Constantiensis et Basileensis, variasque synodos et epistolas, gesta concilii Chalcedonensis ex recensione Rustici, romanae ecclesiae diaconi, Liberati Carthaginensis breuiarium, concilium Lateranense sub Innocentii III. pontificatu celebratum, gesta concilii Florentini ex interpretatione Bartholomaei Abrami Cretensis, et vitas romanorum pontificum adiecit. Quum vero ne sic quidem conciliorum historiae satisfecisse sibi videretur, anno vulgaris aerae 1551. iunctis *Orthuini Gratii* studiis, Coloniae ex officina Ioannis Quentel, nouum conciliorum opus tribus tomis comprehensum, Nicaeno II. Lateranensi V. plurimisque aliis conciliis additis, in publicum emisit. In tomo 2. p. 809. exhibuit etiam Leodiensis cleri epistolam contra Paschalem II. et tom. 2. p. 967. Opusculum tripartitum de variis negotiis et abusibus, nec non tom. 3. p. 819. consilium delectorum cardinalium et aliorum praelato-

O o 3

rum

^{h)} Quum doctor olim meus b. *Thomas Ittigius* notitiam collectionum conciliorum dederit in actis Eruditorum a. 1684. p. 348. eam hoc loco excerptare et obseruationibus meis ac supplementis auctam lectori exhibere volui. *Fabr.* Conf. de collectionib. concil. I. G. *Walch.* bibl. theol. select. tom. III. pag. 824. sqq. — *Christi. Guil. Franc. Walch.* prolegg. ad Entwurf einer vollständ. Histor. der Kirchenversammlung. S. 26. p. 30. sqq. — *Fuchs* Biblioth. der Kirchenversammlung. part. I. p. 334. sqq. qui pleniores et integras singularum editt. subiecit inscriptiones. — *Planck* Einleitung in die theol. Wissensch. part. II. p. 276. sqq. — *Car. Frid. Walch.* ad Eckhardi Hermeneuticen iuris lib. I. cap. 8. S. 512. pag. 560. sqq. — *Noesselt.* Anweisung zur Kenntniss der besten Bücher in allen Theilen der Theologie. ed. III. p. 559. sqq. — *Lakics* Praecognita iuris eccles. vniuersi, sect. I. cap. 4. S. 132. sqq. pag. 205. sqq. qui etiam citat *Salmon* iudicia de illis collection. in Op. de studio concilior. part. II. c. 2. artic. 1. sqq. et c. 6. artic. 1. sqq. *Harl.*

ⁱ⁾ Apud Labbeum, qui praefationes superiorum editionum tomo primo collectionis suae praemisit, praeter rem, typographi vel calami vitio traditur, editionem Coloniensem Merlinianam anni 1530. esse in 8. Est mihi in manibus editio Colonienfis a. 1530. perinde in fol. vt Parisienses tom. I. 1523. tom. II. 1524. et 1535. Tomus prior mera est Isidori collectio, sed, vt supra p. 17. ed. vet. et ed. nou. p. 165. notauimus, interpolata et additis pontificum post Gregorium magnum decretis aucta. In editionibus a. 1530. et 1535. ad calcem tom. I. etiam addita bulla aurea Caroli IV. et bulla Pii V. de non adpellando ad futurum concilium. Harduinus [etiam Walch. fil. in prolegg. citat.] praeterea memorat alteram collectionem conciliorum, quam vocat, elegantissimam anni 1535. apud Franciscum Regnault, Parisiis in 8. quam non vidi. [*Fuchs* l. c. p. 355. memorat ed. Paris. 1536. in 8. haud diuersam a superioribus, nisi vt epistola nuncupator. ed. primae valde sit mutilata. *Harl.*]

rum de emendanda ecclesia Paulo III. iubente conscriptum et exhibitum a. C. 1538. quae tria scripta deinde omissa a Binio, dedit iterum Ed. Brown in adpendice ad fasciculum rerum expetendarum fugiendarumque. Crabbium in conciliis integre ac fideliter edendis summam diligentiam adhibuisse, *Guil. Witackerus* in praefat. ad tom. 2. opp. libenter fuit professus.

Anno 1555. Parisiis apud Audoœnum Paruum *Franciscus Iouerus* Valentinus tripartitum sanctionum ecclesiasticarum opus, quarum prima classis synodos vniuersales, secunda particulares, tertia pontificum decreta continet, eum in finem Parisiis vulgavit, vt singulis sanctionum istarum generibus, quae haecenus permixta fuerant, seorsum collocatis, conciliorum lectio iucundior et facilior redderetur. Verum quum noui nihil adtulerit, sed potius de contrahendo volumine, ne vltra debitam magnitudinem excreceret, sollicitus fuit, aequè minus hoc loco rationem eius aliquam habendam ducimus, quam Bartholomaei [P] Carranzae et ceterorum, qui conciliorum tomos in summas et compendia redegerunt, de quibus supra p. 100. seq. ed. vet. et ed. nou. p. 276.

Progredimur ergo ad *Laur. Surium*, Carthusianum, qui quatuor volumina conciliorum, Coloniae a. C. 1567. Gerwini Calenii iuris Licentiat, et heredum Io. Quentelii typis impressa diulgavit et Philippo II. Hispaniarum regi inscripsit, in quibus non solum aliquot locorum millia, ad manuscriptorum codicum fidem diligenter collata, emendauit et integritati suae restituit, verum etiam libris octo constitutionum apostolicarum, quas vocant, et codice encyclo seu syntagmate epistolarum synodaliū, pro defensione concilii Chalcedonensis ad Leonem imp. ex diuersis prouinciis scriptarum, concilio V. generali, plurimisque aliis antiquitatis ecclesiasticae monumentis, quae in id vsque tempus desiderata fuerant, conciliorum thesaurum locupletauit. Ad hanc editionem animaduersiones nonnullae *Latini Latini* leguntur in eius Bibliotheca sacro-profana pag. 117. seq. De *Frontonis Ducae* ad hanc editionem notis et variis lectionibus, quas deinde ad Binium edendas transmisit, vide *Petri Aurelii* opera tom. 3. 285. seq. 289. De fide non optima, qua in vulgandis conciliis Surius fuit vsus, b. D. *Casparem Loescherum* diss. de latrocinii in publicos scriptores §. 46. et 48.

Surianam conciliorum collectionem *Venetā* excepit, quae in quinque tomos distributa a. C. 1585. auspiciis Sixti V. ex Dominici Nicolini officina prodit, actis concilii Nicaeni, quae Alphonsus Pisanus ediderat, nec non actis Ephesini concilii, quae Theod. Peltanus latino idiomate donauerat, et Caroli Borromaei conciliis Mediolanensibus, nonnullisque aliis conciliis et epistolis auctior; vt adnotationes breuiores margini, et pleniores contextui adiectas taceamus. [Plura de hac coll. scripsit *Fuchs* l. c. p. 338. sq. *Hart.*] Male *Hendreichius* pag. 580. Pandect. Brandenb. editionem Venetam conciliorum tribuit Binio. Male idem memorat editiones Coloniensem 1628. pro 1618. et Romanam 1628. pro 1608.

Seueri-

Seuerinus Binius, canonicus Colonienf. 1606. nouam conciliorum collectionem, scholiis et adnotationibus ex Baronio ¹⁾ maxime [P] depromptis, et ad curiae romanae placita accommodatis illustratam, et duodecimo post anno, vulgaris aerae 1618. iterum aliam in eruditorum conspectum hoc discrimine prodire iussit, vt prior editio mere latina quatuor tomis, tertio in duo volumina diuiso, contineatur, in posteriore autem, quae longe amplior et illustrior est, graeca, praeter alias accessiones plurimas et maximas, quaecunque reperiri potuerunt, accesserint, singulis tomis in duo vel tria volumina distributis; quamquam postea Parisienses, quum posteriorem Binii editionem a. C. 1638. ²⁾ iterum Morellianis typis prelo subiecerunt, totum opus in nouem tomos, septimo in duo volumina partito, digesserunt. Ceterum e plurimis, quae Binius partim in prima, partim in secunda editione conciliorum tomis primus inseruit, nominare iam sufficiat concilia Hispanica, quae a. C. 1593. Madriti apud Petrum Madrigalium, *Garfiae Louisae (Loaysa)* studio, cum eiusdem scholiis et adnotationibus edita fuerant, et tom. IV. graeco-latinos conciliorum generalium, quae a. C. 1608-1612. Pauli V. auspiciis Romae ex Vaticana typographia prodeuntia *Iac. Sirmondo* curante, sed multis mutationibus factis, lucem adspexerunt, Sirmondi praefatio in eius operibus tom. 4. p. 606. recusa legitur.

Verum et voluminum numero, et angusto chartae et typorum apparatu, Binianas et omnes reliquas conciliorum collectiones antecellit *Regia*, quae auspiciis Armandi Plessaei Richelii in 37. tomos diffusa a. C. 1644. in fol. Parisiis in publicum exiuit, quae et ipsa nouis accessionibus minime caruit. In ea enim Iacobi Sirmondi concilia Gallicana, Horatii Iustiniani concilium Florentinum, quod paullo ante id tempus Romae excusum fuerat, Vigili epistola pro confirmatione synodi V. et adpendix ad concilium Claromontanum cum dissertationibus Petri de Marca, antiqua Angliae concilia, concilium Lemouicense ex manuscripto Thuanae bibliothecae codice suppletum, aliaque, quae Binius et reliquos conciliorum editores latuerant, comparent. *Iacobus le Long* in bibliotheca historica Galliae p. 89. ex Lengleto notat, fuisse, qui obseruarint monumenta potestatem regum principumque spectantia in hac editione adcuratius, quam in aliis expressa legi. Tamen et ipse monet, in hac etiam exstare, quod Philippus Pulcher iure fuerit excommunicatus, et auctor scripti Tolosae 1691. 12. excusi, lettre d'un Abbé à un [P] Prelat de la Cour de Rome p. 54. non sine indignatione testatur, hoc se videre, quod in conciliis, regis sumtu excusis, non leuis macula memoriae maiorum eius adspargatur, decretisque regiam potestatem circumscribentibus

1) Binius Baronii perpetuum exscriptorem vocat *Matthaeus Larroquanus* pag. 155. diss. de Liberio pontifice. Et ideo notas eius omisisse se in sua conciliorum editione Harduinus profitetur. Binius in graecis, vt multa docent, parum exercitatus, iudice *Labbe* tom. I. p. 192. Malam quoque fidem illius in conciliis edendis arguit *Beueregius* notis ad Synodicum p. 170. 172. 175. etc. Confer *Tho. Comberi*, canonici Eboracensis, fraudes Romanae in editione conciliorum priorum quatuor seculorum et a Baronio commissas,

Lond. 1689. 4. Acta Eruditorum tom. 2. suppl. p. 39. *Tho. Iamessii* of the corruption of Scripture, Councils and Fathers, by the Church of Rome. Lond. 1611. 4. *Guilhelmi Grashovii* epistolam ad Seuerinum Binium de conciliorum editione. Lond. 1624. et in *Eduardi Brown* adpendice ad fasciculum rerum expetendarum et fugiendarum num. XXIII. [*Vissierius* in antiquit. ecclesiae Britann. p. 235.]

2) 1636. ap. Fuchs. p. 340. quem vide. *Hart.*

tibus et regno schismatis notam impingentibus concilietur auctoritas. Labbeus tom. 1. p. 194. *Neque hic sollicitabo manes sollertis, mihi dum viueret amici, Regias seu Luparsae, ut vocant, collectionis conciliorum editoris, quem Binianis erroribus tenatus, saltem per initia adhaesisse, saepius doluimus.* Indicem chronologicum et alphabeticum in hanc editionem habes in catalogo bibl. publicae Groninganae p. 38. seq.

Viginti tomis minor est conciliorum collectio, quam ab eo tempore *Philippus Labbeus* S. I. in se suscepit, et operi ^{m)} a. 1667. 17. Mart. immortalis *Gabrieli Cossartio* S. I. perficiendam reliquit; a. C. 1672. XVII. voll. fol. Parisiis absoluta. Sed quantum Regiae cedit voluminum numero, typis quippe minutioribus expressa, tantum conciliorum et tractatum ad pleniorum conciliorum historiam pertinentium copia regiam superat; ut patet ex synopsi singulorum 17. tomorum, in qua asterisco notantur, quae in regia collectione desiderantur: qualia sunt Clementis Romani prior ad Corinthios epistola cum praefatione et notis Patricii Iunii, et posterioris epistolae fragmentum cum diuinatione Godofr. Vendelini, Constitutiones apostolicae graece et latine, interprete Francisco Turriano; Ursini Afri tractatus de baptismo haereticorum, a Rigaltio in notis ad Cyprianum, non expresso auctoris nomine vulgatus; Ferdinandi de Mendoza libri tres de confirmando concilio Eliberitano; canones 84. Nicaeni, cum aliis eiusdem concilii sanctionibus et decretis, ex arabica versione ab Abrahamo Ecchellenfi Maronita latine redditi, eiusdemque interpretis dissertatio et notae: concilium Carthaginense I. a Luca Holstenio ex Vaticana bibliotheca emendatum; Marii Mereatoris commonitorium super nomine Celestii, Pelagii, et Iuliani; Petauii dissertatio de damnatione Photini; variorum patrum epistolae et responsa canonica; varia concilia ex libello synodico; Albaspinel ad concilia nonnulla observationes; Iacobi [P] Sirmondi ad epistolas pontificum et concilia Gallica notae postumae, aliaque ecclesiastica monumenta ab ipso edita; ut ipsius Labbei observationes passim interpersas, et cetera, quae partim in primo et secundo tomo, ex quibus huc paucula speciminis loco excerpimus, partim in reliquis voluminibus occurrunt, silentio praetermittamus, quum longe plura sint, quam ut hic sigillatim recenseri possint aut debeant.

Iamque apud multos perfecta et omnibus numeris absoluta videri poterat conciliorum collectio, quum vir celeberrimus *Steph. Baluzius*, postquam et suoapte ingenio a teneris ad haec studia propensus, et Petri de Marca, quem perquam sibi familiarem habuit, exemplo incitatus, et Colbertina, cui postmodo praefectus fuit, bibliotheca aliisque subsidiis adiutus, maximam ecclesiasticae eruditionis suppellectilem collegisset, plurima in conciliorum collectionibus etiam postremis omissa, aut negligentius, quam oportuit, tractata deprehendit. Quamobrem, si ad emendanda, augenda, et complenda conciliorum acta animum adpel-

m) Io. Commirius p. 212. Poëmatum hoc Labbeo posuit epitaphium:

*Labbeus hic situs est, vitam mortemque requiris?
Vita libros illi scribere, morsque fuit.
O nimium felix, qui patrum antiqua retrahens
Concilia, accessit conciliis superum.*

Idem de Cossartio p. 212.

*Hic et concilia et coetus spoliare plorum
Meo adsidentem Labbeo demum licet,
Et coniuratos Christum defendere patres etc.*

adpelleret, operae se pretium facturum existimavit, eoque consilio novam conciliorum collectionem seu potius reliquarum collectionum supplementum adparare coepit, cuius primus tomus a. 1683. Parisiis editus, *) et a. 1707. sub titulo supplementi conciliorum Labbei iterum expositus, ab a. C. 125. ad saeculi usque saeculi medium pertingit. Anspicatur a concilio Siculo contra Heracleonitas, Valentini progeniem, coactis, cuius memoriam antiquus auctor, sub Praedestinati nomine a Sirmondo editus, in libro primo de haeresibus ad posterum transmisit, ex quo etiam concilium Pergamenense contra Colarbasianos, Romanum contra Venustianos, Carthaginense contra Manichaeos, orientale contra Cerdonianos, et duo Achaica contra Valesios et Aetianos, suo quodque loco inserta memorantur. Longum esset, referre concilia, quae a Labbeo et aliis omissa, ex Eusebio, Athanasio, Hilario, Ambrosio, Epiphanio, Hieronymo, Augustino, Mario Mercatore, Victore Tununensi, Photio, aliisque auctoribus Baluzius supplendit. Longius ea enumerare, quae vel a plurimis mendis liberavit, vel loco non suo posita monuit, vel egregiis observationibus illustravit, vel accessionibus non poenitendis locupletavit. Quocirca vnum tantum ac alterum exemplum referemus.

Ad concilium Mediolanense, a. C. 355. in causa Athanasii a trecentis et amplius episcopis habitum, ex vita Eusebii Vercellensis, quam tom. 4. Italiae sacrae Ferd. Vghellus publicavit, prolixam de rebus in eo gestis narrationem addit. Acta Ariminensis concilii a. 359. ex fragmentis [P] Hilarii, a Nic. Fabro ex Pët. Pithoei biblioth. editis, et Hieronymo, subiectis notis et variis lectionibus recenset. Synodum Seleuciensem eiusd. anni, quam eam tanto compendio in concilia relata animadverteret, ut etiam expositio fidei in illo concilio tradita omissa fuerit, paulo adcuratius enarrandam existimavit, ut harum rerum studiosi in vnum locum congesta reperire possant, quae Athanasius, Hilarius, Epiphanius, Severus Sulpitius, Socrates, aliique veteres de ista synodo tradiderunt. Concilium Rom. a. 367. in quo Damasus publica voce Liberium damnavit, quamvis eius mentio nullibi quam in vita Eusebii romani habeatur, non indignum tamen censuit, quod reliquis conciliis adiungeretur. Concilii Gabarussitani a. 393. epistolam synodicam ab Augustino servatam cum pluribus codicibus manuscriptis contulit, et varias lectiones adnotavit. Ad concilium Carthaginense IV. quod a. C. 398. celebratum est, canonem 105. nunc primum ex Vrgellenis ecclesiae codice adiecit, ex quo etiam ad Regense concilium duos canones addidit, quos in vulgatis editionibus deesse deprehendit. Acta concilii ad Quercum contra Chrysostomum a. 403. habiti, quae in postrema conciliorum editione ex Photio relata fuerant, ex Palladii dialogo, quem Emerico Bigorio debemus, memorat. In epistola Vigili ad Profuturum episc. Bracarensem scripta, quae quondam Eutherio vel Eleutherio inscripta fuerat, eam partem, quae de Romanae ecclesiae primatu agit, omisit, fidem antiquorum codicum, ex quibus hanc epistolam edidit, sequutus. Sed his omissis ad ea, quae maiorem huius tomi partem occupant, transeamus.

Celebris

*) V. acta erudit. 1684. p. 348. Harl.

Celebris est *collatio Augustini aëro inter Catholicos et Donatistas* a. 411. habita, cuius gesta Seuerini et Iuliani impulsu Marcellus Memorialis in compenditum contraxit. Eorum vnicum, quantum constat, manuscriptum exemplar ab interitu seruatum hodie superest, quod quum superiore seculo Io. Tillii, Meldensis episcopi, beneficio in Francisci Baluini manus peruenisset, post eius mortem primum Papyrii Massoni, ac deinceps Petri Pithoei cura emendatus prodiit. A quo tempore collationis eius gesta etiam cum Optati Mileuitani operibus, et in conciliorum tomis excusa denuo fuerunt, Quum autem Baluzius multa adhuc emendanda restare intelligeret, id operae in se suscepit, vt codices editos cum manuscripto, quod nunc in Colbertina bibl. adseruatur, diligenter conferret, errata veteris librarii tolleret, et gesta haec longe saniora, quam vnquam antea prodierant, vulgaret. Adiunxit sermones ab Augustino ante et post collationem habitos, et quae in gestis tertiae cognitionis desiderantur, [P] ex Augustino breuiculo suppluit. In notis vero, quas addidit, non solum emendationum suarum rationem exposuit, verum etiam plurima obscura et intellectu difficilia solerter explicauit, et imprimis ecclesiae Africanæ notitiam egregie illustrauit.

Antiquam versionem *concilii Ephesini* ab Antonio Contio quondam editam, et in tomis conciliorum hactenus neglectam, nouae huic conciliorum collectioni inferere non dedignatus est, quum praesertim eam ope trium vetustissimorum codicum longe meliorem fecerit, et eruditis coniecturis suis vbique additis, a plurimis mendis et lacunis repurgauerit. Subiuncta est actio VI. concilii Ephesini, interprete Mario Mercatore nunc primum edita, cum epistolis quibusdam ad Nestorii causam pertinentibus, quas inter Marti Mercatoris opera Garnerius iam ediderat. Succedunt fragmenta quaedam graeca, partim ex codicibus biblioth. regiae nunc primum edita, partim ex monumentis ecclesiae graecae a Cotelerio vulgatis deprompta. Praemissum est actis concilii Ephesini commonitorium Cyrilli Posidonio datum, quum propter Nestorii negotium Romam mitteretur, inter Iac. Sirmondi schedas haud ita pridem repertum, nec non commonitorium Caelestini episcopi romani episcopis et presbyteris ad Ephesinum concilium euntibus datum, quod hactenus ineditum Baluzius adserit, oblitus, quod Christianus Lupus Ord. Fr. Eremit. S. Augustini, post variorum patrum epistolas ad Ephesinum et Chalcedonense concilium spectantes, illud ipsum commonitorium iam euulgauerat.

Totum illud *syntagma epistolarum a Lupo ex codice Casinensi* Romae descriptum, et postea in Belgio vulgatum, et in Actis Erudit. mense Augusto 1683. memoratum, Baluzius in nouam hanc conciliorum collectionem intulit, aegerrime ferens, quod MS. illum codicem, quo Lupus usus fuerat, consulere haud potuerit. Quamuis enim nihil intentatum reliquisset, vt eius compos fieret, tanta tamen fuit monachorum illorum pertinacia, vt nulla arte nullisque precibus id impetrare potuerit. Suspiciatur autem Baluzius, auctorem istius collectionis fuisse Africanum et trium capitulorum defensorem, et post Iustiniani tempora hoc synodicum aduersus tragoediam Irenaei, seu aduersus libros, quos Irenaeus Nestorii partibus addictus, tragoediam vocauit, compilasse, quod a Lupo admodum indiligenter emissum queritur. Notas, quas Lupus admodum prolixas ad ducentesimum vsque collectionis

lectionis huius caput, cui immortalis est, *) adiunxit, Baluzius omisit, et [P] ipse breuiores animaduersiones singulis fere paginis subiecit, in quibus haud raro a Lupi scholiis dissentit. Quum enim Lupus in scholiis ad cap. 117. solum Damasum, damnasse Lucium Arianum et Maximum Cynicum, adferat, id negat Baluzius, eumque vehementer errare minime dubitat, quum Damasus Lucium non solus, sed cum concilio Italiae et totius occidentis damnauerit, Maximum autem non damnauerit, sed potius contra Nectarium partibus eius addictus fuerit. Quae Lupus de pactis inter Proclum et Doninum conuentis ex epistola Theodoretii ad Flavianum in scholiis ad c. 192. protulit, Baluzius mera esse commenta iudicat. Loca, e quibus Lupus euincere conatur, christianam fidem semper tradidisse, unicuique fideli praesertim episcopo esse proprium custodem angelum, id minime probare, quod debent, Baluzius arbitratur.

Idem antiquam *Chalcedonensis concilii* versionem, quam Rusticus diaconus emendandam suscepit, et Petrus Crabbe primus integram edidit, quum antea exiguum eius partem Merlinus enulgasset, a Romanis conciliorum generalium editoribus, quos Binius et reliqui sequuti sunt, sub emendationis specie tantum non oblitteratam animaduertens, antiqua Chalcedonensis concilii exemplaria magno studio conquisiuit, et cum editis tanta diligentia contulit, ut ipse paene vereretur, ne in adnotatione variarum lectionum, quas huc congeffit, nimius fuerit. In prolegomenis huic concilio praefixis, ut et hoc addamus, inter alia contra Paschasium Quesnelium disputat, qui Iulium Puteolanum episcopum Ephesino concilio non interfuisse, et actionem concilii Chalcedonensis de Domino, a latino quodam impostore in gratiam romani pontificis confictam censuerat.

Post appendices concilii Chalcedonensis, *codicem* illum *encyclium* iussu Cassiodori Senatoris ab Epiphanio Scholastico latinitate donatum, et primum a Surio vulgatum, cuius iam supra mentionem fecimus, eadem methodo, qua Chalcedonense concilium tractauit. Quum enim in Romana et ceteris, Romanam sequentis, conciliorum editionibus multa huic codici perperam inserta, multa haud exigui momenti intacta et praetermissa, ordinem epistolarum turbatum, ipsumque codicem loco alieno positum obseruasset: exemplaria manuscripta et edita antiqua et noua accurate perlustrauit, et quantum inter se variant, ostendit.

Postremum huius tomi *concilium* est *generale quintum*, cuius emendationem etsi iam Labbeus antiquo Claudii Iulii codice adhibito aggressus fuerat, Baluzius tamen eodem codice, quo Labbeus usus fuerat, penitus [P] inspecto, deprehendit, multa ab ipso neglecta et praeterita fuisse. Quapropter se rem nec a proposito suo alienam, nec eruditus ingratam facturum arbitratus est, si ea, consulto praeterea Bellouacensi codice, in noua hac conciliorum collectione fideliter suppleret. Videas igitur hic fragmentum ex iudicato Vigilii, duas Vigilii epistolas ad Iustinianum et Theodorum, iam olim a Monotheletis corruptas, eoque nomine in synodo generali VI. falsi postulatas, testimonium Theodori Cappadocis et Cethegi patricii, de iureiurando, quo se Vigilii obstrinxit, et litteras Iustiniani aduersus

Pp 2

Vigi-

o) 10. Iul. a. 1681. Vide *Ellies du Pin* tom. 18. bibl. eccles. p. 131.

Vigilium, vt maximum variarum lectionum adparatum taceamus. Additi sunt capones concilii V. quos ex veteri MS. bibliothecae caesareae Pet. Lambecius graece edidit, quos excipit constitutum Vigilii de damnatione trium capitulorum in Colbertino quodam codice inuentum, et ab epistola Vigilii ad Eutychium, quam in regiae bibliothecae codice repertam Petrus de Marca publici iuris fecerat, et erudita dissertatione illustrauerat, diuersum.

Post finem tomi primi accedunt *Addenda* ad concilium Chalcedonense, ab Hieronymo Casanata serius transmissa, et alia nonnulla, quae in diuersis conciliis edenda vel emendanda auctor obseruauit, qui toto hoc opere monstrauit, longe pleniorum et emendatiorum conciliorum collectionem fieri posse, si quis pulcerrimam istius et vtilissimi laboris consilium aliquando capiat. Quamuis vero optandum foret, vt ipse, qui consilium dedit, negotio huic, cui nemo aptior, manum admouisset, *) interim tamen maximae ipsi ab historiae ecclesiasticae studiosis gratiae debentur, quod saltem aliis egregii huius operis molem in se aliquando fortasse suscepturis fundamenta praestruxit, et vt maximum laborum compendium illis faceret, nullis vigiliis atque laboribus pepercit. *Hactenus de collectione conciliorum Baluziana.*

*Petri Pithoi corpus conciliorum, amplius Labbeano, numquam lucem vidit: ea MSta vsus est Sirmondus *) ad gallicorum conciliorum editionem.*

[P] Neque editum est supplementum conciliorum, quod e MSS. bibliothecae caesariae dare promisit *Lambecius* lib. i. p. 127. 132. 146. etc. ac post *Lambecium Daniel Nesselius* in sciagraphia magni corporis historici.

Fatis etiam prius interceptus fuit *Petrus Allixius*, quam conciliorum generalium corpus notis et dissertationibus illustrandum ac quinque voluminibus absoluendum, cuius a. 1693. *) spem fecit, ad umbilicum perducere potuit.

Non

p) Tomi secundi conciliorum argumentum et elenchus edidit a *Baluzio* a. 1688. vt memorat *Iacobus le Long* p. 39. biblioth. historicae Gallicae. Obiit *Baluzius* 28. Iul. 1718. aetat. 88. De cuius vita et scriptis, *Europe sauante* 1718. August. p. 239. *Journal. des Sav.* 1719. Iul. p. 18. seq.

q) *Journal des Sav.* p. 1697. seq. *Mr. Desmarets, Avocat au Parlement*, nous apprend dans la *Preface* qu'il a mise à la tête du *Corps de Droit Canonique* de *Mrs. Pithou*, que quand *Pierre, l'aîné et le plus savant des deux freres*, eut entrepris de revoir le texte du decret, et des

decretales, et de le corriger, il fit venir pour cet effet avec beaucoup de peine et de depense des plus fameuses bibliothèques de l'Europe; un grand nombre d'anciens manuscrits de conciles généraux et provinciaux, dont il auroit donné le recueil au public s'il en avoit eu le tems. Ce recueil qui dès lors se trouva plus ample que n'est celui que le P. Labbe et le P. Coiffart ont fait imprimer depuis, fut prêt en 1621. par Mr. Dupui ou P. Sirmond, qui s'en servit pour publier ses Conciles de France, comme il le témoigne en plusieurs endroits de ses notes.

r) *Acta Erud.* 1693. p. 96.

Non difficile fuisset *Ioanni Harduino* S. I. si hoc ei fuisset propositum, quadraginta tomis *) concilia edere, atque ita voluminum multitudine non Labbeanam modo, sed ipsam etiam regiam *συναγωγὴν* supergredi. Sed visum ipsi potius minuire, quam augere tomorum amplitudinem et numerum; igitur nouissima, quam ipsi debemus, collectio vndecim modo tomis, (siue duodecim, nam quintus in duo volumina diuisus est,) tota absoluitur, Paris. 1715. fol. non pauca tamen habet recens addita, multa emendatiora, et breuibus, sed adpositis et eruditis notis illuminata, praecipue laudatissimam operam ab eo positam videre licet in indice geographico episcopatum, in quo geographiae ecclesiasticae veteri lucem novam ac singularem ab eo adlatam esse nemo negauerit. Ceterum character typorum, graecorum praesertim, longe, quam in Labbeana, (nedum regia,) minutior, notae pleraeque omnes non Binii modo sed Labbei quoque praetermissae, omissa etiam multa alia, quae multi omissa nolent, atque ideo cogentur tanto sumtu etiam Labbeanam sibi editionem comparare, ne dicam [P] alterata quaedam et perperam posita, - vt *κρυφαὶ δόξαι* calamus suffragaretur, cuius rei exemplum supra p. 65. ed. vet. et ed. nou. p. 230. adtuli: quare semper erit commodum, priores editiones conferre, vbi argumentum dubium fuerit, nec vno Harduino stare: imo peroptandum, concilia de integro bona fide recenseri a viris rei ecclesiasticae peritis et veritati candide litantibus, vt necessariis notis instructa et aduersus corruptelas praemunita legi tutius et maiore cum fructu possint. Quae libertatibus ecclesiae Gallicanae regumque potestati contraria, in indice praesertim operis Harduinus tradidit, a *Ludovico Ellies du Pin* notata sunt in scripto ad parlamentum Parisiense, cuius decreto 20. Decemb. an. 1715. opus ipsum tantisper prohibitum, constat. *) Conspectum conciliorum Harduini vide, si placet, in *Actis Eruditorum* an. 1715. p. 377. et in altero *Diario Lipsienti*, cui titulus: *Neuer Bücher-Saal*, parte Ll. pag. 143. et in *Pfaffii* *Introduct.* l. 6. pag. 219. sq. *Fabr.*

Pp 3

[Plura

*) *Histoire des ouvrages des Savans* a. 1690. Fevr. p. 279. *Je ne connois point les auteurs de deux petits livres - - - ce sont là des bagatelles en comparaison d'un grand ouvrage que le P. Harduin va commencer: je veux dire de donner les Conciles en quarante Volumes. Il est savant et assez laborieux pour une pareille entreprise.*

†) *Conf. Pfaffii* *Introduct.* in historiam theologiae litterariam, part. III. p. 213. et de decreto supremi senatus Paris. Paris. 1722. fol. (cum duplici titulo, altero gallico, altero latino,) eoque raro, quod mandato regis id scriptum proscriptum est et igni traditum, *Io. Gs. Walchii* *bibl. theol. sel.* III. p. 828. sq. qui laudat *Crusii* *diff. epistol.* ad Wormium, Lips. 1728. 4. pag. 31. Huc etiam pertinet editio: *Avis des Censeurs*

nommés par la Cour du Parlement de Paris, sur l'Examen de la nouvelle Collection de Conciles, faite par les soins du P. *Iean Harduin*, Iesuite; avec les Arrêts du Parlement, qui autorisent le dit avis et l'Arrêt du Conseil, qui en a empêché la publication, Vtrecht, 1731. 4. V. *biblioth. raisonnée*, tom. II. p. 409. — Collectio autem Harduin. est inscripta: *Conciliorum collectio regia maxima*, seu acta conciliorum et epistolae decretales, ac constitutiones summorum pontificum, graece et latine: ad *Philippi Labbei* et *Gabriel. Cossartii* labores, haud modica accessione facta, et emendationibus plurimis additis, praesertim ex codd. MSSis, cum nouis locupletissimis indicibus, studio *Io. Harduini*. Paris. e typographia regia. *Conf. Baumgarten* *Nachricht. von einer Hallisch. Biblioth.* tom. III. p. 258. sqq. *Harl.*

[Plura praestare studuerunt, et partim praestiterunt Coleti, et imprimis Mansi. Prioris opus inscriptum est:

Nicolai Coleti sacro-sancta concilia, ad regiam editionem, quae olim quarta parte prodiit auctior studio Phil. Labbei et Gabriel Cossartii; nunc vero integre, insertis Steph. Baluzii et Io. Harduini additamentis, plurimis praeterea vndecumque conquisitis monimentis notis insuper ac obseruatt. firmiori fundamento conciliorum epochas praecipue fulcipientibus, longe locupletior et emendatior exhibetur. Venetiis ab anno 1728-1733. XXIII. voll. fol. vna cum duobus adparatus voll. ibid. 1728. et 1733. fol. Multa tamen in illa collectione culparunt viri docti. conf. *I. G. Walch*. bibl. theol. sel. III. p. 829. sq. Posterioris opus est inscriptum:

Io. Dominici Mansi sctorum conciliorum et decretorum collectio noua; seu collectionis conciliorum, a Phil. Labbeo et Gabriele Cossartio primum vulgatae, dein emendationis et amplioris opera Nic. Coleti Venetiis recusae, supplementum, in quo additamenta, variantes lectt. et emendatt. ad concilia Veneta Labbeana, noua itidem concilia ac decreta permulta exhibentur, Lucae tom. VI. 1748-1752. fol. Conf. acta erudit. 1750. pag. 241. Mansi tamen postea laborem iterum adgressus, nouam collectionem edidit, et multo plura quam Coletus praestitit, quamquam non omnium expectationi respondit.

Sacrorum conciliorum noua et amplissima collectio, in qua praeter ea, quae Phil. Labbeus et Gabr. Cossartius et nouissime Nicol. Coleti in lucem edidere, ea omnia insuper in suis locis optime disposita exhibentur, quae *Io. Dominicus Mansi*, archiepiscopus Lucensis, euulgauit. Editio nouissima ab eodem optime merito praefule, potissimum fauorem etiam atque opem praestante Em. cardinali Dominico Passioneo, Sctae sedis apostolicae bibliothecario, aliisque item eruditiss. viris manus auxiliatrices ferentibus, curata, nouorum conciliorum nouorumque documentorum additionibus locupletata. Ad MS. codd. Vatican. Lucenses aliosque recensita et perfecta. Accedunt etiam notae et dissertatt. quam plurimae, quae in ceteris editt. desiderantur. Tomus primus adparuit Florentiae 1759. ceteri sqq. annis, fol. Mansio a. 1769. mortuo, ex eius chartis relictis a tom. XV. continuatum est opus, et tomus XXXI. (qui finem actorum synod. Basileens. et Florent. nec multum vltra a. 1443. continet,) a. 1798. huc vsque lucem adspexit Venet. in fol. Conf. ephem. litter. Gotting. 1760. p. 12. sqq. et *Ernesti* neue theolog. biblioth. tom. II. p. 483. sqq. Sed viri eruditi multa desiderant notantque, iudicantes, multa deesse concilia germanica, ex Schannato, Honthemio, Würdweimio aliisque supplenda, historicum criticum multa in contextu corrupto, corruptis lectionibus, interpolationibus etc. notanda deprehensurum esse; multa ex lingua, geographia, temporum conditione etc. esse emendanda aut illustranda; multa ad historiam et criticam conciliorum, praesertim a morte Mansi, esse conferenda; haud pauca esse leuia, neque correctores satis diligentes fuisse in tollendis vitiis typographicis. — *Christi. Guil. Franc. Walchius* in: kritische Nachricht von den Quellen der Kirchenhistorie, Lips. 1770. 8. p. 235. sq. quamquam censet, Mansi collectionem esse huc vsque optimam, et reliquis, praesertim Harduin. in qua acta variorum conciliorum mutilata neque integra reddantur,

tur, esse valde praeferendam, tamen multa in illa carpit desideratque; 1) multa in ea esse superflua, praecipue notitias de singulis conciliis misere historicas, ex Binio receptas, et ab hoc plerumque ex Baronio exscriptas, esse plane delendas, aut eum narrationibus solidius scriptis commutandas; interdum quidem ex Sirmondo ac Pagio meliora fuisse adiecta, sed ubi illi nihil dedissent, ibi nullas additas esse emendationes, quaedam bis terue esse recusa: 2) ratione artis criticae nullam esse conformitatem, quae de conciliis ex Sirmondi conciliis gallicis, ex Baluzio sumta sint, ea esse praeclara, et Leonis epp. secundum Quesnelli et Ballerinor. editiones, egregie repetitas; sed in reliquis deesse artem criticam: 3) illustrationes esse valde dissimiles; si alii VV. DD. Aubesp. Sirmond. Labbeus et alii reliquerint, eas esse repetitas; contra difficillimos canones, ab aliis non aequè illustratos, carere saepius explicatione; interdum integras recentiorum VV. DD. Marcae, Petaui etc. commentationes in quasdam res, ad historiam conciliorum pertinentes, esse insertas, quum tamen multo plures, maiore iure locum quoque habere debuissent. Sed viris eruditis relinquam iudicium, arbitrans, plenam omnibusque numeris absolutam collectionem vnius hominis vires superare: doleo autem, mihi caras Coleti Mansique collectiones ad manus non esse. At spem habeo, fore ut ab aliis mihi amicis, qui illa opera consulere possunt, in comparatione conciliorum Fabriciana, ex Coleti Mansique collectione, ea, quae desunt, suo tempore suppedientur. *Hartl.*]

*De conciliis *) in Gallia habitis.*

Petri Frizon Gallia purpurata siue de rebus gestis pontificum et cardinalium, atque epitome conciliorum Galliae, Paris. 1638. fol.

Conciliorum synodorumque Galliae brevis et accurata historia, auctore *Philippo Labbe* S. I. Paris. 1646. fol.

Concilia antiqua Galliae, a Constantini temporibus ad finem decimi saeculi, tres in tomos ordine digesta, cum epistolis pontificum, principum constitutionibus et aliis Gallicanae rei ecclesiasticae monumentis, opera *Iac. Sirmondi* S. I. cuius notae ad calcem cuiusque voluminis subiiciuntur. Paris. 1629. fol. III. voll. Vide tom. 4. opp. Sirmondi p. 626. [Paris. 1696. fol. et Venet. 1718. F.] Eadem concilia cum Sirmondi notis repetita postea

*) Collectiones conciliorum specialium et particularium VV. DD. post Fabricium indicarunt quoque earumque numerum partim auxerunt; ex gr. *Io. Ge. Walch* in bibl. theolog. selecta, tom. III. p. 831. eius filius, theologus Gottingensis, in: Entwurf einer vollständ. Historie der Kirchenversamml. p. 34. sq. 45. sq. et in Grundsätzen der zur Kirchenhist. des N. T. nöthigen Vorbereitungslehren etc. p. 194. sqq. *Noesselt* in: Anweisung etc. p. 560. sqq. *Ge. Sigism. Lakis* in Praecogni-

tis iur. eccl. vniuersi p. 409. sq. cel. *Glück* in Praecognitis etc. p. 444. sq. *D. Planck* in: Einleitung in die theolog. Wissenschaften, tom. II. p. 272. sqq. *Franck* in cat. biblioth. Bünau. tomi III. vol. I. capp. IV. V. praecipue cap. VI. ubi plurimum librorum notitia reperiri poterit; et conf. *Spittler* Geschichte des kanon. Rechts etc. period. I. ac II. atque *Fuchs* in prolegg. ad I. part. Biblioth. der Kirchenversammlungen. *Hartl.* etiam *Flügge* Einl. in das Stud. d. Kgsch. p. 297. sq.

postea in magnis collectionibus, Regia, Labbei *) et Harduini, Petrus Aurelius **) olim promisit, se plures collectionis illius Sirmondianae errores ostensurum. Non tamen illud praestitit. Edita etiam nonnulla conciliorum decreta ab eodem Sirmundo cum adpendice codicis Theodosiani etc. [conf. *Baumgarten Nachrichten von einer Hallisch. Biblioth. tom. III. p. 429. sqq. Harl.*]

[P] Conciliorum antiquorum Galliae a Sirmundo, (magno auctoris aunculo,) editorum supplementa, opera *Petri de la Lande*, Ricomagensis, Thesaurarii ecclesiae Regalis S. Frambaldi Siluanectensis, Paris. 1660. fol. Audaciam huius Lalandei perstringit *Baluzius* notis ad epistolam CXXX. Lupi Ferrariensis.

Concilia XV. Galliae Narbonensis, cum statutis Guidonis Fulcodii, archiepisc. Narbonensis, collecta et notis illustrata a *Stephano Baluzio*, Tutelensi. Paris. 1668. 8. [in *Steph. Baluz. Miscell. tom. VII. Paris. 1718. 8.* sunt quaedam concilia.] Idem Baluzius quaedam conciliorum decreta vulgavit cum *Petri de Marca* opere de Concordia Sacerdotii et Imperii. [*De Marca* opus prodiit etiam Francof. 1708. fol.]

Synodicon ecclesiae Parisiensis ab a. 1196. Paris. 1674. 8. *Journal des Sav.* 1675. p. 9.

Concilia ecclesiae Rothomagensis, edita studio *Francisci Pommeraye*, Benedictini e Congregatione S. Mauri, cum notis *Antonii Godini*, Rothomagi 1677. 4. et cum auctario *Guil. Bessini* ex eiusdem S. Mauri congregatione, officialis Fiscanensis, Rothomagi 1717. fol. *Europe Savante* 1718. Martio p. 83.

Aquitanica quaedam concilia etiam edidit *Philippus Labbeus* tomo posteriore bibliothecae novae MSS. Paris. 1657. fol. p. 764. sqq.

Nonnulla itidem Galliae concilia in lucem producta ab *Edmundo Martene* in noua collectione veterum monumentorum, Rothom. 1700. 4. tom. IV. et in thesauro nouo anecdotorum, Paris. 1717. fol. [et tom. VII. in *Edm. Martene et Vrs. Durandi* collect. ampliss. vett. scriptor. et monumentor. Paris. 1733. fol. singula, vbi reperiuntur, memorantur

v) Labbeus etiam postumas Sirmondi notas primus addidit.

w) *Petrus Aurelius* responsione ad Sirmondum de canone Arausicano p. 306. *Vt magis intelligi possit, quam immerito tantulam animadversionem tomis illis iniquam dixeris, et meum in te pudorem sis aspernatus; profiteri non verborum, non tres literulas, sed res grauissimas; non in una voce, sed permultis locis, ita in tomis tuis detortas, et sine causa vlla deformatas esse, ut sine publica expurgatione praeteriri nullo modo possint. Quem laborem, nisi quis alius*

suscipiat, ego ecclesiae Gallicanae catholicaeque vniuersae bono debere non patiar diutius, et quae prima mihi vacui temporis facultas a sodalibus tuis ecclesiae populatoribus continget, eam huic muneri consecrabo, quo planius fiat, te frustra ad curandum canonis vnius redusiam excussisse, quum de tuendo tomorum tuorum ipso capite laborare debueris; et perperam laurcolam in hoc mustaceo quassasse, quam in illa tomorum mole aegre reperies; et me, qui talia obicere potuerim, moderatione aliqua, non mala mente, de trium litterarum una vocula commouisse te magis, quam reprehendisse.

rantur in cat. bibl. Bûnau. l. c. p. 270. fqq. vbi nubes aliorum Galliae conciliorum et scriptorum ad ea pertinentium excitatur. *Harl.*]

Concilia prouinciae Turonensis studio *Ioannis Maan*, ad calcem historiae ecclesiasticae Turonensis ab eodem vulgatae, Augustae Turonum 1667. fol.

Constitutiones synodales Caturcenses, editae et renouatae per *Antonium* [P] *de Lusitgio*, episcopum Caturcensem an. 1502. Petracorae 1503. fol.

Concilia nouissima Galliae a tempore concilii Tridentini celebrata, in editionibus regia Paris. et Colonienfibus omiffa, editore *Ludouico Odespui* de la Meschinieres, presbytero Turonensi. Paris. 1646. fol. Eadem postea dedere Labbeus et Harduinus. Singula autem Galliae concilia, quando habita et vbi in tomis conciliorum vel in aliis collectionibus reperiantur, ordine alphabetico exponit *Iacobus le Long* in bibliotheca historica Galliae p. 89-113.

Canones ecclesiastici ad ecclesiae Gallicanae vsum collecti ab *Adriano Behotio*, magno archidiacono Rothomagensi. Paris. 1605. 8.

Decretorum ecclesiae Gallicanae ex conciliis eiusdem oecumenicis, statutis synodalibus patriarchicis, prouincialibus ac dioecesanis, regijs constitutionibus, senatus consultis, episcoporum Galliae scriptis, aliisque cum veterum tum recentium monumentis collectorum libri VIII. opera *Laurentii Boethelli*, Crespeiensis Valesii, in suprema Parisiensis curia aduocati. Paris. 1609. 1621. fol.

Omitto notitiam conciliorum, quae passim traditur a Carolo Cointe in Annalibus Francorum, nec non a Sammarthanis fratribus in Gallia christiana, quae cum pulcherrimo auctario iam recuditur: tum singulorum episcoporum decreta, constitutiones et censuras ecclesiasticas, quales longe plurimae exstant in bibliotheca Telleriana p. 165. seq. et 191. [et in *Iac. Dacherii* spicilegio, tom. II. V. et VI. Paris. 1664. 4. atque in *Lupi* opp. tom. IV. et V. Venet. 1725. fol. *Harl.*] quibus potest addi Recueil des ordonnances, mandemens et censures de Mr. l'Eueque d'Arras. 1710. 8. Acta Erudit. 1710. pag. 438.

Recueil des actes, titres et memoires concernans le clergé de France. [ab a. 1579-1735.] Paris. 1716. fol. quinque volum. Journal des Savans 1717. p. 622. [et in ed. recent. Paris. 1768-1771. voll. XIV. mai. 4.]

Synodicon in Gallia reformata, or the acts, decisions, decrees and canons of the famous National Councils of the Reformed Churches in France, by *John Quick*. Lond. 1692. fol. 2 Volum. Acta Erud. 1693. p. 23.

D. Thomas Ittigii Historia synodorum nationalium a Reformatis in Gallia habitum, Parisiensis an. 1559. Pictauensis an. 1560. Aurelianensis an. 1562. Lugdunensis an. 1563. et Charentonensis an. 1631. variis illustrata obseruationibus. Lipsi. 1706. 1707. 4.

[P] Tous les synodes Nationaux des Eglises Reformées de France par *Jean Aymon*. Hagae Com. 1710. 4. duobus Volum. Acta Erud. tom. V. Supplem. p. 375. Journal des Sav. 1711. p. 353. Memoirs of literature tom. I. p. 128. 181. 187. 191. 206. 230. 235. 239. Bibliothek choisie de Mr. Jean le Clerc tom. 21. p. 377. History of the works of the learned a. 1710. p. 605. 643. etc.

[A] Noesseltio et Planckio memoratur adhuc: Conciliorum Galliae tam editorum, quam ineditorum collectio — ab a. C. 177. ad an. 1563. cum epistolis pontificum, principum, constitutionibus et aliis ecclesiasticae rei gallicanae monumentis, opera et studio monachorum congregationis S. Mauri: tom. I. vsque ad an. 519. prodiit Paris. 1789. fol. *Harl.*]

De conciliis in Hispania habitis.

Concilia Hispanica a *Garfa Loaysa* collecta editaque Madrit. 1593. fol. deinde inserta posterioribus Binii editionibus, nec minus regiae, Labbeique et Harduini.

Concilium Illiberitanum cum *Ferd. Mendozae* observationibus, Madrit. 1594. fol. et *Gundisalui Tellez*. Lugd. 1665. fol.

Brevis epitome decretorum, quae in Valentinis synodis statuta sunt, ordine alphabetico digesta a *Casp. Scholano*. Valentiae 1616. 8.

Iosephi Saënz, cardinalis *de Aguirre*, notitia conciliorum Hispaniae. Salmanticae 1686. 8. *) Acta Erud. 1688. p. 71. et 1694. p. 447.

Eiusdem collectio maxima conciliorum Hispaniae et noui orbis. Rom. 1694. fol. tomis quatuor. Acta Erud. an. 1696. pag. 120. 164. 214. 217. Ex his quaedam ab Harduino delibata.

[A] Planckio citatur quoque: *Iosephi Catalani* — collectio maxima conciliorum Hispaniae — tom. I–VI. Romae 1753–1756. fol. *Harl.*]

Omitto constitutiones synodales in singulis dioecesibus Hispaniae, vt constitutionum prouincialium Tarraconensium libros V. ab *Anton. Augustino* editos Tarracone 1580. 4. [et aliorum concilior. Hispan. in *Edmund. Martene* et *Vrs. Durandi* coll. ampliss. vett. scriptorum, tom. IV. et VII. *Harl.*] aliasque aliarum prouinciarum, vulgatas lingua Hispa-

*) Ediderat *Cardin. de Aguirre* Notitiam conciliorum Hispaniae atque noui orbis, epistolarum decretalium et aliorum monumentorum sacrae antiquitatis, in eaque rationem ac summam operis, de conciliis Hispaniae edendi descripsit; postea tamen mutauit animi sententiam, nec omnia monumenta, vti pollicitus fuerat, in ipsum transtulit opus, inscriptum: Collectio maxima conciliorum

omnium Hispaniae et noui orbis — cum notis et disertat. quibus sacri canones, historia ac disciplina ecclesiastica et chronologia illustrantur. Romae, 1693. et 1694. fol. v. *I. G. Walch* l. c. qui conferre iubet *Clement. biblioth. cur. histor. et critique*, tom. I. p. 97. et *Widkindi Verzeichniss von raren Büchern*, p. 39. *Harl.*

Hispanica, quarum locuples catalogus exstat in bibliotheca Telleriana p. 148. et 167. [et in cat. bibl. Bunau. l. c. p. 266. sqq.]

De recentioribus nonnullis synodis Hispaniae, quibus etiam interfunt laici, vide *Rich. Simonis* epistolae selectas, gallice editas, tom. 2. epist. 20. p. 109. seq.

De conciliis in Italia habitis.

Romana quaedam concilia primus luci adseruit *Lucas Holstenius* in collectione romana bipartita veterum hist. ecclesiast. monumentorum postuma. Rom. 1662. 8.

Alexander Raynaldus, teste Allatio p. 23. Apud Urbanarum, enumeravit omnia concilia Romae habita, adiecitque ex Vaticanis codicibus ab aliis ignorata vel derelicta: tradidit exemplar Scipioni Cotellucio cardinali, tunc temporis R. E. bibliothecario.

[P] *Caroli Borromaei* concilia provincialia Mediolanensia. Mediolan. 1599. fol. Venet. 1600. 4. Lugd. 1683. fol.

Multa synodorum per varias Italiae dioeceses celebratarum acta separatim edita [in *Lupi* opp. tom. IV. V. VI. in *Muratorii* script. rerum italic. tom. II. part. 2. in *Martene* et *Durandi* collect. ampliss. vet. scriptor. tom. IV. et VII. etc.] recensentur ordine alphabetico in bibliotheca Telleriana p. 159-164. et 190. seq. [et in cat. bibl. Bunau. l. c. p. 275. sqq. *Harl.*]

Conciliorum regni Neapolitani fragmenta, *Fr. Thomae Mariae Alfani*, ord. praedicator. studio et labore collecta, ac notis et dissertationibus illustrata duobus tomis, quorum prior synodos ante concilium Tridentinum, alter post illud habitas, complectitur. Hoc opus ad prela paratum habere se profitetur auctor, qui sub Thomae Nisalae nomine Florentiae 1715. 8. Ioannis cardinalis de Turrecremata flores sententiarum ex Thomae Aquinatis scriptis collectos de summi pontificis auctoritate edidit. *Fabr.*

[*Planck* l. c. p. 273. memorat quoque *Synodicon* ecclesiae Beneventanae — cura et studio *Vincentii Mar. Vrsini*, postea Benedicti XIII. P. M. Benevent 1695. Romae 1724. fol. Addatur: *Sguropuli* historia concilii Florentini, gr. scripta, latine reddita (a *I. Matthaeo Caryophilo*.) Romae exc. Steph. Paulinus, Romae, sine anno, 4. tom. I. II. et a *Creyghton*. Haag. Comit. 1660 fol. v. infra ad concilia, a. 1438. et supra, vol. XI. p. 711. sq. ibique not. w. *Harl.*]

De conciliis habitis in Anglia.

Historiam conciliorum anglicanorum breuiter exponit *Martinus Kempius* in Bibliotheca Anglorum theologica, edita Regiomont. 1677. 4. cap. XXI. p. 540-610. praecipue ex Io. Lud. Ruellii et Io. Lud. Hartmanni conciliis illustratis.

Henricus Spelmanus ex tribus, quos meditatatus est, concillorum Britannicorum tomis primum tantummodo edidit, Lond. 1639. fol. complectentem synodos ab initio christiana religionis ad periodum dynastiae Anglo-Saxonicae siue annum Christi 1066. Concilia, decreta, leges, constitutiones in re ecclesiarum orbis Britannici, videlicet Pam-britannica, Pananglica, Scotica, Hibernica, Cambrica, Mannica, Prouincialia, Dioec-esana. Secundus tomus ab illo tempore vsque ad excussum ab Henrico VIII. papae iugum, a Carolo Speelmanno nepote editus Lond. 1664. fol. manum admovente *Guilelmo Dugdalo*, minus emendatus minusque plenus. Tomus tertius, qui insequenta tempora debebat persequi, necdum lucem adspexit. [conf. *Io. Fabricii* histor. bibliothecae tom. II. p. 339. et thesaur. bibliothec. tom. II. p. 93. sqq. *Harl.*]

Laurentii Howel synopsis canonum SS. apostolorum et conciliorum oecumenicorum et prouincialium ab ecclesia graeca receptorum, nec non conciliorum, decretorum et legum ecclesiae Britannicae et Anglo-Saxonicae. Lond. 1708. fol. History of the works of the learned a. 1708. p. 237. Ausführlicher Bericht von Büchern VII. p. 728. [Journ. des Savans, 1710. Febr. p. 196. Vnschuldige Nachrichten, 1709. pag. 720. *Harl.*]

[P] Prouinciale, siue constitutiones Angliae, cum summariis et adnotationibus *Guil. Lindewood*, (*Lyndwood*) Antw. 1525. fol. et Prouinciale vetus prouinciae Cantuariensis, cum selectioribus Lindewoodi notis, ex recensione *Roberti Sharrok*. Oxon. 1664. 8. *Fabr.* Fabric. noster in bibl. med. et inf. lat. tom. III. p. 152. ed. Mansi citat *de Lindewoode* constitutt. prouinciales archiepiscoporum Cantuariensium XIV. a Steph. Langthono ad Henric. Chircilleium, libris V. quae cum constitutionibus Othonis et Otthoboni, a *Ioanne de Athona* illustratis, et cum catalogo quorundam archiepiscoporum Cantuariensium prodire, (Fabric. ibi tradente,) Paris. 1505. fol. Londin. 1557. 8. Oxon. 1679. et curante Sharrokio, ib. 1663. (non, 1664. vt *Fabr. h. l.* in bibl. gr. scripsit.) 8. Conf. *H. Wharton* auctarium ad Cauei histor. litterar. SS. eccl. tom. II. p. 125. ad a. 1422. vbi in ed. Basil. in not. c. tradit, prouinciale prodidisse primum a. 1501. deinde Paris. Badii Ascensii typis a. 1501. denuo ibid. 1506. In *Baumgarten* Nachricht. von einer hallisch. Bibl. tom. III. p. 426. recensetur editio auctior, Oxon. 1679. fol. — Add.

Dau. Wilkins concilia magnae Britanniae et Hiberniae, a synodo Verolamienſi a. dom. CCCXLVI. ad Londinenſi. a. dom. MDCCXVII. Acced. constitutiones et alia ad historiam ecclesiae anglicanae spectantia. Londin. 1737. fol. IV. voll. quorum duo priora complectuntur duo voll. Spelmanni, at emendatiora. Conf. acta erudit. 1740. p. 1. et *Baumgarten*. I, c. p. 262. sqq. The principal Acts of the General Assembly of the Church of Scotland, Edinburgh, a. 1691. et. sqq. fol. *Harl.*

Etiā synodorum quorundam notitia peti poterit ex magna collectione actor. publicor. *Tho. Rymeri* ab a. 1101. ad 1616. tomis XVI. in fol.

Syno-

Synodos, conuocationes et conuentus ecclesiae anglicanae persequitur *Gulielmus Wake*, archiepiscopus Cantuariensis, in libro anglice edito de statu ecclesiae clerique anglicani. *Fabr. et Kempius* in bibl. Anglorum theologica, cap. XXI. p. 540. minus tamen accurate, teste I. G. Walchio, l. c. p. 834. not. *Harl.*

De conciliis habitis in Germania. 7)

Statuta seu Decreta prouincialium et dioecesanarum synodorum ecclesiae Colonienfis. Colon. 1554. fol.

Acta synodalia Osnabrug. ecclesiae ab a. 1628. ad 1653. Col. 1653. fol.

[Concilia Germaniae, quae — *Io. Frideric. Schannat* magna ex parte primum collegit; deim *Ios. Hartzheim* — plurimum auxit, continuauit, notis, digressionibus criticis, charta et dissertatione chorographicis illustrauit, tom. I-V. Colon. Agripp. 1759. sqq. (v. acta erudit. 1760. p. 97. et Ernesti neue theolog. bibl. vol. II. p. 99.) — tom. VI-IX. editus - notis illustratus ab *Hermann Scholl*, ibid. 1765-1768. — et tomus X. quem (vsque ad 1747.) edidit *Aegid. Neissen*, ib. 1775. fol. [T. XI. f. Index quintuplex opera An. Ant. *Ios. Heffelmann*, Colon. 1790. fol.] — Varia tamen in hoc opere vel omissa vel commissa vitia notarunt viri eruditi. — A Planckio citantur l. c. p. 273. sq.

Collectio processuum synodaliū et constitutionum ecclesiasticarum dioecesis Spirensis ab a. 1397. vsque ad a. 1720. a. 1786. fol.

Concilia *Salisburgensia*, prouincialia et dioecesana — iam inde ab hierarchiae origine ad nostram aetatem celebrata — recensuit, digessit, — praefatus est *Florian. Dalham*, presbyter e scholis piis — theolog. doct. Aug. Vindob. 1788. fol. *Harl.*]

Sed quo pluribus innotescat atque ad promouendum tam praeclarum opus stimulus addatur, age hoc loco opportuno, adponam integram delineationem collectionis nonae conciliorum, aliorumque ecclesiasticorum monumentorum Germaniae nostrae, quam laudatissimo

Qq 3

y) Conf. kurtzer Entwurf derer in Teutschland von Anfange des Christenthums gehaltenen general- prouincial- vnd particular-Concilien, in *Io. Christ. Lünigii* spicilegio eccles. part. I. pag. 822. sqq. Lipf. 1716. fol. — *Io. Mich. Heineccii* schediasma de colloquiis religiosis, publice et priuatim intra bina haec saecula habitis, eorumque vtilitate egregia, quo ad editionem istorum eruditorum symbolae efflagitantur, Halae Magdeb. 1719. 4. — In *Lünigii* opere citato, eiusque continuatione, in *Christ. Lupi* synodorum

decretis et canonibus illustratis, tom. V. Louan. 1665. 4. et in eius opp. Venetiis, 1724-1729. tom. XII. fol. in tom. IV. V. VI. sunt permulta synodorum et conciliorum particularium german. statuta etc. quae singula, et in aliis opp. obuia, praeter ea innumeros paene libros de conciliis, synodis, conuentibus et colloquiis theologorum in Germania habitis, enumerant indicantque *Franck*, in catal. bibl. Bünaui. tom. III. vol. I. sect. VI. p. 278-289. et plura *Pfaff*. in conspectu paullo post repetito. *Harl.*

tissimo studio parat eruditissimus vir *Christophorus Matthaeus Pfaffius*, theologus primarius et Cancellarius Tubingensis. *)

ECCLESIAE GERMANICAE tum veteris tum recentioris ACTA PVBLICA, inde a primis eius initiis usque ad nostra tempora digesta, concilia omnia, imperatorum germanorum capitularia quaecumque et edicta ecclesiastica, pontificum romanorum bullae epistolaeque, ecclesiae germanicae res iuraque spectantes. Concordata, auisamenta et grauamina nationis germanicae, acta reformationis, scissam in tres partes ecclesiam germanicam exhibentia, tum, quae in comitiis imperii conclusa, tum, quae in conuentibus colloquiisque publica autoritate habitis disceptata enataque fuere, confoederationes denique et pacificationes religiosas. Omnia ex instrumentis authenticis, ubi dantur, fontibus saltem suis deprompta recenset, atque, ubi opus quidem id videbitur, illustrata dabit, dissertationemque praeliminarem adiiciet *Christophorus Matthaeus Pfaffius*.

*Lectoris salutem plurimam dicit CHRISTOPH. MATTHAEVS
PFAFFIVS, theologus Tubingensis.*

Saepe iam animum nostrum subiit cogitatio, qui contingerit, vt, cum ecclesiarum fere quarumvis orientalium et occidentalium concilia actaque publica in vnum viri doctissimi digesserint, atque patriae subinde suae res ornare certatim contenderint, nemo hactenus [P] inter ciues nostros exstiterit, qui germanicae ecclesiae acta publica conciliaque in corpus quoddam conflare et iuxta temporum ordinem disposita, luci exhibere sustinuerit. Quum enim cumulata laude donati fuerint hactenus viri praestantissimi, qui ecclesiae graecae et orientalium acta publica conciliaque recensuere, id quod post multos alios praestitere *Beueregius, Iustellus, Allatius, Clemens Galanus, Ludolphus*: qui porro ecclesiae romanae italicaeque res eiusmodi compilationibus ornauere, tum qui conciliorum romanas dedere collectiones, tum qui vitas pontificum romanorum enarrauerunt, tum qui opera eorundem epistolasque et bullas in lucem prodire iussere, vt *Vghellum*, qui *Italiam sacram* scripsit, vt *Borromaeum*, qui *concilia Mediolanensia* edidit, vt *Pithosum*, vt *Quernellum* aliosque, qui *codicem canonum ecclesiae romanae* exhibuere, taceamus: qui etiam ecclesiae Africanae constitutiones canonesque illustrauere, *Iustelli, Schelstratius, Capellus, Ellies du Pin*: qui rursus ecclesiae Hispanicae concilia in vnum iacta curis suis adpersere, inter quos *Gartian*
Loai-

*) Add. *Essor* in: Anmerkungen ueber das Staats- und Kirchenrecht p. 44. Sed Pfaffii opus haud emissum est, quia nullus bibliopolarum, vt ait *I. G. Walchius* l. c. p. 836. in nota, ad id adduci potuit, vt sumtus suppedicaret, ad illud opus describendum necessarios: conf. *Pfaffii* introduct. in histor. theolog. litterar. part. III. p. 235. Neque tamen omittere volui hunc conspectum, quoniam et multa, scita vtilia ac necessaria, continet, et forsitan alius, qui, fauente

meliore fortuna, tale opus concinnaturus est, valde iuuari poterit. Num vero *Stock*, prof. Francof. ad Oder. quem Historiam conciliorum nation. german. molitum esse, *C. Guil. Fr. Walch* in: Entwurf einer Hist. der Kirchenvers. p. 895. in addendis ex nouu. bibl. German. tom. XXIII. part. 2. p. 460. adnotauit, consilium ad finem feliciorum perduxerit, equidem nescio, et vero dubito. *Hart.*

Loaisam et *Iosephum Saënz, de Aguirre*, cardinalem, maxime nominamus: qui et ecclesiae Gallicanae concilia statutaque passim contulerunt, *Pithoeus*, *Sirmondus*, *Bochellus*, *de la Lande*, *Odespuni*, *le Cointe*, *Baluzius*, *Pommeracius*, *Martenius*, *de Taix*,^{aa)} *Sammarthani*, *Quickius*, *Aimonius*, alii: qui denique ecclesiae Anglicanae concilia actaque exposuere, *Lindwoodus*, *Speelmannus*, *Dugdalius*, *Howellus*, *Rymerus*, alique, cum et ii, qui reconditiorem pleniorumque et solidiorem historiarum notitiam sibi comparare audent, facile peruideant, nihil se acturos, si ex scriptoribus saltem singularibus, *Actis Publicis* insuper habitis atque neglectis, sapiant. Mirum subinde cuiuspiam videatur necesse est, quod inter Germanos hactenus ecclesiae patriae acta nemo in ordinem digerere atque disponere tentaverit, digestaque in dias luminis auras quantocyus emiseric. Fuit hinc opus hoc desideratum hactenus, atque a viris doctissimis, barbaris maxime exteris, qui in interiora historiae ecclesiasticae Germanicae penetralia visceraque ἐπιθυμῶσι παρακύψαι, ut expoliretur perficereturque, expetitur. Quamvis enim, quae huc pertinent, passim a summis, qui historiam ecclesiasticam scriptis excoluere, viris exhibeantur, nulla tamen hactenus collectio in unum facta a quoquam fuit, ubi, quae in amplissimis voll. iisque subinde rarioribus miris modis dispersa exstant, quae et nonnisi iis, qui historiam literariam ad vnguem norunt, singula cognita esse possunt, iam coadunata atque congregata reperirentur. Nec profecto defuere eruditissimi viri, qui haud [P] ita pridem, cum adhuc extra Germaniam versaremur, frequenter nos monuere, ut hanc spartam nobis exornandam fumeremus. Sed manum quo minus rei adiceremus, tum vasta rerum congerendarum moles operisque amplitudo, cui exornando impares lacerti humerique nostri videbantur, tum officii, quo tum defungebamur, quibus Serenissimi Wirtembergiae Ducis, FRIDERICI LVDOVICI, institutio sacrorumque apud eundem peragendorum cura eo tempore fuerat concredita, ratio effecit. Nunc autem, quum inde fere a biennio literis sanctioribus in academia Tubingensi docendis simus admoti, quum et nuper valetudo, qua valde afflicta diu laborauimus, tantisper nobis, Deo dante, restituta fuerit, tentandum nobis est, num spem virorum doctissimorum assequi quadantenus, expectationemue pro tenuitatis nostrae modulo tantisper sustinere valeamus. Exhibemus itaque hic rerum a nobis dandarum conspectum, eo fine, ut et videant eruditi, quid e promisso opere habeant expectare, et, si quae sint a nobis vel errata vel omissa, (quae profecto haud satis humana cauet natura,) literis ad nos datis supplere iidem et corrigere possint. Quae itaque daturi sumus, *Acta*, haec fere sunt, a nobis secundum temporum seriem ita disponenda.

Circa medium saec. IV. concilium Agrippinense, quod nouissime exhibuit quoque Harduinus, lectis Crabbii, Surii et Sirmondi vestigiis. De eiusdem epocha disputauere Cointius, Henschenius, Pagius. De αὐθεντία post Elliesium du Pin latius agemus. Acta edita sunt ex historia Seruati Tungrensis, ad quam Papebrochius conferendus est, et Herigero, abbate Laubiensi.

A. 386.

aa) *Guil. de Taix*, *Memoires des affaires du Clergé de France 1576-1586*. Paris. 1625. 4.

A. 386. Treuirensē concilium ex Sulpitio Seuerō.

397. Anastasii I. epistola ad episcopos Germaniae, apud Harduinum et Lunigium.

440. Leonis I. epistola ad episcopos Germaniae de chorepiscopis.

444. Concilium Vefontinum contra Chelidonium ex Sirmondo trahi huc poterat, nisi idem id potius Viennense esse notasset.

497. Epistola episcoporum Germaniae ad Anastas. II. pont. rom. apud Goldastum.

590. Epistola Pelagii II. ad episcopos Germaniae et Galliae, quam tamen supposititiam esse constat.

590. Concilium Metense ex Gregorio Turonensi apud Sirmondum, Pagium, Natalem Alex. et Harduinum.

630. Dagoberti, regis Francorum, capitularia tria ex Baluzio, [P] lex nempe Ripuariorum, lex Alemannorum, et lex Baiuuariorum.

697. Concilium Traiectense, cuius acta habet Marcellinus, illustrauit Cointius, suspectum Henschenio, Mabillonio, Pagio.

Epistolae et Acta Bonifacii, Germanorum apostoli, pontificumque romanorum Gregorii II. Gregorii III. Zachariae I. et Hadriani I. apud Baronium, Goldastum, Duchesnium, Gretserum, Serarium, Dacherium, Schilterum, Harduinum et Lunigium.

Capitularia, epistolae, diplomata et edicta Caroli M. ad res ecclesiae germanicae spectantia apud Pithoeum, Baronium, Goldastum, Baluzium, Harduinum, Lunigium, alios.

740. Concilium Germanicum sub Bonifacio apud Baronium et Harduinum.

742. Concilium aliud Germanicum sub eodem apud eosdem, itemque Goldastum, Serarium, Lehmannum, Cointium, Holstenium, Schilterum, Baluzium, Natalem Alex. Mabillonium, Pagium, Lunigium. Ceterum idem hoc concilium et *Francicum* adpellari videas.743. Liptinense, quo vel maxime pertinet *indiculus superstitionum paganicarum*, ex Baronio, Sirmondo, Cointio, Conringio, Schiltero, Baluzio, Pagio, Natali Alex. et Meindersio.

744. 745. Germanicum apud Baronium, Goldastum, Schilterum, Baluzium et Harduinum.

745. Romanum, (iam enim et romanorum conciliorum acta tum damus, vbi ad ecclesiae germanicae res enarrandas necessaria sunt,) apud Cointium et Harduinum.

747. Germanicum, quod e Willibaldo I. A. Schmidius quoque notauit.

753. Metense apud Harduinum, quod ad a. 757. Schmidium notare videmus.

A. 756.

- A. 756. Liptinense, quod tamen fictitium esse, notarunt Sirmondus, Baluzius et Pagius.
 761. Duriense apud Canisium, Sirmondum et Harduinum.
 763. Niuernense apud Sirmondum et Harduinum.
 764. Wormatiense apud eodem.
 765. Attiniacense apud eodem.
 770. Wormatiense apud eodem, Baronium item et Goldastum.
 771. Valentinianum ex Reginonis Chronico apud Sirmondum.
 [P] 772. Wormatiense apud laudatos autores, maxime vero Baluzium, qui de purgatione sacerdotum decretum ibi factum exhibet, atque Harduinum.
 772. Dingolsingense, quod Marcus Welferus primus edidit, repetitum a Baronio, Cointio, Natali Alex. Pagio et Harduino.
 773. Romanum, notatum etiam Struuius in Syntagm. hist. Germ. p. 194.
 775. Duriense apud Baronium, Sirmondum, Mabillonium, Pagium et Harduinum.
 776. Wormatiense apud Baronium, Sirmondum, Pagium et Harduinum.
 777. Paderbornense apud Labbeum, Pagium et Schatenium.
 779. Duriense aliud post Sirmondum Caueus notat. Hinc factum, ut entia hic praeter necessitatem diligentissimus Lunigius multiplicaret.
 780. Paderbornense siue Lippienfe apud Labbeum et Schatenium.
 782. Paderbornense apud Schatenium, et Colonienfe quoddam apud Lunigium, qui et Lippienfe hic notat.
 785. Paderbornense apud Schatenium, Pagium, etc.
 786. Paderbornense notat Caueus. Verum et entia hic praeter necessitatem multiplicantur.
 786. 787. Wormatiensia apud Pagium et Harduinum.
 788. Ingelheimense l. c. et apud Sirmondum. Accedere possunt, et, quae ex Chronico Reicherspergenfi, quod nuper Ludewigius reculum edidit, peti possunt.
 789. Aquisgranense apud eodem et Baluzium.
 790. Wormatiense apud Sirmondum et Harduinum.
 792. Ratisbonense apud Cointium et Harduinum.
 794. Francofurtanum illud et insigne datum et illustratum apud Goldastum, Baronium, Petauium, Sirmondum, Aguirre, Baluzium, Dorfschaeum, Maimburgium, Nat Alex. Pagium, Dallaeum, Spanhemium, Cabassutium, Harduinum, cum capitularibus actisque omnibus huc pertinentibus.

A. 797. Aquisgranense apud Baluzium et Harduinum.

799. Aquisgranense apud Sirmondum, Natalem Alex. Pagium et Harduinum.

800. Conuentus generalis Moguntinus apud Lyserum.

Canones alemannicae ecclesiae veteris a Goldasto editi.

802. Aquisgranense apud Sirmondum, Cointium, Baluzium, etc.

[P] 803. Ratisbonense apud Pagium, Baluzium et Harduinum.

Wormatiense apud Baluzium.

806. Ad Theodonis villam apud Baronium et Harduinum.

807. Salisburgense apud Canisium, Auentinum, Cointium, Mezgerum, alios.

809. Aquisgranense apud Baronium, Cointium, Schilterum, Baluzium et Harduinum.

813. Moguntinum apud Baronium, Cointium, Sirmondum, Cabassutium, Natalem Alex. Serarium, Harduinum, Lunigium. A. 1532. Basileae editum habetur.

813. Aquisgranense apud Baluzium.

ad A. 814. Treuirensense notat Lunigius, ex Sirmondo videlicet, Duchesnio et Harduino.

Capitularia, donationes, diplomata, reformatio, rescripta et acta Ludouici Pii et sequentium imperatorum vsque ad Arnolphum apud Goldastum, Baronium, Sigonium, Schilterum, Baluzium, Harduinum, Lunigium, Struuium. De *auferri* omnium agatur curatus.

A. 816. Aquisgranense apud Sirmondum, Cabassutium, Natal. Alex. Baluzium, Harduinum, Lunigium.

817. Aquisgranense apud Goldastum, Baronium, Sirmondum, Baluzium, Harduinum, Leibnitium.

817. Romanum de donationibus sedi romanae factis, in iure canonico et apud Raph. Volaterran. Sigon. Baron. Cointium, Harduinum, alios, quos citat Struuius in Syntagn. hist. Germ. p. 210. 211.

818. Aquisgranense apud Baluzium et Harduinum.

ad A. 819. Ingelheimense notat Lunigius, id quod tamen alios fugit.

A. 821. Theodonis-Villare et Triburiense apud Sirmondum, Harduinum, Cointium, Goldastum, Baluzium.

826. Ingelheimense apud Baluzium, Sirmondum, Harduinum.

Gregorii IV. epistolae quaedam apud Baronium et Harduinum ad episcopos Germaniae.

828. Aquisgranense apud Cointium, Pagium, Baluzium, etc.

829. Moguntinum apud Baronium et Sirmondum.

829. Wormatiense apud Baluzium, Cointium, Pagium et Harduinum.

A. 830.

A. 830. Aquisgranense praesente Gregorio IV. pontifice de reformandis sacerdotum et monachorum moribus apud Henricum Mutium.

[P] 831. Nouiomagenſe apud Harduinum.

833. Moguntinum fictitium apud Lyſerum, ubi et nescio, quo iure, Aquisgranense notat Lunigius.

833. Wormatiense apud Cointium et Harduinum. Gesta duorum conciliorum Moguntiacy et Wormaciensis, edita Basilcae apud Henricum Petri 1532. 4.

833. Hamburgense apud Lambecium.

834. Moguntinum apud Lyſerum.

835. Metense apud Sirmondum, Pagium et Harduinum.

835. Theodonis - Villare apud Sirmondum, Harduinum, Cointium.

836. Aquisgranense apud Baronium, Sirmondum, Harduinum, Natalem Alex. Pagium.

836. Wormatiense apud Schmidium.

840. Ingelheimense apud Sirmondum, Pagium et Harduinum.

841. vel 842. Aquisgranense apud Harduinum.

843. Colonienſe apud Harduinum et Baluzium, quum Agrippinenſe haud ſit, ſed Gallicanum aliud, omittitur.

Sergii II. epistola apud Harduinum.

844. Theodonis - Villare apud Harduinum et Baluzium, itemque Natalem Alex.

847. Moguntinum apud Baronium, Harduinum, Serarium, Lunigium, alios.

Leonis IV. epistola ad Lotharium et Ludouicum imp. apud Baron.

848. Moguntinum apud Baronium, Mabillonium, Harduinum, Sirmondum, Serarium, Natalem Alex. Pagium, Mauguinum, Leibnitium, alios.

852. Moguntinum apud Baronium, Harduinum et Pagium.

857. Moguntinum apud Baronium, Serarium, Freherum, Harduinum.

858. vel 859. Metense apud Harduinum et Baluzium, itemque Sirmondum et Pagium.

859. Moguntinum apud Sirmondum.

860. Confluentinum apud Baronium, Sirmondum et Harduinum.

860. vel 861. Aquisgranense apud Goldastum, Sirmondum, Baluzium et Harduinum.

Nicolai I. epistolae ex Baronio et Lunigio.

862. Aquisgranense apud Baronium, Sirmondum et Harduinum.

863. Romanum apud Baronium et Goldastum.

- [P] A. 863. Metense apud Baronium, Sirmondum, Harduinum, Natalem Alex. et Pagium. Colonienſe ſiſtitium apud Goldaſtum, vbi et epiſtolae epiſcoporum Germaniae ad Nicol. I. quales duae et in Baronio atque Lunigio.
- Wormatiense apud Aventinum et Goldaſtum. Idem ad a. 863. referunt Pagius, Caſſutius, Natalis Alex. Harduinus, Lunigius, aſſa prolixiora promiſit Neſſelius.
- Hadriani II. epiſtolae apud Baronium, Harduinum et Lunigium.
- Acta Teutgauri Treuirenſis et Guntharii Agrippin. apud Baronium, Lunigium et alios.
869. Metense apud Sirmondum, Schilterum, Pagium, Baluz. et Hard.
- 870! vel 871. Colonienſe ſiſtitium apud Goldaſtum, Freherum et Harduinum.
870. Romanum apud Baronium.
873. vel 874. Colonienſe apud Meibomium et Harduinum.
875. Romanum, et a. 876. Ticinenſe apud Baronium, Harduinum, Struuium et alios.
887. Colonienſe apud Harduinum.
888. Moguntinum apud Harduin. Nat. Alex. Schatenium, Paullinium.
888. Metense apud Harduinum, Sirmondum, Nat. Alex.
890. Forcheimenſe apud Lunigium.
890. Wormatiense apud Hard. Pagium, Caſſutium et Nat. Alex.
895. Moguntinum apud Serarium, Nat. Alex. alibi.
895. Triburiense apud Baron. Henſchenium, Harduinum, Nat. Alex. Lambecium et Schilterum. Prodiit et ſeparatim.
899. Triburiense apud Sigebertum Gemblacenſem.
- Iohannis VIII. epiſtolae quaedam ad epiſcopos germanos, horumque epiſtola ad Iohannem, et Hattonis archiep. Mogunt. epiſtola ad Iohannem IX. apud Harduinum et Lunigium.
- ad A. 903. Synodum Leodiensẽ diligentiffimus Lunigius notat, quam inuenire haſtenus non potuimus.
- ad A. 912. idem notat concilium Confluentinum.
- A. 916. Synodus Altheimenſis ex Hermanno Contracto et Iuone apud Schilterum.
922. Concilium Confluentinum, quod exſtat apud Harduinum.
928. Duisburgenſe apud eundem.
932. Erfordienſe apud Schilterum, Leibnitium et Harduinum.
- [P] 943. Bonnenſe apud Leibnitium et Harduinum.
- Agapeti II. quaedam epiſtola apud Harduinum.

A. 947. Virdanense apud Harduinum.

948. Mosomense apud Baronium et Harduinum.

948. vel 949. Ingelheimense apud Goldastum, Sirmondum, Schilterum, Freherum, Pagium, Leibnitium, Natalem Alex. et Harduinum.

948. Treuirensense apud Harduinum et Masenium.

949. Romanum apud Harduinum.

951. vel 952. Augustanum apud Goldastum, Canisium, Natalem Alex. Pagium et Harduinum.

ad A. 956. Augustanum, sed dubium notat Lunigius.

Leonis VII. epistola ad Gallos et Germanos apud Harduinum.

A. 963. 964. Acta conciliorum Romanorum, Ottonis I. et Leonis VIII. ex Goldasto, Baronio, Natali Alex. Pagio, Schiltero, Struuiio, Lunigio, aliis.

963. Concilium Moguntinum dubium notat Lunigius, scilicet ex Trithemio.

964. Colonienso ex Trithemio.

972. Ingelheimense apud Baronium, Pagium et Harduinum.

Benedicti VI. epistola quaedam apud Harduinum.

Pilgrimi Laureacensis epistola ad Benedictum VII. apud eundem.

Benedicti VII. epistola ad Gallos et Germanos apud eundem.

992. Concilium Aquisgranense apud Hermannum Contractum.

995. Mosomenso apud Baronium, Pagium et Harduinum.

996. Concilium Romanum fictitium de VII. electoribus institutis apud Baronium, Harduinum et alios. Vide Struu. in syntagmate iuris publici dissert. 16. §. 3.

Gregorii V. epistola ad Germanos apud Baronium.

1000. Synodus Gandensis apud Leibnitium.

Ottonum imperatorum constitutiones ecclesiasticae donationesque et diplomata, itemque Senatus Romani consulta et Leonis VIII. bulla ex Baronio, Goldasto, Holstenio, Schiltero, Harduino, Struuiio, auctoribusque apud hunc citatis, itemque Lunigio.

Epistola Vdalrici, episcopi Augustani ad Nic. I. eiusdemque canonisatio in concilio Romano a. 993. facta apud Goldastum, Baronium, Schilterum, Cherubinum, Calixtum, Harduinum, alios.

[P] 1001. Varias synodos sub initium saeculi XI. habitas, Palithinam siue Poeldanam, Francofurtanam et Frizlarisensem Tangmarus apud Leibnitium memorat.

1005. Concilium Tremonienso apud Meibomium, Schilterum, Pagium, Leibnitium et Harduinum.

- A. 1006. Francofurtanum apud Baluzium, Leibnitium et Harduinum; ad a. 1011. refert Lehmannus.
1007. Aliud Francofurtanum, prioris adpensis, apud Grefserum et Ludewigium.
- ad A. 1010. Gandersheimense notat Lunigius, de quo tamen nihil habet Leukfeldius.
- A. 1011. Bambergense apud Harduinum.
1018. Neomagiense apud Meibomium et Leibnitium.
1018. Goslariense apud Leibnitium.
1022. Salegunstadiense apud Cabassutium, Natalem Alex. Pagium et Harduinum, Orthuinum, item Gratium, Leibnitiumque et Lunigium.
1022. vel 1023. Aquisgranense apud Harduinum.
1022. Moguntinum siue Salegunstadiense (quae, nescio, quo iure, in duo diuidit Lunigius,) apud Leibnitium, Natalem Alex. Serarium, Pagium, Harduinum. Addit aliud Moguntinum ad a. 1023. Schmidius cum Lysero. Ceterum heic in annis mire variant scriptores. Ita enim ad 1026. nouum Salegunstadiense memorant auctores vitarum Meinwerchi et Godehardi apud Leibnitium.
1027. 1028. Ad hos annos Francofurtense, Moguntinum siue Geizlicense, itemque Palithinum siue Poeldenense, scriptores apud Leibnitium et Harduinum notant.
1031. Triburiense apud Harduinum.
1035. vel 1036. Triburiense aliud apud eundem, itemque Freherum et Pagium. Vnum hoc idemque cum priore esse notauit Schmidius.
1043. Treuirense apud Leibnitium.
1044. Constantiense apud Harduinum.
1046. Sutrinum apud Baronium, Pagium et Harduinum.
1047. Germanicum quoddam apud Pagium et Schmidium, qui notat, a Cossartio id omissum fuisse; habet idem et Baronius.
- [P] 1049. vel 1051. Moguntinum apud Boeclerum, Leibnitium, Pagium et Harduinum.
1049. Wormatiense apud Natalem Alex. et Pagium.
1052. Goslariense apud Hermannum Contractum.
1053. Wormatiense apud eundem.
1054. Moguntinum apud Harduinum.
1056. Colonienense apud Lupum et Harduinum.
1061. Basileense apud Baronium, Schilterum et Harduinum.
1062. Osboriense apud Natalem Alex. Pagium et Harduinum.

A. 1069.

- A. 1069. Moguntinum apud Pagium, Harduinum et Lunigium. Acta Moguntiae cula sunt in forma maiore.
1071. Moguntinum aliud apud Harduinum et Lunigium.
1072. vel 1073. Erfordienſe apud Baronium, Serarium, Leibnitium et Harduinum.
1074. Erfordienſe alterum apud Serarium et Piſtorium.
1075. Moguntinum apud Harduinum.
1076. Triburienſe apud eundem et Baronium.
1076. Wormatiienſe apud Goldaſtum, Meibomium, Natalem Alex. Pagium, Harduinum et Lunigium.
1076. Romanum apud Lupum et Harduinum.
1076. Papienſe apud Harduinum.
1078. et ſeqq. Romana concilia apud Lupum, Natalem Alex. Pagium et Harduinum.
1080. Moguntinum apud Harduinum.
1080. Herbipolenſe apud Bertholdum et Harduinum.
1080. Brixinenſe apud Lupum, Natalem Alex. Harduinum, Lunigium, maxime vero Goldaſtum.
1080. Vltraieſtinum apud Natalem Alex.
1085. Berbacenſe apud Lupum et Natalem Alex.
1085. Moguntinum apud Auentinum, Kranzium, Goldaſtum, Freherum, Piſtorium et Harduinum.
1085. Quintilneburgenſe apud Baronium, Lupum, Natalem Alex. Pagium et Harduinum, itemque Goldaſtum et Vrſiſium.
1086. Moguntinum apud Dubrauium, Pagium, etc.
1086. Oppenheimenſe in Chronica Auguſtenſi et Bertholdo.
1094. Conſtantiienſe apud Pagium et Harduinum.
- [P] Acta, conſtitutiones. decreta et epiſtolae imperatorum Henrici II. et Henrici IV. apud Auentinum, Baronium, Goldaſtum, Magdeburgenſes, Vrſiſium, Reuberum, Harduinum et Lunigium.
- Clementis II. epiſtola ad clerum Bambergienſem apud Gretſerum, Pagium et Ludwigium.
- Leonis IX. diploma de corpore S. Dionyſii apud Harduinum.
- Gregorii VII. dictatus, acta epiſtolaeque decretales apud Goldaſtum, Baronium, Cherubinum, Schilterum, Reehenbergium, Harduinum, Lunigium et Ditmarum.

A. 1105.

A. 1105. Quintilineburgense siue Northufanum apud Goldastum, Pistorium, Leibnitium et Harduinum.

1105. Moguntinum apud Harduinum.

1106. Augustanum apud Ditmarum.

1108. Moguntinum apud Kranzium.

1111. Lateranense apud Baluzium, Natalem Alex, Pagium et Harduinum.

1115. Colonienſe apud Harduinum.

1116. Colonienſe aliud apud eundem.

1118. Colonienſe aliud apud eundem.

1118. Frizlarienſe apud Pagium et Harduinum.

ad A. 1121. Conuentum Quedlinburgensem Lunigius notat. Ex Harduino ſcilicet.

A. 1122. Wormatiense apud Goldastum, Pagium et Harduinum.

1129. Leodiense apud Kranzium.

1130. Herbipolense apud Baronium et Pagium.

1131. Moguntinum apud Serarium et Harduinum.

1131. Leodiense apud Leibnitium, Pagium et Harduinum.

1148. Treurenſe apud Pagium et Harduinum.

1151. Moguntinum apud Kranzium.

1152. Conſtantiense apud Theodor. Engelhusenium, quem Leibnitius dedit.

1159. Moguntinum apud Serarium.

1160. Papiense apud Goldastum, Baronium, Pagium, Harduinum et Lunigium.

1161. Laudense apud Goldastum, Natalem Alex. et Harduinum.

[P] 1165. vel 1166. Herbipolense apud Goldastum, Baronium, Pagium, Harduinum et Lunigium.

1168. Lateranense apud Harduinum.

1177. Venetum apud eundem.

1178. Salisburgense quoddam Lunigius notat.

1179. Lateranense apud Cabassutium, Natalem Alex. Pagium et Harduinum.

1186. Mosomenſe apud Pagium et Schmidium.

1186. Geilhufanum apud Schilterum.

1189. Ratisbonense apud Freherum.

1196. Bambergense apud Hoffmannum.

Epistolae

Epistolae pontificum romanor. Paschalis II. Calixti II. Innocentii II. Lucii II. Eugenii III. Hadriani IV. Alexandri III. Clementis III. et Innocentii III. apud Baronium, Cherubinum, Baluzium, Harduinum, Lunigium, aliosque quam plurimos, Goldastum, Vrsilium, Martenium, etc.

Acta Innocentii II. et Lotharii II. apud Baronium, Lunigium, aliosque.

Senatus Romani consultum sub Conrado III. apud Goldastum.

Acta Henrici V. cum Paschali II. et Calixto II. iuramentum pontifici praestitum, privilegiaque sedi romanae data, constitutionesque et epistolae apud Baronium, Goldastum, Cherubinum, Schilterum, Pfeffingerum, Leibnitium, Harduinum, Ditmarum et Lunigium.

Epistola procerum Germaniae ad Hadrianum IV. de delenda infami pictura, coronationem Lotharii II. repraesentante; ex Radeuico apud Schilterum.

Friderici I. Acta cum pontificibus rom. Eugenio III. Hadriano IV. et Alexandro III. Constitutiones itidem, rescripta et epistolae, apud Goldastum, Baronium, Schilterum, Harduinum et Lunigium.

Principum Germaniae rescriptum ad Innocentium III. de electione Ottonis IV. apud eosdem.

Ottonis IV. donatio, sedi romanae facta, apud Baronium. Eiusdem reformatio apud Goldastum. Iuramentum sedi romanae praestitum apud Lunigium.

1219. Concilium Salisburgense apud Freherum.

[P] 1225. Germanicum siue Coloniense siue Moguntinum, (inde enim factum, ut entia hic rursus praeter necessitatem Lunigius multiplicaret, ex vnico tria faciens concilia, Germanicum, Coloniense et Moguntinum,) apud Natalem Alex. et Harduinum.

1226. Leodiense apud Harduinum.

1228. Romanum apud Raynaldum, Natalem Alex. et Harduinum.

1233. Moguntinum apud Harduinum.

1235. Moguntinum aliud apud Raynaldum et Harduinum.

1245. Acta concilii Lugdun. contra Frider. II. apud Harduinum.

1248. Schenningense apud Ostrogothos in Suecia habitum, inter concilia Germaniae memorat Lunigius, qui forsitan alicubi *Sueniam* pro *Suecia* legit. Ponit enim *zu Schenningen in Schwaben*.

1248. Vratislaviense apud Raynaldum, Harduinum, alios.

1260. Coloniense apud Natalem Alex. Harduinum et Lunigium.

1260. Moguntinum apud Serarium.

1261. Moguntinum aliud apud Serarium, Leibnitium et Harduinum.

A. 1266. Colonienſe apud Harduinum et Lunigium.

1267. Vraſlavianenſe apud Harduinum, alioſque, quos notat Schmidius.

1267. Viennenſe in Aſtria apud Freherum, Lazium, Caniſium, Lambecium, Natalem Alex. et Harduinum.

1273. Leodienſe in Chronico Elwangenſi.

1274. Salisburgenſe apud Mezgerum, Natalem Alex. et Harduinum.

1276. Triburienſe apud Lambertum Schaffnaburgenfem.

1280. Colonienſe apud Natalem Alex. Harduinum et Lunigium.

1281. Salisburgenſe apud Mezgerum, Natalem Alex. et Harduinum. Poſt hoc aliud Salisburgenſe adhuc Mezgerus ponit.

1287. Herbipolenſe apud Natalem Alex. et Harduinum.

1291. Salisburgenſe apud Mezgerum, Harduinum et Lunigium.

1292. Aſchaffenburgenſe apud Harduinum.

1300. Colonienſe apud Harduinum.

Statuta eccleſiae Conſtantienſis ab Edmundo Martenio edita.

Ottonis IV. Acta cum pontificibus rom. apud Baronium, Lunigium, etc.

Eiuſdem Decretum de bonis eccleſiaſticis apud Goldaſtum.

Friderici II. imp. conſtitutiones, apologia, aurea bulla, acta contra haereticos, cum pontificibus rom. et contra ſynodum Lugdunenſem, [P] epistolae, etc. apud Radenicum, Petrum de Vineis, Albertum Stadenſem, Matthaeum Pariſienſem, Baronium, Goldaſtum, Cherubinum, Schilterum, Harduinum et Lunigium.

Acta pontificia contra Conradum, apud Cherubinum.

Conradi V. edictum apud Goldaſtum.

Richardi Angli conſtitutio apud Goldaſtum.

Conradini querelae apud Goldaſtum.

Rudolphi Habsburgici, Adolphi et Alberti I. imperatorum, electorumque imperii principumque acta, donationes, ſedi romanae factae, ſpectantia, conſtitutionesque aliae, qualis illa Rudolphi pro primis precibus, apud Goldaſtum, Lunigium, etc. itemque in adpendice actorum Comacenſium, etc.

Epistolae pontificum romanorum Innocentii III. Alexandri IV. Urbani IV. Gregorii X. etc. apud Baronium, Goldaſtum, Baluzium, Harduinum, etc.

Legatorum pontificiorum ſtatuta et mandata Germanis a. 1225. et 1246. praefcripta apud Lunigium.

A. 1306.

A. 1306. Coloniense. Ad hunc enim annum et sequentes 1307. et 1310. Henrici II. archiep. Coloniensis acta synodalia exhibet Lunigius. Adde Harduinum.

1310. Moguntinum separatim cum. Adice eundem.

1310. Salisburgenfia duo. Consule eundem.

1310. Treuirens. Inspice Edmundi Martenii thesaurum anecdotorum, qui huius concilii notitiam et acta dedit. Adde tamen et Lunigium.

1322. Coloniense apud Harduinum et Lunigium.

Statuta synodalia Coloniensia annorum 1327. 1328. 1330. quae et exhibet Lunigius.

1327. Moguntinum. Euolue Statuta Moguntina.

1335. Coloniense apud Lunigium.

1350. Bremenfe apud Lambecium.

1359. Moguntinum apud Serarium.

1370. Coloniense. Etenim statuta synodalia Frid. III. archiep. Colon. ab a. 1370. vsque ad a. 1400. exhibet Lunigius.

1372. Moguntinum apud Serarium.

1387. Salisburgenfe apud Natalem Alex. et Harduinum.

[P] Henrici VII. Lützelburgici acta ecclesiastica apud Goldastum, Schilterum, Leibnitium et Lunigium.

Ludouici Bauari et Iohannis pontif. rom. ordinumque imperii acta apud Goldastum, Flacium, Herwartum, Freherum, Schilterum, Harduinum, Lunigium, alios.

Electorum rescriptum ad Benedictum IV. apud Goldastum, Lunigium, aliaque apud hunc haud negligenda.

Graeamina nationis Germanicae 1345. 1346. apud Goldastum.

Eduardi Angli acta ecclesiastica apud Goldastum.

Caroli IV. mandata, constitutiones et epistolae, itemque reformatio apud Goldastum, Cherubinum, Schilterum, Leibnitium, Lunigium, et Struuium.

Wenceslai constitutio pro primariis precibus, itemque reformatio aliaque apud Goldastum et Lunigium.

Clementis VI. epistola contra Flagellantes apud Harduinum.

Urbani VI. epistola ad Wenceslaum apud Lunigium.

Bonifacii IX. constitutio pro libertate ecclesiastica apud Goldastum et Lunigium.

1405. Pragenfe apud Raynaudum et Harduinum.

1408. Pragenfe apud Raynaudum.

A. 1409. Francofurtanum apud Harduinum.

1414. Constantiense illud insigne, cuius acta amplissima non solum apud collectores conciliorum, separatimque cusa exstant, sed et aucta suppletaque et meliorem in formam fusa conspiciuntur maxime apud Goldastum, Holstenium, Schilterum, Hermannum von der Hardt, Leibnitium, Schellstratium, Lenfantium, Lunigium, aliosque, quos longo recenset ordine vir summus Io. *Andreas Schmidius*.^{bb)} Novissime acta huius concilii accessionibus haud contemnendis ornauere viri praestantissimi, *Edmundus Martene*, monachus Benedictinus e congregatione S. Mauri, S. Germani a Pratis, et *Burgeois du Chastenot*, Parlamenti Parisiensis aduocatus, quas et nos actis communibus adiiciemus. Alia quaedam eaque et ipsa nondum cusa haud paruae molis, protocollum quoque [P] concilii Constantiensis authenticum, exstiteri apud virum celeberrimum, qui vero nuper viuis excessit, et cuius mortem lachrumis acerbis respublica deflet literaria, *Stephanum Baluzium*, in bibliothecam regiam Parisiensem iam, vti accipimus, inuehenda.

1420. Salisburgensia duo apud Natalem Alex. Harduinum et Lunigium.

1420. Lubecense apud Lunigium.

1421. Pragense apud Raynaldum et rerum Bohemicarum scriptores, quorum longum agmen dant Caueus et Schmidius.

1423. Colonienſe apud Harduinum et Lunigium.

1431. Basileense apud auctores, quos citant Caueus et Schmidius. Addi merentur Goldastus, Orthuinus Gratus, Cherubinus, Leibnitius, Lunigius, et qui nouissime anecdota huius concilii acta dedit, Martenius. Plura adhuc dabunt Lenfantius et von der Hardt, queis fausta vt adsit Lucina, precamur. Amplissima huius concilii acta atque ea nondum cusa apud Baluzium vidimus.

1435. Synodus Argentoratensis apud Martenium.

1437. Synodus Pomeranica apud Ludewigium.

1440. Frisingense concilium apud Harduinum et Lunigium.

1449. Laufannense apud Harduinum cum aduſamentis Nicolai V. caeterisque actis huc pertinentibus.

1451. Moguntinum apud Serarium.

1452. Colonienſe apud Harduinum.

ad A. 1470. Colonienſe aliud Lunigius memorat. Statuta iudicialia Theodorici, archiepiscopi Colonienſis, edita 1529. 4.

A. 1479.

^{bb)} Supplemento ad Casp. Sagittarii *et* *munuscula* introductionem in Historiam ecclesiasticam tom. 2. pag. 98a. seq.

A. 1479. Confluentinum apud Lunigium, vbi et grauamina quaedam nationis Germanicae exhibentur.

1489. Stargardense apud Ludewigium.

1499. Moguntinum apud Serarium.

1499. Sedinenfe apud Ludewigium.

Acta in causa Ruperti Palatini contra praetensiones pontificum apud Herwartum, Schilterum, Goldastum, Leibnitium, Struuium.

Sigismundi imp. reformatio, concordata cum Martino V. aiusamenta et grauamina nationis Germanicae a. 1416. et 1427. Constantiae et Moguntiae sub ipso producta, constitutiones, [P] acta et epistolae apud Goldastum, Leibnitium, Müllerum, Struuium, Harduinum, Lunigium, alios.

Alberti, II. sanctio pragmatica apud Goldastum.

Vnio electorum ad schisma tollendum apud Müllerum, 1438. Adde Lunigium.

Acta Friderici III. aiusamenta, reformatio, grauamina nationis Germanicae eidem bis ac ter proposita, iuramentum Nicolao V. praestitum, concordata maxime nationis Germanicae cum Nicolao V. a. 1447. facta, et declaratione Gregorii XIII. explicata, apud Goldastum, Vrsilium, Duarenum, Fuggerum, Kulpisium, Cherubinum, Schilterum, Leibnitium, Dattium, Müllerum, Cortreium, Lunigium, Struuium.

Iohannis XXIII. Bulla apud Harduinum et Lunigium.

Eugenii IV. Bullae, res ecclesiae Germanicae spectantes, apud Harduinum, Bzouium, Wadingum, Cherubinum, Lunigium.

Nicolai V. Bullae apud eosdem.

Calixti III. confirmatio indultuum de precibus primariis apud Harduinum et Lunigium.

Indulgentiae Papales per Raymundum Perandum in Germania a. 1489. publicatae, apud Lunigium.

Innocentii XIII. Indultus de primariis precibus apud Lunigium.

Pii II. quaedam epistolae et retractionum maxime bulla apud Goldastum, Harduinum et Lunigium.

1505. Grauamina nationis Germanicae apud Orthuinum Gratium et Goldastum.

1510. Grauamina nationis Germanicae cum edicto Maximiliani I. apud Goldastum, Schilterum, Struuium et Lunigium.

1511. Maximiliani I. mandatum, legatis Romam missis datum, de conuocatione concilii vniuersalis.

1512. Edictum Maximiliani I. de abolitione concilii Pisani et Turonens. apud Goldastum et Schilterum.

A. 1516. Concilium Colonienſe apud Lunigium.

1517. Theſes Lutheri indulgentiis Tetzelianis oppoſitae.

1518. Maximiliani I. literae ad Leonem X. de Luthero, apud Lunigium et Goldaſtum.

1518. Colloquium Auguſtanum inter Caietanum et Lutherum, cuius fontes Schmidius indicauit.

[P] 1518. Colloquium Lipſienſe.

1520. Bullae Leonis X. contra Lutherum, apud Cherubinum, Lunigium, Harduinum, etc.

1521. Acta Conuentus Wormatienſis, cum Caroli V. ad Lutherum et Hadrianum VI. epiſtolis, itemque edicto contra Lutherum, apud Goldaſtum, Orthuinum Gratium, Melanchthonem, Lunigium. Alios fontes, qui anhelat, Schmidium conſulat.

1522. Hadriani VI. Breue ad Fridericum, electorem Saxoniae, aduerſus Lutherum; apud Cherubinum, Harduinum, Lunigium.

1522. Acta Conuentus Norimbergenſis, ubi grauamina nationis Germanicae fuere propoſita, apud P. Martyrem, Orthuinum Gratium, Goldaſtum, Hortlederum, Strupium, Lunigium.

1524. Acta Conuentus Ratisbonenſis, apud Goldaſtum, Hortlederum, Lunigium, itemque Harduinum, qui et canones Campegii de reformando clero Germaniae exhibet.

1525. Recessus Auguſtani excerpta, ex corpore Recessuum petenda.

1526. Prima confoederatio religioſa Tergenſis, inter Iohannem electorem Saxoniae et Philippum Landgrauium Haſſiae, apud Hortlederum.

1526. Recessus Spirenſis, excerpta quaedam ex corpore recessuum, Hortledero, etc.

1526. Acta Caroli V. et Clementis VII. apud Lunigium.

1526. Colloquium Homburgenſe apud Scultetum et Lambertum.

1527. Statuta iudicialia Hermanni archiepiscopi Colon. edita 1529. 4.

1528. Concilium Bituricenſe contra Lutherum, apud Harduinum.

1528. Concilium Senonenſe vel potius Pariſienſe contra Lutherum, apud eundem et Lunigium.

1529. Conuentus Spirenſis, cuius acta dabuntur ex corpore Recess. Imperii, Goldaſto, Hortledero, Müllero, Coeleſtino, Lunigio, cum instrumento *Proteſtationis* et edicto Caroli V. contra Anabaptiſtas.

1529. Colloquii Marpurgenſis acta, ſeparatim cuſa, ſed et danda ex Goldaſto et Ioh. Brentio, qui hiſtoriam arcanam eiſdem conſcripſit, e tabulario Reutlingenſi adiciendam itemque Paullinio. Tacemus vero fontes eos prorsus, quos celeberrimi viri Schmidius et Loefcherus citant.

A. 1530.

[P] A. 1530. Acta Conuentus Augustani suppeditabunt Melanchthon, Cœlestinus, Chytraeus, Hortlederus, Heuterus, Goldastus, Seckendorffius, Mullerus, et Recessuum imperii corpus, itemque Lunigius aliique, vt alios adhuc fontes, quos Wernsdorffius et Loefcherus monstrant, taceamus. Dabimus vero hic non solum Confessionem Augustanam ex exemplo Brentiano, sed etiam scripta nomine imperatoris Caroli V. et Statuum imperii Romano-Catholicorum, imo et priuatis a doctoribus Romanensibus Augustanae Confessionis opposita, ab Andr. Fabricio Leodio tota et Dau. Chytraeo ex parte saltem edita, tum quia apparent rarissima, tum quia sine iis theologia Augustanae Confessionis, ipsis vt pote opposita, nequit intelligi. Addemus et Tetrapolitanam Confessionem.

1531. Foedus Smalcaldicum apud Hortlederum et Lunigium.

1532. Acta conuentus Schweinfurtensis apud Goldastum, Seckendorffium, in der Strassburgischen Kirchen-Ordnung, Magirum, etc. aliosque apud Loefcherum.

1532. Prima pacificatio religiosa Norimbergensis apud Goldastum, Hortlederum et Lunigium, in corpore recessuum imperii et in Recueil des traités des paix.

1532. Indultus primariorum precum per Clementem VII. datus, apud Lunigium.

1532. Caroli V. edictum ad ordines imperii de tollendo dissidio religionis et concilio conuocando, apud Lunigium.

1534. Tractatus Cadanensis apud Goldastum et Hortlederum.

1534. Clementis VII. Constitutio contra episcopos, concordatis nationis Germanicæ contraueniētes, apud Lunigium.

1535. Recessus imperii Wormatiensis contra Anabaptistas Westphalos, in Corpore Recessuum.

1536. Concilium Colonienſe apud Harduinum, idem et separatim eusum Colon. 1548. fol. Addi possem, si rerum id pateretur moles, reformatio Hermanni archiepiscopi Colonienſis, cum Colonienſium antididagmate, Bucerique hanc in rem scriptis, actisque istis Colonienſibus omnibus et separatim eus et apud Lunigium aliosque inueniendis. Sed eo excurrere vix nobis licebit.

[P] 1536. Pauli III. Bulla in Coena Domini, quam sub ſequentibus pontificibus, nescio cur, ad nauseam vsque repetierit faceris homo, Laërtius Cherubinus.

1536. Confirmatio foederis Smalcaldici apud Hortlederum, Lunigium, et in Recueil des traités des paix.

1536. Acta collegii Beuergerſis, ex archiuis Cassellanis petenda, hactenus apud Wigandum.

1536. Formula Concordiae Wittebergenſis, data a Luthero, Bucero, Melanchthone, Myconio, Goldasto, Osiandro, Hospiniano, Magiro, multisque aliis passim, Wigando, Hospiniano, Seckendorffio, Chytraeo, Garthio, Luthero ipso, quos omnes fere Loefcherus hic in partes vocat.

A. 1537.

- A. 1537. Ferdinandi I. literae ad Lutherum apud Goldastum et Lunigium supposititiae esse videntur.
1537. Acta conuentus Smalcaldici, vbi et articuli Smalcaldici fuerunt producti, et contra Schwenckfeldium actum, separatim cusa. Exstant et apud Hortlederum, et, qui vtramque heic semper paginam facit, Seckendorffium.
1538. Foedus Romano-Catholicorum Smalcaldico oppositum, der Catholische Gegen-Bund, apud Hortlederum, Lunigium et in Recueil des traités des paix.
1539. Acta Comitiorum Francofurtensium apud Goldastum et Hortlederum.
1539. Concilium Hildesheimense apud Lunigium.
1540. Acta conuentus Hagenoënsis apud Melanchthonem et Hortlederum.
1540. Acta conuentus Wormatiensis, apud eosdem.
1541. Acta Colloquii Ratisbonensis apud auctores a Schmidio citatos, Goldastum etiam, qui et edictum Caroli V. Spirense 1541. habet, Hortlederum, Bucerum, qui acta amplissima edidit, Lunigium. Adde recessum Ratisbonensem hoc anno factum, in corpore recessuum exstantem. *Interim Ratisbonense* apud Io. Erdmannum Bieckium,
1542. Ferdinandi I. declaratio, fociis Augustanae Confessionis facta, apud Lunigium.
1544. Recessus Spirensis in Corpore Recessuum.
- [P] 1545. Concilium Tridentinum separatim toties cusum et apud Harduinum quoque exhibitum, cuius historia repetenda ex Sarpio, Card. Pallavicinō, collectione epistolarum et obseruationum Vassoriana aliisque infinitis fere monumentis, quae luculenta profecto recenset celeberr. Schmidius. Solum addimus Lunigium, qui acta quaedam concilii Tridentini quoque exhibuit.
1545. Caroli V. approbatio articulorum Louaniensium apud Goldastum et Lunigium.
1545. Acta Colloquii Ratisbonensis, haurienda e fontibus a Schmidio adductis.
1546. Vnio Caroli V. et pontificis romani apud Goldastum et Hortlederum.
1546. Pauli III. indulgentiae ad extirpandam haeresin Lutheranam, apud Hortlederum et Lunigium.
1548. Concilium Moguntinum separatim cusum.
1548. Synodus Augustana apud Harduinum.
1548. Synodus Treuirensis apud eundem, Masenium et Lunigium.
1548. *Interim Augustanum*, apud Goldastum, Osiandrum, in corpore recessuum, Lunigium et alibi passim, separatim saepius cusum.
1548. *Interim Lipsense* apud Joh. Erdmannum Bieckium.
1548. Recessus Augustanus in corpore recessuum.

A. 1549.

A. 1549. Concilium Colonienſe apud Harduinum et ſeparatim cuſum.

1549. Moguntinum, ſub D. Sebaſtiano, archiepiſcopo et electore, apud Cabaffutium, Natalem Alex. Harduinum, Lunigium, idemque ſeparatim editum Mogunt. 1549. fol.

1549. Treuirenſe, ſub Ioanne archiepiſcopo, apud Cabaffutium, Natalem Alex. Harduinum et Lunigium, et ſeparatim cuſum Colon. 1549. 4. adiunctis aliis archiepiſcoporum ſtatutis prouincialibus.

1549. Argentoratenſe ſub Eraſmo epiſcopo celebratum, cuius ſtatuta et decreta prodierunt Moguntiae 1566. fol.

1549. Caroli V. conſtitutio de obſeruat. canonum, apud Lunigium.

1550. Synodus Cameracenſis ſeparatim impreſſa.

1552. Transactio Paſſauienſis, cum adpendice et ſeparatim edita, et apud Goldaſtum, Londorpium, Meierum, in corpore reſeſſuum, apud Hortlederum, Cortreium, Lunigium, in Recueil des traités des paix et alibi paſſim.

[P] 1554. Ferdinandi I. edictum de Catechiſmis, aliaque apud Goldaſtum et Lunigium.

1555. Pax Auguſtana religioſa apud Goldaſtum, Schilterum, Londorpium, Cortreium, Lunigium etc. qui et acta huc pertinentia habent.

1556. Synodus Barthenſis ſeparatim edita.

1556. Colloquium Iſenacenſe a Flacio, Paullinio aliisque datum.

1557. Wormatienſe ſeparatim cuſum atque etiam apud Melanchthonem, Goldaſtum, Freherum, Oſiandrum, Fornerum, Altingium, Lunigium. Acta eius MSS. a Ioach. Camerario ſcripta exſtant in bibliotheca Vniuerſitatis Tubingenſis.

1558. Conuentus Francofurtanus apud Goldaſtum, Hoſpinianum, Roſſuetum, alios. Acta eiuseſdem pleniſſima manuſcripta habentur in tabulario illuſtris conſiſtorii Stutgardiani.

1559. Proteſtatio ſtatuum euangelicorum contra reſeruatum eccleſiaſticum, apud Lunigium.

1560. Colloquii Vinarienſis acta, a Simone Muſaeo et Marquardo Frehero edita.

1560. Colloquii Heidelbergſis acta, ab Altingio aliisque data.

1561. Conuentus Naumburgenſis, a D. Hönnio celeberrimoque viro *Valentino Erneſto Loeſchero* deſcriptus. Compoſitum in eodem ſcriptum fuit, quo enarratae fuere rationes, quae Proteſtantes adegerint, quo minus concilio Tridentino praesentes ſe ſtiterint. Eiuseſmodi ſcripta publica tria danda ſunt, vñum de a. 1537. alterum de a. 1546. tertium de a. 1564. apud Goldaſtum, Hortlederum, Lunigium inuenienda. Vide, ſi placet, librum commentarium, quem de actis ſcriptisque publicis eccleſiae Wirtembergicae ſcripſimus, p. 37. 38. Caeterum ampliſſima acta

conuentus Naumburgensis, sed manuscripta, asseruntur in tabulario illustris consistorii Stutgardiani.

A. 1564. Colloquium Maulbronnense, cuius fontes in libro citato pag. 76. sq. satis indicavimus.

1564. Ferdinandi I. literae ad pontificem de danda laicis communionem sub utraque, cum breui concessorio Pii IV. apud Goldastum, Pelissonium, Lunigium.

[C] 1564. Ferdinandi I. literae ad Georgium Wicelium, apud Orthuinum Gratium.

Callandri Consultatio et Wicelii via regia.

1564. Pii IV. indultus-primiarum precum apud Lunigium.

1564. Maximiliani II. epistola ad Pium IV. de coniugio clericis non prohibendo, apud eundem et Goldastum.

1565. Concilium Cameracense apud Harduinum.

1566. Synodus Dioecelana Argentoratensis separatim cusa.

1566. Pii V. Bulla apud Lunigium.

1567. Synodus Augustana apud Lunigium.

1567. Constitutiones et decreta synodalia ciuitatis et dioecesis Constantiensis, a Marco Sitico cardinali, episcopo Constantiensi, prodierunt separatim Constantiae 1568. 4.

1568. Pii V. constitutio de resign. bonorum eccles. apud Lunigium.

1568. Colloquium Altenburgense separatim cufum.

1569. Constitutiones et decreta in synodo Salisburgensi, edita sub D. Ioanne Iacobo archiepiscopo. Dilingae 1574. 4.

1570. Concilium Mechliniense separatim cufum, itemque apud Cabassatum, Natalem Alex. et Harduinum.

1570. Synodus Guelpherbytana, vbi formula concordiae inter Saxonicas Suenicasque ecclesias condita fuit. Acta separatim prodire. Vide dissert. de actis scriptisque publicis ecclesiae Wirtemberg. p. 41.

1571. Conuentus Dresdensis Crypto-Calvinianorum, quos vocant, acta separatim cusa.

1571. Colloquium Franckenthalense cum Anabaptistis, separatim cufum.

1574. Torgauense apud Osiandrum et Hutterum.

1576. Acta conuentus Lichtenbergensis apud Hutterum.

1576. Declaratio concordatorum nationis Germanicae per Gregorium XIII. apud Cherubinum, Lunigium etc.

1576. Varia acta Maximiliani II. apud Lunigium.

A. 1576.

- A. 1576. Acta conuentus Maulbronnensis apud Hutterum et Osianderum. Vide libellum de actis scriptisque publ. eccl. Wirtemb. p. 41.
1576. Acta conuentus Torgensis apud Hutterum.
1576. Acta conuentus Riddagshufani apud eundem.
- [P] 1576. Synodus Antwerpensis, separatim cusa.
1576. Colloquium Ieuerense, a Selaeccero, Wigando et Feufkingio datum.
1577. Acta conuentus Bergensis apud Hutterum.
1577. Acta conuentus Sangerhusani apud eundem.
1578. Acta conuentus Tangermundensis apud eundem.
1578. Acta conuentus Langensaltzensis apud eundem.
1578. Colloquium Herzbergense ex editione Olcarii, non Serueftana, et Huttero.
1579. Conuentus Interbocensis apud Hutterum.
1579. Conuentus Torgensis apud Hutterum alibique. Ceterum acta ad formulam concordiae spectantia plurima prodire, quae recensere nunc non vacat. Habet et eiusmodi quaedam Goldastus. Dabimus hic et plura *avéxdoxa*.
1580. Vratislaviensis synodus separatim cusa, Vratislaviae 1585. 4. cum Vratislaviensis ecclesiae statutis synodalibus antiquis.
1581. Gregorii XIII. Constitutio de emendatione Calendarii apud Goldastum et Lunigium.
1582. Conuentus Erfurtenfis, vbi apologia formulae concordiae fuit confecta.
1583. Acta conuentus Quedlinburgensis apud Hutterum aliosque, quos longo agmine Schmidius recenset. Habentur eadem amplissima, sed manuscripta, in tabulario illustris consistorii Stutgardiani, vt taceam Lunigium, qui Recessum Quedlinb. exhibet.
1586. Concilium Cameracense apud Harduinum.
1586. Colloquium Mompelgardense, cuius fontes nuper ^{cc)} indicauimus.
1589. Badense, de quo itidem nouissime ^{dd)} egimus.
1590. Emmendingense a Fechtio datum.
1593. Neuburgense siue Bipontinum apud Hutterum.
1601. Ratisbonense apud Thuanum, Ludolphum, Hunnium, Cramerum, Tannerum aliosque, quos nuper citauimus, ^{ee)} et quos in partes celeberrimus Schmidius vocat. Cum post-colloquio.

Tt 2

A. 1606.

cc) De actis scriptisque publicis eccles. Wirtemberg. p. 79. seq.

dd) ib. p. 80.
ee) ib. p. 84. seq.

- A. 1506. Acta Donawerdenſia apud Londorpium et Meierum.
- [P] 1606. Pacificatio Viennensis cum Hungaris apud Meierum et in Hist. diplomatica eccl. Hung.
1607. Concilium Mechlinienſe ſeparatim cuſum, itemque apud Cabasutium, Natalem Alex. et Harduinum.
1609. Synodus Conſtantienſis ſub Iacobo epiſcopo Conſtantienſi. Prodiit Conſtantiae 1609. 4.
1609. Literae Maieſtatis Rudolphi II. apud Goldaſtum, Meierum et Lunigium.
1610. Vnio Halenſis ſive Heilbrunnenſis, cum actis reliquis apud Londorpium, Lunigiumque, et in Recueil des traités des paix.
1610. Liga Catholico - Romanorum imperii ſtatuum Herbipolenſis apud Londorpium, Meierum, Lunigium.
1610. Synodus Antwerpienſis et Argentoratenſis, omnes ſeparatim cuſae.
1610. Decreta ſynodalia dioceſis Auguſtanae, ſub D. Henrico, epiſcopo, promulgata editaque Dilingae 1611. 4.
1611. Acta Aquisgranenſia apud Meierum.
1612. Indultus primariarum precum Pauli V. apud Lunigium.
1613. Grauatina Statuum Romano - Catholicorum et Proteſtantium apud Londorpium, Meierum et Lunigium.
1613. Colloquium Durlacenſe ſeparatim aliquoties cuſum.
1615. Colloquium Neuburgenſe, de quo nuper egimus.
1618. Acta Pragienſia, Bohemica, Sileſiaca, Auſtriaca, apud Londorpium et in Recueil des traités des paix.
1620. Affecuratio Romano - Catholicorum apud Lunigium.
1620. Pauli V. indultus primariarum precum apud eundem Lunigium.
1620. Transactio Vlmienſis inter Ligiflas et Vnitos apud Londorpium et Lunigium, itemque in Recueil des traités des paix.
1625. ſqq. Oſnabrugenſes variae ſynodi apud Lunigium.
1625. Conuentus circuli Saxon. inferioris acta habent Londorpius et Adlzreiterus.
1627. Synodus Colonienſis, et
1628. Oſnabrugenſis ſeparatim cuſae.
1629. Pacificatio Lubecenſis apud Londorpium, et in Recueil des traités des paix.
1629. Edictum Reſtitutorium apud Londorpium, Meierum, Lunigium et in Recueil des traités des paix.

A. 1629.

[P] A. 1629. Compositio pacis Dillingensis.

1629. Pupilla Augustanae confessionis cum defensione contra compositionem Dillingensem.
1630. Replicā circuli Sueuici ad imperatoris edictum reſtitutorium per ICtos Tubingenses ſeparatim cuſa.
1631. Acta conuentus colloquiique Lipſienſis apud Londorpium, Meierum, Vogelium, Kromayerum, Calixtum, Lunigium, alios.
1635. Pacificatio Pragenſis apud Londorpium, Meierum, Vogelium, Lunigium, inque Corpore Receſſuum etc.
1638. Indultus primariarum precum per Vrbanum VIII. apud Lunigium.
1645. Colloquium Thorunienſe apud Calixtum, Hülſemannum, Prawdekium, a S. Hyacintho, Hartknochium, Calouium, Hoornbekium, Andreae, Jaegerum noſtratem.
1645. Pacificatio Lintzenſis cum Hungaris, in hiſtor. diplomatica eccleſ. Hungar.
1646. Receſſus Monafterienſis Ferdinandi III. apud Lunigium.
1648. Inſtrumentum pacis Weſtphalicae, cum Innocentii X. bulla et proteſtatione nunciū pontificii, in corpore reſeſſuum et apud Londorpium, Puſendorſium, Happeſium, Cortreium, Lunigium, etc. itemque in Recueil des traités des paix.
1651. Receſſus Norimbergienſis, quo pacificatio Weſtphalica executioni data fuit, apud Londorpium et Lunigium.
1651. Colloquium Rheinfeldenſe apud Valerianum Magnum et Haberkornium alioſque, quos reſert Schmidius.
1661. Caſſellenſe, ſeparatim cuſum, quod plurimis ſcriptis polemicis, quae Schmidius citat, occaſionem dedit.
1662. Decreta et ſtatuta dioceſanae ſynodi Colonienſis, ſub D. Maximiliano Henrico archiepiſcopo celebratae, edita ſeparatim Colon. 1666. fol.
1665. Decreta et conſtitutiones ſynodales eccleſiae et epiſcopatus Lauſannienſis per I. B. de Strambino epiſcopum confirmatae. Friburgi 1666. 4.
1695. Leopoldi et Innocentii XII. Conſtitutiones abuſum electionum ſacrarum concernentes apud Lunigium.

Articulus IV. Pacis Rysuicenſis Grauminaque ſtatuum imperii [P] proteſtantium hinc enata, quae in Antonii Fabri Staats-Cantzley et in electis iuris publici recensentur.

Acta Sileſiaca de a. 1706. ſeqq. apud eoſdem exſtantia itemque ſeparatim cuſa.

1715. Caroli VI. edictum contra iniurias, quois diuerſae fidei ſocii inconſulte ſe inuicem lacerant, apud Fabrum et Lunigium.

Et haec quidem sunt *Acta* illa, quae in vnum compingere, si hoc quidem viris doctis, si et bibliopolis, qui sumtus rebus dare velint, arrideat institutum, si et, quod primum praecipuumque est, vires valetudinemque largiatur nobis diuina bonitas, fert animus. Accedimus autem ad rem praeparati atque haud paruo ad hoc opus exornandum studio collato, qui non solum scriptores rerum Germanicarum omnes a Schardio, Pistorio, Reubero, Frehero, Goldasto, Canisso, Lindenbrogio, Vrstasio, Schiltero, Meibomio, Paullinio, Leibnitio, Ludewigio aliisque editos peruoluimus, sed et rerum ecclesiasticarum collectiones a Goldasto et Lunigio, maxime vero conciliorum collectoribus factas cum cura inspeximus atque euoluimus, etsi et in Goldasto siue fidem siue curam, in Lunigio id maxime, quod, vnde sua habeat, qui tamen, quae in prima parte Spicilegii ecclesiastici dedit, ex libris impressis mutuatus est, nullibi adscripsit, desideremus. Hinc, quae e Goldasto, quae inde e Baronio, quae et e Lunigio, qui data a prioribus documenta monumentaque in scenam foecundior ipse reduxit, dabimus, ad artis criticae diplomaticaeque trutinam reuocabimus, atque fontes, e quibus viri isti biberunt, sollicite, vbi id quidem nobis cognitum erit, indicabimus. Contulimus et, quae ex Londorpii, Meieri et Mülleri, Fabrique itidem aliorumque amplissimis compilationibus ad rem totius ecclesiae Germanicae, (particularium enim ecclesiarum Germanicarum acta publica heic enarrare nobiscum prorsus haud constituimus,) spectant. Nec tamen cogitare velimus quenquam, infinitorum fere voluminum hanc nostram collectionem fore, maxime, si acta ista colloquiorum et conuentuum, et Constantiensis Basileensisque conciliorum acta omnia haftenus edita, vt cetera iam taceamus, praelo dare aueamus. Dabimus enim saltem necessaria, dabimus certa, dabimus selecta. Colloquiorum et conuentuum acta, vbi prolixiora sunt, vbi et a litigantium vtraque parte data, coarctabimus, quantum res finit, et breuiabimus, ita tamen, vt rebus nihil decedere videatur, totumque opus paucis in forma maiore voluminibus constet. Germanica ob barbaros, qui [P] nostra non norunt, (ob hos enim vel maxime hunc laborem nostrum insumimus,) Latina ea fide, ad quam interpretes assurgere potest, faciemus. Vbiq; vero ab omni partium sectaeue studio, (quod profecto cane peius et angue nobis est, odio plus quam Vatiniano, quamdiu spiritus hos nostros artus reget, a nobis prosequendum,) nobis cauebimus, dexteritatisque nostrae et fidei, addimus et industriae curaeque nullo rerum fastidio nauseae aut longioris operis mora minuendae, cumulae, speramus, specimina exhibebimus, atque etiam subinde, quae hucusque lucem non conspexere, acta vel a viris doctis nobiscum communicata, vel e tabulariis publicis petita immiscebimus. Dissertationem praeliminarem primas facere paginas actaque ipsa praecurrere iubebimus, vbi de horum *authenticis* iuxta rerum temporumque ordinem atque de singulorum eorundem necessitate et vsu luculentius differeamus. Totum vero opus notis nostris, breuioribus licet, quae acta, vbi id quidem opus videbitur, illustrent explicentque, distinguemus, variaque et iuris subinde publici et iurisprudentiae ecclesiasticae capita, vbi fatemur, nos aliquando a viris doctissimis, (nondum enim sub incudem omnia heic satis reuocata sunt,) dissentire, maxime quod ius sacrorum inuestiturasque ecclesiasticas concernit, curate enucleabimus. Nec tamen, quae in conspectu hoc nostro notamus, singula exhibebimus, nisi ita viri eruditissimi, quorum consiliis assurgemus, exisimauerint. Scripsimus enim saltem hic omnia, ne quis clamet, haec vel illa omissa et neglecta a nobis esse. Enimuero sunt multa concilia Germanica et acta vetera parui

parui admodum ino nullius momenti, quibus profecto charta saltem maculatur, oculusque et studium lectoris fallitur. Dantur et talia conuentuum colloquiorumque acta, quae impune negligi possunt, in quibus tamen omnibus vel dandis vel omittendis prudentiorum atque etiam Bibliopolarum rationes spectabimus. Addidimus et quaedam concilia haud Germanica, maxime Romana, vbi ad res ecclesiae Germanicae momentum quoddam conferunt. Colloquia ^{f)} plurima conuentusque priuatos plane tacuimus atque pede sicco praeterimus, quae ea saltem, quibus publica constat [P] auctoritas, acta dare constitutum est. De necessitate atque vtilitate instituti nostri multa disserere cum iniuria lectorum nostrorum, prudentiorum saltem, coniunctum videri posset, cum norint omnes, nullam historiam accuratam solidamque dari posse, nisi quae ex *actis publicis* extrahatur. Sunt, qui hac ratione historiam Germanicam politicam post alios eosque itidem doctissimos viros nuper exposuere, (iam enim inde ab aliquo tempore magna lux studio huic, plaudentibus omnibus, qui literas amant, adfunditur,) viri plane eximii, *Burcardus Gotthelf Struve et Iacobus Carolus Spener*, hic olim, cum ante decem annos Musas Oxonienses ambo magno studio frequentarem, socius noster longe suauissimus desideratissimusque, qui ex *actis publicis* sua ambo depromere, adeoque *pragmaticam* rerum notitiam dedere, quae genuinum historiarum usum simul doceat. Scilicet ita viam nobis parare animus est ad historiam ecclesiae Germanicae vniuersalem conficiendam, quam, si ita rerum nostrarum rationes siuerint, seposito partium studio suamque in rem abire iussis sectae praeiudiciis, exarare olim forsitan nobis continget. *Acta* vero *publica* ecclesiae Germanicae nunc daturi rogamus viros doctos, quibus harum rerum studium familiare est, et qui in publicum egregiam notitiae, qua fulgent, suppellectilem conferre amant, ut, si videant, vel quaedam a nobis omissa esse, qualia vel maxime in pontificum romanorum actis, epistolis decretalibus bullisque, quarum collectiones omnes nondum possidemus, vel imperatorum romanorum constitutionibus, edictis rescriptisque, qui diligentiam rebus hic afferre volunt librorumque adfluxu gaudent, reperire poterunt, ea per literas nobiscum beneuole communicent, ut porro, quae superuacanea atque nullius momenti vsusque videbuntur adeoque in hac collectione omittenda, atro lapillo noſent, ut denique, si qua habeant inedita conciliorum, conuentuum vel colloquiorum acta, diplomata vel epistolas, ad ornandum hoc opus nostrum publicamque rem augendam vsibus nostris ea consecrent, denique vero de ordine rerum totiusque collectionis methodo ineunda placita sua nobiscum conferant. Quod restat, si hoc institutum adplausu eruditorum haud careat, novam addere collectionem, quae alterius appendix videri possit, poterimus, sua vtilitate et elegantia haudquaquam priori cessuram, vbi ecclesiae Germanicae veteris libros ecclesiasticos, missalia vetera, symbola, litanias antiquissimas et progressu temporum subinde variatas interpolatasque, codicemque canonum aliumque canticorum veterum ecclesiae Germanicae [P] et statuta eiusdem synodalia, Moguntina, Treuirensia, Colonienſia, Salisburgenſia, Argen-

^{f)} Colloquiorum religiosorum publice et priuati intra biua proxima saecula habitorum historiam et acta dare nouissime promisit vir celeberrimus D. Io. Michael Heinzeus in scheldiasmate hac de re edito Halae Magdeburgicae

1719. 4. Breuiorem eorum historiam singulari concinnatam studio debemus Reu. D. Io. Andreae Schmidio in tomo II. introductionis Casp. Sagittarii ad historiam ecclesiasticam p. 1495 - 1608.

Argentoratensis aliaque dabimus, adiectis quoque iis auctoribus Germanis antiquioribus, qui de divinis ecclesiae officiis ac ministeriis cultusque publici, prout olim is obtinuit, ratione scripsere, inter quos maxime Rabanus Moguntinus, Amalarius Treuirensis, Walafridus Strabo, Beruo Augiensis, Rupertus Tuitiensis, Radulphus de Vico et Hugo de S. Victore, (Micrologum enim Gallum fuisse recte existimavit Mabillonius,) eminent, adiectis et porro confessionibus praecipuis recentioribus protestantium, tum qui Augustanam profitentur confessionem atque maximam partem sua sibi habent doctrinae christianae corpora, commune illud primum, postea Philippicum, Pomeranicum, Prutenicum, Thuringicum, Iulium, Wirtembergicum, ut alias confessiones particulares taceamus: tum qui Reformationum titulo gaudent, tum etiam Anabaptistarum, additis quoque ordinationibus praecipuis ecclesiasticis, inter quas formula Missae Wittebergensis, a Martino Luthero confecta, et reformatio Hermannii Colonienfis primas tenent: additis denique actis controuersiarum particularium et litium theologicarum praecipuis, maxime vero iis, quae *Adiaphoristica*, *Interimistica*, *Antinomistica*, *Maioristica*, *Synergistica*, *Ofiandrina*, *Flaciana*, etc. quae et *Crypto-Caluiniano* faceto nomine, quae *Irenica*, quae *Tubingensis*, quae *Calixtina*, quae *Terministica*, quae denique *Pietistica* ab insauita illa ineptaque *Pietismi*, quem adpellant, secta adpellaueris. Sed ab his quidem latius nunc enarrandis calamum facile abstinemus, idque vnicum moneamus, iis typis, si quidem adsint, qui sumtibus haud parcant, bibliopolae, omnia exscriptum iri, quae elegantiam et nitorem Belgicorum, Anglicorum vel Gallicorum haud infeliciter imitentur, cum exterorum magis quam ciuium nostrorum gratia hoc, quicquid est operis, suscipiamus. Iam vero e vestibulo rerum et propylaeo vel tandem egredimur, qui aedificii amplissimi vastissimique molem e longinquo saltem spectandam dedimus, et ostia heic claudimus, teque, lector beneuole, ut conatibus hisce nostris faueas, rogamus.

[Subiungere placet concilia, in aliis terris habita. De conciliis et synodis, in *Belgio* habitis, praecipue de synodo *Dordracena* plura variorum exstant scripta, quorum inscriptiones reperies in cat. bibl. Bünau. l. c. p. 290. sq. ubi etiam scripta nonnulla, quae in utramque partem disputata continent, adducuntur. Hoc autem loco tantum modo memorari possunt:

Acta et scripta synodalia *Dordracena* ministrorum Remonstrantium in foederato Belgio. Harderuici sine anni nota, 4.

Acta synodi nationalis *Dordrecht* habitae a. 1618. et 1619. Accedunt plenissima, de quinque articulis, tam exterorum, quam provincialium theologorum iudicia. Hanou. 1620. 4.

De conciliis, synodis et colloquiis in Heluetia habitis.

Ex multis, in cat. bibl. Bünau. l. c. p. 291. sqq. memoratis scriptis, h. l. indicare sufficiat:

Concilii *Lausannensis*, a. 1448. habiti primum decretum, in *Edm. Martene*, et *Vrf. Durandi* collect. ampliss. vet. scriptorr. tom. VIII. col. 995. sqq. Paris. 1733. fol.

Io.

Io. Salats, Gericht-Schreibers zu Lucern, historische Nachricht von dem den 29. Jenner a. 1523. zu Zürich gehaltenen Religions-Gespräche: in *Io. Conr. Fueslin*s Beyträgen zur Erläuterung der Kirchen-Reformations Geschichte des Schweitzerlandes, part. II. p. 80. sqq. Tiguri, 1742. 8.

In *Hungaria*:

Cároli Peterfey sacra concilia ecclesiae romano-catholicae in regno Hungariae celebrata ab a. 1016. vsque ad a. 1715. acced. regum Hungariae et Legatorum fedis apostolicae constitutiones eccles. tom. I. ab a. 1016-1544. Viennae 1742. fol. tom. II. ab a. 1657-1734. Poson. 1742. Haec voll. ait *J. G. Walch*. l. c. pag. 836. cum iudicio legenda sunt, quum auctor nimium indulgeat prauis animi adfectibus religionis causa, atque in lutheranorum reformatorumque sacrorum socios acerbius inuehat.

Leges ecclesiasticae regni Hungariae et prouinciarum adiacentium, opera et studio *Ignatii Comitis de Batthyán* — collectae et illustratae, tom. I. Carlsburg. 1785. fol. Leges eccles. a concilio Sardicensi vsque ad a. 1076. regiae constitut. ab a. 1092-1729. Hunc tantum tomum memorat *Noesselt*. l. c. pag. 562. sq. num vero plures in lucem emissi sint, dicere nequeo.

In *Polonia*.

Acta conuentuum et synodorum, in maiori Polonia a *Diffidentibus* celebratarum, edidit *Io. Iac. Scheidemantel*, Vratislau. 1778. 8. Multarum synodorum particularium in Polonia Prussiaque habitarum acta et colloquia collegit *Franck* in cat. bibl. Bünaui. l. c. p. 293. sqq. et *Planck* l. c. p. 274. monet; acta synodorum, in Septemtrione habitarum, nondum esse coacta; docetque, in quibus opp. plura sint dispersa. *Harl.*]

CAP. V. T. III.

SYNOPTICAE VETERVM DE SYNODIS, VNIVERSALIBVS
MAXIME, RELATIONES. 7

Latinorum Isidori Hisp. Gelasii, Gregorii M. libri diurni pontificum, nec non Bedae et Freulfi. 1. Graecorum Germani CPol. 2. Nicephori CPol. 3. Photii CPol. 4. Anonymi. 5. Nili Rhodii. 6. De ineditis Photii Tyrrii, Maximi, Mich. Pselli. 7. Synodicon vetus, vulgatum a Iohanne Pappo. 8.

(Cum supplementis G. C. Harles.)

I.

Quatuor concilia vniuersalia amplecti se, profitetur Isidorus Hisp. lib. VI. etymolog. c. 16. cuius verba laudant Gratianus dist. 15. Iuo libro 2. Pannorminae, alique iuniores. Inter cetera autem concilia, quatuor esse scimus venerabiles synodos, quae totam principaliter fidem complectuntur, quasi quatuor euangelia, vel totidem paradisi flumina. Harum prima Nicaena.

a) Conf. catal. bibl. Bübau. III. vol. 1. p. 231. sq. I. G. Walch bibl. theol. select. III. p. 837. sq. et Chr. Guil. Franc. Walch. Entwurf einer vollst. Historie der Kirchenversamml. p. 41. sq. — De synodis et synodicis scriptis multa repertiuntur in variis catalogis MSS. codd. Hoc loco quosdam memorabo codd. in Matthaei notitia codd. gr. Mosquens. p. 331. sq. cod. LVI. in 4. nr. 8. ἐν τῶν συνοδικῶν κηρίων Alexii, patriarchae oecumenici: inc. οἱ τὰς διγάμους εὐλογήσαντες et nr. 15. διάταξις συνοδικῆ περὶ διευτερογαμίας inc. τίμουν ἀναγ τὸν γάμον nr. 18. συνοδικὸν σημάδιον ἐπὶ τῇ εὐαγγελίᾳ τῆς νεαρᾶς μηνὶ ἀπριλίῳ καὶ ἡμέρᾳ β. Ἰνδιαν. id. προκαθήμενος λαὸς — πατριάρχης ἐν τοῖς δεξιῶν ἀλεξιακοῖς κατηχημένοις συνεδριάζοντων τῇ μεγάλῃ ἀγιοσύνῃ αὐτῆ ἀρχιερέων, τῶ γαγγρῶν etc. inc. οἱ καθαρὰς καὶ ἀμώμους — Montfauc. in bibl. Coislin. p. 193. cod. CXX. fol. 28. de sanctis et oecumenicis synodis: init. πρώτη σύνοδος γέγονεν οἰκουμένη ἐν Νικαίᾳ: sex numerantur synodi, et fol. 31. loca ex synodo Carthaginiensi, ex sexta synodo; — p. 85. sqq. vbi part. I. cap. 2. multi recensentur codd. in quibus continentur synodi,

libri canonum et rituum, in cod. XXXIV. sunt collectiones canonum et alia quaedam; et quidem fol. 2. monitum de non seruato in synodorum canonibus temporum ordine, ob quarundam synodorum prae ceteris dignitatem; definit prologus I. in catalogum decem synodorum, ex quorum canonibus haec collectio partim constat, adnotatis anno et canonum numero; fol. 23. iterum fusius de septem prioribus synodis oecumenicis, quo tempore, et quam ob causam fuerint celebratae, qui ipsis insignes interfuerint, qui in ipsis damnati haeretici, eorum dogmata, ipsisque opposita a synodis doctrina orthodoxa; tum definitiones synodorum Chalcedonenfis, CPolitanarum II. et VI. Nicaenae II. etc. — p. 581. cod. CCCLXXIV. fol. 315. de synodis oecumenicis septem: — pag. 102. cod. XXXVI. expositio omnium conciliorum secundum ordinem temporum, et duplex syntagma canonum, alterum breuius, vt in cod. XXXIV. alterum fusius, in quod canones ciuiles, ad vnumquodque caput pertinentes, non indicantur solum, sed integri adferuntur, et fol. 307. acta cuiusdam synodi, CPoli con-

Nicaena synodus CCCXVIII. episcoporum, Constantino Augusto imperante, peracta est; in qua Arianæ perfidias condemnata blasphemia; quam de inaequalitate Sanctæ Trinitatis idem Arius adferebat: consubstantialem Deo patri Deum filium eadem sancta synodus per symbolum definiuit. Secunda synodus CL. patrum sub Theodosio seniore Constantinopoli congregata est,
V v 2 *quæ*

congregatae sub Alexio Comneno, vt tolleretur offendiculum: atque ex cod. XXXVI. edidit Montfauc. p. 103. sqq. decretum editum circa unionem synodi cum Leone Chalcedonensi, et circa piam sententiam de adoratione SS. Starum imaginum ab imperatore Alexio Comneno, gr. et lat. — p. 112. in cod. XXXVII. synodi Sardicensis, Antiochena, et in templo Theologi celebrata: — p. 191. in cod. CXVII. loca ex synodis Laodicensi, Carthaginensi, Chalcedonensi, Neocaesariensi, et Ancyrana; — p. 111. in Niconis collectanea, in codd. XXXVII. et p. 198. CXXII. loca ex synodis Antiochena, Sardicensi, et septima aliisque; — p. 563. in cod. CCCLXIV. variarum synodorum canones. — *Venetis* in bibl. Marc. cod. CDXCVII. conciliorum synoptica collectio; synodorum XVI. quæ recensentur in hoc cod. indicem dedit confector cat. codd. gr. Marc. p. 260. — Ibid. in pluribus bibl. *Nantian*, codd. adseruantur *canones synodici*. v. ind. ad cat. codd. gr. Nau. p. V. — *Florentiae* in bibl. Laurent. multis codd. sunt variorum conciliorum canones et acta aut excerpta quæ a *Bandinio* in cat. codd. gr. Laurent. passim in vol. I. et vol. III. recensentur, (v. indic. ad vol. III. p. 489. sq.) in his in codd. XXII. et XL. pluit. 5. collectio canonum septem conciliorum oecumenicorum et aliorum prouincialium: v. *Bandin.* vol. I. p. 46. et 70. sq. et excerpta, vol. III. p. 19. 20. 295. ac 324. — *Leidae* in bibl. publ. inter codd. Vossian. *αἱ ἐπιστολὴς τῶν μεγάλων καὶ οἰκουμενικῶν συνόδων καὶ τῶν τοπικῶν*, manu Patricii Iunii, et aliquid de V. synodo; v. cat. bibl. Leid. p. 402. nr. 8. atque 18. et p. 393. nr. 49. lat. index conciliorum XVII. — tum p. 392. nr. 184. excerpta ex synodis, conciliis etc. ib. nr. 172. catalogus latinus conciliorum alphabetic. quo nomina concilior. praecipuorum, loca et tempora, quibus singula existerunt, breuiter indicantur; p. 329. nr. III. — ibid. in cod. bibl. publicæ de quatuor principibus conciliis. — *Vindobon.* in cod. caes. XLV. nr. 44. anonymi notitia septem conciliorum oecumenicorum ex variis scriptis collecta; nr. 46.

anonymi recensio compendiarie conciliorum ab orthodoxis et haereticis celebratorum, in duas classes distincta, et circa a. Ch. 652. quo ipse vixit, desinens; et nr. 47. anonymi notitia conciliorum generalium ac prouincialium usque ad concilium oecumenic. quintum inclusue, v. *Lambec.* VIII. p. 930. sq. 934. sq. (vbi recensitionem compendiarie integram graece exhibet,) et p. 935. sq. — Ibid. in cod. CCXVII. nr. 4. codd. CCXLVI. nr. 20. CCXLVIII. nr. 13. CCV. nr. 3. et cod. XLVIII. nr. 9. anonymi epitome historiae conciliorum. v. *Lambec.* V. p. 103. (vbi ostendit, id opusculum diuersum esse a Photii synopsi histor. VII. concilior. generalium,) p. 250. 291. 14. et VIII. p. 963. Inc. *ἡ συντομία τῶν οἰκουμενικῶν*. v. infra §. V. — ibid. in cod. LIII. nr. 30. anonymi narratio brevis de septem conciliis oecumenicis, simul etiam de concilio oecumen. VIII. et de concilio CPolitano contra Baarlamum et Acindynum, a. C. 1341. celebrato. v. *Lambec.* VIII. p. 1018. — In cod. CCCXXIV. narratio compendiarie de sex conciliis generalibus, una cum Acoluthia in VII. synodum oecumenicam, et alia Acoluthia in sex priora concilia oecumenica. v. *Lambec.* V. p. 600. sq. ac p. 238. nr. 16. cod. CCXLIV. anonymi Professio fidei christianae orthodoxae sec. VII. prima concilia oecumen. quarum synopsis historica est inserta. — Synodi variae particulares in pluribus codd. Vindob. a *Lambecio* VI. part. 1. enumeratis. v. indic. I. ad illud vol. pag. 151. sq. voc. *synodi*, et infra ad §. VIII. fin. — *Oxon.* in bibl. Bodlei. sec. cat. MSS. Angliae etc. I. sunt plures codd. de synodis, ex gr. *Barocc.* LXXVI. de VII. synodis oecumen. — CXI. fragm. ex actis synodi oecum. quartae et aliarum; — CXXXI. declaratio synodi 318. patrum contra Paulum Samosatenum; — cod. LXXXVI. argumentum s. occasio synodorum vniuersalium et particularium, variorumque conciliorum canones, ac *Symeonis magistri* epitome canonum tam apostolorum quam conciliorum; — ibid. in cod. *Guil. Landi* XXXI. f. nr. 691. dicti cat. *synodicum*, continens in epitome omnes syno-

quae Macëdonium Spiritum sanctum Deum esse negantem, condemnans, consubstantialem patri et filio spiritum sanctum demonstravit, dans symboli formam, quam tota Graecorum et Latinorum confessio in ecclesiis praedicat. Tertia synodus Ephesina prima CC. episcoporum sub Iuniora Theodosio Augusto edita est, quae Nestorium, duas personas in Christo adserentem, iusto anathemate condemnauit, ostendens, manere in duabus naturis unam Domini nostri Iesu Christi personam. Quarta synodus Chalcedonensis DCXXX. sacerdotum sub Marciano principe habita est; in qua Eutychem Constantinopolitanum abbatem, verbi Dei et carnis unam naturam pronunciantem, et eius defensorem Dioscorum, quondam Alexandrinum episcopum et ipsum, rursus Nestorium cum reliquis haereticis una patrum sententia damnauit, praedicans eadem synodus Christum Dominum de virgine sic natum, ut in eo substantiam diuinam et humanam consueamus naturae. [P] Hae sunt quatuor synodi principales, fidei doctrinam plenissime praedicantes. Sed, et si qua sunt concilia, quae sancti patres spiritu Dei pleni sanxerunt, post istorum quatuor auctoritatem, omni manent stabilita vigore; quorum gesta in hoc opere condita continentur. Ante Isidorum Gelasius in synodo Rom. (a. 493.) apud eundem Gratianum loco laudato, Burchardum lib. 3. decreti c. 220. Iuonem etc. Quamuis aliud fundamentum nemo possit ponere, praeter id, quod positum est, quod est Christus Iesus, tamen ad aedificationem nostram eadem sancta romana ecclesia, post illas veteris vel noui Testamenti, quas regulariter suscipimus, etiam has suscipi non prohibet scripturas: Sanctam synodum Nicaenam trecentorum XVIII. patrum, mediante maxime Constantino Augusto, in qua Arius haereticus condemnatus est; Sanctam synodum Constantinopolitanam, mediante Theodosio Seniore Augusto, in quo Macedonius haereticus debitam damnationem excepit; Sanctam synodum Ephesinam, in qua Nestorius damnatus est, cum consensu beatissimi Caelestini papae, mediante Cyrillo Alexandrinae sedis antistite, et Arcadio episcopo ab Italia destinato; Sanctam synodum Chalcedonensem, mediante Martiano Augusto et Anatolio Constantinopolitano episcopo, in qua Nesto-

synodos orthodoxas ab apostolis usque ad octauam CPoli habitam, sub Photio; in cod. XXXVIII. f. nr. 961. cat. synodorum complurium capita; — in Bodlei. cod. XCIV. f. nr. 2877. cat. ex synodico, quod legitur dominica orthodoxiae in magna ecclesia; item VII. SS. oecumenicae synodi. — in cod. Bodlei. MMCCCLV. actus etc. acta synodorum national. sub Henrico II. rege. — cod. MMDCCLXXVII. septem synodi oecumen. — cod. MMMCXVII. expositio in synodos, lat. add. indic. ad illum cat. voc. Concilia. — Cantabrig. in collegii S. Benedicti cod. XXXII. f. nr. 1308. cat. part. II. de synodis; ibid. in cod. GCXXI. f. nr. 1481. cat. liber synodorum cum quibusd. canonibus; in eod. catal. vol. II. nr. 5905. in cod. Th. Gale LXXI. de synodo V. et VI. cum scholiis Balsamon. et multorum conciliorum canones, plerique cum scholiis; — nr. 9198. in cod. XII. Jo. Mori, liber synodicum peruectus, in quo multarum, quae nominantur, synodorum

atque conciliorum canones aliaque continentur. add. cod. CXXXVII. Dublin: coll. Trinit. f. nr. 277. cat. vt multos alios praeteream codd. v. indic. ad id vol. II. part. 1. et 2. voc. canones et concilia. Similis collectio, a Io. Zonara facta, Monac. in codd. Bauar. XLV. et XLVI. v. Hardt. in Aretini Beyträgen etc. a. 1803. part. 5. p. 41. et 46. vt alios codd. Bauar. in quibus canones aut acta synodorum atque concilior. variorum existant, et quos cel. Hardt. passim recenset, silentio praetermittam. — Paris. in bibl. publ. god. DLXXII. nr. 19. synodicon breue, incip. a synodo Antiochena a. 274. adu. Paul. Samosatenum habita et desinens in concilio VII. oecumen. Ad reliquos codd. Paris. noscendos, adeat huius generis litterarum cupidus ind. ad cat. MSS. regg. Paris. et, qui adhuc in aliis custodiuntur biblioth. consulta ille Montfaucon. in Bibl. biblioth. MSS. Nam breuitatis studio solum abrumpere cogor. Harl.

Nestoriana et Eutychiana haeresis simul cum Dioscuro, eiusque complicibus damnatae sunt. Sed et si qua sunt concilia a sanctis patribus haecenus instituta, praeter istorum quatuor auctoritatem, et custodienda et recipienda decreuimus.

S. Gregorius magnus addit quintam synodum lib. I. regesti epist. 24. cuius verba idem laudat Gratianus: Sicut sancti euangelii quatuor libros, sic quatuor concilia suscipere et venerari me fateor: Nicaenum scilicet, in quo peruersum Arii dogma destruitur; Constantinopolitanum quoque, in quo Eunomii et Macedonii error conuincitur; Ephesinum primum, in quo Nestorii impietas iudicatur; Chalcedonense vero, in quo Eutychis Dioscorique prauitas reprobat, tota deuotione complector, integerrima adprobatione custodio: quia in his, velut in quadrato lapide, sanctae fidei structura consurgit, et cuiuslibet vitae atque actionis norma consistit. Quintum quoque concilium pariter veneror, in quo epistola, quae Ibae dicitur, erroris plena reprobat, in quo Theodorus personam mediatoris Dei et hominum in duabus substantiis separans, ad impietatis perfidiam cecidisse conuincitur; et in quo scripta quoque Theodoriti, per quae beati Cyrilli fides reprehenditur, ausu dementiae prolata, refutantur. Cunctas vero, quas praefata veneranda concilia personas respuunt, respuo; quas venerantur, amplector: quia, dum vniuersali sunt consensu constituta; se, et non illa destruit, quisquis praesumit aut solvere, quos religant, aut ligare, quos soluunt.

[P] Sextam synodum adiungunt Beda libro de temporibus siue sex aetatibus mundi tom. 2. opp. p. 116. et Frencisus capite vltimo Chronici. Bedae verba haec sunt: Agatho papa ex rogata Constantini Heraclii et Tiberii principum piissimorum, misit in regiam urbem legator suor, in quibus erat Ioannes, romanae ecclesiae tunc diaconus, non longe post episcopus, pro adunatione facienda sanctarum Dei ecclesiarum. Qui benignissime suscepti a reuerendissimo fidei catholicae defensore Constantino, iussi sunt, remissis disputationibus philosophicis, pacifico colloquio de fide vera perquirere, datis eis de bibliotheca Constantinopolitana cunctis antiquorum patrum, quos petebant, libellis. Adfuerunt autem et episcopi CL. praesidente Georgio patriarcha regiae urbis, et Antiochiae Macario. Et conuicti sunt, qui unam voluntatem et operationem adstruebant in Christo, falsasse patrum catholicorum dicta perplurima. Finito autem confictu, Georgius correctus est. Macarius vero cum suis sequacibus, simul et praedecessoribus Cyro, Sergio, Honorio, Pyrrho, Paulo et Petro anathematizatus, et in locum eius Theophanius, abbas de Sicilia, Antiochiae episcopus factus. Tantaque gratia legatos catholicae pacis comitata est, ut Ioannes Pertuensis episcopus, qui erat unus ex ipsis, dominica octavarum paschae missas publice in ecclesia S. Sophiae coram principe et patriarcha latine celebraret. Haec est sexta synodus vniuersalis Constantinopoli celebrata, et graeco sermone conscripta, temporibus papae Agathonis, exsequente ac residente piissimo principe Constantino intra palatium suum, simulque legatis apostolicae sedis et episcopis CL. residentibus. Prima enim vniuersalis synodus in Nicaea congregata est contra Arium, CCCXVIII. patrum, temporibus Iulii papae sub Constantino principe. Secunda in Constantinopoli CL. patrum, contra Macedonium et Eudoxium, temporibus Damasi papae et Gratiani principis, quando Nestarius eidem urbi est ordinatus episcopus. Tertia in Epheso CC. patrum Nestorium, Augusta urbis episcopum, sub

Theodosio magno principe et papa Caelestino. Quarta in Chalcedone, patrum DCXXX. sub Leone papa, temporibus Martiani principis, contra Eutychem nefandissimorum praesulem monachorum. Quinta item Constantinopoli, temporibus Vigilii papae, sub Iustiniano principe, contra Theodorum et omnes haereticos. Sexta haec, de qua in praesenti diximus. Freculphus tom. 14. bibl. patrum edit. Lugd. p. 1194. Ut omissa superius paulisper repetamus, quae sint uniuersales sex synodi, quas totus oriens recipit et concelebrat, qui catholicam fidem sana mente retinent, ostendamus. Prima enim uniuersalis synodus in Nicæa congregata est contra Arium, CCCXVIII. patrum, temporibus Iulii papae sub Constantino principe. Secunda in Constantinopoli, CL. patrum, contra Macedonium [P] et Eudoxium, temporibus Damasi papae et Gratiani principis, quando Nestarius eidem urbi est ordinatus episcopus. Tertia in Epheso, CC. patrum contra Nestorium Augustae urbis episcopum, sub Theodosio Magno principe, et papa Caelestino. Quarta in Chalcedone, patrum DCXXX. sub Leone papa temporibus Martiani principis contra Eutychem, nefandissimorum praesulem monachorum. Quinta item in Constantinopoli, temporibus Vigilii papae sub Iustiniano principe, contra Theodorum et omnes haereticos. Sexta synodus uniuersalis Constantinopoli celebrata, et graeco sermone conscripta, temporibus papae Agathonis, exsequente ac residente piissimo principe Constantino, intra palatium suum, simulque legatis apostolicae sedis et episcopis CL. residentibus. Disertissime autem liber diurnus^{b)} romanorum pontificum in professione fidei prima p. 28. Sancta quoque uniuersalia concilia Nicaenum, Constantinopolitanum, Ephesinum primum, Chalcedonense, et secundum Constantinopolitanum, quod Iustiniani piae memoriae principis temporibus celebratum est, usque ad unum apicem inmutata seruare. Et una cum eis pari honore et veneratione sanctum sextum concilium, quod nuper Constantino piae memoriae principe, Agathone apostolico praedecessore meo conuenit, medullitus et plenius conseruare, quaeque vero praedicauerunt praedicare, quaecunque condemnauerunt, ore et corde condemnare. In professione secunda p. 39. Inter haec veneranda uniuersalia quinque concilia etiam sanctum sextum concilium uniuersale centum septuaginta quinque venerabilium praesulum praedicamus, quo, fauente Deo, et votum piae memoriae magni principis nostri Domini Constantini clementer implente, in urbe regia, eo praesidente, celebratum est, cui apostolicae recordationis Agatho papa per legatos suos et responsales praefuit, cuius venerabilem tomum celebriter adsequentes, eos, qui nouo et haeretico dogmate immaculatam Dei ecclesiam polluere nitebantur, et errasse manifestius probauerunt, et cum sui erroris auctoribus atque fautoribus, perpetuo anathemate damnauerunt.

Recte atque veraciter statuentes, sicut duas unius Domini nostri Iesu Christi naturas, id est, Deitatem et Humanitatem, cuius duas natiuitates esse cognoscimus, de patre videlicet, ex aeterno; de matre, de qua humanitas ei accessit, ex tempore: ita duas quoque substantias unius eiusdemque personae confitemur, iuxta subsistentiam unitas, ex quibus et in quibus idem Dominus noster Iesus Christus filius Dei, et adnunciatur, et creditur: [P] quia totus Deus totus factus est homo, et in suis integer manens, etiam in nostris perfectus adparuit, absque solo

b) Liber Diurnus romanorum pontificum, ab Garnerii Parif. 1680. 4. Scriptus ei videtur ex huone, Gratiano, Anselmo Lucensi aliisque laudatus, lucem primum vidit cum notis Ioannis vsu octauum saeculi.

solo peccato, quia in se saluare totum hominem venerat; ita quoque et duas naturales habere voluntates duasque naturales operationes, secundum sanctorum patrum doctrinam, decreuerunt.

Auctores vero noui haeretici dogmatis Sergium, Pyrrhum, Paulum et Petrum Constantinopolitanos, una cum Honorio, qui prauis eorum adseritionibus fomentum impendit; pariterque et Theodorum Pharanitanum, et Cyrum Alexandrinum, cum eorum imitatoribus, simulque et hos, qui haeretica dogmata contra veritatem fidei synodaliter declaratam atque praedicatam, pertinaciter defendebant.

Pessimum etiam et Deo odibilem Macarium, (cum eius discipulo, et magistro impietatis, Stephano, et Polychronio deliro sene, nouo Simone.) cum omnibus haeticis scriptis atque sequacibus nexu perpetui anathematis deuinxerunt, qui unam execrabili ter adferebant voluntatem, et unam operationem in Christo; quam neque diuinam, neque humanam, neque inconditam, neque conditam poterant demonstrare, sed velut confusam atque congregatam. Sicut de naturis impius Eutyches, ita de naturalibus voluntatibus atque operationibus Christi, iuxta haeticorum praestigias, nitebantur defendere.

Sed et eos, qui unam simul et duas voluntates et operationes in Christo dicere praesumebant, siue nec unam, nec duas; vel qui proprietates naturarum Christi confundere vel extinguere nisi sunt, vel nituntur, pari cum eis anathemate multauerunt.

Propterea quosque, vel quaeque sancta sex vniuersalia concilia abiecerunt, simili etiam nos condemnationis porcellimus anathematis.

Cum supra fati haeticis, Sabellium, Paulum Somofatenam, Marim Persam, Montanum, Donatum, Eunomium, Nouatum, Sabbatium, Acacium, Anthimum, Iulianum Haliarnasseum, Theodosium, Gaianum, Priscillianum, Pelagium, Caelestium, et Iulianum, eorum discipulum, et cum eis simul omnes haeticos eorumque simul sequaces execramur ac condemnamus.

Quosque vero, vel quaeque eadem sex sancta concilia susceperant, ut rectae fidei conforter suscipimus, et cum eadem reuerentia, ore et corde veneramus. Et in professione tertia pag. 50. Ad haec vero suscipio et amplector et veneror definitionem, quam, Deo auspice, fecit sancta et vniuersalis ac magna sexta synodus, quae nuper in regia Constantinopoli vrbe, in qua et apostolicae sedis legatos praesidere manifestum est, quae [¶] et per decretum christianissimi, ac piissimi, a Deoque coronati Constantini principis congregata est, et quae suscepit, suscipio, et quae vel quos abiecit, abiicio, similiter et quos anathematizauit atque damnauit, anathematizo et damno.

Et hanc denique, dilectissimi, orthodoxae atque apostolicae fidei normam in omnibus tenentes, atque spiritalium patrum, lucidissimis veluti saeculi luminaribus, sacris inhaerentes doctrinis, oportet nostrae humilitatis religiosa deuotione, quae eorum magisterio, illustrante superna gratia, corde concepimus, ore etiam libere confiteri, ut in die aduentus Domini et Salvatoris nostri Iesu Christi a dextris consistentes, illam desiderabilem de euangelio mereamur vocem

vocem audire, dicentem: Venite, benedicti patris mei, percipite regnum, quod vobis paratum est de origine mundi.

Denique septima et octava synodus adiungitur in recentiore professione pontificia, quam cum libro diurno vulgavit Garnerius p. 28. *Sandtaque otto vniuersalia concilia, id est Nicaenum, CPolitanum et Ephesinum primum, Chalcedonense, quintum quoque et sextum CPolitana, et septimum item Nicaenum, octauum quoque CPolitanum usque ad unum apicem immutilate seruare.*

II. Graecas synopses conciliorum, siue breues de synodis vniuersalibus commemorationes, vt distinctius referam, prima est *Germani*, patriarchae ab a. C. 715-730. CPolitani, *de sex synodis oecumenicis, περί τῶν αἰγιῶν οἰκουμενικῶν συνόδων, πόσαι εἰσὶ καὶ πότε, καὶ διὰ τί συνεθροίσθησαν, quot, quando et quare fuerint congregatae?* Incipit: *Χρὴ πάντα Χριστιανὸν γινώσκειν ὅτι ἔξ.* Prodierat sine nomine auctoris, cum *Henr. Iustelli* versione ad calcem Noino-Canonis Photiani, Paris. 1615. 4. p. 180-183. et 283-287. et in biblioth. canonica Voëlli et Iustelli, Paris. 1661. fol. tom. 2. p. 1161-1165. recusa in *Harduini* conciliis tom. 5. p. 1458. seruata Iustelli versione, quam retinuit etiam *Steph. le Moyne*, qui ex codicis Oxoniensis fide scriptum hoc in Variis Sacris tom. 1. p. 81-123. iterum vulgatum, Lugd. Bat. 1685. 1694. 4. auctori suo Germano restituit, et nonnulla suppleuit, quae Iustellus et Harduinus non habent, vt de quinta synodo p. 76. verba: *μεθ' ὧν καὶ τὴν Ἰβὰ λεγομένην Ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Πέρσιν γεγραμμένην Μαρίην ἀπεβρίζωσεν, ὡς ἔ μόνον ὁρθῶν δογματῶν ἀντίπαλον, ἀλλὰ καὶ πάσης ἀσεβείας συμμετόχον.* Cum quibus epistolam, quae ab Iba dicebatur scripta ad Marin Persam, non tantum vt contrariam orthodoxae doctrinae, sed vt omni impietate refertam erasit et eradicauit. Et p. 79. 80. clausulam:

[P] Hae vero descriptae sunt sex sanctae et oecumenicae synodi, ad maiorem instructionem eorum, qui laboribus indulgent. Dictum est autem, quando, quare, quibus in locis fuerunt congregatae, quos et quae dogmata anathematizauerunt, quales orthodoxas doctrinas confirmanerunt. Beati vero, et ter beati omnes, qui diuina dogmata ab illis sancita indubitante corde custodiunt, et blasphemias doctrinas ab illis damnatas et reprobatae detestantur, perspicue et insigniter concomitante praeceptorum diuinorum impletionem et obseruantiam. Quae immobiliter et firmissime custodientes, faxit, vt nos omnes sine condemnatione sistamur coram tremendo et terribili tribunali Christi veri Dei nostri, cui et Deo patri simul cum illius spiritu

Ἰδὲ πρὸς μέγιστα γινώσκον τῶν φιλοπόνων ἐγγράφησαν αἱ αἰγιαὶ ἐξ οἰκουμενικῶν συνόδοι, πότε καὶ διατί καὶ ἐν ποίοις τόποις συνεθροίσθησαν, καὶ τίνας ἀνεθεμάτισαν μετὰ τῶν δογματῶν αὐτῶν, καὶ τίνα ταῦτα ὑπερχεσι, καὶ ποῖα δόγματα ὁρθόδοξα ἐβεβαίωσαν. Μακάριοι ἐν καὶ τρισμακάριοι πάντες οἱ ἀδιασάκτω καρδία, τὰ ὑπ' αὐτῶν κυρωθέντα φυλάττοντες θεῖα δόγματα, καὶ τὰ ὑπ' αὐτῶν κατακριθέντα βδελυσσόμενοι βλάσφημα δόγματα, προδήλως συνεπομένης καὶ τῆς τῶν δεσποτικῶν ἐντολῶν ἐκπληρώσεως, ὧν γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἀκλίνας γενομένους φύλακας ἀκατακρίτως παραστῆναι τῷ φοβερῷ καὶ φορικῷ βηματικῷ Χριστῷ τῷ ἀληθινῷ Θεῷ ἡμῶν, μεθ' ἑ τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ ἅμα τῷ παναγίῳ καὶ ζωοποιῷ καὶ ὁμοε-

sanctissimo, vivificante consubstantiali, gloria, honor, potentia, nunc et semper et in infinita sit saecula. Amen.

ἡμοῖς αὐτῷ Πνεύματι, δόξα, τιμὴ, κράτος, νῦν καὶ αἰεὶ καὶ αἰς τοὺς ἀτελευτήτους αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

III. In *Nicephori* CPolitani, (quem patriarcham fuisse constat ab a. C. 806. ad 815.) Epistola synodica ad Leonem III. papam, septem synodi breuiter describuntur et probantur hunc in modum:

Salubriter praeterea reuerenterque veneror, et amplector septem sacras et oecumenicas synodos: omniaque supernaturalia et salutaria dogmata et decreta, quae a sanctis et diuinis patribus nostris, quos olim spiritus sanctus ad ecclesiam suam regendam pascendamque [P] instituit, in illis exstant sancita et determinata.

Inprimis quidem sacram trecentorum et octodecim celeberrimorum patrum synodum, qui quondam apud Nicaeam ciuitatem, contra implum et furiosum Arium conuenerunt. Quae et impietatis auctorem ab ecclesia expulit, et fidem veram rectamque per sacrum illud diuinumque symbolum nobis exposuit: et Deum verbum, Deique filium, non creaturam, vt ille; sed patri homouision, et certum verumque Deum, et rerum omnium creatorem esse, orthodoxe determinauit.

Deinde vero centum et quinquaginta sanctorum diuinissimorumque patrum synodum: quae post Nicaeam in hac regia ciuitate coacta Macedonium impiissimum Spiritus sancti impugnatores exauctoritauit: ostendens illum non esse quid creatum, sed verum Deum patri et filio per omnia homouision: eadem sacrum symbolum Spiritus sancti verbis fufius explicauit: quin et Apollinarium quoque hominem vere stolidum et mente destitutum, ab ecclesia pepulit.

Post hanc autem suscipio factam ducentorum sanctorum patrum doctorumque hominum synodum, quae contra vesanum Nestorium, blasphemaeque eiusdem voces Ephesi

Πρὸς ταῖς αἰσπασίας ἀποδέχομαι καὶ τιμῶ τὰς ἀγίας καὶ οἰκουμενικὰς ἐπτὰ συνόδους· καὶ τὰ ἐν αὐταῖς δογματισθέντα καὶ κηρυχθέντα θεῖά τε καὶ ὑπερφυῆ καὶ σωτήρια δόγματα παρὰ τῶν ἐσίων καὶ θεοφόρων πατέρων ἡμῶν, ἕς κατὰ καιρὸν ἔθετο τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ποιμάνων τὴν ἐκκλησίαν αὐτῇ καὶ διέπειν.

Πρῶτα μὲν τὴν ἐν Νικαίᾳ συνελθούσαν τῶν τῆς αἰοιδίμων πατέρων ἡμῶν σύνοδον, κατὰ τῆ δυσσεβῆς καὶ μανιώδους Ἀρείου· ὃν τῆς ἐκκλησίας ἐξώσασα, πῖσιν ἡμῖν ἀληθῆ καὶ εὐδυστάτην διὰ τῆ ἱερᾶ καὶ θεῆς συμβόλης ἐξοφώνησε· τὸν δὲ λόγον, καὶ τῆ θεῆς υἱόν, ἡ κτίσμα κατ' αὐτὸν, ὁμοῦσιον δὲ τῷ Πατρὶ καὶ συνάναρχον, ὡς Θεὸν ἀληθινὸν καὶ κτίστην τῶν ἀπάντων ὁρθοδόξως ἐδογματίσεν.

Ἔπειτα τὴν μετ' αὐτὴν ἐν ταύτῃ τῇ βασιλίδι τῶν πόλεων συναθροισθεῖσαν τῶν ἐν Θεοπνεύσει πατέρων, τὸν ἀνόσιον πνευματομαχόν καθελεῖσαν Μακεδόνιον, καὶ τὴν τῆ ἱερᾶ συμβόλης ἔννοιαν ἐξαπλώσασαν, καὶ τοῖς τῆ ἀγίας Πνεύματος λόγοις ἐπιτραυνώσασαν, Θεὸν ἀληθινὸν ὁμοῦσιον τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ καὶ ἡ κτίσμα αὐτὸν βεβαιώσασαν. καὶ Ἀπολλινάριον τὸν Λαοδικέα, τὸν ὄντως ἀφρονα καὶ ἀνέτητον τῆς ἐκκλησίας ἀποκηρύξασαν.

Μεθ' ἧν τὴν ἐν Ἐφέσῃ τὸ πρότερον συναγερμένην, τῶν ἱερῶν διακονῶν διδασκάλων ἀγίαν σύνοδον κατὰ Νεστορίε τῆ ματαιόφρονος καὶ τῶν ἐκείνου βλασφημιῶν, ὃν καθελεῖ-
X x σα,

coiit, eundemque gradu [P] et loco movit: et unam esse Christi, et Dei nostri personam, duas vero eiusdem naturas, sine vlla confusione ac diuisione inter se vnitas determinans: vnum rursus eundemque Deum et hominem simul esse declarans: ac sacram tandem virginem Mariam vere propriamque Deiparam esse pronuncians.

Complector quarto sacram sexcentorum et triginta diuinorum Deoque adflatorum patrum Chalcedone coactorum synodum: quae impiissimos Eutychem, et Dioscorum, obsecuramque ac tenebrosam eorumdem confusione[m] condemnauit. His anathemate iugulatis, vnum eundemque Christum Deum ac Dominum nostrum et hominem perfectum, et Deum rursus perfectum esse in duabus quidem naturis, in vna vero persona confuse indiuisseque existentem, pie deprædicaui.

Tum quintam rursus sacram centum et sexaginta quinque sanctorum patrum synodum, quae in hac iterum diuina Deoque addicta ciuitate coacta, impia Theodori, Nestorii, Origenis, Didymi, Eutagii, reliquorumque haereticorum praedicta sectantium dogmata, dudum quidem ante apud plerosque occultata, per id vero tempus acerbos denuo ramos furculosque proferentia, iusta excidit; quae enim ipsi mente delira, [P] et fabulose profitebantur, ea Iudaeorum et paganorum imaginationi verius, quam Christianorum fidei, consentanea erant.

Post hanc et sextam quoque sanctam et oecumenicam centum et septuaginta sanctorum virorum synodum, iterum in regia hac urbe congregatam veneror: quae pro naturarum Christi ratione, eiusdem quoque proprietates, naturalesque operationes, et voluntates distinxit, ac praedicauit: et Theodorum episcopum Pharan, Honorium, Cyprium, Sergium, Pyrrhum, Raulum, Petrum,

σα, μίαν τὴν Χρῆσθ καὶ Θεὸν ἡμῶν κατὰ ἔνωσιν ἐπέσασιν, καὶ δύο φύσεις ἀσυγχύτως καὶ ἀδιαιρέτως σοφῶς ἐδειγμάτισε, τὰ αὐτὰν Θεὸν καὶ ἄνθρωπον ἀποφύνασα, καὶ τὴν ἁγίαν Μαρίαν, κυρίως καὶ ἀληθῶς Θεοτόκον ὁμολογήσασα.

Μετὰ ταῦτα τῶν ἐν Χαλκηδόνι συνδραμόντων ἐξακισίων τριάκοντα ἐνθέων καὶ Θεοφύρων πατέρων, ἥτις τὰς δυσσεβεῖς, Εὐτυχέα καὶ Διόσκορον, καὶ τὴν βοφώδη καὶ ἐσκοτισμένην αὐτῶν σύγχυσιν κατεδίκασε καὶ τέως ἀναθεματίσασα, τέλειον αὐτὸν Θεὸν καὶ τέλειον ἄνθρωπον τὸν αὐτὴν Χρῆστον καὶ Θεὸν ἡμῶν ἐν δύο φύσεσι καὶ ὑποστάσεσιν ἀσυγχύτως καὶ ἀδιαιρέτως εὐσεβῶς ἀνεκήρυξεν.

Ἐτι μὲν καὶ τὴν αὖτις κατ' αὐτὴν τὴν Θεοφύρετον πολὺν συγκροτηθεῖσαν ἁγίαν πέμπτην σύνοδον τῶν ἐξ ἁγίων πατέρων ἡμῶν ἥτις τὰ Θεοδώρου καὶ Νεστωρίου, πρὸς δὲ καὶ Ὀριγένης, Διδύμου τε καὶ Εὐαγγελίου καὶ τῶν ἀμφ' αὐτοὺς κατοδόξαν ἀτελεῖ δόγματα, τέως μὲν παρὰ τοῖς πολλοῖς κρυπτάμενα, τῇ καὶ αὐτὰ πικρῶς ἀναφύοντα καὶ ἀναβλαστήσαντα ἐξέτεμε, δι' ὃν γὰρ αὐτοὶ ἐληρώδεν μυθολογημάτων, Ἰουδαϊκῶν τε καὶ Ἑλληνικῶν μᾶλλον, ἢ Χριστιανικῶν διζήτημα ἐπακολούθησαν.

Ἐξῆς τὴν ἕκτην τῶν ἐν ἱερῶν ἀνδρῶν οἰκουμένην σύνοδον, καὶ αὐτὴν κατὰ τὸ τοῦ βασιλεῖος αἵματος συνηγμένην, καὶ τῶν κατὰ Χρῆστον φύσεων τὰς τε ιδιότητας καὶ φυσικὰς ἐιργείας καὶ θελήσεις κηρύξασαν· ἀναθεματίσασαν δὲ Θεόδωρον τὸν τῆς Φαράν ἐπίσκοπον, καὶ Ὀνάριον, Κύριον τε καὶ Σέργιον, Πυρρόν, Παῦλον καὶ Πέτρον, τὰς συγχωρηθεῖσαι Θεῷ κατὰ τὴν ἐκκλησίαν ἐν τῇ ἱερουσολιματικῇ ἀσφά-

qui permissu Dei per corruptionem et fraudem in ecclesiae sacerdotium irrepsorant, Macarium Antiochiae antifistitem, et Stephanum Macarii discipulum, et Polychronium puerilem insanumque senem, anathemati subiecit. Vnam enim hi duntaxat voluntatem, unamque operationem, Christo servatori nostro tribuendam docebant.

Recipio tandem septimam sacram centum et quinquaginta sanctorum patrum synodum, nostro hoc aeuo in ciuitate Nicaea de nouo celebratam, quae omnes praecedentes sacras synodos, earumque dogmata ac decreta confirmauit, et quodammodo obsignauit: sacramque ac venerabilium imaginum cultum adorationemque iam inde ab initio ecclesiae traditam, suscepit; definiuitque non secus venerandas [P.] esse, atque viuificae crucis effigiem. Eos proinde ex ecclesiis eiicimus, qui in harum contumeliam et euerfionem futile garrulitate Christianis insultant, quasi Deorum loco haecenus illas habeant, uerenturque: quales sunt Theodosius, Basilus et Sisinnius, qui Dei permissione episcopali- bus sedibus praefuere.

Has itaque praedictas sacras et oecumenicas synodos suscipio, et omnium electorum beatorumque patrum dogmata et opuscula, ut quae ab omni reprehensione alienam doctrinam salutisque fundamentum contineant, ex animo complector: demum quoscumque ecclesia catholica recipit, illos ego quoque recipio: et quoscumque illa auersatur, illos ipsos et ego itidem auersor. Exsecror etiam modis omnibus detestor, qui a Simone mago adpellationem sortiti, et ab omni prorsus pietate exuti, ad praesentem usque diem prauorum exitaliumque dogmatum opinionibus sanctorum traditionem infirmare, virulentumque zizaniorum semen orthodoxae fidei agro immiscere non cessant. Hos, (inquam,) omnesque eorundem sequaces exse-

κασθόμεντας· ἔτι καὶ Μακάριον τὸν Ἀντιοχείας ὀνομασθέντα πρέσβηρον, καὶ Στέφανον τὸν τότε μαθητὴν· πρὸς δὲ καὶ Πολυχρόνιον, τὸν νηπιόφρονα γέροντα· οἱ ἐν θέλημα, καὶ μίαν ἐνεργείαν, ἐπὶ τῷ Σωτῆρι ἡμῶν Χριστῷ καὶ Θεῷ ἐδόξαζον.

Ἐπὶ ταύτης δὲ πάλιν καὶ μετὰ ταῦτα τὴν ἐν Νικαίᾳ τὸ δεύτερον συνεληθῆσαν τῶν ἐν ταῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις εν. πατέρων ἐβδόμην καὶ ἱερῶν σύνοδον· ἥτις πάσας τὰς προλαβέσας ἀγίας συγχέδας ἐπεσφράγισε, καὶ τὰ τέτων δόγματα· τῶν σεπτῶν καὶ ἱερῶν εἰκόνων τὴν ἀρχὴν παραδεδομένην τῇ ἐκκλησίᾳ προσκύνῃσιν ἀνεδέξατο, ὁρίσασα παραπλησίως αὐτὰς τῷ τύπῳ τῷ ζωοποιῷ σαυρῇ προσκυνεῖσθαι· ἀπειθόμεναι τῆς ἐκκλησίας τοὺς ἐφ' ὕβρι καὶ καταστροφῇ τέτων κενολογήσαντας, καὶ τῶν Χριστιανῶν κατηγορήσαντας, ὅτι ὡς θεοῖς αὐτοῖς προσεκύνησαν· τετέστι Θεοδόσιον, Βασίλειον, Σισίνιον, τὰς παρεχάσας Θεῷ ἱεραικῶν θρόνων ἀρξάντας.

Καὶ ταύτας τὰς εἰρημένους ἀγίας οἰκουμενικὰς συνόδους ἀποδέχομαι, καὶ πάντων τῶν ἐκκρίτων καὶ μακαρίων πατέρων τὰ τε δόγματα καὶ πονήματα ἀσπάζομαι, ὡς διδασκαλίαν ἀνεπὶληπτον, καὶ σωτηρίως θεμέλιον· καὶ ἐς ἣν καθολικὴ ἐκκλησία προσίεται ἀποδέχομαι, καὶ ἐς ἀποσρέφεται ἀπασρέφομαι· ἀποβάλλομαι δὲ καὶ παντελῶς ἀποτρέπομαι τὰς ἀπὸ Σίμωνος τῷ Μάγῃ, καὶ μέχρι τῷ δευτέρῳ τῆς εὐσεβείας παντάπασιν ἀπισπεπτωκότας, καὶ δοξάζοντες πονηρῶν δογματῶν καὶ φθοροποιῶν ἐμφυρέντας, καὶ τὴν τῶν ἀγίων παραδόσιν ἀδετήσαντας, καὶ τὸν πικρὸν τῶν ζιζανίων σπόρον συναναμίξαι τῇ τῆς ὀρθοδοξίας ἀεὶρεσι τολμήσαντας, αὐτὰς τε ἀναθεματίζω, καὶ πάντας τὰς ἐπομένους αὐτοῖς· καὶ ὡς λύμην τῆς κατὰ Χρι-

cror, et veluti ecclesiarum Christi pestes respuo et anathematizo.

τὸν ἐκκλησίας διαπτύω καὶ τῷ ἀναθέματι καθυποβάλλω.

Illa Nicephori CPol. ad Leonem III. epistola, graece primum prodiit in actis synodi Ephesinae, licet tot saeculis illa iunior p. 303. Heidelb. 1591. fol. et latine in *Theodori Peltani* versione illorum [P]actorum p. 342. ibid. 1604. fol. Deinde veterem latinam versionem ad Baronium misit Fronto Ducaeus, descriptam ex magno codice conciliorum MSto bibl. canonicorum ecclesiae Virdunensis in Lotharingia. Dedit igitur eam *Baronius* in *Annalibus* ad a. 811. n. 19. seq. Denique cum Peltani versione legitur graece et latine in conciliis Labbei tom. VII. p. 1205. et Harduini tom. IV. p. 978. Graecis utrobique ex praeclaro codice Seguieriano calligatis. *Fabr.* V. supra in vol. VII. p. 606. nr. 5. ac p. 604. nr. 3. alia eiusdem narratio s. fragmentum de sex synodis, ex eius antirrheticis, et de codd. *Mosquens.* synod. XXXII. nr. 55. et 56. atque XXXIII. *Matthaei* in Notit. codd. gr. *Mosquens.* ed. in fol. p. 54. et 56. sq. *Harl.*

IV. *Photii*, qui patriarchatum CPol. gessit ab a. 857. ad 867. atque iterum ab a. 877. ad 886. narratio de septem synodis, quae incipit: ἡ πρώτη καὶ οἰκουμενικὴ ἀγία σύνοδος, saepius lucem vidit, atque pars est primae eius epistolae ad Michaellem Bulgariae principem, ut dicere me memini vol. XI. pag. 11. sqq. [ubi vid. notas, et de codd. add. cod. *Mosquens.* XX. in *Matthaei* Notit. codd. gr. *Mosq.* in 8. p. 271. sq. *Harl.*] Nunc tantummodo addere iuvat, hunc esse libellum Photii de synodis, quem laudat *Allatius* p. 450. de consensu, atque alibi: et illam Photii epistolam versibus expressam gallicis Christianissimo Ludouico XV. oblatam a P. D. Bernardo Theatino, editamque Parisiis 1718. 4. hoc titulo: *Maximes pour la conduite du prince Michael, roi de Bulgarie*. Diversa tamen est, et necdum edita eiusdem Photii ἐπιτομὴ τῶν πρακτικῶν τῶν ἑπτὰ οἰκουμενικῶν συνόδων, quae incipit: ἀναγκαῖόν ἐστι μὲλλοντας ἡμᾶς Χριστιανικῶν ἀγέσεων ἐπιμενεῖσθαι, MS. in bibl. caesarea telle *Lambecio* III. p. 46. [inprimis p. 400. sqq. Kollar. nr. 64. cod. LXXVII.]

V. Anonymi Σύνοψις τῶν ἀγίων καὶ οἰκουμενικῶν συνόδων, πῶς καὶ πότε καὶ κατὰ τίνων ἐκάστη αὐτῶν συνήχθη. *Compendiaria narratio de septem universalibus synodis, ubi, quando et contra quos quaelibet earum fuerit congregata.* Incipit: χρὴ γινώσκειν πάντα Χριστιανόν, ὅτι ἑπτὰ εἰσιν ἀγία. *) Primus edidit graece e MS. bibl. Augustanae *David Hoeschelinus*, dicauitque Theod. Cantero, Augustae Vind. 1595. 4. Deinde Commelinus subiunxit graece Gelasii actis synodi Nicaenae editis Heidelb. 1604. fol. et latinam *Abrahami Sculteti* versionem, iisdem Gelasii actis per Rob. Balforem, Scotum versis, ibid. Ab eo tempore *Ioannes a Fuchte* synopsis istam graece et latine cum Abrah. Sculteti versione iterum vulgavit, Helmst. 1614. 8. adiecta Ioach. Camerarii breui de synodis oecumenicis enarratione. Praeter Scultetum vertit etiam latine *Conradus Rittershusius*, cuius interpretatio legitur in eius

e) V. supra ad initium huius cap. inter codd. notitia. Alius anonymi synopsis de sex synodiis oecumenicis: inc. χρὴ γινώσκειν ὅτι εἴς ἐκ τῶν ἀγίων

καὶ οἰκουμενικῶν συνόδων, in *Voelli* et *Iustelli* bibl. iuris canon. vet. tom. II. p. 1161. sqq. *Harl.*

eius Commentario ad Novellas p. 51. Argentor. 1615. et 1629. 4. nec non in libro secundo sacrarum lectionum, capite undecimo p. 120. Norimb. 1643. 8. Multis partibus locupletior est, licet idem initium et multa eadem habeat synopsis de septem synodis oecumenicis, quam [P] ex codice Antonii Eparchi graece et latine edidit Stephanus le Moyne tom. 1. variorum sacrarum, Lugd. Bat. 1635. 1694. 4. p. 81-118. Confessionem autem fidei, quam eidem p. 118-123. alio, ut videtur, auctore subiunxit, hoc etiam loco exhibere iuvat.

Credo in unum Deum patrem omnipotentem, creatorem coeli et terrae, etc. Sic sentiens et confessus immutabiliter fidem in ecclesia catholica et apostolica aedificatam et adnunciatam, septem sanctas et generales synodos recipio.

Primam, quae Arium et illi consentientes cum abominanda eorum doctrina, quae docet creaturae adorationem, evertit et effringit.

Secundam, quae mente captum Macedonium ab ecclesiastica communione et statione remouit et abscondit, ut qui adhaereret insaniae ad Arianam proxime accedenti. Nam quum in ordinem creaturarum cogeret sanctissimum et omnipotentem Spiritum, a creaturae adoratione non cohibebatur.

Tertiam vero, ut quae tollat et evertat haeresin impii Nestorii nouam ubique et Deo aduersam. Nam totum hominem Deo Verbo unitum hypostatice et indiuisibiliter, temere et inepte auellens a diuina Verbi persona, illum propriam personam habere sibi, et fingebat et monstrum istud doctrinae disseminabat. Quapropter filium et Verbum Dei, quod in carne adparuit, merum esse hominem Iomnians [P] per consequentiam, iste miserrimus, sanctissimam virginem Dei matrem, tantum Christi matrem vocare non erubuit.

Quartam, quae infelicissimum Eutychem et superbum Dioscorum anathematizauit et deturbauit, cum omni eorum societate et ineptis eorum figmentis. Nam Domini carnem nostrae non esse similem nec confub-

Πιστεύω εἰς ἓνα Θεὸν πατέρα παντοκράτορα, ποιητὴν ὕψαντος καὶ γῆς· ἔγω φρονῶν καὶ διομολογῶν ἀπαραιρέτως τὴν ἐν τῇ καθολικῇ καὶ Ἀποστολικῇ ἐκκλησίᾳ ἐφιδυμένην τε καὶ κηρυττομένην πίσιν, τὰς αἰγίας καὶ οἰκουμενικὰς ἐπὶ τὰς συνόδους ἀποδέχασθαι.

Τὴν μὲν πρώτην, ἣτε δὴ Ἀρείον καὶ τοὺς ὁμόφρονάς αὐτῷ ἅμα τῇ βδελυκτῇ αὐτῶν κτισματολατρείᾳ, καθελεῖσαν καὶ διαβρῆξασαν.

Τὴν δὲ δευτέραν, ὡς τὸν φρενοβλαβῆ Μακεδόνην τῆς ἐκκλησιαστικῆς χοροστασίας ἐξοστρακίσασαν καὶ ἀποτεμῆσαν, Ἀρείῳ παραπλησίαν καὶ αὐτὸν μανίαν ἐκμενηνόντα· ἐν κτίσμασι γὰρ καὶ ἔτος τὸ πανάγιον καὶ παντεργὸν τιθεὶς Πνεῦμα κτισματολατρῶν ἐκ ἡνέσχετο.

Τὴν δὲ τρίτην, ὡς καθαιρέτιν ἔσαν τῷ δυσσεβῆς Νεστορίῳ καὶ τῆς αὐτῷ καινοποιήσεως θεοσυγῆς αἵρεσεως· ἔτος γὰρ τὸν ἀδιαιρέτως καὶ καθ' ὑπόστασιν ἐνωθέντα τῷ Θεῷ Λόγῳ ὁλικὸν ἄνθρωπον τολμηρῶς καὶ ἀφρόνως τῆς θείκης τῷ Λόγῳ διασπῶν ὑπόστασεως ἰδιουπίστατον αὐτὸν ἑτεροτολόμεν τε καὶ ἐφαντάζετο. διὰ καὶ ψιλὸν ἄνθρωπον τὸν σαρκὶ ἐπιφανέντα υἱὸν καὶ Λόγον τῷ Θεῷ ὀνειρώξας, ἀκολούθως ὁ τρεισάθλιος καλῶν καὶ τὴν παναγίαν θεοτόκον, χριστόκον ἐκ ἡρηνθρία.

Τὴν δὲ τετάρτην, ὡς τὸν δυσυχέστατον Εὐτυχήν καὶ Διόσκορον ἀλάστορα καταβρῆξασαν καὶ ἀναθεματίσασαν μετὰ τῆς φαντασιώδους αὐτῶν φρενοβλαβείας καὶ πάσης αὐτῶν τῆς συμμοιρίας· τὴν γὰρ τῇ Κυρίῳ σάρκα

stantialem delirabant, sed unionem fieri duarum naturarum, post unionem vero in unam consumi et confundi naturam, nulla naturarum, nec diuina nec humana, seruante factas rectas suas proprietates.

Quintam, ut rescindentem et in cineres plane redigentem, ea, quae diu ante a tertia synodo fuerunt exstincta. Insuper et detestanda dogmata impii Nestorii, in urbe regia impie sacra administrantis, et Theodori Mopsuestiae iniquissimi episcopi, quae iterum fuerant quasi statu fuscitata; sicut et omnes alios, qui istis ineptiis correpi laborabant. Vt et euellentem et demetentem doctrinas Origenis, Didymi, Euagrii, gentilium dogmatibus incoctorum, qui imprudenti et inepta sententia, in ultimum impietatis barathrum delapsi sunt. Nam diuinitatis gradus et inferiora subfellia fingeant et excogitabant, animarum praesistentiam, et illarum, (secundum diuinitatem nutus sui,) effluvia et lapsus. [P] in se ipsis substituantes et admitcentes, illas ad diuersa et varia corpora accedere, et in illa detrudi volebant, et suppliciorum finem, et daemonum restitutionem in priorem statum, et ventriloquium eructantes, ore aperto fabulabantur, inaniterque iactabant et decantabant.

Sextam vero, ut reiicientem et auellentem Honorii, Sergii, Macarii socios ineptos et monstra loquentes, simul et eos, qui illorum impietatem impotenter repraesentabant, cum eorum peregrinis et alienis figmentis. Vnam quippe voluntatem, et unam operationem, Christo Deo nostro, ex duabus immutabilibus naturis emergenti, isti miseri pessime tribuebant.

Cum his vero sanctam magnam septimam synodum Nicaenam secundam, hostes imaginum, ut ipsius Christi hostes, et sanctorum accusatores, tamquam excrementa reiicien-

σάρκα μὴ ἓνα ὁμοῦσιον ἡμῖν ἐληράδεν· ἀλλ' ἐκ δύο μὲν φύσεων τὴν ἑνωσιν συναισθάνθηται φησὶν, μηδετέρας ἀποσώσεως οὐδ' αὖ τὰ ἰδία ματα μῆτε τῆς θεότης μῆτε τῆς ἀνθρωπίνης.

Τὴν δὲ πέμπτην, ὡς ἐκτεμῶσαν τε καὶ ἀποτεφρώσασαν τέλειον τὰ καὶ πρῶην μὲν ὑπὸ τῆς τρίτης συνόδου σβεσθέντα, ἔτι δὲ ἀναβρίσκειν πάλιν μισρὰ δόγματα τῷ δυσσεβῆς Νεστορίῳ τῷ τῆς βασιλίδος ἀδελφῷ ἱεραρχήσαντος, καὶ Θεοδώρῳ τῷ Μοψουστίας ἀδελφώτερον ἐπισκοπήσαντος· ἀλλὰ μὲν καὶ αὐτὲς πάντας τοὺς τὴν τοιαύτην ματαιοφροσύνην νοσήσαντας. ἔτι δὲ καὶ ὡς διασπάσασάν τε καὶ ἐκθερίσασαν Ὠρεγνήνην, Δίδυμον καὶ Εὐάγγελιον ἐλληνόφρονι λογισμῷ καὶ ἀσυνέτῳ γνώμῃ εἰς ἰσχυρὸν βυθὸν ἀθεότητος ἐμπεπτωκότας· βαθμῶς γὰρ καὶ ὑπεβάσεις θεότητος ἀναπλάσαντες καὶ ψυχῶν προὔπαρξας καὶ τῆς πρὸς τὸ θεῖον αὐτῶν νεύσεως ἀπορροίας τε καὶ ἀποπτώσεις ἐν ἑαυτοῖς ὑποσήσαντες εἰς διάφορά τε καὶ πολυειδῆ σώματα μετεγγίζοντες ταύτας καὶ μεταβάλλοντες, καὶ τέλος κολάσεως καὶ δαιμόνων ἀποκαταστάσεις, ἀπὸ κοιτίας τὸ δὴ λεγόμενον ἐρευγόμενοι ἀθυροτόμως ἐμυθολόγησάν τε καὶ ἐβλάψωδυσαν.

Τὴν ἕκτην δὲ, ὡς ἀποβρίψασάν τε καὶ κατασπάσασαν τὴν ἀμφὶ Ὀνώριον, καὶ Σέργιον, καὶ Μακάριον, τοὺς τερατολόγους καὶ παρὰφρονες, αἵμα δὲ καὶ τοὺς τὴν αὐτῶν δυσσεβείαν ἀκρατῶς ἀναπομαζαμένους μετὰ τῆς ἐκ φύλε καὶ ἀλλοτῆς αὐτῶν πλασματολογίας· ἐν γὰρ θέλημα καὶ μίαν ἐνέργειαν τῷ ἐκ δύο ἀπαρατρέπτων φύσεων πεφυκῶτι Χριστῷ τῷ Θεῷ ἡμῶν κακῶς οἱ δαίμονες ἐπεγράφοντο.

Πρὸς ταύτας δὲ καὶ τὴν ἐν Νικαίᾳ τὸ δεύτερον ἱερὰν καὶ μεγάλην ἐβδόμην αὐτόδοκ ὡς τὴν εἰκονομάχας καὶ διὰ τῆς Χριστομαχίας καὶ ἀγιοκατηγόρους ἀποσκευαλισσάν τε καὶ

tem et remouentem; et cum illis abominabilem Manichaeorum haeresin. Nam Domini nostri Iesu Christi sanctum corpus, et nobis consubstantiale, imagine repraesentare abhorrebant, illud nec figurari nec circumscribi posse debacchantes, ac propterea nec nobis esse consubstantiale, impotenter et furiose concludentes. Has ergo septem sanctas synodos generales recipio, anathematizans eos, quos illae anathemate [P] percusserunt, et amplexu et osculo excipiens, iterumque celebrans eos, quos illae laudibus et testimonio suo suae prosequuntur. Haec est fidei meae et eorum, quae ad illam pertinent et ab illa dependent, confessio. In ea spes mea collocata est, sicut et omnium aliorum, quibus pietas curae est, et quibus innatus est diuinus amor purae et sinceræ Christianorum doctrinae.

καὶ καταβαλῶσαν. καὶ σὺν αὐτοῖς καὶ τὴν βδελυκτὴν Μανιχαϊκὴν αὐτῶν αἵρεσιν. τὰ γὰρ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ ἅγιον σῶμα καὶ ὁμοῦσιον ἡμῖν γράφειν εἰκονικῶς ἐμυσάττοντο, τὸ ἀγράφτον καὶ ἀπερίγραφτον αὐτῷ καταβαλκνύντες, καὶ διὰ τὸτο μὴ εἶναι ἡμῖν ὁμοῦσιον, μανικῶς συμπεραίνοντες. Ταύτας ἐν ταῖς ἀγίαις καὶ οἰκουμενικαῖς ἐπτα συνόδοις ἀποδέχομαι, ἀναθεματίζων μὲν, ὅς ἐκείναι ἀνεθεμάτισαν, κατασπαζόμενος δὲ ἔμπροσθεν καὶ μεγαλύνων, ὅς ἐπευφήμησαν. αὕτη μὲν ἡ τῆς πίστεως καὶ τῶν εἰς ταύτην ἀνηκόντων καὶ περὶ αὐτὴν ὕφισταμένων ἰσολογία. ἐν ταύτῃ μοι ἡ ἐλπίς, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἄλλοις πᾶσιν, ὅσοις εὐσεβεῖν μεμελέτηται καὶ τῆς καθαρᾶς καὶ ἀκίβδηλῆς δόξης τῶν Χριστιανῶν Θεοῦ ἕως προσπέφυκεν.

Non omittendus etiam *Constantinus Harmenopolus*, *) Ictus circa a. 1380. defunctus, qui in protheoria epitomes sacrorum canonum *) non pluribus, quam septem synodis universalibus testimonium perhibet his verbis:

Prima synodus oecumenica Nicaeae sub Constantino Magno, aduersus Arium, qui creaturam esse dicebat Dei filium, conuenit, ac omnino CCCXVIII. diuis sanctisque patribus congressis, Arium anathemati subiecit. Secunda CL. patres habuit, coacta Constantinopoli sub Theodosio Magno, contra Pneumatomachos, quos anathemate feruit.

Τῶν οἰκουμενικῶν συνόδων ἡ μὲν πρώτη ἐν Νικαίᾳ ἐπὶ Κωνσταντίνῳ τῷ μεγάλῳ, κατὰ Ἀρείου, τῷ κτίσματι τὸν υἱὸν τῷ Θεῷ λέγοντος, συνηθροίσθη. τριακοσίων δέκα, καὶ ἐκτὼ θεοφόρων ἁγίων ἑσσα πατέρων, ὃν καὶ ἀνεθεμάτισεν. ἡ δὲ δευτέρα ἐν Κωνσταντινὸς πόλει ἐπὶ Θεοδοσίῳ τῷ μεγάλῳ συνηθροίσθη κατὰ τῶν πνευματομάχων, ἑκατὸν πεντήκοντα

κοντα

a) Dixi de eo volum. XI. p. 260. sqq. *Fabr.* In cod. Matrit. ad vol. XI. l. c. memorato, eoque pleniore, sunt fol. 186. Harmenop. de diuersis canonibus, tit. II. lib. II. tit. III. cap. 1. fol. 195. auerso, *Harmenop.* narratiuncula de tribus totius synodicis sub inpp. Constantino Porphyrog. Man. Comneno et Michaelē Palaeologo, quae etiam existat in cod. *Vindobon.* XII. nr. 1. sec. *Nessel.* catal. MSS. caesar. part. II. p. 27. et *Taurini* in cod. reg. CCLXXVI. ex qua illam gr.

cum vers. lat. emulgarunt confectores cat. codd. gr. Taur. p. 380. sq. sed emendatior quoniam reperitur in cod. Matritensi, inde eam *Iriarte* p. 350. iterum typis exprimendam curauit: in eod. cod. fol. 201. sqq. sunt *Harmenopuli* epitome diuinorum et sacrorum canonum, praemisso iudice illorum canonum, in epitomen redactorum, aliaque Harmenopuli scripta. *Harl.*

c) In Freheri Iure graeco-romano lib. 1. p. 1. et in Rittershusii Sacris Lect. p. 138.

Tertia sub Theodosio minore coit Ephesi contra Nestorium, qui Christum tradebat nudum hominem esse, contraque Caelestinum. Adfuere patres CC. et in istos anathematis est promulgata sententia. Quarta Chalcedone conuenit sub Marciano, aduersus Dioscorum et Eutychem, qui duas Verbi, Dei pariter [P] et hominis, naturas, post vnionem commixtas, in vnam naturam redactas dicebant: ideoque a DCXXX. patribus ibidem anathemati subiecti fuerunt. Quinta sub Iustiniano I. Constantinopoli collecta, quum CLX. sancti patres adessent, quartae synodi decreta confirmauit, eique resistentes, et inter hos Origenem atque omnes haereticos anathemate multauit. Sexta itidem Constantinopoli habita, congressis CLXX. sanctis patribus, sub imperio Constantini Barbati, anathematis sententiam tulit in eos, qui vnam in Christo voluntatem et vnam agendi vim tradebant. Canones et ipsa nullo exposuit, vti nec quinta fecerat. Ideoque coacta in Trullo palatii Constantinopolitani synodus alia fuit CCXXVII. patrum, Iustiniani naribus mutilati, Barbati filii, iussu canonum duntaxat exponendorum caussa. Quapropter et isthaec sexta dicitur, vti quae supplenerit, quod sextae deesset, canonum scilicet expositionem.

Septima Nicaeae sub Constantino, et matre ipsius Irene, congregata fuit aduersus imaginum ahuersarios, qui a CCCLXVII. patribus isthic anathemati fuere subiecti.

κοντα ἁγίων ἑσσα πατέρων, ἕς καὶ ἀνεθεματίσεν. ἡ δὲ τρίτη ἐν Ἐφέσῳ ἐπὶ Θεοδοσίῳ τῷ μικρῷ συνηθροίσθη κατὰ Νεστορίῳ, τῷ ψιλὸν ἄνθρωπον τὸν Χριστὸν δογματίζοντος καὶ Κελεσίῳ, διακοσίῳ ἁγίων ἑσσα πατέρων· ἕς καὶ ἀνεθεματίσεν. ἡ δὲ τετάρτη ἐν Χαλκηδόνι ἐπὶ Μαρκεριῷ συνηθροίσθη κατὰ Διοσκὸρον καὶ Εὐτυχῆς, τὰς δύο φύσεις τῷ Θεανθρώπῳ Λόγῳ μετὰ τὴν ἕνωσιν λεγόντων συγκεκρίσθαι, καὶ εἰς μίαν φύσιν ἀποτελεσθῆναι, ἑξακοσίῳ τριακοντα ἁγίων ἑσσα πατέρων· ἕς καὶ ἀνεθεματίσεν. ἡ δὲ πέμπτη ἐπὶ Ἰσινιανῷ τῷ πρώτῳ ἐν Κωνσταντινπόλει συναθροισθεῖσα, ἑκατὸν ἐξήκοντα καὶ πέντε ἁγίων ἑσσα πατέρων, τὰ τῆς τετάρτης ἐπαύρῳσε δόγματα, καὶ τοὺς ἀνθίσταμένους ταύτῃ ἀνεθεματίσεν, καὶ οὖν αὐτοῖς Ὀριγένην καὶ τοὺς αἰρετικὰς ἀπαντας. ἡ δὲ ἕκτη ἐν Κωνσταντινπόλει καὶ αὕτῃ συναθροισθεῖσα, ἑκατὸν ἐβδόμηκοντα ἁγίων ἑσσα πατέρων, ἐπὶ Κωνσταντίνῳ τῷ Πρωγονάτῃ, τὰς μίαν θέλησιν καὶ μίαν ἐνέργειαν ἐπὶ Χριστῷ δογματίζοντας ἀνεθεματίσεν· κανόνας δὲ οὗδ' αὕτῃ ἐξέθετο, ὥσπερ οὗδ' ἡ πέμπτη, καὶ διὰ τούτο ἡ ἐν Τρέλλῳ συνηθροίσθη ἡ καὶ ἕκτη (πενθέκτη, ὡς vocat Theodor. Balsamo init. l. 7. Iur. Graeco-Romani) λεγομένη, ἥτις κατὰ τὴν Κωνσταντινῆ πόλιν ἐν τῷ Τρέλλῳ συνηθροίσθη τῷ Παλατίῳ, διακοσίῳ ἑκοσιεπτὰ ἁγίων ἑσσα πατέρων κατὰ κέλευσιν Ἰσινιανῷ τῷ ἑνὶ τμήτῃ τῷ υἱῷ τῷ Πρωγονάτῃ, δι' ἐκθεσιν καὶ μόνων κανόνων. ὅθεν καὶ ἕκτη προσαγορεύεται, ὡς τὸ τῇ ἕκτῃ ἐλλείπον ἀναπληρώσασα, ὅπερ ἐστὶν ἡ τῶν κανόνων ἐκθεσις.

Ἡ δὲ ἐβδόμη ἐν Νικαίᾳ ἐπὶ Κωνσταντίνῳ καὶ Εἰρήνῃ τῇς μητρὸς αὐτῆς συνηθροίσθη κατὰ τῶν ἐκονομάχων, τριακοσίῳ ἐξήκοντα καὶ ἑπτὰ ἁγίων ἑσσα πατέρων. ἕς καὶ ἀνεθεματίσεν.

Matthaeus.

[P] *Matthaeus* vero *Blastares* Hieromonachus^{f)} in prooemio syntagmatis alphabetici canonum de octo synodis differit, ex quo tantum hoc loco adscribam quae de septima et octava synodo scribit:

Elapsis (post sextam) centum viginti annis, octavo autem imperii Constantini et matris eius Irenes fluente, septima etiam synodus, ut prima olim, Nicaeam Bithyniorum metropolim pietatis forum ostendit. Trecentis autem sexaginta septem sacris viris ornatæ est: sacrae huius phalangis constituens duces, Tarasium Constantinopolitanum, magni inter Dei sacerdotes nominis, Petrum in sacerdotum ordine primas tenentem, et alium Petrum presbyterum, et sancti Sabae monasterii praefectum, qui Adriani papae romani locum sortitus est: Iohannem et Thomam presbyteros, et admodum inter monachos celebres, orientis patriarcharum locum tenentes, nimirum Apolinarii Alexandrini, Theodoriti Antiocheni et Eliae Hierosolymitani. Haec igitur sancta synodus eos, qui venerandas Christi et sanctorum illius imagines, per quas idolorum error expellitur, oh impura lingua! idola vocant, irrefolubilibus anathematis vinculis communi suffragio subiecerunt: et duos et viginti canones in fidelium utilitatem composuerunt: anno mundi vicio cc xcvi.^{g)} tunc temporis labente.

[P] Alia quaedam Constantinopoli quoque synodus celebrata est in celebri sanctorum apostolorum templo, quae inscribitur sancta et magna prima et secunda synodus.^{h)}

f) De hoc *Blastares*, vol. XI. pag. 333. sqq. [ibique not. e.]

g) A. C. 787.

h) *Asseman*. in bibl. iuris orient. canon. et ciu. tom. I. libr. I. cap. 6. §. 98. pag. 126. sqq. Vol. XII.

Χρόνων παρεβύηκόντων ἑκοσι καὶ ἑκατὸν, ὁγδοὺς δὲ ἰσαμένους τῇ Κωνσταντίνῃ τῇ βασιλεῖα καὶ τῆς μητρὸς αὐτῆς Εἰρήνης, Νικαίαν δὲ τῶν Βιθυνῶν μητρόπολιν κριτήριον τῆς εὐσεβείας, καὶ ἡ ἐβδόμη σύνοδος δακρυυσίν, ὥς γε δὴ καὶ ἡ πρώτη σύνοδος πάλαι· ἥς ἑπτὰ δὲ καὶ ἐξήκοντα καὶ τριακοσίαις ἀνδράς ιερεῖς ἐπληθύνετο, ταξιαρχας τῆς ἱερᾶς αὐτῆς φάλαγγος προβαλλομένη Ταράσιον Κωνσταντινουπόλεως τῶν ἐν ἱερεῦσι Θεῷ περιβήτητον, Πέτρον τὴν τῶν ἱερέων τάγματος ἡρώτον, καὶ ἕτερον Πέτρον πρεσβύτερον καὶ ἡγούμενον τῆς τῆς ἀγίας Σάββα μονῆς, τὸν τόπον Ἀδριανὸν τὸν Πάπα Ῥώμης κληρωσάμενον, Ἰωάννην τε καὶ Θωμᾶν πρεσβυτέρους, καὶ καλὸν ἐν ἀσκηταῖς λαμπόντα, τῶν τῆς ἀνατολῆς πατριαρχῶν τὸν τόπον ἐπέχοντας· λέγω δὲ Ἀπολινάριον Ἀλεξανδρείας· Θεοδορίον Ἀντιοχείας, καὶ Ἠλίαν Ἱεροσολύμων. Αὕτη τοίνυν ἡ ἀγία σύνοδος τὰς εἰδωλὰς τὰς προσκυνητὰς τῇ Χριστῷ καὶ τῶν ἀγίων αὐτῆς εἰκόνας, ὧς μισαῖς γλώττης, ἀποκαλέντας, δι' ὧν εἰδωλὸν πλάνη δῶκεται, κοινῇ ψήφῳ δεσμοῖς αἰλύτοις τῷ ἀναθέματι ὑποβάλλουσι· καὶ κανόνας δύο πρὸς τοῖς ἑκοσιν εἰς τὴν τῶν πιστῶν ὠφέλειαν συντεθείασιν ἑξάκισ χιλιοσὲς διακοσιασὲς ἐνενηκοσὲς ἑκτὲς τῇ καὶ αὐτὰ διππεύοντος ἔτας.

Γέγονε τις καὶ ἑτέρα κατὰ τὴν Κωνσταντινέπολιν σύνοδος, ἐν τῷ περιφανῇ τῶν ἀγίων ἀποστόλων ναῷ, ἣτις ἐπιγράφεται ἡ ἀγία καὶ μεγάλη πρώτη καὶ δευτέρα σύνοδος.

auctorem huius synopsis arguit oscitantiae, monuitque, non sub Basilio Macedone, sed sub Michaelē, Theodorae filio, illam synodum a. 861. esse habitam, neque seditionem ullam in prima illius actionis accidisse; sed primam et secundam fuisse

Y y

Fertur autem eam Photii patriarchae Constantinopolitani diebus congregatam fuisse, quo tempore Basilii Macedo romani imperii sceptrum tenebat: quinto et septuagesimo anno a synodo septima elapso. Quum in primo enim conuentu seditio aliqua coorta esset, secunda etiam congressione diuinis patribus opus fuit, in qua decreta confirmarentur pariter et scriptis mandarentur, vt exinde vna synodus distincte nominetur. Et haec etiam canones septemdecim composuit.

Alii praeterea tres canones a synodo, quae Photium in throno Constantinopolitano vltima collocavit, post diuini Ignatii translationem, vtroque saepius antea ciccto et rursus introducto, editi fuerunt.

das. ἐπὶ τῶν ἡμερῶν δὲ Φασι ταύτην ἡθροῖσθαι Φωτίῳ πατριάρχῃ Κωνσταντινουπόλεως, ἡνίκα Βασίλειος ὁ Μακεδὼν τὰ σκήπτρα τῆς Ῥωμαίων διεῖπεν ἀρχῆς, ἐβδομηκοστῇ καὶ πέμπτῃ ἔττει μετὰ τὴν ἐβδόμην ἐξακοντος συνόδου· εἰσεως δὲ τινος κατὰ τὴν πρώτην συμβάσεως συνέλευσιν, καὶ δευτέρας συνδραμῆς τοῖς θεοῖς πατράσιν ἐδέησεν, ἐν ᾗ καὶ δογματισθέντα κυρωθῆναι τε καὶ γραφῇ δοθῆναι, ὡς ἐντεῦθεν διηρημένως τὴν μίαν ὀνομαζεσθαι σύνοδον. κανόνας δὲ καὶ αὕτη συντέθεικεν ἑπτακαίδεκα.

Ἀλλὰ καὶ ἕτεροι τρεῖς κανόνες ἐξεφώνηθσαν τῇ συνόδῳ ἥτις τὸν Φώτιον τῷ θρόνῳ Κωνσταντινουπόλεως τελευτῶσα ἐνίδρυσε, μετὰ τὴν τῇ θείᾳ μετὰ θεοῖν Ἰγνατίῳ, ἑκατέρω πολλὰ καὶ πρότερον ἐκβαλλομένη καὶ ἀντεσαυγομένη.

VI. Nilus metropolita Rhodius, Philothei patriarchae CPolitani circa a. C. 1366. exarchus, sed quod cum Palamitis ¹⁾ faceret, sacro Rhodi folio, etiam inuito Philotheo, deturbatus, praeter alia, quae ab Allatio libro de Nilis cap. 16. commemorantur, scripsit synopticam narrationem de synodis oecumenicis nouem, quam graece et latine vulgavit *Christoph. Iustellus* ad calcem Nomocanonis Photiani Paris. 1615. recusam deinde in bibliotheca iuris canonici Voëllö-Iustelliana Paris. 1661. fol. tom. 2. p. 1155. et in conciliis *Ioan. [P.] Harduini* tom. V. p. 1479. Diuersa est haec synopsis ab eiusdem Nili explanatione canonum synodicorum, Georgii Corellii et Iohannis Lascaris notis illustratorum, de qua supra pag. 209. Placet hoc loco tantum referre, quae scribit Nilus de synodo sexta, septima, octaua et nona.

Sancta et oecumenica sexta synodus habita est, imperante Constantino Pogonato, congregata a centum septuaginta sanctis patribus, cui praecerant Agatho Romae, Georgius Constantinopolis, Petrus monachus, Alexandrini legatus, Theophanes Antiochiae

Ἡ ἁγία καὶ οἰκουμένη ἕκτη σύνοδος γέγονεν ἐπὶ τῆς βασιλείας Κωνσταντίνου τοῦ Πρωγωνάτου, συναθροισθεῖσα ὑπὸ ἑκατὸν ἐβδομήκοντα ἁγίων πατέρων, ἧς ἦγόντο Ἀγάθων Ῥώμης, Γεώργιος Κωνσταντινουπόλεως, Πέτρος, μοναχὸς τοποτηρητὴς τῆς Ἀλεξαν-

fuisse adpellatam, propter binas, (vt alii etiam Graeci schismatici, scil. ex mente Assemani, nungantur, actiones, quae in ea synodo, inter locales s. prouinciales numerata, dicuntur habitae; et multa alia hanc in rem disputat. *Hark.*

¹⁾ Vide *Nicolaum Methonensem* libro in Palamam, et *Nic. Commenum Papadopoli* pag. 226. Praenot. *Myslagog.*

episcopus, aduersus Honorium papam Romae, Cyrum Alexandriae, Sergium, Pyrrhum, Paulum et Petrum Constantinopolis episcopos. Erat annus mundi 6179. Christi vero 719. ^{k)}) A sexta ad septimam sunt anni nouem et centum.

Sancta et oecumenica septima synodus Nicaeae secundo habita est, imperantibus Constantino et eius matre Irene, congregata a sexcentis sexaginta tribus sanctis patribus aduersus iconomachos. Praeerant huic Adrianus papa Romae, Tarasius Constantinopolis, Politianus ^{l)}) Alexandriae, Theodoritus Antiochiae, Elias Hierosolymorum. Annus erat mundi ^{m)}) Christi vero 724. A septima ad octauam sunt anni centum viginti.

[P] Sancta et oecumenica octaua synodus trecentorum octoginta sanctorum patrum habita est, imperante Basilio Macedone, ⁿ⁾) in qua synodo coaluit pax cum occidentali ecclesia ac reliquis patriarchis, manifeste profitentibus occidentalibus in haec verba: nos ita legimus ac credidimus, vt et vos, absque ulla additione symbolum sanctum, vt ita se habens sit vere symbolum verae fidei. Sed et eos, qui addunt aut detrahunt quid, anathematizamus. Aderant illic Ioannes papa Romae, Photius Constantinopolis, et legati Romanorum ecclesiae, Paulus et Eugenius episcopi, et Petrus presbyter ac cardinalis, aliique patriarchae per legatos: quibus congregatis pro communi ecclesiarum concordia, presbyteri quidem senioris Romae conclamarunt, decorum est, nihil aliud innouari, sed veterem definitionem et toto orbe obtinentem ac celebratam

Ἀλεξανδρείας, Θεοδοΐου, Ἀντιοχείας, κατὰ Ὁνωρίῳ πάπῳ Ῥώμης, Κύρῳ Ἀλεξανδρείας, Σεργίῳ τε καὶ Πύρρῳ καὶ Παύλῳ καὶ Πέτρῳ ἐπισκόποις Κωνσταντινουπόλεως. ἦν δὲ ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἔτη 719. ἀπὸ δὲ Χριστοῦ ψιθ'. ἀπὸ ἑκτῆς ἕως ἐβδόμης ἔτη ἑκατὸν ἑννέα.

Ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ ἐβδόμη σύνοδος ἐν Νικαίᾳ τὸ δευτερον γέγονεν ἐπὶ τῆς βασιλείας Κωνσταντίνου καὶ Εἰρήνης τῆς μητρὸς αὐτῆς συγκροτηθεῖσα ὑπὸ τριακοσίων ἐξηκοντὰ τριῶν ἁγίων πατέρων κατὰ τῶν ἐκονομαχῶν. ἠγῶντο δὲ αὐτῆς Ἀδριανὸς πάπας Ῥώμης, Ταράσιος Κωνσταντινουπόλεως, Πολιτιανὸς Ἀλεξανδρείας, Θεοδώριτος Ἀντιοχείας, Ἠλίας Ἱεροσολύμων. ἦν δὲ ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἔτη ἀπὸ δὲ Χριστοῦ ἔτη ψκδ'. ἀπὸ ἐβδόμης ἕως ὀγδόης ἔτη ἑκατὸν ἑκοσι.

Ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ αὕτη σύνοδος ὀγδοῇ τῶν τριακοσίων ὀγδοήκοντα ἁγίων πατέρων γέγονεν ἐπὶ τῆς βασιλείας Βασιλείου τοῦ Μακεδόνα, καὶ ἦν σύνοδος γέγονεν εἰρήνῃ μεταξὺ τῆς δυτικῆς ἐκκλησίας καὶ τῶν ἄλλων πατριαρχείων, φανερῶς ὁμολογησάντων τῶν δυτικῶν, ὅτι ἔπως ἀναγινώσκομεν καὶ πιστεύομεν, ὡς καὶ ὑμεῖς, χωρὶς προσθήκης τινὸς τὸ σύμβολον τὸ ἅγιον ὡς ἔπως ἔχον, ὄντως σύμβολον εἶναι τῆς ἀληθοῦς πίστεως, ἀλλὰ καὶ τοὺς προστιθέντας, ἢ ἐλλείποντας ἀναθεματίζομεν. ὄντος τῆς ἐν αὐτῇ Ἰωάννου Πάπῃ Ῥώμης, Φωτίου πατριαρχῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ τοποτηρητῶν τῆς Ῥωμαίων ἐκκλησίας, Παύλου καὶ Εὐγενίου ἐπισκόπων, καὶ Πέτρου πρεσβυτέρου καὶ καρδινάλιου, καὶ τῶν ἄλλων πατριαρχῶν διὰ τοποτηρητῶν. ὧν συνελθόντων ὑπὲρ τῆς κοινῆς ὁμονοίας τῶν ἐκκλησιῶν, οἱ μὲν τοποτηρη-

k) Imo 680.

l) Apollinarius.

m) Ex auctoris mente et calculo esset annus

mundi 6288. Concilium vero illud habitum a. C. 787.

n) Anno Christi 869.

legi et confirmari. Quumque sanctum symbolum absque adiectione, sicuti se habet, lectum fuisset, sancta synodus acclamavit, nos secundum Servatoris doctrinam et apostolorum traditionem, ac praeterea secundum canonicos sanctarum et oecumenicarum septem synodorum typos, definitionem sincerissimae Christianorum fidei antiquitus a patribus ad nos usque propagatam mente [P] et lingua comprobamus, et omnibus constanter annunciamus, nihil detrahentes, nec adicientes menti nec verbis, nihil immutantes, nihil adulterantes. Postea legati Romae et tota synodus acclamavit, si quis edat aliud symbolum, aut hanc definitionem commoveat, vel adiciat detrahatur quidpiam huic sacro sanctoque symbolo, quomodo lectum est, anathema esto. Haec etiam in romanis canonibus actorum huius synodi comperiuntur ex epistola Ioannis papae romani ad Photium patriarcham Constantinopolis. Et tua fraternitas novit, quod quum ad nos venit, qui nuper ab ea missus est, ut probaret nos super sancto symbolo, inuenit nos illud conseruantes intemeratum, prout antiquitus nobis traditum fuerat, neque quidquam adicientes detrahentesue, quum probe nouerimus, iis, qui talia audent, gravem imminere condemnationem. Rursus igitur significamus reuerentiae vestrae, ut de hoc articulo, ob quem inter ecclesias Dei scandalum exortum est, ita de nobis persuasum habeas, quod non modo dicimus hoc, sed et eos, qui primum ausi sunt sua temeritate hoc facere, eos transgressores diuinorum sermonum censemus et interuersores theologiae Domini Christi, sanctorumque patrum, qui synodice symbolum hoc sanctum acceperunt, eosque [P] cum Iuda collocamus, quod idem ac ille sint ausi, non dominicum quidem corpus morti tradentes, sed fideles, qui sunt corporis

τηρηταὶ τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης ἐβόησαν, πρέπον ἐστὶ, μὴ ἕτερον καθυπεργηθῆναι· ἀλλὰ αὐτοὶ τὸν ἀρχαῖον ὅρον καὶ ἀνά πάσαν τὴν οἰκουμένην κρατούμενόν τε καὶ ἐπιβεβαιωθῆναι, καὶ τῷ ἱερῷ συμβόλῳ ἀναγνωσθέντος ἀνευ προσθήκης, ὡς ἔχει, ἡ ἀγία σύνοδος ἐξεβόησεν, ἡμεῖς κατὰ τὴν τῷ Σωτῆρος διδασκαλίαν καὶ τῶν Ἀποστόλων παραδόσιν, ἔτι δὲ καὶ τὰς κανονικὰς τῶν ἀγίων καὶ οἰκουμενικῶν ἐκτὸς συνόδων τῶν ἀνωθεν ἐκ πατέρων καὶ μέχρι ἡμῶν κατεληλυθότα τῆς ἀκράυφνης αὐτῆς τῶν Χριστιανῶν πίστεως ὅρον, καὶ ἐπινοία καὶ γλώττῃ ἐξεργασμένην τε καὶ πᾶσι περιεργασμένην διαπερυσίως, ἔθεν ἀφαιρῶντες· ἔθεν προστιθέντες κατὰ διάνοιαν ἢ λέξιν, ἔθεν ἀμειβόντες, ἔθεν κιβδηλεύοντες. καὶ μετὰ τὸτο οὔτε τοποτηρηταὶ Ῥώμης καὶ ἡ σύνοδος ἅπασα ἐξεβόησεν, ἕτερον ἐκθίσθαι σύμβολον, καὶ ὅρον ἀνακινήσασθαι, ἢ προσθήκην ἢ ὑφαίρεσιν ποιῆσασθαι ἐν τῷ ἀναγνωσθέντι ἱερῷ καὶ ἀγίῳ συμβόλῳ, ἀνάθεμα ἔστω· ταῦτα καὶ ἐν τοῖς Ῥωμαϊκοῖς κανόσι τοῖς ἐκ τῆς πράξεως τῆς συνόδου ταύτης εὐρίσκεται ἀπὸ τῆς ἐπιστολῆς Ἰωάννου πάπα Ῥώμης πρὸς Φώτιον πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως. καὶ ἡ σὴ ἀδελφότης ἐπίσταται, ὡς ὅτε πρὸς ἡμᾶς παρεγένετο ὁ μικρὸν ἔμπροσθεν ἀποσταλὴς παρ' αὐτῆς παρὰ τῷ ἀγίῳ συμβόλῳ ἡμᾶς ἐδοκίμασεν, εὖρεν ἀπαράτρετον, καθὼς ἀρχῇθεν παρεδόθη ἡμῖν, διατηρῆντας, καὶ μὴτε προστιθέντας τι, ἢ ἀφαιρῶντας, ἀκριβῶς ἐδότας. ὡς τὰ τοιαῦτα τολμῶσι βαρεῖα καταδίκη ἀναμένεσθαι ἀπόκειται. καὶ πάλιν ἐν παραδηλῶμεν τῇ αἰδοσιμότητι σε, ἵνα περὶ τῷ ἄεθρε τῷδε, δι' ὃ συνέβη τὰ σκάνδαλα μέσον τῶν ἐκκλησιῶν τῷ Θεῷ, ἔχῃ πληροφορίαν εἰς ἡμᾶς, ὅτι ὁ μόνον λέγομεν τῷδε, ἀλλὰ καὶ τὰς πρῶτον θαρσύναντας τῇ ἐαυτῶν ἀπονείῃ τῷδε ποιῆσαι, παραβάτας τῶν θείων λόγων κρίνομεν καὶ μεταποιητάς τῆς θεολογίας τῷ δεσπότη Χριστῷ, καὶ τῶν ἀγίων πατέ-

eius membra, lacerantes et alios ab aliis discerpentes.

Sancta et oecumenica synodus nona habita est imperante beato et celebri imperatore domino Andouico Palaeologo, et Ioanne filio eius, aduersus Barlaam et Acindynum. Docebant illi modo, quidem, nullam esse distinctionem in diuina natura, essentia et operatione, sed eandem esse et indistinctam; modo vero distinctionem quidem aliquam esse dicebant, verum ita, vt substantiam quidem increatam, substantiales vero eius operationes atque naturales concederent diuerfas esse a proprietatibus humanae naturae, non tamen increatas, sed creatas. Rursus diuinum illud lumen quod in monte Thabor effulgit, phantasma prorsus et creaturam orientem ac intercidentem esse dicebant, at neque diuinae naturae fulgorem esse fatebantur, qui dicitur diuinitas et lux inaccessa atque ardens. Aduersus hos igitur ita docentes, congregata est haec sancta synodus, coarguens insipientes illos ac mentientes modis omnibus, reliquosque haereticos impietate superantes. Intererant huic synodo Isidorus [P] Constantinopolis, Lazarus Hierosolymorum episcopi, tum Alexandrinus ac Antiochenus, per legatos, Gregorius Palamas, Philotheus Coccinus, et alii monachi multi magnae virtutis ac prudentiae, qui etiam hos anathematizauerunt. Accepimus, voce *Deus* significari operantem, voce vero diuinitatis operationem. Nihil autem horum trium est operatio. Accepimus id, quod nullam virtutem aut operationem habet, omnino non esse; illud, inquam, nec est aliquid, nec eius et positio vel detractio. Quod autem habet, aliud omnino est ab eo, quod habet.

πατέρων, ὁ συνδικαῖος παρέλαβεν τὸ ἅγιον σύμβολον, καὶ μετὰ τῷ Ἰεῷ αὐτὸς τάττομεν, ὅτι καὶ ταυτὸν ἐκεῖνο τετολμήκασι, ἢ παραδόντες εἰς θάνατον τὸ κυριακὸν σῶμα, ἀλλὰ τὰς πίστες, οἱ τινὲς εἰσι μέρη τῷ σώματος αὐτοῦ, διασχίσαντες τε, καὶ διατέμνοντες ἀλλήλων.

Ἡ ἀγία καὶ οἰκουμενικὴ αὕτη συνόδος ἐν ἁτῇ γέγονεν ἐπὶ τῆς βασιλείας τῷ μακαρίτῃ καὶ αἰοδιμῷ βασιλεῖ κυρίῳ Ἀνδρονίκῳ τῷ Παλαιολόγῳ, καὶ Ἰωάννῃ τῷ υἱῷ αὐτοῦ, κατὰ Βασιλαῖον, καὶ Ἀκινδύν. ἰδογμάτισαν γὰρ ἔτοι, ὡς μὲν ἐδεμίαν διάκρισιν εἶναι ἐπὶ τῆς θείας φύσεως, ἐσίας, καὶ ἐνεργείας, ἀλλὰ ταυτὸν εἶναι καὶ ἀδιάφορον· ὡς δὲ διάκρισιν μὲν εἶναι ἔλεγον· πλὴν τὴν μὲν ἐσίαν ἀκτίστον, τὰς δὲ αὐτῆς ἐσιώδεις ἐνεργείας καὶ φυσικὰς συγχωρῶντες ἑτέρας εἶναι, πλὴν ἐκ ἀκτίστου, ἀλλὰ κτιστάς· καὶ ἔτι, τὸ ἐν τῷ θαβωρίῳ ἐκλάμψαν θεῖον ἐκεῖνο φῶς, φάσμα ἀπλῶς καὶ κτίσμα, γιγνόμενον καὶ ἀπογινόμενον, ἀλλὰ ἔτε θείας φύσεως φυσικὴν αἰγλήν, καὶ θεότητα καὶ φῶς ἀπρόσιτον καὶ καίον λεγόμενον. κατὰ τῶν ἐν ἑτῷ λεγόντων συγχῆθη ἡ ἀγία σύνοδος αὕτη ἐλέγξασα τέττες ἀνεηταινότητας καὶ ψευδομένους κατὰ πᾶν εἶδος λόγου, καὶ ἀσεβήντας μᾶλλον τῶν ἄλλων αἰρετικῶν· παρήσαν δὲ τῇ συνόδῳ ταύτῃ Ἰσίδωρος, Κωνσταντινουπόλεως, Λάζαρος Ἱεροσολύμων, Ἀλεξανδρείας, καὶ Ἀντιοχείας διὰ τοποτηρητῶν, Γρηγόριος ὁ Παλαμάς, Φιλόθεος ὁ Κόκκινος, καὶ ἕτεροι μοναχοὶ πολλοὶ ἐνάρετοι καὶ λογάδες, οἱ καὶ αὐτὲς ἀναθεμάτισαν. Παρελάβομεν, ὅτι θεὸν ἐνεργῶντα δηλοῖ, θεότητος δὲ ἐνεργείαν. ἐδὲν δὲ τῶν τριῶν ἐνεργειῶν παρελάβομεν, ὅτι τὸ μηδεμίαν δύναμιν ἢ ἐνεργείαν ἔχον, ἔτε ἕνα, ἔτε τι ἐστίν· ἐδὲ ἐστὶν αὐτῷ θεοῖς ἢ ἀφαιρέσις· τὸ δὲ ἔχον, ἕτερον ἐστὶ πάντως, ἢ ἔχει.

VII. Laudantur etiam ineditae quaedam lucubrationes huc facientes: vt Photii Tyriorum episcopi, qui concilio Chalcedonensi a. C. 451. interfuit, cuius synopsis de conciliis, Christiani Rauii beneficio ex oriente se adeptum, testatur *Iac. Vsserius* libro de symbolis p. 22. [v. supra, not. c. ad vol. XI. p. 12.] atque ex illa adfert, quod, quum patres Nicaenos symbolum fidei exposuissent prius dixisset Photius vsque ad capitulum illud, καὶ εἰς Πνεῦμα τὸ ἅγιον, de CPolitanis postea suo loco addidit: Τὴν ὁρθόδοξον πίσιν ἐκράτουν, καὶ Θεὸν ἀληθινόν, καὶ ὁμοῦσιον τῷ Πατρὶ καὶ τὸ ἅγιον Πνεῦμα ἐκέλευσαν, προσθέτες τῷ προεκτεθέντι ἐν Νικαίᾳ τῆς πίσεως σύμβολῳ καὶ ταῦτα. Καὶ εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, τὸ κύριον καὶ ζωοποιόν, τὸ ἐκ τοῦ Πατρὸς ἐκπορευόμενον, τὸ σὺν πατρὶ καὶ υἱῷ συμπροσκυνούμενον καὶ συνδοξαζόμενον, τὸ λαλῆσαν διὰ τῶν προφητῶν. εἰς μίαν ἀγίαν καθολικὴν καὶ ἀποστολικὴν ἐκκλησίαν. ὁμολογῶ ἐν βάπτισμα εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν· προσδοκῶ ἀνάστασιν νεκρῶν, καὶ ζωὴν τῷ μέλλοντι αἰῶνι. Ἀμήν. Καὶ ἕως ἀναπληρώσαντες τὸ σύμπαν τῆς ὁρθόδοξης πίσεως σύμβολον τῇ ἐκκλησίᾳ παραδεδώκασι. *Orthodoxam fidem confirmarunt, et Spiritum sanctum quoque verum Deum, et consubstantialem patri, praedicarunt; addentes praedicto Nicaeno fidei symbolo et ista.* Et in Spiritum sanctum, Dominum et viuificantem, qui ex patre procedit, [P] etc. vsque ad, vitam futuri saeculi. Amen. *Atque ita fidei orthodoxae symbolum complentes, ecclesiae tradiderunt.*

Michaelis Pselli de conciliis opusculum, nec non *Maximus* de synodis, ambo MSS. seruantur in bibl. Bauarica. °) Omitto, quod Photii CPol. epistola, in qua synopsis de septem synodis legitur, etiam fertur sub nomine aliorum patriarcharum CPol. vt *Sisinnii*, °) teste Baronio ad a. C. 863. n. 33. et Allatio de consensu p. 606. nec non *Palamae* et *Philothei*, vt refert *Nic. Comnenus* Papadopoli p. 340. Praenotionum mystagogicarum. *Fabr. Ch. Guil. Franc. Walch* in: Entwurf etc. p. 46. addit *Anastasi* iunioris Sinaitae, patriarchae Antiocheni, breuem narrationem, de haeresibus ab initio religionis christianae, et de conciliis aduersus eas celebratis vsque ad concilium III. CPolitan. s. oecumenicum sextum a. C. 680. et 681. ex cod. Vindob. caef. qui numeratur cod. XLV. a *Lambet.* in comment. vol. VIII. col. 931. sqq. ed. Kollar. nr. 45. et confer supra, vol. VIII. p. 350. sqq. et ad vol. X. p. 594. not. z. *Harl.*

VIII. Claudam hoc caput insigni antiquitatis monumento, quod non modo multa paucis comprehendit, sed etiam varia docet alibi quaerenda incassum. Est illud *synodicum* veteris scriptoris siue notitia conciliorum in ecclesia habitorum vsque ad Photii tempora, quod

o) *Mich. Pselli* opusc. de septem sacris conciliis oecumenic. gr. Basil. 1556. 8. — tum edidit *Francisc. Bosquetus* gr. et lat. et notis illustrauit, cum aliis quibusdam *Pselli* libellis, Paris. 1632. 8. — latine in *Binii* concilior. tom. III. part. 1. p. 400. *Harl.*

p) Conf. supra, vol. XI. p. 712. sqq. et ibi memoratis codd. add. cod. *Venet.* in bibl. Nannian, CCXXVI. nr. 7. tom. expositus a *Sisinnio*,

patriarcha CPolit. περί τῶν τῆς ἐκκλησίας λαμβανόντων ἀδελφῶν. In fine numerantur metropolitae cum Sisinnio congregati. Additur scholium, quod incipit: ἡ τῆς μακαριωτάτης πατριάρχης καὶ συνοδικῆς τῆς ὁμοίας, sequitur nr. 8. iudicium synodicum latum sub Alexio, patriarcha CPolit. In eodem cod. multa alia insunt, quae ad historiam conciliorum, canonum, constitutionum ecclesiasticarum, etc. pertinent. v. cat. codd. gr. Nan. p. 414. sqq. *Harl.*

quod cum versione sua perspicua et accurata edidit meritissimus Argentoratensium theologus D. *Iohannes Pappus*, ^{q)} Argentor. 1601. 4. Ab Allatio p. 338. de consensu *auctor synodici* vocatur *valde pius, quisquis ille fuerit*. Et p. 455. *Synodicon accuratissime confectum temporibus Photii*. [conf. supra ad vol. XI. p. 12. not. c.] Illud, ut frequentius possit euolui a studiosis, hoc loco dare volui, licet recusum in bibliotheca canonica tom. 2. p. 1166. et in Harduini conciliis tomo V. Nam Labbeum omitto, qui in sua conciliorum collectione dedit quidem hoc synodicum, sed non vna serie descriptum, sed sparsim singulis capitibus ad tempora sua relatis, ita ut caput primum legatur tom. I. p. 21. caput secundum p. 599. caput tertium p. 564. caput quartum p. 583. etc. *Fabr.* Diu haesitaueram, num sequentem librum synodicum in hac noua editione typis recudendam curarem, nec ne? an ei aliquando in Supplementis locum tribuerem. Fuerunt enim VV. DD. qui suaderent, ut illum, quoniam in collectionibus quibusdam conciliorum sit repetitus, plane omitterem; alii contra qui admonerent, ut, quoniam opusculum sit lectu dignissimum, in quibusdam vero collectionibus, ut in Labbeana, sparsim et diuersis locis relatum ac repetitum, nec omnes illae collectiones, praecipue Harduiniana et Mansiana, ab omnibus, qui illud velint legere aut consulere, possint comparari, illud redderem et h. l. retinerem. Accedit, quod plures operam Fabricii, qui id synodicon h. l. recepisset, laudarunt, me vero senectute prouectum, vitae summa breuitas spem vetat inchoare longam. His causis motus, nolui id h. l. rescare. *Hart.*

q) D. Pappus in praefat. ad Andream Vagnadium, L. Baronem in Sonneck: *Quum ante annos sedecim ferme Andreas quidam Darmarius Epidaurius libros aliquot graecos manuscriptos venales adtulisset, inter caeteros cunctis istud mole quidem exiguum, sed rerum, quae in eo tractantur, varietate et copia satis magnum, licet pretio iusto maiore id aestimaret, redimendum tamen ab eo putauit. Videbam enim, etsi non omnium, ut habet inscriptio, plerarumque tamen et quidem praecipuarum synodorum ad nongentesimum prope a CHRISTI seruatoris natiuitate annum, historiam eo contineri: quin et indicis vicem id ipsum praestare posse in veteris ecclesiae historicos, qui adhuc exsunt.* - - - Suspiciatur deinde, auctorem esse Nicephorum patriarcham CPol. cuius chronicon in eadem tempora desinat. Sed Nicephorus ille iam a. C. 828. diem obiit: et synodici auctor commemorat res a. 869. gestas. *Fabr.* Synodicos huiusmodi generis libros in codd. passim reperiri, aliquoties iam, praecipue ad initium huius capituli tertii adnotaui. Sufficiat h. l. adhuc facere mentionem MSt. quorundam bibl. *Vindobon.* In cod.

igitur caesar. CCVII. nr. 10. fragmentum ex SSctor. patrum synodico; — in cod. CCXLVIII. nr. 17. *synodicon*, quod legitur Dominica orthodoxiae contra iconomachos; v. *Lambec.* V. p. 23. et 294. sq. — Ibid. in cod. XIII. nr. 3. *libellus synodicus*, omnes synodos, tam orthodoxas, quam haereticas, compendio continens, inde a temporibus SSctor. apostolorum vsque ad orthodoxiam siue restitutionem sacrarum imaginum sub imp. Michaelis et matre ipsius Theodora, atque S. Methodio, patriarcha CPolitano: v. *Lambec.* VI. part. I. col. 102. sq. qui animaduertit, exstare quidem hoc synodicon gr. et lat. in Voelli et *Henr. Iustelli* tom. II. bibl. iuris canonici veter. p. 1166-1214. sed discrepare illam editionem, typis expressam, valde ab hoc msto exemplari caesareo, eiusque beneficio plurimis locis insigniter posse suppleri. Principium synodici in cod. *Vindobon.* idem est, quod legitur h. l. in ed. Pappi, et quod in nota Iustelli, margini adposita, ex ed. Pappi recusum esse, adnotatur. At Voelli Iustellique biblioth. iur. can. vet. rarissimis adscribi libris, ueniam fugiet. *Hart.*

SYNO-

ΣΥΝΟΔΙΚΟΝ, ΠΕΡΙΕΧΟΝ

ἐν ἐπιτομῇ ἀπάσας ἀπὸ τῶν ἁγίων ἀπόστολων γεγενησῆαι ὁρῶμεν καὶ αἰρετικὰς συνόδους, μέχρι τῆς ἐκδόσης, τῆς ἐπὶ τῇ τῷ ΦΩΤΙΟΥ, καὶ τῷ Πάπᾳ ΙΩΑΝΝΟΥ ἐνώσει.

LIBELLVS SYNODICVS; OMNES SYNODOS,

tam orthodoxas, quam haereticas, breui compendio continens:

*Quae ab apostolorum inde tempore, usque ad octavam, super visione PHOTII, et IOHANNIS
papae institutae, sunt celebratae.*

D. IOH. PAPPO, theologo Argentoratenſi, interprete.

I. HIEROSOLYMITANA, APOSTOLORVM.

A. C. 49. Synodus diuina et sancta, Hierosolymis a diuinitus edoctis sanctisque apostolis, et mysteriorum praefectis presbyteris, aliisque, cum ipsis qui erant, fratribus celebrata: contra eos, qui fidem susceperant, Phariseos: qui et circumcisionem, in carne quae fiebat, retinere, et legales consuetudines, post receptam quoque a fidelibus eam, quae in Spiritu et veritate fit, adorationem et cultum, obseruare: atque ita Gratiae et Legi, tanquam duobus Dominis seruire conabantur. Quod quidem is ipse, qui maxima illa supra mentis nostrae captum nobis confert munera et a legis maledicto nos redemit, Christus Deus noster ¶ prohibuit,

Post apostolorum autem synodum, Simon magus exsurrexit et Cerinthus: quos apostolorum refutarunt principes: Simonem [P] quidem, Petrus: Cerinthum vero is, qui theologus cognominatur, Iohannes. Post istos Valentinus exsurrexit, Secundus, Marcion, Basilides, Saturninus, Carpocrates, Ebion, Hermogenes, Alexander aerarius, eorumque complices.

Σύνδοδος θεία καὶ ἱερὰ, συναθροισθεῖσα ἐν Ἱεροσολυμοῖς, ὑπὸ τῶν θεοδιδάκτων πᾶσι τῶν Ἀποστόλων, καὶ μυριαγωγῶν πρεσβυτέρων, καὶ τῶν συν αὐτοῖς ἀδελφῶν· κατὰ τῶν ἐπιχειρησάντων πιστῶν Φαρισαίων, κρατύνειν τὴν ἐν σαρκὶ περιτομῇ, καὶ τηρεῖν τὰ νόμιμα ἔθνη μετὰ τὸ εἰσεδέξασθαι καθάπαξ τοὺς πιστοὺς, τὴν ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ προσκύνησιν καὶ λατρείαν· καὶ χάριτι καὶ νόμῳ δευέειν, πῶς ἐν δυοῖν κυρίοις· ὅπερ ἀπέφην ὁ τῶν ὑπὲρ νοῦν ἀγαθῶν πάροχος, καὶ τῆς κατὰ χάριν τοῦ νόμου ἐξαγορησάμενος ἡμᾶς Χρῆστος ὁ Θεὸς ἡμῶν.

Μετὰ γοῦν τὴν τῶν Ἀποστόλων σύνοδον, ἔξανέστη Σίμων ὁ μάγος, καὶ Κήριθος· ἔς ἀπεκήρυξαν οἱ περυφαῖοι τῶν Ἀποστόλων· τὸν Σίμωνα, Πέτρος· τὸν δὲ Κήριθον, ὁ τῆς Θεολογίας ἐπώνυμος Ἰωάννης. Μετὰ τούτους ἔξανέστη Οὐαλεντίνος, Σεκένδος, Μαρκίων, Βασιλαΐδης, Σατορνῖνος, Καρποκράτης, Αἰβλίω, Ἐρμογένης, Ἀλέξανδρος ὁ χαλκεύς, καὶ οἱ σὺν αὐτοῖς.

2. LVG-

r) Matth. VI. 24.

2. LVGDVNENSIS, IRENAEI.

Synodus diuina et sancta provincialis, duodecim episcoporum, collecta Lugduni metropoli Galliae, ad Rhodanum flumen, ab Irenaeo sancto martyre, eiusdemque vrbis episcopo: contra praescriptos haereticos,

Σύνδος θεία καὶ ἱερὰ τοπικὴ, δύο καὶ δέκα ἐπισκόπων, συναθροισθεῖσα ἐν Λαγδύνῳ μητροπόλει τῆς Γαλλίας, παρὰ τὸν Ῥοδανὸν ποταμὸν ὑπὸ Εἰρηναίου ἱερομάρτυρος, ἐπισκόπου τῆς αὐτῆς πόλεως κατὰ τῶν προγεγραμμένων αἰρετικῶν.

3. ROMANA, TELESOPHORI.

Synodus sancta et diuina provincialis, Romae, duodecim episcoporum a Telesphoro sancto martyre, eiusdemque vrbis papa, collecta contra Theodotum coriarium Byzantium, discipulum illorum: qui quum sapientia plurimum praestaret, sed in persequutione sacrificasset, Christumque negasset: atque id a fidelibus ipsi exprobaretur, neque ipse hoc probrum ferret, dicere ausus fuit impius ille: ego Deum non negavi, sed nudum hominem.

Σύνδος θεία καὶ ἱερὰ τοπικὴ, ἐν Ῥώμῃ, Α. C. δυοκαίδεκα ἐπισκόπων, ὑπὸ Τηλεσφόρου ἱερομάρτυρος, τῆ ταύτης πάπας συναθροισθεῖσα κατὰ Θεοδότου, σκυτέως τῆ Βυζαντίας. τῶ αὐτῶν μαθητῶ, ὃς εἰς ἄκρον σοφίας ἐληλακώς, καὶ ἐν τῷ διωγμῷ ἐπιθύσας, καὶ ἐξαρνησάμενος τὸν Χριστόν, ἐσχάτως ὑπὸ τῶν πιστῶν ὀνειδίζομενος, καὶ μὴ φέρων τὴν αἰσχύνην, εἰπὼν ἐτόλμησεν ὁ ἀνόσιος· Ἐγὼ Θεὸν ἐκ ἀρνήσάμην, ἀλλὰ ἄνθρωπον ψιλόν.

4. ROMANA, ANICETI.

Synodus diuina et sancta provincialis, Romae congregata a beatissimo Aniceto, eiusdem vrbis papa, et Polycarpo sancto martyre [P] Smyrnae episcopo, aliisque episcopis decem: contra eos, qui Iudaico more Luna decima quarta diuinum celebrabant pascha, aliisque ritibus et typis id ipsum perficiebant. Haec igitur synodus definiuit tremendam et salutarem Domini nostri Iesu Christi et Dei passionem in sancta parasceue mystice celebrandam, resurrectionem autem vitae auctricem, ipsa celebri et magna Dominica omni modo esse peragendam.

Σύνδος θεία καὶ ἱερὰ τοπικὴ, ἐν Ῥώμῃ συναθροισθεῖσα ὑπὸ τῶ μακαριωτάτου Ἀνικητῆ, τῆ ταύτης πάπας, καὶ Πολυκάρπου ἱερομάρτυρος ἐπισκόπου Σμύρνης, καὶ ἑτέρων ἐπισκόπων δέκα· κατὰ τῶν Ἰουδαϊκῶς τῇ δεκάτῃ τεταίρῃ τῆς σελήνης ἐορταζόντων τὸ θεῖον πάσχα, καὶ ἑτέροις ἔθεσι καὶ τόποις τῆτο ἐκτελούντων· Ὁρίσασα τὸ μὲν Φρικτὸν καὶ σωτήριον πάθος τῶ δεσποτῆ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ, τῇ ἀγίᾳ παρασκευῇ μυστικῶς ἐκτελεῖν τὴν δὲ ζωαρχικὴν ἀνάστασιν, αὐτῇ τῇ περιδόξῳ καὶ μεγάλῃ κυριακῇ, ἐκ πάντες τρόποις ἄγειν.

5. HIERAPOLITANA, APOLINARI.

Synodus diuina et sancta prouincialis, Hierapoli Asiae celebrata ab Apolinario sanctissimo huius episcopo, aliisque viginti sex episcopis: quae abdicauit et exstirpauit Montanum et Maximillam pseudopphetas: qui blasphemae, vtpote a daemone obfessi, sicut idem pater dicit, vitam commutarunt. Cum iisdem vero et Theodotum coriarium (eadem synodus) condemnauit.

Σύνεδρος θεία καὶ ἱερὰ τοπικὴ ἐν Ἱεραπόλει τῆς Ἀσίας, συναθροισθεῖσα ὑπὸ Ἀπολινάρει, τῷ ταύτης ὁσιωτάτῳ ἐπισκόπῳ, καὶ ἑτέρων εἰκοσιῇ ἐπισκόπων· ἀποκηρύξασά τε καὶ ἐκκύψασα Μοντανὸν καὶ Μαξιμίλλαν, τοὺς ψευδοπροφῆτας· οἱ καὶ βλασφήμως, ἥτοι δαιμονιῶντες, καθὼς φησὶν ὁ αὐτοῦ πατήρ, τὸν βίον κατέστρεψαν. Σὺν αὐτοῖς δὲ, κατέκρινε καὶ Θεόδοτον τὸν σκυτέα.

6. ACHILLANA, SOTAE.

Synodus diuina et sacra particularis, congregata a sanctissimo Achillarum episcopo Sota, aliisque duodecim episcopis: quae refutatum Theodotum coriarium abdicauit: Montanum item cum Maximilla, qui octingentos septuaginta octo Aeonas docebat, seque ipsum pro Spiritu sancto venditabat.

Σύνεδρος θεία καὶ ἱερὰ μερικὴ, συναθροισθεῖσα ὑπὸ τῷ ὁσιωτάτῳ ἐπισκόπῳ Ἀχιλλῶν*) Σωτᾷ, καὶ ἑτέρων δυοκαίδεκα ἐπισκόπων· ἥτις ἐλέγξασα ἀπεκήρυξε τὸν σκυτέα Θεόδοτον, καὶ Μοντανὸν, σὺν Μαξιμίλλῃ· ὅκτακοσίους καὶ ἐβδομήκοντα ἑκτῷ αἰῶνι δ·γματίζοντα, καὶ πνεῦμα ἄγιον ἑαυτὸν ἐναγὶ ἐπιφημίζοντα.

[P] 7. GALLICANA, CONFESSORVM.

Synodus diuina et sacra prouincialis in Gallia, congregata a Confessoribus: quae Montanum et Maximillam abdicauit: cuius decretum ad eos, qui in Asia erant, fideles dimanauit.

Σύνεδρος θεία καὶ ἱερὰ τοπικὴ ἐν Γαλλίᾳ, συναθροισθεῖσα ὑπὸ τῶν ὁμολογητῶν· ἀποκηρύξασα Μοντανὸν καὶ Μαξιμίλλαν· ἥς ὁ ὅρος πρὸς τοὺς ἐν Ἀσίᾳ πιστοὺς διέβη.

8. EPHESINA, POLYCRATIS.

A. C. 198. Synodus simplex, neque exquisita, particularis, Ephesi metropoli Asiae congregata a Polycrate sanctissimo eiusdem episcopo: quae dignum censet et constituit, ut omnes Luna decima quarta Iudaeorum ritu mysticum pascha peragant: tamquam hoc ipsa iam inde a principio accepisset a sanctis apostolis Timotheo et Philippo

Σύνεδρος ἀφελής, ἀνεξέταστος, μερικὴ, ἐν Ἐφέσῳ μητροπόλει τῆς Ἀσίας συναθροισθεῖσα ὑπὸ Πολυκράτους τῷ ὁσιωτάτῳ αὐτῆς ἐπισκόπῳ· ἀξιώσας καὶ ἐρίξας ἅπαντας, ὥστε ἐν τῇ δεκάτῃ τετάρτῃ τῆς σελήνης, Ἰουδαίῳ περὶ πᾶς ἄγειν τὸ μυστικὸν πάσχα, ὡς τῷτο ἀνέκαθεν παραλαβέσας, βεβαιούμενον παρὰ Τιμοθέου καὶ Φιλίππου τῶν

s) in Ἀρχιαιλῷ Euseb. V. 19. Hist. eccles.

confirmatum. Victor autem Romanorum ecclesiae sanctissimus papa excommunicationem mittit Polycrati, qui huic praefuerat synodo: neque hoc solum, sed synodice etiam ea, quae ad hoc festum pertinebant, persequitur: et cum ipso synodi in plurimis prouinciis et partibus terrae congregatae, idem vnanimitur statuunt. Haec vero Commodo imperante euenerunt.

τῶν Ἀποστόλων. Βίκτωρ ἐν ὁ τῆς Ῥωμαίων ἐκκλησίας ἀγιώτατος πάπας, ἀκοινωνήσαν ζῆλος Πολυκράτης ταύτης προΐσταμένω. Οὐ μόνον δὲ τῶτο, ἀλλὰ καὶ συνδικῶς τὰ περὶ τῆς αὐτῆς ἑορτῆς διεξέρχεται· καὶ σὺν αὐτῷ ἐν πλείσταις ἐπαρχίαις καὶ μέρεσι τῆς γῆς σύνοδοι συγκροτῶνται, καὶ συμφῶνως ὀρίζεσι. Ταῦτα δὲ, Κομμόδῳ βασιλευόντος, γέγονεν.

9. ROMANA, VICTORIS.

Synodus diuina et sacra prouincialis Romae collecta a beatissimo eiusdem episcopo Victore, et aliis episcopis quatuordecim: quae vetat, iudaice celebrari [P] Luna decima quarta sanctum et mysticum pascha: sed in sola magna et vitae praestatrice Dominica.

Σύνοδος θεία καὶ ἱερὰ τοπικὴ ἐν Ῥώμῃ, συναθροισθεῖσα ὑπὸ τῷ μακαριωτάτῳ αὐτῆς πάπα Βίκτωρος, καὶ ἑτέρων ἐπισκόπων δεκατεσσάρων· ἀπαγορεύουσα Ἰουδαϊκῶς τελεῖν τῇ δεκάτῃ τετάρτῃ τῆς σελήνης τὸ θῆον καὶ μυσικὸν πάσχα· ἀλλ' ἐν μόνῃ τῇ μεγάλῃ καὶ ζωοδοτικῇ κυριακῇ.

10. HIEROSOLYMITANA, NARCISSI.

Synodus diuina et sacra prouincialis, collecta Hierosolymis a terbeato illius archiepiscopo Narcisso, et aliis episcopis quatuordecim: super mystico pascha, secundum sanctissimum Anicetum et Victorē pronuncians.

Σύνοδος θεία καὶ ἱερὰ τοπικὴ, συνα-^{A.C. 198.}θροισθεῖσα ἐν Ἱεροσολύμοις ὑπὸ Ναρκίσσου, τῷ ταύτης τρισμάκαρος ἀρχιεπισκόπῳ, καὶ ἑτέρων ἐπισκόπων δεκατεσσάρων, ὑπὲρ τῷ μυσικῷ πάσχα, ὀρίσασα κατὰ τὴν ἀγιωτάτην, Ἀνίκητον καὶ Βίκτωρα.

11. CAESARIENSIS, PALAESTINA, THEOPHILI.

Synodus diuina et sacra prouincialis, collecta Caesareae Palaestinae, siue Pyrgostratonis, a Theophilo sanctissimo eiusdem episcopo, aliisque duodecim: quae de sancto pascha idem constituit.

Σύνοδος θεία καὶ ἱερὰ τοπικὴ, συνα-^{198.}θροισθεῖσα ἐν Καισαρείᾳ τῆς Παλαιστίνης, Πυργωστράτωνος, ὑπὸ Θεοφίλου τῆς αὐτῆς ἀγιωτάτης ἐπισκόπῳ, καὶ ἑτέρων δωκαίδεκα ὑπὸ τῷ ἁγίῳ πάσχα, ὀρίσασα ὡσαύτως.

12. LVGDVNENSIS, IRENAEI.

A. C. Synodus diuina et sacra prouincialis, collecta Lugduni Galliae, ab Irenaeo sanctissimo ibidem episcopo, aliisque tredecim episcopis: quae similiter de diuino et mystico pascha constituit.

Σύνοδος θεία καὶ ἱερὰ τοπικὴ, συναθροισθεῖσα ἐν Λυγδύνῳ τῆς Γαλλίας, ὑπὸ Εἰρηναίου τῆ ταύτης ἀγιωτάτης ἐπισκόπου, καὶ ἑτέρων δέκα καὶ τριῶν ἐπισκόπων ὀρίσασα ὑπὲρ τῆ θείας καὶ μυστικῆς πάσχα ὁμοίως.

13. CORINTHIACA, BACCHYLIDIS.

192. Synodus diuina et sacra prouincialis, collecta Corinthi a Bacchylide eiusdem sanctissimo archiepiscopo, aliisque octodecim episcopis, quae idem de beato paschate constituit.

Σύνοδος θεία καὶ ἱερὰ τοπικὴ, συναθροισθεῖσα ἐν Κορίνθῳ ὑπὸ Βακχυλίδου, τῆ ταύτης ὁσιωτάτης ἀρχιεπισκόπου, καὶ ἑτέρων δέκα καὶ ὀκτῶ ἐπισκόπων ὀρίσασα περὶ τῆ μακαρίας πάσχα ὡσαύτως.

[F] 14. ASIATICA, PLASMAE.

193. Synodus diuina et sacra prouincialis, collecta in Asia a Platina sanctissimo, aliisque quatuordecim episcopis: quae similiter de sancto pascha constituit.

Σύνοδος θεία καὶ ἱερὰ τοπικὴ, συναθροισθεῖσα ἐν Ἀσίᾳ, ὑπὸ Πλασμαῖ τῆ ὁσιωτάτης, καὶ ἑτέρων δεκατεσσάρων ἐπισκόπων περὶ τῆ ἀγίας πάσχα ὀρίσασα ὁμοίως.

15. OSROENA.

194. Synodus diuina et sacra prouincialis, in Osroëne, cui Edafa et Adiabenorum regia subiacet, collecta ab episcopis octodecim, quorum praeses memoriae proditus non est: de sancto pascha idem statuens, Commodio imperante.

Σύνοδος θεία καὶ ἱερὰ τοπικὴ, ἐν Ὀσροῖν, ὑφ' ἧν καὶ ἡ Ἐδάσα καὶ τῶν Ἀδιαβηνῶν γῆ, συναθροισθεῖσα ὑπὸ δέκα καὶ ὀκτῶ ἐπισκόπων, ὧν ὁ προκαθήμενος εἰς δὲ δῆλωται· περὶ τῆ θείας πάσχα ὡσαύτως ὀρίσασα, Κομμόδου βασιλεύοντος.

16. MESOPOTAMICA.

195. Synodus diuina et sacra prouincialis, ab octodecim episcopis collecta in Mesopotamia, Commodio imperante; quae de sancto pascha similiter constituit: cuius praesidem historicorum nemo manifestauit.

Σύνοδος θεία καὶ ἱερὰ τοπικὴ, ὑπὸ δέκα καὶ ὀκτῶ ἐπισκόπων συναθροισθεῖσα ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ, ἐπὶ Κομμόδου τῆ βασιλείας· περὶ τῆ ἀγίας πάσχα ὁμοίως ὀρίσασα· ἧς τὸν προκαθήμενον εἰδὲς τῶν ἱστορικῶν ἐδήλωσεν.

17. BQ-

1) Παλμω vocat Eusebius IV. 13.

17. BOSTRENA, ORIGENIS.

Synodus diuina et sacra prouincialis, collecta a doctissimo Origene in Bosra Arabiae, quam Iesaias olim Botron nomenauit, cognominem Bosorae matri diuini Iobi; ad emendationem sacrifophistae Berylli eiusdem vrbs episcopi, qui in Theodoti coriarii sensum prolapsus fuerat, et ad orthodoxam rursus fidem, Origenis cohortatione recurrebat.

Σύνοδος θεία καὶ ἱερὰ τοπικὴ, συνα- A.C. 229
θροισθεῖσα ὑπὲρ τῆς πολυμαθῆς Ὀριγενέως,
ἐν Βόστρᾳ τῆς Ἀραβίας, ἣν τινὰ Ἡσαίας
πάλαμ βίτρον *) ἀνόμασεν, ἐπώνυμον
ἔσαν Βασίρας, τῆς μητρὸς τῆς Θεοπεσίης
Ἰαίβ' ἐπὶ διορθώσεϊ τῆς ἱεροσοφιστῆς Βηρίλλου,
τῆς τῆς αὐτῆς πόλεως ἐπισκόπου, εἰς τὸ τῆς
σκυτέως Θεοδότου φρόνημα παρασυρθέντος,
καὶ αὐτοῖς καλινδρομήσαντος εἰς τὴν ἐρθό-
δοξον πίσιν, ταῖς παρακλήσεσιν Ὀριγενέως.

[P] 18. ARABICA, EIVSDEM.

Synodus diuina et sacra prouincialis, in Arabia collecta ab Origene, aliisque quatuordecim episcopis pro correctione fidelium ex quadam pestilente haeresi, quae adfirmabat, vna cum ipsis corporibus animas interire, easdemque rursus cum corporibus resurgere arbitrabantur: Origenis autem, qui praesidebat, cohortatione, errore depoluerunt.

Σύνοδος θεία καὶ ἱερὰ τοπικὴ, ἐν Ἀραβίᾳ συναθροισθεῖσα ὑπὸ Ὀριγενέως, καὶ
ἑτέρων ἐπισκόπων δεκατεσσάρων· ἐπὶ τῇ
τῶν πιστῶν διορθώσεϊ, ἐκ τινος λοιμώδους
αἰρέσεως, ἀναφανείσης συμφθεύρεσθαι
τάς ψυχὰς τοῖς σώμασι, καὶ πάλιν
συνανίστασθαι οἰηθέντων· τῇ παρακλήσεϊ
δὲ τῆς Ὀριγενέως προκαθομένης, τῇ
πλείνῃ ἀποθεμένων.

19. ROMANA, VICTORIS.

Synodus diuina et sacra prouincialis, collecta Romae sub Victore sanctissimo papa, aliisque quatuordecim episcopis; quae Theodotum, Ebionem et Artemonem abdicauit, qui non minus, quam Iudaei, fide. Hi enim duces fuerunt Pauli Samosateni et Nestorii.

Σύνοδος θεία καὶ ἱερὰ τοπικὴ, συνα- 198.
θροισθεῖσα ἐν Ῥώμῃ, ἐπὶ Βικτωρὶ τῷ
ἀγιωτάτῳ πάπᾳ, καὶ ἑτέρων ἐπισκόπων
δεκατεσσάρων· ἀποκηρύξασα Θεόδοτον,
Λιβιῶνα, καὶ Ἀρτέμονα, τοὺς ἔχ' ἥττον
Ἰουδαίων τῇ πίσει. ἔτοι γὰρ ἀρχηγοὶ
γεγόνασι Παύλῳ τῷ Σαμοσατίῳ καὶ
Νεστορίῳ.

20. ROMANA ALIA, EIVSDEM.

Synodus diuina et sacra prouincialis, collecta Romae a beatissimo papa Victore; quae Sabellium et Noëtum abdicauit, qui

Σύνοδος θεία καὶ ἱερὰ τοπικὴ, συνα- 198.
θροισθεῖσα ἐν Ῥώμῃ, ὑπὸ τῷ μακαριωτά-
τῳ πάπᾳ Βικτωρὶ· ἀποκηρύξασα Σα-
βιλ-
Ζ 2 3

*) Cf. LXIII. 1. Βασίρ.

de diuinitate in tribus personis subsistente, contractionem et commixtionem personarum diuulgabant: Valentinum item, qui praeter ceteras ineptias, corpus etiam Christi coeleste adferebat.

βέβαιον καὶ Νόητον, τὰς ἐπὶ τῆς τρισυποστάτης Θεότητος, συναλειφὴν καὶ συναίρεσιν ὑποστάσεων πρεσβεύοντας· καὶ Οὐαλεντίνον, τὸν σὺν πολλοῖς ἀποπήμασι, καὶ ἐξάνιον τὸ σῶμα τῷ Χριστῷ δογματίζοντα.

21. ROMANA, CORNELII.

A.C. Synodus diuina et sacra prouincialis, ^{352.} patrum beatorum Romae [P] congregata a Cornelio beatissimo papa, aliisque octodecim episcopis: quae Nouatum, laqueum illum poenitentiam agere volentium, abdicauit.

Σύνοδος Θεία καὶ ἱερὰ τοπικὴ, πατέρων μακαρίων, ἐν Ῥώμῃ, συναθροισθεῖσα ὑπὸ Κορνηλίῳ τῷ μακαριωτάτῳ Πάπῃ, καὶ ἑτέρων δέκα καὶ ὀκτὸ ἐπισκόπων· ἀποκηρύξασα Ναύατον, παγίδα τῶν μετανοῶν βελομένων.

22. CARTHAGINENSIS, CYPRIANI.

^{354.} Synodus diuina et sacra prouincialis, Carthagine, noua Africae ciuitate dicta, collecta a sacro martyre Cypriano, qui eius erat episcopus, aliisque octoginta quatuor episcopis, quae Nouatum, utpote poenitentiam lapsis negantem, abdicauit.

Σύνοδος Θεία καὶ ἱερὰ τοπικὴ, ἐν Καρθαγένῃ τῇ Νταπίλει τῆς Ἀφρικῆς καλεμένη, συναθροισθεῖσα ὑπὸ τῷ ἱερομάρτυρος Κυπριανῷ, γενομένη αὐτῆς ἐπισκόπων, καὶ ἑτέρων ὀγδοήκοντα τεσσαρέων ἐπισκόπων· ἀποκηρύξασα Ναύατον, ὡς τὴν μετάνοιαν τοῖς πταίεσι κλείοντα.

23. ANTIOCHENA, DEMETRII.

^{355.} Synodus diuina et sacra prouincialis, Antiochiae collecta a Demetrio, eiusdem sanctissimo episcopo: quae Nouatum deposuit, tamquam qui peccatoribus patrocinaretur.

Σύνοδος Θεία καὶ ἱερὰ τοπικὴ, ἐν Ἀντιοχείᾳ συναθροισθεῖσα ὑπὸ Δημητριάδῃ τῷ ταύτης ἀγιωτάτῳ ἐπισκόπῳ· καθελῶσα Ναύατον, ὡς ὄντα φιλαμαρτήμονα.

24. ALEXANDRINA, DIONYSII.

^{358.} Synodus diuina et sancta particularis, Alexandriae collecta a confessore Dionysio, eiusdem archiepiscopo: quae Sabellium diuinitatis inimicum abdicauit.

Σύνοδος Θεία καὶ ἱερὰ μερικὴ, ἐν Ἀλεξανδρείᾳ συναθροισθεῖσα ὑπὸ τῷ ὁμολογητῷ Διονυσίῳ, τῷ ταύτης ἀρχιερέως· ἀποκηρύξασα τὸν Σαβέλλιον τὸν ἀντιθεόν.

25. ALEX-

25. ALEXANDRINA ALIA, EIVSDEM.

Synodus diuina et sancta prouincialis, collecta Alexandriae ab eodem Dionysio: quae damnauit et post mortem abdicauit Nepotianum, episcopum Aegypti et Cerinthum: tamquam adseuerantes, eoque errori plurimos alios inuoluentes, [P] in terrena Hierusalem Christi esse regnum, et millenarium annorum docentes: et praeterea bonum sacrificia et ouium maculationes tamquam legitimas exigentes.

Σύνοδος θεία καὶ ἱερὰ τοπικὴ, συν-^{A.C.}
αθροισθεῖσα ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, ὑπὸ τῷ ^{263.}
προεξημένῳ Διονυσίῳ· καταδικάσασα καὶ
ἀποκηρύξασα μετὰ θάνατον, Νεποτιανὸν
ἐπίσκοπον Αἰγύπτου, καὶ Κήρινθον· ὡς
διαβεβαιωμένους, καὶ πλείους ἑξαπατών-
τας, ἐν τῇ ἐπιγείῳ Ἱερουσαλὴμ τῷ Χριστῷ
εἶναι τὴν βασιλείαν, καὶ τὴν χιλιετηρίδα
δογματίζοντας, πρὸς τέτοις βεβυστίας
καὶ μηλοσφαγίας νομοθετήσαντας.

26. ROMANA, STEPHANI.

Synodus diuina et sacra prouincialis, Romae collecta a Stephano sancto martyre et papa: quae eos, qui in Africana synodo sine ratione concesserant, eos rebaptizari, qui ex quacumque haeresi ad catholicam accederent ecclesiam, abdicauit.

Σύνοδος θεία καὶ ἱερὰ τοπικὴ, ἐν Ῥώμῃ ^{268.}
συναθροισθεῖσα ὑπὸ Στεφάνου τῷ ἱερομάρ-
τυρος πάπα· ἀποκηρύξασα τοὺς ἐν τῇ
Ἀφρικῇ συνόδῳ παραλγῶς ἐπικεχειρηκό-
τας ἀναβαπτίζειν τοὺς ἐκ πάσης αἰρέσεως
προσερχομένους τῇ καθολικῇ ἐκκλησίᾳ.

27. ANTIOCHENA, HELENI.

Synodus diuina et sacra prouincialis, Antiochia collecta: (cuius praefes erat Hellenus, Tarsi episcopus; Theodorus Mopsuestiae; miraculorum effector Gregorius, Caesareae Ponti; Anatolius Laodiceae, hierophophus, cuius de paschate canones circumferuntur; et Malchion Antiochia, sanctissimus,) quae deposuit et abdicauit Paulum Samosatenum, qui nihil aliud, quam Annas et Caiphas de Christo docuit.

Σύνοδος θεία καὶ ἱερὰ τοπικὴ, ἐν Ἀν- ^{274.}
τιοχείᾳ συναθροισθεῖσα· ἧς ἑξάρχος ἦν
Ἑλένος, ὁ Τάρσῳ ἐπίσκοπος· Θεόδωρος ὁ
Μοψουεστίας, ὁ θαυματουργὸς Γενηγείρου,
Καισαρείας Πέντε· Ἀνατόλιος Λαοδικεαῶν,
ὁ ἱερόσοφος, ἕτινος οἱ περὶ τῷ πᾶσι κατ-
νόνοι ἐκφέρονται, καὶ Μαλχίων, Ἀντιο-
χείας ὁ ἱερώτατος, καθελεῖσα καὶ ἀπο-
κηρύξασα Παῦλον τὸν Σαμοσατέα, μη-
δὲν ἥττον Ἀννα καὶ Καϊάφα, ἐπὶ Χριστὸν
προσβένοντα.

28. MESOPOTAMICA, ARCHELAI.

Synodus diuina et sacra particularis, collecta in Mesopotamia ab Archelao Carcharum episcopo, et Diodoro sacerdote, contra Manem infernalem, et [P] Diodoriam presbyterum; quae multis modis confutatos hosce abdicauit.

Σύνοδος θεία καὶ ἱερὰ μερικὴ, συναθρο- ^{277.}
ισθεῖσα ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ, ὑπὸ Ἀρχελαῶ
ἐπισκόπου Καρχαράων, καὶ Διοδώρου ἱερέως,
κατὰ Μάνεντος τῷ ἑρεβώδους, καὶ Διοδο-
ριάδος πρεσβυτέρου· ἡ τις πολυτρόπως τῶν
τῶν ἐλέγξασα ἀπεκήρυξε.

29. RO-

29. ROMANA, MILTIADIS.

A.C. Synodus diuina et sacra prouincialis, collecta Romae a Miltiade sanctissimo papa, et Marco sanctissimo, et Caeciliano Carthaginis episcopo, super vnione episcoporum. Hanc igitur, vt et Arelatensem, Constantinus magnus imperator colligi praecepit, quum ab occidentalibus ad orientalia loca, numquam reuerfurus discessisset, non viso Syluestro episcopo in throno Romae: sub Miltiade enim recessit: vnde verius est, vt teneamus, non baptizatum ipsum esse Romae, sed Nicomediae.

Σύνδος θεία καὶ ἱερὰ τοπικὴ, συναθροισθεῖσα ἐν Ῥώμῃ, ὑπὸ Μιλτιάδε τῷ ἁγιωτάτῃ πάπῃ, καὶ Μάρκῃ τῷ ὁσιωτάτῃ, καὶ Κικιλιανῷ Ἐπισκόπῃ Καρθαγίνης, ἐπὶ τῇ ἐνώσει τῶν ἐπισκόπων. Ταύτην τοίνυν, καὶ τὴν ἐν Ἀρελάτῳ, προστάξας συγκροτηθῆναι ὁ μέγας βασιλεὺς Κωνσταντῖνος, ἀπαρὰς ἀπὸ τῶν ἐσπερίων ἐπὶ τὰ ἑῷα χωρία, ἀμετασρεπτὶ ἅπασιν· μὴ τε δεακῶς Σιλβέστρον ἐπίσκοπον ἐν τῷ θρόνῳ Ῥώμης, ἀλλ' ἐπὶ Μιλτιάδε ἀναχωρήσας· ὅθεν ἀληθέστερόν ἐστι κρατεῖν, μὴ βεβαπτισθαι αὐτὸν ἐν Ῥώμῃ, ἀλλ' ἐν Νικομηδείᾳ.

30. ARELATENSIS, CHRESTI.

114. Synodus diuina et sacra prouincialis, Arelati, a Chresto sanctissimo Syracusiorum Siciliae et praenominato Caeciliano, episcopis congregata: pro vnione episcoporum.

Σύνδος θεία καὶ ἱερὰ τοπικὴ, ἐν Ἀρελάτῳ, ὑπὸ Χριστῷ συναθροισθεῖσα τῷ ὁσιωτάτῃ ἐπισκόπῃ Συρακουσίων τῆς Σικελίας, καὶ τῷ προειρημένῃ Κικιλιανῷ ἐπισκόπῃ· ἐπὶ τῇ ἐνώσει τῶν ἐπισκόπων.

31. ANCYRANA, MARCELLI.

115. Synodus diuina et sacra prouincialis, duodecim episcoporum, collecta Ancyrae Galatiae; cui praefuit Marcellus ibidem episcopus, et Agricola, Caesareae Cappadociae: quae canonicam praescripsit emendationem eorum, qui in persecutione ceci-
dissent.

Σύνδος θεία καὶ ἱερὰ τοπικὴ, δυοκαίδεκα ἐπισκόπων, συναθροισθεῖσα ἐν Ἀγκύρᾳ τῆς Γαλατίας· ἧς ἐξῆρχε Μάρκελλος τῆς αὐτῆς ἐπίσκοπος, καὶ Ἀγρίκολας Καίσαρείας Καππαδοκίας· κανονικῶς τυπώσασα τὴν διόρθωσιν τῶν ἐν τῷ διωγμῷ παραπεσόντων.

[P] 32. CAESARIENSIS, PONTICA, VITALII.

116. Synodus diuina et sancta prouincialis, viginti trium episcoporum, quorum praefes fuit Vitalius, collecta Caesareae Ponti: de iis, qui in persecutione sacrificassent, aut adiurassent, aut idolothyta gustassent: quae etiam secundum differentiam transgressionis, rationabilem emendationem canonicè praescripsit.

Σύνδος θεία καὶ ἱερὰ τοπικὴ, ἑκοσι καὶ τριῶν Ἐπισκόπων, ὧν ἐξῆρχε Βιτάλιος, συναθροισθεῖσα ἐν Καισαρείᾳ τῷ Πόντῃ· περὶ τῶν ἐν τῷ διωγμῷ ἐπιθυσάντων, ἢ ἐξομοσαμένων, ἢ εἰδωλοθύτων γευσασμένων, ἢ καὶ πρὸς τὴν διαφορὰν τῆς παραβάσεως, ἀνάλογον καὶ τὴν διόρθωσιν κανονικῶς διέτύπωσεν.

Πατερ-

Πατρικίς Ἀρερίσις τῷ μάκαρος, ἐν τῷ λόγῳ αὐτῷ· τῷ ἐπιλεγομένῳ, Ὀκεανῷ.

Patricii Ararfi sancti, ex oratione ipsius, quae Oceanus cognominatur.

Meletium igitur episcopum Thebaidos, qui in persecutione sacrificauerat, et infirmorum aliorum criminum reus fuerat deprehensus, sanctissimus Alexandriae episcopus Petrus, ante acceptam martyrii coronam, deposuerat, Christi quae ecclesia ceterat: itemque Arium diaconum, tamquam, qui diuersam substantiam de DEO verbo, atque etiam ista, Ex non entibus, et, Erat aliquando, quum non esset filius Dei et patris adfereret, diaconi munere fungi omnino prohibuerat. Petro autem in Domino defuncto, Achilles successit: qui Arium, ipsa haeresi et dominandi cupiditate victum, et Meletii ausis nefarie cooperantem, deceptus presbyterum constituit, et scholae Alexandrinae praefecit. Achilla vero non ita multo [P] post sancti defuncto, ille apostolicorum dogmatum propugnator Alexander successit. Arius igitur, quod Alexandro praelatus non esset, magis iam dominandi cupiditate insollescere, et abstractis ab ecclesia, Euzoio diacono, Aethale et aliis quibusdam, contra ecclesiam et Alexandrum, conuenticula coepit cogere, Heterousii doctrinam confirmare conatus. Beatissimus autem Alexander, quum multis ante admonitionibus usus esset, ad illud tandem apostolicum praeceptum siue constitutionem *) deuenit, quae iubet haeticum hominem post unam et alteram admonitionem vitari: quum quidem videret illos scripturarum testimoniis omnino destitui.

Μελίτιον τοῖνον ἐπίσκοπον Θεβαΐδος, ἐν τῷ διωγμῷ θύσαντα, καὶ ἐπὶ μυρίοις ἑτέροις Φωξάθεντα ἐγκλήμασιν, ὁ μακαριώτατος Πέτρος Ἀλεξανδρείας ἐπίσκοπος, πρηνὴ τὸν τῷ μαρτυρίῳ σέφανόν ἀναδήσασθαι, καθεῖλε, καὶ τῆς Χριστῷ ἐκκλησίας ἐξέωσε· καὶ Ἀρεῖον διάκονον, ὡς τὸ ἑτεροεσίων πρεσβεύοντα ἐπὶ τῷ Θεῷ λόγῳ, καὶ τὸ, ἐξ ἐκ ὄντων, καὶ τὸ, ἦν ποτὲ, ὅτε ἐκ ἦν ὁ υἱὸς τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ, διακονεῖν καὶ ἀπάξ κεκάλυκε. Πέτρος δὲ ἐν κυρίῳ τελειωθέντος, Ἀχιλλᾶς διαδέχεται· καὶ Ἀρεῖον τῇ αἵρεσει καὶ φιλαρχίᾳ κρατέμενον, καὶ τοῖς Μελιτίῳι τολμήμασιν ἀντιθέως συμπράττοντα, δολοφονεῖν πρεσβύτερον, καὶ τῷ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ διδασκαλίᾳ προΐτησιν. Ἀχιλλᾶν δὲ ἔμετα πολὺ ὁσίων τελειωθέντα, ὁ τῶν ἀποστολικῶν δογμάτων ὑπέρμαχος Ἀλέξανδρος διαδέχεται. Ἀρεῖος γὰρ, ὡς μὴ προκριθεὶς Ἀλεξάνδρῳ, μεζόνως τῇ φιλαρχίᾳ ἀλαζονεύεται· καὶ ἀποσπᾶσας τῆς ἐκκλησίας Εὐζώϊον τὸν διάκονον, Αἰθαλᾶν, καὶ ἑτέρας τινὰς, κατὰ τῆς ἐκκλησίας καὶ Ἀλεξάνδρου, φρατριάξεν ἀπῆρξατο, κρατύνειν πειρώμενος τὸ ἑτεροεσίων. Ὁ δὲ μακαριώτατος Ἀλέξανδρος, πολλὰς νεθεσίας χρησάμενος, ἐπὶ τὴν ἀποστολικὴν διάταξιν ἐρχεται τὴν λέγεσθαι, αἰρετικὸν ἄνθρωπον, μετὰ μίαν καὶ δευτέραν νεθεσίαν παραιτῆ· ἰδὼν ἐκείνων καὶ ὅλα τὸ ἀνεπίγραφον.

33. ALEXANDRINA, ALEXANDRI.

Synodus diuina et sancta, sed particularis, (si ita dicendus est eorum, qui nuper

Σύνοδος Θεία καὶ ἱερὰ, μερικὴ δὲ, ὡς Α. C. φέρε εἰπεῖν ἐστὶ, τῶν προσφάτως εὐρίσκο-
μένων 317.

v) Tit. III. 10.

Vcl. XII.

Λαα

et facile reperiebantur episcoporum conventus,) quae Alexandriae a beato Alexandro collecta abdicavit et anathemati subiecit, tamquam in infidelitate perseverantes, et putredinem siue vlcus ecclesiae adferentes, Arium, Euzoium, Achillam, Acithalem, Lucium, Sarinatium, Iulium, Menam, Arium alium, et Helladium: ipsorumque depositionem vbique emisit: cui subscripserunt episcopi Libyae et Pentapolis, Syriae et Lyciae, Cappadociae et Asiae, atque etiam Alexander [P] Constantinopolis. Quae vero acciderant, ea Arius ad Eusebium Nicomediae et alterum Palaestinae, huic et consentientem et cognominem perscribit: qui quum in impietate idem sentirent, contra Alexandrum et Christi ecclesiam, multa vi et versutia aciem instruunt: vnde Christi amans imperator Constantius synodum congregari praecipit.

μένων καὶ προχέως ἐπισκόπων συνέλευσις: ἥτις συγκαλεῖσθαι ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ὑπὸ Ἀλεξάνδρου τῷ μακάριος, ἀπεκήρυξε καὶ ἀναθέματι καθυπέβαλεν, ὡς ἐμμένοντας τῇ ἀπειθείᾳ, καὶ σηπεδόνες τῇ ἐκκλησίᾳ προσάγοντας, Ἀρειον, Εὐζώϊον, Ἀχιλλᾶν, Ἀεθαλαῶν, Λέκιον, Σαρμάτιον, Ἰέλιον, Μηῶν, Ἀρειον ἕτερον, καὶ Ἐλλαδίον· καὶ τὴν αὐτῶν καθάρεισιν πανταχῶς ἐξάπέσειλεν. εἰς ἣν ὑπογράφουσιν ἐπίσκοποι Λιβύης, καὶ Πενταπόλεως, Συρίας, καὶ Λυκίας, Καππαδοκίας, καὶ Ἀσίας, καὶ Ἀλεξάνδρου ὁ Κωνσταντινουπόλεως. γράφει δὲ Ἀρειος τὰ συμβάντα πρὸς τὸν Νικομηδείας Εὐσέβιον, καὶ τὸν ἐκεῖν Παλαστίνης ὁμόφρονος καὶ συνώνυμον, οἱ ὁμονοήσαντες τῇ ἀσεβείᾳ, κατὰ Ἀλεξάνδρου καὶ τῆς Χριστῷ ἐκκλησίας δυνάμεις καὶ κακουργία πολλῇ παρατάττονται. ὅθεν ὁ Φιλόχρηστος βασιλεὺς Κωνσταντῖνος συγκαροτηθῆναι θεοπίζει τὴν σύνοδον.

34. SYNODVS NICAENA, OECVMENICA PRIMA:

CCCXVIII. PATRVM.

A.C. Synodus diuina et sacra, oecumenica
325. prima, trecentorum et octodecim diuinorum patrum, collecta Nicaeae, metropoli Bithyniae prouinciae: cui praefuerunt et praefederunt Vito et Vincentius presbyteri, locum tenentes Syluestri papae romani, eiusque successoris Iulii; Alexander, Alexandriae; Macarius, Hierosolymorum; Eustathius, Antiochiae; vice Metrophanis Constantinopolitani, Alexander presbyter: Hosius, Cordubae episcopus, et Constantinus inter christianos imperatores apostolus. Quae sancta synodus vnitatem essentiae diuinae, siue τὸ ὁμοῦσιον sanctae trinitati accommodans, et sanctum atque mysticum pascha definiens, contra omnem

Σύνοδος θεία καὶ ἱερά, οἰκουμενικὴ πρώτη, τῶν τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτῶ θεοφόρων πατέρων, συναθροισθεῖσα ἐν τῇ Νικαίᾳ μητροπόλει, τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας, ἧς ἐξῆρχον προκαθεζόμενοι, Βίτων καὶ Βικέντιος πρεσβύτεροι, τὸν τόπον ἐπέχοντες Σιλβέστρου τῷ πάπᾳ Ῥώμης, καὶ τῷ διαδόχῳ αὐτοῦ Ἰαλίῳ, Ἀλεξάνδρου Ἀλεξανδρείας, Μακαρίου Ἱεροσολύμων, Εὐστάθιου Ἀντιοχείας, ἐκ προσώπου Μητροφάνους Κωνσταντινουπόλεως Ἀλέξανδρου πρεσβύτερος, Ὁσίου ὁ Καρδὸβίου ἐπισκόπος, καὶ Κωνσταντῖνος, ὁ ἐν Χριστιανοῖς βασιλεὺς ἀπόστολος. Ἦτις ἁγία σύνοδος τὸ ὁμοῦσιον ἐπὶ τῆς ἁγίας τριάδος ἀρμόσασα, καὶ τὸ θεῶν καὶ μυσικὸν πάσχα

haeresim, diuinam fidei disciplinam exposuit; Arii videlicet, Sabellii, Photini, Pauli Samosatani, Manetis, [P] Valentini, Marcionis, et eorum, qui cum ipsis sentiunt. Abdicauit eadem Meletium Thebaidis episcopum, vna cum ordinationibus ipsius, et Nicomediae Eusebium. Sacros etiam libros et apocryphos, hoc modo manifestos fecit. In domo enim Dei, inferiore loco iuxta diuinam mensam omnibus collocatis, Dominum inuocans orauit: vt qui diuinitus inspirati essent, superius; qui autem adulterini, inferius, (quod et factum est,) inuenirentur.

σχα ὀρισμένη, ἐξέθετο κατὰ πάσης αἰρέσεως τὸ θεουργόν τῆς πίστεως μάθημα, Ἀρεῖς, Σαβελλίῳ, Φωτίνῳ, Παύλῳ τῷ Σαμοσατέως, Μάνεντος, Οὐαλεντίνῳ, Μαρκίωνος, καὶ τῶν σὺν αὐτοῖς. Ἀποκρυπτεῖ δὲ καὶ τὸν τῆς Θεβαΐδος Μελετίον, μετὰ τῶν χειροτονιῶν αὐτοῦ, καὶ τὸν Νικομηδείας Εὐσέβιον. Τὰς ἐνδιαθήκας βίβλους καὶ ἀποκρύφους, τοιῶδε τρόπον καταδήλως ποιήσασα. Ἐν γὰρ τῷ οἴκῳ τῷ Θεῷ, κάτω παρὰ τῇ θείᾳ τραπέζῃ αὐτὰς παραθεμένη προσηύχαστο, ὡς εὐρεθῆναι τὰς θεοπνεύστας ἐπάνω, τὸν κύριον ἐξαίτησάμενη, καὶ τὰς κιβδήλους, ὅ καὶ γέγονεν, ὑποκάτωθεν.

35. CAESARIENSIS PALAESTINAE, ARIANORVM.

Alexandro vero papa Alexandriae, quinto post mense, quam Nicaea domum reuersus esset, ad Dominum digressus, Athanasius praefulatum merito accepit. Quos autem prius nominauimus falsae doctrinae adfertores, quum hoc rescuissent, vehementer perturbati sunt: quod iam ante, qualis hic vir esset, ipso vsu didicissent; cumque, tamquam homicidam, Christi amanti imp. Constantino detulerunt, et vt synodus contra ipsum Caesareae Palaestinae institueretur, incitarunt. Quum autem Athanasius, vt qui episcopum illius loci iam olim, et sibi et veritati expertus esset infensissimum, ibi non compareret: furiosa haec, re infecta, dissoluta est synodus.

Ἀλεξάνδρῳ τοίνυν τῷ πάπᾳ Ἀλεξαν. A. C. δρείας μετὰ πενταμηνῶν χρόνον τῷ 334. ἀναστρέψαι ἀπὸ Νικαίας, πρὸς κύριον ἐκδημήσαντος, Ἀθανάσιος τὴν προεδρίαν ἀξίως εἰσδέχεται. Οἱ δὲ προβληθέντες κακόδοξοι μεμαθηκότες, μεγάλως ἐτάκησαν, πείρα τὸν ἄνδρα γινώσκοντες, καὶ ὡς Φόνιον τῷ Φιλοχρίστῳ βασιλεῖ Κωνσταντίνῳ τῶτον ἀναδιδάξαντες, ἐν Καισαρείᾳ Παλαιστίνης σύνοδον κατ' αὐτὸν γενέσθαι παρώτρυναν. Ἀθανάσις γὰρ ἐκαστε μὴ παραγενομένη, καὶ τὸν αὐτῆς ἐπίσκοπον προδήλως αὐτῷ ἐκ πάλας καὶ τῇ ἀληθείᾳ χρηματίσαντος δυσμενέστατον, ἡ μανικὴ ἀπρακτος διελύετο σύνοδος.

36. TYRIA, EORVMDEM.

Vnde impii hi deteriora moluntur, et pii imperatoris animum accendunt contra strenuum illum Athanasium: et vt synodice in Tyro iudicetur, mandatum im-

ἽΟθεν καὶ μᾶλλον οἱ ἀσεβεῖς κακουργῶσι, 335. καὶ τὸν θυμὸν τῷ εὐσεβῶς βασιλεῶς ἀνάπτει, κατὰ τὸν πολυάθλον Ἀθανάσιον, συνοδικῶς ἐν Τύρῳ κριθῆναι παρασκευά-

petrant. Eusebius autem Nicomediensis, blandis sermonibus imperatōre decepto, et sub praetextu visendarum a beata Helena ad gloriam Iesu Christi veri Dei nostri Hierosolymis exstructarum ecclesiarum, (quae multa spectatu habebant dignissima, quarumque magnitudines Graeci historiis tradiderunt,) vehiculo ascenso, et numero plurimorum episcoporum, primariorumque senatorii ordinis ad se adtracto, Tyrum tenuit, Athanasio eiectionem et depositionem molitus; synodumque calumniis refertam contra diuinum symbolum et beatum Athanasium ibi coëgit: scortum sistens, a quo innocens accusaretur. Quum autem Athanasius subornationem hanc, per Timotheum presbyterum manifestissime redarguisset; ad excisionem manus Arsenii, Meletianorum diaconi sunt conuersi. Sed licet hac etiam in re calumniatores ipsos esse beatus Athanasius ostenderit, vtrique Arsenii manu demonstrata: non tamen pudorem eis incussit, vt a rabioso propolito desisterent; sed ab ipsis anathemate notatus, et tamquam [P] maleficus est eiectus; Arius vero et Euzoïus in communionem sunt recepti. Athanasius autem ista aduersus se designari animaduertens, fuga arrepta, Constantinopolim ad Christi-amantem imperatorem sese confert: et Sycophantias ipsorum exponit.

σκευάζεσι διατάσσεται. Εὐσέβιος δὲ ὁ Νικομηδείας, ταῖς πειθανολογίαις βεβαίως τὸν αὐτοκράτορα, ὡς ἐν τάξει θεῶν τῶν παρὰ τῆς μακαρίας Ἑλένης πρὸς δόξαν Ἰησοῦ Χριστοῦ τῆ ἀληθινῆς Θεᾶς ἡμῶν οἰκοδομηθεῶν ἐκκλησιῶν ἐν Ἱερουσαλὴμ, (πρὸς χάσιν πολλῶν θεαμάτων, ὧν τὰ μέγιστα Ἑλλήνων παῖδες ἰστορίαις παραδεδόκασι,) ὁχλήματι ἐπιβὰς, καὶ αἰεθμὸν πλείων ἐπισκόπων, καὶ συγκλητικῶν λογαδῶν ἐπισυρόμενος, τὴν Τύρον κατέλαβεν, Ἀθανασίῳ πραγματευόμενος τὴν ἐκβολὴν καὶ καθάρειν καὶ συνόδον συκοφαντίας ἀνάμεσον, κατὰ τῆς θεᾶς συμβόλῃ, καὶ Ἀθανασίῳ τῆ μάκαρος, ἐν αὐτῇ συνεκρίτησε, πῆρην παρασησάμενος τῷ αἰσῶ κατήχερον. Ἀθανασίῳ δὲ τὴν συσκευὴν διὰ Τιμοθέου πρεσβυτέρου καθολικῶς διελέγξαντες, ἐπὶ τὴν ἐκκοπὴν τῆς χειρὸς Ἀρσενίου τῆ Μελετιανῶν διακόνου. πλὴν καὶ ἐν τῷ συκοφάντας αὐτὸς παρασήσας ὁ μακάριος Ἀθανάσιος, διὰ τῶν δύο χειρῶν Ἀρσενίου τῆς ὑποδείξεως, ἐκ ἐδυσώπησεν αὐτοὺς λωφῆσαι τῆ λυσσώδους φρονήματος, ἀλλ' ὑπ' αὐτῶν ἀναθεματίζεται, καὶ ὡς κακῆργος ἐκβάλλεται, Ἄρειος δὲ καὶ Εὐζώιος εἰς κοινωνίαν εἰσδέχονται. Ἀθανάσιος μὲν τοιαῦτα καθ' αὐτὸν θεασάμενος, φυγὰς ἐν Κωνσταντίνῳ πόλει πρὸς τὸν φιλόχριστον βασιλέα κατήνησεν τὰ τῆς συκοφαντίας αὐτῶν ἐξηγούμενος.

37. MAREOTICA, EORVMDEM.

A.C. 335. Qui vero cum Eusebio erant, ad inspicenda Hierosolyma, et ad encaenia sese conuertunt; Nicaeae autem Theognium, et Perinthis Theodorum, Narcissum et Marin, vna cum societate idem sentiente, contra pium Athanasium in Mareotidem emittunt, quae a vicina palude, Maria

Οἱ δὲ περὶ τὸν Εὐσέβιον, ἐπὶ τὴν θεῶν τῶν Ἱεροσολύμων χωρῶντες καὶ τὰ ἐγκαίνια, τὸν Νικαίας Θεογνιον, καὶ τὸν Περὶνθου Θεόδωρον, Νάρκισσον καὶ Μάριν Χαλκηδόνος, μετὰ συμμορίας ὁμόφρονος, κατὰ τῆς θεοφρονος Ἀθανασίῳ ἐν τῷ Μαρειῶτι ἐξέπεμψαν. ὃ τινι ἐκ τῆς πλησιόχωρος

dicta, nomen habet. Est enim hic tractus: Aegyptus, Thebais superior et inferior, Mareotis, Augafis, Marmarica, Libya, Pentapolis, Africa, Barbaria, Boeotia, Gadeira, Oceanus. Theognius igitur in Mareotide, vna cum conuenticulo illo impio consistens, Ischyriōnem a semetipso electum Mareotidis episcopum, accusatorem diuini Athanasii, in illa synodo constituit: contra absentem obiecta crimina, tamquam certa recipiens.

χώρες λίμνης, καλεμένης Μαρίας, πρόσκειται τὸ ἐπώνυμον. ἐστὶ γὰρ ἀκολέθως ἔως. Αἴγυπτος, Θηβαίς ἡ αἰὼ καὶ κάτω, Μαρεώτης, Αὐγασίς, Μαρμαρική, Λιβύη, Πεντάπολις, Ἀφρική, Βαρεβαρία, Βοιωτία, Γάδαιρα, Ὠκεανός. Θεόγνιος τοίνυν ἐν τῷ Μαρεώτῃ μετὰ τῷ συνεδρίῳ τῆς ἀσεβείας γενόμενος, Ἰσχυρίωνα, τὸν αὐτοχρεωτόνητον Μαρεώτη ἐπίσκοπον, κατήγγελλεν τῷ Θεοφύλῳ Ἀθανασίῳ, ἐν τῇ παρ' αὐτοῖς συνόδῳ προεσήσατο, κατ' αὐτὸ μὴ παρόντος δεχόμενος τὰ ἐγκλήματα βέβαια.

38. ANTIOCHENA, EORVMDEM.

Neque hoc solum, sed et Nicomediensis Eusebius post spectata Hierosolyma et encaenia ibi celebrata, Antiochiam sese confert, et [P] synodum contra diuinum symbolum et beatum Eustathium instituit, Sabellianismum ipsi obiciens, et adulterium, propter quae depositionem illi decernit, et ab imperatore condemnationem exiliis in Illyrico praeparat. Verumtamen meretricia illa muliercula, quae in vlnis infantem habuerat, et Eustathii eum esse deierauerat, iuramenta obliuione inuoluere non potuit. Quum enim in longissimam cubationem ex morbo incidisset; clerus et populus confitentem audierunt, quantam ab haereticis contra beatum Eustathium auri summam accepisset: de iuramento autem adfixmantem, se non aberrasse a nomine, quum Eustathii aerarii omnino fuerit infans demonstratus.

Οὐ μὴν δὲ, ἀλλὰ καὶ ὁ Νικομηδείας Ἀ. C. Εὐσέβιος, ἀπάρας μετὰ τὴν Θείαν, καὶ 341. τὰ ἐν Ἱερουσολύμοις ἐγκαινία, ἐπὶ τὴν Ἀντιόχειαν παραγίνεται, καὶ δύνωδον κατὰ τῷ Θείῳ συμβόλῳ, καὶ Εὐσαθείῳ συνέστησεν τῷ μακάρισ. πλέξας Σαβελιισμόν αὐτῷ καὶ μοιχείαν, δι' ὧν καθάρεισιν ἐψηφίσατο, καὶ ἐκ τῷ βασιλείῳ κατακρίσιν ἐξορίας ἐν τῷ Ἰλνυρικῷ παρεσκεύασεν. Μόνον τῷ ἐταιρικῷ γυναικὶ ἔχοντος ἐν ἀγκάλαις τὸ βρέφος, καὶ Εὐσαθείῳ εἶναι διομνυμένῳ, τοὺς ὄγκους λήθῃ καλύψαι ἐκ ἰσχυσε. Τότε γὰρ καὶ μακροτάτῃ κλινοβατίᾳ περιπεσόντος, κλῆρος καὶ λαὸς ἐξαγορευοίτος ἤκον, ἣν παρὰ τῶν αἵρετικῶν χρυσίῳ μετὰ τῷ μακαρίῳ Εὐσαθείῳ ποσότητα ἔλαβε, ἐπὶ τῶν ὄγκων φάσκοντος μὴ διαμαρτεῖν, ὡς εἶκε, τῷ ὀνόματος, Εὐσαθείῳ σπέρμα τῷ χαλκίῳ, τῷ ἐπιδοχθέντος βρέφους καὶ καθάπαξ ὑπάρχοντος.

39. CONSTANTINOPOLITANA, EVSEBIANORVM.

Eusebius igitur Nicomediensis, et qui in Marcote conuenerant, Byzantium quum

Οἱ γὰρ περὶ τὸν Νικομηδείας Εὐσέβιον, 341. καὶ οἱ ἐν τῷ Μαρεώτῃ, ἐλθόντες εἰς τὸ
Aaa 3 Βυζάντιον

venissent, sanctum Athanasium inuenerunt, qui a piissimo imperatore canonicam vindictam institui peteret in delatores suos, propter calumniam illam in Tyro: quam obrem ad sua iustia immites illae bestiae metu percussae descenderunt. Eusebius autem impudenter insurgens contra cognominem sibi episcopum, quatuor calumniatores exhibuit, qui de procuratione annona et reliquis, [P] iureiurando calumnias confirmantes, imperatori persuaferunt, ut, quae contra celebrem Athanasium adferebantur, Constantinopoli synodice examinarentur. Quod et factum est: confessu haereticorum, omnem contra sacrum symbolum mouente lapidem, et Athanasium innocentem Treuiros Galliae exilio condemnante. Sanctum etiam Cimaten et Euphraten Antaradi, Euprepium Adrianopolis, et Lucium confessorum, qui in vinculis mortuus est, et Marcellum Ancyrae, tamquam homini-cultorem, deponente.

Βυζάντιον, εὗρον τὸν ἅγιον Ἀθανάσιον. Κωνσταντῖνον τὸν εὐσεβέστατον βασιλέα αἰτήμενον, ἐπὶ τῇ ἐν Τύρῳ συκοφαντίᾳ κανονικὴν γενέσθαι ἐπὶ τοῖς διαβλητοῦσιν ἐπεξέλευσιν, καὶ πρὸς τοὺς ἑαυτῶν Φωλεῖς καταπλήξαντες οἱ ἀνήμεροι θῆρες κατέδυσαν. Εὐσέβιος δὲ ἀναίδως φρουατόμενος κατ' αὐτὴν ὄνομα *) φέροντος ἐπισκόπου, τέσσαρας συκοφάντας παρέστησεν, οἱ περὶ σιτοπομπῆς, καὶ τῶν λοιπῶν ὄρεοις τὰς λοιδορίας ἐκύρωσαν; τὸν βασιλέα συνδικῶς ἐν Κωνσταντινὸς πόλει τὰ κατὰ τὸν αἰόδιμον πείσαντες Ἀθανάσιον ἐξετασθῆναι. Ὁ καὶ γέγονεν, συνεδρίᾳ αἰρετικῶν κατὰ τὴν ἀγίαν συμβόλην πάντας λίθον κινήσαντος, καὶ Ἀθανάσιον τὸν ἀνεύθυνον, ὡς Τρίβεριν τῆς Γαλτίας ἐξόριστον κατακρίναντος, καὶ τὸν ὅσιον Κιματῶν, καὶ Εὐφράτῶν Ἀνταράδε, Εὐπρέπιον Ἀδριανουπόλεως, καὶ Λυκίον τὸν ὁμολογητὴν, ὃς τελευτᾷ ἐν ταῖς αἰλύσεσι, καὶ Μάρκελλον τὸν Ἀγκύρας, ὡς ἀνθρωπολάτρεν, κατάραντος.

40. CONSTANTINOPOLITANA, CONSTANTII.

A.C. 340. Constantinus igitur christianus imperator, *) posteaquam exilio Athanasium multasset, Nicomediam veniens, quum in aegritudinem incidisset, baptizatus est: et quum iam ad Dominum peregrinaturus esset, testamento facto, reuocari ab exilio diuinum Athanasium iussit; et Constantinum quidem et Constantem filios suos, orientalium Romanorum, Roma relicta, imperium retinere: Constantium autem ab Antiochia Romam similiter proficisci. Sed testamento ab Eustathio presbytero et curatore, qui Arianis occulte fauebat, cor-

Κωνσταντῖνος μὲν ἔν, ὁ ἐν Χριστιανοῖς βασιλεὺς ἀπόστολος, διὰ τῆς ἐξορίας τῇ σωτηρίᾳ Ἀθανασίῳ πραγματευσάμενος, ἔλθων ἐπὶ Νικομήδειαν, καὶ αὐθεντία περιπεσὼν, ἐβαπτίσατο καὶ μέλων ἐκδημεῖν πρὸς τὸν Κύριον, ἐνδιαθήκως ἀνακαλεσθῆναι τῆς ἐξορίας θεσπέσιον διέτύπωνεν Ἀθανάσιον. Κωνσταντῖνον καὶ Κωνσταντὰ τοὺς υἱὲς αὐτῆς, τῶν ἐῶων Ῥωμαίων, ἐκ Ῥώμης ἀπάραντας, τῆς βασιλείας ἀντήχεσθαι, καὶ Κωνσταντῖνον ἀπὸ Ἀντιοχείας εἰς Ῥώμην, ὁμοίως ἀντιπορεύεσθαι. Ἀλλὰ τῆς διαθήκης φαρσευδῆς ὑπὸ Εὐσταθίου τῆς

*) φέροντος, contra ipsum, nomen gerentes episcopi.

*) Inter christianos imp. apostolus, quum per exilium salutem Athanasio procurasset.

rupto: Constantius imperator Orientis renunciatur, et quum fratres [P] ipsius orthodoxi essent, solus ipse in Arianorum sensum prolapsus est. Confestim enim, qui cum Eusebio Nicomedienfi faciebant, ipsum contra sanctissimum Paulum accedunt, cum multis calumniis, et hoc deferentes: sine tuo, imperator, decreto, Alexandro mortuo, in solium Constantiopolis seipsum collocavit. Ille autem confessum haereticorum Constantinopoli, contra diuinum symbolum congregari praecipiens, Paulum confessorum ex ecclesia eiici, eiusque loco pridem Beryti, tunc autem Nicomediae episcopum Eusebium introduci iussit.

τῷ πρεσβυτέρῳ καὶ ἐπιτρόπῳ κεκρυμμένῳ Ἀρειανοῖς χρηματίζοντες, Κωνσταντίος βασιλεὺς τῆς Ἑώας ἀναγορευεται, καὶ τῶν ἀδελφῶν αὐτῷ ὁρδοζήσαντων, μόνος εἰς τὸ Ἀρειανικὸν καταλίσθησε φρόνημα. Εὐθύς γὰρ οἱ περὶ τὸν Νικομηδείας Εὐσέβιον, αὐτῷ κατὰ τὴν μακαριωτάτην Παύλου προσέχοντα, σὺν πολλαῖς διαβολαῖς καὶ τῷ το Φαίνοντες, ὡς διῆχα τῆς σῆς, βασιλεῦ, διαγνώσεως, Ἀλεξάνδρῳ τελευθῆντος, εἰς τὸν θρόνον Κωνσταντινῆς πόλεως ἑαυτὸν ἐνεκαθίδρευεν. Ὁ δὲ συνέδριον αἰρετικῶν ἐν Κωνσταντινῇ πόλει συγκροτήσθαι κατὰ τὴν θείαν συμβόλῃ διατασσόμενος, Παῦλον τὸν ὁμολογητὴν ἐκβληθῆναι τῆς ἐκκλησίας ἐκέλευσε, καὶ ἀνταρᾶσθαι τὴν πρῶτην Βηρυτῇ, Νικομηδείας Εὐσέβιον.

41. ANTIOCHENA, ARIANORVM.

Synodus haeretica Antiochiae Syriae, nonaginta septem episcoporum, qui verbo quidem et praetextu propter initiationem ecclesiae Constantinianae, quae inter speculacula praecipuum obtinebat locum, scopo autem et re ipsa contra diuinum symbolum, et generosa mente praeditum Athanasium conuenerant. Ei praefuerunt Nicomediae episcopus Eusebius, et Palaestinae Acacius, Caesariae Cappadociae Dianius, Asterium habens Cappadocem philosophum. Qui et sacrum commutantes symbolum, Alexandriam Gregorium emisserunt, qui cum quatuor millibus armorum [P] beatum Athanasium persequutus est, et ipse corrumpere ecclesiam festinavit. Qui igitur cum Eusebio erant Ariani, quum in synodo superiores essent, quamquam ei orthodoxi quoque interessent, diuinum pascha secundum Nicaenam syno-

Συνόδος αἰρετικὴ ἐν Ἀντιοχείᾳ τῆς Ἀ.Σ. 341.
Συρίας, τῶν ἐνενήκοντα καὶ ἑπτὰ ἐπισκόπων συνελθόντων· λόγῳ μὲν καὶ προφάσει τῶν ἐγκαλῶν τῆς Κωνσταντινικῆς ἐκκλησίας, εἰς ὑπαρχέσης τῶν θεσμῶν, σκοπῷ δὲ καὶ πρᾶγματι κατὰ τὴν θείαν συμβόλῃ, καὶ τῷ Ἀθανασίῳ τῷ γενναίῳ φρονος· ἥσπερ ἐξήρχον ὁ Νικομηδείας Εὐσέβιος, καὶ Παλαιστίνης Ἀκάκιος, καὶ Καισαρείας Καππαδοκίας Διάνιος, Ἀσέριον ἔχων τὸν Καππαδόκην φιλόσοφον. Οἱ καὶ τὸ ἅγιον μεταποιήσαντες σύμβολον, ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Γρηγόριον ἐξάπέστειλαν, ὅστις ἐπιστὰς, σὺν τετρακισχίλοις ὀπλίταις τὸν μακάριον Ἀθανάσιον ἐξεδίωξεν· καὶ αὐτὸς λυμάνεσθαι τὴν ἐκκλησίαν κατέσπευσεν. Οἱ γὰρ περὶ Εὐσέβιον Ἀρειανοὶ, τῆς συνόδου κρατῶντες, καὶ ὑπῆρχον ἐν αὐτῇ καὶ ὁρδοῖς, τὸ θεῖον πάσχα κατὰ τὴν ἀγίαν ἐν Νικαίᾳ ἐτίθει.

dum definiuerunt, et canones, qui iam circumferuntur, exposuerunt.

ὁρίξαι σύνοδον, καὶ τοὺς ἐμφορομένους ἡδὴ κανόνας ἐξέθεντο.

42. ANTIOCHENA ALIA, EORVMDEM.

A.C. 344. Paulum igitur et Athanasium, beatus papa Iulius, et Constantius piissimus imperator, Romae quum vidissent, sua eis solia reddiderunt. Quapropter, qui diuersum sentiebant, rursus Antiochiae contra diuinum symbolum congregantes synodum, Paulum et Athanasium deposuerunt; multis etiam Iulium incessentes, quod non bene contra ipsos canones constituisset.

Παῦλον τόνον ἐν Ῥώμῃ, καὶ Ἀθανάσιον ὁ μακάριος πάπας Ἰούλιος, καὶ Κωνσταντῖνος εὐσεβέστατος βασιλεὺς θρασυάμενοι, καὶ οἰκίους θρόνους ἀποδεδώκασιν· διέπερ εἰ ἑτερόδοξοι, καὶ αὐτοὶ ἐν Ἀντιοχείᾳ κατὰ τῆς θείας συμβολῆς συναθροισάμενοι, συνόδον, Παῦλον καὶ Ἀθανάσιον ἀπεκήρυξαν, καθαρσάμενοι πᾶσι Ἰουλίῳ, ὥς μὴ καλῶς αὐτοῖς ἀντικανονίσαντος.

43. ANTIOCHENA RVRSVS ALIA, EORVMDEM.

Constante ergo et Iulio propter sanctum symbolum auxilia sua cum illius (symboli) professoribus coniungentibus, vera et salutaris fides augebatur. Vnde et phalaex haereticorum rursus Antiochiae contra diuinum symbolum confluens, Photinum et Sabellium, et Marcellum Ancyrae anathematizavit, et Romam definitionem exponens fidei ablegauit, quam tamen occidentales et Iulius non admisierunt.

Κωνσταντὸς γὰρ καὶ Ἰούλιος διὰ τὸ ἅγιον σύμβολον τοῖς αὐτῶν συμμαχούντων συνιστοῖσιν, ἢ ἀληθῆς σωτήριος πίστις κηρύσσεται. Ὅθεν καὶ Φάλαγξ αἰρετικῆ πάλιν ἐν Ἀντιοχείᾳ κατὰ τῆς θείας συμβολῆς συβέβηται, Φωτίνον καὶ Σαβέλλιον καὶ Μάρκελλον Ἀγκυρας ἀνεθεμάτισε, καὶ εἰς Ῥώμην ὄρον ἐκτιθεμένη τῆς πίστεως ἐξαπέστειλεν, ἃν εἰ ἐσπείριοι καὶ Ἰούλιος ἐπροσήκοντο.

[P] 44. SARDICENSIS, ORTHODOXA.

347. Constantius vero diuinissimus, quum fratrem Constantium Euripi instar mutabilem esse, et Arianis gratificari animaduerteteret; synodum sanctam Sardicam indicit, metropolin Illyriorum et Dacorum, ut Pauli et Athanasii causam examinarent. In ea conuenerunt Roma, ex Hispaniis, Gallia, Italia, Campania, Africa, Sardinia, Dardania, Macedonia, Thessalia, Paconia, Mysia, Achaia, Epiro, Thracia, Europa, Asia, Caria, Bithynia, Hellestonto, Phrygia, Pisidia, Cappadocia, Ponto

Κωνσταντῖνος δὲ ὁ θεοτάτατος, Κωνσταντίον τὸν ἀδελφὸν αὐτῆς θρασυάμενος εὐεργετοῖ, καὶ τοῖς Ἀρειανοῖς χαρίζομενον, δηλοποιεῖ σύνοδον ἁγίαν, ἐν Σαρδῇ τῇ μητροπόλει τῶν Ἰλλυρικῶν καὶ Δακικῶν ἀθροισθῆσαν, ἐξετάσαι τὰ κατὰ Παῦλον καὶ Ἀθανάσιον. ἐν ᾗ συνήλθον ἀπὸ τε Ῥώμης, καὶ τῶν Σπανικῶν, Γαλιτίας, Ἰταλίας, Καμπανίας, Ἀφρικῆς, Σαρδινίας, Δαρδανίας, Μακεδονίας, Θεσσαλίας, Παιονίας, Μυσίας, Ἀχαιίας, Ἠπειροῦ, Θράκης, Εὐρώπης, Ἀσίας, Καρίας, Βιθυνίας, Ἐλλη-

Euxino, Cilicia, Phrygia altera, Pamphylia, Lydia, insulis Cycladibus, Aegypto, Thebaide, Libya, Galatia, Palaestina, Arabia, sexaginta sex primores episcopi; quibus praeerant Hosius, Cordubae episcopus, Abramiaeus et Protogenes Sardicae archiepiscopus. Haec sanam illustrans doctrinam, Paulum et Athanasium recepit, perpetuaque depositione notauit Gregorium Alexandriae, Quintilianum Gazae, et Ancyrae Basilium; discernens, ne quis eis communicaret, neue a quoquam fidei episcopi nominarentur, tamquam qui tyrannice sedes suas occupassent; Theodorum vero Heracleae et Palaestinae Acacium, Stephanum Antiochiae, et Syngidoni Isaacium, [P] Menophantem Ephesi, et Mydae *) Valentem abdicauit solum, et Ciliciae Georgium: quos post mortem abiecit, quum comperisset, eos pridem ab Alexandro Constantinopolis condemnatos fuisse.

Ἐκκλησίαν, Φρυγίαν, Πισσιδίαν, Καππαδοκίαν, Εὐζείνην Πόντον, Κιλικίαν, Φρυγίαν ἄλλην, Παμφυλίαν, Λυδίαν, νήσων Κυκλάδων, Αἰγύπτου, Θηβαίδος, Λιβύης, Γαλατίας, Παλαιστίνης, Ἀραβίας, οὐ καὶ τὰς λογάδας ἐπίσκοποι, ὧν ἐξηρχον, Ὅσιος Κερδὲβης ἐπίσκοπος, Ἀβραμιαῖος, καὶ Πρωτογένης ὁ ταύτης ἀρχιεπίσκοπος. Ἡ τὸ ὑγιὲς τρανώσασα μάθημα, προσεδέξατο Παῦλον καὶ Ἀθανάσιον, εἰς παντελὴ καθαίρεσιν Γρηγόριον τὸν Ἀλεξανδρείας ἀποκηρύξασα, Κυντιλιανὸν Γάζης, καὶ τὸν Ἀγκύρας Βασίλειον, μὴ κοινωνεῖν αὐτοῖς, καὶ ἐπισκόπους ἐκ ὀνομάζεσθαι παρὰ παντός πιστὴ κρίνασα, ὡς τυραννικῶς τῶν θρόνων κρατησάντων, Θεόδωρον δὲ τὸν Ἡρακλείας καὶ Παλαιστίνης Ἀκάκιον, Στέφανον Ἀντιοχείας, καὶ τὸν Συγγιδόνε Ἰσαάκιον, Μηνόφαντα Ἐφέσου, καὶ τὸν Μύδας Οὐάλεντα, ἀπεκήρυξε μόνον, καὶ τὸν Κιλικίας Γεώργιον ὅς τινος μετὰ θάνατον ἀπεβάλλετο, παρὰ τῇ Κωνσταντινουπόλει Ἀλεξάνδρου καταδίκης τὸ πρὶν ἐξχνεύσασα.

45. PHILIPPOPOLITANA, ARIANORVM.

Ariani igitur propter Paulum et Athanasium scissione facta, conuenticulum aliud Philippopoli episcoporum sexaginta fecerunt: et infami definitione exposita, Paulum et Athanasium abdicarunt.

Οἱ γὰρ Ἀρειανοὶ διὰ τὸν Παῦλον καὶ Ἀ. C. Ἀθανάσιον ἀποσχισάντες, παρὰ συνάγμῃ 347. ἐν Φιλιπποπόλει ἐπισκόπων ἐξήκοντα ἐποίησαντο, καὶ δύσφημον ὄρον ἐκδέμενοι, Παῦλον καὶ Ἀθανάσιον ἀπεκήρυξαν.

46. CORDVBENSIS, HOSII.

Quapropter Cordubae episcopus sanctissimus Osius synodum diuinam et sanctam episcoporum sua in ciuitate conuocans, diuinitus expositam illustrauit doctrinam, condemnans eosdem; quos Sardicenfis abdicauerat synodus, et, quos ea absoluerat, recipiens.

Διόπερ Κερδὲβης ἐπίσκοπος ὁ πανόσιος 347. σύνοδον θεῖαν καὶ ἱερὰν ἐπισκόπων ἐν τῇ οἰκείᾳ πόλει προσκαλεσάμενος, τὸ θεεργὸν ἐτρανώσε μάθημα· κατακρίνας ὅς ἡ Σαρδικὴ ἀπεκήρυξε σύνοδος, καὶ, ὅς πάλιν ἰδικαίωσεν, προσδεξάμενος.

47. AN-

*) Murhae.

Vol. XII.

47. ANTIOCHENA, ARIANORVM.

A.C. 347. Verum et piissimus Constans, Paulum et Athanasium defendens, reuerendissimos duos episcopos, Euphraten et Vincentium nominatos, et cum illis Christi amantem ducem Salinum Roma Antiochiam ad fratrem Constantium misit. Stephanus vero impius Antiochiae episcopus haereticorum confessum calumniis plenum efficiens, scortum per quemdam iuuenem noctu [P] ad venerandos episcopos Romanorum introduxit, id quod Salinus a Stephano astu procuratum fuisse redarguit. Quapropter, quae conuocata fuerat synodus, Stephanum Arianum deposuit, eiusque in locum Leontium substituit, qui sua se manu castrauerat. Is quum animaduertisset, quosdam in doxologia filii, pro coniunctione ET, praepositionem PER ponere; alios vero praepositionem aliam IN, Spiritui sancto accommodare, silentio finem doxologiae compleuit, tantummodo pronuncians, in saecula saeculorum.

Ἀλλὰ καὶ ὁ εὐσεβέστατος Κωνσταντὶς, εἰς Ἀντιόχειαν ἐκ Ρώμης πρὸς Κωνσταντίου τὸν ἴδιον ἀδελφόν, ἐκδικῶν Παῦλον καὶ Ἀθανάσιον, ἐξαπέστειλε δύο αἰδεσιμωτάτους ἐπισκόπους, καλημένους Εὐφρατῆν καὶ Βικέντιον, μεθ' ὧν καὶ τὸν Φιλόχριστον στρατηγέτην, ὀνομαζόμενον Σαλῖνον. Στέφανος δὲ ὁ ἄθεος, ὁ Ἀντιοχείας ἐπίσκοπος, αἰρετικῶν συνέδριον συκοφαντίας μεσὸν ποιησάμενος, χαματύπην διὰ τινος νεανίᾳ, νυκτὸς πρὸς τοὺς εὐλαβεῖς ἐπισκόπους Ῥωμαίων εἰσήγαγεν· ὅπερ Σαλῖνος ἐκδιεργηθὲν ὑπὸ Στεφάνου δηλώσκει. Διὸ ἡ συναχθεῖσα σύνοδος καθελεῖσα Στέφανον Ἀρειανόν, Λεόντιον ἀντεχειροτόνησεν. ἐκτομίαν αὐτόχειρα Ὅς τὸν ΚΑΙ συνδεσμὸν ἐπὶ τῆς τῆς υἱὸς δοξολογίας τινὰς τιθέντας ἐνσημνιάμενος, καὶ τὴν ΔΙΑ ἄλλης πρόθεσιν, ἐτέρως τὴν ΕΝ τῷ πνεύματι προσαρμόζοντας· σιγῇ τὸ τέλος τῆς δοξολογίας ἐπλήρην, μόνον ἐκ φωτῶν, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

48. HIEROSOLYMITANA, ORTHODOXA.

350. Quum igitur Constantinus Christi-amans per Salinum Constantio bellum minatus esset, si Paulo et Athanasio suos thronos reddere differret; synodus diuina et sancta prouincialis Hierosolymis congregabatur, Maximum confessorum et Macarium, qui superiore persecutione, axillam et oculum, et femur dextrum amisisset, sanctae ciuitatis archiepiscopum praesidem habens: quae salutarem doctrinam confirmans Paulum et Athanasium suscepit.

Κωνσταντῖνος ἔν τῃ Φιλοχρίστῳ διὰ Σαλῖνος Κωνσταντίῳ πόλεμον ἀπειλήσαντος, εἰ Παῦλον καὶ Ἀθανάσιον τοὺς ἰδίους θρόνους ἀποδέναι διαπαβαλλοίτο, σύνοδος θεία καὶ ἱερὰ τοπικὴ ἐν Ἱεροσολύμοις ἡθροίζετο, Μάξιμον τὸν ὁμολογητὴν καὶ Μακάριον ἐν τῇ πόλει διαγμῇ, ἀγκύλην καὶ ὀφθαλμὸν καὶ τὸν δεξιὸν μηρὸν ἀφηρεμένον, ἐξαρχὸν τῆς ἀγίας πόλεως ἀρχιεπίσκοπον ἐχέσας, ἡ τὸ σωτηριῶδες μαῆθημα βεβαιώσασα, Παῦλον καὶ Ἀθανάσιον προσεδέξατο.

49. HIE-

49. HIEROSOLYMITANA, ARIANORVM.

Athanasio igitur et Paulo honorifice ad sua ouilia proficiscentibus, impietatis antesignani, synodum Hierosolymis haeticam [P] coëgerunt, et confessorem quidem Maximum abiecerunt, catechetem autem Cyrillum tamquam Arianum elegerunt, quem tamen sub Damaso Romae, et sub Nectario Constantinopoli celebratae synodi multis efferunt laudibus, et Acacius Caesareae Philippi, Eusebii Pamphili discipulus et successor, propter primatum sede hac exegit.

Ἀθανάσιος γὰρ καὶ Παῦλος τιμίως πο-
ρευθέντων πρὸς τὰ ἴδια ποιμένα, τῆς ἀρε-
βείας δὲ πρεσβυτέρων, σύνοδον ἐν Ἱεροσολύ-
μοις αἱρετικὴν συνεκρότησαν, καὶ τὸν μὲν
ὁμολογητὴν ἀπεβάλλοντο Μάξιμον, τὸν
δὲ κατηχιστὴν ὡς Ἀρειανὸν ἐχειροτόνησαν
Κύριλλον. ὃν ἡ ἐπὶ Δαμάσῳ ἐν Ῥώμῃ, καὶ
ἡ ἐπὶ Νεκταρίῳ ἐν Κωνσταντινὸς πόλει, πολ-
λοῖς ἐπαίνοις ἐξείρεται σύνοδοι, καὶ Ἀκα-
κίος ὁ Καισαρείας τῆς Φιλίππε, Εὐσεβί-
ος τῆ Παμφίλου Φοιτητῆς καὶ διάδοχος, χά-
ριν πρωτείων τῶ. θεόνε τότε ἐξήγαγεν.

50. SRMIENSIS, ARIANORVM.

Quum autem Magnentius seditionem mouisset, et beatum Constantem percussisset; ea re cognita, Constantius Gallum quidem, fratrem Iuliani apostatae, Caesarem designatum, Orientis curam iussit gerere; ipse autem maximo cum exercitu per Europam peragravit, hostes subigens, et ecclesiis turbas inferens haud paruas. Vnde et synodum mandat haeticam in Syrmio congregari, praetextu quidem Photini episcopi illius loci, qui Homini-cultor esset et insipiens; reuera autem contra diuinum symbolum et Athanasium generosa mente praeditum. Ea definitionem fidei exposuit impiam, quae vetarat naturam aut substantiam de DEO praedicari. Definitionem illam aiunt, sub Iuliano, apostata, a Marco [P] Arethufio compositam esse, qui ab Arethufis, multa perpeffus sit propter Dominum sub Iuliano apostata. Ita carnes beatas simul et miseras theologus dixit Gregorius.

Ἀντάραντος ἐν Μαγνητίῳ, καὶ τὸν
μακαρίον Κωνσταντὸν πατάξαντος, μεμα-
θηκὼς ὁ Κωνσταντῖος, Γάλλον μὲν τὸν
ἀδελφὸν Ἰουλιανὸν τῷ παραβάτῳ ἀναγο-
ρεύσας Καίσαρα, τῶν ἐργῶν ἐκέλευσε
φροντίζειν. Αὐτὸς δὲ μετὰ μεγίστης δυ-
ναμείας δι' Εὐρώπης ἐχώρησε, τοὺς παλε-
μῖες χειρῶμενος, καὶ τὰς ἐκκλησίας κλό-
νον προσφέρων ἢ μέτριον. Ὅθεν καὶ κε-
λευε ἀνυπόδοι αἱρετικὸν ἐν Συρμίῳ ἀθροί-
ζεσθαι, προφασα μὲν Φωτιανὸν τῷ ἐπι-
σκόπῳ αὐτῆς, ὄντος ἀνδραπολάτρου καὶ
ἀφρονος, ἀληθείᾳ δὲ, κατὰ τὴν θεῶν συμ-
βόλῃ καὶ Ἀθανασίῳ τῷ γενναίῳ φρονεῖν,
ἥτις ὅρον πίστεως ἐξέθετο ἁθροῦν, φύσιν, ἢ
οἰαν ἐπὶ θεῷ λέγειν ἀπαγαγεῖν, ὃν
τινα φασὶν ἐπὶ παραβάτῳ Ἰουλιανῷ,
Μάρκῳ ἐκθέσθαι τὸν Ἀρειανισμὸν, παρὰ
τῶν Ἀρειανιστῶν πολλὰ παθόντα διὰ τὸν
Κύριον ἐπὶ Ἰουλιανῷ τῷ παραβάτῳ. Οὕ-
τω γάρ τις, μακαρίας ὁμῶ καὶ ἀθλίας,
ἢ θαλόχος, ἔφη Γρηγόριος.

51. MEDIOLANENSIS, ORTHODOXA.

A. C. 355. Post hanc ergo synodum, Constantius Mediolani, ciuitate Italiae, alia indicta, occidentales congregauit. Quae quidem sancta diuinitus inspirata synodus, quum nec imperatorem vereretur, nec Arianam phalangem curaret, diuinum euertere symbolum, et Tyri procuratam Athanasii depositionem confirmare recusauit. Propterea principes eius synodi exilio Constantius multauit; apostolicarum doctrinarum praeconem, papam Romae Liberium, multis aduersus imperatorem argumentis tunc usum, Galliarum item metropolitas, Paulum et Dionysium; Italiae metropolitam, beatum Eusebium, et Luciferum Sardiniae insulae archiepiscopum.

Μετὰ γὰρ τὴν σὺνδὸν ταύτην, Κωνσάντιος ἐν Μεδιολάνῳ πόλει τῆς Ἰταλίας ἐτέραν γενέσθαι διατάξάμενος, τὰς Ἑσπερίας συνήθρυσεν. Ἦτις ἀγία θεόπνευστος σὺνδὸς, μὴ ἀνασχομένη τῷ βασιλεὺς, καὶ τῆς Ἀρειανικῆς ἐφροντίσασα φάλαγγος, ἀναιρέσκει τὸ θεῖον σύμβολον, καὶ τὴν ἐν Τύρῳ κυρώσασα Ἀθανασίῳ καθαιρέσκειν ἀπαρηγόρηστο. Διὸ τὰς ἐξάρχους αὐτῆς ἐξορία Κωνσάντιος κατεδίκασε, τὸν τῶν Ἀποστόλων διδασκῶν κήρυκα, τὸν Ῥώμης πάπαν Λιβέριον, πρὸς αὐτοκράτορα πολλοῖς ἐλέγχοις τῆνικαῦτα χρητάμενον, τὰς Γαλιῶν μητροπολίτας Παῦλον καὶ Διονύσιον, τὸν Ἰταλίας μητροπολίτην Εὐσέβιον τὸν μακάριον, καὶ Λεγκίφερτον Σαρδινίας τῆς νήσου ἀρχιεπίσκοπον.

52. ARIMINENSIS.

359. His in exilium exactis, crebris permotus orthodoxorum precibus Constantius, Arimini synodum sanctorum episcoporum occidentalium ducentorum congregari praecepit, atque eos etiam, qui cum Eudoxio Germaniciae, idem cum Ario compendiose [P] sentiebant. Quae diuina et sancta synodus diuinum confirmans symbolum, anathemate notauit Arium, eiusque complices, quod, qui diuersum sentiebant, Eusebius et Ursacius, Demophilus et Gregorius, non admiserunt, sed propterea a synodo abdicati sunt; postea tamen, quum sincere poenitentiam egissent, Valentem et Ursacium, quamquam Athanasii calumniatores diri habiti fuissent, ut episcopos receperunt. Quidam tamen isthanc, ut et Nicaenam, propter haereticos in illis repertos, valde infectantur.

Τῶν ἐξορισθέντων, ἐνδελεχισμῷ τῶν ὀρθόδοξων, Κωνσάντιος ἐν Ἀριμίνῳ σὺνδὸν ἀγίων ἐπισκόπων Ἑσπερίων διακρίσιν συγκροτηθῆναι προσέταξε, καὶ τὰς περὶ Εὐδόξιον Γερμανικίας, βραχυτελεῖς Ἀρειόφρονας. Ἦτις θεία καὶ ἱερὰ σὺνδὸς, τὸ θεῖον κυρώσασα σύμβολον, ἀνεθεμάτισεν Ἀρίον καὶ τὰς ἐκείνους συνίστορας. ὅπερ οἱ ἑτερόδοξοι, Εὐσέβιος καὶ Οὐρσάκιος, Δημόφιλος καὶ Γρηγόριος ἐπροσήκοντο. διὰ τὸτό γε τῆς συνόδου ἀπεκηρύχθησαν, ὑπερὸν μὲν τοῖς ἡγησίαις μετανήσαντας, οὐάλην τε καὶ Οὐρσάκιον, καίπερ Ἀθανασίῳ συνοφάντας δεινὰς χρηματίσαντας, ὡς ἐπισκόπους ἐδίδξαντο. Καὶ ἔτι οἱ ταύτην, καὶ τὴν ἐν Νικαίᾳ, διὰ τὰς εὐρεθέντας αἵρετικὰς ἐν αὐταῖς, κακῶς διασύρουσιν.

53. NICENA THRACIAE, HAERETICA.

Eudoxiani igitur impietatis propugnatores praecipui, Eusebii auxilio, Constantio persuadent, vt in Nice Thraciae contra diuinum symbolum, haereticae phalangis synodum constitueret, fidei definitione exposita, quae confubstantiale omnino tolleretur: cui orthodoxorum aliqui metu, alii fraude decepti subscripserunt. Quibus qui adsentiri nollent, in extremas orbis partes exulatum mittebantur.

Οἱ γὰρ περὶ Εὐδόξιον τῆς ἀσεβείας Ἀ. C. 359.
ὑπέρμαχοι δόκιμοι, Εὐσεβίῃ συνάρεται πεί-
θουσιν τὸν Κωνσταντίον, ἐν Νίκῃ τῆς Θρα-
κίης κατὰ τὴν θείαν συμβόλῃ συνόδον αἰρε-
τικῆς συστήσασθαι φάλαγγος, εἰς ἅπαν
ἐξάραντα τὸ ὁμοῦσιον, πίστεως ὅρον ἐκθέ-
μενοι, εἰς ἃν οἱ μὲν θέα, οἱ δὲ φανακισμῶ,
τῶν ὀρθοδόξων ὑπέγραψαν. Ὡς οἱ συν-
θέσθαι μὴ βεληθέντες, εἰς τὰς ἐσχάτας
τῆς οἰκουμένης ἐξόριτοι ἀπέμψθησαν.

54. NICAENA BITHYNIAE, ARIANORVM.

Definitionem igitur istam quum occidentales patres meritis anathematismis subiiicerent: ea re cognita, qui diuersum sentiebant, simul arrepto Constantio, Nicaeae Bithynicae synodum congregarunt, vt diuinum execrarentur [P] symbolum, sed priusquam inchoarent blasphemiam, Deus trecentorum et octodecim patrum conculciens urbem, contritos illos inde eiecit.

Τὸν ὅρον τοῖνυν τέτον τῶν ἐσπερίων 359.
πατέρων καθυποβαλλόντων τοῖς πρέπε-
σιν ἀναθέμασιν, μαδόντες οἱ ἑτεροδοχοί,
συναρπάσαντες τὸν Κωνσταντίον, ἐν Νικαίᾳ
τῆς Βιθυνίας συνεκρότησαν σύνοδον, τὸ
θεῖον ἀρᾶσασθαι σύμβολον. Ἀλλὰ καὶ
πρὶν τῆς βλασφημίας ἐνῶρξαντο, Θεὸς
τῶν ἀγίων τριακοσίων δέκα καὶ ἑκτὼ πα-
τέρων κατασείσας τὴν πόλιν, συντρεμμ-
μένους αὐτοὺς ἐκώθεν ἐξέβαλεν.

55. SELEVCIENTIS, ARIANORVM.

Hac igitur vibice adfecti et dispersi diuersa sentientes efficiunt, vt Constantius in Seleucia Isauriae synodum conuocet: definitionem exponentes de occidentalibus orthodoxis, multis eos anathematismis ferientem: in qua catechetem Cyrillum Hierosolymorum archiepiscopum, a diuino Siluano Seleucia Philippi.* Acacius Eudoxium Syriae Antiochiam translatum secum adsumens, Constantinopolin ad Constantinum profectus est.

Μεμώλωπισμένοι γὰρ διασπαρέντες οἱ 359.
ἑτεροδοχοί, τὸν Κωνσταντίον ἐν Σελευκείᾳ
τῆς Ἰσaurίας ποιῆσαι παρασκευάζουσι συν-
όδον, ὅρον ἐκθέμενοί, περὶ τῶν ἐσπερίων
ὀρθοδόξων, πολλοὺς βαλλόμενον ἀναθέμα-
σιν. ἐν ᾗ τὸν κατηχητὴν Κύριλλον Ἱερο-
σολύμων ἀρχιεπίσκοπον παρὰ τῷ θεῷ
Σιλβανῷ Σελευκείας Φιλίππῃ.* Ἀκάσιος
Εὐδόξιον, μεταστώντα εἰς Συρίαν τὴν Ἀν-
τιόχειαν μεθ' ἑαυτοῦ προσλαβόμενός, ἐν
Κωνσταντινουπόλει ὤρμησε πρὸς Κωνσταν-
τῖνον.*)

Bbb 3

56. CON-

α) Κωνσταντίν.

56. CONSTANTINOPOLITANA, ARIANORVM.

A.C. 359. Imperator autem isto quasi binario pietatis deceptus, - Byzantii haereticam congregavit synodum, omni studio oppugnatam diuinum symbolum. Hinc vero non mediocris inter diuersa-sentientes, et orthodoxos sequuta est dissensio. Beatae enim memoriae Eustathius Antiochenus ex impio tomo, quem proferebat, qui dissimile dicebat esse *Id ex quo, Ei per quod*, impium Eusebium et Aëtium coarguit. Tandem synodus haec Macedonium deposuit; non, quod filium [P] Dei creaturam diceret, sed quod in Spiritum tantummodo sanctum impingeret, eumque omnino a Deitate alienum esse adfirmaret. Introduxit eadem synodus in Byzantinum episcopatum, sceleratissimum illum Eudoxium, qui ex Germanicia Antiochiam venerat: quum quidem iam mortuus esset impius ille Eusebius, et confessor Paulus ad Dominum emigrasset. Praeterea anathemate notauit diaconum quoque Alexandrinum Aëtium, ducem Eunomii, et praecceptorem Theophronii,

Ὁ δὲ βασιλεὺς τῇ δυνάμει τῆς εὐσεβείας ^{aa)} φανακίζομενος, ἐν Βυζαντίῳ αἱρετικὴν συνεκρέτησε σύνοδον, πολλῇ δυνάμει σπευδάσασαν τῷ θεῷ συμβόλῳ καταγωνίσασθαι. Καὶ ἔχ' ἡ τυχεύουσα εἰς αὐτὴν ἐντεῦθεν μεταξὺ τῶν ἑτεροδόξων καὶ ὀρθόδοξων παρεκλήθησεν. Ὁ γὰρ μακαρίτης Εὐστάθιος Ἀντιοχείας, ἐκ τῶ παρ' αὐτῷ ἐκτεθέντος ἀσεβῆς τόμου, ἀνίκοιμον λέγοντος τὸ Ἐξ ἑ, τῷ Δι' ἑ, τὸν ἄδερν Εὐσέβιον διήλεγξε καὶ Ἀέτιον. Τέλος κατελθὼσα, μὴ, αἰς λέγοντα κτίσμα τὸν υἱὸν τῷ θεῷ, Μακεδόνιον, ἀλλ' εἰς τὸ θεῶν Πνεῦμα μόνον προσκρέοντα, καὶ ἀλλότριον αὐτὸ φάσκοντα εἶναι παντελῶς τῆς θεότητος, ἀντείσταται εἰς Βυζάντιον τὸν ἐκ Γερμανικίας κατελθόντα εἰς Ἀντιοχείαν, Εὐδόξιον τὸν παμμιαρὸν, ἥδη τῷ δυσσεβῆς Εὐσεβίου τὸν βίον τελέσαντος, καὶ τῷ ὁμολογητῷ Παύλῳ πρὸς κύριον ἐκδημησαντος. πρὸς τέτοις ἀνεθεματίσει καὶ τὸν διάκονον Ἀλεξανδρείας Ἀέτιον, τὸν ἀρχηγὸν Εὐνομίᾳ καὶ Θεοφρονίᾳ διδάσκαλον.

57. ANTIOCHENA, sub CONSTANTIO.

360. Posthaec vero, quum Constantius comperisset, a Persis Itzibium obsideri, Antiochiam properauit; sed, Saporio iam retrogresso, ipsum Homousion furiose semel euellens et Heterousium confirmans, synodum congregauit. Quum autem thronus Antiochiae viduatus esset, Ariani pariter et orthodoxi Meletium Sebastiae Armeniae archiepiscopum elegerunt. Imperatore vero explicationem dicti huius, *Dominus exctise me initium viarum suarum*,

Μετὰ δὲ ταῦτα μαθὼν ὁ Κωνσταντῖος τοὺς Πέρσας πολιορκεῖν τὸν Ἰτζιβιον, ^{bb)} ἐπὶ Ἀντιοχείας ὤρμησε, καὶ, Σαβωρίᾳ ἀναχωρήσαντες, αὐτὸν εἰς ἅπαν ἐξάρας τὸ ἑτεροδόσιον φρουαττόμενος, καὶ τὸ ἑτεροδόσιον κηρύξας, σύνοδον συνεκρέτησε. Τῷ δὲ θεῷ Ἀντιοχείας χηρεύοντος, Ἀρειανοὶ τε καὶ ὀρθόδοξοι, Σεβαστείας Ἀρμενίας ἀρχιεπίσκοπον Μελέτιον προχειρίζονται. Ὁ δὲ βασιλεὺς τὴν ἐρμηνείαν τῷ, Κύριος ἐκτίσε με ἀρχὴν ὁδῶν αὐτῷ, παρὰ τῶν ἐπι-

aa) ἀσεβείας, impietatis, Coteler. III. p. 522.

bb) Νιτζιβιον.

ab episcopis seorsim flagitante, et plurimis ad eum impiis confluentibus, Meletius orthodoxe id exposuit, magnaque voce Sacram Trinitatem confubstantialem praedicavit. Quumque archidiaconus os ei obturasset, [P] per digitos tamen diuinam illam doctrinam praedicavit, quod quum, qui male sentiebant, vidissent, Sabellismi eum accusatum in exilium egerunt: et Eudoxium, cum Ario olim anathemate percussum, ei substituerunt, a quo etiam Constantius, aegrotans, baptifatus, vitam reliquit.

ἐπισκόπων ἰδιοσυφάτως ἐξαιτησάμενος, πλείων δυσσεβῶν προσελθόντων, Μελέτιος ὀρθόδοξως ἐκθέμενος, μεγαλοφώνως ὁμοῦσιν τὴν ἀγίαν τριάδα ἐκήρυξε. Καὶ τῷ ἀρχidiaκόνι τὸ σῆμα τέτε φιμώσαντος, ἐκεῖνος διὰ τῶν δακτύλων, τὸ θεουργὸν ἐκήρυξε μάθημα. Ὅπερ οἱ κακοδόξοι θεασάμενοι, Σαβελλισμόν αὐτῷ πλέξαντες, ἐξορία παρέπεμψαν, καὶ τὸν σὺν Ἀρείῳ ἀναθεματισθέντα Εὐδόξιον προσχειρίζοντα, ὑφ' ἧ καὶ νοσήσας Κωνσταντίος βαπτισθεὶς, τὸν βίον κατέλειπεν.

58. ALEXANDRINA, ATHANASII.

Julianus igitur apostata imperator factus, eos, qui sub Constantio in exilium acti fuerant, episcopos, praetextu quodam compassionis reuocavit. Athanasius ergo beatus, conuocatis Alexandriam, e vinculis iam dimissis episcopis, synodice ea, quae Nicaeae decreta fuerant, confirmavit, et Arianam impietatem anathemate notavit. Episcopos vero, qui eousque in errore perseverauerant, sed iam relapscebant, ad communionem receptos, sacris operari iussit.

Αὐτοκράτωρ τοῖνυν Ῥωμαίων Ἰουλιανὸς ^{A.C. 361.} ὁ παραβάτης γεγόμενος, τὰς ὑπὸ Κωνσταντίου ἐξορισθέντας ἐπισκόπους, προσήματι συμπαθείας, ἀνεκαλέσατο. Ἀθανάσιος ὅν ὁ μακάριος ἐν Ἀλεξανδρείᾳ συναθροίσας τὰς ἀφελθέντας ἐπισκόπους ἐκ τῶν αἰλύσεων, συνοδικῶς τὰ ἐν Νικαίᾳ δογματισθέντα ἐκύρωσε, καὶ Ἀρειανικὴν ἀναθεμάτισε ἀθεότητα. Ἐπισκόπους δὲ τὰς μέχρι τότε τῇ πλάνῃ ἐμμέναντας, μετανοήοντας εἰς κοινωνίαν δεξάμενος, ἱερεῖν διακέλευσεν.

59. ANTIOCHENA, MELETII.

Similiter vero et celeberrimus Meletius, adsumto Eusebio et Lucifero, qui Antiochiae Eustathianis Paulinum episcopum legerat, multaque noua instituta ouili, quod docebat, tradiderat, suum et ipse thronum recepit, Antiochiam: vbi Syriae et Phoenices episcopis congregatis, Nicaena decreta synodice confirmavit.

Ὅμοίως δὲ καὶ Μελέτιος ὁ αἰοίδιμος, ^{361.} ἀναλαβὼν Εὐσέβιον καὶ Λεκιφρόν, ἐν Ἀντιοχείᾳ τοῖς Εὐσταθιανοῖς Παυλὶνον χειροτονήσαντα, καὶ πολλὰς καινοτομίας παραδεδωκότα τῷ ὑπ' αὐτὸν διδασκομένῳ ποιμνίῳ, καὶ αὐτὸς θρόνον τὸν ἑαυτοῦ καταλαμβάνει, τὴν Ἀντιόχειαν. Ἐν ἣ τὰς ἐκ Συρίας καὶ Φοινίκης ἀρχιερεῖς συλλεξάμενος, τὰ ἐν Νικαίᾳ συνοδικῶς ἐκήρυξεν.

60. ALEX.

[P] 60. ALEXANDRINA, ATHANASII.

A.C. 362. Praeterea vero et victoriosus ille Athanasius, conuocatis Alexandriam sibi subiectis episcopis, amentem Apollinarium synodice anathemate notauit, et carnem Christi Domini nostri, animatam, intelligentem, rationalem, secundum veteres patres pie pronunciauit, quo ipso tempore Iulianus apostata in Perside periit.

Ἐτι γὰρ μὴν καὶ ὁ πολυάθλος Ἀθανάσιος τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἀρχιερεῖς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ προσκαλεσάμενος ἀναθεματίζει συνδικῶς τὸν ἄνθρωπον Ἀπολινάριον, καὶ τὴν σάρκα Χριστοῦ τῇ κυρίῳ ἡμῶν, ἑμφυχον, νοερὰν, λογικὴν, κατὰ τὰς παλαιὰς πατέρας, εὐσεβῶς ἀνέκηρυξε, καὶ ὃν χεῖρον καὶ Ἰουλιανὸς ὁ παραβατὴς ἐν Περσίδι μύηρητο.

61. ALEXANDRINA ALIA, EIVSDEM.

363. Piusissimus autem imperator Iouianus, missa Alexandriam ad Athanasium legatione, immutabilem verae orthodoxiae definitionem quaesivit. Is igitur delectos Aegypti, Thebaidos et Libyae episcopos congregans, definitionem synodicam, gratia et veritate plenam Iouiano Christi-amanti misit, qui non multo post ex terrena regia ad coelestem transiuit.

Ὁ δὲ θεότατος Ἰουλιανὸς ὁ αὐτοκράτωρ, ἀποστείλας εἰς Ἀλεξάνδρειαν Ἀθανάσιον, τὸν ἀπαράλλακτον ὄρον τῆς ἀληθοῦς ὀρθοδοξίας ἐζητήσεν, ὅς συναγαγὼν τὰς λαγάδας τῶν ἐπισκόπων Αἰγύπτου, Θηβαίδος, καὶ Λιβύης, ὄρον συνοδικὸν πλήρη ἀληθείας καὶ χάριτος, Ἰουλιανῷ τῷ φιλοχρίστῳ ἀπέστειλεν, ὃ μετὰ πολὺ ἐκ τῶν ἐπιγείων πρὸς τὰ ὑψήνια μεταλῶντι βασιλεῖα.

62. MEDIOLANENSIS, AMBROSII.

364. Quum autem Valentinianus imperator fratrem Valentem Caesarem Romanorum renunciaisset, et Romam contendisset: Mediolani synodus congregata fuit, ut Eudoxius, qui illic Arianus et Pneumatomachus fuerat episcopus, etiam post mortem, debito anathemati subiiceretur, et recte sentiens alius pastor throno praeficeretur. Arianis autem seditionem [P] propterea mouentibus, Ambrosius, qui vrbi praefectus esset, sedandi tumultus causa superuenit. Quem quum eorum, qui aliter sentiunt, turba adspexisset, et fidelium clamorem repulisset, episcopum cum renun-

Οὐαλεντινιανῷ τοίνυν τῷ αὐτοκράτορι τὸν ἴδιον ἀδελφὸν Οὐάλεντα βασιλεῖα τῶν Ῥωμαίων ἀναγορεύσαντος, καὶ πρὸς τὴν Ῥώμην ἀπαίροντος, ἐν Μεδιολάνῳ συναθροίζεται σύνοδος, ὅπως Εὐδόξιον τὸν ἐκείσε καὶ γεγονότα ἐπίσκοπον Ἀρειανὸν καὶ Πνευματομάχον ὑπάρχοντα, καὶ μετὰ θάνατον, ἀναθέματι καθυποβαλεῖται τῷ πρέποντι. Θεόφρονά δὲ ποιμένα τῷ θρόνῳ ἐγκαθιδρύσειεν. Ἀρειανῶν τοιγαρὶν ἐπὶ τέτοις φασισαζόντων, Ἀμβρόσιος κατήλαβεν ὁ τῆς πόλεως ἑπαρχος ἀναστῆλαι τὸν θρόνον. Τὸ δὲ ἄθροισμα τῶν ἐτεροδόξων αὐτὸν διασάμνον, καὶ τῶν πιστῶν τῇ

cc) Ἀνέκτιον. Vide Hieron. Chron.

ciavit. Quin et diuina conueniens synodus, ipso inspectante imperatore, eum comprehendens, sacro baptismate initiauit. Electo autem iam eo, huiusmodi hymnum Deo imperator coram omnibus cecinit: Gratia tibi, Domine omnipotens et Seruator noster, quod, cui ego viro corpora, tu animas commiseris, meumque de eo iudicium iustum esse declaraueris.

τὴν κραυγὴν ἀπώσάμενον, ἐπίσκοπον ἀνηγόρευσεν. ὃν ἡ συνελθῆσα θάλα συναδός ἐπ' ὅψεσι τῆ βασιλείας κατασχέσας, ἐμύησε τῷ ἁγίῳ βαπτίσματι, καὶ χειροτονήθέντος αὐτοῦ, τοῖς τὸν ὕμνον ὁ βασιλεὺς τῷ Θεῷ πάντων ἐπ' ὅψεσιν ἐνεπέμψατο· Χάρις σοι δεσπότη παντοκράτορ, καὶ σῶτερ ἡμέτερε, ὅτι τῷδε τῷ ἀνδρὶ ἐγὼ μὲν τὰ σώματα, σὺ δὲ τὰς ψυχὰς ἐνεχείρισας, καὶ τὰς ἐμὰς ψυχὰς δικαίως ἀπέφηνας.

63. TYANENSIS, ORTHODOXA.

Confessum igitur, qui veritatem libere profitebantur a Valentiniano petiuerunt, vt Tyanis orthodoxa synodus congregaretur, quae Nicacae decreta confirmaret. In ea Gregorius Nazianzenus, theologi pater, Eusebius Caesareae Cappadociae, Ortreius Melitensae, episcopi, alique multi diuino zelo pleni, fuerunt. Liberius autem Romanus papa orthodoxiae typum ad eos misit, maximoque eos impleuit gaudio; Valens autem, qui, quum ab Eudoxio baptisaretur, iuramento confirmasset, se Arianismum defensurum, eos, qui ibi conuenerant, dimisit.

Αὐτίκα γὰρ οἱ τῆς ἀληθείας παρῆναι· A.C. 365. σά, πρὸς Οὐαλεντινιανὸν ἐποιήσαντο δέξασιν, ἐν Τυάνεισι ἀθροισθῆναι ὁρθόδοξον σύνοδον, ὡς αὖ τὰ ἐν Νικαίᾳ συναθροισθέντα κυρώσειεν. ἐν ᾗ Γρηγόριος Ναζιανζεύς, ὁ τῷ Θεολόγῳ πατήρ, καὶ ὁ Καισαρείας Καππαδοκίας ὑπῆρχεν Εὐσεβίος, ὁ Μελιτηνῆς Ὁρτρῆος, καὶ ἄλλοι πολλοὶ ἐνθέοι ζήλῳ ἐνάμαται. Ὁ Πάπας τοίνυν Ῥώμης Λιβέριος πρὸς αὐτοὺς ὁρθοδοξίας τύπον ἀπέστειλε, καὶ χαρᾶς μεγίστης ἐπέπλησεν, Οὐάλης δὲ ὑπὸ Εὐδοξίου ἐν τῷ βαπτίζεσθαι ἔρκοις τὸν Ἀρειανισμὸν κρατῦναι διαβεβαιωσάμενος, τὰς συνελθόντας ἐκείσιν ἀπέλυσεν.

[P] 64. CAESARIENSIS CAPPADOCIAE, BASILII.

Post haec Eusebio Caesareae Cappadociae mortuo, magnus ille Basilus ab omnibus throni illius suffragia accipit: et convocatis iis, qui in montanis degebant, Samosatensi etiam Eusebio et Sardeni Lucifero, et, quae cum illis erat, orthodoxa synodo, episcopus ab illis creatur: et Dianium, qui Caesareae ante Eusebium episcopus fuerat, Asterium item, Eunomium et Theophronium Cappadocas anathemati subiicit.

Μετὰ ταῦτα τῷ Εὐσεβίῳ τῷ Καισαρείας Καππαδοκίας τελειωθέντος, ὁ μέγας Βασίλειος ὑπὸ πάντων εἰς τὸν θρόνον ψηφίζεται, καὶ τὰς ἐκ τῆς ὑπεροχῆς ἀνακληθέντας προσκαλεσάμενος, τὸν Σαμοσατείαν Εὐσεβίον, καὶ τὸν Σάρδεων Λυκίφροτον, καὶ τὴν σὺν αὐτοῖς ὁρθόδοξον αἰκλόν, ἀρχιερεὺς ὑπ' αὐτῶν περιχειρίζεται, καὶ ἀναθεματίζει Διάνιον τῆς αὐτῆς πρὸς Εὐσεβίον ἐπίσκοπον, Ἀστέριον, Εὐνόμιον, καὶ Θεοφρόνιον, τὰς Καππαδοκίας.

65. ROMANA, DĀMASI.

A.C. 368. Liberio autem beato Romae papa mortuo, Damasus merito eligitur, qui quidem apostolicis pro dogmatibus omnia et dicere et facere studebat. Is confestim synodum nonaginta patrum congregavit, et, anathemate in Auxentium pronunciato, diuinam illustravit doctrinam, definitione pietatis edita, quam ad Illyricos misit.

Λιβερίῳ τοίνυν πάπῳ Ῥώμης τελευθῆν-
τος τῷ μάκαρος, Δάμασος ἀξιοπρεπῶς
προχειρίζεται, ὁ πάντα λέγειν καὶ πράτ-
τειν ὑπὲρ τῶν Ἀποστολικῶν δογμάτων αἰρέ-
μενος. Ὅς αὐτίκα σύνοδον ἐννεμήκοντα
πατέρων συνήθροισε, καὶ ἀναθεματίσας
Αὐξέντιον, τὸ θεῖον ἐστράνωσε μάθημα,
ὅρον εὐσεβείας ἐκθέμενος, ὃν πρὸς Ἰλ-
υρικὸς ἀπέστειλεν.

66. ROMANA, EIVSDEM SECVNDA.

369. Sed et alteram diuinitus collectam synodum idem sanctissimus pro homousio contra Auxentium congregavit.

Ἀλλὰ καὶ δευτέραν ὁ αὐτὸς πανίερος
ὑπὲρ τῷ ὁμοούσιῳ κατὰ Αὐξέντιον συνεκρό-
τησε θεοσύλλεκτον σύνοδον.

67. LAMPSACENA.

365. Similiter vero, et qui ab oriente missi fuerant ad defendendum homousion, quum ad Valentinianum venissent, synodum Lampsacum indicendam postularunt, qua Nicaena decreta confirmarentur, et Hypetius Heracleae Perinthei exauctoraretur. Quum igitur conuenissent, et menses duos ibi finiissent, irrita manere decernunt, quae Eudoxius et Acacius CPoli egissent: eam vero, quae Seleucia edita fuisset, fidem imprudenter confirmant. Quod ubi cognovit Valens, omnia acta abiecit, episcopos omnes exilio multavit, et ecclesias Eudoxio tradidit.

Ὅμοιως δὲ καὶ οἱ πρεσβεύοντες ἐξ ἑώας
τὸ ὁμοούσιον, Οὐαλεντινιανῷ προσήλθον
σύνοδον ἐν Λαμψάκῳ αἰτέμενοι, κυρῶσαι
τὰ ἐν Νικαίᾳ, καὶ ἀποκηρύξαι τὸν Ἡρα-
κλείας Περὶ τοῦ Ὑπέτιου. Συνελθόντες
ἐν καὶ μῆνας δύο ἐκάσπε τέλεσαντες, ἀκύρω-
μέναι τὰ ἐν Κωνσταντινουπόλει πεπραγμένα
Εὐδοξίῳ καὶ Ἀκακίῳ ψηφίζονται, καὶ τὴν
ἐν Σελευκείᾳ πίσιν κρατεῖν ἀφρόνως θε-
σπίζουσιν. Ὅπερ Οὐάλης πυθομένος, τὰ
γεγονότα πάντα συνέχευε, τοὺς ἐπισκό-
πους ὅλους ἐξορία διωξάμενος, καὶ τὰς ἐκ-
κλησίας τῷ Εὐδοξίῳ παρέδωκεν.

68. PVZENSIS, AETIANORVM.

368. Qui autem in Phrygia erant ^{ad}) Aëtiani, synodo in Puza vico collecta, cum Iudaeis celebrandum esse pascha decreuerunt. Quod decretum quum Sabbatius adprehendisset,

Καὶ οἱ ἐν Φρυγίᾳ δὲ Ἀετιανοὶ, σύνοδον
ἐν Πύζῃ τῇ κώμῃ ποιήσαντες, ὡς τε μετὰ
Ἰουδαίων ἐκτελεῖν τὸ Πάσχα, ὅρον ἐκτί-
θενται. ὃν κρατύνας Σαββάτιος, πολ-
λὸς

^{ad}) Nouatiani. Vide *Socratem* IV. 28. V. 21. *Sozom.* VI. 24.

multos Byzantium in societatem erroris abripuit, a quo Sabbatiani hodieque dicuntur.

ἀπὸ τῶν Βυζαντινῶν συνήρπασα, πᾶσι δὲ
Σαββατιανοὶ μέχρι καὶ σήμερον λέγονται.

69. ILLYRICANA, ORTHODOXA.

Valentinianus igitur magnus, ex praecipuis orthodoxae fidei propugnatoribus diuinam et sanctam in Illyrico fieri iubet synodum, quae Nicaenam quidem fidem pulcre confirmauit, Polychronium autem, Telemachum, Faustum, Asclepiadem, Cleopagrum et Amantium anathemate notauit; suumque tompum Arianis in Asia, Caria et Phrygia episcopis misit, ut et Christi amans, imperator suum similiter edictum.

Ὁναλντινιανὸς γὰρ ὁ μέγας τοῖς ἐρθε-^{A. C.}
δόξαις τῆς πίστεως προτερήμασι θεοπίζει ^{368.}
ἐν τῷ Ἰλλυρικῷ θείαν γενέσθαι καὶ πανί-
νον σύνοδον. Ἡ τὴν ἐν Νικαίᾳ πίσιν κα-
λῶς ἐβεβαίωσεν, ἀναθεματίσασα Πολυ-
χρόνιον, Τηλέμαχον, Φαῦστον, Ἀσκλη-
πιάδην, Κλεόπατρον, καὶ Ἀμάντιον, τῶν-
τῆς δὲ τόμον ἐν Ἀσίᾳ, Κασίᾳ, Φρυγίᾳ,
ἐπισκόποις Ἀρειανοῖς διπέμφετο, καὶ ὁ
Φιλόχρητος βασιλεὺς αὐτῶντος ἐξ ἑαυτοῦ
ἔδωκεν.

[P] 70. ROMANA, DAMASI TERTIA.

Sancto igitur Athanasio e terra in coelum profecto, Petrus, qui plurimorum ei sudorum socius fuerat, per suffragia throni illius successor efficitur, quem, qui adulterinae sententiae adhaerebant, Alexandria per graecam manum occupata eiciunt, in eiusque locum, lupum illum Lucium introducunt. Petrus vero Romam contendit, eoque recepto, papa Damasus Romae diuinam et sanctam synodum conuocauit, quae amentem illum Apolinarium, Stephanumque eius discipulum, et latronem Lucium anathemate notauit.

Ἀθανασίῳ τοίνυν τῷ πανίῳ μετὰ ^{373.}
θόνος γῆθεν πρὸς τὰ ἐράνια, Πέτρος, ὁ
πολλὰ συνδράσας αὐτῷ, ψήφοις ἐκάνε
τῷ θρόνῳ διάδοχος γίνεσθαι. ἐν οἷς τῆς
κιβότης δόξας ἐχόμενοι, τὴν Ἀλεξάν-
δρειαν καταλαβόντες, Ἰλλυρικῇ καὶ ἑρ-
λαύωσι, τὸν λύκον Λέκιον ἀνταρσάζαντες.
Πέτρος δὲ τὴν Ῥώμην κατέλαβε, καὶ πά-
πας Δάμασος αὐτὸν προσλαβόμενος, ἐν
Ῥώμῃ σύνοδον θείαν καὶ ἱερὰν συνεκρότη-
σεν, ἣ τὸν ἄνεν Ἀπολινάριον, Στέφανόν
τε τὸν μαθητὴν αὐτοῦ ἀνεθεματίσεν, καὶ
τὸν Φάνιν Λέκιον.

71. GANGRENSIS, DIO PRAESIDE.

Quum autem Eustathii Armeniae episcopi discipuli virus suum in plures dispergerent. (Dadoas enim, qui Massalianorum erat haereseos, opinioni veteratores

Τῶν μαθητῶν δὲ τῷ Εὐσταθίῳ Ἀρμενίας ^{379.}
τὴν οἰκίαν, λύμην διατεμόντων εἰς πλο-
νοιας. (Δαδόα γὰρ τῷ Μασσαλιανῶν μετὰ
χρον φρονήματος παλὺμβυλοι,") καὶ ταῖς
γνώ-

Ccc 2

hi p̄stipulabantur, ut quum sententiis in utramque partem varierent, ut et p̄ceptor ipsorum: Deum, qui masculum et foeminam fecit, ipso damnato coniugio, calumniabantur.) sancta Gangrae congregata synodus, Diuum illum praestantissimum praesidem habuit, et definitionem a Deo inspiratam proferens, ad fratres in Armenia emisit.

γνώμας ὑπάρχοντες ἀμφιτάλαντοι, καθὼς ὁ θεὸς διδάσκαλος, Θεὸν τὸν ποιῶσαντα ἄρσεν καὶ θῆλυ, ἐκ τῆς κατηγόριας τῆ γάμης ἐνδιαβάλλοντες, ἡ ἐν Γάγγραι ἁγία συναθροισθεῖσα Σύνοδος, Φέρουσα Δίον τὸν πᾶν αὐτῆς προκαθήμενον, ἦ τις ὄρον θεόπνευστον ἐξενέγκασα, πρὸς ἀδελφοὺς τοὺς ἐν Ἀρμενίᾳ ἐξέπεμψεν.

72. ROMANA, DAMASI QVARTA.

A.C. 378. Valens autem, quum in Thracia [P] adversus Gothos pugnasset, in Chalcide ab ipsis igne absumtus. in quodam palaeum receptaculo. ad aeternum ignem migravit. Valentino ^f) etiam in Christo Deo nostro defuncto, Gratianus filius, et occidentis et orientis imperator factus, pios episcopos ab exilio revocavit. Quo tempore beatus etiam Damasus sacrum Romae convocavit synodum, adversus Arianos, Pneumatomachos et alios plurimos haereticos, expostitamque definitionem diuinorum capitum, Thessalonicam ad Paulinum misit, quae ex diuina dispensatione ubique maxima perfecit, et Trinitatem homousion adorandam esse omnibus persuasit.

Οὐάλης μὲν ἐν Θράκῃ Γότθοις συμβαλὼν, ὑπ' αὐτῶν ἐν Χαλκίδι, πυρκαῖατος ἐν ἀχνοῦνι γενόμενος, πρὸς τὸ αἰώνιον πῦρ ἐξεδίμησε, καὶ Τραντιῆτος, Θεάλετιν τελευτήσας ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ ἡμῶν, τῷ πατρὶ αὐτοῦ, ἐσπερίων καὶ τῶν ἄλλων αὐτοκρατορῶν γενόμενος, τοὺς ἐν ἐξορίᾳ εὐσεβεῖς ἐπισκόπους ἀνεκαλέσατο. Καθ' οὗν χρόνον καὶ ὁ μακάριος Δάμασος, ἐν Ῥώμῃ ἁγίαν συναλεσάμενος Σύνοδον, κατὰ Ἀρειανῶν καὶ Πνευματομάχων, καὶ ἄλλων πλείων αἰρετικῶν, ὄρον θεῶν κεφαλαίων ἐκδέμενος, ἐν Θεσσαλονικῇ πρὸς τὸν Παυλῖνον ἀπέστειλεν, ἐκ θεῆας διανομίας πανταχῇ τὰ μέγιστα διανύσαντα, προσκυνεῖν γὰρ Τριάδα πάντας ὕπαισεν ὁμοῖον.

73. ANTIOCHENA, MELETII.

379. Sed et Meletius, qui αἰοίδιμος, id est celebris cognominatur, suo in throno Antiochiae diuinam et sacram convocavit synodum, quae diuinum confirmans symbolum, et Marcellum, Photinum ac Apollinarium anathemate notans, diuinam ad Damasum et episcopos occidentis misit expostitionem.

Ἀλλὰ καὶ Μελέτιος, ἀνακληθεὶς ὁ αἰοίδιμος, ἐν τῷ οἰκείῳ θρόνῳ Ἀντιοχείας, θεῶν καὶ ἱερῶν ἀνεκαλέσατο Σύνοδον, ἡ τὸ θεοποιὸν κυρώσασα Σύμβολον, καὶ ἀναθεματίσασα Μαρκελλόν, Φωτεινόν καὶ Ἀπολλινάριον, ὄρον θεῶν πρὸς Δάμασον, καὶ τοὺς ἱεράρχας τῆς ἐσπέρας ἀπέστειλε.

74. AN-

f) Valentiniano.

74. AQUILEGIENSIS, AMBROSII.

Quum igitur Gratianus, castris aduersus Gothos metatis, Theodosium sororis maritum, exercitui praefecisset, quieverunt hostes, et dux militiae cum triumpho ad imperatorem rediit. Quapropter [P] Gratianus, ut digno eum honore remuneraretur, patui sui imperium ipsum iussit administrare, quod Constantius et Valens Arianis gratificantes corruperant: eumque orientis imperatorem designauit. Mandauit etiam Damaso papae, ut Aquilegiae synodum institueret, cui praefuerunt Ambrosius Mediolani, ac Ascholius Thessalonicae: quae sancta synodus totum exhortationis plenum confecit, tamquam oecumenica esset synodus, eumque ad Theodosium piissimum imperatorem, per fide dignos homines misit. Romani enim, et qui Galliam Hispanicam, item Spanogalliam, Italiam, Campaniam, Dalmatiam, Calabriam, Sardiniam, Achaïam incolebant, et quicumque occidentales Gratiani imperio suberant, ab haeretica illa lue erant immunes.

Γρατιανὸν τὸν κατὰ Γότθων στρατο- A.C. 381.
ποδύσαντος, καὶ Θεοδοσίον τὸν ἐκ ἀδελ-
φῆ γαμβρὸν αὐτῷ στρατηγὸν ἀναδείξαν-
τος, εἰρήνευσαν οἱ πολέμιοι, καὶ τροπαιο-
φόρος πρὸς τὸν κρατῆντα ὁ στρατηγὴς ἐπαύετο. Διὸ Γρατιανὸς ἀμοιβῇ προέβη
τιμῆσας τὸν μέγιστον Θεοδοσίον, τῷ οἴκῳ
αὐτῷ πατρὸς δέλωκε τὴν ἡγεμονίαν διέπειν
ἐκέλευσεν, ἥνπερ Κωνσταντίος καὶ Οὐάλης,
Ἀρειανοῖς χαρίζεσθαι, ἐλυμήναντο, καὶ
βασίλειά τῶν ἐσθλῶν Ῥωμαίων προεχειρίσα-
το. Δαμάσῳ προστάξας τῷ πάπῳ ἐν
Ἀκυλῖᾳ συστήσασθαι Σύνοδον, ἧς ἐξῆρχον
ὁ Μεδιολάνης Ἀμβρόσιος, καὶ ὁ Θεσσαλο-
νίκης Ἀσχόλιος. Ὅτις ἀγία Σύνοδος,
ἐκδομένη τῷ παραινέσει γέμοντα, ὡς
ἀν οἰκουμενικὴ γένοιτο Σύνοδος, πρὸς Θεο-
δόσιον τὸν εὐσεβέστατον βασιλέα, σὺν
ἀξιοπίστοις ἀνδράσιν ἀπέστειλε. Ῥωμαίων
γὰρ καὶ οἱ τῆς Ἰσπανικῆς Γαλτίας, τῆς
αἰρετικῆς λύμης ὑπῆρχον ἀλώβητοι, Σπα-
νογαλτίας, Ἰταλίας, Καμπανίας, Δαλ-
ματίας, Σαρδηνίας, Ἀχαΐας, καὶ ὅσοι
τῶν Ἑσπερίων τῇ Γρατιανῷ βασιλείᾳ
ὑπέκειντο.

75. CONSTANTINOPOLITANA, OECUMENICA SECUNDA.

Quum igitur Theodosius, vere in Dei cultu magnus, regiam CPolitanam accepisset, et Agelius quidem Arianis, Gregorius autem theologus orthodoxis Byzantii praefecisset: secunda oecumenica centum quinquaginta diuinorum patrum congregata est synodus: cui praefuerunt et praefederunt, Timotheus Alexandriae, Cyrillus Hierosolymorum, qui iam a Siluano, et aliis triginta sex cum ipso sentientibus [P] Pneumatomachis se seipnixerat, et Christi-amans imperator Theodosius.

Θεοδόσιος δὲ τῷ ἀληθῶς ἐν Θεοσεβείᾳ 381.
μεγάλῃ, τὴν βασιλίδι καταλαβόντος
Κωνσταντινουπόλεως, Ἀγελίῳ Ἀρειανῶν,
καὶ Γρηγορίῳ τῷ θεολόγῳ τῶν ὀρθοδόξων
ἐν Βυζαντίᾳ ἐξαρχόντων, ἡ τῶν ἐκατὸν
πεντήκοντα θεοφόρων πατέρων, οἰκου-
μενικὴ δευτέρα Σύνοδος συνηθροίσθη
ἐξῆρχον προκαθεζόμενοι, ὁ Ἀλεξανδρείας
Τιμόθεος, Κύριλλος Ἱεροσολύμων, ἡδὴ
ἀποσχίσας Σιλβανὸν καὶ τῶν σὺν αὐτῷ
Πνευματομάχων, ἐξ τε καὶ τριάκοντα,
καὶ ὁ Φιλόχριστος βασιλεὺς Θεοδόσιος.
Ccc 3 Ὅτις

Haec sancta synodus, Eusebium et Theognium Bithynios, Patrophilum et Aëtium Palaestinos, Paulinum et Gregorium Phoenices, Theodorum et Georgium Cilices, Narcissum et Athanasium, Menophantum Ephesi, et Theodorum Perinthis, Marcellum Ancyrae, et Apolinarium: Maximum item deposuit, electionem eius plane irritam decernens. Quo tempore sanctum etiam Samosatensem Eusebium Gratianus Thracico exilio liberans, ad proprium quile remisit: quem tamen ad portam vrbis accedentem mulier Ariana, desuper deiecta olla, interfecit.

Ἦτις ἁγία Σύνοδος, Βιθυνέες, Εὐσέβιον καὶ Θεόγνωιον, Πατροφίλον καὶ Λέτιον, ἀπεκήρυξε Παλαῆστίνες, Παυλινόν τε καὶ Γρηγόριον, Φοινίκας, Θεόδοτον καὶ Γεώργιον Κίλικας, Ναρκίσσον καὶ Ἀθανάσιον, Μηνοφάντιον Ἐφέου, καὶ Περίνθου Θεόδορον. Μάρκελλον Ἀγκύρας, καὶ Ἀπολινάριον, Μάξιμόν τε, καὶ τὴν αὐτὴ χειροτονίαν ἀργὴν καθόλου θροσπίσασα. Καθ' ὃν χρόνον καὶ τὸν ἐν ἁγίοις Σαμοσατίαν, Εὐσέβιον, Γρατιανὸς τῆς Θρακικῆς ἐξορίας ἀφίμενος, πρὸς τὸ ἴδιον ποιμένιον ἐξαπέστειλε, καὶ πρὸς τὴν πόλιν πόλεως ἐξερχόμενον, ἀναθῆν γυνὴν περὶ αὐτὸν Ἀρείαν ἰθανάτωσεν.

76. ROMANA, DAMASI QVINTA.

A. C. 382. Nondum tamen plane extincta haeretica flamma, Gratiano pio sublato, et iis, qui male sentiebant, In Graecia tumultuantibus: Damasus sanctissimus, collecta Romae synodo, diuinum decretum edidit: et ad eam, quae Constantinopoli cogeatur synodum, emisit.

Ἀλλὰ ἔτι τῆς αἱρετικῆς φλογὸς εἰς ἡμᾶς ἀποσβεσθεῖσης, Γρατιανῷ τῷ εὐσεβεῖ ἀναμειβόμεντο, καὶ τῶν καταδόξαν ἐν τῇ Γραικίᾳ βατταριζόντων, Δάμασος ὁ πάλαιος ἐν Ῥώμῃ Σύνοδον συστήσας, ἔρον θῶτα ἐξέθετε, καὶ πρὸς τὴν ἀθροισμένην ἐν Κωνσταντινουπόλει ἁγίαν Σύνοδον ἀπέστειλεν.

77. CONSTANTINOPOLITANA, NECTARII.

390. Quod et qui illi praecrant, Nectarius Byzantii, et Alexandriae Theophilus, vna cum ceteris, qui praesentes aderant, receperunt: et synodice anathemati subiecerunt eos, qui Ariani permanerent, [P] Paulianos item, Apolinaristas, Marcellianos et Photimianos; et decreto edito perquam pio, vna cum episcopis ad beatum Damasum id miserunt.

Ὅπως οἱ ταύτης δεχόμενοι ἑταῖροι, ὁ Βυζαντίου Νεκτάριος, καὶ ὁ Ἀλεξανδρείας Θεόφιλος, μετὰ τῶν συμπαρόντων, Συνδικῶς ἀναθέματι καθυπέβαλον τοὺς ἐπιμένοντας Ἀρειανέες, Παυλιανέες, Ἀπολιναριστάς, Μαρκελλιανέες, καὶ Φωτειανέες, καὶ ὅρον ἐκθέμενοι πανσεβασμίον, αὐτὰ ἀρχιερεῦσι πρὸς τὸν μακάριον ἐξαπέστειλαν Δάμασον.

78. CAR-

78. CARTHAGINENSIS, AVRELII.

Theodosio igitur et Nectario ad coelestia translatis, in illius quidem imperium filius Arcadius successit, ut in Gratiani Honorius, Arcadii frater. Quo tempore Carthagine synodus prouincialis et sacra congregata fuit, patrum centum viginti et septem conuentum prae se ferens; quae contra idololatrias Donatistas, et aliam quancunque haeresin, et alia illorum locorum errata, actiones instituit; cui praefuit Aurelius Carthaginiensis episcopus. Canones sacri et diuini, quos illa edidit, ad Theodosii usque minoris tempora obtinuerunt.

Θεοδοσίῳ γὰρ καὶ Νεκταρίῳ μεταρμολο- A C.
σθέντων πρὸς τὰ ἐράνια, τῷ μὲν τὴν βα- 397.
σιλείαν ὁ υἱὸς Ἀρκάδιος διαδέχεται, Γρα-
τιανῷ δὲ, ὁ ἀδελφὸς Ἀρκადίῳ Ὀνόριος·
ἐν οἷς χρόνοις ἐν Καρθαγίνῃ Σύνοδος το-
πικὴ καὶ ἱερὰ συναθροίζεται, πατέρων
ἑκατὸν ἑκοσι καὶ ἑπτὰ συνέλευσιν φέρουσα,
κατὰ εἰδώλων, Δονατιστῶν, καὶ ἄλλης
ἐκείνης αἵρέσεως, καὶ τῶν ἐν τόποις ἐκείνοις
ἀτόποις σφαλμάτων τὰς πράξεις ποιή-
σασα. Ἦς ἡγεῖτο Αὐρήλιος ὁ Καρθα-
γίνης ἐπίσκοπος. Καὶ κανόνας ἱερὰς ἐκ-
θεμένη καὶ θείας, ἕως καιρῶν τῷ μικρῷ
Θεοδοσίῳ διήρκασε.

79. CONSTANTINOPOLITANA, CONTRA IOANNEM CHRYSOSTOMVM.

Nectarii autem archiepiscopalem thronum diuina voluntate fortitus est presbyter Antiochiae Syriae Iohannes, magnus ille Chrysostomus, contra quem calumniae ab iis, qui haud parum poterant, eique inuidebant, nec vulgares exortae, prauo conuenticulo triginta et trium episcoporum occasionem dederunt, a quibus et exilio multatus est.

Νεκταρίῳ δὲ τῆς ἀρχιερωσύνης τὸν 403.
θρόνον θείῳ νεύματι ἐκκληρώσατο πρεσ-
βύτερος Ἀντιοχείας Συρίας, Ἰωάννης ὁ
μέγας Χρυσόστομος, καὶ ὁ διαβολαὶ
παρὰ τῶν κρατύντων ἔχ' ἡμίκα καὶ φθο-
νόντων, ἔχ' αἱ τυχεῖσαι γενόμεναι, συνέ-
δριον πονηρὸν τριάκοντα καὶ τριῶν ἐπισκό-
πων συνέστησαν, καὶ ὑπόδικον ἐξορίᾳ κατ-
έκριναν.

[P] 80. CONSTANTINOPOLITANA ALIA, PRO CHRYSOSTOMO.

Verum haud ita multo post, regiam Constantinopolin synodus alia veritatis patrona sexaginta patrum conueniens, beatum Chrysostomum, per fraudem deictum, suo throno restituit. Quum autem iterum per iniuriam expulsus, et a Comanico exilio in coelum remeasset, Arsennius ei successit; huic Atticus; et huic, Sifinnius.

Ἀλλ' ἔμετ' ἀπολύ, τὴν βασιλίδι Κων-
σταντινέπολιν τῆς ἀληθείας πρόμαχος
ἐξήκοντα ἐπισκόπων κατέλαβε Σύνοδος,
καὶ τὸν ἅγιον συκοφαντηθέντα Χρυσόστο-
μον τῷ αὐτῷ θρόνῳ ἀποκατέστησε. Καὶ
πάλιν ἀδικηθέντα, καὶ ὑπὸ τῆς Κομανι-
κῆς ἐξορίας ἀναδραμόντα πρὸς τὰ ἐράνια,
Ἀρσένιος διαδέχεται. Ἀττικὸς ἐκείνον, καὶ
τέτον Σισίνιος.

81. ALEX-

81. ALEXANDRINA, CYRILLI.

A. C. Sifinnio autem insanus ille Nestorius ab
425. Antiochia successit, qui sermonem veritatis
corruptit, quum non sustineret, vt beata
virgo Θεοτόκος, ist est Deipara, diceretur,
neque concederet, vt hypostatica Christi
seruatoris omnium vnio praedicaretur.
Contra eum Cyrillus ille magnus depu-
gnans, synodum diuinam et sacram Alex-
andriae congregauit, quae decretum capi-
tum duodecim edidit, Nestorioque trans-
misit. Sed hoc ille auersatus, adulterinae
sefe opinionioni adiunxit, et ecclesiae compa-
gem turbauit.

Καὶ Νεστόριος ἐξ' Ἀντιοχείας ἐφροναβλα-
βῆς πρεσβύτερος, διαδέχεται τὸν Σισίνιον.
Ὅς τῆς ἀληθείας τὸν λόγον παρίθυνα,
θεοτόκον λέγειν τὴν παναγίαν παρθένον
μὴ προσείμενος, καὶ τὴν καθ' ὑπόστασιν
ἔνωσιν τῷ Σωτῆρι τῶν ὅλων Χριστῷ δοξά-
ζαν ἐκ ἀνεχόμενος· Καθ' ἃ Κυρίλλος ὁ
μέγας ἀγωνισάμενος Σύνοδον θείαν καὶ
ιεράν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ συνήθροισεν. Ἦτις
ὄρον κεφαλαίων δύο καὶ δέκα ἐκτεμνήτη,
τῷ Νεστορίῳ ἀπέπεμψεν. ὃν τῶμα μάλιστα
ἀποσεσάμενος τῇ καθόλῳ ἑαυτὸν δόξῃ
προσέθηκε, τῆς ἐκκλησίας ταπεινῶν τὸ
σύστημα.

82. EPHESINA, OECUMENICA TERTIA, CONTRA NESTORIVM.

431. Quod animaduertens Theodosius minor,
imperator, Ephesi beatorum patrum du-
centorum tertiam oecumenicam synodum
congregari iussit, cui Cyrillus [P] prae-
fuit, apostolorum adstipulator. Ioannes
autem Antiochiae Syriae, et qui cum eo
erant, Nestorio gratificabantur. Sancta
autem synodus, quum multum absumsisset
temporis, et a pestilentia ipsa absumeretur,
tandem Nestorium deposuit, conuenienti
eum anathemati subiiciens: Deiparam vero
beatam virginem praedicans, et hypostati-
cam vnionem seruatoris omnium et Dei
nostri Christi.

Ὅπερ θεωρῶν βασιλεὺς ὁ μικρὸς Θεο-
δόσιος, ἐν Ἐφέσῳ τῶν διακοσίων μακαρίων
πατέρων, τρίτην οἰκουμενικὴν Σύνοδον συγ-
κροτηθῆναι ἐκέλευσεν, ἧς ἐξήρχε Κυρίλλος
ὁ τῶν Ἀποστόλων συνήγορος. Ἰωάννης δὲ
ὁ Ἀντιοχείας Συρίας, καὶ οἱ σὺν αὐτῷ,
Νεστορίῳ χαριζόμενοι. Ἡ δὲ αἰγία Σύνοδος
χρονοτριβῶσα, καὶ λιμῇ γενομένη κατὰ-
βρωμα, τέλος Νεστόριον ἀπεκήρυξεν, ἀνα-
θέματι καθυποβαλῶσα τῷ πρέποντι,
θεοτόκον τὴν αἰγίαν παρθένον Μαρίαν
κηρύξασα, καὶ τὴν καθ' ὑπόστασιν ἔνωσιν
τῷ Σωτῆρι Χριστῷ τῶν ὅλων, καὶ Θεῷ
ἡμῶν.

83. ANTIOCHENA, IOHANNIS.

434. Iohannes igitur posthaec, et qui ab ipso
erant, non mediocri, aduersus sanctam
synodum concitata seditione, Antiochiam
concurrerunt omnes, et diuina et sancta
instituta synodo Nestorium deposuerunt:
et duas in Christo incommixtas, indiuisas

Ἰωάννης γὰρ μετὰ ταῦτα, καὶ οἱ περὶ
αὐτὸν, ἐμμετρῶς πρὸς τὴν αἰγίαν στασι-
σάντες Σύνοδον, ἐν Ἀντιοχείᾳ συνέδραμον
ἅπαντες, καὶ θείαν καὶ ἱεράν ποιησάμενοι
Σύνοδον, ἀπεκήρυξαν τὸν Νεστόριον, καὶ
δύο φύσεις ἐπὶ Χριστῷ ἀσυγχύτας, ἀδιαιρέ-
τας.

que naturas diuine docentes, decretum suum ad magnum Cyrillum miserunt, quod ille amplexus, *Latentur coeli, et exsultet terra*, exclamauit.

τῆς, θεοφρόνως τρανώσαντες, τὸν θεὸν αὐτῶν πρὸς τὸν μέγαν Κύριλλον ἐξαπέσειλαν. Ὁν δεξόμενος, εὐφραίνεται θώσαν οἱ ἕραιοι, καὶ ἀγαλλιάσθω ἡ γῆ, ἀνεβόησεν.

84. CONSTANTINOPOLITANA, PROCLI.

Nestorio igitur deposito, Maximinus in thronum Constantinopolitanum intruditur. Cui succedens Proclus, diuinam et sanctam Constantinopoli congregauit synodum: et omnes, qui sacrae Dei ecclesiae sese opponerent, anathemati subiicit.

Νεστορίῳ τοίνυν καθαιρεθέντος, Μαξιμίνος ἐν τῷ θρόνῳ Κωνσταντινουπόλεως ἐμβιβάζεται, καὶ τὸν Προκλὸς διαδέχμενος, θεῖαν καὶ ἱερὰν ἐν Κωνσταντινουπόλει συνήθροισεν Σύνοδον, καὶ ὅλους τοὺς ἀνθίσταμένους τῇ ἀγίᾳ τῇ Θεῷ ἐκκλησίᾳ, καθ' ὑπέβαλεν ἀναθέματι.

[P] 85. ANTIOCHENA, IOHANNIS.

Ad haec pii quidam ex Armenia monachi Constantinopolim adpulerunt, qui referebant, Theodori Mopsuesteni libros blasphemiarum plenos, ab orientalibus, qui Nestorium defenderent, in pretio magno haberi. Quapropter Proclus et imperator Theodosius ad Iohannem Antiochiae scribunt, vt, synodo conuocata, contra impium Theodorum definiat. Is vero, synedrio frequente congregato, sine vlla inquisitione libros Theodori nihil reprehendendum habere, Theodosio et Proclo rescripsit.

Πρὸς τέτοις ἐξ Ἀρμενίας εὐλαβεῖς τινὲς μοναχοὶ τὴν βασιλίδαν κατέλαβον, ἀπαγγέλλοντες, ὡς Θεοδώρῳ βιβλία τῆ Μοψουεσίας, βλασφημιῶν ὄντα ἀνέμεσα, οἱ ἐν τῇ ἀνατολῇ σεμνύνουσιν, ἀντὶ Νεστορίῳ κατέχοντες. Διὸ Προκλὸς, Ἰωάννη τῷ Ἀντιοχείᾳ, καὶ ὁ βασιλεὺς Θεοδοσίῳ γραφῆσι κατὰ Θεοδώρῳ τῷ μαρτῷ συνοδικῶς ἀποφήνασθαι. Ὁ δὲ Συνέδριον ἀσφαλὲς ποιησάμενος, ἀνεξετάτως, μηδὲν μᾶλλον ἔχεν τὰ Θεοδώρῳ βιβλία, Θεοδοσίῳ καὶ Προκλῷ ἀντέγραψεν.

86. CONSTANTINOPOLITANA, FLAVIANI.

Cyrillo igitur et Proclo ad immortalem gloriam translatis: illi quidem Dioscorus, huic autem Flavianus beatus successit. Qui a sanctissimo Eusebio, Dorylaei archiepiscopo, interpellatus, diuinam et sanctam Constantinopoli conuocauit synodum: quae Eutychis archimandritae Constantinopolitani causam cognouit, eumque ab ecclesia segregauit.

Κυρίλλῳ τοίνυν καὶ Προκλῷ πρὸς τὴν αἰδῶ μετελθόντων λαμπρότητα, Διόσκορος τὸν μὲν, τὸν δὲ Φλαβιανὸς ὁ μακάριος διαδέχεται. Ὁς παρὰ τῷ ὁσιωτάτῳ Εὐσεβίῳ τῷ ἀρχιεπισκόπῳ Δορυλαίᾳ παρενοχλόμενος, θεῖαν καὶ ἱερὰν ἐν Κωνσταντινουπόλει συνεκαλέσατο Σύνοδον, τὰ κατὰ τὸν Εὐτυχὴν ἐξετάζουσαν, τῷ Βυζαντίῳ ἀρχιμανδρίτῃ ὑπάρχοντα, καὶ τὸν τῆς ἐκκλησίας ἐχώρισεν.

87. EPHESINA, DIOSCORI.

A.C. 449. Quum autem Eutyches Senatores, et maxime Chrysaphium, qui Tzerupus cognominabatur et Praepositus, et per eum, ut qui plurimum poterat, ipsum adeo Theodosium imperatorem adulationibus corrupisset: praedatoria [P] Ephesi coacta fuit synodus: cui Dioscorus Alexandriae papa praefuit. In eius medio Eutyches stans, Valentinum et Manem sine simulatione anathemate notavit: ideoque recipiendum eum esse, decretum est. Flavianus vero inclytus Constantinopoli episcopus abdicatus, calcibus occiditur: Eusebius Dorylaei, Christi causa in exilium ablegatur.

Εὐτυχῆς γὰρ τοὺς συγκλητικὰς, καὶ μάλιστα τὸν Χρυσάφιον, τὸν Τζερούπον ἐπιλεγόμενον, Πραιπόσιτον χρηματίζοντα, καὶ δι' αὐτῆς, ὡς μεγάλα ἰσχυόντος, Θεοδοσίον τὸν βασιλέα δωπείαις ὑπονοθεύσαντος, ληστρικὴ ἐν Ἐφέσῳ συναθροίζεται Σύνοδος· ἧς ἐξῆρχεν Ἀλεξανδρείας ὁ πάπας Διόσκορος. Ἐν ἧς Εὐτυχῆς μέσῳ τῆς, Οὐαλετίνου καὶ Μάνην ἀνεθεματίσεν ἀπροσπονήτως, κριθεὶς εὐαπόδεκτος. Φλαβιανὸς δὲ Κωνσταντινουπόλεως ὁ αἰοίδιμος καθαιρεθεὶς, λακτίσματι ἀποκτενέται, καὶ ὁ τῷ Δορυλαίου Εὐσέβιος ὑπὲρ Χριστοῦ ἐξορίζεται.

88. ROMANA, LEONIS.

449. Leo igitur magnus ecclesiae Romanorum papa, quum, quae a Dioscoro gesta essent, praecepisset, aduersus ipsum insurgit, et synodum diuinam et sanctam constituens, anathemati eum cum Eutyches subiecit: et clero ac senatui et populo CPolitano tesseram excommunicationis publice editam transmisit.

Λέων ὁ πάπας ὁ μέγας τῆς τῶν Ῥωμαίων ἐκκλησίας, τὰ ὑπὸ Διοσκὸρου μαθὼν γινόμενα, κατ' αὐτῆς διανίσταται, καὶ Σύνοδον θείαν καὶ ἱερὰν συστήσας, ἀναθέματι αὐτὸν σὺν Εὐτυχῇ καθυπέβαλε, κλήρω τε, καὶ ἀξιώματικῷ, καὶ λαῷ Κωνσταντινουπόλεως, τύπον ἀκοινωνησίας ἐκθέμενος, ἐξαπέστειλεν.

89. ROMANA ALIA, EIVSDEM.

449. Idem praeterea Leo, apostolicorum dogmatum propugnator, diuina et sacra Romae conuocata synodo, admonitiones scriptas imperatori Marciano transmittit, quum imperator Theodosius minor res terrenas iam reliquisset: et ut conuocata synodo Flauiani causa cognosceretur, postulauit.

Ἔτι γὰρ μὲν Λέων, ὁ τῶν ἀποστολικῶν δογματῶν ὑπέρμαχος, θείαν καὶ ἱερὰν ἐν Ῥώμῃ συγκαλεσάμενος Σύνοδον, παραινέσεις ἐγγράφως τῷ βασιλεῖ Μαρκιανῷ διεπέμψατο, ἐπεὶ βασιλεὺς ὁ μικρὸς Θεοδόσιος τὰ ἐπίγεια καταλέλοιπε· συνδοικῶς τὰ περὶ Φλαβιανῆς ἐξετασθῆναι παρεγγυώμενος.

90. CHAL-

90. CHALCEDONIENSIS, OECUMENICA QVARTA.

Sed et Pulcheria pia Augusta vrgere et congregare synodum [P] oecumenicam quartam Chalcedone sexcentorum et triginta diuinorum patrum non est cunctata. Quae quidem sancta synodus, Eutychē ac Dioscoro abdicatis, duas Iesu Christi DEI nostri naturas indiuisē et incommixte declarauit et praedicauit.

Ἀλλὰ καὶ Παλχερία ἡ εὐσεβὴς Αὐγύστη A. C. 451.
διεγείρειν τὴν Σύνοδον ^{ss}) ἡ κατώκησε, Σύνοδον οἰκουμενικὴν τετάρτην ἐν Χαλκηδόνι, τῶν ἑξακοσίων τριακόντα θεοφρόνων πατέρων ἀθροίσασθαι. Ἡτις ἁγία Σύνοδος καθελῶσα Εὐτυχὴ καὶ Διόσκορον, τὰς δύο φύσεις Ἰησοῦ Χριστοῦ τῷ Θεῷ ἡμῶν ἀδιαίρετως καὶ ἀσυγχύτως ἐτρανώσε τε, καὶ ἀνεκήρυξεν.

91. ALEXANDRINA, TIMOTHEI AELVRI.

Quum igitur Anatolius Byzantiorum esset summus sacerdos, et Apolinarius, qui Dioscori thronum obtinuerat, ad Dominum emigrasset, beatus Proterius Alexandriae episcopus est factus. Timotheus autem monachus, qui Aelurus cognominabatur, commotis Alexandrinis, ad confusiones promptis, in baptisterio abdicandum curauit Proterium: ipseque, folio Alexandriae occupato, impiissimum corrogauit synedrium, et Chalcedonensem synodum anathemate notauit.

Ἀνατολίῳ τοίνυν τῷ Βυζαντίων ἀρχιε- 451.
ρέως ὑπάρξαντος, καὶ Ἀπολινάριον τὸν Διοσκῆρον θρόνον κατέχοντος, καὶ πρὸς κύριον ἐκδημήσαντος, Προτέριος ὁ μακάριος ἀρχιερεὺς Ἀλεξανδρείας ἐχηρημάτισε. Καὶ Τιμόθεος μοναχός, πρσσυγορευόμενος Αἰλῦρος, διεγείρας Ἀλεξανδρέων τὸ φιλοσύγχυτον, ἐν τῷ βαπτιστηρίῳ παρεσκευάσεν ἀναρεθῆναι Προτέριον, καὶ αὐτὸς Ἀλεξανδρείας τῷ θρόνῳ δραξάμενος, συνέδριον συνεκρότησεν ἀθεοτάτον, καὶ τὴν ἁγίαν ἐν Χαλκηδόνι ἀνεθεματίσει Σύνοδον.

92. THESSALONICENSIS, EVDOXII.

Quod quum Leo imperator Christi- amans, qui Marciano mortuo successerat, percepisset: diuinam et sanctam Thessalonicae ab Eudoxio, vrbis illius episcopo, synodum congregari iussit: quae Eutychem, Dioscorum et Timotheum anathemate notauit; sacram vero Chalcedonensem synodum confirmauit.

Ὅπερ Λέων, ὁ φιλόχριστος βασιλεὺς, 453.
μετὰ Μαρκιανὸν τελευτήσαντα μαθὼν, θείαν καὶ ἱερὰν ἐν Θεσσαλονικῇ Σύνοδον ἀθροισθῆναι ὑπὸ Εὐδοξίῳ τῷ αὐτῆς ἐπισκόπῳ ἐθέσπισεν· ἢ Εὐτυχὴ καὶ Διόσκορον ἀνεθεματίσει, καὶ Τιμόθεον, καὶ τὴν ἁγίαν ἐν Χαλκηδόνι ἐκύρωσε Σύνοδον.

[P] 93. CONSTANTINOPOLITANA, ANATOLII.

Similiter et Anatolius, Constantinopoli diuinitus inspirata conuocata synodo, Eu-

᾽Ωσαύτως καὶ Ἀνατόλιος ἐν Κωνσταν- 455.
τινέ πόλει θεόπνευστον προσκαλεσάμενός
Ddd 2 Σύνο-

gg) τὸν σύνευνον vrgere maritum (Marcianum). Harduin.

tychem, Dioscorum et Timotheum, cui Aeluro cognomen erat, anathemate notauit: et Chalcedonensem synodum confirmauit.

Σύνοδον, Εὐτυχῆ, καὶ Διόσκορον, καὶ Τιμόθεον, τὸν ἐπιλεγόμενον Αἰλῦρον, ἀνεθεμάτισε, καὶ τὴν ἐν Χαλκηδόνι Σύνοδον ἐκύρωσεν.

94. ROMANA, LEONIS.

A.C. Sed et Leo Romae papa, apostolis
458. aequandus, Eutychem et Dioscorum vna cum Timotheo, synodo conuocata, anathemati subiecit, sanctamque Chalcedonensem confirmauit synodum.

Ἀλλὰ καὶ Λέων πάπας Ῥώμης ὁ ἰσαπόστολος, Εὐτυχῇ τε καὶ Διόσκορον σὺν Τιμοθέῳ, συνοδικῶς καθυπέβαλεν ἀναθεμάτι, καὶ τὴν ἐν Χαλκηδόνι ἁγίαν ἐκύρωσε Σύνοδον.

95. ROMANA, SIMPLICII.

465. Similiter et Simplicius, qui Leoni Romae successerat, diuina et sancta constituta synodo, Eutychem, Diodorum et Timotheum anathemate notauit: et sanctam Chalcedonensem synodum confirmauit.

Ὅμοίως τότε καὶ Σιμπλίκιος, Λέοντα Ῥώμης διαδεξάμενος, θείαν καὶ ἱερὰν Σύνοδον συνησάμενος, Εὐτυχῇ καὶ Διόσκορον ἀνεθεμάτισε, καὶ Τιμόθεον καὶ τὴν ἐν Χαλκηδόνι ἁγίαν Σύνοδον ἐκύρωσε.

96. ANTIOCHENA, LEONIS IMP.

465. Quum autem imperator Leo generum suum Zenonem, Ariadnes filiae maritum, in Syriam ablegasset: monachus quidam monasterii Peruigilatorum^{hh)} eum comitatus est: qui quum ad solium Urbis oculos adieciisset, Zenoni persuasit, vt ipsum adiuuaret: et mercede conductis quibusdam de Apolinarii factione, solium Antiochiae inuasit, et impia eongregata synodo, ipse impius additionem illam hymni trisagii: *qui crucifixus es pro nobis*, innovauit. Quod quum comperisset Leo magnus et piissimus imperator, in exilium agi ipsum praecipit: verum ipse praeuertens, in monasterium Peruigilatorum confugit.

Τὸ βασιλεὺς ἔν Λέοντος γαμβρὸν αὐτῷ Ζήνωνα, τὸν ἐπὶ θυγατρὶ Ἀριάδνῃ οἰκεία, ἐναντία Συρίας ἐξαποστείλαντος, μοναχὸς τις μονῆς τῶν Ἀκοιμητῶν ἐπηκολέθησεν, ὃς τῷ θρόνῳ ἐσπαρωφθαλμιάσας τῆς πόλεως, πείθει τὸν Ζήωνα συνεργεῖν αὐτῷ, καὶ τῆς λώβης Ἀπολιναρίου τινὰς μισθώσάμενος, τὸν θρόνον Ἀντιοχείας καδήρπασε, καὶ μιαν αἰὶν ποιησάμενος Σύνοδον, προσθήκην τῇ τρισαγίᾳ, ὃς σαυρωθεὶς δι' ἡμᾶς, καινοτόμοι ὁ ἀνίσταται. Ὅπερ μαθὼν αὐτοκράτωρ Λέων, ὁ μέγας καὶ εὐσεβέστατος, ἐξορισθῆναι αὐτὸν διατάξατο, ὃς περφθᾶσας εἰς τὴν μονὴν τῶν Ἀκοιμητῶν κατέφυγεν.

97. ALEX-

^{hh)} Acocmetarum.

97. ALEXANDRINA, TIMOTHEI AELVRI

Quum autem Zeno Leoni utrique, et magno et paruo, in imperio successisset, Basiliscus et Harmatius id inuadentes eum expulerunt: et quum proposuissent synodum Chalcedonensem plane euertere, generali decreto Timotheum, cui Aeluro cognomen erat, ex Chersone euocarunt: qui quum Alexandriam venisset, et, Timotheo Salofaciolio amoto, solium inuasisset, impia congregata synodo, multis anathematismis sanctam Chalcedonensem synodum subiecit. Haec autem facta sunt, quum Anatolius et Gennadius Byzantii episcopi viuendi finem iam fecissent, et Acacius folio potiretur.

Ζήνωνι τοῖον τὴν βασιλείαν τῷ μεγάλῳ Α. C. 482.
 λε καὶ μικρῷ διαδοχάμενον Λέοντος, Βασίλειος καὶ Ἀρμάτιος, αὐτῆς ἀντάραν-
 τες, ἐξεδίωξαν, καὶ τὴν ἐν Χαλκηδόνι
 Σύνοδον παντελῶς ἐξοστρακίσαντες προδεδήμενοι,
 τύπῳ γενικῷ Τιμόθεον ἐκ Χερσῶνος ἀνε-
 κατέσταντο. Ὅτις Αἰλῆρος καταλαβὼν
 Ἀλεξάνδρειαν, Τιμόθεον τὸν Σαλοφάκι-
 ον μεταστήσας, καὶ τῷ θρόνῳ δεσπόζον-
 τος, αὐτὸν ποιησάμενος Σύνοδον, πολλοῖς
 ἀναθέμασι τὴν ἐν Χαλκηδόνι ἀγίαν κα-
 θυπέβαλε Σύνοδον. ταῦτα δὲ Ἀνατολίῳ
 καὶ Γενναδίῳ ἱεραρχῶν τῷ Βυζαντίῳ τῶν
 αἰσινῶν, χρησαμένων τέλει τῷ βίῳ, καὶ
 Ἀκακίῳ κρατύντος ἐγένετο.

98. CYRENSIS, IOHANNIS.

Iohannes vero Cyri episcopus beatus, quum Petrum Fullonem iterum Antiochiae videret impie ministrantem ecclesiam, et Basilisci potentia suam fulcientem infirmitatem: diuinam et sanctam sua in vrbe congregauit synodum et Petrum Fullonem anathemate notauit.

Ἰωάννης δὲ Κύρου ἐπίσκοπος ὁ μακάριος, 482.
 τὸν Κναφέα Πέτρον, καὶ πάλιν ἐν Ἀντιο-
 χείᾳ ὁρῶν αἰδέας πολιτευόμενα, καὶ Βα-
 σιλίσκου τὸ κράτος ἐχόμενον πρὸς ἀσθέ-
 νειαν, Σύνοδον θείαν καὶ ἱερὰν ἐν τῇ πόλει
 αὐτῷ συνεκρέτησε, καὶ τὸν Κναφέα Πέ-
 τρον ἀνεθεμάτισε.

[P] 99. ANTIOCHENA, ZENONIS IMP.

Zenon autem, tyranno Basilisco capto, Antiochiae sanctam synodum congregari iussit: quae sanctam Chalcedonensem synodum confirmauit, Petrum Fullonem exilio et anathemati subiecit, eique beatum Stephanum substituit: cui mox ad Christum emigranti, Stephanus alius successit.

Καὶ Βασιλίσκον Ζήνων τὸν τύραννον 483.
 χειρωσάμενος, ἐν Ἀντιοχείᾳ Σύνοδον ἀγίαν
 συναθροισάμενα προσέταξεν, ἢ τὴν ἀγίαν
 ἐν Χαλκηδόνι Σύνοδον κυρώσασα, τὸν Κνα-
 φέα Πέτρον ἐξορίᾳ καὶ ἀναθέματι καθυ-
 πέβαλεν, αὐτῷ αὐτῷ προχειρισμένην
 Στέφανον τὸν μακάριον, ὃν τάχις πρὸς
 Χριστὸν ἐδημησάντα, Στέφανος ἕτερος
 διαδέχεται.

100. LAODICENSIS, PRO STEPHANO ANTIOCHENO.

A.C. 483. Qui vero Petri studiosi erant, tamquam Nestorianum illum (Stephanum) infirmulabant: et imperatori Zenoni persuadebant, ut diuinam et sanctam Laodiceae synodum cogeret. Quae quum falso accusatum ab impiis Stephanum comperisset, folio eum Antiochia restituit. Qui vero falsum dogma profitebantur, non longo tempore interposito, ira maxima ex inuidia accensi, beatum martyrem Stephanum arundinibus acutis instar hastarum, confixum interemerunt, et in profluentem Orontem fluvium demerserunt.

Οἱ γὰρ Πέτρος σπουδάζει, ὡς Νεστοριανὸν αὐτὸν διασύραντες, πείθουσι τὸν αὐτοκράτορα Ζήνωνα, θείαν καὶ ἱερὰν ἐν Λαοδικαίᾳ συστήσασθαι Σύνοδον. Ἦτις κατηγορούμενον ὑπὸ τῶν ἀθέων εὐρεῖσθαι τὸν Στέφανον, τῷ θρόνῳ Ἀντιοχείας ἀποκατέστησεν. Οἱ δὲ τῆς κιβδηλῆς δόξης θεραπείᾳ χρόνον μικρὸν ἀναμείναντες, θυμῷ ἐκ φθόνου μεγάλῳ πυρέμενοι, συρμῶ τὸν ἱεραρχήσαντα Στέφανον ἀποκτείναντες, εἰς τὸν παραρρέοντα Ὀρὸντην ποταμὸν κατέπαυσαν.

101. ALEXANDRINA, PETRI MONGI.

480. Posteaquam vero Timotheus Aclurus Alexandriae ad infernum migravit: qui confusionis cupidi erant, Petrum Mongum successorem solii constituerunt. Clerici autem et monachi, veritatis propugnatores, ipso eiecto, beatum [P] Iohannem Tabennioten *) consecraverunt. Quem Zenon, utpote praeter suam voluntatem electum, expulit, et impium Mongum, dato ei suo Henotismo, Alexandriam remisit: qui haeretica conuocata synodo, Chalcedonensem sanctam synodum anathemate notavit, Acacium Constantinopolitanum adiutorem habens.

Τιμοθέος γὰρ τῷ Αἰλίῳ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ πρὸς αἶδην χωρήσαντες, τὸν Μογγὸν Πέτρον οἱ φιλοσυγχυτοὶ διάδοχον τῷ θρόνῳ κατέστησαν. Κληρικοὶ δὲ καὶ μοναχοί, τῆς ἀληθείας ὑπέρμαχοι, αὐτὸν ἐξωσαντες, τὸν μακάριον Ἰωάννην τὸν Ταβεννισιῶτην καθίδρυσαν. Ὅπερ Ζήνων, ὡς παρὰ γνώμην αὐτῷ χειροτονηθέντα ἐξέωσε, καὶ τὸν δυσσεβῆ Μογγὸν, δὲς τὸ Ἐνωτικὸν αὐτῷ, εἰς Ἀλεξάνδρειαν ἐξάπέστειλεν, ὃς αἰρετικὴν συστήσας Σύνοδον, τὴν ἐν Χαλκηδόνι ἁγίαν ἀνθεματίσκει Σύνοδον, τὸν Κωνσταντινουπόλεως Ἀκάκιον ἔχων συμπράκτορα.

102. ROMANA, FÉLICIS III.

484. Constantinopolitani autem, et qui per totum orientem erant orthodoxi, Felici papae Romano haec significantes perfecerunt, ut diuinam ille et sanctam synodum conuocaret: quae Petrum Mongum et Acacium anathemate notavit, et sanctam Chalcedonensem synodum confirmavit.

Ἄλλ' οἱ Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῆς πάσης ἐξῆς ὁρμάδουσι, Φίληκι τῷ πάπᾳ Ῥώμης ταῦτα διασαφίσαντες, θείαν καὶ ἱερὰν παρεσκεύασαν ποιήσασθαι Σύνοδον, ἣ τὸν Μογγὸν Πέτρον ἀνθεματίσκει, καὶ Ἀκάκιον, καὶ τὴν ἐν Χαλκηδόνι ἁγίαν Σύνοδον ἀνέκρινε.

103. ALEX-

ii) Tabenniotam.

103. ALEXANDRINA ALIA, PETRI-MONGI.

Zenon-igitur imperator, Illo et Leontio captis, aduersus episcopos orientis se convertit, et Claudione Antiocheno in exilium acto in Oäsin, Petrum Fullonem denuo restituit: qui haeretica conuocata synodo, sacram Chalcedonensem synodum anathemate notauit, et multis cum sceleribus Xenaïam Hierapolis episcopum designauit: genere Persam, baptismi expertem, conditionis seruilis fugitiuum, et haereseos Christianos—accusantis ducem acerrimum. Primus enim omnium [P] Christi Dei nostri, tunc sanctissimae matris, et omnium sanctorum venerandas imagines ex ecclesia eiecit.

Ζήνων τοῦτον ὁ βασιλεὺς, χαρυσάμενος Ἀ. C. 489.
νος Ἰλδον τε καὶ Λεόντιον, κατὰ τῶν τῆς ἀνατολῆς ἐπισκόπων ἐχώρησε, καὶ Ἀντιοχείας τὸν Κλαυδίονα ἐξορίσας εἰς Ὀάσιν, τὸν Κναφέα Πέτρον πάλιν ἀπεκατέστησεν, ὃς αἰρετικὴν συνησάμενος Σύνοδον, ἐν Χαλκηδόνι ἀγίαν ἀνθεματίσας Σύνοδον, καὶ σὺν πολλοῖς ἀτοπήμασιν ἱεραπόλεως χαροτονοῦν Ξεναίαν ἐπίσκοπον, τῷ γένει Πέρσῃ, ἀβάπτιστον, καὶ τῆς δαλκῆς τύχῃς δραπέτην γινόμενον, καὶ τῆς Χριστιανικαὶς κατηγορικῆς κήρυξεως ἀρχὴν διέπυρρει. Πρῶτον γὰρ πάντων Χριστῷ τῷ Θεῷ ἡμῶν, τῆς παναγίης μητρὸς, καὶ πάντων τῶν ἁγίων τὰς σεβασμίας εἰκόνας, τῆς ἐκκλησίας ἐξέβαλεν.

104. ALEXANDRINA, PROXIMAE OPPOSITA.

Beatus igitur Felix Romae veteris episcopus, quum ab orthodoxis orientis episcopis Petri impietatem cognouisset, per Quiutinianum Areculariorum episcopum, diuinam et sanctam conuocans synodum, Fullonem deponendum curauit.

Ὁ γὰρ μακάριος Φίληξ, τῆς πρεσβυτέρας Ρώμης ἐπίσκοπος, μαθὼν περὶ τῶν ὁρδοδόξων τῆς ἀνατολῆς ἱεραρχῶν τὴν Πέτρῳ δυσσεβείαν, διὰ Κιτινιανοῦ ἐπισκόπου Ἀρεκελιανῶν, θείαν καὶ ἱεράν ποιησάμενος Σύνοδον, γραφῆναι κατέχευεν τῷ Κναφῇ παρεσκευασεν.

105. ROMANA ALIA, FELICIS III.

Quin et ipse Felix Romae diuina et sancta conuocata synodo, depositionis libellum Fulloni misit.

Ἀλλὰ καὶ αὐτὸς Φίληξ ἐν Ῥώμῃ θείαν καὶ ἱερὰν συγκαλεσάμενος Σύνοδον, Πέτρῳ κατέχευεν τῷ Κναφῇ ἀπέστειλεν.

106. CONSTANTINOPOLITANA, EUPHEMI.

Acacio autem, et, qui ei successerat, Phrarita morte sublatis, Euphēmius sanctissimus in solium CPolitānum inducitur: qui diuinam et sanctam conuocans synodum, Chalcedonensem synodum confir-

Τῷ θανάτῳ δὲ Ἀκακίῃ καὶ Φραρίτῃ 518.
προσχωρήσαντος, Εὐφῆμιος ὁ πανσεβαστος ἐπὶ τὸν θρόνον ἀναγεται Κωνσταντινουπόλεως, ὅστις θείαν καὶ ἱεράν Σύνοδον συγκαλεσάμενος, τὴν ἐν Χαλκηδόνι Σύνοδον ἐβεβαίω-

λεῖ) αὐτὸς Φραρίτα.

manit, et acta synodi papae transmisit: quem Felix et occidentales archiepiscopi, ut orthodoxum quidem virum receperunt, non tamen ut episcopum: propterea quod Acacii a Felice anathemate notati nomen e sacris tabulis non deleuisset.

βαίμασι, καὶ τὰ συνοδικὰ αὐτῷ τῷ πάπῃ ἀπέστειλεν. Ὅνπερ Φίληξ καὶ οἱ ἐσπέραιοι ἀρχιεπίσκοποι, ὡς μὲν οὐδέποτε ἄνδρα ἐδέξαντο, εἰ μὴν δὲ καὶ ὡς ἐπίσκοπον, διὰ τὸ μὴ ἐξαλεῖψαι τῶν ἱερῶν διπτύχων τῷ ὑπὸ Φίληκος ἀναθεματισθέντος Ἀκακίου τὸ ὄνομα.

[P] 107. CONSTANTINOPOLITANA, CONTRA EUPHEMIVM.

518. A.C. Zenone igitur mortuo, et Ariadnen uxorem ipsius, et imperium suscepit Anastasius, et synodo haeretica Constantino- poli congregata, propter sanctam Chalcedonensem synodum, infinitis calumniis obruit, et ultra Armeniam in exilium egit Euphemium: et solio denuo restituit beatissimum Macedonium: qui simplici con- vocata synodo, decreta quidem Chalcedo- nensia scripto confirmavit: Henoticam vero Zenonis, metu Anastasii silentio prae- teriit.

Ζήνωνος γὰρ τελευτήσαντος, Ἀριάδνη τὴν γυναῖκα αὐτῷ καὶ τὴν βασιλείαν δι- δέξατο Ἀναστάσιος, καὶ Σύνοδον αἱρετικὴν ἐν Κωνσταντινῇ πόλει συστήσας, διὰ τὴν ἀγίαν ἐν Χαλκηδόνι Σύνοδον, μυρίαὶ συ- ποφαντίαι ὑποβαλὼν, Ἀρμενίας ἐπέκει- να ἐξώρισεν τὸν Εὐφῆμιον. Καὶ τῷ θρόνῳ ἀντικατέστησεν τὸν ὁσιώτατον Μακεδόνιον, ὅστις ἀφ' ἐλθὼν ποιησάμενος Σύνοδον, τὰ ἐν Χαλκηδόνι δογματισθέντα, ἐγγράφως ἐκύρωσε, τὸ Ἐνωτικὸν δὲ Ζήνωνος φάβῃ Ἀναστάσις παρεσιώπησεν.

108. SIDONIA, CONTRA CHALCEDONENSEM.

520. Petro igitur Fullone reiecto, Palladius solium Antiochiae suscepit: eoque defun- cto Flavianus Zenonis Henoticum recepit: et quum tres sanctas oecumenicas synodos scripto probasset, Chalcedonensem silentio prae- teriit, imperatori gratificatus. Im- perator autem Anastasius per Eutropium tribunum Flavianō et Eliae Hierosolymita- no mandavit, ut Sidonem synodum con- vocarent, et anathematismis factam Chal- cedonensem synodum subiicerent. Verum hanc Elias re infecta dimisit: quapropter patriarchis vehementer imperator succen- dit.

Τῷ Κναφίῳ τῶν Πέτρων ἀποβληθέν- τος, Παλλάδιος τὸν θρόνον Ἀντιοχείας παρέλαβε καὶ ἐκεῖν τελευτήσας, Φλα- βιανὸς τὸ Ἐνωτικὸν ἐδέξατο Ζήνωνος, καὶ τὰς ἀγίας τρεῖς οἰκουμενικὰς Syno- δους κυρώσας ἐγγράφως, τὴν ἐν Χαλκηδόνι παρε- σιώπησεν, τῷ βασιλεὶ χαρίζομενος. Καὶ ὁ βασιλεὺς δὲ Ἀναστάσιος δι' Εὐτροπίου τρι- βῆνε, Φλαβιανῷ καὶ τῷ Ἱεροσολύμων Ἠλίῳ ἐν Σιδόνι Σύνοδον συναθροῖσθαι παρε- κλεύσατο, καὶ τὴν ἐν Χαλκηδόνι ἀγίαν Σύνοδον ὑποβαλεῖν ἀναθέμασιν. Ἀλλὰ ταύτην Ἠλίας διέφυγεν ἀπρακτον, δι' ἣν αἰτίαν τοῖς πατριάρχεσι μεγάλως ὀρί- γετο.

109. AN-

[P] 109. ANTIOCHENA, EUTYCHIANORVM.

Quum autem Flavianus Antiochiam reuertisset, monachi quidam apostatae, et Eutychiani delirii lectatores, synodum praedatoriam conuocantes, Flavianum eiecerunt, et in exilium pepulerunt, eique Seuerum substituerunt. Hic igitur, qui Acephalus deinde dictus fuit, cum ducentis apostatis monachis, ex Eleutheropoli Constantinopolin contendit, et multa contra Macedonium fremens, dato etiam Anastasio iuramento, nulla conscientiae ratione habita, quod nunquam contra sanctam Chalcedonensem synodum moturus aliquid esset: et iuramentum conculcavit, et cum nefanda synodo illam anathemate notauit.

Φλαβιανὸν δὲ παταλαβέντος τὴν Ἀν. A. C. 521.
τιόχωσαν, μοναχοὶ τινες ἀποσχίσαι, καὶ
τῆς Εὐτυχῆς λώβης ἢ μέτρειαι, Σύνοδον
ληπτικὴν ποιησάμενοι, Φλαβιανὸν ἐξε-
δίωξαν βυκολήσαντες, καὶ Σεβήρον ἀντε-
κατέστησαν. Οὗτος ἦν, σὺν διακοσίοις
ἀποσχίσαις μοναχοῖς, ὁ Ἀκέφαλος, ἀπώ-
ρας ἐξ Ἐλευθεροπόλεως τῇ βασιλίδι προσ-
έφημι, κατὰ Μακεδονίᾳ πολλὰ φευ-
ξάμενος, καὶ Ἀνασασίῳ δὲς ὄρκον ὁ ἀσυν-
αῖδητος, ὡς ὑδέποτε κατὰ τῆς ἐν Χαλκη-
δόνι ἁγίας Συνόδου κινήσει, καὶ τοὺς ὄρκους
ἐπάτησε, καὶ μετὰ μαζῆς Συνόδου ταύτης
ἀνοθεματίσιν.

110. CONSTANTINOPOLITANA, TIMOTHEI.

Anastasiu igitur imperator Macedonium Constantinopolitanum, innumeris circumventum criminationibus, folioque exturbatum, Gangras in exilium exegit: nec multo post etiam ipsum, et qui ante eum fuerat, Euphemium, quod ad Gotthos confugissent, et se ipsos inuississent, patriarchas gladio punxit. Haereticum autem Timotheum, qui Colon et Litrobulus cognominabatur, ecclesiae reddidit, tamquam eiusdem secum sententiae, et consiliis suis obtemperantem. Is, impiissima congregata synodo, [P] contra sanctam Chalcedonensem synodum calcitrauit: et Severo adsentienti, vna cum eo acta synodi Hierosolymam misit, quibus non receptis, ad iram accendit Anastasium: quapropter et Eliam sanctae ciuitatis episcopum in Euilam exsulatum misit; Iohannem vero folio restituit, et acta synodica Seueri et Timothei eo transmisit.

Ἀνασασίος τοῖον ὁ βασιλεὺς, Μακε- 536.
δόνιον τὸν Κωνσταντινουπόλεως περιβαλὼν
μυρίαις ἐγκλήμασιν, τῷ θρόνῳ ἐξώσας ἐν
Γαγγραις ἐξώρισεν, καὶ ἔμετὰ πολὺ πύ-
τόν τε ἀποσείλας, καὶ τὸν πρὸ αὐτοῦ Εὐ-
φῆμιον, χάριν τῆς καταδρομῆς τῶν Γότ-
θων, ὡς ἐκραικότας ἀλλήλους τοὺς Πα-
τριάρχας, ξίφει ἐτιμωρήσατο, αἰεττικὸν
γε Τιμόθεον, Κόλωνα καὶ Λιτρόβυλον τὸν
ἐπιλεγόμενον, τῇ ἐκκλησίᾳ παρέδωκεν, ὡς
ὁμόφρονα, καὶ τοῖς αὐτοῦ παθαρχεῦντα
βελούμασιν. Ὅσις ἀθεωτάτην ποιησά-
μενος Σύνοδον, κατὰ τῆς ἐν Χαλκηδόνι
ἁγίας Συνόδου ἡλείπτει, καὶ συμφωνήσας
Συνήρω, ὁμῶς τὰ Συνδικαὶ αὐτῶν ἐκπέμπε-
σιν εἰς Ἱεροσόλυμα. ἂν μὴ δεχθέντων,
πρὸς ὄργην ἐξῆψε τὸν Ἀνασασίον, διὸ τῆς
ἁγίας πόλεως τὸν Ἡλίαν, ἐν τῷ "Εὐσιλᾷ
περιώρισεν, Ἰωάννην δὲ τῷ θρόνῳ ἀποκα-
τέστησε, καὶ τὰ Συνδικαὶ Συνήρου καὶ Τι-
μοθέου ἐκεῖ διαπέμπεται.

111. HIE-

11) al. Ἀελᾶ.

Vol. XII.

Ecc

III. HIEROSOLYMITANA, THEODOSII ET SABAE.

A. C. 536. Theodosius vero et Sabas, orthodoxorum propugnatores, minimeque errantes stellae, desertae ducum et monachorum fidei, peculiari collecta congregatione, eos, qui synodica illa acta adtulerant, e sacris locis eiecerunt. Quod quum comperisset Anastasius, Theodosium et Sabam in exilium deportari praecepit. Hi vero, praeoccupato deserto, diuinam et sanctam monasticorum ordinum collegerunt synodum: et quatuor adtestationibus doctrinae orthodoxae plenae collectis, duas quidem imperatori Anastasio miserunt, vnam principibus, et quartam Iohanni, qui Eliae Dei-praeconi successerat. Quo ipso tempore Timotheus Byzantinus obiit, et Menas solium accepit.

Θεοδόσιος δὲ καὶ Σάβας τῶν ὀρθοδόξων ὑπέρμαχοι, καὶ τῆς ἐρήμης τῶν ἡγμένων καὶ μοναχῶν οἱ ἀπλανεῖς ἀστέρες τῆς πίστεως, τὸ μοναδικὸν συναθροίσαντες σύστημα, τοὺς τὰ Συνοδικὰ κομίσαντας τῶν ἁγίων τόπων ἐξήλασαν. Ὅπερ μαθὼν Ἀναστάσιος, Θεοδόσιον καὶ Σάβαν ἐξορίσθηναι προσέταξεν. Οἱ δὲ προκαταλαβόντες τὴν ἔρημον, θείαν καὶ ἱερὰν μοναζῶν λογάδων συνεψήσαντο Σύνοδον, καὶ τέσσαρας διαμαρτυρίας πλήρεις ὀρθοδοξίας^{mm)} συναΐξαντες, δύο τῷ βασιλεῖ Ἀναστασίῳ ἐκπέμπουσι, μίαν τοῖς ἀρχεσσι, καὶ ἰωάννῃ ἄλλῃν, τῷ διαδόχῳ Ἡλίᾳ τῷ Θεοκλήρῳ. Καθ' ὃν χρόνον ὁ τῷ Βυζαντίῳ Τιμόθεος ἐτελεύτησε, καὶ Μηναῖς τὸν θρόνον παρέλαβεν.

II2. CONSTANTINOPOLITANA.

519. Hormisdas vero papa Romanus, qui Felici successerat, Vitalianum et Euodium cum aliis ducentis [P] episcopis Byzantium ablegauit, Timotheo adhuc suauiter vivente. Quam diuinam et sanctam synodum imperator Anastasius, et impius Timotheus, multo tempore male excruciantes, re infecta dimiserunt.

Ἀλλὰ καὶ Ὁρμισδᾶς, διαδεχόμενος Φίληκα, ὁ πάπας Ῥώμης, Βιταλιανὸν καὶ Εὐόδιον σὺν ἑτέροις διακοσίοις ἐπισκόποις εἰς τὸ Βυζάντιον ἐξαπέστειλε, Τιμόθεον ὅτι βιῶντοςⁿⁿ⁾ ἐπήρατα. Ἦν τινα θείαν καὶ ἱερὰν Σύνοδον ὁ βασιλεὺς Ἀναστάσιος, καὶ Τιμόθεος ὁ ἀνίσχος, πολυχρονίως κακῶς ἀνιάσαντες, ἀπεραντον ἀπεπέμψαντο.

II3. THESSALONICENSIS.

Quum igitur Anastasius in lecto-impium animam fulgure ab irato Deo immisso efflasset, eique Iustinus pius in imperio successisset: beatus Hormisdas, papa Romanus, plurimos episcopos Thessalonicam misit, vt sacram Chalcedonensem synodum

Ἀναστασίῳ γὰρ ἐν τῷ κοιτῶνι ὀργῇ Θεοῦ τὴν μιαινὰν ψυχὴν ἀτραπῇ ἀποβέβηκτος, καὶ Ἰουστίνῳ τῷ εὐσεβεῖ βασιλεύσαντος, Ὁρμισδᾶς, ὁ μακάριος πάπας Ῥώμης, πλείους ἐπισκόπους ἐν Θεσσαλονικῇ ἀπέστειλεν, ὥς ἂν τὴν ἁγίαν ἐν Χαλκηδόνι Σύ-
Σύν-

mm) Harduinh. συντάξαι. Vide Theophanem pag. 139.

nn) Forte ἰσχυρῶς, execrabiliter. Vide epistolam Anastasii I. imperatoris ad Hormisdam. Harduin.

confirmarent. Quam diuinam et sanctam synodum, qui male sentiebant, noctu crudeliter incensa domo, ubi erant congregati, dissiparunt: et sanctos istos viros femiustulatos abegerunt.

Σύναδον βεβαιώσαν. Ἦν τινα θείαν καὶ ἱερὰν Σύνοδον, νύκτωρ οἱ Φοκῶδες ἐπέλθοντες κακέδοξοι, τὴν οἰκίαν ἀνῆψαν, ἐνθα συνήθροιστο, καὶ τοὺς ἁγίους ἡμικαύσης ἐκείθεν ἀπῆλασαν.

114. CONSTANTINOPOLITANA, HORMISDAE.

Hormisdas igitur iterum diuinam et sanctam synodum, Constantinopolim misit, et decreta Chalcedonenfia confirmavit: et doctrinam de duabus naturis beati Cyrilli proponens, rationalem illum statum, imperatorium numisma, cui duplici caractere Christus impressus erat, declaravit. Hormisda autem ad Dominum demigrante, Agapetus folium eius excepit.

Ὁρμισδας ἐν αὐτοῖς ἐν Κωνσταντινὺ πόλει A.C. θείαν καὶ ἱερὰν ἐξαπέστειλε Σύνοδον, καὶ 536. τὰ ἐν Χαλκηδόνι δογματισθέντα ἐκύρωσε, καὶ τὰ περὶ δύο φύσεων δέσιν μακαρίας Κυρίως προσκείμενος, τὸν νοητὸν σατῆρα τὰ βασιλικὰ νομίσματα, ᾧ ἐνεσώθη διπλῶς χαρακτήρι ὁ Χριστός, διασάφηται. Καὶ Ὁρμισδα πρὸς Κύριον ἐκδημιώσαντος, Ἀγαπητὸς τὸν θρόνον αὐτῷ διαδέξατο.

[P] 115. CONSTANTINOPOLITANA, AGAPETI.

Iustino autem mortuo, Iustinianus nepos ipsius sceptrum imperatoria suscepit. Quum vero et Menas terrena isthaec reliquisset; Anthimus Trapezuntis episcopus, Byzantinae ecclesiae solum nactus est: 60) et cum Gotthi Romam, eique vicina loca deprædaturi essent, Agapetus beatus illius papa, urbem regiam accessit, diuina et sancta instituta synode: in qua Anthimum Constantinopolitan. episcopum, qui in Manichaeismi suspicionem venerat, et, ne iudicio sistere sese cogeretur, seipsum absconderat, in hunc usque diem anathemati subiecit: solum vero ecclesiae Byzantinae, Eutychius monachus sortitus est.

Ἰουστίνος δὲ τελευτήσαντος, Ἰουστινιανὸς ὁ 536. ἀνεψιὸς αὐτοῦ τὰ ἀκῆπτρα τῆς βασιλείας παρέλαβε. Μηνᾶ δὲ τὰ προσκαίρια παταλέψαντος, Ἀνθίμος, ὁ Τραπεζούντης ἐπίσκοπος, τῆς Βυζαντίως ἐκκλησίας τὸν θρόνον ἐκράτησε, καὶ τῶν Γότθων τὴν Ῥώμην καὶ τὰ περὶ αὐτὴν μελλόντων λήξεσθαι, Ἀγαπητὸς ὁ ταύτης μακάριος πάππας, τὴν βασιλίδεα κατέλαβε, καὶ Σύνοδον θείαν καὶ ἱερὰν ποιήσας, Ἀνθίμον τὸν ταύτης ἐπίσκοπον, Μανιχαίως λαβόντα ὑπόνοιαν, καὶ λάθρα φυγοδικήσαντα, καὶ αὐτὸν ἀδηλοποιήσαντα, ἕως τῆς σημερον ἀναθέματι καθυπέβηκε, καὶ τὸν θρόνον τῆς ἐκκλησίας τῇ Βυζαντίῳ, Εὐτύχιος μονάχος ἐκληρώσατο.

Ecce 2

115. SY-

60) Conf. Chr. Guil. Frane, Walch histor. haeresium, germanice script. tom. VII. p. 159. sqq. (qui citat Mansi collect. ampliff. concil. tom. VIII. p. 1163. sqq. et IX. p. 35. 38.) ibid. p. 169. vbi animaduertit Walch. in synodico, h. l. haud omnino certam esse de synodo hac

Constantinopolitan. narrationem, Anthimum fuisse Manichaei suspectum et Eutychium successisse Anthimo. Add. ibid. p. 123. sqq. 179. vbi laudat Mansi supplem. concilior. tom. I. p. 415. et collect. ampliff. concil. tom. VIII. p. 178. et Walch. p. 123. sq. Harl.

116. SYRIACA, EVPHRAEMH.

A.C. 537. Quo ipso tempore Origenica dogmata apud quosdam Palaestinae monachos obtinebant: contra quos magnus Euphraemius, Antiochiae Syriae archiepiscopus, divina et sancta synodo instituta, propugnatores ipsorum anathemate condemnauit.

Ἐν ᾧ καιρῷ τὰ Ὀριγενεῖα δόγματα ὑπό τινων τῆς Παλαιστίνης μοναχῶν ἐκρατύνετο. καὶ ὃν ὁ μέγας Εὐφραιμῖος, Ἀντιοχείας Συρίας ἀρχιεπίσκοπος θείαν Σύνοδον καὶ ἱερὰν συνησάμενος, ἀναθέματι τοὺς προασιπιάς αὐτῶν κατέδικασε.

117. MOPSVESTENA.

538. Quum igitur Nestorio impio quidam adhaerent, Theodori nefarii scriptis seducti, eamque sententiam clanculum descendere: zelo suocensi multi praefules, synodi celebrandae causa [P] Mopsuestiam venerunt: et conuocato clero et magistratibus, ad intemerata euangelia iuramentum exegerunt, vtrum Theodori, qui ipsorum fuisset impius episcopus, nomen in sacras tabulas esset relatum: et quum respondissent, Ita, nec istud negassent: sancta synodus haec in scriptis Vigilio, sanctissimo papae Romano transmisit. Hic enim beato Agapeto successerat.

Νεστορίῳ τῶν τῷ δυσσεβεῖ οἱ προσκειμένοι διὰ τῶν Θεοδώρου τῆ μυσαρῆ συγγραμμάτων λανθάνοντων τῆς γνώμης ἀντίσχοντο. Διὸ ζήλω πυρέμενοι πλεῖστοι ἱεράρχαι, συνοδικῶς κατέλαβον Μοψουεστίαν; οἱ τὸν κλῆρον καὶ πολιτευομένους αὐτὸν συναθροίσαντες, ἐπὶ τῶν ἀχραντῶν εὐαγγελίων ἐξώρκισαν, εἰ Θεόδωρε, τῷ αὐτῶν γεγενοτὸς ἀσεβὲς ἐπισκόπε, τὸ ὄνομα ἐν τοῖς παρ' αὐτοῖς διπτύχοις ἐντέτακται. Εἰπόντων δὲ Ναί, καὶ μὴ ἀρνησάμενων τὴν πρότασιν, ἡ ἁγία Σύνοδος ταῦτα ἐγγράφως Βυγίλιῳ τῷ ἁγιοτάτῳ πατριάρχει Ῥώμης ἀπέπεμψε. ἔτος γάρ ἦν Ἀγαπητὸν διαδεχόμενος τὸν μακάριον.

118. CONSTANTINOPOLITANA QVINTA, OECVMENICA.

550. Iustinianus vero imperator Christiamans, quum videret male sentientium caliginem vehementer exsuscitari, synodum sanctam et oecumenicam quintam CPoli congregari praecepit: cui praefuerunt patriarchae praesidentes, Eutychius CPolitani, magnus Apolinarius Alexandrinus, Domnus Antiochenus, et Christiamans imperator Iustinianus. Vigilii autem Romani locum tenent praesens non una confedit: propterea quod non synodi, sed incursionis Gothorum causa, Byzantium adpulisset. Quae quidem diuina et sancta

Ἰουστινιανὸς δὲ ὁ βασιλεὺς, θεωρῶν ὁ φιλόχριστος τῶν κακοδόξων πολλὴν ἀναρρέπιζομένην σκοτόμαιναν, Σύνοδον ἁγίαν καὶ οἰκουμενικὴν πέμπτην ἐν Κωνσταντινουπόλει κροτηθῆναι ἐθέσπισεν, ὥσπερ ἐξήρχον αἱ πατριαρχαὶ προκαθεζόμενοι, Εὐτύχιος Κωνσταντινουπόλεως, καὶ Ἀλεξανδρείας, ὁ μέγας Ἀπολινάριος, Δόμνος Ἀντιοχείας, καὶ βασιλεὺς Ἰουστινιανός, ὁ Φιλόχριστος. Βυγίλιος δὲ Ῥώμης παρὼν ἐ συνήδρευσε, διὰ τὸ μὴ Σινόδου, ἀλλὰ χάριν τῆς ἐπιδρομῆς Γότθων καταλαβεῖν τὸ Βυζάντιον, ἥτις θεία καὶ ἱερὰ Σύνοδος τὰ Ὀριγενεῖα δόγμα-

Synodus, Origenica dogmata, et Theodori Mopsuesteni, ut et Theodoreti et Ibae aduersus beatum Cyrillum Alexandrinum scripta, decenti anathemati subiecit.

δόγματα, καὶ τὰ Θεοδώρου Μοψουστίας συγγράμματα, καὶ τὰ Θεοδορήτου καὶ Ἰβᾶ, κατὰ Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας τῷ μακαρίῳ, ἀναθέματι καὶ θυπέβαλε πρέποντι.

[P] 119. CONSTANTINOPOLITANA, HAERETICA.

Sed o insidias diaboli, ad quae et quantaq̃ quotidie contra nos homines insurgit? Post aliquantum enim temporis ii, qui Iuliani Halicarnassei haeresin tuebantur, Iustiniano, imperatori seducto persuadent, e coelo et omnino corruptionis expert esse corpus Domini et DEI nostri Iesu Christi. Convocata igitur haeretica synodo, celebrem illum Eutychium, qui ipsis non adsentiebatur, in Amasiam exsulatum ablegat: et Iohannem Antiochenum scholasticum, qui impietati illi adstipulabatur, in solum ecclesiae Byzantinae collocat.

Ἄλλ' ὃ τῶν ἐνέδρων τῷ διαβόλῳ, πρὸς Ἀ. C. 550.
αὐτὸν καὶ οἷα καὶ ἑκάστην καὶ ἡμῶν τῶν ἀνθρώπων ἐπεγεύμενος; μετὰ γὰρ χρόνος τινὰς Ἰβλιανὸν τῷ Ἀλικαρνασσέως εἰσέντε-
χόμενοι τῆς αἵρέσεως, Ἰεσινιανὸν τὸν βασιλέα ὑπονοθεύσαντες πέδυσαν, ἐξ ἕραν καὶ παντελῶς ἄφθαρτον, ὅτι τὸ σῶμα τῷ Κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ καὶ Θεῷ διαβεβαιώμενοι, δι' ἣν αἰτίαν αἰρετικὴν Σύνοδον ποιησάμενος, μὴ πεσόμενον αὐτοῖς Εὐτύχιον τὸν αἰοῖδιμον, εἰς Ἀμασίαν κατακρίνας ἐξέριπον, καὶ Ἰωάννην Ἀντιοχέως σχολαστικόν, τῷ θρόνῳ τῆς Βυζαντίας ἐκκλησίας ἀντικαθίστησι, τῇ αἰσεβείᾳ συνδόμενον.

120. ANTIOCHENA, ANASTASII MAGNI.

Domno etiam Antiochiae mortuo, Anastasius magnus in id solum euehitur, qui Apollinarii Alexandrini diuina sapientia praediti fidelis adiutor fuit. Is diuina et sancta synodo instituta, eos, qui sacrae Chalcedonenſi synodo resisterent, anathemati subiecit.

Δόμνῳ τοίνυν ἐν Ἀντιόχειᾳ τελευτηθέντι 555.
τος, Ἀναστάσιος ὁ μέγας ἐν τῷ θρόνῳ ἀνάγεται, Ἀπολινάριον τῷ Θεοδόφῳ Ἀλεξανδρείας δεξιὸς παραστάτης γενόμενος.
Ὅστις θείαν καὶ ἱερὰν Σύνοδον ποιησάμενος, τὸς ἀνθιστάμενους τῇ ἀγίᾳ ἐν Χαλκηδόνι Συνόδῳ ἀναθέματι καὶ θυπέβαλεν.

121. CONSTANTINOPOLITANA, SERGII.

Post Iustiniani vero mortem Iustinus pius imperauit: qui Iohanne Scholastico vita functo, beatum Eutychium ab exilio reuocauit, restituto ei solio. Quum autem is quoque ad Dominum [P] migrasset, Iohannem Nesleuten pp) summo Byzantii

Μετὰ γὰρ τὴν Ἰεσινιανὴ ἀποβίωσιν, 620.
Ἰεστίνος ὁ εὐσεβὴς ἐβασίλευσε, καὶ Ἰωάννην τῷ σχολαστικῷ τὸν βίον τελέσαντος, Εὐτύχιον τὸν μακάριον τῆς ἐξορίας ἀνεκαλέσατο, τὸν θρόνον αὐτῷ ἀποδὲς αὐτῷ.
Καὶ πρὸς κύριον ἐκδημήσαντος, Ἰωάννην
Ecc 3 τὸν

pp) Ieiunatorem.

in Christo Iesu sacerdotio fungi iussit. Iustini autem imperium Tiberius excepit: et huius Mauricius; Mauricii vero Phocas ille hominumolus. Iohannis autem Nestutae solio Cyriacus potitus est, et huius Thomas, iterumque huius Sergius monothelites. Derepente autem Heraclius ab occidente profectus, Phoca occiso, imperium arripuit, et bello contra Persas divinitus suscepto, Phasidem fluvium in potestatem redegit, ubi quidam Acephalorum quaestionem de voluntatibus et operationibus ei suggessit. Quam quidem quaestionem, quum is cum Cyro Phasidis episcopo communicasset, et uterque dubitaret: Sergio Constantinopolitano isthaec renunciarent. Ille vero haeretico instituto synedrio, et acha Menae particulatim considerans, unam voluntatem et operationem in Christo Deo et Servatore nostro esse, imperatori Heraclio rescripsit.

τὸν Νησευτὴν, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἀρχιερεῦσθαι τῷ Βυζαντίᾳ ἐθέλοντι. Ἰσχυὶς δὲ τὴν βασιλείαν Τιβερίου διεδέξατο, καὶ Μαυρικίος τέτα, καὶ Μαυρικίου Φωκάς ὁ μισάνθρωπος. Καὶ Ἰωάννης τῷ Νησευτῇ τὸν θρόνον Κυριακὸς διεδέξατο, καὶ Θωμᾶς ἐκείνῃ, καὶ τέτα Μονοθελήτης ὁ Σέργιος. Ἐξαίφνης δὲ Ἡρακλείης ἀναλαβὼν ἐκ τῆς δύσεως, Φωκᾶν ἀνελὼν, τὴν βασιλείαν παρέλαβε, καὶ τὸν κατὰ Περσῶν θεῖον ἀγῶνα πόλεμον, ποταμὸν τὸν Φάσιν κατέλαβεν, ἐν ᾧ τῶν Ἀεφάλων περὶ θελημάτων καὶ ἐνεργειῶν τις αὐτῷ πῦσιν προσήγαγεν. Ἦν τινα πῦσιν Κύρῳ τῷ Φασίδος ἐπισκόπῳ ἀνακοινωσάμενος, ἄμφω ἐξαπορήσαντες, τῷ Κωνσταντινουπόλει Σεργίῳ τὰ περὶ τέτα ἐγνώρισαν. Ὅσις αἰρετικὸν ποιήσας Συνέδριον, καὶ τὰ συνδικὰ Μηνᾶ μοιόμενός ἐπισκεψάμενος, μίαν θέλησιν καὶ ἐνεργεῖαν ἐπὶ Χριστῷ τῷ Θεῷ καὶ σωτῆρι ἡμῶν εἶναι, τῷ βασιλεῖ Ἡρακλεῖ ἀντέγραψεν.

122. CONSTANTINOPOLITANA ALIA, EIVSDEM.

A. C. 620. Heraclio vero Constantinopolim reuerso, Sergius haeretica instituta synodo, unam voluntatem et operationem in Christo Iesu Deo nostro impie docuit.

Ἡρακλείης δὲ τὴν βασιλίδαν καταλαβόντος Κωνσταντινουπόλεως, Σέργιος αἰρετικὴν συστήσάμενος Σύνοδον, μίαν θέλησιν καὶ ἐνεργεῖαν ἐπὶ Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Θεῷ ἡμῶν δυσσεβῶς ἰδογματίσεν.

[P] 123. ALEXANDRINA, CYRI.

620. Verum et Cyrus, Alexandriae solum adeptus, ex Phaside nefanda instituta synodo, novem capitula Sergio misit, quibus una voluntas et operatio in Christo Iesu Deo nostro exponebatur.

Ἀλλὰ μὴν καὶ Κύρος τὸν θρόνον Ἀλεξανδρείας παραλαβὼν, ἐκ Φασίδος μαζραν ποιησάμενος Σύνοδον, ἐννέα κεφάλαια τῷ Σεργίῳ ἀπέστειλε, μίαν θέλησιν καὶ ἐνεργεῖαν ἐπὶ Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Θεῷ ἡμῶν ἐκδέμενος.

124. HIE-

124. HIEROSOLYMITANA, SOPHRONII: ORTHODOXA.

Sophronius autem, mellitus veritatis propugnator, qui Hierosolymorum summus esset sacerdos, diuina et sancta convocata synodo, duas voluntates et operationes declarauit: actaque sua synodica Honorio papae Romano, et Sergio Constantinopolitano misit.

Σωφρόνης δὲ ὁ μελλήλωσσος τῆς αἱ-
A.C. 630.
θείας πρόμαχος, ἀρχιερεὺς Ἱεροσολύμων
γενόμενος, θεῖαν καὶ ἱερὰν Σύνοδον ποιη-
σάμενος, δύο θελήσεις καὶ ἐνεργείας τρα-
νώσας, ἀπέστειλεν Ὀνωρίῳ τῷ πάπᾳ Ῥώ-
μης, καὶ Σεργίῳ Κωνσταντινουπόλεως τὰ
συνοδικὰ αὐτῆ.

125. CONSTANTINOPOLITANA, PYRRHI: HAERETICA.

Sergio vero mortuo, Pyrrhus, qui et ipse falsae illi opinioni erat addictus, folio potitus est: et synodo haeretica instituta, ea, quae a Sergio et Cyro Phasiano decreta fuerant, corroborauit.

Τελευτήσαντος ἔν Σεργίῳ, Πύρρος ὁ 640.
τῆς κιβδόλης δόξης, τὸν θρόνον παρέλαβε,
καὶ Σύνοδον αἱρετικὴν συστήσας, τὰ
δογματισθέντα ὑπὸ Σεργίου καὶ τῶ Φά-
σίδος Κύρου ἐκράτυνεν.

126. CONSTANTINOPOLITANA, COLYBI: ORTHODOXA.

Sed Colybus a Deo inspiratus Byzantii episcopus, collecta a Spiritu mota synodo, ea quae Sergius et Pyrrhus et Cyrus decreuerant, decenti subiecit anathemati, et duas voluntates operationesque Seruatoris Christi praedicauit.

Ἀλλὰ Κολυβός, ὁ τῷ Βυζαντίῳ θεόπνευ- 643.
ἐπίσκοπος, ἀθροίσας πνευματοκίνητον
Σύνοδον, τὰ δογματισθέντα Σεργίῳ καὶ
Πύρρῳ καὶ Κύρῳ, τῷ πρέποντι καθυπέ-
βαλεν ἀναθέματι, καὶ δύο θελήσεις καὶ
ἐνεργείας τῷ Σωτῆρος Χριστοῦ ἀνεκήρυξεν.

[P] 127. NYMIDICA, STEPHANI: ORTHOD.

Similiter autem et Stephanus, Numidiae Africae sanctissimus episcopus, sacra convocata synodo, Sergium, Pyrrhum et Cyrum anathemate notauit: et duas voluntates ac operationes Seruatoris nostri Iesu Christi docuit.

Ὁμοίως δὲ καὶ ὁ Νυμηδείας τῆς Ἀφρι- 643.
κῆς ὁσιώτατος ἐπίσκοπος Στέφανος, ἀγίαν
συγκαλεσάμενος Σύνοδον, Σέργιον, Πύρ-
ρον, καὶ Κύρον ἀνεθεμάτισε, καὶ δύο θε-
λήσεις καὶ ἐνεργείας τῷ Σωτῆρος ἡμῶν
Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ Θεῷ ἐδογματίσεν.

128. MAV-

qq) Conf. Walchii historiam haeref. cit. tom. IX. pag. 177. sqq. et Mansi collect.

ampliss. concil. tom. X. pag. 667. sqq. Harl.

128. MAVRITANICA, REPARATI: ORTHOD.

A. C. Eodem modo et Reparatus sanctissimus
648. Mauritaniae episcopus, diuina et sancta instituta synodo, Sergium, Cyrum et Pyrrhum anathemate notauit: et duas voluntates ac operationes Seruatoris nostri et Dei Iesu Christi praedicauit.

Ἐσαύτως Ῥεπάρατος, Μαυριτανίας ἐπίσκοπος ὁσιώτατος, Σύνοδον θείαν καὶ ἱερὰν ποιησάμενος, Σέργιον, Κύρον, καὶ Πύρρον ἀναθεμάτισεν, καὶ δύο θελήσεις καὶ ἐνεργείας τῆ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ καὶ Θεοῦ, ἀνεκήρυξεν.

129. CARTHAGINIENSIS, VICTORIS: ORTHOD.

636. Victor vero Carthaginis admiratione dignus episcopus, pariter sacra conuocata synodo, Sergium, Cyrum et Pyrrhum anathemate notauit: duasque voluntates et operationes in Christo Seruatore nostro declarauit.

Βικτωρ δὲ, ὁ Καρθαγίνης ἐπίσκοπος ἀξιάγαστος, ἐξ ἰσθ' ἀγίαν συγκαλεσάμενος Σύνοδον, Σέργιον, Κύρον, καὶ Πύρρον ἀναθεμάτισεν, καὶ δύο θελήσεις καὶ ἐνεργείας ἐπὶ Χριστῷ τῷ Σωτῆρος ἡμῶν διεγράψατο.

130. ROMANA, IOHANNIS: ORTHOD.

638. Praeterea et Iohannes papa Romanus ter, beatus, qui Honorio monotheletae successerat, diuina et sancta instituta synodo, Sergium, Cyrum et Pyrrhum anathemate notauit: duasque voluntates et operationes Domini et Dei nostri Iesu Christi praedicauit: et ad Dauidem atque Heraclium, Heraclii filios, typum [P] piae doctrinae posita transmisit.

Πρὸς τέτοις καὶ Ἰωάννης ὁ πάππας Ῥώμης, διαδεξάμενος γὰρ ἦν τὸν Μονοθελήτην Ὁνοῖριον, ὁ τρισμακάριος, θείαν καὶ ἱερὰν Σύνοδον ποιησάμενος, Σέργιον, Κύρον, καὶ Πύρρον ἀναθεμάτισε, καὶ δύο θελήσεις καὶ ἐνεργείας τῷ δεσπότῃ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ καὶ Θεῷ, ἀνεκήρυξε, καὶ πρὸς Δαβίδ καὶ Ἡράκλειον, υἱὸς Ἡρακλείου, τύπον εὐσεβείας ἀπέστειλεν ὑστερον.

131. ROMANA, THEODORI: ORTHOD.

642. Quum autem Heraclius morti vicinus iam esset, Pyrrho, qui heterodoxus erat, serio mandauit, vt Martinam vxorem suam et filios a primogenito Constantino adfligi ne pateretur: data ei et gratia ipsorum et pecunia sane multa in recompensationem. Quam ob causam Byzantini, inota aduersus Pyrrhum seditione, solio eum exturbarunt, et in Africam exsulatum abire

Μέλλον τοίνυν τελευτᾶν ὁ Ἡράκλειος, κατέκρινεν ὀρίσας ὅτι Πύρρον τὸν ἑτεροδόξον, ὡς ἀντὶ τὴν αὐτῇ γαμετὴν Μαρτίναν καὶ τοὺς υἱὸς αὐτῆς, ὑπὸ Κωνσταντίνου τῷ πρωτοτόκῳ υἱῷ αὐτῆς κακωθῆναι μὴ συγχωρήσειε, δὲς αὐτῷ χάριν αὐτῶν καὶ χρημάτων πάμπολλαν, εἰς ἀντίληψιν. Δι' ἣν αἰτίαν οἱ τῆς πόλεως Βυζαντινῶν, Πύρρον καταξασιάσαντες, τῷ θρόνῳ ἐξέωσαν.

rr) Coteler. ὁρκισας, iureiurando obstrinxit.

compulerunt: ac Petrum Monotheleten in Pyrrhi solium euexerunt, cui Paulus eiusdem sectae succcessit. Pyrrho autem in Africam delato, contra eum insurrexerunt Maximus, qui inter monachos venerabilis erat, quique illic erant sacri antistites, divina praediti sapientia. Ipse vero Romam profectus, tamquam presbyter, libellum orthodoxae confessionis obtulit: sed Ravennae postea, instar canis, ad proprium reuersus est vomitum. Quod quum beatus Theodorus, qui sancto Iohanni succcesserat, intellexisset: vniuersa ecclesia conuocata, et sepulero apostolorum principis Petri occupato, diuino etiam calice postulato, ex tremendo et viuifico sanguine Christi, atramento adfundens, [P] propria manu depositionem eius, et eorum, qui cum ipso communicarent, exarauit. Pyrrho autem Byzantium reuerso, quum Paulus blasphema lingua vitam cum morte commutasset, generosuli et audaculi heterodoxi, Pyrrhum denuo in solium per vim intrudunt.

καὶ πρὸς τὴν Ἀφρικὴν γενέσθαι φυγάδας κατηνάγκασαν. Καὶ Πέτρον, ὡς μονοθελήτην, Πύρρον τῷ θρόνῳ ἀντικατέστησαν. Καὶ τὸν Παῦλον, τῆς αὐτῆς θρησκείας ὄν, διεδέξατο τὴν Ἀφρικὴν δὲ Πύρρος κατέλαβε. καὶ ὁ ἐξανέστησαν, Μάξιμος δὲ ἐν μοναχοῖς αἰδέσιμος, καὶ οἱ ἐκάστω ὄντες ἱεράρχαι θεόσοφοι. Αὐτὸς δὲ τὴν Ῥώμην καταλαβὼν, ὡς πρεσβύτερος, λιβελλὸν ὁρθοδοξίας ἐπέδωκεν, ὅς ἐν Ραβέννῃ γενόμενος, ἐπὶ τὸν ἴδιον, ὡς κύων, ἐπανέστρεψεν ἑμετον. Ὅπερ μαθὼν πάπας ὁ μακαρίτης Θεόδωρος, ἦν γὰρ τὸν ὅσιον Ἰωάννην διαδεχόμενος, τὸ πλῆρωμα τῆς ἐκκλησίας προσκαλεσάμενος, καὶ τὸν τάφον τῆς κορυφαίας τῶν ἀποστόλων Χριστοῦ, Πέτρον, καταλαβὼν, αἰτήσας τὸ θεῖον ποτήριον, ἐκ τοῦ θρησκῆ καὶ ζωοδότου αἵματος Χριστοῦ, ἐπιστῆσας τῷ μέλανι, οἰκείᾳ χειρὶ τὴν καθάρσει αὐτῆς, καὶ τῶν αὐτῷ κοινωνούντων ἐπόησε. Πύρρος δὲ τὸ Βυζάντιον καταλαβόντος, καὶ Παύλου βλασφημίᾳ γλώσσει τὸν βίον τελέσαντος, οἱ γεννάδες καὶ τολμηροὶ ἐτερέδοξοι Πύρρον πάλιν τῷ θρόνῳ ἀναβιβάσαντες.

132. ROMANA, MARTINI: ORTHOD.

Sed et Martinus sanctissimus papa Romanus, qui Theodoro succcesserat eodem, quo diuinus Maximus, zelo succensus, diuinam et sanctam conuocauit synodum, in qua Sergium, Cyrum, Petrum et Paulum, et Pyrrhum anathemate notauit; summaria definitione exposita, in qua et duas voluntates ac operationes Christi Dei et Seruatoris nostri corroborauit. Quapropter Constantinus⁶⁵⁾ imperator, Heraclii F.

Ἀλλὰ καὶ Μαρτίνος ὁ ἀγιώτατος πᾶς Ἀ. C. πᾶς Ῥώμης διαδεχόμενος Θεόδωρον, τῷ διδύμῳ τῷ Θεοφόρῳ τῷ ζήλῳ Μάξιμου ἀναφλεγόμενος, καὶ θεῖαν καὶ ἱερὰν συγκαλεσάμενος Σύνοδον, Σέργιον, Κύρον, Πέτρον καὶ Παῦλον, καὶ Πύρρον ἀναθεματίσεν, θρόνον κεφαλαιώδη ἐκθέμενος, ἐν ᾧ καὶ τὰς δύο θελήσεις καὶ ἐνεργείας τοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν ἐβεβαίωσε. Διὸ Κωνσταντῖνος αὐτὸν βασιλεὺς, ὁ υἱὸς Ἡρακλείου,

65) Conf. Walchii hist., haeres. cit. tom. IX. p. 267. sq. qui animaduertit, auctorem synodici h. l. forsau per errorem lapsumque me-

moriae confudisse imperatorem Constantem cum eius filio Constantino Pogonato. Harl.

qui Pogonati cognomen habuit, multis cum iniuriis Byzantium abstractum, Chersonese iussit exfulare. Quin et generosum illum Maximum postea comprehensum, exsecta ei lingua, Caucasii ipsum montibus inclusit.

κλείς, ὁ ἐπιλεγόμενος Πωγωνάτος. ἀρπάσας πρὸς τὸ Βυζάντιον μετὰ πάλας τιμωρίας, ἐν Χερσῶνι ἐξώρισεν. Ἐτι γε μὴν καὶ τὸν γενναῖον ὕπερον συλλαβόμενος Μάξιμον, γλωσσοτομήσας τοῖς Καυκασίοις περιώρισεν ὄρεσιν.

133. ROMANA, AGATHONIS: ORTHOD.

A.C. 680. Agathon vero beatissimus papa Romanus, qui Martino in folio successerat, sanctam congregavit synodum: et Sergium, Cyrum, Petrum, Paulum et Pyrrhum [P] anathemate notavit: et duabus in Christo Iesu Deo nostro declaratis voluntatibus et operationibus, definitionem fidei ad Leonem imperatorem, Constantini Pogonati filium, et Iustiniani Rhinotmeti patrem emisit.

Ἀγαθὸν δὲ ὁ πανόλβιος πάπας Ῥώμης, τὸν θρόνον Μαρτίνου διαδεξάμενος, ἁγίαν συνήθρεψε Σύνοδον, καὶ Σέργιον, Κύρον, Πέτρον, Παῦλον καὶ Πύρρον ἀνεθεμάτισε, καὶ τρανώσας τὰς δύο θελήσεις καὶ ἐνεργείας Χριστοῦ Ἰησοῦ τῷ Θεῷ ἡμῶν, ὅρον πρὸς Λέοντα τὸν βασιλέα υἱὸν τῷ Κωνσταντίνῳ τῷ Πωγωνάτῃ, πατέρα δὲ Ἰουστινιανῷ τῷ Ῥινότμητῃ ἐπέπεμψε.

134. SYNODVS SEXTA OECVMENICA CONSTANTINOPOLITANA.

Imperante Leone imperatore, filio Constantini Pogonati: patrum diuinorum.

681. Quam quum Christi-amans imperator Leo accepisset, sacram et oecumenicam sextam Constantinopoli synodum iussit congregari: cui praefuerunt praesidentes, locum-tenentes papae Romani Agathonis, Theodorus et Georgius presbyteri, et Iohannes, diaconus Constantinopolitan. item patriarcha Georgius, qui Petro *) successerat; Theophanes, Antiochiae Syriae archiepiscopus; Alexandrinae ecclesiae locum-tenens Petrus monachus et presbyter: propterea quod patriarchis viduatae essent ob Agarenorum potentiam, et ipsa et Hierosolyma; contra Theodorum Pharanum; Honorium Romanum; Cyrum Alexandrinum; Sergium, Pyrrhum, Paulum et Petrum, qui Constantinopolitani praesules

Ὅνπερ ὁ φιλόχριστος αὐτοκράτωρ Λέων ἀναδεξάμενος, ἁγίαν καὶ οἰκουμένην ἐκ τὴν ἐν Κωνσταντινῇ πόλει συγκροτηθῆναι προσέταξε Σύνοδον. Ἦς ἐξηρχόντο προκαθήμενοι, τοποτηρηταὶ τῷ πάπῃ Ῥώμης Ἀγαθῶν, Θεόδωρος καὶ Γεωργίος πρεσβύτεροι, καὶ Ἰωάννης διάκονος, καὶ ὁ Κωνσταντινῆ πόλεως πατριαρχὴς Γεωργίος, Πέτρον διαδεξάμενος· Θεοφάνης, Ἀντιοχείας τῆς Συρίας ἀρχιεπίσκοπος, τῆς Ἀλεξανδρείαν τοποτηρητῆς, Πέτρος μοναχὸς καὶ πρεσβύτερος, διὰ τὸ χηρεύειν πατριαρχῶν τῆς ἐκ τῶν Ἀγαρηῶν ἐπικρατείας, αὐτὴν καὶ τὰ Ἱεροσόλυμα. κατὰ Θεόδωρον, τῆς Φαράν ἐπισκόπον, Ὀνορίον Ῥώμης, Κύρον Ἀλεξανδρείας, Σεργίον, Πύρρον, Παῦλον καὶ Πέτρον, προέδρων γενομένους.

*) imo Theodoro.

fuerant; Theodorum item Aegyptium, (") Macarium cognominatum Antiochenum, Stephanum [P] discipulum eius, et Polychronium senem delirum, quos depositos anathemate notauit. Definitionem autem fidei diuinam secundum occidentales synodos exposuit, qua duae naturae, duae voluntates et operationes vnus Christi Iesu, Dei et Seruatoris nostri adnunciantur. Georgio autem sanctissimo ad Dominum profecto, Theodorus reuerendissimus successit, et huic secretarius Paulus omni honore dignus, eique vere sanctus et beatus Callinicus.

νομένων τῆς Κωνσταντινουπόλεως, Θεόδωρος Αἰγύπτου, Μακάριος τῷ ὀνομασθέντος Ἀντιοχείας, Στεφάνος τῷ μαθητῇ αὐτοῦ, καὶ Πολυχρονίῳ τῷ νηπιόφρονος γέροντος, ὅς κατελέσθη ἀνεθεματίσεν. Ὅσον δὲ θεῖον κατὰ ταῖς ἐσπερίαις Συνόδαις ἐξέθετο, δύο φύσεις, δύο θελήσεις καὶ ἐνεργείας τῷ ἑνὸς Χριστῇ Ἰησοῦ καὶ Θεῷ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν καταγγέλλοντα. Γεωργίῳ δὲ πρὸς Κύριον ἐκδημησάντος τῷ παμμακάριστος, Θεόδωρος αὐτὸν διεδέξατο ὁ πανσέβαστος, καί κεινον ὁ ἀπὸ σηκρήτοις Παῦλος ὁ πάντιμος, καὶ αὐτὸν ἱερομάκαρ ὄντως Καλλίνικος.

235. CONSTANTINOPOLITANA, IVSTINIANI.

Iustinianus igitur, quum imperium patrum iniūisset, diuinam et sanctam Constantinopoli patrum diuinorum ducentorum et quadraginta congregauit synodum, quae omisso in quinta et sexta synodo canones edidit; et ab omni graeca atque iudaica, quin et haeretica traditione ecclesias purgauit. Quum autem Leontius imperium inuasisset, et Iustinianum abscissis naribus Cherfonem relegasset: Artemius, qui et Anastasius dicitur, Leontio successit; ipseque Iustinianus, imperio recuperato, summum sacerdotem Callinicum oculis priuauit, et in monasterium Chorae exsulatum misit, et Cyrum, qui in Amastride insula inclusus fuerat, et recuperationem imperii ei [P] praedixerat, Byzantii patriarcham in Callinici locum efferus constituit.

Ἰουστινιανὸς τοίνυν βασιλεὺς τὰ πατρώα A. C. 636. δεξάμενος, θεῖαν καὶ ἱερὰν ἐν Κωνσταντινουπόλει διακοσίῳ τεσσαράκοντα θεοφόρων πατέρων συνήγαγε Σύνοδον, ἣ τοὺς παραλεφθέντας τῇ αἰγία πέμπτῃ καὶ ἑκτῇ Συνόδῳ κανόνας ἐξέθετο, καὶ πάσης Ἑλληνικῆς τε καὶ Ἰουδαϊκῆς, ἀλλὰ γε καὶ τῆς αἰρετικῆς παραδόσεως, τὰς ἐκκλησίας ἐκάθισεν. Λεοντίῳ δὲ τῇ βασιλείᾳ ἐπιθε- 696. μένῃ, καὶ φρονέμετον Ἰουστινιανὸν ἐν Χερσῶνι περιερίσαντος, Ἀρτέμιος, ὁ καὶ Ἀναστά- 699. σιος, τὸν Λεόντιον διεδέξατο, καὶ Ἰουστι- 706. νὸς πάλιν τὴν βασιλείαν παρέλαβε, καὶ τὸν ἀρχιερέα τὴν Καλλίνικον ἀπὸ μμάτων ποιήσας, τῷ σεμνείῳ τῆς Χώρας παρέπεμψε· καὶ Κύρον, τῆς Ἀμαστρίδος τῆς νήσου ἑγκλειστον γεγονότα, καὶ τῆς ἐτέρας βασιλείας τὴν κατοχὴν αὐτῷ εὐαγγελισάμενον, τῷ Βυζαντίῳ πατριάρχειν ἀντὶ Καλλνίκου ὁ θειότατος ἀποκατέστησεν.

Fff 2

236. CON-

en) Pharanitem.

136. CONSTANTINOPOLITANA, PHILIPPICI.

A.C. Philippicus autem, qui et Bardanes,
712. Cherfone profectus, quum vna cum classe
regiam occupasset, et Iustinianum in Da-
matrye gladiis occidisset, Constantinopoli
Synedrium nefandum congregans, Mono-
thelitarum impietatem renouavit, et ar-
chiepiscopum Cyrum eiecit, et monaste-
rio, quod Chora dicebatur, eum inclusit,
inque eius locum Ioannem elegit.

Ἀλλὰ Φιλίππικος, ὁ καὶ Βαρδάνης,
ἀπὸ Χερσῶνος ἄμα τῷ στόλῳ παραλαβὼν
τὰ βασίλεια, καὶ Ἰουστινιανὸν ἐν τῷ Δαμα-
τρύϊ ἀποκτείνας τοῖς ἑξήσιν, ἐν Κωνσταν-
τινῇ πόλει Συνέδριον μισρὸν ποιησάμενος,
τῶν Μονοθελητῶν ἀνεκαίνισε τὴν ἀσέ-
βειαν, καὶ τὸν ἀρχιεπίσκοπον Κύρον ἐξέ-
σεν, ἐν τῇ μονῇ τῆς Χώρας ποιήσας αὐτὸν
ἐγκλείσειν, καὶ ἀντ' αὐτῆς Ἰωάννην ἐχειρο-
τόνησε.

137. CONSTANTINOPOLITANA, GERMANI.

714. Philippico autem per Apsimarum subla-
to, Germanus perbeatus Cyzici episcopus,
715. folio CPolitano imponitur. Quum autem
eod. Theodosius ab occidente imperio insidia-
retur, et Apsimarum persequeretur: bea-
tus Germanus, diuina et sancta centum
archipraefulum instituta synodo, Sergium,
Cyrum, Pyrrhum, Petrum, Paulum et
Iohannem anathemate notauit, et Christi
Iesu veri Dei nostri duas voluntates et ope-
rationes declarauit.

Φιλίππικῷ δὲ ὑπὸ Ἀψιμάρεβ ἀναμειθέν-
τος, Γερμανὸς ὁ πανόσιος Κυζίκης ἐπίσκο-
πος τῷ θρόνῳ Κωνσταντινῆς πόλεως ἀνὰ τί-
θεται, καὶ Θεοδοσίῳ τῷ ἀπὸ Δυτικῶν ἐπι-
θεμένῳ τῇ βασιλείᾳ, καὶ τὸν Ἀψίμαρον
διώξαντος, Γερμανὸς ὁ μακάριος, Σύνοδον
ἐκατὸν ἀρχιερέων θῆεν καὶ ἱερὰν ποιησά-
μενος, Σέργιον, Κύρον, Πύρρον, Πέτρον,
Παῦλον καὶ Ἰωάννην ἀνεθεμάτισε, καὶ
Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ ἀληθινῷ Θεῷ ἡμῶν, δύο φύ-
σεις καὶ θελήσεις καὶ ἐνεργείας ἐτράνωσε.

138. CONSTANTINOPOLITANA, LEONIS ISAVRI.

717. Leo igitur, qui et Conon dicebatur,
Isaurus genere, quum Theodosio in im-
perio successisset, [P] et errore Constantini
Nacoliensis episcopi, et Biser Patritii Sa-
racenica sapientis, haeresiarcharum esset
pollutus, nefandam in Palatio contra sa-
cras imagines instituit synodum, et beatum
Germanum, vt earum demolitionem pu-
blice renunciaret, coëgit. Sacer autem
Dei antistes, exuto humerali, e synedrio
discessit; quem efferus tyrannus domi suae
conclusit; nec multo post in monasterio
eod. Chora, vna cum archidiacono Anthimo,

Λέων τοίνυν, ὁ καὶ Κόνων ἐπιλεγόμενος,
τὸ γένος Ἰσαύρος, τὴν βασιλείαν Θεοδοσίῳ
διαδεχόμενος, καὶ τῇ πλάνῃ Κωνσταντίνῳ
ἐπισκόπῳ Νακολέας, καὶ Βίσηρ πατρικίῳ
Σαρακηνόφρονος, τῶν αἵρεσιάρχων χραι-
νόμενος, μισρὰν ἐν τῷ παλατίῳ κατὰ
τῶν ἁγίων εἰκόνων ποιησάμενος Σύνοδον
Γερμανὸν τὸν μακάριον τὴν αὐτῶν ἡγάκᾳ-
ξεν ἐκφωνῆσαι κατένεξεν. Ὁ δὲ τῷ Θεῷ
ἱεράρχῃ τὸ ὁμοφύδιον ἐξῆκε τῷ Συνεδρίῳ
ἀποδοσάμενος, ὄντινα μὲν ὁ θηριώδης
τύραννος, ἐν τῷ οἴκῳ αὐτῷ περιώρισε. με-
τὰ μικρὸν δὲ ἐν τῷ σεμνείῳ τῆς Χώρας, σὺν
τῷ

laqueo suffocavit. Anastasium vero, Deo inimicum, folio intrudens, ea, quae Graecis et Iudaeis in Christi ecclesia persecutanda defuerunt, truculenter implevit.

τῷ ἀρχιδιακόνῳ αὐτῷ Ἀνθίμῳ, ἀγγχόνῃ αὐτὸν ἐθανάτωσεν. Ἀνασάσιον δὲ τὸν ἀντίθεον τῷ θρόνῳ ἀναβιβάσας, τὰ ὑπερήματα Ἑλλήνων καὶ Ἰουδαίων, ἐν τῇ Χριστῷ ἐκκλησίᾳ δεινῶς ἀνσπλήρωσεν.

139. ROMANA, GREGORII.

Quod quum diuinus papa Romae Gregorius rescuisset; diuina et sancta conuocata synodo, imaginum oppugnatores generose anathemati subiecit, multis et vehementibus ad imperatorem Leonem vsus argumentis.

Ὅπερ μαθὼν ὁ θεόληπτος πᾶπας Ἀ. C. Γράμης Γρηγόριος, θεῖαν καὶ ἱερὰν συνησάμενος Σύνοδον, τὰς εἰκονομαχὰς γενναίως ἀναθέματι καθυπέβαλεν, ἐλέγχους πολλοὺς καὶ σφοδροὺς πρὸς τὸν βασιλεῦς χρησάμενος λέοντα.

140. HIEROSOLYMITANA, THEODORI.

Similiter et Theodorus, Hierosol. episcopus, congregata a Deo collecta synodo, sacras sex oecumenicas synodos, numero et tabulis praedicauit; recens autem [P] natam sanctorum combustivam haeresin anathemati subiecit.

Ὅμοιως τε καὶ Θεόδωρος, ὁ τῶν Ἱεροσολύμων ἐπίσκοπος, ἀθροίσας θεοσυλλεκτον Σύνοδον, τὰς ἀγίας εἰς οἰκουμενικὰς Συνόδους, ἀριθμῶ καὶ διπτύχοις ἐκήρυξε, τὴν ἀναφρεῖσαν τῶν ἁγιοκαύτων αἵρεσιν ἀναθέματι καθυπέβαλεν.

141. CONSTANTINOPOLITANA, CONSTANTINI.

Leonis igitur mortuo, Constantinus filius in imperio successit: et ipsis Graecis atque Iudaeis deterius ecclesiam Christi est persecutus. Conspiratione enim inita cum Constantino Anastasii successore, et vanissimis episcopis, impiam instituit synodum, in qua Christi omniumque sanctorum imagines idola nominavit, intercessionem negavit et diuinitus honoratas reliquias igni tradidit. Constantinus enim iste Pamphyliæ fuerat episcopus: et propter turpia quaedam facta ab eiusdem religionis sociis depositione multatus. Quum autem varie sese versaret, demum in amicitiam imperatoris penetrauit, eiusque compater et archiepiscopus Byzantii est factus. Nihilominus tamen blasphemus

Λέοντος ἔν τελευτήσαντος, Κωνσταντίνος ὁ υἱὸς αὐτοῦ γεγονώς τῆς βασιλείας διάδοχος, Ἑλλήνων καὶ Ἰουδαίων χεῖρον τὴν Χριστῷ ἐκκλησίαν ἐδίωξεν. Συγκαθεσθεὶς γάρ Κωνσταντίνῳ διαδοχῶ Ἀνασασίᾳ, συντοῖς ἐπισκόποις τοῖς ματαιόφροσιν, ἄθεον ἐποίησατο Σύνοδον, ἐν ᾗ Χριστῷ καὶ ἀπάντων τῶν ἀγίων τὰς σεβαστίας εἰκόνας ἀπεκάλεσεν εἰδῶλα, τὰς πρεσβείας ἡρνήσατο, καὶ τὰ θεοτίμητα πυρὶ παρέδωκε λείψανα. Ὁ γὰρ Κωνσταντίνος ἔτος τῆς Παμφυλίας γεγονώς ἦν ἐπίσκοπος, καὶ διὰ ἀσχετοπραγματείας τινῆς, ὑπὸ τῶν ὁμοθησέσκων αὐτοῦ, εἰς τελετὴν τὴν καθάρσεων. Σχολάζων δὲ πολυτρόπως ἐφιλιώθη τῷ αὐτοκράτορι, καὶ συντεκνός αὐτοῦ ἦν.

A.C. miarum suarum meritam consequutus est
766. mercedem, a compatre suo publice in loco, venationibus destinato, capite truncatus. Solum vero eius Nicetas consequutus est, et huius Paulus Cyprius Salaminus.

ἐχρημάτισε τῷ τῇ Βυζαντίᾳ ἀρχιεπισκόπῳ. Ὅμως ἐν βλασφημιῶν αὐτῷ ἄξιον μισθὸν ἀνταπέλαβεν, ὑπὸ τῇ συντέλει αὐτῷ κατατομηθεὶς προφανῶς εἰς τὸ κυνήγιον, καὶ Νικητᾶς τὸν θρόνον αὐτῷ διεδέξατο, καὶ αὖτις Παῦλος ὁ Κύπριος Σαλαμινίως ἐκληρώσατο.

142. CONSTANTINOPOLITANA, CONSTANTINI et IRENES.

775. Constantino vero in imperio filius Leo
780. Chazareus successit, eiusque imperium
786. Constantinus iterum filius cum matre Irene [P] sortitus est: qui diuinam et sanctam in templo sanctorum et celeberrimorum apostolorum synodum instituentes, usque ad quartam horam confidentes, anathemate notare imaginum oppugnatores festinarunt: quod tamen, ut fieret, Scholarii non permiserunt.

Κωνσταντῖνος τοῖνον τὴν βασιλείαν Λέων ὁ υἱὸς αὐτῷ ὁ ἐκ Χάζαρος διεδέξατο, καὶ τὴν βασιλείαν Λέοντος, Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς αὐτῷ μετὰ Εἰρήνης τῆς οἰκίας μητρὸς ἐκληρώσατο, οἱ θεῶν καὶ ἱερῶν ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων καὶ πανευφύμων Ἀποστόλων Σύνοδον ποιησάμενοι μέχρι ὥρας τετάρτης καθίσαντες, ἀναθεματίσαι εἰκονομάχους κατέσπευδον ὅπως γενέσθαι ἢ συνχωρήσαν οἱ σχολαῖοι.

143. SYNODVS SEPTIMA OECVMENICA, NICAENAE BITHYNORVM.

787. Christi igitur amantes et diuinissimi imperatores, exilio Scholarios castigantes, sanctam oecumenicam septimam synodum Nicaeae, quae ad Bithynorum praefecturam spectat, congregari praeceperunt; cui praefuerunt praesidentes, sanctus Tarasius Constantinopolitanus, qui Paulo Cyprio successerat, Petrus et Petrus presbyteri, Adriani sanctissimi papae Romani locum tenentes, Iohannes et Thomas monachi et presbyteri, patriarcharum, Alexandrini, Antiocheni, Hierosolymitani dioeceseos orientalis locum tenentes. Haec sancta synodus eos, qui contra Dei ecclesias la-trauerant, anathemati subiecit: et, definitione orthodoxa exposita, sacras imagines ad pristinam existimationem reuocauit.

Οἱ γὰρ φιλόχριστοι βασιλεῖς καὶ θεότατοι, ἐξορία τοὺς σχολαρίους παιδεύσαντες, ἁγίαν οἰκουμενικὴν ἐβδόμην συγκροτηθῆναι Σύνοδον ἐν Νικαίᾳ τῶν Βιθυνῶν ἐπαρχίας ἐθέσπισαν, ἧς ἐξηρχον προκαθεζόμενοι, Κωνσταντινουπόλεως ὁ ἐν ἁγίοις Ταράσιος, τὸν Κύπριον Παῦλον διαδεχόμενος, Πέτρος καὶ Πέτρος πρεσβύτεροι, Ἀδριανὸς τῷ ἁγιοτάτῃ πάπᾳ Ῥώμης τὸν τόπον ἐπὶ χοντες, Ἰωάννης καὶ Θωμᾶς μοναχοὶ καὶ πρεσβύτεροι, τοποτηρηταὶ πατριαρχῶν Ἀλεξανδρείας, Ἀντιοχείας, Ἱεροσολύμων, τῆς ἀνατολικῆς διοικήσεως. Ἦτις ἁγία Σύνοδος τοὺς κατὰ τῆς τῇ Θεῷ ἐκκλησίας λυττήσαντας αἰατήματι καδυπέβαλε, καὶ ὅρον ἐκδεμένην ὁρθόδοξον, τὰς εἰκόνας τὰς ἱερεῖς πρὸς τὴν ἀνέκαθεν δόξαν αὐτῶν ἀνεβίβασεν.

144. CON-

144. CONSTANTINOPOLITANA, NICEPHORI.

Quum autem Christi-amantissimus Nicephorus, Irenae piissimae in imperio successisset: Turcus [P] dux et patricius, qui Irenem imperatricem ambiret, imperatori se manifesto opposuit: sed absque sanguine DEVS impetum eius confregit, Iosepho presbytero et oeconomo magnae ecclesiae Constantinopolitanae medium sese interponente. Quam ob causam beatissimus Nicephorus, qui sancto Tarasio successerat, diuinam et sanctam particularem synodum de consensu imperatoris, Byzantii congregavit: et per dispensationem Iosephum, quem defunctus Tarasius, propter conciliatas incestas nuptias Constantini imp. filii Irenes deposuerat, in presbyterum recepit: vnde quidam, qui a Christi ecclesia per simplicitatem abrupti fuerant, rursus sunt vniti. Mortuo vero in bello Bulgariorum Nicephoro, filius eius Stauracius in imperio successit.

Νικηφόρος τῷ Φιλοχρίστῃ, Ειρήνης τὴν Ἀ. C. βασιλείαν διαδεξαμένη τῆς εὐσεβοφροσύνης. 809.
ἀντάρας Τῆρος στρατηγὸς καὶ πατρίκιος, Ειρήνης δὴθεν τῆς βασιλίδος ἀντιποῖμα-
νος, ἐφάνη τῷ αὐτοκράτορι. Ἀλλὰ χωρὶς
αἵματος Θεὸς τὴν ἐρμὴν αὐτῆ διεσκέδασεν,
Ἰωσήφ πρεσβυτέρου καὶ οἰκονόμου τῆς με-
γάλῃς ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως μεσι-
τεύσαντος. δι' ἣν αἰτίαν ὁ τρεῖς μακαρίστους 809.
Νικηφόρος πατριάρχης Ταράσιον τὸν ἐν
αἰγίοις διαδεχόμενος, θᾶπιν καὶ ἱερὰν μερι-
κὴν Σύνοδον συνάρσας τῷ βασιλεῶς ἐν Βυ-
ζαντίῳ συνήθροισε, καὶ οἰκονομικῶς τὸν
Ἰωσήφ ἐδέξατο εἰς πρεσβύτερον ὑπὸ Τα-
ρασίῳ πεπαυμένῃ καταλειφθέντα, χάριν
μοιχοζευξίας Κωνσταντίνῃ υἱῷ Ειρήνης τῷ
αὐτοκράτορος. ἔθεν ἀφελῶς τῆς Χριστῷ
ἐκκλησίας τινὲς ἀποβγαγόντες πάλιν ἠνώ-
θησαν. Τελευτήσαντος ἔν ἐν πολέμῳ 811.
Βουλγαρίῳ Νικηφόρος, τὴν βασιλείαν ὁ
υἱὸς αὐτοῦ Σταυράκιος διεδέξατο.

145. CONSTANTINOPOLITANA, THEODORI STUDITAE.

Quem quidem Michaël Rangabe, sororis eius Procopiae maritus, sibi adsciuit, et Leo, coronatus a Nicephoro patriarcha. Eo imperante erat confessor Theodorus Studites; * cui Syrmelio nomen erat, imperium arripuit: et iudaicae ac manichaeae superstitioni receptum praebuit. Imperio enim iniuste arrepto, profanam et impiam, Christianorumque accusatricem in magna [P] Christi ecclesia Constantinopoli congregavit synodum: depositoque sancto Nicephoro, et ex filii causa in monasterium suum relegato, Theodotum in ipsius locum surrogavit, qui Cassiteras et Flavianus cognominabatur: sacrisque imaginibus euerlis, adoratores earum anathe-

Ὁν Μιχαὴλ ὁ Ῥαγγαβὲ, ἐκένε ἐπ' eod.
ἀδελφῇ Προκοπίᾳ * προσεκληρώσατο, καὶ
Δέων, σεφθεὶς ὑπὸ Νικηφόρου πατριάρχῃ, 813.
ἐπὶ τῷτε ἦν καὶ ὁ ἐμολογητὴς Θεόδωρος ὁ
Στῦδίτης. * ἐπαναστὰς, ὁ Συρμελίος,
ἐκράτησε τὰ βασίλεια. Ἰουδαϊκῆς τε καὶ
Μανιχαϊκῆς θρησκείας ὑπάρχων κρησφύ-
γετον. Τῆς ἐξουσίας γὰρ ἀναξίως ἐπιλα-
βόμενος, μισαράν καὶ ἄθεον Χριστιανο-κατ- 814.
ηγोरικὴν ἐν τῇ Χριστῷ μεγάλη ἐκκλησίᾳ
Κωνσταντινουπόλεως ἐποίησατο Σύνοδον,
καὶ Νικηφόρον τὸν ἐν αἰγίοις καθελὼν
περιερίσας ἐν τῷ μοναστηρίῳ αὐτοῦ. Θεόδο-
τον ἀντεχειροτόνησε, Κασσητηρεὶν καὶ
Φλαβιανὸν ἐπιλεγόμενον, καὶ τὰς αἰγίας
εἰκόνας καταστρεψάμενος, τοὺς προσκυνη-
τάς

mati subiecit, et proscriptionibus, exiliis, fame, carceribus, variisque mortis generibus eos absumsit, pedibus trahens et ceruices calcans impius.

τὰς αὐτῶν ἀναδέματι καθυπέβαλεν, δήμευσίαις, ἐξορίαις, λιμῶ, φυλακαῖς, καὶ παντοδαύς ἰδέαις θανάτῳ, ὃ ἄθεος καταλάσσει, ἐκ ποδῶν σύρων, καὶ πατῶν αὐχένους ὁ ἀλιτήριος.

146. CONSTANTINOPOLITANA, IN BLACHERNIS.

A.C. 820. Quum autem Leo, quem canem potius quis vere nominarit, canis instar, gladio interemtus mortis viciniae commigrasset, et Theodotus ad infernum concessisset: illi quidem in imperio Michael Balbus, huic autem in folio Antonius monachus, monasterii metropolitaram praefectus, successit: quum quidem prius Pergae Pamphyliae episcopus factus, locoque motus fuisset. Theophilus autem Michaelis filius, imperium adeptus, mortuo Antonio, Iohannem, qui pelui inspecta diuinare solet, folio praefecit, et maximam aduersus pios persecutionem commouit; ac impiam in Blachernis synodum congregans, adoratores sacrarum imaginum anathemati subiecit.

Ξίφει δὲ κυνοτρόπως τῷ ἀληθῶς κυνολέοντος τῷ θανάτῳ προσομιλήσαντος, καὶ Θεοδότῃ πρὸς αἰδὴν χωρήσαντος, Μιχαὴλ ὁ τραυλὸς, τῷ μὲν τὴν βασιλείαν, τῷ δὲ τὸν θρόνον, Ἀντώνιος μοναχὸς μονῆς τῶν Μητροπολιτῶν ἡγούμενος, διεδέξατο. Πέργης τῆς Παμφυλίας προγεγονὼς καθηρημένος, ἐπίσκοπος. Καὶ Θεόφιλος υἱὸς Μιχαὴλ αὐτοκράτωρ γενομένος, τέλει τήσαντος Ἀντωνίου, τὴν λεκανομάντιν πρόεδρον Ἰωάννην προχειρισάμενος, μεζόνως τὰς εὐσεβεῖς τὸν διωγμὸν ἀνεβρίπισε, καὶ ἄθεον ἐν Βλαχερνῶν κατασκευάσας Συνέδριον, τοὺς προσκυνητὰς τῶν σεβασμιῶν εἰκόνων ἀνεδεμάτισε.

[U] 147. CONSTANTINOPOLITANA, IN CANICLEO.

842. Quum igitur Theophilus vitam blasphemie finisset, Michael filius eius una cum matre Theodora imperium suscepit. Qui zelo Dei inflammati eos, qui in exiliis erant, sanctos patres reuocarunt: et synodo diuina ac sacra locali in Canicleo convocata, Iohannem quidem impurissimum throno deiecerunt, sanctum vero Methodium, Constantinopolitanum patriarcham constituerunt: sanctasque septem oecumenicas synodos adprobantes, sacras imagines ad eam venerationem, quae eis olim debebatur, reducerunt.

Θεοφίλος τοίνυν τὸν βίον βλασφημῶς τελέσαντος, Μιχαὴλ ὁ υἱὸς αὐτοῦ σὺν τῇ οἰκείᾳ μητρὶ Θεοδώρα, τὴν βασιλείαν παρέλαβεν. Οἱ ζήλω Θεοῦ πυρακτέμενοι, τοὺς ἐν ἐξορίαις ὑπάρχοντας τοιαύτας πατέρας ἀνεκαλέσαντο, καὶ Σύνοδον θείαν καὶ ἱερὰν τοπικὴν ἐν τοῖς Κανικλείς ποιήσαντες, Ἰωάννην μὲν τὸν μισαρεὲν τῷ θρόνῳ ἐξήλασαν, Μεθόδιον δὲ τὸν ἐν ἀγίοις, Κωνσταντινουπόλεως πατριάρχην προχειρίσαντο. καὶ τὰς ἁγίας οἰκουμένικας ἐπτὰ Συνόδους ἀποδεξάμενοι, τὰς ἁγίας εἰκόνας ἐπὶ τὸ ἀρχηγῶδες ἐφειλόμενον σέβας αὐταῖς, καλῶς ἀνεσήλωσαν.

148. CON-

148. CONSTANTINOPOLITANA, IN PALATIO.

Methodio autem sanctissimo ad Dominum profecto, Ignatius, qui monachus et presbyter sub Michaële et Nicephoro Christi-amantibus imperatoribus fuerat, legitime in thronum eleuatur. Aduersus quem dominandi studio et ambitione, episcopi quidam et monachi elati, haud mediocriter longo tempore sunt tumultuati; quin et Michaelis imperatoris leuitate abusi, imperatoria manu deiiciendum de throno patriarcham Ignatium curarunt, in Terebintho insula, loco exsilii ei constituto. In Palatio etiam synodo vili coacta, Photium, [P] qui primus a secretis fuerat, surrogarunt.*

Μεθοδίου δὲ τῷ παμμακάριστος πρὸς Κύ- A.C. 850
ριον ἐκδημήσαντος, Ἰγνατίος μοναχὸς καὶ
πρεσβύτερος ὑπὸ Μιχαὴλ καὶ Νικηφόρου
γεγονώς, τῶν φιλοχρίστων αὐτοκρατόρων,
κανονικῶς ἐπὶ τὸν θρόνον ἀναβιβάζεται,
καθ' ἃ φιλαρχίας κενδοξία ἐπίσκοποι
τινας καὶ μονάζοντες κεφιζόμενοι, ἢ με-
τρίως χρόνῳ μακρῷ ἐσασίωσαν. Οἱ καὶ
Μιχαὴλ τῷ βασιλέως λαβόμενοι τῆς πα-
φότητος, ἐξελαθῆναι τὸν θρόνον ἀρχοντικῇ
χερὶ τὸν πατριάρχην Ἰγνατίον παρε-
σκεύασαν, ἐν Τερεβινθῷ τῇ νήσῳ αὐτὸν
ἐξορίσαντες, καὶ ἐν τῷ Παλατίῳ Σύνοδον
ἀφελῇ ποιησάμενοι, τὸν πρωτοασηκρήτην
Φώτιον προεχειρίσαντο,* πολλὰ μὴ ἀκω-
σθέντες λόγῳ παρατήσεως πρὸς Ἰγνατίον
πρεσβευσάμενοι.

149. CONSTANTINOPOLITANA, IN BLACHERNIS.

Photius igitur, quum praeter diuinos et sanctos canones thronum conscendisset, non quieti operam dedit; * sed, imperatore ad iram concitato, infinitis malis Ignatium adfecit; tandemque in insulam Mitylenem, innocentem relegauit: et, malignantium conuenticulo in Blachernis congregato, ipsum praesentem iniuste deposuit, eosque etiam, qui prauis ipsius nutibus subscribere, eique communicare detrectabant, infinitis malis adfecit; in exilium agens, quo et quomodo vellet.

Φώτιος ἔν παρὰ τοὺς θείους καὶ ἱερὰς
κανόνας τῷ θρόνῳ ἐπιλαβόμενος, ἐν ἐσσί-
χει τῷ ἡσυχάσει,* οἷσπερ ὠλίγησεν.
ἀλλ' εἰς θυμὸν κινήσας τὸν αὐτοκράτορα,
μυρία δεινὰ* ἐξορίζει πρὸς τῇ νήσῳ Μιτυ-
λήνῃ τὸν ἀθῶον Ἰγνατίον. Καὶ συναθροί-
σας πονηρευομένων ἐν Βλαχέρναις συν-
έδριον, καθαιρεῖ μὲν παρὲντα τὸν ἀδικέ-
μενον, καὶ τοὺς ἀπαρνεμένους καθυπογρά-
ψαι τοῖς πονηροῖς αὐτῷ νεύμασι, καὶ τῆς
κοινωνίας ἀντέχεσθαι, πάσης κακουργίας
εἰργάσατο καταγώγια, περιορίσας εἶναι,
καὶ ὡς ἠέλετο.

150. CONSTANTINOPOLITANA, IN TEMPLE APOSTOLORVM.

Praeterea vero et ad Romanum papam, bonae memoriae Nicolaum Photius misit: quum quidem ostenderet, Ignatium propter ingrauescentem aetatem et corporis

* Ἐπὶ γε μὴν καὶ πρὸς τὸν Ῥώμης πάπαν 863.
τὸν μακαρίτην ἐξαπέστειλε Νικόλαον, ἐκ-
σίως παρατητησάμενον διὰ γῆρας λιπαρὸν
καὶ ἀσθενεῖν σώματος, Φώτιος ἀντι-
G g g δασκε

infirmittatem ultro abdicasse; et ad deiectionem absolutam haereseos iconomachorum, locum tenentes ab illo mitti plurimum rogavit: Ignatio interim fraudulentè condemnationem machinans. Posteaquam vero Rodoaldus et Zacharias Romani episcopi locumtenentes CPolim adpulissent: [P] Photius in templo sanctorum et clarissimorum apostolorum Christi, synodo eorum, qui Ignatium deposuerant, convocata, adduci ad eam sacrorum antistitem Ignatium curavit: et septuaginta duobus e plebis facie falsis testibus productis, iisque, qui laici essent, minas promissionibus innectendo persuasis, ut per omnipotentiam Dei iurarent, Ignatium, qui annos undecim, menses quatuor, dies viginti, thronum patriarchae occupasset, electum numquam fuisse: recitata etiam conuentui recisa cuiusdam canonis improbatæ auctoritatis particula, quae sic habet: Si quis episcopus mundanorum principum usus opera, per eos ecclesiam obtinuerit, deponatur: (dissimulato interim eo, quod in canone proxime sequitur: propter istam solam causam,) depositionem ei decrevit.

δασκε τὸν Ἰγνάτιον, καὶ πρὸς ἀποβολὴν τελείαν τῆς τῶν εἰκονομάχων αἵρέσεως, τοποτηρητὰς πεμφθῆναι αὐτῷ, μεγάλως ἰκέτευσεν, Ἰγνατίῳ δόλῳ πραγματευόμενος τὴν κατάκρισιν. Ροδοάλδου δὲ καὶ Ζαχαρίου Ῥωμαίων ἐπισκόπου τοποτηρητῶν καταλαβόντων Κωνσταντινέπολιν, Φώτιος ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων καὶ πανευφύμων ἀποστόλων Χριστοῦ, ἀθετήτων Σύνοδον ποιησάμενος, ἀγώγιμον πρὸς αὐτὴν γενέσθαι τὸν ἱεράρχην Ἰγνάτιον παρεσκεύασε, ἐβδόμηκοντα καὶ δύο ἀγγέλους παρασησάμενος ψευδομάρτυρας, πείθων αὐτὸς λαϊκὸς ὄντας, ἀπειλὰς παρειείρων ταῖς ὑποσχέσεσιν, ἐπὶ πάσης θείας ἐμίσαι δυνάμεως, μὴ ἐψυφίσθαι, χρεῖνες ἑδεκα, μῆνας τέσσαρας, καὶ ἡμέρας ἑκοσι, ἐν τῷ θρόνῳ τῷ πατριάρχῃ διαδραμόντα Ἰγνάτιον, ἐπαναγνὸς τῇ συνελεύσει ἀποστατικῆς αὐθεντίας ἀποτομίαν, ἔχουσιν ἔως· Εἴ τις ἐπίσκοπος κοσμικῇ ἀρχῇ χρησάμενος, δι' αὐτῶν ἐγκρατὴς ἐκκλησίας ἐγένετο, καθαιρεῖσθαι· ἀπσιωπήσας τὸ κανόνος τὸ ἐπαγόμενον, καὶ διὰ τὸτο μόνον αὐτῷ ἀποφηνάμενος τὴν καθάρισιν.

151. ROMANA, NICOLAI.

Quod quum sanctus papa Nicolaus percepisset: neque enim latere poterat orbem tantum maleficium publice commissum: in locumtenentes suos adcurata inquisitione facta, quum ex propria eorum confessione reperisset, munera ipsos accepisse, perpetuae depositioni Rodoaldum et Zachariam subiecit; diuinaque et sacra congregata synodo, Photium, [P] ut adulterum et inuasorem anathemate notavit; quaeque ab eo et sub eo acta essent, minime recipienda esse definiuit: quin et omnibus, qui ei communicarent, Michaëli

Ὅπερ μαθὼν ὁ ἐν ἁγίοις πάππας Νικόλαος, ὃ γὰρ ἦν εἰς λαθεῖν τὴν οἰκουμενὴν ἔργον κακίας εἰς μέσον γεγόμενον, τὰς οἰκείας τοποτηρητὰς ἀκριβῶς ἀνακρίνας, καὶ ἀπὸ τῶν σημείων αὐτῶν δωρολήπτας εὐρόμενος, καθαιρέσει διηνεκὲς Ροδοάλδου καὶ Ζαχαρίαν ὑπέβαλεν, καὶ θεῖαν καὶ ἱερὰν Σύνοδον ποιησάμενος, Φώτιον, ὡς μοιχὸν ἀναθεματίζει καὶ ἐπιβήτορα, τὰ εἰς αὐτὸν καὶ ὑπ' αὐτῷ πραχθέντα ὀρίσάμενος μένειν ἀπρόδεκτα, καὶ ἀφορισμὸν τοῖς αὐτῷ κοινωνήσιν Μιχαὴλ ἀποσελάμενος αὐτοκράτορι, ἀρχομένοις καὶ ἀρχῇ.

ipsi imperatori subditis, principibus et reliquis sanctis patriarchis, depolitionem denunciavit. ἄρχεσι, καὶ τοῖς λοιποῖς ὁσίοις πατριαρχαῖς διεπέμψε.

Evanuerat finis propter vetustatem.

Ἐξίτηλον ἦν τὸ τέλος ὑπὸ τῆς ἀρχαιοτήτος.

152. CONSTANTINOPOLITANA OCTAVA OECVMENICA.

Synodus oecumenica octaua, Constantinopoli celebrata, anno tertio piissimorum A.C. imperatorum, Basilli et Constantini, in qua praesentibus Donato et Stephano, episcopis, 872. et Marino diacono, locumtenentibus Adriani archiepiscopi senioris Romae, in locum pristinae dignitatis restitutus est Ignatius, estque iudicatum, Photium nefaria occupatione solium patriarchae tenuisse, et restituendum esse Ignatium. Tum et execratione damnatus Photius: et hoc decretum factum est: consecrationes et promotiones episcoporum, clericorum electione ac decreto, et episcoporum collegio fieri debere, haec sancta et vniuersalis synodus definiuit et statuit, atque iure promulgauit, neminem laicorum principum vel potentum semet inferere debere electioni vel promotioni patriarchae, vel metropolitani, aut cuiuslibet episcopi.

Hoc caput, et postremum infra, latine de suo adiunxit D. Pappus, pro quibus Harduinus adposuit haec, quas ex synodico laudat Allatius libro de octaua synodo Photiana pag. 19. et 39.

Photius igitur agnoscens Nicolai aduersus semetipsum concitatum, atque exardescentem iracundiam, ad se malitiose Michaële imperatore tracto, et clanculum versuta [P] illa Pseudo-synodo concinna, et ac si reliquorum patriarcharum oratores adessent, vocibus ac inscriptionibus effclis, nec non omnium episcoporum, sacerdotum, diaconorum et abbatum, qui in ditione illius erant; patriciorum item, qui prorsus ignorabant, quando, et quomodo, et quare motus ille exortus fuisset, depolitionem et anathematismum Nicolao diuinitus instructo papae Romano per Zachariam Chalcedonis metropolitam, et Theodorum Cariae in Laodiceam promotum misit.

Φώτιος γὰρ τὸ κατ' ἑαυτὴν γνὼς Νικολάου τῆ πάπα διάπυρον, Μιχαὴλ συναρπάσας βασιλέα τὴν ἀλλοπερόσαλλον κρυφῶς δὲ συγγραψάμενος ψευδοσύνωδον, καὶ δῆθεν τοποτηρητὰς τῶν λοιπῶν πατριαρχῶν συζητάμενος, φωνὰς καὶ ὑπογραφὰς πάντων ἐπισκόπων, πρεσβυτέρων, διακόνων, καὶ ἡγμένων τῶν ὑπ' αὐτὸν κατεγράψατο, καὶ πατρικίων, μὴ καθόλου εἰδόντων, πότε καὶ πῶς καὶ διατί συγκεκίνηται, δι' ὧν ἀπάντων καθάρειν καὶ ἀναθεματισμὸν τῷ πάπᾳ Ῥώμης Νικολάῳ τῷ θεοσόφῳ ἀπέστειλε διὰ χειρὸς Ζαχαρίου Μητροπολίτου Χαλκηδόνος, καὶ Θεόδωρου Καρίας μετελθόντος εἰς Λαοδικεάν.

Interim dum ista peraguntur, et Michaële imperatore diuino iudicio vita defuncto, Basilius Christianus magnus Graecor. imperator declaratur, qui diuino zelo incensus, vt e Christi ecclesia omnia scandala eiicerentur, diuinam et sacram oecumenicam synodum in vrbe CPolitana cogi mandauit, in qua praeerant praesidentes Adriani papae Romani, Nicolaus enim ad Dominum migrauerat, locumtenentes Stephanus, et Donatus episcopi, et Marinus diaconus; CPolitanius patriarcha Ignatius; papae Alexandrini locum tenebat Michaël diaconus Chartophylax, et Syncellus; Antiocheni Syriae Nicolai Thomas Tyri episcopus; Hierosolymorum Theodosii Elias monachus presbyter, et Syncellus; Basilius et Constantinus piissimi imperatores. Quae sancta synodus sanctas et oecumenicas septem synodos, [P] et a longinquo tempore inter ipsos beatos patres praeconis instar depraedicans Nicolai et Adriani papae Romae synodica confirmauit, et Photium anathemati tradens, quae in ipsum, et per ipsum, et ab ipso omnia facta tentataque iustis ecclesiasticae traditionis definitionibus reiecit; et sic, vt Dei cultores addeceret, peracta, in dextris sanctae magnae saluatoris Christi ecclesiae partibus, quam sapientiam nuncupare didicimus, absoluta est.

Ἀλλ' ἐν ᾧ ταῦτα ἤνυτο, Μιχαὴλ τῷ βασιλέως θεία δίκη τὸν βίον τελέσαντος, Βασίλειος ὁ Φιλόχριστος αὐτοκράτωρ μέγας Ῥωμαίων ἀναγορευθεὶς, καὶ ζήλων Κυρίου πυρέμενος, ἵνα τῆς Χριστῷ ἐκκλησίας πάντα ἐξάγῃ τὰ σκάνδαλα, θείαν καὶ ἱερὰν οἰκουμενικὴν ὁγδοὴν Σύνοδον ἐν Κωνσταντινὸς πόλει συγκροτηθῆναι ἐθέσπισε Σύνοδον, ἧς ἐξηρχοῦν προκαθεζόμενοι Ἀδριανὸς τῷ πάπᾳ Ῥώμης, Νικόλαος γὰρ πρὸς Κύριον ἐξεδήμεσε, τοποτηρηταὶ Στέφανος καὶ Δονάτος ἐπίσκοποι, καὶ Μαρίνος διάκονος, Κωνσταντινὸς πατριάρχης Ἰγνάτιος, Μιχαὴλ διάκονος Χαρτοφύλαξ, καὶ Σύγκελλος, Μιχαὴλ τῷ πάπᾳ Ἀλεξανδρείας τὸν τόπον ἐπέχων, Θωμᾶς ἐπίσκοπος Τύρου, Νικολάος Ἀντιοχείας Συρίας, καὶ Ἠλίας μοναχὸς πρεσβύτερος, καὶ Σύγκελλος Θεοδοσίῳ Ἱεροσολύμων, Βασίλειός τε, καὶ Κωνσταντῖνος οἱ εὐσεβέστατοι αὐτοκράτορες ἡτίς ἁγία Σύνοδος τὰς ἁγίας καὶ οἰκουμενικὰς ἐπὶ τῇ Συνόδῳ, καὶ τῶν ἀνέκαθεν αὐτῶν διὰ μέσων πατέρων μακαρίων ἀνακηρύξασα, Νικολάου, καὶ Ἀδριανὸς πάπᾳ Ῥώμης τὰ Συνοδικὰ ἐπεκύρωσε, καὶ τὸν Φώτιον ἀναθεματίσασα, καὶ τὰ εἰς αὐτὸν, καὶ δι' αὐτῆς, καὶ ὑπ' αὐτῆς πάντα γέγονε, δικαίῳ ὅροις ἐκκλησιαστικῆς ἀπεβάλετο παραδόσεως, καὶ ἔτω θεοπρεπῶς τετελείωται ἐν τοῖς δεξιοῖς μέρεσι γενομένη τῆς ἁγίας μεγάλης τῷ Σωτῆρος Χριστῷ ἐκκλησίας, ἥνπερ Σοφίαν κατονομάζειν ἐξεπαδεδύθημεν.

153. CONSTANTINOPOLITANA,

Quam ipsam aliqui oſtauat oecumenicam nominant.

- A. C. Ignatio circa annum Domini DCCCLXXVII. mortuo, Photius consentiente
 877. Iohanne IX. papa Romano, qui VIII. alias solet nominari, in solium patriarchale reductus est a Basilio imperatore. Habita inde synodus est episcoporum CPoli, in qua

qua de unione cum Iohanne his verbis, quae apud Balsamonem reperiuntur, est actum. Statuit sancta et vniuersalis synodus, vt, si qui ex Italiae clericis, vel laicis, vel episcopis, in Asia vel Europa vel Libya versantes, sub vinculo, vel depositione, vel anathematizatione, apud sanctissimum papam Iohannem fuerunt, vt ii quique sint eiusmodi etiam apud Photium sanctissimum patriarcham CPolitani in eadem poenae definitione: id est, vel depositi, vel anathematizati, vel segregati; et quos Photius quidem sanctissimus noster patriarcha, clericos vel laicos, vel episcopalis vel sacerdotalis ordinis in quacumque parochia, segregationi vel depositioni vel anathematizationi subiecerit, sanctissimus quoque papa Iohannes, et sancta Dei Romanorum ecclesia, eosdem in eodem poenae iudicio habeat; priuilegiis, quae adsunt sanctissimae Romanorum ecclesiae sedi, et eius antistiti, nihil penitus innouatis, nec nunc, nec in posterum.

CA CONCILIOIVM

Alphabetica, Chronologica

*Index Conciliorum alphabeticus ex editione Mansiana, collatus cum Mansii supplementis, editione
iisdem quinque editionibus, Mansiique supplementis. II. Notitia Geographica Episcopatum,*

(Cum supplementis Chr. Dav. Ant. Martini, Theologi Altorfii, Erz.)

A. C.	Concilium.	Papa.
1172.	Abrincantense.	Alexandro III.
359.	Achaicum.	Liberio.
197.	Achillanum.	Victore I.
788.	Accleense seu Acclechenfe.	Hadriano I.
1320.	Adanense Armeniae.	Ioanne XX.
708.	Aderbournense.	Constantino.
394.	Adrumetinum.	Siricio.
1065.	Aeduense.	Alexandro II.
1094.	Aeduense.	Vrbano II.
1056.	in S. Aegidii villa.	Victore II.
1130.	Ibid.	Innocentio II.
1210.	Ibid.	Innocentio III.
371.	Aegyptiacum.	Damaso I.
578.	Aegyptiacum.	Pelagio II.
1009.	Aenhamense.	Ioanne XVII.
217.	Africanum.	Zephyrino.
255.	Africanum I. }	Stephano I.
256.	Africanum II. }	
399.	Africanum I. }	
401.	Africanum II. }	
401.	Africanum III. }	
[P] 403.	Africanum I.	Innocentio I.
404.	Africanum II.	
405.	Africanum III.	
407.	Africanum IV.	
408.	Africanum V.	
408.	Africanum VI.	
409.	Africanum VII.	
414.	Africanum [Donatistarum] conciliabulum.	

P V T IV.
N O T I T I A
et Geographica.

Coletiana, Harduiniana, Labbeana et Regia. I. Index Conciliorum eo ordine, quo habita sunt, collatis quorum in Conciliis mentio. III. Mantissa de recentibus historiae ecclesiasticae scriptoribus. IV.

Frid. Car. Rosenmüller, Prof. Lipsiensis, et Theoph. Chr. Harless.)

Mansi.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
XXII. 136.	XIII. 355.	VL. 2. p. 1631.	X. 1457.	XXVII. 388.
III. 335.	II. 935.	—	—	—
I. 724.	I. 615.	—	I. 599.	—
XIII. 826.	IX. 5.	IV. 823.	VII. 966.	XX. 2.
XXV. 655.	XV. 211.	—	—	—
XII. 175. et <i>Suppl. I.</i> 525.	—	—	—	—
III. 855.	II. 1379.	—	II. 1153.	III. 458.
XIX. 1039.	—	VI. 1145.	—	—
XX. 799.	—	—	—	—
XIX. 1039.	XII. 11.	VI. 1041.	IX. 1082.	—
XXI. 445. et <i>Suppl. II.</i> 405.	—	—	—	—
XXII. 812.	XIII. 813.	VI. 2. p. 1995.	XI. 54.	—
III. 451.	II. 1039.	—	—	—
IX. 919. et <i>Suppl. I.</i> 499.	—	—	—	—
XIX. 297.	XI. 1061.	VI. 773.	IX. 789.	XXV. 240.
I. 734.	I. 623.	—	I. 602.	I. 272.
I. 899.	I. 759.	—	I. 741.	I. 465.
I. 905.	I. 765.	—	I. 746.	I. 473.
III. 979.	II. 1463.	—	II. 1221.	I. 566.
III. 1022.	II. 1491.	—	II. 1241.	III. 597.
III. 1022.	II. 1493.	—	II. 1245.	III. 597.
III. 1155.	III. 97.	I. in Indice.	II. 1331.	IV. 96.
III. 1159.	III. 99.	—	II. 1332.	IV. 97.
III. 1159.	III. 99.	—	II. 1333.	IV. 97.
III. 1163.	III. 101.	—	II. 1333.	IV. 98.
III. 1163.	III. 101.	—	II. 1334.	IV. 99.
III. 1163.	III. 101.	—	II. 1334.	IV. 99.
III. 1163.	III. 101.	—	II. 1334.	IV. 100.
IV. 305.	III. 361.	—	II. 1524.	IV. 351.

A. C. 418.

A. C.	Concilium,	Papa.
418.	Africanum.	<i>Zosimo.</i>
419.	Africanum f. Carthagenſe.	<i>Bonifatio I.</i>
424.	Africanum.	<i>Coeleſtino I.</i>
484.	Africanus conuentus.	<i>Felice III.</i>
534.	Africanum, vid. Carthagin.	<i>Ioanne II.</i>
550.	Africanum.	<i>Vigilio.</i>
594.	Africanum.	<i>Gregorio I.</i>
646.	Africanum.	<i>Theodoro.</i>
1053.	Africanum.	<i>Leone IX.</i>
506.	Agathenſe.	<i>Symmacho.</i>
circa 515.	Agaunenſe.	<i>Hormirſda.</i>
888.	Agaunenſis conuentus.	<i>Stephano V.</i>
1366.	Agennenſe.	<i>Vrbano V.</i>
346.	Agrippinenſe, vid. Colonienſis.	<i>Iulio I.</i>
circa 1020.	Airiacenſe.	<i>Benedicto VIII.</i>
1213.	ad S. Albanum in Anglia.	<i>Innocentio III.</i>
1254.	Albienſe.	<i>Alexandro IV.</i>
[P] circa 235.	Alexandrinum.	<i>Pontiano.</i>
236.	Alexandrinum.	<i>Fabiano.</i>
263.	Alexandrinum. I. }	<i>Dionyſio.</i>
263.	Alexandrinum. II. }	<i>Marcello I.</i>
circa 308.	Alexandrinum.	<i>Sylveſtro I.</i>
315.	Alexandrinum I. }	<i>Sylveſtro I.</i>
319.	Alexandrinum II. }	<i>Sylveſtro I.</i>
321.	Alexandrina duo.	<i>Iulio I.</i>
circa 330. [al. 326.]	Alexandrinum.	<i>Liberio.</i>
339. [al. 340.]	Alexandrinum.	<i>Liberio.</i>
362.	Alexandrinum I. }	<i>Damaſo I.</i>
363.	Alexandrinum II. }	<i>Anaſtaſio I.</i>
363.	Alexandrinum conciliabulum.	<i>Anaſtaſio I.</i>
372.	Alexandrinus conuentus.	<i>Coeleſtino I.</i>
399.	Alexandrinum.	<i>Coeleſtino I.</i>
401.	Alexandrinum.	
430.	Alexandrinum.	
430. f. 431.	Alexandrinum.	
451. aut ſeq.	Alexandrinum. }	
457.	Alexandrinum conciliabulum. }	
475.	Alexandrinum conciliabulum.	<i>Simplicio.</i>
482.	Alexandrinum conciliabulum.	<i>Simplicio.</i>

Manfi.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
IV. 377.	III. 425.	—	II. 1576.	IV. 418.
IV. 439.	III. 459.	—	II. 1041.	—
IV. 477.	III. 497.	—	II. 1638.	IV. 511.
VII. 1142.	V. 249.	—	IV. 1127.	—
VIII. 840.	V. 931.	—	IV. 1784.	XI. 167.
IX. 149.	V. 1395.	—	—	—
X. 475. et <i>Suppl.</i> I. 499.	—	—	—	—
X. 762.	VI. 1141. 1591. in Ind.	—	—	—
XIX. 811. et <i>Suppl.</i> I. 1303.	—	—	—	—
<i>Suppl.</i> I. 386.	V. 519.	II. 995.	IV. 1381.	X. 370.
VIII. 531.	V. 689.	II. in Ind.	IV. 1557. 1827.	—
XVIII. 60.	XI. 579.	VI. 399.	IX. 400.	—
XXVI. 459. et <i>Suppl.</i> III. 607.	—	—	—	—
II. 1371. et <i>Suppl.</i> II. 179.	II. 640.	I. 631.	II. 615.	II. 695.
XIX. 387. et <i>Suppl.</i> I. 1245.	XI. 1125.	VI. 825.	IX. 842.	—
XXII. 897. et <i>Suppl.</i> II. 487.	—	—	—	—
XXIII. 829.	XIV. 151.	VII. 455.	XI. 720.	—
I. 754.	I. 647.	I. in Ind.	I. 1564.	—
I. 762.	—	—	I. 1564.	—
I. 1018.	I. 853.	—	I. 831.	—
I. 1018.	I. 853.	—	I. 832.	—
II. 407.	I. 1401.	I. in Ind.	—	—
II. 553.	I. 1521.	—	I. 1491. et 1494.	II. 85.
II. 557.	I. 1527.	—	I. 1493.	II. 87.
II. 559.	I. 1525.	I. 295. 310.	—	—
II. 1085. et <i>Suppt.</i> I. 146.	II. 419.	—	—	—
II. 1277.	II. 557.	I. 569.	II. 532.	II. 620.
III. 343. et <i>Suppl.</i> I. 194.	II. 937.	I. 729.	II. 97. 808.	III. 206.
III. 365.	II. 957.	I. 739.	II. 823.	III. 218.
III. 369.	—	—	—	—
III. 469.	II. 1049.	—	—	—
III. 973. et <i>Suppl.</i> I. 260.	II. 1459.	I. in Indice.	II. 1219.	III. 564.
III. 979.	—	—	—	—
IV. 551.	III. 557.	I. in Ind.	II. 1688.	IV. 675.
V. 461.	III. 557.	—	III. 1255.	—
VII. 870.	IV. 2071.	—	IV. 1007.	—
VII. 910.	IV. 2071. et V. 26.	—	IV. 1008.	—
VII. 1018.	V. 133. 279.	—	IV. 1151.	—
VII. 1023.	V. 279.	—	IV. 1152.	—

A. C.		Concilium.	Papa.
	484.	Alexandrinum conciliabulum. }	<i>Felice III.</i>
	485.	Alexandrinum. }	
	578.	Alexandrinum. }	<i>Pelagio II.</i>
	589.	Alexandrinum. }	<i>Honorio I.</i>
circa	630.	Alexandrinum conciliabulum.	<i>Honorio I.</i>
[E]	633.	Alexandrinum.	<i>Constantino.</i>
	709.	Alnenfe.	<i>Hadriano IV.</i>
	1158.	Alterfordiae synodus.	<i>Ioanne X.</i>
	916.	Altheimense.	<i>Ioanne XI.</i>
	931.	Altheimense.	<i>Leone III.</i>
	802.	Altinense.	<i>Marcello I.</i>
	304.	Alutinese.	<i>Damafo II.</i>
	1048.	Amalphantum.	<i>Nicolao II.</i>
	1059.	Amalphantum.	<i>Alexandro III.</i>
	1170.	ad S. Amantii Buxensis conuentus.	<i>Alexandro II.</i>
	1063.	Ambianensis synodus.	<i>Benedicto VII.</i>
	978.	Ambresbyrienfe.	<i>Alexandro III.</i>
	1160.	Anaginum.	<i>Coelestinio I.</i>
	431.	Anazarbicum.	<i>Sixto III.</i>
	435.	Anazarbicum.	<i>Syluestro I.</i>
circa	314.	Ancyranum.	<i>Liberio.</i>
	358.	Ancyranum conciliabulum Semi-Arianorum.	<i>Siricio.</i>
	391.	Ancyranum conciliabulum.	<i>Leone I.</i>
	453.	Andegauense.	<i>Bonifacio II.</i>
	530.	Andegauensis conuentus.	<i>Alexandro III.</i>
	1160.	Andegauense.	<i>Clemente IV.</i>
	1269.	Andegauense.	<i>Nicolao III.</i>
	1279.	Andegauense.	<i>Urbano V.</i>
	1365.	Andegauense.	<i>Nicolao V.</i>
	1448.	Andegauense seu Turonense.	<i>Pelagio II.</i>
	587.	Andelaënfe.	<i>Siricio.</i>
	[391.]	Angaritanum Nouatianorum.	<i>Dono.</i>
	677.	Anglicanum.	<i>Agathone.</i>
	679.	Anglicanum generale f. Hedtfeldenfe.	<i>Ioanne VI.</i>
circa	700.	Anglicanum incerti loci.	
			—
circa	708.	Anglicanum sub Ina rege.	<i>Stephano II.</i>
	755.	Anglicanum.	<i>Paulo I.</i>
	759.	Anglicana duo.	<i>Leone III.</i>
	797.	Anglicanum.	

Manf.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
VII. 1023.	V. 279.	—	IV. 1153.	—
VII. 1176.	V. 279.	—	IV. 1153.	—
IX. 918.	—	—	—	—
IX. 1021.	—	—	—	—
X. 604.	VI. 1441.	—	V. 1696.	—
X. 606. et <i>Suppl.</i> I. 475.	VI. 1440.	III. in Indice.	V. 1695.	XIV. 476.
XII. 187.	VIII. 127.	III. 1831.	VI. 1401.	XXI. 247.
XXI. 861.	—	—	—	—
XVIII. 325. et <i>Suppl.</i> I. 1105.	XI. 789.	—	—	—
XVIII. 359.	XI. 807.	—	—	—
XIII. 1099.	IX. 259.	IV. 965.	VII. 1187.	XX. 311.
I. 1270.	I. 973.	I. in Ind.	—	—
XIX. 631. et <i>Suppl.</i> I. 1280.	—	—	—	—
XIX. 919. et <i>Suppl.</i> I. 1341.	XII. 53.	VI. 1067.	IX. 1105.	XXV. 597.
XXII. 121.	XIII. 348.	VI. 2. p. 1625.	—	—
XIX. 1029.	—	—	—	—
XIX. 65.	XI. 967.	VI. 705.	IX. 724.	XXV. 199.
XXI. 1149. et <i>Suppl.</i> II. 531.	—	—	—	—
V. 1147.	IV. 499.	—	—	—
V. 1179.	IV. 523.	—	—	—
II. 513.	I. 1485. 1509.	I. 269.	I. 1456.	II. 43.
III. 265.	II. 857.	I. 707.	II. 789.	III. 186.
III. 699.	II. 1249.	—	II. 1041.	—
VII. 899.	V. 18.	II. 777.	IV. 1020.	IX. 442.
VIII. 729.	V. 824.	—	IV. 1828.	—
XXI. 1149. et <i>Suppl.</i> II. 531.	—	—	—	—
XXIV. 1.	XIV. 449.	VII. 647.	XI. 911.	—
—	XIV. 673.	VII. 815.	XI. 1104.	—
XXVI. 425.	XV. 791.	VII. 1771.	XI. 1939.	—
—	XIX. 75.	IX. 1341.	XIII. 1352.	—
IX. 968.	VI. 687.	—	V. 993.	XIII. 96.
III. 699.	II. 1249.	I. in Indice.	—	III. 156.
XI. 163.	VII. 587.	—	—	—
XI. 175.	VII. 597.	III. 1037.	—	—
XII. 158.	VIII. 105.	III. 1821.	VI. 1393.	XVII. 235.
—	—	—	—	XXI. 46.
XII. 187.	VIII. 120.	III. 1827.	—	—
XII. 535.	VIII. 423.	—	—	—
XII. 659.	VIII. 457.	—	—	—
XIII. 991.	IX. 175.	—	—	—

Hhh 2

A. C. 820.

	A. C.	Concilium.	Papa.
	820.	Anglicanum.	<i>Paschale I.</i>
	892.	Anglicanum.	<i>Formoso.</i>
[P]	969.	Anglicanum.	<i>Ioanne XIII.</i>
	1072.	Anglicanum.	<i>Alexandro II.</i>
	1074.	Anglicanum.	<i>Gregorio VII.</i>
1083.	[l. 1085.]	Anglicana quinque.	<i>Gregorio VII.</i>
	1093.	Anglicanus conuentus.	<i>Vrbano II.</i>
	1095.	Anglicanum.	<i>Vrbano II.</i>
	1167.	Anglicanum conciliabulum.	<i>Alexandro III.</i>
	1183.	Anglicana synodus.	<i>Lucio II.</i>
	1188.	Anglicanum.	<i>Clemente III.</i>
	1190.	Anglicanum.	<i>Clemente III.</i>
	1269.	Anglicanum.	<i>Sede vacante.</i>
	1271.	Anglicanum.	<i>Sede vacante.</i>
	1341.	Anglicanum.	<i>Benedicto XII.</i>
	1400.	Anglicanum.	
	1402.	Anglicanum.	<i>Bonifacio IX. aliis VIII.</i>
	1404.	Anglicanum.	
	1405.	Anglicanum. (Vide et Britannica.)	<i>Innocentio VII.</i>
	692.	Anglofaxonicum.	<i>Sergio I.</i>
	708.	Anglofaxonica duo.	<i>Sifinnio.</i>
	1130.	Anicienfe.	<i>Innocentio II.</i>
	1222.	Anicienfe.	<i>Honorio III.</i>
	990.	Anfanum.	<i>Ioanne XIV.</i>
	994.	Anfanum.	<i>Ioanne XV.</i>
	1025.	Anfanum.	<i>Ioanne XVIII.</i>
	1070.	Anfanum.	<i>Alexandro II.</i>
	1076.	Anfanum.	<i>Gregorio VII.</i>
	1100.	Anfanum.	<i>Paschale II.</i>
	1112.	Anfanum.	<i>Bonifacio IX. aliis VIII.</i>
	1299.	Anfanum.	<i>Paschale II.</i>
	1099.	ad pontem Anfillae.	<i>Coelestino III.</i>
	1197.	Antibarenfe.	<i>Apostolorum.</i>
	56.	Antiochenum.	<i>Cornelio.</i>
circa	253.	Antiochenum.	
	264.	Antiochenum I.	<i>Dionysio.</i>
268. et 269.		Antiochenum II. et III. }	
329.		Antiochenum (feu Nicomedienfe, concilia-
bulum Arianorum.	<i>Syluestro I.</i>

Manfi.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
XIV. 387.	IX. 611.	—	VII. 1519.	—
XVIII. 112.	XI. 613.	—	IX. 429.	XXIV. 618.
—	XI. 933.	VI. 675.	IX. 698.	XXV. 175.
XX. 7.	XII. 193.	VI. 1173.	IX. 1201.	XXV. 689.
XX. 439.	XII. 539.	VI. 1551.	X. 344.	XXVI. 566.
XX. 603.	XII. 677.	VI. 1614.	—	—
XX. 791.	XII. 811.	VI. 2. p. 1705.	—	—
XX. 919.	XII. 925.	VI. 2. p. 1741.	X. 597.	XXVI. 679.
XXI. 22.	XIII. 337.	VI. 2. p. 1619.	X. 1444.	XXVII. 350.
XXII. 485. et <i>Suppl.</i> II. 708.	—	—	—	—
XXII. 577.	XIII. 675.	VI. 2. p. 1901.	X. 1762.	XXVIII. 44.
XXII. 592. et <i>Suppl.</i> II. 747.	—	—	—	—
XXIV. 7. et <i>Suppl.</i> II. 1249.	—	—	—	—
XXIV. 31. et <i>Suppl.</i> III. 1.	—	—	—	—
XXV. 1149.	XV. 561.	—	—	—
XXVI. 917.	XV. 1077.	—	XI. 2082.	—
XXVI. 917.	XV. 1077.	—	XI. 2082.	—
XXVI. 917.	XV. 1077.	VII. 1925.	XI. 2082.	—
—	XV. 1077.	—	—	—
XII. 55.	VIII. 45.	—	—	—
XII. 176. 177.	VIII. 119.	—	—	—
XXI. 436.	XII. 1443.	VI. 2. p. 1181.	X. 971.	—
XXII. 1193. et <i>Suppl.</i> II. 913.	—	—	—	—
XIX. 99.	XI. 988.	—	—	—
XIX. 177. et <i>Suppl.</i> I. 1197.	XI. 1003.	—	—	—
XIX. 423.	XI. 1151.	VI. 839.	IX. 859.	—
XIX. 1077.	XII. 181.	VI. 1163.	IX. 1201.	—
XX. 481.	XII. 601.	VI. 1567.	X. 359.	—
XX. 1127.	XII. 1089.	VI. 2. p. 1861.	X. 726.	—
XXI. 77.	XII. 1185.	VI. 2. p. 1914.	X. 786.	—
XXIV. 1217. et <i>Suppl.</i> VI. 407.	—	—	—	—
XX. 974.	—	—	—	—
XXII. 706. et <i>Suppl.</i> II. 779.	—	—	—	—
I. 67.	I. 61.	I. in Indice.	I. 62.	—
I. 871.	I. 737.	—	I. 719.	—
I. 1031.	I. 863.	I. in Indice.	I. 843.	I. 543.
I. 1069.	I. 907. 917.	I. in Indice, et p. 195.	I. 893. 901.	I. 548.
II. 1085.	II. 419.	I. in Indice.	II. 87.	—

Hhh 3

A. C. 341.

A. C.	Concilium.	Papa.
341.	Antiochenum I.	<i>Iulio I.</i>
341.	Antiochenum II.	
344.	Antiochenum III. conciliabulum.	
355. et 357.	Antiochena duo.	<i>Liberio.</i>
360.	Antiochenum conciliabulum.	
[P] 361.	Antiochenum Anomoeorum.	
363.	Antiochenum.	<i>Damaso I.</i>
377.	Antiochenum.	
383.	Antiochenum.	
424.	Antiochenum.	<i>Felice I.</i>
431.	Antiochenum.	<i>Coelestino I.</i>
432.	Antiochenum.	<i>Coelestino I.</i>
435.	Antiochenum.	<i>Sixto III.</i>
440.	Antiochenum.	
circa 445.	Antiochenum.	
472. [al. 471.]	Antiochenum.	<i>Leone I.</i>
478. [al. 477.]	Antiochena duo.	
482.	Antiochena duo.	
485.	Antiochenum conciliabulum.	<i>Simplicio.</i>
512.	Antiochenum conciliabulum.	
circa 540.	Antiochenum.	
781.	Antiochenum.	<i>Felice II.</i>
1136.	Antiochenum.	<i>Symmacho.</i>
1142.	Antiochenum.	<i>Sylverio.</i>
1205.	Antiochenum.	<i>Hadriano I.</i>
367.	Antiochenum in Caria Arianorum.	<i>Innocentio II.</i>
378.	Antiochenum in Caria, Macedonianorum.	<i>Innocentio II.</i>
1212.	Apamiensis conuentus.	<i>Innocentio III.</i>
1365.	Aptense.	<i>Liberio.</i>
1112.	Aquense.	<i>Damaso I.</i>
1409.	Aquense.	<i>Innocentio III.</i>
1585.	Aquense in Prouincia.	<i>Vrbano V.</i>
1612.	Aquense.	<i>Paschale II.</i>
381.	Aquileiense.	<i>Alexandro V.</i>
553.	Aquileiense.	<i>Gregorio XIII.</i>
circa 558.	Aquileiense.	<i>Paulo V.</i>
698.	Aquileiense conciliabulum.	<i>Damaso I.</i>
1007.	Aquileiense.	<i>Vigilio.</i>
1015.	Aquileiense.	<i>Pelagio I.</i>
1181.	Aquileiense.	<i>Sergio I.</i>
		<i>Ioanne XVIII.</i>
		<i>Benedicto VIII.</i>
		<i>Alexandro III.</i>

Manfi.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
II. 1305. et <i>Suppl.</i> I. 166.	II. 583.	I. 589.	II. 89. 559.	II. 640.
II. 1361.	II. 623.	—	II. 89. 607.	II. 689.
III. 163. et <i>Suppl.</i> I. 178.	II. 633.	—	II. 90.	—
III. 231. 265. et <i>Suppl.</i> I. 188.	II. 825. 857.	I. in Indice.	—	—
III. 337.	II. 935.	I. in Indice.	II. 96. 807.	III. 204. 221.
III. 337. et <i>Suppl.</i> I. 192.	II. 935.	I. in Indice.	—	—
III. 369. et <i>Suppl.</i> I. 196.	II. 961.	I. 744.	II. 97. 825.	—
III. 486.	II. 1001. 1079.	—	II. 900. 908.	III. 315.
III. 651.	II. 1209.	—	—	—
IV. 475.	III. 497.	—	—	—
V. 461. 463. et <i>Suppl.</i> I. 313.	III. 1775.	—	—	—
V. 1159. et <i>Suppl.</i> I. 315.	IV. 505.	—	III. 1256. 1265.	VII. 12.
V. 1189. et <i>Suppl.</i> I. 319.	IV. 525.	—	—	—
V. 1201.	—	—	—	—
VI. 465.	IV. 725.	I. in Indice.	IV. 727.	—
VII. 999.	IV. 2074. et V. 119.	II. in Indice.	—	—
VII. 1018.	V. 133. et 277.	II. in Indice.	IV. 1151.	—
VII. 1023.	—	—	—	—
VII. 1165.	V. 271. et 277.	—	—	—
VIII. 347. et <i>Suppl.</i> I. 391.	V. 553.	—	IV. 1413.	—
IX. 767.	VI. 511.	—	V. 832.	—
XII. 900.	VIII. 593.	III. 2059.	—	—
XXI. 503.	XII. 1485.	VI. 2. p. 1199.	X. 1824.	XXVII. 150.
XXI. 577.	XII. 1335.	VI. 2. p. 1225.	—	—
XXII. 749. et <i>Suppl.</i> II. 787.	XIII. 781.	—	—	—
III. 397.	II. 987.	I. in Indice.	—	—
III. 503.	II. 1075.	I. in Indice.	—	—
XXII. 856. et <i>Suppl.</i> II. 817.	XIII. 841.	VI. 2. p. 2017.	XI. 80.	—
XXVI. 445.	XV. 809.	—	—	—
XXI. 73.	XII. 1181.	—	—	—
XXVI. 1123. et <i>Suppl.</i> III. 833.	—	—	—	—
—	XXI. 937.	X. 1515.	XV. 1119.	—
—	XXI. 1535.	XI. 57.	XV. 1629.	—
III. 599.	II. 1163. 1183.	I. 825. 835.	II. 978. 997.	III. 386.
IX. 659.	VI. 419.	III. in Indice.	V. 739.	XII. 437.
IX. 752.	VI. 497.	—	—	—
XII. 115.	VIII. 103.	III. in Indice.	VI. 1381.	XVII. 218.
XIX. 293. et <i>Suppl.</i> I. 1223.	—	—	—	—
XIX. 365. et <i>Suppl.</i> I. 1229.	—	—	—	—
XXII. 472. et <i>Suppl.</i> II. 705.	—	—	—	—

A. C. 1184.

A. C.	Concilium.
1184.	Aquileiense.
1216.	Aquileiense.
1281.	Aquileiense.
1307.	Aquileiense.
[P] 1408.	Aquileiense.
1596.	Aquileiense.
789.	Aquisgranense capitulare.
797.	Aquisgranensis conuentus. }
799.	Aquisgranense. }
802.	Aquisgranense. }
809.	Aquisgranense. }
816.	Aquisgranense I. }
817.	Aquisgranensis conuentus. }
818.	Aquisgranense. }
825.	Aquisgranense.
836.	Aquisgranense II. }
838.	Aquisgranensis conuentus. }
842.	Aquisgranense.
860.	Aquisgranensia duo. }
862.	Aquisgranense III. }
1000.	Aquisgranense.
1022.	Aquisgranense.
836.	Aquitanicus conuentus.
863.	Aquitanicum incerti loci.
247.	Arabicum.
1062.	Aragonense.
1408. et 1409.	Aragonense s. Perpinianense conciliabul.
1473.	Araundense.
441.	Arausicanum I.
529.	Arausicanum II.
1229.	Arausicanum.
1396.	Arbogense.
1135.	apud Ardeam.
1208.	Ardeatrinum in Sardinia.
1171.	Ardmachienfe.
314.	Arelatenfe I.
353.	Arelatenfe Arianorum.
452.	Arelatenfe dictum II. }
circa 455.	Arelatenfe dictum III. }

Papa.

Lucio III.
 Innocentio III.
 Martinò II.
 Clemente V.
 Gregorio XII.
 Clemente VIII.
 Hadriano I.

Leone III.

Stephano IV.

Paschale I.

Eugenio II.

Gregorio IV.

Nicolao I.

Sylvestro II.
 Benedicto VIII.

Gregorio IV.

Nicolao I.

Fabiano.

Alexandro II.

Gregorio XII.

Sixto IV.

Leone IV.

Felice IV.

Gregorio IX.

Bonifacio IX.

Innocentio II.

Innocentio III.

Alexandro III.

Sylvestro I.

Liberio.

Leone I.

Manli.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
XXII. 492.	XIII. 651.	VI. 2. p. 1883.	X. 1829.	—
XXII. 1036.	XIII. 1031.	—	—	—
XXIV. 427. et <i>Suppl.</i> III. 74.	—	—	—	—
XXV. 147. et <i>Suppl.</i> III. 279.	—	—	—	—
XXVI. 1085.	XV. 1103.	VII. 1949.	XI. 12012.	XXIX. 184.
—	XXI. 1367.	X. 1871.	XV. 1471.	XXXVI. 780.
XIII. 826.	IX. 5.	—	VII. 966.	—
XIII. 991.	—	—	—	—
XIII. 1033.	IX. 215.	IV. 929.	VII. 1151.	XX. 265.
XIII. 1102. et <i>Suppl.</i> I. 745.	IX. 265.	—	VII. 1863.	XX. 318.
XIV. 13.	IX. 277.	IV. in Indice.	VII. 1194.	—
XIV. 117.	IX. 399.	IV. 1055.	VII. 1307.	XX. 430.
XIV. 379. et <i>Suppl.</i> I. 789.	IX. 595.	IV. 1225.	VII. 1505.	XXI. 23.
XIV. 385.	IX. 609.	IV. in Indice.	VII. 1866.	—
XIV. 491. et <i>Suppl.</i> I. 833.	—	—	—	—
XIV. 671.	IX. 816.	IV. 1387.	VII. 1700.	XXI. 295.
XIV. 755. et <i>Suppl.</i> I. 891.	IX. 891.	—	—	—
XIV. 786.	IX. 917.	IV. in Indice.	VII. 1777.	XXI. 406.
XV. 547.	X. 139.	V. 501.	VIII. 696.	XXII. 675.
XV. 612.	X. 199.	V. 539.	VIII. 739.	XXII. 734.
—	XI. 1043.	—	—	—
XIX. 405.	XI. 1137.	VI. 833.	IX. 853.	XXV. 302.
XIV. 735.	IX. 885.	—	—	—
XV. 667.	X. 261.	—	VIII. 1936.	—
I. 787.	I. 669.	—	I. 650.	I. 338.
XIX. 1019.	XII. 133.	VII. 1135.	IX. 1173.	XXV. 664.
XXVI. 1097. et <i>Suppl.</i> III. 813.	XV. 1115.	—	IX. 2108.	XXIX. 186.
—	XIX. 381.	IX. 1501.	XIII. 1448.	XXXIV. 29.
V. 435.	IV. 700.	I. 1783.	III. 1446.	VII. 272.
VIII. 712.	V. 807.	II. 1097.	IV. 1666.	XI. 61.
XXIII. 205.	XIII. 1245.	VII. 183.	XL. 437.	—
XXVI. 807. et <i>Suppl.</i> III. 707.	—	—	—	—
XXI. 499. et <i>Suppl.</i> II. 425.	—	—	—	—
XXII. 756. et <i>Suppl.</i> II. 789.	—	—	—	—
XXII. 123.	XIII. 349.	VI. 2. p. 1627.	X. 1452.	—
II. 463.	I. 1445. 1486.	I. 259.	I. 1421. 1456.	II. 22.
III. 231. et <i>Suppl.</i> I. 187.	II. 823.	I. 697.	II. 770.	III. 163.
VII. 875.	V. 1.	II. 771.	IV. 1010. 1819.	IX. 428.
VII. 907.	V. 24.	II. 779.	IV. 1023.	IX. 447.

A. C.

Concilium.

1184. Aquileiense.
 1216. Aquileiense.
 1281. Aquileiense.
 1307. Aquileiense.
 1408. Aquileiense.
 1596. Aquileiense.
 789. Aquisgranense capitulare.

797. Aquisgranensis conuentus.

799. Aquisgranense.

802. Aquisgranense.

809. Aquisgranense.

816. Aquisgranense I.

817. Aquisgranensis

818. Aquisgranense

825. Aquisgranense

836. Aquisgranense

838. Aquisgranense

842. Aquisgranense

860. Aquisgranense

862. Aquisgranense

1000. Aquisgranense

1022. Aquisgranense

836. Aquisgranense

863. Aquisgranense

24. Aquisgranense

10. Aquisgranense

1408. Aquisgranense

Actinum.

Ponticum.

Atrebatensis.

Atrebatensis synodus.

Atrebatensis synodus.

Atrebatensis synodus duplex.

Atrebatensis synodus.

Atrebatensis synodus.

Atrebatensis synodus.

Atrebatensis synodus.

Atrebatensis synodus.

Papa.

ario.

alicio.

ne I.

io.

one.

III.

II.

io III.

IX.

IV.

IV.

IV.

IV.

IV.

IV.

IV.

IV.

IV.

IV.

IV.

IV.

IV.

IV.

IV.

IV.

IV.

IV.

IV.

IV.

IV.

IV.

IV.

IV.

IV.

IV.

IV.

IV.

IV.

IV.

IV.

IV.

IV.

IV.

IV.

IV.

IV.

IV.

IV.

IV.

IV.

IV.

IV.

	A. C.	Concilium.	Papa.
	[P] 463.	Arelatense.	Hilario.
circa	475.	Arelatense.	Simplicio.
	524.	Arelatense dictum IV.	Ioanne I.
	554.	Arelatense dictum V.	Vigilio.
	682.	Arelatense.	Agathone.
	813.	Arelatense dictum VI.	Leone III.
	1055.	Arelatense.	Victore II.
	1210.	Arelatense.	Innocentio III.
	1234.	Arelatense.	Gregorio IX.
	1246.	Arelatense.	Innocentio IV.
	1260.	Arelatense.	Alexandro IV.
	1275.	Arelatense.	Gregorio X.
	1282.	Arelatense s. Auenionense.	Martino II.
	1350.	Aretina synodus.	Clemente VI.
	1126.	Argentinenfis conuentus.	Honorio II.
	359.	Ariminenfe oecumenicum. }	Liberio.
	359.	Ariminenfe conciliabulum. }	Sixto III.
	435.	Armenum.	Clemente VI.
	1342.	Armenum.	Pelagio I.
circa	555.	Armoricum incerti loci.	Agapeto I.
	535.	Aruernense.	Vigilio.
	549.	Aruernense.	Pelagio II.
	588.	Aruernense.	Gregorio VI.
	1046.	Arulensis conuentus.	Hadriano IV.
	1157.	Arulensis conuentus.	Sede vacante.
	1292.	Aschaffenbursense.	Ioanne XXII.
	1328.	Aschaffenbursense.	Eugenio IV.
	1440.	Aschaffenbursense.	Paulo I.
	763.	Aschaimense.	Victore I.
circa	197.	Asiaticum s. Ephesinum. }	Fabiano.
circa	197.	Asiaticum s. Ponticum. }	Leone I.
	245.	Asiaticum.	Ioanne XVIII.
	447.	Asturicense.	Urbano II.
[P]	1025.	Atrebatensis synodus.	Urbano II.
	1096.	Atrebatensis synodus.	Urbano II.
	1097.	Atrebatensis synodus duplex.	Paschale II.
	1098.	Atrebatensis synodus.	Honorio II.
	1101.	Atrebatensis synodus.	Eugenio III.
	1128.	Atrebatense.	
	1152.	Atrebatense.	

Manfi.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
VII. 951.	V. 77.	—	IV. 1820.	—
VII. 1007.	V. 129.	II. 806.	IV. 1041.	—
VIII. 625.	V. 763.	II. 1069.	IV. 1622.	XI. 33.
IX. 702.	VI. 459.	III. 327.	V. 780.	XII. 497.
XI. 1046. et <i>Suppl.</i> I. 511.	—	—	—	—
XIV. 55.	IX. 319.	IV. 1001.	VII. 1231.	XX. 328.
XIX. 841. et <i>Suppl.</i> I. 139.	—	—	—	—
XXII. 816.	XIII. 817.	VI. 2. p. 1997.	XI. 1329.	—
XXIII. 336.	XIII. 1311.	—	XI. 2339.	—
XXIII. 731.	XIV. 109.	—	XI. 2348.	—
XXIII. 1002.	XIV. 239.	VII. 509.	XI. 2359.	—
XXIV. 147.	XIV. 553.	VII. 727.	XI. 2369.	—
XXIV. 437.	XIV. 754.	—	XI. 1174.	—
XXVI. 213.	—	—	—	—
XXI. 347. et <i>Suppl.</i> II. 383.	—	—	—	—
III. 293.	II. 893.	I. 711.	II. 94. 791.	III. 188.
III. 313.	II. 911.	I. 711.	II. 801.	III. 198.
V. 1179.	IV. 525.	—	III. 1283.	VII. 39.
XXV. 1185.	—	—	—	—
IX. 741.	VI. 491.	—	V. 1852.	—
VIII. 860.	V. 949.	II. 1180.	IV. 1803.	XI. 190.
IX. 142. et <i>Suppl.</i> I. 424.	V. 1389.	II. 1451.	V. 401. 1849.	XI. 650.
IX. 974.	VI. 691.	III. in Indice.	V. 996.	XIII. 100.
XIX. 613.	XI. 1305.	VI. 921.	IX. 943.	—
XXI. 857.	XIII. 61.	—	—	—
XXIV. 1082.	XIV. 1197.	VII. 1167.	XI. 1361.	XXVIII. 673.
XXV. 835. et <i>Suppl.</i> III. 429.	—	—	—	—
—	XIX. 21.	—	—	—
XII. 664.	—	—	—	—
I. 719.	I. 611. 619.	—	I. 598.	—
I. 715.	I. 607. 617.	—	I. 598. 602.	I. 264.
—	I. 669.	—	—	—
V. 490.	IV. 731.	I. in Indice.	—	—
XIX. 423.	XI. 1153.	VI. in Indice.	—	—
XX. 932.	—	—	—	—
XX. 942. et <i>Suppl.</i> II. 149.	XII. 941.	—	—	—
XX. 955.	XII. 955.	—	—	—
XX. 1146.	XII. 1095.	—	—	—
XXI. 371.	XII. 1387.	—	—	—
XXI. 769. et <i>Suppl.</i> II. 589.	—	—	—	—

A. C.	Concilium.
762.	Attiniacensis conuentus. }
[P] 765.	Attiniacensis conuentus. }
822.	Attiniacense.
835.	Attiniacensis conuentus.
865.	Attiniacensis conuentus.
870.	Attiniacense.
839.	Audomarense.
1099.	Audomarense.
1279.	Audomarense.
1060.	Auenionense.
1080.	Auenionense.
1209.	Auenionense. }
1210.	Auenionense. }
1270.	Auenionense.
1279.	Auenionense.
1282.	Auenionense.
1326.	Auenionense. }
1327.	Auenionense. }
1337.	Auenionense.
1397.	Auenionensis conuentus. }
1403.	Auenionense.
1457.	Auenionense.
1509.	Auenionense.
1594.	Auenionense.
952.	Augustanum.
1548.	Augustana synodus.
663. vel 670.	Augustodunense.
circa 1065.	Augustodunense.
1077.	Augustodunense.
1094.	Augustodunense s. Eduense.
511.	Aurelianense I.
533.	Aurelianense II.
538.	Aurelianense III.
541.	Aurelianense IV. }
549.	Aurelianense V. }
645.	Aurelianense.
766.	Aurelianensis conuentus.
1017.	Aurelianense.
1029.	Aurelianensis conuentus.
1129.	Aurelianense.

Papa.

Paulo I.
Paschale I.
Gregorio IV.
Nicolao I.
Hadriano II.
Gregorio IV.
Vrbano II.
Nicolao III.
Nicolao II.
Gregorio VII.
Innocentio III.
Clemente IV.
Nicolao III.
Martino II.
Ioanne XX.
Benedicto XII.
Bonifacio IX.
Callisto III.
Iulio II.
Clemente VIII.
Agapeto II.
Paulo III.
Adeodato.
Alexandro II.
Gregorio VII.
Vrbano II.
Symmacho IV.
Ioanne II.
Sylverio.
Vigilio.
Theodoro.
Paulo I.
Benedicto VIII.
Ioanne XVIII.
Honorio II.

Manfi.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
XII. 667. et <i>Suppl.</i> I. 621.	VIII. 459.	—	—	—
XII. 674. et <i>Suppl.</i> I. 621.	VIII. 461.	III. 2009.	VI. 1701.	XVII. 648.
XIV. 403. et <i>Suppl.</i> I. 825.	IX. 621.	IV. 1247.	VII. 1529.	XXI. 55.
XIV. 655.	IX. 809.	—	VII. 1694.	—
XV. 680. et <i>Suppl.</i> I. 993.	—	—	—	—
XVI. 562.	X. 1049.	V. 1217.	VIII. 1537.	XXIII. 782.
XIV. 772.	—	—	—	—
XX. 977. et <i>Suppl.</i> II. 175.	XII. 961.	VI. 2. p. 1761.	X. 618.	—
XXIV. 219.	XIV. 598.	—	XI. 1643.	—
XIX. 929.	XII. 61.	—	—	—
XX. 553.	XII. 647.	—	X. 390.	XXVI. 599.
XXII. 784. et <i>Suppl.</i> II. 809.	XIII. 795.	IV. 2. p. 1985.	XI. 41.	—
XXII. 808.	XIII. 811.	VI. 2. p. 1995.	XI. 53.	—
XXIV. 17.	XIV. 459.	VII. 655.	XI. 919.	—
XXIV. 230.	XIV. 615.	VII. 771.	XI. 1050.	—
XXIV. 437.	XIV. 755.	VII. 877.	XI. 1174.	—
XXV. 739.	XV. 279.	VII. 1491.	XI. 1717. et 2476.	—
XXV. 807. et <i>Suppl.</i> III. 407.	XV. 343.	VII. 1537.	XI. 1774.	XXIX. 117.
XXV. 1085.	XV. 511.	VII. 1619.	XI. 1850.	—
XXVI. 819.	—	—	—	—
XXVI. 967.	—	—	—	—
—	XIX. 183.	IX. 1387.	—	—
—	XIX. 539.	—	—	—
—	XXI. 1327.	X. 1835.	XV. 1434.	—
XVIII. 435.	XI. 865.	VI. 615.	IX. 635.	XXV. 91.
—	XIX. 1296.	IX. 2029.	XIV. 566.	XXXV. 122.
XI. 126. et <i>Suppl.</i> I. 497.	VII. 549.	III. 1013.	VI. 535. 1887.	XV. 497.
XIX. 1039.	XII. 149.	—	IX. 1183.	—
XX. 483. et <i>Suppl.</i> II. 25.	XII. 603.	—	VI. 1567.	X. 360.
XX. 794.	XII. 819.	VI. 2. p. 1711.	X. 499.	XXVI. 659.
VIII. 347.	V. 541.	II. 1008.	IV. 1403.	X. 399.
VIII. 836.	V. 926.	II. 1177.	IV. 1779.	XI. 160.
IX. 10.	V. 1273.	II. 1421.	V. 294.	XI. 617.
IX. 111.	V. 1363.	II. 1435.	V. 380.	XI. 633.
IX. 127.	V. 1375.	II. 1443.	V. 490. 1849.	—
X. 759. et <i>Suppl.</i> I. 478.	VI. 1589.	—	V. 1834.	XIV. 654.
XII. 676.	VIII. 463.	III. 2011.	VI. 1703.	XVII. 649.
XIX. 373.	XI. 1115.	VI. 821.	IX. 836.	XXV. 284.
XIX. 489.	XI. 1195.	VI. 843.	IX. 860.	—
XXI. 387.	XII. 1401.	VI. 2. p. 1147.	X. 939.	—

A. C. Concilium.

1278. Aurelianense.
 1294. Aurelianense.
 1479. Aurelianensis conuentus.
 1029. Aufcense.
 1068. Aufcense.
 1279. Aufcense.
 1301. Aufcense.
 1308. Aufcense.
 1330. Aufcense apud Marciacum.
 1028. Aufonense.
 1038. Aufonensis conuentus.
 1068. Aufonense.
 578. Autissiodorense.
 695. Autissiodorense.
 841. Autissiodorensis conuentus.

Papa.
Nicolao III.
Coelestino V.
Sixto IV.
Ioanne XIX.
Alexandro II.
Nicolao III.
Bonifacio VIII.
Clemente V.
Ioanne XX.
Ioanne XVIII.
Benedicto IX.
Alexandro II.
Pelagio II.
Sergio I.
Gregorio IV.

B.

Bacanceldense vid. Becanceldense.

394. Bagaiense Donatistarum conciliabulum.
 1300. Baiocensis synodus.
 1104. Balgenciacense.
 1151. Balgenciacense.
 1012. Bambergense.
 1058. Bambergensis synodus.
 circa 540. Barcinonense.
 599. Barcinonense.
 906. Barcinonense. }
 907. Barcinonense. }
 1009. Barcinonensis conuentus.
 1054. Barcinonensis conuentus.
 1058. Barcinonensis conuentus.
 1064. Barcinonense.
 1126. Barcinonensia concilia.
 1339. Barcinonense.
 1386. Barcinonensis conuentus.
 1094. Barense.
 1061. Basileense conciliabulum.
 1431. Basileense oecumenicum.

Siricio.
Bonifacio VIII.
Paschale II.
Eugenio III.
Sergio IV.
Nicolao II.
Vigilio.
Gregorio M.
Sergio III.
Ioanne XVIII.
Leone IX.
Nicolao II.
Alexandro II.
Honorio II.
Benedicto XII.
Vrbano VI.
Vrbano II.
Alexandro II.
Eugenio IV.

Manfi.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
XXIV. 210.	XIV. 595.	—	—	—
XXIV. 1118.	XIV. 1207.	—	—	—
—	XVII. 1371.	—	XII. 1433.	—
XIX. 491. et <i>Suppl.</i> I. 1253.	—	—	—	—
XIX. 1063.	XII. 165.	VI. 1157.	IX. 1195.	—
XXIV. 217.	XIV. 601.	VII. 763.	XI. 2375.	—
XXV. 81.	XIV. 1339.	VII. 1245.	XI. 1468.	—
XXV. 107.	XIV. 1385.	VII. 1281.	XI. 1500.	—
XXV. 887.	XV. 395.	—	XI. 1782.	—
XIX. 485.	XI. 1491.	—	—	—
XIX. 581.	XI. 1283.	VI. 917.	—	—
XIX. 1063.	XII. 175.	VI. in Indice.	—	—
IX. 911.	VI. 641.	III. 443.	V. 956.	XIII. 4.
XII. 107.	VIII. 95.	—	—	—
XIV. 786.	IX. 915.	IV. 1457.	VII. 1781.	—
III. 857.	II. 1381.	I. in Indice.	II. 1154.	III. 459.
XXV. 57.	XIV. 1317.	VII. 1223.	XI. 1447.	—
XX. 1184.	XII. 1115.	VI. 2. p. 1375.	X. 741.	—
XXI. 751.	XII. 1679.	VI. 2. p. 1319.	X. 1129.	—
XIX. 316.	XI. 1079.	VI. 793.	IX. 806. 1248.	XXV. 269.
XIX. 877.	—	—	—	—
IX. 109. et <i>Suppl.</i> I. 420.	V. 1360.	II. 1434.	V. 358.	XI. 615.
X. 482.	VI. 1339.	III. 537.	V. 1605.	XIV. 340.
XVIII. 253. et <i>Suppl.</i> I. 1101.	XI. 725.	VI. 499.	IX. 518.	—
XVIII. 257.	—	—	—	—
XIX. 295.	XI. 1059.	VI. 773.	IX. 1248.	—
XIX. 831.	XI. 1469.	VI. 1037.	IX. 1077.	—
XIX. 879.	XII. 38.	—	IX. 1259.	—
XIX. 1035.	XII. 145.	VI. 1143.	IX. 1180.	XXV. 669.
XXI. 341.	XII. 1358.	—	—	—
XXV. 1147.	XV. 559.	—	—	—
XXVI. 733.	XV. 969.	—	—	—
XX. 947. et <i>Suppl.</i> II. 161.	XII. 945.	VI. 2. p. 1753.	X. 611.	XXVI. 681.
XIX. 955. et <i>Suppl.</i> I. 1365.	XII. 113.	VI. 1117.	IX. 1155.	XXV. 637.
XXIX. 1. et <i>Suppl.</i> IV. 159.	XVII. 217.	VIII. 1103.	XI. 459.	XXX. 1.
				XXXI. 1.
				A. C. 1228.

A. C.		Concilium.
	1228.	Baslegiensis conuentus.
	973.	Bathonenſe.
	772.	Bauaricum ſ. Dingoluingenſe.
	694.	Becanceldenſe.
circa	798.	Becanceldenſe.
	1104.	Belgenciacenſe.
	845.	Bellouacenſe.
	1114.	Bellouacenſe.
	1119.	Bellouacenſe. }
	1124.	Bellouacenſe. }
	1161.	Bellouacenſe.
	1059.	Beneuentanum. }
	1061.	Beneuentanum. }
	1062.	Beneuentanum.
	1075.	Beneuentanum.
	1087.	Beneuentanum.
	1091.	Beneuentanum.
	1108.	Beneuentanum I. }
	1112.	Beneuentanum II. }
[P]	1117.	Beneuentanum III.
	1119.	Beneuentanum.
	1331.	Beneuentanum.
	1378.	Beneuentanum.
circa	850.	Benningdonenſe.
	1085.	Berbacenſis conuentus.
	697.	Berghamſtedenſe.
	907.	Bergomenſis ſynodus.
	1100.	Bertrandi villae conuentus.
	449.	Berytenſe.
	1041.	Befuntina ſynodus.
	1124.	Befuntinum.
	739.	Concil. in Bethboten Iacobitarum.
	1261.	Beuerlacenſe.
	1077.	Bifuldunenſe.
	356.	Biterrenſe Arianorum conciliabulum.
	1233.	Biterrenſe.
	1246.	Biterrenſe.
	1255.	Biterrenſe.
	1279.	Biterrenſe. }
	1280.	Biterrenſe. }

Papa.
<i>Gregorio IX.</i>
<i>Benedicto VI.</i>
<i>Hadriano I.</i>
<i>Sergio I.</i>
<i>Leone III.</i>
<i>Pafchale II.</i>
<i>Sergio II.</i>
<i>Pafchale II.</i>
<i>Calliſto II.</i>
<i>Alexandro III.</i>
<i>Nicolao II.</i>
<i>Alexandro II.</i>
<i>Gregorio VII.</i>
<i>Victore III.</i>
<i>Vrbano II.</i>
<i>Pafchale II.</i>
<i>Pafchale II.</i>
<i>Calliſto II.</i>
<i>Ioanne XXII.</i>
<i>Vrbano VI.</i>
<i>Leone IV.</i>
<i>Gregorio VII.</i>
<i>Sergio I.</i>
<i>Sergio III.</i>
<i>Pafchale II.</i>
<i>Leone I.</i>
<i>Benedicto IX.</i>
<i>Calliſto II.</i>
<i>Hadriano I.</i>
<i>Alexandro IV.</i>
<i>Gregorio VII.</i>
<i>Liberio.</i>
<i>Gregorio IX.</i>
<i>Innocentio IV.</i>
<i>Alexandro IV.</i>
<i>Nicolao III.</i>

Manfi.	Coleti.	Harduin.	Labbe	Beg.
XXIII. 163.	XIII. 1225.	—	XI. 414.	—
XIX. 45. et <i>Suppl. I.</i> 1175.	—	—	—	—
XII. 857.	VIII. 557.	III. 2029.	—	XVIII. 104.
XII. 87. et <i>Suppl. I.</i> 520.	VIII. 77.	III. 1805.	VI. 1356. 1359.	XVII. 179.
XIII. 1024. et <i>Suppl. I.</i> 739.	IX. 211.	IV. 925.	VII. 1148.	XX. 261.
XX. 1184.	—	—	—	—
XIV. 810.	IX. 954.	IV. 1473.	VII. 1811. 1826.	XXI. 454.
XXI. 121.	XII. 1209.	VI. 2. p. 1925.	X. 797.	XXVI. 798.
XXI. 259.	XII. 1311.	VI. 2. p. 1101.	X. 882.	—
XXI. 305.	XII. 1347.	—	X. 908.	—
XXI. 1155.	XIII. 287.	VI. 2. p. 1585.	X. 1406.	XXVII. 350.
XIX. 921. et <i>Suppl. I.</i> 1341.	XII. 53.	VI. 1067.	IX. 1105.	—
XIX. 935.	XII. 66.	VI. 1075.	—	—
XIX. 999.	XII. 115.	VI. 1117.	—	—
XX. 445.	XII. 583.	VI. 1553.	X. 1813.	—
XX. 639.	XII. 719.	VI. 2. p. 1625.	X. 418.	XXVI. 607.
XX. 738.	XII. 795.	VI. 2. p. 1695.	X. 483. 1822.	XXVI. 657.
XX. 1231.	XII. 1139.	VI. 2. p. 1889.	X. 757.	XXVI. 767.
XXI. 81. 87. et <i>Suppl. II.</i> 279.	XII. 1192.	VI. 2. p. 1921.	X. 792.	XXVI. 794.
XXI. 161.	XII. 1235.	VI. 2. p. 1939.	X. 812.	—
XXI. 257.	XII. 1309.	VI. 2. p. 1101.	X. 1835.	—
XXV. 939.	XV. 1387.	—	—	—
XXVI. 319.	XV. 1423.	—	—	—
XIV. 963.	IX. 1077.	V. 33.	VIII. 72.	XXI. 627.
XX. 605.	XII. 679.	—	—	—
XX. 111.	VIII. 99.	III. 1817.	VI. 1576.	XVII. 211.
XVIII. 259. et <i>Suppl. I.</i> 1104.	—	—	—	—
XX. 1127.	XII. 1089.	VI. 2. p. 1861.	—	—
VI. 449. et <i>Suppl. I.</i> 323.	IV. 739.	I. in Indice.	III. 1469. et IV. 637.	VII. 302.
XIX. 595. et <i>Suppl. I.</i> 1269.	—	—	—	—
XXI. 325. et <i>Suppl. II.</i> 373.	—	—	—	—
XIII. 857.	—	—	—	—
XXIII. 1073.	XIV. 303.	—	XI. 815.	—
XX. 491.	XII. 609.	—	—	—
III. 251. et <i>Suppl. I.</i> 1289.	II. 843.	I. 699.	II. 783.	III. 176.
XXIII. 270.	XIII. 1281.	—	XI. 452.	—
XXIII. 690.	XIV. 85.	VII. 405.	XI. 676.	—
XXIII. 870.	XIV. 191.	VII. 479.	XI. 753.	—
XXIV. 245.	XIV. 627.	VII. 763.	XI. 1061.	—
XXIV. 363.	XIV. 697.	VII. 835.	XI. 1124.	—

Vol. XII.

Kkk

A. C. 1299.

A. C.	Concilium.	Papa.
1299.	Biterrense.	Bonifacio VIII.
1310.	Biterrense.	Clemente V.
1351.	Biterrense.	Clemente VI.
454.	Bituricense.	Leone I.
472.	Bituricense.	Simplicio.
767.	Bituricense.	Paulo I.
842.	Bituricense.	Gregorio IV.
1031.	Bituricense.	Ioanne XVIII.
[1034.]	Bituricense.	Benedicto IX.
1123.	Bituricense.	Callisto II.
1145.	Bituricensis conuentus.	Eugenio III.
1213.	Bituricense. }	Innocentio III.
1214.	Bituricense. }	Innocentio III.
1215.	Bituricense.	Honorio III.
1225.	Bituricense.	Gregorio IX.
1228.	Bituricense. }	Hadriano V.
1239.	Bituricense. }	Nicolao III.
1276.	Bituricense.	Honorio IV.
1280.	Bituricense.	Sede vacante.
1286.	Bituricense.	Benedicto XII.
1315.	Bituricense.	Eugenio IV.
[P] 1337.	Bituricense.	Clemente VI.
1438.	Bituricense.	Gregorio XIII.
1528.	Bituricense.	Vrbano IV.
1584.	Bituricense.	Stephano VIII.
1263.	Bonarcadense.	Leone IV.
942.	Bonnenfe.	Vrbano IV.
855.	Bonoilense.	Ioanne XXII.
1264.	Bononiense in Gallia.	Fabiano.
1322.	Borgoliense.	Innocentio I.
circa 243.	Bostrenum.	Ioanne III.
412.	Bracarense I.	Adeodato.
563.	Bracarense II. }	Ioanne XII.
572.	Bracarense III. }	Clemente IV.
675.	Bracarense IV.	Sede vacante.
964.	Brandanfordiae.	Pelagio II.
1236.	Bremenfe.	Leone IX.
1292.	Bremenfe.	
580.	Brennacense.	
1050.	Briotnensis conuentus.	

Mausi.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
XXIV. 1213.	XIV. 1265.	VII. 1205.	XI. 1430.	—
XXV. 359.	XIV. 1526.	—	—	—
XXVI. 237.	XV. 691.	VII. 1685.	XI. 1918.	—
VII. 905.	V. 23.	—	IV. 1819.	—
VIII. 999.	V. 119.	—	IV. 1820.	—
XII. 678.	VIII. 465.	—	V. 1886.	—
XIV. 789.	IX. 919.	—	VII. 1874.	—
XIX. 507. et <i>Suppl. I.</i> 1255.	XI. 1206.	—	IX. 864.	—
XIX. 571. et <i>Suppl. I.</i> 1260.	—	—	—	XXV. 342.
XXI. 303.	XII. 1347.	—	—	—
XXI. 691.	XII. 1631.	VI. 2. p. 1293.	X. 1099.	—
XXII. 891. et <i>Suppl. II.</i> 847.	—	—	—	—
XXII. 932. et <i>Suppl. II.</i> 857.	—	—	—	—
XXII. 593.	XIII. 901.	VI. 2. p. 2051.	XI. 2333.	—
XXII. 1214. et <i>Suppl. II.</i> 921.	XIII. 1091.	VII. 133.	XI. 91.	—
XXIII. 192.	XIII. 1233.	VII. 173.	XI. 425.	—
XXIII. 520. et <i>Suppl. II.</i> 1067.	—	—	—	—
XXIV. 165.	XIV. 571.	VII. 741.	XI. 1017.	—
XXIV. 365.	XIV. 699.	—	—	—
—	XIV. 879.	VII. 949.	XI. 1246. et 2521.	—
XXV. 551. et <i>Suppl. III.</i> 395.	—	—	—	—
XXV. 1059. et <i>Suppl. III.</i> 435.	XV. 491.	VII. 1607.	XI. 2522.	—
XXXI. 283.	XVII. 1365.	VIII. 1949.	XII. 1429.	XXX. 909.
—	XIX. 1141.	—	XIV. 426.	—
—	XXI. 873.	X. 1457.	XV. 1067.	—
XXIII. 1116.	—	—	—	—
XVIII. 394.	XI. 834.	VI. in Ind.	IX. 1237.	—
XV. 21.	IX. 1597.	—	—	—
XXIII. 122.	XIV. 323.	VII. 559.	XI. 829.	—
XXV. 689.	XV. 235.	—	—	—
I. 787.	I. 669.	I. in Indice.	I. 651.	—
IV. 287.	III. 345.	I. 1190.	II. 1508.	—
IX. 773.	VI. 515.	III. 347.	V. 836.	XII. 567.
IX. 835.	VI. 575.	III. 383.	V. 894.	XII. 656.
XI. 184.	VII. 577.	III. 1031.	VI. 561.	XV. 536.
XVIII. 475.	XI. 889.	VI. 635.	IX. 675.	XXV. 122.
—	XIV. 353.	—	—	—
XXIV. 1093.	XIV. 1197.	—	—	—
IX. 930.	VI. 655.	III. 449.	V. 965.	XIII. 53.
XIX. 773.	XI. 1430.	VI. 1017.	IX. 1054.	—

Kkk 2

A. C. 1216.

A. C.	Concilium.	Papa.
1216.	Bristolienſe.	<i>Honorio III.</i>
449.	Britannicum.	<i>Leone I.</i>
512.	Britannicum.	<i>Symmacho.</i>
519.	Britannicum.	<i>Hormisda.</i>
circa 712.	Britannicum.	<i>Conſantino.</i>
1261.	Britannica duo <i>vid.</i> Anglicum.	
1079.	Britannicum, in minore Britannia, i. e. Aremoricum.	
1094.	Briuatienſe.	<i>Gregorio VII.</i>
1080.	Brixienſe conciliabulum.	<i>Vrbano II.</i>
1279.	Budienſe.	<i>Gregorio VII.</i>
943.	Bundenſe.	<i>Nicolao III.</i>
385.	Burdegalenſe.	<i>Marino II.</i>
1068.	Burdegalenſe.	<i>Siricio.</i>
1078.	Burdegalenſe. }	<i>Alexandro II.</i>
1079.	Burdegalenſe. }	<i>Gregorio VII.</i>
1080.	Burdegalenſe.	<i>Gregorio VII.</i>
1093.	Burdegalenſe. }	<i>Vrbano II.</i>
1098.	Burdegalenſe. }	
1255.	Burdegalenſe. }	<i>Alexandro IV.</i>
1260.	Burdegalenſe. }	
1262.	Burdegalenſe.	<i>Vrbano IV.</i>
1583.	Burdegalenſe.	<i>Gregorio XIII.</i>
1624.	Burdegalenſe.	<i>Vrbano VIII.</i>
1080.	Burgienſe.	<i>Gregorio VII.</i>
[P] 1136.	Burgienſe.	<i>Innocentio II.</i>
1155.	Burguliienſe.	<i>Hadriano IV.</i>
955.	Burgundicum incerti loci.	<i>Agapeto II.</i>
1170.	Buxienſis conuentus.	<i>Alexandro III.</i>
circa 504.	Byzacenum.	<i>Symmacho.</i>
541.	Byzacenum.	<i>Vigilio.</i>
602.	Byzacenum.	<i>Gregorio M.</i>
646.	Byzacenum.	<i>Theodoro.</i>

C.

393.	Cabarfuffitanum.	<i>Siricio.</i>
470.	Cabilonenſe.	<i>Simplicio.</i>
579.	Cabilonenſe. }	
589.	Cabilonenſis conuentus. }	<i>Pelagio II.</i>

Manfi.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
XXII. 1085. et <i>Suppl.</i> II. 865. VI. 507.	— IV. 747. V. 555.	— I. in Indice. —	— III. 1474. —	— VII. 310. X. 414.
VIII. 579. et <i>Suppl.</i> I. 404. XII. 210.	V. 729. VIII. 151.	— III. 1847.	IV. 1590. VI. 1421.	X. 622. —
XX. 527.	XII. 632.	VI. 1587.	X. 380.	XXVI. 591.
XX. 798.	XII. 819.	VI. 2. p. 1709.	X. 499.	—
XX. 547.	XII. 645.	VI. 1595.	X. 389.	XXVI. 1598.
XXIV. 269.	XIV. 637.	VII. 789.	XI. 1071.	—
XVIII. 398.	XI. 837.	—	IX. 1237.	—
III. 677.	II. 1231.	I. 859.	II. 1034.	III. 447.
XIX. 1067.	XII. 169.	—	—	—
XX. 506.	XII. 617.	—	—	—
XX. 527.	XII. 632.	VI. 1587.	X. 381.	—
XX. 551. et <i>Suppl.</i> II. 51.	—	—	—	—
XX. 786. et <i>Suppl.</i> II. 125.	—	—	—	—
XX. 955.	XII. 953.	VI. 2. p. 1757.	X. 614.	—
XXIII. 855.	XIV. 173.	VII. 476.	XI. 738.	—
XXIII. 1045. et II. 1237.	—	—	—	—
XXIII. 1110.	XIV. 313.	VII. 559.	XI. 822.	—
—	XXI. 745.	X. 1333.	XV. 944.	—
—	XXI. 1539.	XI. 59.	XV. 1632.	—
XX. 573.	XII. 665.	VI. 1605.	X. 1815.	—
XXI. 503.	XII. 1485.	VI. 2. in Indice.	—	—
XXI. 833. et <i>Suppl.</i> II. 495.	—	—	—	—
XVIII. 445.	XI. 869.	VI. 619.	—	—
XXII. 121.	XIII. 348.	—	X. 1451.	—
IX. 111.	V. 517.	I. 969.	IV. 1378.	X. 368.
—	V. 1362.	II. in Indice.	V. 380.	XI. 616.
X. 493.	VI. 1347.	—	V. 1612.	XIV. 350.
X. 763.	VI. 1441. 1591.	—	V. 1697. 1835.	XIV. 656.
III. 845.	II. 1373.	I. in Indice.	—	—
VII. 978.	V. 117.	—	IV. 1820.	—
IX. 579.	VI. 649.	III. 447.	V. 963.	XIII. 52.
—	VI. 723.	—	V. 1025.	—

A. C.	Concilium.	Papa.
	594. Cabilonenſe. }	<i>Gregorio M.</i>
	603. Cabilonenſe. }	<i>Martino I.</i>
circa	650. Cabilonenſe I.	<i>Laone III.</i>
	815. Cabilonenſe II.	<i>Gregorio IV.</i>
	839. Cabilonenſis conuentus.	<i>Ioanne VIII.</i>
	873. Cabilonenſe. }	
	875. Cabilonenſis conuentus. }	
	886. Cabilonenſe. }	<i>Stephano V.</i>
	887. Cabilonenſe. }	<i>Formoſo.</i>
	894. Cabilonenſe.	<i>Ioanne X.</i>
	915. Cabilonenſe.	<i>Viſtore II.</i>
	1056. Cabilonenſe.	
	1063. Cabilonenſe. }	<i>Alexandro II.</i>
	1072. Cabilonenſe. }	
	1073. Cabilonenſe.	<i>Gregorio VII.</i>
	1060. Cadomenſis ſynodus.	<i>Nicolao II.</i>
	1173. Cadomenſe.	<i>Alexandro III.</i>
	1181. Cadomenſe.	<i>Lucio III.</i>
	1063. in Cadurcis.	<i>Alexandro II.</i>
	1381. Caſarauguſtanum I.	<i>Damaſo I.</i>
[P]	1592. Caſarauguſtanum II.	<i>Gregorio M.</i>
	1691. Caſarauguſtan. III.	<i>Sergio I.</i>
	1318. Caſarauguſtanum.	<i>Ioanne XXII.</i>
	[314.] Caſarienſe in Ponto.	<i>Sylveſtro I.</i>
	358. Caſarienſe in Ponto.	<i>Liberio.</i>
	326. Caſarienſe in Palaſtina.	<i>Sylveſtro I.</i>
circa	370. Caſarienſe Cappadociae.	<i>Damaſo I.</i>
	371. Caſarienſe Cappadociae.	<i>Damaſo I.</i>
	1042. Caſenatenſe.	<i>Benediſto IX.</i>
	1239. Cairi ſynodus Iacobitarum.	<i>Gregorio IX.</i>
	451. Calchedonenſe generale IV.	<i>Leone I.</i>
	787. Calchutenſe.	<i>Hadriano I.</i>
	Calenſe, vide Kalenſe.	
	1420. Califchientſis ſynodus.	<i>Martino III. vulgo V.</i>
	1119. Calliſti II. Papae concilia.	
	978. Calnenſe.	<i>Benediſto VII.</i>
circa	465. Cambrium.	<i>Hilario, ſ. Hilario.</i>
	1383. Cameracenſe.	<i>Vrbano VI.</i>
	1568. Cameracenſe.	<i>Pio IV.</i>
	1586. Cameracenſe.	<i>Sixto V.</i>

Manfi.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
X. 475.	VI. 1333.	III. in Indice.	V. 1854.	XIV. 350.
X. 493.	VI. 1349.	III. 541.	V. 1612.	—
X. 1189. et <i>Suppl.</i> I. 486.	VII. 395.	III. 947.	VI. 385.	XV. 289.
XIV. 91.	IX. 357.	IV. 1029.	VII. 1270.	XX. 388.
XIV. 767.	IX. 899.	IV. in Indice.	VII. 1770.	XXI. 398.
XVII. 274.	XI. 247.	VI. 137.	IX. 251.	XXIV. 385.
XVII. 299.	XI. 271.	VI. 159.	IX. 275.	—
XVIII. 51.	XI. 573.	VI. 395.	—	—
XVIII. 51.	—	—	—	—
XVIII. 127.	XI. 625.	VI. 433.	IX. 437.	XXIV. 570.
XVIII. 325.	XI. 789.	VI. 559.	IX. 578.	XXV. 18.
XIX. 843.	XII. 9.	—	—	—
XIX. 1025.	XII. 239.	VI. 1139.	IX. 1177.	—
XX. 49.	XII. 121.	—	—	—
XX. 391.	XII. 573.	V. 1515.	X. 1811.	—
XIX. 937.	XII. 67.	—	—	—
XXII. 141.	XIII. 359.	—	—	—
XXII. 484.	XIII. 645.	—	—	—
XIX. 1029.	—	—	—	—
III. 633.	II. 1195.	I. 805.	II. 1009.	III. 413.
X. 471.	VI. 1331.	III. 533.	V. 1600.	XIV. 332.
XII. 42.	VIII. 31.	III. 1779.	VI. 1311.	XVIII. 108.
XXV. 637.	XV. 207.	—	—	—
II. 539.	I. 1520.	—	I. 1490.	—
III. 291.	II. 891.	—	—	—
I. 709.	II. 447.	—	II. 85.	—
III. 453.	II. 1039.	—	II. 99.	—
III. 453. et <i>Suppl.</i> I. 233.	—	—	—	—
XIX. 597.	XI. 1293.	VI. 919.	IX. 941.	—
XXIII. 506.	—	—	—	—
VI. 529. VII. 1.	IV. 761.	II. 1.	IV. 1003. 1006.	VIII. 1. IX. 1.
XII. 937.	VIII. 631.	III. 2071.	IX. 787.	XVIII. 224.
XXVIII. 1029.	XVII. 67.	VIII. 991.	XII. 343.	—
XXI. 228.	XII. 1283.	VI. 2. p. 1999.	—	—
XIX. 63.	XI. 967.	VI. 703.	IX. 724.	XXV. 199.
VII. 957.	V. 85.	—	IV. 1059.	IX. 498.
XXVI. 723. et <i>Suppl.</i> III. 6665.	—	—	—	—
—	XX. 1391.	X. 571.	XV. 147.	—
—	XXI. 1227.	IX. 2153.	—	—

A. C. 1238.

A. C.	Concilium.	Papa.
1238.	Campinacense.	Gregorio IX.
617.	Cantianum.	Bonifacio V.
605.	Cantuariense.	Sabiniano.
685.	Cantuariense.	Ioanne V.
820.	Cantuariense.	Paschale I.
1189.	Cantuariense.	Clemente III.
1193.	Cantuariense.	Coelestino III.
1221.	Cantuariense.	Honorio III.
1236.	Cantuariense.	Gregorio IX.
1269.	Cantuariense.	Sede vacante.
1281.	Cantuariense.	Martino IV.
1286.	Cantuariense.	Honorio IV.
1300.	Cantuariense.	Bonifacio VIII.
1310.	Cantuariense. }	Clemente V.
1311.	Cantuariense. }	Benedicto XII.
[P] 1341.	Cantuariense.	Bonifacio IX.
1399.	Cantuariense.	Sede vacante.
1415.	Cantuariense.	Martino V.
1419.	Cantuariense. }	Eugenio IV.
1421.	Cantuariense. }	Pio II.
1439.	Cantuariense.	Ioanne VIII.
1463.	Cantuariense.	Paschale II.
868.	Caphartutae Jacobitarum.	Siricio.
1108.	apud Capi-Castellum synodus.	Victore III.
389.	Capuanum.	Paschale II.
1087.	Capuanum.	Gelasio II.
1110.	Capuanum.	Liberio.
1118.	Capuanum.	Ioanne X.
circa 366.	Caricum conciliabulum.	Gregorio IV.
926.	Carilocense.	Leone IV.
837.	Carisiacensis conuentus.	Benedicto III.
849.	Carisiacense I. }	Hadriano II.
853.	Carisiacense II. }	Bonifacio V.
857.	Carisiacense.	Leone IV.
868.	Carisiacensis conuentus.	Callisto II.
619.	Carnense Armenorum.	Eugenio III.
849.	Carnotensis conuentus.	Felice IV.
1124.	Carnotense.	
1146.	Carnotense.	
527.	Carpentoratense.	

Manli.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
XXIII. 485.	XIII. 1425.	VII. 315.	XI. 556.	—
X. 555.	VI. 1401.	III. in Indice.	V. 1662.	XIV. 353.
X. 497. et <i>Suppl. I.</i> 464.	VI. 1351.	—	V. 1614.	XIV. 335.
XI. 1096.	VII. 1497.	—	VI. 1874.	—
XIV. 387.	IX. 611.	—	VII. 1519.	—
XXII. 582. et <i>Suppl. II.</i> 745.	—	—	—	—
XXII. 651.	—	—	—	—
XXII. 1147.	—	—	—	—
XXIII. 416.	XIII. 1371.	VII. 265.	XI. 593.	—
XXIV. 9. et <i>Suppl. II.</i> 1251.	—	—	—	—
XXIV. 423. et <i>Suppl. III.</i> 71.	—	—	—	—
XXIV. 647.	XIV. 1534.	VII. 1065.	—	—
XXV. 87. et <i>Suppl. III.</i> 257.	—	—	—	—
XXV. 355. et <i>Suppl. III.</i> 341.	—	—	—	—
XXV. 435.	—	—	—	—
XXV. 1149.	XV. 561.	—	XI. 1873.	—
XXVI. 917.	XV. 1075.	VII. 1925.	XI. 2081.	—
XXVII. 511. et <i>Suppl. III.</i> 1251.	—	—	—	—
—	XVII. 72.	—	—	—
XXVIII. 1033.	—	—	—	—
—	XIX. 1.	—	XIII. 1282.	—
—	XIX. 271.	—	XIII. 1439.	—
—	—	—	—	—
XV. 895.	—	—	—	—
XX. 1231.	XII. 1139.	—	—	—
III. 684.	II. 1237.	I. in Indice.	II. 1039.	III. 454.
XX. 638.	XII. 707.	VI. 2. p. 1625.	X. 418.	XXVI. 607.
XXI. 15. et <i>Suppl. II.</i> 269.	XII. 1155.	—	—	—
XXI. 175.	XII. 1247.	VI. 2. p. 1947.	X. 823.	XXVII. 15.
III. 379.	II. 987.	—	II. 839.	III. 234.
XVIII. 347.	XI. 797.	VI. 563.	IX. 582.	XXV. 21.
XIV. 738. et <i>Suppl. I.</i> 875.	IX. 887.	—	—	—
XIV. 919.	IX. 1053.	V. 17.	VIII. 55.	XXI. 601.
XIV. 995.	IX. 1111.	V. 57.	VIII. 98. 1935.	—
XV. 126. et <i>Suppl. I.</i> 947.	IX. 1263.	V. 115.	VIII. 246.	XXII. 25.
XV. 862.	X. 447.	V. 731.	VIII. 1939.	XXII. 613.
X. 572.	VI. 1417.	—	—	—
XIV. 919.	IX. 1053.	V. 17.	VIII. 1928.	—
XXI. 305.	XII. 1347.	—	X. 908.	—
XXI. 697.	XII. 1637.	VI. 2. p. 1295.	X. 1102.	XXVII. 182.
VIII. 708. et <i>Suppl. I.</i> 412.	V. 805.	I. 1095.	IV. 1363.	—

A. C.		Concilium.	Papa.
1110.	Carthagenſe.		<i>Pafchale II.</i>
252.	Carthagenſe I. }		<i>Cornelio.</i>
253.	Carthagenſe II. }		<i>Stephano I.</i>
256.	Carthagenſia tria de baptiſmo.		
306.	Carthagenſe L. <i>conciliabulum.</i> }		<i>Marcello I.</i>
308.	Carthagenſe II. }		<i>Sylveſtro I.</i>
333.	Carthagenſe.		<i>Iulio I.</i>
348.	Carthagenſe dictum I.		
389.	Carthagenſe.		
390.	Carthagenſe dictum II.		
393.	Carthagenſe conciliabulum. }		<i>Siricio.</i>
394.	Carthagenſe.		
[P] 397.	Carthagenſe dictum III.		<i>Anaſtaſio I.</i>
398.	Carthagenſe dictum IV. }		
398.	Carthagenſe dictum V. }		
411.	Carthagenſis collatio.		
412.	Carthagenſe contra Pelagianos I. }		<i>Innocentio I.</i>
416.	Carthagenſe contra Pelagianos II. }		
417.	Carthagenſe contra Pelagianos.		<i>Zofimo.</i>
419.	Carthagenſe dictum VI.		
419.	Carthagenſe dictum VII. ſeu ſeſſio ſe-		<i>Boniſacio I.</i>
	cunda ſexti.		
circa 420.	Carthagenſe XIX.		<i>Boniſacio I.</i>
421.	Carthagenſe.		<i>Boniſacio I.</i>
426.	Carthagenſe.		<i>Coeleſtino I.</i>
525.	Carthagenſe.		<i>Ioanne I.</i>
534.	Carthagenſe.		<i>Agapeto I.</i>
646.	Carthagenſe.		<i>Theodoro.</i>
[P] 1172.	Caffilienſe.		<i>Alexandro III.</i>
933.	Caſtelli Theodorici.		<i>Ioanne XI.</i>
1231.	Caſtri Gonterii.		<i>Gregorio IX.</i>
1253.	Ibidem.		<i>Innocentio IV.</i>
1268.	Ibidem.		<i>Clemente IV.</i>
1336.	Ibidem.		<i>Benedicto XII.</i>
1115.	Caſtri Radulphi.		<i>Pafchale II.</i>
893.	Catalaunenſis ſynodus.		<i>Formoſo.</i>
1085.	Catalaunenſe.		<i>Gregorio VII.</i>
1113.	Catalaunenſis ſynodus. }		<i>Pafchale II.</i>
1115.	Catalaunenſe.		

Manf.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
XXI. 13.	XII. 1155.	—	—	—
I. 864.	I. 731. 737.	I. in Indice.	I. 713. 719.	I. 424.
I. 867.	I. 733.	I. 133.	I. 715.	I. 427.
I. 921. 925. 951.	I. 779. 783.	I. 154.	I. 761. 763.	I. 449. 498.
	805. 817.		786. 798.	508.
II. 409.	I. 1401.	I. in Indice.	I. 1378.	I. 671.
II. 409.	I. 1403.	I. in Ind. ad ann. 312.	I. 1379.	I. 672.
II. 1121.	II. 447.	—	—	—
III. 143.	II. 749. 753.	I. 683.	II. 713. 1821.	III. 101.
III. 685. et <i>Suppl.</i> I. 252.	II. 1239.	I. in Indice.	—	—
III. 691.	II. 1243. 1389.	I. 950.	II. 1158. 1827.	III. 465.
III. 843.	—	—	—	—
III. 853.	II. 1379.	I. 881.	—	—
III. 867. et <i>Suppl.</i> I. 254.	II. 1397. 1415.	I. 397.	II. 1165. 1884.	III. 481.
III. 875.	II. 1433.	I. 975.	II. 1196.	III. 552.
III. 945.	II. 1453.	I. 985.	II. 1215.	III. 557.
IV. 7.	III. 107.	I. 1043.	II. 1335.	IV. 101.
IV. 289.	III. 347.	I. 1201.	II. 1510.	IV. 357.
IV. 321.	III. 375.	I. 1214.	II. 1533.	—
IV. 373.	III. 421.	I. in Indice.	—	—
IV. 401. et <i>Suppl.</i> I. 302.	III. 441.	I. 1241.	II. 1589.	IV. 443.
IV. 435.	III. 459.	I. in Indice.	II. 1603.	IV. 465.
IV. 443.	III. 463.	I. in Indice.	II. 1605.	—
IV. 448.	—	—	—	—
IV. 517.	III. 533.	—	—	—
VIII. 635.	V. 771.	II. 1071.	IV. 1628.	—
VIII. 841.	V. 931.	—	IV. 1785.	—
X. 763.	VI. 1441. 1591.	—	V. 1698. 1836.	XIV. 656.
XX. 132.	XIII. 349.	VI. 2. p. 1627.	X. 1453.	XXVII. 387.
XVIII. 374.	XI. 817.	VI. 573.	IX. 592.	—
XXIII. 224.	XIII. 1261.	VII. 191.	XI. 438.	—
XXIII. 819.	XIV. 145.	VII. 547.	XI. 715.	—
XXIII. 1264.	XIV. 447.	VII. 645.	XI. 909.	—
XXV. 1069.	XV. 499.	VII. 1613.	XI. 1842.	—
XXI. 129.	XII. 1219.	—	—	—
XVIII. 125. et <i>Suppl.</i> I. 177.	—	—	—	—
XX. 591.	—	—	—	—
XXI. 87.	—	—	—	—
XXI. 135. et <i>Suppl.</i> II. 307.	XII. 1221.	VI. 2. p. 1929.	X. 842.	—

L 11 2

A. C. 1128.

A. C.	Concilium.	Papa.
1128.	Catalaunense.	<i>Honorio II.</i>
394.	Cauernenſe conciliabulum.	<i>Siricio.</i>
447.	Celenenſe in Gallæcia.	<i>Leone I.</i>
816.	Celichytenſe.	<i>Stephano IV.</i>
516.	Cenomanenſe.	<i>Hormisda.</i>
839.	Cenomanenſe.	<i>Gregorio IV.</i>
8166.	Cenomanenſis conuentus.	<i>Alexandro III.</i>
1188.	Cenomanenſis conuentus.	<i>Clemente III.</i>
1237.	Cenomanenſe.	<i>Gregorio IX.</i>
451.	Chalcedonenſe generale IV.	<i>Leone I.</i>
619.	Charnenſe.	<i>Bonifacio V.</i>
1167.	Chinonenſis conuentus.	<i>Alexandro III.</i>
1157.	Ciceſtrenſe.	<i>Hadriano IV.</i>
1289.	Ciceſtrenſe.	<i>Nicolao IV.</i>
1292.	Ciceſtrenſe.	<i>Sede vacante.</i>
423.	Cilicium.	<i>Coeleſtino III.</i>
303.	Cirtenſe.	<i>Marcellino.</i>
[P] 412.	Cirtenſe conciliabulum.	<i>Innocentio I.</i>
1164.	Clarendonenſe conciliabulum.	<i>Alexandro III.</i>
1077.	Claromontanum.	<i>Gregorio VII.</i>
1095.	Claromontanum.	<i>Vrbano II.</i>
1110.	Claromontanum.	<i>Pafchale II.</i>
1124.	Claromontanum.	<i>Calliſto II.</i>
1130.	Claromontanum.	<i>Innocentio II.</i>
1268.	Claromontana ſynodus.	<i>Vrbano IV.</i>
1162.	Cleonadenſe.	<i>Alexandro III.</i>
628.	Clippiacenſe. }	<i>Honorio I.</i>
636.	Clippiacenſe. }	<i>Vitaliano.</i>
659.	Clippiacenſis conuentus.	<i>Zacharia.</i>
742.	Cloueshouienſe. }	<i>Leone III.</i>
747.	Cloueshouienſe. }	<i>Pafchale I.</i>
800.	Cloueshouienſe. }	<i>Eugenio II.</i>
803.	Cloueshouienſe. }	<i>Hadriano I.</i>
822.	Cloueshouienſe.	<i>Hadriano II.</i>
824.	Cloueshouienſe.	<i>Ioanne VIII.</i>
782.	Colonienſe.	<i>Ioanne VIII.</i>
870.	Colonienſe.	<i>Stephano V.</i>
873.	Colonienſe.	
877.	Colonienſe.	
887.	Colonienſe.	

Manfi.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
XXI. 377. et <i>Suppl. II.</i> 391.	XII. 1391.	—	—	—
III. 855.	II. 1379.	—	II. 1153.	III. 459.
VI. 491.	III. 733.	—	III. 1466.	—
XIV. 355.	IX. 573.	VI. 1219.	VII. 1484.	XX. 638.
VIII. 546. et <i>Suppl. I.</i> 396.	—	—	—	—
XIV. 767.	IX. 901.	—	—	—
XXII. 32.	XIII. 343.	—	—	—
XXII. 576.	XIII. 673.	VI. 2. p. 1899.	X. 1760.	—
XXIII. 477. et <i>Suppl. II.</i> 1041.	—	—	—	—
VI. 529. VII. 1.	IV. 761.	II. 1.	IV. 1003.	VIII. IX.
—	VI. 1403.	—	—	—
XXII. 6. et <i>Suppl. II.</i> 557.	XIII. 337.	VI. 2. 1617.	X. 1443.	—
XXI. 849.	XIII. 53.	VI. 2. 1367.	X. 1176.	—
XXIV. 1055.	XIV. 1175.	VII. 1151.	XI. 1345.	—
XXIV. 1097.	XIV. 1201.	VII. 1167.	XI. 1361.	—
IV. 474.	III. 497.	I. in Indice.	—	—
I. 1247.	I. 953.	I. in Indice.	I. 936.	I. 603.
IV. 299.	III. 355.	—	II. 1518.	IV. 313.
XXI. 1187.	XIII. 312.	VI. 2. p. 1603.	X. 1425.	XXVII. 370.
XX. 481. et <i>Suppl. II.</i> 27.	XII. 603.	VI. 1567.	X. 359.	—
XX. 810. et <i>Suppl. II.</i> 137.	XII. 829.	VI. 2. p. 1717.	X. 506.	XXVI. 662.
XXI. 9.	XII. 1152.	VI. 2. p. 1897.	X. 765.	—
XXI. 305.	XII. 1347.	—	X. 908.	—
XXI. 437.	XII. 1445.	VI. 2. p. 1181.	X. 972.	XXVII. 102.
XXIII. 1185.	XIV. 375.	—	—	—
XXI. 1167.	XIII. 293.	—	—	—
X. 591.	VI. 1431.	—	V. Append.	—
X. 658.	VI. 1487.	III. in Indice.	—	—
XL. 64.	VII. 503.	III. 987.	VI. 389.	XV. 441.
XII. 363.	VIII. 267.	III. 1917.	VI. 1532.	XVII. 412.
XII. 405.	VIII. 313.	III. 1945.	VI. 1565.	XVII. 456.
XIII. 1040.	IX. 221.	IV. 933.	VII. 1153.	XX. 267.
XIV. 5. et <i>Suppl. I.</i> 744.	IX. 271.	IV. 967.	VII. 1189.	XX. 313.
XIV. 401.	IX. 621.	IV. 1245.	VII. 1527.	XXI. 52.
XIV. 489.	IX. 655.	IV. 1265.	VII. 1555.	XXI. 93.
XII. 992.	VIII. 595.	—	VI. 1827.	—
XVI. 563.	X. 1051.	—	VIII. 1539.	XXIII. 784.
XVII. 275. et <i>Suppl. I.</i> 1011.	XI. 249.	VI. 137.	IX. 252.	—
XVII. 332. et <i>Suppl. I.</i> 1025.	—	—	—	—
XVIII. 45.	XI. 571.	VI. 397.	IX. 396.	XXIV. 565.

A. C.	Concilium.	Papa.
948.	Coloniense.	<i>Agapeto II.</i>
1056.	Coloniense.	<i>Vidore II.</i>
1115.	Coloniense. }	<i>Paschale II.</i>
1116.	Coloniense. }	<i>Gelasio II.</i>
1118.	Coloniense.	<i>Innocentio II.</i>
1132.	Coloniense. }	<i>Eugenio III.</i>
1138.	Coloniense. }	<i>Honorio III.</i>
1152.	Coloniense.	<i>Honorio III.</i>
1222.	Coloniense.	<i>Innocentio IV.</i>
1225.	Coloniense falso dictum.	<i>Alexandro IV.</i>
1247.	Coloniense.	<i>Clemente IV.</i>
1260.	Coloniense.	<i>Nicolao III.</i>
[P] 1266.	Coloniense.	<i>Bonifacio VIII.</i>
1280.	Coloniensis synodus.	<i>Clemente V.</i>
1300.	Coloniensis synodus.	<i>Ioanne XX.</i>
1310.	Coloniense.	<i>Martino III.</i>
1322.	Coloniense.	<i>Nicolao V.</i>
1423.	Coloniensis synodus.	<i>Paulo II.</i>
1452.	Coloniense.	<i>Paulo III.</i>
1470.	Coloniense.	<i>Gregorio IV.</i>
1536.	Coloniense. }	<i>Sergio IV.</i>
1549.	Coloniense. }	<i>Vitaliano.</i>
843.	Coloniae villae.	<i>Paulo I.</i>
1010.	Comense.	<i>Stephano IV.</i>
644.	Compendiensis conuentus.	<i>Paschale I.</i>
757.	Compendiense.	<i>Gregorio IV.</i>
758.	Compendiensis conuentus. }	<i>Ioanne VIII.</i>
816.	Compendiense.	<i>Sylvestro II.</i>
823.	Compendiense.	<i>Alexandro II.</i>
833.	Compendiensis conuentus.	<i>Gregorio VII.</i>
872.	Compendiense. }	<i>Vrbano II.</i>
877.	Compendiense duplex. }	<i>Gregorio IX.</i>
1000.	Compendiense.	<i>Clemente IV.</i>
1066.	Compendiensis conuentus.	<i>Ioanne XIX.</i>
1085.	Compendiense.	<i>Bonifacio VIII.</i>
1096.	Compendiense.	
1235.	Compendiense.	
1270.	Compendiense.	
1277.	Compendiense.	
1302.	Compendiense.	

Manfi.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
XVIII. 417.	—	—	—	—
XIX. 841.	XII. 9.	VI. 1041.	IX. 1082.	XXV. 570.
XXI. 135. et <i>Suppl.</i> II. 309.	XII. 1221.	VI. 2. p. 1929.	X. 802.	XXVI. 801.
XXI. 143.	XII. 1225.	VI. 2. p. 1933.	X. 806.	—
XXI. 175. et <i>Suppl.</i> II. 325.	XII. 1247.	VI. 2. p. 1947.	X. 823.	XXVII. 15.
XXI. 479. et <i>Suppl.</i> II. 415.	—	—	—	—
XXI. 519.	—	—	—	—
XXI. 763. et <i>Suppl.</i> II. 483.	—	—	—	—
XXII. 1181.	—	—	—	—
XXIII. 1.	XIII. 1093.	—	XII. 300.	XXVIII. 264.
XXIII. 733.	XIV. 109.	—	—	—
XXIII. 1012.	XIV. 249.	VII. 517.	XI. 783.	—
XXIII. 1132.	XIV. 329.	VII. 559.	XI. 835.	—
XXIV. 353.	XIV. 679.	VII. 817.	XI. 1107.	—
XXV. 15.	XIV. 1279.	VII. 1215.	XI. 1439.	—
XXV. 229.	XIV. 1413.	VII. 1305.	XI. 1517.	—
XXV. 723.	XV. 269.	VII. 1481.	XI. 1707.	—
XXVIII. 1049.	XVII. 86.	—	XII. 360.	—
—	XIX. 145.	IX. 1363.	XIII. 1378.	—
—	XIX. 361.	—	XIII. 1436.	—
—	XIX. 1205.	IX. 1965.	XIV. 484.	XXXV. 3.
—	XIX. 1537.	IX. 2077.	XIV. 627.	XXXV. 213.
XIV. 798.	IX. 928.	—	VII. 1783. 1819.	XXI. 14.
XIX. 315.	—	—	—	—
XI. 72.	VII. 511.	—	—	—
XII. 652.	VIII. 449.	III. 203.	VI. 1694.	XVII. 641.
XII. 656.	VIII. 455.	—	VI. 1884.	—
XIV. 147. et <i>Suppl.</i> I. 787.	—	—	—	—
XIV. 409. et <i>Suppl.</i> I. 828.	IX. 635.	IV. in Indice.	—	—
XIV. 409.	IX. 801.	IV. 1377.	VII. 1686.	XXI. 278.
XVII. 1. et <i>Suppl.</i> I. 1003.	—	—	—	—
XVII. 332.	XI. 295.	—	—	—
XIX. 267.	XI. 1041.	—	—	—
XIX. 1057.	XII. 153.	—	—	—
XX. 610.	XII. 682.	VI. 1617.	X. 406.	—
XX. 921. et <i>Suppl.</i> II. 137.	—	—	—	—
XXIII. 368.	XIII. 1337.	—	XI. 503.	—
XXIV. 13.	XIV. 455.	VII. 653.	—	X: 917.
XXIV. 183.	XIV. 587.	VII. 751.	XI. 1031.	—
XXV. 87.	XIV. 1343.	VII. 1247.	XI. 1472.	—

A. C. 1304.

A. C.	Concilium.	Papa.
1304.	Compendiense.	<i>Benedicto IX.</i>
[P] 1329.	Compendiense. }	<i>Ioanne XX.</i>
1326.	Complutense. }	<i>Ioanne XXII.</i>
1333.	Complutense.	<i>Vrbano VI.</i>
1379.	Complutense.	<i>Stephano VI.</i>
900.	Compostellanum.	<i>Benedicto VI.</i>
972.	Compostellanum.	<i>Victore II.</i>
1056.	Compostellanum.	<i>Paschale II.</i>
1114.	Compostellanum.	<i>Alexandro IV.</i>
1261.	Concilia vbique terrarum.	<i>Nicolao I.</i>
860.	Confluentinum.	<i>Ioanne X.</i>
922.	Confluentinum ad Rhenum.	<i>Benedicto VIII.</i>
1012.	Synodus ad Confluentiam.	<i>Nicolao III.</i>
1279.	Conseranensis synodus.	<i>Benedicto IX.</i>
1044.	Constantiense.	<i>Vrbano II.</i>
1094.	Constantiense.	<i>Ioanne XXIII.</i>
1414.	Constantiense generale.	
336.	Constantinopolitanum conciliabulum.	<i>Marco.</i>
337. [vel pot. 339.]	Constantinopolitanum conciliabulum.	<i>Iulio I.</i>
359.	Constantinopolitanum Acacianorum conciliabulum.	<i>Liberio.</i>
381.	Constantinopolitanum generale II.	<i>Damaso I.</i>
382.	CPolitanum.	<i>Damaso I.</i>
382.	CPolitanum aliud.	<i>Damaso I.</i>
394.	CPolitanum.	<i>Siricio.</i>
397. vel 398.	CPolitanum.	<i>Siricio.</i>
400.	CPolitanum.	<i>Anastasio I.</i>
403.	CPolitanum. }	<i>Innocentio I.</i>
404.	CPolitanum. }	<i>Coelestino I.</i>
426. [al. 428.]	CPolitanum.	<i>Sixto III.</i>
432.	CPolitanum. }	
[P] 439.	CPolitanum. }	
448.	CPolitanum I. }	<i>Leone I.</i>
449.	CPolitanum II. }	
450.	CPolitanum III. }	
457. [vel 451.]	CPolitanum IV. }	
459.	CPolitanum V. }	
478.	CPolitanum.	<i>Simplicio.</i>

Mans.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
XXV. 117.	XIV. 1365.	VII. 1263.	XI. 1492.	—
XXV. 877.	XV. 387.	VII. 1541.	XI. 1774.	—
XXV. 801.	XV. 339.	VII. 1533.	XI. 1771.	—
XXV. 981.	—	—	—	—
XXVI. 655.	XV. 949.	—	—	—
XVIII. 182.	XI. 671.	VI. 467.	IX. 482.	—
XIX. 39. et <i>Suppl. I.</i> 1173.	—	—	—	—
XIX. 855.	XII. 21.	VI. 1049.	IX. 1087.	XXV. 576.
XXI. 119.	XII. 1205.	VI. 2. in Ind.	—	—
XXIII. 1074.	XIV. 302.	VII. 546.	—	—
XV. 549.	X. 141.	V. 503.	VIII. 698.	XXII. 678.
XVIII. 343.	XI. 795.	VI. 559.	IX. 579.	XXV. 14.
XIX. 335. et <i>Suppl. I.</i> 1227.	—	—	—	—
XXIV. 329. et <i>Suppl. III.</i> 55.	—	—	—	—
XIX. 603. et <i>Suppl. I.</i> 1271.	XI. 1399.	VI. 921.	IX. 942.	—
XX. 795.	XII. 815.	VI. 2. p. 1707.	X. 497.	XXVI. 658.
XXVII. 515. XXVIII. 1. et <i>Suppl. III.</i> 1257.	XVI. 1.	VIII. 209.	XII. 1. 1434.	XXIX. 232.
II. 1167.	II. 491.	—	II. 87. 473.	II. 554.
II. 1275.	II. 555.	—	II. 88.	—
III. 325.	II. 925.	I. 725.	II. 95. 804.	III. 202.
III. 521.	II. 1089. 1159. 1161. 1163.	I. 807.	II. 911. 974. 975. 977.	III. 317.
III. 643.	II. 1201. 1203.	I. in Indice.	II. 1014. 1015.	III. 421.
III. 649. et <i>Suppl. I.</i> 250.	II. 1207.	—	—	—
III. 851.	II. 1376.	I. 955.	II. 1151.	III. 458.
III. 991.	—	—	—	—
—	II. 1465.	I. in Indice.	II. 1221.	III. 567.
—	III. 95.	—	—	—
—	III. 97.	II. 1331.	—	—
IV. 543.	III. 549.	I. in Indice.	—	—
V. 1046. et <i>Suppl. I.</i> 315.	III. 1775.	—	—	—
V. 1187.	IV. 531.	—	III. 1283.	—
VI. 495.	IV. 735.	I. in Indice.	III. 1446. IV. 150. 231. 1002.	VII. 298.
VI. 503.	IV. 740.	I. in Indice.	III. 1470. IV. 233.	VII. 303.
VI. 511. 513. et <i>Suppl. I.</i> 325.	IV. 751.	I. in Indice.	III. 1475.	VII. 312.
VII. 870.	IV. 2071. V. 26.	—	IV. 1008.	IX. 450.
VII. 911.	V. 45.	II. 781.	IV. 1025.	—
VII. 1018.	V. 135.	II. in Indice.	—	—

A. C.	Concilium.	Papa.
483.	CPolitanum I. }	<i>Felice II. al. III.</i>
484.	CPolitanum II. }	
491. al. 492.	CPolitana synodus.	<i>Gelasio I.</i>
496.	CPolitanum.	<i>Anastasio II.</i>
515.	CPolitanum conciliabulum. }	
518.	CPolitanum. }	<i>Hormisda.</i>
520.	CPolitanum.	
533.	CPolitana collatio.	<i>Ioanne II.</i>
536.	CPolitanum.	<i>Agapeto I.</i>
543. al. 541.	CPolitanum.	<i>Siluerio.</i>
547.	CPolitanum. }	<i>Vigilio.</i>
553.	CPolitanum II. generale V. }	
circa 560.	CPolitanum.	<i>Ioanne III.</i>
587.	CPolitanum.	<i>Pelagio II.</i>
599.	CPolitanum.	<i>Gregorio M.</i>
633.	CPolitanum. }	
633.	CPolitana duo. }	<i>Honorio I.</i>
639.	CPolitanum.	
[P] 639.	CPolitanum conciliabulum.	<i>Seuerino.</i>
circa 640.	CPolitanum conciliabulum.	<i>— — —</i>
665.	CPolitana duo Monotheletarum.	<i>Vitaliano.</i>
680. et 681.	CPolitanum III. generale VI.	<i>Agathone.</i>
692.	CPolitanum Quinifextum dictum conciliabul.	<i>Sergio I.</i>
711.	CPolitanum conciliabulum. }	<i>Constantino.</i>
712.	CPolitanum Monotheletarum conciliabul. }	
715.	CPolitanum. }	
715.	CPolitana duo. }	<i>Gregorio II.</i>
725.	CPolitanum conciliabulum. }	
754.	CPolitanum Iconoclastarum conciliabulum.	<i>Stephano II.</i>
784.	CPolitanum.	<i>Hadriano I.</i>
806.	CPolitanum. }	
809.	CPolitanum conciliabulum. }	
809.	CPolitanum conciliabulum. }	
circa 810.	CPolitana synodus. }	<i>Leone III.</i>
circa 811.	CPolitanum conciliabulum. }	
813.	CPolitanum. }	
814.	CPolitanum conciliabulum. }	
814.	CPolitanum conciliabulum. }	
821.	CPolitani conuentus.	<i>Paschale I.</i>

Manfi.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
VII. 1120.	V. 229.	—	IV. 1108.	X. 55.
—	V. 281.	—	IV. 1154.	—
VII. 1175.	V. 277.	—	IV. 1413.	—
VIII. 186. et <i>Suppl.</i> I. 325.	V. 415.	II. in Indice.	—	—
VIII. 198.	V. 555.	—	IV. 1415.	X. 655.
VIII. 574. et <i>Suppl.</i> I. 402.	V. 723.	II. in Indice.	IV. 1586.	X. 660.
VIII. 585.	V. 733.	II. 1035.	IV. 1592.	—
VIII. 740.	V. 909.	—	IV. 1763.	XI. 204.
VIII. 870. 874. et <i>Suppl.</i> I. 416.	V. 961.	II. 1185.	V. I. 275.	—
IX. 122.	V. 1373.	—	—	—
IX. 125.	V. 1375.	II. in Indice.	V. 390.	XI. 632.
IX. 157.	VI. I.	III. I.	V. 411. 783.	XII. I.
IX. 765.	—	—	—	—
IX. 971.	VI. 687.	III. in Indice.	V. 995.	XIII. 100.
X. 482.	VI. 1337.	—	V. 1605.	XIV. 340.
X. 606.	VI. 1440.	—	V. 1695.	—
X. 606. 607.	—	—	—	—
X. 673.	VI. 1441.	III. in Indice.	V. 1697.	—
X. 673.	VI. 1507.	—	V. 1756.	—
X. 678.	VI. 1441.	—	IV. 1697.	—
XI. 74.	—	—	—	—
XI. 190. 922.	VII. 609.	III. 1043.	VI. 587. 1215. seqq.	XVI. 24.
XII. 47.	VIII. 35.	—	VI. 1616.	—
XII. 187.	VIII. 129.	—	VI. 1402.	—
XII. 190.	VIII. 129.	III. in Ind.	VI. 1216. 1401.	—
XII. 255.	VIII. 181.	—	VI. 1446.	—
XII. 256. 258. et <i>Suppl.</i> I. 541.	—	—	—	—
XII. 270.	VIII. 193.	—	VI. 1461.	—
XII. 575.	VIII. 413.	III. in Ind.	VI. 1661.	—
—	VIII. 1305.	—	VII. 655.	—
XIV. 13. et <i>Suppl.</i> I. 749.	—	IV. in Ind.	—	—
XIV. 15.	IX. 273.	IV. in Ind.	VII. 1191.	—
XIV. 15.	IX. 275.	—	VII. 1192.	XX. 316.
XIV. 15.	IX. 275. 277.	—	VII. 1192. 1193.	—
—	IX. 275.	—	VII. 1192. 1193.	XX. 317.
XIV. 113.	IX. 487.	IV. 1045.	VII. 1289.	—
XIV. 134.	IX. 389.	IV. in Ind.	VII. 1299.	XX. 420.
XIV. 139. et <i>Suppl.</i> I. 775.	—	—	—	—
XIV. 399. et <i>Suppl.</i> I. 821.	—	—	—	—

Mmm 2.

A. C. 830.

A. C.		Conciliū.	Papā.
circa	830.	CPolitanum conciliabulum. }	<i>Gregorio IV.</i>
[P]	842.	CPolitanum. }	<i>Sergio II.</i>
	846.	CPolitanum.	<i>Leone IV.</i>
	854.	CPolitanum.	<i>Benedicto III.</i>
	856.	CPolitanum.	
	858.	CPolitanum I. conciliabulum. }	
	859.	CPolitanum.	
	859.	CPolitanum II. conciliabulum. }	
	859.	CPolitanum conciliabulum. }	<i>Nicolao I.</i>
	861.	CPolitanum III. conciliabulum. }	
	867.	CPolitanum conciliabulum. }	
	867.	CPolitanum.	
	869.	CPolitanum IV. generale VIII.	<i>Hadriano II.</i>
879. [l. 869.]		CPolitanum [conciliab.] in templo S. Sophiae.	— —
	879.	CPolitanum Photianorum conciliabulum.	<i>Ioanne VIII.</i>
	894.	CPolitana synodus duplex.	<i>Formoso.</i>
	901.	CPolitanum.	<i>Ioanne IX.</i>
	920.	CPolitana synodus.	<i>Ioanne X.</i>
	944.	CPolitanum conciliabulum.	<i>Marino II.</i>
	963.	CPolitanum.	<i>Ioanne XII.</i>
	975.	CPolitanum.	<i>Benedicto VII.</i>
	1026.	CPolitanum. }	
	1027.	CPolitanum. }	<i>Ioanne XIX.</i>
	1028.	CPolitanum. }	
	1029.	CPolitanum. }	
	1052.	CPolitanum.	<i>Leone IX.</i>
	1054.	CPolitanum.	<i>Victore II.</i>
	1059.	CPolitanum.	<i>Nicolao II.</i>
	1066.	CPolitanum. }	
	1067.	CPolitanum. }	<i>Alexandro II.</i>
	1099.	CPolitanum. }	
	1110.	CPolitana duo. }	<i>Paschale II.</i>
	1140.	CPolitanum. }	
	1143.	CPolitanum. }	<i>Innocentio II.</i>
	1143.	CPolitana synodus.	<i>Coelestino II.</i>
	1147.	CPolitanum.	<i>Eugenio III.</i>
	1155.	CPolitanum. }	<i>Hadriano IV.</i>
	1156.	CPolitanum. }	<i>Hadriano IV.</i>
	1157.	CPolitana synodus.	

Manfi.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
XIV. 625.	IX. 779.	—	VII. 1669.	XXI. 407.
XIV. 787.	IX. 917.	IV. in Ind.	VII. 1782.	—
XIV. 850. et <i>Suppl. I.</i> 907.	—	—	—	—
XIV. 1030. et <i>Suppl. I.</i> 930.	IX. 1147.	V. in Indice.	VIII. 133.	XXI. 678.
XV. 124. et <i>Suppl. I.</i> 947.	—	—	—	—
XV. 518.	X. 83.	—	VIII. 651. 652.	XXII. 674.
XV. 520.	X. 137.	V. in Indice.	—	—
XV. 543.	X. 139.	V. in Indice.	VIII. 652. 695.	XXII. 731.
XV. 546.	—	—	—	—
XV. 595.	X. 187.	V. 1195.	VIII. 652. 735. 1511.	—
XV. 803.	X. 385.	—	—	—
XV. 806.	X. 387.	—	—	—
XVI. 11.	X. 471.	V. 749.	VIII. 961.	XXIII. 118.
XVI. 550.	X. 1031.	V. 1209.	—	—
XVII. 366.	XI. 329.	VI. 209.	IX. 324. 329. et VIII. 1525.	XXIV. 465.
XVIII. 129. et <i>Suppl. I.</i> 1079.	—	—	—	—
XVIII. 241.	XI. 717.	—	IX. 1263.	—
XVIII. 331. et <i>Suppl. I.</i> 1108.	—	—	—	—
XVIII. 405.	XI. 843.	VI. 597.	IX. 617.	XXV. 69.
XVIII. 469.	XI. 885.	VI. 631.	IX. 653.	XXV. 113.
XIX. 59.	XI. 963.	—	IX. 720.	XXV. 192.
XIX. 461. et <i>Suppl. II.</i> 73. Append.	—	—	—	—
XIX. 461.	—	—	—	—
XIX. 467.	—	—	—	—
XIX. 491. et <i>Suppl. I.</i> 1251.	—	—	—	—
XIX. 799.	—	—	—	—
XIX. 811. et <i>Suppl. I.</i> 1305.	XI. 1453.	VI. in Ind.	—	—
XIX. 859.	—	—	—	—
XIX. 1053. et <i>Suppl. II.</i> 99.	—	—	—	—
XIX. 1059.	—	—	—	—
XX. 1103.	XII. 1067.	—	—	—
XXI. 17. et <i>Suppl. II.</i> 243.	XII. 1157.	—	—	—
XXI. 551.	XII. 1517.	—	—	—
XXI. 583.	XII. 1543.	VI. 2. in Ind.	—	—
XXI. 597.	XII. 1553.	—	—	—
XXI. 701.	XII. 1641.	VI. 2. in Ind.	—	—
XXI. 833.	—	—	—	—
XXI. 837.	XIII. 49.	VI. 2. in Ind.	—	—
XXI. 839.	—	—	—	—

A. C.	Concilium.	Papæ.
1166.	CPolitanum.	<i>Alexandro III.</i>
1166.	CPolitanum conciliabulum.	
1168.	CPolitanum.	
1171.	CPolitanum.	
1177.	CPolitana synodus.	
1186.	CPolitanum.	<i>Vrbano III.</i>
1268.	CPolitanum.	<i>Sede vacante.</i>
1274.	CPolitanum.	<i>Gregorio X.</i>
1277.	CPolitanum I. }	<i>Ioanne XIX.</i>
1277.	CPolitanum II. }	
1280.	CPolitanum.	<i>Nicolao III.</i>
1282.	CPolitanum schismaticum.	<i>Martino IV.</i>
circa 1285.	CPolitanum.	<i>Honorio IV.</i>
1299.	CPolitanum.	<i>Bonifacio VIII.</i>
[P] 1341.	CPolitanum conciliabulum.	<i>Benedicto XII.</i>
1347.	CPolitanum conciliabulum.	<i>Clemente VI.</i>
1350.	CPolitanum conciliabulum.	
1450.	CPolitanum conciliabulum.	<i>Nicolao V.</i>
1565.	CPolitanum.	<i>Pio IV.</i>
1642.	CPolitanum Patriarcha Parthenio.	<i>Vrbano VIII.</i>
863.	in Conuicino villa.	<i>Nicolao I.</i>
1255.	Copriniacense. }	<i>Alexandro IV.</i>
1260.	Copriniacense. }	
1262.	Copriniacense.	<i>Vrbano IV.</i>
circa 348.	Cordubense.	<i>Iulio I.</i>
852.	Cordubense conciliabulum.	<i>Leone IV.</i>
circa 197.	Corinthiacum siue Achaicum.	<i>Victore I.</i>
1237.	Couentrensis synodus.	<i>Gregorio IX.</i>
1035.	Coxanensis conuentus.	<i>Benedicto XI.</i>
1050.	Coyacense.	<i>Leone IX.</i>
1189.	Cracouiense.	<i>Clemente III.</i>
1132.	Creissanus conuentus.	<i>Innocentio II.</i>
1160.	Cremonense conciliabulum.	<i>Alexandro III.</i>
1226.	Cremonense.	<i>Honorio III.</i>
666.	Cretense.	<i>Vitaliano.</i>
420.	Ctesiphontis in Perside.	<i>Bonifacio I.</i>
1114.	apud Cyperanum.	<i>Paschale II.</i>
[P] 399. [al. 401.]	Cyprium aduersus Origenem.	<i>Anastasio I.</i>
1260.	Cyprium.	<i>Alexandro IV.</i>
circa 475.	Cyrène.	<i>Simplicio.</i>
370. [al. 372.]	Cyzicenum.	<i>Damaso I.</i>

Manfi.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
XXII. 2.	XIII. 333.	VI. 2. in Indice.	—	—
XXII. 12 et <i>Suppl.</i> II. 563.	—	—	—	—
XXII. 32.	XIII. 343.	VI. 2. in Indice.	—	—
XXII. 127. et <i>Suppl.</i> II. 563.	—	—	—	—
XXII. 207. et <i>Suppl.</i> II. 684.	—	—	—	—
XXII. 504. et <i>Suppl.</i> II. 721.	—	—	—	—
XXIII. 1130.	—	—	—	—
XXIV. 35.	XIV. 477.	—	—	—
XXIV. 183.	XIV. 589.	VII. 753.	XI. 1032.	—
XXIV. 189.	XIV. 593.	VII. 757.	XI. 1037.	—
XXIV. 365.	XIV. 699.	VII. 837.	XI. 1125.	—
XXIV. 493. et <i>Suppl.</i> III. 111.	—	—	—	—
XXIV. 595.	XIV. 853.	VII. in Indice.	—	—
XXIV. 1231. et <i>Suppl.</i> III. 255.	—	—	—	—
XXV. 1147.	XV. 559.	VII. 1639.	—	XI. 1872.
XXVI. 105. et <i>Suppl.</i> III. 579.	XV. 613.	VII. in Indice.	—	—
XXVI. 127.	XV. 617.	XI. in fine.	—	—
—	XIX. 99.	IX. 1353.	—	—
—	XXI. 571.	X. 1173.	XV. 784.	—
—	XXI. 1629.	XI. 171.	XV. 1714.	—
XV. 643.	X. 227.	—	VIII. 761.	—
XXIII. 865.	XIV. 183.	VII. 475.	XI. 746.	—
XXIII. 1032.	XIV. 269.	VII. 529.	XI. 799.	—
XXIII. 1106.	XIV. 311.	VII. 551.	XI. 820.	—
III. 177.	II. 777.	—	II. 91.	—
XIV. 970.	IX. 1083.	V. 38.	VIII. 76.	XXI. 633.
—	I. 611. 617.	—	I. 598. 601.	—
—	XIII. 1383.	—	—	—
XIX. 573.	XI. 1279.	—	—	—
XIX. 785. et <i>Suppl.</i> I. 1298.	XI. 1439.	VI. 1025.	IX. 1063.	XXV. 558.
XXII. 582.	XIII. 685.	VI. 2. p. 1909.	X. 1830.	—
XXI. 481.	XII. 1473.	VI. 2. p. 1195.	X. 989.	—
XXI. 1149. et <i>Suppl.</i> II. 531.	—	—	—	—
XXIII. 12.	XIII. 1101.	VII. 141.	XI. 301.	—
XI. 99. et <i>Suppl.</i> I. 1501.	—	—	—	—
VII. 441. et <i>Suppl.</i> I. 307.	—	—	—	—
XXI. 93. et <i>Suppl.</i> II. 285.	XII. 1195.	VI. 2. p. 1923.	X. 793.	XXVI. 795.
III. 1019. et <i>Suppl.</i> I. 275.	II. 1487.	I. in Indice.	—	—
XXIII. 104. et <i>Suppl.</i> II. 1237.	XIV. 249.	VII. in Indice.	—	—
VII. 1018.	V. 133. 277.	—	IV. 1151.	—
III. 467. et <i>Suppl.</i> I. 241.	II. 1049.	I. in Indice.	—	—

D. A. C.

D.

A. C.	Concilium,	Papa.
771.	Dalmatiae.	<i>Stephano III.</i>
1199.	Dalmatiae ac Dioeciae,	<i>Innocentio III.</i>
1257.	Danicum,	<i>Alexandro IV.</i>
1267.	Danicum.	<i>Clemente IV.</i>
1429.	Dertusanum.	<i>Martino III.</i>
1599.	Dianperienſe.	<i>Clemente VIII.</i>
1267.	Dignienſis ſynodus.	<i>Clemente IV.</i>
772.	Dingoluingenſe.	<i>Hadriano I.</i>
768.	apud S. Dionyſium.	<i>Stephano III.</i>
832.	apud S. Dionyſium.	<i>Gregorio IV.</i>
834.	apud S. Dionyſium conuentus. }	
circa 997.	apud S. Dionyſium.	<i>Gregorio V.</i>
1054.	apud S. Dionyſium conuentus.	<i>Leone IX.</i>
415.	Dioſpolitanum.	<i>Innocentio I.</i>
677.	Dirinenſe Neſtorianorum.	<i>Dono.</i>
1076.	Diuionenſe.	<i>Gregorio VII.</i>
1116.	Diuionenſe.	<i>Paſchale II.</i>
1199.	Diuionenſe.	<i>Innocentio III.</i>
1094.	Dolenſe colloquium.	<i>Vrbano II.</i>
1128.	Dolenſe.	<i>Honorio II.</i>
{ 350. }	Donatiſtarum conciliabula [incerti loci.]	— —
1176.	Dublinenſe.	<i>Alexandro III.</i>
1183.	Dublinenſe.	<i>Lucio III.</i>
1348.	Dublinenſe. }	<i>Clemente VI.</i>
1351.	Dublinenſe. }	
1518.	Dublinenſe.	<i>Leone X.</i>
927.	Duisbergenſe.	<i>Ioanne X.</i>
[P] 1255.	Dunelmienſis ſynodus.	<i>Alexandro IV.</i>
1276.	Dunelmienſis ſynodus.	<i>Hadriano V.</i>
1214.	Dunſtaplienſe.	<i>Innocentio III.</i>
748.	Durienſe.	<i>Zacharia.</i>
761.	Durienſe.	<i>Paulo I.</i>
775.	Durienſis conuentus. }	<i>Hadriano I.</i>
779.	Durienſe. }	
871.	Duziacenſe I.	<i>Hadriano II.</i>
874.	Duziacenſe II.	<i>Ioanne VIII.</i>

Manf.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
XII. 724.	—	—	—	—
XXII. 700.	XIII. 743.	VI. 2. p. 1951.	XI. 7.	XXVIII. 87.
XXIII. 946.	XIV. 225.	VII. 499.	XI. 772.	—
XXIII. 1180. et <i>Suppl.</i> II. 1297.	—	—	—	—
XXVIII. 1117.	XVII. 143.	VIII. 1051.	XII. 405.	—
<i>Suppl.</i> VI. 1.	XXI. 1427.	X. 1929.	XV. 1528.	—
XXIII. 1181.	XV. 38.	—	—	—
XII. 851.	VIII. 557.	III. 2029.	VI. 1794.	—
XII. 701.	VIII. 481.	III. 2011.	VI. 1720.	XVII. 676.
XIV. 633.	—	—	—	—
XIV. 653.	IX. 809.	IV. 1383.	VII. 1693.	XXI. 289.
XIX. 221.	XI. 1030.	VI. 755.	IX. 770.	—
XIX. 807.	XI. 1449.	VI. 1033.	IX. 1069.	—
IV. 311.	III. 367.	I. 1209.	II. 1529.	IV. 352.
XI. 163. et <i>Suppl.</i> I. 510.	—	—	—	—
XX. 481.	XII. 603.	VI. 1567.	X. 359.	—
XXI. 159.	XII. 1333.	—	—	—
XXII. 708. et <i>Suppl.</i> II. 777.	XIII. 747.	VI. 2. p. 1955.	XI. 11.	XXVIII. 84.
XX. 799.	XII. 820.	VI. 2. p. 1711.	X. 499.	—
XXI. 377.	XII. 1391.	—	—	—
III. 175. et <i>Suppl.</i> I. 217.	III. 361.	I. in Indice.	—	—
XXII. 167. et <i>Suppl.</i> II. 683.	—	—	—	—
XXII. 485.	XIII. 645.	VI. 2. p. 1879.	X. 1739.	—
XXVI. 109. et <i>Suppl.</i> III. 579.	—	—	—	—
XXVI. 119. et <i>Suppl.</i> III. 589.	—	—	—	—
—	XIX. 1047.	—	—	—
XVIII. 349. et <i>Suppl.</i> I. 1115.	XI. 799.	VI. 563.	IX. 582.	XXV. 22.
XXIII. 903.	XIV. 209.	VII. 487.	XI. 760.	—
XXIV. 155.	XIV. 561.	VII. 731.	XI. 1008.	—
XXII. 896.	XIII. 863.	VI. 2. p. 2039.	XI. 102.	—
XII. 413.	—	—	—	—
XII. 661.	VIII. 459.	III. 2009.	VI. 1700.	XVII. 647.
XII. 887.	VIII. 585.	—	VI. 1821.	XVIII. 158.
XII. 893.	VIII. 589.	—	VI. 1823.	XVIII. 160.
XVI. 570.	X. 1051.	V. 1217.	VIII. 1539.	XXIII. 785.
XVII. 282.	XI. 255.	VI. 143.	IX. 258.	XXIV. 387.

E.

A. C. 1195. 1201. 1250. 1252. 1310. 1311. 1367. 1466. 1290. 1725. 1239. 1589. circa 1065. 1094. 614. 305. [Hard. 313.] 666. 948. 1112. 1118. circa 1170. 1186. 517. circa 197. [Hard. 192.] 245. 400. [P] 431. circa 440. 448. 449. 476. f. 477. 516. 932. 1073. 1074. 1149. 1223. 1081. 1287.	Concilium. Eboracense. Eboracense, alias Scoticum. Eboracense. } Eboracense. } Eboracense. } Eboracense. } Eboracense. Eboracense. Ebredunense. Ebredunense. Edinburgense. Edinburgense. Eduense. Eduense siue Auguſtodunense. Egarenſe. Eliberitanum, ſ. potius Iliberitanum. Emeritenſe. Engilenheimenſe vid. Ingilenheimenſe. Engoliſmenſis et Vaſatenſis ſynodus. Engoliſmenſe. Engoliſmenſe. apud Enogenesham. Epaonenſe. Ephesiſinum ſ. Aſiaticum. Ephesiſinum. Ephesiſinum. Ephesiſinum generale III. Ephesiſinum. Ephesiſinum. Ephesiſinum <i>λειτουργικόν</i> conciliabulum. } Ephesiſinum conciliabulum. Epiri veteris. Erfordienſe. Erfordienſe conciliabulum. } Erfordienſis ſynodus. } Erfordienſe. Erfordienſe. Exoldunenſe. Exoniensis ſynodus.	Papa. <i>Coeleſtino III.</i> <i>Innocentio III.</i> <i>Innocentio IV.</i> <i>Clemente V.</i> <i>Urbano V.</i> <i>Paulo II.</i> <i>Nicolao IV.</i> <i>Benedicto XIII.</i> <i>Gregorio IX.</i> <i>Sixto V.</i> <i>Alexandro II.</i> <i>Urbano II.</i> <i>Bonifacio IV.</i> <i>Marcello I.</i> <i>Vitaliano.</i> <i>Paschale II.</i> <i>Gelaſio II.</i> <i>Alexandro III.</i> <i>Urbano III.</i> <i>Hormirſa.</i> <i>Vittore I.</i> <i>Fabiano.</i> <i>Anaſtaſio I.</i> <i>Coeleſtino I.</i> <i>Sixto III.</i> <i>Leone I.</i> <i>Simplicio.</i> <i>Hormirſa.</i> <i>Ioanne XI.</i> <i>Alexandro II.</i> <i>Eugenio III.</i> <i>Honorio III.</i> <i>Gregorio VII.</i> <i>Sede vacante.</i>

Manfi.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
XXII. 652.	XIII. 715.	VI. 2. p. 1929.	X. 1791.	XXVIII. 77.
XXII. 743.	XIII. 775.	—	XI. 24.	—
XXIII. 790.	XIV. 121.	VII. 429.	XL 703.	—
XXIII. 791.	XIV. 123.	—	XI. 705.	—
XXV. 353. et <i>Suppl.</i> III. 319.	—	—	—	—
XXV. 437. et <i>Suppl.</i> III. 357.	—	—	—	—
<i>Suppl.</i> III. 609.	XV. 823.	VII. 1785.	XI. 2482.	—
<i>Suppl.</i> V. 343.	XIX. 275.	IX. 1475.	XIII. 1423.	—
XXIV. 1063.	XIV. 1185.	—	—	—
—	XXI. 1909.	—	—	—
XXIII. 506.	—	—	—	—
<i>Suppl.</i> V. 717.	—	—	—	—
XIX. 1039.	XII. 149.	—	IX. 1183.	—
XX. 799. et <i>Suppl.</i> II. 131.	XII. 819.	VI. 2. p. 1711.	X. 499.	—
X. 531.	VI. 1383.	III. 549.	V. 1645.	—
II. 1. et <i>Suppl.</i> I. 1128.	I. 992.	I. 247.	I. 967.	I. 639.
XI. 75.	VII. 511.	—	VI. 497.	XV. 452.
—	—	—	—	—
XXI. 73. et <i>Suppl.</i> II. 277.	—	—	—	—
XXI. 183. et <i>Suppl.</i> II. 319.	XII. 1249.	VI. 2. p. 1947.	X. 824.	—
XXII. 122.	XIII. 349.	VI. 2. p. 1625.	X. 1452.	—
XXII. 512. et <i>Suppl.</i> III. 722.	—	—	—	—
VIII. 556. et <i>Suppl.</i> I. 400.	V. 707.	II. 1045.	IV. 1573.	X. 637.
I. 715.	I. 607.	I. in Indice.	I. 598. 600.	—
I. 789.	I. 669.	I. in Indice.	—	—
III. 991.	II. 1465.	I. in Indice.	II. 1222.	—
IV. 567. V. 1. et <i>Suppl.</i> II. 47.	III. 560. 1771.	I. 1271.	III. 1. 1251. seqq.	V. 1. VI. 1.
Append.	seqq. IV. 1.	—	—	—
V. 1199. 1203. et <i>Suppl.</i> I. 317.	IV. 541.	I. in Indice.	—	—
V. 494.	IV. 735.	—	—	—
VI. 503.	IV. 743.	I. in Indice.	III. 1471. IV. 115. sq. 1002.	VII. 305.
VII. 1013. et <i>Suppl.</i> I. 343.	V. 131.	—	—	—
VIII. 538.	V. 695.	—	IV. 1562.	X. 622.
XVIII. 362. et <i>Suppl.</i> I. 1118.	XI. 809.	VI. 573.	IX. 591.	XXV. 36.
XX. 50.	XII. 223.	VI. 1191.	IX. 1230.	XXV. 695.
XX. 439. et <i>Suppl.</i> I. 1399.	—	—	—	—
XXI. 749. et <i>Suppl.</i> II. 471.	—	—	—	—
XXII. 1205. et <i>Suppl.</i> II. 920.	—	—	—	—
XX. 578.	XII. 669.	VI. 1607.	X. 399.	—
XXIV. 783.	XIV. 1019.	VII. 1071.	XI. 1263.	—

Nnn 2

F. A. C.

F.

A. C.	Concilium.
1002.	Faurentinum.
1109.	Ferrarienses synodi duae.
1332.	Ferrariense.
[P] 1438.	Ferrariense, vid. Florentinum.
788.	Finchallense.
circa 798.	Finchallense.
887.	Firmanum.
1055.	Florentinum.
1105.	Florentinum.
1139.	Florentina synodus.
1346.	Florentinum.
1438.	Florentinum generale.
1517.	Florentinum prouinciale.
1573.	Florentinum.
1107.	Floriacensis conuentus. }
1110.	Floriacense Floridi. }
1057.	ad Fontanetum.
911.	apud Fontem coopertum.
890.	Foracheimensis synodus.
791.	Forojulense. }
794.	Francofordense. }
873.	Francofordensis conuentus.
891.	Francofordense.
952.	Francofordensis conuentus.
1006.	Francofordense.
1027.	Francofordense.
1195.	Francofordensis conuentus.
1234.	Francofordense.
1338.	Francofordensis conuentus.
1409.	Francofordensis conuentus.
1019.	Frideslariensis conuentus.
1118.	Frideslariense.
1197.	Frideslariense.
1256.	Frideslariense.
1338.	Frideslariensis conuentus.
1409.	Frideslariensis conuentus.
1160.	Frisacense.

Papa.
Syluestro II.
Paschale II.
Ioanne XXII.

Hadriano I.
Leone III.
Stephano V.
Victore II.
Paschale II.
Innocentio II.
Clemente VI.
Eugenio IV.

Leone X.
Gregorio XIII.

Paschale II.

Stephano IX.
Anastasio III.
Stephano V.

Hadriano I.

Ioanne VIII.
Formoso.

Agapeto II.
Ioanne XVI.

Ioanne XIX.
Coelestino III.

Gregorio IX.
Benedicto XII.

Gregorio XII.
Benedicto VIII.

Gelasio II.
Coelestino III.

Alexandro IV.
Benedicto XII.

Alexandro V.
Alexandro III.

Manfi.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
XIX. 277.	XI. 1047.	—	—	—
XXI. 7. et <i>Suppl.</i> III. 1413.	—	—	—	—
XXV. 301.	—	—	—	—
—	—	—	—	—
XIII. 826.	IX. 5.	—	—	—
XIII. 1022.	IX. 209.	IV. 925.	VII. 1148.	XX. 260.
XVIII. 553. et <i>Suppl.</i> I. 1047.	—	—	—	—
XIX. 935.	XII. 3.	VI. 1039.	IX. 1079.	XXV. 567.
XX. 1195. et <i>Suppl.</i> II. 121.	XII. 1119.	VI. 2. p. 1877.	X. 743.	XXVI. 751.
XXI. 549. et <i>Suppl.</i> II. 435.	—	—	—	—
XXVI. 15.	—	—	—	—
XXXI. 459. et <i>Suppl.</i> V. 193.	XVIII. 1.	IX. 1.	XIII. 1. 285.	XXXII. 1. XXXIII. 1.
<i>Suppl.</i> V. 407.	—	—	—	—
<i>Suppl.</i> V. 915.	—	—	—	—
XX. 1215.	XII. 1133.	VI. 2. p. 1885.	X. 753.	—
XXI. 10. et <i>Suppl.</i> II. 241.	XII. 1152.	VI. 2. p. 1897.	X. 766.	XXVII. 215.
XIX. 865. et <i>Suppl.</i> I. 1315.	—	—	—	—
XVIII. 313.	XI. 767.	VI. 549.	IX. 568.	—
XVIII. 97.	XI. 1487.	—	—	—
XIII. 830.	IX. 31.	IV. 847.	VII. 991.	XX. 47.
XIII. 861. et <i>Suppl.</i> I. 731.	IX. 57.	IV. 865.	VII. 1013.	XX. 82.
XVII. 265.	XI. 239.	—	—	—
XVIII. 112. et <i>Suppl.</i> I. 1077.	—	—	—	—
XVIII. 435.	—	—	—	—
XIX. 283.	XI. 1053.	VI. 767.	IX. 783.	XXV. 239.
XIX. 477.	XI. 1189.	VI. 839.	IX. 1248.	—
XXII. 665. et <i>Suppl.</i> II. 371.	—	—	—	—
XXIII. 333.	—	—	—	—
<i>Suppl.</i> III. 437.	—	—	—	—
XXVI. 1131.	XV. 1121.	VII. 1961.	XI. 2520.	—
XIX. 385.	—	—	—	—
XXI. 177. et <i>Suppl.</i> II. 327.	XII. 1247.	VI. 2. p. 1947.	X. 824.	XXVII. 16.
XXII. 705. et <i>Suppl.</i> II. 783.	—	—	—	—
XXIII. 726.	—	—	—	—
XXV. 1107.	—	—	—	—
XXVI. 1131.	—	—	—	—
XXI. 1143. et <i>Suppl.</i> II. 529.	—	—	—	—

A. C.

	1440.	Frisingense.
	1146.	Fulginatense.
	1088.	Fusselense.
[P]	1104.	Fusselense.
	1226.	Fuxense.

Concilium.

Papa.

Eugenio IV.
Eugenio III.
Vrbano II.
Paschale II.
Honorio III.

G.

	986.	apud Galdonis villam.
circa	197.	Gallicanum s. Lugdunense. }
circa	197.	Gallicanum aliud. }
	355.	Gallicanum incerti loci.
	359.	Gallicanum.
	429.	Gallicanum incerti loci.
	446.	Gallicanum incerti loci.
	451.	Gallicanum.
circa	515.	Gallicanum incerti loci.
	588.	Gallicanum incerti loci.
	590.	Gallicanum in confinio trium prouinciarum, Aruernae, Gabalitanae et Rutenae.
circa	615.	Gallicanum incerti loci.
	657.	Gallicanum.
	686.	Gallicanum in villa regia.
	716.	Gallicanum incerti loci.
post	800.	Gallicanum incerti loci.
	840.	Gallicana synodus.
	860.	Gallicanus conuentus.
circa	868.	Gallicanum incerti loci.
	896.	Gallicana synodus.
	994.	Gallicana synodus incerti loci.
	1002.	Gallicana varia.
	1021.	Gallicanum.
	1031.	Gallicana varia.
[P]	1041.	Gallicana varia.
	1072.	Gallicanum.
	1124.	Gallicana quatuor.
	1164.	Gallicanus conuentus.
	1310.	Gallicanum.
	1000.	Gandesheimense.
circa 324. (Hard. 330.)		Gangrense.

Ioanne XV.

Victore I.

Liberio.

Liberio.

Coelestino I.

Leone I.

Leone I.

Hormisda.

Pelagio II.

Gregorio M.

Deusdedit.

Vitaliano.

Ioanne V.

Gregorio II.

Leone III.

Gregorio IV.

Nicolao I.

Hadriano II.

Stephano VI.

Ioanne XV.

Silvestro II.

Benedicto VIII.

Ioanne XVIII.

Benedicto IX.

Alexandro II.

Honorio II.

Alexandro III.

Clemente V.

Silvestro II.

Silvestro I.

Manfi.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
XXI. 695.	XIX. 1.	IX. 1276.	XIII. 1283.	XXXIII. 689.
XX. 717.	XII. 1365.	—	—	—
XX. 1185.	XII. 775.	—	—	—
XXIII. 18.	XII. 1115.	VI. 2. in Indice.	—	—
	XIII. 1101.	VII. 143.	XI. 302.	—
XIX. 87.	XI. 981.	—	—	—
I. 715.	I. 607. 609.	—	I. 598. 601.	I. 263.
I. 723.	I. 616.	—	I. 599.	—
III. 251. et <i>Suppl.</i> I. 220.	—	—	—	—
III. 291. et <i>Suppl.</i> I. 192.	II. 891.	I. 711.	—	III. 187.
IV. 543.	III. 551.	I. in Indice.	II. 1686.	—
VI. 487.	IV. 723. 727.	—	III. 1463.	VIII. 291.
VII. 873. et <i>Suppl.</i> I. 328.	—	I. 1775.	—	—
VIII. 531.	V. 707.	—	IV. 1572.	X. 636.
IX. 975.	VI. 691.	—	V. 1853.	XIII. 142.
X. 453.	VI. 1317.	—	V. 1592.	XIV. 320.
X. 484.	VI. 1394.	—	V. 1656.	XIV. 414.
XI. 59.	—	—	—	—
XI. 1096.	VII. 1497.	III. 1758.	VI. 1286.	—
XIII. 991.	—	—	—	—
XIII. 1098.	IX. 259.	—	VII. 1863.	—
XIV. 779.	—	—	—	—
XV. 590.	X. 181.	—	—	—
XV. 887. et <i>Suppl.</i> I. 1003.	X. 469.	—	VIII. 1942.	—
XVIII. 178. et <i>Suppl.</i> I. 1081.	—	—	—	—
XIX. 173.	—	—	—	—
XIX. 277.	XI. 1047.	VI. 767.	IX. 782.	—
XIX. 391.	XI. 1127.	—	—	—
XIX. 549.	XI. 1251.	VI. 891.	IX. 910.	—
XIX. 591.	XI. 1291.	VI. 919.	IX. 940.	—
XX. 19.	—	—	—	—
XXI. 305.	—	VI. 2. p. 1117.	—	—
XXI. 1201.	XIII. 325.	—	—	XXVII. 402.
XXV. 353. et <i>Suppl.</i> III. 339.	—	—	—	—
	XI. 1041.	—	—	—
II. 1095.	II. 423.	I. 529.	II. 413.	II. 493.

A. C. 773.

A. C.

Concilium.

773. Genauenſe.
 1074. apud S. Genefium.
 767. Gentiliacenſe.
 1216. Genuenſe.
 1291. Genuenſe.
 742. Germanicum I. }
 745. Germanicum II. }
 [747.] Germanicum III. }
 759. Germanicum conciliabulum.
 850. Germanicum.
 1000. Germanica varia.
 1020. Germanicum.
 1041. Germanicum.
 1048. Germanicum.
 1066. Germanicum.
 1072. Germanicum incerti loci.
 1147. Germanicum.
 1225. Germanicum.
 843. Germiniacenſe.
 517. Gerundenſe.
 1019. Gerundenſis conuentus.
 1038. Gerundenſis conuentus.
 1068. Gerundenſe.
 1078. Gerundenſis ſynodus.
 1097. Gerundenſe.
 1101. Gerundenſe.
 1143. Gerundenſis conuentus.
 1188. Giſortianus conuentus.
 1085. Gloceſtrienſe.
 1122. Gloceſtrienſis ſynodus.
 1378. Gloceſtrenſe.
 1000. Gnesnae in Polonia.
 1210. Gnesnae in Polonia.
 1018. Goſlarienſe.
 579. Gradenſe.
 1123. Gradenſe.
 1294. Gradenſe.
 1329. Gradenſe. }
 1330. Gradenſe. }

Papa.

Hadriano I.
Gregorio VII.
Paulo I.
Honorio III.
Nicolao IV.

Zacharia.

Paulo I.
Leone IV.
Silveſtro II.
Benedicto VIII.
Benedicto IX.
Clemente II.
Alexandro II.
Alexandro II.
Eugenio III.
Honorio III.
Gregorio IV.
Hormiſda.
Benedicto VIII.
Benedicto IX.
Alexandro II.
Gregorio VII.
Vrbano II.
Poſchale II.
Coeleſtino I.
Clemente III.
Gregorio VII.
Calliſto II.
Vrbano VI.
Silveſtro II.
Innocentio III.
Benedicto VIII.
Pelagio II.
Calliſto II.
Boniſacio VIII.
Ioanne XXII.

Manfi.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
XII. 857.	VIII. 563.	III. 2033.	VI. 1799.	XVIII. 113.
XX. 438. et <i>Suppl.</i> II. 33.	XII. 580.	VI. 1549.	X. 343.	XXVI. 566.
XII. 677. et <i>Suppl.</i> I. 623.	VIII. 463.	III. 2011.	VI. 1703.	XVII. 649.
XXIII. 1086. et <i>Suppl.</i> II. 265.	—	—	—	—
XXIV. 1103. et <i>Suppl.</i> III. 235.	—	—	—	—
XII. 365. et <i>Suppl.</i> I. 551.	VIII. 269.	III. 1919.	VI. 1533.	XVII. 414.
XII. 389.	VIII. 298.	—	VI. 1555.	XVII. 419.
XII. 413.	VIII. 333.	III. 1933.	—	XVII. 444.
XII. 659.	VIII. 457.	—	VI. 1684.	XVII. 646.
XIV. 942.	IX. 1075.	—	—	—
XIX. 269.	XI. 1041.	—	—	—
XIX. 389. et <i>Suppl.</i> I. 1241.	—	—	—	—
XIX. 593.	—	—	—	—
XIX. 627.	XI. 1315.	—	—	—
XIX. 1057.	—	—	—	—
XX. 19. et <i>Suppl.</i> I. 1378.	—	—	—	—
XXI. 711.	—	—	—	—
XXIII. 2.	XIII. 1225.	—	XI. 94.	—
XIV. 794.	IX. 921.	IV. in Indice.	—	—
VIII. 547.	V. 701.	II. 1043.	IV. 1565.	—
XIX. 381.	XI. 1123.	—	—	—
XIX. 581.	XI. 1283.	VI. 917.	—	—
XIX. 1069.	XII. 173.	—	—	—
XX. 518.	XII. 627.	—	—	—
XX. 953.	XII. 949.	VI. 2. p. 1755.	X. 614.	—
XX. 1134.	XII. 1093.	—	—	—
XXI. 603.	XII. 1559.	—	—	—
XXII. 574.	XIII. 671.	VI. 2. p. 1899.	X. 1759.	—
XX. 603. et <i>Suppl.</i> II. 67.	—	—	—	—
XXI. 277. et <i>Suppl.</i> II. 849.	—	—	—	—
XXVI. 617.	XII. 947.	VII. 1887.	XI. 2051.	—
XIX. 269.	—	—	—	—
XXII. 797. et <i>Suppl.</i> II. 813.	—	—	—	—
XIX. 381.	XI. 1121.	—	—	—
IX. 923. et <i>Suppl.</i> I. 451.	V. 651.	—	—	—
XXI. 771.	—	—	—	—
XXIV. 1163.	XIV. 1247.	—	—	—
XXV. 651.	—	—	—	—
XXV. 381. et <i>Suppl.</i> III. 431.	—	—	—	—

- A. C. Concilium.
1077. Synodus in Graecia.
 1220. Graecorum incerti loci.
 1229. Graecorum schismaticorum. }
 1232. Graecorum. }
 1235. Graecorum in Oriente.
 928. Grateleanum.
 [P] 1106. Guastallense.
 circa 1158. Guaterfordiense.
 585. Gabense Eutychianorum.
 1208. apud vallem Guidonis.

H.

347. Hadrumeticum [cuius mentio iniicitur in ex-
 ordio concilii Carthagin. a. 348.]
 679. f. 680. Haethfeldense f. Hedtfeldense.
 1425. Hafniense.
 1146. Hallense.
 1175. Hallensis synodus. }
 1176. Hallense. }
 882. Hamburgense.
 1406. Hamburgense.
 circa 947. Helenense.
 1027. Helenense.
 1058. Helenensis conuentus.
 circa 1065. Helenense.
 1114. Helenensis synodus.
 1130. Herbipolense.
 1166. Herbipolense conciliabulum.
 1287. Herbipolense.
 1298. Herbipolense.
 673. Herudfortense f. Herufordense.
 circa 450. Hibernicum I. }
 circa 452. Hibernicum II. }
 682. Hibernicum.
 1097. Hibernicum.
 1151. Hibernicum.
 1186. Hibernicum.
 circa 197. Hierapolitanum.
 445. Hierapolitanum.

- Papa.
- Gregorio VII.
 Honorio III.
 Gregorio IX.
 Gregorio IX.
 Leone VI.
 Paschale II.
 Hadriano IV.
 Pelagio II.
 Innocentio III.

- Iulio.
 Agathone.
 Martino III.
 Eugenio III.
 Alexandro III.
 Gregorio IV.
 Gregorio XII.
 Agapito II.
 Ioanne XIX.
 Nicolao II.
 Alexandro II.
 Paschale II.
 Innocentio II.
 Alexandro III.
 Sede vacante.
 Bonifacio VIII.
 Adeodato.
 Leone I.
 Agathone.
 Urbano II.
 Eugenio III.
 Urbano III.
 Victore I.
 Leone I.

Mansi.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
XX. 491.	—	—	—	—
XXII. 1138.	—	—	—	—
XXIII. 175. et <i>Suppl.</i> II. 967.	—	—	—	—
XXIII. 246.	—	—	—	—
XXIII. 406.	—	—	—	—
XVIII. 351.	XI. 799.	VI. 565.	IX. 582.	—
XX. 1209.	XII. 1127.	VI. 2. p. 1881.	X. 748.	—
XXI. 861.	XIII. 63.	VI. 2. p. 1373.	X. 1183.	—
IX. 965.	—	—	—	—
XXII. 758.	—	—	—	—
III. 145.	—	I. in Indice.	—	—
XI. 175.	VII. 597.	III. 1037.	VI. 577.	XXVI. 11.
XXVIII. 1083.	XVII. 111.	VIII. 1027.	XII. 380.	—
XXI. 701.	—	—	—	—
XXII. 154.	—	—	—	—
XXII. 168.	—	—	—	—
XIV. 631.	IX. 791.	—	—	—
XXVI. 1017. et <i>Suppl.</i> III. 771.	—	—	—	—
XVIII. 415.	XI. 847.	VI. 601.	IX. 621.	—
XIX. 483.	XI. 1191.	VI. 841.	IX. 1249.	—
XIX. 877.	XII. 37.	—	IX. 1259.	—
XIX. 1041.	XII. 151.	VI. 1147.	IX. 1184.	—
XXI. 91.	XII. 1193.	—	—	—
XXI. 443. et <i>Suppl.</i> II. 402.	XII. 1449.	—	—	—
XXI. 1213.	XIII. 325.	VI. 2. p. 1613.	X. 1438.	—
XXIV. 849. et <i>Suppl.</i> III. 129.	XIV. 1079.	VII. 1131.	XI. 1318.	XXVIII. 645.
XXIV. 1187.	—	—	—	—
XI. 27. et <i>Suppl.</i> I. 507.	VII. 553.	III. 1015.	VI. 535.	—
VI. 513.	IV. 753.	—	III. 1477.	—
—	IV. 757.	—	III. 1481.	—
—	—	—	—	—
XI. 1058.	—	—	—	—
XX. 951.	XII. 949.	VI. 2. p. 1755.	X. 613.	—
XXI. 767.	XII. 1681.	VI. 2. p. 1321.	X. 1130.	—
XXII. 524. et <i>Suppl.</i> II. 733.	XIII. 659.	—	—	—
I. 723.	I. 615.	—	I. 599.	—
V. 465.	IV. 727.	I. in Indice.	—	—

A. C.	Concilium.	Papa.
	Hierosolymitanum I. }	<i>S. Petro.</i>
	33. Hierosolymitanum II. }	
	50. Hierosolymitanum III. }	
	56. Hierosolymitanum IV. }	
circa	197. Hierosolymitanum.	<i>Victore I.</i>
	335. Hierosolymitanum conciliabulum.	<i>Silvestro I.</i>
[P]	348. Hierosolymitanum. }	<i>Iulio.</i>
	350. Hierosolymitanum conciliabulum. }	
	401. Hierosolymitanum.	<i>Anastasio I.</i>
	415. Hierosolymitanus conuentus.	<i>Innocentio I.</i>
	518. Hierosolymitanum.	<i>Hormirida.</i>
	536. Hierosolymitanum.	<i>Agapeto I.</i>
	553. Hierosolymitanum.	<i>Vigilio.</i>
circa	630. Hierosolymitanum. }	<i>Honorio I.</i>
	634. Hierosolymitanum. }	
	726. Hierosolymitanum.	<i>Gregorio II.</i>
	767. Hierosolymitanum.	<i>Paulo I.</i>
	1099. Hierosolymitanum.	<i>Vrbano II.</i>
	1107. Hierosolymitanum. }	<i>Paschale II.</i>
	1111. Hierosolymitanum. }	
	1112. Hierosolymitanum.	<i>Paschale II.</i>
	1136. Hierosolymitanum. }	<i>Innocentio II.</i>
	1142. Hierosolymitanum. }	
	1672. Hierosolymitanum.	<i>Alexandro VII.</i>
	1224. Hildeseimensis synodus.	<i>Honorio III.</i>
	1284. ad S. Hippolytum.	<i>Martino II.</i>
	1292. ad S. Hippolytum.	<i>Sede vacante.</i>
	393. Hipponense. }	<i>Siricio.</i>
	395. Hipponense. }	
	426. Hipponensis conuentus.	<i>Coelestinio I.</i>
circa	590. Hispalense I.	<i>Gregorio M.</i>
	619. Hispalense II.	<i>Bonifacio V.</i>
	1352. Hispalense.	<i>Clemente VI.</i>
	1412. Hispalense.	<i>Ioanne XXIII.</i>
	447. Hispanicum.	<i>Leone I.</i>
	783. Hispanicum. }	<i>Hadriano I.</i>
	793. Hispanica. }	
	1296. Hispanicum incerti loci.	<i>Bonifacio VIII.</i>
	1178. Hohenauienfe.	<i>Alexandro III.</i>

Manfi.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
I. 21.	I. 17.	—	I. 17.	I. 1.
I. 22.	I. 18.	—	I. 18.	I. 2.
I. 23.	I. 19. 21.	—	I. 19. 21.	I. 4.
I. 25.	I. 22.	—	I. 23.	I. 7.
I. 726.	I. 617.	—	I. 600.	—
II. 1155. et <i>Suppl.</i> I. 271.	II. 479.	I. 551.	II. 462.	II. 541.
III. 171. et <i>Suppl.</i> I. 180.	II. 771.	I. 687.	—	—
III. 179.	II. 779.	—	II. 92. 724.	III. 115.
III. 989.	—	—	—	—
IV. 307.	III. 363.	I. 1207.	II. 1525.	—
VIII. 578. et <i>Suppl.</i> I. 402.	V. 727.	—	IV. 1588.	—
VIII. 1164.	V. 1251.	II. 1409.	V. 275.	XI. 461.
IX. 659.	VI. 419.	III. in Indict.	V. 739.	XII. 436.
X. 607.	VI. 1441.	—	V. 1697.	—
X. 650.	VI. 1481.	—	—	—
XII. 271.	VIII. 195.	—	—	—
XII. 680. et <i>Suppl.</i> I. 623.	—	—	—	—
XX. 975.	XII. 963.	VI. 2. p. 1763.	X. 620.	XXVI. 688.
XX. 1205.	XII. 1131.	VI. 2. p. 1885.	X. 752.	XXVI. 763.
XXI. 47.	XII. 1161.	VI. 2. p. 1899.	X. 766.	XXVI. 771.
XXI. 71. et <i>Suppl.</i> II. 275.	—	—	—	—
XXI. 505.	XII. 1487.	VI. 2. p. 1201.	X. 1827.	XXVII. 153.
XXI. 583.	XII. 1541.	VI. 2. p. 1229.	X. 1030.	—
—	XXI. 1651.	XI. 179.	—	—
XXII. 1212.	—	—	—	—
XXIV. 503.	XIV. 781.	—	—	—
XXIV. 1115.	XIV. 1206.	—	—	—
III. 849.	II. 1375.	I. 953.	II. 1149.	III. 457.
III. 859.	II. 1383.	I. 985.	—	—
IV. 537.	III. 545.	—	—	—
IX. 449.	VI. 1313.	III. 521.	V. 1588.	XIV. 313.
X. 556. et <i>Suppl.</i> I. 471.	VI. 1403.	III. 557.	V. 1663.	XIV. 427.
XXVI. 307.	XV. 707.	—	—	—
XXVII. 505.	XV. 1397.	—	—	—
V. 492.	IV. 733.	—	III. 1465.	VIII. 296.
XII. 902.	VIII. 595.	—	—	—
XIII. 857. 859. et <i>Suppl.</i> I. 729.	—	—	—	—
XXII. 1090.	—	—	—	—
XXII. 208.	XIII. 407.	VI. 2. p. 1671.	X. 1502.	—

I.

A. C.

Concilium.

Papa.

1060.	Iaccetanum.
[P] 256. *)	Iconienſe.
379.	Iconienſe.
524.	Ilerdenſe.
1229.	Ilerdenſe.
1246.	Ilerdenſe.
1257.	Ilerdenſis conuentus.
305.	Illiberitanum.
365.	Illyricum.
374.	Illyricanum.
435.	Illyricanum.
516.	Illyricanum.
550.	Illyricanum.
788.	Ingilenheimenſe.
826.	Ingilenheimenſe.
948.	Ingilenheimenſe.
958.	Ingilenheimenſe.
972.	Ingilenheimenſe.
980.	Ingilenheimenſe.
1251.	Infulanum.
1288.	Infulanum.
1130.	Iotrenſe.
590.	Iſtrienſe.
253.	Italicum.
405.	Italicum.
885.	Italicum incerti loci.
886.	Italicum incerti loci.
1038.	Italicum.
844.	Iudicienſe ad Theodonis villam.
1080.	Iuliobonenſe.
909.	Iuncarienſe.
524.	Iuncenſe.

Nicolao II.
Stephano I.
Damaſo I.
Ioanne I.
Gregorio IX.
Innocentio IV.
Alexandro IV.
Marcello I.
Liberio.
Damaſo I.
Sixto III.
Hormiſda.
Vigilio.
Hadriano I.
Eugenio II.
Agapeto II.
Ioanne XII.
Dono II.
Benedicto VII.
Innocentio IV.
Nicolao IV.
Innocentio II.
Gregorio M.
Cornelio.
Innocentio.
Hadriano III.
Stephano V.
Benedicto IX.
Sergio II.
Gregorio VII.
Sergio III.
Ioanne I.

K.

1008.	Kalenſe.
1138.	Karleolenſe.
989.	Karrofenſe.

Ioanne XVII.
Innocentio II.
Ioanne XV.

*) Rectius 235. *Mart.*

Manf.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
XIX. 929.	XII. 61.	VI. 1075.	IX. 1111.	XXV. 598.
I. 910.	I. 769.	I. in Indice.	I. 757.	I. 479.
III. 503. et <i>Suppl.</i> I. 243.	II. 1075.	—	—	—
VIII. 609. et <i>Suppl.</i> I. 405.	V. 149.	II. 1063.	IV. 1610.	XI. 16.
XXIII. 205.	XIII. 1245.	—	—	—
XXIII. 729.	XIV. 107.	VII. in Indice.	—	—
XXIII. 926.	XIV. 1221.	—	—	—
II. 1.	I. 967.	I. 247.	I. 967.	I. 639.
III. 383. et <i>Suppl.</i> I. 228.	II. 974.	—	II. 830.	III. 225.
III. 51.	II. 1037.	I. 793.	II. 887.	—
V. 1187. et <i>Suppl.</i> I. 310.	—	—	—	—
VIII. 583.	V. 695.	II. in Indice.	—	—
IX. 147.	V. 1392.	—	—	—
XIII. 822.	IX. 1.	IV. 819.	VII. 963.	XX. 2.
XIV. 493.	IX. 657.	IV. 1269.	VII. 1556.	XXI. 95.
XVIII. 409.	XI. 849.	—	IX. 623.	XXV. 72.
XVIII. 457. et <i>Suppl.</i> I. 1135.	—	—	—	—
XIX. 35.	XI. 948.	VI. 689.	IX. 710.	XXV. 188.
XIX. 71.	—	—	—	—
XXIII. 794.	XIV. 125.	VII. 433.	XI. 2348.	—
XXIV. 951.	XIV. 1163.	VII. 1143.	XI. 1335.	—
XXI. 445.	XII. 1451.	VI. 2. p. 1183.	X. 973.	XXVII. 104.
IX. 462.	VI. 1323.	—	—	—
I. 871.	I. 733.	—	I. 715.	I. 427.
III. 1161. et <i>Suppl.</i> I. 285.	—	—	—	—
XVIII. 1. et <i>Suppl.</i> I. 1041.	XI. 533.	—	—	—
XVIII. 43.	XI. 569.	—	—	—
XIX. 587. et <i>Suppl.</i> I. 1265.	—	—	—	—
XIV. 807.	IX. 941. 963.	—	VII. 1800. 1820.	—
XX. 555.	XII. 647.	VI. 1597.	X. 391.	—
XVIII. 261.	XI. 729.	VI. 501.	IX. 615.	—
VIII. 633. et <i>Suppl.</i> I. 408.	V. 769.	II. in Indice.	IV. 1627.	—
XIX. 293.	XI. 1058.	VI. 771.	IX. 787.	—
XXI. 519. et <i>Suppl.</i> II. 429.	—	—	—	—
XIX. 89.	XI. 981.	VI. 717.	IX. 733.	—

A. C. 1028.

A. C.

* Concilium.

1028. Karrofenſe.
 1082. Karrofenſe.
 1186. Karrofenſe.
 1210. vel 1211. Kelmoellocenſe.
 1152. apud Kenanaim ſynodus.
 851. Kingesburienſe.
 [P] 838. Kingſtonienſe.
 978. Kirtlingtonienſe.

Papa.

Ioanne XVIII.
Gregorio VII.
Vrbano III.
Innocentio III.
Eugenio III.
Leone IV.
Gregorio IV.
Benedicto VII.

L.

- circa 240. Labefitanum.
 1206. Lambethenſe.
 1261. Lambethenſe.
 1280. Lambethenſe.
 1281. Lambethenſe.
 1330. Lambethenſe.
 1351. Lambethenſe.
 1362. Lambethenſe.
 364. Lamplacenum Semi-Arianorum conciliabul.
 368. Lamplacenum.
 1188. Lancienſe.
 1197. Lancienſe.
 1246. Lancienſe.
 1258. Lancienſe.
 1285. Lancienſe.
 1423. Lancienſe.
 circa 560. Landauenſe.
 Landauenſe.
 Landauenſe.
 [circa 885.] Landauenſes ſynodi VII.
 888. Landauenſia duo.
 950. Landauenſis ſynodus. }
 955. Landauenſis ſynodus. }
 circa 988. Landauenſis ſynodus.
 1034. Landauenſis ſynodus.
 circa 1056. Landauenſis ſynodus.
 1278. Langeſienſe.
 circa 372. [al. 320.] Laodicenum.

Fabiano.
Innocentio III.
Alexandro IV.
Nicolao III.
Martino II.
Ioanne XX.
Clemente VI.
Innocentio VI.
Liberio.
Damaſo I.
Clemente III.
Coeleſtino III.
Innocentio IV.
Alexandro IV.
Honorio IV.
Martino V.
Ioanne III.

Stephano V.
Agapeto II.
Ioanne XV.
Benedicto IX.
Viſtore II.
Nicolao III.
Silueſtro I.

Manfi.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
XX. 581.	XI. 1193.	VI. 843.	IX. 860.	—
—	XII. 673.	VI. 1609.	X. 401.	—
XXII. 509.	XIII. 659.	VI. 2. p. 1889.	X. 1747.	—
XXII. 817. et <i>Suppl.</i> II. 817.	—	—	—	—
XXI. 767. et <i>Suppl.</i> II. 487.	—	—	—	—
XIV. 963.	IX. 1077.	V. 33.	VIII. 73.	XXI. 618.
XIV. 754. et <i>Suppl.</i> I. 805.	IX. 888.	IV. 1447.	VII. 1769.	XXI. 397.
XIX. 63.	XI. 967.	VI. 703.	IX. 724.	XXV. 198.
I. 787.	I. 669.	I. in Indice.	I. 650.	I. 337.
XXII. 752.	XIII. 783.	VI. 2. p. 1971.	XI. 30.	—
XXIII. 1059.	XIV. 302.	VII. 533.	XI. 803.	—
XXIV. 363.	XIV. 697.	VII. 835.	XI. 1124.	—
XXIV. 403. et <i>Suppl.</i> III. 69.	XIV. 735.	VII. 859.	XI. 1156.	—
XXV. 891.	XV. 399.	VII. 1551.	XI. 1784.	—
XXVI. 295.	XV. 705.	VII. 1693.	XI. 1927.	—
XXVI. 419.	XV. 785.	VII. 1765.	XI. 1935.	—
III. 373.	II. 967.	I. in Indice.	II. 829.	III. 223.
III. 449. et <i>Suppl.</i> I. 198.	II. 1037.	—	II. 887.	—
XXII. 581.	XIII. 679.	VI. 2. p. 1905.	X. 1765.	—
XXII. 673.	XIII. 725.	VI. 2. p. 1937.	X. 1800.	—
XXIII. 689.	XIV. 83.	VII. 405.	XI. 675.	—
XXIII. 948.	XIV. 225.	VII. 499.	XI. 773.	—
XXIV. 595.	XIV. 853.	VII. 943.	XI. 1237.	—
XXVIII. 1048.	XVII. 86.	—	—	—
IX. 763.	VI. 507.	III. 343.	V. 828.	XXII. 557.
IX. 763.	VI. 507.	III. 345.	V. 829.	—
IX. 765.	VI. 509.	III. 345.	V. 830.	—
XVIII. 38-42.	XI. 560. seqq.	VI. 389.	IX. 390. 393.	XII. 558. 559.
—	—	—	394.	XXIV. 556.
XVIII. 57. 60.	—	—	—	—
XVIII. 432.	XI. 861.	VI. 615.	IX. 634.	XXV. 90.
XVIII. 445.	XI. 869.	VI. 619.	IX. 637.	XXV. 120.
XIX. 87.	XI. 981.	VI. 715.	IX. 732.	XXV. 212.
XIX. 573.	XI. 1279.	—	—	XXV. 341.
XIX. 845.	XII. 11.	VI. 1043.	IX. 1083.	XXV. 570.
XXIV. 211.	XIV. 597.	VII. 759.	XI. 1038.	—
II. 563.	I. 1330.	I. 777.	I. 1495.	II. 88.

Vol. XII.

P P P

A. C. 478.

A. C.	Concilium.	Papa.
[P] 478.	Laodicenum.	<i>Simplicio.</i>
530.	Larissenum.	<i>Bonifacio II.</i>
649.	Lateranense.	<i>Martino I.</i>
769.	Lateranense.	<i>Stephano III.</i>
774.	Lateranensis synodus.	<i>Hadriano I.</i>
823.	Lateranense.	<i>Paschale I.</i>
1102.	Lateranense I.	<i>Paschale II.</i>
1104.	Lateranense II.	
1110.	Lateranense.	
1110. [f. 1111.]	Lateranense III.	
1112.	Lateranense IV.	
1116.	Lateranense V.	<i>Callisto II.</i>
1123.	Lateranense I. generale IX.	<i>Innocentio II.</i>
1139.	Lateranense II. generale X.	<i>Alexandro III.</i>
1168.	Lateranense.	<i>Alexandro III.</i>
1179.	Lateranense III. generale XI.	<i>Innocentio III.</i>
1215.	Lateranense IV. generale XII.	<i>Julio II. et Leone X.</i>
1512.	Lateranense V. generale XVII.	<i>Innocentio II.</i>
1142.	Latiniacense.	<i>Julio.</i>
347.	Latopolitana synodus.	<i>Innocentio III.</i>
[1213.]	Lauquienfe.	<i>Alexandro III.</i>
1161.	Laudense conciliabulum.	<i>Hadriano II.</i>
868.	Laudunense.	<i>Agapeto II.</i>
948.	Laudunensis conuentus.	<i>Eugenio III.</i>
1146.	Laudunensis conuentus.	<i>Gregorio IX.</i>
1232.	Laudunense.	<i>Nicolao V.</i>
1449.	Laudunense.	<i>Gregorio IV.</i>
843.	Lauriacense in pago Aurelianensi.	<i>Paschale II.</i>
[P] 1109.	Laudunense.	<i>Benedicto VIII.</i>
1012.	Legionenfe.	<i>Benedicto VIII.</i>
1017.	Legionensis synodus.	<i>Vrbano II.</i>
1091.	Legionenfe.	<i>Paschale II.</i>
1114.	Legionenfe.	<i>Innocentio II.</i>
1135.	Legionenfe.	<i>Leone IV.</i>
848.	Lemouicensis conuentus.	<i>Benedicto VIII.</i>
1021.	Lemouicense.	<i>Ioanne XVIII.</i>
1029.	Lemouicense I. }	
1031.	Lemouicense II. }	
1052.	Lemouicensis conuentus.	
1095.	Lemouicense.	
		<i>Leone IX.</i>
		<i>Vrbano II.</i>

Manß.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
VII. 1022.	V. 137. 277.	—	IV. 1152.	—
VIII. 740.	V. 833.	—	—	—
X. 863.	—	III. 687.	VI. 75.	XV. 66.
XII. 713. et <i>Suppl.</i> I. 642.	—	—	—	—
XII. 883. et <i>Suppl.</i> I. 721.	—	—	—	—
XIV. 409. et <i>Suppl.</i> I. 828.	—	—	—	—
XX. 147.	XII. 1095.	VI. 2. p. 1861.	X. 727.	XXVI. 746.
XX. 1184.	XII. 1115.	VI. 2. p. 1875.	X. 741.	XXVI. 772.
<i>Suppl.</i> II. 243.	—	—	—	—
XXI. 39. et <i>Suppl.</i> II. 261.	XII. 1149.	VI. 2. p. 1895.	X. 764.	XXVI. 802.
XXI. 49. et <i>Suppl.</i> II. 271.	XII. 1163.	VI. 2. p. 1899.	X. 767.	—
XXI. 145.	XII. 1225.	VI. 2. p. 1933.	X. 806. 1834.	—
XXI. 277. et <i>Suppl.</i> II. 350.	XII. 1327.	VI. 2. p. 1109.	X. 891. 1835.	XXVII. 32.
XXI. 523. et <i>Suppl.</i> II. 433.	XII. 1497.	VI. 2. p. 1207.	X. 999.	XXVII. 120.
XXII. 34.	XIII. 345.	VI. 2. p. 1623.	X. 1449.	XXVII. 385.
XXII. 210. et <i>Suppl.</i> II. 685.	XIII. 409.	VI. 2. p. 1671.	X. 1503.	XXVII. 434.
XXII. 953. et <i>Suppl.</i> II. 861.	XIII. 903.	VII. 1.	XI. 117.	XXVIII. 116.
—	XIX. 649.	IX. 1561.	XIV. 1.	XXXIV. 69.
XXI. 581.	XII. 1539.	VI. 2. p. 1227.	X. 1836.	—
III. 141.	II. 745.	—	—	—
XXII. 864.	—	—	—	XXVIII. 110.
XXI. 1155.	XIII. 291.	VI. 2. p. 1227.	X. 1409.	XXVII. 351.
XV. 888. et <i>Suppl.</i> I. 1004.	—	—	—	—
XVIII. 427.	XI. 856.	VI. 613.	IX. 632.	XXV. 86.
XXI. 697.	XII. 1637.	—	—	—
XXIII. 250.	XIII. 1267.	VII. 197.	XI. 446.	—
—	XIX. 59.	—	XIII. 1335.	—
XIV. 798.	IX. 931.	IV. 1463.	VII. 1790. et 1825.	XXI. 420.
XXI. 1. et <i>Suppl.</i> II. 241.	XII. 1146.	VI. 2. p. 1894.	X. 762.	—
XIX. 335.	XI. 1091.	VI. 803.	IX. 817.	XXV. 282.
XIX. 379. et <i>Suppl.</i> I. 1239.	—	—	—	—
XX. 735.	XII. 793.	VI. 2. p. 1693.	X. 482.	—
XXI. 114.	XII. 1199.	—	—	—
XXI. 497.	XII. 1483.	—	—	—
XIV. 918.	IX. 1053.	V. 17.	VIII. 1928.	—
XIX. 391. et <i>Suppl.</i> I. 1243.	—	—	—	—
XIX. 489.	XI. 1195.	VI. 843.	IX. 860.	XXV. 337.
XIX. 507.	XI. 1211.	VI. 853.	IX. 869.	XXV. 342.
XIX. 805.	XI. 1447.	VI. 1029.	IX. 1068.	—
XX. 919.	XII. 925.	VI. 2. p. 1741.	X. 598.	—

A. C.

Concilium.

1180. Lemouicense.
 1131. Leodienſe.
 1132. Leodienſe.
 1226. Leodienſe.
 1107. Leſtatenſis ſynodus.
 1055. Lexouienſe.
 1106. Lexouienſe.
 1022. Leyrenſe.
 1080. apud Lillebonam.
 1143. Lincolnienſe.
 1148. Lincopenſe.
 830. Lingonenſe.
 859. Lingonenſe.
 1080. Lingonenſe.
 1107. Lingonenſis ſynodus.
 1116. Lingonenſis ſynodus.
 780. Lippienſe. }
 782. Lippienſe. }
 743. Liptinenſe.
 756. Liptinenſe.
 605. Londonienſe ſ. Londinenſe.
 712. Londonienſe.
 833. Londonienſe.
 948. Londonienſe.
 970. Londonienſe.
 1070. Londonienſe.
 1075. Londonienſe. }
 1078. Londonienſe. }
 [P] 1102. Londonienſe I. }
 1107. Londonienſe II. }
 1108. Londonienſe III. }
 1109. Londonienſe IV. }
 1125. Londonienſe I. }
 1127. Londonienſe II. }
 1129. Londonienſe III. }
 1138. Londonienſe I. }
 1141. Londonienſe. }
 1143. Londonienſe. }
 1151. Londonieuſe.
 1154. Londonienſe.

..Papa.

- Alexandro III.*
Innocentio II.
Eugenio III.
Honorio III.
Pafchale II.
Viſtore II.
Pafchale II.
Benediſto VIII.
Gregorio VII.
Innocentio II.
Eugenio III.
Gregorio IV.
Nicolao I.
Gregorio VII.
Pafchale II.
Pafchale II.
Hadriano I.
Zacharia.
Stephano II.
Sabiniano.
Conſtantino.
Gregorio IV.
Agapeto II.
Ioanne XIII.
Alexandro II.
Gregorio VII.

Pafchale II.

Honorio II.

Innocentio II.

Eugenio III.
Anaſtaſio IV.

Maffi.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	A Reg.
XXII. 468. et <i>Suppl.</i> II. 701.	—	—	—	—
XXI. 473. et <i>Suppl.</i> II. 411.	XII. 1466.	VI. 2. p. 1193.	X. 987.	XXVII. 113.
XXI. 767. et <i>Suppl.</i> II. 489.	—	—	—	—
XXIII. 12.	XIII. 1101.	VII. 141.	XI. 301.	—
XX. 1225. et <i>Suppl.</i> II. 237.	—	—	—	—
XIX. 837.	XII. 5.	—	—	—
XX. 1209.	XII. 1126.	VI. 2. p. 1881.	X. 747.	—
XIX. 405.	XI. 1139.	—	—	—
XX. 575.	—	—	—	—
XXI. 603.	XII. 1559.	VI. 2. p. 1233.	X. 1033.	—
XXI. 743.	XII. 1679.	VI. 2. p. 1319.	X. 1827.	—
XIV. 625.	IX. 781.	IV. 1361.	VII. 1670.	—
XV. 546. et <i>Suppl.</i> I. 982.	X. 111.	V. 481.	VIII. 673.	XXII. 641.
XX. 570.	XII. 663.	VI. 1605.	X. 397.	—
XX. 1225. et <i>Suppl.</i> II. 237.	—	—	—	—
XXI. 157. et <i>Suppl.</i> II. 317.	XII. 1233.	VI. 2. p. 1939.	X. 811.	—
XII. 897.	VIII. 593.	—	VI. 1827.	—
XII. 901.	VIII. 593.	—	VI. 1889.	XVIII. 166.
XII. 370.	VIII. 273.	III. 1921.	VI. 1537.	XVII. 419.
XII. 590. et <i>Suppl.</i> I. 608.	VIII. 425.	—	VI. 1883.	—
X. 495. et <i>Suppl.</i> I. 461.	—	—	—	—
XII. 210.	VIII. 149.	—	VI. 1421.	XVII. 249.
XIV. 642. et <i>Suppl.</i> I. 819.	IX. 797.	—	VII. 1683.	XXI. 273.
XVIII. 430.	XI. 857.	VI. 613.	IX. 633.	XXV. 89.
XIX. 23. et <i>Suppl.</i> I. 1173.	XI. 941.	VI. 681.	IX. 702.	XXV. 181.
XX. 4.	XII. 183.	VI. 1165.	IX. 1203.	—
XX. 449.	XII. 587.	VI. 1575.	X. 346.	XXVI. 569.
XX. 605.	XII. 680.	VI. 1613.	X. 404.	—
XX. 1150.	XII. 1097.	VI. 2. p. 1863.	X. 728.	XXVI. 747.
XX. 1228.	XII. 1136.	VI. 2. p. 1887.	X. 755.	XXVI. 748.
XX. 1229.	XII. 1137.	VI. 2. p. 1889.	X. 756.	XXVI. 765.
XX. 1233.	XII. 1141.	VI. 2. p. 1891.	X. 758.	—
XXI. 327.	XII. 1355.	VI. 2. p. 1123.	X. 912.	XXVII. 56.
XXI. 353.	XII. 1369.	VI. 2. p. 1129.	X. 920.	XXVII. 85.
XXI. 383.	XII. 1398.	VI. 2. in Indice.	X. 938.	—
XXI. 507. et <i>Suppl.</i> II. 425.	XII. 1489.	VI. 2. p. 1201.	X. 992.	XXVII. 119.
XXI. 571.	—	—	—	—
—	XII. 1533.	VI. 2. p. 1233.	X. 1033.	XXVII. 150.
XXI. 749.	XII. 1533.	VI. 2. p. 1321.	X. 1024.	—
XXI. 785.	XIII. 11. 1677.	VI. 2. p. 1331.	X. 1140.	—

A. C.	Concilium.	Papa.
1162.	Londoniense.	<i>Alexandro III.</i>
1175.	Londoniense.	<i>Alexandro III.</i>
1185.	Londoniensis conuentus.	<i>Lucio III.</i>
1191.	Londoniense.	<i>Coelestinus III.</i>
1200.	Londoniense.	<i>Innocentio III.</i>
1207.	Londoniense.	<i>Innocentio III.</i>
1214.	Londoniense.	<i>Innocentio III.</i>
1225.	Kondoniense.	<i>Honorio III.</i>
1226.	Londoniense.	<i>Honorio III.</i>
1231.	Londoniense.	<i>Gregorio IX.</i>
1237.	Londoniense.	<i>Gregorio IX.</i>
1239.	Londoniense.	<i>Gregorio IX.</i>
1257.	Londoniense.	<i>Alexandro IV.</i>
1261.	Londoniense.	<i>Alexandro IV.</i>
1265.	Londoniense.	<i>Clemente IV.</i>
1268.	Londoniense.	<i>Clemente IV.</i>
1277.	Londoniense.	<i>Nicolao III.</i>
1279.	Londoniense.	<i>Nicolao III.</i>
1282.	Londoniense.	<i>Martino IV.</i>
1291.	Londoniense.	<i>Nicolao IV.</i>
1297.	Londoniense.	<i>Bonifacio VIII.</i>
1309.	Londoniense.	<i>Clemente V.</i>
1311.	Londoniense.	<i>Clemente V.</i>
1312.	Londoniensia duo.	<i>Clemente V.</i>
1321.	Londoniense.	<i>Ioanne XX.</i>
1328.	Londoniense.	<i>Ioanne XX.</i>
1342.	Londoniensia duo.	<i>Clemente VI.</i>
1356.	Londoniense.	<i>Innocentio VI.</i>
1382.	Londoniense.	<i>Vrbano VI.</i>
1391.	Londoniense.	
1396.	Londoniense.	
1398.	Londoniense.	
1399.	Londoniense.	
1401.	Londoniense.	
1408.	Londoniense.	
1413.	Londoniense.	
1480.	Londoniense.	
1486.	Londoniense.	
1501.	Londoniense.	
1556.	Louitiense in Polonia.	
		<i>Bonifacio IX.</i>
		<i>Gregorio XII.</i>
		<i>Ioanne XXIII.</i>
		<i>Sixto IV.</i>
		<i>Innocentio VIII.</i>
		<i>Alexandro VI.</i>
		<i>Paulo IV.</i>

Manus.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
XXI. 1159.	XIII. 291.	VI. 2. p. 1587.	X. 1410.	XXVII. 352.
XXII. 146.	XIII. 362.	VI. 2. p. 1635.	X. 1461.	XXVII. 394.
XXII. 494.	XIII. 1185.	—	—	—
XXII. 646. et <i>Suppl.</i> II. 753.	—	—	—	—
XXII. 714.	XIII. 751.	VI. 2. p. 1957.	XI. 13.	—
XXII. 758.	—	—	—	—
XXII. 934.	XIII. 885.	VI. 2. p. 2039.	XI. 1102.	XXVIII. 113.
XXII. 1220. et <i>Suppl.</i> II. 923.	—	—	—	—
XXIII. 16. et <i>Suppl.</i> II. 957.	—	—	—	—
XXIII. 242.	XIII. 1267.	—	—	—
XXIII. 441.	XIII. 1395.	VII. 287.	XI. 525.	XXVIII. 343.
XXIII. 511. et <i>Suppl.</i> II. 1058.	—	—	—	—
XXIII. 948. et <i>Suppl.</i> II. 195.	—	—	—	—
XXIII. 1073.	XIV. 303.	VII. 546.	XI. 815.	—
XXIII. 1128.	XIV. 329.	VII. 559.	XI. 834.	—
XXIII. 1213. et <i>Suppl.</i> II. 1257.	XIV. 401.	VII. 613.	XI. 866.	—
XXIV. 205. et <i>Suppl.</i> III. 47.	—	—	—	—
XXIV. 217. et <i>Suppl.</i> III. 51.	—	—	—	—
XXIV. 459.	—	—	—	—
XXIV. 1079.	XIV. 1197.	VII. 1165.	XI. 1360.	XXVIII. 671.
XXIV. 1177.	XIV. 1253.	VII. 1195.	XI. 1421.	—
XXV. 201.	XIV. 1387.	VII. 1283.	XI. 1502.	—
XXV. 425. et <i>Suppl.</i> III. 345.	—	—	—	—
XXV. 517. 521. et <i>Suppl.</i> III. 389.	—	—	—	—
XXV. 669. et <i>Suppl.</i> III. 401.	XV. 225.	VII. 1455.	XI. 2468.	—
XXV. 827. et <i>Suppl.</i> III. 427.	XV. 343.	VII. 1537.	XI. 2476.	—
XXV. 1157. 1167. et <i>Suppl.</i> III. 549.	XV. 573. et 579.	VII. 1645. 1655.	XI. 1876.	—
XXVI. 413. et <i>Suppl.</i> III. 605.	—	—	—	—
—	XV. 951.	VII. 1889.	XI. 2052.	—
XXVI. 767.	XV. 989.	VII. 1913.	XI. 2077.	—
XXVI. 809.	XV. 999.	VII. 1923.	XI. 2079.	—
XXVI. 913. et <i>Suppl.</i> III. 717.	—	—	—	—
XXVI. 914. et <i>Suppl.</i> III. 721.	—	—	—	—
XXVI. 937.	XV. 1077.	—	—	—
XXVI. 1029.	—	—	—	—
XXVII. 505.	XV. 1381.	VIII. 1413.	XI. 2323.	—
<i>Suppl.</i> V. 337.	—	—	—	—
<i>Suppl.</i> V. 339.	XIX. 405.	IX. 1517.	XIII. 1466.	—
<i>Suppl.</i> III. 793.	—	—	—	—
<i>Suppl.</i> V. 697.	—	—	—	—

A. C. 1308.

A. C.	Concilium.	Papa.
1308.	Lucana synodus.	<i>Clemente V.</i>
1366.	Lucana synodus.	<i>Vrbano V.</i>
569.	Lucense.	<i>Ioanne III.</i>
572.	Lucense II.	<i>Ioanne III.</i>
[P] circa 197. (Hard. 192.)	Lugdunense s. Gallicum.	<i>Victore I.</i>
circa 197.	Lugdunense aliud.	<i>Victore I.</i>
460.	Lugdunense.	<i>Leone I.</i>
circa 475.	Lugdunense.	<i>Simplisio.</i>
515.	Lugdunense.	<i>Hormisda.</i>
517.	Lugdunense.	<i>Hormisda.</i>
567.	Lugdunense II.	<i>Ioanne III.</i>
575.	Lugdunensis conuentus.	<i>Benedicto I.</i>
581.	Lugdunense.	<i>Pelagio II.</i>
583.	Lugdunense III.	<i>Pelagio II.</i>
814.	Lugdunense.	<i>Leone III.</i>
829.	Lugdunense.	<i>Gregorio IV.</i>
835.	Lugdunense.	<i>Gregorio IV.</i>
848.	Lugdunense.	<i>Leone IV.</i>
1055.	Lugdunensis Galliae.	<i>Victore II.</i>
1080.	Lugdunense.	<i>Gregorio VII.</i>
1082.	Lugdunense.	<i>Gregorio VII.</i>
1125.	Lugdunense.	<i>Honorio II.</i>
1243.	Lugdunense I. Oecumenicum.	<i>Innocentio IV.</i>
1274.	Lugdunense II. Oecumenicum.	<i>Gregorio X.</i>
1297.	Lugdunense fictium.	<i>Bonifacio VIII.</i>
1449.	Lugdunense.	<i>Nicolao V.</i>
176.	Lumbardense.	<i>Alexandro III.</i>

M.

[P] 755.	Mabugense.	<i>Stephano III.</i>
414.	Macedonicum.	<i>Innocentio I.</i>
881.	apud S. Macram.	<i>Ioanne VIII.</i>
935.	Ibidem.	<i>Ioanne XI.</i>
909.	Magalonense apud Iuncarias.	<i>Sergio III.</i>
999.	Magdeburgense.	<i>Silvestro II.</i>
1286.	Magdeburgensis synodus.	<i>Honorio IV.</i>
1312.	Magdeburgense.	<i>Clemente V.</i>
1322.	Magdeburgense.	<i>Ioanne XXII.</i>
1344.	Magdeburgense.	<i>Clemente VI.</i>

A. C.	Concilium.	Papa.
1370.	Magdeburgenſe.	<i>Vrbano V.</i>
1489.	Magdeburgenſe.	<i>Innocentio VIII.</i>
891.	Magdunenſe.	<i>Formoſo.</i>
1332.	Maghfeldenſe.	<i>Ioanne XX.</i>
1362.	Maghfeldenſe.	<i>Innocentio VI.</i>
1181.	apud Malebergiam.	<i>Lucio III.</i>
687.	Manalchierſenſe conciliabulum in Armenia.	<i>Conone.</i>
879.	Mantalenſe.	<i>Ioanne VIII.</i>
826.	Mantuanum.	<i>Eugenio II.</i>
828.	Mantuanum.	<i>Gregorio IV.</i>
1052.	Mantuanum.	<i>Leone IX.</i>
1064.	Mantuanum.	<i>Alexandro II.</i>
1459.	Mantuanus conuentus.	<i>Pio II.</i>
1326.	Marciaenſe.	<i>Ioanne XX.</i>
1330.	Marciaenſe.	<i>Ioanne XX.</i>
circa 335.	Mareoticum conciliabulum	<i>Sylveſtro I.</i>
1313.	apud b. Mariam de Prato.	<i>Clemente V.</i>
677.	Mariacenſe.	<i>Agathone.</i>
678.	Marlacenſe.	<i>Agathone.</i>
1148.	Marſicanus conuentus.	<i>Eugenio III.</i>
1103.	Marſilienſe.	<i>Paſchale II.</i>
1263.	Marſilienſis ſynodus.	<i>Vrbano IV.</i>
973.	Marzialiſe.	<i>Benedicto VI.</i>
581.	Matiſconenſe I. }	<i>Pelagio II.</i>
585.	Matiſconenſe II. }	<i>Honorio I.</i>
627.	Matiſconenſe.	<i>Honorio IV.</i>
1286.	Matiſconenſe.	<i>Ioanne XII.</i>
962.	ad Matronem fluuium.	<i>Theodoro.</i>
[P] 646.	Mauritanienſe.	<i>Gregorio VII.</i>
1075.	ad S. Maxentium.	<i>Pio V.</i>
1566. (Hard. 1570.)	Mechlinienſe.	<i>Paulo V.</i>
1607.	Mechlinienſe.	<i>Vrbano VI.</i>
1380.	Medinenſis ſeu Salmanticensis conuentus.	<i>Iulio I.</i>
344.	Mediolanenſe I. }	<i>Liberio.</i>
347.	Mediolanenſe. }	<i>Damaſo.</i>
350.	Mediolanenſe II. }	<i>Damaſo.</i>
355.	Mediolanenſe Arianorum.	<i>Siricio.</i>
circa 375.	Mediolanenſe.	
380.	Mediolanenſe.	
390.	Mediolanenſe.	

Manfi.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
XXVI. 567.	—	—	—	—
—	XIX. 433.	—	—	—
XVIII. 119.	XI. 619.	VI. 427.	IX. 432.	XXIV. 628.
XXV. 975.	XV. 413.	VII. 1555.	XI. 1789.	—
XXVI. 417.	XV. 783.	VII. 1763.	XI. 1933.	—
XXII. 484. et <i>Suppl. II.</i> 707.	—	—	—	—
XI. 1099.	VII. 1501.	—	—	—
XVII. 529.	XI. 503.	VI. 345.	IX. 331.	XXIV. 473.
XIV. 493.	IX. 657.	IV. in Indice.	—	—
XIV. 527.	—	—	—	—
XIX. 799.	XI. 1447.	VI. 1029.	IX. 1067.	—
XIX. 1029.	XII. 143.	VI. 1143.	IX. 1179.	XXV. 668.
<i>Suppl. V.</i> 297.	XIX. 203.	IX. 1389.	XIII. 1748.	—
XXV. 775.	XV. 313.	VII. 1515.	XI. 1747.	—
XXV. 887.	XV. 395.	VII. 1549.	XI. 1782.	—
II. 1161.	II. 485.	—	II. 86.	—
XXV. 525.	—	—	—	—
XI. 163.	VII. 593.	—	—	—
XI. 171.	—	—	—	—
XXI. 745. et <i>Suppl. II.</i> 467.	—	—	—	—
XX. 1161.	XII. 1109.	—	—	—
XXIII. 1114.	XIV. 317.	—	—	—
XIX. 42.	XI. 951.	VI. 691.	IX. 1241.	—
IX. 931. et <i>Suppl. I.</i> 446.	VI. 658.	III. 449.	V. 966.	XIII. 55.
IX. 947.	VI. 672.	III. 459.	V. 979.	XIII. 73.
X. 587.	VI. 1427.	III. 569.	V. 1686.	XIV. 461.
XXIV. 611.	XIV. 867.	—	—	—
XVIII. 459.	XI. 878.	VI. 625.	IX. 647.	XXV. 104.
X. 763.	VI. 1441. 1589.	—	V. 1698. 1835.	—
XX. 447.	XII. 585.	VI. 1551.	X. 345.	—
—	XXI. 577.	X. 1171.	XV. 789.	—
—	XXI. 1433.	X. 1931.	XV. 1534.	—
XXVI. 659. et <i>Suppl. III.</i> 611.	XV. 951.	—	—	—
II. 1369. et <i>Suppl. I.</i> 178.	II. 641.	—	II. 614.	II. 694.
III. 159. et <i>Suppl. I.</i> 180.	II. 759. et 781.	I. 683.	—	—
III. 183.	II. 759.	—	II. 720.	III. 113.
III. 233. et <i>Suppl. I.</i> 189.	II. 827.	I. in Indice.	II. 93. 771.	III. 165.
III. 475.	II. 1087.	—	II. 98.	—
III. 517.	—	—	—	—
III. 689.	II. 1239.	I. 853.	II. 1049.	III. 455.

A. C.	Concilium.	Papa.
451.	Mediolanense.	<i>Leone I.</i>
679.	Mediolanense.	<i>Agathone.</i>
942.	Mediolanense.	<i>Gregorio IV.</i>
860.	Mediolanense.	<i>Nicolao I.</i>
862.	Mediolanense.	<i>Nicolao I.</i>
880.	Mediolanense.	<i>Ioanne VIII.</i>
969.	Mediolanense.	<i>Ioanne XIII.</i>
1009.	Mediolanense.	<i>Sergio IV.</i>
1059.	Mediolanense.	<i>Nicolao II.</i>
1098.	Mediolanense.	<i>Vrbano II.</i>
1101.	Mediolanense conuenticulum.	<i>Paschale II.</i>
1101.	Mediolanense.	<i>Paschale II.</i>
1135.	Mediolanense.	<i>Innocentio II.</i>
1287.	Mediolanense.	<i>Sede vacante.</i>
1291.	Mediolanense.	<i>Nicolao IV.</i>
1565.	Mediolanense I. }	<i>Pio IV.</i>
1569.	Mediolanense II. }	
1573.	Mediolanense III. }	
1576.	Mediolanense IV. }	<i>Gregorio XIII.</i>
1579.	Mediolanense V. }	
1582.	Mediolanense VI. }	
845.	Meldenfe.	<i>Sergio II.</i>
962.	Meldenfe.	<i>Ioanne XII.</i>
1080.	Meldenfe I. }	<i>Gregorio VII.</i>
1082.	Meldenfe II. }	<i>Innocentio III.</i>
1204.	Meldenfe.	<i>Gregorio XI.</i>
[P] 1228.	Meldensis conuentus.	<i>Gregorio XI.</i>
1240.	Meldenfe.	<i>Liberio.</i>
cirea 358.	Melitenense.	<i>Innocentio III.</i>
1216.	Melodunense.	<i>Honorio III.</i>
1225.	Melodunense.	<i>Gregorio IX.</i>
1232.	Melodunensis conuentus.	<i>Bonifacio VIII.</i>
1300.	Melodunense.	<i>Alexandro II.</i>
1067.	Melphiensis synodus.	<i>Vrbano II.</i>
1089. 1090.	Melphitanum.	<i>Paschale II.</i>
1100.	Melphitanum.	<i>Innocentio II.</i>
1130.	Melphitanum.	<i>Martino IV.</i>
1284.	Melphitanum.	<i>Gregorio XIII.</i>
1582.	Memphiticum.	<i>Gregorio I.</i>
590.	Menasbrensis synodus.	

Manfi.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
VI. 527.	IV. 761.	I. 1779.	III. 1486.	VII. 327.
XI. 174.	VII. 793.	—	VI. 576.	XIV. 10.
XIV. 789.	—	—	—	—
XV. 590. et <i>Suppl.</i> I. 983.	—	—	—	—
XV. 609.	—	—	—	—
XVII. 535. et <i>Suppl.</i> I. 1029.	—	—	—	—
XIX. 21.	XI. 941.	—	—	—
XIX. 309. et <i>Suppl.</i> I. 1223.	—	—	—	—
XIX. 885. et <i>Suppl.</i> I. 1321.	—	—	—	—
XX. 958. et <i>Suppl.</i> II. 55. Append.	—	—	—	—
XX. 1135.	XII. 1093.	VI. 2. p. 1861.	X. 1832.	—
XX. 1146.	XII. 1233.	—	—	—
XXI. 499. et <i>Suppl.</i> II. 423.	—	—	—	—
XXIV. 867.	XIV. 1095.	VII. 1143.	XI. 1333.	XXVIII. 669.
XXIV. 1079.	XIV. 1197.	VII. 1167.	XI. 1361.	XXVIII. 672.
—	XXI. 1.	X. 633.	XV. 242.	XXXVI. 3.
—	XXI. 101.	X. 729.	XV. 337.	XXXVI. 145.
—	XXI. 131.	X. 757.	XV. 365.	XXXVI. 189.
—	XXI. 177.	X. 861.	XV. 408.	XXXVI. 253.
—	XXI. 331.	X. 947.	XV. 556.	XXXVI. 476.
—	XXI. 489.	X. 1095.	XV. 706.	XXXVI. 704.
XIV. 811.	IX. 955.	IV. 1475.	VII. 1813.	XXI. 458.
XVIII. 459.	XI. 878.	VI. 625.	IX. 647.	—
XX. 573.	XII. 665.	VI. 1605.	X. 398.	XXVI. 599.
XX. 583.	XII. 673.	VI. 1609.	X. 401.	—
XXII. 746.	XIII. 779.	VI. 2. p. 1969.	XI. 27.	—
XXIII. 163.	XIII. 1225.	—	XI. 444.	—
XXIII. 522.	XIII. 1443.	VII. 327.	XI. 571.	—
III. 291. et <i>Suppl.</i> I. 191.	II. 879.	—	I. in Indice.	—
XXII. 1088. et <i>Suppl.</i> II. 865.	XIII. 1031.	VII. 85.	XI. 240.	—
XXII. 1214.	XIII. 1089.	VII. 133.	XI. 290.	—
XXIII. 264.	XIII. 1277.	VII. 203.	XI. 448.	—
XXV. 1.	XIV. 1271.	VII. 207.	XI. 1421.	—
XIX. 1063.	XII. 165.	—	—	—
XX. 722. et <i>Suppl.</i> II. 85.	XII. 797.	VI. 2. p. 1685.	X. 476.	XXVI. 652.
XX. 1131.	—	—	—	—
XXI. 445. et <i>Suppl.</i> II. 403.	—	—	—	—
XXIV. 569. et <i>Suppl.</i> III. 123.	—	—	—	—
IX. 462.	XXI. 681.	X. 1273.	XV. 882.	XXVI. 652.
	VI. 1323.	—	—	—

	A. C.	Concilium.	Papa.
	circa 705.	Mercianum.	<i>Ioannes VII.</i>
	1258.	Mertonense.	<i>Alexandro IV.</i>
	1300.	Mertonense.	<i>Bonifacio VIII.</i>
	circa 197.	Mesopotamicum.	<i>Visiore I.</i>
	[275.]	Mesopotamicum.	<i>Eutychiano.</i>
	circa 550.	Metense.	<i>Vigilio.</i>
	590.	Metense.	<i>Gregorio M.</i>
	753.	Metense.	<i>Stephano II.</i>
	835.	Metense.	<i>Gregorio IV.</i>
	859.	Metense. }	
	863.	Metense. }	<i>Nicolao I.</i>
	869.	Metense.	<i>Hadriano II.</i>
	888.	Metense.	<i>Stephano V.</i>
	1152.	Metense.	<i>Eugenio III.</i>
	1585.	Mexicanum.	<i>Sixto V.</i>
	1045.	apud S. Michaëlem Flavianensem conuentus.	<i>Gregorio VI.</i>
	402.	Mileuitanum I. }	<i>Innocentio I.</i>
	416.	Mileuitanum II. }	<i>Stephano II.</i>
	753.	Moguntinum.	<i>Leone III.</i>
	800.	Moguntinum. }	<i>Eugenio II.</i>
[P]	813.	Moguntinum. }	
	829.	Moguntinum.	<i>Leone IV.</i>
	847.	Moguntinum I. }	
	848.	Moguntinum II. }	<i>Benedicto III.</i>
	852.	Moguntinum III. }	<i>Nicolao I.</i>
	[857.]	Moguntinum.	<i>Stephano V.</i>
	858.	Moguntinum.	<i>Sergio IV.</i>
	888.	Moguntinum.	<i>Benedicto VIII.</i>
	1009.	Moguntinum.	<i>Ioanne XVIII.</i>
	1023.	Moguntinum.	<i>Leone IX.</i>
	1028.	Moguntinum.	
	1049.	Moguntinum. }	<i>Alexandro II.</i>
	1054.	Moguntinum. }	<i>Gregorio VII.</i>
	1069.	Moguntinum. }	<i>Gregorio VII.</i>
	1071.	Moguntinum II. }	<i>Gregorio VII.</i>
	1075.	Moguntinum.	<i>Visiore III.</i>
	1080.	Moguntinus conuentus Schismaticorum.	<i>Paschale II.</i>
	1085.	Moguntinum conciliabulum.	<i>Honorio II.</i>
	1086.	Moguntinum conciliabulum.	
	1105.	Moguntinus conuentus.	
	1125.	Moguntinum.	

Manfi.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
XII. 168.	VIII. 115.	III. 1823.	VI. 1389.	XVII. 229.
XXIII. 973. et <i>Suppl.</i> II. 1225.	XIV. 227.	VII. 501.	XI. 773.	—
XXV. 5.	XIV. 1273.	VII. 1209.	XI. 1435.	—
I. 727.	I. 618.	—	I. 601.	—
I. 1128.	I. 940.	—	I. 923.	—
IX. 151.	V. 1397.	II. in Indice.	V. 1850.	—
IX. 459.	XI. 1321.	III. 531.	V. 1596.	XIV. 326.
XII. 571.	VIII. 409.	III. 1991.	VI. 1659.	XVII. 588.
XIV. 655.	IX. 811.	—	VII. 1694.	XXI. 290.
XV. 525.	X. 105.	V. 477.	VIII. 668.	XXII. 634.
XV. 647.	X. 231.	V. 571.	VIII. 764.	XXII. 741.
XVI. 556.	X. 1037.	V. 1211.	VIII. 1531.	XXIII. 777.
XVIII. 77. et <i>Suppl.</i> I. 1061.	XI. 591.	VI. 409.	IX. 412.	XXIV. 590.
XXI. 761. et <i>Suppl.</i> II. 479.	—	—	—	—
—	XXI. 1015.	X. 1587.	XV. 1192.	—
XIX. 611.	XI. 1305.	—	—	—
III. 1139.	III. 83.	I. in Indice.	II. 1323.	IV. 92.
IV. 325.	III. 380.	I. 1221.	II. 1537.	IV. 362.
XII. 573.	VIII. 412.	—	—	—
XIII. 993. et <i>Suppl.</i> I. 747.	—	—	—	—
XIV. 63.	IX. 327.	IV. 1007.	VII. 1239.	XX. 339.
XIV. 529.	IX. 692.	IV. 1279. D.E.	VII. 1586.	—
XIV. 899.	IX. 1035.	V. 8.	VIII. 39.	XXI. 574.
XIV. 914. et <i>Suppl.</i> I. 923.	IX. 1047.	V. 15.	VIII. 52.	XXI. 595.
XIV. 970.	IX. 1083.	V. in Indice.	VIII. 77.	XXI. 634.
XV. 140.	IX. 1262.	—	—	XXII. 31.
XV. 529. et <i>Suppl.</i> I. 979.	—	—	—	—
XVIII. 61. et <i>Suppl.</i> I. 1055.	XI. 579.	VI. 401.	IX. 401.	XXIV. 572.
XIX. 311.	—	—	—	—
XIX. 411. et <i>Suppl.</i> I. 1241.	XI. 1145.	VI. 835.	IX. 854.	XXV. 302.
XIX. 485.	XI. 1191.	VI. 841.	IX. 860.	—
XIX. 749.	XI. 1415.	VI. 1009.	IX. 1046.	XXV. 555.
XIX. 833.	XI. 1469.	VI. 1037.	IX. 1077.	—
XIX. 1075.	XII. 177.	VI. 1161.	IX. 1198.	XXV. 685.
XX. 7. et <i>Suppl.</i> I. 1374.	XII. 185.	VI. 1167.	IX. 1204.	XXV. 688.
XX. 455.	XII. 581.	VI. 1551.	X. 345.	XXVI. 568.
XX. 539. et <i>Suppl.</i> II. 14.	XII. 641.	VI. 1593.	X. 386.	—
XX. 603. 614. et <i>Suppl.</i> II. 69.	XII. 685.	VI. 1619.	X. 409. 1831.	XXVI. 605.
XX. 635.	—	—	—	—
XX. 1197. et <i>Suppl.</i> II. 221.	XII. 1122.	VI. 2. p. 1879.	X. 745.	XXVI. 753.
XXI. 341. et <i>Suppl.</i> II. 383.	—	—	—	—

A. C. 1131.

A. C.	Concilium.
1131.	Moguntinum.
1143.	Moguntinum.
1159.	Moguntinum.
1487.	Moguntinus conuentus.
1233.	Moguntinus conuentus.
1233.	Moguntinum.
1235.	Moguntinum conciliabulum.
1239.	Moguntina synodus.
1239.	Moguntinum.
1243.	Moguntinum.
1259.	Moguntinum.
1261.	Moguntinum.
1261.	Moguntinum aliud.
1310.	Moguntinum.
1318.	Moguntinum.
1333.	Moguntinus conuentus.
1423.	Moguntinum.
1451.	Moguntinum.
1549.	Moguntinum.
1279.	Monasteriense.
1209.	Montilienſe.
1134.	Montispeſſulani.
[P] 1162.	Montispeſſulani.
1195.	Montispeſſulani.
1207.	Montispeſſulani.
1215.	Montispeſſulani.
1224.	Montispeſſulani.
1258.	Montispeſſulani.
972.	Montis S. Mariae Tardanenſis.
550.	Mopsueſtenum.
1154.	ad Moretum.
948.	Mofomenſe.
995.	Mofomenſe.
1186.	Mofomenſe.
1063.	Moyſſiciacenſis conuentus.
1249.	Muldorfenſe.
1213.	Murellanum ſiue Murellum.
850.	Murittanum.
973.	Mutinenſe.
1106.	Mutinenſe.

Papa.
Innocentio II.
Coeleſtino II.
Alexandro III.
Gregorio VIII.

Gregorio IX.

Innocentio IV.
Alexandro IV.
Alexandro IV.
Alexandro IV.
Clemente V.

Ioanne XXII.

Martino V.

Nicolao V.

Paulo III.

Nicolao III.

Innocentio III.

Innocentio II.

Alexandro III.

Clemente III.

Innocentio III.

Innocentio III.

Honorio III.

Alexandro IV.

Ioanne XIII.

Vigilio.

Hadriano IV.

Agapito II.

Ioanne XV.

Vrbano III.

Alexandro II.

Innocentio IV.

Innocentio III.

Leone IV.

Benedicto VI.

Pafchale II.

Manfi.	Coleti.	Harduin.	Labbé.	Reg.
XXI. 477.	XII. 1469.	VI. 2. p. 1195.	X. 988.	XXVII. 114.
XXI. 595.	—	—	—	—
XXI. 1111.	XIII. 265.	—	—	—
XXII. 583. et <i>Suppl.</i> II. 739.	—	—	—	—
XXIII. 322. et <i>Suppl.</i> II. 993.	XIII. 1307.	—	XI. 478.	—
XXIII. 327.	—	—	—	—
XXIII. 344.	XIII. 1317.	VII. 241.	XI. 2345.	—
XXIII. 501.	—	—	—	—
XXIII. 511. et <i>Suppl.</i> II. 1057.	—	—	—	—
XXIII. 687.	—	—	—	—
XXIII. 998.	—	—	—	—
XXIII. 1074.	XIV. 305.	VII. 547.	XI. 816.	—
XXIII. 1080.	—	—	—	—
XXV. 297.	XIV. 1479.	VII. 1321.	XI. 1536.	XXVIII. 699.
XXV. 635.	—	—	—	—
—	—	VII. 231.	—	—
XXVIII. 1048.	XVII. 86.	—	—	—
<i>Suppl.</i> V. 281.	XIX. 113.	—	—	—
—	XIX. 1399.	IX. 2109.	XIV. 667.	XXXV. 273.
XXIV. 311.	—	—	—	—
XXII. 768. et <i>Suppl.</i> II. 797.	XIII. 791.	VI. 2. p. 1979.	XI. 35.	—
XXI. 495. et <i>Suppl.</i> II. 429.	—	—	—	—
XXI. 1159. et <i>Suppl.</i> II. 537.	XIII. 291.	VI. 2. p. 1589.	X. 1410.	—
XXII. 668.	XIII. 719.	VI. 2. p. 1933.	X. 1796.	—
XXII. 756.	—	—	—	—
XXII. 936.	XIII. 887.	VI. 2. p. 2041.	XI. 103. 2330.	XXVIII. 114.
XXII. 1206.	XIII. 1087.	VII. 131.	XI. 289. 2333.	—
XXIII. 990.	XIV. 233.	VII. 505.	XI. 778.	—
XIX. 31.	XI. 947.	—	IX. 707.	XXV. 207.
IX. 150.	V. 1395.	II. in Indice.	V. 406.	—
XXI. 830.	—	—	—	—
XVIII. 417.	XI. 847.	VI. 603.	IX. 622.	XXV. 71.
XIX. 193.	XI. 1005.	VI. 733.	IX. 747.	XXV. 218.
XXII. 509. et <i>Suppl.</i> II. 719.	XIII. 653.	—	—	—
XIX. 1929.	XII. 141.	VI. 1141.	IX. 1179.	—
XXIII. 779.	XIV. 121.	—	—	—
XXII. 894.	XIII. 861.	VI. 2. p. 2035.	XI. 99.	—
XIV. 943.	IX. 1077.	V. 31.	VIII. 72.	—
XIX. 42.	XL. 953.	VI. 691.	IX. 712.	XXV. 190.
XX. 1205. et <i>Suppl.</i> II. 229.	—	—	—	—

N.

A. C.	Concilium.	Papa.
circa 658.	Namnetense.	<i>Vitaliano.</i>
[P] 1127.	Namnetense an. incerto [Labbe 900. Mansi 896.]	<i>Honorio II.</i>
1264.	Namnetense.	<i>Vrbano IV.</i>
257.	Narbonense.	<i>Sixto II.</i>
589.	Narbonense.	<i>Pelagio II.</i>
788 vel 791.	Narbonense.	<i>Hadriano I.</i>
902.	Narbonense.	<i>Ioanne IX.</i>
906.	Narbonense.	<i>Sergio III.</i>
907.	Narbonense apud S. Tiberium.	<i>Sergio III.</i>
911.	Narbonense apud fontem coopertum.	<i>Anastasio III.</i>
947.	Narbonense.	<i>Agapeto II.</i>
990.	Narbonense.	<i>Ioanne XV.</i>
1032.	Narbonense.	<i>Benedicto VIII.</i>
1038.	Narbonensis Galliae conuentus.	<i>Benedicto IX.</i>
1045.	Narbonensia duo.	<i>Benedicto IX.</i>
1054.	Narbonense.	<i>Leone IX.</i>
1090.	Narbonense.	<i>Vrbano II.</i>
1090.	Narbonense.	<i>Vrbano II.</i>
1134.	Narbonense.	<i>Innocentio II.</i>
1207.	Narbonense.	<i>Innocentio III.</i>
1210.	Narbonensis conuentus.	<i>Innocentio III.</i>
1227.	Narbonense.	<i>Honorio III.</i>
1235.	Narbonense.	<i>Gregorio IX.</i>
1374.	Narbonense.	<i>Gregorio XI.</i>
1430.	Narbonense.	<i>Martino V.</i>
1551.	Narbonense.	<i>Iulio III.</i>
1609.	Narbonense.	<i>Paulo V.</i>
1080.	Nauarricum incerti loci.	<i>Gregorio VII.</i>
1387.	Nauarricus conuentus.	<i>Vrbano VI.</i>
1160.	Nazarenus.	<i>Alexandro III.</i>
[P] 1120.	Neapolitanum in Samaria.	<i>Callisto II.</i>
1576.	Neapolitanum.	<i>Gregorio XIII.</i>
circa 383.	Nemaufense.	<i>Siricio.</i>
886.	Nemaufense in Portu villa.	<i>Stephano V.</i>
898.	Nemaufense in Portu villa.	<i>Stephano VI.</i>
1096.	Nemaufense.	<i>Vrbano II.</i>
1284.	Nemaufensis synodus.	<i>Martino II.</i>

Manfi.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
XI. 59.	VII. 499.	III. 985.	VI. 386.	XV. 437.
XVIII. 165.	XI. 657.	VI. 457.	IX. 468.	XXIV. 676.
XXI. 350.	XII. 1364.	VI. 2. p. 1127.	X. 918.	—
XXIII. 1117.	XIV. 319.	VII. 557.	XI. 826.	—
I. 1001.	I. 845.	—	I. 825.	—
IX. 1013.	VI. 725.	III. 491.	V. 1027.	XXIII. 145.
XIII. 822.	IX. 1.	III. 811.	VII. 964.	—
XVIII. 220.	XI. 698.	—	—	—
XVIII. 253.	XI. 725.	VI. 499.	IX. 518.	—
XVIII. 253.	XI. 725.	VI. 501.	IX. 518.	—
XVIII. 313.	XI. 777.	VI. 549.	IX. 568.	—
XVIII. 415. et <i>Suppl.</i> I. 1127.	—	—	IX. 742.	—
XIX. 103.	XI. 991.	—	IX. 941.	—
XIX. 553. et <i>Suppl.</i> I. 1254.	—	—	IX. 941.	—
XIX. 581.	XI. 1283.	—	IX. 1072.	—
XIX. 599. 601. et <i>Suppl.</i> I. 1275.	XI. 1295. 1297.	VI. 921.	X. 479.	—
XIX. 827.	XI. 1463.	VI. 1033.	X. 4818.	—
XX. 729.	XII. 785.	VI. 2. p. 1687.	X. 1824.	—
XX. 731.	—	—	XI. 32.	—
XXI. 497.	XII. 1431.	VI. 2. p. 1199.	XI. 55.	—
XXII. 754.	XIII. 785.	VI. 2. p. 1973.	XI. 394.	—
XXII. 813.	XIII. 815.	VI. 2. p. 1997.	XI. 487.	—
XXIII. 20.	XIII. 1103.	VII. 143.	XI. 2493.	—
XXIII. 354.	XIII. 1325.	VII. 249.	—	—
XXVI. 587.	XV. 919.	VII. 1878.	XV. 3.	—
XXVIII. 1159.	XVII. 185.	—	XV. 1573.	—
—	XX. 1247.	X. 435.	—	—
—	XXI. 1477.	XI. I.	—	—
XX. 549. et <i>Suppl.</i> II. 49.	—	—	—	—
XXVI. 733.	XV. 969.	—	—	—
XXI. 1145.	XIII. 283.	VI. 2. p. 1583.	X. 1403.	—
XXI. 261.	XII. 1313.	VI. 2. p. 1103.	X. 884.	XXVII. 48.
<i>Suppl.</i> V. 999.	—	—	—	—
III. 685.	II. 1239.	I. in Indice.	II. 1040.	III. 455.
XVIII. 43.	XI. 568.	VI. 397.	IX. 395.	XXIV. 563.
XVIII. 179.	XI. 668.	—	IX. 478.	—
XX. 932. et <i>Suppl.</i> II. 147.	XII. 934.	VI. 2. p. 1747.	X. 604.	—
—	XIV. 795.	VII. 903.	XI. 1200.	—

Rrr 2

A. C. 591.

A. C.

Concilium.

591. Nemptodorensis conuentus.
 314. Neocaesariense.
 645. Nestinum.
 877. vel 878. Neustriacum.
 325. Nicaenum Bithyn. I. Oecumen. I.
 359. Nicaenum Bithyniae.
 587. Nicaenum Bithyn. II. Oecumen. VII.
 1222. Nicaenum vel CPolitan Graec. schismaticorum.
 359. Nicaenum Thraciae conciliabulum.
 328. Nicomediense.
 372. Nicopolitanum.
 1340. Nicosienfe.
 705. Niddense.
 1200. Nigellense f. Niuigellense.
 763. Niuernensis conuentus.
 1290. apud Nobilianum.
 [P] 1133. Northamptonienfe.
 1157. Northamptonienfe.
 1164. Northamptonienfe.
 1164. Northamptonienfe conciliabulum.
 1176. Northamptonienfe.
 1177. Northamptonienfe.
 1211. Northamptonienfe.
 1267. Northamptonienfe.
 680. Northumbrenfe.
 1105. Northufenfe.
 1169. Norwicensis synodus.
 1255. Norwicensis synodus.
 1057. Nouariense.
 1073. Nouempopulanum.
 821. Nouiomagenfis conuentus.
 831. Nouiomagenfis conuentus.
 814. Nouiomenfe.
 1018. Nouiomenfe.
 1232. Nouiomenfe.
 1280. Nouiomenfe.
 1344. Nouiomenfe.
 1161. Noui Mercatus.
 1415. Nouogradense.

Papa.

- Gregorio M.
 Syluestro I.
 Theodoro.
 Ioanne VIII.
 Syluestro I.
 Liberio.
 Hadriano I.
 Honorio III.
 Liberio.
 Syluestro I.
 Damaso I.
 Benedicte XII.
 Ioanne VII.
 Innocentio III.
 Paulo I.
 Nicolao IV.
 Innocentio II.
 Hadriano IV.
 Alexandro III.
 Alexandro III.
 Alexandro III.
 Innocentio III.
 Clemente IV.
 Agathone.
 Paschale II.
 Alexandro III.
 Alexandro IV.
 Stephano IX.
 Alexandro II.
 Paschale I.
 Gregorio IV.
 Leone III.
 Benedicte VIII.
 Gregorio IX.
 Nicolao III.
 Clemente VI.
 Alexandro III.
 Sede vacante.

Manfi.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
X. 470.	VI. 1329.	III. 531.	V. 1599.	XIV. 330.
II. 539.	I. 1509.	I. 281.	I. 1479.	II. 72.
X. 762. et <i>Suppl.</i> I. 478.	—	—	—	—
XVII. 343.	XI. 307.	VI. in Indice.	IX. 306.	XXIV. 439.
II. 635.	II. 1. 105. 109.	I. 310.	II. 1. 84. 99. 102.	II. 165.
III. 309.	II. 911.	—	II. 95.	XVIII. 245.
—	—	—	—	XIX. 1.
XII. 95. XIII. 1.	VIII. 645.	IV. 1.	VII. 1. 656. 662.	—
XXII. 1181. et <i>Suppl.</i> II. 901.	—	—	—	—
III. 309.	II. 909.	I. 719.	II. 94.	—
II. 1085.	II. 419.	—	—	—
III. 475. et <i>Suppl.</i> I. 232.	II. 1055.	—	—	—
XXVI. 311.	XV. 771.	VH. 1753.	—	—
XII. 168. et <i>Suppl.</i> I. 524.	VIII. 115.	III. 1825.	VI. 1389.	XVII. 230.
XXII. 722.	XIII. 759.	VI. 2. p. 1963.	—	—
XII. 674.	VIII. 461.	III. 2009.	VI. 1701.	XVII. 647.
XXIV. 1073.	XIV. 1193.	—	—	—
XXI. 497.	XII. 1481.	VI. 2. p. 1199.	X. 991.	XXVII. 118.
XXI. 859. et <i>Suppl.</i> II. 507.	—	—	—	—
XXI. 1195. et <i>Suppl.</i> II. 543.	—	—	—	—
XXI. 1203.	XIII. 319.	VI. 2. p. 1609.	X. 1433.	—
XXI. 156. et <i>Suppl.</i> II. 673.	XIII. 369.	VI. 2. p. 1641.	X. 1469.	—
XXII. 170.	XIII. 379.	—	X. 1479.	XXVII. 379.
XXII. 817.	—	—	—	—
XXIII. 1168.	XIV. 359.	VII. 579.	XI. 857.	—
XI. 187.	—	—	—	—
XX. 1190. et <i>Suppl.</i> II. 218.	XII. 1119.	VI. 2. p. 1877.	X. 743.	XXVI. 751.
XXI. 38. et <i>Suppl.</i> II. 575.	—	—	—	—
XXIII. 913.	XIV. 217.	—	XI. 768.	—
XIX. 865.	XII. 27.	—	—	—
XX. 394.	XII. 539.	VI. 1517.	X. 1811.	—
XIV. 387.	IX. 609.	—	—	—
XIV. 629.	IX. 785.	IV. 1365.	VII. 1673.	—
XIV. 141.	IX. 393.	IV. 1053.	VII. 1303.	XX. 424.
XIX. 381. et <i>Suppl.</i> I. 1239.	—	—	—	—
XXIII. 250.	XIII. 1267.	VII. 197.	XI. 446.	—
XXIV. 373.	XIV. 707.	—	—	—
XXVI. 1.	XV. 593.	VII. 1667.	XI. 1889.	—
XXI. 1153.	XIII. 287.	VI. 2. p. 1585.	X. 1406.	—
XXVIII. 969.	XVII. 11.	—	—	—

A. C.	Concilium.
1154.	Nugarolienſe.
1290.	Nugarolienſe.
1303.	Nugarolienſe.
1315.	Nugarolienſe.
348.	Numidicum Donatiſtarum.
423.	Numidicum.
593.	Numidicum conciliabulum. }
602.	Numidicum. }
[P] 646.	Numidicum.
1233.	Nymphacenſe in Bithynia.

O.

1076.	apud Oppenheim.
160.	Orientale.
427.	Orientale.
1062.	Osborienſe.
598.	Oſcenſe.
821.	Oſlaueſhlenſe.
circa 197.	Oſroenum.
	Othonienſe vide Auguſtodunenſe.
1245.	Othonienſe.
873.	Ouetenſe.
901.	Ouetenſe.
1115.	Ouetenſe.
1082.	Oxellenſis conuentus.
1160.	Oxonienſe.
1222.	Oxonienſe.
1241.	Oxonienſe.
1250.	Oxonienſis ſynodus.
1382.	Oxonienſe.
1408.	Oxonienſe.

P.

777.	Paderbornenſe. }
786.	Paderbornenſe. }
1350.	Paduanum.
1350.	Palamitica pseudo-ſynodus.

Papa.
Hadriano IV.
Nicolao IV.

Benedicto XI.
Sede vacante.
Iulio.
Coeleſtino I.
Gregorio I.
Theodoro.
Gregorio IX.

Gregorio VII.
Pio I.
Coeleſtino I.
Alexandro II.
Gregorio M.
Pafchale I.
Victore I.

Innocentio IV.
Ioanne VIII.
Ioanne IX.
Pafchale II.
Gregorio VII.
Alexandro III.
Honorio III.

Innocentio IV.
Urbano VI.
Gregorio XII.

Hadriano I.
Clemente VI.

Manfi.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
XXI. 785.	—	—	—	—
XXIV. 1069.	XIV. 1185.	VII. 1159.	XI. 1353. et 2444.	—
XXV. 111.	XIV. 1359.	VII. 1259.	XI. 1477.	—
XXV. 557.	XV. 137.	VII. 1393.	XI. 1620.	—
III. 143.	—	—	—	—
IV. 474. et <i>Suppl.</i> I. 309.	—	—	—	—
X. 473.	VI. 1333.	—	V. 1602.	XIV. 335.
X. 493.	VI. 1349.	—	V. 1612.	XIV. 351.
X. 762.	VI. 1441. 1589.	—	V. 1697. 1835.	XIV. 655.
XXIII. 278. et <i>Suppl.</i> II. 995.	XIII. 1287.	VII. 207.	XI. 460.	—
XX. 475. et <i>Suppl.</i> II. 19.	—	—	—	—
—	I. 583.	—	—	—
IV. 541.	III. 547.	—	II. 1686.	—
XIX. 1001.	XII. 117.	VI. 1119.	IX. 1156.	XXV. 638.
X. 480.	VI. 1337.	III. 535.	V. 1604.	XIV. 339.
XIV. 393.	IX. 619.	—	VI. 1527.	XXI. 51.
I. 719.	I. 611. 617.	—	I. 598. 601.	I. 263.
XXIII. 604.	XIV. 37.	VII. 375.	—	—
XVII. 265.	XI. 239.	VI. 129.	IX. 247.	XXIV. 695.
XVIII. 219.	XI. 697.	—	IX. 501.	—
XXI. 131.	XII. 1215.	VI. 2. in Indice.	—	—
XX. 579.	XII. 671.	—	—	—
XXI. 1147.	XIII. 285.	VI. 2. p. 1585.	X. 1404.	—
XXII. 1147. et <i>Suppl.</i> II. 887.	XIII. 1065.	VII. 113.	XI. 270.	XXVIII. 237.
XXIII. 550. et <i>Suppl.</i> II. 1067.	—	—	—	—
XXIII. 793. et <i>Suppl.</i> II. 1165.	—	—	—	—
XXVI. 717. et <i>Suppl.</i> III. 657.	—	—	—	—
XXVI. 1031. et <i>Suppl.</i> III. 783.	XV. 1089.	VII. 1935.	XI. 2089.	—
XII. 890.	VIII. 587.	III. in Indice.	VI. 1823.	XVIII. 222.
XII. 935.	VIII. 629.	III. in Indice.	VI. 1860.	XVIII. 222.
XXVI. 221. et <i>Suppl.</i> III. 1395.	—	—	—	—
XXVI. 127.	—	XI. 283.	—	—

A. C. 179.

- A. C. Concilium.
- circa 179. [l. 197.] Palaestinum, f. Caesariense.
1114. Palentinum.
1129. Palentinum.
1150. [al. 1148.] Palentinus conuentus.
1322. Palentinum, siue Vallisoletanum.
1388. Palentinum.
1029. in Palithi.
1023. Pampilonense.
1032. Pampilonense.
1388. Panormitanum.
878. Papiense.
933. Papiense.
- [P] 1076. Papiense conciliabulum.
1128. Papiense.
1160. Papiense conciliabulum.
362. Parisiense I. }
555. Parisiense II. }
557. Parisiense III. }
573. Parisiense IV. }
577. Parisiense V. }
615. Parisiense.
638. Parisiense.
824. Parisiensis conuentus. }
829. Parisiense. }
847. vel 846. Parisiense.
847. Parisiense. }
849. Parisiense. }
997. Parisiense.
1007. Parisiense.
1024. Parisiense.
1050. Parisiense.
1072. Parisiense.
1074. Parisiense.
1092. Parisiense.
1105. Parisiense.
1129. Parisiense.
1147. Parisiense.
1170. Parisiense.
1186. Parisiense.
1188. Parisiense.

- Papa.
- Vittore I.*
- Paschale II.*
- Honorio II.*
- Eugenio III.*
- Ioanne XX.*
- Vrbano VI.*
- Ioanne XVIII.*
- Benedicto VIII.*
- Ioanne XVIII.*
- Vrbano VI.*
- Ioanne VIII.*
- Ioanne XI.*
- Gregorio VII.*
- Honorio II.*
- Alexandro III.*
- Liberio.*
- Pelagio I.*
- Benedicto I.*
- Deusdedit.*
- Honorio I.*
- Eugenio II.*
- Sergio II.*
- Leone IV.*
- Gregorio V.*
- Ioanne XVIII.*
- Ioanne XIX.*
- Leone IX.*
- Alexandro II.*
- Gregorio VII.*
- Vrbano II.*
- Paschale II.*
- Honorio II.*
- Eugenio III.*
- Alexandro III.*
- Vrbano III.*
- Clemente III.*

Manfi.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
I. 709.	I. 603. 617.	—	I. 596. 600.	I. 260.
XXI. 114.	XII. 1201.	VI. 2. in Indica.	—	—
XXI. 386.	XII. 1399.	VI. 2. p. 2053.	—	—
XXI. 711.	XII. 1649.	VI. 2. in Indica.	—	—
XXV. 695.	XV. 241.	VII. 1461.	XI. 1681.	XXIX. 69.
XXVI. 735.	XV. 969.	VII. 1905.	XI. 2068.	XXI. 160.
XIX. 491.	XI. 1197.	VI. 843.	IX. 861.	—
XIX. 409.	XI. 1141.	—	—	—
XIX. 567.	XI. 1277.	VI. 913.	IX. 935.	XXV. 338.
XXVI. 745.	—	—	—	—
XVII. 358.	XI. 323.	—	—	—
XVIII. 374. et <i>Suppl.</i> I. 1121.	—	—	—	—
XX. 477.	XII. 601.	VI. 1565.	X. 358.	XXVI. 578.
XXI. 373.	XII. 1389.	—	—	—
XXI. 1111. et <i>Suppl.</i> II. 519.	XIII. 265.	VI. 2. p. 1565.	X. 1387.	XXVII. 322.
III. 357.	II. 951.	I. 727.	II. 821.	III. 215.
IX. 739.	VI. 487.	III. 335.	V. 811.	XII. 530.
IX. 743.	VI. 491.	III. 336.	V. 814.	XII. 534.
IX. 866.	VI. 601.	III. 401.	V. 918.	XII. 699.
IX. 875.	VI. 610.	III. 405.	V. 925.	XII. 709.
X. 539.	VI. 1387.	III. 557.	V. 1649.	XIV. 404.
X. 659.	VI. 1489.	III. 2086.	—	—
XIV. 417.	IX. 641.	—	VII. 1542.	XXI. 81.
XIV. 529. et <i>Suppl.</i> I. 855.	IX. 692.	IV. 1289.	VII. 1590.	—
XIV. 843. et <i>Suppl.</i> I. 905.	IX. 989.	IV. 1501.	VII. 1848.	XXI. 511.
XIV. 899.	IX. 1033.	V. 3.	VIII. 38.	XXI. 573.
XIV. 923. et <i>Suppl.</i> I. 921.	IX. 1057.	V. 19.	VIII. 58. 1928.	—
XIX. 223.	—	—	—	—
XIX. 290. et <i>Suppl.</i> I. 1223.	—	—	—	—
XIX. 421.	XI. 1151.	—	—	—
XIX. 781. et <i>Suppl.</i> I. 1301.	XI. 1435.	VI. 1021.	IX. 1059.	XXV. 597.
XX. 50. et <i>Suppl.</i> I. 1381.	—	—	—	—
XX. 437. et <i>Suppl.</i> II. 6.	—	—	—	—
XX. 751.	XII. 809.	VI. 2. p. 1703.	X. 491.	—
XX. 1194.	XII. 1117.	VI. 2. p. 1875.	X. 742.	—
XXI. 379.	XII. 1393.	VI. 2. p. 1145.	X. 936.	—
XXI. 707.	XII. 1647.	VI. 2. p. 1297.	X. 1105.	XXVII. 184.
XXII. 120.	XIII. 348.	VI. 2. p. 1625.	X. 1828.	—
XXII. 508.	XIII. 658.	VI. 2. p. 1889.	X. 1747.	XXVIII. 12.
XXII. 588.	XIII. 675.	VI. 2. p. 1901.	X. 1763.	XXVIII. 45.

A. C.	Concilium.	Papa.
1196.	Parisiense.	Coelestinus III.
1201.	Parisiense.	Innocentio III.
[P] 1209.	Parisiense.	Innocentio III.
1212.	Parisiense.	Innocentio III.
1223.	Parisiense.	Honorio III.
1224.	Parisiensis duo.	Honorio III.
1225.	Parisiensis duo.	Honorio III.
1226.	Parisiensis duo.	Honorio III.
1228.	Parisiensis conuentus.	Gregorio IX.
1246. (vel 1248.)	Parisiense.	Innocentio IV.
1253.	Parisiense.	Innocentio IV.
1255.	Parisiense.	Alexandro IV.
1260.	Parisiense.	Alexandro IV.
1263.	Parisiense.	Vrbano IV.
1264.	Parisiense.	Vrbano IV.
1284.	Parisiense.	Martino II.
1290.	Parisiense.	Nicolao IV.
1302.	Parisiensis conuentus.	Bonifacio VIII.
1310.	Parisiense.	Clemente V.
1314.	Parisiense.	Sede vacante.
1323.	Parisiense.	Ioanne XX.
1329.	Parisiensis conuentus.	Ioanne XX.
1333.	Parisiensis conuentus.	Ioanne XXII.
1346.	Parisiense.	Clemente VI.
1394.	Parisiense.	Bonifacio VIII.
1404.	Parisiense.	Bonifacio VIII.
1407.	Parisiense.	Gregorio XII.
1408.	Parisiense.	Gregorio XII.
1428.	Parisiensis congregatio praelatorum.	Martino V.
1429.	Parisiense.	Martino V.
1528.	Parisiense f. Senonense.	Clemente VII.
1062.	Parmense.	Alexandro II.
1187.	Parmense.	Gregorio VII.
955.	Patauina synodus.	Ioanne XII.
1284.	Patauinum.	Martino II.
1292.	Patauina synodus.	Sede vacante.
1350.	Patauinum.	Clemente VI.
[P] 375.	Pazensis synodus Nouatianorum.	Damaso I.
1071.	Pedredanum in Anglia.	Alexandro II.
1302.	ad Pennam fidelem.	Bonifacio VIII.

Manf.	Colet.	Harduin.	Labbe.	Reg.
XXII. 672.	XIII. 723.	VI. 2. p. 1937.	X. 1800.	—
XXII. 740.	XIII. 775.	VI. 2. p. 1965.	XI. 24.	—
XXII. 807.	XIII. 805.	VI. 2. p. 1991.	XI. 49.	—
XXII. 818. et <i>Suppl.</i> II. 827.	XIII. 819.	VI. 2. p. 1991.	XI. 57.	—
XXII. 1202. et <i>Suppl.</i> II. 917.	XIII. 1085.	VII. 129.	XI. 288.	—
XXII. 1201. 1206.	XIII. 1087. 1089.	VII. 129.	XI. 289. 290.	—
XXII. 1212.	XIII. 1089.	VII. 129. 133.	XI. 290.	—
XXIII. 10.	XIII. 1099.	VII. 141.	XI. 300.	—
XXIII. 163.	XIII. 1225.	—	XI. 414.	—
XXIII. 765. et <i>Suppl.</i> II. 1159.	—	—	—	—
XXIII. 803.	—	—	—	—
XXIII. 855. et <i>Suppl.</i> II. 1175.	XIV. 173.	VII. 470.	XI. 738.	—
XXIII. 1029.	XIV. 265.	VII. 527.	XI. 793.	—
XXIII. 1112.	XIV. 315.	VII. 555.	XI. 824.	—
XXIII. 1122.	XIV. 323.	VII. 559.	XI. 828.	—
XXIV. 519.	XIV. 1534.	VII. 901.	XI. 1199.	—
XXIV. 1071.	XIV. 1191.	VII. 1163.	XI. 1358.	—
XXV. 95. et <i>Suppl.</i> III. 263.	XIV. 1345.	VII. 1249.	XI. 1474.	—
XXV. 297.	XIV. 1477.	VII. 1319.	XI. 1535.	—
XXV. 529. et <i>Suppl.</i> III. 391.	XV. 117.	VII. 1379.	XI. 1602.	—
XXV. 727.	XV. 273.	VII. 1485.	XI. 1711.	—
XXV. 883.	XV. 391.	VII. 1543.	XI. 1777.	—
XXV. 981. et <i>Suppl.</i> III. 433.	—	—	—	—
XXVI. 15.	XV. 605.	VII. 1677.	XI. 1908.	—
XXVI. 773.	XV. 993.	VII. 1915.	XI. 2511.	—
XXVI. 999. et <i>Suppl.</i> III. 761.	XV. 1079.	VII. 1928.	XI. 2517.	—
XXVI. 1017. et <i>Suppl.</i> III. 771.	—	—	—	—
XXVI. 1029. et <i>Suppl.</i> III. 806.	XV. 1087.	VII. 1933.	XI. 2518.	—
XXVIII. 1091.	XVII. 119.	VIII. 1035.	—	—
XXVIII. 1095.	XVII. 123.	VIII. 1039.	XII. 382.	—
—	XIX. 1149.	IX. 1925.	XIV. 432.	—
XIX. 1021. et <i>Suppl.</i> I. 1367.	—	—	—	—
XXII. 537.	XIII. 665.	VI. 2. p. 1893.	X. 1830.	—
XVIII. 442. et <i>Suppl.</i> I. 1129.	—	—	—	—
XXIV. 519.	XIV. 793.	—	—	—
XXIV. 1113.	XIV. 1206.	—	—	—
XXVI. 221.	XV. 691.	VII. 1685.	XI. 1918.	—
III. 457.	—	I. in Indice.	—	—
XX. 7.	XII. 185.	VI. 1167.	IX. 1204.	—
XXV. 99.	XIV. 1349.	VII. 1253.	XI. 2444.	—

A. C.

Concilium.

1089. *Pereftadensis conuentus.*
 1311. *Pergamena fynodus.*
 1408. *Perpinianense conciliabulum.*
 501. *Perfica fynodus Nestorianorum.*
 543. *Perfica fynodus.*
 588. *Perfica fynodus Nestorianorum.*
 597. *Perficae fynodi duae.*
 605. *Perficae fynodus.*
 840. *Perfica fynodus.*
 1201. *Perthusanum.*
 1208. *Perthusanum.*
 1222. *Perthusanum.*
 1242. *Perthusanum.*
 1268. *Perthusanum.*
 1275. *Perthusanum.*
 1279. *Perthusanum.*
 1321. *Perthusanum.*
 1320. *Perufina fynodus.*
 664. *Pharense.*
 347. *Philippopolitanum conciliabulum.*
 589. *Pictaueusis conuentus.*
 590. *Pictaueuse.*
 936. *Pictaueuse.*
 999. *Pictaueuse.*
 1023. *Pictaueusis fynodus.*
 1030. *Pictaueuse.*
 1032. *Pictaueuse.*
 1036. *Pictaueuse.*
 1076. *Pictaueuse.*
 1078. *Pictaueuse.*
 1100. *Pictaueuse I.*
 1104. *Pictaueuse.*
 1106. *Pictaueuse II.*
 1280. *Pictaueusis fynodus.*
 [P] 1284. *Pictaueusis fynodus.*
 1305. *apud Pinteruillam.*
 1189. *Pippewellenfe.*
 1134. *Pilanum.*
 1409. *Pisanum vniuerfale.*

Papa.

- Vrbano II.*
Clemente V.
Gregorio XII.
Symmacho.
Vigilio.
Pelagio II.
Gregorio I.
Sabiniano.
Paschale I.
Innocentio III.
Innocentio III.
Honorio III.
Coelestino IV.
Clemente IV.
Gregorio X.
Nicolao III.
Ioanne XXII.
Ioanne XXII.
Vitaliano.
Iulio I.
Pelagio II.
Gregorio I.
Leone VII.
Syluestro II.
Benedicto VIII.
Ioanne XIX.
Ioanne XIX.
Benedicto IX.
Gregorio VII.
Gregorio VII.

Paschale II.

Nicolao III.
Martino II.
Benedicto XI.
Clemente III.
Innocentio II.
Gregorio XII.

Manf.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
XX. 602. et <i>Suppl.</i> II. 66.	—	—	—	—
XXV. 475.	XV. 71.	—	—	—
XXVI. 1097.	XV. 1115.	VII. 1955.	XI. 2108.	—
VIII. 239.	—	—	—	—
IX. 125. et <i>Suppl.</i> I. 421.	—	—	—	—
IX. 975. et <i>Suppl.</i> I. 458.	—	—	—	—
X. 480. et <i>Suppl.</i> I. 459.	—	—	—	—
X. 499. et <i>Suppl.</i> I. 465.	—	—	—	—
XIV. 387. et <i>Suppl.</i> I. 805.	—	—	—	—
XXII. 740. et <i>Suppl.</i> II. 783.	XIII. 775.	VI. 2. p. 1965.	XI. 24.	—
XXII. 758. et <i>Suppl.</i> II. 789.	—	—	—	—
XXII. 1147. et <i>Suppl.</i> II. 887.	—	—	—	—
XXIII. 601. et <i>Suppl.</i> II. 1069.	—	—	—	—
XXIII. 1259. et <i>Suppl.</i> II. 1249.	—	—	—	—
XXIV. 152. et <i>Suppl.</i> III. 31.	—	—	—	—
XXIV. 533. et <i>Suppl.</i> III. 61.	—	—	—	—
XXV. 683. et <i>Suppl.</i> III. 405.	—	—	—	—
XXV. 639.	—	—	—	—
XI. 67.	VII. 505.	—	VI. 491.	XV. 445.
III. 123. et <i>Suppl.</i> I. 179.	II. 746.	—	II. 91. 697.	—
IX. 1011.	VI. 723.	III. 489.	V. 1025.	—
X. 455.	VI. 1317.	III. 527.	V. 1593.	XIV. 321.
XVIII. 381.	—	—	—	—
XIX. 265.	XI. 1040.	VI. 763.	IX. 780.	—
XIX. 413.	XI. 1145.	—	—	—
XIX. 405.	XI. 1201.	—	—	—
XIX. 553.	XI. 1256.	VI. 895.	IX. 914.	—
XIX. 570.	XI. 1283.	VI. 917.	IX. 937.	—
XX. 449.	XII. 585.	—	X. 346.	—
XX. 415. et <i>Suppl.</i> II. 34.	XI. 609.	VI. 1573.	X. 366.	—
XX. 1118. et <i>Suppl.</i> II. 183.	XII. 1081.	VI. 2. p. 1855.	X. 720.	XXVI. 743.
XX. 1186.	—	—	—	—
XX. 1205.	XII. 1123.	VI. 2. p. 1881.	X. 746.	XXVI. 768.
XXIV. 381.	XIV. 715.	VII. 849.	XI. 1137.	—
XXIV. 567.	XIV. 831.	VII. 939.	XI. 1234.	—
XXV. 117. 121.	XIV. 1369.	—	—	—
XXII. 528.	XIII. 685.	VI. 2. p. 1909.	X. 1766.	—
XXI. 485.	XII. 1475.	VI. 2. p. 1197.	X. 989. 1836.	XXVII. 115.
XXVI. 1131. XXVII. 1. et <i>Suppl.</i>	—	—	—	—
III. 848.	XV. 1123.	VIII. 1.	XI. 2114.	XXIX. 188.

A. C.	Concilium.	Papa.
1511.	Pisanum conciliabulum.	<i>Julio II.</i>
862.	Pistense.	<i>Nicolaio I.</i>
864.	Pistense II.	<i>Nicolao I.</i>
868.	Pistensis conuentus.	<i>Hadriano II.</i>
869.	Pistense.	<i>Hadriano II.</i>
1308.	Pistoriense.	<i>Clemente V.</i>
1095.	Placentinum.	<i>Vrbano II.</i>
1107.	Placentina synodus.	<i>Paschale II.</i>
1132.	Placentinum.	<i>Innocentio II.</i>
1000.	Polonicum.	<i>Syluestro II.</i>
1219.	Polonicum.	<i>Honorio III.</i>
1261.	Pontanum in Hibernia.	<i>Vrbano IV.</i>
1279.	Pontefractensis synodus.	<i>Nicolao III.</i>
1267.	ad Pontem Audomari.	<i>Clemente IV.</i>
1305.	ad Pontem Audomari.	<i>Clemente V.</i>
circa 1097. [Hard. 192.]	Ponticum s. Asiaticum.	<i>Victore I.</i>
876.	Pontigonense.	<i>Ioanne VIII.</i>
[P] 886.	Portuense in dioecesi Nemaufensi.	<i>Stephano V.</i>
898.	Portuense in dioecesi Nemaufensi.	<i>Stephano VI.</i>
1309.	Posoniense in Hungaria.	<i>Clemente V.</i>
1073.	Pragense.	<i>Gregorio VII.</i>
1320.	Pragensis synodus.	<i>Ioanne XXII.</i>
1346.	Pragense.	<i>Clemente VI.</i>
1355.	Pragense.	<i>Innocentio VI.</i>
1381.	Pragense.	<i>Vrbano VI.</i>
1405.	Pragense.	<i>Innocentio VII.</i>
1251.	Pruinense.	<i>Innocentio IV.</i>
1133.	Prouinciale.	<i>Innocentio II.</i>
1389.	Prouinciae apud S. Tiberium.	<i>Bonifacio IX.</i>
411.	Ptolemaidenfe.	<i>Innocentio I.</i>
368.	Puzense.	<i>Damafo I.</i>
Q.		
403.	ad Quercum.	<i>Innocentio I.</i>
1085.	Quintilineburgense.	<i>Gregorio VII.</i>
1105.	Quintilineburgense.	<i>Paschale II.</i>
1121.	Quintilineburgensis conuentus.	<i>Callisto II.</i>

Manfi.	Colect.	Harduin.	Labbe.	Reg.
<i>Suppl.</i> V. 347.	XIX. 561.	IX. 1559.	XIII. 1486.	XXXIV. 64.
XV. 663.	X. 215. 245.	V. 559.	VIII. 755-775.	XXII. 750.
			1935.	
XV. 678.	X. 265.	—	—	—
XV. 886. et <i>Suppl.</i> I. 1002.	—	—	—	—
XVI. 560.	X. 1041.	V. 1215.	VIII. 1535.	—
XXV. 169. et <i>Suppl.</i> III. 303.	—	—	—	—
XX. 801. et <i>Suppl.</i> II. 131.	XII. 821.	VI. 2. p. 1711.	X. 500.	XXVI. 659.
XX. 1225. et <i>Suppl.</i> II. 240.	—	—	—	—
XXI. 479.	XII. 1471.	VI. 2. p. 1195.	X. 988.	XXVII. 115.
XLX. 268.	XI. 1041.	—	—	—
—	XIII. 1065.	—	—	—
XXIII. 1049. et <i>Suppl.</i> II. 1245.	—	—	—	—
XXIV. 269. et <i>Suppl.</i> III. 55.	—	—	—	—
XXIV. 219.	XIV. 357.	VII. 577.	XI. 2530.	—
XXV. 127.	—	—	—	—
I. 715.	I. 607. 617.	I. in Indice.	I. 598. 600.	I. 263.
XVII. 306.	XI. 279.	VI. 165.	IX. 280. 1261.	XXIV. 413.
XVIII. 43.	XI. 569.	—	IX. 395.	—
XVIII. 179.	XI. 668.	VI. 463.	IX. 478.	—
XXV. 213.	XIV. 1399.	VII. 1295.	XI. 2453.	—
XX. 394. et <i>Suppl.</i> I. 1399.	—	—	—	—
XXV. 687.	—	—	—	—
XXVI. 75. et <i>Suppl.</i> III. 543.	—	—	—	—
XXVI. 381.	—	—	—	—
XXVI. 689.	—	—	—	—
XXVI. 1011.	XV. 1081.	VII. 1929.	XI. 2084.	—
XXIII. 794. et <i>Suppl.</i> II. 1165.	—	—	—	—
XXI. 488.	XII. 1473.	—	—	—
XXVI. 753.	—	—	—	—
—	III. 103.	I. in Indice.	II. 1335.	IV. 101.
—	II. 1037.	—	II. 887.	—
III. 1141.	III. 85.	I. 1038.	II. 1323.	IV. 94.
XX. 607.	XII. 679.	VI. 1613.	X. 404. 1831.	XXVI. 602.
XX. 1195.	XII. 1119.	VI. 2. p. 1877.	X. 743.	XXVI. 751.
XXI. 265.	XII. 1319.	VI. 2. p. 1803.	X. 884.	—

A. C. 1232.

A. C.

Concilium.

Papa.

1232. S. Quintini duo. }
 1235. S. Quintini. }
 1236. S. Quintini. }
 1239. S. Quintini. }
 1254. S. Quintini. }
 1271. S. Quintini. }

*Gregorio IX.**Alexandro IV.*
Clemente IV.

R.

1206. Radingense.
 1271. Radingense.
 1279. Radingense.
 768. Ratisponense.
 792. Ratisponense.
 799. Ratisponense.
 803. Ratisponense.
 932. Ratisponense.
 1104. Ratisponense.
 418. Rauennatense.
 712. Rauennatense.
 731. Rauennatense.
 [P] 874. Rauennatense.
 877. Rauennatense.
 882. Rauennatenfis conuentus.
 904. Rauennatense.
 954. Rauennatense.
 967. Rauennatense.
 967. Rauennatenfis synodus.
 968. Rauennatense.
 976. Rauennatense.
 997. Rauennatense.
 1014. Rauennatense.
 1086. Rauennatense conciliabulum.
 1128. Rauennatense.
 1253. Rauennatense.
 1259. Rauennatense.
 1270. Rauennatense.
 1280. Rauennatense.
 1286. Rauennatense I.

*Innocentio III.**Gregorio X.**Nicolao III.**Stephano III.**Hadriano I.**Leone III.**Leone III.**Ioanne XI.**Paschale II.**Bonifacio I.**Constantino.**Gregorio III.**Ioanne VIII.**Ioanne VIII.**Martino II.**Ioanne IX.**Aghpito II.**Ioanne XIII.**Ioanne XIII.**Ioanne XIII.**Benedicto VII.**Gregorio V.**Benedicto VIII.**Gregorio VII.**Honorio I.**Innocentio IV.**Alexandro IV.**Clemente IV.**Nicolao III.**Honorio IV.*

Manfi.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
XXIII. 250. 260.	XIII. 1267. 1273.	VII. 197.	XI. 446.	—
XXIII. 365.	XIII. 1335.	—	XI. 501.	—
XXIII. 410.	XIII. 1367.	—	XI. 503.	—
XXIII. 502.	XIII. 1439.	—	XI. 568.	—
XXIII. 856. et <i>Suppl.</i> II. 1175.	—	—	—	—
XXIV. 17.	XIV. 461.	VII. 657.	XI. 922.	—
XXII. 753.	XIII. 783.	VI. 2. p. 1973.	XI. 31.	—
XXIV. 19. et <i>Suppl.</i> II. 1255.	—	—	—	—
XXIV. 257.	XIV. 633.	VII. 779.	XI. 1062.	—
XU. 699. et <i>Suppl.</i> I. 626.	—	—	—	—
XIII. 855.	IX. 51.	IV. 863.	VII. 1010.	XX. 77.
IV. 948.	IX. 222.	IV. 948.	VII. 1152.	—
XIV. 5.	IX. 269.	—	—	—
XVIII. 365. et <i>Suppl.</i> I. 1119.	—	—	—	—
XX. 1186. et <i>Suppl.</i> II. 215.	—	—	—	—
IV. 399.	III. 441.	—	—	—
XII. 226.	—	—	—	—
XII. 298.	—	—	—	—
XVII. 298.	XI. 271.	VI. 159.	IX. 1235.	XXIV. 704.
XVII. 336.	XI. 301.	VI. 185.	IX. 299.	—
XVII. 555. et <i>Suppl.</i> I. 1035.	—	—	—	—
XVIII. 229.	XI. 708.	VI. 491.	IX. 507.	—
XVIII. 409.	XI. 867.	VI. 617.	—	—
XVIII. 499. et <i>Suppl.</i> I. 1145.	XI. 909.	VI. 651.	IX. 674.	XXV. 145.
XIX. 1.	—	—	—	—
XIX. 3. et <i>Suppl.</i> I. 1155.	—	—	—	—
XIX. 59. et <i>Suppl.</i> I. 1183.	—	—	—	—
XIX. 219. et <i>Suppl.</i> III. 1377.	XI. 1025.	VI. 753.	IX. 766.	—
XIX. 359. 861. et <i>Suppl.</i> I. 1227.	XI. 1114.	VI. 817.	IX. 833.	—
XX. 615.	XI. 687.	VI. 1619.	X. 1817.	—
XI. 375.	XII. 1389.	VI. 2. p. 1145.	X. 936.	XXVII. 88.
XXIII. 808.	XIV. 133.	VII. 439.	XI. 2351.	—
XXIII. 994. et <i>Suppl.</i> II. 1235.	XIV. 237.	VII. 507.	XI. 782.	—
XXIV. 11.	XIV. 455.	VII. 651.	XI. 917.	—
XXIV. 375.	XIV. 709.	VII. 845.	XI. 2443.	—
XXIV. 615.	XIV. 871.	VII. 943.	XI. 1238.	XXVIII. 631.

Vol. XII.

T t t

A. C. 1307.

A. C.	Concilium.
1307.	Rauennatenſe. }
1310.	Rauennatenſia duo. }
1311.	Rauennatenſe II. }
1314.	Rauennatenſe III.
1317.	Rauennatenſe IV.
1568.	Rauennatenſe prouinciāle.
850.	Redonenſe.
1176.	Redonenſe.
1273.	Redonenſe.
439.	Regenſe ſ. Rejenſe.
1141.	Regienſis ſynodus.
1285.	Regienſe.
[C] 850.	Regiaticinenſe male pro Ticinenſi.
800.	Reiſpacenſis ſynodus.
496.	Remenſis conuentus.
circa 630.	Remenſe I.
813.	Remenſe II.
874.	Remenſe.
880.	Remenſe.
893.	Remenſe.
900.	Remenſe.
923.	Remenſe.
936.	Remenſe.
975.	Remenſe.
981.	Remenſe.
989.	Remenſe.
991.	Remenſe.
991.	Remenſe conciliabulum. }
993.	Remenſe.
995.	Remenſe.
1015.	Remenſe.
1049.	Remenſe.
1059.	Remenſis conuentus.
1074.	Remenſe.
1091.	Remenſe.
1092.	Remenſe.
1094.	Remenſe.
1096.	Remenſe.
1105.	Remenſe.
1109.	Remenſe.

Papa.

*Clemente V.**Sede vacante.**Ioanne XX.**Pio V.**Leone IV.**Alexandro III.**Gregorio X.**Sixto III.**Innocentio II.**Martino II.**Leone IV.**Leone III.**Anaſtaſio II.**Honorio I.**Leone III.**Ioanne VIII.**Ioanne VIII.**Formoſo.**Stephano VI.**Ioanne X.**Leone VII.**Benedicto VII.**Benedicto VII.**Ioanne XV.**Benedicto VIII.**Leone IX.**Nicolao II.**Gregorio VII.**Vrbano II.**Vrbano II.**Vrbano II.**Vrbano II.**Pafchale II.**Pafchale II.*

Manfi.	Colet.	Harduin.	Labbe.	Reg.
XXV. 149.	XIV. 1383.	VII. 1281.	XI. 1499.	XXVIII. 766.
XXV. 293.	XIV. 1475.	VII. 1317.	XI. 1579.	—
XXV. 449.	XV. 47.	VII. 1361.	XI. 1533.	—
XXV. 535.	XV. 119.	VII. 1381.	XI. 1603.	XXVIII. 804.
XXV. 599.	XV. 179.	VII. 1433.	XI. 1655.	XXIX. 28.
<i>Suppl. V. 775.</i>	—	—	—	—
XIV. 942.	—	—	—	—
XXII. 169. et <i>Suppl. II. 676.</i>	—	—	—	—
XXIV. 35.	XIV. 473.	VII. 663.	XI. 933.	—
V. 1189.	IV. 531.	I. 1747.	III. 1284.	VII. 40.
XXI. 569. et <i>Suppl. II. 439.</i>	—	—	—	—
XXIV. 575.	XIV. 835.	—	—	—
XIV. 930.	IX. 1063.	—	VIII. 61.	XXI. 609.
XIII. 1026.	IX. 211.	—	—	—
VIII. 197.	V. 415.	—	IV. 1827.	—
X. 592.	VI. 1431.	III. 569.	V. 1688.	XIV. 464.
XII. 76.	IX. 339.	IV. 1017.	VII. 1253.	XXV. 20.
XVII. 298.	X. 19.	VI. in Indice.	—	—
—	XI. 506.	—	—	—
XVIII. 123.	XI. 621.	VI. 429.	IX. 494.	—
XVIII. 182.	XI. 66.	VI. 465.	IX. 481.	—
XVIII. 346.	XI. 795.	VI. 561.	IX. 581.	—
XVIII. 379.	XI. 823.	—	—	—
XIX. 59.	XI. 936.	VI. 701.	IX. 720.	XXV. 193.
XIX. 715. et <i>Suppl. I. 1187.</i>	—	VI. 723.	—	—
XIX. 93. et <i>Suppl. I. 1193.</i>	XI. 983.	VI. 717.	IX. 733.	XXV. 219.
XIX. 107.	XI. 988.	—	IX. 738.	—
XIX. 103.	XI. 931.	—	IX. 738.	—
XIX. 169.	XI. 995.	VI. 725.	IX. 740.	—
XIX. 197.	XI. 1007.	VI. 737.	IX. 750.	—
XIX. 365.	XI. 1115.	—	—	—
XIX. 724. et <i>Suppl. I. 1286.</i>	XI. 1395.	VI. 993.	IX. 1028.	XXV. 528.
X X. 923.	XII. 55.	VI. 1069.	IX. 1107.	—
XX. 441.	—	—	—	—
XX. 745.	—	—	—	—
XX. 755. et <i>Suppl. II. 89.</i>	XII. 801.	VI. 2. p. 1699.	X. 488.	—
XX. 795. et <i>Suppl. II. 129.</i>	XII. 817.	VI. 2. p. 1709.	X. 497.	—
XX. 941. et <i>Suppl. II. 147.</i>	—	—	—	—
XX. 1191. et <i>Suppl. II. 221.</i>	—	—	—	—
XXI. 5.	XII. 1147.	VI. 2. p. 1895.	X. 763.	XXVI. 775.

Ttt 2

A. C. 1112.

A. C.		Concilium.
1112.		Remense.
1113.		Remense.
1115.		Remense.
1119.		Remense.
1130.		Remense.
1131.		Remense.
1140.		Remense, melius Senonense.
[P] 1148.		Remense.
1157.		Remense.
1158.		Remensis conventus.
1164.		Remense.
1195.		Remense conciliabulum.
1231.		Remense.
1235.		Remense apud S. Quintinum.
1235.		Remense Compendii.
1236.		Remense apud S. Quintinum.
1287.		Remense.
1301.		Remense.
1303.		Remense.
1408.		Remense.
1564.		Remense.
1583.		Remense.
1215.		Rigense.
1224.		Rigense.
1429.		Rigense.
1032.		Riuipullensis conventus.
1094.		Rochingamense.
1258.		Roffiacense.
1327.		Roffiacense.
679. [vel 686.]		Romano Britannicum.
192.		Romanum.
198. [197.]		Romanum.
circa 197.		Romanum II.
circa 197.		Romanum III.
circa 237.		Romanum.
250.		Romanum.
252.		Romanum I. }
253.		Romanum II. }
[P] 256.		Romanum.
263.		Romanum.

Papa.
Paschale II.
Paschale II.
Paschale II.
Callisto II.
Innocentio II.
Innocentio II.
Innocentio II.
Eugenio III.
Hadriano IV.
Hadriano IV.
Alexandro III.
Coelestinio III.

Gregorio IX.

Sede vacante.
Bonifacio VIII.
Benedicto XI.
Gregorio XII.
Pio IV.
Gregorio XIII.
Innocentio III.
Honorio III.
Martino III.
Ioanne XVIII.
Urbano II.
Alexandro IV.
Ioanne XX.

Visitors I.
Visitors I.
Visitors I.
Visitors I.
Fabiano.
Sede vacante.

Cornelio.
Stephano I.
Dionysio.

Manfi.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
XXI. 69. et <i>Suppl.</i> II. 273.	—	—	—	—
XXI. 83. et <i>Suppl.</i> II. 277.	—	—	—	—
XXI. 129. et <i>Suppl.</i> II. 306.	XII. 1215.	VI. 2. p. 1929.	X. 801.	—
XXI. 253. et <i>Suppl.</i> II. 339.	XII. 1289.	VI. 2. p. 1983.	X. 862.	XXVII. 28.
XXI. 443. et <i>Suppl.</i> II. 405.	—	—	—	—
XXI. 453. et <i>Suppl.</i> II. 407.	XII. 1457.	VI. 2. p. 1187.	X. 979.	XXVII. 111.
XXI. 573.	XII. 1527.	—	X. 1018.	—
XXI. 711.	XII. 1651.	VI. 2. p. 1299.	X. 1107.	XXVII. 187.
XXI. 843. et <i>Suppl.</i> II. 499.	—	—	—	—
XXI. 863.	XIII. 63.	VI. 2. p. 1375.	X. 1184.	—
XXI. 1201.	XIII. 325.	—	—	—
XXII. 667. et <i>Suppl.</i> II. 771.	—	—	—	—
XXIII. 228.	—	VII. 199.	—	—
XXIII. 365.	XIII. 1335.	VII. 257.	XI. 501.	—
XXIII. 368.	XIII. 1367.	VII. 259.	XI. 503.	—
XXIII. 410.	XIII. 1367.	VII. 261.	XI. 503.	—
XXIV. 847.	XIV. 1077.	VII. 1129.	XI. 1317.	—
XXV. 91. et <i>Suppl.</i> III. 261.	—	—	—	—
XXV. 93.	—	—	—	—
XXVI. 1047. et <i>Suppl.</i> III. 785.	XV. 1103.	VII. in Indice.	—	—
—	XX. 1289.	X. 469.	XV. 43.	—
—	XXI. 693.	X. 1275.	XV. 884.	—
XXII. 593.	—	—	—	—
XXII. 1206.	—	—	—	—
XXVIII. 1115.	XVII. 143.	—	XII. 405.	—
XIX. 263.	XI. 1275.	VI. 913.	IX. 935.	—
XX. 791.	XII. 813.	VI. 2. p. 1705.	X. 494.	—
XXIII. 983.	XIV. 227.	VII. 501.	XI. 773.	—
XXV. 805.	XV. 341.	VII. 501.	XI. 1773.	—
XI. 579.	—	—	—	XVI. 13.
I. 686.	—	I. in Indice.	—	—
I. 709.	I. 603. 616.	—	I. 564. 596. 600.	I. 260.
I. 728.	I. 618. C.	—	I. 602.	—
I. 728.	I. 618. D.	—	I. 602.	—
I. 787.	I. 667.	I. in Indice.	—	—
I. 805.	I. 683.	I. 663.	I. 357.	—
I. 865.	I. 731.	I. in Indice.	I. 714.	I. 425.
I. 865.	I. 733. 737.	—	I. 715. 719.	I. 426.
I. 1009.	I. 789.	—	I. 770.	—
I. 1015.	I. 851.	—	I. 830.	I. 542.

A. C.	Concilium.	Papa.
313.	Romanum.	<i>Melchiade.</i>
315.	Romanum I. }	
324.	Romanum II. }	<i>Siluestro I.</i>
325.	Romanum III. }	
337.	Romanum I. }	
341.	Romanum II. }	<i>Iulio I.</i>
342.	Romanum III. }	
349.	Romanum.	<i>Iulio I.</i>
352.	Romanum. }	
358.	Romanum. }	<i>Liberio.</i>
circa 366.	Romanum. }	
368.	Romanum I. }	
368.	Romanum II. }	
370.	Romanum. }	
373.	Romanum III. }	
378.	Romanum IV. }	<i>Damafo I.</i>
379.	Romanum. }	
380.	Romanum. }	
382.	Romanum V. }	
386.	Romanum. }	
circa 390.	Romanum. }	<i>Siricio.</i>
	Canones Synodi Romanorum ad Gallos Episcopos.	
400.	Romanum.	<i>Anastasio I.</i>
417.	Romanum. }	
418.	Romanum. }	<i>Zofimo.</i>
430.	Romanum.	<i>Coelestinus I.</i>
433.	Romanum.	<i>Sixto III.</i>
[P] 444.	Romanum I. }	
445.	Romanum II. }	
449.	Romanum III. }	<i>Leone I.</i>
457. [L 451.]	Romanum.	
465.	Romanum.	<i>Hilario.</i>
483.	Romanum I. }	
484.	Romanum II. }	
485.	Romanum. }	<i>Felice III.</i>
487.	Romanum III. }	
494.	Romanum I. }	
495.	Romanum II. }	<i>Gelasio I.</i>

Manli.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
II. 433.	I. 1425. 1426.	I. in Indice.	I. 1401. 1403.	I. 703.
II. 551.	I. 1521.	—	I. 1490.	II. 85.
II. 615. et <i>Suppl.</i> I. 138.	I. 1575.	—	I. 1542.	II. 145.
II. 1081.	II. 417.	I. 527.	II. 410.	II. 490.
II. 1269.	II. 549.	I. 567.	II. 527.	II. 613.
II. 1351. et <i>Suppl.</i> I. 177.	II. 623.	—	II. 598.	II. 684.
II. 1359.	II. 633.	I. 609.	II. 606.	II. 688.
III. 163. et <i>Suppl.</i> I. 180.	II. 765.	I. 690.	—	—
III. 229. et <i>Suppl.</i> I. 187.	II. 813.	I. in Indice.	II. 768.	III. 162.
III. 289.	II. 879.	I. in Indice.	—	—
III. 377. et <i>Suppl.</i> I. 196.	II. 969.	I. 743.	—	—
III. 447.	II. 1035.	—	II. 886.	III. 298.
III. 449.	II. 1041.	—	II. 886. 888.	III. 299.
III. 455.	—	I. 772.	—	—
III. 477.	II. 1057.	—	I. 895. 899.	III. 302.
III. 485.	II. 1061.	I. 839.	II. 895.	III. 419.
III. 503.	—	I. 761.	—	—
III. 633. et <i>Suppl.</i> I. 247.	—	—	—	—
III. 640.	II. 1073.	I. in Indice.	II. 1013. 1014.	—
III. 677.	II. 1231.	—	II. 1035.	III. 448.
III. 687.	II. 1239.	I. 852.	II. 1316.	XXXVIII. post indices p. 1.
III. 1133.	III. 75.	—	—	—
III. 1019.	II. 1487.	I. in Indice.	—	—
IV. 372.	III. 419.	I. in Indice.	—	—
IV. 375.	III. 423.	I. in Indice.	—	—
IV. 55.	III. 551.	I. in Indice.	II. 1688.	IV. 674.
V. 1162.	IV. 507.	—	III. 1265.	VII. 14.
VI. 459.	IV. 722.	I. in Indice.	III. 1461. et IV. 1003.	VII. 290.
VI. 463. et <i>Suppl.</i> I. 322.	IV. 725.	—	III. 1463. et IV. 1003.	VII. 294.
VI. 509.	IV. 747.	I. in Indice.	III. 1475.	VII. 311.
VII. 871. et <i>Suppl.</i> I. 328.	IV. 2074. et V. 26.	—	IV. 1009.	—
VII. 959. et <i>Suppl.</i> I. 337.	V. 85.	II. 799.	IV. 1060.	IX. 499.
VII. 1106.	V. 215.	—	IV. 1095.	X. 42.
VII. 1137.	V. 245. 279.	II. in Indice.	IV. 1123. 1152.	X. 71.
VII. 1166. et <i>Suppl.</i> I. 346.	V. 271. 279.	II. 858.	—	—
VII. 1171.	V. 275.	—	IV. 1149. 1153.	X. 77.
VIII. 146.	V. 385.	II. 937.	IV. 1260.	X. 207.
VIII. 175.	V. 397.	II. 941.	IV. 1269.	X. 219.

A. C. 499.

A. C.

Concilium.

Papa.

499.	Romanum I.		
500.	Romanum II.		
501.	Romana synodus palmaris.		<i>Symmacho.</i>
502.	Romanum IV.		
503.	Romanum V.		
504.	Romanum VI.		
518.	Romanum.		<i>Hormisda.</i>
531.	Romanum I.		
531.	Romanum II.		<i>Bonifacio II.</i>
532.	Romanum.		<i>Ioanne II.</i>
589.	Romanum.		<i>Pelagio.</i>
590.	Romanum I.		
595.	Romanum II.		<i>Gregorio M.</i>
601.	Romanum III.		
601.	Romanum IV.		
606.	Romanum.		<i>Bonifacio III.</i>
610.	Romanum.		<i>Bonifacio IV.</i>
[P] 641.	Romanum.		<i>Ioanne IV.</i>
648.	Romanum.		<i>Theodoro.</i>
649.	Romanum.		<i>Martino I.</i>
667.	Romanum.		<i>Vitaliano.</i>
680.	Romana duo.		<i>Agathone.</i>
684.	Romanum.		<i>Benedicto II.</i>
705. et 707.	Romanum.		<i>Ioanne VII.</i>
721.	Romanum I.		
724.	Romanum II.		<i>Gregorio II.</i>
726.	Romanum III.		
731.	Romanum I.		
732.	Romanum II.		<i>Gregorio III.</i>
743.	Romanum I.		
745.	Romanum II.		<i>Zacharia.</i>
757.	Romanum.		<i>Paulo I.</i>
761.	Romanum.		<i>Paulo I.</i>
769.	Romanum.		<i>Stephano III.</i>
769.	Romanum aliud.		<i>Stephano III.</i>
780.	Romanum.		<i>Hadriano I.</i>
792.	Romanum.		<i>Hadriano I.</i>

Manf.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
VIII. 230. et <i>Suppl.</i> I. 379.	V. 441.	II. 957.	IV. 1312.	X. 280.
VIII. 246.	V. 455.	II. 957.	IV. 1322.	X. 289.
VIII. 247.	V. 457.	II. 967.	IV. 1323.	X. 289.
VIII. 262.	V. 471.	II. 975.	IV. 1333.	X. 304.
VIII. 295.	V. 502.	II. 983.	IV. 1364.	X. 351.
VIII. 310.	V. 509.	II. 989.	IV. 1371.	X. 358.
VIII. 579.	V. 727.	II. in Indice.	IV. 1589.	X. 658.
VIII. 737.	V. 833.	II. 1111.	IV. 1689.	XI. 90.
VIII. 737.	V. 835.	—	IV. 1690.	XI. 91.
VIII. 816.	V. 907.	II. 1150.	IV. 1761.	XI. 135.
IX. 1022.	VI. 733.	—	V. 1033.	XIII. 154.
X. 453.	VI. 1315.	—	V. 1592.	XIV. 319.
X. 475.	VI. 1335.	III. 496.	V. 1198. 1585. 1602.	XIV. 336.
X. 486.	VI. 1341.	—	V. 1607.	XIV. 343.
X. 490.	VI. 1345.	—	V. 1609.	XIV. 346.
X. 502.	VI. 1353.	—	V. 1616.	XIV. 359.
X. 503.	VI. 1355.	—	V. 1617.	—
X. 679.	VI. 1443. 1525.	III. in Indice.	V. 1698. 1773.	XIV. 588.
X. 783.	VI. 1443. 1601.	III. in Indice.	V. 1698. 1846.	XIV. 673.
X. 863.	VI. 1443. et	—	—	—
XI. 102.	VII. 77.	III. 687.	VI. 75.	—
XI. 186. et <i>Suppl.</i> I. 510.	VII. 537.	—	VI. 522.	XV. 492.
—	VII. 601. 605.	III. 1038. et in Indice.	VI. 579. 582.	XVI. 21.
XI. 1094. et <i>Suppl.</i> I. 516.	—	—	—	—
XII. 166.	VIII. 113.	III. in Indice.	VI. 1588.	XVII. 227.
XII. 261.	VIII. 185.	—	VI. 1454.	XVII. 299.
XII. 267.	VIII. 190.	—	VI. 1459.	XVII. 306.
XII. 270.	VIII. 191.	III. in Indice.	VI. 1460.	XVII. 307.
XII. 298. et <i>Suppl.</i> I. 543.	VIII. 217.	III. in Indice.	VI. 1485.	XVII. 343.
XII. 299.	VIII. 217.	III. in Indice.	VI. 1485.	XVII. 343.
XII. 382. et <i>Suppl.</i> I. 560.	VIII. 283.	III. 1927.	VI. 1546.	XVII. 427.
XII. 390.	VIII. 300.	III. 1935.	VI. 1556.	XVII. 443.
XII. 656. et <i>Suppl.</i> I. 609.	—	—	—	—
XII. 660.	VIII. 457.	—	VI. 1700.	XVII. 677.
XII. 701. et <i>Suppl.</i> I. 627.	VIII. 483.	III. 2013.	VI. 1721.	—
XII. 703.	—	—	—	—
XII. 900. et <i>Suppl.</i> I. 727.	—	—	—	—
XIII. 857.	IX. 53.	—	—	—

A. C.

Concilium.

Papa.

799. Romanum. }
 800. Romanum. }
 816. Romanum.
 826. Romanum.
 849. Romanum.
 850. Romanum. }
 853. Romanum. }
 853. Romanum aliud. }
 855. Romanum. }
 856. Romanum. }
 861. Romanum I. }
 862. Romana duo. }
 862. Romanum II. }
 863. Romanum III. }
 863. Romanum IV. }
 863. Romanum V. }
 864. Romanum VI. }
 865. Romanum VII. }
 868. Romanum.

 872. Romanum. }
 875. Romanum. }
 876. Romanum. }
 877. Romanum I. }
 878. Romanum. }
 879. Romanum II. }
 [P] 879. Romanum III. }
 881. Romanum IV. }
 882. Romanum.
 893. Romanum.
 897. Romanum conciliabulum.
 900. Romanum.
 904. Romanum.
 906. Romanum.
 909. Romanum.
 949. Romanum.
 962. Romanum.
 963. Romanum conciliabulum. }
 964. Romanum. }
 964. Romanum conciliabulum. }

Leone III.
Stephano IV.
Eugenio II.
*Leone IV.**Benedicto III.**Nicolao I.**Hadriano II.**Ioanne VIII.**Martino I.**Formoso.**Stephano VI.**Ioanne IX.**Ioanne IX.**Benedicto IV.**Sergio III.**Agapeto II.**Ioanne XII.**Benedicto V.*

Manfi.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
XIII. 1030.	IX. 213.	IV. 927.	VII. 1049.	XX. 262.
XIII. 1046.	IX. 229.	—	VII. 1158.	XX. 269.
XIV. 147. et <i>Suppl.</i> I. 787.	—	—	—	—
XIV. 493.	IX. 657.	—	VIII. 103.	XXI. 96.
XIV. 929.	IX. 1063.	—	—	—
XIV. 943.	IX. 1075.	—	—	—
XIV. 998. et <i>Suppl.</i> I. 927.	IX. 1115.	V. 61.	VIII. 101. 113. 119.	XXI. 671.
XIV. 1009.	—	—	—	—
XV. 27.	—	—	—	—
XV. 124.	IX. 1261.	—	—	—
XV. 598. et <i>Suppl.</i> I. 983.	X. 187.	V. in Indice.	VIII. 653. 736.	XXII. 733.
XV. 609.	—	—	—	—
XV. 611.	X. 89. 199.	V. in Indice.	VIII. 738.	XXII. 733.
XV. 649.	X. 235.	V. 571.	VIII. 766.	XXII. 743.
XV. 661.	X. 243.	—	VIII. 774.	XXII. 748.
XV. 661.	X. 243. 1409.	—	VIII. 775.	XXII. 749.
XV. 675. et <i>Suppl.</i> I. 991.	X. 263.	—	VIII. 783.	XXII. 761.
XV. 680. et <i>Suppl.</i> I. 995.	X. 267.	V. 577.	VIII. 783.	XXII. 762.
XV. 861. 886. 890. et <i>Suppl.</i> I. 1001.	X. 447.	V. in Indice.	VIII. 941.	XXIII. 87.
XVII. 264. et <i>Suppl.</i> I. 1023.	—	—	—	—
XVII. 303. et <i>Suppl.</i> I. 1023.	—	—	—	—
XVII. 306. et <i>Suppl.</i> I. 1023.	XI. 277.	—	—	—
XVII. 336.	XI. 295.	VI. 181.	IX. 295.	XXIV. 433.
XVII. 343. et <i>Suppl.</i> I. 1027.	—	—	—	—
XVII. 359.	XI. 325.	XI. in Indice.	IX. 321.	XXIV. 461.
XVII. 363.	XI. 325.	VI. 207.	IX. 321.	XXIV. 461.
XVII. 535. et <i>Suppl.</i> I. 1033.	XI. 507. 509.	VI. in Indice.	IX. 336.	XXIV. 478.
XVII. 555.	—	—	—	—
XVIII. 125.	XI. 625.	VI. 431.	IX. 436.	XXIV. 625.
XVIII. 179.	XI. 667.	VI. in Indice.	IX. 478.	XXIV. 690.
XVIII. 555.	XI. 695.	—	—	—
XVIII. 221. et <i>Suppl.</i> I. 1093.	XI. 699.	VI. 487.	IX. 502.	XXIV. 696.
XVIII. 239. et <i>Suppl.</i> I. 1099.	XI. 715.	—	IX. 513.	—
XVIII. 309.	—	—	—	—
XVIII. 431.	XI. 861.	VI. 615.	IX. 634.	XXV. 90.
XVIII. 460. et <i>Suppl.</i> I. 1135.	—	—	—	—
XVIII. 465.	XI. 879.	VI. 627.	IX. 648.	XXV. 105.
XVIII. 471.	XI. 882.	VI. 637.	IX. 653. 1258.	XXV. 114.
XVIII. 477.	XI. 891.	VI. 637.	IX. 659. 1238.	XXV. 124.

A. C.

Concilium.

Papa.

967. Romanum. }
 969. Romanum. }
 971. Romanum. }
 972. Romanum. }
 973. Romanum. }
 975. Romana duo. }
 979. Romanum. }
 983. Romanum. }
 983. Romanum. }
 989. Romanum. }
 993. Romanum. }
 996. Romanum. }
 998. Romanum. }
 999. Romanum I. }
 999. Romanum aliud. }
 1001. Romanum II. }
 1002. Romanum. }
 1007. Romana synodus. }
 1014. Romanum. }
 1015. Romana synodus. }
 1028. Romana synodus. }
 1029. Romanum. }
 1033. Romanum. }
 1037. Romanum. }
 1038. Romanum. }
 1044. Romana synodus. }
 1046. Romanum. }
 1047. Romanum. }
 1049. Romanum I. }
 1049. Romanum aliud. }
 1050. Romanum II. }
 [P] 1051. Romanum III. }
 1053. Romanum. }
 1057. Romanum. }
 1057. Romanum aliud. }
 1059. Romanum. }
 1060. Romanum. }
 1062. Romanum. }
 1063. Romanum I. }
 1065. Romanum II. }

*Ioanne XIII.**Benedicto VI.**Benedicto VII.**Ioanne XV.**Gregorio V.**Syluestro II.**Ioanne XVII.**Benedicto VIII.**Ioanne XVIII.**Ioanne XIX.**Benedicto IX.**Clemente II.**Leone IX.**Leone IX.**Victore II.**Nicolao II.**Alexandro II.*

Manfi.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
XVIII. 529. et <i>Suppl.</i> II. 51. App.	—	—	—	—
XIX. 19.	XI. 937.	VI. 679.	IX. 1238.	XXV. 188.
XIX. 29.	XI. 945.	VI. 685.	IX. 707.	—
XIX. 39. et <i>Suppl.</i> I. 1175.	—	—	—	—
XIX. 45. et <i>Suppl.</i> I. 1175.	—	—	—	—
XIX. 57.	XI. 961.	—	—	—
XIX. 71. et <i>Suppl.</i> I. 1183.	—	—	—	—
XIX. 73.	XI. 973.	VI. 711.	IX. 729.	XXV. 207.
XIX. 77.	—	—	IX. 1243.	XXV. 207.
XIX. 87.	XI. 981.	VI. 715.	IX. 732.	XXV. 213.
XIX. 169.	XI. 996.	VI. 727.	IX. 741.	XXV. 217.
XIX. 207. et <i>Suppl.</i> I. 1205.	XI. 1015.	VI. 743.	IX. 757. 1245.	—
XIX. 223. et <i>Suppl.</i> I. 1207.	XI. 1030. 1489.	VI. 755.	IX. 772.	XXV. 221.
XIX. 237. et <i>Suppl.</i> I. 1213.	XI. 1039.	VI. 763.	IX. 780.	XXV. 237.
XIX. 265.	—	—	—	—
XIX. 271.	XI. 1045.	VI. 763.	IX. 1246.	—
XIX. 275.	XI. 1045.	VI. 765.	IX. 1246.	—
XIX. 283.	XI. 1051.	—	—	—
XIX. 359. et <i>Suppl.</i> I. 1227.	—	—	—	—
XIX. 361.	XI. 1113.	VI. 819.	IX. 834.	—
XIX. 479. 481. 487.	XI. 1194.	—	—	—
XIX. 491.	XI. 1197.	—	—	—
XIX. 569. et <i>Suppl.</i> I. 1255.	—	—	—	—
XIX. 579.	XI. 1283.	VI. 917.	IX. 1250.	—
XIX. 587.	—	—	—	—
XIX. 605.	XI. 1299.	—	—	—
XIX. 617. et <i>Suppl.</i> I. 1275.	XI. 1313.	VI. 923.	IX. 1251.	XXV. 416.
XIX. 627. et <i>Suppl.</i> I. 1278.	XI. 1313.	VI. 925.	IX. 946.	—
XIX. 721. et <i>Suppl.</i> I. 1286.	XI. 1394.	VI. 991.	IX. 1027. 1253.	XXV. 527.
XIX. 727.	XI. 1397.	—	—	—
XIX. 1050. et <i>Suppl.</i> I. 1291.	XI. 1427.	VI. 1015.	IX. 1052.	XXV. 556.
XIX. 795. et <i>Suppl.</i> I. 1301.	XI. 1445.	VI. 1027.	IX. 1066.	XXV. 564.
XIX. 809.	XI. 1451.	VI. 1033.	IX. 1071.	XXV. 565.
XIX. 857. et <i>Suppl.</i> I. 1311.	XII. 23.	VI. 1049.	IX. 1087.	—
XIX. 865.	—	—	—	—
XIX. 895. et <i>Suppl.</i> I. 1338.	XII. 43.	VI. 1061.	IX. 1099. 1259.	XXV. 587.
XIX. 935.	XII. 67.	—	—	—
XIX. 997. et <i>Suppl.</i> I. 1363.	XII. 113.	—	—	—
XIX. 1023.	XII. 137.	VI. 1137.	IX. 1175.	XXV. 664.
XIX. 1037.	XII. 147.	VI. 1143.	IX. 1181.	XXV. 669.

Vvv 3

A. C. 1065.

A. C.	Concilium.	Papa.
1065.	Romanum. }	<i>Alexandro II.</i>
1070.	Romanum. }	
1073.	Romanum.	
1074.	Romanum I.	
1074.	Romanum aliud.	
1075.	Romanum II.	
1076.	Romanum III.	
1078.	Romanum IV.	
1078.	Romanum V.	<i>Gregorio VII.</i>
1079.	Romanum VI.	
1080.	Romanum VII.	
1081.	Romanum VIII.	
1083.	Romanum IX.	
1084.	Romanum X.	
1084.	Romanum conciliabulum.	
1089.	Romanum I.	
1098.	Romanum conciliabulum.	<i>Vrbano II.</i>
1098.	Romanum II.	
1099.	Romanum III.	
1101.	Romanum.	
1103.	Romanum. }	<i>Paschale II.</i>
1104.	Romanum. }	
1116.	Romanum.	
1121.	Romanum. }	
1122.	Romanum I.	<i>Callisto II.</i>
1123.	Romanum II.	
1126.	Romanum. }	<i>Honorio II.</i>
1127.	Romanum. }	
1141.	Romanum.	<i>Innocentio II.</i>
1210.	Romanum.	<i>Innocentio III.</i>
1220.	Romanum.	<i>Honorio III.</i>
1228.	Romanum I. }	<i>Gregorio IX.</i>
1234.	Romanum II. }	
1302.	Romanum.	<i>Bonifacio VIII.</i>
1442.	Romanum.	<i>Ioanne XXI.</i>
	Vide Lateranensia, quae omnia Romana sunt.	
1725.	Romanum.	<i>Benedicto XII.</i>
1158.	Roscomaniense.	<i>Hadriano IV.</i>
1022.	Rotensis conuentus.	<i>Benedicto VIII.</i>

Manf.	Coleri.	Harduin.	Labbe.	Reg.
XIX. 1039.	XII. 149.	VI. 1145.	IX. 1182.	XXV. 671.
XX. 1. et <i>Suppl.</i> I. 1369.	XII. 183.	—	—	—
XX. 55.	XII. 229.	—	—	—
XX. 401. et <i>Suppl.</i> II. 1.	XII. 547.	VI. 1522.	X. 313.	XXVI. 520.
XX. 435. et <i>Suppl.</i> II. 6.	—	—	—	—
XX. 443.	XII. 581.	VI. 1551.	X. 344.	XXVI. 567.
XX. 467. et <i>Suppl.</i> II. 17.	XII. 597.	VI. 1565.	X. 355.	XXVI. 573.
XX. 503. et <i>Suppl.</i> II. 27.	XII. 613.	VI. 1611.	X. 369.	XXVI. 578.
XX. 507.	XII. 619.	VI. 1611.	X. 371.	XXVI. 582.
XX. 517. et <i>Suppl.</i> II. 33.	XII. 629. 632.	VI. 1583.	X. 378.	XXVI. 587.
XX. 531. et <i>Suppl.</i> II. 46.	XII. 635.	VI. 1587.	X. 381. 1830.	XXVI. 591.
XX. 578.	XII. 667.	VI. 1607.	X. 398.	XXVI. 600.
XX. 587.	XII. 675.	VI. 1611.	X. 401.	XXVI. 600.
XX. 589. et <i>Suppl.</i> II. 55.	XII. 677.	VI. 1611.	X. 401.	XXVI. 601.
XX. 593.	—	—	—	—
XX. 719. et <i>Suppl.</i> II. 85.	XII. 777.	VI. 2. 1683.	X. 474.	XXVI. 650.
XX. 958.	XII. 953.	VI. 2. 1757.	X. 1823.	—
XX. 954.	XII. 951.	VI. 2. 1755.	X. 614.	XXVI. 682.
XX. 961. et <i>Suppl.</i> II. 153.	XII. 957.	VI. 2. 1759.	X. 615.	XXVI. 683.
XX. 1135. et <i>Suppl.</i> II. 185.	—	—	—	—
XX. 1159. et <i>Suppl.</i> II. 213.	XII. 1107.	VI. 2. 1871.	X. 1833.	XXVI. 805.
XX. 1183.	XII. 1113.	—	—	—
XXI. 151.	XII. 1232.	—	X. 810.	—
XX. 269.	XII. 1323.	—	—	—
XXI. 271.	XII. 1325.	VI. 2. 1105.	X. 880.	XXVII. 49.
XXI. 303.	XII. 1345.	—	X. 907.	XXVII. 50.
XXI. 343.	XII. 1363.	—	—	—
XXI. 349. et <i>Suppl.</i> II. 385.	—	—	—	—
XXI. 619.	—	—	—	—
XXII. 814.	XIII. 817.	VI. 2. 1999.	XI. 56.	XXVIII. 109.
XXII. 1137. et <i>Suppl.</i> II. 869.	—	—	—	—
XXIII. 162.	XIII. 1223.	VII. 163.	XI. 413.	XXVIII. 342.
XXIII. 344.	XIII. 1315.	VII. 239.	XI. 481.	—
XXV. 97.	XIII. 1347.	VII. 1251.	XI. 1476. 2444.	XXVIII. 688.
XXVII. 505.	XV. 1397.	—	XI. 2323.	—
—	XXI. 1849.	—	—	—
XXI. 863.	XIII. 63.	VI. 2. 1375.	X. 1184.	—
XIX. 407.	XI. 1139.	—	—	—

A. C. Concilium.

583. Rotomagensis conuentus.
 649. Rotomagenſe.
 [P] 682. Rotomagenſe.
 813. Rotomagenſe.
 1026. Rotomagenſe.
 1050. Rotomagenſe.
 1055. Rotomagenſe.
 1063. Rotomagenſe.
 1072. Rotomagenſe.
 1073. Rotomagenſe.
 1074. Rotomagenſe.
 1074. Rotomagensis ſynodus. }
 1091. Rotomagenſe. }
 1096. Rotomagenſe. }
 1108. Rotomagenſe.
 1118. Rotomagenſe.
 1119. Rotomagenſe.
 1128. Rotomagenſe.
 1189. Rotomagenſe.
 1210. Rotomagenſe.
 1223. Rotomagenſe.
 1230. Rotomagenſe.
 1256. Rotomagensis conuentus.
 1299. Rotomagenſe.
 1321. Rotomagenſe.
 1335. Rotomagenſe.
 1342. Rotomagenſe.
 1445. Rotomagenſe.
 1514. Rotomagenſe.
 1522. Rotomagenſe.
 1581. Rotomagenſe.
 848. Rotonenſe.
 1124. Roxburgenſe.
 1161. Ruthenenſe.
 1720. Ruthenenſe.

S.

862. ad Sablonarias conuentus.
 1021. Salegunſtadienſe.
 1026. Salegunſtadienſe.

Papa.

Pelagio II.
Martino I.
Agathone.
Leone III.
Ioanne XVIII.
Leone IX.
Viſtore II.
Alexandro II.
Alexandro II.

Gregorio VII.

Vrbano II.

Pafchale II.
Gelaſio II.
Caliſto II.
Honorio II.
Clemente III.
Innocentio III.
Honorio III.
Gregorio IX.
Alexandro IV.
Boniſacio VIII.
Ioanne XX.
Benediſto XII.
Clemente VI.
Eugenio IV.
Leone X.
Hadriano VI.
Gregorio XIII.
Leone IV.
Honorio II.
Alexandro III.
Clemente XI.

Nicolao I.
Benediſto VIII.
Ioanne XIX.

Manfi.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
IX. 944.	VI. 668.	—	—	—
X. 1199.	VII. 401.	—	—	—
XI. 1043.	VII. 1449.	—	VI. 1240.	—
XIV. 107.	IX. 378.	—	—	—
XIX. 461.	XI. 1189.	—	—	—
XIX. 751.	XI. 1417.	VI. 1011.	IX. 1047.	—
XIX. 841.	XII. 9.	—	—	—
XIX. 1027.	XII. 141.	VI. 1141.	—	—
XX. 34.	XII. 207.	VI. 1187.	IX. 1225.	—
XX. 395.	—	VI. 1517.	—	—
XX. 398.	XII. 541.	VI. 1518.	X. 310.	—
XX. 441.	XII. 617.	—	—	—
XX. 739.	XII. 797.	—	—	—
XX. 921.	XII. 927.	VI. 2. 1743.	X. 599.	—
XX. 1231.	XII. 1139.	VI. 2. 1891.	X. 758.	—
XXI. 185.	XII. 1249.	VI. 2. 1949.	X. 824.	—
XXI. 257.	XII. 1311.	VI. 2. 1999.	X. 881.	—
XXI. 375.	XII. 1391.	—	—	—
XXII. 590.	XIII. 679.	VI. 2. 1905.	—	—
XXII. 814.	XIII. 865.	—	—	—
XXII. 1198.	XIII. 1083.	VII. 185.	—	—
XXIII. 214.	XIII. 1251.	—	—	—
XXIII. 916. et <i>Suppl.</i> II. 1189.	—	—	—	—
XXIV. 1203.	XIV. 1261.	VII. 1201.	XI. 1426.	—
XXV. 683.	XV. 233.	—	—	—
XXV. 1037.	XV. 471.	VII. 1603.	XI. 1835.	—
XXV. 1269. et <i>Suppl.</i> III. 537.	—	—	—	—
—	XIX. 25.	IX. 1295.	XIII. 1303.	—
—	XIX. 1016.	—	—	—
—	XIX. 1071.	—	—	—
—	XXI. 617.	X. 1211.	XV. 821.	—
XIV. 914. et <i>Suppl.</i> I. 921.	—	—	—	—
XXI. 327.	—	—	—	—
XXI. 1153. et <i>Suppl.</i> II. 537.	—	—	—	—
<i>Suppl.</i> VI. 278.	—	—	—	—
XV. 630.	X. 215.	—	VIII. 754.	—
XIX. 393.	XI. 1129.	VI. 827.	IX. 844.	XXV. 287.
XIX. 460.	XI. 1189.	—	—	—

Vol. XII.

X x x

A. C. 1067.

A. C.	Concilium.
1067.	Salernitanum.
1596.	Salernitanum.
807.	Salisburgenſe.
899.	Salisburgenſis ſynodus.
1150.	Salisburgenſia duo.
1171.	Salisburgenſe. }
1216.	Salisburgenſe. }
1219.	Salisburgenſe.
1274.	Salisburgenſe.
1281.	Salisburgenſe.
1288.	Salisburgenſe.
1291.	Salisburgenſe.
1294.	Salisburgenſe.
1310.	Salisburgenſe I. }
1310.	Salisburgenſe II. }
1386.	Salisburgenſe.
1388.	Salisburgenſe.
1420.	Salisburgenſe.
1420.	Salisburgenſis ſynodus.
1456.	Salisburgenſe.
1190.	Salisburgenſe.
1175.	Salmanticeſe.
1190.	Salmanticeſe.
1310.	Salmatniceſe. }
1312.	Salmanticeſe. }
[C] 1335.	Salmanticeſe.
1381.	Salmanticeſe.
1412.	Salmanticeſe.
1253.	Salmurienſe.
1276.	Salmurienſe.
1294.	Salmurienſe.
1315.	Salmurienſe.
591.	Salonitanum.
1075.	Salonitanum.
1076.	Salonitanum.
997.	San- Dionyſianum.
1053.	San- Dionyſianus conuentus.
	Vid. et S. Dionyſ. ſub lit. D.
563.	Santonenſe.
579.	Santonenſe.

Papa.
<i>Alexandro II.</i>
<i>Clemente VIII.</i>
<i>Leone III.</i>
<i>Ioanne IX.</i>
<i>Eugenio III.</i>
<i>Alexandro III.</i>
<i>Honorio III.</i>
<i>Gregorio X.</i>
<i>Martino II.</i>
<i>Nicolao IV.</i>
<i>Nicolao IV.</i>
<i>Bonifacio VIII.</i>
<i>Clemente V.</i>
<i>Vrbano VI.</i>
<i>Vrbano VI.</i>
<i>Martino III. vulgo V.</i>
<i>Martino III. vulgo V.</i>
<i>Calliſto III.</i>
<i>Innocentio VIII.</i>
<i>Alexandro III.</i>
<i>Clemente III.</i>
<i>Clemente V.</i>
<i>Benedicto XII.</i>
<i>Vrbano VI.</i>
<i>Ioanne XXIII.</i>
<i>Innocentio IV.</i>
<i>Hadriano V.</i>
<i>Coeleſtino V.</i>
<i>Sede vacante.</i>
<i>Gregorio I.</i>
<i>Gregorio VII.</i>
<i>Gregorio VII.</i>
<i>Gregorio V.</i>
<i>Leone IX.</i>
<i>Ioanne III.</i>
<i>Pelagio II.</i>

Manß.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
<i>Suppl. V.</i> 1157.	XII. 165.	—	—	—
XIV. 15.	IX. 273.	IV. in Indice.	—	—
XVIII. 234.	XI. 711.	—	—	—
XXI. 749.	—	—	—	—
XXII. 122.	—	—	—	—
XXII. 1104.	XIII. 1041.	—	—	—
XXII. 1132.	XIII. 1065.	—	—	—
XXIV. 135. et <i>Suppl. III.</i> 32.	XIV. 545.	VII. 721.	XI. 998.	XXVIII. 588.
XXI. 395.	XIV. 729.	VII. 855.	XI. 1150.	XXVIII. 621.
XXIV. 945. et <i>Suppl. III.</i> 131.	—	—	—	—
XXIV. 1075. et <i>Suppl. III.</i> 233.	XIV. 1193.	VII. 1163.	XI. 1358.	XXVIII. 671.
XXIV. 1143. et <i>Suppl. III.</i> 247.	—	—	—	—
XXV. 525.	XIV. 409.	VII. 1303.	XI. 1513.	XXVIII. 691.
—	XIV. 409.	VII. 1303.	XI. 1514.	XXVIII. 693.
XXVI. 725.	XV. 961.	VII. 1899.	XI. 2061.	XXIX. 150.
XXVI. 733.	—	—	—	—
XXVIII. 977.	XVII. 19.	VIII. 957. 975.	XII. 308.	XXIX. 667.
XXVIII. 1007.	XVII. 47.	—	—	—
—	XIX. 163.	—	—	—
—	XIX. 495.	—	—	—
XXII. 145. et <i>Suppl. II.</i> 671.	XIII. 359.	—	—	—
XXII. 590.	XIII. 687.	—	—	—
XXV. 297.	XIV. 1477.	VII. 1319.	XI. 1535.	—
XXV. 521.	XV. 113.	—	—	—
XXV. 1047.	XV. 479.	VII. 1965.	—	—
—	XV. 951.	—	—	—
—	XV. 1397.	—	—	—
XXIII. 808.	XIV. 135.	VII. 441.	XI. 707.	—
XXIV. 459.	XIV. 565.	VII. 735.	XI. 1011.	—
XXIV. 1122.	XIV. 1211.	VII. 1169.	XI. 1395.	—
XXV. 553.	XV. 133.	VII. 1391.	XI. 1617.	—
X. 470. et <i>Suppl. I.</i> 459.	—	—	—	—
XX. 455. 457. et <i>Suppl. II.</i> 11.	—	—	—	—
XX. 473. et <i>Suppl. II.</i> 17.	—	—	—	—
XIX. 221. et <i>Suppl. I.</i> 1203.	XI. 1028.	—	IX. 770.	—
XIX. 807.	XI. 1449.	—	IX. 1069.	—
IX. 783.	VI. 527.	III. 353.	V. 845.	XII. 582.
IX. 921.	VI. 651.	III. 449.	V. 965.	XIII. 52.

X x x 2

A. C. 1076.

A. C.	Concilium.	Papa.
1076.	Santonense. }	<i>Gregorio VII.</i>
1080.	Santonense I. }	
1083.	Santonense II. }	
1089.	Santonense. }	<i>Vrbano II.</i>
1096.	Santonense. }	<i>Nicolao III.</i>
1280.	Santonensis synodus.	<i>Martino II.</i>
1282.	Santonensis synodus.	<i>Bonifacio VIII.</i>
1298.	Santonensis synodus.	<i>Alexandro II.</i>
1162.	ad Saonam conuentus.	<i>Nicolao I.</i>
[P] 859.	ad Saponarias.	<i>Iulio I.</i>
347.	Sardicense.	
347.	Sardicense f. Philippopolitanum Orientalium conciliabulum.	<i>Iulio I.</i>
519.	Sardinense.	<i>Hormisda.</i>
765.	Sarugense Iacobitarum.	<i>Paulo I.</i>
1217.	Sarumensis synodus.	<i>Honorio III.</i>
1256.	Sarumensis synodus.	<i>Alexandro IV.</i>
589.	Sauriciacense.	<i>Pelagio II.</i>
1248.	Scheningense.	<i>Innocentio IV.</i>
863.	Seirachauanense.	<i>Nicolao I.</i>
906.	Scoticum.	<i>Christophoro.</i>
1076.	Scotica duo.	<i>Gregorio VII.</i>
1177.	Scoticum.	<i>Alexandro III.</i>
1201.	Scoticum.	<i>Innocentio III.</i>
1225.	Scoticum.	<i>Honorio III.</i>
1259.	Scoticum.	<i>Alexandro IV.</i>
1324.	Scoticum.	<i>Ioanne XXI.</i>
1549.	Scoticum.	<i>Paulo III.</i>
1551.	Scoticum. }	<i>Iulio III.</i>
1552.	Scoticum. }	
1267.	Sedenense.	<i>Clemente IV.</i>
314.	Seleuciense.	<i>Syluestro I.</i>
359.	Seleuciense Semi-Arianorum.	<i>Liberio.</i>
401.	Seleuciense in Perside.	<i>Anastasio I.</i>
409.	Seleuciense in Perside.	<i>Innocentio I.</i>
485.	Seleucienfes synodi duae. }	<i>Felice II. al. III.</i>
489.	Seleucienfis synodus Nestorianorum. }	<i>Benedicto I.</i>
576.	Seleuciense Nestorianorum.	<i>Martino I.</i>
653.	Seleuciense.	<i>Martino III.</i>
1423.	Senense.	

Mansi.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
XX. 455. et <i>Suppl.</i> II. 7.	—	VI. 1551.	—	—
XX. 589.	XII. 663.	VI. 1605.	X. 397.	—
—	XII. 677.	VI. 1611.	X. 402.	—
XX. 721.	XII. 777.	VI. 2. p. 1683.	X. 475.	—
XX. 931.	XII. 933.	VI. 2. 1747.	X. 604.	—
XXIV. 377.	XIV. 711.	VII. 845.	XI. 1133.	—
XXIV. 465.	XIV. 761.	VII. 883.	XI. 1180.	—
XXIV. 1185.	XIV. 1261.	VII. 1201.	XI. 1425.	—
XXI. 1161. et <i>Suppl.</i> II. 539.	XIII. 293.	—	—	—
XV. 527.	X. 113.	V. 483.	VIII. 674.	—
III. 1. et <i>Suppl.</i> I. 175.	II. 653.	I. 635.	II. 90. 623.	III. 1.
III. 123.	II. 729.	I. 671.	II. 91. 697.	III. 80.
VIII. 591.	V. 733.	—	—	—
XII. 674.	—	—	—	—
XXII. 1103.	XIII. 1041.	—	XI. 235.	—
XXIII. 903.	XIV. 219.	—	XI. 769.	—
IX. 1009.	VI. 721.	III. 489.	V. 1025.	XIII. 142.
XXIII. 768.	XIV. 109.	VII. 423.	XI. 695.	—
XV. 639.	X. 223.	V. in Indice.	—	—
XVIII. 251. et <i>Suppl.</i> I. 1100.	—	—	—	—
XX. 479. et <i>Suppl.</i> II. 23.	—	—	—	—
XXII. 173.	XIII. 381.	VI. 2. 1653.	X. 1481.	—
XXII. 744.	XIII. 775.	VI. 2. 1965.	XI. 24.	XXVIII. 106.
XXII. 1221. et <i>Suppl.</i> II. 925.	—	—	—	—
XXIII. 944.	XIV. 237.	VII. 567.	XI. 782.	—
XXV. 729.	—	—	—	—
<i>Suppl.</i> V. 621.	—	—	—	—
<i>Suppl.</i> V. 653.	—	—	—	—
<i>Suppl.</i> V. 661.	—	—	—	—
XXIII. 1180.	XIV. 369.	VII. 577.	XI. 2368.	—
II. 441. et <i>Suppl.</i> I. 134.	—	—	—	—
III. 315.	II. 915.	I. 722.	II. 95. 804.	X. 201.
III. 977.	—	—	—	—
III. 1065. et <i>Suppl.</i> I. 286.	—	—	—	—
VII. 1170. et <i>Suppl.</i> I. 347.	—	—	—	—
VII. 1173. et <i>Suppl.</i> I. 347.	—	—	—	—
IX. 874. et <i>Suppl.</i> I. 441.	—	—	—	—
X. 1243. et <i>Suppl.</i> I. 488.	—	—	—	—
XXVIII. 1057.	XXVII. 95.	VIII. 1013.	XII. 365.	XXI. 722.

A. C.	Concilium.	Papa.
601.	Senonenſe.	<i>Gregorio I.</i>
circa 657. (vt Cointe)		
ſ. 672. (vt Labbeus.)	Senonenſe.	
846.	Senonenſe.	<i>Sergio II.</i>
circa 850.	Senonenſe.	<i>Leone IV.</i>
853.	Senonenſis conuentus.	<i>Leone IV.</i>
862.	Senonenſe.	<i>Nicolao I.</i>
circa 920.	Senonenſe.	<i>Ioanne X.</i>
980.	Senonenſe.	<i>Benedicto VII.</i>
996.	Senonenſis ſynodus.	<i>Gregorio V.</i>
1048.	Senonenſe.	<i>Damaſo II.</i>
1071.	Senonenſe.	<i>Alexandro II.</i>
[P] 1080.	Senonenſe.	<i>Gregorio VII.</i>
1104.	Senonenſe.	<i>Pafchale II.</i>
1140.	Senonenſe.	<i>Innocentio II.</i>
1165.	Senonenſe.	<i>Alexandro III.</i>
1198.	Senonenſe.	<i>Innocentio III.</i>
1225.	Senonenſe.	<i>Honorio III.</i>
1239.	Senonenſe.	<i>Gregorio IX.</i>
1252.	Senonenſe.	<i>Innocentio IV.</i>
1256.	Senonenſia duo.	<i>Alexandro IV.</i>
1269.	Senonenſe.	<i>Clemente IV.</i>
1279.	Senonenſis.	<i>Nicolao III.</i>
1310.	Senonenſe al. Pariſienſe.	<i>Clemente V.</i>
1315.	Senonenſe.	<i>Clemente V.</i>
1320.	Senonenſe.	<i>Ioanne XX.</i>
1324.	Senonenſe, al. Pariſienſe. }	<i>Martino III.</i>
1429.	Senonenſe, al. Pariſienſe.	<i>Pio II.</i>
1460.	Senonenſe.	<i>Innocentio VIII.</i>
1485.	Senonenſe.	<i>Clemente VII.</i>
1528.	Senonenſe, al. Pariſienſe.	<i>Paulo V.</i>
1612.	Senonenſe.	<i>Pafchale II.</i>
1116.	Serberianus conuentus.	<i>Innocentio III.</i>
1208.	ad S. Seuerum in capit. Gaſconide.	<i>Liberio.</i>
365.	Siculum.	<i>Leone I.</i>
440.	Siculum.	<i>Damaſo I.</i>
383.	Sidenſe.	<i>Symmacho.</i>
512.	Siodonium conciliabulum.	<i>Nicolao I.</i>
863.	Siluanectenſe.	<i>Ioanne VIII.</i>
873.	Siluanectenſe.	

Manu.	Colet.	Harduin.	Labbe.	Reg.
X. 486. et <i>Suppl.</i> I. 461.	—	—	—	—
XI. 118.	VII. 549.	III. 1013.	VI. 1878.	—
XIV. 850. et <i>Suppl.</i> I. 907.	—	—	—	—
XIV. 967.	IX. 1085.	V. 39.	VIII. 72.	—
XIV. 975.	XI. 1085.	V. 39.	VIII. 1934.	—
XV. 607.	X. 197.	V. 537.	VIII. 1936.	—
XVIII. 323.	XI. 787.	VI. 557.	IX. 577.	—
XIX. 75. et <i>Suppl.</i> I. 1185.	XI. 973.	VI. 709.	IX. 1242.	—
XIX. 207. et <i>Suppl.</i> I. 1203.	—	—	—	—
XIX. 629.	XI. 1315.	VI. 925.	IX. 946.	—
XX. 18. et <i>Suppl.</i> I. 1375.	—	—	—	—
XX. 553.	XII. 647.	VI. 1597.	X. 1816.	—
XX. 1187. et <i>Suppl.</i> II. 215.	—	—	—	—
XXI. 559. et <i>Suppl.</i> II. 437.	XII. 1527.	VI. 2. 1219.	X. 1018.	XXVII. 141.
XXI. 1211. et <i>Suppl.</i> II. 553.	—	—	—	—
XXII. 689.	XIII. 739.	VI. 2. 1947.	XI. 3.	—
XXII. 1212.	—	—	—	—
XXIII. 509. et <i>Suppl.</i> II. 1055.	—	—	—	—
XXIII. 803.	XIV. 133.	VII. 439.	XI. 706.	—
XXIII. 914. 922. et <i>Suppl.</i> II. 1193.	—	—	—	—
XXIV. 1.	XIV. 451.	VII. 649.	XI. 912.	—
XXIV. 333. 337. et <i>Suppl.</i> III. 59.	—	—	—	—
XXV. 297.	XIV. 1477.	—	XI. 1535.	—
XXV. 551. et <i>Suppl.</i> III. 397.	—	—	—	—
XXV. 647.	XV. 209.	—	XI. 1680.	—
XXV. 727. et <i>Suppl.</i> III. 407.	XV. 273.	—	XI. 1711.	—
XXVIII. 1091.	XVII. 123.	VIII. 1039.	XIII. 382.	—
—	XIX. 408.	IX. 1520.	XIII. 1723.	—
—	XIX. 407.	IX. 1519.	XIII. 1721.	—
—	XIX. 1149.	IX. 1925.	XIV. 432.	XXXIV. 607.
—	XXI. 1535.	XI. 57.	XV. 1628.	—
XXI. 153. et <i>Suppl.</i> II. 313.	XII. 1232.	VI. 2. 1939.	X. 811.	—
XXII. 758. et <i>Suppl.</i> II. 791.	—	—	—	—
III. 381.	II. 973.	I. in Indice.	II. 830.	III. 225.
V. 1199.	—	—	—	—
III. 657.	II. 1207.	I. in Indice.	II. 1015.	III. 422.
VIII. 371.	V. 551.	I. in Indice.	IV. 1413. 1414.	X. 413.
XV. 643.	X. 227.	V. 557.	VIII. 761.	XXII. 739.
XVII. 282.	XI. 253.	VI. 143.	IX. 257.	XXIV. 385.

A. C. 990.

A. C.	Concilium.	Papa:
990.	Siluanectense.	<i>Ioanne XV.</i>
1048.	Siluanectense.	<i>Sede vacante.</i>
1235.	Siluanectense. }	<i>Gregorio IX.</i>
1240.	Siluanectense. }	<i>Sede vacante.</i>
[U] 1315.	Siluanectense.	<i>Ioanne XXII.</i>
1318.	Siluanectense. }	<i>Liberio.</i>
1326.	Siluanectense. }	<i>Marcellino.</i>
366.	Singedunense conciliabulum Arianorum.	<i>Leone IX.</i>
303.	Sinuessanum [fictitium.]	<i>Pio V.</i>
1050.	Sipontinum.	<i>Julia I.</i>
1567.	Sipontinum.	<i>Iulio I. vel Liberio.</i>
349.	<i>Sirmienfe I.</i>	<i>Liberio.</i>
351. vel 357.	<i>Sirmienfe II.</i>	<i>Clemente V.</i>
359.	Sirmienfis conuentus.	<i>Nicolao I.</i>
1307.	Sifenfe Armeniorum.	<i>Nicolao II.</i>
859.	Siftericense.	<i>Honorio III.</i>
1060.	Sleuicense.	<i>Gregorio IX.</i>
1222.	Sleuicense.	<i>Paschale II.</i>
1239.	Sodorense.	<i>Gregorio VII.</i>
1107.	ad pōntem de Sorga.	<i>Sede vacante.</i>
1075.	Spalatinum.	<i>Sergio II.</i>
1292.	Spalatinum.	<i>Gregorio IX.</i>
847.	Sparnacense.	<i>Vrbano II.</i>
1234.	Spoletanum, quod Romanum falso dicitur.	<i>Paschale II.</i>
1092.	Stampense.	<i>Innocentio II.</i>
1099.	Stampense. }	<i>Eugenio III.</i>
1112.	Stampense fictitium. }	<i>Gregorio IV.</i>
1130.	Stampense.	<i>Gregorio IX.</i>
1147.	Stampensis conuentus.	<i>Paschale II.</i>
836.	Stramiacense.	<i>Alexandro III.</i>
1239.	Straubingense.	<i>Alexandro IV.</i>
1114.	Strigoniensis synodus.	<i>Nicolao IV.</i>
1169.	Strigoniensis synodus.	<i>Bonifacio VIII.</i>
1256.	Strigoniensis synodus.	<i>Vrbano VI.</i>
1291.	Strigoniensis synodus.	<i>Zacharia.</i>
1294.	Strigoniensis synodus.	<i>Leone IV.</i>
1382.	Strigoniensis synodus.	
744.	Suessionense.	
851.	Suessionense. }	
853.	Suessionense II. }	

Manf.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
XIX. 95.	XI. 985.	VI. 719.	IX. 736.	XXV. 213.
XIX. 631. et <i>Suppl.</i> I. 1280.	—	—	—	—
XXIII. 369.	XIII. 1339.	VII. 261.	—	—
XXIII. 522.	XIII. 1443.	VII. 329.	XI. 571.	—
XXV. 559.	XV. 139.	VII. 1397.	XI. 1623.	—
XXV. 629.	XV. 205.	VII. 1403.	XI. 1627.	—
XXV. 799.	XV. 335.	VII. 1531.	XI. 1768.	—
III. 399. et <i>Suppl.</i> I. 212.	II. 987.	I. 747.	II. 839.	III. 234.
I. 1350.	I. 955.	I. 217.	I. 938.	I. 605.
XIX. 793.	XI. 1443.	VI. 1027.	IX. 1066.	—
<i>Suppl.</i> V. 1058.	—	—	—	—
III. 179. et <i>Suppl.</i> I. 183.	II. 786.	—	II. 729.	III. 178.
III. 253. et <i>Suppl.</i> I. 185.	II. 779. 783.	I. 701.	II. 93. 729. 784.	—
III. 293.	II. 892.	I. 709.	—	—
XXV. 139. et <i>Suppl.</i> III. 271.	XIV. 1377.	—	—	—
XV. 542.	X. 135.	V. in Indice.	—	—
XIX. 933.	—	—	—	—
XXII. 1198.	XIII. 1083.	—	—	—
XXIII. 508. et <i>Suppl.</i> II. 1051.	—	—	—	—
XX. 1228.	—	—	—	—
XX. 457. et <i>Suppl.</i> II. 13.	—	—	—	—
XXIV. 1113. et <i>Suppl.</i> III. 246.	—	—	—	—
XIV. 850.	IX. 995.	—	VII. 1852.	XXI. 517.
XXIII. 343.	XIII. 1315.	—	XI. 481.	—
XX. 750.	XII. 807.	VI. 2. 1701.	X. 490.	—
XX. 1101.	XII. 1065.	VI. 2. 1853.	X. 716.	—
—	XII. 1192.	—	XI. 792.	—
XXI. 441. et <i>Suppl.</i> II. 405.	XII. 1449.	VI. 2. 1181.	X. 792.	XXVII. 102.
XXI. 707.	XII. 1647.	VI. 2. 1297.	X. 1104.	—
XIV. 734.	IX. 883.	IV. 1447.	VII. 1768.	XXI. 396.
XXIII. 517.	—	—	—	—
XXI. 97. et <i>Suppl.</i> II. 285.	—	—	—	—
XXII. 36. et <i>Suppl.</i> II. 576.	—	—	—	—
XXIII. 920. et <i>Suppl.</i> II. 1193.	—	—	—	—
XXIV. 1103. et <i>Suppl.</i> III. 246.	—	—	—	—
XXIV. 1144.	—	—	—	—
XXVI. 723. et <i>Suppl.</i> III. 663.	—	—	—	—
XII. 388.	VIII. 290.	III. 1931.	VI. 1552.	XVII. 436.
XIV. 96.	IX. 1081.	V. 37.	VIII. 1933.	XXI. 636.
XIV. 978. et <i>Suppl.</i> I. 930.	IX. 1087.	V. 41.	VIII. 79.	—

A. C.	Concilium.
858.	Suessionense.
861.	Suessionense.
862.	Suessionensia duo.
[P] 866.	Suessionense III. }
941.	Suessionense.
1071.	Suessionense.
1092.	Suessionense.
1100.	Suessionense.
1115.	Suessionense.
1120.	Suessionense.
1155.	Suessionense.
1201.	Suessionense.
1456.	Suessionense.
524.	Sufetanum.
558.	Sufetulense.
1046.	Sutrinum.
1059.	Sutrinum.
256. (Hard. 235.)	Synnadense.
536.	Syriacum.
1115.	Syriacum.
1092.	Szabolchensis synodus.

T.

961.	Tardanense.
972.	Tardanense.
circa 740.	Tarmanensis synodus Iacobitarum.
465.	Tarraconense.
516.	Tarraconense s. Egarense.
1146.	Tarraconense.
1180.	Tarraconense.
1230.	Tarraconense.
1234.	Tarraconense.
1238.	Tarraconense.
1239.	Tarraconense.
1240.	Tarraconense.
1242.	Tarraconense.
1242.	Tarraconense aliud.
1244.	Tarraconense. }
1246.	Tarraconense. }

Papa.

Nicolao I.

Stephano VIII.

Alexandro II.

Vrbano II.

Paschale II.

Paschale II.

Callisto II.

Hadriano IV.

Innocentio III.

Callisto III.

Ioanne I.

Pelagio I.

Gregorio VI.

Nicolao II.

Stephano I.

Agapeto.

Paschale II.

Vrbano II.

Ioanne XII.

Benedicto VI.

Gregorio III.

Hilario.

Hormisda.

Eugenio III.

Alexandro III.

Gregorio IX.

Gregorio IX.

Gregorio IX.

Gregorio IX.

Gregorio IX.

Sede vacante.

Sede vacante.

Innocentio IV.

Manf.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
XV. 523.	X. 89.	V. 468.	VIII. 1935.	XXII. 798.
XV. 605.	X. 196.	—	VIII. 736.	—
XV. 638.	X. 221.	V. 569.	VIII. 1936.	—
XV. 703.	X. 291.	V. 599.	VIII. 808.	—
XVIII. 392.	XI. 831.	VI. 587.	IX. 606.	XXV. 52.
XX. 501.	—	—	—	—
XX. 742.	XII. 797.	VI. 2. 1695.	X. 484.	—
XX. 1162. et <i>Suppl.</i> II. 185.	—	—	—	—
XX. 127.	XII. 1213.	VI. 2. 1929.	X. 801.	—
XXI. 265.	XII. 1319.	VI. 2. 1103.	X. 885.	—
XXI. 857.	XIII. 47.	VI. 2. 1365.	X. 1175.	—
XXII. 738.	XIII. 773.	VI. 2. 1963.	XI. 22.	—
—	XIX. 175.	IX. 1381.	XIII. 1396.	—
VIII. 634.	III. 459.	II. in Indice.	—	—
IX. 761.	III. 461.	—	—	—
XIX. 617.	XI. 1309.	VI. 921.	IX. 943.	XXV. 412.
XIX. 885.	XII. 43.	VI. 1061.	IX. 1098.	XXV. 586.
I. 921.	I. 779.	I. in Indice.	I. 760.	I. 449.
IX. 23.	V. 1273.	—	V. 306.	—
XXI. 139.	XII. 1221.	VI. 2. 1929.	X. 802.	XXVI. 802.
XX. 751. et <i>Suppl.</i> II. 91.	—	—	—	—
XVIII. 457.	—	—	—	—
XIX. 31.	XI. 947.	VI. 685.	—	—
XII. 302. et <i>Suppl.</i> I. 548.	—	—	—	—
VII. 957.	V. 85.	—	—	—
VIII. 539.	V. 697.	II. 1039.	IV. 1562.	X. 623.
XXI. 699.	XII. 1639.	VI. 2. 1295.	X. 1827.	—
XXII. 471.	XIII. 639.	—	—	—
XXIII. 213.	XIII. 1251.	—	—	—
XXIII. 330. et <i>Suppl.</i> II. 1027.	—	—	—	—
XXIII. 497.	—	—	—	—
XXIII. 514. et <i>Suppl.</i> II. 1059.	XIII. 1437.	—	—	—
XXIII. 521.	XIII. 1443.	—	—	—
XXIII. 544.	XIII. 1467.	VII. 349.	VI. 592.	XXVIII. 370.
XXIII. 560.	XIII. 1471.	—	—	—
XXIII. 604.	XIV. 37.	—	—	—
XXIII. 723.	XIV. 107.	—	—	—

Yyy 2

A. C. 1247.

A. C.

Concilium.

Papa.

1247. Tarraconense. }
 1248. Tarraconense. }
 1253. Tarraconense. }
 1266. Tarraconense.
 1279. Tarraconense.
 1282. Tarraconense.
 1292. Tarraconense.
 1312. Tarraconense.
 1317. Tarraconense.
 1318. Tarraconense. }
 1323. Tarraconense. }
 1329. Tarraconense. }
 1331. Tarraconensia duo. }
 1335. Tarraconense.
 435. Tarlense.
 1177. Tarlense.
 [P] 397. Taurinense.
 840. Teatina synodus.
 814. Tegernsense.
 759. Telense.
 418. Teleptense.
 363. Teuestinum Donatistarum.
 560. Theimense Armeniorum.
 821. apud Theodonis villam.
 835. Ibidem.
 844. Ibidem.
 [935.] ad castellum S. Theodorici.
 953. apud S. Theodoricum.
 390. Thessalonicense.
 435. Thessalonicense.
 457. Thessalonicense.

 518. Thessalonicensis synodus.
 907. S. Tiberii Narbonense prouinc.
 1050. S. Tiberii.
 1401. S. Tiberii.
 850. Ticinense. }
 852. Ticinensis conuentus. }
 853. Ticinensis conuentus. }
 855. Ticinense. }

*Innocentio IV.**Vrbano IV.**Nicolao III.**Martino IV.**Sede vacante.**Clemente V.**Ioanne XXII.**Benedicto XII.**Sixto III.**Alexandro III.**Siricio.**Gregorio IV.**Leone III.**Paulo I.**Zosimo.**Liberio.**Ioanne III.**Paschale I.**Gregorio IV.**Sergio II.**Ioanne XI.**Agapito II.**Siricio.**Sixto III.**Leone I.**Hormisda.**Sergio III.**Leone IX.**Bonifacio IX.**Leone IV.*

Manfi.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
XXIII. 734.	XIV. 109.	—	—	—
XXIII. 778.	XIV. 119.	—	—	—
XXIII. 806.	XIV. 133.	—	—	—
XXIII. 1130. et <i>Suppl.</i> II. 1243.	—	—	—	—
XXIV. 309.	XIV. 675.	VII. 817.	XI. 1106.	XXVIII. 607.
XXIV. 489. et <i>Suppl.</i> III. 107.	—	—	—	—
XXIV. 1105. et <i>Suppl.</i> III. 237.	—	—	—	—
XXV. 515.	XV. 151.	—	—	—
XXV. 627. et <i>Suppl.</i> III. 397.	—	—	—	—
XXV. 637.	XV. 207.	—	—	—
XXV. 727. et <i>Suppl.</i> III. 405.	—	—	—	—
—	XV. 349.	—	—	—
—	XV. 403. 409.	—	—	—
—	XV. 507.	—	—	—
V. 117.	IV. 525.	—	—	—
XXII. 198. et <i>Suppl.</i> II. 679.	XIII. 402.	—	—	—
III. 859.	II. 1383.	I. 957.	II. 1155.	III. 460.
XIV. 779.	—	—	—	—
XIV. 10. et <i>Suppl.</i> I. 747.	—	—	—	—
XII. 659. et <i>Suppl.</i> I. 622.	—	—	—	—
IV. 379.	III. 427.	I. 1235.	II. 1577.	IV. 420.
III. 373.	II. 965.	I. in <i>Indice.</i>	—	—
IX. 771. et <i>Suppl.</i> I. 441.	—	—	—	—
XIV. 389. et <i>Suppl.</i> I. 823.	IX. 611.	IV. 1237.	VII. 1519.	XXI. 46.
XIV. 657. et <i>Suppl.</i> I. 866.	IX. 811.	IV. 1385.	VII. 1695.	XXI. 291.
XIV. 807.	IX. 941.	IV. 1465.	VII. 1800. et 1820.	XXI. 436.
XVIII. 374.	IX. 817.	—	—	XXV. 39.
XVIII. 438.	XI. 867.	VI. 617.	IX. 637.	XXV. 95.
III. 689.	II. 1239.	—	—	—
V. 1187.	IV. 531.	—	—	—
VII. 910.	IV. 2071. et V. 26.	—	IV. 1008.	—
VIII. 375.	V. 725.	—	IV. 1588.	—
XVIII. 253.	XI. 725.	—	IX. 518.	—
XIX. 793.	XI. 1443.	—	—	—
XXVI. 835.	—	—	—	—
XIV. 930.	IX. 1063.	V. 25.	VIII. 61.	XXI. 634.
XIV. 972. et <i>Suppl.</i> I. 926.	—	—	—	—
XIV. 975.	IX. 1087.	V. 39.	VIII. 78.	—
XV. 15. et <i>Suppl.</i> I. 931.	IX. 1161.	V. 97.	VIII. 146.	XXI. 699.

Yyy 3

A. C. 866.

A. C.	Concilium.	Papa.
866.	Ticinense.	Nicolao I.
876.	Ticinense.	Ioanne VIII.
888.	Ticinense.	Stephano IV.
997.	Ticinense.	Gregorio V.
circa 1020.		
[Hard. 1012.]	Ticinense.	Benedicto VIII.
1046.	Ticinense.	Gregorio VI.
1049.	Ticinense.	Leone IX.
1114.	Ticinense.	Paschale II.
1423.	Ticinense.	Martino V.
[P] 400.	Toletanum.	Anastasio I.
407.	Toletanum.	Innocentio I.
531.	Toletanum.	Bonifacio II.
581.	Toletanum.	
589.	Toletanum.	Pelagio II.
597.	Toletanum.	Gregorio I.
610.	Toletanum.	Bonifacio IV.
633.	Toletanum.	
636.	Toletanum.	
638.	Toletanum.	Honorio I.
646.	Toletanum.	
646.	Toletanum aliud.	Theodoro.
653.	Toletanum.	Martino I.
655.	Toletanum.	Eugenio I.
656.	Toletanum.	Vitaliano.
675.	Toletanum.	Adeodato.
681.	Toletanum.	Agathone.
683.	Toletanum.	Leone II.
684.	Toletanum.	Benedicto II.
688.	Toletanum.	
693.	Toletanum.	Sergio I.
694.	Toletanum.	
701. [Hard. 704.]	Toletanum.	Ioanne VII.
1086.	Toletanum.	Gregorio VII.
1324.	Toletanum.	Ioanne XX.
1339.	Toletanum.	Benedicto XII.
1347.	Toletanum.	Clemente VI.
1355.	Toletanum.	Innocentio VI.
1379.	Toletanum.	Urbano VI.
1473.	Toletanum.	Sixto IV.

Manf.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
XV. 759.	—	—	—	—
XVII. 306. et <i>Suppl. I.</i> 1023.	XI. 277. 282.	VL 165.	IX. 279.	XXIV. 412.
XVIII. 91.	XI. 603.	—	—	—
XIX. 221. et <i>Suppl. I.</i> 1194.	XI. 1028.	VI. 753.	IX. 770.	—
XIX. 343.	XI. 1097.	VI. 803.	IX. 819.	—
XIX. 615.	XI. 1319.	—	—	—
XIX. 725.	XI. 1395.	VI. 991.	IX. 1028.	—
XXI. 97. et <i>Suppl. II.</i> 285.	—	—	—	—
XXVIII. 1081.	—	—	—	—
III. 997.	II. 1469.	I. 989.	—	—
III. 1161. et <i>Suppl. I.</i> 275.	III. 99.	I. 1019.	—	—
VIII. 784.	V. 877.	II. 1139.	IV. 1734.	XI. 92.
IX. 941. et <i>Suppl. I.</i> 452.	—	—	—	—
IX. 977.	VI. 693.	III. 467.	V. 997.	XIII. 102.
X. 477.	VI. 1336.	III. 535.	V. 1603.	XIV. 330.
X. 507. et <i>Suppl. I.</i> 467.	VI. 1360.	III. 545.	V. 1620.	XIV. 367.
X. 612.	VI. 1445.	III. 575.	V. 1700.	XIV. 477.
X. 653.	VI. 1483.	III. 597.	V. 1735.	XIV. 533.
X. 659.	VI. 1489.	III. 601.	V. 1740.	XIV. 541.
X. 763.	VI. 1591.	III. 619.	V. 1836.	XIV. 657.
X. 775.	—	—	—	—
X. 1206.	VII. 409.	III. 952.	VI. 394.	XV. 298.
XI. 23.	VII. 465.	III. 971.	VI. 351.	XV. 383.
XI. 32.	VII. 473.	III. 977.	VI. 359.	XV. 396.
XI. 130.	VII. 555.	III. 1017.	VI. 539.	XV. 502.
XI. 1023.	VII. 1429.	III. 1715.	VI. 1225.	XVI. 698.
XI. 1059.	VII. 1463.	III. 1735.	VI. 1253.	XVI. 16.
XI. 1086.	VII. 1487.	III. 1753.	VI. 1278.	XVII. 56.
XII. 7.	VIII. 6.	III. 1759.	VI. 1294.	XVII. 82.
XII. 59.	VIII. 49.	III. 1785.	VI. 1327.	XVII. 135.
XII. 93.	VIII. 81.	III. 1809.	VI. 1361.	XVII. 184.
XII. 163.	VIII. 111.	III. in Indice.	VI. 1386.	XVII. 225.
XX. 615.	XII. 687.	—	—	—
XXV. 729.	XV. 275.	VII. 1487.	XI. 1712.	XXIX. 111.
XXV. 1143.	XV. 343.	VII. 1635.	XI. 1869.	XXIX. 121.
XXVI. 123.	XV. 615.	VII. 1683.	XI. 1915.	XXIX. 131.
XXVI. 313.	XV. 781.	VII. 1762.	XI. 1931.	XXIX. 136.
XXVI. 657.	XV. 949.	—	—	—
—	XIX. 381.	IX. 1501.	XIII. 1448.	XXXIV. 29.

A. C. 1565.

A. C.	Concilium.	Papa.
1565.	Toletanum.	<i>Pio IV.</i>
507.	Tolosanum.	<i>Symmacho.</i>
829.	Tolosanum.	<i>Gregorio IV.</i>
843.	Tolosanum capitulare. }	<i>Ioanne III. s. Marino I.</i>
[P] 873. [Hard. 883.]	Tolosanum.	<i>Benedicto VIII.</i>
circa 1020.	Tolosanus conuentus.	<i>Victore II.</i>
1056.	Tolosanum.	<i>Stephano IX.</i>
1058.	Tolosanum.	<i>Alexandro II.</i>
1068.	Tolosanum.	<i>Gregorio VII.</i>
1075.	Tolosanum.	<i>Vrbano II.</i>
1089. vel 1090.	Tolosanum.	<i>Paschale II.</i>
1110.	Tolosanum.	<i>Gelasio II.</i>
1118.	Tolosanum.	<i>Callisto II.</i>
1119.	Tolosanum. }	<i>Honorio II.</i>
1124.	Tolosanum. }	<i>Alexandro III.</i>
1129.	Tolosanum.	<i>Gregorio IX.</i>
1161.	Tolosanum.	<i>Ioanne XX.</i>
1229.	Tolosanum.	<i>Ioanne XXII.</i>
1319.	Tolosanum.	<i>Sixto V.</i>
1327.	Tolosanum.	<i>Honorio II.</i>
1590.	Tolosanum.	<i>Bonifacio VIII.</i>
1127.	Torcellense.	<i>Hormisda.</i>
1294.	Torcellensis synodus.	<i>Agapeto II.</i>
519.	Tornacense.	<i>Sergio I.</i>
946.	apud montem Traga.	<i>Gregorio II.</i>
697.	Trajectense.	<i>Bonifacio VIII.</i>
720.	Trajectense.	<i>Paschale II.</i>
1297.	Trajectense.	<i>Honorio II.</i>
1104.	Trecense. }	<i>Ioanne XVII.</i>
1107.	Trecense. }	<i>Marino II.</i>
1128.	Trecense vid. Tricastinum.	<i>Paschale II.</i>
1005.	Tremonienſe.	<i>Siricio.</i>
944.	Trenorcianum.	<i>Adeodato.</i>
1115.	Trenorcianum. }	<i>Leone III.</i>
1117.	Trenorcianum. }	<i>Ioanne X.</i>
386.	Treurenſe.	<i>Agapito II.</i>
669.	Treurenſe.	
814.	Treurenſe.	
927.	Treurenſe.	
948.	Treurenſe.	

Maus.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
VIII. 347.	XXI. 537.	X. 1441.	XV. 751.	—
XIV. 529.	V. 541.	—	IV. 1827.	—
XIV. 798.	IX. 692.	IV. 1279. E. 6.	VII. 1580.	—
XVII. 565.	IX. 921.	—	VII. 1780.	—
XIX. 389.	XI. 531.	VI. 135.	IX. 1235.	—
XIX. 847.	XI. 1127.	VI. 825.	IX. 843. 1248.	—
XIX. 877.	XII. 13.	VI. 1043.	IX. 1084. 1254.	XXV. 571.
XIX. 1065.	—	—	—	—
XX. 457. et <i>Suppl.</i> II. 10.	XII. 167.	VI. 1159.	IX. 1196.	—
XX. 734.	—	—	—	—
XXI. 12.	XII. 789.	VI. 2. 1691.	X. 479.	XXVI. 651.
XXI. 183.	XII. 1151.	—	X. 766.	—
XXI. 225. et <i>Suppl.</i> II. 341.	XII. 1249.	VI. 2. 1947.	X. 824.	—
XXI. 303. et <i>Suppl.</i> II. 391.	XII. 1283.	VI. 2. 1977.	X. 856.	XXVII. 51.
—	XII. 1347.	—	X. 907.	—
XXI. 1155.	XII. 1403.	VI. 2. 1149.	X. 939.	—
XXIII. 192.	XIII. 287.	VI. 2. 1585.	X. 1406.	—
XXV. 639.	XIII. 1233.	VII. 173.	XI. 425.	—
XXV. 807.	XV. 207.	VII. 1453.	XI. 1680.	—
—	XV. 343.	VII. 1535.	—	—
XXI. 347. et <i>Suppl.</i> II. 385.	XXI. 1269.	X. 1783.	XV. 1378.	—
XXIV. 1163.	—	—	—	—
VIII. 587.	XIV. 1259.	—	—	—
XVIII. 413.	—	—	—	—
XII. 109.	—	—	—	—
XII. 260.	—	—	—	—
XXIV. 1181.	—	—	—	—
XX. 1179.	XIV. 1259.	—	—	—
XX. 1218.	XII. 1111.	VI. 2. 1873.	X. 738.	XXVI. 750.
XXI. 358.	XII. 1133.	VI. 2. 1887.	X. 754.	XXVI. 764.
XIX. 279. et <i>Suppl.</i> I. 1217.	XII. 1373.	VI. 2. 1131.	X. 922.	XXVII. 61.
XVIII. 403.	XI. 1049.	VI. 767.	IX. 783.	XXV. 239.
XXI. 139.	XI. 841.	VI. 597.	IX. 617.	XXV. 68.
XXI. 161.	XII. 1221.	VI. 2. 1931.	X. 803.	—
III. 679. et <i>Suppl.</i> I. 250.	XII. 1235.	VI. 2. 1939.	X. 812.	—
XI. 115. et <i>Suppl.</i> I. 498.	II. 1233.	I. in Indice.	II. 1035.	III. 449.
XIV. 143.	—	—	—	—
XVIII. 349. et <i>Suppl.</i> I. 1115.	IX. 393.	—	VII. 1304.	—
XVIII. 429.	—	—	—	—
	XI. 857.	VI. 613.	IX. 632.	XXV. 87.

Vol. XII.

Z z z

A. C. 1070.

A. C. Concilium.

1070. Treurenſis ſynodus.
 1140. Treurenſe.
 1148. Treurenſe.
 1227. Treurenſe.
 1231. Treurenſes ſynodi. }
 1238. Treurenſe.
 1277. Treurenſe.
 1310. Treurenſe.
 1337. Treurenſe.
 1423. Treurenſe.
 1548. Treurenſe I. }
 1549. Treurenſe II. }
 [P] 895. Triburienſe.
 1031. Triburienſe.
 1035. vel ſequ. Triburienſe.
 1076. Triburienſe.
 867. Tricaſſinum I.
 878. Tricaſſinum II. vide Trecenſe.
 1219. Tridentina ſynodus.
 1545. Tridentinum generale.

 1089. Trojanum. }
 1093. Trojanum. }
 1115. Trojanum.
 1127. Trojanum.
 909. Troſlejanum.
 921. Troſlejanum. }
 924. Troſlejanum. }
 927. Troſlejanum. }
 1001. Tudertinum.
 550. Tullenſe.
 859. Tullenſe I. apud Saponarias. }
 860. Tullenſe II. apud Tuſiacum. }
 971. Tullenſis ſynodus.
 1065. Tulugienſe idem Helenenſe.
 1229. Turiaſonenſe.
 [P] 461. Turonenſe I.
 561. Turonenſe II.
 800. Turonenſe. }
 813. Turonenſe III. }

Papa.

- Alexandro II.*
Innocentio II.
Eugenio III.

Gregorio IX.

Nicolao III.
Clemente V.
Benedicto XII.
Martino V.

Paulo III.

Formoſo.
Ioanne XVIII.
Benedicto IX.
Gregorio VII.
Nicolao I.
Ioanne VIII.
Honorio III.
Paulo III. Inſo III.
et Pio IV.

Urbano II.

Pafchale II.
Honorio II.
Sergio III.

Ioanne X.

Sihueſtro II.
Vigilio.

Nicolao I.

Ioanne XIII.
Alexandro II.
Gregorio IX.
Hilario.
Ioanne III.

Leone III.

Manli.	Coleti.	Harduin.	Labbe,	Reg.
XX. 2. et <i>Suppl.</i> I. 1372.	—	—	—	—
XXI. 551. et <i>Suppl.</i> II. 354.	—	—	—	—
XXI. 737. et <i>Suppl.</i> II. 465.	XII. 1675.	VI. 2. 1317.	X. 428.	XXVII. 213.
XXIII. 26.	—	—	—	—
XXIII. 241. 243. et <i>Suppl.</i> II. 978.	—	—	—	—
XXIII. 478. et <i>Suppl.</i> II. 1041.	XIII. 1435.	—	—	—
XXIV. 91. et <i>Suppl.</i> III. 34.	—	—	—	—
XXV. 247.	XIV. 1429.	—	—	—
XXV. 1081.	—	—	—	—
XXVIII. 1048.	XVII. 86.	—	—	—
—	XIX. 1335.	IX. 2061.	XIV. 606.	XXXV. 181.
—	XIX. 1439.	IX. 2139.	XIV. 705.	XXXV. 330.
XVIII. 129.	XI. 627.	VI. 435.	IX. 438.	XIV. 629.
XIX. 553.	XI. 1256.	VI. 892.	IX. 913.	—
XIX. 575. et <i>Suppl.</i> I. 1262.	XI. 1285.	VI. 917.	IX. 937.	XXV. 410.
XX. 467.	XII. 597.	VI. 1563.	X. 355.	—
XV. 790.	X. 371.	V. 679.	VIII. 868.	XXII. 879.
XVII. 345.	XI. 309.	VI. 191.	IX. 306.	XXIV. 439.
XXIV. 321.	—	—	—	—
<i>Suppl.</i> V. 549.	XX. 1.	X. 1.	XIV. 725.	XXXV. 357.
XX. 721.	XII. 779.	VI. 2. 1683.	X. 475.	XXVI. 651.
XX. 789.	XII. 811.	VI. 2. 1703.	X. 492.	XXVI. 657.
XXI. 139.	XII. 1221.	VI. 2. 1931.	X. 802. 1822.	XXVI. 801.
XXI. 358.	XII. 1373.	—	—	—
XVIII. 263.	XI. 731.	VI. 503.	IX. 520.	XXIV. 716.
XVIII. 343.	XI. 793.	VI. 559.	IX. 579.	XXV. 20.
XVIII. 346.	XI. 797.	VI. 561.	IX. 581.	XXV. 21.
XVIII. 349.	XI. 797.	VI. 563.	IX. 582.	—
XIX. 275.	XI. 1045.	V. 765.	—	—
IX. 147.	V. 1393.	II. 1453.	V. 404.	XI. 654.
XV. 527.	X. 113.	V. 483.	VIII. 674.	XXII. 642.
XV. 557.	X. 149.	V. 507.	VIII. 702.	XXII. 684.
XIX. 30.	—	—	—	—
XIX. 1021.	XII. 151.	VI. 1147.	—	—
XXIII. 205.	XIII. 1247.	VII. 183.	XL 437.	—
VII. 943. et <i>Suppl.</i> I. 341.	V. 73.	II. 793.	IV. 1049.	IX. 483.
IX. 789.	VI. 533.	III. 355.	V. 851.	XII. 590.
XIII. 43.	IX. 223.	—	VII. 1862.	XX. 371.
XIV. 81.	IX. 347.	IV. 1021.	VII. 1259.	—

Z z z

A. C. 849.

A. C.

Concilium.

849. Turonense IV., sed dicendum Parisiense.
 858. Turonense.
 888. Turonense.
 912. Turonense.
 925. Turonense.
 1036. Turonensis synodus.
 1055. Turonense.
 1060. Turonense.
 1096. Turonense.
 1163. Turonense.
 1236. Turonense. }
 1239. Turonense. }
 1282. Turonense.
 1315. Turonense al. Salmuriense.
 1448. Turonense.
 1510. Turonense.
 1583. Turonense.
 1089. Turritanum.
 1146. Turritanum.
 417. Tusdritanum.
 860. ad Tusiacum.
 [P] 365. Tyanense.
 335. Tyrium.
 449. Tyrium.
 518. Tyrium.

Papa.

- Leone IV.*
Nicolao I.
Stephano V.
Landone.
Ioanne X.
Benedicto IX.
Victore II.
Nicolao II.
Vrbano II.
Alexandro III.
Gregorio IX.
Martino II.
Clemente V.
Nicolao V.
Iulio II.
Gregorio XIII.
Vrbano II.
Eugenio III.
Zofimo.
Nicolao I.
Liberio.
Siluestro I.
Leone I.
Hormisda.

V. U.

771. Valentinianense.
 374. Valentinum I. in Gallia.
 circa 530. Valentinum in Gallia.
 584. Valentinum II.
 855. Valentinum III.
 890. Valentinum.
 1100. Valentinum.
 1248. Valentinum.
 524. Valentinum in Hispania.
 1224. Vallis coloris.
 1242. apud vallem Guidonis.

- Stephano III.*
Damaso I.
Felice IV.
Pelagio II.
Leone IV.
Stephano V.
Pasthale II.
Innocentio IV.
Ioanne I.
Honorio III.
Sede vacante.

Manfi.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
XIV. 923.	IX. 1057.	—	VIII. 58.	XXI. 605.
XV. 523. et <i>Suppl.</i> I. 979.	—	—	—	—
XVIII. 60. et <i>Suppl.</i> I. 1055.	XI. 577.	—	—	—
XVIII. 313.	XI. 777.	VI. 549.	IX. 569.	—
XVIII. 347.	XI. 797.	VI. 563.	—	—
XIX. 571. et <i>Suppl.</i> I. 1262.	—	—	—	—
XIX. 839.	XII. 7.	VI. 1041.	IX. 1081.	XXV. 569.
XIX. 925.	XII. 57.	VI. 1071.	IX. 1108.	—
XX. 925. et <i>Suppl.</i> II. 143.	XII. 929.	VI. 2. 1745.	X. 601.	XXVI. 680.
XXI. 1167.	XIII. 293.	VI. 2. 1589.	X. 1411. 1838.	XXVII. 352.
XXIII. 412.	XIII. 1367.	VII. 263.	XI. 503.	—
XXIII. 498.	XIII. 1437.	VII. 323.	XI. 565.	—
XXIV. 467. et <i>Suppl.</i> III. 105.	XIV. 763.	VII. 885.	XI. 1183.	—
XXV. 553.	XV. 133.	VII. 1391.	XI. 1617.	—
—	XIX. 75.	IX. 1339.	XIII. 1350.	XXXIV. 3.
—	XIX. 557.	IX. 1555. 1561.	XIII. 1481.	XXXIV. 66.
—	XXI. 805.	X. 1391.	XV. 1001.	—
XX. 717.	XII. 775.	—	—	—
XXI. 691.	—	—	—	—
IV. 372.	III. 419.	I. in Indice.	—	—
XV. 557.	X. 149.	V. 507.	VIII. 702.	—
III. 393.	II. 983.	I. in Indice.	II. 99. 836.	III. 231.
II. 1123.	II. 449.	I. 539.	II. 85. 435.	II. 520.
VI. 497.	IV. 737. et 1531.	I. in Indice.	III. 1468. et IV. 627.	VII. 301.
VIII. 578.	V. 727.	II. in Indice.	IV. 1588.	X. 657.
XII. 724.	VIII. 491.	III. 2017.	VI. 1726.	XVII. 679.
III. 491. et <i>Suppl.</i> I. 238.	II. 1067.	I. 795.	II. 904.	III. 309.
VIII. 723.	V. 819.	II. 1003.	IV. 1678.	—
IX. 946. et <i>Suppl.</i> I. 453.	VI. 669.	III. 457.	V. 976.	XIII. 69.
XV. 1.	IX. 1149.	V. 87.	VIII. 133.	XXI. 678.
XVIII. 95.	XI. 607.	VI. 421.	IX. 424.	XXIV. 609.
XX. 1115.	XII. 1079.	VI. 2. 1853.	X. 717.	—
XXIII. 770.	XIV. 111.	VII. 423.	XI. 696.	—
VIII. 620.	V. 759.	II. 1067.	IV. 1617.	XI. 26.
XXII. 1210.	XIII. 1089.	VII. 133.	XI. 290.	—
XXIII. 550.	XIII. 2463.	VII. 347.	XI. 590.	—

A. C.	Concilium.
1137.	Vallisoletanum.
1322.	Vallisoletanum.
889.	Varennense placitum.
[350?]	Vasense [fictitium.]
442.	Vasense I.
529.	Vasense II.
1213.	Vaurense.
1368.	Vaurense.
1400.	in Vaztenensi monasterio in Suecia.
1309.	Vdwardense.
465.	Venetum in Armenica.
[P] 846.	Ibid. conciliabulum.
775.	Venetum.
818.	Venetum.
1040.	Venetum.
1152.	Venetum.
1177.	Venetum.
1050.	Vercellense.
752.	Vermeriense.
853.	Vermeriense II.
863.	Vermeriense.
869.	Vermeriense.
755.	Vernense.
844.	Vernense II.
1422.	apud Vernonium.
446.	Verolamiense.
793.	Verolamiense I. }
794.	Verolamiense II. }
967.	Veronense.
995.	Veronense.
1014.	Veronense.
1184.	Veronense.
1111.	Verulensis synodus.
1140.	Verulensis synodus.
444.	Vesontionense.
714.	Vicouallarensis conuentus in Hetraria.
519.	Victoriae in Wallia.
[P] 474.	Viennense in Gallia.
870.	Viennense.

Papa.
<i>Innocentio II.</i>
<i>Ioanne XX.</i>
<i>Stephano V.</i>
• • •
<i>Leone I.</i>
<i>Felice IV.</i>
<i>Innocentio III.</i>
<i>Vrbano V.</i>
<i>Bonifacio IX.</i>
<i>Clemente V.</i>
<i>Hilario.</i>
<i>Sergio II.</i>
<i>Hadriano I.</i>
<i>Paschale I.</i>
<i>Benedicto IX.</i>
<i>Eugenio III.</i>
<i>Alexandro III.</i>
<i>Leone IX.</i>
<i>Stephano II.</i>
<i>Leone IV.</i>
<i>Nicolao I.</i>
<i>Hadriano II.</i>
• • •
<i>Stephano II.</i>
<i>Sergio II.</i>
<i>Martino V.</i>
<i>Leone I.</i>
• • •
<i>Hadriano I.</i>
<i>Ioanne XIII.</i>
<i>Ioanne XV.</i>
<i>Benedicto VIII.</i>
<i>Lucio III.</i>
<i>Paschale II.</i>
<i>Innocentio II.</i>
<i>Leone I.</i>
<i>Gregorio II.</i>
<i>Hormisda.</i>
<i>Simplicio.</i>
<i>Hadriano II.</i>

Manfi.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
XXI. 507.	XII. 1489.	VI. 2. in Indice.	—	—
XXV. 695.	XV. 241.	—	XI. 1682.	—
XVIII. 89.	XI. 603.	VI. 421.	IX. 423.	—
III. 175.	II. 775.	—	—	III. 118.
V. 451.	IV. 715.	I. 1787.	III. 1456.	XXI. 678.
VIII. 725.	V. 821.	II. 1105.	IV. 1679.	XI. 75.
XX. 864. et <i>Suppl.</i> II. 837.	XIII. 841.	VI. 2. 2019.	XI. 81.	—
XXVI. 473.	XV. 833.	VII. 1793.	XI. 1957.	—
XXVI. 935. et <i>Suppl.</i> III. 739.	—	—	—	—
XXV. 213. et <i>Suppl.</i> III. 335.	—	—	—	—
VII. 951.	V. 79.	II. 795.	V. 1054.	IX. 490.
XIV. 843.	IX. 989.	—	VII. 1874.	—
XII. 889. et <i>Suppl.</i> I. 726.	VIII. 587.	—	—	—
XIV. 386. et <i>Suppl.</i> I. 805.	IX. 609.	—	—	—
XIX. 591.	XI. 1291.	VI. 919.	IX. 940.	XXV. 410.
XXI. 754. et <i>Suppl.</i> II. 473.	—	—	—	—
XXII. 174.	XIII. 381.	VI. 2. 1653.	X. 1481.	XXVII. 413.
XIX. 773. et <i>Suppl.</i> I. 1295.	XI. 1431.	VI. 1017.	IX. 1055.	XXV. 557.
XII. 566.	VIII. 405.	III. 1989.	VI. 1656.	XVII. 583.
XIV. 997.	IX. 1112.	V. 59.	VIII. 99.	XXI. 667.
XV. 670. et <i>Suppl.</i> I. 986.	X. 263.	V. 569.	VIII. 1527.	—
XVI. 551.	X. 1033. cf. p. 369.	V. 1211.	VIII. 1937.	XXIII. 775.
XII. 578. et <i>Suppl.</i> I. 608.	VIII. 415.	III. 1994.	VI. 1661.	XVII. 594.
XIV. 810.	IX. 947.	IV. 1469.	VII. 1805.	XXI. 445.
XXVIII. 1045.	XVII. 83.	—	—	—
V. 489.	IV. 729.	I. in Indice.	III. 1464.	VII. 295.
XIII. 861.	IX. 55.	IV. 863.	VII. 1012.	XX. 79.
XIII. 863.	IX. 55.	IV. 863.	VII. 1013.	XX. 80.
XVIII. 511. et <i>Suppl.</i> I. 1147.	—	—	—	—
XIX. 195. et <i>Suppl.</i> I. 1199.	—	—	—	—
XIX. 359. et <i>Suppl.</i> I. 1229.	—	—	—	—
XXII. 488.	XIII. 645.	VI. 2. 1882.	X. 1741.	XX. 81.
XXI. 49.	XII. 1163.	—	—	—
—	—	VI. 2. in Indice.	—	—
VI. 461.	IV. 723.	I. in Indice.	III. 1461.	—
XII. 251. et <i>Suppl.</i> I. 405.	—	—	—	—
VIII. 581. et <i>Suppl.</i> I. 405.	—	—	—	—
VII. 1005.	V. 125.	—	IV. 1040.	IX. 543.
XVI. 562.	X. 1047.	—	—	—

A. C. 892.

A. C.

Concilium.

892. Viennense.
 907. Viennense.
 1030. Viennensis synodus.
 1060. Viennense.
 1113. Viennense.
 1119. Viennense.
 1124. Viennense.
 1141. Viennense.
 1164. Viennense.
 1199. Viennense.
 1267. Viennense.
 1289. Viennense.
 1311. Viennense oecumenicum.
 1267. Viennense in Austria.
 1102. Villabertrandi conuentus.
 686. in Villa regia in Gallia.
 1144. Vindeforensis conuentus.
 1040. Vindorinensis conuentus.
 947. Virdunense.
 1146. Vizeliacum.
 1152. Vlmensis conuentus.
 697. vel 702. vel 719. Vltrajectense [fictitium].
 1291. Vltrajectina synodus.
 1392. Vltrajectina synodus.
 1375. Vnjeiouense.
 1070. Volaterranum.
 761. Voluicense.
 [P] 1248. Vratislauense.
 1267. Vratislauense.
 1279. Vratislauense.
 1290. Vratislauense.
 799. Vrgelitanum [fictitium].
 1040. Vrgellense.
 1112. Vineaense in Hibernia.
 1310. Vtinense.

Papa.

- Formoso.
 Sergio III.
 Ioanne XVIII.
 Nicolao II.
 Paschale II.
 Gelasio II.
 Callisto II.
 Innocentio II.
 Alexandro III.
 Innocentio III.
 Clemente IV.
 Nicolao IV.
 Clemente V.
 Clemente IV.
 Paschale II.
 Ioanne V.
 Lucio II.
 Benedicto IX.
 Agapito II.
 Eugenio III.
 Eugenio III.
 Nicolao IV.
 Bonifatio IX.
 Gregorio XI.
 Alexandro II.
 Paulo I.
 Innocentio IV.
 Clemente IV.
 Nicolao III.
 Nicolao IV.
 Leone III.
 Benedicto IX.
 Paschale II.
 Clemente V.

W.

1277. Weddelse in Dania.
 1239. Wenzfordensis synodus.

- Nicolao III.
 Gregorio IX.

Manfi.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
XVIII. 121.	XI. 621.	VI. 429.	IX. 433.	XXIV. 620.
XVIII. 259.	XI. 727.	VI. 501.	—	—
XIX. 497.	XI. 1201.	—	—	—
XIX. 925.	XII. 57.	VI. 1073.	—	—
XXI. 73. et <i>Suppl.</i> II. 305.	XII. 1183.	VI. 2. 1913.	X. 784.	XXVII. 16.
XXI. 187.	XII. 1249.	VI. 2. 1949.	X. 825.	XXVII. 16.
XXI. 317.	XII. 1347.	VI. 2. 117.	X. 908.	—
XXI. 571. et <i>Suppl.</i> II. 441.	—	—	—	—
XXI. 1201. et <i>Suppl.</i> II. 543.	—	—	—	—
XXII. 708. et <i>Suppl.</i> II. 777.	XIII. 747.	VI. 2. 1955.	XI. 11.	—
XXIII. 1168.	—	—	—	—
XXIV. 1063.	XIV. 1183.	VII. 1159.	XI. 1353.	XXVIII. 497.
XXV. 367. et <i>Suppl.</i> III. 713.	XV. 1.	VII. 1321.	XI. 1537.	XXVIII. 701.
XXIII. 1168. et <i>Suppl.</i> II. 1245.	XIV. 360.	VII. 579.	XI. 858.	—
XX. 1127.	XII. 1089.	VI. 2. 1861.	X. 727.	—
XI. 1096.	VII. 1497.	III. 1758.	VI. 1286.	XVII. 70.
XXII. 493.	—	—	—	—
XIX. 589.	XI. 1289.	VI. 917.	IX. 938.	—
XVIII. 417.	XI. 847.	VI. 603.	IX. 622.	XXV. 70.
XXI. 691.	XII. 1633.	VI. 2. 1293.	X. 1100.	XXVII. 181.
XXI. 765. et <i>Suppl.</i> II. 487.	—	—	—	—
XII. 109.	VIII. 97.	III. in Indice.	VI. 1376. 1879.	—
XXIV. 1101.	—	—	—	—
XXVI. 769.	—	—	—	—
XXVI. 607.	XV. 939.	VII. 1887.	XI. 2043.	—
XX. 7. et <i>Suppl.</i> I. 1371.	—	—	—	—
XII. 661.	VIII. 459.	—	VI. 1984.	—
XXIII. 778.	XIV. 119.	VII. 429.	XI. 702.	—
XXIII. 1168.	XIV. 359.	VII. 579.	XI. 858.	—
XXIV. 327.	XIV. 675.	—	—	—
XXIV. 1071.	XIV. 1191.	—	—	—
XIII. 1033.	IX. 215.	IV. in Indice.	—	—
XIX. 581.	XI. 1284.	VI. 917.	—	—
XXI. 71.	—	—	—	—
XXV. 389.	—	—	—	—
XXIV. 209. et <i>Suppl.</i> III. 51.	—	—	—	8—
XXIII. 518. et <i>Suppl.</i> II. 1065.	—	—	—	—

A. C.	Concilium.	Papa.
1066.	Westmonasteriensis conuentus.	<i>Alexandro II.</i>
1077.	Westmonasterienſe.	<i>Gregorio VII.</i>
1142.	Westmonasterienſe.	<i>Innocentio II.</i>
1173.	Westmonasterienſe.	
1176.	Westmonasterienſe.	<i>Alexandro III.</i>
1177.	Westmonasterienſe, al. Londinenſe.	
1190.	Westmonasterienſia duo.	<i>Clemente III.</i>
1226.	Westmonasterienſe.	<i>Honorio III.</i>
1253.	Westmonasterienſe.	<i>Innocentio IV.</i>
1138.	Weticensis ſynodus.	<i>Innocentio II.</i>
1256.	apud Wegle in Dania.	<i>Alexandro IV.</i>
601.	Wigornienſe.	<i>Gregorio I.</i>
738.	Wigornienſe.	<i>Gregorio III.</i>
1092.	Wigornienſe.	<i>Vrbano II.</i>
1240.	Wigornienſe.	<i>Gregorio IX.</i>
1070.	Windleshorenſe.	<i>Alexandro II.</i>
1101.	Windleshorenſe.	<i>Pafchale II.</i>
1113.	Windleshorensis conuentus.	<i>Pafchale II.</i>
1175.	Windleshorenſe.	<i>Alexandro III.</i>
1277.	Windleshorenſe.	<i>Nicolao III.</i>
855.	Wintonienſe.	<i>Benedicto III.</i>
975.	Wintonienſe.	<i>Benedicto VII.</i>
1021.	Wintonienſe.	<i>Benedicto VIII.</i>
[P] 1070.	Wintonienſe.	<i>Alexandro II.</i>
1076.	Wintonienſe.	<i>Gregorio VII.</i>
1139.	Wintonienſe I. }	<i>Innocentio II.</i>
1142.	Wintonienſe II. }	
1143.	Wintonienſe.	<i>Coeleſtino II.</i>
1244.	Witslarienſe.	<i>Innocentio IV.</i>
1165.	apud Wodeſloch.	<i>Alexandro III.</i>
764.	Wormatiensis conuentus.	<i>Paulo I.</i>
770.	Wormatiensē.	<i>Stephano III.</i>
772.	Wormatiensē.	
776.	Wormatiensē.	
786.	Wormatiensē.	<i>Hadriano I.</i>
787.	Wormatiensē.	
790.	Wormatiensē.	
poſt 800.	Wormatiensē.	<i>Leone III.</i>
829.	Wormatiensē.	<i>Gregorio IV.</i>
832.	Wormatiensis conuentus. }	

Manfi.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
XX. 606.	XII. 153.	VI. 1149.	IX. 1186.	—
XXI. 579.	XII. 678.	VI. 1613.	X. 404.	—
XXII. 142. et <i>Suppl.</i> II. 667.	XII. 1539.	VI. 2. 1229.	X. 1029.	—
XXII. 158.	—	—	—	—
XXII. 172.	XIII. 369.	VI. 2. 1176.	X. 1470.	—
XXII. 591. et <i>Suppl.</i> II. 745.	XIII. 369.	VI. 2. 1651.	X. 1480.	XXV. 672.
XXIII. 18.	—	—	—	—
XXIII. 820. et <i>Suppl.</i> II. 1169.	XIII. 1103.	VII. 143.	XI. 302.	XXVIII. 273.
XXI. 521.	—	—	—	—
XXIII. 922.	—	—	—	—
X. 2191.	VI. 1345.	III. 539.	V. 1610.	XIV. 346.
XII. 307.	—	—	—	—
XX. 754. et <i>Suppl.</i> II. 87.	—	—	—	—
XXIII. 524.	XIII. 1445.	VII. 329.	XI. 572.	—
XX. 4.	XII. 183.	VI. 1165.	IX. 1203.	—
XX. 1143. et <i>Suppl.</i> II. 195.	—	—	—	—
XXI. 91.	XII. 1195.	VI. 2. 1921.	X. 793.	—
XXII. 156.	XIII. 367.	VI. 2. 1641.	X. 1468.	—
XXIV. 209.	—	—	—	—
XV. 122.	IX. 1259.	V. 111.	VIII. 243.	XXII. 20.
XIX. 61.	XI. 963.	VI. 701.	IX. 721.	XXV. 149.
XIX. 389.	XI. 1127.	VI. 825.	IX. 843.	XXV. 286.
XIX. 1080.	XII. 181.	VI. 1165.	IX. 1202.	—
XX. 459.	XII. 546 593.	VI. 1559.	X. 351.	—
XXI. 545.	XII. 1513.	VI. 2. 1217.	X. 1014.	XXVII. 137.
XXI. 573.	XII. 1523.	VI. 2. 1225.	X. 1024.	XXVII. 148.
XXI. 597. et <i>Suppl.</i> II. 445.	—	—	—	—
XXIII. 603. et <i>Suppl.</i> II. 1071.	—	—	—	—
XXII. 144. et <i>Suppl.</i> II. 671.	—	—	—	—
XII. 674.	VIII. 461.	III. 2009.	VI. 1701.	XVII. 648.
XII. 724.	VIII. 489.	III. 2017.	VI. 1725.	XVII. 679.
XII. 849.	VIII. 555.	III. 2029.	VI. 1793.	XVIII. 102.
XII. 889.	VIII. 587.	III. 2056.	VI. 1822.	XVIII. 159.
XII. 937.	VIII. 630.	III. 2071.	VI. 1861. 1890.	XVIII. 223.
XIII. 822.	IX. 1.	IV. 819.	VIII. 963.	XX. 1.
XIII. 826.	IX. 31.	IV. 846.	VII. 990.	XX. 47.
XIII. 1099.	IX. 259.	IV. 947.	VII. 1863.	—
XIV. 626.	IX. 781.	IV. 1361.	VII. 1669.	XXI. 266.
XIV. 639.	—	—	—	—

A. C.

Concilium.

833. Wormatiensis conuentus.
 857. Wormatiense.
 868. Wormatiense.
 890. Wormatiense.
 1048. Wormatiense.
 1076. Wormatiense conciliabulum.
 1118. Wormatiense.
 1122. Wormatiensis conuentus.
 1253. Wormatiense.
 1080. Würzburgense.
 1127. Würzburgense.
 1287. Würzburgense.

Papa.

- Gregorio IV.*
Benedicto III.
Hadriano II.
Stephano V.
Damafo II.
Gregorio VII.
Gelasio II.
Callisto II.
Innocentio IV.
Gregorio VII.
Honorio II.
Nicolao IV.

Z.

1432. Zeugmatense.

Sixto III.

Manf.	Coleti.	Harduin.	Labbe.	Reg.
XIV. 738.	IX. 793.	IV. 1369.	VII. 1678.	—
XV. 130.	IX. 1267.	—	—	—
XV. 866.	X. 453.	V. 733.	VIII. 941.	XXIII. 87.
XVIII. 95.	XI. 610.	VI. 423.	IX. 425.	XXIV. 611.
XIX. 630.	XI. 1317.	—	—	—
XX. 463. et <i>Suppl.</i> II. 9.	XII. 595.	VI. 1563.	X. 354.	XXVI. 571.
XXI. 181. et <i>Suppl.</i> II. 331.	—	—	—	—
XXI. 273. et <i>Suppl.</i> II. 343.	XII. 1325.	VI. 2. 1107.	X. 889.	—
XXIII. 806. et <i>Suppl.</i> II. 1167.	—	—	—	—
XX. 538.	XII. 639.	VI. 1591.	X. 385.	—
XXI. 351.	—	—	—	—
XXIV. 943.	—	—	—	—
V. 1161.	IV. 507.	—	—	—

[P] II. Notitia Conciliorum^{a)} Chronologica, collatis editionibus Regia, Labbei, Baluzii, Harduini, [et Mansi.]

Quibus asteriscus praefigitur, defunt in editione Reg. Quibus cruxis nota, defunt in editione Harduini. Quibus duae cruces, in Labbei et Regia editione desiderantur: [quae vncinis sunt inclusa et asterisco praenotata, addita sunt ex Mansi collectione. Harl.]

[Cum supplementis Martini, theologi Altdorf. et meis.]

Tomo I.

[* Praefatio prior Dionysii Exigui in suam canonum collectionem. Mansi I. pag. 1. Martini.]

[Walchius

a) Notitiam et acta canonesque plurimorum conciliorum in multis variisque codd. MSSis adferuari, atque a viris doctis de plurimis conciliis passim esse disputatum, iam supra aliquoties diuersis locis est adnotatum. Vid. ex gr. p. 137. sqq. 143. sqq. 148. sqq. 159. sqq. 170. sqq. 185. sqq. 193. sqq. 199. 200. sqq. 207. et alibi. Add. cod. in biblioth. Nouariensi, qui continet canones et acta conciliorum, epp. pontificum rom. aliorumque, Cresconii concordiam canonum conciliorum, acta synodi Mediolanensis et alia opusc. ecclesiastica; et quem, vti reliquos, diligenter copiosque recenset, Andres in libello, inscripto: *Lettera dell' Abate Giovanni Andres al Sig. Abate Giacomo Morelli sopra alcuni codici delle Biblioteche Capitolari di Novara e di Vercelli*. Parmae 1802. 8. pag. 48. sqq. idem pag. 71. sqq. multus est de cod. XXX. qui complectitur plurimum conciliorum canones et *textum canonum poenitentiae*; pag. 76. de codice, in quo insunt *canones episcopales ecclesiae Nouariensis, a Papiniano a. 1298. promulgati*: — p. 77. sqq. de cod. bibl. Vercellensis, qui continet canones 1) L. Sstor. apostolorum; 2) XX. Nicaeni concilii; 3) XXIV. Anquiritani conc. 4) XXIV. Neocaesariensis; 5) XX. Gangrensis conc. 6) XXV. Antiocheni conc. 7) LVIII. Laudicensis (Laodic.) conc. 8) III. CPolitani conc. 9) XXVII. Calchedonensis conc. 10) XXI. Sardicensis conc. 11) XXIV. Carthaginiensis conc. 12) CV. diuerforum conc. Africanorum. Sequuntur epp. decretales Siricii, Innocentii, Zosimi, Caelestini, Leonis et Gelasii, pontificum roman. — ibid. p. 81. de cod. LXXVI. concilia fere eadem, quae comprehenduntur in superiore, nisi vt numerentur canones XXVIII. concilii Antiocheni; LII.

conc. Laodiceni, et cod. incipit a praefatione Cresconii de concordia: — p. 93. in cod. CXI. antiquissimo collectio Isidoriana et alia reperiuntur; denique subiicit quasdam animaduersiones et criticas et historicas, atque aliorum VV. DD. iudicia. — De multis conciliis Douiatum in Praenotionibus canonicis tom. I. aliosque vberius disseruisse, inprimis Fuchs in: Biblioth. der Kirchenversammlungen des IV. vnd V. Jahrhunderts etc. tom. I-IV. Lips. 1780-1784. 8. et Chr. Guil. Franc. Walch in: Entwurf einer vollst. Historie der Kirchenversamml. omnia concilia secundum ordinem temporis diligenter persequutum esse, illustrasse atque loca, vbi in collectionibus reperiuntur, additis aliorum VV. DD. libris, indicasse, iam supra ad capp. II. et III. adnotauimus. In hoc igitur capite, quoniam collectores quoque conciliorum notitiam codd. dederunt, vt chartae, tempori et aliorum patientiae parcam, nolo desudare in inquisitione et commemoratione codicum, in quibus singulorum conciliorum aut synodorum historia actaue exhibentur. Add. de quibusdam codd. *Fuchsum* l. c. tom. I. pag. 302. sqq. vbi a p. 276. litterariam eamque vberissimam collectionem conciliorum actorumque concinnauit historiam. Doleo autem, quod neque Coleti collectionem neque collationem illius nancisci potui. Quae vero eaque haud pauca ex Mansi collectione amplissima adnotata sunt, ea debeo singulari humanitati ac liberalitati ven. D. Martini, cel. theologi in vniuersitate litterarum Altdorfina, viri in hoc litterarum genere versatissimi; id, quod cum testificatione gratissimi animi profiteor; quae autem ego loca ex Mansi collectione permultis locis excitauit, ea, duce Fuchso, adscripsi. Harl.

[*Walchius* in: *Entwurf* etc. p. 88. §. X. memorat reicitque valde incerta et admodum dubia, quae diuersis locis habita dicuntur, partim ab auctore libri, *Praedestinatus* inscripti, (in *Sirmondi* opp. 1. capp. 15. 16. 22.) partim in Synodico capp. 3. 4. 7. 16. excitata, concilia an. 125. 146. 152. 160. 170. 198. 199. ac §. XI. duo *Antiochena*, quae *Io. Lud. Ruel* in concil. illustrat. tom. I. p. 269. sqq. ex locis quibusdam Ignatii male intellectis, effinxit, ab Ittigio autem, Pertschio et I. G. Walchio refutatus; denique concilium in Graecia habitum, de quo vide ad a. 192. *Harl.*]

Dionysii Exigui praefatio in canonum collectionem, ad Stephanum Salonitanum.

* Ei. praefatio in decreta pontificum ad Iulianum presb. S. Anastasiae.

Praefatio Isidori Mercatoris, et ordo de celebrando concilio *) oratio; *adsumus*.

† Exhortatio ad principem, siue via regia, ex Garfia Loaisa.

* Praefatio decaistica conciliorum (siue potius concilii Nicaeni) ex codice MS. Claudii Hardy. tom. I. Harduin. p. 321.

† Quadruplex synodus APOSTOLORVM *) iuxta glossam ordinariam in actis apostolicis descripta: et de aliis apostolorum conuentibus occasione symboli componendi, et propter obitum b. virginis celebratis: cum annotationibus *Seu. Binii*. Confer Hincmarum tom. 2. opp. pag. 473. seq. et quae notauimus in codice apocrypho Noui Testam. parte 3. pag. 339. seq.

LXXV. Canones apostolorum *) graece, cum versione Gentiani Herueti.

L. Canones apostolorum ex Dionysii Exigui versione. *Binii* notae in Regia et Labbei editione integrae exhibentur, ab Harduino semper omissae sunt.

[P] A. C. 56. † Antiochena apostolorum synodus, in qua canones nouem editi referuntur a *Baronio* ad A. C. 57. num. 3. vide, quae notauimus supra pag. 153.

[* *S. Petri* decretum (supposititium.) *Mansi* I. p. 56. *Mart.*]

† *Liber Pontificum*, siue singulorum vitae, auctoribus Damaso papa, Anastasio et Guilelmo bibliothecariis, Luitprando et *Binio*.

† Tractatus de primatu ecclesiae romanae, post Nicolai I. papae conscriptus tempora, et primum editus Moguntiae 1525. fol. cum codice canonum ecclesiae rom. de quo supra pag. 226.

A. C. 91.

b) Altera huius ordinis editio in quibusdam libris legitur, qualis est in concilio Salengustadiensi tom. VI. p. 830. Hic vero, inquit Harduinus, sequuti sumus Merlinum in collectione Isidori, et alteram collectionem conciliorum elegantissimam anni 1535. apud Franc. Regnault, Parisiis 8. et concilium Constantiense sub finem p. 935. et Tridentinum Sess. X. p. 66. et Remense denique anni 1564.

c) Prima Hierosolymitana octauo Claudii Imp. A. C. 48. de qua Actor. XV. 6. Vide Beuereg. Prolegomm. in Synodicon magnum §. 4. et Launoii epistolae VIII. 14. p. 782.

d) De his supra pag. 6. seq. et lib. V. huius bibl. cap. 1. pag. 32. seq.

A. C. 91. S. *Clementi* Romano tributae epistolae quinque decretales, *) 1. et 2. ad Iacobum fratrem Domini, 3. de officio sacerdotii et clericorum, 4. ad discipulos Iulium et Iulianum, et 5. ad fratres Hierosolymis habitantes. Has decretales cum Turriano tuetur Binius, spurias esse non diffitentur Labbeus et Harduinus. *Fabr.* [† *Clementis* epistolae VI. et VII. nouissime a Wetstenio ad calcem tom. II. Noui Testamenti vulgatae: *Mansi* pag. 144. sq. (latinam tantum translationem dedit Mansi, textu syriaco praetermisso,) *Mart.*

[* *Mansi* in superiores epp. adnotatio, p. 157. (spurias esse has epistolas, recte contra Wetstenium demonstrat.)

* Eiusd. Clementis decreta, *Mansi* p. 158.

* Praecepta S. Petri ab eodem Clemente descripta, *ibid.*

* Monitum *P. Coustant* in Clementis epistolam I. ad Corinthios *ibid.* pag. 166. — et admonitio *P. Coustant* in Clement. epistolam II. ad Corinthios, *ib.* p. 215.

* Fragmenta superiorum epistolarum seu aliorum operum ap. veteres relicta, *ib.* pag. 230.

* In constitutiones apostolicas adnotatio critica et chronologica, *ibid.* pag. 254. *Mart.*]

† Clementis decretum ex decreto Gratiani 30. de consecr. dist. 2. *Sacerdotum.*

*† Clementis romani epistola ad Corinthios vtraque^{f)} graece et latine, prior cum versione Patricii Iunii, posterioris reliquiae cum versione Godfridi Wendelini. Eiusdem Iunii notae, et Wendelini de Clementis et eius epistolarum tempore diuinatio, tom. 1. Labbei pag. 188.

*† Constitutionum apostolicarum libri VIII. ^{g)} graece et latine cum Francisci Turriani versione.

101. S. *Anacleto* papae tributae epistolae decretales III.

† Decreta duo ex Gratiano 14. II. qu. 7. *Laici in accusatione*, et 4. dist. 93. *Iuxta sanctorum*, qui canon est quartus synodi romanae sub Zacharia papa a. C. 743.

110. S. *Euaristo* papae tributae epistolae decretales II.

† Decretum, quod collectio MS. librorum quinque lib. 5. c. 8. tribuit Euaristo, confarcinatum ex c. 3. de consecr. dist. 1. *omnes basilicae*, quod Hygino Gratianus adserit: ex cap. 32. [P] *Altaria* placuit, ex concil. Agathensi A. 506. can. 14. et ex cap. 31. *Altaria si*, ex concilio Epaunensi A. 517. cap. 26. et 27.

A. C. 119.

*) De harum fide, supra pag. 19. ed. vet.

g) De his lib. V. cap. I. pag. 93. seq. [in hac

f) De his lib. IV. huius bibl. cap. 5. pag. 175. ed. vol. VII. p. 23. sqq.]
seq. [in h. ed. vol. IV. c. 7. p. 828. sqq.]

A. C. 119. S. *Alexandro I.* papae tributae epistolae decretales III.

† Decretum ex collectione MS. librorum quinque lib. 2, c. 100.

circa A. 125. Concilium *Siculum* contra Heracleonitas habitum, memorat ex auctore Prae-
destinati lib. 1. c. 16. [in *Sirmondi* opp. lib. 1. c. 15.] Baluzius. Sed id commen-
titium videtur Ioanni Pearsono opp. postum. p. 230. seq. Neque auctor Praede-
stinati tanti visus fuit Labbeo vel Harduino, vt eius rationem haberent.

130. S. *Sixto I.* tributae epistolae decretales II.† Decretum dubium, Sixti primi, secundi, an tertii, ex codice XVI. librorum,
lib. 4. cap. 5.140. S. *Telesphoro* tributa epistola decretalis vnica.Synodum, quam auctor synod. supra p. 186. ed. vet. et ed. nou. p. 361. sub Telesphoro
narrat celebratum esse, ad Victorini potius referendam tempora, Labbeus obseruat.152. S. *Hyginio* tributae epistolae decretales II.† Decreta quinque ex Gratiano 4. XXXV. 4. 10. *Si qua mulier*: 3. de Consecr.
dist. 1. *Omnes basilicae*: 19. de Consecr. dist. 1. *Si motum*: 38. de Consecr.
dist. 1. *Ligna ecclesiae*: et 100. de Consecr. dist. 4. in *Catechismo*.

circa A. 152. Concilium *Pergamense* contra Colorbasum ^{h)} habitum, memorat ex auctore
Praedestinati lib. 1. c. 15. [in *Sirmondi* opp. lib. 1. c. 16.] Baluzius.

156. S. *Pio I.* papae tributae epistolae duae decretales.† Epistolae duae ad Iustum episcopum Viennensem, Isidoro, Gratianoq aliisque
ignotae, quas adfert Baronius ad. A. CXLVI. 1. et 2.† Decreta septem ex Gratiano 15. XX. qu. 1. *Virgines non velentur*. 10. XXII. qu. 1.
Si quis per capillum. 1. XXII. qu. 5. *Qui compulsus*: quod alii Theodoro Can-
tuariensi tribuunt. 2. XXII. qu. 5. *Qui peierat*. 7. XXXIII. qu. 2. *Quicumque*
proprium. 27. de Consecrat. dist. 2. *Si per negligentiam*. 3. dist. XXXIII. *Com-*
muniter diffinimus. Aliud ex codice quinque librorum, lib. 2, c. 117. *Vt de*
oblationibus, et aliud ex codice sedecim librorum, lib. 3. cap. 19. *Petistis per*
Hilarium.

[P] circa A. 160. Concilium *orientale* habitum contra Cerdonianos memorat Baluzius ex
auctore Praedestinati lib. 1. c. 23. *Fabr.* Sed dubium esse videtur, v. ad a. 192.
adnotata. *Harl.*

A. C. 165.

^{h)} Sed nullum fuisse huius nominis haereti- Hamburg. vermischten Bibliothek tom. I. p. 144.
cum, contendit, et probatum iuit Heumann in: sqq. *Harl.*

A. C. 165. S. *Aniceto* papae tributa epistola decretalis vnica.

Romana synodus sub *Aniceto*, supra p. 361. in veteri Synodico.

173. S. *Soteri* papae tributae epistolae decretales II.

† Decreta IV. e Gratiano 16. XXII. qu. 4. *Si quid aliquid forte.* 58. de Consecr. dist. 1. *Vt illud.* (quod potius est ex concilio Toletano XI. c. XIV.) 61. de Consecr. dist. 1. *Hic quoque:* quod est in concilio Moguntino I. c. 43. *Denique.* 17. de Consecr. dist. 2. in *Coena Domini:* quod est e concilio Cabilonensi II. cap. 47. A. C. 813.

circa A. 173. Concilium *Hierapolitanum* contra Montanum et Theodotum Coriariū, de quo ex lib. V. Eusebii cap. 16. hist. Baluzius. Adde libellum synodicum cap. 5. 6. 7. supra p. 363. seq. vbi etiam de *Achillano* siue *Anchialensi* concilio, iisdem haereticis opposito.

177. S. *Eleuthero* papae tributa epistola decretalis vnica. *Fabr.* [**Eleutherii* epistola altera, s. rescriptum ad Lucium, Britanniae regem; *Manfi* I. p. 698. Spuriā hanc esse epistolā, recte iudicat *P. Constant* in append. ad tom. I. Epp. rom. pontificum. *Mart.*]

[192. *Synodus incerti loci in Graecia, (ex *Assmanni* bibl. oriental. tom. III. part. 1. p. 54.) cum censura *Assmanni* in epistolam synodicā eiusd. concilii *Manfi* I. p. 705. sqq. et in supplement. concil. tom. I. p. 7. sqq. *Mart.*]

192. S. *Victori* I. papae tributae epistolae decretales duae, vna ad Theophilum Alex. et altera ad episcopos Africae.

*† Epistolae duae aliae, vna ad Desiderium Viennensem episcopum, et altera ad fratrem Paracodam episcopum, quas e bibliotheca Floriacensi Ioannis a Bosco vulgavit Baronius ad a. C. 198. n. 17. suspectas viris eruditis.

Sub Victore habita de Paschate concilia varia memorantur apud veteres, vt *Romanum*, teste Eusebio libro V. hist. eccles. c. 22. et libro Pontificali in vita Victoris. Actorum in hoc concilio nihil exstat.

Caesariense in Palaestina. Acta reperias apud Baluzium ex epistola Philippi cuiusdam, siue Theophili potius Alex. (vt suspicatur *Michael le Quien* in panoplia aduersus schisma Graecorum, sub Altimurae nomine edita p. 25.) apud Bedam libro de aequinoctio vernali, et apud Bucherium de doctrina temporum p. 469. qui scriptoris epistolae nomen restituit ex MS. *Sane acta illa*, inquit Baluzius, *nonnullis illegitima ac spuria visa sunt, ab aliis et quidem viris eruditissimis pro veris ac genuinis recepta.*

[P] *Lugdunense* ab S. Irenaeo et episcopis Galliae celebratum. Epistolae synodicae fragmenta recitat Eusebius lib. V. c. 24. hist. Confer Baluzium p. 6. seq. *Fabr.*

[* *Callisti*

[* *Callisti* decretum vnum, (ex Auxilio, saec. X. scriptore) apud *Mabilloz*. in vetustis analect. p. 50. *Mansi* I. p. 746. *Mart.*]

[*Walch*. in: Entwurf etc. p. 88. et in: Grundsätze der Kirchengesch. des N. T. ed. III. Schulz p. 84. sq. dubia esse iudicat concilia, orientale contra Cerdonem, a. 160. Romanum sub Aniceto de festis paschatis diebus, a. 170. in Mesopotamia de eadem controuersia, a. 198. et Lugdunense, de Valentinianis, a. 199. quia vel Eusebius ea tantum nominet, nec tamen diserte dicat, ea fuisse concilia, vel quoniam nos illa demum ex libro synodico, saec. VIII. scripto, et a Pappo edito, nouerimus. *Harl.*

Ponticum sub Palma, *Osroënum*, *Corinthiacum* sub Bacchylo, de quibus idem Eusebius lib. V. c. 23.

Ephesinum a Polycrate et episcopis Asiae proconsularis celebratum, sed reprobatum a Victore, ut legere est apud Eusebium lib. V. cap. 24. Fragmentum synodicae Polycratis epistolae, graece Eusebius, latine etiam exhibet Hieronymus lib. de viris illustribus c. 45. Plura commemorat Labbeus ex libello synodico supra p. 188. seq.

A. C. 201. S. *Zephyrino* papae tributae epistolae decretales.

circa A. 215. *Carthaginiense* I. concilium sub Agrippino episcopo ab Africae proconsularis et Numidiaepiscopis de haereticis rebaptizandis, ad cuius sententiam prouocat S. Cyprianus in epist. 71. ad Quintum, et 73. ad Iubaianum. Meminit et S. Augustinus passim et Vincentius Lirinensis lib. 1. Commonitorii cap. 9. Sed ab ecclesia improbatur hoc concilium. *Fabr.* Conf. *Petri de Marca* diss. de veteribus collectionibus canonum, in *Gallandii* sylloge de vetustis canonum collect. tom. I. Mogunt. 1790. 4. pag. 180. sqq. cap. IV. de canonibus Africanis et conciliis Carthaginiensibus; p. 187. sqq. cap. V. de ordine conciliorum Africae in veteri collectione p. 194. sqq. cap. VI. de synodo Africana, habita Caesario et Attico coll. p. 198. sqq. capp. VII-X. de conciliis Carthaginiensibus IV-VI. p. 210. cap. XI. de reliquis conciliis Africanis. — Add. *Walchii* Entwurf etc. p. 91. sq. *Harl.*

†† 217. *Carthaginiense* II. concilium sub eodem Agrippino, in quo sancitus canon: *Nec clericus ullam curam tutelamque susciperet.* Meminit S. Cyprianus epistola 66. de Victore etc.

219. S. *Calixto* siue *Callisto* papae tributae epistolae decretales II.

224. S. *Vrbano* tributa epistola decretalis ad omnes Christianos.

†† ad A. 230. Baluzius refert *Alexandrinum* concilium sub Demetrio episcopo habitum in causa Origenis, quem sacerdotii honore exuit ob sui mutilationem. Vide Pampylum martyrem apud *Photium* cod. CXVIII. p. 297. *Eusebium* lib. 6. c. 8. et 23. *Hieronymum* lib. de script. eccles. c. 54. et 62. *Rufinus* libro 2. inuectiu. in Hieron.

Bbbb 2

ron. in causa fidei Origenem dicit esse damnatum. Ab Heracla Demetrii successore pulsum ab ecclesia, Gennadius lib. de viris illustr. c. 33. et Petrus Alexandrinus in Mystagogia, cuius fragmentum recitat Iustinianus imp. in epistola ad Menam.

A. C. 231. *S. Pontiano* papae tributae epistolae decretales duae.

235. *S. Antero* papae tributa epistola decretalis vnica.

†235. *Alexandrinum* concil. sub Heracla aduersus Aminonium, religionis [P] desertorem. Meminit *Labbeus* tom. 1. p. 1564. (1644.) ex Eutychie Annal. *Fabr.* Sed Eutychie parum fidei tribuit *Walch*, in: Entwurf etc. p. 94. Idem ib. p. 97. de arabico concilio, post a. 246. et ex *Eusebio* libr. VI. c. 37. p. 301. contra Fabricium aliosque animaduertit, auctorem libelli synodici recte duo arabica concilia retulisse. *Harl.*

235. Concilia *Iconii* et *Synnadis* habita de baptismo haereticorum refert *Eusebius* VII. 7. gr. Vide et *S. Augustinum* lib. 3. contra Cresconium grammaticum c. 3. et *Firmilianum* epist. ad S. Cyprianum, [ep. LXXV. inter epistolas Cypriani p. 145. sq.] vbi synodum collectam fuisse refert ex episcopis Phrygiae, Galatiae et Ciliciae aduersus Montanistas. *Labbeus* retulit ad A. 256. [sed vid. *Walch*. Entwurf etc. p. 95. sq. *Harl.*]

236. *Fabiano* papae tributae decretales III.

†Decreta VIII. ex Gratiano 10. dist. 19. *Si quis contristatus.* 18. VI. quaeft. 1. *Quicumque sciens.* 26. XXXII. qu. 7. *Neque furiosus.* 3. XXXV. qu. 2. et 3. *De propinquis. Qui propinquam.* 1. XXXV. qu. 6. *Consanguineos.* 16. de Consecr. dist. 2. *Etsi non frequentius.* 1. dist. 78. *Si quis triginta:* quod Gratianus Bonifacio papae tribuit, ceteri collectores Fabiano. Decreta duo ex codice decretorum, XVI. librorum, lib. 5. c. 7. et 9.

†237. *Romanum* concilium, in quo dampnatur *Origenes* a Fabiano papa, testis Rufinus libro 2. inuectiu. in Hieron. *Damnatur Origenes a Demetrio episcopo, exceptis Palaestinae, et Arabiae, et Phoenices atque Achajae sacerdotibus: in damnationem eius consentit vrbs Roma. Ipsa contra hunc cogit senatum etc.* Hieronymus epist. 65. ad Pammach. et Oceanum: *Ipsa Origenes in epistola, quam scribit ad Fabianum romanae urbis episcopum, poenitentiam agit cur talia scripserit etc.* Vide et *Eusebium* lib. VI. c. 36. [sed *Walch*. l. c. p. 94. dubium esse videtur. *Harl.*]

240. *Lambetanum* concilium in Africa sub Donato, Carthag. episcopo, ab episcopis XCIX. aduersus *Prinatium* haereticum, teste S. Cypriano epist. 55. ad Cornelium papam.

circa A. 243. *Bostrenum* in Arabia aduersus *Beryllum*, quem Origenes ab errore reuocauit. Vide *Eusebium* VI. 33. gr. Ex hoc vno concilio bina facit auctor synodici supra p. 190. 191. ed. vet. et ed. nou. p. 365.

*circa

*circa A. 245. *Ephesinum* siue alibi in Asia proconsulari contra Noëtum, de quo Baluzius ex Epiphaniï hæresi 57. tom. I. p. 479. *Fabr.* Sed incertum esse videtur *Walchio* l. c. p. 98. *Harl.*

circa A 250. Concilium *Achajae* contra Valesiorum siue Eunuchorum sectam, de qua Baluzius ex auctore Prædestinati lib. I. c. 37. *Fabr.* *Walchio* l. c. pag. 99. non solum narratio de hoc concilio esse falsa, sed etiam, sectam *Valesianorum* vinqum exstisse, valde dubium esse videtur. *Harl.*

†250. vacante sede, *Romanum* in causa lapsorum, a romano clero et episcopis, in vrbe residentibus. Conferendae S. Cypriani epistolae [P] ad clerum rom. clerique romani ad Cyprianum et clerum Carthaginensem epistolae.

251. S. Cornelio papae tributae decretales duae ad omnes fideles et Rufum episcopum.

†Epistola Cornelii papae ad Fabium Antiochenum, quam recitat *Eusebius* VI. 43. Alia ad Lupicinum, episcopum Viennensem, quam ex bibliotheca Floriacensi descripsit *Baronius* ad a. C. 255. num. 47. Duae item ad S. Cyprianum, inter cuius epistolas exstant cum octo Cypriani ad Cornelium epistolis, et vna de Cornelio ad Antonianum. *Fabr.* [*Tertia Cornelii epistola gr. lat. cum notis *Constant. Mansi* I. p. 808. et eiusdem epistola VII. ex Baluzio, p. 812. *Mart.* — Duo autem concilia *Romana* sub Cornelio fuisse habita, contra *Baronium*, quem alii, etiam *Harduinus* et *Fabricius* noster sequuti sunt, negat *Walch.* l. c. p. 102. laudatque *Pagium* ac *Tillemont.* in *Memoires pour servir à l'histoire eccles.* tom. III. p. 739. sqq. iam refutantes *Baronium.* *Harl.*]

†† *Romanum* I. concilium sub Cornelio papa, cum episcopis LX. quorum decreto eiectum ex ecclesia *Ναβαῦρον*, hoc est Nouatianum, refert *Georgius Syn-cellus.* Vide et *Eusebium* VI. 43. vbi *Νούαρον* vocat, et *Hieronymum* de viris illustr. c. 66. quamuis ibi, cur italicam synodum a Romana distinguat, nihil causae adpareat. Est et apud *Gratianum* 16. XXII. qu. 5. *Honestum etiam videtur:* decretum nomine Cornelii papae: sed, vt ibi notatum est, verius e *Capitular.* lib. I. c. LXIII.

Carthaginense I. sub S. Cypriano, de lapsis et aduersus Felicissimum schismaticum. Vide epistolam Cypriani XL. ad plebem, XLII. ad Cornelium, LII. ad Antonianum, et LIV. et LV. ad Cornelium, papam.

252. *Romanum* II. sub Cornelio, cum plurimis episcopis, qui decreta Carthag. concilii comprobarunt, teste Cypriano epistola 52. ad Antonianum, et 68. de *Basilide* et *Martiale.*

Carthaginense II. ¹⁾ sub Cypriano, cuius synodica est epistola Cypriani 54. ad Cornelium. Actum fuit in hoc concilio etiam de *Priuato*, episcopo *Lambesitano*,

Bbbb 3

1) Hoc tamen II. et, quod postea numeratur, concilium *Walch.* l. c. p. 105. not. cum *Tillemont.* l. c. tom. IV. p. 116. aliisque censet. *Harl.*

tano, vt ipse docet Cyprianus epistola 55. ad Cornelium papam, scripta sub anni sequentis initium. Item de *Feliciſſimo* diacono, schismatis Carthaginienſis aduerſus Cyprianum auctore, vt fidem facit eadem epistola. Denique de *Novatiano*, vt Cyprianus idem docet epistola 68. de Marciano Arelatenſi, Novatiani fautore, scripta poſt biennium ad Steph. papam. Conferre iuuabit Annales Cyprianicos Ioannis Pearſoni.

A.C. 253. *Antiochenum* ſub Demetriano contra Nouatum, memorat vetus Synodicon cap. 23. ſupra p. 192. ed. vet. et ed. nou. p. 366. Plura Baluzius ex *Eusebii* VI. 46. et VII. 8. [et *Walch.* l. c. p. 103. ad a. 252. cui id conc. nondum videtur indubitatum. *Harl.*]

[P] 253. S. Lucio papae tributa decretalis vnica.

†Decreta III. ex Gratiano 19. diſt. LXXXI. *Ministri altaris.* 20. diſt. LXXXI. *Clericus ſolus.* 21. diſt. LXXXI. *Sed ſi forte*, quod eſt ex Clementis epistola 2. ad Iacobum fratrem Domini.

[*Decretum alterum Liuii, (ex vet. Poenitentiali ap. Caniſium vet. lectt. II. p. 11. ed. Baſnag.) *Manſi* I. p. 884. *Mart.*]

Concilium *Carthaginenſe III.* de infantibus baptizandis: ſub S. Cypriano cuius epistola 69. ad Fidum fratrem huc pertinet.

Carthaginenſe IV. aduerſus Baſilidem et Martialem, Hispaniae epiſcopos libellaticos, ſub S. Cypriano, cuius ſynodica epist. 68. ad Felicem etc.

254. *Carthaginenſe I.* de baptiſmo, ſub Cypriano, cuius epistola 70. ad Iouianum (Iubaianum) et alios epiſcopos Numidas exhibetur cum graeca verſione, qualis eſt apud Zonaram et Baſamonem,⁴⁾ cum verſione Gentiani Herueti recognita.

255. S. Stephano papae tributae decretales duae.

Carthaginenſe II. de baptiſmo, ſub eodem Cypriano et LXX. epiſcopis Africae ac Numidiae. Exſtat epistola Cypriani 72. ſynodica ad Stephanum papam. Meminit etiam huius concilii in epistola 73. ad Iubaianum.

256. *Carthaginenſe III.* de baptizandis haereticis, ſub eodem Cypriano ex tribus provinciis, Africa proconſulari, Numidia et Mauritania. Huius concilii decreta epiſcoporum LXXXVII. non latine modo ex Cypriano (p. 229. ſeq. edit. Oxon.) ſed etiam graece, perturbato ordine, vt apud Zonaram¹⁾ occurrunt, exhibentur. Conferendus etiam MS. codex bibl. caeſareae, de quo *Lambertius* VIII. p. 439. ſeq. *Fabr.* Siue col. 924. ſqq. ed. Koll. nr. 36. cod. XLV. qui multorum conciliorum acta canoneſque, epistolae patrum eccles. conſtitutiones aliaque, ad ius canon. pertinentia continet. *Harl.*

Roma.

4) Tom. I. ſynodici magni Beueregiiani p. 365. 1) ibid. p. 368.

Romanum concilium Stephani papae aduersus rebaptizantes, cuius meminit Cyprianus epist. 74. ad Pompeium, *Eusebius* VII. 3. Vincentius Lirinensis et Synodicon vetus c. 26. supra p. 193. ed. vet. et ed. nou. p. 367. Confer *Baluzium* p. 19. in collect. nou. *Fabr.* Sed *Walch.* l. c. postquam p. 106. sqq. de tribus conciliis Carthagin. sub Cypriano habitis egerat, p. 109. sq. concilium Stephani *romanum* plane fictitium esse, atque Baluz. l. c. Harduin. in indice tom. I. concil. et Fabricium, male interpretatos esse narrationem Cypriani, Eusebii ac Vinc. Lirinensis, vberius demonstrat. *Harl.*

*† Libellum, non debere denovo baptizari, qui semel in nomine Domini nostri Iesu Christi tincti sunt, quem Rigaltius sine nomine auctoris ex cod. Remensi descriptum a Sirmondo, in notis ad Cyprianum vulgauit, Labbeus in synopsi notat a codice Vaticano [P] tribui *Primo* monacho Afro, (de quo Gennadius c. 27. de S. E.) ediditque tom. I. concil. p. 770. subiectis p. 784. Rigaltii notis. Sed Harduinus omisit.

A. C. 257. S. Sixto II. papae tributae duae decretales epistolae.

† Decreta II. ex Gratiano 15. II. quaest. 6. *Si quis putauerit.* et 17. III. quaest. 6. *Si quis clericus:* quod alii Eleuthero papae tribuunt, alii Felici I.

*† *Narbonense* [fabulosum, v. *Walch.* l. c. p. 110.] in causa S. Pauli antistitis, incontinentiae a diaconis falso insinulati, ad haec tempora refert *Labbeus* tom. I. pag. 825. ex Gregorio Turonensi lib. I. hist. cap. 30. et auctore vitae S. Pauli episcopi in parte 2. historiarum ecclesiae Gallicanae, editarum a Francisco Bosqueto, Monspeliensi episcopo.

Romanum, quo damnantur Noëtus, Sabellius et Valentinus, et quod non sub Victore, vt auctor Synodici veteris c. 20. supra p. 191. ed. vet. et ed. nou. p. 365. sed sub Sixto II. celebratum Baluzius adnotat.

258. S. Dionysio papae tributae decretales epistolae II. *Fabr.* [*Epistolarum s. scriptorum, quae ad Dionysium papam adtinent, notitia et fragmenta, (ex P. Coustant p. 271. sq.) *Mansi* I. p. 1009. *Mart.*]

circa A. 260. *Romanum* concilium in causa Dionysii Alexandrini de Sabellianismo accusati, in hoc concilio absoluti. Vide S. Athanasium in epistola de sententia Dionysii contra Arianos, et in epistola de synodis Arimini et Seleucia p. 918. tom. I. Paris. 1627. et S. Basilium libro de spiritu sancto ad Amphilochem capite vlt.

circa A. 262. *Concilium in Africa*, in quo sancitum est, haereticos non esse rebaptizandos. Testis S. Hieronymus in dialogo aduersus Luciferianos: *Conatus est*, inquit, *beatus Cyprianus contritos lacus fugere, nec bibere de aqua aliena: et idcirco haereticorum baptisma reprobans ad Stephanum, tunc romanae urbis episcopum super hac re Africanam synodum direxit: sed conatus eius frustra fuit. Denique illi ipsi episcopi, qui rebaptizandos haereticos cum eo statuerant, ad antiquam consuetudinem reuoluti nouum emisere decretum.*

**Dionysii*

**Dionysii Alexandrini epistola canonica* ^{m)} ad Basilidem Pentapolitanum in Libya episc. graece et latine cum Herueti versione recognita.

[P] **S. Gregorii thaumaturgi, archiep. Neocaesariensis, canones XI.* ⁿ⁾ graece et latine cum interpretatione eiusdem Herueti.

*†Eiusdem Gregorii expositio fidei.

Alexandrina duo concilia a Dionysio habita memorat vetus Synodicon supra p. 366. circa A. C. 265. *Antiochenum I.* aduersus Paulum Samosatenum, de quo Theodoretus lib. 2. de haereticis fabulis c. 8. Gregorium Neocaesariensem praefuisse synodo refert Maximus in collatione cum Theodosio episcopo Caesareae Bithyniae p. 161. 162. Adi et Leontium Byz. libro III. contra Nestorium, tom. IV. antiqu. lect. Henrici Canisii, [et *Walch. l. c. p. 112. sqq.*]

*†268. *Antiochenum II.* concilium aduersus Paulum Samosatenum, cui concilio interfuit Firmilianus episcopus Caesareae in Cappadocia. Vide *Eusebium* VII. 28. p. 258. gr. Ex eo concilio scripta est epistola ad Paulum Samosatenum, quam cum versione Turrianus edidit Rom. 1608. recusam graece et lat. tom. I. auctarii Ducheani, et in tomo XI. Bibliothecae Patrum Paris. Morellianae, subiuncta epistola siue tractatu Dionysii Alex. aduersus Samosatenum, vna cum Samosateni quaestionibus decem et ad eas responsionibus eiusdem Dionysii. Haec *Labbeus* tom. I. p. 843. graece et latine exhibet; sed in Reg. et ab Harduino sunt omissa. *Fabr.* Triane fuerint, an duo tantum concilia *Antioch.* et num incio romano pontifice celebrata fuerint, an eius consilio atque auctoritate, (vt *Franc. Anton. de Simeonibus* tom. I. de iudic. R. P. potest. cap. 13. nr. 5. sqq.) et num patres concilii Antioch. a. 269. damnarint voc. *homousion*, quaeritur. *Liberat. Fassoni* de voc. Homousion diss. in qua ostenditur, voc. illam ab Antiochenis patribus proscriptam vel repudiatam non esse, Romae 1755. 4. et histor. litterar. ital. tom. XIII. p. 313. et al. citat auctor bibl. selectae historiae eccles. cum V. tum N. T. Venet. 1776. 8. p. 286. sq. vbi et passim sec. ordin. saeculorum de conciliis agit, et plures VV. DD. de illis disputantes nominat. *Hart.*

270. *Antiochenum III.* in quo Paulus Samosatenus depositus, ex cuius epistola synodica ^{o)} scripta a Malchione presbytero plura Eusebius VII. 30. hist. Alia etiam nonnulla Leontius lib. 3. contra Nestorium, et ex eo Baluzius p. 20. seq. Libellus contestationis cleri CPol. vel Eusebii Laici in synodo Ephesina propositus a. 429. dicit hanc synodum celebratam esse ante annos 160. Episcopus adfuisse 180. ait Basilus monachus in eodem concilio p. 1335. Meminit et vetus Synodicon cap. 27. et Eutychius in Annal. p. 396.

A. C. 270.

^{m)} De aliis epistolarum huius editionibus, quam Balsamo et Zonaras scholiis illustrarunt, dixi lib. V. cap. 1. vol. VII. p. 279.

ⁿ⁾ De his lib. V. huius bibl. cap. 1. vol. VII. p. 256. sq. et de expositione fidei p. 252. seq.

^{o)} In hanc synodicam conferendae Matthaei Larroquani animaduersiones in Aduersariorum sacrorum libro et capite primo, [et *Walch. l. c. p. 114. sqq.* aliique, ab eo laudati. *Hart.*]

A. C. 270. *S. Felici papae tributae epistolae decretales III.*

† Fragmentum epistolae Felicis ad Maximum episc. et clericos Alexandriae, graece et latine ex actione 1. concilii Ephesini et Apologetico S. Cyrilli Alex. pro duodecim capitibus aduersus orientales episcopos.

275. *S. Eutychiano papae tributae epistolae decretales II.*

† Decreta VII. apud Gratianum, 91. XI. qu. 3. *Si quis episcopus.* 3. XX. quaeft. 2. *Statuimus, ut si abbatissa,* (quod potius est ex concil. Paris. a. 829. lib. 1. c. 43.) 17. XXII. qu. 1. *Praedicandum est,* (quod est e capitularibus Theodulfi c. 26.) 31. XXIII. quaeft. 8. *Si quis membrorum.* 2. XXVIII. qu. 1. *Si quis gentilis,* (quod est ex poenitentiali Theodori.) Ibidem 3. *Simili modo,* (ex eodem poenitentiali.) 7. XXXV. qu. 6. *Episcopus in synodo.*

† Decretalia III. ex decreto librorum sexdecim, lib. XIV. c. 2. 3. et 10.

277. *Mesopotamicum* concilium contra *Manetis* haeresin habitum sub *Archelao*, Carcharorum episcopo, memorat synodicon vetus c. 28. supra p. 139. ed. vet. et ed. nou. p. 319. Vide, si placet, quae Laurentius Zaccagnius ad acta Archelai cum Manete, in collectaneis monimentor. veteris ecclesiae p. 1. quae graece et latine recudi curauit cum aliis aliquot monumentis eodem spectantibus in spicilegio patrum saeculi III. ad calcem tomi secundi operum S. Hippolyti Portuensis, p. 134. Hamburgi 1718. fol. [et *Mansi* in Supplem. concil. tom. 1. pag. 13. sqq. Add. *Walch.* l. c. p. 116. sq. professum, id non verum fuisse concilium, sed colloquium de rebus sacris. *Harl.* *Acta disputationis Archelai cum Magnete, c. notis Zaccagni. *Mansi* I. p. 1129. sq. et fragmentum eiusd. disputationis, gr. lat. ibid. p. 1226. *Martin.*]

283. *S. Gaio papae tributa epistola decretalis vnica ad Felicem episc.*

296. *S. Marcellino papae tributae decretales II.*

[*Synodus incerti loci pro adserendo iure patriarchico in totam Persidem archiepiscopo Seleuciensi a IV. patriarchis, vt fertur, circ. a. 300. habita, cum censura *Affemanni* in epistolam eiusdem synodi. *Mansi* I. p. 1245. *Mart.* v. *Affemanni* bibl. orient. tom. III. part. 1. p. 56. *Mansi* supplem. concil. tom. I. p. 123. et *Walch.* p. 117. qui narrationem de illa synodo falsam esse iudicat. *Harl.*]

303. *Sinuëssanum* concilium in Campania de Marcellini papae, quod in persecutione Diocletiani thurificasset, condemnatione. Labbeus et Harduinus exhibent ex collata inter se editione triplici, Crabbi, Surii et Nicolini, [item *Mansi* I. p. 1249. sq. *Mart.*] Supposititium esse, pugnat *Natalis Alex.* cui *Antonius Pagi* contra Baron. et in Propylaeo ad acta sanctior. Maii Papebrochius, nec non *Tillemontius* tom. V. memor. p. 613. seq. [et *Walch.* p. 126. sq.] assentiuntur.

A. C. 304. *S. Marcello* papae tributae decretales epistolae II.

† Decretum ex Gratiano 10. XX. qu. 1. *Illud autem statuendum.*

305. Concilium *Cirtense* in Numidia, Secundo Tigisitano praefide, [P] vbi Traditores episcopi omnes tandem absoluti sunt. Exstant acta apud S. Augustinum III. 26. 27. contra Cresconium. Vide et librum 1. contra Gaudentium c. 27. Librum de vnico baptismo c. 17. Breuiculus collationis diei tertiae c. 17. epist. 151. et 162. et librum ad Donatistas post collat. c. 14. item Optatum lib. 1. Minus bene hanc synodum Labbeus cum Baronio ad a. 303. retulit. Vide Valesium ad Eusebii VIII. 2. et D. Thomae Ittigii τῆ μακαρίτης diff. de schismate Donatistarum, (post adpendicem de haeresiarchis,) §. 15. seq. *Fabr.* [Mansi, licet et ipse cum Baluzio annum 305. huic concilio adsignet, exhibet tamen illud ad a. 303. tom. I. p. 1247. *Mart.*]

306. *Petri Alexandrini* canones XV.^{p)} ex eius λόγῳ περὶ μετανοίας, graece et latine cum Gentiani Herueti versione recognita.

†† circa A. 308. *Alexandrinum* concilium sub Petro, in quo Meletius depositus est ἐν κοινῇ συνόδῳ τῶν ἐπισκόπων, inquit Athanasius in apologia contra Arianos pag 177. nouae editionis. Meminit etiam Patricius Ararsius apud auctorem veteris synodici supra p. 369.

Eliberitanum siue *Illiberitanum* XIX. episcoporum ^{q)} aera 362. habitum in Andalusia, Hispaniae prouincia, Labbeus ad a. 305. Harduinus post 313. collocat. Si Ioannem Morinum ^{r)} audimus, longe antiquius est et ante 250. habitum, quoniam post certamina cum Nouatianis non ausum fuisset tam dura aduersus lapsos decernere. Sunt, qui ultra annum 324. deprimant, cui annus 362. aerae Hispanicae respondet: *Tillemontius* ^{s)} contendit pro anno 300., Card. *Aguirre* pro 303. ^{t)} Canones huius concilii exstant LXXXI. *Fabr.* Mansi hoc concilium exhibet ad a. 305. tom. II. p. 1. sq. In additione tamen p. 22. probabile iudicat, anno demum 309. illud esse celebratum. *Mart.* Conf. eundem *Mansf.* in supplem. concilior. tom. I. p. 126. sqq. In Biblioth. selecta historiae eccles. cum vet. tum noui testam. 1776. 8. citantur *Ferdin. de Mendoza* libr. III. de confirmando concilio Illiberit. Matriti 1594. fol. et alii. — *Walch.* l. c. p. 130. sqq. Fama fuit, acta concilii Illiberitani, in antiquissimo cod. seruata, fuisse Grenadae inuenta; sed illius narrationis falsitatem postea detectam esse, pluribus declarata-

p) Cum Zonarae et Balsamonis scholiis exstant in Synodico magno Beueregii tom. 2. p. 8.

q) In Pithoei codice numerus XLIII. occurrit. Sed vna ibi computantur XXIV. presbyteri, quorum nomina etiam Harduinus cum nominibus XIX. episcoporum, qui huic synodo interfuisse dicuntur, adstantibus diaconis et omni plebe.

r) Lib. IX. de poenitentiae sacramento c. 19. Ad Morini obiectiones respondere conantur Alaspinaeus, Natalis Alexander, Aguirre, etc.

s) Tom. VII. memor. p. 302. et 714.

t) Tom. II. concil. Hispan. diff. 1.

claratur in *Büfchingii Magazin*, tom. II. p. 53. sqq. quod etiam obseruauit idem *Walchini* in: *Grundsätze der Kirchengesch. des N. T.* ed. III. Schulzii p. 180. *Heumann*, in *Poecile*, tom. III. libr. 1. p. 26. sqq. illustrat canonem XXXIV. concilii Eliber. de cereis in coemeteriis non accendendis; et de feminis, ne in iisdem peruigilent. *Harl.*

†Sed Labbeus XI. praeterea capitula addidit, quae a Gratiano, Iuone et Burchardo ex concilio Eliberitano citantur, nec in illis 81. se offerunt. Omisit illa Harduinus, quoniam card. [P] *Aguirre* *) notat, Gratianum et ceteros per errorem ea Eliberitanae tribuisse, quae petita erant ex synodo aliqua Helibernensi, hoc est Hibernensi. Hibernensium canonum selecta capita in lucem data esse a *Dacherio* tom. IX. spicilegii, notauit supra p. 88. ed. vet. et ed. nou. p. 257. *Fabr.* [*Mansi* tom. II. pag. 19. 20. eadem illa capitula dedit, sed a reliquis LXXXI. separata, sub tit. „Fragmenta, quae a Gratiano, Iuone et Burchardo ex concilio Eliberitano citantur.“ Idem cum Mendoza et card. D'Aguirre huic concilio ea abiudicanda esse tuetur. *Mart.*]

†Ad Eliberitanos canones, notae *Garfias Loaisas* et *Binii*.

*†*Gabr. Albaspinai* *) praeclaræ obseruationes ad eosdem canones, et eruditus ac locuples *Ferdinandi de Mendoza* commentarius ad Clementem VIII. de confirmando concilio Illiberitano, distributus in libros III. qui prodierat Madrit. 1594. fol.

*†Eiusdem Mendozae ad Philippum II. Hispaniae regem, epistola, hispanico idiomate scripta pro defensione et adprobatione eiusdem concilii.

A. C. 309. S. *Eusebio* papae suppositae epistolae decretales III.

†Decreta III. ex Gratiano 27. XXVII. quæst. 2. *Desponsatam*, (quod veriùs est Theodori Cantuariensis). 46. de Consecr. dist. 1. *Consulta omnium*. 17. de Consecr. dist. 5. *Ieiunia in ecclesia*. Quartum ex codice quinque librorum, lib. 1. cap. 41. *Oportet episcopum moderatis epulis contentum esse etc.*

311. S. *Melchiadi* siue *Miltiadi* papae tributa epistola.

Carthaginiense conciliabulum LXX. episcoporum *Donatistarum*, in quo, Lucilla foemina potentissima procurante, absens damnatus est Caccilianus Carthag. episcopus tamquam traditor, et Maiorinus in ipsius locum successus. De eo vide Optatum lib. 1. et Augustinum in breuiculo collationis c. 14. et in epist. 162. et in libro ad Donatistas post collationem c. 3. et in concilio Cirtensi II. a. 412.

Cccc 2

p. 1204.

*) Conf. eius concil. Hispaniae tom. I. p. 240. sqq. et tom. III. p. 1. sqq. *Harl.*

v) *Albaspinai*, hominis ex incerta, (vt ait Mericus Casaubonus ad Optatum p. 33.) quantus erat, antiquitate compositi, notae in omnes Eliberitanos,

et in varios aliorum quorundam conciliorum canones prodierunt cum eius libris duobus obseruationum ecclesiasticarum Paris. 1623. deinde reclusae Helmstad. 1672. 4. curante b. D. *Gebhardo Theodoro Meiero*.

p. 1204. A. tom. I. Harduin. [*Tillemont. memoir. tom. VI. p. 11. sqq. Walch. ad a. 312. l. c. p. 132. sqq. Harl.*]

†*Constantini* magni epistola ad Caecilianum et alia ad Anulinum, ex *Eusebii* X. 6. 7. *Anulini*, proconsulis Africae, ad Constantinum epistola ex collat. [P] Carthag. cognitionis III. c. 216. et 220. tom. I. Harduin. p. 1175.

†*Libellus* a *Donatistis* oblatus imperatori contra Caecilianum, ex *Augustini* epist. LXVIII. num. 2.

Circiter mensem Iunium Constantinus imp. Caecilianum et Donatistas Romae iubet adesse ad VI. Nonas Octobr.. Quod cum illi facturos se promississent, de ea re Anulinus imperatorem certiores facit. Huius rei mentio in collatione Carthag. cognitione 3. c. 318. et apud Augustinum in breuiculo collat. apud Baluz. p. 326. concil.

A. C. 312. Interciderunt acta concilii *Carthaginensis*, in quo Caecilianus absolutus est, ut videtur: siue ut Gratius *Carthaginensis* ait in concilio a. 348. *traditio* w) *damnata cum rebaptizatione multis conciliis a patribus nostris*.

313. *Romanum* concilium sub Melchiade, episcoporum XIX. sexto Nonas Octob. Ibi Caecilianus absoluitur, Donatistae damnantur. Acta recitat et res gestas narrat Optatus libro I. Vide et Augustinum epist. 162. et in libro ad Donatistas post collation. cap. 23. Et vetus Synodicon cap. 29. supra pag. 194. ed. vet. et ed. nou. pag. 368.

Editionis Regiae tomus II.

314. Excerpta, quae incerta fide feruntur ex synodalibus gestis *Syluestri* I. papae, et canones siue constitutiones viginti, ex duplici editione. Hos canones pridem reiecit Hincmarus. *Fabr.* [*Autographum, amoris et concordiae foedus inter Constantinum et S. Sylvestrum papam, et Teridatem regem Armeniae et S. Gregorium Illuminatorem, (spurium,) ex Galani conciliatione eccles. Armen. cum Romana tom. I. *Manf* II. p. 461. et *Capitula duo Sylvestri, ex additione ad Burchardum in MS. cod. Lucensi: ib. p. 463. *Mart.*]

Arelatense I. concilium DC. episcoporum in Caeciliani Carthag. et Donatistarum causa, vide Synodicon vetus c. 30. supra p. 194. ed. vet. et ed. nou. p. 368.

Epistola Constantini imp. ad Aeladium (Ablaium) vicarium Africae. Incipit, *iam quidem antehac*.

Constantini ad Chrestum, episcopum Syracus. ex *Eusebii* X. 5. hist. cum Sirmondi versione.

Synodi

w) Quam tamen haud sufficientem nec idoneam iudicat *Walch.* l. c. p. 135. not. 1. *Harl.*

Synodi Arelat. epistola ad Siluestrum papam, eique subiecti octo canones.

Canones Arelatenfes XXII. sub S. Marino episcopo, cum subscriptionibus episcoporum.

[*Epitome canonum *Arelatenfium*, ex vetusta collectione MS. cod. Lucensis. *Mansi II.* p. 474. *Mart.* — Conf. *Spittler* Geschichte des kanon. Rechts p. 85. sq. et 115. not. *Ballerin.* de antiq. collect. part. II. §. 2. in Gallandi sylloge etc. I. p. 413. et alios, a *Walchio* l. c. p. 137. not. 3. citatos. *Hartl.*]

[P] Constantini epistola de Donatistarum appellatione a concilio ad imp. Incipit: *Aeterna et religiosa*. Ex adpendice ad Optatum et MS. codice Pithoei.

*† Notae Bini, Sirmondi etiam auctiores, Gabr. Albaspinaci et Frontonis Ducaei.

† Adpendicis loco praeter epistolam Caeciliani ad Felicem ex Baronio ad a. 314. n. 22. et Constantini ad Probianum ex Augustini epist. 98. et Baronio ad a. 314. n. 14. quae etiam in Regia conciliorum edit. leguntur. Labbeus praeterea ex adpendice Optati adiunxit 1) Epistolam Constantini ad episcopos partis Donati de causa Caeciliani. 2) Eiusd. ad Celsum, vicarium Africae. 3) Praefectorum Petronii, Anniani et Iuliani ad eundem Celsum. 4) Constantini ad episcopos per Africam et plebem ecclesiae catholicae. 5) Eiusd. ad episcopos basilicam aliam sibi petentes post priorem ab haereticis occupatam.

*† Gesta, quibus constat Traditorem Silvanum, a quo ordinatus est Maiorinus, Ex eadem ad Optatum adpendice. Illa non ad a. 306. cum Baronio, sed ad a. 320. referenda esse, Labbeus contendit.

*† Purgatio Caeciliani et Felicis episcopi Aptungitani siue Autumnitani, qui Caecilianum ordinavit. Gesta haec coram Aeliano proconsule a. 314. Confer *Baluzii* Miscell. tom. 2. p. 81.

A. C. 314. *Ancyran* in Galatia concilii canones XXV. [al. XXIV.] graece cum Gentiani Herveti versione. Idem latine ex interpretatione Dionysii Exigui, et ex tertia Isidori mercatoris, cum subscriptione episcoporum XVIII.

† Capitula duo *) *Ancyran* concilii ex decreto sexdecim librorum, lib. 6. c. 6. et 7. *Neocaesariensis* concilii canones XIV. [al. XIII.] cum episcoporum subscriptionibus et triplici similiter latina versione. Vtrumque hoc concilium probavit Leo IV. d. 20. c. de libellis. De utroque etiam vetus Synodicon cap. 31. et 32. supra pag. 368. seq. Vtrumque cum Graecorum scholiis, notisque eruditis vulgavit Beueregius in magno Synodico.

[*Epitome canonum Arelat. ex vetusta collectione MS. cod. Lucensis. *Mansi II.* pag. 549. *Mart.*]

Cccc 3

A. C. 320.

x) [Latina et probabiliter supposititia, v. *Walch.* l. c. p. 138. qui id concil. assignat. a. 315. et lib. synodic. c. 31. *Hartl.*]

A. C. 320. *Romanum concilium* *) praesente Constantino cum episcopis LXXV. Iudaeorum vero sacerdotibus CCXX. et XII. scribis, [P] quos Issaschar pontifex misit, altercandi gratia, *an lex Iudaeorum legi novae debeat anteferri*, inquit *Theodoricus Vrie* in historia concilii Constantiensis p. 92. Vide et scriptum Hadriani papae ad Carolum regem pro synodo Nicaena secunda tom. 4. Harduin. pag. 797. et concilium Basileense tom. 8. pag. 1331.

320. *) Labbei, sed Hard. 372. *Laodicensi* in Lydia siue Phrygia Pacatiana, sub Theodosio, siue Theodoto episc. ^{aa)} habiti, concilii canon. LX. graece cum versione Dionysii Exigui et Isidori Mercatoris. Apud Labbeum addita etiam Herueti versio, notaeque Bini et in can. 2. Albaspinaci. [*Mansi* adiecit titulos concil. Neocaesariensis ex vetusta collect. cod. Lucensis, p. 591. *Mart.*] Huius concilii canones etiam scholiis Balsamonis, Zonarae et Alexii Aristeni explicati exhibentur a *Beveregio* tom. 1. magni Synodici p. 453. qui et ipse eruditis eos notis illustravit. Exstant etiam cum commentario *Wolfgangi Gundlingii* et triplici versione Dionysii, Isidori et Herueti, separatim excusi Norimbergae 1684. 8. Vide *Acta Eruditorum* illius anni p. 415.

† De primitiva ecclesia et munificentia Constantini, qui tractatus falso vocatur Melchiadis epistola, quum auctor prodatur, se scripsisse post concilium Chalcedonen-

y) Lepidam esse fabulam, ait *Walch.* l. c. pag. 139. *Harl.*

z) Labbeus et ante eum Binius Baronium sequuti, Laodiceum concilium ante Nicaenum collocant. Sed rectius *Petrus de Marca* III. 3. de Concordia sacerdotii et imperii, [Francof. 1708. p. 215. qui id collocat in an. 365.] *Tillemontius* tom. 6. memor. pag. 597. *Harduinus*, *Pagius*, *Beveregius*, *Caucus* alique longe posterius faciunt, et post annum 360. vel 370. collocant, licet in anno ipso differant. Certe in plena ecclesiae pace conditos perspicuum est, atque, ut iam *Harduino* animaduersum, in veteribus collectionibus canonum Laodiceus post Gangrenses et Antiochenos collocantur. Post Sardicense concilium a *Matthaeo Blastare* et aliis antiquis: ab *Alexio Aristeno* in scholiis ad can. 6. post annum 371. quo *Basilius magnus* in communionem admisit *Valentem Augustum* ab eruditis plerisque proditur. A *Ioanne Antiocheno* proxime ante *CPolitanam* oecumenicam synodum. Sic etiam a Synodo *Trullana*, *Photio*, aliisque. *Fabr.* Quod annus certus, quo id concilium habitum fuerit, definiri non potest, *Walch.* l. c. p. 214. eius fecit mentionem post a. 369. argumenta canonum refert, citatque praeter alios *Ceiller.*

Histo. des auteurs etc. tom. IV. p. 724. sqq. — *Lud. Timoth Spittler* in: kritische Untersuchung des sechzigsten Laodicensisch. Canons, Bremae 1777. 8. statim ab initio Baronii sententiam ac rationes refutat, aliorumque diuersa exponit iudicia, sed ipse annum certiore non decernit; canonem autem LX. seriore demum aetate fuisse ab anonymo adiunctum, erudite demonstrat. — *Schroeckh* in: christl. Kirchengeschichte, tom. VI. p. 242. sqq. ed. II: ubi de concilio agit Laodicensi, et hoc collocandum esse censet post concilium Sardicense a. 344. — *Kollarus* ad *Lambec.* comment. vol. VIII. 852. sq. nr. 8. cod. XLIV. (in quo praeter plura concilia etiam canones LIX. concil. Laodic. cum scholiis in margine et intra lineas scriptis reperiuntur,) adnotat, *Lambecium* in primo voluminis VIII. indice hoc concilium adfigere ad a. 319. vel 320. at dissentit et, „*Pagii*, ait, coniecturis verosimilius est, retrahendum esse ad a. 363. Consule sis conciliorum edit. *Florentinam* a *Io. Dominico Mansio* curatam, tom. II. pag. 563. — In cod. vol. pag. 912. nr. 18. cod. caef. XLV. *argumenta canonum concilii Laodicensi.* *Harl.*

aa) *Philos.* opus VIII. 4.

donense. Incipit: *Nemo qui diuinas scripturas legit*; p. 1528. Adde, quae idem Labbeus p. 1409. seq. ex libello de munificentia Constantini.

† Edictum siue *Donatio Constantini M.* latine Barthol. Picernatis de Monte arduo versione siue interpolatione ad Iulium II. (quam Orthuinus a Graes siue Gratus, Dauentriensis [P] presb. in fasciculo rerum expetendarum et fugiendarum ediderat Coloniae 1535. fol.) cum graecis, quae Labbeus addidit ex Theodoro Balsamone^{bb)} ad cap. 1. tit. 8. Nomocanonis Photiani fragmentis. *Donationem Constantini*, inquit Harduinus, *tametsi hanc Isidorus in sua collectione exhibet, idcirco praetermissimus, quod est prorsus aliena ab huius operis titulo et instituto nostro.* Magna ex parte describitur in epistola 1. Leonis IX. tomo VI. pag. 934. 935. 936. De hac donatione eiusque variis editionibus et sublesta fide plura dixi volum. VI. huius Bibliothecae p. 697. seqq. quibus adde, quod amplissimus vir et meritisissimus de bono publico Io. Christianus Lunigius eam exhibuit in continuatione spicilegii ecclesiastici pag. 153. subiunctis vsque ad 204. aliis aliorum imp. et principum diplomatum, donationes et priuilegia romanae sedis adferentibus. Confer Jac. Gretserum de imperatorum, regum ac principum christianorum in sedem apostolicam munificentia, Ingolstadt. 1610. 4. Io. Davidem Koelerum de donatione Mathildina, pontifici romano facta, Altdorf. 1715. 4. etc.

A. C. 320. *Romanum concilium II.* sub Syluestro, quod *generale* Gratianus adpellat, Isidorus Mercator *excerpta ex synodalibus gestis S. Siluestri.* Actio prima huius concilii habet canones decem, [ex cod. MSto Lucensi vndecim, ap. *Manfsum II.* p. 627. *Mart.*] secunda canones viginti.

Tomus II. Labbei.

321. *Alexandrinum concilium*, quo damnatus est Arius. Epistola synodica Alexandri Alexandrini ad Alexandrum Byz. ex Theodoreti lib. 1. cap. 4. cum recognita Christophorsoni versione.

†† *Alexandrinum* presbyterorum Alexandriae et Mareotae. Habitam ad illos ab Alexandro adlocutionem Harduinus exhibet ex codice regio MMCCCCXVII. graece cum latina versione p. 310. *Fabr.* Quot concilia *Alexandriae* ante Nicaenum fuerint habita, non conuenit inter VV. DD. *Walchius* autem l. c. pag. 140. sq. iis accedit, qui duo tantum numerant, horumque alterum in a. 321. alterum in a. 324. collocant, et plura in hanc rem differit: atque pag. 142. sq. §. XVI. ostendit, commentitium esse concilium *romanum*, quod, Isidoro Mercatore teste, Sylvester Romae a. 324. praesentibus Constantino et CCLXXXIV. episcopis coegerit, in quo fingitur, partim Arium condemnatum, partim conditos fuisse viginti canones, quos a *Coeto* concil. tom. I. p. 1579. editos, a *Manfso* autem

bb) tom. 1. bibl. iuris canonici Inuallianae p. 929.

autem in supplem. concil. tom. I. p. 138. e cod. Lucensi varias illius lectt. erutas esse, idem adnotat. *Harl.*

A.C. 325. NICAENVM concilium I. oecumenicum, post praefationem ex Isidori collectione, *fidem Nicaenani* siue *symbolum* et episcoporum, [P] qui interfuere, nomina, (apud Harduinum ex duplici recensione, una Labbeana, et altera multum diversa ex MSS.) *canones XX.* cum versione Dionysii Exigui, Isidori et Rufini, apud Labbeum etiam recentis scriptoris Herueti. Et quinta versio vetus ex Petri Pithoei editione apud Harduinum p. 430. et sexta p. 1245.

†† Iosephi Aegyptii presbyteri (circa a. C. 1398.) paraphrasis eorumdem canonum, latine: ex Arabico versa a Guil. Beueregio, qui eandem in magno Synodico ad tom. prioris calcem arabice et latine edidit, *canonesque Nicaenos* notis nec non Balsamonis, Zonarae et Alexii Aristeni scholiis graecis illustratos vulgavit graece et latine. Oxon. 1672. fol.

Synodo Nicaenae tributa epistola ad Siluestrum papam cum Siluestri responsione, latine. Supposititia vtraque, quam Surius primus edidit ex MS. bibl. praedicatorum Colon., Baronius ex collectione Cresconiana.

Gelasii actorum concilii Nicaeni libri III. graece et latine.

Canones pro Nicaenis venditati LXXX. ex Arabico conuersi latine, ex Francisci Turriani S. I. recognitione.

* Canones LXXXIV. ex Arabico versi ab Abrahamo Ecchellenfi.

* Iisdem SS. patribus CCCXVIII. Nicaeae congregatis tributa deoreta et constitutiones XV. de monachis et anachoretis.

* Aliae variae XIX. ecclesiasticae constitutiones sub eorumdem SS. patrum nomine venditatae, eodem Ecchellenfi interprete.

* Alia statuta XXV. iisdem adscripta Nicaenis patribus, decerpta ex quatuor Regum ad Constantium libris.

* Concilii Nicaeni praefatio ex arabicis orientalium codicibus, Ecchellenfi interprete.

†* Abrahami Ecchellenfis, Maronitae e Libano, dissertatio de auctoritate canonum et constitutionum Nicaenae primae synodi, a se ex arabico latine verforum, et in eosdem notae.

Historiam concilii Nicaeni, obseruationibus maxime recentiorum scriptorum illustratam, accurato studio composuit doctor meus ὁ μακαρίτης, Thomas Ittigius, cuius lectionibus a. 1692. quum eam Lipsiae in patria mea traderet, magno cum [P] fructu interesse me memini. Illam post b. viri obitum (c) in lucem edidit atque adnotationibus auxit *Christianus Ludouici*, Lipsiae 1712. 4. In ea historia, quum

(c) idem obiit Lipsiae a. 1710. 14. April.

quam notitia insignis de scriptoribus actorum huius concilii, de symbolo, canonumque numero et fide exstet, eam hoc loco additis observatis meis lectori repraesentare opportunum duxi. ⁴⁴⁾

Non

44) De hoc celeberrimo concilio, (quod etiam in Chronico Edeffeno, syriace scripto, in *Assmanni* Biblioth. orient. tom. I. p. 394. memoratur, ubi conf. notam 4. *Assmanni*.) de eius canonibus, symbolo etc. a multis vario modo fuisse disputatum, constat. Nam ut omittam eos, qui a Fabricio citantur, *Schroeckhium* in: *christl. Kirchengeschichte*, tom. V. 361. sqq. (341.) 368. (365.) VIII. p. 83. (79.) IX. p. 12. et alibi, ac reliquos conditores historiae eccles. N. T. in primis conferendi sunt *Mansi* et *Fuchs*. Prior in noua et ampliss. collect. concil. tom. II. col. 635-1080. plura collegit, quae ad concil. Nicaenum pertinent: 1) historiam concilii breuem ex romana collectione; 2) epistolam Alexandri, episc. Alexandriae, gr. et lat. cum paucis Bini notis; 3) initium alterius epistolae eiusd. Alexandri ad episcopos ecclesiae catholicae, reliquam partem inferius ad Gelasii historiam; 4) Constantini imp. oration. ad concil. Nic. de pace, gr. et lat. ex Eusebio; 5) orationem suspectam, aut potius haud genuinam, Eustathii, episc. Antioch. ad Imperatorem, lat. ex Baronio; 6) praefationem, (haud vilius momenti,) concilii Nicaeni ex Isidori collectione; 7) expositionem duplicem fidei Nicaenae, ex MSS. lat. 8) fidem seu symbolum concilii Nic. gr. lat. 9) canones XX. Nicaenos, gr. lat. interprete Gentiano Heructo; 10) eosd. lat. ex interpretatione Dionysii Exig. praefixis titulis; 11) eosd. lat. ex interpretat. Isidori, adiectis titulis, quorum iterum duplex exemplum ex duobus MSS. additum est; 12) notas romani editoris concilior. general. de difficultatibus et erroribus in subscriptionibus; 13) subscriptiones patrum Nicaen. lat. 14) fragmentum subscriptionum graec. ex charta Niliaca, desumptum a Phil. Labbeo, quod tamen ipse Mansius fatetur pertinere ad sextam generalem synodum; 15) easd. subscriptiones, lat. ab Harduino ex MSS. editas; 16) canones Nicaenos XXII. abbrev. ex Rufino; 17) canonum Nic. XX. paraphrasin arabicam, auct. Kof. Aegypt. 18) epistolam synodi ad P. Siluestrum, cum huius rescripto; utrumque spu-

rium; 19) aliam epist. Siluestri ad syn. Nicaen. a Ballerin. iam ex cod. Vatican. MCCCXXXII. editam, sed manifesto spuriam; 20) libellum recantat. Eusebii Nicom. et Theogn. Nic. gr. lat. ex Socrate I. 40. 21) initium epist. concilii ad Aegyptios, gr. lat. 22) initia quatuor epp. Constantini imp. gr. lat. reliqua ad Gelasii histor. 23) notas Bini in concil. Nicaen. eiusque canones et subscriptt. 24) notas Gabr. Albaspinei ad can. 1. 12. 13. 19. 25) de synodo Nic. ex libello synodico, gr. lat. 26) de eadem, ex Photii lib. de VII. conciliis oecum. gr. lat. 27) de eadem, ex Nilo Rhodio, et ex anonymi scripto de VI. synodis, cum observatione quadam Phil. Labbei; 28) admonitionem ex rom. editione in Gelasii Cyzic. historiam, cum testimoniis aliquot vet. scriptorum de eadem re eiusque auctore; 29) de tempore concilii Nic. ex rom. edit. 30) Gelasii Cyzic. commentarium actorum concilii Nic. libr. III. gr. lat. 31) notas Bini in epistolam Alexandri ad omnes epp. et in epistolam Constantini imp. ad Alexandrum et Arium; 32) canones concilii Nic. LXXX. ex arabico in latinum versos, interprete Franc. Turriano, S. I. 33) eiusd. concilii canones LXXXIV. ex arabico latine reditos ab Abrah. Ecchellenfi; 34) patrum Nicaen. de monachis et anachoretis decreta, eodem interpr. ex arab. 35) eorumdem varias ecclesiast. constitutiones, eod. interprete; 36) eorumd. sanctiones et decreta ex quatuor regum ad Constantinum libr. eod. interprete; 37) praefat. concilii Nicaeni arabicam, eod. interprete; 38) Abrah. Ecchellenfi diff. de auctoritate canonum Nic. arabicorum; et 39) eiusd. notas in orientalium editionum concilii Nicaeni praefationem, canones et constitutiones. — *Fuchs* autem in: *Bibl. der Kirchenversamml.* tom. I. primum pag. 350-363. confecit longam in Nic. synodum introductionem, in qua originem et historiam illius aliaque scitu necessaria exposuit et quosdam recentiores de illa scriptores nominavit: tum a p. 366-488. ex Mansio germanice versit, copiosis subiectis adnotat. 1) Alexandri episc. Alexandr. episto.

Dddd

Vol. XII.

Non debuit *Papebrochius* in vita S. Athanasii c. 2. tom. I. Act. sanctior. Maii p. 191. quin hic Athanasius in Libello synodico, cuius *Socrates* lib. 1. cap. 13. meminit, integram concilii Nicaeni historiam exposuerit, uti de Ariminensi et Seleuciensi egit singulari libro, qui etiamnum extat. Illius vero operis iactura, ipso iudice, suppleri posset, si adhuc superesset *Dalmatii* *) liber de dictis, factis et statutis patrum concilii Nicaeni, quo in-com-
pilan-

epistolam ad Alexandrum contractam; 2) fidei confessionem concilii Nic. 3) eiusd. canones XX. 4) notitias illius ex nonnullis medijs aevi scriptoribus; et 5) *Gelasii* Cyziceni, episc. Caesar. in Palaestina, saec. V. historiam concilii Nicaeni. — Praeterea *Walchius*, theologus quondam Göttingensis, l. c. p. 144. sqq. multus est de eo, atque p. 157. haud paucos virorum doct. libros de illo commendat, nec non illius pater *I. G. Walch*. in biblioth. theol. selecta, tom. III. p. 855. sq. — et *Franch* in ead. biblioth. Bünaui. in vol. I. tom. III. p. 249. sqq. multos nominat, qui 1) historiam concilii, et 2) illius canones exposuerunt atque illustrarunt. Ego vero, ne extra oleas vagari videar, paucos commemorabo et quosdam instar spicilegii colligam addamque. *Doniat*. in Praenot. lib. II. cap. 3. §. 4-13. p. 247. sqq. (ibi-que v. Schoft. in not.) late disserit de eius concilii loco et tempore, numero patrum, praesidibus, canonum numero etc. — Ipse *Fabricius* noster in Salutar. luce euangelii, cap. XIII. pag. 287. sqq. docte copioseque disserit de illo concilio, et plures adpellat viros doctos. — *Io. Guil. Baijeri* diss. praeside Sebast. Niemannio habita, de auctoritate et integritate concilii Nicaeni primi et oecumenici, Dan. Swickero et Chstph. Sandio opposita, Ienae 1671. 4. aucta ibid. 1696. 4. in eius disputat. theol. decade I. pag. 1. — *Arnoldus Paschius* duas diss. de concilio Nicaeno I. ventilavit, Vitemb. 1677. 4. — *Mick. Walther*. scripsit de fidei Nicaenae antiquitate, veritate et necessitate, Viteberg. 1687. rec. 1714. 4. Concilii huius eiusque symbol. innocentiam vindicavit *Io. Pechius*, Rostoch. 1710. 4. contra *Arnoldum* et auctorem observat. Halens. v. acta erudit. 1712. p. 330. et *Io. Fabric.* in historia biblioth. Fabric. part. V. p. 140. — *Gothofr.* enim *Arnold* in: vupartheiische Kirchen- und Ketzer-Historien, vol. I. part. II. libr. 4. c. 7. §. 6-26. pag. 189. sqq. ed. nou. Schaffhausen. 1749. fol. multa acriter declamavit, nec sine partium studio in patres, Nicaeae congregatos, debauchatus est, ab aliis vero caltigatus. Sic *Henr.* quoque *Ben-*

zelius scripsit Londini Seanor. 1736. diss. inscriptam: Vindiciae concilii Nicaeni oecumenici I. nouatoribus, praesertim *Gothofr. Arnoldo* oppositae: rec. in syntagm. eius dissertat. academ. tom. I. p. 478-508. Francf. et Lips. 1745. 4. Add. *Fabric.* ipsum paullo post de aliis. — Ad controuersias in eod. concilio agitatae pertinet lis de voc. *ἐκκλησία*, (de qua *Arnold.* quoque plura dixit) *Historiam* autem *veterem et recentiore vocis ecclesiasticae ἐκκλησία* adiecit *Ioachi. Iust. Rau* diatribae suae de philosophia Lactantii, Ienae 1733. p. 155. et *Chr. Sonntag* conscripsit *Diexodum super Homousio ante-Nicaeno*, Altdorf. 1712. 4. — De praeside concilii Nicaeni orta quoque est quaestio, v. *Natalis Alexandri* diss. de eo in eius Historia eccles. tom. IV. Paris. 1714. fol. p. 214. vbi a p. 210. variae leguntur diss. ad hoc concilium pertinentes; in his p. 247. sqq. de numero Nicaenorum canonum. Osus quidem ei interfuit, et *Walchius* l. c. pag. 144. commendat *Cardin. Aguirre* commentat. de conciliis, quibus magnus ille Osus, episcopus Cordubensis, interfuit, in tom. II. concil. Hispan. p. 15. sqq. *Lambecius* tamen in indice I. ad vol. VIII. p. 1119. nr. 70. cum aliis statuit, Hosium concilio Nicaeno I. praefuisse, et in eod. vol. p. 460. sq. ad nr. 69. cod. caesar. XIV. quo continetur *Commemoratio S. Hosii, episcopi Cordubae in Hispania*, (in cuius fine tantum legitur, ὁ δὲ Ὀσῖος — ὁ καὶ ἐν τῇ μεγάλῃ συνόδῳ διακρίψας, καὶ τὴν ἐν Σαρδινίᾳ συνελθούσων πρωτεύσας,) atque *Kollar.* quosdam de Hosio scriptores excitant. At *M. Aug. Guil. Ernesti* dissentit in diss. qua Hosium concilio Nicaeno non praesedis, ostenditur, Lips. 1758. 4. etc. — De *Ambri Matthaei* iudicio de patribus, in illo concilio congregatis, v. *Assermann.* in bibl. orient. tom. III. part. 1. p. 588. *Harl.*

ee) De Dalmatio hoc, quem ex monacho episcopum sibi delegerunt Cyziceni, mentio apud *Socratem* VII. 23. Tripartitam XII. 3. *Nicephorum* XIV. 29.

pilanda concilii Nicaeni historia Gelasius usus est. Idem Papebrochius suspicatur, hunc Dalmatium cum suo episcopo Theona non iniquis, quam Athanasium, cum Alexandro ad concilium Nicaenum venisse, quod eadem facilitate, qua affirmatur, negari poterit.

Quod acta concilii Nicaeni etiamnum Constantinopoli seruentur, ex relatione sacerdotis cuiusdam graeci ad Iacobum Goarum facta colligere videtur *Franciscus Combefisus* tomo II. Auctarii nqui Bibliothecae patrum pag. 570. Eundem Thesaurum Alexandriae latere, non dubitauit *Franciscus Turrianus*, qui in praefatione ad canones concilii Nicaeni, ex arabica lingua in latinam conuersos, scribit, codicem patriarchae Alexandrini, ex quo Baptista Romanus canones descripsit, etiam acta concilii Nicaeni continuisse. Nec defuerunt, ut *Baronius* ad a. C. 325. n. 62. testatur, qui in Arabia haec acta exstare sibi persuaderent, quae etiam apud Armenios reperiri credidit *Gregorius X.* quippe qui, quum Armenios ad concilium Lugdunense inuitaret, a rege, nec non a catholico, seu archiepiscopo Armeniorum postulauit, ut integra Nicaenae synodi scripta ad se mitterent, cuius argumenti litteras etiam ad Hierosolymitanum patriarcham et Anteradensem episcopum direxit, ut refert *Odoricus Raynaldus* tomo XIV. annalium, a. c. 1273. n. 4. Valde autem vereor, ne, si in praedictis vrbibus et regionibus genuina Nicaeni concilii acta inquirantur, pro Iunone nubes, [P] aut pro thesauro carbones inueniantur. Similiter, quod adinet ad illud concilii Nicaeni exemplar, quod nescio quis Frater Ioannes cum Marco Ephesio disputans in synodo Florentina sessione XX. tom. 9. Harduin. p. 235. solum illibatum ait euasisse a corruptelis Arianorum, proptereaque in patriarchio romano seruari acta integra graece et latine, sigillis obsignata et subscriptionibus patrum Nicaenorum. *Nae*, inquit Dallaeus, p. 19. libri de usu patrum, oportet reuera accuratissime obseratum et obsignatum fuisse, cuius in re tanti momenti, ne tribus quidem pontificibus romanis, Zosimo, Bonifacio et Celestino copia facta est - - - quod argumento inuictum est, acquisiti istius voluminis sigilla numquam aperta aut reuerata alibi fuisse, nisi in fraterculi illius cerebro etc. *Fabr.* Monaci in cod. Bauar. XXIIV. est oratio historica eorum, quae gesta sunt Nicaeae a synodo de depositione Arij, in quibus etiam est singularis narratio de vita Constantini M. quam orationem a *Combefisio* in auctario nouo bibl. PP. parte II. p. 573. e cod. regio et Seguieriano vulgatam esse gr. et lat. a *Lipomanno* latine editam tom. VI. p. 119. et a *Surio* ad X. Iul. ibi tamen legi, eam esse ex Simeone Metaphraste, animaduertit *Hardt* in: Aretini Beyträgen etc. a. 1803. part. 3. p. 30. — *Florentiae* in bibl. Laurent. cod. VI. nr. 6. plut. 86. Patrum 318. qui Nicaeae conuenerunt, epistola ad ecclesiam Alexandr. quam in concilio Labbei tom. II. p. 260. sqq. licet aliquantum diuersam, exstare, adnotat *Bandin.* in cat. coed. gr. Laur. III. p. 294. Add. *Montfauc.* bibl. Coislin. p. 86. et 96. sqq. vbi e cod. XXXIV. gr. et lat. edidit epist. Nicaenae synodi ad Alexandrin. ecclesiam. — In cod. *Th. Gale* XC. f. nr. 5926. cat. MSS. Angliae etc. vol. II. de concilio Nicaeno [an Gelasii Cyziceni?] et vita Constantini M. — Ib. in cod. XCI. f. nr. 5927. dicti cat. conciliorum I. et II. apud Nicaeam argumenta. Add. infra de symbolo Nic. *Harl.*

Sunt, qui acta concilii hodie quidem superesse negent: ea tamen olim in hominum oculis et manibus fuisse minime inficiantur; in quorum numero *Seldenus*, qui in commen-

Dddd 2

tario

tario ad Eutychii Origines Alexandrinas p. 86. ante multa abhinc saecula Nicaeni concilii acta periisse putat; et *Baronius*, qui a. C. 325. n. 62. iatn pridem Arianorum malitia^{f)} et temporum iniuria haec acta evanuisse dolet, quae accuratissime scripta fuisse *Athanasii* testimonio probat, quod in eiusdem libro de synodis legitur, tomo I. p. 873. Verum etsi in latina Athanasii versione actorum a patribus Nicaenis adcurate scriptorum mentio iniiciatur, in graeco tamen textu de actis nihil legitur, ut notavit *Valesius* in Adnotationibus ad libr. 3. Eusebii de vita Constantini cap. 14. quo loco Eusebius tradit, patres Nicaenos, quae in commune placuerunt, scriptis mandasse et subscriptione sua roborasse. Ex quo Eusebii loco Valesius l. c. et cum ipso *Antonius Pagi* in Critica Baroniana n. 16. edit. vero Paris. num. 23. concludunt, nulla acta praeter fidei formulam et canones et epistolam synodicam in concilio Nicaeno litterarum monumentis consignata fuisse, quam sententiam ex Athanasii epistola de decretis synodi Nicaenae confirmant.

Equidem haud desunt, qui praeter symbolum, canones et epistolam synodicam, cetera quoque Nicaeni concilii gesta literis excepta fuisse commemorant, ut auctor praefationis ad codicem concilior. arabicum, apud *Seldenum* in commentario ad Eutych. pag. 78. qui acta et disputationes [P] concilii Nicaeni 40. libros occupasse scribit. Verum auctor ille fidem non magis meretur, quam *Isidorus Mercator* seu *Peccator* in praefatione ad collectionem conciliorum a se adornatam, in qua dicit, se a fratribus quibusdam cognovisse, quod Orientales^{gg)} testentur, se vidisse concilium Nicaenum habens potiorum, quam quatuor euangeliorum, magnitudinem etc. Neque pluris aestimandum *Possennini* testimonium, qui in Adparatu tomo 2. p. 137. narrat, quod Ambrosius Camaldulensis in bibliotheca archiepiscopatus Rauennatis concilium Nicaenum viderit. Nam in Hodoeporico Amarosii Camaldulensis p. 50. hoc tantum dicitur, quod fidem concilii Nicaeni, membranis purpureis et aureis literis inscriptam,^{hh)} Rauennae legerit. Et veteres nonnulli, qui actorum concilii Nicaeni meminerunt, symbolum vel canones concilii Nicaeni intelligunt. *Balsamon* autem, quum in explicatione canonis I. Antiocheni p. 811. ad acta concilii Nicaeni a canonibus distincta prouocat, ad epistolam synodicam respexit. Ceterum etsi in ipso concilio nulla ferme rerum in eo gestarum acta confecta fuerint; Eusebius tamen, Athanasius et alii, qui huic concilio interfuerunt, praecipua acta huius synodi et dictis et scriptis retulerunt, unde eorum notitia ad posteros propagata fuit. Atque hinc nonnulli, longo post concilium Nicaenum tempore, ex diuersis variorum auctorum scriptis, veris pariter et falsis, qui successu temporis, ut fieri solet, admixti sunt, rumoribus, acta synodi Nicaenae concinnarunt, et quandoque propriis figmentis auctiora reddiderunt.

Inter

f) Persuasum hoc etiam *Godfrido Hermantio* praef. ad vitam S. Athanasii, gallice editam Paris. 1871. 4. in cuius libro secundo non indiligenter concilii Nicaeni historiam persequitur, sicut et *Tillemontius* tom. VI. memoriarum hist. eccles. p. 694. seq. edit. Paris. 1704. 4.

gg) Videntur Orientales isti non de alio opere loqui, quam de Gelasii actis concilii Nicaeni, Photio etiam inspectis, de quibus infra.

hh) Hodie nihil tale Rauennae reperiri, testatus *Mabillonius* tom. 1. Musei Ital. p. 39.

Inter primos, qui ex instituto acta concilii Nicaeni collegerunt, fuit *Gelasius Cyzicenus*, ¹¹⁾ Caesareae in Palaestina episcopus, qui tres libros elaboravit a Photio in Bibliotheca cap. 15. brevis et 88. 89. diligentius receptos. Depromsit autem Gelasius hanc historiam circa a. C. 476. a se concinnatam ex Eusebio aliisque scriptoribus, et imprimis ex membranis Ioannis presbyteri et Dalmatii Cyziceni, ¹²⁾ vt [P] ipse in praefatione testatur. Graece et latine cum notis suis hoc Gelasii opus edidit Parisiis apud Fredericum Morellum 1599. 8. *Robertus Balforsus*, Scotus. Postea etiam *Commelinus* Heidelbergae 1604. fol. Gelasiana ista concilii Nicaeni acta, cum Balforei versione separatim subiuncta, vulgavit. In qua editione prior Parisiensis editio neutiquam dissimulatur. Vnde nescio, quid sibi velit *Possivius*, quoniam in adparatu tomo II. p. 137. catholicos scire cupit, quod Gelasius ex officina Commeliniana pro re plane nova venditatus et prolatus fuerit. Idem Gelasii opusculum *Binus* in posteriori conciliorum editione tom. 1. atque edit. Regiae curatores tom. 2. et *Labbeus* tom. 2. *Harduinus* tom. 1. inseruerunt, quod et ante Binium ceterosque *Romani conciliorum generalium editores* a. C. 1608. fecerunt, qui in praefatione sua ¹³⁾ multorum errorum Gelasium postulant. Verum errores illos tanti momenti non esse, iudicat *Dorfschew* in exercitatione ad diatyposin concilii Nicaeni p. 85. et sq. vbi et multa aliorum de Gelasio iudicia adducit. Tres codices MSS. Vaticanum, Noalianum et Petri Stellae laudat *Io. Andr. Bosius* in diss. ad locum Iosephi de Christo p. 42. quem vide etiam p. 53. Ceterum quum in Historia concilii Nicaeni, quam Gelasius scripsit, non amplius compareant, quae de baptismo Constantini Photius apud Gelasium se legisse dicit, non levis apud nonnullos oritur suspicio, quod primi editores subtracto per fraudem libro III. tantum epistolas quasdam Constantini, quae totum librum tertium occupant, substituerint, ne sententia eorum, qui Constantinum Romae a Syluestro baptizatum dicunt, Gelasii autoritate premeretur, qua de re videatur *Caus* in histor. literar. p. 366. et *Vossius* de historicis graecis lib. 2. cap. 21. qui, atsi se Gelasii librum cum notis suis et latina versione soceri sui Francisci Iunii editurum ibidem pollicitus fuerit, promissis tamen stare fuit impeditus. Conferantur praeterea de Gelasio *Labbeus* de scriptoribus ecclesiasticis tom. 1. p. 339. *Natalis* [P] *Alex.* sec. IV. diss. 13. p. 220. seq. diss. 17. p. 246. *Ioh. Launojus* part. 8. epistolarum, epist. I. p. 696. et seq. vbi et Gelasium incertae aetatis scriptorem esse dicit, et magnam in rebus ecclesiasticis ignorantiam ipsi tribuit. Analysis librorum Gelasii in recentiore medullae patrum Abrahami

Dddd 3

Sculcteti

11) De huius opere dixi volum. IX. p. 291. sq. [ibique v. not. ff.] Praeter Photium meminit huius Gelasiani operis Nicetas Choniates lib. V. thesauri O. F. cap. 6. et Iohannes Cyparissiota decad. 3. c. 4. et decad. 10. c. 2. In MStis quibusdam, [e. g. *Bavar.* XL. et XLIII. v. *Hardt* in: *Aretini Beyträgen* etc. a. 1803. part. 5. p. 25. imprimis p. 37. *Harl.*] Gelasii nomen non est additum: itaque Balforsus sine nomine auctoris edere voluit, quod ex alio codice et Photio restituit Morellus.

12) Verba Gelasii sunt: Πάντα τὰ ἐν ἑαυτῇ τῇ

ἐνερτίᾳ καὶ ὁρίᾳ συνῶν λέχθῃν τε καὶ ἀναχθῇν τε καὶ διατυπωθῇν πάλιν τε καὶ ἀποκαλεῖσθαι ἀναγνῶντες, ἐν τῇ πατρὶς οἰκῇ διὰ τὴν εὐρησίαν αὐτὰ ἐν βίβλῃ ἀρχαιοτάτῃ ἐγγεγραμμένα, ἐν μεμβράνῃσι ἀπαντὰ ἀκαταλάττους ἔχοντες, γινώσκοντες μὲν τὰ δῶδε καὶ ἀποδίνας ΔΑΔΑΜΑΤΙΟΥ, καὶ Ἀρχαιοτάτα γεγονέναι τῆς ὁρίᾳς καὶ καθελομένης ἐκκλησίας τῆς τῶν Κοζικηνῶν λαμπρῆς μητροπόλεως. De hoc Dalmatio supra pag. 578.

13) Hanc in edit. Regia et Labbei repetitam, vt alia plurima haud probando consilio, omisit Harduinus.

Sculteti editione occurrit, quae in priorē desideratur. Idem Scultetus libro 2. Exerc. evangelic. c. 16. vetustissimi codicis actorum synodi Nicaenae ineminit, monstrati a. 1576. Baroni a Dhona; Viennae a Ioanne Sambuco, in quo. viceſimo primo loco se subscripserit: Ἰωάννης ἐπίσκοπος Ἀθηνῶν, ἀρχιεπίσκοπος τῆς Ἀποστολικῆς ἐκκλησίας τῆς πρεσβυτέρης Ῥώμης.

Gelasio iungimus auctorem libri, qui inscriptus fuit: Πολιτεία τῶν ἁγίων πατέρων ἡμῶν Μητροφάνους καὶ Ἀλεξάνδρου. *Politia sanctorum patrum Mithrophanis et Alexandri.* Quantum enim ex Photio constat, qui in Bibliotheca sua cod. CCLVI. opus hoc excerptit, Nicaeni inprimis concilii historiam, et quae concilium Nicaenum praecesserunt et consequuta sunt, auctor ille enarravit; qui, etsi se Constantino Magno coaeuum adferat, longe tamen recentior^{mm}) videtur. Plane autem cum hoc auctore, quem Photius excerptit, convenit auctor actorum a Combefisio in auctario nouo Bibliothecae patrum part. II. pag. 573. graece et latine ex codice Regio et Seguerianoⁿⁿ) vulgatus. Titulus est: Τὰ πραχθέντα ἐν Νικαίᾳ παρὰ τῆς Συνόδου ἐπὶ καθαιρέσει Ἀρείου. Incipit: Ἐννεακαιδέκῃ. β. τῆς Διοκλητιανῆ βασιλείας, latine ediderat *Lipomannus* tom. VI. p. 119. b. et *Surius* ad 10. Iul. Hoc scriptum in auctario Combefisii proxime antecedit *Gregorii Caesariensis*, in Cappadocia presbyteri, oratio in patres Nicaenos, quam, quum haecenus latine tantum ab eodem Lipomanno tomo VI. et Surio in vitis sanctorum ad 10. Iul. edita fuisset, Combefisius vna cum emendata Lipomanni versione graece ex codice regiae in Gallia bibliothecae in lucem publicam emisit. Incipit: Πάτερ θά τοῖς ἡγουμένοις. In Pentecostario p. 321. graeca ecclesia memoriam patrum Nicaenorum sollempniter celebrat Dominica sexta post pascha, quae est ἡ κυριακὴ τῶν τῆς ἁγίων πατέρων, vt in Typico Sabae pag. 94. Aegyptii autem 5. Nou. Vide acta sanctor. tom. 2. Febr. pag. 639.

Gelasii Cyz. tunc adhuc inediti MSto codice Vaticano vsus *Alphonsus Pisanus*, S. I. Toletanus, de actis concilii Nicaeni quatuor [P] libros conscripsit Dillingae 1572. ^{oo}) et auctius Colon. 1581. 1591. 8. editos, eosdem primo conciliorum Venetiis 1585. vulgatorum tomo inseruit *Nicolinus*, cuius exemplum *Binius* quoque imitatus est. Verum romani conciliorum generalium editores, quum Gelasium exhibeant, haec Pisani acta omiserunt, quae etiam nec in Regia conciliorum collectione, nec in Labbeana aut Harduiniana comparent. Docuit autem Pisanus, (qui a. 1598. deinde diem obiit,) his libris, non quale fuerit Nicaenum concilium, sed quale ad sensum et palatum Iesuitarum esse debuerit, vt iudicat *Edm. Richerius* in Historia conciliorum generalium lib. I. c. 2. thes. 22. p. 80. Cum quo etiam *Launoius* part. 8. epist. 1. p. 699. et seq. conferri poterit, vbi opus hoc bonis malisque artibus mixtum in lucem produsse scribit. Eodem saeculo tabulas naufragii Nicaeni a *Guil. Lindano* collectas, in quibus aurea sanctorum canonum et actorum Nicaenorum ramenta repraesentari perhibentur, memorat *Possewinus* in Adparatu tomo I. pag. 707. et tomo II. pag. 137. Quales autem sint istae siue tabulae siue fabulae, dicere non possum, quum ad

manus

mm) Vide hoc probantem *Tillemontium* tom. 7. memor. p. 657.

nn) Vide Catalogum bibl. Coislinianae p. 182.

oo) Perperam in b. Ittigii libro postumo ex-
osum 1512.

manus meas hactenus nondum venerint. Italice Historiam concilii Nicaeni tradidit *Thomas Caccini*, Lucae 1637. 4. Gallice *Anonymus* quidam auctor Parif. 1691. 8. et deinde in Belgio a. 1692. 4. ^{pp}) reliquorum etiam conciliorum generalium historiam editurus. E nostris de concilio Nicaeno prolixè egere b. D. *Io. Georg. Dorscheus* in exercitatione ad Diatyposin ^{qq}) concilii Nicaeni de S. Coena, Argent. 1653. 1681. 4. Cui praemisit, quae ad integram concilii historiam pertinent. D. *Io. Guil. Baierus* in diss. historico-theologica de concilii Nicaeni auctoritate atque integritate contra Christoph. Sandium. Ien. 1691. 4. [v. supra in nota, in qua alios quoque nominavi.] D. *Io. Fechtius*, (respondente Adolpho Gideone Bartholdo,) in diss. de innocentia concilii Nicaeni, contra Godfridum Arnoldum et Observationes Hallenses tom. 2. obseru. 8. Rostoch. 1710. 4. Huic iungi possunt *Ioachimi Camerarii* historia synodi Nicaenae, et seorsim Lips. 1543. 1552. 1560. 8. et cum Chronologia Nicephori Constantinopolitani Basil. 1561. fol. imprella. [conf. *Baumgarten* Nachricht. von merkwürd. Büchern, vol. XI. p. 118.] D. *Balthaf. Menzeri* dissertatio de concilio [P] Nicaeni auctoritate et integritate, sub D. *Sebast. Niemann*i praesidio Ienae habita, recusaque Giesae 1652. 4. subiungitur *Io. Iacobi Mülleri*, theologi postea Augustani, exercitatio de collatione siue synocrisi concilii Nicaeni cum Tridentino, sub D. *Ioh. Conradi Dannhaueri* praesidio Argentorati a. 1661. ventilata.

Symbolum, quod apostolicum vulgo adpellatur, a Nicaenis patribus compositum fuisse, Laurentius Valla ab inquisitore haereticae prauitatis, quod de symbolo apostol. sentiret, rogatus, respondere non dubitavit, multis rationibus id probaturus, nisi inquisitor non probandi, sed abnegandi et reuocandi iam tempus esse regessisset, vt ipse *Valla* in calumnia theologica sibi intentata pag. antepenultima testatur. Et *Erasmus* in apologia ad 24. libros Alberti Pii, Carporum Comititis, quae tom. IX. operum Erasmi legitur, p. 958. adserit, *Vallam* in Antidoto ad Nicolaum V. probabilibus argumentis docuisse, quod symbolum apostolicum in concilio Nicaeno editum fuerit. Verum, si Valla putauit, symbolum, quod apostolicum vulgo adpellatur, totidem verbis in concilio Nicaeno editum fuisse, sententia eius probabilis non est. Multo minus probanda est *Sandii* sententia, qui longius progressus symbolum apostolicum in Nicaeno concilio ab Arianis, quemadmodum Nicaenum ab Homousianis in eodem concilio compositum fuisse, in Nucleo suo p. 167. adserit, quae adsertio confirmari non potest per ea, quae p. 52. et 53. de apostolico symbolo produxit, refutata a b. *Belio* Antiquit. saec. IV. part. I. artic. 4. thes. 46. p. 879. et thes. 48. pag. 881. cui nonnulla addit *Tentzelius* in Exercitt. selectis Lips. et Francof. 1692. 4. part. 1. p. 12. qui etiam pag. 13. varias scriptorum de auctore symboli Nicaeni sententias ita inter se conciliat, quod Eusebius, quem Graeci, teste Trapezuntio, symboli Nicaeni auctorem faciunt, prima huius symboli fundamenta locauerit; Osius, quem Arianus apud Athanasium in epistola ad Solitar.

^{pp}) Acta Erud. 1692. p. 457. Ceterum memoriae lapsu reu. abbas D. *Io. Andr. Schmidius* tom. 2. Sagittarianae introductionis in hist. eccl. p. 1230. tradit, synodi Nicaenae acta libris IV. edita esse Ingolstadii a. 1576. a *Theodoro Peltano*. Nam Ephesinae, non Nicaenae, synodi

acta Peltanus vulgauit. Sed parum humanum fuerit hoc vitio dare viro praestantissimoq, qui tam multa etiam de conciliis recte et vtiliter in studioforum hominum vsus adnotauit.

^{qq}) Apud *Gelasium* lib. 2. cap. 31. hist. concil. Nicaeni est quinta.

Solitar. Nicaenam fidem edidisse adserunt, complementum addiderit; Hermogenes autem, quem Basiliius M. epistola 319. symboli Nicaeni auctorem facere videtur, symbolum ab Ofio conceptum litteris consignauerit. Idem *Tentzelius* in iudiciis eruditorum de symbólo Athanasiano p. 137. seq. explodit sententiam eorum, qui hoc, quod sub S. Athanasii fertur nomine symbolum,") a patribus Nicaenis compositum falso sibi persuaserunt.

[P] Verba Nicaeni symboli ex arcani disciplina proferre non ausus est *Sozomenus*, ut ipse profitetur lib. 1. cap. 20. Verum ea arcani religio, seu superstitio, alios non tenuit. Referunt enim symbolum a Nicaenis patribus conditum *Eusebius* in epistola ad Caesarienses apud Theodoretum lib. 1. cap. 12. et *Socratem* lib. 1. cap. 8. p. 25. et ipse *Socrates* eodem capite paullo ante Eusebii epistolam p. 22. *Hilarius* de synodis p. 242. *Patres concilii Ephefani* artic. VI. p. 671. *Basiliius* epist. 78. *Athanasius* in epistola de fide ad Louianum, *Leo M.* in epistola ad Leonem Augustum, quae est in vulgatis editionibus 97. in *Quenesliana* 134. *Codex ecclesiae Africanae* can. 137. *Patres concilii Ephefani*, act. 6. *Chalcedonensis* actione 2. Ut *Epiphanius* in Ancorato cap. 120. *Rufinum* lib. 1. cap. 6. et alios taceamus.") Quid statuendum sit de observatione *Baronii* ad ann. 325. num. 2. 3. ex Athanasio notantis, quod symbolum Nicaenum sine diei et consulum nota editum fuerit, exponit *Dorfschus* in exercit. de concil. Nicaeno p. 74. qui etiam p. 76. et sequentibus variantes quasdam huius symboli lectiones obseruat. Symbolum autem, quod in libris nostris symbolicis, et passim alias Nicaenum dici solet, non tam Nicaenum, quam Nicaeno-Constantinopolitanum est, qua de re apud *Vossium* dissert. III. de symbolis, thes. 3. et sequentibus, et *Io. Casp. Suicerum*") in commentario ad symbolum Nicaeno-Constantinopolitanum, edita Traiecti ad Rhen. 1718. 4. p. 15. seq. plura videantur. Videantur praeterea de symbolo Nicaeno *Balth. Bebelius* saec. IV. artic. 4. p. 881. et in synopsi postuma historiae et doctrinae symbolorum pag. 6. seq. *Christianus Lupus* in dissert. de symbolis apost. et Nicaeno, quae praemittitur scholiis in canones Nicaenos; [in eiusd. Opp. tom. I. p. 177. sqq.] [P] *Schlichtingio* aliisque antitrinitariis, qui patres Nicaenos mysterium trinitatis hoc symbolo profiteri negant, respondet *D. Abraham Calovius* in confessione martyrum et aliorum fidelium thes. 114. *Dan. Zwicker*, *Christoph. Sandio*, *Guil. Whiston* et aliis Arianizantibus, occurrerunt *Georgius Bullus* in defensione fidei Nicaenae, *Daniel Whitby* alique, quos laudavi tom. IX. huius bibl.

rr) *Iacobus Vsserius* epistola ad Gerh. Vossium libro de symbolo romanae ecclesiae apostolico vetere Oxon. 1660. 4. praemissa: Ad ea, quae de Athanasiano symbolo erudite, ut soles, commentatus es, nihil, quod adiciam, habeo, nisi quod in Thecarae, CPolitani monachi, graecorum hymnorum horologio, (a Ravio nostro ex oriente huc aduecto,) symbolum hoc eo, quo post finem huius diatribae cernitur interpolatum modo, Nicaenae synodo adscriptum: et in hymnorum, partim latino, partim Hibernico sermone scriptorum codice vetustissimo, altero notatum

reperi trium episcoporum opera in eadem Nicaena synodo illud fuisse compositum Eusebii, et Dionysii, et nomen tertii, (sic enim ibi legitur,) nescimus.

ss) De *Theodoti Ancyran* ignorat in symbolum Nicaenum dixi volum. X. huius bibl. p. 513. nr. IV.

tt) Idem *Suicerus* in thesauro ecclesiastico tom. 1. p. 50. laudat doctissimi viri Pauli Caroli, professoris theologiae in academia Montalbatenensi, expositionem symboli Nicaeni *Andersen*.

bibl. p. 220. seq. *Fabr. Io. Georg. Walch*, in biblioth. theolog. selecta tom. I. p. 305. fqq. et 310. fqq. nubem scriptorum de symbolo apostolico et de symbolo Nicaeno excitavit, mihiq. fecit otium. Historia symboli apostolici, cum obss. ecclesiasticis et criticis. Lips. 1706. 8. — *Io. Rud. Kierling*, historia de usu symbolorum, potissimum apostolici, Nicaeni, CPolitani et Athanasiani, in sacris tam veterum quam recentiorum Christianorum publicis. Lips. 1753. 8. — aliorumque scripta, in *Bünau*. catal. tomi III. vol. I. p. 352. — *Ballerin*. de ant. collectt. part. I. de graecis canonum collectt. cap. 3. p. 254. fqq. in Gallandii sylloge I. de catalogo patrum Nicaenorum, symbolo subiecto, qui non solum in primaevo graeco cod. canonum inerat, verum etiam antiquior est ipsa collectione graeca; et pag. 258. fqq. difficultatibus, quae Tillemont. not. 3. in conc. Nicaen. mouerunt, satisfacere studet. Add. cap. IV. p. 263. fqq. — Conf. quoque supra, vol. XI. p. 332. sq. nr. 4. et 5. et in hoc vol. XII. p. 133. §. LXXV. — *Vindobon.* in cod. caes. LXXVII. nr. 40. Symbolum Nicaenum. v. *Lambec.* III. pag. 390. Koll. — idem ibid. pag. 234. nr. 50. cod. LVII. et nr. 49. concilii Nicaeni epistola, ad ecclesiam Alexandrinam et fratres, Aegyptum, Libyam ac Pentapolin incolentes, contra Arium eiusque socios: in eod. cod. sunt quoque Athanasii aliaque scripta, quae ad concilium Nicaenum et Arian haeresin pertinent. — Ibid. in cod. CCL. nr. 15. symbolum concilii primi Nicaeni; nr. 17. symbolum SS. apostolorum, diuisum in XII. sententias; nr. 21. *Athanasii* expositio symboli Nicaeni; inc. *πιστεύομεν εἰς ἕνα Θεὸν πατέρα παντοκράτορα, πάντων ἱερατῶν* (quam Kollarius in nota obseruat, in lucem protractam et *γνησίως* adnumeratam edidisse Benedictinos monachos congregationis S. Mauri tom. I. part. II. p. 1278.) nr. 22. *Athanasii* expositio fidei; inc. *πιστεύομεν εἰς ἕνα ἀγέννητον Θεόν, πατέρα παντοκράτορα, πάντων ποιητήν* v. *Lambec.* V. pag. 319. sq. — *Oxon.* in bibl. Bodlei. in pluribus codd. sec. catal. MSS. Angliae etc. vol. I. nr. 197. 1982. 2154. 2325. et 1982. symbol. Nicaenum et in illud: in multo pluribus Symbolum apostolor. et in illud, v. indic. MSS. Bodlei. voc. *Symbolum apostolorum*. De codd. *apostolorum symbolo*, et in illud, in bibl. *Cantabrig.* v. ind. ad codd. Cantabrig. sub illo voc. in cat. dicto, tomi prior. part. III. — in ead. biblioth. in cod. collegii S. Trinitatis XIV. et XXV. f. nr. 305. 315. dicti cat. acta concilii Nicaeni, gr. — ib. in cod. collegii S. Benedicti CCLXVIII. f. nr. 1535. catal. canones concilii Nicaeni et aliorum, latine et saxonice: atque confector cat. p. 140. hanc adiecit notam: „Hic liber videtur esse scriptus primo latine per Theodorum, archiepiscopum 7. Cant. et per Alfricum translatus anglice, et continet pag. 170.“ — ib. in cod. aulae Pembroch. CCXII. f. nr. 2140. catal. expositio symboli apostolici, et fides 318. patrum in concilio Nicaeno. — et in CXIV. f. nr. 2294. in orat. dominicam et symbolum. — Secundum eumd. catal. tom. II. nr. 2463. in cod. *Voss.* CXXXIIX. concilii Nic. canones; — nr. 4068. cod. coll. *Sionenfs* IV. epistola synodi Nic. I. ad ecclesiam Alexandrinam; nr. 5926. cod. *Th. Gale* XCII. de concilio Nicaeno I. et vita Constantini M. nec non *Georg. Caesariens.* in SS. patres 318. et Constantin. M. — ac nr. 5927. cod. Gale XCIII. conciliorum I. et II. ap. Nicaeam argumenta; — in eod. tomo, nr. 567. cod. DII. eccl. cathedralis *Dunelmensis*, *symbolum apostolorum glossatum*, ac nr. 568. cod. DIII. symboli expositio, et in codd. haud paucis in *apostolor. symbol.* v. indic. h. v. — *Dublini* in cod. coll. S. Trinitatis CCCXXVIII. f. nr. 468. brevis expositio orationis dominicae et symboli apostolici. — *Mosquae* in cod. bibl. typograph. synodal. XXXIX. in 4. *Simonis Thessalonit.* interpretatio symboli; eiusd.

Vol. XII.

E e e e

de

de articulis fidei, et ex quibus litterar. sacrarum locis symbolum fidei sit conscriptum, v. *Matthaei* notit. codd. gr. Mosq. p. 321. *Harl.*

Fidem Nicaenam serius in Gallia innotuisse, innuit *Hilarius* p. 89.^{uu)} De more recitandi in liturgia symboli, orientalium praecipue ecclesiarum, vide *Eusebium Renaudotum* tom. I. Liturgiar. oriental. pag. 221. qui de diuersis symboli versionibus syriacis et arabicis etiam videndus pag. 219.

In actis concilii Ephesini alia quaedam fidei confessio legitur, quae in graeco textu editionis Commelinianae p. 138. Nicaenis patribus, in latina autem versione p. 387. Antiochenis tribuitur. Vnde *Baronius* ad a. C. 272. tom. 2. annal. p. 595. num. 16. quem etiam nonnulli nostratum sequuntur, istam fidei professionem in concilio Antiocheno aduersus Pauli Samosatani blasphemias conditam, et ab Eusebio in Arianorum gratiam suppressam suspicantur. *Steph. le Moynes* p. 257. similiter Antiocheno concilio symbolum illud tribuit. Verum quum in illa fidei professione filius Dei patri secundum deitatem, et hominibus secundum carnem hominifus dicatur, Antiocheni vero patres ab Homousii vocabulo, ob Pauli Samosatani cauillationes, abstinendum censuerint, vt *Hilarius* de synodis pag. 243. *Athanasius* de synodis pag. 917. et *Basilus* epist. 300. testati sunt, Nicaeno concilio magis conforme illud symbolum deprehenditur: ex eo fortasse tamen in aliquo post Nicaenum concilium conditum, quum ex auctoribus supra citatis constet, aliud symbolum a patribus Nicaenis compositum fuisse, in quo nihil magis Arianos offendit, quam vox homousii, quae patres Nicaeni omnes Arianorum argutias elidendas censuerunt. *Fabr. Vindobon.* in cod. caes. LXXVII. nr. 66. SSorum CCCXVIII. patrum concilii Nicaeni I. expositio fidei contra Paull. Samosatenum: inc. *ὁμολογῶμεν τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν τὸν Χριστὸν ἐκ τῆς πατρὸς.* — De cod. syriaco XV. Vatic. in quo est symboli Nicaeni expositio, auctore anonymo Nestoriano, v. *Affemann.* in bibl. orient. tom. II. p. 497. inprimis not. ad tom. III. part. 1. p. 280. sq. et p. 332. sq. 335. — *Io. Lamsii* diss. de recta patrum Nicaenorum fide, Venet. 1730. 4. — ed. secunda auctior et emendatior. Florent. 1730. 4. *Harl.*

De canonibus concilii Nicaeni etiam dicendum. Et *Iosephus* quidem *Aegyptius* tres canonum libros a Nicaenis patribus compositos putauit, cuius sententiam in notis suis ad Synod. pag. 210. et in prolegom. §. 33. perstringit *Beucregius*, qui tantum vnum ex his libris, canones nempe viginti ex Iosephi huius paraphrasi complexum arabice et latine edidit ad

uu) Conf. *Planck* Einleitung in die theolog. Wissenschaften, tom. II. p. 330. qui quoque citat: *Antenicaenismus* — et brevis responsio ad Bulli defensionem synodi Nicaenae — auct. *Gilberto Clerke* etc. 1695. 8. ac disquisitiones modest. in — Bulli defensionem fidei Nic. auct. *Dan. Whitby*, ed. II. Londini 1720. 8. — Add. *Ballerin.* de antiq. collect. part. II. de collect. lat. cap. X. §. 2. in Gallandii sylloge etc. tom. I. p. 412. sqq.

vbi de cod. Vatic. Palat. DLXXIV. in quo can. XVI. Nicaeni, ex abbreviatione Rufini esse, huiusque abbreviationes apud Gallos, et quidem duplicem fuisse collectionum gallicanarum rationem visitatam, in hisque canones Sardicenses cum Nicaenis vel integris, vel in compendium redactis coniunctos, atque eosdem canones ab ipsa ecclesia gallicana pro Nicaenis habitos demonstrat, etc. *Harl.*

ad calcem tomi I. magni Synodici, quum canones, reliquis libris contentos, spurios esse manifestum esset. Edidit [P] autem ex codice MS. arabico canonum orientalium, quem vir illustris Thomas Roë ex legatione ad Turcarum imp. redux bibliothecae Bodleianae legavit, de quo operae pretium est, adire *Seldenum* lib. 2. de Synedriis cap. 4. pag. 118. seq. Octoginta canones Nicaenos ex arabica lingua in latinam versos publicarunt *Alphonsus Pisanus* in historia concilii Nicaeni, de qua supra, et *Franciscus Turrianus*, ad calcem constitutionum apostolicarum, latine editarum cum notis Antwerp. 1578. fol. quibus, [ad sex edd. orientales collatis,] quatuor in sua versione addit *Abraham Ecchellenfis*, Maronita, Paris. 1645. 8. qui et plures alias constitutiones, tamquam a patribus Nicaenis definitas, adiungit. Conferatur *Alphonfi Pisani* historia concilii Nicaeni, qui, etsi in editione Dillingensi anni 1572. septuaginta ^{vv)} tantum canones numeret, alioque ordine disponat, quam in arabicis codicibus locantur, in sequenti tamen editione, quam *Dominicus Nicolinus* et *Seuerinus Binius* in conciliorum tomis sequuti sunt, LXXX. canones iuxta arabicum exemplar dispositos exhibet, quod etiam facit *Turrianus*, ^{ww)} ex cuius editione et recognitione canones illos latine

Eccc 2

^{vv)} Septuaginta numerantur in supposititia epistola Athanasii ad Marcum papam, et Marci papae rescripto apud Harduin. tom. I. p. 554. seq.

^{ww)} *Turrianus* p. 324. Apologiae pro epistolis pontificum, testatur, filium *Tramezini*, Veneti bibliopolae apud senatum Venetum linguarum, quum vinceret, interpretem, canonem Nicaenum 44. latine vertisse ex arabico libro vetustissimo Marcelli II. pontificis, in quo erant omnes Nicaeni canones exceptis 29. quos libri vetustas consumerat. Hunc, inquit, ego canonem ab illo latine translatus in libris meis de dogmaticis characteribus verbi Dei recitavi. Reperit postea pater Baptista Romanus S. I. *Alexandriae* eosdem canones Nicaenos integros arabice quoque scriptos, quos ex libro patriarchae Alexandrini idem pater Baptista descripsit et huc adduxit Romam: sed propter difficultatem, quae maior est, ut ille ait, linguae arabicae, qua Alexandrini loquuntur, quam Punicae, qua Africani, quamquam aliquot annis apud homines illius linguae versatus esset, non prius potuit fideliter transferre, quam tantos in ea lingua progressus faceret, quantos iam fecit. Immo, ut fidius transferret, usus etiam est opera Dni Georgii, archiepiscopi Damasceni, natione Maronitae, qui adhuc Romae est, et tandem opera Ioannis Senani Alexandrini, qui eam linguam, ut in ea natus, probe intelligebat.

De Pisani editione ita Launoius de Sacramento vñctionis extremae p. 14. *Concilium Nicaenum arabicum, quod Alphonfus Pisanus latinitate donavit, laudo, non, quod credam omnia, quae in eo reperiuntur, in vero concilio Nicaeno edita esse, sed quod in plerisque representet disciplinam illius temporis, quo concilium Nicaenum arabicum, ita ut legitur, comparatum est: id autem euenisse circa septimum saeculum mihi videtur.*

Hebed Iesu pag. 52. *) Catalogi scriptorum oriental. memorat Maratam, [Marutham,] episcopum Mipharecheteensem, qui canones concilii Nicaeni verterit syriace, et historiam huius concilii eadem lingua tradiderit. Hanc versionem posteriorem esse versione S. Iacobi Nisibensis, qui concilio interfuit, profitetur in notis Abraham. Ecchellenfis: sed merito exigua fide digna videntur Rich. Simoni interpolata illa Syrorum et Arabum monumenta tom. II. Bibl. choisie p. 301. *Il y auroit bien des choses à remarquer sur les canons des anciens conciles que les Syriens et les Arabes ont encore aujourd'hui pleins d'interpolations, et qui ne peuvent point passer pour les veritables canons de ces conciles, quoi qu'en dise Ecchellenfis.*

[* p. 74. in *Assmanni* bibl. orient. tomi III. part. I. vbi v. notam Assm. et p. 335. add. de codd. syriacis, ibid. tom. II. p. 497. 416. 418. fqq. Harl.]

Ioby

latine repraesentat *Nicohis* tom. I. concil. p. 573. *Binius* tom. I. p. 350. *Labbeus* tom. 2. p. 387. qui [P] etiam pag. 318. canones 84. ex Abrahami Ecchellensis versione, legentium oculis subiicit. Vtrosque et illos Turriani et hos Ecchellensis, habet etiam Harduinus. Verum canones illos ex arabico in latinum sermonem versos, licet apud Aethiopes etiam aethiopice, vti apud Cophitas arabice essent, teste *Ludolfo* III. 4. 30. Hist. Aethiop. et non minus a Melchitis quam Iacobitis, Nestorianis, Armeniis et Maronitis probentur, ^{xx)} supposititios esse, [et post Iustiniani imp. aeuum confictos,] non dubitant [*Pearson*, in Vindic. Ignatii, part. I. p. 187. *Harl.*] *Rich. Simon* Hist. critique de la creance et des Coutumes des Nations du Levant c. 4. p. 70. seq. *Philippus Priorius* diss. de litteris canonicis p. 79. seq. et *Tillemontius* tom. VI. memor. p. 674. *Antonius Pagi* ad a. C. 325. n. 45. probantque *Natalis Alex.* sec. 4. diss. 18. de numero [P] canonum Nicaen. *Christianus Lupus* ad canones synodor. tom. I. pag. 110. seq. *Godaldus* ^{yy)} hist. eccles. a. 325. pag. 553. tom. I. *Edmundus Richerius* hist. concil. general. lib. I. cap. 2. thes. 22. *Schelskratenus* antiquitat. illustr. p. 283. vbi simul eorum sententiam sibi displicere monet, qui Iacobo Nisibitano seu Nisibensi illam arabicorum canonum collectionem tribuunt, qua de re videri etiam poterit *Tentzelius* in dissertatione de Iacobo Nisibensi part. I. Exercit. select. p. 246. Nouissime argumenta cardinalis de Aguirre pro canonum horum *γνησιότητι* confutauit L. *Christianus Ludouici* in praefat. ad D. Ittigii *τῶ παρακρίσε* historiam concilii Nicaeni. *Fabr. Spittler.* quoque in: Geschichte des kanon. Rechts §. 27. p. 107. not. y. negat, octoginta canones Nicaenos, ab Alphonso Pisano, Fr. Turriano et Abr. Ecchellensi publicatos, esse genuinos. Idem in §. 25. sqq. de Ioanne scholastico eiusque collectione canonum, animaduertit primum, illum numerasse viginti canones Nicaenos; tum, librarios codicibus suis pro arbitrio quosdam canones conciliorum modo adiecisse, modo omisisse, idque patere ex collatione editionis Iustel. cum nonnullis codd. Vatican. in *Assemanni* bibl. iuris orientalis vol. III. p. 354—421. dein §. 27. p. 106. sq. docet, canones Sardicenses sub nomine Nicaenorum fuisse prolatos, (lib. 9. c. 33. coll. *Ballerini* diff. p. 50.) *Gregor. Turon.* citasse canonem Nicaen. qui tamen sit canon

Iobus Ludolfus commentar. ad hist. Aethiop. III. 7. 67. p. 442. *Negari nequit, apud Aethiopes exstare eadem illa Nicaena, quae Cophitas arabice possident, a quibus ex Aegypto in Europam translata et ab Abrah. Ecchellensi latine versa edita fuerunt. Abulbaracatus Arabs describit nobis tria volumina talium actuum Nicaenorum, quorum primum continet XX. canones, eos videlicet, quos etiam in Europa adhuc habemus: secundum LXXXIV. canones, inter quos est ille supra citatus de Primatu papae. Ista ergo cum sequenti volumine tertio, quod continet constitutiones imperatorum, Baronius pro authenticis minime agnoscit. Operae pretium tamen foret, ea habere, et cum impressis exemplaribus antiquitatis causa conferre. Apud Aethiopes certe in auctoritate adhuc esse, ex eo*

colligo, quod tam pertinaciter illis inhaerant, etc.

xx) Praeter Abr. Ecchellens., canones illos, qui arabici vulgo dicuntur, quis ex arabicis exemplaribus primum a Baptista Eliano, S. I. Alexandriae exscripti, et in latinum versi sermonem; deinde ab orientalibus quibusdam correcti, et ab Alfonso Pisano, Franc. Turriano et Abr. Ecchellensi publici iuris facti sunt, vindicari etiam a *Thyrso Gonzales*, S. I. de infallibilitate rom. pontificis, disp. 3. sect. 2. §. 9. testatur *Assemanus*. in bibl. orientali tom. I. cap. 12. fin. pag. 195. add. eund. ad tom. III. part. I. p. 278. 514. de illis canonibus, et tom. II. p. 574. *Harl.*

yy) *Godeau*, *Godeauium* alii, sive *Godellum* adpellant.

canon XIV. Gangren. et a Bauar. synodo a. 763. canon. Gangren. aut Antiöchen. pro Nicaeno laudari, prouocatque ad *Forster*. diss. in actis academ. Bauaricae tom. I., posthaec refert, quamuis sit certum, in concilio Nicaeno tantum XX. canones fuisse confectos, tamen Hebediesu (in *Assmanni* bibl. orient. tom. I. p. 195.) testari, *Marutham*, episcop. Tagritensem in Mesopotamia, (de quo v. quoque *Assmanni* bibl. oriental. tom. I. cap. 12. p. 170. 174. sqq. et de eius operibus p. 179. sqq.) in historia Nic. synodi, sub exitum saeculi IV. conscripta, LXXIII. canones syriace vertisse. Quae versio Maruthae quum nondum sit inuenta, Spittler suspicatur, Marutham ex codice vertisse, in quo canones plurium synodorum in continua serie scripti fuerint, et quoniam canones Nicaeni primum locum occuparint, omnes reliquos pro Nicaenis quoque fuisse habitos; idemque alias excogitat coniecturas et plura alia in hanc rem disputat. — Codd. iam supra memoratis adde codd. *Florent.* *Laurent.* XL. (in quo uti in sequentibus adseruantur canones ecclesiastici diuerforum concilior.) nr. 3. plut. 5. de vniuersali concilio primo, canones XX. adiecta cuique expositione: praefatio est historica, enarrans tempus, episcopos, et acta huius concilii; id quod in omnibus fit, et VIII. nr. 13. ac 14. plut. 9. atque X. nr. 4. plut. 10. teste *Bandin.* in cat. codd. gr. Laur. I. pag. 70. et 397. ac 477. sq. — Ibid. in cod. XXII. (qui continet Io. Scholastici, CPolit. patriarchae, collectionem canonum, in titulos L. diuisorum, Nomocanonem X. et alias aliorum ecclesiasticas constitutiones,) nr. 5. et 8. plut. 5. canon. XXVI. synodi Nicaenae etc. v. *Bandin.* l. c. p. 46. *Harl.*

Non plures porro, quam viginti canones in concilio Nicaeno conditos fuisse, testantur *Theodoretus* lib. 1. histor. eccles. cap. 8. *Gelasius* lib. 2. cap. 31. *Hincmarus Remensis* in epistola ad Hincmarum Laudunensem tom. II. opp. p. 462. seq. *Bertholdus* siue *Bernaldus*, qui circa a. 1066. scripsit, epistola ad Gebhardum p. 261. in scriptoribus a Tegnagelio editis, et alii. Nec plures exhibent versiones antiquae *Dionysii Exigui* et aliorum, quas inter non tacenda versio *Theilonis* et *Thearisti*,²²) quae subiuncta est capitulis concilii Carthaginienfis 6. tom. II. concil. Labbei p. 1594. et Harduin. tom. 1. p. 1245. Ex cuius etiam Africani concilii historia patet, neque Caecilianum Carthaginiensem, qui concilio Nicaeno interfuerat, plures quam 20. in Africam adtulisse, neque Cyrillum Alexandrinum et Atticum Constantinopolitanum plures in Africam misisse. Confer *Beueregi* notas ad Synodicum p. 203. Et quamuis *Rufinus* lib. 1. cap. 6. viginti duos recenseat, diuersitas tamen illa ex eo tantum oritur, quod et sextum et [P] octauum canonem in duos diuiserit. Cur in codice veteri canonum romanae ecclesiae, quem in adpendice ad opera Leonis M. *Quesnelius*

Eeee 3

edidit,

²²) *Trilonem* et *Thearistum* CPol. vocat *Turrianus* apologia pro epistolis pontificum p. 290. *Filonem* (Philonem) et *Euaristum* duo codd. MSS. nec non *Bertholdus* siue *Bernaldus*, presbyter Constantiensis, epistola ad Gebhardum pag. 269. testatur CPolit. synodum, de graeco ab iis in latinum versam. *Eugippium* quoque canones conciliorum vertisse ex *Cassiodoro* de illustribus viris cap. 23. refert, et b. *Isidorus*, in-

quit, in *Collectario suo de canonibus*, quatuor editiones Nicaeni concilii compaginavit, duas vero vel tres reliquis orientalibus conciliis adscripsit. Sed harum editionum illam nos maxime sequimur, quae cacteris emendatior et apostolicae sedi acceptior videtur, videlicet quam b. papa, *Adrianus*, per manum *Karoli*, imp. occidentalis direxit ecclesiis. De hac supra pag. 62. 63. ed. vet.

edidit, canon 20. omiffus deprehendatur, inquit praedictus *Quesnelius* in dissert. 12. ad Opera Leonis cap. 5. qui p. 653. feq. etiam obferuat praefationem editioni Ifidori Mercatoris praefixam, potius codici romanae ecclefiae praemitti debere. [conf. Leonis Opp. ed. fratrum Ballerini. Venet. 1755-57. fol. tom. III. et *Schoenemann*. biblioth. hiftor. liter. patrum latin. tom. II. p. 953. fq. *Harl.*] Praefationem canonibus Nicaenis praemiffam in *Iuftelli* bibl. canonica tom. I. p. 282. fcriptam effe verfibus, prima ftatim docet infpectio, et monuit *Cotelerius* tom. III. monument. ecclefiae graecae p. 609. *Harduin.* tom. I. p. 321. *Fabr.* — *Franc. Anton. Zaccaria* de decretis ad romani pontificis auctoritatem fpectantibus in concilio Nicaeno I. editis, in eius Diff. de rebus ad hiftoriam atque antiquitatt. ecclefiae pertinentibus, tom. I. nr. 6. Fulign. 1781. min. 4. primatui pontif. rom. in canone V. et VI. nihil derogari, euincere fibi vifus eft; fed v. cenfuram libri in ephemer. litt. Lipf. 1783. nr. 34. Ibid. p. 273. Zaccaria egit de canonibus arabicis conc. Nicaeni. — *Chr. Guil. Fr. Walch.* duae recitationes de decreto Nicaeno de pafchate, in nouis commentariis foet. reg. fcient. Gotting. tom. I. feft. 2. pag. 10-65. — *Ernefti* progr. de eodem, Lipfiae 1775. 4. contra quem *Kleiner* in prolufione quadam, Heidelberg. 1777. nonnulla monuiffe dicitur. De praeiudicio, Nicaenis canonibus facto in conciliis CPolitano, Ephefino et Chalcedonenfi, plura dixit *Affemannus* in biblioth. iuris orientalis canonici et ciuilis, libr. I. cap. II. §. 275. p. 405. fqq. *Harl.*

Index fcriptorum, epifcoporum, haereticorum, etc.

qui in Gelafii Cyziceni actis fynodi Nicaenae memorantur.

- Acefius, Nouatianorum epifcopus, lib. II. cap. 29.
 Achilles, Alexandrinus epifc. lib. 2. c. 1. alius presbyter Mareotidis, II. 3.
 Agathus, presbyter Alex. II. 3. alius Mareotidis, ibid.
 Alexander Alexandrinus, lib. 2. c. 1. 2. II. 33. concilio Nicaeno fubfcripfit, II. 27. epiftola ad epifcopos de deputatione Arij, lib. 2. c. 3.
 Alexandrini, presbyteri duo Alexandrini, II. 3. tertius diaconus Mareotidis, id.
 Alexander, Theffalonicenfis epifc. fubfcripfit concilio Nicaeno, II. 27. 36.
 Alexander presbyter CPol. Arij aduerfarius, II. 7. Concilio Nicaeno fubfcripfit, II. 27. 36.
 Ammonae, presbyteri duo Mareotidis, II. 3.
 Ammonius diaconus Alex. II. 3. alius Mareotidis, id.
 Amphion, Eufebio Nicomediensi fucceffor datus, II. 32.
 Amyntianus diaconus Alex. II. 3.
 Aphthonius diaconus Alex. II. 3.
 Apis presbyter Alex. II. 3.
 Apollo presb. Mareotidis, II. 3.
 Apollonius diaconus Alex. II. 3.
 Ariani, II. 32. etc.
 Arij blaſphemiae, lib. I. c. 9. lib. 2. c. 211. condemnatio, II. 25.

[P] Ariomamitae, *μισθωτῶν Ἀρεῖς τῶν φιλοσόφων πρὸς τοὺς Ἐπισκόπους ἀντιβρόχους, praef. lib. 1. et lib. 2. cap. 12. 13. 14. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 23.*

Athanasius diaconus Alex. II. 3. archidiaconus, Arii aduersarius, II. 7. 11. magnus Athanasius, II. 26.

Boccon presbyter Mareotidis, II. 3.

Caecilianus Carthag. Episc. subscripsit concilio Nicaeno II. 27. 36.

Caius diaconus Alex. II. 3. alius Mareotidis, id.

Chrestus, Theognio Nicaeno successor datus, II. 32.

Colluthus presbyter Alex. lib. 2. c. 3.

Comon diaconus Mareotidis, II. 3.

Constantini magni epistola ad Nicomedienfes, incipit: τὸν δεσπότην Θεόν, lib. 1. c. 10. et integra III. 2. Eiusd. ad Alexandrum Alex. et Arium. Incipit: μανθάνω ἐκείθεν ὑπῆρχθαι, II. 4. ad episcopos et populos. Incip. τοὺς πανηγυρὺς καὶ ἀσεβεῖς, II. 36. ad Alexandrinos aduersus Arium, et ad omnes orthodoxos. Incip. τελεῖαν παρὰ τῆς θείας προνοίας, id. ad episcopos, qui concilio non interfuerunt. Incip. πείραν λαβών. id. ad Arium et Arianos, incip. κακὸς ἐρμηνεύς, III. 1. ad Theodotum (Laodiceum) incip. ὅση τῆς θείας ὁργῆς, III. 3. adparens in coelo crux cum litteris τέτω νικά, lib. 1. c. 4. Orationis ad episcopos in concilio Nicaeno congregatos mentio, lib. 2. c. 7. dicta eius modeste et clementer, II. 8.

Copres, presbyter Mareotidis, II. 3.

Cyrus presbyter Alex. II. 3.

Dalmatii archiepiscopi Cyziceni membranae antiquae, in quibus acta concilii Nicaeni, *praef. lib. 1.*

Demetrius presbyter Mareotidis, II. 3.

Didymi, duo diaconi Mareotidis, II. 3. tertius Mareotidis presbyter, id.

Dionysius presbyter Alex. II. 3.

Dioscorus, Alexandrinus presb. lib. 2. c. 3.

Dioscorus, presbyter Mareotidis, II. 3.

Eumenes diaconus Alex. II. 3.

Eupfychius, Tyanensis episcopus, II. 17.

Eusebius presbyter Alex. II. 3.

Eusebius, Nicomediensis episc. lib. 1. c. 10. cum Ario faciens, II. 7. 12. 26. 32.

[P] Eusebius Pamphili, Caesareae episc. *praef. libri 1. μένος Εὐσέβιος ὁ θαυμαστός ὁ Παμφίλος ἀτρεπτοῖ τῇ λεωφόρῳ τῆς ἀληθείας ἀπὸ τῆς τῇ Κυρίᾳ παρεστίας ἕως τῶν τῷ μεγάλῳ Κωνσταντίνῳ χρόνῳ διώδενεν, ibid. ταῦτα ἐν ἐννάτῳ τόμῳ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας ὁ πάντα ὄριτος συντέταχεν Εὐσέβιος, lib. 1. c. 9. ὁ φιλαληθέστατος Εὐσέβιος ὁ τῷ πανουφῆμῳ Παμφίλῳ, c. 10. ὁ ἀροτῆς ὁ καλῶς τῆς ἐκκλησιαστικῆς γεωργίας, lib. 2. c. 1. Ario non consensisse. ibid. et lib. 2. cap. 18. 19. Synodo Nicaenae subscripsit, II. 26. libro tertio de vita Constantini, II. 5. 28. 36. Epistola eius ἐγκύκλιος et fides, II. 34. Citatur lib. 1. cap. 1. 6. 9. 10. lib. 2. cap. 1. 36. ἀξιοπιστότατος lib. 2. cap. 1.*

Eusta-

- Eustathius, Antiochenus episcopus, II. 14. 15. 26. subscripsit concilio Nicaeno, II. 27. 36.
 Eutychi fauens Basilisci aula, *praef. lib. 1.*
Francorum mentio, lib. 1. c. 3.
 Gelasius (Caesariensis) citatur lib. 1. c. 7. (versio graeca hist. eccles. Rufini.)
 Harpocraton presb. Alex. II. 3.
 Hebraeorum libri, lib. 1. c. 4.
 Hercules, presbyter Mareotidis, II. 3.
 Hierax, diaconus Mareotidis, II. 3.
 Ingenius presbyter Mareotidis, II. 3.
 Ioannes presbyter, ἀνὴρ παλαιὸς ἄγαν γραφικὸς ἐν τετραδίοις παλαιαῖς λαν, hunc in
 actis concilii Nicaeni sequutum se, Gelasius testatur, *praef. libri 1.*
 Iohannes Perfa, ecclesiis in tota Persia et magna India praepositus, subscripsit concilio Ni-
 caeno, II. 27. 36.
 Iustus, diaconus Mareotidis, II. 3.
 Leontius episcopus Caesareae Cappadociae, II. 17. 20. 21. 22. 33. Concilio Nicaeno subscri-
 psit, II. 27. 36.
 Longus presbyter Alex. II. 3.
 Macarii, diaconi duo Alexandrini, II. 3.
 Macarius, Hierosolymitanus episcopus, II. 23. subscripsit concilio Nicaeno, II. 27. 36.
 Manichaeus reiicitur, II. 26.
 Marci, diaconi duo Mareotidis, II. 3.
 Marcion reiicitur, II. 26.
 [P] Maris Chalcedonensis, faciens cum Ario, II. 7.
 Maurus, diaconus Mareotidis, II. 3.
 Meletius episcopus, II. 33.
 Menophantus Ephesi episcopus, faciens cum Ario, II. 7.
 Narcissus Neroniadis, (quae deinde Irenopolis,) secundae Ciliciae episcopus faciens cum
 Ario, II. 7.
 Nemefius, presbyter Alex. II. 3.
 Nicaenum symbolum, II. 26. et 35. Diatypoſes dogmaticae et ecclesiasticae, II. 30. Cano-
 nes viginti, II. 31. Concilii subscriptores, II. 27. Synodica epistola ad ecclesias
 Aegypti aliasque, II. 33. Incip. ἐπεὶ δὲ τῆς τῆς Χριστοῦ χάριτος.
 Nunechius, Laodiceae episcopus, subscripsit concilio Nicaeno, II. 27. 36.
 Olympius, diaconus Alex. II. 3.
 Oracula, οἱ χρησμολόγοι, Alexandro suadentes Granicum transire, lib. 1. cap. 4.
 Orion, presbyter Mareotidis, II. 3.
 Osius Cordubensis, ἐπέχων τὸν τόπον τῆς τῆς Ῥωμαίων Ἐπισκόπου, II. 12. 16. subscripsit
 concilio Nicaeno, II. 27. 36.
 S. Paphnutius, II. 9. 31. 32.
 Patrophilus, Scythopolis episcopus, faciens cum Ario, II. 7.
 Paulus, presbyter Alex. II. 3.

Paulus

- Paulus, diaconus Alex. II. 3.
 Paulus Samosatensis reiicitur, II. 26.
 Petrus, Alexandrinus episc. martyr, lib. 2. c. 1. et 33.
 Petrus, diaconus Alex. II. 3.
 Phaëdon philosophus, Arium propugnans, II. 14. vide supra, Arius.
 Photinus reiicitur, II. 26.
 Pistus, Marcianopolis episc. concilio Nicaeno subscripsit, II. 27. 36.
 Pirous, presbyter Alex. II. 3.
 Pistus, diaconus Alex. II. 3.
 Proterius, presbyter Alex. II. 3.
 Protogenes, Sardicensis episc. II. 20. Concilio Nicaeno subscripsit, II. 27. 36.
 Ptolariion, diaconus Mareotidis, II. 3.
 De Pythagora Samio, *συνταχθέντα ὑπὸ τῶν ἐκείνης μαθητῶν*, lib. 1. c. 4.
 Rufinus presbyter interfuisse concilio Nicaeno traditur *præf. libri 1.* citatur lib. 1. cap. 1. et 7. 10.
 [P] Sabellius reiicitur, II. 26.
 Secundus, Ptolemaidis Aegypti episcopus, faciens cum Ario, II. 7.
 Serapion, diaconus Mareotidis, II. 3.
 Seras, diaconus Mareotidis, II. 3.
 Serenus, presbyter Mareotidis, II. 3.
 Silas, presbyter Alex. II. 3.
 Siluanus, presbyter Alex. II. 3.
 Socratis daemonium, lib. 1. c. 4.
 Sostras, presbyter Mareotidis, II. 3.
 Spyridon Cyprius, II. 10. 11.
 Theodoriti historia ecclesiastica, II. 32.
 Theodorus, Heracleae Thraciae episc. faciens cum Ario, II. 7.
 Theodotus, (Laodicensis,) ad quem scribit Constantinus M. III. 3.
 Theognius, lib. 1. c. 10.
 Theognis Nicaenus cum Ario faciens, II. 7. 12. 32.
 Theon, presbyter Mareotidis, II. 3.
 Theonas, Marmaricae episcopus, faciens cum Ario, II. 7.
 Theonas, Cyzici episcopus, concilio Nicaeno subscripsit, II. 27. 36.
 Tryphon, diaconus Mareotidis, II. 3.
 Tyrannus, presbyter Mareotidis, II. 3.
 Valentinus haereticus reiicitur, II. 26.

De variis synodis Nicaena, et aliis XXX. temporibus Constantini et successorum habitis, ex veteri Synodico, supra p. 197. seq. ed. vet. et ed. nou. p. 370.

A. C. 325. Romani concilii tertii, sub Siluestro habiti, decreta, quae Surius edidit ex MS. bibl. praedicatorum Colon. *Fabr. Walch.* in: Entwurf etc. p. 158. narrationem

Vol. XII.

F f f f

de

de concilio romano, sub Siluestro habito, in eoque decreta conc. Nicaeni esse confirmata, falsam esse, et ab Isidoro fictam statuit, laudatque *Tillemont. memoir. tom. VII. p. 266. ac Boweri Historie der Päpste, tom. I. p. 182. Harl.*

[*Synodus *Alexandrina* a. 326, quam tamen in adnotatione chronologica ad a. 328. referendam existimat *Manfii II. p. 1085. Mart.*]

Concilii *Gangrensis* in Paphlagonia, quod a XVII. episcopis post Nicaenum *) et ante Antiochenum anni 349. videtur habitum esse, epistola et canones XX. graece cum versione Dionysii Exigui et Isidori Mercatoris. Labbeus etiam Herueti interpretationem adiunxit. Mentio huius concilii in veteri Synodico c. 71. supra p. 218. ed. vet. et ed. nou. p. 387. Canones etiam cum notis, graecisque Balsamonis, Zonarae et Alexii Aristeni scholiis apud Beueregium, tom. II. p. 184. [*Excerpta seu tituli Gangrensis concilii ex cod. Luc. *Manfii II. p. 1113. Mart.*] ap. Mansium II. p. 1095-1121. reperiuntur praeterea 1) synodica gr. cum duplici versione lat. 2) canones gr. lat. ex interpret. Herueti; 3) iidem ex Dionysio et Isidoro; 4) notae Bini; 5) notitia ex libello synodico. add. *Fuchs l. c. II. p. 305. sqq. Harl.*] In hoc concilium [P] exstant praeter lucubrationem Io. Kymaei, Homburgens. in Hassia pastoris, cum praefat. b. D. Lutheri tom. VI. Altenb. p. 1098. [aut tom. XVI. p. 2533. ed. I. G. Walch.] et Io. Quintini Hedui Icti interpretationem et notas editas Paris. 1560. 4. D. Sam. Schelwigii dissert. historico-theologica, Gedan. 1690. 4. (v. acta erudi-

a) Varias eruditorum sententias de aetate huius concilii refert D. Io. Andreas Schmidius tom. II. introductionis Sagittariae in hist. eccles. p. 1076. seq. *Fabr.* De aetate huius concilii plura disputant *Ballerinii* fratr. de ant. collection. part. I. cap. II. vbi pag. 248. in Gallandii sylloge I. obseruant, priscam versionem, a Iustello typis expressam, in ordine canonum primum Gangrenses XX. et deinde Antiochenos XXIV. exhibere, pag. 251. docent, in collect. primaen gr. Ancyranam et Neocaesariensem synodos Nicaena anteriores esse; Gangrensem posteriorem; postea ab alio librario canones Antiochenos, licet Gangrensisbus anteriores, fuisse hisce Gangrenf. adiectos, tum p. 254. sqq. in cap. tertio quaedam adnotant, et in cap. IV. §. 1. p. 263. de notationibus chronicis, quibus Ancyrani et Neocaesarienses canones dicuntur anteriores synodo Nicaena, Gangrenses autem posteriores, de ordine conciliorum in MSS. et p. 266. synodum Gangrensem locant inter an. 362. et 370. Contra *Ballerinios* Fr. autem dimicat *Assmann.* in bibl. iuris orient. canonici et civil.

libr. I. §. 35. sqq. et pag. 57. sqq. et ad inquirendum num Gangrenses canones fuerint Antiochenis priores nec ne? prouocat primum ad locum, quem exscripsit, *Manfii* in not. ad a. Chr. 319. nr. 4. *Annal. ecclesiast. tom. IV. Lucae 1739. p. 3.* tum ostendit, Hosium non interfuisse illi concilio; dein §. 39. p. 61. sq. diluit argumentum *Ballerini.* Gangrenses canones inter a. 362. et 370. fuisse constitutos, et §. 40. sqq. p. 62. sqq. vberius demonstrare studet, Gangrenses canones non esse posteriores Antiochenis, et pag. 66. colligit, synodum Gangrensem paulo ante a. 341. quo anno Antiochenam synodum coactam esse contendit, fuisse habitam. Idem plura in hanc rem addit. — *Walch* in: Entwurf etc. pag. 216. sq. quaedam de illo concilio profert, citatque *Schelwigii* exercitat. in concil. Gangr. Gedani 1721. (sic.) *Wolfg. Gundling* exercit. in concil. Gangr. canqn. sub praesidio Fabricii. Altdorf. 1690. *Tillemont* Memoir. tom. IX. p. 85. et 650. *Ceiller* hist. des auteurs etc. tom. IV. p. 734. et suum libellum, antiquit. pallii philosoph. p. 245. sqq. *Harl.*

tor. 1690. p. 542.) et *Wolfgangi Gundlingii* adnotationes postumae contractae et recensitae a Io. Fabricio, Altdorf. 1695. 8. (v. acta erudit. 1695. p. 438.)

†† A. C. 329. *Antiochena*, siue, (vt ex Philostorgio Baluzius p. 26.) *Nicomediensis*, pseudo-Synodus Arianorum, in qua Eustathius Antiochenus per fraudem deiectus. Interfuere synodo Eusebius Nicomediensis, tum CPol. episcopus, Theognis Nicaenus, Eusebius Caesariensis, alique ex Theodoreto lib. i. hist. eccles. cap. 20. Philostorgio, III. 12. Athanasio in epistola ad Solitarios et Constantino imp. in litteris ad populum Antiochenum, ad Eusebium, ad synodum, apud ipsum Eusebium III. 60. 61. 62. de vita Constantini. *Fabr.* [*Constantini ad concilium epistola, gr. lat. — Constantini ad Eusebium litterae, lat. — Constantini ad concilium epist. altera, gr. lat. *Mansi* II. pag. 1087-1094. *Mart.*] *Mansi* supplem. concil. tom. I. p. 139. sqq. Plura vide ap. *Assmann.* locis ad concil. Gangr. citatis, et pag. 70. sqq. nec non *Ballerinius* Fr. I. ibid. citato part. i. cap. 4. §. 2. p. 267. sqq. *Walch.* Entwurf etc. p. 158. *Harl.*

†† circa A. 330. *Alexandrinum* concilium, praesente Osio Cordubensi, in quo damnatus est Ichyras et inter laicos redactus, vt docet libellus clericorum Mareoticorum, oblatus synodo Tyriae, qui infra indicabitur. *Fabr.* Neque hoc, neque aliud concil. Alexandrinum, (de quo *Mansi* I. p. 146.) omnino certum esse, iudicat *Walch* in: Entwurf etc. p. 160. §. XXI. *Harl.*

†† 333. *Carthaginense* concilium sub Donato episcopo Carthag. cum episcopis CCLXX. Donatistis. Ibi per LXXV. dies, postpositis omnibus praeteritis, limatam esse sententiam atque decretam, vt traditoribus immensi criminis reis, si baptizari nollent, pro integris communicaretur, scripsit Tychonius, ita prodente Augustino epil. 48. (93. f. 92. edit. nouae.) nr. 43. [add. *Walch.* l. c. pag. 160. §. 22. *Harl.*]

†† 334. *Caesariensis* in Palaestina synodus, contra Athanasium coacta, sed quum is adesse ibi noluisset, post longam moram nihil ibi gestum est. Vide Sozomenum II. 25. Theodoretum I. 27. sqq. Huius synodi nusquam Athanasius meminit.

335. *Synodus Tyria*, et ad eam spectantes epistolae Constantini M. et aliorum ex Eusebio, de vita Constantini libr. IV. cap. 42. et Athanasio, Apolog. II. adu. Arianos tom. II. opp. p. 130. sqq. ex quo etiam Mareoticorum clericorum libellus praefectis oblatus, et alter ad synodum. [Plura scripsit et citauit *Walch.* l. c. p. 161. sqq. §. 24. v. *Mansi* tom. II. col. 1123-1153. ac *Fuchs* in: Bibl. der Kirchenverfamml. tom. II. p. 1. sqq. *Harl.*

335. Conciliabulum *Hierosolymitanum*, in quo Arius susceptus est. Epistola Constantini ex Socrate lib. i. c. 21. Arii et Euzoi libellus fidei ex eodem lib. i. c. 26. et Sozom. II. 26. Epistola [P] synodalis ex Athanasii apologia secunda contra Arianos et libro de synodis Arimini et Seleucia. [v. *Walch.* cit. Entwurf

F f f f z

wurf

wurf etc. pag. 163. sq. §. 25. et *Fuchs* l. c. pag. 27. sqq. *Manfi* II. col. 1155 - 1162. *Harl.*]

Epistola (supposititia) sub S. Athanasii nomine et Aegyptiorum episcoporum ad *Marcum* papam de numero canonum Nicaenorum pro exemplaribus Nicaeni concilii, quia Ariani eorum exemplaria incenderunt. Latine ex *Isidoro Mercatore*.

Rescriptum (supposititium) Marci papae ad Athanasium et omnes episcopos Aegyptios. Ex eodem *Isidoro*.

- † 336. De conciliabulo CPolitano, occasione Marcelli Ancyрани celebrato ab Arianis, de quo *Baronius* ad a. C. 336. n. 27. *Fabr.* Conf. *Pagi* critic. in annal. Baron. tom. III. p. 279. et *M. Christi. Henr. Vogel.* disp. de Marcello, episcopo Ancyrano, Gottingae 1757. 4. *Harl.*

Iulii papae epistolae duae supposititiae, latine.

Epistola Orientalium ad *Iulium* papam, supposititia.

Epistola genuina *Iulii* papae *) ad Orientales et altera breuior ad Alexandrinos ex apologia secunda Athanasii, graece et latine, cum epistolis quibusdam Constantii ex eadem apologia.

[* *Iulii* epistola ad *Dionysium* *Manfi* II. p. 1191. — *Lud. Muratorii* in superiorem epistolam disquisitio, (in qua spuriam eam esse demonstrat,) ib. pag. 1197. — *Iulii* epistola ad *Prosdocium*, gr. lat. ibid. p. 1245. — in eandem epist. editoris monitum, (in quo haec epistola, tamquam Apollinarisimum sapiens, *Iulio* abiudicatur,) ib. pag. 1243. — eiusd. epistolae fragmenta, cum censura, ibid. p. 1251. — eiusdem *Iulii* scriptorum fragmenta tria, ib. p. 1253. — Censura epistolarum *Cyrilli* ad *Iulium* et *Iulii* ad *Cyrillum* de die natali Domini, ib. pag. 1255. — Epistola, quae *Gesta Liberii* inscribitur, cum admonitione, ib. pag. 1259. *Mart.*]

Decreta septem *Iulii* papae ex *Gratiano* 9. XIV. qu. 3. *Quicumque tempore messis*, 12. XXVI. quaeft. 6. *Si presbyter poenitentiam*: quod ipsum est capitulum 2. sed breuiatum epistolae 2. *Caelestini* papae ad episcopos Viennens. et Narbon. 15. XXVII. qu. 2. *Si quis desponsauerit uxorem*. 1. XXIX. qu. 1. *Omnibus nobis*. 7. XXXV. qu. 2. et 3. *Nullum in utroque sexu*. 7. de Consecr. dist. 2. *Cum omne crimen*: quod est ex concilio Bracarenfi IV. c. 1. a. 675. Alia decreta tria ex *Iuonis* lib. 1. et 6.

- A.C. 337. *Romana* synodus, ex collectione *Isidori* Mercatorisque, commentitia, iudice *Tillemontio* tom. VII. memor. p. 702. seq. [et aliis iudicibus, quos *Walch.* l. c. p. 165. sq. §. 28. laudat. *Harl.*]

A.C. 340.

- b) Tom. I. *Harduin.* p. 610. ad a. 342.

A. C. 340. *Alexandrina*, in caussa S. Athanasii. Epistola synodica ex eiusdem Athanasii apologia secunda. [Plura v. ap. *Walch*. l. c. p. 167. §. 31. ac §. 32. de alio concilio romano, a. 341. *Harl.*]

341. *Antiochenae* synodi epistola cum subscriptionibus episcoporum, et canones XXV. cum versione Dionysii Exigui et Isidori Mercatoris. Labbeus ex Regia, vt solet, etiam recentem Herueti versionem adiunxit. [Synopsin canonum ex MSt. Lucensi addidit lat. *Mansi* II. p. 1336. *Mart.*] vbi p. 1305. exhibet epist. synod. gr. lat. canones XXV. gr. lat. interprete Gent. Herueto, et alia. *Harl.*] In Beueregii pandectis canonum praeter ipsius notas exstant etiam tom. I. pag. 429. scholia graeca Zonarae, Balsamonis et Alexii Aristeni. Singulari etiam studio huius synodi acta illustrauit et auctoritatem adseruit *Emanuel Schelfstratenus*, Antwerp. 1681. 4. Vide acta erud. 1682. pag. 4. seq. *Journal des Sav.* 1681. pag. 93.

[P] Concilium Antiochenum vnicum ponimus, inquit Harduinus, MSS. collectiones et editiones alias priores sequuti; tamen eodem isto anno geminum Antiochiae concilium fuisse celebratum eruditi plerique existiment: alterum, in quo conditi fuerunt canones XXV. quos *beatorum patrum sanctiones* Zacharias papa, *venerabiles Antiochenos et sacros canones* Nicolaus papa: *iustas regulas patrum* concilium Chalcedonense adpellat: *in quibus spiritum sanctum loquutum credimus*, inquit Caesarius Arelatenfis: quo in concilio fuerint episcopi XXX. *sancti patres in Antiochena concilio residentes*, vt loquitur concilium Romanum sub Leone. Alterum vel episcoporum XC. vt Athanasius ponit in libro de synodis, vel XCVII. vt Hilarius in libro de synodis, et Sozomenus III. 5. neque ex sola dioecesi orientis, quae sola commemoratur in titulo epistolae synodicae, sed ex aliis sane multis: cui concilio praefuerit Flaccillus episcopus, interfuerint Eusebianae partis episcopi, qui Athanasium damnarunt: Eusebius olim Nicomedienfis, tunc vero CPol. episcopus, Acacius Caesariensis e Palaestina, Patrophilus Scythopolitanus, Theodorus Heracleotes e Thracia, Eudoxius Germanicienfis, Gregorius Alex. Dianius Caesariensis e Cappadocia, Georgius Laodiceus e Syria, Eusebius Emisenus teste Sozomeno lib. 2 cap. 19 quorum nomina in subscriptionibus huius concilii non adparent: vti neque Maris Chalcedonensis, nec Marcus Arethusius e Syria, quos adpellat Socrates II. 18. nec Flaccillus ipse denique Antiochenus, cui inscripta est epistola Iulii papae, vt et Dianio, Narcisso et caeteris. Et priorem quidem synodum *catholicorum* fuisse dici ab Hilario loco cit. et ab Hincmaro tom. II. p. 489.: posteriorem adpellari *Arianorum* a Palladio in vita Chrysostomi, aliisque, eruditi viri contendunt. *Fabr.* Multus est de hoc concilio *Walch* in: Entwurf. p. 168. sqq. nec paucos tam antiquiores, quam recentiores scriptores citat; inter hos *Hilarium* de synodis, pag. 1168 sqq. Opp. ed. Constant. ac *Mansi* supplem. concil. tom. I. pag. 165. sq. et *Tillemont.* Memoir. tom. VI. p. 755. sqq. Inprimis conf. *Fuchs* in: Biblioth. Ffff 3 der

der Kirchenversamml. tom. II. p. 42. sqq. et *Ballerin*. Fr. de antiq. collect. part. I. a. 4. §. 2. in Gallandii sylloge etc. tom. I. p. 267. sqq. vbi, postquam Bellarmini, Baronii, Schellstratii ac Tillemontii sententias de canon. Antiochenor. auctoribus et tempore vocarant sub examen, ostendere student, illos non pertinere, vt haecenus inualuit, ad synodum Antiochenam, ab Eusebianis coactam in encaeniis a. 341. sed aliam anteriorem, ex Nicaenis fere patribus celebratam a. 332., tum probatum eunt, catalogum patrum eiusd. synodi, in conciliis vulgatum post synodicam, esse supposititium, et de numero agunt patrum, qui eosdem edidere canones; denique p. 274. concludunt, nihil dubii superesse, quominus omnes hi canones Antiochenae synodo a. 332. adiudicentur. Sed *Assmann*. in bibl. iuris oriental. can. et ciu. tom. I. cap. 3. p. 54. sqq. de canonibus Antiochenis disputans, examinat Ballerini or. rationes, et p. 59. sqq. negat contra illos, adeo esse certum, Antiochenos canones a. 332. sede Antiochena vacante, ante electionem Euphronii fuisse conditos, et Antiochenos canones esse Gangrensis anteriores: p. 66. sqq. ostendit, Antiochenam illam synodum non ante an. 341. esse statuendam, et plura de hac re profert; inter alia p. 68. not. arguit erroris auctorem libelli synodici tom. II. concil. Labb. Venet. ed. p. 623. et p. 71. sqq. auctorem arabicae historiae, quae concilio huic Antiocheno eiusque canonibus in cod. arabico tom. I. conciliorum p. 135. (Assm. bibl. orient. tom. I. p. 619.) praefigitur, qui, Antioch. synodum aduersus Paul. Samosatenum congregatam, et Nicaena synodo priorem fuisse, scribit. — *Vindob.* in cod. cael. XLIV. (qui plurimum conciliorum canones continet,) nr. 7. concilii Antiocheni a. 341. canones XXV. cum anonymi scholiastae graeci adnotatt. in margine et intra lineas positis; v. *Lambec.* VIII. p. 852. Kollar. ibid. p. 912. nr. 17. cod. XLV. argumenta canonum concilii Antiocheni, atque nr. 12–16. ac 18–21. argumenta aliorum concilior. et nr. 30. sqq. canones aliorum concil. vt aliorum MSS. mentionem praetermittam. *Harl.*

Formulae quatuor fidei ex Socratis lib. II. hist. c. 10. et 18. et Athanasii libro de synodis.

A. C. 342. Concilium *romanum* episcoporum amplius quinquaginta, a quibus Athanasius in communionem susceptus est. Apud Labbeum duo feruntur concil. romana, a. 341. et 342. in quorum priore [P] a. 341. Athanasius ^{c)} traditur composuisse symbolum, quod graece et latine ex duplici editione exhibet p. 599. 603. *Fabr.* Sed *Walch* in: Entwurf. p. 168. not. 4. negat, hodie vllum esse futurum, qui illum errorem de duobus illis conciliis probet aut ea discernat. *Harl.*

344. Concilium *Orientalium* episcoporum Arianorum, (Labbeo *Antiochenum* II.) in quo *μικροσύχος* formula fidei edita, quae graece et latine exhibetur ex Socrate II. 19. et

c) Symbolum ab Athanasio scriptum ad Iulium papam adfirmat *Manuel Caleca* de principiis fidei catholicae p. 284. tom. II. auctarii nouissimi Com-

bisiani. Alia de hoc symbolo eiusque editionibus, vide lib. V. huius bibl. cap. 1. pag. 314. seq. ed. vet.

19. et Athanasio de synodis. Habetur etiam apud Nicephorum IX. 11. *Fabr. Walch.* l. c. pag. 173. sq. id concilium, ab Eusebianis habitum, adserit a. 343. et consuli iubet *Mansi* supplem. concil. tom. I. pag. 174. sqq. eiusque aduersarii *Th. Mamachi* epistolas de ratione temporum Athanasianorum, Romae 1748. 8. *Harl.*

† Concilium *Mediolanense*, de quo *Baronius* ad a. C. 344. n. 4. 5. 6. *Tillemontius* tom. VI. memor. p. 760. seq. [et *Walch.* l. c. p. 174. sq. *Harl.*]

A. C. 346. *Agrippinense*, in quo Euphratas, Coloniae Agrippinae episcopus, quod Christum Deum negaret, haereticus damnatus et excommunicatus est. *Papebrochius* in actis sanctor. ad 13. Maii, ubi de Seruatio Tungrensi episcopo, Euphratae nomen insertum esse putat. Dubiae fidei aliis esse videtur hoc concilium. Vide *Tillemontium* tom. VI. memor. pag. 761. seq. [Dubitantibus accedit *Walch.* in: Entwurf etc. p. 181. sq. idemque prouocat ad *Schoepfii* Alsatiam illustrat. tom. I. p. 334. sqq. citatque *Ceiller* hist. des auteurs etc. tom. I. p. 663. sqq. ac *Mansi* supplem. concil. tom. I. p. 179. *Harl.*] Citari putat hoc concilium *Harduinus* a *Cassiano* libro de incarnatione Christi, c. 2. ubi *maxima Beligarum urbe* pro *Belgarum* legitur. Memoratur etiam a *Lupo* in vita S. Maximini a. 839. et *Harigero* Laubiensi siue Lobienfi in Belgio abbate, qui obiit a. 1107.

Editionis Regiae Tomus III. — [Edit. Mansi tom. III.]

347. Concilii *Sardicensis* in Illyrico, quod pro generali, et Nicaeni adpendice Labbeus venditat, (ne *Zosimi* scilicet, *Sardicenses* pro *Nicaenis* *) canonibus laudantis, fides desideretur) canones XXI. graece cum versione *Dionysii Exigui* et *Isidori Mercatoris*, (apud Labbeum etiam recente *Herveti*.) et subscriptione episcoporum LIX. licet trecentos interfuisse testetur *Socrates* II. 20. quia decretis synodi plus quam trecentos subscripsisse affirmat *Athanasius* in apologia secunda. *Scholium* graeca *Zonarae*, *Balsamonis* et *Alexii Aristeni*, notaeque *Beueregii* in magno huius Synodico videantur.

Epistola synodica ad Iulium papam, ex *Cresconii* collectione et [P] *Hilarii* *) fragmentis, latine cum subscriptione LIX. episcoporum. *Fabr.*

[* Catalogus alphabeticus patrum *Sardicensium*, cum praemonitione. *Mansi* tom. III. p. 43. (ubi a col. 1-122. plura dat.) *Mart.*]

Alia

a) Confer *Tillemontium* tom. VIII. memoriar. tom. I. p. 191. sqq. *Christi Lupi* diss. de synodo p. 92. sqq. et 651. et *Quesnellum* ad Leonem magnum. [Atque *Ballerii* in ed. Leonis, tom. III. coll. *Schoenemann* bibl. histor. literar. tom. II. p. 953. sq. *Walch*, Götting. theol. in: Historie der Päbste p. 100. *Bower* in: Historie der Päbste, tom. I. p. 191. sqq. *Christi Lupi* diss. de synodo Sardicensi, (habita a. 347.) et canones eiusdem synodi, in eius Opp. tom. I. p. 285-329. *Harl.*]
e) In tom. IX. patrum latin. ed. Wirceb. pag. 49. sqq. 56. sqq. *Harl.*

Alia ad ecclesiam Alexandrinam graece et lat. ex Athanasii apologia secunda. [Alia ad eandem synodica, *Mansi. Mart.*] [latine primum a *Maffiō*, in *osservazioni* litter. III. p. 60. dein a *Mansio* in *supplem. concil. tom. I. pag. 212. sqq. edita. Harl.*]

Tertia ad omnes episcopos, quam graece habet idem Athanasius tom. I. edit. nouae p. 162. et cum adpendice Theodoretus II. 8. hist. latine Hilarius in *fragmentis*, ipsum, vt suspicatur Labbeus, synodi autographum repraesentans. Alia versio in *Tripartita* IV. 24.

[* *Diff. de epochis Sardic. et Sirmienf. conciliorum*, per quam occasionem plurium conciliorum, per ea tempora habiturum, rerumque plurium, a S. Athanasio gestarum, chronologia corrigitur. *Mansi* ib. isque concilium Sardicense a. 344. adligat: vulgarem sententiam, quae a. 347. huic concilio adsignat, contra obiectiones *Mansi* defendit *Mamachi. Mart.*] add. *Mansi. adpend. tom. II. p. 8.* Mamachi tamen argumenta, de ratione temporum Athanasianor. pro a. 347. validiora esse statuit *Fuchs* l. postea citando pag. 98. — *Walchius* quoque, qui in: *Entwurf etc. §. XXXVII. pag. 175. sqq.* vberius enarrat historiam cel. illius concilii et multorum vett. scriptorum ac recentiorum VV. DD. iudicia rationesque adfert diuersas, id a. 344. adserit. *Natahs Alexander* in *histor. eccles. Paris. 1714. fol. tom. IV. in quatuor dissertatt. de illo egit: 1) de concilii Sardicensis conuocatione, praesidibus et auctoritate, pag. 326–333. — 2) de iure adpellationum episcopalium ad sedem romanam, quod Sardic. concilium suis canonibus adseruit, p. 334–360. — 3) de fide, professione adscripta concilio Sardicensi, p. 361–366. — 4) de fide Marcelli Ancyran, a synodo Sardic. absoluti, p. 361–366. — Ballerini Fr. de *antiqu. collect. part. I. cap. 5–7. p. 274–302. et p. 311. sqq.* in *Gallandii sylloge etc. tom. I. copiose disputant de illo concilio atque e codd. msst. in cap. 5. euincere student, canones Sardic. duplici exemplo ab ipsa synodo editos fuisse, graeco pro graecis patribus, et pro latinis latino), at epistolam ad Iulium P. R. latine tantum scriptam fuisse; illorum exemplorum discrimen et quid sentiendum sit de variis lectt. exemplarium latinorum, ob quas nonnulli diuersas interpretationes latinas praeferrī opinati sint, explicant; in cap. 6. inquirunt, num, et quando iidem canones, graece scripti, relati fuerint in graecum synodorum et canonum codicem, et num apud Graecos, praesertim orientales, semper auctoritatem obtinuerint, et Iustelli sententiam in praefatione tom. I. bibl. iur. canon. pag. 16. oppugnant; in cap. 7. agunt de patrum**

f) Atque hoc Ballerin. iudicium adoptant quoque cel. *Glück* in *Præcognitis etc. p. 474. et not. 6. p. 476. et Spittler*, in: *kritisch. Untersuchung der Sardicen. Schlüsse*, in *Meuseli's Geschichte* scher, tom. IV. nr. 2. pag. 33. sqq. vbi adnate disputat de illis, *Richerii* (in *historia concil. ge-*

neraliun, tom. I. p. 98. ed. Colon. 1683. 8.) *Horricii* (in *concordatis nationis germ. integris, variis additamentis illustratis*, tom. II. pag. 25. tom. III. pag. 129–132. aliorumque dissentientium opinionones examinat, synodumque illam oecumenicam fuisse probat. *Harl.*

patrum Sardicensium, subscriptionibus ac numero; p. 293. fqq. exhibent catalogum alphabeticum patrum Sardicensium XCVII. ex monumentis contextum et confirmatum, denique adferunt, synodum Sardic. fuisse oecumenicam: add. eosdem passim in part. II. cap. 1. Contra Iustellum dimicat quoque et de canon. Sardic. plura adfert *Assmann.* in bibl. iuris orient. can. et civ. libr. I. cap. 5. §. 81. fqq. pag. 110. fqq. Add. *Spittler.* in: Vntersuchung des 6ten Laodicen. Canons, p. 1. *Fuchs* in: Bibl. der Kirchenversammlungen, tom. II. pag. 97. fqq. et tom. I. pag. 19. De cod. caesar. v. *Lambec.* VIII. p. 857. nr. 12. *Harl.*

Conciliabuli *Arianorum* apud *Sardicam*, vel, vt Socrates II. 20. *Philippopolim* *) in Thracia,) decretum, quod miserunt in Africam, cum subscriptione episcoporum LXXIII. ex Hilarii fragmentis.

Mediolanense contra Arianos et Photinum, in quo Vrsacius et Valens porrecto libello haeresin eiurarunt. Vide Labbeum p. 721. et 729. seq. Harduin. pag. 683. *Tillemontium* tom. VI. memor. p. 765.

†† *Hadrumetinum* (in Africa) hoc anno Harduinus commemorat cum aliis conciliis prouincialibus, quorum mentio fit in concilio Carthag. anni 348.

Latopolitani (in Aegypto) meminit vita S. Pachomii in actis sanctorum 14. Maii. Sed illius nullam rationem habuere conciliorum editores. *Fabr.* Primus *Mansio* ea, quae in vita S. Pachomii a Bollandianis edita commemorantur, suae collectioni inseruit tom. III. p. 141. *Mart.*

A. C. 348. *Donatistarum* conciliabulum, ex quo legati sunt episcopi decem ad Macarium.

Carthaginienfis sub S. Grato concilii canones XIV. apud Labbeum p. 713. et ex Holstenii emendatione p. 1821. Emendatius etiam apud *Harduin.* pag. 683. et cum scholijs Schellstrateni in eius ecclesia Africana, Antwerp. 1680. 4. diss. 3. c. 3. p. 129. *Fabr.* *Mansio* III. col. 143-158. cum notis Bini, fini abiectis: *Tillemont* memoir. tom. VI. p. 124. *Du Pin* histor. Donatist. pag. XLIII. et in adpend. ad opp. Optati Mileu. p. 201. *Fuchs* l. c. tom. III. p. 30. fqq. qui annum definire non conatur; sed id concilium, scribit, an. 348. aut 349. habitum esse, et a p. 1. praemittit introductionem in notitiam synodorum africanarum; *Walch* Entwurf. p. 185. sq. ad a. 348. *Harl.*

Concilii

g) *Philippopolin* rectius scribi, sentiunt. *Walch.* in: Entwurf. etc. pag. 180. sq. et *Fuchs* in bibl. citata pag. 149. fqq. ubi id concil. habitum fuisse a. 344. aut 347. scribit, et ex *Mansio*, tom. III. col. 126. fqq. qui praemittit historicam introductionem in notas, germanice vertit decretum illud et illustrauit. *Hilarii* fragm. in tom. IX. pa-

trum latin. ed. *Wirceb.* p. 74. fqq. *Fuchs* subiecit exposuitque p. 172. fqq. ex *Mansio* tom. III. p. 163-170. duas Valentis atque Vrsacii epistolae ad Iulium, pontif. rom. (ap. Athanas. in II. apologia, in Hilarii fragm. tom. IX. patrum lat. ed. *Wirceb.* p. 64. sq. et apud Sozomen. III. 23.) atque eorumd. epistolam ad Athanasium. *Harl.*

Concilii *Hierosolymitani*, quo Athanasius restitutus est, epistola synodica ex huius Apologia secunda et Sozomeno III. 22. [ap. Walch. l. c. p. 182. a. 347. qui alios citat, ex his *Manfi* suppl. I. p. 180. *Tillemont*. VIII. p. 127. *Orsi* istor. eccl. tom. V. p. 461. *Harl.*]

[* *Galliarum* concilium incerti loci, forte Pictavis seu Tolosae habitum, a. 355. (cuius vestigia in Hilarii libello aduersus Constantium deprehendit *Hieronymus de Prato* in edit. Sulpicii Seueri tom. I. p. 259.) *Manfi* III. p. 251. *Mart.*]

†† A. C. 349. *Romanum*, quo Valens et Ursacius in communionem recepti, ex Hilarii fragmentis obseruauit Petrus de Marca ex epistola Osi Cordubensis ad Constantium imp. Vide *Baluzium* p. 27. *Harduin*. pag. 690. [*Fuchs* l. c. II. pag. 172. sq. *Walch*. Entwurf etc. p. 183. sq.]

[†] Libellus poenitentiae Valentis et Ursacii, graece et lat. ex Athanasii Apologia 2. et epist. ad solitar. et ex Hilario.

†† *Donatistarum* conciliabulum incerti loci, quo mandatum est, vt corpora suorum, qui in Macariana, (vt aiebant,) persecutione obierant, per agros et vias sepelirentur, aris mensisue exstructis, quoniam in basilicis sepeliri non sinebant catholici. Testis Optatus lib. III. cap. 4. *In loco Ostiaensi* etc.

†† 350. *Alexandriae* redux Athanasius varia episcoporum Aegypti concilia celebrauit teste Socrate II. 26. gr.

†† *Romanum* concilium, in quo Photinus damnatus est, colligi videtur ex Hilarii fragmentis p. 27. *Cum de Photino* (sic enim legendum) *decretum ab Occidentilibus est, et ad Orientales relatum*. Vide et pag. 25. vbi haeresin Photini a Romanis damnatam prodit.

Etiam *Sirmienfe* hoc tempore contra Photinum habitum ex eodem Hilario obseruat *Petauius* apud Labbeum p. 731. licet per factionem populi deponi tunc non potuerit, quod factum demum a. 357. *Fabr.* Tres formulas Sirmienfes quarum textum gr. ex Socrate II. 30. et Athanas. libr. de synodis dedit *Manfi* II. p. 1344. sq. duas autem lat. et harum quidem posteriorem ex Hilario de synodis in tom. IX. patrum latin. ed. Wirceb. p. 111. sq.) in tom. III. p. 257. sqq. dedit, ex *Manfi* III. vol. col. 253-265. germanice reddidit et illustrauit *Fuchs* in bibl. citata, tom. II. p. 188. sqq. ac de prima synodo Sirmienfi et de variorum sententiis quando habita sit, p. 183. sollerter agit. Nam alii duas numerant synodos Sirmienfes contra Photinum, scil. Petau. a. 349. et 351. Riccard. a. 350. 351. Marca et alii a. 351. 357. Alii vnam tantum synodum adsumunt, quam *Manfi* in a. 358. Sirmond. autem et alii in a. 357. collocant; *Fuchs* vero, ducibus Socrate II. 29. et Sozomeno IV. 6. cum Pagio, *Tillemontio* memoir. VI. part. 3. p. 834. sqq. *Walch* in historia haeref. III. 62. (coll. pag. 6. 52-56.) aliisque in a. 351. Add. *Manfi* III. 179-195. qui varia de Sirm. conciliis inseruit; *Walch*. in: Entwurf.

Entwurf. p. 192. sqq. de illis, I. a. 351. II. a. 357. III. a. 358. et de quarto a. 359. ac p. 194. in nota 3. (nec non *Franck* in catal. bibl. Bübau. tom. II. vol. I. pag. 295. sq.) *Sirmondi* ac *Petauii* libellos et controuersias de conciliis Sirmienf. (in *Sirmondi* Opp. tom. IV. col. 365–424. Venet. 1728. fol.) aliorumque multorum de illis sententias ac rationes refert: *Mansi* de epochis conciliorum Sardiensis. et Sirmienfium ceterorumque in causa Arianorum, Lucae 1746. 8. (conf. supra ad a. 347. de concilio Sardiensi;) et abb. *Franc. Anton. Zaccaria*, qui in Dissertatt. latinis de rebus ad historiam atque antiquitates ecclesiae pertinentibus, Fuligni 1781. min. 4. tom. II. nr. 5. in diss. inscripta: Nonnulla Petauianarum de Sirmienf. synodo dissertationum loca emendantur, illustrantur, vindicantur, cum Petauio statuit, quinque Sirm. synodos esse discernendas; primam, ab episcopis occidentalibus habitam a. 349. alteram ab episcopis orientalibus a. 351. in qua Photinus sit depositus, et aduersus Sirmondum, Pagium ac Mansium pugnat pro Petauio, huius tamen nonnulla argumenta explicat corrigique; quintam synodum, in qua tertia fidei formula sit confecta, colloeat in a. 359. conf. ephem. litter. Lips. 1783. nr. 36. *Harl.*

† *Vasense* (Vasione siue Vasatis in Gallia Narbonensi.) Ex Rinio tres eius canones ponit Regia et Labbei editio. Omittunt Sirmondus et Harduinus, *vide infra* ad a. 442.

circa A. 351. (Harduin. 358.) *Melitenfis* in Armenia synodi ex Sozom. IV. 25. meminit *Baluzius* p. 29. In illo depositum Eustathium Sebastenum, postquam in CPolitano (a. 357.) haereticis consensisset, scribit *Basilius* epist. 74. ad occidentales.

352. *Liberii* ^{a)} papae epistolae decretales duae supposititiae.

Athanasii et Aegyptiorum episcoporum ad Liberium de Arianorum oppressione epistola, similiter commentitia, latine ex Isidori Mercatoris collectione.

† *Liberii* epistolae XIII. ex Baronio ad a. 353. n. 19. et a. 354. n. 2. a. 357. n. 44. 45. et ex actis Eusebii Vercellensis nec non ex fragmentis Hilarii atque Athanasio tom. I. pag. 396. et Socrate IV. 12.

G g g g 2

Athana.

^{b)} De hoc vid. *Walch* Entwurf etc. p. 187. et 192. *Fuchs* l. c. p. 186. sq. *Schroeckh* christliche Kirchengeschichte, part. 6. p. 102. sq. ed. II. p. 136. sqq. ubi memorat, *Hermann. Schölliner* et nouum editorem diss. de non commentitio, eoque gemino, sed excusato lapsu *Liberii*, rom. pont. Vindob. 1776. 8. ostendere studuisse, et quidem priorem, Liberium haud sequutum esse castra Arianorum; posteriorem vero, Liberium quidem subscripsisse formulae fidei, ab Arianis conscriptae, at tamen perpetuo fuisse orthodoxum; et *Franc. Anton. Calualcanti* in vindictis roman. pontificum etc. libr. III. p. 32–83. Romae 1749.

fol. oleum operamque frustra consumpsisse in demonstratione, Hieronymum errasse, *Liberii* epp. esse supposititias, nec eum vinquam adoptasse haereticorum errores: add. *Fabric.* nostrum in bibl. med. et inf. latin. tom. IV. pag. 273. sq. ed. *Mansi*, et *Schroeckh.* ib. part. 8. pag. 104. sq. — *Corgni* canonicum in diss. critique et historique sur le pape Libere, dans laquelle on fait voir, qu'il n'est jamais tombé, 1736. quem vt plurimum sequitur et colligit, rumorem de *Liberii* lapsu vnice ab Arianis fuisse sparsum, *Zaccaria* in diss. citat. tom. I. nr. 7. de commentitio *Liberii* lapsu. *Harl.*

Athanasii rescriptum ad Liberium ex tom. I. Athanasii. p. 244.

† Decreta Liberii tria ex codice vetusto XVI. librorum, lib. XIII. c. 9: 10. et 12.

† *Romanum Arianorum conciliabulum*, de quo *Baron.* ad a. 352. n. 11. [et alii apud *Walch.* in: Entwurf etc. p. 187. sq. *Harl.*]

[F] A. C. 353. *Arelatense* Arianorum, in quo Paulinus Treuirensis depositus est, quod in Athanasii damnationem subscribere nollet. *Fabr.* v. *Walch.* de hoc ad a. 354. et Mediolan. seq. in: Entw. p. 188. et bene multos, quos ille citat. *Harl.*

355. Concilium *Mediolanense* Arianorum, quo pulsi in exilium Liberius papa, Eusebius Vercellensis, Lucifer Caralitanus, Dionysius Mediolanensis etc. Vide Synodicon vetus supra p. 209. ed. vet. et ed. nou. p. 380. Ex actis huius concilii sola superest epistola synodica ad Eusebium Vercellensem, cum aliis quibusdam ad eum epistolis et Eusebii ad Constantium, quas in lucem protulit *Baronius* ad a. 355. Historicam narrationem ex vetusto codice refert *Vghellus* tom. IV. Italiae sacrae, et emendatam ex codice Colbertino *Baluzius* p. 29. seq. Pars actorum in Consistorio habitorum apud Constantium imp. sine Colloquium Liberii papae, Constantini et Epicteti episcopi est apud Theodoretum II. 14. hist. Confer etiam *Matthaei Larroquani* diss. de Liberio, editam Genevae a. 1670. 8. [*Fuchs.* l. c. tom. II. p. 177. sqq. *Harl.*]

†† *Antiochenum*, in quo ordinatus est Georgius Alexandriae episcopus. Huius concilii mentio apud *Sozomenum* IV. 7. vid. *Baluzium* p. 32. seqq.

356. S. Athanasii epistola encyclica ad omnes orthodoxos ad hunc annum pertinet, sicut et eiusdem Encyclica ad episcopos Aegypti et Libyae post ingressum Georgii, quae et oratio prima aduersus Arianos, sed male inscribitur. Denique Osius epistola ad Constantium, quae est apud Athanasium ad solitariam vitam agentes pag. 838.

357. *Biterrense* Arianorum, quo S. Hilarius Pictavi. in exilium actus. *Fabr.* *Tillemont.* memoir. tom. VI. p. 396. et tom. VII. p. 441. ac 749. *Walch.* in: Entwurf etc. p. 189. sqq. *Harl.*

†† *Antiochenum*, de quo *Sozom.* IV. 12. vide *Baluz.* p. 34.

Sirmiese plenarium, in quo damnatus Photinus. *) Exemplum [P] fidei Sirmii, ab orientalibus contra Photinum conscriptae una cum 27. anathematismis: latine apud Hilarium de synodis, graece apud Athanas. de synodis pag. 900. et Sozocratem II. 30.

Exem-

*) Conf. supra, vol. IX. p. 229. sqq. de Photino, ubi ea, quae h. l. Fabric. in not. adiecerat atque emendarat, et quae postea de Petavii diss. scripserat, iam inferui et locupletavi. *Harl.*

Exemplum blasphemiae apud Sirmium per Osum Cordubensem et Potamium Vlyssiponnensem episcopum conscriptae, latine et graece apud laudatos auctores. Conferenda D. Io. Georgii Dörschei collatio ad concilium Sirmienfe, Argent. 1650. 4.

*† Dionysii Petavii S. I. dissertatio de Photino haeretico eiusque damnatione in quinque synodis facta, exhibetur a Labbeo p. 729. [vid. supra vol. IX. p. 223. sq. *Harl.*] v. D. Thomas Ittigius diss. de Photino, in appendice ad diss. de haeresiarchis, Lips. 1696. 4. etc.

[*Melitense* in Armenia, circ. a. 358. *Baluz.* nou. coll. concil. p. 29. *Mansi IX.* p. 939. *Walch.* Entwurf etc. p. 194. §. LXII. De concilio ignoto *Neocaesar.* v. *Mansi* suppl. concil. tom. I. p. 192. et *Walch.* Entwurf etc. p. 195. §. LXIII. et de alio *Neocaesar.* a. 357. ib. p. 190. §. LVI. ac p. 214. §. LXXXVI. de duobus conciliis commentitiis Caesareae et Nicopoli, ex *Mansi* supplem. conc. tom. I. p. 231. *Harl.*]

A. C. 358. *Ancyranum* Semiarianorum sub Basilio Ancyrano, definitiones orientalium ex Hilarii lib. de synodis, Epiphanio haeresi 73. et Sozomeno IV. 13. qui epistolam Georgii Laodicensis aduersus Eudoxium et Aëtium in hac synodo lectam refert. Vide *Baluzium*, p. 35. sqq. *Fabr.* *Mansi* tom. III. col. 266-299. qui dedit 1) notitiam in notis ex *Baronio* ad a. 357. sq. 2) notitiam ex *Baluzio* cum XII. anathemat. Hilarii; 3) epistolam synodicam, gr. lat. 4) epistolam Georgii, episc. Laodic. aduersus Eudoxium; 5) obseruat. histor. ex Pagio ad a. 357. contra *Baronium*; isque synodum a. 358. congregatam fuisse docet. Conf. *Fuchs* l. c. tom. II. p. 205-231. *Walch.* Entwurf etc. p. 196. *Harl.*

[P] *Romanum* ⁴⁾, quo Felix papa Constantium damnauit. Vide *Baluzium* p. 34. ex Anselmo Hauelbergenſi III. 21. dialog. tom. XIII. spicilegii Dacheriani.

359. Conuentus *Sirmienſis*, in quo edita a Marco Arethufio fidei formula; qua *gōias* vocabulum reiicitur. Graece exſtat apud Athanaſium de ſynodis, et Socratem II. 37. Nicephorum quoque IX. 39. Latine primum ſcriptam putat Socrates. Occurrit etiam latine in Tripartita V. 20. - Vide *Labbeum* p. 788. *Harduin.* pag. 710. [*Walch.* Entwurf. etc. p. 193. §. LXI. *Harl.*]

Eodem anno Arianos episcopos Sirmii conuenisse Sozomenus testatur.

Synodus in *Gallia*, quae formulam Sirmienſem per Osum et Potamium conscriptam, teste Hilario, damnauit.

Ariminenſe in Italia contra Arii blasphemias ex Hilarii fragmentis et Athanaſio de ſynodis, nec non Hieron. contra Luciferianos. Vide *Baluzium* pag. 54. seq.

G g g g 3

Epistolae

⁴⁾ Quod ſcilitium eſſe, pronuntiat *Walch.* in: ad ſuam pontif. roman. hiftoriam, germanice Entwurf etc. pag. 196. lib. LXV. not. et prouocat ſcriptam, p. 85. et 87. not. 3. *Harl.*

Epistolae concilii ad Constantium imp. et Constantii ad concilium apud eosdem, Hilarium [v. tom. IX. patrum lat. ed. Wirceburg. p. 108. sqq.] et Athanas. [ed. Montfauc. vol. I. tom. II. p. 296. sqq.] nec non apud Socratem II. 37. Sozomen. IV. 18. Theodoret. II. 19. et in Tripartita V. 22. *Fabr.* Imprimis de concilio Ariminensi, de Ariminensi conciliabulo et conc. Seleuciensi *Manfius* tom. III. col. 293–326. vbi reperiuntur 1) notitia histor. ex Baronio; 2) epistola Constantii ad synodum Arim. 3) Sententia synodi contra haereticos, gr. lat. 4) eadem ex Hilario cum decreto de fide et damnatione Arianae haereseos, adiunctis anathematismis; 5) acta quaedam concilii ex Hieronymi dialogo aduersus Luciferum; 6) epistola synodica ad Constantium, gr. lat. eademque iterum ex Hilario; 7) epistola Constantii ad synodum, cum responsoria synodi, lat. gr. 8) synodus Arimin. ex libello synodico, (notitia haud sufficiens et partim falsa;) fides, apud Nicen Thraciae exposita lat. gr. cum nota ex Baluzio; 10) Ariminense conciliabulum; 11) Seleuciense conciliabulum, ex Baluzio, cum expositione fidei Acacianae. Omnia paene acta germanice vertit et docte illustravit, praemissa longa introductione, *Fuchs* in bibl. der Kirchenversammlung. part. II. p. 232–275. Add. *Walch.* Entwurf etc. p. 197–202. *Harl.*

Ariminense conciliabulum Arianorum, et ad Nicen siue Nicaeam Thraciae, atque si auctori veteris Synodici credimus, etiam ad Nicaeam Bithyniae (confer Baluz. pag. 58.) vbi resciderunt, quae in priore Ariminensi synodo sanxerant catholici. Hic totus paene orbis Arianum se miratus ingemuit, vt ait Hieronymus contra Luciferianos. Vide *Hilarii* fragmenta [in] tom. IX. patr. lat. ed. Wirceburg. p. 115. sqq.] et Theodoretum II. 16. hist. vbi fidei formula. *Fabr.* De hoc et seq. conc. *Manfius* loco cit. et *Fuchs* l. c. p. 257. sqq. *Harl.*

Seleuciense in Isauria, Semiarianorum, in quo damnati Aëtiani qui et Acaciani. Vide Athanasium de synodis, Socratem II. 39. 40. Sozomenum IV. 22. Tripartitam V. 34. Epiphanium haeresi 73. vbi Acacii confessio in hac synodo reiecta, cum subscriptione episcoporum XLIII. eam approbantium. Consulendus Baluzius pag. 60. seq.

CPolitanum Arianorum, in quo Semiariani ab Acacianis damnantur. Vide Sozom. IV. 24. epistola synodica ad Georgium [P] Alex. contra Aëtium ipsius diaconum, apud Theodoretum II. 24. Confer iterum Baluzium p. 69. sq.

Achaicum aduersus Aëtianos ex auctore Praedestinati idem Baluzius memorat p. 73. [at fictitium esse, suspicatur *Walch.* l. c. p. 203. §. LXXIII. ad a. 360. *Harl.*]

A. C. 360. Harduin. (Labbeo 362.) *Parifense*, in quo formula fidei ab Arianis suppressa usque nomine condita et Arimini suscepta, damnata est, Saturniusque Arelatenfis ab ecclesia eiecitus. Vide *Hilarium* in fragm. *Fabr.* Pag. 121. sqq. in tom. IX. patrum lat. ed. Wirceburg. v. *Manfius* III. col. 357–362. *Fuchs* l. c. II. pag. 276. sqq.

sq. *Walch. Entwurf. etc.* p. 204. §. LXXVI. qui id concilium a. 361. adserunt, *Tillemont. memoir. tom. VIII. p. 456. 754.* aliosque, quos citat *Walch. Harl.*

Antiochenum, in quo Meletius constitutus est episcopus Antiochiae. Vide *Theodoretum* lib. II. cap. 31. hist. *Fabr.* At vero conuentus tantum, ad episcopum constituendum: quare, proprie esse nominandum concilium, negat *Walch. in: Entwurf etc.* p. 204. sq. §. LXXVII. et de sequenti conciliabulo ib. §. LXXVIII. — *Harl.*

Conciliabulum *Antiochenum*, quo ab Arianis Meletius episcopus Antiochenus sede deponitur, euehitur Euzoius. Vide Athanasium libro de synodis p. 906. Socratem II. 45. Sozomenum IV. 29. *Fabr.*

[* Concilium *Romanum* a. 361. (e cod. vet. bibliothecae Martinianae), *Mansi* III. p. 339. *Mart.* et in *Mansi* supplem. concil. I. p. 219. sed *Walch. l. c.* pag. 203. sq. §. LXXIV. veteri isti narrationi fidem derogat. *Harl.*]

A. C. 362. *Alexandrina* synodus, de diuinitate Spiritus S., de Meletianis Antiochiae, de vocabulo hypostaseos, de incarnatione contra Apollinarium, de solo Nicaeno symbolo retinendo. Vide Synodicum in Athanasii epist. ad Antiochen. tom. I. p. 574. seq. et quae ex vita Eusebii Vercellensis, *Baluzius* p. 74. *Fabr. Mansi* III. col. 343–357. qui reddidit 1) notitiam illius ex Baronio; 2) epistolam synodalem, gr. et lat. 3) adnotationem Binii; 4) notit. ex Baluzio; et 5) cap. 60. et 61. libelli synodici, cuius tamen auctor hanc synodum in duas male dispescuit. Conf. *Fuchs* l. c. II. p. 282. sq. et *Walch. Entwurf* p. 206. sq. *Harl.*

†† *CPolitana* ad deponendum Macedonium Eudoxiumque ei surrogandum, et Encaenia ecclesiae celebranda. Fuit episcoporum LXXII. quorum nomina vide in Chronico Paschali siue Alexandrino p. 294. edit. Cangii.

363. *Alexandrina II.* cuius synodica ad Iouianum imp. de fide, exstat apud *Athanas.* tom. I. pag. 245. et *Theodoretum* IV. 3. hist. latine in Tripartita VII. 3. *Fabr. Mansi* III. col. 365–369. cum introductione histlor. et adnotatione ex Pagio ad a. 363. germanice reddidit epist. synod. et explicuit *Fuchs* l. c. II. p. 293. sq. De hac et seq. ac *Lampsatena* synodis v. *Walch. Entwurf etc.* p. 208. sq. *Harl.*

Antiochena sub Meletio, cuius synodicam ad Iouianum imp. in qua consubstantialis vox explicatur, confirmaturque Nicaena fides, habent *Socrates* III. 25. *Sozomenus* VI. 4. et Tripartita VII. 4.

†† *Teuestinum* in Numidia conciliabulum Donatistarum, de quo *Optatus* lib. II. ibi de immunitate Donatistarum conquestum fuisse Primosum, episcopum catholicum, refert.

[* Con-

[* Concilia in Galliis, Hispania et Graecia, a. circiter 362. celebrata] — pro scribendis legibus in lapsorum receptione seruandis, (ex Athanasii ep. ad Rufinum) *Manf.* III. p. 363. *Mart.*]

A. C. 365. *Lampfacenum* in Helleſponto Semiarianorum, de quo consulendi *Socrates* IV. 4. et *Sozom.* VI. 7. quicatholicam esse synodum putat. Adde vetus Synodicon. c. 67.

[P] *Illyricianum*, de quo vetus Synodicon cap. 69. a Baronio, Binio et Labbeo ad a. 365. refertur, a Pagio tom. V. p. 218. ad a. 372. aut 373. sed ab Harduino ad a. 374. quia epistolam eius synodicam Theodoretus IV. 8. hist. et Tripartita VII. 110. post ordinationem S. Ambrosii, h. e. post a. 373. collocant. Apud eosdem exstat edictum imp. Valentiniani et Valentis ad episcopos Asiae et Phrygiae. Epistola vero episcoporum Italiae Illyricis de fide Nicaena suscepta gratulantur, in Hilarii fragmentis. *Fabr.* Concilium et Edictum ap. *Manf.* III. col. 385. sqq. Ad a. 375. referunt id concilium *Tillemont.* memoir. tom. VI. pag. 593. et 791. *Walch.* in Entwurf etc. p. 219. §. CI. et *Fuchs* l. c. II. p. 373. Conf. *Petri de Marca* diatrib. de synodica epistola synodi Illyricianae, habitae decreto Valentiniani senioris, a. 365. in eius dissertatt. selectis eccles. pag. 337-340. — *Manfius* in eod. tom. col. 469-474. reddidit Eugenii, diaconi, epist. ad Athanasium, quam primum edidit *Montfauc.* vol. II. collect. nouae patrum et script. graec. p. 1. sqq. ac ad a. 478. german. vertit atque explicuit *Fuchs* l. c. II. p. 382. sqq. laudauitque *Walch.* in histor. haeref. p. 254. *Harl.*

366. *Romanum* concilium, in quo resipiscentes Macedoniani libellum fidei suae Liberio papae obtulerunt, Nicaenam fidem et consubstantialitatem simpliciter professi. Exstat ille cum Liberii ad Macedonianos resipiscentes synodica apud *Socratem* IV. 12. et latine in Tripartita IV. 12. [De hoc et alio incerto rom. concil. v. *Walch.* Entwurf etc. p. 210. sq. *Harl.*] Eiusdem Liberii epistolam aduersus haeresin de Spiritu S. rursus exortam *Sozomenus* memorat VI. 22. eaque Orientis ecclesias deinceps acquieuisse, atque ita controuersiae finem impositum testatur.

Epistola episcoporum Italiae, qui Arimini ab Arianis a. 359. gesta rescindunt. Ex Hilario in fragm.

Siculum concilium, de quo *Socrates* IV. 12. *Sozom.* VI. 12. *Fabr.* : [* Ad concilium Siciliense obseruat. Dominici Schiauo Panormitani. *Manf.* III. pag. 381. (Hoc concilium non ad a. 365. sed ad a. 366. referendum esse, cum Pagio aliisque defendit.) *Mart.*] Ad a. 367. refert *Walch.* in: Entwurf etc. p. 211. et ad eund. annum ibid. §. LXXXI. concil. sequens *Tyanense.* *Harl.*]

Tyanense, cui interfuit Gregorius, S. Gregorii Nazianzeni pater. Vide *Sozomen.* VI. 12. At epistola S. Basilii LXVIII. τῇ βελῇ Τυανῶν, non est, ad hunc aliumue conuentum ecclesiasticum, sed ad senatum siue ad curiam Tyanensem, quae est in numis antiquis ΒΟΥΛΗ, vt Harduinus adnotauit. [*Manf.* III. pag. 393. *Fuchs* l. c. II. p. 300. not.]

A. C.

A. C. 367. Conciliabulum Arianorum in vrbe *Antiochenae Cariae*, ex *Sozomen*. VI. 12.

Sigidunense in Moesia, Arianorum, qui Semiarianos ad Ariminensem et CPolitnam formulam amplectendam hortantur. Synodica epistola Valentis, Vrsacii et aliorum ad Germinium, episcopum Sirmiensem, cum Germinii responso, ex Hilarii fragmentis. *Fabr.* Tom. IX. patrum lat. eccles. éd. Wirceb. p. 128. sqq. — v. *Mansi III.* col. 399 - 401. cum Germinii responso, ac *Fuchs* l. c. II. pag. 297 - 304. *Harl.*

S. *Athanasio* et Aegyptiis episcopis in *Alexandrina* synodo congregatis, supposita epistola ad Felicem II. papam de infestationibus Arianorum, latine ex *Isidoro Mercatore*.

Felicis II. papae suppositae decretales duae scriptae nomine Romanae synodi. Ex eodem *Isidoro*.

[P] *Damaso* papae suppositae epistolae:

- 1) ad Aurelium Carthag. incipit: *Scripta sanctitatis tuae*, cum Aurelii ad Damasum commentitia epistola.
- 2) ad Hieronymum, incipit: *Dum multa corpora librorum*, cum Pseudo-Hieronymi rescripto.
- 3) ad Stephanum archiep. et concilia Africae: *Lectis fraternitatis vestrae litteris*; cum epistola Stephano supposita ad Damasum.
- 4) ad Prosperum Numidia et alios episcopos orthodoxos de chorepiscopis: *Litet fratres charissimi*.
- 5) ad episcopos Italiae, *Optaueram dilectissimi*. Addi his potest:
- 6) ad Hieron. cui acta pontificum mittere se profitetur. Vide acta sanctorum April. tom. I. p. 4. et Propylaeum Maii p. 58. sq.

Genuinae S. Damasi epistolae:

- 7) ad Hieron. *Dormientem te longo iam tempore*.
- 8) ad eundem Hieron. *Commentaria quum legerem*.
- 9) ad episcopos Illyrici: *Esti nobis pro certo persuasum est*. De hac infra ad a. 380. *Fabr.* *Fuchs* in: *Bibl. der Kirchenverf.* II. pag. 340. sqq. german. vertit atque illustravit partes ex conciliis romanis sub *Damaso* pont. rom. ex *Manso*, tom. III. col. 455 - 461. et 468 - 490. ac 1) epist. synodalem ad episcopos Illyricos et orientales ap. Theodoret. II. 22. cum versione lat. et alia versione lat. ab Holsten, in collect. vet. eccl. rom. monument. primum edita: (v. ad a. 370.) A Theodoro l. c. et Sozomeno VI. 23. (vbi eadem epistola, sed diuersis locis varias praebet lectt.) inscribitur *epistola ad episc. Illyricos*, in versione autem lat., ab Holstenio publicata, *epist. ad orthodoxos orientales*. 2) tria fragm. ab Holstenio primum edita. (num vero ab vna, an pluribus

ribus synodis proficiscantur, incertum videtur *Fuchs*. p. 344. not. 411.) — 3) formulae damnationis, sine secundum *Theodoret*. V. 11. ep. ad Paulin. Thessalon. episcopum. *Mansi III*. p. 481. sqq. dedit lat. versionem ex Holstenio, et gr. ex Theodoro cum versione lat., vsus quoque est cod. Lucensi; 4) p. 355. sqq. addidit *Fuchs*. formulas condemnationis ex Gregorio Nazianzeno, maxime contra Apollinaristas; 5) p. 358. sqq. epist. Damasi, pont. rom. ad Paulinum Antiochen., ex *Mansio III*. p. 425. — 6) Damasi epist. ad episcopos orientales, ap. *Mansum III*. p. 427. sq. gr. ex *Theodor.* V. 10. lat. ex *Merenda* de gestis Damasi, Romae 1764. fol. 7) Adiecit epistolam synodi romanae, (quae a Baronio et Sirmondo a. 381. a Merenda an. 380. a Labbeo autem, Tillemont. et Richardo, quibus adsentitur *Fuchs* pag. 363. not. 444. an. 378. med. alteri adsignatur,) ad Gratianum et Valentinian. II. ex *Mansio III*. pag. 624. sqq. laudatque *Walchii* Historie der Päpste pag. 87. sqq. Quae omnia h. l. breuitatis studio iunctim sumta scripsi. *Harl.*

- 10) ad episcopos orientis aduersus Apollinarem et Timotheum: ¹⁾ *Quod vestra charitas.*
- 11) ad Paulinum Thessalonicensem episcopum: *Quoniam post concilium Nicaenum.*
- 12) ad Paulinum episc. Antiochenum: ^{m)} *Per ipsum filium meum Vitalem.*
- 13) ad fratres in Illyrico constitutos: *Credimus sanctam fidem.*
- 14) ad Acholium, Eurydicum, etc. *Decursus literis dilectionis vestras.*
- 15) ad eundem Acholium: *Ad meritum filii mei Rustici.*

Hae epistolae, (praeter 6. 14. et 15.) exstant inter S. Damasi opera e bibl. Barberina a Martio Milefio Sarazanio edita nitide et illustrata Rom. 1638. 4. Paris. 1672. 8. Primus 14. et 15. edidit *Holstenius* in collectione romana postuma, Rom. [P] 1662. 8. tom. I. p. 37. 42. quae Sarazanii editioni additae sunt in bibl. patrum edit. Lugd. tom. XXVII. p. 80.

+ *Decreta* Damasi quinque ex Gratiano 2. II. qu. 3. *Calumniator*; et *si quis episcopum*. 15. X. qu. 1. *Hanc consuetudinem*. 25. qu. 1. *Violatores*; et ex decreto Iuonis libro 1. *Quoniam quidem metropolitanorum*.

De quinque synodis Romanis sub Damaso habitis, vetus Synodicon c. 65. 66. 70. et 72. supra p. 216. seq. ed. vet. et ed. nou. p. 386. *Fabr.* Quot concilia Romana sub Damaso, et quando habita sint, diuersa sunt VV. DD. iudicia: v. *Fuchs* Bibl. der Kirchenversf. II. p. 337. sq. quo iam adnotante, *Walchius*, Merendam in Gestis Damasi sequutus, in: Entwurf etc. (qui passim romana concilia, et genui-

l) Graece apud *Theodoretum* V. 10. Latine etiam in Tripartita IX. 15.

m) Holsten. collect. romana tom. I. pag. 180.

Etiam graece exstat notante pag. 760. Harduino, in cod. MS. regis Gall. MMCMLI. fol. 196. et latine in conflictu Arnobii cum Serapione.

genuina, et incerta, saec. IV. habita commemorat,) quinque sub Damaso enumerat, 1) a. 369. contra Auxentium; 2) a. 374. contra doctrinam Apollinarist. 3) a. 376. contra eandem; 4) a. 380. contra eandem, aliosque errores et contra Vrsicinum; 5) a. 382. pro Paulino, episc. Antiocheno, ac rursus contra Apollinar. (vid. Walch. ad annos citatos.) in historia autem haeresium, tom. III. pag. 218. probabilius esse statuit, de Apollinar. tantum in duobus conciliis rom. haud ante a. 375. nec post a. 381. collocandis, fuisse disputatum; contra *Manf. III.* pag. 467. synodum aduersus Auxentium in a. 372. aliam contra Lucium, episc. Alexandrinum, Arianum, in a. 375. et duas contra Apollinarem in annis 377. ac 378. ponendas esse statuit: Richard autem in: *Analyse des conciles* tom. I. primam contra Vrsacium et Valentem a. 368. alii contra Auxentium a. 369. tertiae contra Apollinarem una cum epistola aduersus Vrsicinum synodali ad imperat. a. 377. aut 378. quartae etiam contra Apollinarem a. 379. et quintae contra eundem et pro Paulino Antiocheno a. 382. assignat. *Harl.*

Anathematismi *) aduersus Apollinaris, Arii, Sabellii, Macedonii, Eunomii et Photini haereses, apud *Theodorum* V. 11. Augustinum serm. 29. de tempore, Tripartitam IX. 16. Confer *Quesnellum* diss. 14. ad Leonem M. pag. 725. et *Lambecium* VIII. p. 446. *Harduinus* p. 801. illos refert ad a. 379. [ac *Fuchs* l. c. II. p. 351. sqq. ibique not. *Merenda* in gestis Damasi cap. XV. sq. p. 209. *Harl.*]

††A.C. 367. *Romanum* concilium, cuius mentio in vita S. Eusebii presb. Romani, edita a *Baluzio* tom. II. Miscellan. p. 142. *Mortuo autem Liberio leuatur Damasus, qui voce publica damnauit Liberium, facta synodo cum episcopis XXVIII. et presbyteris XXV.* Scriptam esse hanc vitam ab aliquo Luciferiano ex ipso initio adparere, ait *Harduinus*, quod est huiusmodi: *Eodem tempore, quo Liberius de exilio reuocatus fuerat a Constantio Augusto haeretico, in eodem tantum dogmate, ut non rebaptizarent populum, sed una communionis contaminarent plebem.* *Fabr.* Hoc et seq. romanum dubia videntur *Walchio* in: *Entwurf etc.* pag. 211. §. 78. et 79. *Harl.*

††*Romanum*, in quo Damasus inuidiose accusatus et incriminatus de adulterio, facta synodo purgatus est a XLIV. episcopis, qui etiam damnauerunt Concordium et Callistum, accusatores eius, et proiecerunt de ecclesia, ut habet liber pontificalis. In eadem synodo Paternianos siue Venusianos damnatos esse suspicatur *Baluzius* p. 76. concil. de quibus auctor *Praedestinati*.

369. Iudicium LXX. °) episcoporum de Chronopio quodam ex antislite memorat lex XX. cod. Theodos. *Quorum appellationes.* Vide *Baluz.* p. 75.

Hhhh 2

††A.C.

*) Subiuncti epistolae ad Paulinum, Thessalonicensi, quae est undecima inter eas, quas supra memorauimus.

o) Eadem cum nona inter epistolas Damasi supra memoratas.

[P]++ A. C. 370. Damasi ^{p)} epistola in synodo romana 93. episcoporum ex rescripto imperiali ad audiendam causam Auxentii exponendamque fidem congregatorum ad episcopos Illyrici, de concilio Ariminensi. Latine edidit *Holstenius* tom. I. collect. romanae p. 165. Graece apud *Sozom.* VI. 26. *Theodoritum* II. 22. *Nicephorum* XI. 31. Incipit apud *Isidorum Mercatorem*: *Credimus sanctam fidem vestram*; et in *Holstenii* collectione; *Confidimus quidem sanctitatem vestram*; graece vero, *πιστεύομεν τὴν ἀγίαν πίσιν*. *Fabr.* v. ad a. 367. de V. synodis romanis, de hac epistola et seq. fragmento; *Fuchs* l. c. pag. 344. not. 410. ac not. 411. *Walch.* Entwurf p. 213. §. 95. pag. 217. sq. et 222. §. 109. ad a. 380. — *Fuchs* p. 382. 199. ex *Manfio* III. col. 469–474. reddidit et illustravit *Eugenii*, diaconi, declarationem ad *Athanasium*; inter an. 371. et 373. *Harl.*

[*371. Ad synodum *Caesariensem Cappadociae*, (quam ex libello synodico dedit *Coleti*.) animaduersio; *Manfio* III. p. 453. Fictitiam esse demonstratur. *Mart.*]

[Synodus incerti loci, in Cappadocia a. 372. habita. *Manfio* p. 453. *Mart.*]

circa A. 372. Fragmentum ex concilio romano sub Damaso papa de explanatione fidei. *Holsten.* tom. I. p. 178. *Labbe* p. 895. *Harduin.* p. 775. *Fabr.* [*P. *Manfio* dissertat. de concilio romano II. sub Damaso habito, III. p. 463. (Concilium hocce ex pluribus sub eodem pontifice celebratis synodis, male illis in vnum confertis, constare efficitur. Conf. *Manfio* addit. ad concil. roman. III. p. 481.) *Mart.*]

++ *Antiochenae* synodi subscriptiones, ex eodem *Holstenio* apud *Harduin.* p. 776. Epistola synodica ad episcopos Italiae et Galliae, inter *S. Basilii* epistolas 69. cum *Iacobi Myraci* versione apud *Baluz.* p. 78.

+ Cyzicenum concilium, cuius meminit *Basilius M.* epist. 82. ad *Patrophilum* pag. 914. *Fidei*, inquit, *ibi editae alia quidem ignoro, tantum audio quod tacito consubstantiali, τὸ κατ' ὁμοίαν ὁμοιον circumferunt; et praeterea blasphemias contra Spiritum Sanctum cum Eunomio conscribunt.*

[*Ad concilium *Nicopolitanum* a. 372. (quod ex *Galano* adfert *Venerus* collector.) adnotatio critica. *Manfio* III. pag. 475. *Mart.*] add. *Manfio* suppl. concil. I. pag. 231. *Harl.*]

De *Laodicensi* concilii canonibus, quod ad a. 372. refert *Harduinus*, dictum supra ad a. 320.

+ *S. Athanasii* Alex. a. 373. defuncti epistolae canonicae, quas cum scholiis *Zonarae* et *Balsamonis*, graece et latine exhibet *Beueregius* tomo II. magni Synodici pag. 36.

p) Hic videtur esse tomus occidentalium, cuius mentio in canone V. CPolitano. Vide *Caveum* ad hunc canonem et *Vales.* ad *Theodorit.* V. g. et p.

pag. 26. seq. vt supra pag. 219. notavi. Cum Ioannis Cultorii versione recognita exhibet Labbeus p. 1704. seq.

† S. Basilii epistolae canonicae apud eundem p. 1716-1776. cum versione Herveti. De aliis earum editionibus dixi vol. IX. pag. 52. sqq. Scholiastis graecis, quos ibidem commemoravi, addendus Iustinus Decadion, cuius eccliesin canonum Basilii laudat Nic. Comnenus Papadopoli p. 400. praenot. mystagog.

[P] De synodo Illyricana, quam ad a. 374. Harduinus collocat, dictum ad a. 365. [v. Fuchs l. c. II. p. 373. not.]

A. C. 374. *Valentinum* in Gallia concilium sub Foegadio siue Phoebadio, ex Sirmondi editione. Fabr. [*Ad concilium *Valentinum* additio et illustratio. — Mansi III. p. 495. Ad a. 375. illud collocandum esse existimat. Mart.] V. Fuchs l. c. II. p. 474. sqq. eiusque notas. Walch. in: Entwurf etc. p. 218. sq. ad a. 374. vel 375. refert, et Tillemont. memoir. tom. VIII. pag. 531. Ceiller histoire des Auteurs tom V. p. 606. Mansi supplem. concil. tom. I. p. 237. (quem, adnotat, non solum chronologicam fecisse emendationem, sed etiam ex cod. Lucensi quinque adiecisse canones) aliosque VV. DD. citat. Idem Walch p. 217. §. 99. arbitrat, probabiliter in a. 374. collocandam esse secundam synodum romanam sub Damaso, ob aduentum Dorothei, orientalis legati, congregatam, atque animaduertit, Merendam in gestis Damasi pag. 44. et 202. et Mansi rationes in supplem. tom. I. p. 234. de hoc concilio correxisse, et vet. documenta ab Holstenio publicata, reposuisse.]

[* a. 376. conciliabulum *Ancyranum* Arianorum Mansi III. pag. 499. Mart.] item Mansi supplem. tom. I. p. 241. et Ceiller histor. des auteurs tom. V. p. 612. Harl.]

[*Synodus in Cappadocia: Mansi III. pag. 501. Mart. id. Mansi in supplem. concil. tom. I. pag. 241. verum fuisse concilium existimat; contra Tillemont. l. c. tom. IX. pag. 257. tantum suspicatus est, teste Walchio in: Entwurf etc. ad a. 376. p. 220. §. 103. Harl.]

• 377. De *Antiocheno*, cui Gregorius Nyssenus interfuisse se scribit, in causa Antiocheni siue Meletiani schismatis, vide Labbeum pag. 908. ex Baronio. [Assmann. bibl. iuris orient. can. libr. I. p. 83. sq. not. a. 379. Fuchs l. c. I. p. 350. not. Harl.]

†† S. Amphilochii *Iconiensis* episcopi synodica de diuinitate Spiritus S. contra Macedonianos, ex Cotelerio tom. II. monument. ecclesiae graecae pag. 99. Baluz. p. 82. Fabr. Mansi III. col. 505. sqq. et in supplem. concil. tom. I. pag. 243. Fuchs l. c. II. p. 386. qui cum Walchio in: Entwurf etc. p. 220. sq. illam synodum ponit intra a. 375. et 377. Harl.

†† 380. *Mediolanense*, de quo ex S. Ambrosii epistola 64. Baluzius pag. 86.

H h h h 3

[* *Antio-*

[* *Antiochenum* conciliabulum Arianorum. *Manfi* III. p. 517. *Mart.*] et supplem. concilior. tom. I. p. 243. *Harl.*]

[* *Italica* synodus; forsitan Romana: *ibid.* p. 519. *Mart.*]

Caesaraugustanum XII. episcoporum, cuius VIII. canones, quos Labbeus p. 1009. Harduinus dat pag. 805. [*Manfi*, qui a. 381. huic concilio adsignat, III. pag. 633. sqq. *Mart.*] id. in Supplem. concil. tom. I. p. 245. *Harl.*] Priscillianistis oppositos notant Garsias Loaisa et cardinalis de Aguirre. *Fabr.* [*Synopsis canonum, e MS. Lucensi, *Manfi* III. p. 636. — Ad concil. *Caesaraugust.* adnotatio chronologica; *ibid.* (Hoc concilium diuersum esse ab eo, in quo Priscillianus eiusque sectatores damnationis sententiam tulerunt, vel si vnum idemque cum illo adseratur, certe annum 380. vno vel altero anno praecessisse adfringere conatur.) *Mart.* Binius, cuius notas reddidit *Manfius*, collocat id concil. in a. 381. Conf. *Aguirre* concil. Hispan. tom. I. p. 113. *Tillemont.* memoir. tom. VIII. p. 499. et alii, a Walchio in: Entwurf etc. pag. 223. sq. citati; item *Fuchs* l. c. II. pag. 479. sqq. De Priscillianistis v. *Morhem.* institut. hist. eccles. p. 191. et *Walch.* theol. Gotting. in: Geschichte der Ketzereyen, III. vbi p. 436. decreta illius concilii paene ad verbum adtulit. *Harl.*

A. C. 381. CPOLITANVM oecumenicum 150. episcoporum, cuius acta iam Photii aetate videntur intercidiſſe, tantum exſtat adlocutio ad Theodoſium M. imp. et canones VII. ⁹⁾, atque expositio fidei cum subscriptionibus episcoporum, nec non apud Theodoretum V. 9. et in Tripartita IX. 14. epistola synodica. *Fabr.* *Manfi* III. col. 521–599. qui dedit 1) Historiam concilii, ex collectione romana; 2) Gregorii Nazianz. orationem, gr. lat. 3) synodicam ad imperat. gr. lat. 4) canones CP. VII. gr. lat. ex interpretat. Gentiani Herueti; 5) symbolum CP. gr. lat. 6) canones eosdem III. cum titulis et subscriptionibus ex Dionysio Exiguo; 7) canones eosd. VI. cum titulis et symbolo ex collect. Isidori, (fidei confessio h. l. canon est septimus;) 8) synopsis canonum ex cod. Lucensi; 9) canonum paraphrasin arabicam, auct. Ios. Aegyptio, in qua quatuor canones numerantur; 10) epistolam episcoporum, qui CPolin conuenerunt, ad occidentales, gr. lat. quae tamen epistola, annum circ. vnum antea scripta, non pertinet ad acta synodi; 11) notas Binii in concil. eiusque canones, symbol. et subscriptiones; 12) synodus CPol. ex libello synodico, gr. lat. 13) eadem ex Photii libello de synodico, gr. lat. 14) eadem ex Nilo Rhodio gr. lat. et ex anonymo, gr. lat. Ea, quae notatu digniora viderentur, *Fuchs* in: Bibl. der Kirchenversammlung. tom. II. p. 399. sqq. ex *Manfio* reddidit german. versa doctèque illustravit, et a p. 390. praemisit vtilem introductionem. *Caue* loc. cit. de hoc aliisque conciliis: in genere p. 349–370. de conciliis saec. IV. habitis. *Harl.*

Canones

9) Pro tribus solum pugnat *Sam. Basnage* ad a. 381. n. 12. [et conf. *Manfi* supplem. concil. pag. 247.]

Canones cum Dionysii Exigui et Midori Mercatoris versione exhibentur: apud Labbeum etiam cum Herueti. Harduinus latinam versionem paraphrasticos arabicae Iosephi Aegyptii addidit ex Beueregii versione, qui hanc arabice et latine vulgavit in magno Synodico, canonesque ipsos graece et latine cum notis, et Zonarae, Balsamonis et Alexii Aristeni scholiis. Etiam erudita sunt, quae ad hos canones notavit *Caues*, [part. I. p. 363. sqq. ed. Basil. ad a. 381.] ne dicam de Cabassutio, Christiano Lupo, etc. *Fabr. Lupi* diss. de hac synodo in eius Opp. tom. I. p. 354. *Henr. Benz* in dissertat. academic. tom. I. p. 508. sqq. *Guil. Paul. Verpoorten* in histor. concil. oecumenici II. CPolitani, Lips. 1744. 4. et plures alios laudat *Walch.* in: Entwurf etc. §. CXIII. vbi p. 224 - 227. multus est de illo concilio ad a. 381. et pag. 228. §. CXV. de altero concilio CPol. a. 382. Add. *Assmann.* in bibl. iuris orient. canon. et ciu. libr. I. cap. 4. §. 52. sq. p. 80. sqq. contra Ballerinius Fr. disputantem; isque concil. Constant. oecumenic. II. a. 381. celebratum et a. 382. episcopos orientales in eadem synodo CPolitana iterum congregatos fuisse scripsit; ac *Spittler.* in: Geschichte des kanon. Rechts, pag. 84. — *Vindobonae* in cod. caes. XLIV. nr. 9. concilii CPol. oecumen. II. canones septem, cum anonymi scholiastae gr. adnotatt. in margine et inter lineas positus, et in cod. XLV. nr. 19. argumenta canonum illius concilii: v. *Lambec.* VIII. col. 853. sq. et 912. — *Mosquae* in cod. synod. typogr. XLI. nr. 22. canon octauus synodi CPolit. primae et secundae: v. *Matthaei* notit. codd. gr. Mosq. pag. 322. — In cod. *Coislin.* CCCLXIV. siue codice canonum, nr. 13. sex canones synodi CPolit. v. *Montfauc.* bibl. Coislin, pag. 563. vt alios omittam variarum biblioth. codices. *Harl.*

† *S. Nazianzeni* oratio XXXII. *συρτανήσιος* siue valedictoria in concilio CPol. habita, cum Iac. Billii versione.

Timothei Alexandrini responsa canonica graec. lat. apud Harduinum pag. 1191. et Labbeum pag. 1972.

Aquileiense contra Palladium et Secundianum, haereticos Arianos, et Attalum presb. Huius concilii acta post S. Ambrosii epist. VIII. ad Syagrium tom. II. edit. Benedict. p. 786. sq. et in Vigilio [P] Tapfensi Petri Francisci Chifletii pag. 485. sq. habentur. *Chifletius* [in vindiciis, opp. Vigili p. 37.] acta illa a Vigilio conficta disputat, parum certis ductus argumentis, vt docet *Godfridus Hermantius* III. 3. vitae Ambrosii. Mentio huius concilii in veteri synodico cap. 74. supra pag. 219. ed. vet. et ed. nou. p. 389. *Fabr. Mansi* III. col. 599 - 632. (qui actis addidit epistolam synod. ad episcopos Gallicanos vna cum nota Sirmondi, epist. synod. ad imperatorem, Binii adnotatt. et cap. 74. synod. libelli;) et *Fuchs* l. c. II. p. 432. sqq. 454. sqq. qui in nota 533. quoque Chifletio haud adsentitur: Idem pag. 449. sqq. in nota 567. subiecit ex Epiphani haer. 69. atque illustrauit Arii epistol. ad Alexandrum et partic. Arii epistolae ad Eusebium Nicomed. ac laudauit *Semleri* Einleitung in die Baumgarten. Polem. tom. III. pag. 38. et *Walch.* Geschichte

Geschichte der Ketz. v. Spaltung. II. p. 572. add. *Walch*. Entwurf etc. p. 228. et quos hic laudat. *Harl.*

* Epistolae V. conciliorum *Aquileiensis*, *Romani* atque *Italici*, [v. *Fuchs*. l. c. p. 460. sqq.] alterius forsan ab *Aquileiensis*, ad Gratianum, Valentinianum et Theodosium impp. editae a Sirmondo a. 1631. in adpendice codicis Theodosiani, et recusae tom. I. operum Sirmondi pag. 741. seq. [Add. *Manfi* III. pag. 621. sqq.]

[* Ad synodum *romanam* sub Damafo quintam, et ad concilium *CPolitatum* II. adnotatio critica et chronologica: *Manfi* III. p. 641. Non vnum, sed duplex concilium CPoli per duo consequentes annos 382. et 383. celebratum, itemque a concilio laudato *romano* alterum Romae a. 383. habitum distinguendum esse tuetur. *Mart.*] Add. *Walch* Entwurf. p. 229. de *romano* V. concilio, et *Fuchs* l. c. II. p. 337. *Harl.*]

†† A. C. 383. De *CPolitana* synodo *Socrates* V. 10. et *Sozomenus* lib. VII. c. 12. In ea libellum fidei obtulit etiam *Eunomius* Theodosio imperatori. Hunc libellum *Valesius* edidit in notis ad Socratem p. 61. *Baluzius* p. 89. conciliorum et *Iac. Basnage* in noua editione lectionum antiquarum Canisii tom. I. pag. 178. [*Caus* in histor. litter. SS. eccl. tom. I. pag. 366. ed. Basil.] Dedit etiam tom VIII. huius bibl. p. 253. [in noua edit. in vol. IX, p. 210. sq. agitur quidem de *Eunomii* libello; sed causam quoque adtuli, cur ego illum omiserim. *Harl.*] Confutauit *Greg. Nyssenus* libro secundo in *Eunomium*. *Fabr.* *Eunomii* libell. fidei in *Manfi* collect. III. col. 643. sqq. *Fuchs* l. c. II. pag. 465. sqq. qui in not. 589. de hoc conuentu scite agit, et de *Eunomio* ablegat ad *Walchi* Geschichte der Ketz. II. 665. Add. eundem *Walch*. in: Entwurf etc. pag. 230. sqq. de *Sidenfi*, (forsan commentitia,) et *CPolitana* synodis. *Harl.*

†† De synodo *Sidenfi*, Side in Pamphylia sub Amphilochio contra Massalianos meminit *Photius* cod. LII. At *Theodoretus* libro IV. hist. c. 10. extinctos eos significat a Letoio primum Melitinesi, in ipsis Valentiniani Magni primordiis: postea ab Amphilochio Iconiensi, denique a Flauiano Antiocheno. Hunc de illis pronunciaſſe a. 383. ponit codex idem Photianus, notante Harduino.

Nemaufenſis concilii, tempore b. Martini Turonenſis habiti, mentio apud *Seuerum Sulpicium* dialog. 2. cap. 15. sed anno plane incerto, rebus quoque ibi gestis penitus obscuris. Ante annum certe 384. Nam post eum annum, licet per sedecim annos, nullam synodum adiit, ab omnibus episcoporum conuentibus se remouit, inquit idem Sulpicius dialogo 3. cap. 15. vbi etiam memorat synodum *Treuirensē* coram Martino habitam illo anno 384. in quo Ithacius absoluitur, Treuerorum episcopus Felix ordinatur. *Harduin. Fabr.* [*Ad *Treuirensē* synodum animaduersio chronologica *Manfi* III. p. 683. Ad a. 385. reuocandam esse statuit. *Mart.*] De *Treuirensi* v. quoque *Manfi* supplem. concil. tom. I. p. 247.

p. 247. *Tillemont* memoir. tom. X. p. 682. ac *Walch*. Entwurf etc. p. 232. ad a. 385. qui etiam ibid. §. CXXI. de *Nemaufensi* conc. obscuro agit, adnotatque, *Ignatium Roderique* in correspondance de sauns tom. I. p. 353. primum, et ex eo auctorem der Sammlung von alten vnd neuen theologisch. Sachen, 1746. pag. 468. acta concilii *Nemaufensis* publicasse, additque, comparandam esse *Mernard*. histoire de la ville de Nimes tom. I. p. 57. *Harl*.

A. C. 385. *Siricii* papae epistolae V. prima ad Himerium Tarraconensem ex collectione Dion. Exigui et Isidori Mercatoris. Secunda, tertia et quarta ex Isidori collectione. Secundam ad Mediolanensem [P] ecclesiam de damnatione Ioviniani in synodo Romana a. 390. cum S. Ambrosii responsione habes etiam inter Ambrosii opera tom. II. edit. Benedictinor. p. 963. *) Quartam ad Afros, cui canones *Telenfis* siue *Zellenfis* concilii (a. 418.) subiiciuntur, supposititiam esse probant *Blondellus* p. 550. Pseudo-Isidori et Paschasius *Quernellus* diff. 15. ad Leonem M. p. 744. seq. *) Quintam ad Anysium Thessalonicensem et ceteros Illyrici episcopos de Bonoso episcopo Sardicensi, qua *Capuensis* synodi a. 389. celebratae iudicium refert, sub Siricii nomine edidit *Holstenius* tom. I. collectionis Romanae p. 189. Alii codices adscribunt Damaso. Incipit: *Accepi litteras vestras de Bonoso episcopo*. Vide tom. II. Ambrosii p. 1008. et *Io. Launoii* lib. I. epist. 7. Edidit et aliam breuem Siricii ad Anysium epistolam *Holstenius* tom. I. p. 43. seq. quae incipit: *Etiam dudum, frater carissime*. Labbeus etiam duas Maximi imp. epistolas addidit, vnā ad Siricium, alteram ad Valentinianum imp. *Fabr*. In *Constant* epistolis pontific. roman. tom. I. ed. Schoenemann. p. 407. sqq. collectae sunt *Siricii* papae epistolae et decreta, adiectis notis et monitis in epistolas. Huc pertinent p. 421. sqq. epist. IV. Siricii ad Anysium, Thessalonic. episcopum, inc. *Etiam dudum, frater carissime*; ep. V. ad episcopos Africae, a. 386. — ep. VI. ad diuersos episcopos, circ. a. 386. ep. VII. ad diuersos episcopos, missa aduersus Iovinianum haereticum eiusque socios, ab ecclesiae vnitatem remouendos, circ. a. 389. ep. VIII. s. rescriptum Ambrosii aliorumque episcoporum ad Siricium

*) De synodo *romanorum sacerdotum*, s. presbyterii ideoque nomine concilii haud digna, et de Siricii epistola ad Ambrosium, episc. Mediolan. v. *Walch* Entwurf. §. CXXVII. pag. 235. sq. qui adnotat, Siricii epist. reperiri quoque in *Constant* epist. pontif. p. 650 citatque *Bower*. Historie der römischen Päpste, tom. I. p. 372. et *Orsi* istor. eccles. tom. IX. pag. 76. — Siricii epist. contra Iovinianum et synodi Mediolan. responsio in *Mansi* collect. III. p. 665-667. et inde *Fuchs* l. c. II. pag. 483-494. qui in not. 615. laudat *Walch*. in: Geschichte der Ketzer. v. Spalt. III.

635. et Iovinianum, probat, fuisse martyrem veritatis, atque in nota 620. monet, illam synodum collocandam esse inter a. 388-396. *Harl*.

s) Item *Bower* in: Hist. der römisch. Päpste, tom. I. pag. 366. sqq. quibus adsentitur *Walch* in: Entwurf. p. 233. ad a. 386. qui adnotat, tam *Constant* in epistol. pontif. tom. I. p. 643. quam *Ceiller* hist. des auteurs tom. V. pag. 683. statuisse, et romanum et Telense concil. vera fuisse concilia, ac *Mansum* supplem. tom. I. p. 251. obseruasse, in quodam cod. legi *Lepte*. *Harl*.

Siricium papam de caussa dicta, a. 388. aut 389. ep. IX. Siricii ad Anysium aliosque Illyrici episcopos de Bonoso, a. 392. inc. *accepi litteras vestras de Bonoso episcopo*, et pag. 452. monitum in illam ep. conf. vbi demonstratur illam epist. neque Damaso neque Ambrosio esse tribuendam, ep. X. f. canones synodi Romanorum ad Gallos episcopos. *Harl.*

De Burdigalensi concilio aduersus Priscillianistas, ex Sulpicio Seuero lib. 2. c. 64. Hist. et Prospero in Chron. p. 736. ed. opp. Paris.

circa A. C. 388. *Toletani* [incerti] sub Siricio papa celebrati mentio in Toletano primo tom. I. Harduini p. 994.

389. *Antiocheni* meminit *Sozomenus* VII. 15. Illo prohibitum, ne Marcelli Apameni episcopi necem ab idololatri ei illatam filii eius vindicarent, quippe quam pro Christo obiisse ipse gauderet. [Id verum fuisse concil. dubitat *Walch.* in: Entwurf etc. p. 234. ad a. 388.]

De Capuana synodo contra Bonosum Sardicensem Siricius in epistola quinta ad Anysium, de qua supra ad a. 385. Actum ibi etiam est de caussa Flauiani Antiocheni, de qua S. Ambrosius epist. 78. ad Theophilum Alex. Denique in ea synodo rebaptizationes iteratasque ordinationes et episcoporum translationes vetitas fuisse, testatur codex ecclesiae Africanae can. XXXXVIII. vbi plenaria synodus adpellatur. Conferendus *Io. Launoius* lib. 1. epist. 7. *Fabr.* [°Ad concilium Capuanum animaduersio chronologica: *Manfi* III. p. 685. Ab anno 389. ad exitum 391. hoc concilium transferendum esse demonstrat. *Mart.*] Ad eundem annum refert *Walch.* in: Entwurf etc. p. 237. §. CXXIX. et citat *Manfi* suppl. concil. tom. I. p. 255. suam diff. de Bonoso haeretico §. III. IV. et XII. *Tillemont* memoir. tom. X. p. 235. et 753. aliosque. *Harl.*

Carthaginensis concilii meminere Genethlius, Epigonius et Numidius. In eo videtur praeuisum fuisse, quid tractandum esset in concilio plenario, intimatumque ceteris prouinciis, vt legatos mitterent. *Fabr.* Ad idem concilium adnotatio chronologica; *Manfi* III. p. 687. Cum P. de Marca an. 386. illi assignat. *Mart.*

[P] 390. *Romanum*, in quo damnatus Iovinianus, in Siricii epistola 2. de qua supra ad a. 385. *Fabr.* *Walch.* in: Entwurf etc. p. 235. sq. videtur id concilium haud verum esse nominandum, et de illo atque sequenti *Mediolanensi* plura disputat, nec paucos excitat VV. DD. *Harl.*

Mediolanense, cuius Synodica epistola S. Ambrosii ad Siricium.

CODEX *ecclesiae Africanae*, graece et latine, de cuius aliis editionibus, nec non de conciliis, quorum canones complectitur, dictum supra p. 200. seq. Hincmaro tom. II. p. 518. *breuiarium Africae prouinciae canonum, sedis apostolicae missum*

missum et ab eadem sede corroboratum. Singularem in hoc codice recensendo industriam adhibuit Harduinus. [*Mansi* III. col. 699–843. et notitia canonum, ap. *Fuchs* III. p. 419. sqq. qui p. 418. sentit, concil. Afric. *Mansi* IV. 477. sqq. esse cod. can. eccl. Afric. aut Dionysii exemplum synodi a. 419. sed valde mancum in 105. num. et confusum. Conf. quoque *Ballerin. Fr.* de antiq. collect. part. II. c. 3. p. 334. sqq. in Gallandii sylloge, I.]

Carthaginienſe concilium II. sub Genethlio, ex episcopis diuersarum prouinciarum canones XIII. *Labbe* p. 1159. et ex Holſtenii editione integrior p. 1827. *Fabr.* *Mansi* quoque III. col. 691–698. dedit integrior ex Holſtenii edit. cum Pagi adnotatione, et pag. 867–875. veterem reddidit edition. cum nonnullis Binii et Aubespini notis: *Fuchs* l. c. III. p. 43. sqq. cum animaduersi et praemissa introductione, in qua comparare iubet *Marc* de veter. coll. canon. cap. V. *Pagium*, (qui *Marc.* exscripsit,) ad a. 397. et *Richard* tom. II. pag. 325. *Fuchs* ab init. tomi generalem dedit introductionem in notitiam synodorum Africanarum. Add. *Walch.* Entwurf etc. p. 234. sq. qui memorat *Scheelſtraaten.* eccles. Afric. diff. III. cap. 4. p. 145. de discrimine vtriusque editionis: item *Ballerin. Fr.* l. c. p. 337. sq. *Harl.*

A. C. 392. Nouatianorum conciliabulum *Angari* in Bithynia, in quo Sabbatius presbyter ex Iudaeo Christianus damnatur, quod pascha Iudaeorum more celebraret: conditusque ibi de ea re canon dicitur, quem *αδίαφορον* adpellabant. Vide *Socratem* lib. V. c. 21. gr.

393. *Carthaginienſe* Maximianistarum ex episcopis XLIII. de quo videndus *Augustinus* lib. IV. contra Cresconium cap. 6. et 7. et in Psal. 36. conc. 2. Donatistis in Maximianistas et Primianistas diuisis, ad Primianum illi iterum ac tertio legatos, sed frustra, mittunt pacis conciliandae causa. *Fabr.* De hoc et seq. v. *Fuchs* l. c. III. p. 51. sqq. *Mansi*, III. col. 845. sqq. *Harl.*

Cabaruffitanum ^{t)} 7. Kal. Iul. vbi Maximianistae absentem Primianum, alterius partis Donatisticae episcopum Carthaginensem damnarunt. Acta recitat *Augustinus* loco citato, et episcopos singulatim omnes adpellat, additque, ibi fuisse omnes numero LIII. quamuis libro IV. contra Cresconium c. 6. centum et amplius fuisse adfirmet, et in synodico concilii Zertensis (p. 2004. tom. I. *Harduin.*) *plus minus centum.* Immo in ipsa postea expositione Psalmi ipse dicit *centum vel quot:* quoniam fortassis habuerunt isti veluti cardinales episcopi suum quisque collegam, in aliquo pago residentem. *Harduin.* Confer *Baluzium* pag. 94. seq.

Hipponenſe Africanum plenarium sub Aurelio primum. [v. *Fuchs* III. pag. 59. et *Walch.* Entwurf etc. pag. 239. sq. *Ballerin.* fratr. l. c. cap. III. §. 2. pag. 338. sqq. *Harl.*]

Iiii 2

A. C. 394.

t) *Labbeo* p. 1153. *Cauernenſe* apud Cauernas Sufis, loco Carthagini propinquo. [sed perperam.]

[P] A. C. 394. *Baingenſe* in Africa VIII. Kal. Maii, episcoporum CCCX. Donatisticae partis Primianistarum, quae Maximianistas damnauit. Acta recitat Augustinus lib. 3. contra Cresconium c. 53. et lib. 4. c. 10. 16. et aliis locis plurimis. Vide *Baluz.* p. 98. [*Manſi* III. col. 857. sq. *Fuchs* III. p. 56. sq. *Harl.*]

Carthaginenſe sub Aurelio secundum, de quo codex ecclesiae Africanae pag. 881. Harduin. *Fabr.* Add. *Ballerin.* Fr. l. c. p. 341. *Fuchs* l. c. III. p. 51. sqq. et 58. *Manſi* III. col. 752. *Harl.*

Hadrumentinum, de quo ibid. et apud *Labbeum* p. 1153.

De Agapio et Bagadio episcopatum Bostrensem sibi vindicantibus decretum synodi CPolitanae sub Nectario, graece seruatum a Balsamone, additaque latina versio Herueti. Cum alia versione exstat in *Freheri* iure graeco romano p. 247. *Fabr.* *Vindob.* in cod. caes. XLIV. nr. 14. v. *Lambec.* VIII. col. 860. sq. Kollar. — *Manſi* III. p. 851. sqq. et *Fuchs* Bibl. der Kirchenverſamml. tom. II. p. 494. sqq. *Harl.*

Hipponenſe, cuius canones in concilio Carthag. a. 397. retractantur. Vide *Harduin.* p. 955. [*Fuchs* l. c. III. pag. 69. sqq. *Coleti* concilia, col. 1375.]

† *Gregorii Nyſſeni* epistola canonica ad Letoium, Melitines episcopum, graece et lat. apud *Labbeum* p. 1776. et in *Nyſſeni* Opp. *) atque cum Zonarae et Balsamonis scholiis in *Beueregii* Synodico.

circa A. 395. *Hipponenſe* provinciale, cuius canon ſeruatus a *Ferrando* cap. 34.

395. *Taurinenſis* concilii synodica ad vniuersos episcopos Galliarum, canones VIII. *Fabr.* [*Ad concilium *Taurinenſe* additio et adnotatio chronologica, (ad a. 401. illud reiiciendum cenſet,) — synopsis canonum *Taurinenſium*, ex cod. *Lucenſi*; *Manſi* III. p. 864. *Mart.*] Ad an. 401. ex *Manſio* III. col. 859–866. germanice reddidit et illustrauit *Fuchs* l. c. II. p. 559. sqq. Ad a. quoque 401. retulit quidem, neque tamen omnino demonstrari poſſe, iudicauit *Walch.* in: *Entwurf* etc. p. 249. sq. et praeter alios excitauit *Manſi* Supplem. concil. tom. I. p. 253. *Harl.*

397. *Carthaginenſis* tertii capitula 50. ex collectione *Iſidori Mercatoris.* *Fabr.* Copiose de hoc concilio agunt et synodi restitutionem ipsamque canonum seriem cum subscriptionibus episcoporum ex optimo cod. erutis, dederunt ex breuiario *Hipponenſi*, ad MSS. codd. fidem edito; ex *Ferrando* et ex synodo *Bonifacii* an. 525. *Ballerinii* Fr. de antiquis collect. etc. part. II. cap. 3. pag. 341–353. Atque illos, tamquam duces, sequutus est *Fuchs* in: *Bibl. der Kirchenverſamml.* tom. III. p. 58. sqq. notatque p. 61. *Manſium* retinuisse vulgatos MSSorum errores, quamquam in adnotatt. *Ballerinorum* fuissent castigati; pag. autem 63. sqq. germanice vertit et illustrauit, quae *Manſi* III. col. 915–939. euulgauerat.

Idem

*) Vide volum. IX. huius bibl. p. 108. nr. 20. [ibique not. bb et dd. *Harl.*]

Idem *Mansius* col. 875-908. praemisit 1) veterem Isidor. editionem cum titulis adnexisque quinque capitulis, ex Gratiano aliisque defunctis, incertae originis; 2) nonnullas editt. in quibus decreta Hipponensis, in compendium redacta, a reliquis decretis diuersa sunt per inscriptiones; 3) adnotatt. Binii; 4) notitiam synodi Carthagin. ex libello synodico; 5) Aubespini adnotatt. et ll. Pagii. *Harl.*

Editio alia eiusdem concilii, quam Ferrandus secutus ex synodica concilii *Byzantini*, vbi etiam professio fidei Nicaenae.

Tertia editio eorundem capitulorum ex MS. monasterii S. Bauonis, Gandaui. Concilii Hipponensis abbreviationes factae in concilio Carthaginensi III.

† Capitula quinque ex concilio aliquo Carthag. vel Africano ex Gratiano 1. qu. 1. placuit ut unusquisque. 10. qu. 2. de precariis, quas a. 2. qu. 2. si quis episcopum. Nec non ex codice sedecim librorum lib. 2. c. 30. et lib. 15. c. 4. *Fabr.* [*Balleriniorum admonitio de breuiario canonum, *Mansi* III. p. 909. — Concilium Carthaginense, ib. p. 915. — Statuta concilii Hipponensis, ibid. p. 917. — Ballerin. notae in hoc concilium. *Mart.*] Add. de hoc et seqq. conciliis *Carthagin.* a. 398. et probabiliter a. 400. ac *Toletano* a. 400. et *Taurin.* (quod videtur a. 397. aut 398. aut 400. celebratum esse,) *Io. Ge. Pertsch.* in: kurze Historie des kanon. vnd Kirchen-Rechts p. 58. sqq. qui etiam prouocat ad *Coleti* concilia etc. col. 1383. sq. ibique Sirmundum et Binium in notis, — col. 1397-1426. — col. 1436. sq. ibique not. Binii ac Schellstrate de ecclesiis africanis; diff. III. c. 8. et 9. — col. 1454. sq. et 1475. sq. Item *Walch.* in: Entwurf etc. §. 139-141. p. 241. sqq. de conciliis *Carthag.* a. 397. 398. et 399. *Harl.*

Anastasio papae suppositae decretales epistolae duae ex Isidoro Mercatore.

† Anastasii epistola ad Ioannem Hierosol. episc. edita inter S. Hieronymi opera, qui eius meminit apologia 3. in Rufin. [Ad epistolas Anastasii additio: *Mansi* III. p. 945. *Mart.*]

[P] A.C. 398. Concilii *Carthaginensis* quarti canones CV. Postremum de contemtoribus ecclesiae, quem non habet Labbeus, Harduinus addidit e *Baluzio*, qui ex MS. ecclesiae Vrgellensis primus vulgauit p. 99. *Fabr.* *Fuchs* l. c. III. p. 95. dubitat, num verum fuerit concilium, contra *Richard* in: Analyse des concil. tom. I. pag. 345. et arbitratur, fuisse serioris originis et collectionem variorum rituum ecclesiastic. legumque ecclesiastic. Atque in multis codd. (v. Ballerin. mox citandos,) est inscriptio: *statuta ecclesiae*, aut *statuta antiqua orientis*, teste *Spittlero* in: Geschichte des kanon. Rechts, §. 30. p. 114. qui adnotat, canones 102. (104.) exstare in *Mansi* concil. tom. III. col. 945. sqq. et magnam illorum partem in tom. VI. col. 893-898. atque in tom. III. excerpta ex adnotatt. Ballerin. esse valde manca, et redeundum esse ad Opp. Leonis ed. Baller. tom. III. p. LXXXVIII. etc. et p. 653. sqq. (cf. in Gallandii sylloge etc. I. p. 353. sqq.) et ibid. p. 358. sqq. §. V. Ballerinii agunt de concilio *Carthagin.* a. 399. et de duobus aliis a. 401.

IIII 3

f. con-

f. conciliis IV. V. et VI. sub Aurelio, atque alterum concilium a. 401. restituant. *Harl.*

A. C. 399. *Alexandrinum*, sub Theophilo aduersus Origenem, de quo Socrates VI. 7. et Hieron. epist. 78. ad Pammach. et Marcellum. *Fabr.* [*Genuina concilii Alexandrini epistola synodica, (ex versione vetere latina,) qualem Vallarsius e MSto Ambrosiano vulgavit in edit. Opp. Hieronymi tom. I. p. 92. *Manfi* III. p. 981. *Mart.*] Conf. *Walch.* Entwurf etc. pag. 244. §. 143. qui citat *Manfi* supplem. concil. tom. I. p. 259. sqq. eiusdemque et Pagii adnotatt. ad Baron. tom. VI. p. 353. aliosque. *Harl.*

Fragmenta epistolae synodicae ex epistola Iustiniani ad Menam CPol. post concilium V. generale obuia, exhibet *Baluz.* coll. nou. concil. p. 99.

[*Walch.* l. c. §. 142, animaduertit, *Caiumam*, episc. *Seleucia* in Persia, congregasse episcopos, munere se abdicasse, et successorem postulasse, laudatque *Assemann.* bibl. orient. tom. III. p. 364. et *Manfi* supplem. concil. tom. I. p. 259. *Harl.*]

[* *Hieronymiana* synodus contra Origenistas a. 399. e Vallarsio l. c. ep. 93. *Manfi* III. p. 989. *Mart.* et *Manfi* suppl. concil. tom. I. p. 271. *Harl.*]

†† *Cyprium* aduersus *Origenem*. Scripsit Theophilus post concilium *Alexandrinum* ad Epiphanium epistolam, quae latine apud Hieronymum est LXVII. et sic incipit: *Dominus, qui loquutus est ad prophetam:* emendatio edita a Baluzio p. 101. ex codice Colbertino. In hac mentio synodi superioris Alexandrinae sub Theophilo. Denique huius concilii Cyprii meminere *Socrates* VI. 9. et 10. *Soz.* VIII. 14. *Fabr.* [Ad concilium *Cyprium* adnotatio *Manfi* III. pag. 1021. Contra Coletum probat, non a. 401. sed a. 399. hoc concilium celebratum esse. *Mart.*] et *Manfi* rationes comprobant *Walch.* l. c. p. 245. §. 145. *Harl.*

Carthaginense quintum sub Aurelio, canon vnicus in codice canonum eccles. Africanae, apud Harduin. p. 894. *Fabr.* *Fuchs* l. c. III. p. 95. sqq. Add. ad a. 398. *Harl.*

400. *Constantinopolitanum* et aliud postea *Ephesinum*, in caussa Antonii, episcopi Ephesini, variorum criminum postulati. Res ibi gestae narrantur a *Palladio* in dialogo de vita S. Chrysostomi, et a *Sozomeno* VIII. 6. Vide *Baluzium* p. 103. seq. *Manfi* III. col. 991-996. *Fuchs* l. c. II. p. 552. sqq. *Harl.*

Toletanum I. aera 438. canones XX. cum subscriptione XIX. episcoporum, subiuncta regula fidei cum XVIII. anathematismis, (quam ad *Toletanum* II. alii referunt,) et exemplaribus professionum episcoporum Symphosii et Dictinii, presbyterique Comasii contra sectam *Priscillianii*, quas Baluzius pro suppositis habet. [*Manfi* III. col. 997-1019. qui p. 1013. dedit additionem atque adnotationem, et addidit ex Veneta ed. concil. canones, qui a senioribus conciliis collecti.]

lectoribus synodo Toletanae adscribi solent. cf. *Fuchs* l. c. II. p. 567. fqq. ac *Walch. Entwurf* etc. p. 247. sq. *Harl.*]

† Fragmenta sub titulo conciliorum Toletanorum vel corrupte vel falso citata, apud Gratianum, Burchardum, Iuonem, etc. collecta a Garfia Loaisa.

Romanum, quod *transmarinum* adpellatur in codice Africano can. LXVIII. p. 902. D. Inde epistolae *Anastasi* papae, quae commemorantur ibidem pag. 899. D. Aliud simul *Mediolani* habitum fuisse, haud male colligitur ex p. 895. A. *Harduin.* [incerta esse opinatur *Walch.* l. c. p. 246. sq. *Harl.*]

A. C. 401. *Carthaginiense IV.* sub Aurelio, quod citatur a Bonifacio [P] Carthag. a. 525. In codice canonum ecclesiae Africanae a LVII. cum praef. ad LXV. *Fabr. Mansi* III. col. 751-763. et 1023. cum adnotatione Mansii et adnotatt. Binii chronologicis: col. 967-973. reposuit Mansi editionem Isidor. cum nonnullis Binii notis et vna Pagii: ex eo *Fuchs* l. c. p. 99. fqq. et praemisit introductionem in duas synodos a. 401. laudatque *Du Pin* biblioth. scriptorum ecclesiast. tom. II. p. 631. fqq. Add. *Walch. Entw.* p. 250. §. II. et III. *Ballerin.* ad an. 398. citatos. *Harl.*

Carthaginiense plenarium eodem anno, cuius capitula siue canones exstant XV. apud Harduin. p. 986. Post canonem ultimum adnotatur subscripsisse episcopos LXII.

Theophili Alex. *περὶ Φώγησις* siue edictum, *ὁπομνηστικὸν* canones 10. et de *Cartharis ἀφ' ὧγησις*, et ad Agathonem et Menam episcopos epistolia duo, gr. lat. apud Labbeum p. 1797. Harduin. p. 1196. *Fabr.* Sub Theophilo etiam habita fuisse videtur synodus *Alexandrina*, cuius epistolae, ab imperat. Iustiniano in epist. ad Mennam, episcopum CPolit. seruatae, fragmentum reddiderunt *Mansi* III. p. 973-977. et *Fuchs* l. c. II. p. 519. fqq. *Harl.*

Edit. Regiae tomus IV.

402. *Innocentii I.* epistolae XXVII. in quibus sunt rescripta ad concilium (a. 416.) Carthaginiense, ad Mileuitanum, ad quinque episcopos, et ad Aurelium Carthaginiensem.

† S. Chrysostomi duae ad Innocentium, Innocentii ad Chrysost. (ex Soz. VIII. 27. Niceph. XIII. 32.) ad clerum et populum CPol. (ex Soz. VIII. 26. et Niceph. l. c.) ad Arcadium imp. (ex Niceph. XIII. 34.) Arcadii ad Innocentium cum Innocentii breui responso (ex Glycae Annal.) gr. et lat.

† Innocentii ad Theophilum Alex. Sacra Honorii imp. ad Arcadium. Latine.

† Honorii ad Arcadium, Arcadii ad Innocentium, gr. et lat. [v. ad a. 403. de syn. ad Quercum. *Harl.*]

† Inno-

† Innocentii ad Iohannem Hierosol. Hieronymum, et Aurelium epistolae III. lat. *Fabr.* [*Ad epistolas Innocentii adpendix. *Manfi* III. p. 1127. — Canones e nonnullis Innocentii epistolis collecti, et in epitomen redacti; ib. p. 1129. — in eamdem canonum epitomen dissertatio, ib. p. 1130. *Mart.*]

Canones XVI. synodi *Romanorum* ad Gallos episcopos et epistola synodi, eodem Innocentio, vt suspicatur Sirmondus p. 907. auctore. [Haec synodus suspecta est *Walchio* in: *Entwurf* etc. p. 251. ad a. 403. *Harl.*]

Mileuitanum I. concilium plenarium, sub Aurelio septimum. Pertinent ad hoc post praefationem, quae habetur p. 907. E. canones codicis ecclesiae Africanae LXXXVI - XC. *Fabr.* *Manfi* III. col. 783-787. et 1139. vbi notitiam huius synodi, (quae secund. Ballerin. est septima sub Aurelio,) et nonnullas *Binii* adnotatt. vnamque *Pagii* dedit, et confer *Fuchs* l. c. III. p. 20. sqq. *Harl.*

403. Synodus ad *Quercum*, Chalcedonis suburbium, XXXIII. episcoporum, aduersus S. Io. Chrysostomum et Heraclidem Ephesinum, ab eo ordinatum episcopum, ex *Photii* bibl. cod. LIX. Confer, [*Mich. Glycae* annal. part. IV. p. 258. sq. ed. gr. lat. Paris. in fol.] quae ex Palladio in vita Chrysostomi, epistola Chrysost. ad Cyriac. *Socrate* VI. 15. *Soz.* VIII. 17. *Theodoreto* V. 35. *Baluzius* pag. 105. sq. De eadem synodo et *CPolitana* non diu post pro Chrysostomo habita, Synodicon vetus supra pag. 222. ed. vet. et ed. nou. p. 391. seq. vbi male Constantinopolitana [P] vocatur, in titulo capitis 79. quae ad *Quercum* dicenda erat, *Fabr.* *Manfi* III. p. 1142-1154. et *Fuchs* l. c. II. pag. 521. sqq. cuius not. conferes: it. *Walch* *Entwurf* etc. p. 251. sq. §. VI. *Vindob.* in cod. caesar. CCCIII. nr. 7. Acta, (vt ait *Lambec.* V. p. 336. sq. Koll.) pseudo-synodi ad *Quercum* illegitime et nefarie celebratae aduersus S. Chrysost. vna cum epistolis apologeticis *Innocentii* I. papae et imp. *Honorii* ad imp. Arcadium pro S. Io. Chrysostomo, et ipsius imp. *Arcadii* epist. excusatoria ad Innocent. Eadem acta cum iisd. epistolis exstant gr. et lat. in Io. Leunclau. et Freheri iure gr. romano tom. I. p. 554. sqq. *Harl.*

Carthagine Africanum plenarium, sub Aurelio octauum. Pertinent ad hoc concilium ea, quae habentur in codice ecclesiae Africanae a p. 911. C. ad p. 915. C. [et ap. *Manfium* IV. col. 496. sqq. can. 58. cum praef. et 59. in concilio Africano. *Harl.*] Vide praeterea Collationem Carthag. p. 1169. B. Harduin. *Fabr.* *Manfi* III. col. 787. sqq. et notit. de eo concilio notaeque *Binii*, p. 1155. *Fuchs* l. c. tom. III. p. 125. sqq. *Harl.*

404. *Carthaginienſe*, sub Aurelio nonum, in codice eccles. Afr. a pag. 915. C. ad 918. E. [*Manfi* III. col. 794. sqq. et notit. p. 1159. ac *Fuchs* III. p. 131. sqq. *Harl.*]

[*Conciliabulum *CPolitatum*, in quo Io. Chrysostomus rursus deponitur, a. 404. habitum. *Manfi* III. p. 1156. sqq. *Mart.*] v. *Walch*. *Entwurf* etc. p. 253. §. VIII. qui citat *Manfium* in supplem. concil. tom. I. p. 283. (et pag. 252. §. VII. synodum *CPolit.* a Chrysostomo, ap. Palladium, et synod. *CPolit.* pro Chrysostome

stomo in libell. synod. c. 80. a. 403. habitas, fuisse supposititias, censet;) ac *Fuchs* l. c. II. p. 538. sqq. qui pag. 542. sqq. subiecit ex *Manfio* III. col. 1081. — 1094. partem epistolae *Io. Chrysostomi* ad Innocentium, episc. roman. (et alios,) a. 404. quoniam multum faciat ad illustrandam historiam synodorum *ad Quercum* et *CPolitanae* a. 404. — *Manfius* III. col. 991–996. et *Fuchs* l. c. II. pag. 552. sqq. dederunt ex Palladio acta concil. *CPolit.* et *Ephef.* a. 400. et 401. *Harl.*

A. C. 405. *Carthaginienſe*, sub Aurelio decimum, ibid. a p. 918. E. ad 919. B. 7. *Fabr.* Acta synodi *Carthag.* a. 405. *Manfi* III. col. 798. sq. et notitia quaedam Biniique nota col. 1159. — *Carthag.* a. 407. *Manfi* III. col. 799. sqq. et 1163. atque de iisdem *Fuchs* l. c. III. p. 135–146. qui p. 147. sqq. subiecit notitiam nonnullarum synodorum. *Carthagin.* a. 408. 409. et 410. Add. *Walch.* Entwurf. p. 255. sqq. de synodis *Carthagin.* a. 405. 407. 408. 409. et 410. *Harl.*

[* Concilium *Italicum*, forte *Romanum*, in caussa *Io. Chrysostomi* restituendi, ab Innocentio I. a. 405. habitum: *Manfi* III. pag. 1161. *Mart.*] *Walch.* Entwurf. etc. p. 253. sq. citat quoque *Manfii* supplem. concil. tom. I. pag. 285. qui verum fuisse putat concil. at secus sentit id. *Walch.* *Harl.*

407. *Carthaginienſe* plenarium, sub Aurelio vndecimum, ibid. a p. 919. B. 8. ad 926. B. 4. *Toletana* synodus, ad quam exstat Innocentii papae epistola p. 1019.

408. *Carthaginienſe*, sub Aurelio duodecimum. Vide codicem ecclesiae Afric. p. 926. B. 5. Eiusdem concilii, sessio altera, ibid. B. 10. [conf. *Manfi.* III. col. 810. et IV. col. 503. *Harl.*]

409. *Carthaginienſe XIII.* sub Aurelio, in codice ecclesiae Africanae canon. CVII.

410. *Carthaginienſe XIV.* sub Aurelio, id. p. 926. D.

[* *Seleuciensis* in Perside synodus, in qua canones pro disciplina in Perside et Mesopotamia restituenda conditi, a. Ildegardis XI. Christi 410. celebrata; *Manfi* III. p. 1165. — In eandem synodum praefatio Ludou. Ant. Muratorii, (in antiquit. Ital. medii aevi tom. III. pag. 976.) ib. pag. 1166. — Synodi canones latine, pag. 1167. — Anonymi interpretis adnotatt. in hanc synodum, pag. 1173.

Accedit adpendix ad tom. III. Athanasii, Basilii M., Gregorii Nysseni aliorumque epistolas canonicas continens: ib. p. 1173–1262. *Mart.*] *Walch* in: Entwurf etc. §. XVII. p. 257. sq. primum negat, canones lat. esse genuinos; tum adnotat ex *Renaudoti* liturg. oriental. tom. II. pag. 271. et iunioris *Assemani* bibl. codic. oriental. Florent. p. 94. Florentiae adseruari sex et viginti canones MSS. huius concilii; atque ex Muratorio illos canones dubios inseruisse *Mansum* in supplem. concil. tom. I. p. 285. et addidisse locum ex vita *Isaaci* patriarchae, arabice scripta, editaque a seniore *Assemanno* in bibl. orient. tom. III. p. 366. quae vero fidem canonum minuant. *Harl.*]

A. C. 411. Synodus *Ptolemaidenfis*, in qua *Synesius*, coacto presbyterio, Andronicum Bero-nicensem, Pentapolitanae prouinciae praefectum, qui edicta sua foribus ecclesiae adfixerat, excommunicauit, lata sententia, quam ad omnes episcopos misit. Ea est epistola Synesii LVIII. Quid postea sit consequutum, docet idem epistola LXXII. et LXXXIX. [v. *Walch*. Entwurf. p. 258. §. XVIII. *Hartl*.]

[*Mansi tom. IV.*]

411. Gesta collationis *Carthaginienfis* per tres dies factae Iunii 1. 3. et 8. inter episcopos catholicos CCLXXXVI. et Donatistas CCLXXIX. quae primus edidit ex Francisci Balduini *), (qui historiam huius collationis cum Optato, et prius separatim Paris. vulgata an. 1566. 8.) codice ad Angelum Vergerium graecum hominem sed latine doctissimum perlato, *Papyrus Massonus*, Paris. 1589. 8. Eundem codicem nactus *Petrus Pithoeus* emendatus edidit [Paris. 1595. ap. Fuchs.] a. 1596. 8. apud Commelin. Inde repraesentarunt Binius, Regia, Labbeus. Denique Pithoei codex, (toto orbe vnicus,) peruenit in bibliothecam Colbertinam: itaque *Baluzius* de nouo eum conferens, multa [¶] emendauit, nouamque gestorum ~~Thedosi~~ dedit pag. 117. seq. concilior. Baluzii editio cum eius notis redita inter monumenta vetera ad historiam Donatistarum spectantia, ad calcem S. Optati, studio *Ludouici Ellies du Pin* illustrati atque excusi Pariliis et Amst. 1702. fol. Sine notis occurrit apud Harduinum. Abbreuiata tantum gesta ad nos peruenisse contractaque ex illis, quae fufius conscripta fuerant coram Marcellino notario, constare putat *Baluzius* ex praefatione praemissa Marcelli Memorialis: licet *Dupinius* obseruet, praefationem illam non pertinere ad gesta ipsa, sed ad capitula tantummodo, quae argumentum eorum breuiter indicantia praemittuntur. Sed acta ipsa valde proluxa fuisse, constat ex Augustino epist. 50. Vide etiam *Possidium* in vita Augustini c. 13. Eiusdem Augustini breuiculum cum Donatistis de gestis cum Emerito; et ad Donatistas post collationem liber vnus, et epistola leguntur tomo nono operum edit. nouae, et epistola 141. (al. 152.) ad populam factionis Donatianae. Sermones tres ante vel post collationem habiti, editique a Sirmondo, exstant in noua editione Augustini tom. V. ferm. 357. 358. 359. Constitutiones Honorii imp. a. 412. et 414. aduersus Donatistas, quas cum sermonibus illis *Baluzius* adiunxit, in codice Thedof. leg. 52. 54. et 55. de haereticis. Conferendi Benedictini in S. Augustini vita lib. VI. c. 10. sq. *Tillemontius* tom. XIII. memor. *Natalis Alex.* sec. IV. diss. 7. vbi etiam de aliis catholicorum episc. collationibus cum Arianis, Seuerianis, etc. *Io. Frid. Heilbrunn.* in diss. sub D. Dannhaweri praesidio habita Argentor. 1651. et saepius recusa, D. Th. *Ittigius* in historia schismatis Donatistarum §. 132. seqq. etc. *Fabr.* *Mansi.*

v) *Franc. Balduini* historia *Carthaginienfis* collationis s. disputationis de ecclesia, olim habita inter Catholicos et Donatistas, ex eius commentariis rerum ecclesiasticarum denuo edita a

Goswino Ios. de Buininch. Dusseldorf. et Cluiuae 1763. 8. v. *Walch.* Grundsätze der Kirchengesch. N. T. ed. Schulz. part. I. p. 223. *Hartl.*

Mansi. IV. col. 7-386. qui addidit 1) praefat. Papyrii Massoni; 2) praef. Baluzii 3) duas Augustini oratt. ad populum ante collationem habitas; 4) excerpta Marcelli Memorialis, (Mansi perperam scripsisse Memoriale Marcelli, quum tamen ex dedicatione pateat, auctorem dici Marcellum Memorialem, notat Fuchs;) 5) acta ipsa cum supplemento collationis, tertio die factae, ex Augustini breuiculo; 6) indicem episcoporum vtriusque partis praesentium; 7) Augustini orationem habitam, collatione finita; 8) Edicta imper. contra Donatistas. Contraxit illa acta, et germanice vertit subiecitque Flauii Marcellini edictum, notisque multis illustravit Fuchs in: Biblioth. der Kirchenversamml. tom. III. p. 161-304. ac pag. 151. sqq. praemisit introductionem in illa acta, ablegatque lectores ad *Walchii* Ketzer Geschichte IV. p. 202. sqq. Add. eundem *Walch.* in: Entwurf. p. 259. sq. *Harl.*

A. C. 411. * *Bracarense* I. concilium sub Pancratio siue Pancratiano, ex MS. quod nemini visum, nisi, postquam prodire Chronica Dextri, aduersaria Luitprandi et similia, edidit *Bernardus de Brito*, ord. S. Bernhadi et Chronologus generalis, lib. VI. Monarchiae Lusitan. c. 2. Supposititium esse hoc concilium putat *Io. Bapt. Perezius*, canonicus Toletanus, qui primus Pseudo-Dextri et Pseudo-Maximi fraudes detexit. Card. [P] *de Aguirre* [in concil. Hispan. tom. I. p. 190. sq.] admonet, si quis hoc concilium putet genuinum, inferiori certe quam reliqua auctoritate esse habendum, *Fabr. Walch.* quoque in: Entwurf etc. pag. 260. §. XI. illud concilium esse falsum actaque supposititia iudicat, et praeter alios citat *Franc. Leitam Ferreira* dissertacaon apologetica emque se defende a verdate do primeiro concilio Bracarense, in collectione scriptorum societatis historicae Lusitan. Lisboa 1723. fol. pag. 105. et *Manuel. Pereira da Sylva Real* dissertac. exegetica critica, em que se prora per fabuloso e supposto o concilio etc. ibid. p. 1. sqq. eiusdemque expositionis historiae eccles. episcopatus Guarda, Lisboa, 1729. 4. tom. I. p. 1. sqq. *Harl.*

412. *Carthaginense* XV. sub Aurelio aduersus Caelestium, Pelagii discipulum, ex S. *Augustino* lib. II. de peccato orig. c. 2. *Fabr.* ex *Augustino* etiam *Mansi* IV. col. 290-292. et *Fuchs* l. c. III. p. 315. sqq. cum notis, qui p. 305. sqq. longam praemisit introduct. in synodos de Pelagiana controuersia, cuius historia vsque ad a. 418. enarratur; conf. *Walch* in: Entwurf etc. p. 260. sq. et in: Ketzer Geschichte IV. p. 579. sqq. eiusdemque Historie der Päbste, p. 97. *Harl.*

Zertense siue *Zirtense*, Cirtae in Numidia, in causa Donatistarum, cuius synodica inter eiusdem Augustini epistolas edit. nou. 141. (al. 152.) quam a se fuisse dictatam testatur lib. II. retractat. c. 40. et epist. 190. (al. 157.)

414. Conciliabulum *Donatistarum* in Africa episcoporum XXX. qui statuerunt episcopi vel presbyteri e suis, qui cum catholicis inuiti communicassent, tantum si sacrificium non obtulissent, aut in populo non tractauissent, in suis honoribus recipientur.

Kkkk 2

rentur. Testis S. *Augustinus* lib. I. contra Gaudentium c. 37. [v. *Baron.* ad a. 414. §. 5.]

PA. C. 415. *Hierosolymitanum* in caussa Pelagii ex Apologia Orosii pro arbitrii libertate c. 3. et 4. *Fabr.* *Manf.* IV. col. 307. sqq. *Fuchs* l. c. III. p. 320. sqq. et de eodem pag. 309. sq. v. *Voffii* *Histor. Pelag.* libr. I. cap. 17. *Noris.* *Histor. Pelag.* lib. I. cap. 7. aliosque, a Walchio in: *Entwurf.* p. 263. citatos, ibique §. XXVI. de concilio *Diospolitano.* *Harl.*

Diospolitenum in Palaestina, de eiusdem Pelagii causa. Vide *Baluzium* pag. 361. seq. et *Harduinum* pag. 2010. [*Manfium* IV. col. 311. sqq. et *Fuchs* pag. 328. sqq. *Harl.*]

*† *Marii Mercatoris* commonitorium a. 429. scriptum primus ex Holstenii codice edidit *Labbeus* p. 1512. postea inter Mercatoris opera saepius reculum.

416. *Hierosolymitanas* synodi, in qua Pelagius e ciuitate sancta eiectus est, mentio in eodem commonitorio cap. 3. quemadmodum et synodicarum Theodoti Antiocheni, qui synodo illi praesedit, et Prayli Hierosolymitani ad Innocentium papam. *Fabr.* Sed de ea synodo, historiaque dubitat *Walch*, l. c. 266. citatque *Manfii* supplem. conc. I. p. 297. *Harl.*

Epistola synodica synodi *Carthaginensis* contra Pelagianos, ex collectione Isidori et 175. epist. inter Augustinianas edit. nouae, (al. 90.) Innocentii rescriptum epist. 181. (al. 91.) [*Manfii* IV. 321. sqq. *Fuchs* III. p. 338. sqq.]

Mileuitanarum synodorum canones XXVII. ex Isidoro.

Epistola synodica concilii *Mileuitani* ad Innocentium papam ex eodem Isidoro et epistola 176. (al. 92.) inter Augustinianas. *Fabr.* *Manfii* IV. col. 325. sqq. *Fuchs* III. pag. 346. sqq. haec epistola et seq. epistola quinque episcoporum. *Manfii* col. 355. sqq. et *Fuchs* p. 363. sqq. adiecerunt Pelagii confessionem fidei, s. fidem s. vt in nonnullis codd. inscribitur, *symboli explanat.* ad Damasum, (de qua vid. *Fabric.* paullo postea,) atque *Fuchs* adnotat, *Launoi* singularem de eius auctore diff. scripsisse in *Opp.* tom. II. p. 302., et *Walchium* in: *Ketzergesch.* IV. 554. testari, *Wallium* in historia paedobapt. tom. I. p. 372. optime edidisse doctique illustrasse illam fidem. *Walchius* in: *Entwurf* etc. pag. 265. §. 28. obseruat, *Scheelfstraaten* in antiqq. eccl. Africanae, diff. III. cap. 11. et *Norisum* in *histor. Pelag.* lib. I. cap. 10. canones istos XXVII. esse canones diuerforum conciliorum, et in nullo Mileuitano, ab Isidoro tantum ficto, editos. *Harl.*

417. Epistola quinque episcoporum ad eundem Innocentium ex eodem Isidoro et Augustini epist. 177. (al. 95.)

†† *Thusedritanum* in Africa, cuius in praefat. concilii Telenfis a. 418. mentio. Duos canones ex breuiatione Ferrandi diaconi can. 76. et 77. adfert *Baluzius* p. 366.

p. 366. Harduinua p. 1252. [Canones huius et seqq. Suffetulenſ. etc. concil. ap. *Manſum* IV. col. 371. et 439. atque *Fuchs* I. c. III. p. 435. ſqq. conf. *Ballerin*, in Gallandii ſylloge etc. I. p. 376. ſq. *Harl.*]

[P] †† Pauci quidam canones conciliorum *Sufetulenſis*, *Macrianenſis*, *Septimunicenſis*, *Thenitani*, *Marazanenſis*, et *Hipponiregienſis*, ex eodem Ferrando apud Baluz. p. 365. ſq. et Harduin. ibid.

Zoſimi papae epiſtola ad Heſychium Salonitanum, et altera ad clerum Rauennensem. *Fabr.* [*vetus excerptum epiſtolae Zoſimi ad Heſychium Salonitanum ex cod. Luc. *Manſi* IV. p. 349. *Mart.*]

† Eiusdem epiſtolae aliae vndecim. Has omiſit Harduinus, *quum ex epiſtolis veterum ſummorum pontificum eas duntaxat repraeſentare propoſitum fuerit, quas cum conciliis ediderunt Dionyſius Exiguus et Iſidorus, caeteris collectioni omnium epiſtolarum ſeorſum edendae reſeruatiſ.*

† Decretum apud Gratian. 25. qu. 1.

† Libellus fidei *Pelagii* ad Innocentium papam tranſmiſſus, ſed poſt mortem Innocentii Zoſimo redditus, teſte Auguſtino lib. 1. de Gratia Chriſti cap. 30. et lib. 2. cap. 7. Hunc *Baronius* edidit ex codice Vaticano ad a. 417. n. 31. *Pelagii* epiſtola ad Innocentium non exſtat integra, ſed partem illius haud minimam exhibet Auguſtinus libro 1. de Gratia Chriſti cap. 30. et ſequentibus. *Fabr.* Vid. paullo ante ad ſynod. epiſt. Conſerri poſſunt, quae in *Gallandii* ſylloge etc. tom. I. in *Petri de Marca* diſſ. de vet. canonum collectionibus vberius diſputantur cap. 4. p. 180. ſqq. de canonibus Africanis; cap. 5. p. 187. de ordine conciliorum Africae in vet. collectione; capp. 7–11. p. 198. ſqq. de conciliis Carthaginienſ. IV. et reliquis; cap. 12. pag. 212. ſqq. de canonibus aduerſus Pelagium; cap. 13. p. 215. ſqq. de *Pelagii* dogmatibus et arcanis; cap. 14. p. 220. ſqq. de concilio *Dioſpolitano* et aliis, in cauſſa *Pelagii* habitis; cap. 15. p. 223. ſqq. quid egerit Innocentius I. poſt acceptas Afrorum litteras; et cap. 10. p. 227. ſqq. quid poſt Innocentium R. P. in eadem cauſſa egerit Zoſimus, illius ſueceſſor. *Harl.*

A. C. 417. *Romana* ſynodus a Zoſimo celebrata in cauſſa Caeleſtii, inde ſcriptae Zoſimi epiſtolae pro *Pelagio* et Caeleſtio ad Aurelium et epiſcopos per Africam conſtitutos duae, quas *Baronius* ad a. 417. n. 19. edidit ex codice Vaticano. Sinceras contendunt viri eruditi *Voſſius* hiſt. *Pelag.* lib. 1. cap. 28. *Ioannes Garnerius* in notis ad Marium Mercatorem tom. I. pag. 201. ſqq. *Quernellus* ad Leonem Magnum p. 453. ſeq. et 511. *Sirmondus* ad Facundum VII. 3. alique contra *Launoium* parte altera opuſc. de duobus Dionyſiis et M. Antonium Capellum, Franciſcanum, qui easdem adulterinas putarunt. [conf. *Walch.* Entwurf etc. p. 266. ſqq. et Hiſtorie der Päpſte p. 97. *Fuchs* I. c. III. 307. ſq. 311. ſq. 520. 534. IV. 156. ſq. Fragm. ex Caeleſtii confeſſione v. *Manſi* IV. p. 358. et *Fuchs* III. p. 369. ſq. qui citat *Walchii* Ketzergeſch. IV. p. 564. *Harl.*]

Kkkk 3

Cartha-

Carthaginensis synode, cuius mentio in litteris Zosimi anno sequente scriptis, Aurelio ac ceteris, qui in concilio Carthaginensi adfuerunt. Has *Baronius* edidit ex codice Vaticano ad a. 418. n. 4.

Paulini diaconi libellus, Zosimo papae oblatus, quem edidit *Baron.* ad a. 418. n. 12. 13. 14. 15.

Fragmenta epistolae Zosimi ad omnes episcopos, qua Caelestium [P] Pelagiumque damnauit, ex Augustino, Prospero, Mario Mercatore, etc.

A. C. 418. Concilium *Telense* siue *Teleptense*, (aliis *Zellense*,) ex appendice epistolae Siricii et Ferrando diacono. Vide supra ad a. 385. et Baluzium p. 368. *Fabr.* [* Canones concilii *Teleptensis*, prouti exstant in cod. vetustissimo Luc. *Mansi* IV. p. 380. — Editoris in hos canones adnotatio; p. 381. (Singulari animaduersione dignum iudicat, sedes Metropolitanas hic obtinere *sedis apostolicae* nomen. Sed hoc haud insolitum est. Nam *sedes* (Καὶ *ἑδρα*) *apostolicae* sunt i. q. ecclesiae apostolicae; quo nomine saepissime non solum apud Irenaeum, sed etiam apud Tertullianum, Cyprianum aliosque ecclesiae, quae ab apostolis fundatae perhibebantur, solent insigniri: conf. Augustin. de doctr. chr. II. 8. *Mart.*] *Quernel* diff. 15. tom. II. opp. Leonis M. p. 731. hoc concilium negat fuisse: ei tamen contradixerunt *Baluz.* in diff. de concilio Teleptensi, adfixa Marcae operi de concord. sacerdot. et imp. pag. 1243. *Tillemont.* memoir. tom. XIII. pag. 734. aliique a *Walchio* in: Entwurf §. XXXIV. p. 269. memorati. Add. *Fuchs* l. c. III. p. 433. sq. *Harl.*

Romanum, unde Zosimi litterae, quas editas dixi a *Baronio* ad a. 418. n. 4.

Carthaginense XVI. sub Aurelio, siue Africanum vniuersale episcoporum CCXIV. Pertinent ad hoc concilium canones e codice ecclesiae Africanae a CVIII. ad CXXVII. Numerum episcoporum docet et fragmentum ex epistola synodica recitat Prosper in libro contra collatorem c. XI. et in responso ad octo capita Gallorum. *Fabr.* *Fuchs* III. p. 371. de synodo *Carthagin.* a. 418. animaduertit, prius post litteras a Zosimo sub finem m. Septembr. a. 417. ad Africanos missas, congregatam fuisse synodum Carthagine vel probabiliter eod. anno, vel sec. Pagium, (ex quo *Mansi* IV. p. 373. notitiam synodi inferuit,) aliosque ineunte a. 418. et sua confirmasse decreta, Zosimoque per Marcellinum, subdiaconum, misisse litteras: v. *Augustin.* de pecc. origin. cap. 7. et 8. et libr. II. ad Bonifac. cap. 3. earumque fragm. a *Prospero* cap. 5. contra collat. esse seruatum tum, monet, coepisse Zosimum in litteris, d. 21. *Mart.* a. 418. ad Aurelium et reliquos episcopos, Carthagine in synodo congregatos suam mutare sententiam: hanc synodum a *Mansio*, *Harduinum* forsan sequuto, vocari synodum *decimam sextam* sub Aurelio; sed a *Balleriniis* omissam esse illam; e contrario synodum seq. Carthag. Kal. Mai. a. 418. habitam, numero syn. XVI. signari: (v. *Baller.* in *Gallandi* sylloge etc. I. pag. 364. sqq. §. VII. de synodo Carthag. XVI. a. 416.

enire.

cuius canonem contra illam Pelagianorum sententiam, qua paruulis, absque baptismo decedentibus, salutis et quietis locum extra regnum coelorum vindicabant.) Interea Africani d. i. Mai. plenam coegerunt synodum, de qua plura addit Fuchs, et obseruat, duas illas synodos a Baronio, Binio aliisque haud fuisse rite discretas. Dein p. 373. sqq. ex *Mansio* tom. III. col. 810-823. (vbi Mansius ex cod. can. ecel. Afric. can. f. nr. 108-127. recepit ea, quae huc pertinent,) et tom. IV. col. 377-379. (vbi notitia historica ex duobus vet. codd. bis est reposita, addita Binii vna, vnaque Labbei not.) plura excerptit de synodo Kal. Maii Carthagine habita, quam Harduin. cum aliis XVII. numerat. Add. *Walch* Entwurf. p. 269. sq. Idem *Walch* ibid. p. 270. in §. XXXVII. agit de concilio *Corinthiaco* circ. a. 419, in caussa Perigenis ad archiep. Corinth. transferendi. v. *Mansi* IV. p. 435. et supplem. concil. I. p. 299. — *Vindob.* in cod. caef. XLIV. nr. 13. sunt, (vt ait *Lambec.* VIII. p. 858. sq.) concilii *Carthagin.* a. C. 418. 419. et 423. sub pontificibus rom. Zosimo, Bonifacio I. et Caelestino I. praefide Aurelio, episc. Carthag. celebrati, et CCXVII. episcoporum subscriptionibus confirmati, canones X. qui clauduntur *symbolo Nicaeno*; sequuntur alia capitula CXXXVIII. quorum vltimum est epistola concilii Africani ad Caelestinum I. papam. *Harl.*

Rescripta imperatorum Honorii et Theodosii ad Palladium praefectum praetorii et ad Aurelium Carthag. episc. de damnatione Pelagii et Caelestii: Constantii ad Volusianum, praefectum vrbis de exiliando Caelestio, Labbeus p. 1606. seq. Harduin. p. 1229. seq. e Baronio ad a. 419. 420.

Iudicium ecclesiasticum *Caesareae* in Mauritania ab Augustino aliisque episcopis peractum; ex iniunctione Zosimi papae, ipso teste Augustino epist. 193. nouae edit. ad Marium Mercatorem et 190. ad Optatum (al. 157.) ipso initio, et lib. 2. retractat. c. 51. et Possidio in vita Augustini c. 14. Videtur lata esse sententia aduersus episcopos tres, quam ipse refert Augustinus epist. 209. (al. 261.) circiter post quinquennium scripta ad Caelestinum papam. *Harduin.*

Bonifacii papae epistolae tres ex collectione Dionysii Exigui et Isidori Mercatoris: 1) ad Honorium imp. cum Honorii rescripto, vt si denuo Romae duo episcopi ordinati fuerint, ambo de ciuitate pellantur, 2) ad episcopos Galliae, 3) ad Hilarium, episcopum Narbonensem.

† Decreta quatuor ex Gratiano dist. 78. *Si quis triginta.* 6. qu. 4. *Si inter episcopos.* 22. qu. 2. *Nulli liceat ignorare.* 11. qu. 1. *Nullus episcopus.* Alia item duo ex codice quinque librorum lib. 4. c. 21. et 13.

[*Carthaginensis* concilii XVII. sub Aurelio habiti in causa Apiarii, mentio in epistola concilii anno sequente celebrati ad Bonifacium. [v. ad Carthag. concil. XVI.] [* Epistola presbyterorum roman. ad Honorium imperat. pro Bonifacio (ex Constantio;) *Mansi* IV. p. 390. — Bonifacii epist. ad Iustum Dorobernensem

sem episc. cui pallium transmittit, (ex Wilkins concil. M. Britanniae tom. I.) ib. p. 397. — Decreta sex Bonifacii ex decreto Gratiani, et ex vetustis codd. desumpta, ib. p. 397. *Mart.*]

[P] A. C. 419. IX. Capitula concilii *Carthaginienfis sexti* plenarii, Africani XVIII. sub Aurelio, subiuncta professione fidei Nicaenae, et canonibus Nicaenis ex veteri versione, de qua supra p. 583. *Haec Synodus CCXXIX. pontificum sub Zosimo et Bonifacio papatis romanis, Iuvenale Hierosol.* (non CPol. vti habet Dionysii Exigui editio,) *Cyrillo Alex.* etc. In hoc concilio concinnatum esse codicem ecclesiae Africanae (de quo supra ad a. 390.) tradit idem Dionysius. Conferenda cum illo codice collectio canonum Africanorum CV. apud Labbeum pag. 1640. seq. *Fabr.* [*Idem concilium a *Manfio* IV. p. 419. ex cod. MS. Luc. integrius vulgatum, *Mart.*] De hoc concilio celeb. conf. *Walch.* in: Entwurf. p. 271. sqq. qui *Manfi* supplem. concil. I. p. 301. *Boweri* Hist. der Päpste, tom. II. p. 65. sqq. aliosque citat; *Fuchs* l. c. III. p. 385. sqq. in longa introductione, qui p. 390. sqq. plura ex *Manfio* III. col. 699-710. 730. et 823-839. it. tom. IV. col. 401-439. it. col. 508-514. ex eodemque p. 404. sqq. germ. dedit epist. synod. ad Bonifacium, episc. rom. pag. 409. sq. *Cyrilli*, episc. Alexand. ad synod. Carthagin. et Atticum, episc. CPolit. ad eamd. synod. epistolas. Add. supra, p. 200. not. pp. *Ballerin.* qui hoc concil. nr. XVII. Carth. signant, in *Gallandii* sylloge I. p. 367. sqq. §. VIII. et p. 374. sqq. §. IX. de synodis Carthagin. XVIII. XIX. et XX. sub Aurelio, ac *Schoenemann.* bibl. — patrum latin. tom. II. p. 954. *Harl.*

V. Capitula *Carthaginienfis* concilii septimi, episcoporum XXIII. sub Aurelio XVIII. Confer codicem ecclesiae Africanae post can. 127. ad 134. Sunt, qui pro actione altera concilii superioris habeant.

Epistola concilii Africani ad Bonifacium papam, in codice ecclesiae Africanae can. 134.

Rescripta *Cyrilli Alex.* et *Attici* CPol. id. can. 135. 136.

Nonnullos praeterea canones Africanos et Carthaginienfes citant *Egbertus Eboracensis*, *Theodorus Cantuariensis*, *Gratianus* et alii: qui canones, cui synodo tribuendi sint, non satis elucet.

Rauennatense, in quo discussa iussu *Honorii* imp. controuersia est inter Bonifacium papam et *Eulalium* anti-papam. Exstat super ea re commonitorium *Honorii* ad episcopos, quos *Rauennam* propterea conuocabat, cum paucis aliis monumentis, quae ex MS. Vaticano *Baronius* edidit ad a. 419. Vide *Baluz.* p. 370. Concilii nomine insigniri non posse, docet *Walch.* in: Entwurf. p. 269. §. XXXVI. et citat *Bower.* Hist. der Päpste, tom. II. p. 46. sq. *Harl.*

A. C. 421.

A. C. 421. *Carthaginienſe* XIX. ſub Aurelio, ſic enim adpellatur a Bonifacio Carthag. in concilio a. 525. in quo canonem hic editum recitat. Meminit et auctor Praeſtinator et Auguſtinus c. 46. de haeref. quem conuentui huic interfuiſſe, teſtatur Poſſidius in vita c. 16. Vide Baluz. pag. 371. *Fabr.* Acta huius ſynodi, quae Ballerinii, (ap. quos eſt ſyn. XVIII.) e cod. Veron. primum euulgarunt, reddidit *Manſi* tom. IV. col. 448-452. v. *Fuchs* III. p. 431. ſq. et 438. ex *Manſi* IV. col. 443. ſqq. de ſynodo XIX. Carthag. intra a. 420-423. *Harl.*

[* *Cteſiphontis* in Perſide ſynodus, a. Iſdegerdis XXI. Chriſti 420. (ex *Aſſemanni* bibl. orient. tom. III.) *Manſi* IV. p. 441. *Mart.*] et *Manſi* ſupplem. concil. I. p. 307. *Walch.* Entwurf etc. p. 272. §. XL. *Harl.*

[* Aliud concilium *Carthaginienſe* a. 421. ſub Aurelio XVIII. (ex MS. cod. Veronenſi ap. *Ballerinios* in ed. Opp. Leonis M. tom. III.) *Manſi* IV. p. 447. *Mart.*]

[* *Bonifacii* epiſtola ad legatos, a papa Zoſimo deceſſore ad Africanam ſynodum directos: *Manſi* ib. pag. 451. — *Manſi* in hanc epiſtolam adnotatio, p. 452. Africanos in cauſſa adpellationum ceſſiſſe Romanis, ex hac epiſtola probare conatur. *Mart.*] Sed id negat *Fuchs* l. c. p. 407. not. *Harl.*

423. *Caeleſtini* papae decretalis epiſtola ad Galliarum epiſcopos.

Praetitorum ſedis apoſtolicae epiſcoporum auctoritates de gratia Dei et libero voluntatis arbitrio. Hic titulus in libris antiquis et in collectione MS. Dionyſii Exigui. Haec capitula, quae viri docti nonnulli *Proſpero* tribuunt, habet etiam in ſua collectione Iſidorus Mercator ſub nomine decretorum [P] *Caeleſtini*. Verum Petrus Crabbus et Sirmondus *Caeleſtino* abiudicant.

Caeleſtini epiſtola ad epiſcopos Viennensis et Narbonensis prouinciae. Alia ad epiſcopos per Apuliam et Calabriam conſtitutos. Aliae in actis concilii Ephreſini requirendae.

† Decreta quatuor ex Gratiano 9. qu. 2. *Nullus primas*. 2. qu. 1. *Si quis ſacerdos*. 30. qu. 1. *Non debet*. 35. diſt. 6. *Videtur nobis*.

[* *Caeleſtini* decretum aliud e cod. MSto Luc. *Manſi* IV. p. 473. — Adnotatio *Manſi* in hoc decretum, cui illuſtre teſtimonium ineſſe putat pro confirmando dogmate catholico de euchariftia: ibid. p. 474. *Mart.*]

423. Concilia in *Cilicia*, quod Iulianum Peſagianum anathemate damnauit, teſte vno Mario Mercatore in praef. ad ſymbolum Theodori Mopſueſteni, tom. I. opp. p. 419. Baluz. collect. etc. p. 371.

[* *Numidia* ſynodus in cauſſa Antonii Fuſſenſis epiſcopi a. 423. celebrata; *Manſi* IV. p. 473. *Mart.*] *Walch* in: Entwurf p. 273. citat *Manſi* Supplem. concil. p. 309, et *Bower* Hiſtorie der Päbſte, tom. II. p. 58. *Harl.*

[* Ad synodum *Antiochenam*, in qua damnatus est Pelagius, (quam ex Marri Mercatoris commonitorio cap. 3. dedit Coleti,) adnotatio chronologica et additio Mansi: hanc synodum non cum Coletio ad a. 424. sed ad a. 418. referendam esse, probare conatur. *Mart.*]

A. C. 424. Africanum vniuersale, Carthaginense XX. sub Aurelio, sic enim citatur a Bonifacio Carthag. in concilio.

425. *Vt nullus ad transmarina (romana) audeat appellare.* Epistola synodica ad Caelestinum papam in can. 138. codicis Africanæ ecclesiæ. *Fabr.* Et in conc. Afric. nr. 105. v. *Fuchs* l. c. III. p. 411. sqq. qui illius synodi Carthagin. epistolam collocat in a. 424. aut 425. et in nota addit, nonnullos illi synodo adserere a. 426. aut 427. *Harl.* — [* Ad concilium Africanum a. 425. additio; (canon centesimus ex Abbone, Floriacensi episcopo, ap. *Mabillon* in vet. analect. pag. 135. integrius exhibetur: *Mansi* IV. p. 517. *Mart.*]

Valentiniani imp. constitutio de diuersis ecclesiasticis capitibus in Galliam missa. Ex editione Sirmondi.

426. Episcoporum Africae epistola, quam cum Leporii libello ad episcopos Galliae miserunt. [Et epistola et Leporii libell. ap. *Mansum* tom. IV. col. 517–528. ac *Fuchs* III. pag. 439. sqq. In anni designatione alii aliter sentiunt; *Mansius* IV. p. 537. etiam a. 426. epist. assignat. *Harl.*

* *Leporii* ^{w)} monachi libellus satisfactionis siue emendationis ad Proclum Massiliensem et Cyllenium, editus a *Sirmondo* et ad tom. I. Mercatoris a Garnerio, et in bibliothecis patrum recusus. Hunc ab Augustino ex Leporii sensu dictatum contendit *Paschasius Quernellus* ad Leonis M. epist. 134. p. 900. seq. *Fabr.*

[* *Statuta complutensia* cum praemonitione *Mansi* IV. p. 531. Inest compendium canonum Nicaen. Sardic. Ancyran. etc. Tituli ratio est, quod auctor cod. Lucensis, e quo haec statuta depromsit Mansius, e codice quodam Complutensi se ea extraxisse designat. *Mart.*] De aliis *Statutis* ecclesiæ antiquae ap. *Mansum* III. col. 946. sqq. v. *Fuchs* III. p. 458. sqq. *Harl.*]

Conuentus episcoporum cleri et plebis ecclesiæ *Hipponensis*, in quo S. Augustinus Heraclium presbyterum sibi pronunciauit successorem. Vide *Bakuz.* pag. 371. seqq. ex Augustini epist. 213. edit. nouae. (al. 110.) *Fabr.*

[* Aliud concilium *Hipponense*, a. 427. habitum; *Mansi* IV. p. 539. *Mart.*]

CPolitatum concilium pro ordinatione Sifinnii episcopi, et damnatione Massalianorum. Epistolæ synodicae fragmentum exstat apud Photium cod. LII. Syno-

^{w)} Conf. *Fabricii* nostri bibl. med. et inf. latin. tom. IV. p. 271. ed. Mansi, huiusque notas, et *Walch.* Entwurf. p. 273. sq. §. XLIV. *Harl.*

Synodica integra in concilio Ephesino lecta et adprobata fuisse dicitur actione VII. pag. 1627. B. tom. I. Harduin. Vide *Baluzium* p. 374. seq.

*† Epistola Vitalis et Constantii ad *Capreolum*, Carthaginiensem episcopum, cum *Capreoli* rescripto de vnica Christi persona: ex editione Sirmondi, inter cuius opera iterum [P] prodiit, tom. I. recusa etiam in biblioth. patrum. De hoc Capreolo, cuius epistolam minus integram *Baronius* ad a. 431. dederat, vide notas ad Vincentium Lerinensem p. 372. et *Tillemontium* tom. XVI. memor.

A. C. 428. *CPolitanum* concilium post Sifianii mortem, contra Philippum presbyterum habitum a Nestorio, ex Cyrilli Alex. commonitorio ad Possidonium diac. colligit *Baluzius* p. 376. [*Mansi* ad a. 426. refert IV. p. 543.]

429. *Gallicana* synodus numerosa, vnde missi Germanus ac Lupus, apostolici sacerdotes, (inquit *Constantius* presbyter in vita S. Germani Antifiodorensis lib. I. cap. 19. apud Surium 31. Iul.) ad debellandam in Britannii Pelagianam haeresin. Vide *Baronium* ad a. 429. n. 10. 11. seqq. *Fabr.* *Mansi* IV. p. 543. et supplement. conc. I. p. 311. *Walch.* Entwurf. p. 275. *Harl.*

[*Synodus *Tricassina*, *Mansi* IV. p. 545. *Mart.*]

430. *Romanum* concilium sub Caelestino papa in causa Nestorii. Huius epistolae duae ad Caelestinum, quae huc pertinent, itemque Caelestini duae ad Nestorium et Cyrillum exstant in actis concilii Ephesini p. 1299. 1307. 1309. et 1321. Harduin. [et in *Constant* epistol. pontific. p. 1102. *Mansi* p. 555. *Harl.*]

†† *Cyrilli* Alex. commonitorium Possidonio, quum Romam mitteretur, datum graece ex Sirmondi MS. cum Garnerii versione edidit *Baluzius* p. 378. et *Harduin.* p. 1319. Incipit: ἡ Νεστορία πλῆσις, addito fragmento adlocutionis Caelestini in concilio isto, ex conflictu Arnobii cum Serapione. *Fabr.* Plura de hoc concilio scripsit *Walch.* in: Entwurf. p. 275. sqq. citatque *Pagii* critic. tom. VII. p. 320. *Garnier* tom. II. Opp. Marii Mercat. p. 331. sqq. *Tillemont* memoir. tom. XIV. p. 64. etc. *Harl.*

[*Concilium in coenobio Arcae in montibus Persidis pro adserendis archiepiscopo Seleucienfi iuribus metropolitanis, non diu post a. C. 430. celebratum: *Mansi* IV. p. 553. *Mart.*] v. *Walch.* Entwurf etc. p. 287. sq. et, quos ille citat, *Aßmann.* in bibl. orientali tom. III. part. 2. p. 175. ac *Mansi* supplement. concil. tom. I. p. 311. *Harl.*]

431. Aliud inde *Romanum* de eadem causa a Caelestino congregatum *Baluzius* p. 382. obseruat, ediditque ex cod. MDCCCLXV. Colbertino et MCCCXX. Vaticano eiusdem Caelestini Commonitorium episcopis et presbyteris euntibus ad orientem, quod habet et Harduinus p. 1347. et ex eodem Vaticano vulgauerat *Christianus Lupus* post epistolas Ephesinas p. 470. a. 1682. 4.

LIII 2

Alexan.

Alexandrinum in eadem caussa. Synodica epistola cum anathematismis exstat in actis Ephesinae synodi pag. 1283.

Editionis Regiae tomus V. et VI. Labbei III.

- A. 431. EPHESINVM generale 200. episcoporum, actiones VII. contra [P] Nestorium. Acta pridem lecta Photio cod. XVI. et latine Liberato Carthag. archidiacono cap. 4. breuiarii, Gregorio M. lib. 6. epist. 31. feliciter actatem tulerunt. Latinitatem veterem versionem pridem edidit *Antonius Contius*, Paris. 1574. 8. et longe emendatiorem vero ex collatione trium MSS. *Baluzius* cum notis, pag. 387-634. Graece primum viderunt lucem an. 1591. fol. apud Commelin. et latine ex Theodori Peltani versione, Ingolstadt. 1576. 4. et apud Commelin. 1604. fol. Eandem seruarunt, qui graeco-latina acta dedere Romani, Binius, Regia editio et Labbeus. Solus Harduinus veterem interpretem e Baluzii recensione praetulit optimo consilio. [*Menfi* tomo IV. quidem retinuit versionem Peltani, tomo autem V. inde a p. 475. inseruit antiquam versionem e recensione Baluzii, *Mart.*] Indicem scriptorum et epistolarum, quae in actis hisce occurrunt, exhibere me memini vol. X. huius bibl. p. 550. Canones VI. vel VII. huius concilii, *) non modo cum notis suis, graecisque Zonarae, Balsamonis et Alexii Aristeni scholiis, sed etiam ex arabica Iosephi Aegyptii paraphrasi *Beueregius* in magno Synodico tom. I. p. 1271. sqq. exhibuit. Latinam paraphraseos arabicae versionem habes apud Harduinum p. 1629. Praeclara ad illustrationem actuum huius concilii monuit Garnerius ad posteriorem Marii Mercatoris tomum, et in auctario operum Theodoretii, in quo etiam versio antiqua epistolarum ad concilium Ephesinum spectantium, quam post Christianum Lupum emendatus edidit *Baluzius* p. 635. seq. concil. et magnam partem Harduinus. Confer, quae dixi volum. VIII. p. 300. et quos de haeresi *Nestoriana* laudaui scriptores vol. X. p. 538-549. [vid. quae ibi et p. 529. sq. adscripsi.] Leonis Allatii vindiciae synodi Ephesinae et Cyrilli de processione Spiritus S. viderunt lucem Rom. 1661. 8. *Baluzius* pag. 635. seq. addidit etiam epistolas quasdam ad Nestorii causam pertinentes ex versione Marii Mercatoris. *Fabr.* Historiam huius concilii copiose enarrat *Walch.* in: Entwurf. p. 279-286. multosque laudat VV. DD. in his Baron. et *Pagii* annal. eccles. tom. VII. p. 353. *Richer.* histor. concil. general. libr. 1. c. 7. tom. I. p. 132. *Tillemont.* memoir. tom. XV. p. 230. sqq. *Buddei* isagog. in vniuers. theol. libr. II. cap. 2. §. 6. *Bower* Histor. der Päpste, tom. II. p. 94. sqq. etc. Add. synodi oecumenicae acta, Ephesi habitae, gr. ex biblioth. Beuchliniana, Heidelberg. 1591. fol. v. catal. bibl. publ. Lugd. Bat. p. 17. vbi multi libri occurrunt, qui concilia et ea, quae ad conciliorum canones pertinent, comprehendunt. — *Henr. Benzellii* vindiciae concilii Ephesini in caussa Nestorii, contra Gothofr. Arnold. ser. a. 1738. rec. in syntagm. eius dissertat. sead.

x) De illis vide, si placet, *Tillemontium* tom. XIV. memoriar. pag. 436. seq. *Harduin.* p. 1623.

acad. tom. I. p. 579-598. Francof. et Lips. 1745. 4. Alios excitatos deprehendens in Franckii cat. bibl. Hünau. tom. III. vol. I. pag. 243. — In *Mansi* collect. IV. col. 567-1122. sunt XXIII. scripta, quae quasi muniverunt viam ad illam synodum, quorum plura germanice reddidit atque illustravit omniaque indicavit *Fuchs* l. c. III. p. 477-608. qui in tom. IV. postquam pag. 1. sqq. vberius exposuit illius concilii historiam, p. 50-265. ex *Mansio* IV. col. 1123-1482. et tom. V. acta concilii multaque alia, ad illud pertinentia, recepit, aut memoravit; quae omnia enumerare non vacat. — Quae Mansius collegerat, Walchius quoque in: *Historie der Ketzereyen* etc. tom. V. nam solum passim laudavit, sed etiam a pag. 289. vsque ad fin. tom. historiam Nestorii huiusque doctrinam et acerbas inde ortas controuersias late exposuit, et tam docte, quam accurate sobrieque de iis iudicavit, nec paucos alios VV. DD. laudavit. — *J. Ge. Schelhorn* in: *kleine histor. Schriften*, Memming. 1789. 8. in prima parte inquit in quaestione num id concilium mereatur nomen generalis, et num id auctoritate Coelestini, pontif. rom. sit habitum. — De codd. MSS. et de iis etiam quae collegit Mansius, v. supra ad vol. X. pag. 538. sq. Codd. ibi memoratis adde cod. *Vindobon.* caes. LXXVII. (v. *Lambec.* III. pag. 381. ed. Kollar. qui singula recenset, in singulorum initia et ubi singula in conciliorum general. editione gr. latina Vatic. 1608. fol. tom. I. excusa leguntur, commemorat;) in illo autem cod. ab initio et saepius sunt Cyrilli et aliorum, etiam imper. Theodosii II. epistolae in causa Nestorii; tum nr. 17. librorum Nestorii capitula quaedam haeretica etc. a Petro presbytero Alexandrino et primicerio notariorum in concilio generali Ephesino publice lecta et condemnata; nr. 19. concilii Ephesini ad imp. Theodosium II. et Valentinianum III. relatio de Nestorii depositione; nr. 20. conc. Ephes. epistola ad clerum populumque CPolit. de Nestorii depositione; nr. 21. epistola cleri CPolit. ad conc. Ephes.; nr. 22. exemplum epistolae imperialis ad conc. Ephes. missae per Palladium Magistrum; nr. 23. conc. Ephes. relatio ad imp. Theodosium II. et Valentinianum III. contra Comitem Candidianum; nr. 24. conc. Ephes. relatio ad eosd. imp. de conciliabulo orientalium episcoporum. a Ioanne, episc. Antiocheno, contra conc. Ephes. collectio; nr. 25. conc. Ephes. epist. ad episcopos, clerum et populum singularum prouinciarum de orientalibus; nr. 26. conc. Ephes. relatio ad imp. Theod. II. et Valentinianum III. de episcopis et presbyteris, (in conciliorum generalium edit. cit. pag. 412. perperam legi *ἐπισκόπων καὶ πρεσβυτέρων legatis*, adnotat *Lambec.*) qui ab urbe Roma venerant; nr. 27. exemplum epistolae imperialis per Ioann. Comitem ad conc. Ephes. missae; (v. *Mansi* IV. col. 1395. et *Fuchs* IV. p. 156. sq. ubi et ante illam epist. imp. et post eam multa, quae ad hoc concil. spectant, scripta occurrunt atque illustrantur;) nr. 28. conc. Ephes. relatio ad eosd. imp. qua epistolae imper. respondetur; nr. 30. conc. Ephes. epistola (in citata edit. p. 491. legitur *ἐντολή*) mandatoria ad episcopos, qui ab eo CPolin. missae sunt, ut causam contra orientales dicerent; nr. 32. relatio decreti imperialis de exilio Nestorii et de ordinatione Maximiani episcopi: exemplum decreti imper. de exilio Ne-

florii ad Isidorum, praefectum praetorio et consulem, atque exemplum legis imper. contra Nestorium; nr. 33. Maximiani archiep. CPolitani epist. ad Cyrillum; nr. 34. Cyrilli apologeticus ad imp. Theodosium iuniorem; nr. 41. Charisii, presbyteri Philadelpiae, relatio ad concil. Ephes. contra quartodecimum; nr. 42. eiusd. Charisii libell. concilio Ephes. oblatu, una cum subiuncto exemplo expositionis symboli Nicaeni deprauati, et subscriptione eorum, qui decepti sunt; nr. 43. Theodoti, episcopi Ancyrani, homiliae tres, 1) contra Nestorium Ephesi habita; 2) in natalem Saluatoris, lecta in concilio Ephesino, praesente S. Cyrillo; (Kollarius in nota, altero, inquit, exemplo exstat libr. VI. part. I. cod. X. num. 12. vbi S. Cyrillo adtribuitur; quae de re vide, quae adnoto ad eundem locum. Memoriae lapsu pro inedita habet Fabricius;) nr. 44. Acacii, episc. Melitenae, homilia, in concilio Ephes. habita; nr. 47. Rhegini, episc. Cypri, homilia, habita Ephesi post depositionem Nestorii; nr. 48. Cyrilli epist. ad Euoptium contra Theodoretum, episc. Cyrensis impugnationem XII. anathematismorum; nr. 49. Cyrilli XII. anathematismi contra Nestorium, eorumque declaratio coram conc. Ephesino, ut et eorumdem defensio aduersus Theodoretum reprehensiones; (Kollar. in nota, est apologia, inquit, pro XII. anathematismis aduersus Theodoretum; cui tamen immixta sint nonnulla tam eorumd. explanatione quam etiam ex apologia aduersus orientales desumpta: digna omnino, quae cum edita ab Auberto Opp. Cyrilli tom. VI. pag. 203. diligenter conferatur, etc.) — nr. 45. Cyrilli, archiep. Alexandriae epist. ad Ioannem, episc. Antiochenum ceterosque episc. orientales de pace; ut reliqua, quae multa sunt, nec tamen, magnam quidem partem, ad historiam concilii Ephesini pertinent, praetermittam. — *Monac.* in codd. Bauar. XXVII. et XLV. reliqua actorum concilii Ephesini, n. Cyrilli epp. ad Acacium, ad Donatum, ad Maximianum, ad Eulogium, Alexandriae episcop. ad Ioann. Antiochiae episc. ibique congregatam synodum, et ad Acacium, Melitensem episc. atque Ioannis Antiocheni epistola ad Xystum, Cyrillum et Maximianum; nec non Cyrilli in symbolum Nicaenum; — in cod. XL. sunt CXIX. scripta variorum siue acta concilii generalis Ephesini I. contra Nestorium coacti, et fol. 434. Cyrilli anathematismorum tertius, quartus, septimus usque ad duodecimum, cum refutatione orientalium et apologia Cyrilli: vide *Hardt* in: Aretini Beyträgen etc. a. 1803. part. IV. p. 19. sq. part. V. p. 43. et 25. sqq. *Harl.*

A. C. 431. Conciliabulum *Ephesinum* Ioannis Antiocheni et aliorum orientalium episcoporum 27. Iun. De eius decretis et epistolis vide actionem 1. concilii Ephesini. parte 2. et volum. X. huius bibl. p. 556.

[*Editionis Mansi tomus V.*]

[Acta concilii Ephesini a. 431. Mansius in superiori tomo inde a p. 567. exhibuerat. In fronte huius tomi V. posita est collectio nonnullorum, ad concilium Ephe-

Ephesinum spectantium, et quae post idem acta sunt. Quae in his nouiter accessere, sunt haec:

- *Supplementa quaedam ad sacram epistol. imperatorum, (Theodosii et Valentiani,) ad Ioannem episcopum Antiochiae, e cod. Veronensi, suggerentibus Balleriniis (in diff. de antiq. can. collectione *) p. 664.
- *Supplementa ad epistolam Ioannis Antioch. ad Cyrillum de pace, p. 668.
- *Nestorii blasphemiarum capitula, quibus epistolis ad se missis a Coelestino et Cyrillo Alex. contradicit, et XII. capitula fidei, quae ad ipsum missa fuerant, refellit, cum praemonitione Mansi, pag. 703. — Desumpta sunt haec capitula e cod. Vaticano, qui translationem priscam latinam concilii Ephesini continet, non dissimilem ab ea, quam Baluzius edidit, apud quem tamen capitula ista frustra quaeras.
- *Supplementa ad synodicon aduersus tragoediam Irenaei, a Baluzio editum, e cod. Caslinensi et Vaticano: pag. 735. sq. Pertinent haec supplementa ad C. IV. VI. XI. et XIII.
- *Additamentum ad epistolam concilii Ephesini ad S. Dalmatium, abbatem, (ex Bandur. comm. ad antiqq. CPolitanas, tom. III.) p. 1021. *Mart.*]

[P] A. C. 431. Synodus CPoli habita ad ordinandum Maximianum, sub finem Octobris. *Baluz.* p. 581. seq. [a. 432. *Mansi* V. p. 1046. *Harl.*]

†† Epistola Dalmatii archimandritae ad synodum Ephesinam, et synodi ad Dalmatium graece et lat. ex Garnerii praef. ad Mercatorem, Harduin. p. 1445.

431. *Procli* CPol. ad Armenios de fide, cum praefat. et versione Dionysii Exigui. [*Mansi* V. p. 421.] De aliis editionibus huius scripti dixi volum. IX. pag. 511. sq. [vbi v. not. s.]

Concilium *Tarsense* contra Cyrillum Alex. et septem episcopos Epheso CPolin missos aduersus Orientales, vt ex synodico aduersus Tragoediam Irenaei siue epistolis ad concil. Ephesinum spectantibus et a Lupo primum editis cap. 66. 136. 141. 174. et 201. obseruat *Baluzius* pag. 939. sq. *Fabr.* Et eod. anno episcopi oriental. congregarunt se, et Cyrillum damnauere. v. *Baluz.* l. c. ac *Mansi* supplem. I. p. 314. *Harl.*

Anazarbicum a Maximino istius vrbis episcopo contra Cyrillum, id. cap. 113. *Fabr.* *Mansi* V. p. 1147. *Walch.* in: Entwurf etc. p. 287. §. LIX. animaduertit, a nonnullis hanc synodum collocari in a. 433. sed vtramque fuisse diuersam. *Harl.*

[* Concilium *Antiochenum* a. 431. habitum: *Mansi* V. p. 1147.

* Synodus

*) In *Gallandii* sylloge etc. tom. I. p. 423. sqq. cap. XI. *Harl.*

*Synodus *Antiochena* a. 411. labente habita. id. ib. p. 1147.

*Concilium Antiochenum et alia in oriente per occasionem rei cum Cyrillo componendae coacta, a. 432. ib. p. 1155. *Mart.*] Quae de pace inter Cyrillum et Orientales facienda acta sint et scripta, ea a *Fuchs* l. IV. p. 210. sqq. exposita atque ex Synodico Mansioque partim germanice reddita sunt partim enarrata: ex gr. p. 223. sq. ex *Mansio* V. p. 287. Epist. publica de pace constituenda, a Paulo Emeseno tradita Cyrillo; (conf. cod. *Vindobon.* caesar. LXXVII. nr. 35. 36. 37. de quibusdam ad hanc synod. pertinentibus, et *Lambec.* III. p. 389. sq.) — p. 224. sq. ex *Mansio* V. p. 290. Ioannis episcopi epistola ad Cyrillum, et alia eiusdem epistola ad patriarchas Romanum, Alexandrinum et CPolitanum citatur ex *Mansio* V. p. 285. et 661. Cyrilli epistola ad Ioannem episc. excerpta redditur ex *Mansio* V. p. 303. pariter Cyrilli epist. ad Acacium, episc. Meliten. ex *Mansio* V. p. 309. — p. 255. epist. synodi Antioch. ad Cyrillum ap. *Mansi* V. p. 1183. p. 260. sqq. Antiochenae synodi epist. ad Proclum episc. huiusque responsio ap. *Mansum* V. p. 1185. et 1186. — fragmentum epist. eiusd. synodi ad imperat. et huius responsio, ap. *Mansi* V. p. 1182. et 1183. p. 243. sqq. duo edicta imper. contra Nestorianos a. 435. ap. *Mansum* V. p. 255. et V. p. 417. Denique, ut multa alia omittam, p. 264. sq. edictum imper. contra Nestorium eiusque adfector, a. 1448. ap. *Mansi* V. p. 417.

Walch. Entwurf etc. p. 288. memorat ad conciliandam pacem conuentum nonnullorum episcoporum Constantinopol. a. 432. prouocatusque ad *Mansi* supplem. concil. tom. I. p. 315. add. eiusd. collect. ampliss. V. p. 1046. *Harl.*]

A.C. 432. *Antiochenum* (alterum) de pace inter Cyrillum et Orientales. Vide, quae ex eodem Synodico cap. 53. 58. 62. 71. et 201. *Baluzius* p. 941.

Zeugmatense contra pacem illam, id. cap. 214. 217. 225. [*Mansi* V. p. 1161.]

Edit. Regiae tom. VII

Xysti siue *Sixti III* papae epistola decretalis commentitia ad orientales episcopos, ex *Isidoro Mercatore*, quae incipit: *Gratias vestrae referimus sanctitati.*

Aliae genuinae, ad Cyrillum tres et ad Ioannem Antiochenum quarta exstant in actis synodi Ephesinae p. 1707. seq. *Harduin.* Ex his duas graece vulgatas primum a *Cotelerio* cum versione tom. I. monum. p. 42. 44. et a *Baluzio* pag. 657. non habet *Labbeus*. Ceteras duas habet, vnā pag. 1175. alteram, (citātam a *Vincentio Lirinensi*,) etiam bis p. 1178. et 1261.

Sex capitula processus habitū *Romae* circa *Sixtum* papam, quae ex triplici editione exhibentur.

De

De *Polychronii* episcopi Hierosol. facta Romae synodali accusatione et expurgatione, capitula septem iidem ex editione triplici. Vtraque citantur a Nicolao I. papa, epistola 8. sed a viris doctis [etiam *Walchio* in: Entwurf. pag. 289. sq. qui prouocat ad suam histor. pontif. p. 104.] vt spuria reiciuntur. Vide [*Constant.* epist. pontif. adp. p. 117.] *Tillemont.* tom. XIV. memor. pag. 261. seq. Iisdem parum videur [P] credibile, quod *Garnerius* tom. I. ad Marium Mercatorem pag. 362. seq. contendit, Sixtum hunc Pelagianis primum immersum erroribus scripsisse libros tres 1) *de diuitiis*, 2) *de malis doctoribus, operibus fidei et futuro iudicio*, et 3) *de castitate* *), qui per Iac. Saluatorem Solanum Murgitanum, Rom. 1573. 8. et Antw. 1575. minore forma separatim, et saepe in bibliothecis patrum prodierunt: eundem deinde post annum 318. meliora ab Augustino edoctum *Hypognosticon* libros inter Augustini scripta obuios composuisse. Vide *Natalem Alex.* saeculo V. p. 49. seq. et *Tillemontium* p. 266.

A.C. 433. *Anazarbicum*, quo episcopi Ciliciae secundae amplexi sunt pacem inter Cyrillum et Orientales. Epistola synodica inter epistolas a Lupo editas cap. 159. [v. *Baluz.* p. 941. *Ceiller* histor. des auteurs tom. XIII. p. 772. et *Walch* l. c. p. 289. — a. 435. *Manfi* V. p. 1179. *Harl.*]

434. *Tarsense*, in quo eadem pax suscepta et damnatio Nestorii, vt ex iisdem epistolis cap. 130. et 192. obseruat *Baluzius*, p. 941. [a. 435. *Manfi* V. p. 117. *Harl.*]

†† 435. De concilio *Armeniae*, [*Manfi* V. p. 1179.] quo Diodori Tars. et Theodori Mopsvesteni libri condemnati, ex Liberati breuiar. c. 10. et Procli CPol. epistolis apud Facundum, obseruat *Baluzius* p. 942. seq. [de actis et epp. atque controuersis, ob Theodori disciplinam ortis, v. *Fuchs* IV. p. 253. sqq.]

†† De *Thessalonicensi* ex epistola Sixti III. *Baluz.* p. 947. [*Manfi* V. p. 1187.]

†† 439. De *CPolitano* sub eodem Proclo, ex Theodoretii epist. 86. [*Manfi* V. p. 1187.]

Regense siue *Regimensi* XIII. episcoporum, de causa episcopi Ebroduni contra canones a duobus ordinati. Canones VIII. ex edita Isidori collectione. Et septimi loco canones duo, quos ex MS. ecclesiae Vrgellensis vulgauit *Baluzius* pag. 947. et inde *Harduin.* p. 1751. [1747. ac *Manfi* V. p. 1189. *Fuchs* IV. p. 550. sqq. *Walch* l. c. p. 291. sq. *Harl.*]

[* Concilium prouinciale *Siculum* circa a. 440. habitum, (contra Maximinum, qui ex Africa in Siciliam venerat, vt catholicos ad haeresin Arianam commoueret), ex Idatii chronico ad a. 440. *Manfi* V. p. 1199.

* Obseruationes Dominici Schiaco Panormitani ad hoc concilium; ib. p. 1201.

* Conci.

y) Hunc librum Sixto II. tribuit Turrianus et Latinus Latinius p. 78. bibl. sacro-profan.

Vol. XII.

M m m m

* Concilium *Antiochenum* sub Ioanne patriarcha in causa tomi, a Proclo CPolitano in Theodorum Mopsuestensem scripti, a. 440. celebratum; ib. 1201.

* Concilium Ephesinum circa h. t. celebratum; ibid. pag. 1203. *Mart.* — Add. *Manfi.* supplem. concil. tom. I. p. 318. aliosque a *Walchio* in: Entwurf etc. pag. 292. citatos. *Harl.*]

A. C. 440. *Leonis I.* papae epistolae I. II. IV. III. XCII. (ad Rusticum episcopum Narbonensem cum responsione ad 19. eius inquisitiones) LXXXIV. LXXIX. et LXXXVII. ex collectione Dionysii Exigui.

441. Epistola synodica episcoporum Galliae. (ex synodo *Arelatensi* *), vt suspicatur Sirmondus,) cum Leonis epistola ad eos, quae est LII.

442. Epistola Eusebii Mediolanensis ad Leonem papam, ex concilio Mediolanensi.

[P] † Epistolae Leonis centum et vndecim in edit. Regia, et apud Labbeum exhibentur. Ceterum *Paschasius Quersnellus* Leonis epistolas CXLI. ordine temporis, quo scriptae sunt, digestas et notis illustratas dedit in editione operum eius praestantissima, Paris. 1675. 4. duobus vol. et Lugd. 1700. fol. [item *Ballerini*. fratres in ed. Opp. Leonis, Venet. III. tom. 1755-1757. fol. conf. *Schoenemann* bibl. patrum lat. tom. II. p. 947. sqq. ac p. 919. sqq. et p. 927. sqq. et supra, ad p. 170. sqq. *Harl.*] De aliis editionibus dixi volum. III. bibliothecae latinae p. 526. [I. tom. IV. p. 254. ed. *Manfi.*] vbi etiam index eorum, ad quos Leo epistolas scripsit. Non paucae Leonis epistolae, vt illa ad Flavianum CPol. cum Flauiani ad Leonem epistola, etiam obuia in actis concilii Chalcedonensis. Vide volum. X. bibl. huius graecae p. 559. sq. *Fabr.* *Leonis M.* epistolas ex noua *Ballerinorum* collectione et recensione inseruit *Manfi*; P. Cacciari etiam editione in consilium adhibita. Et hoc quidem tomo epp. 1-42. p. 1206-1430. exhibentur; reliquae nr. 43-173. cum fragmentis aliarum epistolar. tom. VI. p. 1-431. Tomo V. praeterea subiecta est appendix, duas S. Cyrilli epp. canonicas continens, p. 1431-1436. *Mart.*

Ephesinum sub Basilio episcopo Ephesino, vt ex actione XI. concilii Chalced. colligit *Baluzius* p. 949. [*Manfi* V. p. 1199. 1203. et *Walch.* p. 292. ac *Manfi* supplem. conc. tom. I. p. 318.]

[Edit. *Manfi* tom. VI.]

[* Fragmentum vetustissimum, quo Manichaeorum haeresis damnatur, (ex *Muratorii* anecdot. tom. II.) p. 431. *Mart.*]

A. C. 441.

2) De hac dubia synodo, eiusque canonibus v. *Manfi.* VII. p. 875. sqq. et *Fuchs* IV. pag. 569. dubioque, quo congregata fuisse dicitur, anno sqq. ac *Walch.* Entwurf etc. p. 292. sq. *Harl.*

A.C. 441. Concilii *Arauscani* I. canones XXX. cum subscriptionibus episcoporum XVII. De huius concilii canone secundo, acris controuersia variisque scriptis agitata, inter Petrum Aurelium et Sirmondum. ^{aa)} Sirmondus edidit: *Vt non necessaria habeatur chrismatio repetita*; cum editiones aliae haberent, *vt necessaria habeatur*, cuius lectionis ne meminit quidem Sirmondus, vti nec Harduinus. Varietates codicum diligentius adnotauit Labbeus, quem consule p. 1448. Fabr. Mansi V. p. 435. Fuchs l. c. IV. p. 555. sqq. qui adnotat, Mansi tom. VI. p. 433-451. etiam decreta, in Gratiani decretis illi synodo adnumerata, cum Sirmondi, Binii et Albaspinaci notis adiecisse. Harl.

† Decreta quaedam huius concilii ex Gratiano 107, XI. quaeft. 11. Burchardo lib. XI. c. 8. et decreto sedecim librorum lib. XI. c. 7. et lib. XIV. c. 6.

442. *Vasensis* synodi, in Gallia Narbonensi, canones X. Fabr. Concilium *Vasense* cum synodi Sirmondi, (ex eius concil. Galliae I. p. 76.) Binii et Albaspinaci, in Mansi tom. VI. p. 453-459. Decreta illius concilii germanice versa a Fuchso l. c. IV. p. 564. sqq. Add. Walch. Entwurf etc. p. 293. sq. qui laudat Tillemont memoir. tom. XV. p. 69. et Histo. litter. de la France tom. II. pag. 237. et ibi obseruat, Adonis Viennensis, sententiam, quemdam ipsius antecessorem, Nectarium praefedis, solide refutatam esse. Harl.

444. *Romana* aduersus Manichaeos, de qua Leo papa epist. 2. ad episcopos Italiae et serm. 5. de ieiunio. [Verum fuisse concilium, Walch l. c. pag. 295. cum aliis negat. v. Mansi. VI. p. 459. Harl.,

[* Concilium *CPolitanum* inter a. 440. et 444. celebratum: Mansi VI. pag. 463. Mart.]

[* Ad concilium *Romanum* II. sub Leone I. in causa Hilarii Arelatensis ep. a. 445. celebratum, (quod dedit editor Venetus,) additio, ib. p. 463. (vnus canon huius concilii ex Leonis ep. 89.) Mart.] Hunc canonem etiam Mansi in supplem. concil. tom. I. pag. 321. adducit, eum tamen valde dubium, neque conuentum illum veri concilii nomen mereri, iudicat Walch. in: Entwurf etc. p. 295. sq. idem Bower Histo. der Päbste, tom. II. p. 135. et Tillemont memoir. tom. XV. pag. 441. citat. Harl.]

Viennensis in causa Chelidonii episcopi Vesontionensis, qui vt viduae maritus, et iudex olim in causis capitalibus, deiectus episcopatu est. Rem narrat Honoratus Massiliensis, siue quis alius auctor vitae Hilarii Arelatensis apud Surium S. Maii. Absolutus a Leone papa Chelidonium est, quod obiecta ei haec duo ca-

M m m m 2

pita

^{aa)} Vide Sirmondi operum tom. IV. et Petri Aurelii opera edita Paris. 1646. fol. [conf. Du Pin bibl. des auteurs eccl. tom. IV. p. 880. Tillemont memoir. tom. XV. pag. 65. aliosque a Wal-

chio in: Entwurf. etc. p. 292. sq. §. LXXIV. citatos: huic decreta, a Gratiano adducta, spuria esse videntur. Harl.

pita non satis probata viderentur. Vide epistolam Leonis papae LXXXIX. quae in vetere scheda sic inscribitur, teste Sirmondo: *Dilectissimis uniuersis [P] episcopis per prouincias Maximam Sequanorum et Viennensium constitutis, Leo.* [Viennae esse habitum negat *Walch.* l. c. pag. 294. sqq. et citat suam histor. pontific. rom. p. 108. not. 2. *Harl.*]

circa A.C. 445. *Antiochenum* concilium in causa Athanasii Perrhensis. Vide concilium Chalcedonense actione XIV. *Fabr.*

[* Fulgentii Ferrandi breuiatio canonum: *Manf.* VI. p. 465. *Mart.*]

Hierapolitanum, in quo Sabinianus in locum Athanasii ordinatus est ab episcopis prouinciae. Vide ibid. [*Manf.* V. p. 465.]

446. *Verolamense*, (nisi verius referendum sit ad a. 429.) aduersus *Pelagianam* haeresim ab Agricola in Britannia celebratum, cui e Galliis adfuere Germanus Autissiodorensis et Lupus Tricassinae ecclesiae episcopi. Confer *Bedam* lib. I. cap. 17. Hist. Anglorum, et Matthaeum Westmonasteriensem ad a. 426. eum Prospero in Chronico et Constantino presb. in vita S. Germani lib. I. cap. 19. *Fabr.* *Manf.* V. p. 489. *Cauē* hist. litter. script. eccl. vol. I. p. 479. ubi quoque a pag. 469. reliqua concilia saec. V. habita recensentur; adde *Walch.* Entwurf etc. p. 296. sq. *Harl.*

447. *Asturicense*, quatuor prouinciarum, contra *Priscillianistas*. Meminit Idatius in Chronico et Leo papa in fine epist. 93. et concilium Bracarense secundum a. 563. et epistola Thuribii episcopi ad Idatium et Ceponium, quam edidit Ambrosius Morales, sed quam *Balazius* p. 950. falsam esse valde suspicatur. Huc pertinere regulam fidei pag. 993. ab Harduino positam nonnulli arbitrantur: *Credimus in unum Deum patrem et Filium et Spiritum S. visibillum etc.* *Fabr.* *Manf.* V. pag. 490. Quo vero loco sit habitum, non constat: alii, vt *Cauē* l. c. Hispanicum generale fuisse; alii, vt *Walch.* l. c. pag. 297. (quem vide,) Astorgae in Galliis celebratum, tradunt.

De Romano concilio, sub Leone a. 447. habito, v. *Manf.* supplem. concil. tom. I. p. 323. et *Walch.* l. c. p. 297. *Harl.*

Ephesi congregatum contra Bassianum episcopum Ephesinum, ex actione XI. concilii Chalced. colligit *Baluzius* p. 951. *Fabr.* Num id nomen concilii mereatur, dubitat *Walch.* l. c. p. 298. *Harl.*

448. *Constantinopoli* synodus *ἡνὶ μὲν*, hoc est episcoporum, qui ibi inuenti fuerunt, quae *Eutyches* archimandrita condemnatus ac depositus est a Flauiano CPol. Acta referuntur in concilio Chalcedonensi, actione I. [v. *Walch.* l. c. pag. 299. sqq. *Manf.* VI. p. 495. *Harl.*]

Iudicatum *Tyrium* de *Iba*, episcopo Edesseno, post Consulatum Postumiani et Zenonis, hoc est, vt quidem cum aliis *Baluzius* existimat, ipso consulatu eorum, qui est hic annus 448. Exstant acta in concilio Chalcedonensi actione IX.

Praecessit-

Præcesserat in eadem causa iudicium *Antiochenum*, quod ibidem refertur actione X. p. 514. 515. Et circa idem tempus concilium *Antiochenum*, quod ibidem recitatur actione XIV.

Berytense concilium in causa Ibae. Acta exstant in concil. Chalcedon. actione X. *Fabr.* [Ad *Berytense* concilium seu potius ecclesiasticum iudicium adnotatio chronologica; *Mansi* VI. p. 501. Contra Norisium et Pagium, qui a. 449. huic iudicio adsignant, cum Baronio in a. 448. illud collocandum censet. *Mart.*] it. *Mansi* supplem. concil. tom. I. p. 323. et *Walch* Entwurf. p. 298. sqq. ac p. 301. de altero concilio CPolir. a. 449. habito, atque *Mansi* tom. VI. p. 495. de Constantinopol. I. pag. 503. — de CPol. II. p. 511. et 513. de CPolit. III. ann. 448. 449. et 450. *Harl.*

[*] A. C. 449. *Constantinopolis* synodus, in qua pro *Eutyches* actum est, ut narratur in concilio Chalcedonenfi, actione I.

449. *Ephesinum* latrocinale, CXXVIII. episcoporum, Dioscoro Alexandrino praeside, ubi Eutyches absoluitur, Flavianus CPol. damnatur. Exstant acta in concilio Chalcedon. act. I. p. 71. sqq. *Fabr.* V. *Mansi* VI. p. 503. *Fuchs* l. c. IV. p. 345. sqq. *Walch*. Entwurf etc. p. 301. sqq. *Spittler* Geschichte des kanon. Rechts pag. 84. sq. *Harl.*

Britannicum, in quo *Pelagiana* haeresis, praesente S. Germano Autissiodorensi, iterum damnatur, ut *Beda* refert lib. I. Hist. Anglor. c. 21. et *Matthaeus* Westmonasterienfis ad a. 449. *Fabr.* *Wilkins* concil. magn. Brit. tom. I. p. 2. *Mansi* VI. p. 507. *Harl.*

Romanum, in quo acta Ephesini conciliabuli rescissa sunt. Vide Leonis papae epistolae XXII. XXIV. XXVII. et XXVIII. Liberatum c. 12. et concil. Chalcedon. actione III. *Quernellum* ad Leonem pag. 279. seq. qui p. 281. aliam synodum Romae habitam obseruat a. 450. [et *Walch*. l. c. p. 304. et *Mansi* V. p. 459. *Harl.*]

[* Concilium CPolitanum a. 450. in quo Anatolius CPolitanae ecclesiae praeficitur: *Mansi* VI. p. 509. *Mart.*] et *Mansi* supplem. concil. I. p. 325. *Harl.*]

450. *Constantinopolitanum*, in quo Anatolius CPol. coram legatis romani pontificis, aliisque episcopi confessionem fidei catholicam ediderunt aduersus Eutychen. Vide acta S. Abundii, episcopi Comensis, apud Surium die 3. Aprilis, [sec. *Walch*. l. c. p. 305. in vita S. Sabaudii tom. II. April. act. SSctor. p. 92.] Eadem fortasse synodus episcoporum ἐνδημύτων siue praesentium, in qua ab Anatolio CPol. Photius Tyri episcopus excommunicatus est, uti refertur in concilio Chalcedonenfi actione IV. pag. 439.

circa A. 450. vel 456. Canones XXXIV. synodi S. Patricii, Auxilii, et Iffernii, episcoporum in *Hibernia*. Edidit Speelmannus. *Fabr.* [Ad synodum I. siue Patricii additio, M m m m 3 (ex

(ex Wilkins concil. M. Britann. tom. I.) *Manfi* VI. p. 519. *Mart.*] et supplem. concil. I. p. 325. add. *Walch.* Entwurf etc. p. 305. sq. atque p. 306. in caussa Eutychii de conuentu episcoporum. Mediolan. a. 450. et de synodo in Galliis, probabiliter Arelati, coacta, a. 459. f. 451. *Harl.*

Capitula XXXI. alterius synodi S. Patricii. Codicis Andegauensis apographum ad Vsserium Sirmondus misit. Edidit Speelmannus.

+ S. *Cyrelli* Alex. epistola LIX. et LX. canonica, graece et lat.

Ad calcem tomi primi Harduinus posuit *Decreta romanorum pontificum aliaque nonnulla*, sic edita a Surio, 1) *Alexandri* I. papae, ex codice quinque librorum lib. II. c. 100. 2) *Sixti*, ex codice sedecim librorum IV. 5. 3) *Pii* ex codice quinque librorum lib. II. cap. 117. (est et apud Burchardum V. 28. Hincinarum in capitulis anni 752. cap. 7. Regimonem de vita et conuersatione presbyterorum c. 61. et in concilio Nannetenſi circa a. 895. c. 9.) 4) *Fabiani* papae, ex codice sedecim librorum lib. 5. cap. 7. 9. 5) *Ancyran* concilii, ex eodem codice lib. 6. c. 6. 7. 6) *Liberii* papae, ex eodem codice lib. 13. c. 9. 10, 12. *Fabr.* [Ad calcem tom. VI. adpendicis loco addidit priscam canonum editionem latinam, (ex Ballerinorum edit. Opp. Leonis M. tom. III.) *Manfi* tom. VI. p. 1105. sq. *Mart.*]

[P] * Subscriptiones episcoporum in concilio Chalcedonenſi ex codice Maffei, cum emendationibus *Harduini* tom. I. pag. 1799. Easdem dederat *Labbeus* tom. IV. pag. 786.

Edit. Regiae tomus VIII. et IX. Labbei IV. Harduini II.
[*Manfi* tom. VII.]

A. C. 451. CHALCEDONENSE generale in Bithynia, aduersus Eutychen et Dioscorum, episcoporum DC. (sive ut Graeci tradunt in Menaeis die 16. Iunii, et Liberatus c. 13. DCXXX. Nicephorus lib. 15. c. 2. DCXXXVI.), actiones XVI. ad sextam praesente Marciano imp. Acta authentica, licet adportanda ad se curasse tradatur Anastasius imperator, adlataque a Calopodio eunucho, conſeidiſſe et combuſſiſſe, ut praeter Theophanem et Marcellinum narrat *Nicephorus* VI. 26. tamen acta huius concilii graece olim lecta ab Euagrio lib. 2. c. 18. et Photio cod. XVII. etiamnum exſtant, ſicut et antiqua verſio illorum latina, (Iuliani Coenſis, cui hoc commiſit Leo papa epist. 86. an, ut Baluzius malit, Dionyſii Exigui,) recensita ad latinorum et graecorum (maxime Acoemitenſis monaſterii) exemplarium fidem, et emendata a *Rufico*, (cuius dialogum contra Acephalos habemus,) diacono romano a. 549. et edita (poſt exiguum partem, quam Iac. Merlinus exhibuerat,) in vtraque *ἐκδόσει* conciliorum a Pet. Crabbe: ſeruata a Laur. Surio et Nicolino, nec non a Binio in edit. a. 1606. mutata ab editoribus romanis, graeco-latina acta exhibentibus a. 1608. quos ſequuntur Binioſi edit. 1618. et 1638. tum Regia et Labbeus, ſed a Baluzio p. 1011. ſq. reſtituta, diligenter ad-

notatis

notatis ad paginas edit. Labbeanae, codicum MSS. Parisiensis, Corbeiensis, Divionensis et Colbertinorum lectionibus, et praemissa erudita praefatione de antiquis latinis ante Rusticum exemplaribus actorum huius concilii, quibus vti Facundus, Vigilius, Liberatus, alique, et de diverso actionum ordine, qui in illis et apud Euagrium observatur. [*Mansi* VII. p. 653. sqq.] Quae in actione decima latine tantum habentur de *Domni* Antiochei depositione, illa non esse supposita, vt contendit *Quernellus* diss. IX. ad Leonem p. 598. sq. probat *Baluzius* p. 984. sq. Vicissim actione quarta in graecis [P] exstant de *Carosi*, presbyteri abbatisque CPol. et *Photii* Tyrri causa, quorum nec in veteri latina versione, nec apud Euagrium Liberatumue vestigia occurrunt. *Canones XXX.* huius concilii leguntur actione XV. Ex illis solos XXVII. ^{bb)} Dionysius Exiguus atque Isidorus Mercator latinitate donarunt, quem et numerum Theodorus Lector agnoscit lib. 1. p. 552. Nec plures exstant apud Ioannem Antiochenum, patriarcham CPol. nec in arabica paraphrasi Iosephi Aegyptii, qui circa a. C. 1398. scripsit, nec in graecis aut latinis antiquis MSS. huius concilii, vt editores Romani adnotant apud Labbeum p. 768. et Harduinus p. 611. Balsamon tamen, Zonaras et Alexius Aristemus canones XXX. interpretantur, cum quorum scholiis et Beueregii notis exstant in huius magno Synodico. *Confirmationem et explicationem symbolorum* Nicaeni et CPolitani ex quadruplici editione exhibet *Baluzius* p. 1393. Indicem epistolarum et monumentorum veterum, quae in actis concilii Chalcedonensis, et in *codice encyclico* epistolarum synodaliu XLII. pro condemnatione Timothei Aeluri et eiusdem concilii defensione, a. 458. ad imp. Leonem scriptarum, adseruntur, dedi volum. X. huius bibl. p. 550. sqq. [vbi v. not. *nn.*] ad paginas edit. Harduinianae, qui veterem versionem actorum a Baluzio emendatam graecis addidit, codicemque encyclicum, qualis fuit a Baluzio restitutus, actis concilii subiunxit. ^{cc)} Codex ille Encyclicus, *Epiphanto* scholastico interprete, cuius Cassiodorus cap. 12. lectionum diuinarum facit mentionem, editus primum fuit a Surio a. 1562. omisso interpretis nomine, hoc titulo: *Epistolae illustrium personarum pro concilio Chalcedonensi.* Surium sequutus Nicolinus an. 1585. et in prima an. 1606. Binius, sed in editione Romana an. 1608. multa inserta huic collectioni, quae ad eam non pertinent, quaedam magni momenti detracta ac praetermissa, tum epistolarum ordo mutatus contra mentem collectoris et interpretis. Editionem Romanam imitati Binius in editionibus an. 1618. et 1638. tum Regia [P] et Labbeus, qui p. 890. meminit quidem codicis Bellovacensis, sed ita, vt inspexisse neget, licet collatum illum a Labbeo, adnotet p. 689. Harduinus. Sed primus Baluzius contulit eum Bellovacensi et Corbeienti, utroque octingentorum annorum codice, et post eruditam

^{bb)} Confer *Tillemontium* in vita Leonis Magni tom. XV. memor. pag. 699. *Sam. Basnage* ad a. 451. n. 40.

^{cc)} Acta concilii Chalcedonensis vique ad Act.

III. exhibet *Mansi* collectio tom. VI. a pag. 529-1102. reliqua tomo septimo, (initio, et pag. 391. 453. 773. 796. sqq.) *Mart.*

ditam praefationem lectiones vtriusque codicis ad paginas editionis Labbeanæ adnotavit p. 1412-1446. [repet. a *Manfio* VII. p. 777. *Harl.*] Adpendicis loco subiungit graece et lat. partem libelli precum,^{dd)} quem episcopi Aegypti et clerus Alexandrinus misere ad Leonem imp. et Leonis imp.^{ee)} epistolam ad Anatolium CPol. nec non latine, fragmentum ex epistola Stephani episcopi ad Leonem imp. ex disputatione Benedicti, abbatis Anianensis, aduersus Felicianam impietatem.

[* Canonum *Chalcedonensium* vetusta versio, (e cod. MSt. Lucenſi; *Manfi* VII. p. 391. *Mart.*) et *Manfi* supplem. etc. I. p. 329. *Harl.*]

* Ad Actionem XVI. Chalced. additio, ib. p. 453. (Ballerini in ed. Opp. Leonis tom. I. p. 1491. ex graeco cod. Veneto hanc actionem dederant, multo breviorē ea, quae in conciliorum edit. vulgata est. Pauca tamen continet, quae in istis desiderantur. Haec itaque suo loco *Manfi* inferenda putauit.)

* Ad Chalcedonenſe concilium additio p. 773. (ineſt ſumma confeſſionis Chalcedonenſis, quam Euthymius, celebris Palaeflinae abbas, qui eodem ſaeculo vixit in narratione de his, quae Chalcedone de rebus doctrinae chriſtianae ſtatuta et decreta ſunt, complexus eſt (quae quidem exſtat apud Cyrillum Scythopolitanum in vita S. Euthymii a PP. S. Mauri edita in *Analect. gr.* p. 57. Memorabilis praefertim eſt lectio *ἐν δύο φουερί* pro *ἐκ δύο φουερί*.)

* Adpendix ad concilium Chalcedonenſe cum praemonitione *Manfi* pag. 796. ſq. In hac appendice exhibentur Leontii monachi hieroſolymitani, (quem argumentis, quibus non magna probandi vis ineſt, a Leontio Byzantino diuerſum eſſe putat *Manfi*.) apologia concilii Chalcedonenſis ab *Anton. Bongiovanni* e cod. Veneto ſuppeditata, cum eiſdem interpretatione et notis; ibid. p. 799. — Cyrilli, Paulli Emefeni, Euſtathii Antiocheni aliorumque de Chriſto teſtimonia, a Leontio collecta, ex Leontii MSS. itidem ab *Ant. Bongiovanni* ſuppeditata, cum interpret. et notis eiſdem; ib. p. 813. — *Seueri*, patriarchae Antiocheni, ſententiae a Leontio collectae, (eo conſilio, vt, parum ſibi Seuerum conſtare, demonſtraret,) ex interpretat. et cum notis *Ant. Bongiovanni*; ib. p. 831. — *Timothei Aſluri* ſententiae, (ab eod. Leontio excerptae, quo cum ſibi contradicere oſtenderet,) interprete *Ant. Bongiovanni* cum eiſd. notis; ib. p. 841. — *Athanaſii* de Chriſto teſtimonium, cum interpretatione et notis *Ant. Bongiovanni*; ib. p. 845. (locum Athanaſii, quem in ſuam ſententiam traherant Eutychiani, licet etiam a Cyrillo ſub Athanaſii nomine laudetur, ſpurium eſſe, oſtendit Leontius.) — *Iulii* epiſc. rom. ſuppoſititia quaedam cum interpret. et notis *Ant. Bongiovanni*, ib. p. 847. (Quum varia Iulii teſtimonia adferrent Eutychiani, quibus ſuam ſententiam confirmare conabantur, perperam illa

dd) Latine in codice encyclo cap. 2. ee) Ibid. cap. 1.

illa Iulio tribui, demonstrat Leontius). *Cyrilli testimonia, a Leontio explicata, cum interpret. et notis Ant. Bongiovanni*; ib. pag. 857. (Varia Cyrilli loca, quae Eutychediorum errori fauere videntur, in orthodoxum sensum detorquet Leontius. *Mari.*)

Ad historiam synodi Chalcedonensis conferre etiam licebit Paschasium Quesnellum ad Leonem magnum, trium capitulorum defensores Facundum, Liberatum, etc. scriptoresque, quos de Nestorii et Eutychedis haeresi laudavi volum. X. p. 538. sqq. et 567. sqq. Vigilium Tapsensem contra Eutychedem, Ephraemi Antiocheni apologiam pro synodo Chalcedonensi apud Photium cod. CCXXIX. Nicetae Byzantii pro synodo Chalcedonensi scriptum editum graece et latine ab Allatio tom. I. Graeciae orthodoxae p. 663-754. D. Ioh. Hulfemanni exercitatio ad concilium Chalcedonense prodiit Lipsiae 1651. 4. *Fabr.* * Varias de hoc concilio diss. conscripsit Natal. Alexander in histor. eccles. tom. V. Paris. 1714. fol. p. 245-267. Tillemont. memoir. tom. XV. ad vitam Leonis, art. 96. sq. p. 628. et 908. Du Pin bibl. des auteurs eccles. tom. III. part. 2. pag. 327. *Henr. Benzeli* vindiciae concilii Chalcedon. in causa Eutychedis, contra Gothofr. Arnold, sqr. a. 1739. rec. in syntagm. eius dissertatt. acad. tom. I. pag. 599. sqq. Francos. et Lips. 1745. 4. — canones illius concilii, cum scholiis *Chr. Lupi* et cum adpendice, in huius Opp. tom. II. p. 63. sqq. et p. 245. sqq. Venet. 1724. fol. et p. 118. 1qq. *Lupi* diss. de synodo Chalced. — *Bower* Historie der römischen Päpste tom. I. pag. 195. sqq. cum primis *Caus* in histor. litter. SS. eccl. tom. I. p. 482. sqq. ad a. 451. vbi singulas partes actorum huius concilii copiose recenset, ac p. 486. de *codice canonum ecclesiae uniuersae*, cuius prima in hac synodo fit mentio, diligenter agit; *Walch*. in: Entwurf etc. p. 307-314. vbi non solum historiam concilii Chalcedon. dilucide enarrat, sed multos quoque more suo de illo nominat scriptores, copiosius vero persequitur historiam Eutychedis, huius errorum indeque ortarum controuersiarum et concilii Chalced. in: Entwurf einer vollständigen Historie der Ketzereien etc. tom. VI. p. 3-640. ac *Fuchs* in: Bibl. der Kirchenversamml. tom. IV. qui postquam p. 266-311. longam scripserat introductionem ad historiam illius concilii, p. 312-532. ex *Mansio* excerptis acta concilii Chalced. vna cum actis synodi CPolitanae a. 448. et Ephesinae II. a. 449. insertis: p. 533. sqq. particulas nonnullarum epistolarum ex cod. *Encyclico*; p. 539. sqq. Basilisci imp. edictum contra synodum Chalced. (v. *Euagrii* H. E. libr. III. c. 4.) — p. 542. sqq. Zenonis imp. Henoticon (a. 482.) — *Assmann*. in bibl. iuris orient. canon. et ciuilib. libr. I. passim et vario modo differit de illo conc. e. g. cap. III. p. 56. cap. IV. p. 74. sq. ac p. 80. sqq. contra *Ballerinos*, cap. V. p. 89. sqq. p. 111. p. 116. sq. — *Ballerini* in part. II. c. II. p. 427. sq. in Gallandii sylloge tom. I. de duabus collectionibus, ad Eutychedium pertinentibus, pauca indicant et prouocant ad praefat. ad edit. S. Leon. opp. §. 18. tom. I. p. 537. et tom. II. col. 1218. sqq. ad obseruatt. ad diss. IX. *Quesnelli*. — ib. §. II. ac III. p. 428. sqq. de collectionibus in causa Acacii etc. —

De *Cochlasi* epp. augustalibus etc. v. supra p. 170. in nota. Add. *Spittler*. Geschichte des kanon. Rechts p. 88. sqq. p. 92. sqq. — In variis MSS. codd. adhuc exstant quaedam, quae ad illud concil. spectant; ex gr. in codd. *Coislin.* XXXIV. definitio synodi Chalced. — XXXVII. et CXXII. excerpta in *Niconis collect.*; — CXVII. — et in cod. CCV. in definitionibus fidei orthodoxae a *Montfauc.* gr. ac lat. editis, laudatur concil. Chalced. constans sexcentis et triginta patribus contra Eutychen et Dioscorum: v. *Montfauc.* bibl. *Coislin.* p. 86. III. 191. 198. et 266. ac p. 563. de cod. CCCLXIV. in quo exstant VII. canones istius concilii. — De cod. *Bernenf.* v. *Sinneri* bibl. *Bernenf.* MSt. p. 48. — De codd. caesar. *Vindobon.* v. *Lambec.* III. pag. 396. nr. 57. VIII. p. 856. nr. 11. maxime p. 1032. sqq. de cod. LVII. quem, *Lambec.* iudicat, dignissimum profecto, qui cum edd. a capite ad calcem diligentissime accuratissimeque conferatur; atque *Kollarus* in nota, praestolantur, inquit, acta adhuc virum aliquem doctum qui conferat; pro nouissima conciliorum editione, a *Mansio* procurata, non fuisse collata, testis est cum textus ipse, tum etiam adnotatio *Harduini* tom. VI. p. 553. margini adscripta. — *Florentinae* in cod. *Laurent.* XVII. et nr. 23. plut. 8. ex actis synodi Chalced. et nr. 24. synodi epistola, missa ad Leonem, papam rom. — in cod. XII. nr. 6. plut. IV. fragmentum; — in cod. X. nr. 4. plut. 10. concil. Chalcedon. et aliorum canones. v. *Bandius*. cat. codd. gr. *Laur.* I. p. 361. 534. et 478. de codd. *Marc.* *Venetis* CLXIV. CLXV. et DLV. v. cel. *Morelli* *Bibl.* MSt. gr. et lat. tom. I. p. 94. vt aliarum biblioth. codices a *Montfauc.* in *Bibl. biblioth.* MSS. aliisque memoratos breuitatis studio praetermittam. *Harl.*

A. C. 451. *Alexandrini* concilii sub Proterio in causa Eutychianorum celebrati meminit pag. 1007. *Labbeus* ex epistola episcoporum Aegypti ad Leonem imp.

Alexandrinum *Timothei Aeluri*, *Theffalonicense* *Eudoxii*, *CPolitani* *Anatolii*, *Romanas* item duas et *Antiochenum* hoc loco idem *Labbeus* refert ex veteri Synodico cap. 91. seq. supra p. 227. ed. vet. et ed. nou. p. 395. *Fabr.* Sed haec sex a. 453. et 460. et antecedens *Alexandrinum* concilia *Walch.* in: Entwurf etc. p. 314. non solum incerta esse, sed etiam temporis rationi repugnare arbitrat. *Harl.*

circa A. 452. *Arelatenfis* II. canones LVI. de variis disciplinae capitibus, ex *Sirmondi* editione. *Sirmondi*, *Binii* et *Albaspinai* notas *Labbeus*, vt solet addidit, *Harduinus* omisit. De hac [?] synodo conferenda etiam *Labbei* nota p. 1819. vbi obseruat synodicam exstare inter epistolas Leonis papae et tom. III. *Labbei* pag. 1329. cum eiusdem Leonis responsione. *Fabr.* *Mansi* VII. p. 875-892. et ex eo canones LVI. *Fuchs* IV. pag. 569. sqq. qui tamen adnotat, incertum esse, num? saltem, quo anno habitum sit illud concilium, aliis id a. 448 aliis a. 451. et aliis, quamquam haud probabiliter, a. 452. assignantibus, et in cod. *Rhemensi* repertos fuisse LVI. canones, in aliis vero codd. tantum XXV. aut XXXIII. exstare. Contra *Walch.* in: Entwurf etc. p. 294. cum aliis id refert ad a. 443. et

et ab aliis in a. 451. aut 493. temere collocari pronuntiat, laudatque *Tillemont.* memoir. tom. XV. p. 69. et 843. aliosque. Add. *Ballerin.* de antiq. collectionibus etc. part. 1. cap. 30. §. 19. in *Gallandii* sylloge etc. I. p. 416. sq. praesertim de codd. in quibus variat canonum numerus; et *Spittlerum* in: *Geschichte des kanon.* Rechts p. 115. not. qui cum *Walch.* l. c. censet, canones potius fuisse collectionem cuiusdam Arelatenfis priuatam, ex pluribus synodis gallicanis compilatam, quam decreta cuiusdam concilii. *Harl.*

[* *Statuta ecclesiae antiquae*, (e MSt. Luc.) cum praemonitione *Mansi* VII. p. 893. Accedit ad sententiam *Ballerinorum* in diss. III. ad tertium volumen opp. Leonis, vetustam quamdam canonum collectionem hisce statutis contineri, minime vero, ut vulgo fertur, in synodo quadam Carthaginensi siue a. 398: siue a. 418. ea condita fuisse. *Mart.*]

†† *Narbonense* sub Rustico archiepiscopo, adnotat *Baluzius* p. 1398. ex epistola Leonis magni ad Rusticum.

† A. C. 454. *Incerti loci.* Cuius concilii synodica epistola Leonis, Eustochii et Victorii apud Labbeum tom. III. p. 1507. Confer eundem tom. IV. p. 1819. seq. [et aliud incerti loci in *Mansi* supplem. concil. I. pag. 335. qui id CPoli habitum fuisse suspicatur. *Harl.*]

455. *Andegouense* in ordinatione Talasii episcopi, editum primum a Baronio. Canones XII. *Fabr.* v. *Mansi* VII. p. 899. sqq. et ex eo canones XII. *Fuchs* l. c. IV. p. 578. sqq. *Tillemont.* memoir. tom. XVI. p. 394. et *Walch.* Entwurf etc. p. 315. sq. qui, uti etiam *Fuchs*, illam synodum a. 453. adsignat. *Harl.*

Arelatense III. a Rauennio episcopo in causa Faustii, abbatis insulae Lirinensis et episcoporum. Epistola utraque adfertur etiam in concilio Carthag. a. 525. pag. 1088. seq. *Harduin.* [a. 454. a *Walchio* in: Entwurf. p. 316. tribuitur. *Harl.*]

459. *CPolitani* LXXXI. episcoporum sub Gennadio, epistola encyclica aduersus Simoniacas molitiones, ex *Balsamone* graece et latine, subscriptiones episcoporum ex *Baluzio* p. 1452. seq. *Lambecio* VIII. p. 421. ^f) et *Leunclauio* p. 187. (189.) iuris graeco-rom. tom. I. libr. III. addidit *Harduinus*.

† 460. *Lugdunense* sub Verano archiepiscopo. Vide *Labbeum* tom. IV. p. 1820. [quod vero *Walch.* l. c. p. 317. fabulosum esse iudicat. *Harl.*]

Nunc 2

A. C. 461.

ff) Siue p. 888. sqq. ed. Kollar. (de cod. caesar. CXLIV. nr. 35) atque Kollar. adnotat, post *Baluzium* etiam a *Mansio* ed. conciliorum nouissimae, tom. VII. p. 915. subscriptiones esse infer-

tas, et, huic, ait, quum hoc exemplar nostrum, (caesareum,) discrimina lectionum suppeditauerit, idcirco adhuc hoc loco non est motum. *Harl.*

A. C. 461. Tarraconensium episcoporum ad Hilaram et Hilari papae ad Ascanium Tarraconensem epistolae duae, et tertia ad Leontium ⁸⁸⁾ Arelatensem; Veranum et Victorium episcopos, ex collectionibus Dionysii et Isidori.

† Aliae epistolae octo Hilari, obviae etiam apud Baron. ⁸⁹⁾ et decreta duo ex Gratiano de consecr. dist. 2: *ubi pars est corporis*, et ex codice sedecim librorum lib. IV. cap. 19:.

Epistola SS. episcoporum Lupi Tricastini, et Euphronii Augustodunensis ad Tasalium episcopum Andegavensem de sollempnitatibus et bigamis *) clericis, et iis, qui coniugati [P] adsumuntur. Leontii Arelatensis epistola ad Hilaram papam apud Labbeum p. 1828.

Concilium Turonicum, canones XIII. Fabr. [⁹⁰ Canones conciliorum Turonicum, ex Burchardo et aliis; Mansi VII. p. 948. Mart.] atque in supplem. concil. tom. I. p. 341. Idem Mansi in ampliss. collectione etc. VII. p. 943-948. concilium Turonicum, cum notis Sirmondi et Binii, et ex eo canones XIII. Fuchs I. c. IV. p. 581. sqq. add. Walch. I. c. p. 317. §. CV. Harl.

† 463. Arelatense contra Mamertinum, Viennensem archiepiscopum. Vide Labbeum tom. IV. p. 1820. Fabr. [Walch. in: Entwurf etc. p. 318. qui citat Tillemont memoir. tom. XVI. p. 105. Histoire litter. de la France tom. II. pag. 410. et Bower Hist. der röm. Päpste, tom. III. p. 14. sqq. — Idem p. 317. (et in Hist. der Päpste pag. 110.) de synodo romana in Hermis, episc. Narbonnensis, causa. Harl.]

465. Veneticum, in Paterni Venetensis episcopi ordinatione a Perpetuo Armoricanae provinciae metropolitano celebratum. Canones XIV. Fabr. v. Tillemont mem. tom. XVI. p. 401. et Walch. I. c. p. 319. Mansi VII. p. 951. sqq. Fuchs IV. p. 591. sqq. Harl.

Romanum, episcoporum XLVIII. Sub Hilario papa, ex Dionysii Exigui et Isidori collectione. Canones V. cum duabus Ascanii episcopi Tarraconensis ad Hilaram epistolis. Edidit etiam Christianus Lupus ad calcem epistolarum Ephesinarum p. 471. Fabr. [*Ad idem concilium correctio Mansi VII. pag. 569. (emendantur varia loca e cod. MSt. Luc.) Mart.] Mansi ib. p. 959-968. atque ex eo Fuchs IV. pag. 585. sqq. reddidit canones V. cum duabus epistolis; add. Mansi

88) Confer Leontii huius epistolam in tom. V. spicilegii Dacheriani p. 758.

89) Vide Tillemont. tom. XVI. memor. p. 55. seq. Epistola ad Pulcheriam Augustam scripta adhuc a diacono exstat in actis synodi Chalced. pag. 34. edit. Harduin. (pag. 51. Labbei,) graecam versionem veterem dedit Cotelerius 1. monument. p.

66. epistola ad Victorium Aquitanum; huius canonis paschali praefigitur.

*) De bigamia clericorum sacerdotumque hominum multis est Affmann. in bibl. inris. orientalis can. et cin. lib. I. cap. 19. sect. 2. et 3. §. 305. sqq. p. 460. sqq. Harl.

Mansi supplém. concil. I. pag. 337. aliosque a *Walch.* Entwurf etc. pag. 318. sq. citatos. *Harl.*

De *Tarraconensi* synodo aduersus Siluanum episcopum Calagurritanum illicitas ordinationes vsurpantem, mentio in iisdem Ascanii epistolis. [v. *Aguirre* concil. hispan. tom. II. p. 225. et *Walch.* l. c. p. 318. *Harl.*]

† *Cambrici* concilii ex Matthæo Westmonasteriensi p. 1059. meminit Labbeus.

A. C. 467. *Simplicii* papae epistolae quattuor, et vna *Acacii* CPol. ad *Simplicium*. Confer *Gelasii* epist. VIII. apud *Harduin.* p. 916. seq.

† *Aliae* *Simplicii* epistolae XV.

† 470. *Cabillonense*, in quo electus *Ioannes* Cabillonensis episcopus. Vide *Sidonium* lib. IV. epist. vlt. [et *Walch.* l. c. p. 320.]

472. *Antiochensi* concilii, in quo *Petrus* Fullo deiectus Antiochena sede, quam inuaserat, ab episcopis fuit, meminit *Gelasius* *) in gestis de nomine *Acacii* et Liberatus cap. 18.

*† *Bituricense*, quo *Simplicius* Bituricensis archiepiscopus electus. Vide *Sidonii* epist. lib. VII. 5. 8. et 9. vbi subiicitur concilio, quam idem *Sidonius* in ecclesia habuit, quom *Simplicium* archiepiscopum renunciaret: [et *Hist. litter. de la France*, tom. II. p. 555. et 564. *Harl.*]

† 474. De *Viennensi*, quod in causa rogationum triduanarum, ante adscensionem Domini celebrandarum, a b. *Mamerto* Viennensi episcopo habitum est, ex chronico *Cambracensi* *Labbeus* p. 1041. *Fabr.* *Walch.* Entwurf. p. 321. et hoc et *Bituricense* proprie nominanda esse concilia, negat, citatque *Tillemont.* memoir. tom. XVI. p. 112. ac *Bingham* Origin. eccles. vol. V. p. 23. sqq. *Harl.*

475. *Arelatense*, sub *Leontio* episcopo, ad condemnandum praedestinationis errorem.

[P] *Fausti* Reiensis episc. ad *Lucidum* presb. e secta praedestinatorum epistola synodica cum *Lucidi*, errorem emendantis, libello ad episcopos. *Fabr.* *Lucidi* libellus et *Fausti* epist. in *Basnagii* thesaur. monim. tom. I. p. 352. sqq. *Sirmond.* concil. Gall. tom. I. p. 150. *Mansi* collect. VII. p. 1007. sqq. et ex eo *Fuchs* l. c. IV. p. 595. sqq. qui recensione epistolae ac libelli finem praestantissimae suae conciliorum bibliothecae imponere vi morbi diuturni, qui eum quoque viuis eripuit, coactus est: v. praefat. cel. *Plankii* ad tom. IV. — De hoc concilio v. quoque *Vossii* hist. Pelag. libr. II. cap. 50. *Noris.* hist. Pelag. libr. II. cap. 15. *Thomassin* dissert. XIII. ad concil. tom. I. p. 435. sqq. aliosque in *Walch.* Entwurf. p. 321. sq. *Harl.*

Nann 3)

Dè

ii) Sine auctoris nomine edidit *Labbeus* tom. IV. p. 1079. [conf. *Walch* Entwurf. p. 320. *Harl.*]

De *Lugdunensi* synodo sub Patiente episcopo Lugd. ex *Fausti* epistola ad Leon-
tium. Ab hac synodo probatum Gennadii librum de ecclesiasticis dogmatibus
suspiciatur Sirmondus.

[*Ad *Ephesinam* pseudo-synodum Eutychianorum, Basilisco imperante, habitam,
(quam ex Pagio adtulit Coletti,) additio; *Mansi* VII. p. 1013. Ipsum libellum
preceum, ab episcopis Eutychianis imperatori oblatum, ut ne constitutionem,
encyclicis litteris suis, quibus concilium Chalcedonenſe euertebatur, contrariam
promulgaret, ex Euagrio scholaſt. III. 5. addidit *Mansi*, et quaedam Veneti edi-
toris errata castigavit. *Mart.* Add. *Mansi* supplem. concil. I. p. 341. et *Pagii*
critic. in annal. Baron. tom. VIII. p. 355. — Basilisci edictum contra synod.
Chalcedon., ex *Mansio Fuchs* IV. p. 539. ſqq. qui et edictum et synodum malit
a. 476. adſignare. *Harl.*]

A. C. 478. De *Antiocheno* concilio, in quo Steph. Antiochenus episcopus ordinatus synodi-
cam miſit ad Acacium CPol. ſignificans ordinationem ſuam, damnationem *Pet.*
Gnaphei et *Io.* Apameni ſive Antiocheni, conſulendus Theophanes. [et *Ceiller*
hiſtoire des auteurs tom. XV. pag. 601. a *Walthio* l. c. §. 119. pag. 323. lauda-
tus. *Harl.*]

Conſtantinopoli Acacius colligit ſynodum ἐνδημοῦσαν ſive episcoporum, qui in illa
vrbe praefentes aderant, in qua *Io.* et *Pet.* Fullonem damnat. Liberatus teſtis
c. 18. Ad hoc concilium ſpectant epistolae Acacii CPol. Antheonis Arſinoitae,
Fausti Apollonidenſis, Pamphili Abideni, Aſclepiadae Trallenſis, ^{kk)} quas graece
et lat. edidit *Fronto Ducaeus* cum Zonara in canones conciliorum Paris. 1618.
fol. Eaedem habentur apud *Harduin.* p. 842, *Labbeum* p. 1107. De his epi-
ſtolis videndus eſt *Henr. Valeſius* in diſſ. de Petro Gnapheo Antiocheno, ad
calcem hiſtoriae Theodoretī et Euagrii pag. 177. *Sirmondus* ad epistolam 3.
Alcimi Auiti, Suicerus et Cangius in τριτάτων, *Tillemontius* tom. XVI. me-
mor. pag. 375. 687. etc.

[*Laodiceae* in Syria concilium a. 478. eſſe habitum, in eoſque Stephanum, epiſc.
Antiocheum liberum declaratum, animaduertit *Walch.* in: Entwurf etc. pag.
323. citatque *Tillemont.* mem. tom. XVI. p. 316. *Harl.*]

Editionis Regiae tomus X.

483. *Feliciſ III.* papae epistolae decem, ex quibus tertia et quarta ad Petrum Gnapheum,
quintaque ad Zenonem imp. etiam graece exhibentur ex Frontonis Ducaeī edi-
tione. [v. *Lambec.* VIII. p. 1038. ſq. not. 4. cod. caef. LVIII. *Harl.*]

†Aliae

kk) V. ſupra, vol. XI. p. 562. de *Antheone*, et p. 583. de *Aſclepiade* et *Lambec.* VIII. pag. 1036.
ar. 2. et 3. cod. LVIII. *Harl.*

†Aliae epistolae sex eiusdem Felicis, ad Andream episc. Thessalonicensem, ad Vetranionem episcopum, ad Thalassium archimandritam CPol. ad Flautam episcopum CPol. ad monachos vrbis CPol. et Bithyniae, et ad clerum plebemque CPol. Vide *Sirmondum* tom. II. Opp. p. 829. *Tillemont.* tom. XVI. memor. p. 438. etc. [conf. *Fuchs* IV. p. 545. sqq. ibique not. *Harl.*]

*† *Breuitulus historiae Eutychianistarum*, siue *gesta de nomine Acacii apud Labbeum* p. 1079-1083. Ediderat *Sirmondus*, cum adpendice codicis Theodos. Auctor *Valesio* ad Euagrium videtur esse Gelasius papa, sed [P] *Tillemontius* tom. XVI. pag. 659. obseruat, accuratiorem esse in historia narranda, quam Gelasius esse solet: et *Pagi*us ad a. 496. n. 4. docet, priorem huius libelli partem totidem verbis esse excerptam a Liberato, qui sub Iustiniano scripsit; posteriorem vero ex Gelatii collectam epistolis.

A. C. 484. *Romanum* concilium aduersus Acacium CPol. et Petrum Fullonem Antiochenum. Ad hoc pertinent epistolae Felicis papae octo priores. *Fabr.* V. *Walch* l. c. p. 324. qui praeter ea adpellat *Tillemont.* mem. tom. XVI. pag. 351. sqq. et 764. *Bower.* *Histor. der Pabste*, tom. III. p. 91. aliosque; negat autem p. 323. contra *Baron.* *annual. eccles.* tom. VIII. pag. 483. vi decreti concilii *romani* a. 483. a Felice II. aut III. propter aduersionem Io. Talaiae in causa Acacii legatos CPolin fuisse missos. *Harl.*

Quintiani episcopi Asculani ad Petrum Fullonem epistola, cum anathematismis duodecim. Graece et latine, ex Frontonis Ducae editione. *Fabr.* Exstat *Vindob.* in codd. caef. LVI. 6. epist. *Quintiani*, qui ibi vocatur episcopus Ἀγκελιανῶν inc. πολυτρόπως καὶ πολυμερῶς ἐξενεύσας v. *Lambet.* VIII. pag. 1030. et in not. de varietate nominis in libris; et in cod. LVIII. nr. 3. inter epistolas diuerforum ad Petrum Fullonem, epist. septima, cuius initium idem est, quod in superiore; ipsius vero epist. inscriptio est: Ἐπιστολὴ Κυντιανῆ ἐπισκόπου Ἀγκελιανῶν πρὸς Πέτρον, ἀρχιεπίσκοπον Ἀντιοχείας v. *Lambet.* ibid. pag. 1038. *Harl.*

Iustini Siculi et *Flauiani* Rhodopenfis ad eundem, ex eodem Ducae ad calcem *Zonarae* in *canones concil.* [*Iustini* epist. in cod. *Vindob.* citato LVIII. nr. 3. *Harl.*]

Romanum II. concilium episcoporum LXXVII. contra Vitalem et Misenum, praeuicatores sedis apostolicae legatos, nec non Acacium CPol. et Petrum Moggum Alexandrinae sedis inuaforem. Epistola synodica ad clericos et monachos orientales. *Fabr.*

[* Ad concilium *romanum* a. 485. sub Felice papa, (quod ex *Pagio* recepit *Coleti*), adnotatio critica *Mansi* VII. p. 1167. *Mart.*]

[* *Seleucienses* synodi duae, quarum altera a Babuaeo, catholico Assyriae orthodoxo, ex orthodoxis collecta ad sacrorum hominum coniugia repellenda; altera a Bar-

a Barsuma, Nisibis metropolita Nestoriano, aduersus priorem illam, sub Pheraze Perfarum rege a. 485. celebrata, (ex *Affemanni* bibl. orient. tom. III. part. 2. p. 177.) *Manfi* VII. p. 1173. [et in supplm. concil. tom. I. p. 347.] *Mart.*] — De synodo *Seleuciensi* Nestorianorum pro Acacio contra Barsumam a. 489. habita v. *Affemann.* l. c. p. 180. *Manfi* supplm. concil. I. pag. 347. et *Walsh.* Entwurf. p. 327. *Hart.*]

Conuentus generalis episcoporum catholicorum diuersarum prouinciarum *Africae* ex praecepto *Hunerici*, regis Vandalorum, factus Carthagine. Vbi Homousiani episcopi plures quadringentis exspoliati dignitate et in exilium acti sunt. Praeceptum *Hunerici*. Suggestenda *Hunerico* regi. B. *Eugenii*, episcopi Carthag. fidei catholicae ratio. Regis *Hunerici* decretum. Episcoporum catholicorum nomina. [v. *Walchii* Entwurf. p. 325. lq.]

A.C. 487. *Romanum III.* episcoporum XXXVIII. de lapsis Africanae ecclesiae recipiendis. Ad hoc pertinet epistola Felicis papae, nona Harduino, Labbeo septima, quae incipit: *Qualiter in Africanis.*

De synodis variis Felicis tempore habitis [sed dubiis] *Labbeus* ex veteri Synodico c. 97. seq. supra p. 229. ed. vet. et ed. nou. p. 397.

492. *CPolitanum* sub Euphemio episcopo, quo confirmata decreta synodi Chalcedonensis. Vide *Baluz.* p. 1457. Vetus Synodicon c. 106. supra pag. 232. ed. vet. et ed. nou. p. 399.

[* In adpendice ad *Manfi* tom. VII. Synodus *Syriaca* habita a. 405. pag. 1181. — Anonymi interpretis adnotationes in hanc synodum, p. 1186. — Canones S. Patricio adscripti, (ex *Wilkinso* concilior. M. Britanniae, tom. I.) cum admonitione editoris, (hos canones, qui tom. VI. p. 519. inferendi fuissent, adpendicis loco hic transcriptos esse.) p. 1187. *Mart.*]

[*Edit. Manfi Tomus VIII.*]

Gelasii I. papae decreta et epistolae: 1) ad Euphemium CPol. [P] *Quod' plene capimus.* 2) Commonitorium ad Faustum " magistrum fungentem legationis officio CPoli. *Ego quoque mente percepi Graecos.* 3) ad omnes episcopos per Picenum, de Pelagianis erroribus. *Barbaricis hactenus dolebamus incurfibus.* 4) ad Anastasium imp. *Famuli vestras pietatis.* 5) ad episcopos per Lucaniam et Brutios et Siciliam constitutos, decreta XXVIII. *Necessaria rerum dispensatione.* 6) ad episcopos Siciliae. *Prasulum auctoritas nostrorum.* 7) ad episcopos Dardaniae de Acasio iure damnato. *Valde mirati sumus.* 8) tractatus de Timothei

1) Al. ad Festum, qui legatus sub Anastasio, Gelasii successore.

thei Aeluri et Petri Alex. impietate a Simplicio et Felice condemnata ^{mm}). *Illud, inquit, me non mediocriter.* 9) ad episcopos orientales ⁿⁿ). *Quid ergo isti prudentes viri.* 10) Ex collectione canonum cardinalis Deusdedit, octo fragmenta ^{oo}) epistolarum Gelasii ad Caelestinum, ad Sabinum, ad Quinigesium et Constantinum, ad Victorem, ad Respectum et Leontinum, ad Iustum et Stephanum, ad Maioricum, Serenum et Iohannem episcopos: nec non fragmenta duo ex Anselmi lib. VI. c. 39. et 46. ex Gelasii epistola ad Natalem episc. et ad clerum, ordinarios et plebem Brendesii. His adde decretum apud Gratian. 9. XVI. qu. 3. *post quingentos.*

† Apud Labbeum praeterea exhibentur 11) ad Laurentium de Lignidio episc. epistola episcoporum Dardaniae ad Gelasium. 12) ad episcopos Dardaniae. *Vbi primum respirare fas est.* 13) ad Honorium Dalmatiae episcopum. *Licet inter varias temporum.* 14) ad eundem. *Miramur dilectionem tuam.* 15) ad episcopos Dardaniae et Illyrici. *Audientes orthodoxam vestrae.* 16) ad Aeonium Arelatensem episc. *Inter difficultates varias,* et p. 1259. ad Rusticum Lugd. episc. ex Dacherii spicileg. tom. V. p. 581. *Inter ingruentium maiorum turbines.*

[P] Gelasii tomus de anathematis vinculo, Labbe p. 1227. Harduin. p. 929. Incip. *Ne forte, quod solent, dicant.*

† Eiusd. aduersus Andromachum senatorem, caeterosque Romanos, qui ex *Lupercalium* intermissione Romae mala contingere dicebantur. Incip. *Sedent quidam in domibus suis.*

† Eiusd. dicta aduersus *Pelagianam* haeresin. Incip. *De Pelagianis quidem sensibus.* Constituta Gelasii papae, quae episcopi in sua ordinatione accipiunt. Incip. *Probabilibus desiderijs.* In libro diurno romanorum pontificum inscribitur: *Synodale, quod accipit episcopus.* Est et inter epistolas Gregorii II. ordine quarta. Citatur quoque apud Gratian. ex Gelasio 26. XII. qv. 2. clero, ordini et plebi Brendesii.

[* *Gelasii* epistolae ad episcopos Dardaniae forma breuior, (ex cod. canonum ecclesiast. a Quesnello vulgato c. 50. secundum recens. Ballerinor.) *Mansi* VIII. p. 63. conf. *Mansi* praemonitionem, p. 49. *Mart.*]

[* Ad epistolas Gelasii adpendix, ex *Baluzii* Miscell. tom. V. ibid. p. 122. *Mart.*]

[* *Nestorianorum* tres synodi, ex *Affmanni* bibl. orient. tom. III. part. 2. pag. 178. ibid. p. 143. *Mart.*] et *Mansi* supplem. concil. I. p. 353. *Harl.*]

A. C. 494.

^{mm}) Hunc *Labbeus* tom. I. de scriptoribus eccles. p. 342. vocat tractatum contra Graecos. Ediderat *Sirmondus* in appendice codicis Theodos.

ⁿⁿ) Hanc quoque ibidem edidit *Sirmondus*, de

Vol. XII.

vtroque scripto confer *Tillemontium* tom. XVI. memor. p. 648.

^{oo}) Edidit *Holstenius* in collectione romana tom. I.

O o o o

A. C. 494. Concilium *romanus* LXX. episcoporum, in quo decretum celebre de libris sacris et apocryphis, quod in aliis codicibus *Damaso*, in pluribus atque, vt Benedictini ad S. Ambrosium tom. I. p. 1266. testantur, in codicibus ante mille annos exaratis, *Gelasio*, in paucis aliis, (vt Iurensi, quem Chiffletius edidit,) *Hormisdæ* tribuitur, fortasse quod a Damaso conceptum primum, deinde a Gelasio, ac denique ab Hormisdæ ita auctum ac digestum sit. Vide *Baluzium* ad Anton. Augustinum de emendatione Gratiani pag. 444. (715.) Pearsonium partē I. vindiciar. Ignatii c. 4. *Larroquanium* animaduersionibus ad Pearsonium p. 29. seq. *Schellstratenum* in Antiquitate illustrata tom. I. p. 369. D. *Tho. Ittigium* de hæresiar. chis p. 207. et in adpendice p. 125. *Caneum* in historia literaria S. E. ad a. 492. *Chiffletium* ad Vigilium Tapsensem pag. 149. præcipue vero *Iustum Fontanini* libro 2. de Antiquitatibus Hortæ Coloniae Etruscorum cap. 3. Exstat hoc decretum etiam sub Gelasii nomine apud Vincentium Bellouacensem in prologo ad speculum naturale cap. 13. seq. et apud Gratianum dist. 15. *sacra romana ecclesia*, Burchardum lib. 3. c. 220. seq. Iuonem parte 4. cap. 64. et pannormiae lib. 2. c. 91. notis illustratum exhibet *Couarruias* tom. II. variarum resolutionum lib. 4. Gelasio etiam tribuitur ab Hincmaro Remensi, a Lupo Ferrariensi, Nicolao I. papa epist. 8. (42.) et auctore Chronici Centulensis apud Dacherium [P] tom. IV. spicilegii, vt notauit Harduinus, qui etiam Capitulare Attonis tomo VIII. consulere iubet. Respicit etiam, sed Gelasii nominatim non meminit Aldhelmus, quando c. XI. libri de virginitate ^{pp}) ait de eliminandis apocryphorum deliramentis, orthodoxorum patrum scripta scriptis decretalibus sanxisse. *Fabr.* [*Idem concilium *romanum* de libris recipiendis, et non recipiendis (breuiore forma, prouti legitur in cod. Vaticano apud Fontanin. in commentario de antiquitatibus Hortæ, adiecta lectionis varietate ex cod. Frisingensi antiquissimo.) *Manf* VIII. p. 151. *Mort.*] — Decretum illud de libris sacris et apocryphis in concilio quodam fuisse conditum, *Walch.* in: Entwurf. p. 328. §. CXXX. omnino negandum esse censet. Conf. *Walch.* in: Historie der Päbste p. 113. *Harl.*

Tribuuntur etiam Gelasio *gesta de nomine Atacii*, de quibus supra ad a. 483. neque alium auctorem habent scripta in tomis conciliorum hætenus non edita, *codex sacramentorum*, quem vulgavit Iosephus *Maria Thomafus* ⁴⁹) Rom. 1680. 4. vel *liber de duabus naturis*, editus in antidoto aduersus hæreses Basil. 1528. fol. in Io. Heroldi *Hæresiologia* Basil. 1556. fol. et in collectione Tigurina de duabus naturis et vna persona Christi, 1571. fol. in bibliothecis patrum, (vt postrema Lugdunensi tom. VIII. p. 699.) et cum Stephani Audeberti Theodoro explicato, Lascani 1639. 8. Gelasio papæ illum vindicant Io. *Forbesius* XI. 16. instructio. num historico-theol. *Dallæus* de vsu patrum p. 108. *Steph. le Moyné* prolegom. ad Varia sacra *28. *Caneus* etc. atque contra Melch. *Caneum*, Suffridum Petri,

^{pp}) Tom. XIII. bibl. patrum edit Lugd. p. 37.
B. Scripsit Aldhelmus circa a. 680.

⁴⁹) Journal des Savans 1681. p. 243.

Petri, Baronium, Binium, Bellarminum, Perronium agnoscunt Sirmondus, Spondanus, Petavius ^{rr)}, Chifletius, Pagi, Dupinius alique, etiam Labbeus tom. I. de scriptor. eccles. p. 342. sed qui praeter rem tradit, in Orthodoxographis reperiri, in vtraque enim illorum editione frustra quaeritur.

† Epistola *Auiti*, episcopi Viennensis, ad *Clodoveum*, regem Francorum, de suscepta ab eo Christi fide et baptismo. *Remigii*, Remorum episcopi, ad eundem Clodoveum consolatoria in obitu Albofredi sororis, paullo post susceptum baptismum defunctae.

A. C. 495. Romanum concilium LV. episcoporum sub Gelasio, exemplar gestorum de absolute Miseni, Cumani episcopi, de quo dictum ad a. 484. *Fabr. Walch* in: Entwurf etc. p. 328. citat *Baronii annal.* tom. VIII. pag. 583. *Tillemont.* memoir, tom. XVI. p. 657. ac *Bower.* Hist. der Päbste, tom. III. p. 122. sqq. *Harl.*

[P] *Index scriptorum, quorum testimonia* ^{ss)} *S. Gelasius subinaxit libello de duabus naturis.*

ad paginas tomi VIII. bibliothecae patrum Lugdun.

Ambrosii episcopi Mediol. 706. C. 707. B.

Amphilochii, episcopi Iconii, ex libro, vbi exponit, *pater meus maior me est*, pag. 705. E. 707. C. alio sermone, vbi explanat illud: *Amen, amen, dico vobis, qui verbum meum audit.* id. Eiusdem contra Arianos, id. F. G. sermone de filio Dei, 707. C.

Antiochi, episcopi Ptolemaidis, 705. G. in festiuitatem natiuitatis, id. G. H. aduersus Iudaeos in pascha, 706. A. sermone aduersus haereticos, 707. D.

Anthropomorphitarum haeresis damnata ab ecclesia, 701. C.

Apollinaris haeresis, vide infra in Manichaeo.

Athanasii episc. Alex. libris contra Arianos, 704. E. F. G. Epistola ad Epictetum. id. G. et 706. B. in libris aduersus haereticos, 706. F. de incarnatione. id. G. H.

Basilii, episcopi Caesareae, libro contra Eunomium, 705. C. ex sermone gratiarum actionis, id. et 706. H.

Damasi, episcopi Romani, contra Arianos, cum anathematis interminatione, 707. B.

Eusebii, episcopi Palaestinenensis, cognomento Pamphili, expositione Psalmi XVII. p. 704. H. Euangelica praeparatione libro septimo. id. et 705. A.

O o o o 2

Eusta-

rr) Vide eius dogm. Theol. tom. IV. pag. 122. seq. et 208.

ss) Conferendi indices testimoniorum in Theo-

dorito et Leontio volum. VIII. huius biblioth. p. 301. sqq. et 310. sqq. et in actis concilii Ephesini et Chalced. quos dedi volum. X. p. 550. sqq.

Eustathii, episcopi Antiocheni, Confessoris, contra Arianos, 704. B. C. 706. D. E. F.
Gregorii Naz. in Natali Domini, 705. A. Epist. ad Cledonium, id. B. et 706. B. ad Nestorium, 707. A.

Gregorii Nysseni contra Eunomium, 705. C. D.

Hippolyti, episcopi et martyris, Arabum metropolis, in memoria haeresium, 704. C. D. E.

Ignatii, episcopi et martyris Antiocheni, epistola ad Ephesios, 704. A. B.

[P] Ioannis, episcopi CPol. in Euangelium secundum Ioannem, 706. C.

Manichaei haeresis et Apollinaris et Marcionistarum, veritatem corporis Christi negans, 702. H. 703. A.

Seueriani, episcopi Gabalorum, testimonium, 707. C. contra Nouatum, 706. A.

Hactenus index in Gelasium de duabus naturis.

A.C. 496. *Anastasi II.* papae epistola decretalis ad Anastasium imp. ex Dionysii. Exigui et Isidori Mercatoris collectione, capitula VIII.

†† Ei. Fragmenta epistolae dogmaticae ad Vrsicinum edita a Baluzio p. 1458. et Harduino p. 951.

† Conuentus *Remensis* ad Clodouei regis baptismum in ecclesia S. Martini. Vide *Lobbeum* tom. IV. p. 1827. *Fabr.* Sed hunc conuentum esse fictitium, adfirmat *Walch.* in: Entwurf. p. 329. *Harl.*

† Ad Clodoueam, regem Francorum, gratulatoria de suscepto Christianismo, ex tom. V. Spicilegii Dacheriani p. 582.

Libellus ab apocrisiariis Alexandrinae ecclesiae datus legatis CPolin missis ab Anastasio papa, et conformis *Henotico Zenonis* ad supprimendam concilii Chalcedonenfis auctoritatem. Ediderat Baronius ad a. 497. 14.

† Decretum Anastasii ex Gratiano 23. qu. 3. *Qui potest obuiare et perturbare peruersos, et non facit, nihil est aliud quam fauere impietati eorum.*

De CPolitano concilio, in quo confirmatum Henoticum Zenonis, et Euphemius depositus, Macedonio successore dato, meminit Victor Tunonensis et auctor Synodici c. 107. supra p. 233. ed. vet. et ed. nou. p. 400. [v. *Baluz.* collect. nou. conc. p. 1457. et *Tillem.* mem. tom. XVI. p. 610. *Harl.*]

497. De CPolitano episcoporum ἐνδημέων siue in vrbe praesentium, Macedonio praefide, ad vnionem ecclesiarum regiae vrbis, receptis actis Chalcedonenfis. Theophanes in chronico, et Synodici auctor loco laudato. Vide et acta sanctior. 25. April. p. 369. Victor Tunonensis reiectos in illo Nestorii et Eutychetis sectatores, sed et Chalcedonenfis synodi defensores condemnatos tradit. *Fabr.* [*Ad concil. CPolitatum adnotatio critica: *Manf.* VIII. pag. 199. Annum

num 498. ei assignandum censet. *Mart.*] et *Mansi* supplem. concil. I. p. 373. De tribus conciliis *CPolitan.* ann. 497. 498. (parum certis,) et a. 499. v. *Walch.* Entwurf etc. p. 329. sq. *Harl.*

A. C. 498. *Symmachi* papae epistola 1. ad Liberium ^{u)} Patricium, 2. ad [P] Laurentium ^{uu)} Mediolanensem, 3. ad Caesarium ^{vv)} Arelatensem cum eiusdem Caesarii libello ad Symmachum.

† Et. 4. et 5. ad Aeonium, ^{ww)} Arelatensem episc. 6. *Apologetica* ^{xx)} aduersus Anastasium imp. 7. ad Afros ^{yy)} episcopos, 8. ad Orientales, ^{zz)} cum Orientalium epistola ad Symmachum. 9. ad episcopos Galliae, ^{a)} cum exemplo libelli, Symmacho oblato ab Aegidio abbate et Messiano notario. 10. ad Caesarium ^{b)} Arelatensem, 11. ad Theodorum Laureacensem, cui pallii concedit vsum, (ex appendice ad Chronicon Reicherspergensis et ex metropoli Salisburgensi Wigulei Hundii.) 12. ad Auitum, episcopum Viennensem, ex Dacherii spicileg. tom. V. p. 583.

499. De *CPolitano* concilio, in quo cum Nestorianis et Chalcedonenſi ſynodo condemnati, qui non confiterentur vnum e S. Trinitate crucifixum. Vide *Baluzium* p. 1456. (1459.) ex Victore Tunonenſi.

Romanum ſub Symmacho, episcoporum LXXII. tempore Theodorici regis, de tollendo ambitu in comitiis pontificiis. Canones V. Subscriptiones episcoporum *Baluz.* p. 1460. [v. *Walch.* Hiſt. der Päpſte, p. 115.]

Libellus Ioannis diaconi a. 506. oblatus Symmacho, apud *Baluz.* p. 1464. *Labbeum* p. 1401. *Harduin.* p. 963.

Theodorici regis lex ad ſenatum Romanum, data an. 507. contra ſacerdotes, qui ſubſtantiam eccleſiae, iure directo aut vendere aut donare praefumunt. Ex edit. Lucae Holſtenii tom. II. collect. rom. pag. 212. *Labbeus* pag. 1401. et *Harduin.* pag. 963.

[P] *Collatio episcoporum*, praefertim *Auiti Viennensis*, coram rege Gundebaldo aduersus Arianos, ex tom. V. ſpicilegii Dacheriani p. 110. *Fabr.* in *Lalahde* ſupplem. concil. Gall. p. 43. et *Sirmondi* Opp. tom. II. p. 269. teſte *Walchio* alioſque laudante in: Entwurf etc. p. 331. *Harl.*

Oooo 3

*Syn-

tt) Scripta Symmachi nomine ab Ennodio tunc diacono, inter cuius epistolalib. V. epist. 1.

uu) Hanc uale inter Symmachi epistolas referri, notat Sirmondus. Est enim oratio, non epistola: nec Symmacho congruit, sed inter Ennodii dictiones siue orationes sacras tertia, lata Stephano Viro *Speſſabili* Vicario, indicenda Maximo, episcopo Ticinenſi, cui deinde Ennodius ſucceſſit.

vv) *Baron.* ad a. C. 514. n. 4. ſeq.

ww) Id. ad a. 499. n. 36. 37.

xx) Id. ad a. 503. n. 18.

yy) *Ennod.* lib. XI. epist. 14.

zz) *Baron.* ad a. 512. n. 36. et 48.

a) Id. ad a. 515. n. 46.

b) Id. ad a. 502. n. 37.

[*Synodus *Perfca* Nestorianorum pro coniugiis monachis et sacris hominibus permittendis, a. 499. ex *Affemanni* bibl. orient. tom. III. part. 2. p. 429. *Manfi* VIII. p. 239. *Mart.*] add. *Manfi* supplem. concil. I. p. 377. *Harl.*]

A. C. 500. *Romanum II.* episcoporum CXV. in quo Symmachus absolutus, et condemnatus Petrus Altinenfis episc. quem visitatorem rex Theodoricus miserat.

501. *Romanum III.* Palmare, Dionysio Exiguo quartum, in eiusdem Symmachi causa. Ad subscriptiones episcoporum conferendus *Baluzius* pag. 1464. seq. *Fabr.* De conciliis, saec. VI. habitis, conf. *Cauci* histor. litter. SS. eccles. vol. I. p. 552. sqq. ed. Basil. — *Walchius*, postquam in: Entwurf. in cap. II. p. 332–345. de ratione conciliorum saec. IV. et V. late curateque disputarat, a p. 346. coepit historiam singulorum conciliorum persequi, p. 347. sq. cum *Bollandistis* act. scior. tom. IV. Iul. pag. 636. sqq. et *Manfio* tam in notis ad Baron. quam in supplem. concil. I. pag. 379. sqq. *Pagii* rationes in critic. annal. Baron. ann. d. §. 7. sqq. tom. XIX. pag. 3. sqq. oppugnantibus, primum concil. rom. in causa Symmachi collocat in a. 499., alterum et tertium in a. 501. et quartum s. *Palmare* in a. 501. (vel potius a. 502.) nam in §. IV. de Palmari syn. ponit eam in a. 502. adnotat vero, nondum consentire VV. DD. quodnam memorat, concil. synodus fuerit *Palmaris*, et citat *Ceiller* hist. des auteurs tom. XII. p. 637. sqq. ac *Bower* Hist. der Päbste, tom. III. p. 231. sqq. — Add. *Nitsch* diss. praeside Wernsdorf. de synodo Palmari. Wittenberg. 1775. 4. — De Symmacho v. *Cauci* hist. litterar. SS. eccl. I. p. 466. ed. Basil. ad a. 498. vbi, in primis pag. 552. concilia *Romana* in causa Symmachi I. a. 501. — II. quod *Palmare* vocat, a. 502. — III. atque Ennodii libellum, in synodo recitatum, et communibus comprobatum suffragiis, a. 503. IV. denique, a Symmacho et 103. episcopis celebratum, a. 504. adsignantur. *Harl.*

Præceptiones *Theodorici* regis ad episcopos, cum relatione episcoporum ad regem, et epistola Viri Spectabilis, Anagnostici regis.

502. *Romanum IV.* de rebus ecclesiae conseruandis. Hoc Dionysio Exiguo est tertium. Canones VIII. cum subscriptionibus episcoporum.

† *Ennodii* Apologeticus, pro synodo quarta romana, inter Ennodii opera a Sirmondo illustrata plus simplici vice vulgatus. [Add. *Walch.* l. c. pag. 348. sq. ad a. 504.]

Aluiti, Viennensis episcopi, (nomine episcoporum Galliae scripta,) epistola ad senatores urbis Romae, quae episcopi Italiae reprehenduntur, quod de papae Symmachi causa iudicandum inferiores susceperint.

503. *Romanum V.* episcoporum CCXVIII. cum subscriptionibus.

[*Ad

[*Ad synodos Romanas in causa Symmachi pontificis adnotatio critica *Mansi* VIII. p. 303. (Primam synodum a. 499. duas sequentes a. 501. quartam vero, quae *Palmaris* dicitur, a. 502. celebratas esse defendit.)

*Ad duo, sub Symmacho pontif. concilia a. 499. et a. 502. celebrata, adnotatio critica, *Mansi* ib. p. 305. *Mart.*]

A. C. 504. *Romanum VI.* de inuasoribus rerum ecclesiasticarum, cum subscriptionibus episcoporum.

†504. (al. 507.) *Byzacenum* in Africa de subrogandis nouis episcopis. Vide Labbeum pag. 1378. seq.

506. *Agathense* in Gallia Narbonensi, de variis disciplinae ecclesiasticae capitibus canones LXXI. in quorum nono citatur Innocentii I. ad Exuperium epistola et Siricii de incontinentibus clericis. Canones autem ab XLVIII. ad LXX. licet pro Agathensibus agnoscantur a Gratiano et aliis, tamen in antiquissimis codicibus non habentur, et post concilium XVII. Toletan. additi demum ex canonibus maxime concilii Epaonensis a. 517. ut notauit Sirmondus. Canonibus LXXI. subiiciuntur subscriptiones XXXIV. episcoporum. *Fabr.* Canones tantum XLVIII. genuinos haberi, reliquos autem, maxime autem tria, quae sequuntur, etiam a *Mansio* in suppl. concil. I. p. 385. recepta, decreta spuris adscribi, etiam adnotat *Walch.* in: Entwurf etc. p. 349. sq. citatque Singulariter historiquos et litter. tom. II. pag. 1. sqq. Histoire litter. de la France tom. III. pag. 46. sqq. et plures alios libros. *Harl.*

†Decreta tria Agathensis concilii ex Gratiano dist. 86. *Non liceat aliquem.* 13. qv. 3. *Vsura est.* et 2. qv. 4. *Si quis presbyter.* [P] Aliud ex decreto Iuonis, et alia tria ex codice librorum sexdecim lib. 5. c. 22. et lib. 15. c. 8. quae etiam adscripsit Harduinus pag. 1459.

†*Ruricii* Lemouicensis et *Caesarii* Arelatensis mutuae epistolae, nec non *Ruricii* ac *Sedati* episc. Huius *Ruricii*, Sidonio IV. 16. et VIII. 10. epist. laudati, epistolarum libros duos habemus in bibl. Patrum tom. VIII. edit. Lugd. pag. 559. ex tomo quinto 2. pag. 440. lectionum antiquarum *Henr. Canisii*, at tom. I. p. 373. ed. *Iar. Basnage.* Epistola ad Caesarium lib. 2. 32. p. 573. *Caesarii* ad *Ruricum* p. 558. *Ruricii* ad *Sedatum* lib. 2. p. 574. *Sedati* ad *Ruricum* p. 558. [in *Basnage* ed. tom. I. p. 350. sqq.]

†*Remigii* Remensis epistola ad *Clodouicum*, regem Francorum, quum ad bellum Gothicum se accingeret.

Clodouei regis epistola ad episcopos post bellum Gothicum scripta de captiuis tum clericis tum laicis episcoporum arbitrio et testimonio relaxandis.

A. C. 507.

507. *Tolosanum* concilium videtur memorari in epistola Caesarii apud *Labbeum* p. 1827. sed id parum certum, nec credibile videtur *Baluzio*, quem vide p. 1465. [nec *Basnagio* thes. monim. tom. I. p. 366. nec *Walchio* l. c. p. 351. *Harl.*]

A. C. 511. *Aurelianense* concilium episcoporum XXXII. ex euocatione gloriosissimi regis Clodouei, canones XXXI. cum subscriptionibus. *Fabr.* *Walch.* in: Entwurf p. 351. obseruat, *Manfium* in Supplem. conc. I. p. 386. alios canones, at probabiliter spurios, adiecisse, citatque *Pagii* crit. ann. Baron. tom. IX. pag. 67. *Lecointe* annal. concil. eccles. tom. I. p. 267. et alios. In collect. MSt. cod. Vaticani Palat. DLXXIV. exhibentur tantum abbreviati canones XXII. testibus *Ballerin.* de antiq. collection. part. I. cap. 10. p. 417. in *Gallandii* sylloge, tom. I. *Harl.* — [*Ad concilium *Aurelianense* canones additi ex Burchardo, Gratiano et Iuone; *Manfi* VIII. p. 359. *Mart.*]

512. *Sidone* in Palaestina Pseudo-synodus episcoporum LXXX. ferme aduersus synodum Chalcedonensem. Flavianus Antiochenus et Iohannes Paltensis in exilium missi sunt. Auctor Marcellinus in Chronico. Vide *Labbeum* p. 1414. et Synodicum c. 108. supra p. 233. ed. vet. et ed. nou. p. 400. Huius synodi duces exstitisse Soterichum Caesareae Cappadociae, et Philoxenum Hierapolis Euphratesiae, qui et Xenaias dictus est ab Euagrio et Theodoro Lectore, obseruat ex Cyrillo Scythopolitano in vita S. Sabae cap. LXXIII. in *Cotelier* monim. eccl. gr. tom. III. pag. 297. sq. *Baluzius* p. 1466. [v. *Walchii* Histor. der Päbste pag. 118. nr. 2. et Entwurf etc. p. 352.]

De *Antiocheno* conciliabulo Eutychianorum, de *CPolitana* synodo Timothei et de *Hierosolymitana* Theodosii et Sabae ex veteri Synodico c. 109. seq. supra p. 236. ed. vet. et ed. nou. p. 403. *Fabr.* [*Ad has synodos haereticas adnotationes *Manfi* VIII. p. 375. 377. *Mart.* De Antiochena v. *Affmann.* bibl. oriental. tom. II. p. 18. et *Manfi* supplem. concil. I. p. 391. *Harl.*]

[P]† De synodo *Britannica*, loco incerto habita *Labbeus* p. 1416. ex Balaci centuria 1. 58. in Theliao Landauiae episcopo.

514. *Hormisdas* papae epistola ^{c)} ad Iustinum Augustum de Diuinitatis et Incarnationis mysterio. Sacra *Iustini* imp. ^{d)} ad Hormisdam. *Iohannis* ^{e)} episcopi CPol. ad eundem directus libellus fidei. *Hormisdas* epistola. 1. ad Iohannem ^{f)} Mellicitanum episc. 3. ad Iohannem ^{g)} Tarraconensem. 4. et 5. ad vniuersos ^{h)} episcopos Hispaniae. 6. ad Epiphanium episcopum CPol. exstat in concilio CPol. sub Menna a. 536. actione quinta. 7. ad Salustium ⁱ⁾ Spalensem episc. 8. ad

c) Labbe p. 1552.

d) Id. p. 1491.

e) Id. p. 1486.

f) Id. p. 1511.

g) Id. p. 1465.

h) Id. p. 1466. 1511.

i) Id. p. 1468.

8. ad episcopos ⁴⁾ Hispaniae. Iustini imp. ⁵⁾ ad Hormisdam epistola. Exemplar precum ^{m)} ad Iustinum Augustum ab Hierosol. Antiochenis et secundae Syriae clericis et abbatibus. Epistola synodica ⁿ⁾ siue exemplar relationis *synodi Epiri veteris* ad Hormisdam papam. 9. Hormisdæ epistola ^{o)} ad synodum Epiri veteris. 10. ad Iohannem, ^{p)} Nicopolitanum episcopum, cum regula fidei et Indiculo, quid in Nicopolitana ecclesia sit agendum. Exemplum relationis ^{q)} Archimandritarum et caeterorum monachorum secundae Syriae, cum subscriptionibus. Hormisdæ epistola ad archimandritas Syriae exstat in concilio CPol. sub Menna a. 536. actione quinta. Relatio *synodi CPolitanae* ^{r)} de ordinatione Epiphani episcopi, cum subscriptionibus episcoporum. Possessoris ^{s)} episcopi Afri relatio per Iustinum diaconum eius de libro Faustii Reiensis episc. 11. Hormisdæ ad Possessorem ^{t)} episcopum.

† Alias Hormisdæ epistolas apud Baronium vel in epistolis pontificum obuias Harduinus omisit, quas habent Regia edit. et Labbeus. 12. Supposititiam ad Remigium Rementem. Anastasii imp. ^{u)} ad Hormisdam. [*Epistola *Hormisdæ* ad ministrum aulicum, cum responsione imperatoris Iustini, (ex Ballerinor. diff. praemissa tom. III. Opp. Leonis;) *Mansi* VIII. p. 526. — Ad epistolas *Hormisdæ* adpendix, (ex Halitgarii poenitentiali in Canisii vet. lect. tom. II. part. 2. ed. Basnage,) ibid. p. 527. Epistola autem, quae adfertur, spuria est et supposititia. *Mart.*] — 13. Hormisdæ ad Anastasium. Dorothei Thessalonice episc. ad Hormisdam. 14. Hormisdæ ad Dorotheum. Anastasii imp. ad Hormisd. de *synodo Heracleotana* ad componendas in Scythia de fide ortas quaestiones. [P] 15. Hormisdæ ad Anastasium imp. Indiculus siue Commonitorium, Ennodio et aliis legatis CPolin datum cum capitulis causarum. 16. Hormisdæ ad Anastasium imp. Anastasii epistolae duae ad Hormisdam. 17. Hormisdæ ad Anastasium. Anastasii ad senatum urbis Romae. Rescriptum senatus urbis. Exemplum relationis Ioannis episcopi Nicopolitani. 18. Hormisdæ ad Ioannem. Auiti episcopi Viennensis ad Hormisdam. 19. Hormisdæ ad Auitum. 20. ad Anastasium Augustum. 21. ad Timotheum CPol. episcopum haereticum commonitoria. 22. Commonitoria ad haereticos episcopos orientis. 23. ad episcopos

- k) Id. p. 1512.
- l) Id. p. 1541.
- m) Id. p. 1542.
- n) Id. p. 1440.
- o) Id. p. 1441.
- p) Id. p. 1443.
- q) Id. p. 1461.
- r) Id. p. 1522.
- s) Id. p. 1529.
- t) Id. p. 1530.

u) Anastasii imp. vita illustratur et multa de eo traduntur, quae nusquam leguntur, in *Procopii Gazaei* oratione, quam *Villoison* in *Anecd. gr.* tom. II. pag. 28. sqq. e cod. Veneto S. Marci CCCCXXVIII. gr. in lucem emisit, in notis docte illustravit et multa de Anastasio scripsit, eumque nouo modo Eutychianismi, sed et Manichaeismi erroribus imbutum fuisse, pag. 31. in nota docuit. *Hart.*

episcopos orientis orthodoxos. 24. ad Possessorem episcopum Africanum. 25. ad populum et monachos CPol. 26. 27. ad Ennodium et Peregrinum episcopos. 28. ad Anastasium imp. 29. 30. ad Ioannem Nicopolitanum. 31. ad Dorotheum Thessalonicensem episc. Anastasii ad Hormisdam. Iustini ad eundem, qua se imp. electum significat. 32. Hormisdæ ad Iustinum Augustum. Iustini ad Hormisdam. 33. Hormisdæ ad Iustinum. Exemplum relationis Ioannis episcopi CPol. 34. Hormisdæ ad Ioannem CPol. Iustiniani Comitis ad Hormisdam. 35. Hormisdæ ad Caesarium Arelatensem. 36. ad Iustinum Augustum. Indiculus, quem acceperunt legati apostolicæ sedis. 37. ad Iustinum Augustum. 38. ad Euphemiam Augustam. 39. 40. ad Ioannem CPol. episc. 41. ad archidiaconum et clerum CPol. 42. ad Iustinianum Domesticorum comitem, postea Iustini successorem. 43. ad Celerem et Patricium. 44. ad præfectum prætorio Thessalonicensem. 45. ad Anastasiam et Palmatiam, foeminas senatorias, quæ tempore persecutionis Anastasii inconcussæ pro fide catholica steterant. Exemplum secundæ, (prima intercidit,) suggestionis, tertiæque legatorum Germani episcopi, Felicis et Dioscori diaconi et Biandi presbyteri, ab Hormisda ad imp. Exemplum relationis Andreae, episcopi Praeualitani. Suggestio legatorum quarta. Suggestio Dioscori diaconi per Pollionem subdiaconum. Exemplum relationis episcopi CPol. ad Hormisdam. Iustiniani Comitis ad eundem epistola, Pompeii item, Iulianæ Aniciæ, Anastasiae, et Theodoriti episcopi [¶] Lignidentis. 46. 47. Hormisdæ ad Germanum caeterosque legatos. 48. ad Iustinum Augustum. 49. ad Ioannem CPol. episc. 50. ad Iustinianum. 51. ad Pompeium. 52. ad Iulianam Aniciam. 53. ad Anastasiam. 54. ad Gratum. 55. ad Germanum caeterosque legatos. 56. 57. ad Dioscorum diaconum. 58. ad Thomam et Nicostратum. 59. ad Ioannem et Dioscorum legatos. 60. ad Iustinum Augustum. 61. ad Euphemiam Augustam. 62. ad Iustinianum. 63. ad Germanum virum illustrem. 64. ad Heliam, Thomam et Nicostратum. 65. ad legatos. Suggestio quinta legatorum. 66. Hormisdæ epistola ad legatos. Suggestio Dioscori diaconi. Suggestio sexta legatorum et septima. Iustiniani epistolæ ad Hormisdam tres de monachorum Scytharum controuersia, an dicendum sit vnum e SS. Trinitate crucifixum. 67. 68. Hormisdæ ad Iustinianum. Suggestio Dioscori diaconi. Iustini ad Hormisdam epistola. Relatio Ioannis episcopi CPol. Suggestio octaua legatorum. Indiculus directus a Ioanne episcopo vel ab Epiphanio presb. de Thessalonica. [v. supra ad vol. VIII. pag. 257.] Suggestio Dioscori diaconi. Epistolæ Iustiniani, Iustini, Euphemiae Augustae, Celeris et Iulianæ, ad Hormisdam. 69. 70. Hormisdæ ad legatos suos. 71. 72. ad Epiphanium CPol. episc. Relatio Epiphanii CPol. Epistola Iustiniani viri illustris ad Hormisdam. Relatio Epiphanii CPol. altera. Sacra Iustini Augusti, quæ incipit: *Dum beatissimum Germanum*. Relatio Dorothei episcopi Thessalon. 73. Hormisdæ ad Dorotheum Thessalon. 74. ad Iustinum Augustum. 75. ad *synodum* CPol. cui Epiphanium episcopum electum gratulatur. 76. ad Epiphanium CPol. Epipha-

Epiphani ad Hormisdam epistola et relatio. Iustiniani viri clarissimi duae. 77. Hormisdæ ad Iustinianum. Iustiniani viri illustris ad Hormisdam. 78-79. Hormisdæ ad Iustinum Augustum. 80. ad Epiphanium CPol. Iustini imp. ad Hormisdam. Epiphani CPol. ad eundem relatio. His adde 81. Hormisdæ epistolam ad Remigium, Remorum episcopum, quam dat Labbeus p. 1829.

† Decreta quatuor Hormisdæ papæ ex Gratiano dist. 50. *Si ille qui.* 30. quæst. 5. *Nullus fidelis.* 31. qu. 2. *Tua sanctitas,* et *Nullus presbyter.*

[P] De Decreto de libris apocryphis, quod Hormisdæ tribuunt codex Iurenfis et Vrgellensis, dictum supra in Gelasio ad a. 404.

*315. *Agaunense* concilium LX. episcoporum, in quo monasterii Agaunensis fundatio recitatur, habitum rege Burgundionum Sigismundo. Ediderant *Sammarthani* fratres tomo IV. Galliae Christianae p. 12. vnde habet *Labbeus* p. 1557. quem vide etiam p. 1827. Memoravit tantum in indice Harduin. *Fabr.* Dubium hoc concilium in: hist. litter. de la France III. p. 89. adseritur a. 517. teste *Walchio* in: Entwurf. pag. 353. qui praeterea citat acta Sæctor. tom. I. Ianuar. pag. 673. *Mabillon.* annal. ord. Benedicti, libr. I. §. 71. aliosque. *Harl.*

† Conuentus omnium Potestatum *Britannias* ad coronationem regis Arthuri. Vide *Labbeum* p. 1562. *Fabr.* [*Ad synodum *Britannicam*, [ab aliis a. 512. adsignatam,] adnotatio, (ex *Wilkins.* conc. M. Britann. tom. I. p. 7.) *Mansi* VIII. p. 378. *Mart.*] et *Mansi* supplem. concil. I. p. 391. *Harl.*

516. *Tarraconense* concilium, capitula XIII. cum subscriptionibus episcoporum decem. *Fabr.* v. *Aguirre* concil. hispan. p. 235. aliosque ap. *Walch.* l. c. 354. *Harl.*

† Fragmentum *Tarraconensis* concilii, quod habent Gratianus de consecr. dist. 5. c. dictum est, et concilium Cabilonense secundum a. 813. c. 27. Burchardus lib. 4. c. 50. Iuo part. I. c. 244.

Illyricianum episcoporum XL. Illyrici et Graeciae, qui conuenientes in vnum per professionem scriptis factam, a Thessalonicensi episcopo, quamuis metropolitano suo, discesserunt, eo, quod ob metum imperatoris Anastasii cum Timotheo CPol. communicaret, ac Romam mittentes se cum papa Hormisda communicare in scriptis professi sunt. Auctor Anastasius ex Theophane ad annum incarnationis Dominicae 508.

[*Concilium *Cenomanicum* in causa donationis piae conferendae, (ex *Mabillonii* analectis,) *Mansi* VIII. pag. 545. Ex donationis instrumento adparet, clerum tantum vrbis ab episcopo Cenomanensi fuisse congregatum. Itaque haec congregatio perperam inter concilia refertur. *Mart.*]

Lugdunense, cui Auitus Viennensis et Chartenius incertae sedis episcopus interfere, sub Gundobado Burgundionum rege: vt ex Auiti epist. 27. obseruat *Ba-*

Pppp 2

lux.

luz. p. 1467. *Fabr.* [*Ad concilium *Lugdunense* additio *Manfi* ib. pag. 577. *Mart.*]

A. C. 517. *Gerundenſe* in Catalaunia, capitula X. subscriptiones episcoporum VII. *Fabr.* V. *Aguirre* concilia Hispan. tom. I. p. 241. *Ferreras* hist. d'Espagne tom. II. pag. 127. *Harl.*

† De concilio *incerti loci*, (Baronio ad a. 514. et Binio *Remense*, [et incertae fidei,] in quo haereticus Arianus coram Remigio obmutuit, et ad fidem catholicam conversus est, vide, quae ex Hincmaro et Flodoardo *Labbeus* p. 1572. [*Baron.* et *Pagii* annal. eccles. tom. IX. p. 141.

Epaonenſe in Gallia, tempore Sigisimundi regis. Tractoria Auiti Viennensis et altera primum edita ab Harduino, Viuentioli, Lugdunensis episcopi. Capitula siue canones XL. Subscriptiones episcoporum XXVII. in quibus non est Caesarius Arelatensis, quem maxime auctorem capitulorum esse adfirmat *Idorus*. *Fabr.* v. *Walch.* Entwurf etc. p. 355. sq. qui adnotat, a *Manſo* supplem. concil. I. p. 399. unum, at spurium additum esse canonem. In cod. *Vatic.* Palat. 574. sunt canones 31. excerpti, v. *Ballerin.* de antiq. collect. etc. part. II. cap. 10. §. 2. XXIV. in *Galland.* sylloge I. p. 418. *Harl.*

[P] *Lugdunense*, contra Stephani incestum, qui cognatae suae se sociavit, et de aliis disciplinae capitibus canones VI. subscriptiones episcoporum XI. *Fabr.* *Manſi* supplem. concil. I. p. 399. *Walch.* in: Entwurf. p. 356. sq. monet, exemplar canonum in *Harduini* concil. tom. II. pag. 1053. et *Sirmondi* concil. Gall. tom. I. p. 102. comparandum esse cum aliis exemplaribus in *Labbei* bibl. nou. MSt. tom. I. p. 690., et in *Martene* collect. ampliff. tom. VI. p. 779. citatque *Colonia* histoire litt. de Lyon, tom. I. p. 305. aliosque. *Harl.*

518. *CPolitanum*, quo post mortem Anastasii Chalcedonensis decreta recepta sunt. Acta huius synodi in actione quinta concilii sub Mena an. 536. (538.) *Fabr.* — [*In concilium *CPolitanum* sub Ioanne patriarcha a. 518. habitum et de conciliis contra Seuerianos latis, et in collectionibus omissis discussio *Manſi* VIII. p. 587. *Mart.*]

Hierosolymitanum, cuius epistola synodalis in eadem quinta actione. Confer, quae de synodis sub Hormisda Synodicon vetus supra p. 235. seq. ed. vet. et ed. nou. p. 402. *Fabr.* — [*Ad concilium *Hierosolymitanum* additio *Manſi* VIII. p. 577. *Mart.*] add. *Manſi* supplem. concil. I. p. 401. *Harl.*

Tyrium, quo perinde, vt in Hierosolymitano, acta legitima *CPolitani* concilii confirmantur. Exstat epistola synodica in eadem quinta actione.

Romanum, quo pax sancita cum *CPol.* ecclesia, dum nomina Acacii, Euphemii et Macedonii expungerentur e diptychis. Huc pertinent epistolae Hormisdae papae, [in *Labbei* concil. tom. IV. p. 1470. sqq. in quibus tamen nullam concilii

cilii cuiusdam fieri mentionem, adfirmat *Walch.* l. c. pag. 358. quem vid. *Harl.* indiculus eiusdem et alia, quae describit *Baronius* in *Annalibus* ad annum 518. et 519.

A.C. 520. *CPolititanum*, cuius relatio de ordinatione Epiphani episcopi fuit supra inter epistolas Hormisdæ papæ.

† De synodo *Britannica*, contra faecem Pelagianæ hæreseos adhuc redolentem celebrata sub Dauide archiepiscopo Meneuensi sub Arthuro rege, *Labbeus* pag. 1590. *Fabr.* [*Ad synodum *Britannicam* additio *Mansi* VIII. p. 583. *Mart.* et in supplem. concil. I. p. 403. *Harl.*]

[*Synodus *Victoriae* in Wallia, anno incerto habita, (ex *Wilkins* conc. M. Britann. tom. I. p. 8.) *Mansi* VIII. ibid. *Mart.*]

**Trifolii* presbyteri epistola ad beatum Faustum senatorem, contra Iohannem Scytham monachum, edita ex Sirmondi schedis a *Labbeo* p. 1590. et apud *Harduin.* p. 1460.

[*Acta synodi *Tornacensis* contra varios hæreticos, circa a. 520. habitæ. *Mansi* VIII. p. 588. Ex *Harzheimii* conciliis German. tom. I. *Mart.*]

*521. Epistola synodica episcoporum *Africanorum* in Sardinia exsulum, inter *Fulgentii* opera p. 269. edit. Paris. 1684. 4. [p. 130. edit. Venet.]

Liber synodicus *Fulgentii* et aliorum quindecim episcoporum ad Petrum diaconum, de Incarnatione et Gratia, exstat inter eadem opera *Fulgentii* p. 286.

Editionis Regiæ tomus XI.

523. *Iohannis I.* papæ epistolæ supposititiæ ad Zachariam archiep. et ad episcopos Italiae ex collectione *Isidori*.

† *Remigii* Remensis episcopi epistola ad tres episcopos, et altera ad *Falconem* episcopum *Tungrensem*.

524. *Ilerdense* concilium in Hispania, canones noui XVI. cum subscriptionibus episcoporum IX. *Fabr.* Ocho episcopos fuisse, *Walch.* in: Entwurf. p. 360. scribit, adnotatque *Ferreram* in *Hist. de l'Espagne* tom. II. pag. 154. id concilium ad a. 546. referendum esse, cum Pagio arbitrari. *Hart.*

[P] † Fragmenta, quæ ex *Ilerdensi* concilio adducunt *Gratianus*, *Iuo* et *Burchardus*. Decreta duo eiusdem concilii a *Surio* edita.

Valentinum in Hispania, anno XV. *Theodorici* regis. Canones VI. subscriptiones episcoporum VII. *Fabr.* [*Ad concilium *Valentinum* additio chronologica *Mansi* VIII. p. 625. Ad a. 546. id promouendum esse ostendit. *Mart.*] Ad

Pppp 3

eumd.

cum d. ann. etiam *Ferreras* in: Hist. de l'Espagne tom. II. p. 157. protrahendum censet. Add. *Aguirre* concil. Hispan. tom. II. p. 288. *Harl.*

† Fragmenta ex Valentino concilio, (sive Gallico sive Hispanico,) quae citantur a *Burchardo* lib. 3. c. 28. 84. 50. 170. 140. 141. et lib. 9. c. 5. et 101.

Arelatense IV. sub Caesario. Canones IV. Subscriptiones episcoporum XVII. *Fabr.* [* Decreta alia ex *Burchardo* aliisque; *Manfi* VIII. p. 630. *Mart.*] — In codic. Vatic. Palat. DLXXIV. testibus *Ballerin.* in Galland. sylloge etc. I. p. 418. *Harl.*

† Fragmenta duodecim, tertii a. 455. et quarti concilii Arelatensis, ex Gratiano, Iuone et ex aliis decretorum libris ex Gandauo habitis et vetustis in monasterio S. Bauonis.

Iuncensis in Africa concilii epistola synodica est in concilio Carthaginiensi anni 525. apud *Harduin.* p. 1085. et *Labbeum* p. 1627. Canonem, ut in plebe aliena nullus sibi episcopus audeat vindicare, habet Ferrandus in breuiatione canonum c. 26. *Fabr.* [* Ad concilium Iuncense adnotatio chronologica *Manfi* ib. pag. 634. [et in Supplem. concil. I. pag. 405.] Ad an. 523. illud referendum esse putat. *Mart.*]

Sufetani itidem in Africa, cuius perinde, ut *Iuncensis*, mentio in vita Fulgentii Ruspensis c. 29. [in actis SSStor. tom. I. Ianuar. p. 32. sqq. *Harl.*] qui eximium humilitatis specimen in illis edidit. Ibidem legas in omni concilio *Bizaceno* de rebus maioribus Fulgentium hunc primum consultum.

A. C. 525. *Carthaginiense* sub Bonifacio episcopo, acta diei 1. et 2. cum subscriptionibus episcoporum LX. et epistolis Bonifacii, Missoris senis primae sedis Nūnidiae, et Liberati. Multa citantur in hoc concilio ex codice canonum ecclesiae Africanae, et ex concilio Arelatensi tertio a. 455. *Fabr.* Conf. *Dacher.* spicil. tom. I. p. 481. *Pagii* critic. annal. Baron. tom. IX. p. 347. aliosque, a *Walchio* in: Entwurf. p. 361. citatos. — *Fuchs.* in: Bibl. der Kirchenversamml. tom. II. p. 59. obseruat, a synodo hac Carthagin. multos canones, at contractos, et sub titulo, ex libro canonum temporibus S. Aurelii tertii, ex concilio Carthagin. a. 397. ap. *Manfi* VIII. p. 643. adduci. *Harl.*

526. *Felicitis IV.* papae epistolae supposititiae duae ad omnes episcopos et ad Sabinam, ex collectione *Isidori.*

† Genuina ad Caesarium Arelatensem.

† *Prosperi* ex Manichaeo conuersi anathematismi XXI. contra Manichaeorum errores ex Sirmōndi editione in tom. I. conciliorum Galliae: vna cum Commōitorio S. Augustini ad presbyterum Manichaeum, quod habent etiam *Baronius* ad a. 404. n. 128. et *Benedictini* in adpendice ad tomum octauum operum Augustini.

A. C. 527.

[P] A.C. 527. *Carpentoracense* concilium in Gallia anno secundo Athalarici Italiae regis. Canon vnicus, cum subscriptione Caesarii Arelatensis et aliorum episcoporum XV. Eiusdem concilii epistola ad Agroecium episcopum. *Fabr.* In cod. *Vatic. Palat.* DLXXIV. nr. XXVI. testibus *Ballerin.* in Gallandii *sylloge* etc. I. p. 418. et teste *Walsh.* l. c. p. 361. sq. in *Sirmondi* concil. Gall. tom. I. p. 213. atque a *Mansi* in *supplem. conc.* I. p. 411. adnotari, id concilium collocandum esse in a. 528. *Harl.*

529. *Arausicanum II.* capitula XXV. de gratia et libero arbitrio. Subscriptiones Caesarii et aliorum episcoporum XII. atque illustrium virorum VIII. *Fabr. Walsh.* l. c. p. 362. sq. lectores ad multos ablegat libros, in his ad *Maffei* hist. dogmat. theol. libr. VIII. §. 10. p. 133. ad *Vossii* (libr. II. c. 53.) et *Norisi* (libr. II. cap. 23.) histor. Pelag. notatque, *Andr. Dabillon* canon. illius synodi separatim edidisse, Paris. 1645. 4. *Harl.*

Capitula XIX. *S. Augustini* ex vrbe Roma transmissa. Haec est Arausicana synodus, cui b. Caesarius ex delegatione sedis apostolicae praefedit, et capitula ab apostolica sede directa, subscribenda et tenenda omnibus protulit, vt est apud *Hincmarum* lib. de Praedest. c. 12. tom. I. pag. 48. et cap. 22. p. 134. seq.

* De *Valentino* concilio ad Rhodanum in Gallia, adnotatio *Labbei* ex Cypriano diacono in vita Caesarii Arelat.

Vasense III. in Gallia. Canones V. Subscriptiones episcoporum XII.

*† Conuentus episcoporum *Andegauensis*, de quo *Labbeus* p. 1828. ex auctore vitae S. Melanii Redonensis episcopi.

530. *Bonifacio II.* papae supposita epistola ad Euladium Alex. episc. de reconciliatione Carthag. ecclesiae, et exemplar precum eius et Iustiniani imp. ex collectione Iudori.

Genuina epistola ad Caesarium Arelatensem, pro confirmatione synodi Arausicae anni 529.

531. *Larisseni* concilii meminit Stephanus episc. Larissenus in libello ad Bonifacium lecto in synodo proxima Romana.

CPolitatum sub Epiphanio episcopo CPol. qui ordinationem episcopi Larisseni ad se pertinere contendit. Vide *Baluz.* p. 1467. sq.

* *Romanum* sub Bonifacio, quo lecti sunt libelli, a Stephano Larissae metropolitano transmissi, atque prolatae a serinio sedis romanae complures epistolae, quibus constat eam specialem in ecclesias Illyrici gubernationem sibi vindicasse. Huius synodi fragmenta quaedam vulgavit *Allatius* p. 1364. 1371. de concordia vtriusque ecclesiae: integrum exstat in collectione postuma romana Lucae Holstenii 1662.

1662. 8. tom. I. p. 1. fqq. cum eius notis, quas Labbeus etiam seruauit, Harduinus, ut solet, omisit. [P] In hac synodo habentur 1. et 2. libelli Stephani Laris-
seni ad Bonifacium. 3. Elpidii, Stephani et Timothei episcoporum ad eum-
dem. 4. et 5. Damasi papae ad Acholium. 6. Siricii ad Anysum. 7. Inno-
centii papae ad Anysum. 8. ad Rufum. 9. 10. 11. Bonifacii papae ad eum-
dem Rufum. 12. ad episcopos Thessaliae. 13. ad Rufum et alios. 14. Ho-
norii Augusti ad Theodosium Augustum. 15. Theodosii ad Honorium. 16. Cae-
lestini papae ad episcopos Illyrici. 17. Xysti papae ad episcopos in synodo Thes-
salonicensi. 18. ad Proclum CPol. 19. ad episcopos Illyrici. 20. Valenti-
niani et Marciani Augg. ad Leonem papam. 21. Leonis papae ad Marcianum
Aug. 22. ad Anatolium. 23. ad Marcianum. 24. Anatolii ad Leonem.
25. Leonis ad Anatolium. 26. ad Anastasium. 27. ad metropolitanos Illy-
rici. 28. ad metropolitanos Achaiae. [Conf. Bower Hist. der Päbste, tom.
III. p. 345. fqq. Harl.]

Toletanum II. Canones V. cum subscriptionibus episcoporum VIII. Montani, To-
letani episcopi, epistolae duae, una ad fratres filiosque territorii Palentini, et al-
tera ad Theoribium siue Turibium, *Priscillianistarum* oppugnatorem. *Fabr.*
Hoc concilium ab *Aguirre* in concil. Hisp. I. p. 267. a *Ferreras* in hist. de l'Espagne
tom. II. p. 133. et *Florez* in Espanna sagrada tom. II. p. 192. et tom. VI. p. 139.
in a. 527. collocari, adnotat *Walch.* in: Entwurf etc. p. 365. §. XLI. Harl.

A. C. 532. *Ioanni II.* papae supposita epistola ad Valerium episcopum, ex Isidori collectione.

Genuinae epistolae. 1. Iustiniani imp. ad Ioannem. 2. Ioannis ad Iustinianum.
3. ad senatores de *Acoemesis* monachis Nestorii sectatoribus vitandis, aduersus
quos concilium *Romanum*, *) hoc tempore habitum, ex ea colligitur. 4. ad
episcopos Galliae. 5. ad presbyteros, diaconos et cunctum clerum Regensis ec-
clesiae. 6. *Africanorum* episcoporum CCXX. ad Ioannem. 7. Ioannis ad
Caesarium Arelatensem, cum capitulis canonum ex epistola Siricii ad Emerium,
ex canonibus apostolorum, et Antiochenis, Nicaenis, et synodorum Valentinae,
Aurelianensis, Iustinianensis (Arausicani I.) et Epaonensis.

† Athalarici regis et Cassiodori senatoris epistolae duae ad Ioannem.

533. Collatio catholicorum cum *Seuerianis* habita CPoli, et descripta ab Innocentio epi-
scopo Maroniae ciuitatis in epistola ad Thomatem presb.

[P] Flauiani CPol. rescriptum fidei, quod in hac collatione adfertur latine, exstat
graece et latine in actis concilii Chalcedon. p. 15. edit. Labbei et p. 7. Harduin.
Fabr. [*Ad collationem catholicorum cum *Seuerianis* CPoli habitam additio
Manfi VIII. p. 833. *Mart.*]

Aurelia-

*) Vide Labbeum p. 1762.

Aurelianense concilium, canones XXII. Subscriptiones episcoporum XXVI. et presbyterorum V.

A. C. 534. *Africanum* siue *Carthaginense*, sub Reparato episcopo, episcoporum CCXX. cuius synodalis supra inter epistolas Ioannis II. papae. Legationi huius concilii ad Iustinianum respondet Nouella 36. 37.

* Canonem de libertate monasteriorum exhibent *Labbeus* p. 1785. *Harduinus* p. 1177.

535. *Agapeto* papae supposita epistola ad Anthimum episc. CPol. Eutychianismi suspectum. Altera ad Caesarium Arelatensem de Contumelioso episcopo quum ad sedem apostolicam adpellasset.

† Epistola 1. Iustiniani imp. ad Agapetum. 2. Agapeti ad Iustinianum. 3. Exemplar precum, quale fuit supra ad a. 530. 4. Agapeti epistola ad episcopos Africanos. 5. ad Reparatum. 6. ad Iustinianum. 7. ad Caesarium Arelat. quod praedia iuris ecclesiae nullo titulo alienari debeant. 8. Secunda fidei confessio, siue epistola Iustiniani imp. de fide ad Agapetum, apud quem per adprobationem ordinationis Anthimi in suspicionem haereseos venerat. 9. Agapeti ad Petrum Hierosol. episcopum, exstat in actione I. concilii CPol. sub Mena a. 536.

Aruernense concilium, Theodeberti regis consensu in Aruerna vrbe celebratum. Canones XVI. Subscriptiones episcoporum XV. Epistola synodi ad Theodebertum regem. [v. *Sirmondi* conc. Gall. I. p. 241. et *Walch.* l. c. p. 368. sq.]

Capitula quinque concilii Aruernensis, ex codice quinque librorum partialium lib. 2. cap. 103. et ex codice sedecim librorum lib. I. c. 20. lib. 2. c. 37. 44. et ex lib. 3. c. 14. *Fabr.* [* Canones *Aruernenses* ex Burchardi cod. msto; *Mansi* VIII. pag. 866. *Mart.*]

Edit. Labbei Tomus V.

536. Acta concilii *CPolitani* sub Mena, (al. *Mina* vel *Menna*,) archiep. CPol. w) episcoporum amplius quinquaginta contra Anthimum, [†] Seuerum, Petrum Apameensem, Zooram x) aliosque Acephalos. Latinam veterem versionem edidit Binius additis a. 1618. etiam partem magnam graecis, ex bibliotheca Heidelbergensi, atque inde Morellianae et Regiae conciliorum editionis curatores. Sed integriora graece et latine *Fronto Duches* ex tribus codd. bibl. regiae Paris., Card. Perronii

w) De *Menna* s. *Mena* v. *Walchii* Hist. der Ketzereien etc. tom. VII. p. 180. sqq. — De Anthimo et Agapeto, ibid. pag. 147. sqq. et 183. sq. De hoc concilio, de *Menna*, Seuerio et reliquis

Assmann. bibl. iuris canon. et ciuil. lib. III. part. I. cap. VII. p. 144-185. *Harl.*

x) Ζωοράν, male *Zonaram* in tome II. introductionis *Sagittarianae* p. 1007.

Ferronii et episcopi Carnotensis, cum Io. Zonara ad canones concilior. Paris. eodem anno 1618. fol. atque inde Labbeus et Harduinus, [ac *Mansi* VIII. pag. 873 - 1150. Add. *Walch* Hist. der Keizer etc. VII. p. 147. sqq.] Actiones sunt quinque. In *prima* etiam occurrit 1) Mariani presbyteri et monachorum CPol. *Ἐξέρεξ* siue primatis, et archimandritarum monachorumque CPol. et Hierosolymitanorum ad Agapetum papam epistola, cum subscriptionibus, 2) libellus siue epistola episcoporum orientalium ad eundem Agapetum, cum subscriptionibus episcoporum, presbyterorum et diaconorum. 3) Agapeti ad Petrum, ex latino graece versae, cum latina versione. 4) Mennae CPol. *διελάλις* siue interloquutio. In *secunda* et *tertia* nulla alia scripta inseruntur. In *quarta* exstat sententia synodi aduersus Anthimum, nec non Mennae archiepiscopi, cum subscriptionibus. In *quinta*, quae male pro prima fuit a quibusdam venditata, 1) libellus episcoporum ad imp. Iustinianum & Paulo episcopo Apameae Syriae et aliis sex episcopis, continens confessionem fidei orthodoxae, laudesque imperatoris, et querelas aduersus Seuerum, Petrum et Zooram. 2) libellus monachorum ad eundem Iustinianum, cum subscriptionibus Mariani et aliorum archimandritarum et presbyterorum XCVII. 3) libellus monachorum ad Menam patriarcham, cum similibus subscriptionibus. 4) Hormisdas papae epistola ad presbyteros, diaconos et archimandritas secundae Syriae. 5) Eiusdem Hormisdas ad Epiphanium CPol. 6) Supplicatio clericorum et monachorum Antiochiae ad Ioannem patriarcham et synodum a. 518. congregatam contra Seuerum, cum subscriptionibus presbyterorum, diaconorum et monachorum XXVI. 7) Relatio ad Ioannem patriarcham & synodo CPol. anni 518. cum subscriptionibus episcoporum XLII. 8) Libellus monachorum [P] ad eandem synodum, cum subscriptionibus presbyterorum et archimandritarum LIV. 9) Acclamationes, quibus post confirmatas quatuor synodos Nicaenam, CPolitana, Ephesinam et Chalcedonensem condemnatio *Seueri* poscitur, Euphemii vero ac Macedonii CPolitanorum et Leonis Rom. nomina restituenda diptychis & Ioanne patriarcha. 10) Ioannis CPol. epistola ad Iohannem Hierosol. 11) Ioannis CPol. ad Epiphanium Tyri episc. 12) ad Ioannem CPol. epistola Iohannis Hierosol. et episcoporum in synodo trium Palaestinae congregationum XXXIV. quorum additae subscriptiones. 13) Epiphanii Tyrii et episcoporum aliorum, (quorum tantum quatuor subscripta sunt nomina,) ad eundem Ioannem CPol. 14) Acclamationes de anathematizando *Iohanne* Mandrita, Acphalo. 15) Epistola episcoporum secundae Syriae ad Iohannem CPol. et synodum, cum subscriptionibus episcoporum quinque. 16) Exemplar actionis formatae contra Petrum Apamiarum episcopum. 17) Epistola communis cleri ecclesiae Apamiarum metropolitanae ad episcopos provinciae secundae Syriae. 18) Copia libelli archimandritarum et monachorum Apameensium ad eundem, cum subscriptionibus XVIII. Confer *Baronium* ad a. 518. n. 48. 19) Sententia Epiphanii

9) V. supra, vol. XI. p. 99. et, quae adscripti. *Hart.*

phatii patriarchae CPol. et synodi contra Seuerum et Petrum. 20) Menae patriarchae CPol. sententia contra Seuerum, Petrum et Zooram, cum subscriptionibus episcoporum XC. 21) Constitutio sacra imp. Iustiniani contra Anthimum, Seuerum, Petrum et Zooram. Incipit: *πρώγμα ἐν ᾗ δὲς βασιλεῖα*. Fabr. Iustiniani constitutio in *Mansi collect.* VIII. p. 1149–1158. Conf. *Pagii annal. eccles.* tom. IX. p. 537. *Bower. Hist. der Päpste*, tom. III. pag. 369. — Acta huius concilii et alia *Vindob.* in cod. caes. LVIII. v. *Lambec.* VIII. pag. 1035. sqq. *Harl.*

De CPolitana synodo contra Anthimum CPol. synodicon Pappi cap. 115. supra p. 237. ed. vet. et ed. nou. p. 403. Fabr. *Mansi* in *supplem. concil.* tom. I. p. 415. docet, non duo, sed unicum tantum concil. CPoli contra Anthimum fuisse habitum. *Harl.*

Hierosolymitana contra Seuerum, Petrum Apameensem, Zooram et Anthimum, graece et latine. Menae patriarchae CPol. epistola ad Petrum Hierosol. et sententia Petri Hierosol. contra Anthimum, cum subscriptionibus episcoporum XLIX. Edidit etiam *Fronto Ducaeus* cum Zonara ad canones, Paris. 1618. fol. p. 751. addita latina versio vetus, quam Harduinus subinde emendauit. Fabr. Conf. *Walch. Hist. der Ketzereyen etc.* tom. VII. p. 159. sq. *Harl.*

[Appendicis loco subiectus est 1) Indiculus canonum, quem quidem primus Card. d'Aguirre in capite tertii voluminis concilior. Hispaniae, deinde adcuratus *Caictanus Cenni* edidit, de auctore eius non constat;) *Mansi* VIII. pag. 1179. 2) *Glycerii* imperatoris edictum contra ordinationes Simoniacas, (ex edit. *Ballerinor.* tom. III. opp. Leonis;) *Mansi* ibid. p. 1261. *Mart.*]

[Edit. *Mansi* tom. IX.]

[P] *Siluerii* antipapae damnatio *Vigilii*. *Amatoris* Augustodunensis episcopi epistola ad *Siluerium* iam exulem. *Siluerii* ad *Amatorem*. Suspectae fidei sunt hae tres epistolae, ex *Isidori Mercatoris* collectione depromptae. Fabr. [*Decreta *Siluerii* papae (ex *luone*;) *Mansi* IX. p. 10. *Mart.*]

† *Vigilii* papae epistola ad *Caesarium Arelatensem* de *Theodeberto* rege, qui fratris uxorem duxit. (*Labbe* p. 293. et 314.)

A. C. 538. *Aurelianense* concilium III. tempore *Childeberti* regis. Canones XXXIII. Subscriptiones episcoporum XIX. et presbyterorum VIII. Fabr. v. *Lecointe annal. eccles. Franc.* tom. I. p. 554. aliosque apud *Walch.* in: *Entwurf.* p. 371. In cod. Vatic. Palat. DLXXIV. synod. Aurelian. a. 538. cum 36. canon. Sed vnus vulgatus in duos, alius in tres diuiditur, v. *Ballerin.* in *sylloge Galland.* I. pag. 418. *Harl.*

Q 999 2

[Themi,

[*Theuinese*, in maiore Armenia a. 536. habitum, concilium Eutychianorum, de quo vide *Galanum* conciliat. eccles. Armen. part. I. p. 85, 86. part. II. tom. I. p. 120. *Pagii* critic. in annal. Baron. tom. IX. p. 514. et *Causi* hist. litter. SS. eccles. vol. I. p. 557. *Harl.*]

De *Syriaca* synodo Euphraemii Antiocheni contra Origenistas, mentio in synodico Pappi c. 116. supra, p. 237. ed. vet. et ed. nou. p. 404. [sed incerta, iudice *Walch.* l. c. p. 370. sq. *Harl.*]

Vigilii papae ad Dominos et fratres Theodosium, Anthimum et Seuerum episcopos epistola ²⁾ apud *Liberatum* c. 22. breuiarii.

Epistola *Vigilii* ad Euthereum, ^{aa)} ex *Isidori* collectione.

† Aliae *Vigilii* epistolae. 4. ad Iustinianum Augustum. 5. ad Mennam CPol. et 6. 7. 8. ad Auxanium Arelatensem, cui vsum pallii concedit et partes vicarii sedis apostolicae iniungit. 9. ad episcopos Galliae. Epistola Pontiani ^{bb)} episcopi, ad Iustinianum imp. de tribus capitulis. 10. *Vigilii* ad Aurelium Auzanii successorem. 11. ad episcopos Galliae. 12. ad Valentinianum episcopum Tomitarum. 13. ad Aurelium Arelatensem. 14. ad Rusticum et Sebastianum, ^{cc)} quos excommunicat. 15. ad vniuersalem ^{dd)} ecclesiam. Eutychii CPol. ad Vigilium. 16. *Vigilii* ad Eutychium. 17. Fragmentum damnationis Theodori ^{ee)} episcopi Caesareae Cappadociae. 18. Constitutum de tribus capitulis ^{ff)} ad Iustinianum imp. [P] quod media sui parte in editione Binii truncatum Regia editio, et hanc secutae integrum ex *Baronii* annalibus ad a. 553. n. 50. exhibent. Incipit: *Inter innumeras sollicitudines*. De duabus *Vigilii* epistolis ad Iustinianum et Theodorum, quas falsarunt Monothelitae, vide sis *Baluzium* p. 1480. seq. illarum et aliarum *Vigilii* mentio p. 1539. Confer etiam de hoc *Vigilio* Petri Antiocheni epist. ad Mich. Cerularium tom. II. monumentor. Cotelarii p. 147. seq. *Fabr.* [*Ex epistola *Vigilii* papae ad Profuturum Bracarensem excerptum; *Manfi* IX. p. 33. *Mart.*] v. notam aa.]

[*Epistola *Vigilii*, (ad clerum rom. vt videtur,) a Baluzio vulgata, sed a conciliorum collectoribus hucusque omissa; *Manfi* ib. p. 56. *Mart.*]

Leonis

2) Suppositam *Vigilio* ab Eutychiano quodam contendit *Baronius* ad a. 538. n. 14. et Labbeus; sed pro genuina habet *Garnerius* notis ad *Liberatum* c. 22. (qui eandem exhibet, et ipse non diu post *Vigilii* obitum, hoc est post a. 555. scripsit,) pag. 157.

aa) Inscribenda potius ad Profuturum episcopum Bracarensem. Vide *Baluz.* p. 1468. seq. qui pag. 1471. subiunxit testimonia antiquorum cano-

num pro trina immersione ex concilio apostolorum.

bb) In actis quintae synodi tom. III. Harduin. pag. 1.

cc) Id. p. 175.

dd) Id. p. 3. Ediderat Sirmondus post adpendicem codicis Theodos.

ee) In actis quintae synodi tom. III. Harduin. pag. 8.

ff) Id. p. 10.

Leonis Senonensis epistola ad Childebertum, regem Francorum, ne Meloduni nouus, ubi numquam fuit, episcopus constituatur.

Troiani, episcopi Santonensis, ad Eumerium siue Euhemerum episcopum Namnetensem, de puero, qui, an baptizatus esset, nesciebat.

A. C. 540. Concilii *Barcinonensis* canones X. *Fabr.* Conf. *Aguirre* concil. Hisp. tom. I. pag. 279. *Mansi* supplem. concil. I. pag. 421. aliosque a *Walchio* in: Entwurf pag. 371. citatos. *Harl.*

[*Constantinopolitanum* sub Menna patriarcha, circa a. 541. in causa Origenistarum mandato Iustiniani congregatum, *Cauae* in histor. literar. SS. eccles. I. p. 558. copiose tuetur, id numerat CPolit. V. ac monet, Euagrium, (in cuius hist. eccl. libr. IV. cap. 38. p. 414. nonnulla exstant actorum fragmenta.) Cedrenum ac Theophanem cum synodi quintae gestis mire permiscere et confundere, errore forsan non aliunde orto, quam quod acta huius, ut et prioris a. 536. et posterioris post paucos annos sub Menna habitae, in vnum cum synodo quinta codicem compingi solebant, idque paullo post quintam synodum factum videri. Eidem in hoc sub Menna concilio conditi videntur *canones* s. anathematismi illi 15. aduersus Origenis et Origenistarum dogmata, nouem istis aduersus Origenistas anathematismis, quos edicto suo contra Origenem nuper inseruerat Iustinianus imp. et re et verbis adprime consoni; (quos Fabric. supra p. 186. sqq. ex cod. Vindobon. et Lambec. recudi fecit.) *Cauae* sententiam atque rationes comprobant *Walch.* in: Entwurf etc. p. 372. adnotatque, *Mansum* in supplem. concil. I. p. 524. sqq. in diff. de synodis in causa Origenistar. habitis, contendisse, partim hoc concil. a. 543. partim aliud antea *Gazae* fuisse habitum; sed omnia valde incerta atque obscura esse iudicat. *Harl.*

[De synodo Nestorianorum in *Perfide* a. 544. citat *Walch.* l. c. p. 373. *Assermann.* biblioth. orient. tom. III. p. 2. p. 181. et *Mansi* supplem. concil. I. p. 421. — Idem *Walch.* ib. memorat synodum CPolit. a. 546. sub Menna patriarcha de tribus eius capitulis. *Harl.*]

541. ad concilium *Byzacenum* in Africa, rescriptum Iustiniani exstat in collectione Iuliani prope fin. et apud *Baron.* ad a. 541. n. 10. (tom. IX. p. 618.)

Aurelianense IV. canones XXXVIII. Subscriptiones episcoporum quinquaginta. [in cod. *Vatic. Palat.* DLXXIV. test. *Ballerin.* l. c. p. 418. 32.]

548. *Constantinopolitanum* episcoporum fere LXX. in quo Vigilius decreuit, condemnationem trium capitulorum usque ad oecumenicam synodum suspendendam esse. Iudicii fragmentum recitat *Facundus* libro contra Mocianum p. 569. Videndus idem lib. 4. c. 3. et 4. atque in eum notae Sirmondi. *Liberatus* c. 24. Baluzii concil. p. 1472. [Ad 547. referunt *Cauae*, l. c. pag. 558. sq. multus de eo, et

Q 999 3

Walch.

Walch in: Entwurf etc. p. 374. iidemque, *triginta* episcopos congregatos fuisse, tradunt, add. *Walch*. Hist. der Päpste p. 126. *Hartl*.]

Aurelianense V. post mortem Theodeberti regis. Canones XXIV. Subscriptiones episcoporum quinquaginta, presbyterorum vel diaconorum, qui in loca episcoporum venerunt, XXI. Huius fortasse synodi, et restituti in ea Marci Aurelianensis episcopi (vt p. 1849. notauit Labbeus,) mentio apud Gregorium Turonens. in vita S. Galli episcopi Aruernensis apud Mabillonium, Saeculo I. Benedictin. p. 118. num. 9. Adde, quae e vita Domitiani episcopi Traiectini ad Mosam, Baluzius p. 1472. [et *Walch*. Entwurf. p. 375.]

Aruernense II. in quo sedecim can. Aurelianensis quinti iteratu [P] promulgati adprobati sunt, cum subscriptionibus episcoporum X. Praefatio apud *Labbeum* p. 1850. [*Ad concilium *Aruernense* II. an. 549. circiter celebratum additio critica *Manfi* IX. p. 143. *Martl*.]

A. C. 550. *Tullense*, Theobaldi regis iussu celebratum, propter molestias, quae Nicetius episcopus Treuirensis patiebatur a Francis aliquibus, quos ob incestas nuptias excommunicauerat. Excusatoria Mappini episcopi, cur ad synodum Tullensem non venerit. [De hoc et seq. v. *Walch*. l. c. p. 376. sq.]

Mopsuestenum nouem episcoporum, cuius acta exstant in collatione quinta concilii quinti generalis (tom. III. Harduin. p. 124. Labbei tom. V. p. 492.) Ab hoc diuersum putat *Garnerius Mopsuestenum*, cuius mentio in synodico Pappi e. 117. supra p. 237. ed. vet. et ed. nou. p. 404. Vide eius diss. de quinta synodo cap. VI. §. 3. p. 273. *Fabr*. Sed inanem esse Garnerii de duabus synodis Mopsuestenis coniecturam, neque yllo fundamento dixam, docet *Coue* l. c. p. 559. *Hartl*.

Metense, in quo Cautinus episcopus Aruernensis consecratus est, vt narrat Gregorius Turonensis lib. 4. hist. c. 6. et 7.

De *Illyriciano* et *Africano*, quae pro tribus capitulis sunt habita, consulendus Victor Tunonensis in Chron. anno post nonum consulatum Basilii. Vide *Baluz* p. 1472. seq. et *Norissii* diss. de quinta synodo c. 4.

Edit. Regiae tom. XII. et Harduini tom. III.

353. Concilii CPOLITANI secundi ⁴²), siue *Quinti* oecumenici, sub Eutychio CPol. episcoporum CLXVI. in quibus tria capitula condemnata, atque, (vt contra Hal-

loixii

gg) Indicem alphabeticum scriptorum et episcoporum, quae in concilio quinto adferuntur et citantur, dedi volum. XI. huius bibl. p. 130. seqq. Vide etiam infra ad a. 698. *Fabr*. *Affemann* in bibl.

Ioſxii Origenem deſenſum probe notatum eſt ab eminentiſſ. Noriſio in diſſ. de quinta ſynodo, ad calcem hiſt. Pelagianae,) reprobatus Origenes, eum Euagrio Didymoſque, Origenianiſ. Ea primus in lucem edidit ex antiqua latina verſione, (Pelagio ſecundo epiſt. 3. ad epiſcopos Iſthiae uſurpata,) Surius a. 1567. deinde Binius, Romanaeque et Regiae edit. curatores, et collato hinc inde Claudii Iolii codice Labbeus. Eundem codicem adcuratius deinde contulit Baluzius, et non modo lectiones plurimas meliores et locupletiores adnotauit, ſed etiam reſtituit varia fragmenta, praecipue inſigne ex iudicato Vigiliſi papae aduerſus [P] tria capitula pag. 1495. teſtimonium Theodori Cappadocis et Cethegi de iuramento eiſdem Vigiliſi p. 1544. anathematizationem trium capitulorum ab eodem Vigilio factam in epiſtola Vigiliſi ad Iuſtinianum et altera ad Theodoram pag. 1544. epiſtolam Iuſtiniani aduerſus Vigilium, datam ad Eutyechium CPoli. et epiſcopos CPoli congregatos pag. 1545. Fabr. Sed vide, quae modo ad notam ex Aſſemanno adtuli; et de *Iudicatis* eundem ibid. p. 208. ſqq. Harl.

A.C. 553. Meliorem hinc concilii praſentis CPolitani editionem dedit Harduinius, apud quem *acta, quae ſynodum praeeſſerunt*, exſtant, hoc ordine: 1. epiſtola ^{hh}) Pontiani epiſcopi ad Iuſtinianum imp. 2. Vigiliſi ad vniuerſam ⁱⁱ) eccleſiam. 3. Fragmentum damnationis ^{kk}) Theodori epiſcopi Caſſareae Cappadociae, ab eodem Vigilio. 4. Conſtitutum prolixius ^{ll}) eiſdem de tribus capitulis. 5. Epiſtola clericorum ^{mm}) Italiae, data legatis Francorum, [Acta huius concilii in *Manſi* collect. ampliff. tom. IX. p. 274. ſqq. add. *Walch*. Hiſt. der Pabſte pag. 126. et *Entwurf*. p. 379. ſq. atque *Caus* hiſt. litt. cit. I. p. 560. ſqq. Harl.]

In

Bibl. iuriſ. canoſ. et ciuil. libr. III. cap. 8. pag. 185-277. copioſe agit de tribus capitulis et ſynodo quinta, huiusque actis, de Eutychio patriarcha CPolitano et Vigilio, rom. pontifice. Inter alia p. 207. ſqq. colligit et euincere ſtudet, acta luce clarius demonſtrare, Vigilium tria capitula ſemper exſecratum fuiſſe ac damnare; pag. 217. ſqq. ex *Ios. Auguſtini Orſii*, Cardinalis, hiſtoria eccles. tom. XVIII. lib. XLI. §. 79. ſqq. locum longum exſcribit, totum, quod de Vigilio Iuſtinianus imp. ad ſynodum ſcribit, falſum eſſe, ſuppoſitum et a ſchiſmaticis in actionem VII. concilii V. intruſum, nec non epiſtolam, quae Iuſtiniano tribuitur, in ſinceris actis, pridem vulgatis, deſiderari, et a Baluzio ex male confarcinato codice Ioly canonici Paris. deſcriptam; quod Orſii iudicium *Aſſemann* p. 225. omnino comprobabat, reititque adnotationem, nouiſſimae concilior. Venet. editioni tom. VI. p. 196. margini adpoſitam, illam epiſtolam videri genuinam, nec poſſe id probari, ſtatuit ex epiſtola Mich. Cerularii ad Pe-

trum Antiochenum, apud *Cotelierum* tom. I. Monum. eccles. graecae p. 20. et epiſtola Petri Antiocheni p. 46. Idem p. 225. oſtendit, acta concilii V. ab haereticis longe ante Cerularii aetatem, immo paullo poſt quintam ipſam ſynodum fuiſſe corrupta; quod conſtet ex actis ſinceris ſextae ſynodi, in quibus euidenter oſtenſum ſit, ſermonem, qui dicitur Mennae ad Vigilium, et duas Vigiliſi ad Iuſtinianum et ad Theodoram epiſtolas a Monotheletis in cod. ſextae ſynodi fuiſſe adſutas. Sed plura exſcribere non vacat; et ſuperiora ſufficiant ad ſalutam mouendam. — Indicem alphabeticum quem Fabric. Harduinum vnice ſequutus, dederat, eſſe mancum, iudicat *Walch* in: Hiſtorie der Ketzereyen etc. tom. V. p. 307. Harl.

hh) Apud Labbeum tom. V. p. 324.

ii) Id. p. 328.

kk) Id. p. 334.

ll) Id. p. 337.

mm) Id. p. 407.

In synodi ipsius *Collatione I.* post nomina episcoporum, 6. Iustiniani imp. epistola ad synodum de Theodoro Mopsuesteno et reliquis, quae hic latine, sed infra apud Harduin. p. 321. et apud Labbeum p. 724. graece et latine exhibetur. - Incipit: *Semper studium fuit orthodoxis.* σπευδὴ μὲν γέγονεν ἀπὸ τῶν ὁρθόδοξων. 7. Eutychii CPol. ad Vigilium, graece et latine. 8. Vigilii ad Eutychium, graece et latine.

In *Collatione II. et III.* nullum scriptum aliud insertum:

In *Collatione IV.* loca LXXI. excerpta ex Theodori Mopsuesteni scriptis, quae conferenda sunt cum actis concilii Lateranensis a. 649. et cum illis, quae Vigilii in constituto priore, et Pelagius II. in epistola ad Eliam Aquilei. et episcopos Istriae adtulit. De Theodoro huiusque scriptis dixi lib. V. c. 30. volum. X. huius bibl. pag. 346. sqq. 351. 352. sqq.

In *Collatione V.* excerpta ex S. Cyrillo Alex. aduersus eundem Theodorum: ex libellis clericorum et monachorum magnae Armeniae et Persidis ad Proclum CPol. nec non Procli ad Armenios: ex Cyrilli Alex. variis epistolis, et ex epistola Rabbulae Edesseni ad Cyrillum, nec non ex historia eccles. Hefychii presb. Hierosolymorum. Leges binae imp. Theodosii et Valentiniiani contra Theodorum Tarf. Theodorum Mopsuest. et [P] Nestorium: ex Theophilo ad Porphyrium Antiochiae episc. et S. Gregorio ad Theophilum: ex Theodoretii contra Cyrillum, et epistola ad Irenaeum digamum: ex libro 1. et 2. Cyrilli Alex. de eo, quod vnus est Christus, contra Theodorum et epistola ad Martinianum: ex Gregorii Naz. ad Theodorum (Tyanensem, non, Mopsuestenum) epistolis: ex Augustini ad Bonifacium Comitem, et de gestis apud Marcellinum, et libro 3. contra Cresconium grammaticum. Conficta Cyrilli Alex. ad Iohannem Antiochenum epistola, quae incipit: *Inspexi litteras.* Loca ex genuinis epistolis ad eundem Iohannem, et ad Acacium Melitenae episc. ad Theodosium imp. ad Proclum CPol. Procli ad Iohannem Antiochenum. Basilii ad Patrophilum Aegearum episc. in qua Apollinario scripsisse se non diffitetur, et Gregorii Nyseni epistola ad Theophilum. Additur in iisdem actis: *Et Athanasius diuersas epistolas ad Apollinarium scribit tamquam eadem in fide sapientem, et tamen postea libros integros etiam post mortem Apollinarii scripsit aduersus eum, cognitis illius in scriptis blasphemis: et nihil Apollinario profuerunt, quae ante ad illum tamquam eadem in fide sapientem scripta sunt. Sed etiam Leo, sanctae memoriae papa, antiquioris Romae et suscepit Eutychem et rescripsit, comprobans eum: et tamen postea condemnauit et anathematizauit eum, tamquam haereticum ⁿⁿ). Et multos quidem*

ⁿⁿ) Similiter Iustinianus in edicto contra tria capitula p. 328. edit. Harduin. *εὐπρόσμενος ὡς πᾶσι* etc. Inuenimus, quod multi sanctorum patrum quosdam haereticos collaudauerint, sicuti et S.

Damasus et Athanasius et Basilius Apollinarium et S. Leo Eutychem: et tamen cognita earum impietate non propterea euaserunt haeretici etc.

quidem etiam alios inuenimus post mortem anathematizatos, nec non etiam Origenem. Et, si ad tempora Theophili sanctae memoriae vel superius aliquis recurrerit, post mortem inueniet anathematizatum, quod etiam nunc in ipso fecit et vestra sanctitas et Vigilius religiosissimus papa antiquioris Romae. Praesumerunt vero Theodori defensores etiam Ioannis sanctae memoriae episcopi CPol. litteras proferri quasi ad Theodorum factas, laudes eiusdem Theodori continentes. Quod autem falsa ista sunt, testimonium praebent, qui ecclesiasticas historias studiose scripserunt, [P] aperte narrantes, quod ad Theodorum Mopsuestenum, quum a solitaria vita excidisset, scripta est epistola ab Ioanne multorum versuum et utilissima. Sed etiam Theodoretus ipse in sua ecclesiastica historia mentionem fecerat conuersationis, quam Ioannes et Theodorus simul in monasterio exercuerunt etc.

Sequuntur inde acta concilii Mopsuesteni a. 550. celebrati, praemissa sacra Iustiniani imp. ad Iohannem Azarbenum metropolitanum episcopum, et altera ad Cosmam episc. Mopsuestiae. Et post subscriptiones episcoporum IX. epistola synodica ad Iustinianum imp. et suggestio ad Vigilium papam.

A. C. 553. Claudunt quintam collationem CPolitanae synodi generalis excerpta ex Theodoretis anathematismis aduersus Cyrillum, epistola ad monasteria, adlocutionibusque synodicis; adiungunturque epistolae eiusdem ad Andream Samosatenum, ad Nestorium, et, quae pro supposititiis habentur, binae ad Ioannem Antiochenum, ex quibus priorem graece maxima ex parte dedit *Allatius* in Vindiciis synodi Ephesinae p. 137. et ex alio codice *Cotelerius* tom. I. monument. pag. 48. Posteriores Theodorito malunt vindicare *Petrus de Marca* apud *Baluz.* p. 1526. et *Garnerius* ad Marium Mercatorem tom. II. p. 274. caussati pro Iohannis, qui tunc iam obierat, Antiocheni, Domni nomen esse reponendum. Confer, quae de Theodoretis scriptis notauimus lib. V. cap. 7. volum. VIII. huius bibliothecae, p. 279. sqq.

In *Collatione VI.* epistola, quae dicitur ab *Iba* ^{oo)}, episcopo Edesseno, scripta esse ad Marim Persam: epistola Procli CPol. ad Iohannem Antiochenum, quae graece non exstat: Pars gestorum Ephesinae synodi a. 431. et ex illis Cyrilli Alex. ad Nestorium epistola, quae incipit: *Obloquuntur quidam*; et Nestorii ad Cyrillum: *Iniurias quidem, quae contra nos sunt.* Caelestini ad Nestorium: *Aliquantis diebus vitae nostras.* Cyrilli et synodi [P] Alex. ad Nestorium, cum duodecim anathematismis: *Saluatore aperte dicente.* Pars gestorum Chalcedonensis

oo) Graece cum alia versione exstat in concil. Chalced. actione X. [in *Mansi* collect. tom. VII. pag. 241. sqq.] alia etiam versio apud *Facundum* lib. VI. c. 3. [in actis concilii oecumen. V. apud *Mansum* IX. p. 298.] Vide de hac epistola *Syrmondum* tom. II. Opp. p. 406. 532. 538. 567. 574.

577. seq. et *Tillemont.* tom. XIV. memor. p. 564. Porro in praesenti concilio CPol. epistola haec improbata, non ipse condemnatus Ibas, ut notatum in septima synodo, actione 6. tom. VII. Labbei pag. 477. *Fabr.* Conf. *Walchii* *Histor. der Ketzerien*, tom. V. p. 647. sqq. et 657. *Harl.*

nensis synodi a. 451. cum Leonis M. epistola ad Flavianum, symboloque Nicæno et CPol.

In *Collatione VII.* habentur epistolæ Vigili papae 1. ad Iustinianum, et 2. ad Theodorum contra tria capitula, repræsentata ab Harduino pag. 175. ex Baluzio p. 541. nam in Regia et Labbei hae duae desiderantur; 3. ad Rusticum et Sebastianum, 4. ad Valentinianum episc. de tomis prouinciæ Scythiæ, 5. ad Aurelianum episc. Arêlatensem, 6. eiusdem Vigili iuramentum contra tria capitula † additum ab Harduino pag. 184. ex editione Baluzii. Gesta confecta apud Antiochenae ciuitatis defenforem pro Theodoreto. Sacra *Iustiniani* imp. contra Vigilium, ex eodem Baluzio apud Harduin. p. 186. Incipit: *Vna Christianis salus est puro corde.*

In *Collatione VIII.* Anathematismi XIV. graece et lat. cum subscriptionibus episcoporum CLXVI. Anathematismos vulgavit primus *Petrus de Marca* archiep. Paris. a. 1642. ad calcem librorum de Concordia Sacerdotii et Imperii.

Fragmenta quaedam quintae synodi graece reperta ex actis sextae synodi, ex Euario IV. 38. Cedreno, et Manuelis Calecae libro de Spiritu S.

† Cyrilli Alex. epistolæ binae, vna ad Acacium Melitenæ episc. et altera ad Proclum CPol. graece et lat.

Vigili papae decretalis, data 8. Dec. 553. pro confirmatione quintae synodi cum epistola Eutychii CPol. ad Vigilium, graece et lat. edita a Petro de Marca ex codice bibl. regiae, quem a. 1276. exarauit Leo Cinnamus. Hanc Vigili epistolam argumentis non adeo certis supposititiâ esse, contendit Garnerius in diss. de quinta synodo, ^{pp}) post notas ad Liberatum p. 278. sq. Dissertationem † Petri de Marca de hoc decreto *Labbeus* p. 601. exhibuit, Harduinus omisit. Legitur cum Vigili Eutychiique epistola ad calcem librorum de Concordia Sacerdotii et Imperii, et cum Baluzii notis prodiit etiam Paris. 1669. 8.

[P] Eiusd. Vigili constitutum breuius de damnatione trium capitulorum (a. 554. compositum) apud Harduin. p. 218. ex editione concilior. Baluzii p. 1551. Incip. *Postea quàm beati Chalcedonensis concilii.*

Iustiniani imp. liber siue epistola aduersus *Origenem* ad Mennam CPol. (circa a. C. 545. promulgatus, vt colligitur ex vita S. Sabae c. 85. pag. 365.) cum nouem in dogmata Origeniana anathematismis, graece et latine, Labbe pag. 635. Harduin. p. 244. Incipit: *ἡμῶν μὲν αἰεὶ σπασθὴ γέγονε.* Meminit Liberatus c. 23. Latine exstat apud *Baron.* ad a. C. 538. n. 34. ex codice Antonii Augustini. Hic Iustiniani liber olim insertus fuit τῷ δ' βιβλίῳ τῶν πρακτικῶν τῆς ἀγίας πῆμπτῆς συνόδου. Citantur in eo:

Aegyptii

^{pp}) Haec diss. de V. synodo, Norisio opposita, legitur auctior in *Garnerii* auctario operum Theodoriti pag. 499.

Aegyptii episcopi in epistola synodica contra dogmata Origenis, p. 264. edit. Harduin.

Athanasius Alex. ἐν τῷ λόγῳ τῷ εἰς τὸν βίον τῆ μακαρίας Ἀντωνίας, pag. 257. ἐκ τῆ κατὰ Ἀρειανῶν δευτέρας λόγου, 257. ἐν τῇ πρὸς Ἐπίκτητην ἐπιστολῇ, 257.

Basilii ἐν τῷ λόγῳ εἰς τὸ ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, 260. ἐν τῷ τρίτῳ λόγῳ τῆ ὑπομνήματος ἐξαημέρου, 265. ἐκ τῆ κανονικῆ αὐτῆ βιβλίου, 269.

Cyrilli Alex. ἐκ τῆς ἐπιστολῆς πρὸς τοὺς ἐν Φαῶ μοναχούς, 261. 263.

Gregorii Naz. dictum de anima, p. 249. locus ex Orat. (XLIII.) εἰς τὴν νέαν κυριακὴν, 252. εἰς τὸ ἅγιον πάσχα (Orat. XLII.) p. 253. ἐν τῷ ἀπολογητικῷ λόγῳ, 269.

Gregorii Nysseni ἐν τῇ εἰς τὸν ἄνθρωπον πραγματείᾳ, 260.

Ioannis (Chrysostomi) CPol. patriarchae λόγῳ ἰα' εἰς τὴν κτίσιν, 249. 252. εἰς τὴν ἀνάληψιν, p. 253. ἐκ τῆς πρὸς Θεόδωρον τὸν μοναχὸν πρώτης ἐπιστολῆς, 272.

Origenes, qui et Adamantius, presb. Alex. 272. ex libro 1. περὶ ἀρχῶν, 245. 273. 275. sq. 277. 280. ex libro 2. p. 273. 275. 277. ex tertio p. 277. ex quarto p. 273. 275. 277. 280. τὰς ἑαυτῆ βλασφημίας ἔμελλεν ἑαυτῆ ἔξησεν, ἀλλὰ διὰ τῶν ἰδίων συγγραμμάτων καὶ εἰς πολλὰς ἑτέρας παρέρραμψεν, 268.

Petri Alex. et martyris ἐκ τῆ α' λόγου περὶ τῆ μηδὲ προὑπάρχον τὴν ψυχὴν, μηδὲ ἀμαρτήσασαν τὴν εἰς τὸ σῶμα βληθῆναι, 256. ἐκ τῆς μυσαγωγίας [P] ad ecclesiam ante martyrium, 257. vbi mentio episcoporum Alex. Theonae, Dionysii, Heraclae, (adde pag. 264.) et Demetrii.

Theophili, Alex. episcopi, ἀπὸ τῆ λόγου τῆ γραφέντος πρὸς τινὰς μοναχούς τὰ Ὀριγένους φρονήματα, 261. ἐκ τῆς ἐπιστολῆς τῆς πρὸς τοὺς ἐν τῇ Σκήτῃ αἰγίς διὰ τοὺς ἐγκαλῶντας τὴν τῶν δογματῶν Ὀριγένους κατὰίρεσιν, 261.

Iustiniani imp. epistola ad synodum CPol. de Origene et sectatoribus eius, ex Codreno; Labbe p. 679. Harduin. p. 281. Incipit: σπαθὴ γέγονεν ἡμῖν καὶ ἔστιν.

†† Canones XV. synodi CPol. contra Origenem, editi primum graece a Lambecio VIII. p. 435. [p. 917. ed. Kollar.] et cum amici eruditi versione graece et latine exhibiti a Baluzio pag. 1548. atque inde ab Harduino p. 283. Eosdem dedi, supra p. 187. sqq.

Confessio fidei Iustiniani, imp. contra tria capitula circa annum 545. Incipit: εἰδότες ὡς ἔδεν ἔγω θεράπευες. Harduin. p. 287. Labbe p. 683. cum anathematismis XIII. De hac Liberatus capite vlt. breuiarii, nec non Vigilius papa in epistola damnationis Theodori Caesariensis, et Facundus, qui late eandem oppugnauit, ita tamen, vt simularet, non putare se Iustiniani esse. Graece et latine legitur in Chronico Paschali, siue Alexandrino p. 344-373. edit. Cangii, cum veteri versione, quam solam ediderant Crabbius, Surius et Nicolinus. Dedit etiam seruato veteri interprete graece et latine Leunclavius in iure

Rrrr 2

graeco

græco-roman. p. 521. at in sua Chronici Alex. editione cum noua versione Raderus p. 794. Veterem etiam in suis conciliis adiungere Romani, Binius, Regia, Labbeus, et emendatiorem Cangii editionem sequutus Harduinus. In hac confessione Iustinianus p. 293. Harduin. adfert loca ex Cyrilli Alex. epistola 1. et 2. ad Succensum, et ex capite XIII. scholiorum, et p. 297. ex commentar. in Leuiticum, et Gregorii theologi lib. 1. ad Cledonium, et p. 299. ex lib. 2. de filio: tum Basilii ex quarto contra Eunomium, et Gregorii Nysseni ex quarto contra eundem scripto. Laudat etiam p. 312. Athanasii librum, quo Dionysium Alex. alienum fuisse ab Arii sententia ostendit; atque inter historiae ecclesiasticae scriptores cum Sozomeno, Socrate et Theodoretō [P] Hefychium p. 318. ubi praeterea memorat, quae Augustinus ad Bonifacium de haereticis etiam post mortem anathemati subiiciendis scripsit. De alia confessione fidei Iustiniani Facundus libro 1. illa nempe quam a. 534. edidit, et quae graece et latine legitur in codice Iustiniano lib. 1. tit. 1. de summa Trinitate, lege 6. Incipit: *Τὸν Σωτῆρα καὶ δεσπότην τῶν ὅλων Ἰησοῦν Χριστόν.*

Iustiniani τύπος siue epistola ad synodum CPol. de Theodoro Mopsuesteno et reliquis, graece et latine. Incipit: *σπερδὴ μὲν γέγονεν αἰεὶ.* Harduin. p. 724. Latine eadem fuit in actis huius concilii Collatione. 1. ex veteri versione apud Labbeum p. 419. Harduin. p. 54. Fallitur praecclarus Caueus, qui pro diuersis epistolis habet et priorem an. 546. posteriorem an. 553. ad diuersa concilia CPolitana scribit missam esse.

Hic desinunt concilia Stephani Baluzii.

Pelagii II., papae, epistola ad Eliam Aquileiensem et alios Istriae episcopos, damnationi trium capitulorum non consentientes, quam a b. Gregorio, quum adhuc esset diaconus, Pelagii nomine scriptam esse, testatur Paulus Warnefridus lib. 3. de gestis Longobard. c. 10. (20.) Librum vocat Gregorius M. lib. 2. epist. 36. ad episcopos Hiberniae. Incipit: *Virtutum mater charitas*; apud Labbeum p. 615. et Harduin. p. 421. Loca, quae ex Theodori Mopsuesteni scriptis in hac epistola adferuntur, conferenda sunt cum Vigiliis constituto priore et collatione quarta concilii V. et cum actis concilii Lateranensis a. 649.

† *B. Gregorius* de quinta synodo lib. 1. epist. 24. et lib. 2. epist. 24. lib. 3. epist. 2. 3. 4. 37. et lib. 5. epist. 64. et lib. 7. epist. 53.

A. C. 553. *Hierosolymitani concilii*, quo acta synodi quintae illuc ab imp. Iustiniano transmissa fuere comprobata, mentio in concilio Nicaeno secundo actione 1. ex vita S. Sabae, quam edidit Cotelarius tomo III. monumentorum, quam vide p. 375. *Fabr. v. Mansi IX. p. 157. sqq. Harl.]*

Aquileiense, de quo haec Beda libro de sex aetatibus tom. II. Opp. pag. 226. *Synodus Aquileiae facta ob imperitiam fidei quintum uniuersale concilium suscipere diffidit,*

diffidit, donec salutaribus b. Sergii [P] monitis instructa et ipsa huic cum caeteris ecclesiis annuere consentit. Ab Harduino ad hunc locum commemoratur, quum Sergius papa coeperit exeunte anno 687, Fabr. Walch. in: Entwurf. p. 381. comparare iubet Rubeis monim. eccles. Aquil. p. 213. Harl.

†*Liberati*, archidiaconi Carthaginensis et defensoris trium capitulorum, *breuiarium causssae Nestorianorum et Eutychianorum*, res annorum 135. succincta narratione percurrans. In vtraque conciliorum Petri Crabbe editione huic breuiario subiungitur adpndix, quam deinde praetermisere Binius, Regia et Labbeus. Harduinus Liberatum ipsum etiam omisit, quia separatim editus fuit cum notis Ioannis Garnerii, Parisiis 1675. 8. Longe magis emendata est haec Garnerii editio; adpndix autem, quae in hac quoque abest, continet varia epistolica apud Facundum et alibi obuia, Ioannis Constantinopolit. et Gregorii Nazianz. ad Theodorum Mopsuestenum, Isidori Pelusiota ad Cyrillum Alex. Defensionem fidei factae a Cyrillo, eiusdem epistolam: nec non testimonia Cyrilli ex lib. 22. thesaurorum, ex interpretatione Leuitici, et ad Theodosium imp. et epistola 2. ad Succensum et lib. de Trinitate: Athanasii lib. 4. contra Arianos, Gregorii Nysseni ex lib. 4. in beatitudines, Gregorii Nazianz. in Epiphania, Anastasii papae ad Vrsinum, Gelasii papae ad episcopos per Dardaniam constitutos, Theodreti de SS. Trinitate et contra Sabellium. Postremo loco ponuntur S. Quintiani episcopi Esculani ad Petrum Antiochenum fides, siue Anathematismi XII. qui fuerunt supra ad annum 484.

*Indiculus scriptorum nec non haereticorum, memoratorum in
Liberati Breuiario.*

Acacii Melitenensis epistola ad Armenios, cap. 10.

Acacii CPolit. ad Simplicium papam, cap. 18. a Felice papa condemnatur, id. ita separauit se sedes apostolica a Constantinopolitana, id. p. 125.

Acephali ab Apollinari profecti, cap. 3. qui nec Cyrillum habent caput, neque, quem sequuntur, ostendunt, -cap. 9.

Acoemetarum siue Acumicorum legati, Cyrus et Eulogius, negantes, Mariam [P] Dei genitricem et vnum de Trinitate incarnatum et carne passum, c. 20.

Aegyptiorum episcoporum libelli fidei in synodo Chalcedonenfi oblatis, c. 13.

Agapetus papa in regulis ecclesiasticis adprime eruditus, c. 21.

Alexandrina synodus post Chalcedonensem, de qua c. 14.

Anastasius a. 428. Mariam Dei genitricem dicere renuens, c. 4.

Anastasius imp. probans Zenonis benoticum, c. 18. epistola ad Ioannem Machiotam episc. Alex. id.

Rrrr 3

Ex

Ex tractatu Anatolii CPol. et episcoporum metropolitanorum dictatum fidei symbolum in quinta sessione concilii Chalced. c. 13.

Andreae et Theodorito episcopis concilii mandat Ioannes Antiochenus, vt ad XII. capitula Cyrilli Alex. respondeant, c. 4.

Anthimus CPol. pallium imperatoribus reddidit, c. 21. condemnatus, c. 23.

Apollinaris Laodicensis Arianorum blasphemiam sequutus, c. 3. Apollinaris errore segrotans Eutyches, c. 11.

Armeniorum libelli ad Proclum CPol. c. 10. monachorum Apollinaris sectatorum excerpta ex libris Theodori Mopsuest. et aliorum, qui contra Apollinarem scripserunt, id.

Ad Athanasii consensum prouocans Eutyches, c. 11.

Athanasius prouocauit ad episcopum Romanum, c. 18.

Athanasius iunior Alex. haereticus post Petrum Moggum, c. 18. p. 128.

Athanasius Busridis episc. c. 14.

Basilisci imp. encyclica contra Chalcedonense concilium, c. 16.

Basilius (Magnus) contra Apollinarem, c. 3.

Basilii diaconi libellus, in quo docuit, libros Theodori Mopsuest. vitandos, c. 10.

Basilius Seleuciensis inter principes Ephesini latrocinii, c. 13.

Belisarii calumnia in Siluerium papam, c. 22.

Berytense indicium de Iba Edeffeno, c. 10.

Ex Breniculo historiae Eutychanistarum, siue historia 50. fere annorum, desinens in condemnatione Acacii, (de illa supra ad a. 483.) non pauca ad verbum habet Liberatus, c. 13. seq. non citatur tamen nominatim, vti nec scripta Zachariae rhetoris, Prisci, Ioannis rhetoris, [P] scriptoris vitae Seueri Antioch. Eustathii Syri, Basilii Cilicis, quae in titulis capitum 15. seq. Garnerius praenotauit.

Caelestini papae epistola increpationis ad Nestorium, cap. 5. ad Cyrillum Alex. cui vices suas dedit in concilio Ephesino, id. ad Io. Antiochenum et alios episcopos; et ad clerum CPol. id.

Calendionis Antiocheni patriarchae intercessionis synodicae litterae. cap. 18. ipse depositus, id. pag. 125.

Chalcedonensis synodus, cap. 10. epistolas duas Cyrilli suscepit, c. 11. primae actioni inserta acta concilii Ephesini secundi *Ἀγρεύσεις* cap. 12. Marcianus imp. synodum, quam Nicaeae primum indixerat, Chalcedonem transtulit, vt ipse posset interesse, cap. 13. vbi plura de illius concilii gestis atque duodecim secretariis siue sessionibus et sexdecim actionibus, et inter alia, quod sexta sessione aduenit imperator; et p. 93. regularum ecclesiasticarum in eo constitutarum mentio. Praeteritur Chalcedonensis fides, imo ex parte

parte rejicitur in Zenonis henotico, c. 17. Theodori Mopsuesteni laudes suscepit tribus epistolis, c. 24.

Chartae ecclesiasticae, c. 18. p. 124.

CPolitani concilii fides firmata in concilio Chalced. c. 13.

CPoli congregatorum episcoporum epistola ad Cyrillum de pace, cap. 8. CPolitanum concilium sub Flauiano, cap. 11. secundus conuentus, id. ad hunc vocatus Eutyches, quomodo se gesserit, c. 11.

Cyrilli Alex. epistola ad Nestorium, c. 4. secunda et tertia cum XII. capitulis, id. relatio ad Caelestinum per Possidonium diaconum, id. deflorationes librorum Nestorii, id. contestatio aduersus Io. Antiochenum et caeteros orientales, c. 6. fidei formulam ab orientalibus Antiochia missam probauit, c. 8. sermo in dictum Ioh. 1. v. 14. *Verbum caro factum est*, id. epistola ad orientales, quae incipit: *Laetentur coeli*, id. ex pluribus Cyrilli epistolis excerpta c. 9. ad Eulogium presb. ad Acaëum Melitinensem, et ad Valerianum Iconiensem, id. expositio XII. capitulorum, id. tres libri aduersus Diodorum Tarfensem et Theodorum Mopsuest. et liber de incarnatione, c. 10. catholicae veritatis defensores responderunt, hos libros non esse Cyrilli, id. rescriptum ad Iohannem Antiochenum pro Theodoro Mopsuest. id. Cyrillus anno XXXII. episcopatus defunctus, c. 10. epistolae duae synodicae, vna ad Nestorium, quae incipit: *Obloquuntur*, [P] *de me quidam*; et altera ad Io. Antiochenum et alios orientales: *Laetentur coeli*; probatae a synodo Chalced. c. 11. et in concilio Flauiani gestis CPoli, id. et c. 13. ad Cyrilli consensum prouocans Eutyches, c. 11.

Diodorus Tarfensis contra Apollinarem, cap. 3. eius volumina in Syrorum et Armeniorum linguam translata a Nestorianis, cap. 10.

Dionysii Corinthiorum episcopi testimonia a Cyrillo Alex. laudata, c. 10.

Dioscori et Flauiani schisma, c. 12.

Dioscoritae, c. 18. p. 128. 129.

Dioscorus Cyrilli Alex. successor, c. 10. epistola ad Theodosium imp. de conuocanda synodo Ephesina (Λησεικη) c. 12. depositus septimo ordinationis suae anno in synodo Chalced. c. 13. exful in Gangrena ciuitate, c. 14.

Gesta de Dioscoro iuniore Alex. apud Defensorem ciuitatis confecta, c. 18. p. 129.

Domnus, Ioannis Antiocheni successor, c. 10. depositus in eadem Λησεικη, cap. 12. Gesta apud Domnum, c. 13. ex sessione VIII. concilii Chalcedon. Epistolae ad Dioscorum Alex. contra XII. Cyrilli capitula, c. 12.

Ecclesiastica historia, nuper de graeco in latinum translata, (Tripartitam Epiphani Scholastici intelligit,) *prae*f.

Encyclica, codex epistolarum et relationum episcoporum pro concilio Chalcedonenfi, c. 15.

Ephesina

Ephesina concilia duo, in vno damnatus Nestorius, in altero Cyrillus Alex. et Memnon Ephes. c. 5. prima probatur in concilio Chalcedonensi, c. 13. tertia orientalium synodus contra Cyrillum et Memnonem, c. 6. orientales damnati a Cyrillo et Memnone, id. synodus *λειτουργική* sub Dioscoro, in qua damnatus Flavianus, c. 12. ipsa vicissim reprobata in synodo Chalcedonensi, c. 13.

Esaiani, c. 18. p. 126. ab Esaia episcopo Alex.

contra Eunomium scripta a Nestorianis iactata, c. 10.

Euphemius Alex. suscepit a papa romano scripta, c. 18.

Eusebius episc. Dorylenae ciuitatis, c. 11. eius libellus contra Dioscorum, c. 13.

Eutychiani ab Apollin. profecti, c. 3. Eutychis archimandritae CPol. haeresis, cap. 11. libellus, synodo CPolitanae sub Flauiano oblatus, quae Eutychen damnauit, id. preces ad imp. querentes de falsitate gestorum synodi, id. in synodo *λειτουργική* Ephesina restitutus, damnat Flavianum, cap. 12. libellus eius recitatus probatusque, id. Eutyches condemnatus in synodo Chalcedonensi, cap. 13. et Alexandrina, c. 14.

Felicis papae testimonia a Cyrillo Alex. laudata, c. 19.

Felicis IV. epistolae ad Acacium CPol. c. 18. synodicae, id. damnationis scriptura, id.

Flavianus, Procli CPol. successor, c. 10. epistola ad Leonem papam, c. 11. fides ad Theodosium imp. quae incipit: *Nihil ita conuenit sacerdoti DEI*, id. in synodo *λειτουργική* Ephesina damnatus adpellauit libello, c. 12.

Flauitae CPol. synodica ad Felicem papam, c. 18.

Gaius Alex. archiepisc. ex parte adsertorum incorruptibilitatis. cap. 20.

Gaianitae Phantasiae, c. 20. p. 143.

Gesta Synodalia, *praef.*

Graecum Alexandriae scriptum, quod sequutum se testatur Liberatus, *praef.* et c. 12. pag. 77. ubi de actis synodi Chalced. *Nam nos ista nuper Alexandriae de graeco in latinum translata suscepimus; vide infra Nestorius Phlagoneos.*

Gregorius Naz. contra Apollinarem, c. 3.

Gregorii mirabilis (Thaumaturgi) testimonia, a Cyrillo Alex. laudata, c. 10.

Hypatii Ephesinorum episcopi ex collatione, quam contra Acephalos suscepit, iussu Iustiani principis in palatii loco, qui dicitur heptaconchos, c. 9.

Ibae Edeffeni epistola ad Marim Persam, cap. 10. non damnata a Cyrillo, c. 9. nec in synodo Chalcedonensi sessione VIII. c. 13. accusatus vt Nestorianus, sed absolutus in iudicio Berytensi, c. 10. damnatus absens in synodo Ephesina *λειτουργική*, c. 12.

Io. Antiocheni ad Nestorium epistola, c. 4. offensus XII. capitulis Cyrilli, quem putauit, dum immoderate occurreret Nestorio, in sectam [P] Apollinaris incidisse, id. epistola ad

ad Cyrillum scripta de itinere Ephesum, c. 5. cum aliis orientalibus episcopis damnavit Ephesi Cyrillum, c. 6. deinde in synodo Antiochena, c. 6. epistola ad Theodosium, cap. 8. alia synodus Antiochena, in qua fidei formula cum litteris missa ad Cyrillum, quam Cyrillus probauit, id. alia, in qua probatus tomus Procli CPol. ad Armenios, c. 10. alia, in qua pro Theodoro Moplust. epistolae tres ad Theodosium imp. ad Cyrillum et ad Proclum CPol. id. prima et tertia probata a Chalcedonensi synodo, id.

Iohannis, cognomento Mercurii, papae epist. ad imp. Iustinianum, c. 20.

Iohannes Talaius, episc. Alexandrinus, negligens synodicas ad Acacium CPol. mittere, c. 17. scribens ad Ellum magistrum, id. et 18. et ad principem (imp. Zenonem) c. 17. misit deinde synodicam ad Acacium et Simplicium papam, c. 18. ad Simplicium pontificem prouocauit, c. 18.

Iulianus Halicarnass. episc. c. 19.

Iustiniano imp. iubente anathematis damnatio, dictata in Origenem et capitula ex eius scriptis excerpta, c. 23. scribit contra Acephalos in defensionem synodi Chalced. c. 24. librum in damnationem trium capitulorum, id. sacrae ad Euphraemium Antiochen. c. 23.

Lectio alia, id est, quod apud alium scriptor. lectum est. Talis locus, c. 2.

Leonis imp. ad episcopos, c. 15. ad ducem Alexandriae Stilam, id.

Tomus papae Leonis ad Flavianum CPol. c. 11. ei concordans Cyrillus, c. 9. tomus ille non lectus in synodo Ephesina *λειτουργία*, c. 12. at in Chalcedonensi concilio, c. 13. subscriptus ab omnibus, id. anathematizatus a Petro Moggo, c. 18. literae ad Theodosium imp. et Pulcheriam Augullam, c. 12.

ex Lucentii epitoma chronicorum locus, c. 2. Continuatore Prosperi hunc Lucentium existimat Garnerius.

Macedonius CPol. ab Anastasio imp. expulsus, quasi Euangelia ⁹⁹) falsasset, c. 19.

Marci beatissimi euangelistae sedes Alexandrina, c. 15. beati Marci pallium [P] collo accipit episcopus Alexandrinus, atque ita legitime sedet, c. 20.

Marciani imp. adlocutio ad concilium Chalcedonense, c. 13.

Mennas, genere Alexandrinus, patriarcha CPol. suscipiens Chalcedonensem synodum, c. 21.

Monachorum Hierosolymitanorum capitula de libris Origenis excerpta, c. 23.

Nestorii Phlagoneos episcopi mentio, c. 14. hunc Garnerius putat Nestorianum Chronographum, qui historiam vsque ad Leonem iuniorem perduxisse traditur in Chronico Paschali p. 324. et apud Malalam tom. II. p. 85. adde p. 11.

Nestorii

⁹⁹) Hoc est locum 1. Tim. III. 16. pro ΟΞ legens ΘΞ, vide quae notavi parte 3. Codicis Apocryphi N. T. p. 559. seq.

Vol. XII.

S s s s

Nestorii haeretici homiliae, c. 2. negans Mariam DEI genitricem, cap. 4. monitus a Cyrillo, vt, si in plebe lapsus fuerat sermo, in tractatibus corrigeretur, id. iam enim quaterniones expositionum eius per Antiochum quemdam illustrem papa Caelestinus acceperat, id. epistola ad Cyrillum, c. 4. damnatus in concilio Ephesino, dixit: *Dicatur Maria DEI genitrix et tristia conquiescant*; sed, non suscepta eius poenitentia, Oasin in exilium missus est, c. 6. Imperiali lege prohibitum, ne quis Nestorii libros legere aude-
ret vel defendere, c. 10.

Nicaenum concilium, c. 2. eius fides firmata in concilio Chalced. c. 13. in henotico Zeno-
nis, c. 17.

Origenes damnatus est mortuus, qui viuens olim fuerat ante damnatus c. 23. Vide Mona-
chorum, Iustinianus, et Theodorus Caesar.

SS. Patrum epistolae, *praef.*

Paulus Alex. c. 23. recipiens Chalcedonensem synodum, id.

Paulus Antiochenus episc. c. 19.

Ex Pauli Emeseni sermone in dictum Ioh. I. v. 14. *Verbum caro factum est*, c. 8.

Paulus Samosatenus, auctor Nestoriani dogmatis, c. 2. 4.

Petrus Moggus, dictus Blaeus, diaconus, c. 15. deinde episcopus, c. 16. 17. anathematizat
synodum Chalced. et tomum papae Leonis, cum iam ad Acacium et Simplicium scri-
pisset, se cum illis facere, c. 18. alia ad Acacium epistola, id. p. 126.

Petrus Gnapheus siue Fullo, Antioch. episc. c. 18.

[P] Phantasiae et Corruptioe Alexandrini, cap. 9. et 19.

Philippi presbyteri CPol. multa volumina contra Iulianum apostatam, c. 7. Sidetern intellige.

Photinus, c. 2. Photini doctrinam introducens in ecclesiam Nestorius, c. 4.

Gesta apud Photium et Eustathium atque Vranium in Tyro ac Beryto celebrata, c. 13. ex
fessione VIII. concilii Chalced.

Praefulum monasteriorum, et primae ac secundae Syriae et monasteriorum Hierosol. et
Eremiti ad Iustinianum contra Seuerum Antiochenum, c. 23.

Proclus in doctrina ecclesiastica CPoli valde florens, c. 7. Episcopus CPol. eius tomus ad
Armenios, c. 10. Epistola ad Ioannem Antiochenum, id.

Proterius Alex. c. 14. 15.

Ploii diaconi epistolae, Aegyptiace scriptae ad Eliam magistrum militum, c. 23.

Rabulae Edesseni epistola ad Armenios, c. 10.

De Rhodone Augustali gesta, c. 23.

Sabellii sententiam sequutus Paulus Samosatenus, c. 2.

Seueri

- Seueri monachi haeretici expositio dicta in inthronismo ad episcopatum Antiochen. et epistolae ad Flavianum, ad Maronam lectorem, ad Eleusinium et Eutychium episcopos, et ad Oecumenium scholasticum Isauriae, c. 19. tractatus contra synodum Chalcedon. id. condemnatus, c. 23.
- Siluerius, Hormisdæ papae filius, papa, c. 22.
- Simplicij papae epistolae ad Acacium episcopum CPol. c. 16. et 18. ad Petrum Moggum, c. 18.
- Socrates in libro ecclesiasticae historiae, c. 2. 4. 6.
- Alius Socrates scholasticus iunior memoratur c. 18. p. 129.
- Symmachi, Aegyptiis portitores litterarum velocissimi pedestres, c. 23.
- Tessaracadeceatae, ob quos oblatum in concilio Ephesino symbolum memoratur, c. 10.
- Themistiani (Agnoëtae) a Themistio, c. 19.
- Theodati Gothorum regis litterae ad papam Agapetum et senatum Rom. c. 21.
- [F] Theodora Augusta praeceptum ad Theodosium archiep. Alex. c. 20. ad Belisarium, cap. 22.
- Theodoritus, vide supra *Andreas*. Ecclesiastica historia, c. 3. Epistola ad clericos, monachos et laicos, contra primam synodum Ephesinam, c. 12. contra XII. capitula Cyrilli, c. 9. 12. damnatus absens in synodo Ephesina *ληστεικῆς*, c. 12. eius suggestio ad Leonem papam, c. 12. absolutus in synodo Chalced. sessione VII. c. 13.
- Theodorus Caesareae Cappadociae episc. secta Acephalus, Origenis defensor acerrimus, c. 23. et 24.
- Theodorus Mopsuestenus multa opuscula edidit contra Origenem, c. 24. contra Apollinarem, c. 3. et 10. eius retractatio, c. 4. volumina in Syrorum et Armeniorum linguam translata a Nestorianis, c. 10. dicta contra Arianos edita laudantur a Cyrillo Alex. id. magister Nestorli, id.
- Theodosii iun. imp. sacra ad Cyrillum, c. 4. ad vniuersos episcopos, vt Ephesum conuenerent, c. 5. ad Augustinum Hipponiregiensem episc. iam defunctum, id. Sacra ad concilium Ephesinum, c. 6. Sacra ad Ioannem Antiochenum et Cyrillum de pace ecclesiarum, c. 8. lex de libris Nestorii non legendis nec defendendis, c. 10. ad Iohannem Antiochenum de Theodoro Mopsuest. id. sacri apices ad Photium, Eustathium et Vranium episcopos, c. 10. Mandatum ad synodum CPolitanam sub Flauiano, c. 11. subscriptio quam manu sua precibus Eutychis subscripsit, id. a Flauiano CPol. fidei confessionem petit imperator, c. 11. sacra ad Dioscorum Alex. c. 12. rescriptum, quo Ephesinae *ληστεικῆς* sententia probatur, id.
- Theodosiani Corrupticolae a Theodosio archiep. Alex. c. 20.
- Timotheus Aelurus, episcopus Alex. c. 15. 16.
- Timotheus Salophaciolus siue Asbus, Aeluro relegato successor datus, c. 16. eius epistolae ad Simplicium papam, id. ad Zenonem imperialem, id.

Valentini errore aegrotans Eutyches, c. 11.

Vigilius papa, c. 22. eius epistola ad Theodosium, Anthimum et Senerum, id. p. 152.

Zenonis imp. epistola ad Anthemium Augustalem, c. 16. ad Timoth. Salophaciolum episc. Alex. id. ad Pergamium ducem et Apollonium [P] Augustalem, c. 18. apices imperiales pro Petro Moggo, id. henoticon siue vnitiuum, Acacii CPol. persuasione factum habetur latine, c. 17. (Graece apud Euagrium III. 12.)

Haftenus Index in Liberati Breuiarium.

[*De synodis in Origenistas dissertatio; Mansi IX. p. 703. Mart.]

A. C. 554. Concilii *Arelatensis V.* canones VII. cum subscriptionibus episcoporum XI. presbyterorumque et diaconorum, (qui episcoporum suorum adfuerunt nomine,) VIII. *Fabr. Walch.* in: Entwurf, p. 381. citat *Sirmondi* concil. Gall. tom. I. p. 298. *Lecointe* annal. eccles. Francor. tom. I. p. 397. sqq. Galliam christian. tom. I. p. 394. tom. III. p. 1113. et Histoire litter. de la France tom. III. p. 263. sqq. *Walch.* ib. de concilio *Aquileiensi* dubio a. 553. *Harl.*

Pelagio I. papae supposita epistola ad Vigilium, ex collectione *Isidori Mercatoris*.

Pelagii epistola genuina et fides ***) ad *Childebertum* regem Francorum, quae incipit: *Humani generis Saluator.* Regis *Childeberti* capita duo, quae supersunt, constitutionis de abolendis reliquiis idololatriae et de sacrorum dierum festiuitatibus caste celebrandis. Ex editione *Sirmondi* apud *Labbeum* p. 1810. et auctior p. 1851.

+ *Pelagii* epistolae aliae 1. 2. 3. 4. ad *Narsetem* patricium, 5. ad episcopos *Tusciae*, 6. ad vniuersum populum DEI, 7. 8. ad *Sapandum* episc. *Arelatensem*, 9. ad *Childebertum* regem, quae incipit: *Rufinus vir magnificus*; 10. 11. ad *Sapandum*, 12. ad *Childebertum* regem: *Excellentiae vestrae litteras*; 13. ad eundem: *Cum celsitudini vestrae*; 14. ad *Sapandum*. Epistolae siue epistolarum fragmenta, a *Luca Holstenio* ss) edita, ad *Ioannem Patricium Caburtarium*, ad *Viatores* et *Pancratium illustres*, ad *Valerium Patricium*, ad *Cethegum Patricium*, ad *Eleutherium* episcopum, ad *Asterium* episc. Ad *Viuentium Neapolitanum*, *Geminum Puteolanum* et *Constantium Misenatem* episcopos. Ad *Benegestum Defensore*m, ad *Ioannem Comitem*, ad *Anilenum Comitem*, ad *Elpidium Catanensem* episcopum, et ad *Laurentium* episcopum *Centumcellensem*.

[*Ad

**) Extrema parte auctior apud *Garnierum* in auctario operum *Theodoriti* p. 539. seq.

ss) Tom. I. collect. romane pag. 419. seq. 2. 1662. 8.

[* Ad epistolam III. et IV. Pelagii I. ad Narsetem, animadu. critica; *Mansi* IX. p. 715. Vnani eademque epistolam continuatam in fragmento; quod primum ab Holstenio vulgatum, Labbe et Coleti suis collectionibus inseruerunt, exhiberi ostendit. *Mart.*]

[* Fragmenta epistolar. Pelagii I. ex collectione Deusdedit, (ap. Ballerinos in diss. tom. III. ed. Opp. Leonis praemissa; *Mansi* ib. p. 736. *Mart.*]

A. C. 555. Decretum synodi *Parifensis* II. Childeberto rege euocante celebrati, cum subscriptionibus episcoporum XXVII. contra Saffaracum episc. *Fabr.* Sed *Walch.* l. c. p. 377. sq. §. LXII. ducibus *Lecoint.* l. c. p. 778. *Gallia christiana*, tom. VI. p. 612. *Dubois* hist. eccles. Paris. lib. II. cap. 4. §. 10. aliisque statuit, synodum illam Paris. II. non a. 555. sed a. 551. fuisse congregatam: add. *Cauet* hist. litter. SS. eccl. I. p. 560. *Harl.*

[†] * Concilium incerti loci in *minore Britannia*, in quo Macclianus Venetensis episcopus excommunicatus est. Vide Gregorium Turonensem IV. 4. hist.

557. *Parifensis* III. concilii canones decem, cum subscriptionibus episcoporum XV. *Fabr.* [* Canones concilii *Parifensis* nomine inscripti, e Gratiano aliisque collectoribus cum notis *Mansi* ibid. p. 749. *Mart.*]

559. *Iohannis* III. papae supposita decretalis ad episcopos Germaniae et Galliae, ex collectione Isidori Mercatoris.

* Epistola ad Edaldum Viennensem archiep. ex Ioannis a Bosco bibliotheca Flaviacensi.

Clotharii (Clodecharii) regis Francorum constitutio, ex edit. Sirmondi.

[* *Suffetulense* concilium in Africa ante an. 570. celebratum: *Mansi* ib. pag. 761. Canonem vnicum huius concilii e Ferrandi breuiatione canonum dederat Baluzius, et ex eo Coleti. Alium canonem illius hic adfert *Mansi* ex Cresconii concordia canonum, in cod. mst. Luc. *Mart.*]

560. Synodorum *Landauenfum* in Anglia trium sub Oudocco tertio Landauensi episcopo celebratarum, gesta in caussa triplici parricidii commissi a regibus Mourico, Morcanto et Guidneretho: ex editione Speelmanni. [v. *Wilkins* concil. M. Britanni. tom. I. p. 17. sqq. *Harl.*]

De *CPolitana* sectatorum Iuliani Halicarnassi. et *Antiochena* Anastasii, confirmantis Chalcedonensem synodum, auctor veteris Synodici cap. 119. seq. supra p. 239. ed. vet. et ed. nou. p. 405. [Sed has commentitias esse, arbitratur *Walch.* l. c. p. 382. sq. *Harl.*

† *Nicetii* episcopi Treuironum epistola ad Iustinianum imp. qua eum extrema aetate in haeresin Phantasiatarum lapsum, reuocat ab errore; et altera ad Glodowin-

doswindum (Gregorio Tur. IV. 3. et 35. Glotfindum) reginam Longobardorum, vt Alboinum regem maritum suum ad fidem catholicam adducat. Ex editione Sirmondi. De hoc Nicetio vide *Valesium* ad Sozom. VIII. 8. et *Dacherium* tomo III. spicilegii, vbi eius tractatus duo de vigiliis seruorum Dei et de bono Psalmodiae, Paris. 1659. 4. [*Cause* l. c. I. p. 510. et *Walch. Histor. der Ketzereien*, tom. VIII. p. 597. sq. *Harl.*]

A. C. 561. Concilium *Bracarense II.* *) anno tertio Ariamiri regis contra Priscillianistarum haeresin. Canones XVII. et alia deinde capitula XXII. Subscriptiones episcoporum VIII. Harduinus praeter Garfiae Loaisae editionem contulit etiam, vt solet, recentiorem cardinalis Aguirre, concil. Hispan. tom. II. p. 292. [v. *Spittler* l. c. p. 162.]

[* *Theimense* concilium II. Armeniorum haeticorum (ex Galani conciliat. eccles. Armeniorum cum rom. tom. I. p. 105.) *Mansi* IX. p. 771. [et in supplem. concil. tom. I. p. 441.] *Mart.*

circa A. 562. vel 563. *Santonense*, ex Sirmondo.

567. *Lugdunense II.* canones VI. Subscriptiones episcoporum XIII. in quibus post Vienneensem Philippum secundo loco est Nicetius episc. Lugdunensis. [Ad a. 566. retulit *Walch Entw.* p. 384. sq. et citat historiam suam pontific. rom. p. 129. atque *Ceiller* histoire des auteurs eccl. tom. XVI. p. 783.]

[P] De Salonio et Sagittario episcopis, qui in eadem synodo ob varia scelera depositi sunt, ex Gregorio Tur. lib. V. histor. c. 20.

Turonense II. in causa ecclesiasticae disciplinae reformandae, canones XXVII. cum subscriptionibus episcoporum IX. In hoc concilio can. 20. citatur Innocentius papa ad Victricium episcopum Rothomag. Leges imperatorum de raptu, canones item Synodorum Arelatensis, Mileuitanae, Epaonensis et canones 22. etiam Aruernensis.

Epistola 1) episcoporum prouinciae Turonicae ad plebem missa post synodum superscriptam. 2) S. Radegundis ad episcopos pro confirmatione Congregationis Monialium a se institutae. 3) Episcoporum ad Radegundem decretum. Adde Gregorium Turon. IX. 39. ad 42.

569. *Lucense*, in ciuitate Luco in Hispania, sub *Theodomiro*, Sueuorum principe, de diuisione prouinciarum et sedium metropolitanarum episcopatumque illis subiectorum,

†) Isidoro Bracarensi primum, quia sunt, qui pro haud genuino habeant, quod fuit supra a. 411. [v. *Walch. Entwurf.* p. 389. ad a. 569. *Douiat.* in Praenott. canon. lib. II. cap. 13. tom. I. pag. 346. ed. Schott. id numerat *Bracar.* I. (quod Labbeo

est II.) et refert ad a. 563. ac, praeter anathematismos, ait, septemdecim aduersus Priscillianistas aliosque haeticos, edidit XXII. canones circa disciplinam. *Harl.*

ctorum, addita diuisione terminorum dioecesium et parochiarum provinciarumque Hispaniae a *Wamba* rege post a. 672. facta: nec non diuisione Oxoniensis et Aucensis episcopatuum sub *Adefonso*, Hispaniae rege, in synodo apud castrum Montloy in ecclesia S. Mariae de Fucellis aera 1126. (hoc est Christi 1088.) cum subscriptionibus regis, Richardi romanae ecclesiae vicarii, episcoporum XIII. abbatum V. comitum IV. principumque VIII. [v. *Aguirre* concil. Hispan. tom. I. p. 292.]

A. C. 572. *Bracarense III.* (secundum Isidoro Mercatori et Innocentio tertio lib. 2. epist. 133. ad Petrum Compostellanum episc.) anno secundo regis Ariamiri siue Mironis, canones X. subscriptiones episcoporum VI. et ex synodo Lucensi episcoporum VI. *Fabr. Douiat* l. c. p. 346. §. XXII. ex eo, inquit, Bracar. II. alias III. videtur *Martinus*, Bracaren. episcop. canones 84. ex orientalibus praesertim synodis collectos, ad concilium Lucense II. eodem tempore in Gallecia congregatum, misisse, qui a collectoribus tamquam ex concilio Martini papae saepe laudantur; (in primis a Gratiano multis in locis, ab Augustino de emendat. Grat. lib. I. dial. XXII. collectis, v. *Schotti* not. 3.) unde erroris occasio nascitur iis, qui concilium Romanum siue Lateranense sub Martino, rom. pontifice, cum hac collectione confundunt. *Harl.*

† Fragmenta conciliorum Bracarensium, collecta a Garzia Loaisa ex Burchardo lib. 4. cap. 8. lib. 10. c. 21. lib. 3. c. 180. lib. 10. c. 39. et ex Gratiano 12. qv. 4. *Quicunque*. [Add. *Aguirre* l. c. II. p. 316.]

† *Lucense II.* anno secundo Ariamiri regis, cuius constitutio apud Ambrosium Moralem lib. 11. c. 26. Vide *Labbeum* pag. 901. [et *Aguirre* l. c. II. pag. 325. sqq. sed v. *Walch* Entwurf. p. 386. sq. ac *Spittler* l. c. pag. 199. sq. et *Douiat*. modo citatum. *Harl.*]

Capitula LXXXIV. ex orientalium synodis collecta a Martino Bracarenfi, et ad synodum Lucensem et episcopum [P] Nitigesium transmissa. De aliis horum capitulorum editionibus supra p. 230. seq.

573. *Benedicto* papae supposita epistola ad Dauidem episcopum, de unitate in S. Trinitate, ex collectione Isidori Mercatoris.

Concilium *Parifense*, de causa Pappoli episcopi Carnotensis, aduersus Promotum constitutum episcopum in castro Dunensi ab Aegidio Rhemenfi. 1) Libellus synodo oblatus a Pappolo. 2) Constitutio synodi ad Aegidium episcopum Rhemensem, cum subscriptionibus episcoporum XXXIII. 3) Epistola synodi ad Sigebertum regem, cum subscriptionibus episcoporum XXXII. Ad hoc concilium, Labbeus putat, spectare verba *Gregorii Tur.* lib. 4. hist. Francorum c. 42. [v. *Ruinart*. adpend. Opp. *Gregorii Turon.* pag. 1340. et *Walch*. Entwurf. pag. 387. 1q. *Harl.*]

Epistola

Epistola S. Germani, Parisiorum episcopi, ad Brunichildem reginam, ut Sigebertum regem reuocet a consilio belli, quod fratri suo Chilperico inferebat. (*Labbe* pag. 923. et *Harduin.* in appendice tomi III. pag. 2083. ex editione Sirmondi, I. pag. 350.

A. C. 575. Conuentus *Lugdunensis* episcoporum et procerum. Vide *Labbeum* pag. 1825. ex *Gregor. Tur. lib. V. c. 5. et 6.*

[*Seleuciense* Nestorianorum concilium a. 576, pro ecclesiastica disciplina celebratum (ex *Assmanni* bibl. orient. tom. III. part. 1. p. 439. et part. 2. pag. 183.) *Mansi* IX. p. 873. [et suppl. concil. tom. I. p. 441.] *Mart.*]

577. Gesta concilii *Parifensis V.* in quo Praetextati episcopi Rotomagensis causa, Chilperico rege accusante discussa est, ex *Gregorii Turonensis lib. 5. histor. c. 19.*

Editionis Regiae tomus XIII.

Pelagio II. papae suppositae epistolae 1) ad Benignum archiepiscopum, 2) ad episcopos Italiae, 3) ad Ioannem episcopum CPol. 4) ad episcopos Germaniae et Galliae, ex *Isidoro Mercatore.*

Eiusdem Pelagii epistolae tres ad Eliam et episcopos Istriae, (Loca Theodori Mopsuesteni et aliorum, quae in tertia citantur, conferenda sunt cum locis iisdem in collatione quarta concilii quinti CPol. a. 553. et constituto priore Vigili papae.) Suggestio episcoporum Istriae de tribus capitulis infra ad a. 590.

† Epistolae Pelagii II. 1) ad Gregorium diaconum ex Ioanne diacono de vita S. Gregorii magni, 2) ad Aunarium siue Aunacharium episcopum Autissiodorensem. Incipit: *Laudanda [P] tuae charitatis vota*; 3) ad eundem Aunarium. Incipit: *Quantum Deo placitos.* Seruauit auctor historiae episcoporum Autissiodorensium apud *Labbeum* tom. I. bibl. nouae MSS. p. 420.

† Decreta Pelagii huius apud Gratianum, Ruonem, Anselinum, et alios ex epistolis eius ad Antoninam Patriciam et Deciam, ad Florentinum episc. ad clerum Catinensem, ad Cresconium illustrem, ad Benegestum Defensorem et ad Sergium Cancellarium.

[* Pelagii II. epistolarum fragmenta, *Mansi* ib. p. 907. *Mart.*]

[In conuentu episcoporum *Braie* in Gallia habito a. 577. aut sec. alios a. 581. *Gregor. Turonensis* absolutus est. v. *Gregorium Turon.* lib. V. cap. 49. et *Walch* I. c. p. 388. fq. *Harl.*]

578. Concilium *Autissiodorense* sub Aunachario, canones XLV. subscriptiones episcopi vnus, abbatum septem, presbyterorum XXXIV. et diaconorum trium.

[* *Alexan-*

[* *Alexandrina* synodus Eutychianorum ad discutiendam synodicam Petri Antioch. patriarchae recens electi, (ex *Assmanni* bibl. orient. tom. II. p. 71.) *Mansi* ib. p. 917. [et in suppl. concil. I. p. 449.] *Mart.*]

[* *Aegyptiaca*, forte *Alexandrina*, synodus Eutychianorum in causa Paulli, patriarchae Antioch. Iacobitae, a Iacobo Edesseno episcopo a. 578. celebrata, (ex *Assmanni* bibl. orient. tom. II.) *Mansi* l. c. p. 919. [et in suppl. concil. I. pag. 449.] *Mart.*]

A.C. 579. *Cabilonense*, Guntramni *) regis iussu conuocatum aduersus Salonium Ebredunensem et Sagittarium Vapincensem episcopos, addita auctoritate de capite S. Ioannis baptistae ex Phoenice perlato et aedificata in eius veneratione ecclesia in Morienna, Viennensi metropoli subiecta.

Santonense, de causa Nantini comitis Engolismensis. *Gregor. Turon.* lib. V. cap. 36.

[* Ad synodum *Gradensem* a. 579. (quam dedit Coleti,) censura, *Mansi* ibid. pag. 927. Commemtuam esse hanc synodum, ex P. *Rubeis* diss. de schismate Aquileiensi cap. 8. et 9. docetur, *Mart.*]

580. *Brenatense*, in causa Gregorii Turonensis, quem Leudastes comes falso apud Chilpericum regem accusarat, prouocantem in errorem Sabellii. Confer Gregorii hist. Francorum lib. 5. c. 44. 45. *Per idem tempus Chilpericus rex scripsit indiculum, ut sancta Trinitas non in personarum distinctione, sed tantum Deus nominaretur, asserens indignum esse ut Deus persona sicut homo carnis nominaretur etc.*

581. *Matisconense* I. Guntramni regis euocatione Kal. Nou. Guntramni et Chilperici regum anno XXI. Canones viginti, cum subscriptionibus episcoporum XXIII. *Fabr.* [* Canones *Matisconensium* conciliorum ex Burchardi cod. msto aliisque additi, *Mansi* l. c. p. 939. *Mart.*] add. *Mansi* suppl. concil. tom. I. pag. 445. aliosque a *Walchio* in: Entwurf. p. 390. sq. citatos, qui praeterea scribit, canones tantum nouemdecim exstare in *Hardtini* concil. III. p. 451. et *Sirmondi* concil. Gall. tom. I. p. 370. In isto concilio vnus praesentium episcoporum, *Chesterfieldi* opinionem aut potius errorem, foeminas non habendas esse pro hominibus, iam pronuntiasse dicitur. *Harl.*

[* *Toletana* synodus Arianorum, a. 581. vel 582. celebrata, (ex chronico Io. Biclariensis;) *Mansi* l. c. p. 941. [et in suppl. concil. I. p. 451.] *Mart.* Huius synodi nullam mentionem fecit *Douiat.* in Praenott. canon. I. p. 342. in recensione conciliorum Toletanorum. *Harl.*]

A. C. 583.

*) *Walch.* scribit, nomen: *Guntshramnus*. *Harl.*

Vol. XII.

Ttt

A.C. 583. *Lugdunense III.* canones VI. cum subscriptionibus episcoporum VIII. Subsignarunt etiam missi episcoporum duodecim, sed eorum nomina desiderantur. Mentio huius synodi apud *Gregorium Turon.* lib. VI. c. I. et *Aimoinum* lib. XXXIII. c. 44. [v. *Douiat.* l. c. p. 339. §. XXIV.]

584. *Valentinum II.* in Gallia, cum subscriptionibus episcoporum XVII. *Fabr.* [*Ad synodum Valentinam adnotatio *Manfi* l. c. pag. 947. *Mart.*] Add. *Manfi* supplem. concil. tom. I. p. 453. *Harl.*

[P] *Verani* episcopi Cabellicae, siue potius Lugdunensis in aliqua huius temporis synodo dicta de castitate sacerdotum.

585. *Matistonenſe II.* canones XX. Subscriptiones episcoporum XLIII. quibus accedunt missi episcoporum XX. cum aliis tribus episcopis non habentibus sedes. Confer *Gregorium Tur.* VIII. 12. et 20. *Fredegarij* libro ultimo *Chronici* c. 1. eumque de more sequutum *Aimoinum* III. 81.

[*Concilium *Gubenſe* in Mesopotamia Eutychianorum, (ex *Affemanni* biblioth. Clement. Vatic.) *Manfi* l. c. p. 965. [et in supplem. concil. tom. I. p. 453.] *Mart.*]

Guntramni regis Francorum praeceptio ad episcopos et iudices regni sui de observanda die dominica et aliis. Eiusdem adlocutio convocatis episcopis et optimatibus, ubi discussi sunt duces, qui rem bellicam male administrant aduersus Hispanos. Vide *Gregorium Tur.* VIII. 30.

† Exemplar pacis in conuentu apud Andelinum de pace firmata inter *Guntramnum* et *Childebertum* reges, ex eodem *Gregorio* VII. 20. Meminit et VII. 11.

[Conuentus s. concilium episcoporum in *Hispania* vtriusque communionis *Arianae* et catholicae, iussu *Reccaredi* regis coactorum, ut de fide tractarent, a. 587. (ex *Gregor. Turon.*) *Manfi* l. c. p. 971. *Mart.*]

586. *Aruernense*, in quo parochiae *Cadurcinae* adiudicatae sunt sedi *Rutenensi*, ut refert idem *Gregorius* VI. 38.

587. *CPolitanum*, quod *Gregorium Antiochenum* incesti cum sorore accusatum a calumniis absoluit, teste *Euagrio* VI. 7.

* 588. *Incerti loci* in Gallia, ubi quaesitum de caede *Praetextati Rotomagensis*, episcopi et aliis criminibus. Vide, quae *Labbeus* p. 1853. ex *Gregorio Tur.* lib. 9. c. 20.

[Synodus *Perſica* Nestorianorum, qua varia dogmatum capita definiuntur, a. 588. habita, (ex *Affemanni* bibl. orient. tom. III. part. 2. p. 183.) *Manfi* l. c. p. 975. [et in Supplem. concil. I. p. 457.] *Mart.*]

589. *Toletanum III.* in quo Arianis haeresis in Hispania condemnatur: adferuntur symbolum *Nicaenum*, *CPolitanum* et tractatus *Chalcedonensis concilii*, cum anathematismis

matissimis XXIII. et subscriptionibus episcoporum VIII. et virorum illustrium IV. et qui non nominantur presbyterorum et diaconorum, ex haeresi Ariana conuersorum, omniumque seniorum Gothorum. Capitula inde XXIII. de variis rebus disciplinam spectantibus: edictum regis Flauii Recaredi in confirmationem concilii, et subscriptiones eiusdem regis et episcoporum LXII. aliorumque IX. vices episcoporum gerentium archipresbyterorum, archidiaconorum et diaconorum. *Fabr.* [*Tabula canonum ex cod. Vallicellano. *Mansi* l. c. p. 991. *Mart.*] conf. *Aguirre* concil. Hispan. tom. II. p. 338. *Florez* Espanna sagrada tom. VI. p. 137. aliosque a *Walch.* in: Entwurf etc. p. 396. sq. citatos. *Harl.*

S. *Leandri*, episcopi Hispalensis, in laudem ecclesiae ob conuersionem gentis post concilium et confirmationem canonum edita.

[P] De celeberrimo hoc concilio Toletano conferendus Isidorus Hisp. in Chronico ad annum octauum Mauricii imp.

A. C. 589. Concilium apud *Sauriacum* villam sub Theodeberto rege. Vide *Gregorium Turonensem* IX. 37.

Conuentus episcoporum duplex, in quorum altero apud *Pistauos* iniecta est, in altero *Cabilonensi* apud *Guntramnum* regem confirmata, excommunicatio in Chrodieldem et reliquis moniales, quae a S. Kade Gundis, (de qua supra ad a. 567.) monasterio recesserant. Vide *Gregorium Tur.* IX. 41. vbi rescriptum cum subscriptionibus episcoporum VIII.

Narbonense sub Reccaredo Gothorum in Hispania Rege, canones XV. subscriptiones episcoporum VIII. *Fabr.* [**Narbonensis* concilii tituli veteres ex MSt. Luc. *Mansi* l. c. p. 1013. *Mart.*] Canones XV. exstant quoque in *Aguirre* concil. Hispan. tom. II. p. 385. et *Sirmond.* concil. Gall. tom. I. p. 399. add. *Walch.* l. c. p. 397. *Harl.*

590. S. *Gregorii* magni, papae decreta. 1. ad *Leandrum* episcopum Hispalensem de trina merfione baptismi (lib. 1. epist. 41.) 2. Synodus *Romana* ^{uu}, sub *Gregorio*, cum subscriptionibus episcoporum XXIII. et presbyterorum XXIII. 3. ad *Secundinum* inclusum, 4. ad *Theoctistam* Patriciam, 5. ad XI. interrogationes *Augustini*, *Cantuariensis* episcopi. Confer *Bedam* lib. 1. hist. Angl. c. 17. 6. Rescriptum ad *Felicem* episcopum *Messanensem* cum *Felicis* ad *Gregorium* epistola, vtraque commentitia, ex collectione *Isidori Mercatoris*. 7. Decretum Synodale XVII. capitulorum, quod editiones quaedam subiiciunt synodo *Romanae* supra memoratae, vt *Labbeus* p. 1587.

+ *Gregorii* Registrum siue XII. libros epistolar., quos integros adponunt regia et *Labbeus*; *Harduinus* quidem omisit, perinde vt *Binius* et alii ante eum concilior.

T t t 2

uu) *Labbeus* [et *Doniat.* l. c. I. p. 352. in re- referunt ad a. 595. Exstat inter *Gregorii* epistolas
ceusione conciliorum romanor. a pag. 349-353.] lib. IV. epist. 44.

cilior. editores. Atque saepius prodierunt inter Gregorii opera, ex quibus tantum lubet commemorare Romanam a. 1589. et recentissimas duas, vnam Petri Guffanaillae a. 1675. et alteram eruditorum Monachorum Benedictinorum ord. S. Benedicti a. 1705. 4. volum. fol. de qua Acta Eruditor. a. 1706. p. 385. In hac postrema editione epistolae ordine temporis, quo scriptae sunt, digeruntur, additis obseruationibus criticis, quibus genuinae a spuris dubiisque distinguuntur. Antonii Dadini Alteferreae notas et obseruationes in libros XII. epistolar. [P] Gregorii laudat Io. Launoius VII. 1. epist. vbi, S. Medardi priuilegium, quod Harduino itidem omissum, Gregorio ante sexcentos annos suppositum esse, contra Alteferream euincit. Contra Launoium scripsit, sed eruditus non persuasit Robertus Quatremarius. Fabr. Libri IV. priores epistolarum Gregorii M. in collectione Mansiana tom. IX. exhibentur p. 1029. sqq. Nouiter accessit l. I. post nr. 34. Gregorii epistola ad Petrum subdiaconum p. 1055. — Reliquos libros epp. continet tom. decimus p. 1-144. Mart.

Edit. Regiae tomus XIV. [Edit. Mansi tom. X.]

[*Epistolis Gregorii accessit: Rescriptum Gregorii ad Augustinum in Saxoniam Transmarinam directum, e MSt. Luc. cum praemonitione Mansi vol. X. p. 415.

*Canones a Gratiano aliisque, Gregorii nomine dati, cum Mansi praemonitione et notis ib. p. 438. Mart.]

A. C. 590. *Hispalense* concilium I. capitula tria, in epistola ad Pegasium episcopum missa, cum subscriptionibus Leandri et aliorum episcoporum VII. [Aguirre, concil. Hisp. tom. II. p. 390.]

+ Fragmenta XI. quae ex concilio Hispalensi, (incertum quo,) citantur a Burchardo et luone.

++ Suggestio *episcoporum Istriae*, qui pro tribus capitulis ab ecclesia Romana diffidebant, ad Mauricium imp. edita a Baronio ad a. 590. n. 28. cum subscriptionibus episcoporum X. et Mauricii imp. epistola ad Gregorium papam. Confer Pelagii II. papae epistolas ad episcopos Istriae, de quibus supra ad a. 577. [v. Baron. Pagii et Mansi annal. eccles. tom. X. p. 500. et Walch. l. c. p. 399. Harl.]

Concilium *Romanum*, hinc a Gregorio celebratum, colligunt Baronius, Binius, Labbeus p. 1592.

Concilium *in confinio trium ciuitatum* aduersus Tetradiam, quae Eulalii comitis vxor fuerat, de quo Gregorius Turonensis X. 8. historiae Francorum.

Pictauiense, in quo monasterii Pictauiensis causa inter Chrodieldem et abbatissam ab utriusque regni, Guntramni et Childeberti, episcopis iudicata, ex Gregorio Tur. X. 16. Ternq ex quolibet regno interfuisse Sirmondus coniicit.

Metense,

Metense, in quo Aegidius Remorum episcopus ob crimen maiestatis, obtenta vita, episcopatu deiectus est, Chrodielis et Basina in communionem receptae; ex Gregorio Tur. X. 19. *Fabr. Walch.* in: Entwurf. p. 398. sq. §. CV. citat *Gregor. Turon.* hist. Franc. lib. IX. cap. 39. 40. et 20. atque *Sirmond.* concil. Gall. tom. I. p. 397. 404. *Harl.*

[* De synodo *Maranensi* aliisque in causa Seueri Gradenfis adnotatio *Mansi* X. p. 467. *Mart.*]

[* Concilium *Salonitanum* in Dalmatia a. 591. celebratum: *Mansi* ib. p. 469. *Mart.*] Item *Mansi* supplem. concil. tom. I. p. 459. et *Bower* Histor. der Päpste, tom. III. p. 562. *Harl.*

A. C. 591. Conuentus *Nemptodorensis*, (al. Nemerodorensis,) in quo baptizatus est Clotarius rex puer, susceptusque de sacro fonte a Gustramno patruo suo, rege. Vide *Gregorium* Tur. X. 28. [Sed nomine concilii insigniri non potest. *Harl.*]

592. *Caesaraugustani* concilii de reliquiis haereseos Arianæ abolendis, canones III. cum subscriptionibus episcoporum XI. et diaconorum II. vicem episcoporum agentium. *Fabr.* [* *Veteres tituli concilii Caesaraugustani* ex vet. cod. Luc. *Mansi* l. c. p. 471. *Mart.*]

[P] Consensus *Artemii Tarraconensis*, et aliorum trium episcoporum de fisco *Barcinonensi*. [*Aguirre* concil. tom. II. p. 414.]

Conciliabulum *Numidia* a S. Gregorio reprobatur. cuius vide lib. 3. epist. 7. *Fabr.* [* In synodum *Numidia* censura *Mansi* X. p. 473. *Mart.*]

*594. *Cabilonense* concilium, de ordine psallendi in monasterio S. Marcelli seruando, qualis ad sepulchrum S. Martini et in monasteriis S. Vincentii Parisiis et S. Dionysii seruabatur. Vide *Labbeum* p. 1834. ex *Aimoino* lib. 3. histor. Franc. c. 81.

[* Synodus Africana, forte *Carthaginensis*, in Donatistas, a. 594. vel 595. habita; *Mansi* l. c. p. 475. [et in suppl. conc. l. p. 459.] *Mart.*] Sed, num Carthagine de violenta Donatistarum extirpatione concilium sit habitum, *Walchio* in: Entwurf. p. 402. nondum omnino certum esse videtur. *Harl.*

[* Synodus Persica, forte *Seleuciensis*, Nestorianorum, qua errores quidam Manichaeorum damnantur, a. C. 596. celebrata, (ex *Assmanni* bibl. orient. tom. III. part. I. p. 448.) *Mansi* p. 480. [et supplem. conc. I. p. 459.] *Mart.*]

595. *Romanam II.* sub Gregorio lib. IV. epist. 44. vide supra ad a. 590. [v. *Walch.* Entwurf. p. 402.]

597. *Toletanas* sub Reccaredo rege synodi canones II. cum subscriptionibus XIII. episcoporum, pro supposititiis habentur a Ioh. Baptista Perezio. [v. *Aguirre* l. c. II. p. 416. aliosque a *Walch.* l. c. memoratos, p. 403.]

A. C. 598. *Oscense* in Hispania, canones II. Mentio in concilio Egarenfi a. 614. [v. *Aguirre* l. c. p. 417.] [* *Veteres tituli concilii Oscensis: Mansi* l. c. p. 480. *Mart.*]

599. *Barcinonense*, canones IV. cum subscriptionibus episcoporum XII. [v. *Aguirre* l. c. II. p. 418.]

[* *Senonense* concilium in Gallia, circa a. 601. *Mansi* p. 486. *Mart.*] *Walch.* in: Entwurf. p. 405. adnotat, *Mansi* not. ad Baron. tom. XI. p. 23. et supplem. concil. I. p. 461. ex vita S. Betharii in actis SS. tom. I. Aug. p. 171. id concilium, (neque vero plane indubitatum,) collegisse, *Harl.*]

601. Decretum Gregorii papae in synodo *Romana III.* de libertate monachorum, cum subscriptionibus, (quae in Regia edit. desiderantur,) episcoporum XX. presbyterorum XIV. et diaconorum IV. Confer *Gregorii M.* lib. 7. epist. 18.

Concilium *Romanum IV.* contra Andream, graecum hominem, impostorem et falsarium. Vide *Gregorii* lib. 9. epist. 69. ad Eusebium Thessalonicensem.

Wigornienfe in Anglia, ab Augustino, primo Doroberniae siue Cantuariæ archiepiscopo, Ethelberti regis adiutorio conuocatum. Vide *Bedam* lib. 2. hist. Anglicanae c. 2. [conf. *Wilkins* concil. M. Brit. tom. I. p. 24. sqq. *Harl.*]

602. *Byzacenum* in Africa, contra Clementinum primatem, grauium criminum reum. *Gregor. M.* lib. 10. epist. 35.

Eulogii patriarchae Alexandrini epistola synodica ad Gregorium papam, circa hoc tempus scripta, exstat apud *Photium* in bibliotheca cod. CCXXX.

603. *Cabilonense*, in quo S. Desiderius episcopus Viennensis, Brunichilde regina instigante, exauctoratus est. De quo Fredegarius adpendice ad Gregorium Turonensem, cap. 24.

[P] Concilium *Numidiae* in causa Donadei diaconi et Paulini episcopi. Vide *Gregorium M.* lib. 10. epist. 8. et 31.

† 605. *Cantuariense*, praesente rege Ethelberto, ad confirmandum SS. Petri et Pauli monasterium, primum omnium in Anglia. Vide, quae ex Thoma Spott siue Sprott, (qui circa a. 1274. scripsisse a Pitseo traditur,) *Labbeus* p. 1614. *Fabr.* *Walch* l. c. pag. 406. valde dubium esse contendit, num id Cantuar. concilium nomen concilii veri mereatur: et citat *Wilkins* concil. M. Britann. tom. I. pag. 28. ac tom. IV. pag. 732. *Harl.* [* Ad concilium *Cantabrigiense* additio, (ex *Wilkins* concil. M. Brit. tom. IV. adpend. *Mansi* l. c. p. 497. *Mart.*]

[* Synodus *Londinensis*, ab Augustino et coepiscopis habita, qua nuptiae in tertio necessitudinis gradu et quae cum foemina velata componuntur, infectae iudicatae sunt, circ. a. 605. *Mansi* l. c. p. 495. *Mart.*] *Walch.* in: Entwurf. p. 406. incerta esse ea videtur, et, *Wilkins* l. c. tom. I. p. 29. eam ex epistola quadam

Bonifacii

Bonifacii ad Zachariam, papam, collegisse adnotat, atque comparat *Mansi* supplem. concil. tom. I. p. 463. *Harl.*]

[*Synodus *Perfca* Nestorianorum, in qua de fide aliisque, ad disciplinam spectantibus, cautum est, (ex *Assemani* bibl. orient. tom. III. p. 465.) *Mansi* l. c. p. 499. *Mart.*] et *Mansi* supplem. concil. tom. I. p. 465. *Harl.*]

†A.C. 606. *Romanum*, LXXII. episcoporum, de modo eligendi pontificem, memoratur ab Anastasio in vita Bonifacii III. [v. *Baron*, annal. eccles. tom. XI. p. 82.]

610. *Bonifacii IV.* papae decretum, promulgatum in concilio *Romano*, quod monachis sacerdotalia officia suscipere liceat. Ediderat *Holstenius* tom. I. collect. *Romanae* p. 242. *Labbeus* p. 1619. et *Harduinus* p. 544. aliam etiam ex vetustissimo codice editionem exhibent.

*Eiusdem Bonifacii epistola ad Athelbertum regem Anglorum, ex eodem *Holstenio* pag. 246.

Toletanum, de primatu ecclesiae Toletanae, cum XV. episcoporum subscriptionibus. Suggestiones Sefuldi, Sunilani, Ioannis, Viuendi et Ermegeldi, et decretum Flauii Gundemari regis, cum eiusdem et Isidori Hisp. et XXV. praeterea episcoporum subscriptionibus. *Fabr.* [*Ad concilium *Toletanum* adnotatio critica *Mansi* l. c. p. 511. *Mart.*] conf. *Mansi* supplem. concil. tom. I. pag. 467. *Flores* Espanna sagr. tom. VI. p. 158. sq. et alios in *Walchii* Entwurf. pag. 408. sq. ubi etiam adnotatur, *Ferreram* in histor. gener. d'Espagne tom. II. p. 272. aliosque errare, qui in controuersia de primatu eccl. Toletanae duo Toleti concilia fuisse habita, autument. *Harl.*

†*Garfiae Loaisae* tractatus de primatu ecclesiae Toletanae. *Labbe* p. 1626–1644. ^{vv)} Eiusdem Loaisae notas ad concilium, tum hoc, tum alia Hispanica *Labbeus* et regia semper exhibent, *Harduinus* omittit.

614. *Egarense* concilium, sub Sisebuto Hisp. rege: Constitutio vnica, subscriptiones episcoporum XII. presbyteri vnus et vnus diaconi, qui episcoporum vice interfuere.

*†*Steph. Baluzii* diss. de episcopatu Egarenfi. [Et in *Aguirre* conc. Hispan. II. p. 457. et 459.]

Deusdedit papae supposititia epistola ad Gordianum ^{ww)}, Hispalensem episc. vt, qui proprios filios de sacro fonte suscipiunt, ab vxoribus separentur: et ne commatrem quis suam in vxorem accipiat. *Fabr.* [*Ad decreta *Deusdedit* papae adpendix

^{vv)} Illum Tractatum et partem ex Thomasi libro de benefic. lib. I. cap. 38. reperiri quoque in *Aguirre* concil. Hispan. tom. II. p. 433. obseruat *Walch*. l. c. *Harl.*

^{ww)} Tunc non Gordianus, sed Isidorus erat episcopus Hispalensis.

pendix *Manfi* X. p. 537. Inest decretum de electione romani pontificis ex collectione Vdalrici Bambergensis ap. *Escard.* corp. histor. medii aeni, tom. II. col. 188. quod tamen haud dubie spurium est et fictitium. *Mart.*

* In epistolam *Deusdedit* papae ad Gordianum Hispal. adnotatio critica *Manfi* ib. pag. 537. *Mart.*]

cisea A. 615. *Parisiensis* V. concilii capitula XV. ex Sirmondi editione. (Subscriptiones LXXIX. episcoporum desiderantur.) Edictum Clotarii II. regis pro confirmandis statutis synodi. *Fabr.* [* Ad concilium *Parisiense* a. 614. adnotatio historico chronologica *Manfi* ib. pag. 545. *Mart.*] et in supplem. concil. tom. I. p. 467. *Walch* in: Entwurf pag. 409. sq. de concilio Paris. a. 615. (ad quem an. etiam *Douiat.* l. c. I. pag. 338. id refert.) et sequenti loci incerti, a. 616. citat *Lecointe* annal. eccles. Franc. tom. II. p. 667. sq. *Ceiller* histoir. des auteurs tom. XVII. p. 779. et alios. *Harl.*

[R] Ex synodo *incerti loci*, superiorem synodum confirmantis, canones XV. in fine mutili,

† 617. *Bonifacii* V. papae epistolae 1) ad Iustum, nuper Roffensem, nunc Cantuariensem episcopum, Melliti successorem. 2) ad Edwinum regem Anglorum, quem ad fidem christianam exhortatur. 3) ad Edeburgam, Edwini regis conjugem. *Fabr.* [* Ad epistolas *Bonifacii* V. adpendix. *Manfi* X. p. 553. (Epistola ad Iustum archiepiscopum Cantuariensem.) *Mart.*]

Cantianum concilium in Anglia habitum a Laurentio Cantuariensi, Mellito Londinensi, Iusto Roffensi: in quo decretum est, ut propter Saxonum barbarorum saevitiam et apostasiam omnes hi episcopi Britanniam abdicarent. Ita *Beda* lib. 2. hist. Anglor. cap. 5. *Fabr.* Neque vero illum trium episcoporum conuentum concilium verum fuisse, animaduertit *Walch*. l. c. p. 410. et citat *Wilkins* concil. Britann. tom. I. p. 30. *Harl.*

619. *Hispalense* secundum **, tempore Sisebuti regis. Actiones siue Constitutiones XIII. quarum ultima aduersus Eutychianos, qui passibilem in Christo diuinitatis substantiam praedicabant. Subscribit Ildorus Hisp. cum aliis episcopis septem. *Fabr.* [* Ad concilium *Hispalense* l. additio. *Manfi* l. c. pag. 569. Ad an. 617. illud reuocandum censet. *Mart.*] Ad a. 618, *Walch* l. c. p. 410. sq. qui adpellat *Aguirre* concil. Hispan. tom. II. p. 462. *Baron. Pagii* et *Manfi* annal. eccles. tom. XI. p. 172. etc. ad an. 619. *Hispalense* II. *Douiat.* l. c. l. p. 347. *Harl.*

Honorii I. papae epistola ad Sergium CPol. et alterius fragmentum exstant cum Sergii ad Honorium in gestis sextae synodi a. 681. actione 12. et 13.

† Eiusd.

** Iuoni part. I. cap. 195. Bracaren-

+ Eiusd. Honorii epistola 1. ad Isaacium Rauennatem exarchum, 2. ad episcopos Venetiae et Istriae de Fortunato Gradenſi patriarcha deiecto et Primogenito in eius locum subrogato, 3. ad Eduinum regem Angliae, ex Bedae lib. 2. histor. Angl. c. 17. 4. ad Honorium Dorouernensem episc. ex eodem Beda lib. 2. c. 18.

*+ 5. ad Johannem, Andream, Stephanum et Donatum episcopos per Epirum constitutos, 6. ad Sergium subdiaconum. *Fabr.* [*Ad epistolas Honorii adpendix *Mansi* l. c. pag. 583. (Epistola ad *Honorium*, Cantuar. archiepiscopum, et alia quaedam ex Burchardo, Iuone etc. praeceuntibus Ballerin. tom. III. Opp. Leonis.) *Mart.*]

A. C. 627. *Matisconense* concilium ^{yy}), in quo regula beati *Columbani* ab Agrestini calumniis per Eustasium abbatem Luxouienſem defenſa atque approbata est. Vide, quae Sirmondus ex Iona Scoſo monacho in vita Eustasii apud Surium et in actis Sanctor. 29. *Mart.* *Fabr.* [*Ad *Matisconense* concilium adnotatio critica *Mansi*. X. p. 589. Intra annos 616–624. illud celebratum esse contendit. *Mart.*] Add. *Mansi* supplem. concil. tom. I. p. 473. Ad a. 623. aut 624. id refert *Walch.* l. c. pag. 411. *Harl.*

[Idem *Walch.* ib. pag. 411. sq. inserit synodum multorum episcoporum Armenior. aliorumque, etiam graecorum et syror. praesulum sacrorum s. Theodosiopol. s. Charni in Armenia a. 622. habitam ad Eutychianos reconciliandos; atque concilium Chalcedon. fuit confirmatum: isque prouocat ad *Galanum* in conciliar. eccles. Armen. part. I. p. 15. ac part. II. tom. I. p. 28. atque ad *Causum* in histor. litterar. SS. eccl. vol. I. p. 602. *Harl.*]

*628. *Clipiacense*, cuius meminit *Aimoinus* lib. 5. hist. Francor. c. 15. anno quadragesimo quarto regni Clotarii. Clipiaci, vulgo Clichy. *Harduin.* *Fabr.* [*Ad *Clipiacense* concilium adnotatio critica *Mansi* l. c. p. 591. Ad a. 627. illud collocandum putat. *Mart.*] Id vero concilium falsum esse, idque *Mansi* suppl. concil. I. p. 473. commonstrasse, iudicat *Walch.* Entwurf. p. 412. *Harl.*

[†] 630. *Remense* ^{zz}) Dagoberti regis, et Sonnatii Remensis episcopi temporibus. Canones XXV.

Statuta synodalia XXI. quae eidem Sonnatio tribuuntur, aliis videntur aeuum posterius sapere, vt Labbeus et Harduinus adnotarunt. *Fabr.* [*Canones additi ex Burchardo, Iuone et Gratiano: *Mansi* X. p. 600. *Mart.*]

A. C. 633.

^{yy}) *Cointius* tom. II. annal. Francor. pag. 729. refert ad a. 623. *Mabillonius* sec. 2. Benedictin. pag. 119. ad a. 624.

^{zz}) *Labbeus* refert ad a. 624. idque promissit,

Vol. XII.

se in amplioribus notis probaturum, sed quae lucem non viderunt, *Fabr.* *Walch.* in: Entwurf. pag. 412. sq. id infra a. 625–630. ponit, et plures VV. DD. excitat. *Harl.*

V v v v

A. C. 633. *Alexandrinum* conciliabulum, a Cyro Alexandrino coactum. Exstant gesta et epistola synodica cum nouem capitulis in sexta synodo a. 681. actione 13. *Fabr.* [*Ad concil. *Alexandrinum* adnotatio chronologica *Manfi* l. c. p. 605. *Mart.*]

Conciliabulum *CPolitanum* Sergii, aliaque habita a Monothelitis, et synodi contra Monothelitas celebratae, quas Labbeus hoc loco refert ex auctore veteris Synodici c. 123. ad 132. supra p. 244. seq. ed. vet. et ed. nou. p. 409.

**Clipiacense* II. quod ex charta Dagoberti regis obseruauit Sirmondus. Vide *Harduin.* p. 2085. *Labbeus* p. 1854.

Toletanum IV. tempore Sisenandi regis, canones LXXV. et subscriptiones episcoporum LXII. Confirmatur in synodis Toletanis an. 638. et 653. De Iudaeis can. 57-66. *Fabr.* Canones etiam editi sunt in *Aguirre* concil. Hispan. tom. II. p. 477. Sed *Walch.* in: Entwurf, p. 414. §. XXII. (quem confer,) adnotat, apud illum et in *Harduin.* concil. tom. III. p. 575. sqq. canones haud carere vitiis, et haec a *Manfi* in suppl. conc. I. pag. 475. obseruata fuisse. *Harl.* [Ad an. 630. refert *Walch.* l. c. p. 415. synodum in *Scotia* habitam, citatque *Vsher.* antiquit. eccles. Britann. pag. 482. et *Pagii* critic. annal. Baron. tom. IX. pag. 298. *Harl.*]

[Canones (XX.) 318. deiferorum patrum, *Nicaeae* congregatorum sub consulatu Paullini et Iuliani a. 636. ab Alexandro, in Pandectis canonum *Beueregii* tom. I. p. 58-84. et *Florentiae* in cod. bibl. Laurent. VIII. nr. 14. plut. 9. v. *Bandini* cat. codd. gr. Laurent. vol. I. p. 397. *Harl.*]

634. *Aurslianense*, *) in quo haereticus graecus a Saluio episcopo Valentino superatus est et Gallia pulsus: vti refertur a S. *Audoeno* in vita S. Eligii Nouiomensis ljb. 1. c. 34. Saluius ille martyr adpellatur in actis S. Audoeni, scriptis a *Fredogodo* apud Surium 24. August. [add. *Manfi* suppl. concil. I. p. 477. *Harl.*]

†† 636. *Clipiacense* III. Kalendis Maii, cuius mentio est in vita S. Agili abbatis apud *Mailon.* saeculo 2. *Benedictino* p. 323.

**Dagoberti* regis epistola ad Sulpitium Bituricensem episcopum apud *Labbeum* p. 1855. et *Harduin.* p. 2085.

638. *Toletanum* V. initiis Chintilae regis, pro regia maiestate tuenda. Canones XI. subscriptiones episcoporum XXII. et presbyteri vnus vnusque diaconi, qui vicem gerebant episcoporum. [v. *Aguirre* conc. Hispan. tom. II. p. 507. aliosque ap. *Walch.* l. c. p. 415. sq. ad a. 636. referentem. Huic anno etiam adsignat *Douiat.* l. c. I. p. 343. et canones nouem compositos fuisse scribit. *Harl.*]

Regis Chintilae edictum pro confirmatione huius synodi.

**Pari-*

a) *Labbeus* p. 1835. refert ad a. 645.

**Parifense*, quod ex charta Dagoberti regis Sirmondus observauit. Vide *Harduin.* p. 2086. *Labbeum* p. 1856.

Toletanum VI. capitula XIX. subscriptiones episcoporum [P] XLVII presbyterorum III. diaconorum II. agentium episcoporum vicem. [*Aguirre* l. c. II. pag. 512. et *Walch.* l. c. p. 416. sq. *Harl.*]

*† Commemoratio de papae *Seuerini* legatis, quid *CPoli* gesserint, ex S. Maximi confessoris epistola ad abbatem *Thalassium*. Ediderat Sirmondus cum *Anastasio* bibliothecarii collectaneis.

Ecthesis sub *Heracii* imp. nomine promulgata a Sergio *CPol.* legitur graece et lat. in actis concilii *Lateranensis* a. 649: in tertio secretario.

A. C. 639. Conciliabuli *CPolitani* Monothelitarum, in quo *ecthesis* illa confirmata fuit, exstant gesta in eodem concilio *Lateranensi*, in tertio secretario. [iterum confirmata in concilio *CPolitano* a *Pyrrho* patriarcha, a. 640. habito. *Harl.*]

640. *Iohannis IV.* papae epistola 1. ad episcopos et presbyteros *Scotiae*, 2. ad *Constantinum* imp. *Heracii* filium, apologiam continens pro *Honorio* papa,† 3. ad *Isaacum* *Syracusanum* episc. *Fabr.* [**Ioannis IV.* epistola ad *Bulcredum*, regem *Saxonum*; *Mansi* X. p. 687. *Mart.*]

† Diffusio ex epistola S. Maximi ad *Marinum* presbyterum, pro *Honorio*, et ex epistola ad *Petrum illustrem*, ubi de *Pyrrho*, *Sophronio Hierosol.* et *Honorio*. Ex edit. *Sirmondi*.

*† *Anastasio* bibliothecarii epistola ad *Ioannem* diaconum urbis *Romae*; et excerptum ex epistola S. Maximi ad *Martinum* presb. *Cyprium* de processione *Spiritus S.* [conf. supra ad vol. X. p. 606. *Harl.*]

De *Romano* concilio illo tempore habito aliisque aduersus *ecthesin* *Heracii* et *Monothelitas*, ita *Theophanes* ex *Goari* versione: *Ioannes Romanus praeful collectio episcoporum concilio, Monothelitarum haeresin anathematizauit: similiter et in Africa penes Byzacium, Numidiam et Mauritaniam diuersi episcopi conuenientes, Monothelitas perculerunt.* Confer infra ad a. 646.

642. *Theodori I.* papae epistola 1. ad *Paulum* patriarcham *CPol.* (*synodicae* eius respondens,) cum exemplari propositionis *CPolin* transmissae aduersus *Pyrrhum* *Monothelitam*, 2. ad episcopos, qui consecrauerunt *Paulum* *CPol.* Vtraque ex collectaneis *Anastasio* bibliothecarii vulgatis a *Sirmondo*, quae praeter editiones, laudatas a me volum. IX. huius bibl. p. 636. recusa etiam sunt in bibliotheca *Patrum* edit. *Lugd.* tomo XII. p. 831.

† Disput. S. *Maximi* cum *Pyrrho*, graece cum *Franc. Turriani* [P] versione. De aliis huius scripti editionibus dixi vol. IX. huius bibl. p. 646. sqq. ubi etiam de ceteris eiusdem *Maximi* *Monothelitarum* mallei scriptis ac monumentis.

A. C. 645. *Aurelianense*, vide supra ad a. 634. *Fabr.* [*Ad concilium *Aurelianense* adnotatio chronologica *Manfi* X. p. 761. (Annum 641. illud praecessisse defendit.) *Mart.*]

[*Synodus *Nisibensis* Nestorianorum circa a. 645. habita; ex *Assmanni* biblioth. orient. tom. III. p. 142. *Manfi* X. p. 761. *Mart.*] et *Manfi* supplem. concil. I. p. 477. *Harl.*]

646. Concilii *Numidiae* sub Columbo, *Mauritaniae* sub Reparato, *Byzaceni* sub Stephano, et *Carthaginensis* Gulofi (Probi et aliorum episcoporum LXVIII.) epistolae synodicae ad imp. Constantem, ad Paulum CPol. et Theodorum papam, exstant in actis synodi Lateranensis a. 649. secretario 2.

Toletanum VII. anno quinto Chindesuindi regis. Canones VI. subscriptiones episcoporum XXVIII. et presbyterorum abbatumque ac diaconorum vicariorum XI. *Fabr.* In *Aguirre* concil. Hispan. tom. II. p. 522. Add. *Walch.* l. c. p. 418. sq. qui citat *Ferreras* histor. gener. d'Espagne II. p. 321. et *Florez* España sagrada tom. VI. p. 180. ibique varias narrationes esse emendatas, adnotat. *Harl.*

De visione *Taionis* Caesaraugustani episcopi, qua libri moralium Gregorii M. ipsi indicati sunt. Confer *Rodericum Toletanum* lib. 2. cap. 19. et *Baronium* a. 649. n. 80.

648. Typus a *Constante* imp. suasu Pauli CPol. promulgatus, quo Monothelitis eorumque aduersariis silentium iniungitur. Exstat et improbatur in secretario siue actione 4. concilii Lateranensis a. 649.

Concilium *Romanum* contra Paulum et Pyrrhum. Vide Anastasium in vita Theodori papae, synodic. vet. c. 131. et *Labbeum* p. 1846. [*Bower* Hist. der Päpste, tom. IV. p. 79.]

† *Siggyberti* Metensium regis epistola ad Desiderium Caturcensium episcopum, qua sine sua scientia synodale concilium in regno suo agi prohibet. Edita haec epistola 79. inter Francicas a Marquardo Frehero et Andrea Duchesnio.

[*Pseudo-synodus *Thessalonicensis* gemina, a Paulo, eius urbis episcopo Monothelita, c. a. 649. celebrata; *Manfi* X. p. 785. *Mart.*] id. *Manfi* in supplem. concil. I. p. 483. *Harl.*]

Editionis Regiae tom. XV. et Labbei tomus VI.

649. *Martini* papae epistolae XVII. ex quibus undecim, (tertia usque ad decimam tertiam,) graece etiam a Labbeo primum, et deinde ab Harduino additae sunt. 1. Encyclica ad omnes fideles, gr. et lat. 2. ad Amandum Traiectensem, latine: (utraque in fine actionis quintae proximi Lateranensis concilii.) 3. ad Constantem imp. 4. ad ecclesiam Carthag. 5. ad Iohannem episcopum Phila-

Philadelphiae. 6. ad Theodorum episcopum Esbuntiorum in Arabia. 7. ad Anthonium [P] Bucathorum in Palaestina prima episcopum. 8. ad Georgium archimandritam monasterii S. Theodosii. 9. ad Pantaleonem. 10. ad Petrum illustrem virum. 11. ad ecclesiam Hierosolymitanam et Antiochenam. 12. ad Paulum Thessalonicensem episcopum, qui Romanae sedis apocrypharios in haeresin Monotheliticam induxerat. 13. ad ecclesiam Thessalonicensem de Pauli damnatione, et de eius haeresi fugienda. Quae sequuntur, latine tantum, ex editione Sirmondi in collectaneis Anastasii bibliothecarii. 14. et 15. ad Theodorum, cum commemoratione eorum, quae saeuiter acta sunt a veritatis aduersariis cum Martino papa. 16. et 17. ad quemdam sibi carissimum de exilii sui calamitate.

[* *Gallicana* synodus, forte *Parifensis*, a. 649. contra Monotheletas: *Mansi* X. p. 863. *Mart.*] ib. in *Mansi* suppl. concil. tom. I. p. 485. sed haec synodus valde dubia esse videtur *Walch.* in: Entwurf. p. 422. not. 3. *Harl.*]

Acta *Lateranensis* concilii celeberrimi, sub Martino papa aduersus Monothelitas habiti, *πραξις* actiones siue secretarii 5. graece et latine. Graeca e MS. codice a Labbeo primum, ac deinde ab Harduino addita sunt. Indicem scriptorum et epistolarum, quae in his actis vel adferuntur vel citantur, dedi vol. X. huius bibl. p. 185. sq. In hoc concilio non modo Cyrus, Sergius, Paeus et Pyrrhus condemnati, sed etiam proscriptus *Constantis* imp. *typus*, vt iam dixi ad a. 648. Actionem quintam claudunt canones XX. cum subscriptionibus episcoporum CV. *Fabr.* De concilio *Lateranensi* multus est *Walch.* l. c. p. 419. sqq. ibique et in *Mislorie der Päpste* p. 151. plures citat VV. DD. In b. *Bernenfis* cod. sunt duo fragmenta concilii Lateran. v. *Sinner.* catal. codd. MSS. bibl. *Bernenfis* p. 106. et 107. *Harl.*

A.C. 650. b) *Cabilonensis* concilii a Clodoueo II. euocati, canones XX. cum subscriptionibus episcoporum XXXVIII. abbatumque et archidiaconorum VI. episcoporum vice, et epistola concilii ad Theodosium episcopum Arelatensem. *Fabr.* [* Canones, qui non leguntur in editis conciliorum Cabilonensium, sed hoc titulo apud vet. collectores inscribuntur, *Mansi* X. p. 1196. et p. 1197. eiusd. ad concilium Cabilonense adnotatio chronologica. Non serius, quam a. 643. vel sequenti 644. illud celebratum esse putat. *Mart.*]

653. *Toletanum VIII.* anno quinto *Recceswinthi* regis, cuius epistola nec non decretum et lex, canonibus XIII. adiungitur, cum subscriptionibus episcoporum LII. abbatum XII. vicariorum episcoporum X. et virorum illustrium XVI. Canon
Vvvv 3 non

b) *Carolus le Cointe* annal. eccles. Franc. tom. III. p. 230. refert ad a. 644. *Fabr.* *Walch.* in: Entwurf. p. 423. ad a. 649. sed in not. 1. obseruat, alios referre ad a. 650. 664. sed optimos scripto-

res ad a. 644. idem in not. 3. citat *Mabillon* annal. ord. Benedictin. lib. XIII. §. 29. *Mansi* suppl. concil. I. p. 479. *Ceiller* histor. des auteurs, tom. XVIII. p. 820. etc. *Harl.*

non 12. de Iudaeis: canon 1. symbolum Nicaenum repetit et adprobat. [v. *Aguirre* concil. Hispan. tom. II. p. 553. et *Walch.* Entwurf etc. p. 423. sq.]

† Placitum Iudaeorum Toletanae ciuitatis atque Hispaniae ad regem Receswinthum, editum a Baronio ad a. 653. n. 5. in quo Christo se nomen dare profitentur, similisque placiti sub Cinthilano rege a se conscripti mentionem faciunt.

[P] † In notis Garfiae Loaisae ad concilium Toletan. quas Harduinus malo more omisit, exstat etiam *Isidori* Hisp. epistola ad Leudefredum episcopum Cordubensem de officiis ecclesiasticis, ex codice MS. bibl. Laurentianae.

† Relatio factae motionis inter Donnum *Maximum*, monachum, et socium eius coram principibus in secretario. Ex collectaneis *Anastasio* bibliothecarii a Sirmondo editis.

[*Synodus *Seleuciensis* Nestorianorum ad schismaticos damnandos, circ. a. 654. celebrata, (ex *Affemannii* bibl. orient. tom. III. part. 2. p. 186.) *Mansi* X. p. 1243. [et in supplem. concil. I. p. 487.] *Mart.*]

[Edit. *Mansi* tomus XI.]

A. C. 655. *Toletani IX.* concilii canones XVII. subscriptiones episcoporum XVI. abbatum VIII. vicarii episcopi vnus, et virorum illustrium officii palatii quatuor. [*Aguirre* concil. Hispan. II. p. 573. et *Walch.* l. c. p. 424. sq.]

656. † *Vitaliani* papae epistolae 1. ad Paulum archiepisc. Cretensem, 2. ad Vaanum, cubicularium imperatoris, 3. ad Paulum Cretensem, 4. ad Georgium episcopum Syracusanum, 5. ad Oswi, regem Nordanhumbrorum, papae de paschate iudicium expetentem, 6. ad monachos Siculos. *Fabr.* [*Ad epistolas *Vitaliani* papae adpendix. — Epistola ad Floriacenses; — ad Chlodouacum, Francorum regem; — ad omnes episcopos; — ad Theodorum, archiepiscopum Cantuariensem; *Mansi* l. c. p. 41. *Mart.*]

Concilium *Toletanum X.* canones septem, cum decreto pro Potamio episcopo Bracarenfi (in quo adfertur aliquid ex concilii *Valentini* titulo IV.) et alio decreto de testamento Recimiri, Dumienfis episcopi. Subscriptiones episcoporum XX. et vicariorum episcoporum V. *Fabr.* v. *Aguirre* concil. Hispan. II. p. 574. *Florez* Espanna sagrada, tom. VI. pag. 195. teste *Walch.* l. c. pag. 425. sq. *Harl.*

† Tomus continens relationem de dogmatibus et controuersiis, quae motae sunt inter *S. Maximum* et Theodosium episcopum Caesareae Bithyniae, ex collectaneis *Anastasio* quae Sirmondus edidit.

[*Conci-

[* Concilium *Gallicanum* incerti loci, forte spurium, sub Vitaliano papa habitum, circ. a. 658. (ex Pseudo-Anastasio epitome chron. Casin. in *Muratorii* scriptt. rerum italic. tom. II. part. 1.) *Mansi* XI. p. 59. *Mart.*]

A. C. 658. *Nannetense* concilium, de quo *Flodoardus* lib. 2. histor. c. 8. *Fabr.* *Nannetense* id vocat *Douiat.* l. c. I. p. 370. adnotatque, plerosque id multo recentius facere; certe tamen ante a. 900. celebratum suadere eius quaedam capita in VII. Capitularium librum relata, eiusque canones XX. fuisse. *Harl.*

Priilegium libertatis, *) monasterio *S. Dionysii* concessum a *Landerico* episcopo *Parisiacensi* anno XL. Cludouici, cum subscriptionibus eiusdem *Landerici* et episcoporum XXIV.

659. Conuentus *Clipiaccensis*, de quo *Aimoinus* lib. 4. hist. Francorum c. 41. et preceptum *Clodouii II.* regis pro libertate monasterii *S. Dionysii*.

664. Synodus siue Collatio *Pharensis* in Anglia, rogatu *Hildae* abbatissae, sub *Nordanhumborum* regibus *Oswio* patre et *Alchfrido* filio, in qua acerrimae contenditur de ritu celebrandi paschatis, de tonsura sacerdotum et de aliis rebus ecclesiasticis, [P] praesente *Alchfrido* rege filio, *Oswio* rege patre etc. Confer *Bedam* lib. 3. hist. eccl. c. 25. [et *Wilkins* concil. Britann. tom. I. p. 41.]

666. Concilium *Emeritense* in Hispania, capitula XXIII. subscriptiones episcoporum XII. [*Aguirre* conc. Hispan. II. p. 625.]

[* Concilium *Cretense*, a. 667. in causa *Ioannis*, *Larissae* episcopi; *Mansi* XI. pag. 100. [et in suppl. concil. I. p. 501.] *Mart.*]

667. De concilio Romano in causa *Iohannis*, *Lappenfis* in *Creta* episcopi, mentio in *Vitaliani* papae epist. 1. et 3. [*Cornar.* Cret. sac. part. II. p. 200. et 251.]

Adeodati papae epistola ad episcopos Galliae de privilegio, quod concessum abbatii monasterii *S. Martini Turonensis*. Ediderunt *Massonus*, *Baronius*, *Sirmondus*, *Binius* et *Monfuerius*. *Fabr.* [*Ad epistolas *Adeodati* papae adpendix: *Mansi* XI. p. 103. Bulla pro coenobio *S. Petri et Pauli.* *Mart.*]

[*Constantinopoli* num in causa *Maximi*, aduersarii *Monothetarum*, qui *CPoli* quidem est condemnatus, duae synodi, proprie dictae, sint habitae, quamquam *Mansi* in suppl. concil. I. p. 487. sqq. id haud omnino improbabilibus argumentis euincere studuit, altioris tamen esse indaginis, iudicat *Walch.* in: *Entwurf.* p. 427. *Harl.*]

A. C. 669.

c) Γνωστή eius in dubium vocauit *Io. Lau-noius*, sicut etiam *Sau-Germaensis*, *Sau-Me-* dardensis privilegii et *Turonensis S. Martini*, aliorumque.

A.C. 669. *Clotarii III. regis praecepta duo de fundatione et immunitate monasterii Corbeienfis. Priuilegium libertatis monasterio eidem concessum a Bertefrido episcopo Ambianensi, cum subscriptionibus episcoporum XVI. Theodorici regis Francorum praeceptum, quo confirmat electionem Eremberti, abbatis Corbeienfis.*

† *Marculfi* *) formula de priuilegio et concessio legis ad priuilegium.

[* Concilium *Treurense*, quo immunitas conceditur monasterio vallis Galliae in Lotharingia, a S. Diodato Niuernensi episcopo fundato, circ. a. 667. habitum; *Manfi* XI. p. 115. *Mart.* Atque *Walch.* in: Entwurf. p. 427. ad a. 666. citat *Manfi* supplem. concil. I. p. 497. atque *Honthem.* histor. Treurenf. diplom. tom. I. p. 28. *Harl.*]

670. De synodo *Senonensi* *) XXX. episcoporum, in qua subscriptum fuit priuilegium immunitatis monasterio S. Petri Viui, meminit Clarius monachus in Chronico abbatiae S. Petri Viui Senonensis, apud *Dacherium* tom. II. spicilegii p. 706. *Fabr.* [* Ad concilium *Senonense* additio (ex *Mabillon.* aët. SStor. ord. Benedicti tom. I. part. 2. pag. 613.) *Manfi* XI. pag. 117. [et in supplem. concil. I. pag. 503.] *Mart.*]

Canones *Augustodunenses XVI.* S. Leodegarii Augustodunae civitatis episcopi, ex collectione canonum in bibl. ecclesiae Andegau. et in bibl. S. Benigni Divionensis, adde Labbeum p. 535. et 1887. *Fabr.* [* Ad concilium *Augustodunense* emendatio; *Manfi* XI. p. 125. *Mart.*]

† 672. *Senonense.* Vide Labbeum p. 1878.

673. Concilium *Herudfordiae*, primo anno Lotharii regis Cantii, praesidente Theodoro Cantuariæ siue Doroberniae archiepiscopo, in quo ea, quae a patribus transmarinis canonice sunt antiquitus decreta, custodienda ab Anglis decernuntur, decem capita praecipue. *Fabr.* Constitut. in *Bedae* histor. eccles. Angl. libr. IV. cap. 5. et *Wilkins* concil. M. Britann. tom. I. p. 41. *Harl.*

[†] 675. *Toletanum XI.* canones XVI. Subscriptiones episcoporum XVII. vicariorum II. abbatum VI. et archidiaconi vnus. *Fabr.* v. *Aguirre* conc. Hispan. tom. II. p. 660. *Florez* Espanna sagrad. tom. VI. p. 199. *Harl.*

Bracarense, canones IX. quorum primo symbolum Nicaenum repetitur et probatur. *) Subscriptiones episcoporum VIII. *Fabr.* *Walch.* in: Entwurf. p. 429. octo canones superesse scribit, laudatque *Aguirre* l. c. pag. 673. ac *Ferreras* histor. d'Espagne tom. II. p. 374. *Harl.*

[* Syn-

d) Hunc Marculsum, non regis Dagoberti vixisse tempore, ut contendit Labbeus pag. 531. sed formulas suas inscripisse Landerico, (non Parisiensi, sed) Meldensi episcopo, qui Pipini et Caroli magni aetate floruit, disputat *Launoius* in

adsertione inquisitionis in chartam immunitatis p. 616. sq. et in inquisitione ipsa p. 25.

e) a *Cointio* in Annal. Franc. refertur ad a. 657.

f) Conf. *Spittler* Geschichte des kanon. Rechts p. 216. §. 58. *Harl.*

[*Synodus *Dirinenfis* in Arabia Nestorianorum circa varia fidei et disciplinae capita, a. 677. celebrata, (ex *Affmanni* bibl. orient. tom. III. part. 2. pag. 186.) *Mansi* XI. p. 163. [et in suppl. concil. I. p. 509.] *Mart.*]

[*Concilium *Marlacense*, a. 677. habitum; *Mansi* XI. p. 163. [et suppl. conc. I. p. 509.] *Mart.*] Id num verum sit, quaerit *Walch.* l. c. p. 430. *Harl.*]

Editionis Regiae tomus XVI.

A.C. 677. *Agathonis* papae epistola 1. ad imperatores Constantinum, Heraclium et Tiberium, graece et latine, in actione quarta sextae synodi a. 680. 2. ad Aethelredum regem Merciorum et Theodorum archiepiscopum Cantuariensem, Sexulfum, etc. latine. *Fabr.* Decretalis epistola *Agathonis* papae a. 675. qua abbatem Medamsfadae, quae postea Petriburgum, Peterburgh nuncupata est, legatum romanum constituit super omnem Angliam, eiusdemque monasterium, instar liminum apostolicorum, fore pro absolvendis votis, quae de peregrinando Romanam concepta fuerint, (ex *Wilkins* tom. I.) *Mansi* XI. p. 170. *Mart.*

679. *Mediolanense*, sub Mansueto episcopo, in causa Monothelitarum. Synodica ad Constantinum imp. cum expositione fidei exstat ante acta sextae synodi, latine: [et a *Geuerh. Elmenhorstio* Leidae 1618. 4. edita est expositio cum notis. *Harl.*]

Generale Anglicum *Hetfeldae* celebratum, de quo *Beda* lib. 4. hist. eccles. Anglorum c. 17. et vita Theodori Cantuar. in *Mabillonii* saec. 2. Benedictin. p. 1036. [ac *Wilkins* concil. M. Britann. tom. I. p. 48. *Harl.*]

Romanum de rebus Britannicae ecclesiae, idem *Beda* c. 18. et *Malmesbur.* de gestis pontificum Anglorum lib. 3. p. 263. et copiosius in vita S. Wilfridi, 4. saec. Benedictin. parte 1. p. 492. 494.

Hoc anno synodum in *Gallis* habitam fuisse contra Monothelitas, falso colligitur *) ex istis synodi Romanae sub Agathone verbis: *Felix, humilis episcopus Arelatensis ecclesiae, legatus venerabilis synodi per Galliarum prouincias constitutae, aliisque similibus Adeodati Leucorum, et Taurini Tetonensis, subscriptionibus praee intellectis.* Aliud est enim, ut notat Harduinus, synodus, hoc est collegium et numerus episcoporum per diuersas Galliarum prouincias constitutus, aliud congregata in Galliis synodus, siue in vno aliquo Galliarum loco episcoporum synodus.

680. *Romanum* contra eosdem Monothelitas, de quo auctor Synodici veteris cap. 133. supra p. 244. ed. vet. et ed. nou. p. 409. Epistolae duae in hoc concilio scriptae recitantur in sexta synodo, actione quarta. *Fabr.* [*Ad concilium *Romanum* sub

g) Apud *Labbeum* p. 1337.

Vol. XII.

XXX

sub Agathone a. 680. additio *Manfi* XI. p. 185. [et in supplm. concil. I. p. 590.] *Mart.*] Add. *Walch.* Entwurf. p. 431. §. 63. de synodo *Romana* L. episcoporum a. 679. aut 680. ante aduentum omnium episcoporum ad concil. rom. habita in caussa Wilfriedi; et p. 432. §. 64. de concilio *Romano*, a. 680. *Harl.*

[* Concilium *Northumbrense* pro restituendo cathedrae Eboracensi Wilfrido episcopo, iussu Agathonis papae a. 680. celebratum *Manfi* XI. p. 187. *Mart.*] Add. *Walch.* l. c. p. 437. [qui etiam citat *Manfi* supplm. concil. tom. I. p. 511. et *Bower* *Histor. der Päpste*, tom. IV. p. 160. *Harl.*]

A. C. 680. et 681. Acta *sextae* synodi generalis, CONSTANTINOPOLITANAE tertiae, iisdem Monothelitis oppositae, [P] et a Constantino Pogonato atque deinde a Iustiniano imp. confirmatae, et latine primum a Merlino et ceteris, graece et latine vero edita a Romanis a. 1608. atque inde a Binio in vtraque posteriore editione: et repetita in Regia, tum a Labbeo et Harduin. Episcopi teste Photio interfuisse CLXX. subscriptiones ^{a)} comparent CLXVI. [* Subscriptiones episcoporum, *Manfi* XI. p. 693. Quum Labbeus et Ooetus eas tamquam Nicaenas dedissent, quum potius ad concilium CPolitanum pertinerent, *Manfi*, praeunte Harduino, suum eas in locum transtulit. *Mart.*] Quis in hoc concilio praesederit, disputat *Launoius* lib. 7. epist. 8. p. 729. seq. Adde *Petrum de Marca* lib. 5. c. 13. [et *Walch.* in: Entwurf etc. qui p. 432. sqq. copiose persequitur historiam huius concilii, inprimis actionum, tradit, prioribus vndecim et vltimae actionibus, ipsum imperatorem, reliquis autem, absente imperatore, eius amicos s. consiliarios intimos ducesque militares, eum comitatos, praesedisse. *Harl.*] —
Constat

^{b)} Confer *Lambeeium* VIII. pag. 408. *Fabr.* Cod. XLIV. siue p. 863. sqq. ed. Kollarii, cuius notas conferes, in quibus et *Manfi* locum de his subscriptionibus et de charta Niliaca, in qua exemplar Vindobon. exaratum est, egit, ac *Lambee.* correxit — Ibid. cod. LIX. continet Acta concilii CPolitani tertii, collecta, disposita et edita ab Agathone, archidiacono et chartophylace magnae ecclesiae CPolitanae, qui rebus gestis interfuit: praemissum est *Andreae*, archiepiscopi Cretensis, carmen iambicum eucharisticum ad iulum Agathonem pro communicatis ad describendum Actis synodi sextae, editum gr. et lat. a *Combesio* in Auctarii noui biblioth. patrum tom. II. f. historia Monothelitarum, Paris. 1648. fol. pag. 235. sqq. Additus est Agathonis epilogus (de quo v. ad a. 712. de synodo CPolitana.) Plura de his omnibus scripserunt *Lambee.* (qui etiam magnam partem et principii et finis epilogi formulis typographicis describendam curauit.) atque Kollarius in notis subiectis, vol. VIII, pag. 7042 =

1048. — *Mosquae* in cod. synod. CLXXIX. fol. 35. (v. *Matthaei* notit. codd. gr. Mosq. pag. 110.) et *Florent.* in cod. Laurent. XII. nr. 7. plut. 4. Definitio synodi generalis VI. v. *Bandin.* caral. codd. gr. Laur. I. p. 534. qui notat, existare eam gr. et lat. in collect. concil. Vener. 1732. tom. XVIII. p. 80. — ibid. in cod. XVII. nr. 19. plut. 8. Expositio fidei 150. patrum CPoli congregatorum; v. *Bandini* l. c. p. 359. qui adnotat, existare illam inter Acta concilii CPolitani III. generalis VI. Aet. XVIII. Labbeanae concil. ed. Vener. 1729. fol. tom. VII. p. 1058. cum subscriptionibus patrum, has vero in cod. Laur. deesse. — In bibl. *Coislin.* cod. XXXIV. Definitio synodi CPolit. VI. cum aliarum synodorum definitionibus, et in cod. CCCLXIV. illius ac multarum aliarum synodorum canones. v. *Monfauc.* bibl. Coisl. pag. 86. et 563. *Monaci* in cod. Bauar. CXCVIII. v. *Hardt* in Aretini Beytrag. 1805. part. I. p. 26. sq. Add. cat. codd. latin. Venet. bibl. D. Marci p. 89. etc. *Harl.*

Constat actionibus XVIII. in quarum decima tertia *συναγωγα* *ἡ πρώτη* Honorius papa, de quo videant, qui volunt, quae in medium adferunt *Garnerius* p. 175. seq. ad librum diurnum romanorum pontificum, in quo et ipso Honorius p. 41. damnatur: et Historiae Monothelitarum scriptores I. B. Tamagninus oppugnans, et Franciscus Combesius, fidem actorum adserens, aliique laudati a me vol. XI. huius bibl. p. 153. sq. Apud eundem Combesium p. 241. seqq. collatio actorum sextae synodi ad MS. Tilianum codicem. Indicem epistolarum, quae in actis huius concilii adferuntur, et scriptorum, qui in illis citantur, dedi vol. XI. p. 136. sqq. Canones ab hoc concilio nulli editi. *Fabr.* Add. *Dupin* biblioth. des auteurs eccles. tōm. VI. p. 61. *Forbes.* instruct. historico-theol. lib. V. cap. 10. sqq. *Caus* hist. litterar. SS. eccles. vol. I. p. 605. *Bower* Histor. der Päpste, tom. IV. p. 162. sqq. aliosque laudatos a *Walchio* in: Entwurf. p. 436. not. 2. et in: Histor. der Päpste, p. 146. *Harl.*

†† Actorum eiusdem concilii sexti versio latina altera longe adcuratior ex vetusto codice MSto bibl. collegii Paris. S. I. ab Harduino publicata. [et a *Mansio* reposita XI. p. 737-922. *Mart.*]

Synodus *πεντήκοντη* siue *quinisexta* in Trullo ¹⁾ palatii sacri secretario a. 692. ²⁾ sub Iustiniano Rhipotmeto, in quam inuehuntur *Allatius* lib. I. de consensu c. 27.

XXXX 2

et

i) Etiam sextam synodum in Trullo celebratam, constat ex singulis ferme illius actionibus sub init. *Fabr.* De origine voc. *Trulli*, siue partis palatii imperatorii, ita dicti, quod fastigium eius tectum et ornatum fuerit *trullo*, siue fornice hemicyclico, qui vulgo italice dicitur *Cupola*, v. *Lamhec.* V. p. 273. et VIII. p. 861. not. 2. Atque ego alibi legere me memini, ex actis concilii XIV. originem ac significationem nominis Trullani rectius cognosci posse, quam *Semler.* in Selectis capitibus etc. tom. II. pag. 44. monstrare admissus sit. *Harl.*

k) *Harduin.* 706. adde *Lambecium* VIII. pag. 407. *Fabr.* S. ed. Kollar. pag. 861. sqq. ur. 15. cod. XLIV. continet CII. canones, ab anonymo quodam antiquo scholiaste adnotationibus marginalibus atque interlinearibus illustratos. Id pseudoconcilium, scribit *Lambecius*, a. C. 692. vel secundum alios a. 707. fuisse celebratum. — Idem canones sunt quoque ibid. in cod. XLV. nr. 38. v. *Lamhec.* VIII. p. 928. seq. *Florent.* in bibl. Laurent. cod. XXII. (qui collectionem canonum ecclesiastic. continet,) nr. 4. plut. 5. tabulā canonum CIII. CPoli in Trullo palatii imperatorii statutorum, cum ipsis subscriptionibus Iustiniani

imperatoris, et quinque maiorum orientis episcoporum, ac nouae Iustinianopolis. ibid. in cod. X. nr. 4. canones concilii CPolitani in Trullo, generalis V. et VI. cum subscriptionibus episcoporum CCXXVII. et plurium aliorum conciliorum canones. v. *Bandin.* cat. codd. gr. Laur. I. p. 46. et 477. — *Venet.* in cod. bibl. Marc. v. cat. codd. gr. illius biblioth. p. 294. — *Geneuae* in bibl. publ. cod. gr. XXXIII. duo libelli Maximi et acta synodi quinisextae: v. *Senebier* catal. raisonné des MSSs, conservés dans la Bibl. de la ville de Geneve, p. 142. — Conf. etiam *Assermann* bibl. iuris orient. canon. etc. lib. I. cap. 2. p. 32. sqq. p. 105. vbi in margine contra Beueregium monet, concilium Trullanum non, a. 681. sed a. 692. fuisse celebratum, citatque *Lupum* in diff. de synodo Trullana pag. 1071. sq. — ibid. p. 119. et 120. sqq. vbi docet *Assermannus*, Africanos canones a Trullanis patribus primum cod. gr. canonum ecclesiastic. fuisse insertos, et alias notat patrum illorum alucinationes. — p. 408-445. in toto cap. XII. sunt animaduersiones in nonnullos canones Trullanos. — *Spittler.* in: Geschichte des kanon. Recht §. 49. et 50. p. 181. sqq. plura de synodo Trullana obseruat. *Harl.*

et Altimura siue *Mich. le Quien* panoplia ~~contra~~ schisma Graecorum p. 123. sq. Neque canonum illius vlla latina vetus exstat interpretatio. Neque ante schisma a Graecis fuisse receptum, contendit *Nic. Comnenus Papadopoli* p. 17. praenotionum mystagogicarum, sed certe a Nicaena secunda agnoscitur. Confer *Beveregium* pag. 166. ad Synodicum, et p. 70. seq. Codicis canonum vindicati. Exstant graece et latine post praemonitionem [P] et Iustiniani imp. *προσφωνητικὸν λόγον* ad synodum *Canones centum et duo*, cum subscriptionibus imperatoris, patriarcharum quinque¹⁾, episcoporum CCVII. Canones illi habentur etiam cum Beueregii notis et Zonarae, Balsamonis et Alexii Aristeni scholiis in Pándectis canonum laudati Beueregii. [Conf. *Walch.* in: Entwurf. p. 441. sqq. qui *Cause* in hist. litter. SS. eccl. I. p. 608. sqq. multosque alios citat. *Hartl.*]

Canones IX. latine. Hi concilio sexto praeter rem tribuuntur in vetusto codice monasterii sancti Baonis vrbis Gandauensis, ex quo Surius et deinde alii publicarunt, sed ad verbum repetita sunt ex capitulis Theodulfi Aurelianensis a 16. ad 25. vt Harduino notatum.

A-C. 681. *Toletanum XII.* anno primo Fl. Eruigii regis. Canones XIII. Subscriptiones episcoporum XXXV. abbatum IV. vicariorum episcoporum III. et virorum illustrium officii palatini XV. Regis lex in confirmatione concilii. [v. *Aguirre* concil. Hisp. tom. II. p. 281. et *Walch.* in: Entwurf. p. 437. sq. *Hartl.*]

682. Sirmondo, (Labbeo 692.) *Rotomagensis*, in quo monasterii Fontanellenis inter cetera editum est privilegium, vt refert Aigrardus monachus in vita S. Ansberti episcopi Rotomag. apud Surium et Bollandum 9. Febr.

[* *Arelatense* concilium, forte a. 682. celebratum: *Manfi* XL p. 1045. [et in Supplem. concil. I. p. 511.] *Mart.*]

Editionis Regiae tomus XVII.

Leonis II. papae epistolae 1. ad Constantinum imp. quae graece et latine exstat, cum praemisso Constantini ad Leonem rescripto, ad calcem sextae synodi, et Baronio vtrique suspectae est fidei; 2. ad episcopos Hispaniae, 3. ad Quiricum episcopum, 4. ad Simplicium Comitem, 5. ad Eruigium regem Hispaniae. *Fabr.* [*Epistolae Leonis II. ad episcopos et regem Dalmatarum fragmentum; *Manfi* ib. p. 1057. *Mart.*]

[Concilium *Hibernicum* a. 648. *Manfi* ib. p. 1057. *Mart.*] sed eius veritatem probari non posse, censet *Walch.* in: Entwurf. §. LXXI. p. 439. laudatque *Manfi* not. in Baron. tom. XII pag. 73. et Suppl. concil. I. pag. 513. — Idem ibid. §. LXXII. notat, parum certi cognitum esse de concilio *Twiford* in regno Kent,

et

1) Confer Theodorum Studitam lib. 2. epist. 72.

et citat *Mabillon*. aëta Sct. ord. Benedict. saec. II. p. 899. *Whartoni* monast. Anglic. tom. I. pag. 39. et 899. atque *Wilkins* concil. M. Britann. tom. I. pag. 55. *Harl.*]

A. C. 683. *Toletanum XIII.* epistola Flau. Ervigii regis ad conciliū. Symbolum Nicaenum. capitula XIII. Subscriptiones episcoporum XLVIII. abbatum VIII. vicariorum episcoporum XXVII. Virorum illustrium officii Palatini, Comitum, Spathariorum, Procerum XXVI. Regis edictum ad omnes priuatos siue fiscales populos: et Lex in confirmatione concilii edita. [v. *Aguirre* l. c. II. p. 694. et *Florez* España sagrada tom. VI. p. 209. *Harl.*]

684. *Benedicti II.* papae epistolae, quas spurias Baronius esse existimat, 1. ad Petrum notarium Regionarium, 2. ad Ervigium [P] regem Hispaniae, eadem cum illa, quae fuit supra quinta inter epistolas Leonis II. Epistolae ad episcopos Hispanos scriptae de tuendis certis capitulis mentio in concilio Toletano XV. a. 688.

Toletanum XIV. a praefulis Carthaginis prouinciae contra Monothelitas. Subscriptiones episcoporum XVII. abbatum VI. vicariorum episcoporum X. *Fabr.* v. *Aguirre* l. c. II. p. 717. et *Florez* l. c. p. 218. *Harl.*

[*Concilium *Romanum* sub Ioanne V. in causa ordinationis episcoporum Turritanorum in Sardinia, (ex Anastasii vitis pontif. rom.) *Mansi* XI. p. 1093. *Mart.*]

Concilium *Cantuariensis* prouinciae sub Egfrido rege Nordhumborum, ex Monastici Anglicani tom. I. p. 39. et 46.

685. Concilium *in villa regia*, in quo episcopi aliquot gradu deiecti et S. Leodegarius Augustodunensis capitali sententia Ebroini factione a Theodorico rege damnatus est. Ex auctore vitae Leodegerii, apud Surium 2. Octobr.

†† *Adwifordense* in Anglia, in quo S. Cuthbertus electus est episcopus Lindisfarrensis, vt refertur in eius vita apud *Mabill.* saeculo 2. Benedict. p. 899.

* *Cantuariense*, ex Monastici Anglicani tom. I. p. 39. et 46. *Labbeus* p. 1874.

[Adpendicis loco *Mansi* Capitularia regum Francorum ex edit. Baluzii huic et sequentibus tomis XII-XVIII. per partes distributa, inferenda curauit. *Mart.*]

[*Edit. Mansi tomus XII.*]

† 687. *Sergii* papae epistola ad Ceolfriidum abbatem, ex Malmesburiensi de rebus gestis regum Angliae lib. I. c. 3. *Fabr.* [*Ad epistolas *Sergii* papae adpendix, *Mansi* p. 7. Inest epistola eius ad Heronem, Lingonum praetulem, ex *Dacherii* Epici-legio tom. II. *Mart.*]

[Synodus *Manaschiertensis* in Armenia, habita a. 687. auctore Ioanne patriarcha, vide *Causi* histor. litter. SS. eccles. I. p. 607. sq. vbi etiam de tempore illius contra

Xxxx 3

contra *Galatum* in Conciliat. eccles. Armen. part. I. cap. 17. p. 201. quaedam monet. *Harl.*]

A. C. 688. *Toletanum XV.* in quo post praemissam Eruigii regis epistolam et Nicaenam probatam fidem, defenduntur inter alia hae locutiones a papa Benedicto notatae: *Voluntas genuit voluntatem, sicut et sapientia sapientiam*; et: *Tres in Christo Dei filio se profiteri*. Laudantur testimonia *Athanasii*, *Augustini* lib. XV. Trinitatis Dei, libro quaestionum contra Apollinaristas, *Enchiridio*, tractatu symboli, et epistola ad Petrum; *Cyrilli* in libro qui vocatur scholia; *Isidori*, in libris de differentia naturae Christi vel nostrae; *Ambrosii* ac *Fulgentii*. Subscriptions episcoporum LXI. abbatum XI. vicariorum episcoporum V. et virorum illustrium officii palatini XVII. Lex in confirmatione concilii generalis, data anno primo Egicani regis. *Fabr.* Conf. *Aguirre* concil. Hispan. tom. II. p. 721. et *Florez* Espanna sagrada, tom. VI. p. 221. *Harl.*

* *Theodori* Cantuariensis archiepiscopi capitula CXX. ex tomo nono spicilegii Dacheriani, apud Labbeum p. 1875. Harduin. p. 1771. De huius Theodori poenitentiali dixi supra pag. 73. ed. vet. et ed. nou. p. 238. *Fabr.* [*Excerpta de capitulis *Theodori* ex libello de remediis peccatorum, (ap. P. *Martene* in *Anecdotis* lib. IV.) *Manfi* XII. p. 37. *Mart.*]

[P] *† *Conuentus in palatio Theoderici*, Francorum regis. Vide *Labbeum* pag. 1878. seq.

691. *Caesaraugustanum III.* capitula V. [Fuit synodus prouincialis: conf. *Aguirre* l. c. II. p. 732. *Harl.*]

circa A. C. 692. Leges ecclesiasticae *Inae* regis oeciduorum Saxonum seu Geruiforum, ex legibus eius Saxonice excerptae, capitula undecim, ex duplici editione. *Fabr.* [**Inae* regis statuta, (ex *Wilkins* tom. L.) *Manfi* p. 57. *Mart.*]

De *Quinifexta* synodo *CPolitana* dictum supra ad a. 681.

693. *Toletanum XVI.* epistola Flauii Egicani regis ad concilium. Canones XIII. quorum primus est contra Iudaeos ^{m)}, secundus contra idolorum cultores. Regis epistola altera. Subscriptions episcoporum LIX. abbatum V. vicariorum episcoporum III. Comitum Virorum illustrium XVI. [Conf. *Aguirre* concil. Hispan. II. p. 735. et *Florez*. Espanna sagrada, tom. II. p. 223. *Harl.*]

694. *Becanceldae* in Anglia, celebratum praesidente Withredo rege Gantii, et Bertwaldo archiepiscopo Britanniae, cum horum subscriptionibus, nec non episcoporum *Roffensis* *Tobiae* et *Botredi*, abbatissarum V. et presbyterorum VII. Alia eiusdem *Becanceldensis* concilii editio, tribus ex aliis codicibus MSS. *Fabr.*

[* Aliud

m) Contra Iudaeos etiam *Toletan.* III. can. 13. et IV. 57. 66. XII. 8. XVII. 8.

[* Aliud exemplar concilii *Becanceldensis* (ex *Wilkins* concil. M. Britann. tom. I. p. 56.) *Mansi* XII. p. 89. *Mart.*]

Toletanum XVII. epistola regis Egicani: et post Nicaenum symbolum, canones siue capitula VIII. Lex in confirmatione concilii edita. [*Aguirre* l. c. p. 752. et *Florez* l. c. p. 228. *Harl.*]

† Capitula siue sententiae XIII. excerpta ex superioribus conciliis Gallicanis, quae ex *Garcia Loaisa* Labbeus et editio Regia subiunxit, *Harduinus* omisit.

†† A.C. 695. *Autissiodorensis*, in quo Tetricus episcopus constituit, qualiter abbates vel archipresbyteri in ecclesia diuinum persoluerent officium: taliter vero ordinauit, vt deseruirent Kal. Ianuarii i. hebdomada, basilica S. Germani, etc. vt fusc describitur in historia episcoporum Autissiodorensium cap. 24. in *Labbei* bibl. noua MSS. tom. I. p. 427. [add. *Lecointe* annal. eccles. tom. IV. p. 316. *Harl.*]

[* Synodus Nestorianorum pro rei iudicialis directione sub Ananiesu I. Nestorianorum patriarcha circa an. 694. celebrata, (ex *Assmanni* bibl. orient. tom. III. parte I.) *Mansi* XII. p. 109. *Mart.*] *Assmann.* in illo tomo pluribus locis de ea agit, et *Walch.* in: Entwurf. p. 445. citat *Assmann.* laudat. tom. part. II. p. 187. et *Mansi* supplem. concil. tom. I. p. 521. *Harl.*]

697. (al. 702.) *Vltraiecinum*, in quo statutum est, praedicatores ad barbaricas nationes mitti oportere. Acta refert *Marcellinus* presbyter in vita S. Swiberti cap. 14. apud Surium die 1. Martii. *Fabr.* Sed hoc concil. commentitium, et *Marcellinum* fuisse fabularum parentem, iudicat *Walch* in: Entwurf. p. 446. praecuntibus *Henschen.* in Actis SS. tom. I. Mart. p. 70. *Mabillon.* in Act. sanctor. ord. Bened. saec. III. part. I. pag. 606. et *Pagio* in critic. in annal. Baron. tom. XII. p. 162. *Harl.*

Bergamstedense in Anglia. *Whitredi* regis constitutiones [P] XXVIII. Et alii canones X. quomodo damna et iniuriae sacris ordinibus illatae sint compensandae. *Fabr.* Add. *Wilkins.* concil. M. Britann. tom. I. p. 60. *Harl.*

698. *Aquileiense* conciliabulum, in quo schismatici nonnulli quintam synodum anni 551. ob damnata tria capitula respondam esse censuerunt, vt narrat *Beda* libro de sex aetatibus, *Paulus* diaconus lib. V. c. 14. et *Sigebertus* in Chronico.

[* Collectio canonum *Hibernicorum*, (ex *Dacherii* spicilegio tom. I. ed. nou. et *Martene* anecdot. tom. IV.) *Mansi* XII. p. 117. *Mart.*]

701. *Anglicanum* concilium, sub *Alfrido* rege *Nordanhymbrorum*, et *Berthwaldo* archiepiscopo *Cantuariensi*, *Theodori* successore, ex *Malmesburiensi* de gestis pontificum lib. 3. *Theodori* epistola ad *Ethelredum* *Marciortum* regem. *Wilfridi* episcopi *Eboracensis* ad *Ioannem* VI. papam. *Fabr.* *Walch* in: Entwurf pag. 447. incipit enumerare concilia saeculi VIII. et primum de conciliis in M. Britannia

Britannia a. 701. habitis, agit, atque *Caus* etiam in hist. litter. SS. eccl. tom. I. p. 643. sqq. de conciliis eiusdem saeculi, et primum quoque de synodo *Malmesburienfi* in causa Wilfridi, archiepiscopi Eboracensis. Vterque laudat *Wilkins* conc. M. Britann. tom. I. p. 64. et de singulis conciliis alios scriptores. *Harl.*]

704. *Toletanum XVIII.* Acta non exstant. Vide Rodericum Toletanum III. 14. et Baronium ad a. 701. n. 15. *Fabr.* V. *Aguirre* concil. Hispan. tom. II. pag. 763. *Florez* Espanna sagrada tom. VI. p. 231. *Harl.*

circa A. 705. *Merciana* synodus, in qua Aldhelmo, abbati Maildui vrbis siue Malmesburienfi, praeceptum est, ut librum scriberet aduersus errorem Britonum in paschate celebrando, ut narrat *Beda* lib. V. hist. Anglor. c. 19.

Romanum concilium, in quo et Wilfridus Eboracensis absolutus est, et adnente Iustiniano imp. ut canones synodi *Trullanae quinisextae* examinarentur, et qui probabiles viderentur esse, reciperentur, pontifex Iohannes VII. omnino recusavit. De priore illa synodi causa vide *Beda* lib. V. cap. 20. De posteriore *Anastasium* in vita Ioannis VII.

Niddense, ad fluuium Nidde in Northumbria, ab Ofredo rege et Bertwaldo archiepiscopo Cantuariæ. Vide Malmesburiensem lib. 3. de gestis pontificum, et vitam S. Wilfridi in *Mabillonii* saeculo III. Benedictin. p. 324. *Fabr.* *Walsh* l. c. p. 449. memorat *Wilkins* conc. M. Britann. tom. I. pag. 67. et *Manfi* supplem. concil. I. p. 523. *Harl.*

Ioannis VII. papae epistola ad Ethelredum Merciorum, et Alfridum, Deirorum reges, qua accepta, Wilfridus in archiepiscopatu Eboracensi confirmatur. *Fabr.* [* Ioannis papae VII. epistola ad olerum Anglicanum, (ex *Baluzii* Miscell. tom. V.) *Manfi* XII. p. 166. Dubitat tamen *Manfi*, vtrum ad Ioannem VII. an ad Ioannem VI. pertineat, *Mart.*]

[* Concilium *Aderbournense* pro adserendis donationibus quibusdam, Angliae monasteriis concessis, a. 705. congregatum; *Manfi* XII. p. 175. [et in supplem. concil. I. p. 525.] *Mart.*]

circa A. 708. De synodo, sub *Ina* rege occidentalium Saxonum habita loco incerto, in qua episcopatus occidentalium Saxonum in duas diuiditur parochias. *Beda* lib. V. cap. 19. *Fabr.* [* Ad synodum, sub *Ina* rege celebratam, additio (ex *Wilkins* l. c. tom. I. p. 70.) *Manfi* XII. p. 175. [et in supplem. conc. l. c.] *Mart.*]

709. *Constantini* papae epistola ad Brithwaldum archiepisc. Cantuar. de visione Eguini episcopi Wigorniensium: de concilio habendo, de coenobio instituendo. *Fabr.* — [* Ad epistolas Constantini papae adpendix: *Manfi* p. 185. Epistola ad Brithwaldum, Cantuariensem archiepiscopum, additamento aucta ex *Wilkinsio*. *Mart.*]

Charta

[P] Charta *Kenredi et Offae* regum de terris, in quibus b. Virgo Egwino adparuisse dicitur, cum aliis plurimis coenobio Eueshamiae collatis, cum subscriptionibus Constantini papae, Egwini episcopi, regis Kenredi et regis Offae.

Charta *Egwini* episcopi, cum subscriptionibus eiusdem per signum crucis confirmantis: Kenredi regis, regis Offae per signum crucis, Brithwaldi archiepiscopi et Olwardi fratris. Ediderat Speelmannus.

Anglica synodus generalis *Almensis*, siue in loco *Alne*, in qua donationes nascenti monasterio Eueshamensi collatae confirmantur. Vide Brithwoldum Glasconiensem in vita S. Egwini apud Franciscum Godwinum de praefulibus Angliae pag. 501. [et *Wilkins* l. c. p. 72. *Harl.*]

A. C. 712. CPolitana Pseudo-synodus, in qua sexta synodus a Monothelitis est reprobata, vt referunt Theophanes, Zonaras, Cedrenus.

* *Agathonis* diaconi epilogus ad Acta synodi *sextae*, graece et latine ex edit. *Combesfii* in historia Monothelitarum p. 199. Sed Labbeus et Harduinus Combesfii versionem praetulere veterem interpretationem, quam reppererunt in veteri codice MS. collegii Paris. S. I. ad calcem actorum sextae synodi. *Fabr.* v. ad a. 680. et 681. de synodo CPolit. III. *Harl.*

* *Iohannis* CPol. epistola apologetica ad Constantinum papam, de iis, quae tempore tyrannidis *Bardae* (Bardani) seu Philippici imp. mota sunt aduersus sextam synodum, ex eodem Combesfio p. 211. Confer, quae auctor Synodici veteris c. 136. supra p. 247. ed. vet. et ed. nou. p. 412.

Londinense concilium, inquit Harduinus, quidam *) hoc tempore ponunt, in quo, (occasione visionis Egwini,) decretum de cultu imaginum fuerit promulgatum; sed falso, vt eruditi viri iamdudum monuerunt: quum de eo cultu in Anglia ante annos centum recepto, testis sit Beda, vbi de Augustino Anglorum apostolo differit. Vide *Baronium* ad a. 714. n. 3. et 4. et *Labbeum* pag. 1421. [*Wilkins* l. c. p. 72.]

Concilium *) *totius regni Britannici*, per praeceptum regis Inae, quum iam Gram, filiam Cadwaladri, regis Britonum, duxisset, [P] vnaque Cambriam totam et coronam Cadwaladri adeptus esset: in quo de mutuis conciliis inter Anglo-Saxones, Britones et Scotos statuitur.

A. C. 714.

*) Vt Vrspergensis, Baleus et Magdeburgenses, neque enim antiquum testem reperire Speelmannus potuit.

o) *Walch* in: Entwurf. p. 450. refert id ad a. 708 citatque *Wilkins* concil. M. Britann. I. p. 74. ac *Mansi* supplem. conc. I. p. 527. *Harl.*

A. C. 714. *Ceolfredi* abbatis epistola ^{p)} ad Naitanum regem Pictorum pro catholico pascha et romana tonsura, cum Bedae praefat. ex lib. 5. hist. Anglorum c. 82.

Decretum regis *Naitani* pro utroque illo ritu vsurpando, ex eodem Beda.

[* Concilium *Romanum* dubium, in quo de iuribus Mediolanensis prouinciae in Ticinensem episcopatum disceptatum est, circa a. 710. cum censura Muratorii: *Manfi* XII. p. 219. [et in supplem. conc. I. p. 529.] *Mart.*]

[* Concilium in *Rauennatenfi* prouincia, in qua pia donatio, Rauennatensibus monachis facta, confirmatur, circa a. 731. habitum: *Manfi* XII. p. 225. *Mart.*]

Gregorii II. papae epistolae duae ad Bonifacium, quarum prior adhuc presbytero potestatem facit, fidei mysterium incredulis adnunciandi, posterior iam episcopo respondet ad varias interrogationes et consulta.

Indiculus sacramenti, quod, quum episcopus ordinaretur, *Bonifacius* Romae edidit.

Gregorii II. capitulare, capitulis XIII. datum Martiniano episcopo, Georgio presbytero, etc. in Bauariam ablegatis, apud Labbeum p. 1452. et Harduin. p. 1861.

† Eiusdem epistolae aliae tredecim: 1. ad Carolum ducem (Martellum), maiorem Domus (Theodorici) regis Francorum, cui commendat Bonifacium. 2. ad episcopos, aliosque tum clericos tum laicos. 3. ad clerum, ordinem et plebem consistentem Thuringi, cui Bonifacius ordinatus erat episcopus. 4. ad Optimates Thuringorum. 5. ad vniuersum Thuringorum populum. 6. ad vniuersum populum Alt-Saxonum. *Caroli* maioris domus epistola generalis de suscepto in tuitionem Bonifacio. 7. *Gregorii II.* ad Bonifacium episcopum. 8. ad Germanum, ^{q)} Constantinopolitanum episcopum. 9. ad Vrsuin, ducem Venetiarum. 10. et 11. ad Leonem Isaurum ^{r)} imperatorem. 12. ad Serenum, Foro-Juliensem episcopum. 13. ad Donatum, Gradensem patriarcham, eiusque subditos.

[* *Gregorii II.* papae canones poenitentiales, cum monitu editoris, eos potius ad Gregorium III. referendos videri; *Manfi* XII. p. 257. *Mart.*]

[* Concilium seu iudicium *Vicoualari* in Etruria, ad decernenda quaedam controversa inter Aretinum et Senensem episcopum, institutum a. 715. *Manfi* XII. p. 251. *Mart.*] *Walch*, in: Entwurf. p. 252. §. XV. laudat *Muratorii* antiquitat. Ital. medii aevi, vol. VI. p. 372. sqq. et *Manfi* suppl. conc. I. p. 537. sqq. *Harl.*]

[* Synodus *CPolitana*, qua Germanus ex episcopo Cyzici ad sedem *CPolitana*. transfertur, a. 715. vel 716. habita: *Manfi* XII. p. 255. [et supplem. concil. I. p. 541.] *Mart.*]

[A. C. 716.]

^{p)} Editionem *Petri Francisci Chiffletii* in Concordia Bedae et Fredegarii Scholastici. Paris. 1651. 4. sequutus est Harduinus.

^{q)} Exstat in concilio septimo a. 787. actione 4.

^{r)} Vtraeque inter praecambulares eiusdem concilii septimi, siue Nicaeni secundi.

[A. C. 716. *Ratisbonense* concil. sub duce Theod. II.-conf. Neueste historische Abhandl. der Bayer. Akademie der Wissensch. tom. I. p. 140. *Harl.*]

CPolitana synodus sub Germano patriarcha, de qua Synodicon vetus c. 137. supra p. 247. ed. vet. et ed. nou. p. 412. [*Mansi* suppl. concil. I. p. 541.]

[P] † 719. *Traiectensis*, de transmittendis euangelii praedicatoribus in prouincias paganorum. Vide *Labbeum* p. 1879.

721. *Romana*, aduersus illicita coniugia sub Gregorio II. Canones XVII. Subscriptiones episcoporum XXXII. presbyterorum XIV. diaconorum IV. Canon duodecimus est contra eos, qui hariolos, aruspices, incantatores obseruauerint, aut phylacteriis vsi fuerint. *Fabr.* v. *Walch.* in: Entwurf. p. 452. sq. et, quos ille citat, *Baron. Pagii* et *Mansi* annal. eccles. tom. XII. p. 252. *Dupin* bibl. des auteurs eccl. tom. VI. p. 129. ac *Bower* Histor. der Päpste, tom. IV. p. 263. *Harl.*

724. *Romana II.* in qua S. Corbinianus dimissionem ab episcopatu Frisingensi petens a pontifice, non obtinuit. Meminit Aribio in S. Corbiniani vita apud Surium 8. Sept. *Fabr.* cap. X. in Mabill. act. S. ord. Benedict. saec. II. p. 500. sq. addit *Walch.* l. c. p. 453. *Meichelbek* histor. eccl. Frising. tom. I. p. 12. et *Calles* annal. eccles. Germaniae tom. II. p. 152. *Harl.*

726. *Romana III.* in qua iconoclastarum damnatur haeresis, et cultus imaginum sacrarum confirmatur. Vide Hadrianum papam in epistola ad Carolum M. [et *Baron.* annal. eccles. tom. XI. p. 341.] Meminit et Zonaras anathematis ibi dicti iconoclastis. [conf. *Walch.* l. c. p. 453. sq.]

[* Synodus Iacobitarum in *Syria* pro conciliatione Armeniorum cum Syris Iacobitis a. 726. celebrata, (ex *Affemannii* biblioth. orient. tom. II. p. 543.) *Mansi* XII. p. 271. [et in supplem. concil. tom. I. p. 547.] *Mart.*]

731. *Gregorii III.* papae epistola ad Bonifacium, iam archiepiscopum, cui pallium concedit, et ad nouem interrogata respondet.

Excerptum ab eodem, ut volunt, papa ex patrum dictis, capitula XXXIII. iudicia congrua poenitentibus. Petr. Pithoeus iuniori auctori tribuit, ut notauimus supra p. 246.

† Aliae sex Gregorii III. epistolae: 1. ad omnes episcopos, presbyteros et abbates, 2. ad optimates et populum prouinciarum Germaniae, 3. ad episcopos Baioariae et Alemaniae, 4. 5. et 6. ad Carolum Martellum, maiorem Domus regni Franciae.

[* Adpendix ad epistolas Gregorii III. e cod. Carolino, quem integrum hic repraesentandum iudicauit *Mansi* XII. p. 281. ex *Muratorii* scriptorr. rer. ital. tom. III. part. 2. cum notis eiusdem. *Mart.*]

Yyyy 2

A. C. 731.

A. C. 731..732. *Romana* duo concilia, occasione sacrarum imaginum, ut Anastasius refert in vita Gregorii papae. Confer, quae auctor Synodici veteris c. 139. supra p. 248. ed. vet. et ed. nou. p. 413. et de *Hierosolymitano* concilio c. 140. nec non c. 138. de *CPolitano* Leonis Isauri contra imagines, quod in illis fuit anathemati subiectum.

[* Concilium in *Rauennatenſi* prouincia habitum a. 731. *Manſi* XII. p. 297.

* Additio ad concilium *Romanum* I. et II. ib. p. 299.

* Epistola Gregorii III. ad Antonium Gradenſem, ut Romam veniat ad concilium; ib. p. 301. *Mart.*] v. *Walch.* l. c. p. 455. ſq. qui citat quoque *Vghelli* Ital. ſacr. tom. V. p. 1090. ed. Coleti, ac *Manſi* ſupplem. concil. tom. I. p. 545. atque, incertam tamen, narrationem in Anaſtaſii epitom. chronicor. Calinenſ. ap. *Murator.* in ſcriptor. rer. italiſar. tom. II. part. 1. p. 357. *Harl.*]

[* Concilium *Wigornienſe* a. 738. (ex *Wilkins* concil. M. Britann. tom. I. p. 86.) *Manſi* ib. p. 301. *Mart.*]

[* *Tarmanenſis* ſynodus Iacobitarum, in qua Ioannes patriarcha cum Athanaſio reconciliatus eſt, inter a. C. 740. et 755. celebrata, ex *Aſſemanni* bibl. orient. tom. II. p. 338. *Manſi* ib. p. 301. *Mart.*] et in ſuppl. concil. I. p. 547. *Harl.*]

742. Bonifacii epistola ad Zachariam papam, ex Baronio ad annum 742. n. 21. *Zachariae* papae 1. ad Bonifacium, 2. ad Burchardum, Wirtzburgensem episcopum, 3. ad Francos et Gallos, (infra post concilium Liptinense a. 743.) 4. ad Bonifacium, cui mittit pallia pro tribus metropolitanis, et monet de duobus malis episcopis in Francia deprehensis, Aldeberto et Clemente, de quibus infra ad annum 745. [P] 5. et 6. ad eundem Bonifacium, 7. ad Pippinum, maiorem Domus et ad episcopos, abbates et proceres Francorum responsoria, de XXVII. capitulis a Pippino per Ardobanum missis, 8. 9. 10. ad Bonifacium, 11. ad diuersos episcopos Galliae et Germaniae, 12. ad Bonifacium de quaestionibus, quas per Lullum proposuerat. In decima harum epistolarum mentio non modo *Samsonis*, presbyteri Scoti, qui docuit sine mythica inuocatione aut laeuacro regenerationis posse fieri catholicum christianum per episcopalis manus impositionem; sed et *Virgilii* presbyteri, de quo ita statuit Zacharias papa: *De peruersa autem et iniqua doctrina eius, qui contra Deum et animam suam loquutus est, si clarificatus fuerit ita eum confiteri, quod alius mundus et alii homines sub terra sunt, seu sol et luna: hunc habito consilio ab ecclesia pelle, sacerdotii honore priuatum.* Confer de hoc Virgilio, antipodum assertore, Auentinum lib. 3. annalium Boior. *Velferum* lib. 5. rerum Boicarum p. 148. et *Baelium* in Lexico gallice edito.

† Aliae epistolae Zachariae papae quinque, 1. et 2. ad Bonifacium, 3. ad episcopos Francorum, 4. ad Austroheutum archiepiscopum Viennensem, 5. ad Theodorum episcopum Ticinensem. [* Zachariae papae epistola ad Theodorum, episcopum

scopum Ticinensem, integrior, quam a reliquis conciliorum collectoribus exhibetur, *Mansi* XII. p. 353. — *Ibid.* p. 355. Zachariae papae decreta ex Gratiano et aliis. *Mart.*] Bonifacii vna ad Grifphonem, fratrem Pippini, maioris domus: altera ad Zachariam per Lullum presb. missa.

A. C. 742. Concilium apud *Clouesho* in Anglia, praesidente Aethelbaldo rege Merciorum, et Cuthberto archiepiscopo Doroberniae. [*Wilkins* concil. M. Britania. I. p. 86.]

[* De synodis, in Germania, Gallia et Italia a S. Bonifacio et S. Zacharia papa habitis, et de litteris mutuis Zachariae papae et S. Bonifacii dissertatio *Mansi* XII. p. 355–362. [et in supplm. concil. tom. I. p. 551. sqq.] In hac dissertatione in temporum ratione multa aliter, ac vulgo fieri solet, constituta sunt. Argumentis vero parum firmis innixa sunt pleraque, quae a Mansio disputantur. V. *Sigism. Calles* in annal. ecclesiarum German. tom. II. p. 554. [q. *Mart.*]

Germanicum, auctoritate S. Bonifacii celebratum, sub Carlomanno maiore domus regiae. Canones VII. *) ad quorum primum Labbeus adnotat, illum ab Hincmaro epist. 37. et in epistola Attinicensis concilii a. 858. data ad Ludouicum Germaniae regem, Liptinensi synodo, (de qua mox infra,) tribui. Sed Canon, quem Hincmarus epist. 37. [P] tom. II. operum p. 657. ex synodo apud Liptinas *) habita adfert, nec in hoc Germanico nec in proximo Liptinensi legitur. Et Attiniacensis synodi epistolam illo anno scriptam, in qua hoc fiat, nusquam reperio. Ceterum de hoc concilio iuuabit consulere *Martini Diefenbachii* collationem an synodum *Francicam*, Ienae 1708. 4. *Fabr.* Illa collatio exstat quoque in calce tom. II. Struuii corp. hist. gerin. *Harl.*

743. *Liptinense*, **) in quo superioris synodi decreta confirmata, conditique canones IV. addita etiam idiomate theotisco *Abrenunciatio diaboli* *) in baptismo consueta fieri, et latine praeter adlocutiones sacerdotum tres ad plebem de coniugiis illicitis, de tardius affulgente luce. euangelii et de sabbato: *Indiculus superstitio-*

Yyy y 3

manu

s) Canones septem numerantur in tomis conciliorum. Alii in sedecim distinguunt. In aliis ut apud *Lunigium* tom. I. spicilegi. ecclesiastic. p. 558. seq. nulla plane canonum distinctio. *Fabr.* Add. *Baluzii* capitular. tom. I. p. 145. et eius not. pag. 1200. *Mabillon*, de re diplomat. lib. II. cap. 25. §. 15. aliosque a *Walchio* in: Entwurf etc. p. 456. sqq. citatos. *Harl.*

t) Verba Hincmari sunt: *Et in synodo apud Liptinas habita, cui sub Karlomanno principe Georgius episcopus et Ioannes sacellarius ac S. Bonifacius ex praecepto Zachariae papae praesederunt, legitur, ut, si vir mulieri desponsatae, dota. ae, ac publicis nuptiis ductus secundum apostolum debitum coniugale non potuerit reddere, et*

hoc aut amborum confessione, aut certa qualibet approbatione fuerit manifestum; ut separentur, et mulier, si continere nequiverit, alteri viro legaliter nubat.

u) Liptinae seu Leptinae, veteri palatio Cameracensis pagi, cuius rudera non procul a Binchio Hannoniae oppido visuntur. Confer *Mabillonium* de re diplomatica lib. 4. p. 293. seq.

b) Vide Dieterici von *Stade* specimen Otfridi pag. 16. ubi hanc abrenunciationem exhibet cum versione et notis: nec non *Io. Georgii Eccardi* Catechesin Theoticam pag. 77. sq. et 47. *Herm. Adolph. Meinders* de statu religionis et reipublicae sub Carolo Magno et Ludonico Pio, Lemgov. 1711. 4. p. 142.

um *) et *paganiarum*, ex codice veteri Palatino Vaticano erutus primum ab Holstenio, deinde in illustrissimi *Fürstenbergii* monumentis Paderbornensibus p. 308. publicatus. Postea a multis, ut *Baluzio* tom. I. Capitular, regum Francorum p. 150. *Conringio* adpendice libri de origine iuris germanici pag. 339. *Simone Pauli* Argentinenſi in miscellis antiquae lectionis p. 73. aliisque. [* Concilii *Liptinenſis* canones additi; *Manſi* XII. p. 371. *Mart.*] Add. *Walch*. l. c. p. 448. *Harl.*]

De canonibus et statutis synodi rogatu principum *Francorum* et *Gallorum* celebratae, ex *Bonifacii* *) epistola centesima quinta [P] ad Cuthbertum archiepiscopum. Epistola *Zachariae* papae ad Francos et Gallos.

Concilium *Romanum* I. sub *Zacharia* papa, anno tertio *Artabasdi*, et *Luitprandi* regis trigesimo secundo, capitula XV. Confer *Baronium* ad a. 743. n. 18. *Fabr.* [* Ad concilium *Romanum* I. sub *Zacharia* papa praemonitio: (paullo integrius illud ex cod. MSt. Lucensi hic exhiberi;) *Manſi* ib. p. 381. — Canon additus, ex *Vghelli* Italia s. tom. I. ib. p. 389. *Mart.*] Add. *Manſi* suppl. conc. I. p. 559. *Baron. Pagii* et *Manſi* annal. eccles. tom. XII. p. 499. *Bower* Historie der römischen Päpste, tom. IV. p. 421. etc. *Harl.*

A.C. 744. *Suessionense* sub *Pippino*, maiore domus regiae, ab episcopis XXIII. canones X. *)

745. *Germanicum*, in quo *Aldebertus* et *Clemens* damnati, et *Gernilioni* ob homicidium depositio, successor in archiepiscopatu *Moguntino* datus *Bonifacius*. Vide *Serarium* lib. 3. hist. *Moguntin.* c. 44. edit. secundae.

Romanum

*) Nonnulla huius indiculi illustrantur a viris doctissimis *Ioanne Reiskio* in disquisitione edita germanice de igne superstitioso, *Niedfyr* vel *Nodfyr*. Frfti 1696. 3. et *Casp. Sagittario* in Antiquitatibus Ethnicismi et Christianismi Thuringici, itidem germanice vulgatis Ienae 1685. 4. lib. I. cap. 3. Praecipue in laudato *Meindersii* commentario p. 144. sq. quo capitularia duo *Caroli* magni de partibus *Saxoniae*, et indiculum illum erudite explicavit.

x) S. *Bonifacii* epistolas cum notis vulgavit *Nic. Serarius* S. I. *Moguntiae* 1605. 4. recusas ib. 1629. 4. et in bibl. patrum *Parisi.* Colon. tom. VIII. et tom. XIII. *Lugd.* [nouissime auctas edidit *Steph. Alex. Würdtwein*, *Mog.* 1789. f. *Beck.*] Plerasque *Zachariae* papae et *Bonifacii* epist. dedit etiam laudatus *Lunigius* tom. I. spicilegii eccl. *Bonifacii* vitam scripsit, praeter *Ludgerum* et *Radbodum*, *Orthonum* tom. IV. *Canisii*, et apud eundem *Serarium* libro tertio rerum *Moguntinarum*, et *Willibaldus* apud *Surium* ad 5. Iunii, et in actis *Sanctorum* tom. I. Iunii p. 452. vbi p. 477. etiam

vita scripta a presbytero S. *Martini*, *Vlrasiectino*, et p. 481. ab alio *Monasteriensi*. *Ruthardus*, *Rabani* discipulus, carmine heroico apud *Canisium* tomo IV. E recentioribus idem *Serarius*, et in ligno vitae lib. 5. *Arnoldus Wion*, atque ex notis, praeter *Spangenbergios* et *Ioh. Letznerum*, *Caspar Sagittarius* in antiquitatibus supra memoratis, quibus titulus: Gründlicher und ausführlicher Bericht von dem Heyden- und Christenthum der alten Thüringer, Iena 1685. 4. [recentius Auct. litt. Franc. IV. p. 92. sq. *H. P. Gadenus*, *Ios. Harzheim* in bibl. *Coloniensi*, *I. S. Semler*, *I. E. C. Schmidius*, inprimisque *Schroeckh*. hist. eccl. XIX. p. 162-251. qui et alios pag. 247. sq. laudavit. *Beck.*]

y) *Clementem* esse in hoc concilio damnatum, negat *Walch* in: Entwurf p. 459. et in not. obseruat, acta quoque extare in *Baluzii* capitular. tom. I. p. 153 et hunc in notis pag. 1200. merito refutasse *Papebrochium*, contendentem, illa acta esse hand genuina, et plures de illo concilio memorat. *Harl.*

Romanum II. contra eosdem, Aldebertum episcopum et Clementem, ex Sirmondi apographo et Grefseri editione epistolarum Bonifacii. In actione *prima*, epistola Bonifacii 135. ad Zachariam papam. In actione *secunda* initium vitae Aldeberti illius, et de epistola, quam velut Christi in Hierosolyma cecidisse finxit, de qua dixi in codice apocrypho noui test. tom. I. pag. 309. In actione *tertia* precatio eiusdem Aldeberti. Subscriptiones episcoporum VIII. presbyterorum XVII. *Fabr.* V. *Bower* Historie der Päbste, tom. V. p. 423. sqq. *Calles* annal. eccles. Germ. tom. II. p. 280. sqq. aliosque ap. *Walch* in: Entwurf. p. 460. qui etiam p. 461. tertium Bonifacii concilium *Germanic.* ex *Wilibaldo* in vita S. Bonifacii cap. X. §. 30. adfert. *Harl.*

Gemmuli, diaconi Rom. epistola ad Bonifacium, ex *Baronio* ad a. 745. n. 46.

XXXVI. statuta S. *Bonifacii*, ex tomo nono Spicilegii Dacheriani, apud Labbeum p. 1890. et Harduinum p. 1943.

747. *Cloueshouense II.* anno regni Aethelbaldi XXXII. Epistola S. Bonifacii ad Cuthbertum archiep. Cantii. Tituli capitulorum XXXI. ex duplici enarratione, quarum altera existat apud Malmesburiensem de gestis pontificum lib. I. in Cuthberto. [P] Synodus Cuthberti archiepiscopi, capitula ipsa XXX. [Conf. *Wilkins* concil. M. Britann. tom. I. p. 94. sqq. *Harl.*

[*Ad exceptiones *Egberti*, Eboracensis episcopi, praemonitio: *Mansi* XII. p. 411. — Additamenta ad easdem, (ex *Wilkins* tom. I.) ib. p. 429. — Poenitentiale *Egberti* (ex eodem,) ib. p. 431. — Anonymi canones poenitentiales, (ex *Martene* anecd. tom. IV.) cum praemonitione, in qua coniecturam suam, Bedae auctori eos tribuendos esse, contra Ballerinorum obiectiones defendere et stabilire conatur,) ibid. p. 497. *Mart.*]

Egberti, Eboracensis archiepiscopi, e dictis et canonibus SS. patrum capitula CXLV. et ex libro secundo eius Poenitentialis capitula XXXV.

*Eiusdem dialogus de institutione ecclesiastica per interrogationes et responsiones XV. Confer, quae de hoc Egberto notavi supra p. 240. sq. β. [vbi plura adnotavi, et Mansii defensio addenda est. *Harl.*]

+Venerabilis Bedae canones de remediis peccatorum, capitula XV. Vide supra pag. 240. sq.

+748. Concilium *Duriense*, cuius ex Annalibus Metensibus meminit *Labbeus* p. 1880.

+751. *Pippini* regis epistola ad Bonifacium archiepiscopum, qua confirmat Priuilegium et Donationem Abbatiae Fuldensis, apud *Labbeum* p. 1880.

752. *Stephani II.* papae responsa XIX. quae, quum in Francia esset, dedit in Carisiaco villa Britannico monasterio in parochia Nouiomagenfi.

+Eiusdem epistolae: 1. ad Pippinum regem Francorum, 2. ad Francorum proceres. 3. ad Pippinum eiusque filios reges, alia apud *Labbeum* p. 1882. 4. ad Pippi-

Pippinum, romana vrbe obfessa ab Aistulpho et Longobardis, 5. ad Francos sub nomine Petri apostoli, pro subsidio contra Longobardos, 6. ad Pippinum, cui ob urbem liberatam agit gratias, 7. Praeceptum de hospitali et domo, Romae Fulrado abbati concessa, cum privilegio indulto eidem Fulrado eiusque successoribus.

[* Admonitio de epistola Stephani papae ad Fulradum abbatem: *Manfi* XII. p. 551. Duplici forma eam hic repraesentari monet, nimirum ex edit. Sirmondi et Labbei, atque ex edit. Mabillonii. *Mart.*]

*† Alia duo privilegia eidem data Fulrado.

† Reuelatio Stephani II. papae, cum in S. Dionysii monasterio exitiali morbo teneretur, apud Labbeum p. 1649. adde p. 1881.

† Epistolae S. Bonifacii: 1. ad Stephanum II. papam. 2. ad Fulradum abbatem S. Dionysii, Pippini regis cappellanum. 3. ad Pippinum regem Francorum.

Vermeriensis concilium, praesente Pippino rege. Canones XXI.

[* Canones conciliis *Vermeriensibus*, a Gratiano aliisque adscripti: *Manfi* p. 565. *Mart.*] v. *Baluzii* Capitular. I. p. 161. sqq. *Harl.*]

[* Concilium romanum dubium, a Stephano papa celebratum, a. 753. *Manfi* pag. 567. *Mart.*] et in supplem. concil. tom. I. p. 601. *Harl.*]

A. C. 753. Synodus *Metensis*, sub Domino Pippino facta. Capitula VIII.

[* *Mabugensis* siue *Hierapolitana* synodus Eutychianorum pro electione patriarchae Antioch. celebrata a. 755. (ex *Affemannii* bibl. orient. tom. II. p. 111.) *Manfi* XII. p. 577. (et suppl. concil. I. p. 605.) *Mart.*] Sed illud dissidium sublatum est in synodo *Iarug.* v. *Manfi* supplem. I. c. et *Affemann*, I. mem. p. 112. *Harl.*]

754. *CPolitana* CCCXXXVIII. episcoporum aduersus cultum sacrarum imaginum sub Constantino Copronymo imp. Acta recitantur [P] in actione sexta concilii Nicaeni II. a. 787. Confer Synodicon vetus cap. 141. supra pag. 249. ed. vet. et ed. nou. p. 413. *Fabr.* Pontificii (v. *Baron.* et *Pagii* annal. eccles. tom. XII. p. 598. et *Natalis Alexandr.* histor. eccles. saec. VIII. p. 664. sqq.) negant, hoc concilium propter absentiam pontificis romani aut eius legatorum, nec non patriarcharum Hierosol. Antiocheni et Alexandrini fuisse oecumenicum; sed eorum obiectiones refutarunt *Caue* in hist. litter. SS. eccles. vol. I. pag. 646. sqq. (qui multus est de hac controuersia et de concilio ipso,) *Bauer* in: *Historie der Päbste*, tom. IV. p. 461. sqq. ac *Walch.* in: *Entwurf.* etc. p. 463. sq. *Harl.*

755. *Vernense* concilium in Verno palatio, Pippini regis auctoritate, canones XXV. *Fabr.* [* Ad concilium *Vernense* adnotatio chronologica *Manfi* XII. pag. 585. Annum 756. illi assignandum putat. *Mart.*] Canones melius editos esse a *Baluzio* in capitular. tom. I. p. 167. sqq. quam in *Harduiniana* tom. III. p. 1993. alieque

que conciliorum collectionibus, animaduertit *Walch.* l. c. pag. 465. qui etiam *Mansi* supplem. concil. I. p. 607. aliosque citat. *Harl.*]

† A.C. 756. *Liptinense*, de quo *Labbeus* p. 1883. *Fabr.* — [*Ad concilium *Liptinense* II. a. 756. adnotatio critica, *Mansi* XII. p. 589. [et in supplem. concil. I. pag. 607.] E conciliorum collectionibus illud eliminandum esse, quaeque in ea gesta esse feruntur, potius ad concilium *Liptinense* a. 743. pertinere, *Pagii* vestigia sequens, demonstrat. *Mart.*]

757. *Pauli* papae constitutum de ecclesia et monasteriis a se erectis, cum subscriptionibus episcoporum XXIII. et presbyterorum cardinalium XIX. ex *Baronio* ad a. 761. n. 1. *Labbeus* p. 1689. *Harduin.* p. 1999.

† Index et argumenta XXXI. epistolarum *Pauli* papae ad *Pippinum* regem, ex eodem *Baronio*.

† Epistolae eiusdem octo ad *Pippinum*, vna ad *Carolum* et *Carolomannum*, *Pippini* filios; alia ad *Francos* vniuersos, nec non diploma pro immunitate monasterii *S. Hilari* *Galiatensis* sub *Rauennate* ecclesia positi.

[* *Paulli* papae epistolae integrae e cod. *Carolino*, (quarum summam tantum dederat *Labbeus*.) *Mansi* XII. p. 594.

* Ad epistolas *Paulli* papae adpendix. — Epistola ad *Egbertum*, archiepiscopum *Eboracensem*, et *Eadbertum*, regis *Anglorum* filium, (ex *Wilkins* conc. M. *Britann.* tom. I.) *Mansi* ib. p. 651. *Mart.*]

[In concilio quodam *Anglico* a. 756. decretum est, *Bonifacio* eiusque sociis, tamquam martyribus, diem festum consecrare, quod ex *Wilkins* l. c. I. p. 144. obseruat *Walch.* l. c. p. 466. *Harl.*]

756. *Compendiense* concilium apud *Compendium* in generali populi conuentu, canones XVIII.

[* *Synodus Romana* II. a *Stephano* II. pontifice habita, in causa *Sergii*, archiepiscopi *Rauennatis* circ. a. 757. *Mansi* XII. p. 655. [et in suppl. concil. I. p. 609.] *Mart.*]

* *Chrodegangi* archiepiscopi *Metensis* privilegium, pro *Gorziensi* abbatia ab ipso fundata, cum subscriptionibus episcoporum XXIII. et aliorum XII.

† 758. Conuentus *Compendiensis*, de quo *Labbeus* p. 1884. *Fabr.*

[* Ad *Compendiensa* concilia duo adnotatio critica *Mansi* ib. pag. 657. Prius a. 756. postlerius a. 757. habitum esse autumat. *Mart.*]

* Ad *Compendiense* concilium canones additi ex decreto *Gratiani*, ex decretalibus et *Burchardo*: *Mansi* p. 657. *Mart.*]

†A.C. 759. Conciliabulum *Germanicum*, de quo Walfridus in vita S. Galli apud Surium 16. Nov.

[* *Telensis* synodus Iacobitarum, in qua Athanasius Sandalensis Iacobitarum metropolita constituitur, paullo ante a. C. 759. celebrata: (ex *Assmanni* bibl. orient. tom. II. p. 340.) *Manfi* XII. p. 659. [et in supplem. concil. I. p. 621.] *Mart.*

[* Synodi duae Anglicanae. *Manfi* XII. p. 659. *Mart.*]

761. *Romanum* concilium, in quo Constitutum Pauli, papae, de quo supra.

† *Voluicense*, in agro Riconageusi Aruernorum, praesente Pippino rege. Vide *Labbeum* p. 1884.

Conuentus in villa *Duria*, pagi Ripuariensis, sub Pippino rege, mentio in Annalibus Metensibus siue Chronico S. Arnulphi, et in lib. 6. collectionis historicae, apud Canisium tom. II. antiquar. lect.

763. Conuentus *Niuernensis*, de quo idem S. Arnulphi Chronicon. Vide *Labbeum* pag. 1885.

764. *Wormatiensis*, de quo Annales Fuldenfes.

[* Synodus in *Sarug* Iacobitarum a. 765. (ex *Assmanni* bibl. orient. tom. II.) *Manfi* XII. p. 673. *Mart.*]

765. *Attiniacensis*, apud Attipiacum villam; acta quaedam cum subscriptionibus episcoporum. XXVII. et abbatum XVII. *Fabr.* [* Adnotatio ad conuentus *Attiniacenses* duo, *Manfi* XII. p. 664. [in supplem. concil. I. p. 621.] Contra *Pagium* disputat, qui geminos conuentus *Attiniacenses*, alterum a. 762. alterum a. 765. habitum, distinguendos esse putabat, et vicum tantum conuentum a. 765. habitum esse ostendit. *Mart.*]

[* Concilium *Aischaimense* sub Tassilone II. a. 763. celebratum, ex cod. Frising. protractum, notisque illustratum a P. *Probenio Forster*; *Manfi* XII. p. 663-674. *Mart.*] *Forster* commentat. in: *Hist. Abhandl. der Bayer. Akademie* tom. I. et *Sprengel* in: *Geschichte des kanon. Rechts*, p. 106. ac paullo post ad a. 772. de concilio Bauarico. *Harl.*]

766. *Aurelianensis*, de quo annales Fuldenfes.

[P] 767. Concilium *Gentiliacense*, (al. *Salmutiacense*.) de cultu sanctarum imaginum, et de sanctissima trinitate. *Fabr.* [* Ad *Gentiliacense* concilium adnotatio chronologica *Manfi* XII. pag. 677. Ad a. superiorem 766. illud reuocandum esse censet. *Mart.*] Conf. *Walch.* in: *Entwurf*. p. 469. sq. qui etiam praeter alios citat *Calles* annal. eccles. Germ. tom. II. p. 376. *Spanhem.* tom. II. opp. p. 778. et patris sui histor. controu. de processione spirit. Scti, p. 22. *Harl.*

† *Bituri-*

† *Bituricensis*, de quo *Labbeus* p. 1886.

[*Concilium *Hierosolymitanum* in causa SS. imaginum circa a. 767. habitum: *Manfi* XII. p. 679. *Mart.*] it. *Manfi* suppl. concil. I. p. 623. et acta SS. stor. tom. V. lul. p. 190. *Harl.*]

† *Stephani III.* papae epistolae: 1. ad Bertradam reginam. 2. et 3. ad Carolum et Carolomannum reges. 4. ad Carolomannum, quo compaternitatis spiritalis officium ipsi offert, apud *Labbeum* p. 1886. *Fabr.* [*Epist. *Stephani III.* papae ad Bertradam reginam et Carolum regem: *Manfi* XII. p. 691. *Mart.*]

[Concilium *Ratisbonense*, in quo Chorepiscopis veritum, ne episcopalia munia exerceant, (ex capitularibus reg. Fr. l. VII. c. 187.) *Manfi* XII. p. 699. *Mart.*]

A.C. 768. Conuentus apud *S. Dionysium*, in quo Pippinus rex paullo ante mortem regnum Francor. diuisit inter filios suos Carolum et Carolomannum, vt meminit auctor collectionis historicae lib. VI. extremo apud *Canisium* tom. II. antiqu. lect.

769. Concilium *Romanum* in Lateranensi basilica, de electione pontificis et cultu sacrarum imaginum, in quo duodecim selectos e Gallia episcopos adfuisse, testatur *Anastasius* in vita *Stephani III.*

[*Concilium *Romanum*, a *Stephano* papa coactum, in quo *Constantini* pseudo-pontificis causa indicata, et SS. imaginum cultus restitutus est, a. 769. habitum; *Manfi* XII. p. 701. [et in suppl. concil. I. p. 627-722.] Acta huius concilii pleniora et integriora hic exhibentur, prouti e vetustissimo cod. Veron. ea in lucem protulit *Caietanus Cenni* in libro: concilium Lateranense *Stephani III.* a. DCCLXIX. nunc primum in lucem editum, Romae 1735. 4. cum eiusdem praefatione et commentario praeuio. [Docta quidem, at a partium studio haud aliena eius diff. de concilio Lateranensi vocatur a *Walchio* in: Entwurf. p. 471. §. 58.] Accessere opera *Manfi* additamenta ad actionem IV. ex epistola *Hadr. I.* ad Carolum M. pro defensione concilii *Nicaeni II.* depromta, p. 721. *Mart.*]

*Decretum synodale *Stephani IV.* papae, ex concilio Lateranensi contra sedis apostolicae inuasores et iconomachos habito, ad editionem Romanam *Lucae Holstenii*, part. I. p. 257. sqq. addito fragmento ex *Ratherii Veronensis* epistola 2. apud *Dacherium* tom. II. Spicileg.

770. Concilium *Wormatiense*, ex quo canones nonnulli in capitularibus regum Francorum lib. 6. et 7. [potius fuere comitia imperii solita, iudice *Walchio* l. c. p. 471. *Harl.*]

[*Synodus in *Planis Dalmatiae*, iussu *Stephani* papae ad stabiliendam ecclesiarum Dalmatiae hierarchiam celebrata, anno incerto: *Manfi* XII. p. 723. *Mart.*]

771. Concilium ad *Valentianas*, cuius acta nulla exstant.

Edit. Regiae tomus XVIII.

† Epitaphium Hadriani papae, a *Carolo magno* rege compositum, vndeuginti distichis constans.

† Index et argumenta XLVI. epistolarum *Hadriani* papae.

Hadriani papae epistolae, ad Carolum magnum tres, (quae apud *Labbeum* sunt 7. 9. et 10.) deinde vna ad Tilpinum archiepiscopum Remensem, ex Flodoardo lib. 2. cap. 17. et alia ad Bertherium Viennensem metropolitanum, quam habet *Labbeus* p. 1888. Priuilegium monasterio S. Dionysii concessum. Decretale precum quorundam episcoporum an. 779. Constitutio *Caroli magni* regis, seu epistola generalis de scholis per singula episcopia et monasteria instituendis.

[P] † Aliae Hadriani ad Carolum magnum epistolae XV. (Eiusdem ad Constantinum et Irenem, nec non ad Tarasium patriarcham cum huius responsionibus leguntur in actis concilii secundi Nicaeni a. 787.) *Fabr.* [Epistolae *Hadriani* integrae, ex cod. Carolino, quarum summam tantum dederat *Labbeus*: *Mansi* XII. p. 757. *Mart.*]

A.C. 772. *Wormatiense* concilium, a *Carolo magno* ante bellum Saxonicum susceptum, meminit Chronicon S. Arnulphi. [Sed nulli canones sunt confecti, teste *Walchio* l. c. p. 471. sq. *Harl.*]

Capitulum *de purgatione sacerdotum* lib. 7. capitular. Francor. c. 205. ad posterius aliquod concilium pertinet, celebratum Wormatae non ante a. 786.

Concilium *Bauaricum*, apud Dingoluingam, (Dingelfind ad Isaram amnem,) sub Tassilone duce Bauariae, canones XIV. et de popularibus legibus capitula XVI. Baioariorum episcopi VI. et abbates XIII. memorantur. Primus ediderat *Marcus Velferus* lib. V. rerum Boicarum p. 161. sq. *Fabr.* Conf. *Winter* in: historische Abhandlungen der Baier. Akad. der Wissenschaft. a. 1807. p. 5. sqq. de tribus magnis synodis periodi Agilolfing. Ascheim. Dingolfing. et Neuching. De iis controuersia orta est, et comparuerunt: 1) Die drey grossen Synoden der Agilolfing. Periode, recensirt von Prof. *von Hellersberg*, in diurn. litter. Zeitschrift für Wissenschaft und Kunst, tom. I. fasc. III. p. 177. sqq. 2) Erster Nachtrag zu den drey grossen Synoden, von Prof. *Winter*, Landshut 1808. 3) Nachricht ueber die III. genannten Synoden, von Prof. *von Hellersberg*, in memor. Zeitschrift, tom. I. fasc. IV. p. 103. 4) Zweyter Nachtrag etc. von Prof. *Winter*, Landshut. 1809. de quibus plura leges in: Intelligenz-Blatt zur neuen Oberdeutschen allgem. Litt. Zeit. 1809. nr. III. p. 33. sqq. *Harl.*

Epitome canonum, quam *Hadrianus* papa *Carolo M.* Romae obtulit. Vide, si placet, quae notauimus supra p. 227. sq.

[* Ad

[*Ad praefationem canonum *Sardiconsum* additio, (ex *Ballerinorum* diff. praeliminari ed. tom. III. opp. Leonis M.) *Mansi* XII. p. 869. *Mart.*]

[An *Romana* synodus a. 774. habita fuerit, et cuius historicas, serioris quidem aevi, narrationes collegit *Mansi* in suppl. concil. I. p. 721. magna lis orta est, qua de re vide *Walch.* in: Entwurf. p. 472. sq. et, quos ille citavit, viros doctos. *Harl.*]

Epistola ad Carolum magnum regem, codici canonum praemissa, quae incipit: *Divina fulgens doctrina, sceptrum praeclat regni.* Acrostichis reddit haec verba: *Domino excell. filio Carulo magno regi Hadrianus papa.*

A. C. 775. Concilium [siue potius comitia imperii,] in villa *Duria*, quum alteram aduersus Saxones expeditionem suscepit Carolus M.

[*Ad concilium *Venetum* a. 775. (quod *Coletus* dedit,) adnotatio chronologica *Mansi* XII. p. 889. [et Suppl. concil. I. p. 725.] Contra *Coletum* demonstrat, hanc synodum, si tamen synodus vocanda est populi cum clericis ad eligendum episcopum coitio, non a. 777, quod ille putabat, sed a. 775. celebratam esse. *Mart.*]

776. *Wormatiense*, ante tertiam expeditionem aduersus eosdem Saxones. [Neque hoc fuit concil. sed comitia imperii.]

777. *Paderbornense*, ad stabiliendam Saxonum fidem, memoratur a *Gobelino* Persona in *Cosmodromio*. Adde *Labbeum* p. 1889. [*Ad *Paderbornense* concilium anni 777. additio *Mansi* XII. p. 891. *Mart.*] et in suppl. concil. I. p. 725. *Harl.*

779. *Caroli M.* capitulare, anno regni eius vndecimo in synodali conuentu editum. Capitula XXIV. *Fabr.* Idem capitulare adfert *Mansi* ibid. p. 893. sed locupletius ex *Muratorii* scriptor. rerum italic. tom. I. part. I. cum notis eiusdem. *Mart.* Add. *Walch.* l. c. p. 474. qui citat *Baluz.* capitul. tom. I. p. 195. *Murator.* l. c. tom. I. part. 2. p. 94. sqq. *Heumann* de re diplom. tom. I. p. 39. et alios. *Harl.*

+780. Concilium *Lippiense* de sedibus episcopalibus in Saxonia erigendis, ex *Alberti Crantzii* Metropoli lib. I. c. 12. memorat *Labbeus* p. 1827.

[*Synodus *Romana* pro inuestiganda veritate sacrorum *Lipfanum* S. *Candidi* ab *Hadriano* papa anno circiter 780. celebrata: *Mansi* XII. p. 899. [et in suppl. concil. I. p. 727.] *Mart.*]

†circa A. 781. Synodus *Antiochena* de sacris imaginibus, sub *Theodorito* siue *Theodoro* patriarcha, ex cuius synodica quaedam [P] adfert *Theodorus Studita* lib. 2. epist. 294. p. 700. et in antirrhetico secundo p. 124. *Harduin.* p. 2060.

† A.C. 782. *Coloniae* habitam synodum, cui ipse Carolus M. interfuit, ex Eginhardo Baronius annotavit.

† *Ad Lippiam fluvium*, vide Labbeum p. 1889.

[*Concilium incerti loci in *Germania*, in quo decreta translatio episcopalis sedis Ratisbonensis ex ecclesia S. Emmeran extra urbem ad ecclesiam S. Stephani intra urbis moenia, a. circiter 751. *Mansi* XII. p. 901. *Mart.*]

785. *Hadriani* papae capitula LXXX. collecta ex graecis et latinis canonibus et synodis Romanis et decretis praesulum ac principum Romanorum, traditaque *Ingilramno* Mediomatricae urbis episcopo, siue potius ab Ingilramno hoc oblata Hadriano papae. Vide *Baluzium* §. 4. praef. ad Antonium Augustinum de emendatione Gratiani, et in notis p. 491. 492. *Carolus le Cointe* tomo VI. annal. Francorum p. 263. seq.

† Antonii Augustini in capitula illa notae.

Paderbornense, ad statum ecclesiarum in Saxonia disponendum. Vide *Alb. Crantzium* in Metropoli lib. 1. c. 9. et lib. 2. c. 23.

786. *Wormatiense* concilium, cuius acta interciderunt. Vide Labbeum p. 1890.

787. *Calchutense* in Northumbria, (al. in Merciorum regno,) a Gregorio Ofsiensi et Theophylacto Tudertino episcopis et legatis Hadriani papae, coram rege Aelfuualdo et archiepiscopo Eboracensi Eambaldo celebratum. Canones XX. cum subscriptionibus Aelfuualdi Transhumbranae, gentis regis, episcoporum, abbatumque, ducum, comitis et patricii. [v. *Wilkins* concilia M. Britann. I. p. 145. coll. *Mabillon*. annal. ord. Benedict. tom. II. p. 288. *Hartl.*]

Editionis Regiae tomus XIX. Labbei VII. et Harduini IV.

Gregorii II. (siue III. potius) papae epistolae duae ad Leonem Isaurum scriptae a. 717. vel 732. graece et latine ex editione Frontonis Ducae, quam repetit Baronius ad a. 726. n. 28.

[*Adpendix secunda, capitularia regum Francorum, a Steph. Baluzio vulgata, continens: *Mansi* XII. p. 103-150. *Mart.*]

[*Edit. Mansi tomus XIII.*]

[Concilium *Nicaen.* II. vsque ad actionem III. inclusivae tom. XII. inde a p. 951-1154. continet, continuationem vero tom. XIII. p. 1-820. *Mart.*]

787. Concilium NICAENVM II. quod pro *Septimo generali* venditant plerique, habitum pro imaginum cultu sub Constantino et Irene, actiones VIII. Tarasio patriarcha

triarcha CPol. et episcopis CCCL. subscriptoribus. Acta ex latina *Anastasi* bibliothecarii versione prodierunt in prioribus conciliorum editionibus, [P] etiam prima Biniana. Sed deinde graeca accesserunt in editione romana, duabus Binii posterioribus, regia et Harduini, [Coleti et Mansi.] ²⁾ Quae vero praeterea in iisdem vel praemittitur vel subiungitur latina versio, inscribiturque vulgata et antiqua editio, eam, Harduinus obseruauit, auctorem habere *Gybertum Longolium*, qui nomen suum diserte in editione Colon. 1540. fuit professus. In vtraque latina versione desideratur actio octaua, quam graeco-latinae editiones cum noua versione habent: in illa occurrunt *canones XXII.* quos tamen ipsos ex *Anastasi* versione habemus; habemus etiam in *Beueregii* Synodico tom. I. p. 284. sqq. illustratos scholiis graecis Balsamonis, Alexii Aristenii, Zonarae, etc. De praesidibus huius concilii, et quod a Latinis diu sit reiectum, vide sis *Io. Launoii* epist. VIII. 9. p. 733. sq. et *Petri Allixii* diss. de conciliorum quorumvis definitionibus ad examen reuocandis. Plura testimonia, quae in his actis laudantur, commen-

2) Indicem epistolarum et monumentorum, quae in his actis occurrunt, scriptorumque, qui in illis citantur, dedi vol. IX. huius bibl. pag. 702. sqq. [ubi in not. sc. quosdam VV. DD. laudari. *Harl.*] Ex iisdem actis petita sunt sententiae SS. patrum de saecularum imaginum usu, apud Enthymium parte 2. Panopliae tit. 19. et seorsum editae eum Guil. Morelli versione Paris. 1562. et in auctario bibl. patrum Ducaeano Paris. 1624. tom. I. p. 725-741. et in bibl. patrum Morelliana Paris. 1644. 1654. tomo XI. Conferendus etiam *Io. Damascenus* libris de imaginibus, in quos indicem scriptorum exhibui vol. IX. pag. 699. sqq. nec non Theodori Studitae scripta tomo quinto Opp. Sirmondi: et Nicephori CPol. contra iconomachos apologeticus et antirrheticus, de quibus dixi vol. VII. p. 604. sq. Denique libri quatuor Caroli M. de imaginibus, in quos indicem scriptorum habes infra ad a. 794. *Fabr.* Edit. nou. inscripta est: *Augusta concilii Niceni II. censura, h. e. Caroli M. de impio imaginum cultu libri IV.* ad primam editionem recudi eos curauit, ac subinde partim emendauit, partim illustrauit, praemisit et sua et primi editoris praefationibus, itemque anonymi cuiusdam dissertatione critica, *Christoph. Aug. Heumannus*. Hanoerae 1731. 8. In longa doctaque praefat. §. II. demonstrat, a Carolo M. editum esse id opus; §. IV. sqq. de duobus codd. mss. et editionibus late disputat, et potissimum recenset primam eamque rarissimam (quia Pontificii exemplaria huius edit. abolere studuerunt,) editionem, inscriptam:

*Opus Caroli M. — contra synodum, quae in partibus Graeciae pro adorandis imaginibus stolidae sive arroganter gesta est. Item Paulini Aquileiensis Episcopi aduersus Felicem Urgetanum et Eliphandum Toletanum episcopos. — Anno salutis MDXLIX. 12. et docet, eam Paris. a Ioanne Tilio esse curatam, atque Io. Vogtium singularem de prima illa operis Carolini edit. dissertationem conferiptam inseruisse Bibliothecae Bremensis tom. VI. p. 320. atque Th. Hafaeum doctissimas subiecisse adnotat. Aequae rara est edit. Colon. 1555. (de qua v. Heumann. pag. 26. sq.) Tertia editio facta est Francof. a Goldasto 1608. 8. (de qua vide paullo post in catalogo decretorum imperialium;) Postea idem Goldastus hoc Caroli M. opus inseruit *Collectioni* suae *constitutionum imperialium* 1610. et *Goldastiana* in postrema editione, Francofurti 1675. facta, tom. I. pag. 23-144. operis Carolini etc. editio, monstrante Heumanno, ad verbum repetita est, aut nouo tantum titulo in fronte et noua Parei dedicatione instructa: *de imaginibus sacris veterum Christianorum principum, inprimis Caroli M. imperatoris, et Ludouici Pii F. aliorumque statuta. Nunc denuo recensita et in usum catholicae ecclesiae edita studio Philippi Parei* — Francof. 1628. 8. Denique recenset Heumann. edit. 8. sine nota typographi, loci et anni, (in Germania post a. 1608.) ad editionem primam summa religione expressam, et plura disputat de auctore fatisque illius operis. *Harl.**

commentitia esse et nulla fide digna, atque, vt bene *Pagius* ad A. LVI. nr. 3. agnoscit, ex apocryphorum hausta quisquiliis, pulcre notarunt *Dallaes* libris de imaginibus, et *Frid. Spanhemius* in historia imaginum restituta tom. II. Opp. sect. VI. et VII. contra Lud. Maimburgii historiam iconoclastarum, et *Natalem Alex.* Synodicum tomum a Philoteo CPol. patriarcha septimae synodo suppositum, memorat *Allatius* pag. 146. de libris Graecorum ecclesiasticis.

Hadriani papae ad Carolum regem, (post concilium Francofurtense a. 794.) de imaginibus scriptum pro synodo II. Nicaena.

[* Sermo laudatorius pronuntiatus ab Epiphanio, diacono Catanae Siculorum provinciae, (ex MS. Veneto;) *Mansi* p. 441. *Mart.*]

[In cod. *Coislin.* XXXIV. qui continet collectiones canonum et alia quaedam, est fol. 33. Definitio synodi Nicaenae II. et fol. 35. verso *Epistola magnae et oecumenicae synodi Nicaenae ad Alexandrinorum ecclesiam*, quam epistolam *Montfaucon* in bibl. *Coislin.* p. 96. sqq. ex illo cod. graece, addita versione latina, publica luce donauit: contra illam quaedam monentur in *Memoires de Trevoux*, an. 1716. Jan. p. 40. — Ibid. in cod. XXXVII. et CXXII. in *Niconis* collectione locorum scripturae S. scriptor. ecclesiastic. et synodorum, et in alia collect. in cod. CXVII. sunt fragmenta concilii Nic. — *Canones Nicaenae II. synodi* in cod. CIX. fol. 133. et cod. CCCLXIV. nr. 19. v. *Montfauc.* l. c. pag. 86. III. 191. 198. 268. 563. et 102. — *Florent.* in cod. Laurent. X. nr. 4. plut. 10. canones illius et aliorum conciliorum; atque in cod. XII. nr. 8. plut. 4. Definitio concilii eiusd. v. *Bandin.* cat. codd. gr. Laurent. I. pag. 478. et 534. — *Vindobon.* in cod. caesar. XLIV. nr. 16. canones XXII. cum adnotatt. antiqui cuiusd. gr. scholiastae; accedit *Taraffi*, patriarchae CPolitani, (qui, instigante Hadriano I. pontifice, auctor fuit concilii illius,) epistola ad S. Hadrianum I. papam contra simoniam, cum subiunctis, eo pertinentibus, decem testimoniis: v. *Lambec.* VIII. col. 872. sq. *Kollar.* etc. — De concilio hocce et imaginum cultu plura et diuerso modo sunt scripta: a *Caueo* in hist. litterar. SS. eccles. I. p. 649. sqq. a *Douiatio* in praenott. canon. lib. II. cap. 5. §. 11–13. tom. I. pag. 284. sq. ed. Schotti, aliisque, quos adducit *Walch* in: Entwurf etc. §. LXXVI. p. 477. sqq. et in: Grundsätzen der Kirchengeschichte des N. T. ed. III. Schulz. p. 312. sq. Add. *Assmann.* bibl. iuris orient. canon. et ciu. lib. I. cap. V. p. 122. sq. cap. VII. p. 205. p. 353. etc. *Harl.*

[P] *Editionis regiae tomus XX.*

Wormatiense V. in caussa *Tassilonis* Boioariorum ducis, de quo *Rhegin.* Confer de hoc *Tassilone* canonein tertium concilii Francofordiensis a. 794. et notas viro-
rum doctorum ad *Eginhartum* in vita *Caroli magni* c. XI. p. 60. seq. clariss. *Io. Herm. Schminckii.* [Hoc et sequens non fuere concilia, sed comitia imperii.]

A. C. 788.

A. C. 788. Concilium in villa *Ingelheim*, vbi Tassiloni sobrino suo perfidiae damnato vita a Carolo concessa, et permissum, vt cum Theodilone filio monasterium intraret.

Narbonense, cum subscriptionibus episcoporum XXV. et presbyterorum ac diaconorum IV. Ediderat *Guil. Catellus* in commentariis historiae Languedociae, et *Baluzius* ad Petri de Marca lib. VI. c. 25. [v. *Walch* in: Entwurf pag. 481. vbi prouocat ad suam Histor. Adoptian. cap. II. sect. 1. §. 13. *Harkl.*]

Britannicum apud *Acleam*, post regem Nordanhymbrorum Elfuualdum a patricio Siga occisum. [v. *Wilkins* l. c. I. p. 153.]

789. Capitulare synodale *Aquisgranense*, siue edictum Legationis de canonicis institutis, capitula LIX, item alia capitula XXIII. cum XVI. capitulis Caroli magni regis ad monachos proprie spectantibus: et aliis capitulis XXI. de diuersis rebus partim ecclesiasticis, partim politicis, quibus duo adhuc alia Harduino et aliis praeterita ex codice Thuano subiungit Baluzius tom. I. Capitular. regum Francorum pag. 245.

790. *Wormatiensis* conuentus, [siue potius imperii-comitia,] de quo S. Arnulfi Chronicon.

791. Concilium *Foroiulienſe* a Paulino Aquileiensi congregatum anno XXIII. Caroli regis, in causa SS. trinitatis et incarnationis Verbi. Symbolum fidei. Capitula XIV.

[* *Manſi* praefatio in nouam concilii *Foroiulienſis* editionem. — Epistola synodalis S. Paullini Aquileiensis episcopi, XIII. p. 827. sqq. Epistolam hanc conciliorum editores ad concilium aliquod Altinenſe referunt, a. 802. vt volunt, coactum. Sed *Manſi* argumentis non contemnendis probat, istam epistolam synodicam esse concilii *Foroiulienſis*, omninoque concilium *Altinenſe*, quod iactant, litura obducendum esse, quippe quod lectioni tantum vitatae originem debere videatur. Pro eo enim, quod in vulgatis editionibus legitur, „concilium habitum fuisse Altini sub nomine regis“ cod. vetustissimus Vaticanus habet: „concilium habitum Alti-fuisse sub nomine regis,“ nec potest epistola ista anno demum 802. scripta esse, quum illo tempore Imperatoris titulum iam adsumsisset Carolus, quem deinceps semper sibi praetulit, et in omnibus publicis scriptis numquam non obtinuit. *Mart.*]

792. *Ratisponense*, contra Felicem Vrgelitanum siue Orgellitanum in Hispania episcopum, praesente Carolo rege.

793. [* Concilium *Hispanum*, forte Toletanum, haereticorum Elipando Toletano fauentium, circa a. 793. habitum: *Manſi* XIII. p. 857. *Mart.*] — *Walch* in Entwurf p. 482. sq. *Manſi* in Supplem. concil. tom. I. p. 729. coniecturam, in Hispania synodum a. 792. in fauorem Adoptianorum fuisse habitam, probari haud posse, nec in *Florez* Espanna sagrada tom. V. pag. 557. sqq. in publicatis scriptis aliquid reperiri, adnotat, et comparare iubet suam histor. Adoptian. pag. 153. sqq. *Harkl.*]

[*Synodus in *Beth Boten* Iacobitarum in causa formulae alicuius in Liturgia abrogandae, a Cyriaco, Iacobitarum patriarcha paullo post a. C. 793. celebrata: (ex *Assmanni* bibl. orient. tom. II. p. 342.) *Mansi* XIII. pag. 857. [et in supplem. concil. I. p. 729.] *Mart.*]

A.C. 793. Collatio *Verolamii*, sub Offa rege Merciorum, de exquirendo S. Albani Britannorum protomartyris sepulturae loco.

Concilium ibidem, de coenobio S. Albano instituendo.

794. Aliud concilium ibidem, post reditum Offae regis, qui terras S. Albano donat et perpetuum hospitium itinerantibus conuentum instituit. [De hoc et superiore v. *Wilkins* concil. M. Britann. tom. I. pag. 154. 157. et *Causi* histor. litter. S. S. eccles. vol. I. p. 651. *Harl.*]

[P] *Francofordiense*, in quo 1. *Hadriani* papae ad episcopos Hispaniae contra *Elipandum* episcopum Toletanum, Felicianae haereleos, de Christo adoptiuo tantum Dei Filio, defensorem. 2. Libellus episcoporum Italiae contra *Elipandum*, decreto concilii missus ad provincias Hispaniae. 3. Synodica concilii ab episcopis Galliae et Germaniae ad praefules Hispaniae missa. 4. *Caroli magni* epistola ad *Elipandum* et ceteros episcopos Hispaniae, in qua trium etiam superiorum libellorum mentio. 5. Canones XVI. concilii *Francofordiensis*, quorum primo haeresis *Elipandi* et *Feliciis*, secundo synodus Graecorum pro adorandis imaginibus habita reicitur; tertio de *Tassilone*, qui canon primus est apud *Baluzium* in capitulari *Francofordiensi* tom. I. capitularium pag. 263. Ultimo commendatur synodo a rege *Alcuinus*, ad cuius operum calcem hi canones, sed mutili ante *Sirmondi* editionem legebantur. Confer etiam *Goldasti* collectionem de imaginibus p. 62. sq. 6. *Paulini* patriarchae *Foroiulienensis* epistola ad *Heustulfum*, qui uxorem suam occidit causa adulterii propter vnus testimonium. (Meminit *Flodoardus* III. 21. *Historiae Remensis*, vide etiam *Burchardum Wormatiensem* lib. 6 decreti c. 40.) *Fabr.* Per hoc concilium nomen *Francofurti* ad *Moen.* primum in historia innotuisse dicitur. V. *Mabillon* de re diplomat. sect. IV. §. 60. add. *Walch.* Entwurf. p. 483. sqq. et, quos ille citat, *Aguirre* conc. Hispan. tom. III. p. 91. sqq. *Spanhem.* tom. II. Opp. p. 522. *Baron. et Pagii* annal. eccles. tom. XIII. p. 263. sqq. aliosque, et eius histor. *Adoptian.* p. 130. sqq. *Harl.*

[*Ad concilium *Francofordiense*, contra haeresin *Felicianam* a. 794. celebratum, additio *Mansi* XIII. p. 859. Insunt subscriptiones e cod. vet. MSt. ap. *Martens* et *Durand* in collect. vett. monum. tom. V. — Authentiam actorum huius concilii nuper admodum impugnauit *Barruel* in libr. Du Pape et de ses droits religieux etc. Paris. 1803. vol. II. p. 402–409. sed dubitationum, quas adtulit, non magna vis est. *Mart.*]

[*Conci-

[*Concilium *Romanum* sub Hadriano a. 794. celebratum pro confirmatione synodi Francofordiensis, Elipando atque Felice damnandis; *Manf* XIII. p. 859. *Mart.*] et *Manf* in supplem. concil. I. p. 733. sed concilium illud plane non esse probabile, adfirmat *Walch*. Entwurf. p. 485. et prouocat ad suam histor. Adoptian. p. 141. *Harl.*]

Non plura de synodo Francofordiensi apud conciliorum collectores leguntur: quid, quod a Binio, et in Regia atque apud Labbeum etiam pugnatur pro Baronii sententia minime credibili, qui cetera Francofurtensis synodi acta imaginum cultui aduersa, et praecipue oppositos synodo secundae Nicaenae Caroli magni libros, ^{aa)} iussu eius ab Alcuino ^{bb)} scriptos, suspectos reddere, leuibus argumentis conatus est. Operae igitur pretium esse existimo hoc loco diligentius recensere, conferendum omnino volumen a Goldasto [P] editum Francofurti an. 1608. 8. hoc titulo: *Imperialia decreta de cultu imaginum in utroque imperio tam orientis quam occidentis promulgata, nunc primum collecta, recensita et notis illustrata.*

Catalogus decretorum imperialium.

1. *Theodosii II. et Valentiniani III.* impp. Constitutio de imagine crucis non ponenda humi, vel non sculpenda aut pingenda temere. A. C. 428. p. 1. Ex codice Iulianeo lib. 1. tit. 8.
2. *Philippici Bardanas* imp. edictum de tollendis imaginibus, Wernero memoratum Rolevinkio et in synodo CPol. a. 713. vt aiunt, comprobatum, p. 5.
3. *Synodus Nacoliensis*, super edicto Gizidi, Arabum principis, de tollendis imaginibus, sub *Theophilo* Natoliae metropolitae. A. 726. p. 15.
4. *Leonis III. Isauri* imp. edictum de imaginibus tollendis. A. 726. p. 15.
5. *Constantini VI.* Caballini imp. edictum de tollendis imaginibus. A. 741. p. 19.
6. *Synodus Constantinopolitana*, pro VII. oecumenica venditata a nonnullis aduersus cultum imaginum, celebrata ab eodem *Constantino* imperatore et *Leone* filio. A. 754. p. 23. ex actione VI. concilii secundi Nicaeni.
7. *Synodus Gentiliacensis*, celebrata a *Pippino* rege, de sanctissima trinitate et cultu imaginum. A. 766. p. 53.

Aaaaa 2

8 Christo-

^{aa)} Pro illis Carolo M. adferendis, qui zelo Dei et veritatis studio cum conhibentia regni sui sacerdotum, hoc se opus adgressum, et nec cum iconoclastis frangere se imagines, nec cum illorum aduersariis adorare eas se profitetur, vide quae b. D. Io. *Georgius Dorscheus* in collatione ad concilium Francofordiense, Argent. 1549. [1654.] 4. pag. 88. seq. *Christianus Nisanius* in

ostensione de Carolo M. non papista pag. 359. et eius vindictis contra Nic. Sohatenium p. 805. sq. *Io. Dallaeus* de imaginibus IV. 3. *Frid. Spanheimius* in historia imaginum restituta tom. II. Opp. p. 826. etc. [add. supra ad a. 787. not.]

^{bb)} Vide, quae ex Houedeni Annalibus ad a. 792. et Westmonasteriensi ad a. 793. *Vossius* lib. 2. de hist. lat. p. 290.

8. *Christophori et Nicephori* caesarum edictum de non adorandis imaginibus. A. 775. p. 57.
9. *Leonis IV.* imp. sanctio de non adorandis imaginibus. A. 780. p. 59.
10. Fragmentum siue canones duo *synodi Francofurtensis* contra haeresin Felicianam et cultum imaginum, celebratae a *Carolo M.* imp. a. 794. p. 61. Huius synodi canones LVI. deinde integriora a Sirmondo atque hinc in conciliorum collectionibus esse editos, iam supra notavi.
11. *CAROLI* magni imp. capitulare de non adorandis imaginibus, libris IV. constans. A. 794. in synodo Francofurtensi publicatum et Hadriano papae missum, oppositumque decreto Constantini VII. imp. et Irenes, synodoque Nicaenae secundae pag. 67-585. ex editione *Io. Tilii*, episcopi Meldensis, qui sub *Eliae Philypae Christiani* nomine [P] vulgavit Paris. 1548. 8. Sed prodierat iam editio anni 1518. quam in bibl. Bodleiana euoluisse se testatur Reu. noster *Wolffius*, cuius vide notas ad Casauboniana p. 308. Et Flacius narrat, se librum illum legisse in decimo sexto vulgatum. Succedunt inde Notae Goldasti p. 585. Flacii de hoc opere testimonium p. 592. Syllabus auctorum, qui hoc capitulare negare vel oppugnare aggressi sunt p. 597. [v. not. ad a. 787.]
12. *Nicephori I. de Genicis et Stauratii* impmp. edictum de non adorandis imaginibus. A. 810. pag. 699.
13. *Michaëlis I. Curopalatae et Theophylacti* impmp. edictum de Manichaeis et Sergiotis, et de cultu imaginum. A. 811. ex Lucae Siculi historia p. 611.
14. *Leonis V. Armeni* imp. edictum de abrogandis imaginibus. A. 814. ex Michaële monacho in vita Theodori Studitae p. 603.
15. *Michaëlis II. Balbi* imp. edictum de pace religionis et non persequendis iconolatrīs. A. 821. p. 607. ex eodem Michaele.
16. *Michaëlis* eiusdem et *Theophili* impmp. epistola ad *Ludouicum Pium* imp. Rom. de non adorandis imaginibus. A. 824. ex bibl. Petri Pithoei p. 610.
17. *Synodus Parisiensis*, habita a *Ludouico Pio* et *Lothario* impmp. de cultu imaginum. A. 825. p. 623. ex eiusdem P. Pithoei bibl. vulgauerat *Iac. Bongarsius* Frfti 1596. 8.
18. *Michaëlis II. Balbi et Theophili* impmp. edictum de non adorandis imaginibus et sanctorum reliquiis. A. 829. p. 755.
19. *Theophili* imp. edictum de inquirendis et puniendis iconolatrīs. A. 830. p. 737.
20. *Theophili* eiusdem edictum de non adorandis neque pingendis imaginibus. A. 832. p. 759.
21. *Ludouici I. Pii* imp. Rom. excerptum de cultu imaginum, ex *Claudii Taurinensis* episcopi apologetico, siue potius ex Ionaë Aurelianiensis aduersus Claudium libris, p. 761.
22. *Bardae Curopalatae* caesaris et synodi Constantinopolitanae decretum de erigendis, sed non adorandis imaginibus. A. 861. p. 772.
23. *Michaëlis III. Porphyrogeniti* imp. Constitutio de non adorandis imaginibus. A. 866. pag. 766.

Syllabus

Syllabus auctorum,

qui in his decretis ab imperatoribus et episcopis aut laudantur aut improbantur,
aut etiam explicantur.

ad paginas editionis Goldastianae.

- Abgarus rex. 496. 497.
 Agapius Caesariensis Cappadox, 394.
 Amalarius Treuerensis, 632. 748. 751.
 Ambrosius Mediolanensis, 124. 134. 232. 247.
 655. 660. 699. 739.
 Amphilochius Iconianus, 42.
 Anastasius papa, 307.
 Anglorum historia, 709.
 Anonymi, 104. 340.
 Apocryphae et risu dignae naeniae, 447. 497.
 499.
 Apuleius Platonicus Madaurensis, 567. de
 periheminiis, 568.
 Aquila, 158.
 Aristoteles philosophus, 560. 562.
 Arius, 505. 317.
 Athanasius Alexandrinus, 42. 246. 694. 695.
 699. 708.
 Athanasius Theopolitanus, 408.
 Augustinus Hipp. 106. 111. 115. 129. 136. 141.
 144. 153. 156. 233. 249. 260. 266. 282. 296.
 334. 337. 423. 432. 437. 540. 575. 577. 640.
 646. 652. 653. 654. 655. 659. 660. 662. 663.
 666. 668. 670. 674. 675. 681. 699. 703.
 704. 705.
 Bardesanus, 686.
 Basilus Ancyranus, 338. 342.
 Basilus magnus, 41. 693. 694.
 Bedas venerabilis, 709.
 Biblia, passim.
 Bibliotheca Latinorum, 157.
 Boëtius Seuerinus, 562.
 Canones, 306.
 Carolus magnus, imp. 628.
 Carpocratitae, 576.
 Catonis philosophi distichon, 432.
 Cicero Tullius, 311.
 Concilia
 Ariminense, 97.
 Chalcedonense, 32. 328.
 CPolitanum I. 31.
 CPolitanum II. 32.
 CPolitanum III. 33. 253.
 CPolitanum sub Copronymo imp.
 92.
 Ephesinum, 32.
 Nicaenum I. 31. 328. 505. 506.
 Nicaenum II. 93. 96. 506. 627.
 Sextum oecumenicum, 96.
 253. 698.
 Constantinus Copronymus imp. 604.
 Constantinus et Irene ad papam Adrianum, 128.
 Constantinus Constantiensis, Cyprius, 385. 439.
 Cyrillus Alexandrinus, 257. 695.
 Damascenus, vide Ioannes.
 Damasus papa, 131.
 Daniel propheta, 146.
 [P] David psalmographus, 90. 196. 200. 205.
 206. 207. 208. 211. 216. 224. 225. 226. 229.
 231. 234. 236. 237. 471. 472.
 Demetrius diaconus, 492.
 Dialectici, 290.
 Dionysius Areopagita, 698.
 Dionysius presb. Ascalonitanus, 502.
 Eliphandus Tolétanus, 62.
 Epiphanius Cyprius, 41. 541. 573. seq. 579.
 665. 696.
 Epiphanius diaconus, 523. 524. 532.
 Elaias propheta, 93. 242. 369. 399.
 Eusebius Pamphili, 42. 635.
 Eutimius Sardenis, 389. 439.
 Exodus, 161. 167.
 Aaaaa 3

Ezras,

- Ezras, 158.
 Felix Vrgelitanus, 62.
 Firmianus Lactantius, 651. 652.
 Freculphus Lexouienfis, 629.
 Fulgentius Ruspensis, 653.
 Gelafius papa, 129. 246. 497. 499.
 Genesis, 133. 142. 145. 148. 151. 153. 156. 158.
 Georgius Cyprius, 52.
 Germanus patriarcha CPolitanus, 51. 710.
 Gesta patrum, 502.
 Gregorius magnus, papa, 239. 262. 323. 423. 504.
 585. 629. 633. 642. 644. 668. 686. 688. 689. 692.
 Gregorius Nazianzenus, 41.
 Gregorius Neocaesariensis, 518. 520.
 Gregorius Nyffenus, 252. 639. 700.
 Hadrianus papa, 727.
 Halitgarius Cameracensis, 632. 748. 751.
 Hermes Trismegistus, 647.
 Hieremias Senonensis, 747. 748.
 Hieronymus Stridonensis, 108. 128. 131. 158. 145.
 181. 376. 432. 444. 499. 509. 514. 580. 574. 649.
 651. 660. 663. 665. 668. vitae patrum, 499.
 Hilarius Piclaviensis, 337.
 Iesus Christus, 496.
 Iesus Naue, 192.
 Ioannes Antiochenus presbyter, 148. 151. 191.
 396. 411. 443. 458. 462. 505.
 Ioannes Chrysostomus, 41. 253. 396. 693. 679.
 Ioannes euangelista, 113. 179. in epist. III.
 Ioannes Manzur Damascenus, 52.
 Iob, 341.
 Ionas Aurelianensis, 747. 748.
 Isidorus Hispalensis, 650.
 Lactantius, vide Firmianus.
 Leo Isaurus imp. 604.
 Leo Phociae episcopus, 202.
 Leo IV. imp. 404.
 Leontius Neapolitanus, Cyprius, 709.
 Leontius Secretanus, 494.
 Macrobius, vide Theodosius.
 Marcus euangelista. 110.
 Matthaecus euangelista, 37. 244.
 Moduinus Augustodunensis, 633.
 Moyfes propheta, 158.
 Nouatus, Cypriani episcopi presbyter, 544.
 Origenes, 649. 650. 659.
 Oseas propheta, 126.
 Paralipomena, 399. 400.
 [P] Paulus apostolus, 36. 37. 111. 123. 172.
 183. 276. 282.
 Paulinus Nolanus, 638. 682.
 Pelagius, 362.
 Plato philosophus, 560.
 Polemonis historia, 400.
 Prouerbia, 94. 493.
 Psalmi, vide Dauid.
 Regum libri, 193. 399. 581.
 Salomo in Cant. 240.
 Samaritani, 485. 486. 489.
 Sedulius presb. 287. 392. 543. 681.
 Seuerianus Gabalensis, 705.
 Siluestri papae actus, 246. 636.
 Simeo Stylites, 474. 485.
 Simoniani, 422. 576. 577.
 Sozomenus, 709.
 Stephanus Bostrensis, 696.
 Stephanus papa, 132.
 Symbolum apostolicum, 339. 341.
 Symbolum Nicaenum, 31. 504.
 Symmachus, 158.
 Synodus sexta, 253.
 Tharastius, patriarcha CPolitanus, 186. 230. 262.
 285. 321. 324. 336. 406.
 Theodorus Hierosolymitanus, 332. 351.
 Theodorus Mirensis, 428.
 Theodosius abbas S. Andreae, 396. 397. 398.
 Theodosius episc. Amoriis, 343.
 Theodosius Macrobius, 434.
 Theodotio, 158.
 Theodotus Ancyranus, 42.
 Tripartita hist. 641. 676. 677. 709.
 Virgilius Maro poëta, 120. 556.

Hactenus Goldasti collectio.

Antequam

Antequam vero ad concilia pertexenda reuertar, iuuat hoc loco inferere etiam diatyposin siue descriptionem operis luculenti, quo vir egregius *Steph. Baluzius Capitularia regum Francorum* laudatissimo studio collegit, atque erudita industria digessit et illustrauit, Parisiis 1677. fol. apud Franciscum Muguet, regis et archiepiscopi Paris. typographum. *Fabr. Rec. Venetiis* 1712. 1772. II. tom. fol. v. supra in hoc vol. p. 252. Noua, eaque auctior et emendatior edit. ad fidem autographi Baluzii, qui de nouo textum purgauit, notasque castigauit et adiecit — curante *Petro de Chiniac*. Paris. tom. I. 1788. fol. sed fateor, nec me in manibus habere opus, nec scio, num? et quando? plures tomi lucem adspexerint. Capitularia a *Mansio* per partes distributa et tom. XI–XVIII. inserta esse, iam supra ad a. 687. adnotatum est. *Harl.* Paris. noua editio absoluitur duobus voll., quae primam repetunt. Duo alia promissa nondum edita sunt. Editor *de Chiniac* scripsit etiam: *Histoire des Capitulaires des rois Français* — Paris. 1779. 8. *Beck*.

T o m o I.

Childeberti regis constitutio a. C. 554. de abolendis reliquiis idololatriae, et de sacrorum dierum festiuitatibus caste celebrandis p. 5.

Chlotarii regis constitutio generalis circa a. 560. p. 7.

Praeceptio regis *Guntramni* in concilio secundo Matisconensi, (de quo supra a. 585.) p. 9.

Exemplar pactionis in Conuentu apud *Andelaum*, de quo ad a. 587. p. 11.

Pactus pro tenore pacis regis *Childeberti* et *Chlotarii II.* a. 593. p. 15.

Decretio *Childeberti* regis a. 595. data p. 17. et *Chlotarii II.* p. 20.

[P] *Chlotarii II.* edictum in concilio Parisiensi, (de quo dictum ad a. 595.) p. 22.

Dagoberti regis Capitulare triplex quo circa a. 630. legem *Ripuariorum* (ad ripam Rhemi colentium) *Alamannorumque* et *Baiuuariorum* a Theodorico Caralauno Francorum rege pridem conditam post *Childebertum* et *Chlotarium* renouauit emendauitque per viros illustres *Claudium*, *Chaudum*, *Indomagum* et *Agilulfum*, p. 25.

Lex Francorum *Ripuariorum* capita LXXXIX. p. 27. *Alamannorum* capita XCIX. p. 55. et ex veteri codice *Remensi* addita a Baluzio capitula XLIV. p. 85. item alia capitula III. p. 90. Lex *Baiuuariorum* tituli XXI. capitula CCII. p. 91. De aliis harum legum editionibus dixi in Bibliotheca Latina lib. IV. c. 10. eiusque supplemento.

Dagoberti regis praeceptum de episcopali dignitate *Cadurcae* vrbs, conlata *Desiderio* Theaurario a. 630. p. 141. Indiculus ad *Sulpitium* archiepiscopum, vt *Desiderium* benedicat, p. 142.

Sigeberti regis epistola ad *Desiderium* *Cadurcensem* episcopum data circa a. 650. quod synodale concilium celebrari non debeat in regno absque permisso regis, p. 143.

Karlomanni Capitulare in plena synodo Germanica, (de qua supra ad an. 742.) pag. 145. Capitulare secundum apud *Lipinas* cum indiculo superstitionum et paganianarum, (de quo ad a. 743.) p. 149.

Capitu-

Capitulare incerti anni datum in synodo, cui interfuit Bonifacius romanae sedis legatus, circa a. 744. primum editum ex MS. Thuano a Baluzio, capitula XXVIII. quorum primum de exposito infante, p. 152.

Pippini principis capitulare Sueffionense in plena synodo, (de qua supra ad a. 744.) p. 156.

Pippini regis capitula synodalia: 1. apud Vermeriam a. 752. capita XXI. p. 162, et alia IX. ex Reginone pag. 165. 2. in synodo Vernensi a. 755. capita XXX. 3. Capitulare Metense non diu post editum, capita decem, pag. 177. 4. Compendiense a. 757. capita XXI. pag. 180.

Constitutio de letaniis faciendis pro vbertate terrae, p. 185.

Conuentus apud S. Dionysium (de quo ad a. 768.) p. 187.

CAROLI MAGNI Capitulare a. 769. primum editum a Baluzio, capita XVIII. p. 189.

[P] A. C. 774. *Caroli magni* epistola ad Offam regem Merciorum post victos Longobardos et Saxones p. 194.

779. Capitulare synodicum, capita XXIII. p. 195.

Decretale precum in episcoporum conuentu, de orationibus et eleemosynis pro rege et exercitu eius, p. 200.

Constitutio de scholis per singula episcopia et monasteria constituendis, ad Bangulfum abbatem omnemque congregationem, p. 202. Confer Io. Launoii librum de scholis celebrioribus a Carolo M. ac deinceps per occidentem instauratis.

Constitutio de emendatione librorum et officiorum ecclesiasticorum, p. 203.

788. Capitula VIII. quae Carolus Legi Baiuuariorum addere iussit, p. 207.

789. Capitulare *Aquisgranense*, capitula LVIII. p. 209. et alia XXII. p. 233. Capitulare secundum capitulum XVI. p. 242. et tertium capitulum XXI. p. 243. alia item duo capitula ex codice Thuano, p. 245. Praeceptum de institutione episcopatum per Saxoniam, p. 246. Praeceptum pro Trutmanno Comite, p. 249.

Capitulatio de partibus Saxoniae capita XXXIV. p. 250. ab Holstenio primum edita, vt dixi supra ad a. 796.

Epistola ad *Fastradam* reginam de victoria Auarica et de Letaniis, p. 256.

793. Capitulare de causis *Italiae*, capita XVII. p. 258.

794. Capitulare *Francofordiense*, datum in plena synodo, canones LIV. Vide, quae supra in concilior. recensione ad a. 794.

794. Commonitorium datum Angilberto abbati Centulensi Romam eunti, et epistola ad Leonem III. cui de euectione in episcopum romanum gratulatur p. 271. Epistolae duae ad Offam Merciorum regem, p. 274. seq.

A. C. 797.

A.C. 797. Capitulare Saxonum p. 276. Capitula XI. quae Holstenius ediderat tom. II. collect. Rom. pag. 187.

798. Pactus *Legis Salicae*, capita LXXII. pag. 282. adde capitula ad legem Salicam addita a. 803. et 819. De aliis eius editionibus dixi in supplemento ad Bibl. latinam lib. IV. c. 10.

Recapitulatio solidorum, qui multae loco pendendi in lege Salica dictantur, p. 323. Sententiae de septem septenis, p. 326.

[P] *Caroli magni capitulare interrogationis ad episcopos de presbyteris criminosis, et chorepiscopis*, p. 327.

800. Edictum dominicum de honore et adiutorio *episcopis* praestando a comitibus et aliis iudicibus, p. 330.

Capitulare *de villis et curtis* imperatoris, pag. 331. editum pridem a Conringio cum epistolis Leonis III. papae, Helmst. 1655. 4.

Capitulare *de ministerialibus Palatinis*, primum editum a Baluzio ex MS. S. Vincentii Laudensis, p. 342.

Capitularia eiusdem CAROLI magni, IMPERATORIS:

801. Capitula VIII. addita Legi *Longobardorum*, p. 346. Capitula XLIX. ex lege eadem excerpta, p. 349.

Capitulum *de honoranda sede apostolica*, p. 357. [Conf. *Spittler* Gesch. des kanon. Rechts, p. 240. sq. *Harl.*]

Capitulare *episcoporum*, capita XXII. p. 358.

802. Capitula XLI. data *missis dominicis*, p. 361. aliaque XXIII. p. 376. utraque cum sacramentali siue iurisiurandi formula duplici promissionis missorum siue legatorum imperatoris, edita primum a Baluzio ex MSS. bibl. Thuanae, Palatino Vaticanae et S. Vincentii Metensis.

803. Capitulare *Aquisgranense*, factum in magna synodo, quando Paulinus patriarcha Aquileiensis vices apostolicae sedis tenuit Aquis. Capita VII. p. 379. adde quatuor capitula, p. 395.

Capitulare duplex *de purgatione sacerdotum*, vnum ante, alterum post conuentum *Wormatiensem*, p. 385.

Capitula XI. addita ad *Legem Salicam*, p. 387. Alia capitula XXIX. de causis admonendis p. 391. Capitulum de ingenuitate chartarum, p. 395.

Capita XII. *de lege Ripuarensi*, p. 396. Et primum edita a Baluzio capitula alia XXII. p. 399. alia VIII. data ad interrogationem cuiusdam Comitum aut Missi Dominici p. 407. alia XIII. p. 403.

Capitulare *Wormatiense* de immunitate episcoporum ac reliquorum sacerdotum ab expeditionibus bellicis, p. 405. idque non ideo praeceptum, ut honor eis minueretur, p. 410. et de vitanda ecclesiarum et sacerdotum oppressione, ob quam regna percussa sunt, p. 412.

Epistola ad *Albinum* magistrum et ad *monachos S. Martini* Turonensis, [P] de clerico Theodulfi, Aurelianensis episcopi, qui ad hos confugerat, iudicio et poenae non subtrahendo, p. 413.

A. C. 804. *Caroli magni* capitulare ad *Salz*, capita VIII. pag. 415. et alia XII. data presbyteris p. 417.

Praeceptum de scholis graecis et latinis instituendis in ecclesia Osnabrugensi, p. 418. cum sigillo, in quo effigies Caroli cum verbis: *CHRISTE, protege Karolum imperatorem.*

805. Capitula XVI. de causis ecclesiasticis data ad *Theodonis villam*, p. 421. et capitula XXV. ad omnes generaliter, quorum ultimum est de incantatoribus et tempestariis, siue de his, qui tempestates vel alia maleficia faciunt p. 423. quod deest in altera eorundem capitum editione ex tribus MSS. p. 429. Capita XVI. data *Iessae*, episcopo Ambianensi, Missio Dominico, p. 435. Capitulum de honore episcoporum et reliquorum sacerdotum, p. 438.

806. *Charta diuisionis* regni Francorum inter Karolum, Pippinum et Ludouicum, filios Karoli M. imp. p. 439.

Capita octo, addenda legibus p. 446. Alia capita VI. p. 448. et alia item VIII. a Missis imperatoris cognita, facienda in omnes partes, p. 450.

Capitulare *Nouiomagensis*, capita XIX. p. 451.

Capitula XXIV. excerpta de canone, p. 455.

807. Memoratorium, ut omnes exercitare, hoc est, ad exercitum in hostem, ire debeant, p. 458.

Epistola ad Pippinum filium regem Italiae, de pace ecclesiarum DEI, et seruientium earum, p. 461.

808. Capitulare triplex, capitulorum XIII. et VII. et X. p. 463.

809. Capitulare *Aquis* Palatio constitutum, capita XXXVII. p. 465. Alia capita XVI. pag. 469.

810. Capita XVIII. *Aquis* Palatio commonita, p. 473. Alia XVI. p. 475. et alia V. capitula de instructione Missorum, p. 476.

811. *Capitulare interrogationis* pro communi omnium utilitate capita interroganda XII. p. 477. Alia XIII. ad episcopos et abbates, p. 479.

Epistola

Epistola ad archiepiscopos regni Francorum, p. 483.

Capita IX. de causis, propter quas homines exercitalem obeditionem dimittere soleant, p. 486.

[P] Karoli M. *Breuiarium diuisionis* thesaurorum p. 487. Meminit Eginhartus in vita Caroli M. c. [33. p. 120. ed. Bredow.]

A. C. 812. Breuis, quam Missi Dominici habere debent ad exercitum promouendum, p. 490.

Capitulare *Bononiense*, capita XI. anno regni Caroli XLIV. imperii XII. p. 494.

Capitula XIII. quae post mortem Pippini regis pro iustitiis infra patriam (Italiam) faciendis constituta sunt, p. 496.

Praeceptum concessionis atque donationis pro Hispanis, qui in regnum Caroli confugerant, p. 499.

813. Capitula XXVIII. de confirmatione constitutionum, quas episcopi in synodis, auctoritate regia nuper habitis, constituerunt, p. 501.

Capitula XX. de iustitiis faciendis ex lege *Salica*, *Romana* et *Gundobada*, p. 506. (primus edidit Baluzius ex septem codd. MSS.)

Capita XLVI. de causis necessariis ecclesiae DEI et populo christiano data, ut videtur *Aquisgran*i in generali populi conuentu, p. 511.

Incertae aetatis capitularia quinque, vnum capitulum LIX. p. 515. alterum capita XIV. a Domino Karolo imp. et filio eius Hludouico ac sapientissimis ipsorum episcopis excerpta p. 519. tertium capita XIII. p. 523. quartum itidem capita XIII. p. 530. quintum admonitionis ad episcopos capita IX. p. 531.

Pippini, regis Italiae, capitulare, datum, ut videtur a. C. 793. post sedatam seditionem italicam eiusque auctores punitos, capita XXXVIII. p. 534.

Eiusdem capita XXIX. excerpta ex Lege *Longobardorum*, p. 542.

LUDOVICI Pii imp. praeeptum primum concessionis pro *Hispanis*, qui in regno Francorum inanebant, p. 549.

Epistola ad *Magnum*, archiep. Senonensem, de confirmatione regulae canonicorum decretae in concilio Aquisgranensi a. 816. p. 553. ad *Sicharium*, archiep. Burdegalensem, p. 557. ad *Arnonem*, archiep. Saltzburgensem, p. 561. de eodem argumento.

[P] 816. *Ludouici Pii* capitulare *Aquisgranense* in conuentu episcoporum, abbatum, comitum vel maiorum natu Francorum, capit. XXIX. p. 561.

Praeceptum secundum pro *Hispanis*, qui in regno Francorum manebant, p. 570.

Charta diuisionis imperii inter Lotharium, Pippinum et Ludouicum, filios Ludouici Pii imp. p. 573.

Bbbbb 2

A. C. 817.

A. C. 817. Capitulare *Aquisgranense* in conuentu abbatum et monachorum, de vita et conuersatione monachorum capita LXXX. p. 579.

Notitia de monasteriis LXXXIV. quae regi militiam, dona vel solas orationes debent, scripta in eodem conuentu, p. 589.

Decretum Confirmationis, quo Ludouicus Pius, imp. donationes ecclesiae romanae ab auo suo Pippino rege et a patre Carolo M. imp. factas, Paschali papae confirmauit, p. 592.

819. Capitula XXI. addita ad Legem *Salicam* in generali conuentu *Aquisgranensi*, p. 597. alia capitula IX. ad eandem Legem addita, p. 605. et capita XII. de interpretatione Legis Salicae, p. 607.

Capitula VIII. per se scribenda et omnibus obseruanda, p. 610. Capitula XXIX. de instructione Missorum Dominicorum, p. 613. alia XI. p. 619.

821. Capitula V. data apud *Theodonis villam* in generali populi conuentu, p. 621.

Epistola ad monachos Anianenses, p. 623.

822. Capitulare *Triburiense* ad petitionem episcoporum in *Theodonis villa* congregatorum anno superiore, p. 626.

Capitulare de causis monasterii S. Crucis Pictauiensis, p. 629. capita VIII.

823. Capitula XXVIII. ad vtriusque ordinis homines, cum instructione Missorum Dominicorum, quos imp. in diuersas regni prouincias destinabat, p. 631.

824. *Commonitorium* datum *Hieremiae*, archiep. Senonensi, et *Ionae*, episc. Aurelianensi, quum in causa imaginum legati irent ad Eugenium II. papam Romanum, pag. 643. Epistola ad *Eugenium II.* p. 645.

[P] Sacramentale promissionis, quod clerus et populus Romanus fecerunt Ludouico Pio imp. et *Lothario* filio eius praesenti, p. 647.

826. Capitula VII. in synodali sanctione *Ingelheimensi*, p. 648.

827. *Ludouici Pii* praeceptum de institutione monachorum in monasterio *Deruensi*, pag. 650.

828. Capitulare, qualiter conuentus episcoporum fieri debeat in quatuor locis, *Mogontiaco*, *Parisi*, *Lugduno* et *Tolosa*, p. 653. Capitula ab episcopis in iisdem conciliis tractanda, p. 654. Epistola legenda populo DEI, ibid. et p. 658. Capitula de instructione Missorum, p. 656. et 657.

829. Capitulare *Wormatiense*, capita X. p. 661. item alia XV. p. 666. et capita VIII. quae pro lege habenda sunt, p. 669. nec non capita III. quae ad plurimorum notitiam ad generalia placita sunt referuata, p. 672. item alia capitula VII. ibid.

et

et alia III. desumpta ex libro legum Burgundicarum et codice Theodesiano, pag. 674.

Praeceptum de ordine monastico, restituto in monasterio *S. Dionysii*, p. 675.

Praeceptum *de paganis ad christianitatem inuitandis*, et de institutione episcopatus HAMMABVRGENSIS ^{cc)} p. 681. in hoc mentio generalis conuentus totius imperii praesulum congregatorum,

A. C. 837. *Charta diuisionis* imperii inter Pippinum, Ludouicum et Carolum, filios imperatoris, data Aquisgrani in generali conuentu, p. 685.

Capitula Ludouici imp. excerpta ex Lege Longobardorum, p. 690.

Capitularium CAROLI magni et LVDOVICI Pii libri VII. collecti ab *Ansegiso*, Luxouienſi primum, deinde Fontanellenſi abbate, et *Benedicto*, Leuita Moguntino, ante annos octingentos, [P] integri primum editi et emendati a Baluzio ex XIX. codd. MSS. p. 691-1232. Confer, quae de hoc Ansegiso et Benedicto et prioribus imperfectis eorum editionibus notauimus supra p. 252. sq.

Additiones IV. 1. Capitulare Aquisgranense, quod iam dedit Baluzius pag. 579.

2. Capitula XXVIII. generaliter populis per parochias denuncianda; pag. 1134.

3. Capitula CXXIV. ad episcopos et ordines quosque ecclesiasticos, pag. 1153.

4. Capita CLXXIII. ex SS. patrum decretis, legum Visigothorum libris et imperatorum edictis collecta, quae imperator lege firmissima tenenda generali consultu *Erchembaldo*, cancellario suo, inter imperatoria capitula inferere praecepit, pag. 1181.

Isaaci episcopi Lingonensis canones, siue selecta capitula ex tribus capitularium libris, sub titulis vndecim digesti, p. 1233.

Herardi archiepisc. Turonensis capita CXL. collecta ex capitularibus regum Francorum, p. 1283. De hoc Herardo et Isaaco dictum a me supra est p. 252. sqq.

T o m o II.

CAROLI *Calui* capitula edita primum a Sirmondo ^{ad}) a. 1623. et in eius operibus volumine tertio Paris. 1696. fol. recusa:

843. Conuentus in villa *Colonia*, anno quarto imperii, p. 7. capita VI. Mentio p. 77.

844. Synodi ad Teudonis villam p. 7. capita VI. Mentio p. 77.

Concilii in *Verno palatio*, p. 13. canones XII.

Bbbbb 3

A. C. 845.

^{cc)} Habes hoc etiam apud *Bollandum* tom. I. actor. Sanctior. Februar. pag. 404. *Expoldum Lindembrog* scriptor. Septentrional. p. 125. *Lambecium* lib. 2. rerum Hamb. p. 354. *Philippum Casparem* in triapostolatu Septentrionis, Coloniae 1642. 8vo p. 173. *Ioannem Ioachim Ma-*

derum ad Adamum Bremensem p. 179. *Ioannem Christianum Lunigium* Spicileg. ecclesiastic. tom. I. pag. 114.

^{ad}) Quibus asteriscum praefixi, illa in prima Sirmondi editione desiderantur.

A. C. 845. Synodi *Beluacensis*, capita VIII. p. 20. Mentio p. 77.

843. Apud *Tolosam* ciuitatem, p. 22.

844. *Praeceptum confirmationis pro *Hispanis* in regno Caroli Calui commorantibus, p. 25. Edidit *Franciscus Didacus* in *Historia Comitum Barcinonensium*, lib. 2. c. 4.

846. Capita in *villa Sparnaco*, probata ex iis, quae episcopi de synodis obtulerant, p. 30. cum episcoporum commemorationibus, p. 31. Mentio p. 77.

[P] 842. *Concordatio in conuentu apud *Argentoratam*, in quo etiam tres formulae sacramenti siue iurisiurandi lingua romana, hoc est Gallica, et lingua Theotisca"), Lodhuuici, Caroli, populique, p. 40.

847. et 851. Conuentus I. et II. Lotharii, Hludouici et Caroli fratrum apud *Marstam* Traiecto vicinam, p. 41. et 45.

853. Synodi *Suessionensis*, actionibus septem gesta, p. 49. Capitula a rege Carolo constituta XII. p. 53.

Synodi apud *Vermeriam Palatium*, p. 57. Capita III.

Apud *Valentianar*, adnunciatio Domni Hlotharii, capita V. pag. 61. et adnunciatio Karoli gloriosi regis, capita X. ib.

Apud *Syluacum* siue *Syluaticum*, quae obseruari a Missis imperatoris debeant, capita XIV. p. 63. Formula sacramenti Francorum et Centenariorum, p. 68. Missi et Pagi per missaticos ordinati, ib. vbi nomina Missorum XLV. Pagorum LXXXIV.

854. Apud *Attiniacum* memorialia XIII. pro Missis capitula, in colloquio Caroli cum fratre Lothario constituta, p. 70. Sacramentum fidelitatis, pag. 71. Nomina eorum, qui iurauerunt, ibid.

Apud *Leudicam* adnunciationes tres Lotharii, et quatuor Caroli, p. 72. Sacramentum, quod sibi mutuo iurauerunt, p. 74.

*Praeceptum confirmationis pro ecclesia *Tornacensi*, p. 75.

856. Consilium ab episcopis et ceteris fidelibus Domino Karolo datum apud *Bonoilum*, pag. 77.

Ad Francos et Aquitanos missa de *Carifaco* Palatio, capita XV. p. 79.

Ad eosdem missa de *Basiu* per Hadabrannum et Bettonem, pag. 84. Capita V. et alia VI. ad eosdem per Adalardum abbatem, p. 85.

A. C. 857.

ee) De linguarum, qua pridem vsi sunt Franco-Galli et qua Germani, per illam etiam aetatem, differentia ac diuersitate, quae a viris quibusdam doctis perperam vocata in dubium, ex hoc monumento luculenter patet, vide *Henr. Warthoni*

auctarium ad *Vsserii* historiam dogmaticam de scripturis sacrisque vernaculis, p. 343. sq. et *Freherum* ad formulas hasce foederis ex *Nithardi* historiae libro tertio excerptas tom. I. Scriptorum Germanicorum p. 72. sq.

A. C. 857. Ad eosdem per Hincmarum et Yrminfridum episcopos, aliosque, p. 78.

[P] Capita X. in synodo episcoporum et fidelium ad *Carisiacum*, p. 88. Collectio de raptoribus, p. 91. Capita XI. Domni Caroli et Domni Hludouici imperatoris, pag. 93.

*Alia capitula VIII. data in synodo apud *Carisiacum*, p. 95.

Adnunciatio Karoli et nepotis sui Hlotharii apud *S. Quintinum*, p. 97.

858. Formulae sacramenti fidelium et sacramenti regis, apud *Carisiacum*, p. 100.

Epistola episcoporum Remensis et Rotomagensis dioeceseos ad Hludouicum regem, p. 102. Capitula XV.

859. Capitula XII. confirmata ab episcopis in synodo *Metensi*, de indulgentia Ludouici regis, p. 122.

Acta Ludouici cum episcopis *Wormatiae*, p. 127.

Synodi duodecim prouinciarum, habitae apud *Saponarias* in territorio *Tullensi*, capita XIII. p. 129. Libellus proclamationis regis Caroli aduersus *Wenilonem*, archiepiscopum *Senonum*, capita XIII. p. 133.

860. In basilica *S. Castoris* apud *Confluentes* adnunciatio Domni Caroli, cum subscriptionibus episcoporum XI. abbatum II. et laicorum XXXIII. p. 137. Sacramentum firmitatis Hludouici regis, p. 138. Capitula XII. ab omnibus conseruanda, ibid. Adnunciatio Domni Hludouici regis, p. 141. Latine, (nam Theodisca desiderantur,) Domni Caroli, p. 144.

Post reditum a Confluentibus, VIII. capita Missis obseruanda, p. 145. et firmitas siue formula iuramenti, quod ab alodibus siue hereditaria praedia possidentibus debent recipere, p. 146. Confirmatio seniorum regum, ibid. et adnunciatio, pag. 147. Summa capitulorum apud *Confluentes* acceptatorum, p. 148. seq.

861. Edictum Caroli, in *Carisiaco*, p. 151.

862. Synodi *Pistensis* ad fluuium *Sequanam*, rege Carolo, episcopis, abbatibus et comitibus congregatis, capitula III. p. 153.

Quando *Hlotharius* ad colloquium et osculum a Karolo et Hludouico receptus est, capita X. p. 163. Adnunciatio Domni Hludouici, p. 170. Caroli, pag. 171. et Hlotharii, p. 172. Edictum *Pistense*, siue adnunciatio Caroli apud *Pistas*, capitula XXXVII. p. 173. et post haec omnia lecta, alia tria p. 195.

[P] 865. Capitula in Burgundiam missa ex *Tusiacum*, capita XVI. pag. 195. Adnunciatio Hludouici et Caroli, regum, p. 201. capita VII.

867. Capitula XII. apud *Compendium* facta, p. 203.

A. C. 868.

- A.C. 868. Pactio Metis apud S. *Arnulphum*, facta inter reges Hludouicum et Carolum, pag. 208.
869. Capitula XIII. cum consilio et consensu episcoporum et ceterorum fidelium denunciata apud *Pistar*, p. 209. in his decimum capitulum memorabile est de cautione circa excommunicationes obseruanda episcopis ac presbyteris. Sequitur adnunciatio Caroli regis, p. 215.
- Quando *Carolus* rex *Metis* coronatus est in regno *Hlotharii*, capitula denunciata ab Aduentio episc. Metensi, p. 216. rege ipso, et Hincmaro Remorum episc. p. 218.
870. Pactio *Aquisgranensis* ab Ingelramo Comite, nomine Caroli; et a Leutfrido Comite, ex parte Hludouici regis, p. 221. Diuisio regni Lotharii, pag. 222. Portio, quam Carolus de eodem regno accepit, p. 224.
872. Formulae professionis episcoporum et sacramenti siue iuramenti laicorum et omnium fidelium, postquam sacramenta superius scripta Hludouicus aequiuoco suo disruptisset, p. 225.
873. Capitula XII. a Carolo statuta in placito generali ad *Carifiacum*, p. 227.
874. Reclamatio episcopi *Barcinonensis* apud *Attiniacum*, p. 233. In hac citantur canones Nicaeni, Antiocheni, Africani siue Carthag. et decreta Gelasii, concilia *Ra-carense* et *Toletanum*, capitulare *Augustorum Domni Caroli* et *Domni Hludouici*.
876. Synodus apud *Ticinum Palatium*, confirmata postea apud *Pontigonem*. Electio Caroli imp. ab italicis episcopis ceterisque confirmata, pag. 237. Subscriptiones episcoporum. XVIII. abbatis vnus, tum ducis et sacri palatii archiministri atque imperialis Missi, Comitumque decem, ibid. Confirmatio *Cisalpinorum*, p. 239.
877. Capitula XV. a Carolo Caluo, anno regni XXXVI. imperii primo facta in Palatio *Ticinesi*, consensu et suggestione episcoporum. et optimatum reliquorumque fidelium, p. 239. Subscriptiones *Ansberti* archiepiscopi et episcoporum. LXII. et [P] statim post XI. episcopos signa ducis et Missi Italiae et sacri palatii archiministri, decemque Comitum; post omnes vero episcopos abbatum quinque, quorum medius est *Hilduinus* abbas et bibliothecarius, p. 243-246.
- * Actorum synodi *Pontigonensis* editio altera, illa fortasse quam cum Legatis Apostolicis dictasse et in synodo legisse dicitur *Odo* episcopus *Bellouacensis*, p. 246. Ediderat *Sirmondus* tom. III. concil. Galliae, p. 444.
- * Alia quaedam acta eiusdem synodi *Pontigonensis*, p. 249. et apud *Sirmondum*, pag. 446. vbi libellus proclamationis ecclesiae *Remensis* aduersus Hludouicum regem, definitio de *Adalguno* presbytero infamato, iuramentum *Hincmari*, archiep. etc.

* Acta

*Acta synodi *Romanæ* de confirmatione electionis Caroli imp. missa per Adalgarium episcopum Augustodunensem, sub Ioanne VIII. papa, p. 251. et apud Sirmondum, p. 457.

Exactio *Normannis* constituta, ut ab regno recederent, p. 257.

Capitula XXXIII. apud *Carissiacum*, p. 259. alia IV. p. 268.

LVDOVICI, Karoli Calui F. Coronatio in Compendio Palatio, p. 271. Petitio et professio episcoporum, promissio regis, etc.

A. C. 878. Synodi *Tricassinae* capita VII. cum subscriptionibus Ioannis VIII. papae et episcoporum XXX. pag. 273. Ioannis papae adlocutio ad regem et confirmatio Legis Carolinae de compositione sacrilegii coram Ludouico rege et episcopis LIII. pag. 276.

879. Conuentus *Furonensis* inter Hludouicum Karoli F. et Hludouicum Hludouici regis F. capita IX. p. 278.

KARLOMANNI Ludouici II. F. post mortem Ludouici fratris integrum regnum fortiti.

*882. Petitio episcoporum regi se commendantium, pag. 281. Karolomanni promissio, p. 282. apud *Carissiacum*.

883. Capitula III. in Broilo *Compendii* promulgata. p. 283.

884. Apud *Vernis* Palatium, capita XIV. p. 284.

*888. Promissio *Odonis* regis, quando vnctus est a Walterio, archiepiscopo Senonensi, pag. 291.

*907. CAROLI III. Simplicis, Ludouici II. F. constitutio dotis *Friderunæ* vxoris, facta apud *Attiniacum*, p. 293.

921. De *Tungrensis* episcopatus controuersia, epistola ad archiepiscopos et episcopos. Confer Ioannis X. papae epistolas.

Pactum *Bonnenſe* Caroli regis Francorum occidentalium et Henrici orientalium, pag. 299.

Coronationes quatuor 1. Caroli Calui in regno Lotharii a. 869. p. 301. 2. Ludouici II. eius filii, apud *Compendium* a. 877. p. 306. 3. Iudith, Karoli F. cum regi occidentalium Anglorum Ediluulfo desponsata est a. 856. apud *Vermeriam* Palatium, pag. 309. 4. Hermintrudis reginae a. 866. in synodo *Sueffionensi*, pag. 313.

Hactenus ea, quae a Sirmondo a. 1623. et in tomo tertio eius operum edita, Baluzius tomo secundo reddidit.

A. C. 824. LOTHARII imp. capitulare *Romanum*, Eugenio II. pontifice, ad limina S. Petri, p. 317. editio eius altera ex lege Longobardorum, p. 319.

Capitula XXXIII. apud *Olonam*, p. 321.

Capita XVI. addita Legi *Longobardorum*, p. 327. Capita XLVI. ex Lege Longobardorum excerpta, p. 331.

840. Edictum de restitutione Ebbonis, archiepiscopi Remensis, cum adfensione episcoporum XX. p. 342.

850. HLVDOVICI II. Lotharii F. capitula V. de rebus saecularibus in conuentu Ticinensi, p. 345.

854. Capitula alia V. in conuentu alio Ticinensi, p. 388.

855. Capitulare interrogationis ad episcopos, p. 350. Capita XIX. et alia VII. post responsionem episcoporum, p. 357.

Constitutio promotionis exercitus obseruationis partibus Beneuenti, pag. 358. capita XIII.

Fragmenta capitularium, capita XVII. p. 361.

MARCVLFI ^{ff)} monachi *formularum* tam in palatio, quam in pago receptarum, siue publicorum priuatorumque negotiorum libri duo, quos septuagenario maior congeffit in gratiam [P] Landerici episcopi, qui Landericus, si idem cum Parisiensi est, vixit circa a. C. 660. Libri primi formulae XL. p. 369. secundi LII. p. 397. 2. Adpendix incerti auctoris, p. 434. capita LVIII. 3. Formulae Sirmondicae, siue formulae veteres secundum legem Romanam, primo editae ex codice Sirmondi, p. 467. capita XLVI. 4. Formulae Bignonianae incerti auctoris ex veteri codice Petri Danielis, primum editae ab Hieron. Bignonio, p. 495. capita XXVI. 5. Formulae Lindenbrogianae, siue altera editio formularum *Marcusli* a Frid. Lindenbrogio ^{aa)} in publicum emissa, p. 509. capita CCXXXIV. 6. Nova collectio formularum a Baluzio primum eruta ex codd. MSS. p. 557. capita XLIX. quorum sex postrema, p. 586. inscribuntur *Isonis* ^{bb)} monachi Sangallensis formulae. 7. Formulae antiquae IV. *de episcopatu* sub primis regibus, et formulae diuersae XXII. *in episcoporum promotionibus* usurpatae post restitutam electionum libertatem, p. 591. et aliae tres, (editae a Io. Cordesio canonico Lemouicensi) p. 635. 8. Formulae veteres XI. exorcismorum ^{cc)} aquae calidae vel frigidae, ferri candentis, panis hordeacei vel casei etc. ad iudicium Dei demonstran-

ff) De huius aetate supra pag. 253. sq. not. yy. et p. 712. Prima editio formularum a Bignonio cum notis Paris. 1613. 8. altera melior 1866. 4.

tiqvarum formulas Marcusli edidit Frfti 1613. fol. p. 1205. sq.

bb) Defuncti a. 871.

gg) Frid. Lindenbrogius in Codice Legum an-

ii) In his p. 647. est exorcismus aquae ex ordine Dunstani, archiep. Dorobernensis.

strandum, et contra furta aut maleficia et ad reuocandum apum examen disper-
sum, p. 639. sq. 9. Formulae VIII. excommunicationum, p. 664.

Francisci Pithoi glossarium in Legem Salicam, p. 681. ex edit. Paris. 1602. 8. et
glossarium ad libros capitularium, auctius et emendatius ex autographo auctoris,
pag. 706.

Iacobi Sirmondi notae ad capitularia, (ex edit. a. 1623. et in tomo III. opp. Sir-
mondi,) p. 749. cum *analectis opusculorum veterum* ab eodem Sirmondo vulga-
torum, quae sunt 1. epistola Karoli M. quae fuit tom. I. p. 255. 2. Ludouici
Pii Aug. ad Emeritatos Hispaniae, (inter Einharti epistolas) p. 817. 3. Prae-
ceptum Caroli Calui pro ecclesia in Magniaco vico pagi Niuernensis, pag. 818.
4. Consilium Hincmari archiep. de poenitentia Pippini iunioris, olim regis
Aquitaniae, pag. 820. 5. Quomodo Nomenius tyrannus Brittonum de quatuor
[P] episcopatibus fecit septem tempore Caroli Calui regis Francorum, pag. 822.
6. Notitia de mancipiis S. Remigii per iudicium Seabiniorum euindicatis in pla-
cito Missorum Hincmari archiep. pag. 823. 7. Precaria Grinberti S. Maldaeco
episcopo oblata, regnante Karloimanno rege, p. 824. 8. Charta ingenuitatis,
qua Amalricus diaconus Afairae famulae libertatem concessit in ecclesia S. Vi-
toni, pag. 825.

Hieron. Bignonii, qui a patre Rolando Bignonio plurimum adiutum se p. 983. non
diffitetur, notae ad librum legis Salicae, p. 826. ad nonnullas antiquorum regum
constitutiones, p. 857. et ad Marculfum, p. 861. ad Marculfi adpenticem, p. 952.
ad formulas Sirmondicas, p. 969. et Bignonianas, p. 980.

Steph. Baluzii notae ad capitularia regum Francorum, p. 985. ad libros capita-
rium, p. 1121. ad tomum secundum, p. 1258. ad Marculfum, p. 1295.

Adpentic Appendix Actorum Veterum 1. *Liber Comitum* ¹¹⁾ seu lectionarius per circulum an-
ni, auctus a *Theotincho* presbytero, pag. 1309. 2. Amalarii abbatis eclogae de
officio missae, pag. 1352. 3. De exordio vel interpretatione ac officio episco-
porum, seu qualiter ordinantur, ex MS. bibl. Tellerianae, incipit: *Episcoporum*
ordo Aaron auctore adoleuit in seculo. 4. Ordo, qualiter in sancta romana eccle-
sia episcopus ordinatur, p. 1372. 5. Capitula XI. data presbyteris, diaconis et
subdiaconis, ex schedis Sirmondi. 6. Incerti auctoris, qui aeuo Caroli M. vi-
xit, homilia de decimis et de ieiunio. Incipit: *Totoz homines debetis amare et*
benefacere. p. 1376. 7. Capitula IX. et alia IX. de interdiciis, Guilleberti epi-
scopi, pag. 1377. 8. *Rabani* abbatis Fuldenis ad Regimboldum chorepiscopum
Moguntinum de quibusdam quaestionibus, pag. 1378. (confer, quae de aliis poe-
nitentia.

Ccccc 2

¹¹⁾ De aliis huius comitis, (Hieronymo tributi,) editionibus, Pameliana et Iosephi Thomasi
dixi vol. 3. Bibl. latinae p. 486. sq.

nitentialibus Rabani libellis supra p. 243. 9. XII. Capitula monachorum ad Augiam directorum, p. 1380. 10. XXXI. capitula *monachorum Sangallensium* circa a. 817. praefixa epistola Grimaldi et Tattonis ad Regimbertum magistrum scholae (Sangallensis) defunctum a. 846. pag. 1382. 11. Excerptus diuersarum modus Poenitentiarum a *Benedicto* abbate Anianensi, distinctus [P] de regula S. Benedicti abbatis, p. 1385. 12. Polypticus monasterii Fossatenfis, siue descriptio praediorum eius et reddituum, et a quibus pendendi sunt, pag. 1387. 13. Praeceptum *Pippini* regis pro monasterio Soricini, p. 1391. Funçellensi a. 768. p. 1393. 14. Charta donationis villae de Blangiaco ad ecclesiam Briuatensem, p. 1393. 16. Iudicium pro Daniele archiepiscopo Narbonensi aduersus Milonem Comitem, pag. 1394. 17. Epistola nomine *Iesu Christi* scripta, (de qua supra ad concilium Romanum a. 745.) p. 1396. 18. *Caroli magni* praecceptum a. 795. pro Aniano abbate monasterii Caunensis, p. 1399. 19. Pro quodam Ioanne, qui Saracenos debellaverat a. 795. p. 1400. 20. Pro monasterio Cormauicensi a. 800. pag. 1401. 21. *Ludouici* regis Aquitanorum praecceptum de nauibus S. Pauli a. 807. p. 1401. 22. Anonymi responsio, sed inutili, ad capitula archiepiscopis regni Francorum missa a Carolo M. a. 811. pag. 1402. 23. Precaria canonicorum Viennensium in gratiam Siluii et Didanae coniugum a. 812. p. 1403. 24. Praeceptum *Ludouici Pii* de confirmatione priuilegiorum ecclesiae Viennensis a. 814. pag. 1404. 25. Pro quodam Ioanne a. 815. p. 1405. 26. Priuilegium, quod monachis Miniciensis licet habere tres naues per Ligerim et cetera flumina a. 815. p. 1406. 27. Priuilegium de quinque nauibus ecclesiae Viennensis a. 815. 28. Praeceptum pro monasterio Montisoliui in dioecesi Carcassonenfi a. 815. 29. Pro monasterio S. Hilarii in eadem dioecesi, p. 1409. 30. Pro ecclesia Aurelianensi, p. 1410. 31. Priuilegium de quatuor nauibus, concessis monasterio S. Germani Autissiodorensis a. 816. 32. Praeceptum de immunitate Cormaricensis coenobii et rebus S. Martini an. 816. p. 1412. 33. Pro monasterio Solemniacensi a. 817. p. 1414. 34. Iudicium pro episcopo Gerundenfi ob villam, cui nomen Balchara, a. 817. pag. 1416. 35. Praeceptum pro monasterio Cochenfi in dioecesi Ruthenenfi anno 819. idem. 36. 37. Pro ecclesia Parisiensi anno 820. p. 1418. 1419. 38. Pro confirmanda auctoritate archiepiscopi Senonensis in monasteria dioeceseos Senonensis anno 822. p. 1420. 39. Pro monasterio S. Christinae a. 822. pag. 1422. 40. Commutatio rerum inter ecclesiam Laudunensem et monasterium [P] Conchenfe in dioecesi Ruthenenfi a. 823. p. 1423. 41. Praeceptum *Ludouici Pii* imperatoris pro monasterio Balneolensi in dioecesi Gerundenfi a. 823. p. 1424. 42. Pro ecclesia Briuatensi a. 825. p. 1426. 43. Charta dotis, quam Folradus a. 827. constituit Helegrinae sponsae suae, p. 1427. 44. *Pippini* regis Aquitanorum praecceptum pro monasterio Montisoliui in dioecesi Carcassonenfi a. 828. pag. 1427. 45. Pro monasterio S. Hilarii in dioecesi Carcassonenfi, p. 1429. 46. Exemplar commutationis mancipiorum inter Flodegarium episcopum Andegauensem et Winneradum militem sub Hludouico et Hlothario regibus a. 828. pag. 1430. 47. Praeceptum de nauibus S. Martini Turonensis a. 831. p. 1431. 48. Praeceptum

ceptum *Ludouici Pii* a. 831. de monasterio S. Andreae Viennensis pag. 1432. 49. Charta Ansemundi et Anseubanae, (cuius mentio in superiore praecepto,) p. 1433. 50. *Ludouici Pii* imperatoris praeceptum de vico Epauonis in dioecesi Viennensi a. 831. p. 1433. 51. Narratio vetus de origine et priuilegiis monasterii S. Antonii, in dioecesi Ruthenensi, p. 1434. 52. Praeceptum *Hludouici* imperatoris a. 833. de subiectione coenobii S. Mauri p. 1436. 53. *Lotharii* imperatoris pro monasterio S. Christinae a. 838. p. 1438. 54. Priuilegium *Caroli* regis, *Ludouici* imp. F. pro monasterio Miciacensi a. 840. p. 1439. 55. Eiusdem praeceptum de dono facto Attoni fideli regis a. 843. p. 1440. 56. Praeceptum *Lotharii* imp. pro Agilmaro archiepiscopo Viennensi, vt de bonis ac facultatibus statuere possit pro suae voluntatis arbitrio a. 844. p. 1441. 57. Pro confirmanda possessione ecclesiae Viennensis in villa Toliano a. 844. p. 1442. 58. Commutatio rerum inter Erchimbaldum Comitem et Arellagnum a. 844. p. 1443. 59. *Caroli Calui* praeceptum pro quibusdam Hispanis a. 844. p. 1444. 60. Pro Teodtfrido, filio Ioannis p. 1445. 61. Pro monasterio S. Gratae in dioecesi Vrgellensi p. 1446. 62. Pro monasterio S. Petri Bisuldunensis in dioecesi Gerundensi pag. 1447. 63. Pro monasterio Arulensi p. 1448. 64. Pro ecclesia Gerundensi pag. 1449. 65. Pro monasterio Crassensi in dioecesi Carcassonensi p. 1451. 66. Pro monasterio Caunensi in dioecesi Narbonensi p. 1452. 67. Praeceptum de libero transitu [P] per omnes fines regni, negotiandi causa, sine solutione cuiusquam telonei p. 1453. 68. De villa vocata ad illum brogilum, donata monasterio Foslatensi a. 845. p. 1455. 69. Donum monasterio S. Mauri super Ligerim factum ab Anouuarecho Britone a. 847. (cuius meminit Odo in lib. de miraculis S. Mauri c. 8.) p. 1456. 70. *Caroli* regis confirmatio permutationis de filua Vilcena et Buxiaco factae inter episc. Paris. Herkenradum et Eginhardum abbatem Foslatensem a. 847. pag. 1457. 71. Praeceptum *Lotharii* imp. quo confirmat commutationem villarum factam inter Agilmarum Viennensem archiepisc. et Rostanium a. 848. p. 1458. 72. *Caroli Calui*, quo confirmat donationes factas canonicis ecclesiae Paris. 850. pag. 1459. 73. Canonicis ecclesiae Aurelianensis a. 851. p. 1460. 74. Eiusdem praeceptum pro monasterio Montisoliui in dioecesi Carcassonensi an. 854. p. 1461. 75. Pro monasterio S. Hilarii in eadem dioecesi, p. 1462. 76. Confirmatio permutationis factae inter *Hermintrudim* reginam coniugem suam et Ainardum abbatem S. Mauri, de cortili vno ad villam Dubrum in Vicaria Buxiacensi a. 855. pag. 1464. 77. Praeceptum *Caroli* Burgundiae regis Lotharii F. pro Agilmaro archiepisc. Viennensi a. 855. p. 1465. 79. Pro confirmatione praestariae factae ab Agilmaro archiepisc. Viennensi anno 858. pag. 1467. 80. Pro Geraldo comite, pag. 1468. 81. Placitum Missorum dominicorum de terminata lite inter Agilmarum archiepiscopum et Wigerium comitem, p. 1467. 82. 83. *Ludouici II.* praeceptum pro ecclesia Viennensi, p. 1469. 1471. 109. Pro ecclesia Parisiensi an. 878. p. 1501. 110. Pro Barcinonensi, pag. 1502. 78. *Caroli Calui* pro ecclesia Narbonensi, a. 857. pag. 1466. 84. 85. Pro ecclesia Augustodunensi, anno 859. 87. Donatio villae Eliciaci, Adalgiso fideli suo facta ad

deprecationem *Hermintrudis* reginae., p. 1475. 89. Praeceptum pro monasterio SS. Emeterii et Genesii in dioecesi Gerundensi anno 861. pag. 1480. 90. Pro ecclesia Vrgelleni, p. 1481. 92. De insula Sequanae vicina ecclesiae Parisiensis a. 867. p. 1484. 94. De Nantriaco villa ecclesiae Parisiensis a. 868. p. 1485. 96. Pro Dodone Vasso Otgeri a. 869. p. 1488. 97. Praeceptum de ecclesia, quae est in villa Iusliaca, [P] p. 1489. 99. de nouo ponte ciuitatis Paris. a. 870. 100. de abbacia S. Eligii, a. 871. p. 1492. 106. pro monasterio Solemniacensi a. 876. p. 1499. 107. de rebus, quas Adalbertus in Riuisiaco et Sarmasia dedit monasterio S. Germani Autissiodorensis a. 877. p. 1499. 108. pro Oliba comite Carcassonenfi a. 877. p. 1500. 86. Airaudi cessio ad ecclesiam Briuatensem a. 860. p. 1474. 88. Narratio de monacho Cenomanensi ad canonicam vitam et habitum conuerso, p. 1476. 91. Commutatio inter Bernardum comitem Aruernensem et Lanfredum Mauziacensem a. 864. p. 1483. 93. Litterae Herardi archiepisc. Turonensis de dote ecclesiae Troianae. a. 867. p. 1484. 95. *Veteres Litaniae* descriptae ex libro *praeum Caroli Calui* regis Francorum, qui nunc exstat in bibl. Colbertina, p. 1486. 98. Notitia iudicii pro monasterio S. Andreae Exalatenfis in dioecesi Helenensi a. 869. p. 1489. 101. Rostagni, coniugisque eius Berteldis traditio ad ecclesiam Viennensem a. 873. p. 1493. 102. Ioannis VIII. papae epistola ad Adalgarium episcopum Augustodunensem a. 876. p. 1495. 103. ad clerum et populum Augustodunensem, p. 1496. 104. Notitia iudicati pro Audefindo episcopo Helenensi aduersus Auwaldum, p. 1496. 105. Libertas Rainaldi clerici, p. 1498. 111. *Karlomanni* regis Italiae praeeptum pro monasterio S. Christinae a. 879. p. 1504. 112. *Bosonis* regis Prbuincia praeeptum pro ecclesia Augustodunensi, a. 879. p. 1505. 113. pro monasterio Cariloci, p. 1506. 114. de abbacia S. Andreae Viennensis a. 881. p. 1507. 115. *Karlomanni* Francorum regis praeeptum pro ecclesia Aurelianensi, a. 881. p. 1508. 116. pro ecclesia Gerundensi, p. 1509. 117. pro Augustodunensi, a. 883. p. 1510. 118. Notitia iudicati pro ecclesia Gerundensi, a. 884. p. 1511. 119. *Caroli III.* imperatoris praeeptum pro ecclesia Gerundensi, a. 887. p. 1513. 120. Ermengardis comitissae Ceritanensis donatio ad Olibam comitem, virum suum, an. 888. p. 1515. 127. Eiusd. donatio ad monasterium S. Mariae Arulensis, a. 893. pag. 1522. 121. *Odonis* regis Francorum praeeptum pro monasterio Solemniacensi, a. 888. id. [P] 122. pro monasterio Montisoliui in dioecesi Carcassonenfi p. 1517. 123. pro ecclesia Augustodunensi, p. 1518. 124. pro monasterio Iuncellenfi in dioecesi Biterrenfi, a. 890. p. 1519. 125. *Widonis* imperatoris praeeptum pro monasterio S. Christinae a. 892. p. 1521. 126. Rainaudi cessio ad ecclesiam Briuatensem, a. 892. p. 1522. 128. *Caroli Simplicis* praeeptum pro ecclesia S. Christophori de Chrisloilo in dioecesi Parisiensis a. 900. p. 1524. 129. Praeeptum concessionis pro Theodosio a. 904. p. 1525. 132. pro monasterio Balneolensi in dioecesi Gerundensi, pag. 1528. 130. Acta dotis et consecrationis ecclesiae de Blanceda in dioecesi Aruernensi, a. 906. p. 1526. 131. Decretum *synodi Viennensis* de capella S. Seneri constructa in parochia Tausiacensi, a. 907. p. 1527. 133. Acta

133. Acta dotis et consecrationis ecclesiae de Caneto in dioecesi Aruernensi, a. 924. p. 1530. 134. Elidelindis cessio ad ecclesiam Briuatensem, a. 925. p. 1531. 135. Cessio de ancilla ad monasterium Nobiliacense in dioecesi Pictaviensi, p. 1532. 136. *Testamentum Aelfredi* ducis Aquitanorum, a. 928. ibid. 137. Commutatio inter ecclesiam Carcassonensem et monasterium Montisodini in dioecesi Carcassonensi, a. 925. p. 1534. 138. Litterae Wadaldi, episcopi Helenensis, a. 930. et plura exempla formulae subscriptionis, *regnante Christo*, a Baluzio collecta ex veteribus monumentis, p. 1535. De eadem formula operae pretium est consulere *Dau. Blondelli* librum editum Amst. 1646. 4. 139. *Radulfi* regis praeceptum pro monasterio Montisodini in dioecesi Carcassonensi a. 931. p. 1536. 140. *Ludouici* transmarini praeceptum pro monasterio Cantogileni a. 942. p. 1537. 141. Qualiter Hildericus abbas Casauriensis superavit Iohannem episcopum Pinnensem, causantem monasterii libertatem a. 967. p. 1538. 142. Notitia iudicati pro monasterio S. Petri Rodensis in dioecesi Gerundensi a. 968. p. 1540. 143. Cambium inter Iohannem episcopum Pinnensem et Casauriensem abbatem Adam de duabus curtibus Saliano et Suffiano a. 969. p. 1541. 144. Ause comitissae Ruscinonensis cessio ad ecclesiam Helenensem a. 971. p. 1543. 145. Notitia iudicati pro Ermengando episcopo Vrgellensi aduersus Durandum abbatem S. Caeciliae a. 1024. p. 1545. 146. Droconis episcopi Bellouacensis ad W. coepiscopum [P] suum, p. 1549. 147. Libellus dotis Miczae filiae Iohannis a. 1044. p. 1550. 148. Carta dotis Valenciae filiae Raimundi comitis Paliarenis, Arnaldo Mironi an. 1055. p. 1551. 149. Pontii comitis Emporitani donatio ad monasterium S. Petri Rodensis in dioecesi Gerundensi, pag. 1552. 150. Traditio filii ad monasterium Conchense in dioecesi Ruthenensi, p. 1553. 151. *Adalberti archiep. Hammaburgensis* epistola ad Fulconem abbatem Corbeiensensem, p. 1554. 152. Litterae Isarni, episcopi Tolosani, quibus Asilienae monasterium sub protectione sua suscipit a. 1075. p. 1554. 153. Pibonis episcopi Tullensis litterae de ecclesia de Münz, a. 1079. p. 1555. 154. *S. Anselmi* archiep. Cantuariensis epistola ad Aiserum, primum archiep. Lundensem in regno Danorum, a. 1094. p. 1556. 155. *Gelasii II.* papae bulla de priuilegiis monasterii Caunensis in dioecesi Narbonensi, a. 1119. p. 1557. 156. Libellus diuortii Guilelmi Raimundi de Montecatano, Seneschalli Barcinonensis et Beatricis vxoris eius, a. 1135. p. 1558. 157. *Adriani IV.* epistola de excommunicatione Matthaei ducis Lotharingiae a. 1155. p. 1559. 158. Henrici episcopi Tullensis priuilegium concessum monasterio S. Mansueti, a. 1163. p. 1559. 159. Carta, quomodo Theobaldus recognouit, se esse hominem de corpore ecclesiae Fossatensis et dominio, a. 1241. p. 1561. 160. Carta, quomodo Matthaeus clericus recognouit, se esse filium magistri Clementis de Cristolio, a. 1244. p. 1562. 161. Excerpta ex veteri codice MS. bibl. regiae, in quo continetur *formularium poenitentiae correctum et reformatum de speciali mandato Domini Benedicti papae XII.* de muliere petente, sibi mitigari rigorem poenitentiae: de seruo ordinato: de promotio a pseudo-episcopo, p. 1563.

Carmina

Carmina ueni Carolini, Epitaphium Ludouici Pii, inscriptio arae a Caesare Hlothario dedicatae. Versus in laudem Lotharii in fronte textus euangeliorum, quem ipse obtulit monasterio S. Martini Metensis, p. 1565. Versus in fronte biblicorum positi in vetustiss. codice MS. monasterii S. Dionysii, qui nunc exstat in bibl. regia, p. 1564. Versus in fronte et ad calcem biblicorum [P] aureis characteribus exarati in vetustiss. codice bibl. Colbertinae, qui fuit S. Stephani Metensis, p. 1568.

Nouae ad Baluzii notas additiones p. 1573. Index p. 1577-1658.

Hactenus opus Capitularium Baluzianum: nunc concilia recensere pergamus.

[* Dictatus Paulini, patriarchae Aquileiensis, (e cod. MS. biblioth. Salisburg.) cum adnotatione *Mansi* XIII. p. 921. Pertinent isti dictatus ad errores de baptismo, illo tempore grassantes, eosque inprimis carpunt, qui in sola membrorum latione absque vlla verborum prolatione baptismum stare posse sibi persuadebant. *Mart.*] Conf. *Paulini* Opp. ed. Madrisi, pag. 95. 201. aliosque, a *Walchio* in: Entwurf p. 486. laudatos de synodo *Concordiae Iuliae*, (hodie Friaul,) a Paulino Aquileiensi habita. *Hartl.*]

+ *Kenulsi*, regis Merciorum, epistola ad *Leonem III.* papam ex Malmesburienfi lib. I. de gestis regum c. 4.

+ *Leonis III.* papae epistola, 1) ad Kenulsum ex eodem Malmesburienfi, 2) ad Carolum magnum, in qua haec verba leguntur: *Igitur hunc montem Eresburg, quem expugnatum cum tota Saxonia DEO obtulisti, et per nos b. Petro consecrasti.*

* 73-12.) ad eundem Carolum, quas ediderat *Herm. Conringius* ex MS. codice academiae Iuliae, Helmst. 1647. et emendatius 1655. 4. cum capitulari Caroli M. de villis et curtis suis, quod inde repetiit *Baluzius* tom. I. capitular. p. 331.

+ 13) Epistola *Leonis III.* ad Richulphum episcopum Moguntinum, ab eodem *Conringio* p. 108. editionis posterioris etiam publicata.

+ *Caroli magni* epistola 1) ad Leonem III. 2) ad Angilbertum abbatem, 3. 4. et 5) ad Offam regem Merciorum, ex quibus tertiam et quartam habet *Baluzius* tom. I. capitular. Francor. p. 274. sq. quintam p. 194.

Caroli magni capitulatio de partibus Saxoniae. Aliud capitulare a. 797. quo tempore *Aquisgranensis conuentus* celebratus, congregatis Saxonibus de diuersis pagis, tam de Westfalahis et Angrariis, quam de Oostfalahis. Ediderat *Holstenius* in collectione romana tom. II. p. 177. 187. Rom. 1662. 8. *Balz.* capitular. tom. I. p. 249. 275.

[* Ad epistolas *Leonis III.* pontificis et *Caroli M.* adpendix: *Mansi* XIII. pag. 983. sqq. — *Leonis III.* epistola ad Athelradum, archiepiscop. Dorobornensem, (ex *Wilkins*, tom. I. Pallium ei misit, et primatum ei in omnes Angliae ecclesias adferit.) — Fragmentum epistolae *Leonis* ex luone. — Omnium totius Britanniae episcoporum et sacerdotum epistola ad Leonem III. pontif. de successione

fione archiepiscoporum Dorobernensium, (ex *Wilkins* tom. I.) — Fragmentum ex epistola Leonis ad Alcuinū. — Epistola Caroli M. ad Offam, Merciorum regem: (ex *Wilkins* tom. I.) — Privilegium Horrcensi virginum Benedictinarum monasterio apud Treueros a Leone papa III. datum; (ex *Miraci* diplom. tom. I.) — Leonis bulla, qua confirmat translationem sedis Ratisbonensis ex monasterio S. Emmeran ad ecclesiam S. Stephani, illiusque omnimodam exemptionem promulgat. *Mart.*]

[* *Gallicanum* incerti loci concilium, forte *Turonense*, in causa *Iosephi*, Cenomanorum episcopi, circa a. 796. habitum: *Mansi* ib. 991. *Mart.*] Add. *Mabillon*. analect. p. 292. sq. et *Mansi* supplem. concil. tom. I. p. 739. *Harl.*]

[* Concilium, seu conuentus ecclesiasticus *Ratisbonensis* inter a. 797. et 811. celebratus. *Mansi* XIII. p. 993. *Mart.*]

[* *Moguntinum* concilium, a Carolo M. ante profectiōem suam ad urbem Romanam a. 800. celebratum. *Mansi* ib. pag. 993. *Mart.*] Fuerunt tantum comitia imperii, sed de illo et quibusdam aliis, partim commentitiis inter a. 798-800. v. *Walchii* Entwurf. p. 486. sq. *Harl.*]

A. C. 797. Capitulare *Theodulfi* Aurelianensis episcopi ad parochiae suae sacerdotes. Capita XLVI. edita a *Baronio* ad a. 835. deinde a *Sirmondo* in limine *Theodulfi* operum a. 1646. 8. et tom. II. operum *Sirmondi* p. 922.

Additiq duplex ad capitulare *Theodulfi* e codice *Bigotiano*. *Labbe* p. 1855.

[* Capitulare secundum *Theodulfi* episcopi Aurelianensis: *Mansi* XIII. pag. 1009. *Mart.*]

[P] + 798. *Aquisgranense* de coenobio S. Pauli Romae constituendo. Vide *Labbeum* pag. 1857.

799. Synodus *Finchallensis* in Anglia, sub Ehanbaldo archiepiscopo Eboracensi, de paschatis et canonum obseruatione, post recitatam adprobatamque quinque synodorum fidem. *Fabr.* Vid. *Wilkins* concil. M. Britann. I. p. 161. *Harl.*]

Concilium apud *Bacanceld*, ne super hereditatem domini, id est ecclesias, laici praesumant saeculares dominium suscipere, praesidente Kenulfo rege Merciorum et Aethelardo siue Athellardo archiep. Doroberniae, cum subscriptionibus episcoporum XIX. et abbatibus Felogildi atque Wilfridi archidiaconi. *Fabr.* [* Ad concilium apud *Bacanceld* celebratum additio *Mansi* ib. p. 1023. Cum *Wilkinso* I. p. 161. a. 796. illi adsignandum putat. *Mart.*]

[* Decreta cuiusdam concilii prouincialis in quadam incerti loci synodo dioecessana promulgata, (e MSto bibl. monasterii S. Emmeran; *Mansi* ib. p. 1025. Canones *Reispacensis* concilii iis contineri conicit *Mansi*. *Mart.*]

[* *Ad Reispacensem synodum*, (quam ex Hanfizii Germania S. dedit Coleti,) adnotatio chronologica *Manfi* p. 1027. Ad annum 803. eam promouendam censet. *Mart.*] Add. *Manfi* supplem. conc. I. pag. 723. *Meichelbeck* histor. eccles. Frising. tom. I. part. 1. p. 94. et *Calles* annal. eccl. Germ. tom. III. p. 18. *Hartl.*]

[* *Arnonis epistola encyclica de celebranda synodo in Rispach*. *Manfi* pag. 1029. *Mart.*]

[* *Charta Frisingensis*, in qua concilii Reispacensis patres commemorantur, (ex historia Frisingenti, tom. I.) *Mart.*]

Romanum, sub Leone III. aduersus *Felicem* Vrgellitanum eiusque epistolam contra *Alcuinum*. *Actiones* III.

Aquisgranense, in quo *Felix* haereseos, in quam relapsus erat, iterum conuictus, deinde cathol. fidem disertè professus est. [v. *Walch*. histor. *Adoptian*. pag. 186. et 190. *Hartl.*]

Confessio fidei Felicis, quam ipse post spretum errorem suum in conspectu concilii edidit. *Labbe* p. 1858. Prodierat inter *Alcuini* opera vulgata ab *Andrea du Chesne* Paris. 1617. fol.

A. C. 800. Concilium *Cloueshoe* in Anglia, de donationibus regis Merciorum *Athelbaldi* ecclesiae *Saluatoris* in ciuitate *Dorobernia* restituendis. [*Wilkins* concil. M. Britann. tom. I. p. 161. sqq.]

* *Romanum*, in quo se *Leo III.* purganit de obiectis criminibus, praesente *Carolo* rege, cui deinde coronam imperatoriam imposuit ipsa sacratissima natali domini. Formula purgationis *Leonis III.* ex ordine romano. [*Walch*. l. c. prouocat ad suum librum: *Historie der Päbste* p. 168. sqq. et in: *Entwurf* p. 488. sqq. copiose persequitur historiam et conditionem synodorum, saec. VI. VII. et VIII. habiturum. *Hartl.*]

Incerti loci in Gallia concilium de purgatione sacerdotum. Vide tit. 3. de eo argumento inter selecta *Caroli M.* capitula, apud *Labbeum* pag. 1167. et *Harduin.* pag. 946.

Wormatiense de eadem re *Labbe* p. 1168. et 1863. *Harduin.* p. 947.

† *Turonense*, in quo *Carolus M.* regnum inter filios partitus est. Vide *Labbeum* p. 1862. ex *Chronico Mosliacensi*.

† 801. Capitula VIII. quae addita sunt a *Carolo M.* ad legem *Longobardorum*. *Labbe* p. 1159.

[* *Capitulare Caroli M.* quod *Mabillon* in Museo ital. tom. I. part. 2. ex *MSto Chigiano* dedit: *Manfi* XIII. p. 1047. *Mart.*]

Caroli

Caroli M. selecta capit. ecclesiastica, variis promulgata temporibus et sub quinque titulis selecta a Sirmondo, 1) de episcoporum honore ac potestate, 2) ut episcopi et presbyteri ad bella non pergant, 3) de purgatione sacerdotum, 4) de chorepiscopis, ubi Leonis III. papae de illis responsum; 5) de [P] ecclesiis et hominibus ecclesiasticis, ubi Caroli M. epistola ad filium Pippinum, regem Italiae.

De synodis seu conuentibus publicis a Carolo M. celebratis.

Capitula XXXIV. ecclesiastica excerpta ex variis capitularibus Caroli M.

A. C. 802. Capitulare episcoporum. siue obseruanda episcopis, capita XXII.

Capitula excerpta de canone.

804. Capitulare quarto imperii anno datum ad Saltz, cap. VIII. Admonitio imp. ad presbyteros, c. XII.

805. Capitulare Dominicum, ad Theodonis villam, capita XVI.

811. Capitulare interrogationis, capita XIII. et alia XIII. de communi omnium vtilitate.

[* Constitutiones ecclesiasticae Caroli M. et aliorum incerti temporis, (ex *Martens* vet. monum. tom. VII. *Mansi* p. 1073. *Mart.*)]

[* Leonis IV. epistola canonica ex MS. Lucensi: ib. p. 1095 *Mart.*]

802. *Altinense* concilium, sub Paulino Aquileiensi episcopo, de Gradeni patriarcha et aliis sacerdotibus a duce Venetorum occisis. Vide *Baron.* ad a. 802. n. 7. seq. *Fabr.* Paullini epist. synodalem plenam dedit *Baluze* miscell. tom. VII. p. 6. sed meliorem *Madrifi* opp. Paullini, p. 191. sqq. qui etiam p. 235. late disputat de illa synodo, adnotante *Walchio* in: Entwurf. p. 506. *Harl.*

Aquisgranense, de praestando imperatori ab omnibus sacramento. Vide *Labbeum* p. 1863. *Fabr.* [* Ad concilium *Aquisgranense* additio *Mansi* ibid. p. 1103. *Mart.*] *Walch.* in: Entwurf. p. 505. sq. laudat *Calles* annal. eccl. Germ. tom. III. p. 7. aliosque; idemque narrationem de synodo *Aquisgranensi*, a. 801. habita, non solum valde obscuram, sed etiam incertam esse iudicat, citatque *Calles* l. mem. p. 4. *Harl.*

[Subiuncta est huic tomo XIII. ed. *Mansi* appendix tertia, capitularia regum Francorum continens, p. 151-246. *Mart.*]

[Editio *Mansi* tomus XIV. *Mart.*]

803. *Ratisponense* de chorepiscopis. Vide tit. 4. de eo argumento inter selecta Caroli M. capitula, apud *Labbeum* p. 1170. *Harduinum* p. 948. [et supra ante an. 797.]

Ddddd 2

Cloues-

Cloueshouense, quo sedes Cantuariensis iuri suo restituitur. Subscriptiones Aethelheardi archiep. Dorobornensis, episcoporum XII. et abbatum ac presbyterorum LXIX. *Fabr.* [*Ad concilium *Cloueshouense*, a. 803. additio *Manfi* pag. 9. Decretum huius concilii ex *Wilkinsii* conc. M. Britanniae tom. I. p. 166. integrius exhibetur. *Mart.*] Add. supplem. conc. tom. I. p. 721. *Harl.*

[*Concilium *Tegernsense* pro lite quadam eiusdem monasterii cum suo episcopo, a. 804. *Manfi* XIV. p. 9. *Mart.*] *Manfi* supplem. conc. I. p. 747. *Meichelbek* l. c. p. 92. et *Caller* l. mem. p. 31. *Harl.*]

[*Synodus *Perfica*, forte Seleucienfis, Nestorianorum de disciplina, a. 804. (ex *Affemannii* bibl. orient. tom. III. part. I. p. 137.) *Manfi* p. 11. *Mart.*]

A.C. 806. *CPolitanum*, in causa Iosephi presbyteri, quem Tarasius CPol. sacerdotio exuerat, Nicephorus Tarasii successor restituit. Vide vetus Synodicon c. 144. supra p. 250. seq. ed. vet. et ed. nou. p. 415. Inuehitur in illam synodum Theodorus Studita epistolis ad Nicephorum CPol. et Leonem III. apud *Baron.* ad a. 806. n. 13. seq. et tom. V. opp. *Sirmondi*, ubi Theodori epistolae graecae et lat. a Iacobo de la Baune S. I. editae leguntur, p. 281. et 300. *Fabr.* Duo concilia a. 806. vulgo numerantur; ac *Manfius* in suppl. I. p. 751. et p. 749. (vti postea in collect. conciliorum, factum esse ab eo, statim declarabitur,) duo admittit, et de Iosepho restituto ex act. SStor. tom. I. Iun. p. 359. aliam de consecratione archimandrit. memorat constitutionem. *Harl.*

[*Ad conciliabulum *CPolitanum* pro-admittendo Iosepho, sacerdote, adnotatio critica et additio *Manfi* XIV. p. 13. *Mart.*]

[*Concilium *CPolitanum*, quo Tarasio patriarchae defuncto Nicephorus successor constituitur, a. 806. habitum; *Manfi* ibid. *Mart.*] Sed v. *Walch.* Entwurf. p. 508. §. IX. *Harl.*]

Salisburgense, ab Annone archiep. celebratum, in quo de *Decimarum* partitione secundum canones facienda, vt pars vna episcopo, altera clericis, tertia pauperibus, quarta fabricis ecclesiae cederet. Notat *Andreas Brunnerius* S. I. Annal. Boic. lib. VI. p. 51. ex vetusto codice Frisingensi. [v. *Meichelbek* l. c. part. 2. p. 154. et *Caller* l. c. III. p. 45. sqq. *Harl.*]

809. *CPolitanum* conciliabulum, quo Plato et Theodorus Studita in [P] exilium sunt eiekti, vt Theophanes est auctor. Vide et laudati Theodori vitam atque epistolas.

Aquisgranense de processione Spiritus S. quam quaestionem Ioannes monachus Hierosol. mouerat, vt auctor est Ado in Chronico. [v. *Walch.* Entwurf. pag. 509. sq.]

Collatio *Romae* cum missis imperatoris, habita de symbolo fidei et additione quatuor syllabarum *Filioque*, ex *Baronio* ad a. 809. n. 14.

Caroli

Caroli M. epistola ad Leonem III. de Spiritus S. ex Filio processione. Primus ex MS. Christianae Reginae Sueviae ediderat Holstenius.

†A. C. 812. *Caroli M. breuiarium diuisionis thesaurorum* post obitum obseruandae, ex *Eginharto* c. 33. de vita *Caroli M.*

* *Nicephori CPol.* epistola synodica ad Leonem III. papam, graece cum *Theodori Peltani* S. I. versione, cum qua prodierat ad calcem/actorum synodi Ephesinae apud Comynelin. et *Zonarae* ad canones.

Exstat et ex alia veteri versione apud *Baron.* ad a. 811. Vide etiam *Ignatium* in huius *Nicephori* vita c. 4. in actis sanctor. ad 13. Martii tom. II.

813. Concilium *Arelatense VI.* canones XXVI. *Eginhartus* in *Chronico* ad an. 813. *Concilia quoque iussu eius (Caroli M.) super statu ecclesiarum corrigendo per totam Galliam ab episcopis celebrata sunt, quorum unum Moguntiaci, alterum Remis, tertium Turonis, quartum Cabillense, quintum Arelati congregatum est.* Ita et annales *Pithoeani*, *Regino* et alii.

Moguntiacum, canones LV. [conf. *Serarium* rerum *Moguntin.* lib. I. c. 33.]

Remense II. canones XLIV.

Turonense III. canones LI.

Cabillonense II. ab episcopis prouinciae *Lugdunensis.* Canones LXVI. [Plurales in *Walchii Entwurf.* p. 510. sq. *Hartl.*]

Caroli M. capitulare post has quinque synodos editum, capita XXVIII.

[* Ad concilium *Rotomagense* inserti temporis, (quod dedit *Coleti*.) additio (ex *Burchardo*) *Mansi* I. c. p. 110 *Mart.*]

814. *CPolitana* CCLXX. patrum a S. *Nicephoro* patriarcha *CPol.* contra *Antonium Silaei* metropolitam, *Leoni* imp: imagines cupienti abolere suffragatum, spe patriarchatus obtinendi: quod graece et latine ediderat *Combesius* in *Originibus CPol.* p. 130.

[* In *CPolitana* concilia, a *Nicephoro* patriarcha et in eius causa habita, dissertatio *Mansi* I. c. p. 111. [et in supplem. concil. I. p. 775. quem sequitur *Walch.* in: *Entwurf.* p. 512.] Conciliorum horum ordo rectius a *Mansio* constituitur, ita, ut hoc modo se excipiant: Concilium *CPolitana* habitum contra *Antonium Silaei* metropolitam a S. *Nicephoro* patriarcha *CPolitano* et episcopis. — Synodus *CPolitana* sub *Nicephoro* patriarcha ad consulandum, num christiani transfugae reddendi sint *Bulgaris*, a 814 habita: — Synodus *CPolitana*, in qua *Antonius Silaei* in *Pamphylia* episcopus, fidei orthodoxae libellum subdole signat, sub *Nicephoro* patriarcha et *Leone Armeno* imper. — Synodus *CPolitana* III. contra iconomachos, patrum CCLXX. — Concilium *CPolitana* iconoclastarum, a. 815. quo S. *Nicephorus* patriarcha deponitur ac damnatur: —

D d d d d 3

Conci-

Conciliabulum *CPolitana* III. quo iconoclastae haeretici Nicaenam II. synodum condemnarunt, a. 814. — Synodus altera *CPolitana* iconomachorum, qua haeresis iam abacta reuocatur. *Mart.*]

[P] * *Nicephori* *CPol.* confessoris canones XVII. graece et lat. ex Iure Graeco-Romano tom. I. lib. 3.

De synodo *CPolitana*, in qua Nicephorus depositus fuit, vide auctorem Synodici c. 145. supra p. 251. seq. ed. vet. et ed. nou. p. 415.

Concilium *Noviomense* de terminis episcopatum Noviomensis et Quessionensis, a Wulfario metropolitano, *Flodoard.* lib. II. c. 18. Hist. eccl. Rhem.

Treuirensis, cuius mentio in Frotharii Tullenensis epistola ad Hettem Treuirorum archiep. apud *du Chesne* tom. II. scriptor. rer. Francic. p. 719.

Lugdunense, in quo Agobardus Leidrado successor datur in episcopatu Lugd. Vide, quae ex Adone *Labbeus* p. 1864.

† *Theodori Studitae* epistola ad synodum iconomachicam *CPolitana*, latine ex *Baronio* ad an. 814. n. 36. graece et latine legitur tomo V. operum *Sirmondi* p. 370. lib. 2. epistolarum *Theodori*, epistola 2.

[* Synodus *Romana*, a Stephano IV. pontif. celebrata, in qua de electione romani pontificis decretum editur a *Manfio* XIV. p. 147. *Mart.*] Num a Stephano VI. an a Stephano IV. illa synodus habita sit, incertum esse, censet *Walsh.* Entwurf, pag. 514., memorat, *Manfium* in supplm. concil. I. p. 787. defendisse Baronii sententiam, saepe tamen refutatam adnotatque, se de illo decreto in diss. de missis dominicis, pontificis romani iudiciis §. XXII. copiosius disputasse. *Harl.*]

[* *Compendiense* concilium, in quo Saraceni regis legati audiuntur, a. 816. habitum: *Manfi* ibid. *Mart.*]

A. C. 816. *Aquisgranense* Ludouici Pii iussu, in quo edita est forma institutionis *Canonicorum* libro 1. et libro 2. *Sanctimonialium*. In his duobus libris adferuntur testimonia Athanasii, Augustini, Caesarii, Cypriani, Gelasii, Gregorii papae, Hieronymi, Isidori, Leonis papae, Prosperi, nec non conciliorum Africani et Carthag. Ancyрани, Antiocheni, Chalcedonensis, Gangrensis, Laodicensi, Neocaesariensis, Nicaeni, Sardicensis. *Fabr.* Huius concilii *Aquisgranensis* canones, continentes regulas *Canonicorum*, in cod. membr. *Bernensi*: v. I. R. *Sinner* catal. codd. MSS. bibl. Bernensis, p. 6. — Disciplina cleri, seu statuta in concilio *Aquisgranensi* a. 816. de vita *canonicorum*, in cod. membr. *Pistoriensi*: v. *Franc. Anton. Zachariae* bibl. Pistoriens. Augustae Taurin. 1752. fol. p. 15. quem codicem, se, scribit, communicasse cum I. Dominico *Manfio*: atque hunc in supplm. concil. I. pag. 789. nonnulla adiecit additamenta, quorum tamen inquisitionem esse necessariam, sentit *Walsh.* in: Entwurf. p. 515. ad a. 817. *Harl.*

Ludouici

Ludouici Pii imp. epistola ad *Sitharium* archiepisc. Bardigalensem, et altera ad *Magnum* archiepisc. Senonensem, quibus statuta concilii Aquisgranensis commendat.

† *Hetti* Treurenensis archiep. epistolae duae ad *Frotarium*, Tullensem episc. apud Labbeum p. 1865.

* *Chrodogangi* episcopi Metensis regula canonicorum, integrior primum edita a Labbeo cum variis lectionibus ex *Dacherii* tom. I. Spicilég.

Canonicorum regula, ab anonymo quodam interpolatore, ex *Chrodogango*, concilii Aquisgranensis capitulis atque aliunde confarcinata.

Ludouici Pii imp. capitulare Aquisgranense, capita XXIX.

[P] Synodus apud *Celichyt* in Anglia, praesidente *Walfredo* Cantuariæ archiep. canones XI.

[* *Sermo S. Augustini* ad virgines; — qui in eod. vetustissimo rom. saec. IX. capiti primo monialium regulae praemittitur. *Mansi* XIV. p. 247. *Mart.*]

[* *Acta Aquisgranensis* concilii, ut in Vaticano eod. post CXIV. continentur: *Mansi* ib. p. 283. Codex nimirum Vaticanus MMMMDCCCLXXXV. qui conc. huius acta continet, usque ad c. 114. pauculis variantibus exceptis, nihil differt ab editis. Sed post c. 114. alia omnia profert, sub titulo: *de ordine congregationis canonicorum*, nec resumit canones editos, nisi ut post longum excursum, atque iterum iterumque redeant additiones, donec perueniat ad caput postremum, quod commune est cum editis. Itaque *Mansi*, quae post cap. 114. priua habet codex laudatus, hic inferenda iudicauit. *Mart.*]

Editionis Regiae tomus XXI.

A.C. 817. *Paschalis* papae epistola 1) de confirmatione privilegiorum Rauennatis ecclesiae, ex *Vghelli* tom. II. Italiae sacrae, 2) de inuentione reliquiarum S. Casiliae, ex *Baron.* ad an. 821. n. 4. 3) ad *Bernardum* Viennensem archiep. ex *Baronio* ad a. 817. n. 19. etiam apud Labbeum p. 1869.

Conuentus *Aquisgranensis* abbatum cum monachis ad regularium institutionem; capitula LXXX.

Notitia de monasteriis, quae regi militiam, dona vel solas orationes debent.

Ludouici imp. pactum confirmationis donationum datum *Paschali* papae, incip. *Ego Ludouicus.* *Gratian.* dist. 63.

[* *Paschalis* epistola ad *Ludonicum* imperatorem: *Mansi* ib. p. 336. *Mart.*]

[* Ad epistolas *Paschalis* I. adpendix. — Epistola ad *Petronacium*, archiepiscopum Rauennatensem, de confirmatione privilegiorum Rauenn. ecclesiae. — Eiusdem epistola ad archiep. Mediolanensem: *Mansi* ib. p. 375. *Mart.*]

A. C. 818.

A.C. 818. *Aquisgranense* concilium, in quo Theodulfus Aurelianensis alique episcopi damnantur ob coniurationem aduersus Ludouicum Pium imp. vt Eginhardus refert ad a. 817. et 818. Huius se criminis infontem fuisse, Theodulfus non semel contestatur in suis carminibus libro IV. nec potuisse se ab episcopis iudicari, sed a solo summo pontifice, a quo pallium acceperisset. Vide *Labbeum* p. 1866.

[*Ad conuentum *Aquisgranensem* pro monachorum reformatione, a. 817. habitum, additio. — S. *Simperti*, episcopi Augustani, regularia statuta monasterii sui Murbarcenfis. — Regularia decreta a S. synodo: *Manfi* ibid. pag. 345. *Mart.*]

De concilio *Venetico* [altero] postea subsequuto, Eginhardus loco laudato, et diploma foundationis Rothonenfis monasterii apud *Petrum de la Lande* in supplemento concilior. Galliae, et apud *Labbeum* p. 1867.

[**Venetum* concilium, in quo Ioannes, patriarchatus Gradensis inuasor, de sede sua deiectus est, circa a. 818. habitum: *Manfi* ibid. p. 385. *Mart.*] et *Manfi* supplem. concil. I. p. 805. *Harl.*]

+Conuentus *Aquisgranensis*, vide *Labbeum* p. 1867.

820. Concilium *Anglicum*, sub Wulfredo archiepisc. Cantuariensi. Vide *Labbeum* pag. 1519. et 1528. *Harduin.* p. 1246. A. *Fabr.*

[*Synodus *Persea*, forte Seleuciensis Nestorianorum, in qua canones, ad disciplinam ecclesiasticam pertinentes, conditi, a. 820. (ex *Assmanni* bibl. orient. tom. III. part. V. p. 188.) *Manfi* ib. p. 387. [et in supplem. concil. I. p. 805.] *Mart.*]

821. Concilium apud *Theodonis villam*, ex Burchardo VI. 5. et *Iuone* parte X. c. 134. [Erant tantummodo comitia imperii: v. *Walch Entwurf.* p. 516. *Harl.*]

[*Ad concilium apud *Theodonis villam*, a. vt fertur, 821. celebratum, adnotatio critica *Manfi* XIV. p. 393. Ad annum 813: illud retrahendum putat. *Mart.*]

Decretum Ludouici Pii imp. *Triburiae* in alio conuentu editum contra clericorum percussores.

**Aythonis* episc. Basileensis et coenobii ord. Benedicti, quod Augia dicitur, abbatibus capitulare siue can. XXV. de presbyterorum [P] officio. Ediderat *Dacherius* tom. VI. spicilegii.

Niumagensis siue *Nouiomagensis* synodi et conuentus, in quo Ludouicus imp. regni partitionem inter filios recensuit confirmauitque, non meminere conciliorum editores, de quo videndus *Petrus Franciscus Chifletius* adpendice ad quatuor opuscula Paris. 1679. 8. p. 225. seq. vbi etiam p. 232. *Ludouici Pii* constitutio de libertate seruorum ecclesiae.

Concilium

Concilium apud *Oslaweshlen*, sub Wulfredo archiep. Cantuariensi. Vide *Labbeum* p. 1528. E. seq. *Harduin.* p. 1246. C. D. *Fabr.* De hoc ac *Londinensi* et in *Clouvesho* an. 820. 821. et 822. habitis conciliis v. *Walch.* Entwurf p. 516. sq. et, quem citat, *Wilkins* in concil. M. Britann. tom. I. p. 172. *Harl.*]

[* Concilium siue conuentus orthodoxorum *CPolitanus* pro decernendo, num esset cum haereticis vnum in concilium conueniendum, a. 821. habitum. *Mansi* ibid. pag. 399. *Mart.*] *Walch.* l. c. excitat *Theodori Studitis* epist. 86. libri II. et *Mansi* supplem. conc. I. p. 821. Idem *Walch* pag. 517. memorat, *Mansi* in supplem. concil. I. p. 805. sqq. eruisse concilium aliud *CPolitan.* sed addit, omnino deesse argumentum historicum, ad comprobandum ex Nicephori patriarchae collectione variarum constitutionum ecclesiast. canones istos fuisse decreta concilii peculiaris, sub Nicephoro habiti. *Harl.*

A. C. 822. Concilium in *Clouesho*, sub eodem Wulfredo. Ex *Speelmanni* tom. I. concil. Britann. *Fabr.* [* Ad concilia, sub *Beornulfo* rege habita, animaduersio chronologica *Mansi* XIV. p. 403. Concilium apud *Oslaweshlen* ad a. 823. *Cloueshoviense* vero ad a. 824. pertinere defendit. *Mart.*]

Attiniacense, in quo Ludouicus Pius publicam egit poenitentiam de omnibus, quae publice perperam gesserat, et varia in regno suo corrigere atque emendare instituit. Alia Ludouici huius poenitentia infra ad a. 833. *Fabr.* [* Ad concilium *Attiniacense*, sub Ludouico Pio a. 822. habitum, additio *Mansi* l. c. pag. 407. *Mart.*] conf. *Mansi* supplem. conc. I. p. 825. *Walch* Entwurf. p. 518. et quos ille citat. *Harl.*]

Ludouici Pii imp. capitulare secundum, capita XXVIII.

[* Synodus incerti loci, in qua Ebbo, Remensis archiepiscopus, in Daniam destinatur, ad fidem Christi adnuntiandam circa a. 822. — Epistola S. Anscharii: *Mansi* l. c. p. 408. *Mart.*] Id. in supplem. concil. I. p. 825. Enimuero, num Ebbo ad id officium in concilio quodam fuerit destinatus, dubitat *Walch.* Entwurf. p. 518. *Harl.*]

[* Concilium *Lateranense*, in quo Paschalis pontif. coram XXXIV. episcopis de homicidio se purgauit, a. 823. habitum: *Mansi* ib. p. 409. [et in supplem. concil. I. p. 827.] *Mart.*] Add. *Walch.* Hist. der Päbste, p. 178. *Harl.*]

823. *Compendiense* concilium, in quo actum est de illicito vsu rerum sacrarum, teste Agobardo lib. de dispensatione rerum ecclesiasticarum c. V. Vide *Labbeum* p. 1868. *Fabr.* [* Additio ad *Compendiense* concilium, a. 823. habitum: *Mansi* ib. p. 490. [teste Agobardo de dispensat. rer. eccles. cap. V. sqq. it. *Mansi* suppl. conc. I. p. 817. *Harl.*] Hoc concilium illud esse, monet *Mansi*, in quo Ludouicus Pius emendationem iterum spoponderit. *Mart.*]

*† *Eugenii II.* papae diploma, datum Yrolfo Lawriacensis ecclesiae archiepiscopo, ex appendice ad Chronicon Reicherspergense p. 17. Monachii 1611. 4. Christoph. Gewoldo editore.

Eiusd. *Eugenii* ad Barnardum archiep. Viennensem epistola, apud *Labbeum* p. 1869.

Decreta *Eugenii* papae ex concilio *Remensi*, capita XI.

A. C. 825. Conuentus *Parisiensis* contra imagines, cuius acta a Bongarsio et Goldasto edita supra p. 490. ed. vet. et ed. nou. p. 740. n. 17. memorauimus, a collectoribus conciliorum omnibus praetermissa sunt. Binius, Regia et Labbeus illorum loco card. *Bellarmini* diatribam huic synodo oppositam, et post eius controuersias de cultu imaginum saepius editam exhibent. Itaque hanc quoque Harduinus omittendam iudicauit. *Fabr.* — Intulit tamen acta huius concilii additioni suae *Manfi* l. c. p. 417. sqq. sub titulo: *Synodus Parisiensis in causa imaginum celebrata a. 824. l. 825.* praemissa tamen praemonitione, in qua id agit, ut demonstraret; Parisienses, sicut olim Francfurdenses a. 794. concilium Nicaenum II. et cultum imaginum eo tantum nomine repudiasse, quod errore facti decepti a patribus Nicaenis cultum imaginum absolutum et uenerationem, qualis deo debetur, decretam esse, opinati fuerint. — Praemissa est *Michaelis Balbi* et *Theophili* imp. CPolitan. epistola de non adorandis imaginibus ad Ludouicum Pium imper. roman. a. 824. *Manfi* p. 417. — Acta concilii excipiunt duae epistolae, altera Ludouici Pii imper. ad pontificem, p. 461. altera romani pontificis ad Michaelem atque Theophilum imp. Graecorum, pag. 463. Ceterum *Manfi* quoque subiunxit *Bellarmini* refutationem libelli, qui falso *Synodus Parisiensis* inscribitur. p. 474. — Post alios in *909* suspicionem acta huius concilii vocauit nuper *Barruel* in l. Du pape et de ses droits religieux etc. Paris. 1803. vol. II. p. 412 - 416. Sed coniecturae et opiniones, quas ad firmandam sententiam suam protulit, tam leues sunt, ut insita infirmitate concidant. *Mart.*] Acta illa etiam *Delalande* inseruit supplem. concil. Galliae p. 106. sqq. Add. *Walch.* Entwurf. p. 519. sq. qui praeterea multos de hac controuersia excitat VV. DD. *Harl.*

Ludouici imp. epistola ad Eugenium II. papam, et commonitorium datum Ieremiae et Ionae episcopis, quum ad Eugenium a Ludouico ablegarentur.

[P] *Constitutiones IX. *Hlotharii* imp. ex collectione canonum Card. Deusdedit lib. I. c. 242. seq. editae ab *Holstenio* tom. II. collect. Romanae p. 208. Alia capitula XVI. quae idem Domnus Lotharius rex instituere iussit; ex Sirmondi apographo. Alia capita VII. in conuentu Ticinae ciuitatis an. 826. et alia iterum duo. *Fabr.* [*Capitula ista integriora ex cod. Mutinensi (ap. *Muratorium* in scriptor. rer. ital. tom. I. part. 1.) *Manfi* ib. p. 481. *Mart.*]

824. *Cloueshamse*, cum subscriptionibus Beornvulfi Merciorum regis, Wulfredi archiep. Cantuariensis, episcoporum X. abbatum IV. Nothelmi Praeconis ab Eugenio papa, Bynnae fratris regis, Bolae et Aldredi telonii, presbyterorumque

que et Ductum XIV. *Fabr.* [*Acta concilii *Cloueshouienfis* integriora et pleniora, (ex *Wilkins* tom. I. p. 175.) *Mansi* l. c. p. 489. [et in supplem. concil. tom. I. p. 829.] *Mart.*]

[**Aquisgranense* concilium per occasionem sollempnis translationis corporis S. Hucberti, Tugrensis episcopi, a. 825. habitum: *Mansi* p. 491. *Mart.*] — et in supplem. conc. I. p. 833. add. *Martens* thes. anecdot. tom. III. p. 1403. Enimvero *Walchio* Entwurf. pag. 521. sq. illud concilium valde incertum, et aliud, quod *Rhotomagi* (Rouen) a. 826. congregatum fuisse dicitur, (v. *Mansi* not. ad Baron. tom. XIV. p. 100.) dubium esse videtur. *Harl.*]

A. C. 826. *Ingileneimense*, vbi conditum Ludouici imp. capitulum de his, qui rapinas intra regnum faciunt, quod adfertur ex Benedicti Leuitae lib. VI. c. 96. [*Baluz.* capitular. tom. I. p. 647. *Calles* annal. eccles. Germ. tom. III. p. 185. sq. *Harl.*]

Romanum, episcoporum LXIII. de quo infra ad a. 853.

Mantuanum, de lite, quae vertebatur inter Patriarchas Foroiulensem et Gradensem. Vide *Vghellum* tom. I. Italiae sacrae in Erfulpho episcopo Mantuano. [*Mansi* suppl. conc. I. p. 833.]

827. *Gregorii IV.* papae epistolae 1. ad vniuersos episcopos de Aldrico Cenomanensi episcopo, apud solam sedem apostolicam accusando, ex *Baronio* ad an. 839. 2. ad episcopos et orthodoxos fideles, de Ebbone archiepisc. Remensi restituendo. 3. ad episcopos regni Francorum de pontificis summa dignitate et auctoritate. (*Labbe* p. 1870.) *Fabr.* [**Gregorii IV.* epistola ad Rhabanum, abbatem, pro informatione priuilegiorum monasterii Fuldensis; *Mansi* ibid. pag. 523. *Mart.*]

828. *Ludouici Pii* imp. capitulare III. *Aquisgrani* priuato in palatio, capitula XLVIII.

[*Concilium *Mantuanum* II. pro definiendis iuribus litigiosis inter Aquileiensem et Gradensem patriarchas: *Mansi* ib. p. 527. *Mart.*]

829. Epistola eiusdem de conciliis episcoporum in quatuor ^{u)} partibus imperii congregandis, in Mogontiaco, Lugduno, Tolosa et Parisio.

Concilii *Parisiensis* sexti, (quod solum ex illis quatuor iam memoratis superest,) libri tres. Primi capita LIV. secundi XIII. tertii XXVII. cum episcoporum epistola ad Ludouicum imp. *Fabr.* [*Ad concilium *Parisiense* additio *Mansi* l. c. p. 605. Inest charta Inchadi, *Parisiensis* episcopi, quae ad hoc concilium pertinere videtur, ex *Dubois* hist. eccl. Paris. tom. I. libr. VI. cap. 4. *Mart.* De hoc et *Lugdunensi* conciliis v. etiam *Mansi* suppl. concil. I. p. 835. sqq. et 855. *Walch.* et quos ille citat in: Entwurf. p. 522. sq. *Harl.*

Eeeee 2

[*Ad

u) Vt Carolus Magnus a. 813. in locis quinque, quae vniuersa tulerunt aetatem.

[*Ad concilium *Lugdunense* a. 829. quod in collectionem suam recepit Coleti, (cuius tamen nulli canones exstant,) additio *Mansi* ib. Insunt epistolae duae *Agobardi* de insolentia Iudaeorum ex biblioth. vett. PP. Paris. tom. IX. (in *Baluzii* edit. opp. *Agobardi* leguntur tom. I. p. 59. 66.) quae ex hac synodo scriptae censentur. *Mart.*]

Wormatiense, in quo sancita capitula regia de quatuor illarum synodorum statutis, vt narrat *Hincmarus*. [*Baluzii* capitul. tom. I. p. 661.]

*A. C. 830. *Lingonense* in provincia Lugdunensi, pro confirmanda donatione, [[P] quam *Albericus* Lingonensis episcopus dedit monasterio S. Petri Bezuensis, aduentibus *Hludouico* et *Hlothario* imperatoribus, quorum praeceptum adiungitur. Subscribunt *Agobardus* Lugd. archiepisc. cum archiepiscopo *Bernardo*, episcopis quinque, chorepiscopis duobus, abbatibus, presbyteris et diaconis siue *Leuitis* XXVIII. *Fabr.* Fuit conuentus nonnullorum praelatorum, v. *Dachery* spicileg. tom. I. p. 509. et *Walch*. Entwurf. p. 524. *Harl.*

*831. Conuentus episcoporum apud *Nouiomagense* palatium ad *Vaholim* situm, in quo depositus *Iesse* *Ambianensis* episcopus, maiestatis reus.

Ludouici Pii imp. diploma de ordine monastico in monasterio S. *Dionysii* per episcopos eius auctoritate restituito.

832. Synodus *CPolitana* in *Blachernis*, de qua auctor *Synodici* c. 146. supra pag. 252. ed. vet. et ed. nou. p. 416.

[*Synodus in monasterio S. *Dionysii* in Gallia pro reparanda eius coenobii monastica disciplina, a. 832. habita: (ex *Mabillonii* re diplom. lib. VI. nr. 74. p. 518.) *Mansi* ib. p. 633. [et supplem. concil. tom. I. p. 857.] *Mart.*]

*833. *Wormatiensis* conuentus, in quo datum ab *Aldrico* archiep. *Senonensi* privilegium de abbacia S. *Remigii* *Senonensis* *Varellias* transferenda, confirmatum esse traditur. Subscribunt praeter *Aldricum* et *Lauramnum* *Turonensem* et *Bartholomaeum* *Narbonensem* archiepiscopos, episcopi XXIII. abbates IV. *Fabr.* *Walch.* in: Entwurf. p. 525. conuentum illum dubium esse putat, adnotatque, id privilegium optime illustratum esse a *Lecointe* in annal. eccles. Francor. tom. VIII. p. 878. *Harl.*

834. Diploma *Ludouici Pii*, id. privilegium *Aldrici* ratum habentis.

833. Concilium *Londoniense* in festo S. *Augustini*, *Anglo-Saxonum* apostoli, 26. Maii, praesentibus *Egberto* rege *West-Saxoniae* *Withlacio* rege *Merciorum*, de cohibendis *Danorum* irruptionibus, et confirmanda donatione a rege *Withlacio* facta monasterio *Croylandiae*. [Fuerunt tantum comitia imperii. Conf. *Wilkins* concil. M. Britann. I. p. 176. *Harl.*]

Conuen-

Conuentus *Compendiensis* de exauertatione Ludouici Pii imp. *Agobardi* episc. Lugdunensis libellus de eodem conuentu et publica Ludouici Pii poenitentia. Alia supra ad a. 822. [Non fuit conuentus sollemnis, sed rebellium, iudice *Walch*. l. c. p. 525. sq. de hoc et sequentib. conuent. atque conciliis. *Harl.*]

A.C. 834. Conuentus apud *S. Dionysium*, in quo Ludouicus Pius ecclesiasticae communioni restitutus imperii ornamenta recepit.

† Concil. *Metense*, de quo *Chronicon Cameracense* lib. 1. c. 41.

*† *Attiniacense II.* de quo auctor vitae Ludouici Pii et *Minemarum*,

[Concilium *Lugdunense* dioecesanum circa a. 835. habitum: *Mansi* l. c. pag. 655. *Mart.*] Neque tamen id concilium, etiam a *Mansi* in supplern. I. p. 565. memoratum, verum videtur *Walch*. Entwurf. p. 528. not. 2. *Harl.*]

835. Concilium apud *Theodonis villam*, in quo damnatus *Ebbo*, Rhemorum antistes, qui contra Ludouicum conspirauerat. Subscriptiones archiepiscoporum VIII. et episcoporum XXXVI. *Fabr.* v. *Flodoard.* histor. eccl. Rhem. libr. II. cap. 26. *Eccard* rerum Franc. orient. tom. II. p. 289. aliosque ap. *Walch*. l. c. p. 527. *Harl.* [*Ad idem concilium additio *Mansi* l. c. p. 661. Infunt duae epistolae Flori diaconi aduersus libros *Amalarii* ad synodum directae. *Mart.*] Add. omnino *Walch*. l. c. p. 528. not. 2. *Harl.*

[C] 836. *Aquisgranense II.* Ludouici Pii iussu et euocatione, de vita episcoporum canones XII. de doctrina episcoporum canones XII. de vita et doctrina inferiorum ordinum canones XVI. de persona regis filiorumque eius et ministrorum, canones XXV.

Synodi *Aquisgranensis II.* ad *Pipinum* regem Aquitaniae, de ecclesiae rebus non defraudandis, sed diligenter curandis et augendis, libri III. Primi capita XXXVIII. secundi XXXI. et tertii XXVII. *Fabr.* In cod. membran. b. *Bernensis*: *Aquisgran.* concilium II. siue synodus habita tempore *Pipini*, regis Aquitaniae, inscripta *Pipino*, a. 836. In hoc tamen cod. canones, qui in edit. conciliorum praemittuntur, deesse, eumque tantum habere synodi libros tres, et deesse finem libri tertii, testatur *Sinner*. in catal. codd. MSS. bibliothecae *Bernensis*, p. 6. *Harl.*

Conuentus apud *Stramiatum* in pago Lugdunensi, vbi ventilata causa ecclesiarum Lugd. et Viennensis vacantium. *Fabr.* Illum conuentum ad a. 835. non ad a. 836. quem *Baronius* vitiose signasset, referendum esse, contendit *Walch* l. c. p. 527. laudatque *Pagii* critic. in annal. *Baron.* tom. XIV. p. 205. et 225. *Harl.*

[*Ad synodum *Carisiacam*, (quam ex *Pagio* dedit *Coleti*.) in qua damnatus est *Amalaricus*, additio *Mansi* XIV. p. 741. Inest opusculum de causa fidei apud *Carisiacense* concilium nuper [a. 837. aut 838. animaduertente *Walchio* in: Entwurf. p. 528. not. 2. *Harl.*]

wurf. p. 529. quem confules.] habitum, ex *Martens* veter. monum. tom. IX. p. 649. *Mart.*] ac *Mansi*. suppl. concil. tom. I. p. 873. *Harl.*]

[*Synodi duae Iacobitarum, alia quidem in *Scialaz* pago; alia in *Gubrimo*, Cyrrhensium pago, a dissidentibus inter se duabus Iacobitarum factionibus, a circ. 837. celebratae, (ex *Affmanni* bibl. orient. tom. II. p. 342.) *Mansi* XIV. p. 753. [et suppl. conc. I. p. 891.] *Mart.*]

A. C. 838. *Kingstoniae* concilium de donatione Egberti Saxonum regis eiusque filii Athelwulfi, qui ambo praesentes adfuere. *Fabr.* [*Ad concilium *Kingstoniae* celebratum additio *Mansi* ibid. p. 755. Inest integrum Egberti regis diploma ex *Wilkins* concil. M. Britann. I. p. 178. *Mart.*] et *Mansi* suppl. concil. I. p. 895. *Harl.*

[*Ad conventum *Aquisgranensem*, (quem ex Pagio adfert Coleti,) in quo monasterium S. Carilephi Aldrico, episcopo Cenomanensi, adjudicatum est, additio et adnotatio chronologica *Mansi* ib. p. 765. Hunc conventum synodum Carisiacam a. 837. praecessisse, contendit. *Mart.*] quod iam ostenderat *Mansi* in suppl. concil. I. p. 891. sqq. eumque sequuntur *Walch.* in: Entwurf. p. 529. §. LVI. atque observat, fontes speruisse *Baluz.* miscell. libr. III. p. 237. *Harl.*]

839. *Cabilonensis* conventus, in quo ecclesiastica quaedam et publica negotia disposuisse dicitur Ludovicus Pius ab auctore anonymos ipsius vitae, pag. 421. ed. Pithou. *Fabr.* De alio concilio a. 839. loci incerti *Mansi* in notis ad Baron. tom. XIV. p. 239. et in suppl. conc. I. p. 897. teste *Walch.* l. c. p. 530. qui etiam alius, neque tamen veri, concilii ex *Manso* l. c. atque *Vghelli* Ital. saec. tom. VI. p. 679. meminit. *Harl.*

[*Synodus *Andomarenfis* a S. Folquino, Morinorum episcopo, a. 839. habita; *Mansi* XIV. p. 771. *Mart.*]

840. *Lotharii* imp. edictum ex palatio *Engilshheimensi* ad Rhenum infra Moguntiam, de restitutione *Ebbonis*, cum subscriptionibus episcoporum XX. Eiusdem *Ebbonis* Apologeticus.

[*Gallicana seu *Morinensis* synodus in qua coenobium S. Audomari abbatis S. Bertini imperio subditur a. 839. *Mansi* ib. p. 779. *Mart.*]

[**Scatina* synodus, pro redigendis canonicis saecularibus ad communis vitae institutum, a. 840. *Mansi* ib. p. 779. *Mart.*]

Kennethi (ab a. 840. ad 855.) regis Scotorum leges ecclesiasticae XXXVI. ex *Hectoris* Boëthii Scotorum historia.

845. *Autissiodorensis* conventus, in quo Nithardus lib. 3. sub init. narrat, actum ab episcopis partium Ludovici et Caroli de his, qui in praelio ceciderunt, et triduum indictum ieiunium.

Aquis-

Aquisgranense concilium, ubi deliberatum esse ab episcopis, quid de regno Franciae fieret, Lothario fugato, refert idem Nithardus exordio libri IV.

A. C. 842. *CPolitanum*, in quo restitutum fuisse cultum sacrarum imaginum, narrat Theophanes presbyter oratione in S. Nicephorum patriarcham, tom. II. act. Sanctor. Martii 13. adde Synodicon vetus c. 147. supra p. 253. ed. vet. et ed. nou. p. 416.

Germiniacense in pago Aurelianensi, (Germigny,) in quo quum de vrgentibus ecclesiae ac regni negotiis episcopi tractaturi essent, inprimis monastici ordinis reformationi consulendum esse censuerunt, vt testantur eorum litterae apud *Mailleonium* in actis Sancti ordinis S. Benedicti saec. IV. parte 2. pag. 249. [P] vna cum gemino diplomate *Caroli Calui* in confirmationem priuilegii in eodem concilio monasterio Corbionensi concessi.

† *Bituricense*, [at dubium,] in quo adprobata Ebbonis depositio. Vide *Labbeum* pag. 1874.

[* *Mediolanense* concilium, in quo immunitas SS. Faustini et Iouitae Brixiae fundati confirmatur, a. 842. *Mansi* l. c. p. 789. *Mart.*] et *Mansi* suppl. concil. I. pag. 899. Immunitatis confirmationem esse certam, sed, ideo concilium fuisse congregatum, nondum colligi posse, iudicat *Walsh* Entwurf. p. 532. idemque citat *Vghelli* Ital. sacr. tom. IV. p. 533. *Harl.*]

844. *Caroli Calui*, Hludouici Pii F. capitulare *Tolosanum* de exactionibus ecclesiarum capita IX. presbyterorum *Gothiae* rogatu sancita.

843. Conuentus in villa *Colonia*, capitula VI. inserta etiam concilio Meldensi anno 845. num. 1. seq.

Concilium apud *Lauriacum* in pago Andegauensi, capitula IV. inserta etiam concilio Meldensi num. 13. seqq.

844. *Sergii II.* papae epistola ad episcopos transalpinos de praelatione Drogonis Mentensis episcopi, vicarii sedis apostolicae.

Capitula VI. acta in synodo secus *Theodonis villam* in loco, qui dicitur Iudicium, ubi conueniunt tres fratres gloriosi principes Hlotharius, Hludouicus et Carolus. Capita illa inserta concilio Meldensi n. 7. seqq.

Concilium *Vernense II.* (in Verno palatio) canones XII.

845. *Beluacense* capita VIII. inserta synodo Meldensi n. 17. seq.

Meldense, canones LVI. cum praefixis praecedentium conciliorum *Coloniensis*, *Lauriacensis*, *Theodonis villae* et *Beluacensis* canonibus.

† 846. *Venetum* *Nomenoi* Britonum principis. Vide *Labbeum* p. 1874.

847. *Parisi-*

A. C. 847. *Parisiensis*, inque eo confirmatum privilegium electionis et libertatis monasterio Corbeienſi, cum ſubſcriptionibus Hincmari Remenſis et aliorum epiſcoporum XIX. et abbatum IV.

[* In *Parisiensis* concilia duo, annis 846. et 847. celebrata, adnotatio *Manſi* XIV, p. 847. Duo eiusdem nominis concilia diſtinguit, et illud concilium *Parisiensis*, in quo libertas monaſterii Corbeienſis confirmata eſt, concilio Pariſienſi, in quo Ebbonis Remenſis exauſtoratio ſtabilita eſt, poſtponendum eſſe cenſet. *Mart.* Add. *Walch* l. c. p. 535. qui laudat et ſequitur *Manſum* in ſupplem. concil. I. p. 905. *Hartl.*]

[* Concilium *Senonenſe*, in quo Andrædus Modicus chorepiſcopus conſecratur, a. 846. habitum. *Manſi* ib. p. 849. *Mart.*]

[* *CPoliſana* ſynodus, in qua Methodio patriarchæ defuncto S. Ignatius ſubſtituitur, a. 846. habita: *Manſi* ib. p. 849. *Mart.*]

Capitula XIX. excerpta in villa *Sparnaco*.

Editionis Labbei tomas VIII. et Harduini tomas V.

Leonis IV. papæ. 1. epiſtola ad epiſcopos Britanniae, 2. Fragmentum epiſtolæ ad Nomenoium Britanniae ducem, ex Gratiano 10. VII. qu. 1. *Non ſurem*.

+ 3. Ad Prudentium epiſcopum Tricaſſinum, 4. Fragmenta epiſtolarum [P] ad Lotharium Auguſtum, ex Iuonis part. 4. c. 210. et ad Hincmarum Remenſem, ex Hincmari ad Nicolaum papam epiſtola.

+ *Hlotharii* imp. epiſtola ad Leonem pro uſu pallii dirigendo ſecundum morem Hincmaro archiep. apud *Labbeum* bis p. 32. et 1931.

[* Epiſtolarum *Leonis IV.* fragmenta: *Manſi* ib. p. 889. *Mart.*]

Homilia ſub nomine *Leonis IV.* de cura paſtorali hoc loco in Regia edit. et a Labbeo edita, eſt *Ratherii* Veronenſis ſermo ſynodalis, quem habes apud *Harduin.* tom. VI. p. 783.

Pariſienſe concilium, (non diuerſum, ut videtur, ab eo, quod iam ſuperius hoc anno memoratum eſt) in quo Ebboni, donec iudicio ſe liſſeret, Remenſis dioceſis interdicta eſt.

Moguntinum, ſub Rhabano archiep. pro iuribus et immunitatibus eccleſiaſticis. Epiſtola ad Ludouicum imp. capitula XXXI. ex tomo III. concilior. edit. Venetæ. *Fabr.* [* Ad concilium *Moguntinum*: emendatio canonis XXIV. ex Burchardo, Iuone et Gratiano:) *Manſi* ib. p. 913. *Mart.*]

848. *Moguntinum II.* in quo *Gothſchalvus* monachus Prædeſtinatianorum hæreſis conſectus, et cum libello erroris ſui, quem Rhabano porrexerat, Remos remiſſus eſt. Rhabani epiſtola breuior ſynodalis ad Hincmarum archiep. Remenſem: (ir

mondi

mondi conest. Gall. tom. III. p. 66.) Altera longior, quae in conciliorum tomis non exstat, edita est a Sirmondo a. 1647. et in eius operibus tom. II. pag. 1295. recusa. Confer *Vfferii* historiam Gotheshalci c. V. [*Fabricii* nostri bibl. med. et inf. latinit. tom. III. p. 71. sq. ed. Mansi, *Walch* l. c. p. 536. et quos hic citat.]

Lugdunense II. in quo Godelgarius presbyter absolutus est. Vide *Lupum Ferrariensem* epist. 80. *Labbeum* p. 1927.

Lemouicensis conuentus, in quo canonici basilicae S. Martialis a rege Carolo Caluo et ab episcopis monachi fieri petierunt, ut ex Ademari Engolismensis Chronico notauit *Petrus de la Lande* in supplemento conciliorum Galliae. *Labbeus* p. 1928.

A. C. 849. *Carmutensis*, in quo Carolus, frater iunior Pippini Aquitaniae regis et nepos Caroli Calui, ab episcopis in clericum adtonsus est. Vide annales Bertinianos. *Labbeum* p. 1928. [Sed inter concilia numerari non potest.]

Concilium apud *Carisiacum* ^{mm)} Palatium, capita IV. contra praedestinianos. ⁿⁿ⁾ In hoc concilio *Gotheshalcus* propter incorrigibilem [P] obstinationem iterum damnatus, presbyteri deiectus gradu virgisque caesus et ergastulo reclusus est iudicio XII. episcoporum. De Remigii Lugdunensis censura in synodum hanc Carisiacensem vide *Vfferii* historiam Gotheshalci cap. VI. Consulendus etiam Hincmarus de praedestinatione, cap. 2. et epist. ad Nicolaum papam, et historia Gotheshalci scripta a Ludouico Cellotio.

Turonense IV. siue, ut ex Chronico Fontanellensi apud Duchesn. tom. II. hist. Francor. colligunt, *Parisiense* aduersus Nomenoium Britannicae gentis ducem, ad quem epistola synodica Laudrani Turonum metropolitani, cum aliis episcopis XXI. *Fabr.* [*Ad concilium *Parisiense*, quod vulgo Turonense IV. dicitur, additio *Mansi* l. c. p. 927. *Mart.*]

Herimanni episcopi donationes factae ecclesiae Niuernensi et canonicis ac sanctimonialibus a se institutis. *Labbe* p. 1928. seq.

850. *Caroli Calui* confirmatio donationis praecedentis. *Labbe* p. 1930.

Synodus *Regiaticina* siue in vrbe regia *Ticino* ad reformandos ecclesiae mores capitula XXV. et de rebus saecularibus capitula V. quae statuit Ludouicus imp. et genitor eius Hlotharius confirmauit, ex tomo V. lectionum antiqu. Canisi.

[*Conciliabulum in monasterio *Redon* in Britannia Armorica anno incerto coactum, in quo Britanniae Armoricae episcopi constituti sunt ope Nornens. ducis: *Mansi* ib. p. 941. *Mart.*]

**Murit.*

^{mm)} Hodie *Kierfy*, *Chierfy* et corrupte *Tiercy* in dioecesi Sueffionensi, ad flumini Oesiam, *l'Oyse*, ut notat Harduin.

ⁿⁿ⁾ Quatuor illa capita in alio concilio apud *Carisiacum*, a. 853. habito, fuisse edita, contendit *Walch.* in: Entwurf. p. 541. §. XC. *Hart.*

**Murittanum* siue apud Murittum in prouincia Senonica, praefide Guenilone archiep. Senonensi. Vide Lupi Ferrariensis epist. 115.

[*Capitula *Rodulfi*, archiepiscopi Bituricensis, (ex *Baluzii* Miscell. tom. VI.) *Manfi* ib. p. 943. *Mart.*]

Concilium apud *Benningdon* a praelatis et proceribus regni Merciae, sub Bertulpho rege. [v. *Wilkins* concil. M. Britann. I. p. 181. *Harl.*]

A. C. 851. Concilium *Kingsburiae*, sub eodem rege Merciorum Bertulpho. Eiusdem charta de immunitatibus concessis monasterio Croylandiae, cum subscriptionibus episcoporum VII. et abbatum III. ducum II. comitum III. et Oslati pincernae ac legati regis Aethelwulphi West-Saxonum.

Suessionense, in quo Pippinus iunior, rex Aquitaniae, regno spoliatus, in clericum adtonsus, in monasterium S. Medardi deducitur. *Labbe* p. 1933. [Atenim, num id concilium sit genuinum, dubitat *Walch.* in: Entwurf etc. pag. 539. §. LXXXV. *Harl.*]

852. Conciliabulum *Cordubense*, Saracenis cogentibus vetans martyrium martyrumque cultum, ut ex Eulogii memoriali sanctorum *Baronius* ad an. 852. n. 16. [v. *Aguirre* concil. Hisp. tom. III. p. 149. *Harl.*]

[P] *Moguntiacum* concilium, Rhabano praefide, cum omnibus episcopis et abbatibus orientalis Franciae, Baioariae et Saxoniae. *Et illi quidem de absoluendis quaestionibus ecclesiasticae* (fortasse *ecclesiasticis*) *tractatum habebant.* Hoc tantum annales Fuldenf. s. *Fabr.* — [*Ad concilium *Moguntiacum* II. a. 852. habitum additio *Manfi* ib. p. 971. [et in supplem. concil. I. p. 923.] Insunt duae chartae, quae ad hoc concilium pertinere videntur, ex *Lünig* spicilegio III. *Mart.*]

[*Conuentus *Ticinenfis*, a. 825. [Forfan error est calami, et scribendum, 852.] habitus: *Manfi* ib. p. 973. *Mart.*] *Fabr.* ad a. 853. refert. *Harl.*]

853. *Senonense*, in quo datum priuilegium monasterii S. Remigii cum subscriptionibus archiepiscoporum III. episcoporum X. abbatum II. ex *Dacherii* spicilegio tom. I. p. 586. *Fabr.* — [*Ad concilium *Senonense* adnotatio chronologica *Manfi* ib. p. 975: *Baluzii* rationem probat, qui a. 845. huic concilio adsignat. *Mart.*]

Conuentus *Senonensis*, in quo actum de Burchardo, Carnutenf. episcopo consecrando. *Labbe* p. 1934.

Ticinenfis, capitula V.

Suessionense II. concilium in monasterio S. Medardi, praesente Carolo Caluo rege, canones XIII. et gestorum in actionibus VIII. Synodali pars de clericis, ab Ebbone Remenf. ordinatis, et de Hincmari successoris eius ordinatione. Confer *Flodoardum* lib. III. cap. 2. et *Balduinum* Chronici Cameracens. lib. 1. cap. 43. Subscri-

Subscriptiones episcoporum XXXIII. chorepiscopi I. abbatum VI. et Aeneae notarii sacri palatii Domni Karoli.

Capitula XII. a Domno *Carolo* rege in eadem synodo proposita. (In aliis capitulare Compendienle a. 868.)

[*Ad *Suessionense* concilium, a. 853. habitum, canones additi ex Burchardo: *Mansi* ibid. p. 995. *Mart.*] Add. *Mansi* supplem. concil. I. p. 929. *Baron.* et *Pagii* annal. eccles. tom. XV. p. 402. *Walch.* et quos hic citat, in: Entwurf. p. 540. sq. *Harl.*

*Concilium II. apud *Caristatium*, in quo iterum damnata *Gotheschalci* doctrina. Adde Labbeum p. 1933.

Vermeriense II. ad Vermeriam palatium, definitiones III.

826. *Romanum* Eugenii II. papae, praesentibus episcopis LXII. presbyteris XVII. diaconis VI. capitula XXXVIII.

A.C. 853. *Romanum* Leonis IV. in quo capita XXXVIII. superioris concilii repetita et additionibus quibusdam aucta, nouaque alia quatuor adiuncta sunt. Acta depositionis *Anastasi* presbyteri tituli b. Marcelli, et Leonis papae epistola duplex ad Missos imperatorem et ad Anastasium excommunicatum. Subscriptiones episcoporum Leonis papae, Hlotharii imp. Pauli diaconi, vicem agentis Iohannis archiep. Rauennatis, episcoporum LXVI. presbyterorum XX. diaconorum VI. [Telle *Walchio* l. c. p. 544. *Muratorius* in antiquit. Ital. med. aevi tom. VI. p. 389. putat, hoc concilium rom. ab eo, quod a. 855. habitum dicitur, haud esse diuersum, cui vero contradixit *Mansi* suppl. I. p. 939. qui tamen nihil certius docuisse videtur *Walchio*. *Harl.*]

Eiusd. concilii breuiarium ex incerto scriptore de vitis pontificum, qui sub Luitprandi ambulat nomine. Alia de eodem concilio ex Iohannis VIII. epist. 198. ex Hincmari tom. II. [P] opusc. 47. de presbyteris criminosis et ex annalibus Bertinianis ad a. 868. (tom. III. hist. Francorum du Chesne.) Excommunicatio *Anastasi* presb. a Leone et postea ab Adriano papa. Ediderat hanc Leonis IV. et superiorem Eugenii II. synodum *Holfstenius* tomo II. collectionis Romanae. [v. *Mansi* supplem. concil. tom. I. p. 927. *Harl.*]

854. *CPolitanum*, sub Ignatio patriarcha CPol. quo depositus est Gregorius Syracusanus, vt narrat Nicetas in vita huius Ignatii, in hoc ipso tomo *Labbei* p. 1200. et *Harduini* pag. 961. Mentio etiam in Nicolai I. papae epistola X. pag. 203. D. Harduin. *Fabr.* [*Ad concilium *CPolitanum*, anno, vt fertur, 854. habitum, adaotatio chronologica *Mansi* ib. p. 1031. [et in suppl. concil. I. p. 929.] Anno 847. vel 848. illud adligandum putat. *Mart.*]

[In calce huius tomi ed. *Mansi* subiecta est adpendix quarta, capitularia regum Francorum sistens. *Mart.*]

F f f f f a

[Editio-

[Editionis Mansi tomus XV.]

A.C. 855. *Valentinum III.* Lotharii imp. iussu. Capita XXIII. ex quibus priora sex reperiuntur in concilio Tullensi an. 859. Exemplum legis de confirmando iudicio episcoporum. Subscriptiones episcoporum VIII. et chorepiscopi Audini. Capitulum legis Gondobadae (Wifigothic. vel Burgundicar.) ex MSto Vaticano addidit Holstenius. [Plura scriptis *Walch.* in: Entwurf. p. 542. sq.]

Ticinense cisalpinorum episcoporum. Capitula, quae imp. Ludouicus episcopis considerari praecepit. Rescriptum consultationis seu exhortationis episcoporum ad Dominum Ludouicum imp. *Fabr.* [*Ad concilium *Ticinense*, a. 855. additio (ex *Muratori* script. rer. ital. tom. I. part. 2.) *Mansi* p. 939. [et in supplem. I. p. 387.] *Mart.*]

[*Ad concilium apud *Bonoifum* villam, (in gratiam monachorum Anisolenfium aduersus episcopum Cenomanensem, anno, ut fertur, 855. celebratum, quod ex *Martene* Anecd. tom. VI. editioni suae intulit Colerus.) adnotatio chronologica et additio *Mansi* p. 26. — Ad annum 853. hoc concilium reuocat *Mansi*: additio petita est ex *Mabillon.* Annal. ord. Benedict. tom. III. adp. nr. VII. *Mart.*]

[*Concilium *Romanum*, a Leone IV. pontifice et Ludouico imperatore, in quo causa iurium quorundam parochiam inter Senensem et Aretinum episcopum definita est, anno incerto habitum. — Iudicatum Leonis IV. et Ludouici II. pro episcopo Senensi. *Mansi* pag. 28. *Mart.* Vide ad an. 853. de concil. Roman. *Harl.*]

*† Labbei cenotaphium Ioannae papissae, euersum *) demonstratione chronica ineluctabili p. 154 – 187. cum virgidentia Maresiane p. 187 – 218. et praemetia Hottingerianae virgidentiae p. 218 – 221. Durius in haereticos dictorum defensio exemplis Christi, et apostolorum Petri, Pauli, Ioannis et Iudae, apostolicique viri Ignatii, p. 221. sq.

Editionis Regiae tomus XXII.

Benedicti papae epistola 1. ad Hincmarum Remensem confirmatio synodi Suessionensis II. cum priuilegio ecclesiae et archiepiscopi Remensis, 2. ad episcopos in regno Caroli constitutos, aduersus Hubertum clericum, *3. ad episcopos Galliarum in confirmationem priuilegiorum Corbeiae, 4. ad Hludouicum abbatem monachosque monasterii SS. martyrum Dionysii, Rustici et Eleutherii.

[P] Concilium *Wintoniense* generale Anglicum, in quo celebris donatio Aethelwulfi regis West-Saxoniae, praesente eodem et Beorredo rege Merciae et Edmundo rege

60) Subiicitur etiam tomo priori *Labbei* de scriptoribus eccles. Paris. 1660. 8.

rege Eastanglorum, vna cum archiep. Cantuariensium et Eboracensium caeterisque totius Angliae episcopis et optimatibus confirmatur. [v. *Wilkins* concil. M. Britann. tom. I. p. 183. sqq. *Hart.*]

[*Concilium *CPolitanum*, in quo Gregorii Syracusani fautores damnantur, a. 856. habitum: *Mansi* XV. p. 123. *Mart.* et *Mansi* suppl. concilior. I. p. 949. sed id concil. dubium esse videtur *Walchio* Entwurf. p. 545. *Hart.*]

[*Ad synodum *Wormatias*, (quam dedit Coleti,) in qua confirmata est Brementis ecclesiae cum Hamburgensi unio, adnotatio chronologica et additio, *Mansi* I. c. p. 129. Ab anno 857. ad a. 864. hanc synodum transfert. Addita sunt: Ludouici regis Germaniae diploma, ex Lünigii spicileg. eccles. — Nicolai I. pontif. bulla pro translatione loci cuiusdam, in dioecesi Fardensis episcopi siti, in ditionem archiepiscopi Hamburgensis. — Eiusdem bulla pro conjunctione episcopatus Hamburgensis et Brementis. *Mart.*] Pagius id assignarat a. 857. *Mansi* autem in suppl. conc. I. p. 953. sqq. anno 857. Sed reuera imperii comitia fuerunt. vid. *Walch.* Entwurf. p. 545. sq. §. CI. (ubi de synodo seq. Moguntiacae agit.) not. 2. *Hart.*]

A.C. 857. Synodus *Caristaca* pro reformandis moribus ecclesiae. Epistola synodalis sub nomine Caroli regis.

† *Moguntina* sub Carolo archiepisc. cuius mentionem faciunt annales Francorum et Lambertus Schafnaburgensis.

858. *Nicolai I.* papae epistolae pridem editae Rom. 1542. fol. Harum primae sedecim in causa Photii atque Ignatii, ex quibus. 1. ad vniuersos catholicos, 2. 5. 7. 8. 9. ad Michaellem imp. CPol. 12. ad Bardam Caesarem, 14. ad Theodoram Augustam, 15. ad Eudoxiam Augustam, 3. 6. 11. ad Photium, 13. Ignatium patriarcham CPol. 4. ad omnes fideles, 10. ad clerum CPol. 16. ad senatores CPolitanos.

In epistola 7. et 10. occurrunt capitula in synodo, nescio qua, a Nicolao promulgata.

Epistolae septem de concilio cogendo in causa Lotharii regis, 17. ad Lotharium regem, 18. et 10. ad Carolum Caluum regem, 19. ad Ludouicum imp. 21. ad Hermentrudem reginam, 22. ad episcopos Galliae et Germaniae, 23. ad episcopos in concilio Metensi residentes.

Aliae epistolae varii argumenti: 24. ad Trasulfum abbatem Corbesensem, priuilegium monasterii Corbei. 25. 30. 31. 35. 50. 52. 57. 60. ad Carolum Caluum regem, 26. 54. ad episcopos in regno Caroli constitutos, 27. ad Ludouicum Germaniae et Carolum Caluum reges, 69. ad Ludouicum et Carolum, Caroli Calui regis (et Hermentrudae) filios, 28. 29. 37. ad Hincmarum archiep. Remensem, 70. ad Hincmarum et ceteros episcopos in regno Caroli constitutos de causis odii et inuidiae Graecorum in ecclesiam latinam, 32. ad episcopos synodi

fffff 3

Silua-

Siluanectenſis, 33. 34. ad Rothaldum epiſc. opum Sueſſionenſem, 36. 67. ad Hermintrudem reginam, 39-44. in cauſſa ^{7^{va}}) Rothaldi Sueſſ. (infra in [P] concilio rom. a. 865.) 45. ad Franconem epiſc. Tungrenſem, 46. 47. in concilio Sueſſion. a. 866. 48. ad Theutbergam reginam, 49. 63. ad epiſcopos in regno Lotharii conſtitutos, 51. 64. ad Lotharium regem, 52. in ſynodo Sueſſ. a. 866. 53. 55. 56. ad Ludouicum regem Germaniae, 58. ad epiſcopos in regno Ludouici conſtitutos, 59. ad Adonem archiepiſc. Viennenſem de diuortio inter Lotharium regem et uxorem eius Theutbergam, 61. ad Rothbertum epiſc. Cenomanenſem, 62. ad vniuerſos epiſcopos et principes Galliae, 65. ad Hilduinum clericum, 68. ad Huchbertum abbatem, fratrem Theutbergae reginae.

Post epiſtolam 54. ſubiicitur etiam *Aſenii* epiſcopi Hortenſis, ſedis apoſtolicæ legati, epiſtola generalis ad omnes epiſcopos de excommunicatione Ingeltrudis, Mattheſredi comitis F. coniugis Boſonis comitis.

Aeneae, Pariſiacenſis vrbis epiſcopi, præſatio libri aduerſus decem obiectiones Græcorum, qui integer editus eſt a *Dacherio* tomo VII. ſpicilegii.

Appendix I. epiſtolarum Nicolai I. papæ, in qua 1. 16. 21. ad Carolum Caluum regem, 2. ad epiſcopos legatos, in Franciam miſſos, cum commonitorio, 3. ad vniuerſos epiſcopos, quæ exſtat in concilio rom. a. 863. Epiſtola *Aduentii* epiſcopi Metenſis ad Nicolaum papam. *Caroli Calui* regis ad eundem, 4. Nicolai papæ ad Aduentium, 5. 8. 18. 24. ad Hincmarum Remenſem, 6. ad monachos S. Karileſi, vt epiſcopo Cenomanenſi ſubefſe ne detrectent, 7. ad epiſcopos in regno Caroli Calui conſtitutos, 9. ad Rotlandum epiſc. Arelatenſem, 10. ad epiſcopos conſtitutos in regno Lotharii, 11. ad vniuerſos epiſcopos, 12. ad Herardum archiep. Turonenſem, quæ exſtat in concilio Sueſſionenſi an. 866. 13. ad Rodulſum Bituricenſem archiep. eiusque coëpiſcopos. *Lotharii* regis ad Nicolaum. 14. Nicolai papæ ad clericos in concilio Sueſſionenſi reſtitutos, quæ exſtat in concilio Sueſſ. a. 866. 15. ad Aquitanos ſeu duces Aquitaniae, 17. ad Riuoladrum epiſcopum de poenitentia impoſita [P] Wimaro, qui tres filios ſuos peremerat, 19. ad Rodulſum archiep. Bituricenſem, 20. ad Egilonem archiep. Senonenſem, 22. ad Salomonem regem Brittonum. Seruati Lupi abbatis Ferrarienſis ad Nicolaum, 23. ad Wenilonem archiep. Senonenſem et coëpiſcopos eius.

† Decreta ſeu reſcripta Nicolai papæ, ex Gratiano in vnum collecta per *Io. Cochlaeum*, et ſub XX. titulis digeſta atque pridem cum epiſtola ad Michaelẽ imp. edita Lipſiae 1536. 4.

Frag.

pp) Epiſtolæ Nicolai I. ad Rothaldi cauſſam et reſtutionem ſpectantes, exſtant et in primis editionibus Pariſ. bibliothecæ patrum a. 1579. et

1589. Alias quasdam dederunt *Io. Cordesius*, Pariſ. 1615. 4. et *Franciſcus du Chejne* in ſcriptoriis hiſtor. Francorum Pariſ. 1641. fol.

Fragmenta quaedam pauca epistolarum Nicolai I. ad Hunfridum Moringensem episc. ad Herardum Turonensem archiepisc. ad Adonem, Viennensem archiep. ad Frotharium, archiep. Burdigalensem, et ad Carolum regem, collecta ex Gratiano et Iuone.

Responsa Nicolai I. papae *ad consulta Bulgarorum*, ⁹⁹⁾ capita CVI.

Appendix II. epistolarum Nicolai papae: quatuor ad Adonem Viennensem. Epistola Anastasii bibliothecarii de mortuo (a. C. 867. 12. Nouembr) Nicolao, et electo eius in locum Hadriano II. ⁷⁾ Poterat etiam addi *appendix tertia* ex *Baluzii* tomo V. Miscell. p. 479. seqq. ubi Nicolai huius capitula responsionum ad legationem Salomonis missi a rege Hludouico Germanico, 2. epistola ad Ludovicum imp. 3. ex epistola ad Carolum regem maiorem, et ad Gufredum Morinensis ecclesiae episcopum, et ex decretis Nicolai papae fragmenta. Nec non 4. Responsa ad consulta Arduici archiep. Vefontionensis, quae edidit *Dacherius* tomo XII. *Spicilegii*. Paris. 1675. 4.

[*XVI. priores epistolae in causa Ignatii et Photii, prouti exstant in cod. Vaticano MMDCCCLXXXIX. (quem quidem eundem esse putat, quem Nicolaus ipse in monumentum perpetuum confici iussit,) subiectis adnotationibus quibusdam, cum a romano collectore, tum etiam a Labbeo omissis: *Mansi* XV. p. 159. 1q. *Mart.*]

[*Decretum Nicolai papae, (ex *Baluzii* Miscell. tom. V.) *Mansi* ib. p. 458. *Mart.*]

[*In epistolas Nicolai excursus chronologicus; p. 463. *Mart.*]

[*Appendix ad epistolas Nicolai I. — Epistolae ad Adonem, archiepisc. Viennensem; ad Salomonem, Britanniae regem, eiusque coniugem; ad Feslinianum episc. Dolensem; fragmentum epistolae ad Albuinum, (forte Adonem archiep.) Viennensem: *Mansi* ib. p. 469. 1q. *Mart.*]

[*Fragmenta ex decretis Nicolai pontif. (ex Burchardi cod. MSt. petita;) *ibid.* pag. 473. *Mart.*]

Hincmari Remensis ⁷⁷⁾ capitula XVII. data anno 852. presbyteris parochiae suae. Alia XXVI. quibus de rebus magistri et decani per singulas ecclesias inquirere et episcopo renunciare debeant. Alia III. superaddita anno duodecimo episcopatus, [⁷⁸⁾] hoc est Christi 857. Alia capitula V. data presbyteris in synodo Remensi a. 874. Et alia capitula XIII. archidiaconis et presbyteris Gunthario et Odelhardo, anno eodem, siue vt mauult *Sirmondus*, 877.

*Hincmari

⁹⁹⁾ Haec cum pluribus Nicolai huius epistolis exhibet etiam Baronius tomo X. Annal.

⁷⁷⁾ V. supra, ad vol. X. p. 606. *Hark.*

⁷⁸⁾ Vide supra pag. 271. nr. 26. Opera Hincmari, a Sirmondo edita, duobus voluminibus Pa-

ris. 1645. fol. In illis capitula illa leguntur tom. I. p. 710. 716. 730. 732. 738. sicut illa idem Sirmondus vulgauerat in appendice ad tomum tertium conciliorum Galliae.

*Hincmari eiusdem epistola ad presbyteros Rhemenfis parochiae de baptismo, a Labbeo ex MSto codice edita. Incipit: *Cupiens vos in omni sensu et doctrina atque operis perfectione.*

Isaaci episcopi Lingonensis canones, sub undecim titulis digesti ex libris capitularum praecipue tribus posterioribus, quos ad Ansegisi abbatis collectionem Benedictus Leuita addidit, de quibus supra pag. 252. sqq. ubi etiam de Isaaco atque Herardo.

A.C. 858. *Herardi* archiepiscopi Turonensis capitula CXL. excerpta in synodo ex corpore sanctorum canonum.

Walterii siue *Gualteri* Aurelianensis episcopi capitula XXIV. compresbyteris promulgata in synodo apud Bullensem fundum anno ordinationis suae secundo, hoc est a.C. 871. vt Cellotius coniicit.

+Lud. Cellotii, S. I. in *Walterii* capitula notae.

CPolitani concilium, in quo Photius, Ignatio exturbato, inauguratus est, vt narrat Nicetas in Ignatii vita p. 963. et Nicolaus papa in epistolis, his adde auctorem Synodici veteris c. 148. supra p. 253. ed. vet. et ed. nou. p. 417. Vide *Labbeum* p. 1933. sq.

Suessionense, iussu Ludouici regis transrhenani, de quo Flodoardus lib. III. c. 23.

Capitula XV. e synodo apud *Carisfacum* missa ad Ludouicum regem Germaniae, quum is ad occupandum Caroli fratris sui regnum seditiorum impulsu venisset. [De hoc aliisque tribus conuentibus in illa causa v. *Walch.* l. c. p. 547.]

[* *Turonensis* synodus, in qua canonum collectio data est ab Herardo archiepiscopo, a. 858. *Manfi* l. c. p. 523. *Mart.*] — Add. *Martens* thes. anecdot. tom. III. p. 842. et *Manfi* supplem. conc. I. p. 979. *Harl.*]

[* *Synodus Moguntina*, in qua Abbo quidam reus incestuum nuptiarum damnatur, an. circiter 858. habita: *Manfi* ib. pag. 525. [et in supplem. concil. I. pag. 979.] *Mart.*]

859. *Metense* siue in Mediomatrici ciuitate, aduentibus gloriosis principibus Carolo et Hlothario, capita XII.

Lingonense, in suburbio Lingonicae vrbs siue in Andemantunno Lingonum, siue in Lingonensi territorio in abbatia SS. tergeminorum, Speusippi, Eleusippi et Meleusippi, praesente Carolo rege. Canones XVI. infra in concilio Tullensi.

[* *Lingonense* concilium, in quo largitio quaedam pia confirmatur, a. 859. habitum. *Manfi* ib. p. 545. *Mart.*] add. *Walch.* l. c. p. 548. sq. *Harl.*]

Tullense I. apud *Saponarias*. Capitula XIII. Libellus proclamationis Caroli regis aduersus Wenilonem archiep. Senonensem. Epistolae synodales, 1. ad Wenilonem, 2. ad [P] episcopos Britonum, qui a metropolitano suo descuerant;
3. ad

3. ad Britones excommunicatos. Canones XVI. synodi Lingonensis relecti, ex his priuii sex sunt ex concilio Valentino a. 855.

Herardi archiep. Turonensis commonitorium ad Wenilonem archiep. Senonensem. *Sisterciense*, in quo priuilegium Saxiacensis monasterii confirmatur, vt videre est apud *Mabillonium* laec. IV. Benedictin. parte 2. p. 500.

CPolitanum, quo Ignatius patriarcha damnatur, vt refert *Nicetas* in *Ignatii* vita p. 966. 967. *Anastasius* Bibl. in praefat. octauae synodi pag. 751. hoc tomo V. *Harduin.* Auctor Synodici veteris c. 149. supra p. 254. ed. vet. et ed. nou. p. 417.

A. C. 860. *Aquisgranense* duplex, in caussa Theutbergae vxoris Lotharii regis. Epistola episcoporum regni Lotharii ad Nicolaum I. papam. [De memorabilibus his II. conc. plura leges ap. *Walch.* l. c. p. 550. sq. et quos ille laudat. *Harl.*]

Confluentinum, quo inter quinque reges, Ludouicum et Carolum, Carolique filios Ludouicum, Lotharium atque Carolum, pax et concordia sancitae fuerunt, praesentibus episcopis X. abbatibus II. et laicis XXXIII. Adnuntiationes Ludouici regis latine exhibentur, theotisca lingua desiderantur, vti etiam in *Baluzii* editione, de qua supra p. 503. ed. vet. et ed. nou. p. 751.

Tullense II. in Tullensis territorii villa *Tusfaco*, canones V. cum subscriptionibus episcoporum LVII. *Confirmatio priuilegiorum S. Martini Turonensis, cum subscriptionibus episcoporum XXXI. Epistola synodalis ad rerum ecclesiasticarum peruasores. Epistola *Hincmari* *) Remensis scripta synodi iussu ad *Rodulfum* Bituricensem et *Frotarium* Burdigalensem metropolitano Aquitaniae de nuptiis Stephani et filiae *Regimundi* comitis.

[* Concilium *Mediolanense* in caussa *Engeltrudis*, *Bosonis* comitis adulterae vxoris, circa an. 859. vel 860. iussu *Nicolai I.* celebratum: *Mansi* ib. p. 589. [et in supplem. concil. I. p. 983.] *Mart.*]

[*Walch.* l. c. pag. 551. §. CXII. animaduertit, *Ignatium* gradu suo depulsum apud pontific. romanum esse conquestum, et *Photium* quoque ambiisse pontificis rom. gratiam, ideoque *Nicolaum* duo legatos misisse *CPolin*, esse certum; dubium vero, num antea ea de caussa *Romae* concilium sit habitum, citatque *Mansi* supplem. concil. tom. I. p. 983. *Harl.*]

861. *CPolitanum*, quo gesta pro *Photio* et contra *Ignatium* confirmantur, et *Photius* anathema in *Nicolaum* papam pronunciat, vt refert *Nicetas* in *Ignatii* vita p. 983. Haec ipsa synodus est in templo SS. apostolorum habita, duabus sessionibus, quae *prima* inde et *secunda* adpellata est, et canones habet XVII. a *Photio*, vt aiunt,

†) Tom. II. operum *Hincmari* p. 647.

Vol. XII.

Ggggg

aiunt, compositos, quos post synodum [F] octauam a. 570. graece et latine exhibent conciliorum collectores, Binius, Regia et Labbeus p. 1511. et Harduinus p. 1195. cum praefat. Io. Zonarae. Iidem canones cum Ballamonis, Zonarae et Alexii Aristleni scholiis graece et latine leguntur in *Beueratii* magno synodico tom. I. p. 331. *Fabr.* Conf. *Causi* histor. litter. SS. eccl. tom. II. p. 77. *Walch.* l. c. p. 552. sq. *Assmann.* in libro I. (vbi saepe multumque grassatur in Photium,) cap. VI. p. 124. sqq. 139. sqq. cap. VII. p. 156. sqq. et frequentius. *Lambert.* VIII. p. 873. sq. nr. 17. cod. Vindob. XLIV. p. 929. sq. nr. 41. cod. XLV. — De synodis, in causa Photiana CPoli celebratis, v. supra, vol. X. pag. 673. sqq. *Harl.*

Romanum, in causa Ioannis Rauennatis episc. Acta tribus distincta actionibus recitant Anastasius in vita Nicolai papae et Burchardus. *Fabr.* [*Concilium *Romanum* in causa Ioannis Rauennatis episcopi plenius et integrius ex cod. ecclesiae Modocensis: *Manfi* XV. p. 597. *Mart.*] Num eodem anno 861. ap. Walchium duo concilia, alterum de Photio; (de quo v. *Manfi* suppl. concil. I. p. 984.) alterum in causa Io. Rauennatis episc. habitum (cuius acta etiam exstant in *Murator.* scriptor. rer. ital. tom. II. part. 1. p. 104. et *Bacchini* adiecit Agnelli libr. pontif. p. 80. adpend.) an vnum tantummodo concilium sit declarandum, dubium esse videtur *Walchio* in: *Entwurf.* p. 553. sq. Add. eundem de eadem causa ibid. p. 557. sq. aliosque ab eo citatos ad a. 863. et quae actum de illis conciliis ex *Manfio* adnotantur. *Harl.*

A. C. 862. *Senonense* incerto loco, de deponendo Herimanno episcopo Niuernensi. Wvenlonis archiep. Senonensis et coepiscoporum eius epistola ad Nicolaum papam, cum Nicolai responsione. Vide *Labbeum* p. 1934. [et *Baluz.* opp. Lupi p. 194. et 516. *Harl.*]

[**Romana* concilia duo, aliud, in quo Rhadoaldus et Zacharias episcopi CPolin missi, ad causam Ignatii et Photii implorandam; aliud, in quo gesta a legatis illis infecta declarantur, a. 860. et 861. habita; *Manfi* ibid. p. 609. *Mart.*]

[**Mediolanense* concilium in causa Engeltrudis; quae, marito relicto, cum adultero degebat, iussu Nicolai I. conuocatum, a. circiter 860. *Manfi* ibid. pag. 609. *Mart.*]

Suessionensia duo, praesente Carolo Caluo rege: vnum contra Balduinum comitem et filiam eiusdem Caroli Iuditham, quae clam cum Balduino aufugit; et alterum, in quo Rothardus episc. Suessionensis episcopali priuatus est communione, donec obediret. Vide, quae ex Annalibus Bertinianis *Labbeus* p. 736. 1936. sq. *Harduinus* p. 569.

Romanum, in quo conditi canones duo contra Theopaschitas.

Aquisgranense III. in causa Theutbergae, vxoris Lotharii regis, vbi permissum Lothario, vt aliud coniugium iniret. Canones X. Contestatio Hlotharii regis, adpel-

adpellantis episcopos de coniugio sibi permittendo. Sententia episcoporum. Collectio locorum ex S. scriptura, conciliisque et scriptis patrum a duobus episcopis facta, an liceat homini, vxore dimissa, aliam ducere, adhuc illa vivente.

[* Fragmentum alius libelli in celebri causa Lotharii regis concilio exhibiti, (ex cod. Palat. Vaticano;) *Mansi* ib. p. 626. *Mart.*]

Priuegium monasterii *S. Dionysii*, in epistola episcoporum, qui fuere *Piflis* Sueffiones euocati. Subscriptiones episcoporum XXXIX. et abbatum XI. Confirmatio priuelegii eidem monasterio dati a Landerico Parisiensi episcopo, cum subscriptionibus episcoporum XXXII. et Adalgarii notarii, qui ad vicem Gaushleni regiae dignitatis cancellarii recognouit. *Fabr.* [* Ad *Piftenfe* concilium, a. 862. habitum, additio *Mansi* ibid. p. 635. *Mart.*]

A. C. 863. *Siluanctense*, in quo Rothardus episc. Sueffionensis, Hincmaro Remensi instigante, damnatus et in monasterium detrusus est.

Epistolae II. synodales episcoporum regni Lotharii.

†† *Scirachauanense* in Armenia maiore, in quo damnati sunt errores Nestorii, Eutychetis, Dioscori et aliorum: recepta, sed [P] recte, non aperte Chalcedonensis synodus, canones XV. conditi, quos armeniace edidit et latine vertit *Clemens Galanus* in conciliatione ecclesiae Armen. parte 2. tom. I. p. 139.

Conuentus in loco, qui dicitur *Piflis*, (Ponte Arcarum siue potius *Piflres* ad Andelam fluuium,) canones IV. priuelegium *S. Martini* Turonensis confirmatum in synodo *Piflensi*. Vide *Labbeum* p. 1933. Subscriptiones episcoporum XVI. abbatum VI.

Concilium incerti loci in *Aquitania* contra Stephanum, comitem Aruernorum, praesentibus papae Nicolai legatis. *Labbe* p. 1937.

Vermeriense de controuersia Roberti Cenomanensis episc. cum monachis *S. Karilefi*. *Labbe* p. 1938. *Fabr.* [* Ad concilium *Vermeriense* in causa monasterii Anisolenfis, a. 863. habitum additio *Mansi*. — Iudicium in gratiam Anisolenfium monachorum probatum; *Mansi* ibid. p. 669. *Mart.*]

Metense, (in synodo Romana insequuta mox damnatum,) de diuortio Lotharii et Theutbergae, coniugisque Waldradae. [De hoc et seqq. concil. copiose agit multosque citat VV. DD. *Walch.* l. c. p. 556. sqq. *Hart.*]

Romanum, in quo Metensis synodus damnata eiusque acta rescissa, et Guntharius ac Theutgaudus archiepiscopi, praecipui Lothariani diuortii adsertores, depositi sunt. Canones V. Epistolae schismaticorum virulentae. *Fabr.* [* Ad synodum *Romanam* a. 863. habitam additio: — Epistola Nicolai ad Vitalem Gradensem patriarcham, qua illum ceterosque suffraganeos ad synodum Romae III. Kal. Nou. habendam inuitat: *Mansi* XV. pag. 660. [et in supplem. concil. I. pag. 985.] *Mart.*]

Ggggg 2

[* Con-

[*Concilium seu conuentus *Atinensis*, in quo, legato apostolico tradente, Lotharius rex uxorem recipit in thorum, et Engeltrudis adulterii rea communione priuatur, a. 865. habitus: *Manf* ibid. p. 679. [et in supplem. conc. I. p. 993.] *Mart.*] Sed verum fuisse concilium, negat *Walch*. l. c. p. 560. *Harl.*]

A. C. 865. *Romanum*, in quo Rothardus episc. Sueffionensis restitutus. Libellus proclamationis, quem Rothardus Nicolao papae obtulit. Sermo eiusd. Nicolai, quem ex ambone in missa fecit in basilica S. Mariae ad praesepe die vigiliarum Nativitatis Domini. Epistolae eiusd. 1. ad clerum et plebem ecclesiae Romanae, 2. ad Carolum Caluum regem, 3. ad Hincmarum archiep. Remensem, 4. ad vniuersos episcopos Galliae, 5. ad clerum et plebem Sueffionicam, 6. ad Rothardum. *Fabr.* [*Ad concilium Romanum VII. a. 865. celebratum, additio. — Fragmentum epistolae Nicolai ac Ludouici imp. ex Gratiano: *Manf* ibid. p. 703. *Mart.*]

866. *Sueffionense III.* pro causa Vulfadi Bituricensis episc. epist. XIV. 1. Nicolai papae ad Hincmarum Remensem, 2. Caroli regis ad Nicolaum, 2. Nicolai ad regem Carolum, 4. ad Herardum archiep. et alios, 5. Schemulae siue libelli quatuor ab Hincmaro oblatis synodo, 6. adnuntiatio Herardi archiep. 7. Synodica ad Nicolaum papam, cum subscriptionibus episcoporum XXXV. 8. altera ad eundem de Britonum infestationibus, et de Actardo episc. qui Romam cum actis synodi mittebatur, 9. Caroli regis ad papam, 10. Priuilegium monasterii Solemniacens. 11. epistola Nicolai papae ad episc. synodi Sueffionicae, 12. ad Hincmarum Remensem, 13. ad Carolum regem, 14. ad Vulfadum clericum Remensem et socios. [v. *Fleury* hist. eccles. libr. 50. §. 271. *Dupin* biblioth. des auteurs eccles. tom. VII. p. 32. sqq. etc. *Harl.*]

[*Synodus *Ticinensis* a. 866. (ex *Harzheimii* concil. German. tom. II.) *Manf* ib. p. 759. *Mart.*]

[P] *Hincmari* Remensis epistolae IV. ad idem concilium pertinentes, 1. 3. et 4) ad Nicolaum papam, 2) ad Egilonem archiep. Senonensem.

860. *Incerti in Gallia loci* conuentus, in quo actum de Ingeltrude Bosonis comitis uxore, quae virum suum reliquerat; ex tom. II. opp. *Hincmari* p. 669.

866. Priuilegium monasterii *Atrebatensis* in concilio *Vermieriensi* datum, cum subscriptionibus archiepiscoporum VI. et episcoporum XXV. abbatum XI.

867. *Tricastrinum* siue apud Trecas: 1) epistola episcoporum ex regno Caroli et Lotharii ad episcopos in regno Ludouici manentes, 2) epistola synodica concilii ad Nicolaum papam, cum subscriptionibus episcoporum XX. 3) Caroli Calui regis ad papam Nicolaum. *Fabr.* [*Ad *Tricastrinum* concilium, an. 667. additio. — Litterae synodicae concilii *Trecensis* pro ecclesia Niuernensi, (ex *Mabillon. annal. ord.*

ord. Benedict. tom. III. adp. nr. XIV.) *Manfi* XV. p. 1801. *Mart.*] add. *Manfi* supplem. concil. tom. I. p. 997. *Harl.*

Editionis Regiae tomus XXIII.

Hadriani papae ^{uu)} epistolae XXXII. 1) ad synodum Tricassinam, 2) ad episcopos synodi Sueffionensis, 3. 13. 14. 19. 25. 29. 30) ad Carolum Caluum regem, 4. 12. 18. 21) ad Hincmarum Remensem, 5) ad Herardum archiep. Turonensem, 6) ad Actardum episcopum Numneticae ecclesiae, 7. et 23) ad Ludouicum regem Germaniae, 8) Lotharii regis ad Hadrianum papam. Hadriani responsio, cuius Regino meminit, non exstat. Sed exstat 9) alia Hadriani ad Lotharium epistola de Theutbergae solutione, 10) ad Woldradam, 11) ad episcopos Germaniae, 15) ad proceres regni Lotharii, 16. 22) ad Proceres regni Caroli Calui, 17. 20. 24) ad episcopos in regno Caroli constitutos, 26) ad proceres regni Caroli Calui, et quondam Lotharii regis, 27) ad episcopos in regno Caroli et quondam Lotharii constitutos, 28) ad episcopos synodi Duziacensis, 31. et 32) ad Adonem Viennensem episcopum.

A. C. 868. Conuentus episcoporum apud *Carisfacum*, in quo Willebertus presbyter Turo-nicae dioecesis examinatur, alibi postea consecrandus in episcopum Catalaunensem.

[P] *Wormatiense* concilium de variis ecclesiasticae disciplinae partibus canones XLIV. Et alii deinceps vsque ad LXXX. in alio fortassis Wormatiensi concilio superad-diti. *Fabr.* [*Ad concilium *Wormatiense*, a. 868. habitum, additio *Manfi* XV. pag. 883. Inest diploma pro fundatione Parthenonis Herefensis in dioecesi Paderbornensi, ex Lünigii spicileg. in Paderbornensibus p. 697. *Mart.*] *Walch* in: Entwurf. p. 562. sq. citat etiam *Manfi* supplem. concil. I. p. 999. (ubi quoque p. 1001. sqq. tria, quae posthaec ex eius collectione ampliss. referuntur, concilia quorum tamen memoria partim est parum certa, partim manca, memorantur.) *Baron.* *Pagii* et *Manfi* annal. eccles. tom. XV. p. 92. et 157. etc. *Harl.*

[* *Pistensis* conuentus in caussa Hincmari, Laudunensis episcopi, rebus ecclesiae suae a Carolo rege exspoliati; *Manfi* ib. p. 885. *Mart.*]

[* Concilium *Romanum*, in quo Anastasius cardinalis, saepe antea damnatus, iti-dem damnatur, a. 868. habitum; *Manfi* ib. p. 887. *Mart.*]

[* Concilium incerti loci episcoporum Galliae et Burgundiae, a. 868. habitum; *Manfi*, ib. p. 887. *Mart.*]

[* *Laudunensis* synodus dioecesana pro indicenda sacrorum cessatione in tota illa dioecesi ad nutum episcopi, a. 869. habita; *Manfi* ib. p. 888. *Mart.*]

Ggggg 3

[* *Ramana*

uu) Alias Hadriani epistolas habes in actis synodi CPol. a. 869.

[* *Romana* vel forte *Casinenfis* synodus, pro restitutione Guntharii, Coloniens. episcopi, et aliorum, anno forte 869. Hadriani II. a. II. habita, *Manfi* ib. pag. 889. *Mart.*]

[* Synodus *Caphartutae* Iacobitarum pro statuenda inter eos ecclesiastica hierarchia, a Ioanne patriarcha anno 869. celebrata; (ex *Assmanni* bibl. orient. tom. II.) *Manfi* ib. p. 895. [et in suppl. concil. tom. I. p. 1011.] *Mart.*]

[Subiuncta est huic tomo appendix V. continuationem capitularium regum Francorum continens. *Mart.*]

[*Editionis Manfi tomus XVI.*]

A. C. 869. CPOLITANVM quartum, inter oecumenica ex romanae eccles. et Graecorum *Λατινοφρόνων* sententia *οκταυμ*, episcoporum centum et duorum, auspiciis Basilii imp. pro Ignatio patriarcha contra Photium in aede S. Sophiae congregatorum. Huius concilii acta in decem *πραξεις* siue sessiones distincta ex veteri antiqua versione, (locupletiore passim,) *Anastasio* bibliothecarii rom. qui illam Hadriano papae dicauit, et duabus postremis actionibus ipse, Ludouici imp. legatus, interfuit, exstant inedit. Romana, in Binianis 1618. 1637. Regiaeque nec non Labbei et Harduin. concilior. collectione, et praemittuntur actis graeco-latinis ex editione *Matthaei Raderi*, S. I. qui primus haec edidit Ingolstadt. 1604. 4. Historica praefatio p. 749. ed. Harduin. *Fabr.* Conf. *Walch.* Entwurf pag. 564. sqq. qui iam laudat *Causi* hist. litter. SS. eccl. vol. II. p. 79. *Baron.* et *Pagii* annal. eccles. tom. XV. pag. 161. sqq. *Richer.* histor. concil. general. lib. I. cap. 12. p. 348. *Lupi* Opp. tom. III. p. 259. 321. *Catalani* concil. oecum. illustr. tom. I. p. 298. etc. *Assmann.* in bibl. iuris orient. canon. et cin. libr. I. cap. 6. §. CII. sqq. p. 131. sqq. contra *Fabric.* nostrum ^{vv)} aliosque, quos scilicet vocat, haereticos recentiores, inprimis contra Photium multa acriter declamitat: item per totum cap. VII. de hac synodo, inprimis, (vt verbis *Assmanni* utar,) „de synodo CPolitana in templo S. Sophiae, vt dicitur, a Photio celebrata, et a schismaticis recentioribus in codicem canonum intrusa.“ Pariter copiose persequitur cap. VIII. pag. 243. sqq. historiam actaque synodi CPolit. octauae oecumenicae; ideo pag. 258. sq. agit de versione *Anastasio* bibliothecarii latina, atque p. 259. sqq. acta graeca ac p. 292. sqq. epistolas, a synodo octaua scriptas, aliaque, quae ad illius historiam pertinent, ex Vaticano et Ottoboniano codd. recenset illustratque: p. 322. sqq. inquit, quisnam fuerit, et qua aetate vixerit scholiasies graecus, qui et acta synodi octauae in compendium graece redegit, et adpendicem graecis actis subiunxit. Illum vero ex adpendice, collatis tom. X. concil. Labb. ed. Venet. p. 930. aliisque locis, docet, ab a. 891. ad 900. floruisse, conicitque, pluribus prolatis argumentis, eum fuisse *Nicetam Paphlagonem*, qui vitam S. Ignatii, patriarchae CPolitani in lucem emisit. Pag. 326. sqq. canones

vv) v. supra, vol. X. p. 673. sq. vbi quoque codd. quosdam de hoc concilio iam laudauit. *Hari.*

canones ipsos, qui sunt latini XXVII. refert, addita vbitis adnotatione, qui desiderentur in actis graecis. *Harl.*

Breviarium synodi ab Anastasio compositum p. 760. Aliud graece et latine pag. 1140. quod traditur γεγραμμένων ἐν τῷ δεξιῷ ἔμβολῳ τῆς ἐκκλησίας, et malae fidei arguitur a *Frid. Spanhemio* fil. tom. II. Opp. p. 639. seq.

In *actione I.* occurrunt *Hadriani* papae epist. ad Basilium imp. p. 766. *Harduin.* et graece p. 1027. *Theodosii* Hierosol. ad Ignatium CPol. p. 771. et graece p. 1031. Libellus professionis episcoporum p. 773. Definitio *Thomae* metropolitae Tyri pag. 776.

Actione II. Libellus confessionis episcoporum, qui in Ignatium patriarcham peccauerint, p. 783.

Actione III. *Basilii* imp. epistola ad Nicolaum papam, pag. 790. *Ignatii* ad eundem, p. 791. *Hadriani* papae ad Ignatium, p. 793.

Actione IV. epistola 1) *Nicolai* papae ad Michaelen imp. p. 802. et quaedam ex illa graece, p. 1043. Epistola 2) ad eundem, p. 807. 3) ad Photium, p. 811. et pars graece, p. 1045.

Actione V. altera ad Photium epistola *Nicolai*, quae incipit: *Omnis utilitas et profectus animarum catholica fide munitur et dilectione evangelii tuctur*, p. 820.

Actione VI. epanagosticum romanorum vicariorum, p. 825. imperatoris *Basilii*, pag. 834.

Actione VII. *Nicolai* papae epistola ad episcopos et clerum CPol. pag. 842. [P] Capita synodi sex p. 847. Graece p. 1070. *Hadriani* papae epistola ad Basilium imp. p. 860. ad Ignatium CPol. p. 861. adlocutiones tres ad concilium *Romae* a papa Hadriano coactum, p. 862, 865, 866. et graece pag. 1075. seq. Canones V. cum subscriptionibus papae *Hadriani* et episcoporum p. 868. et graece p. 1081. sine subscriptionibus.

Actione VIII. Libellus apologeticus *Petri* monachi, p. 876. caput XX. Concilii Lateranensis p. 877. caput VI. *Nicolai* papae p. 880.

Actione IX. *Michaelis* Alexandrini episcopi epistola ad Basilium imp. pag. 884. et graece p. 1091. Epitimum synodi p. 891.

Actione X. canones synodi septem et viginti p. 899. graece quatuordecim p. 1098. *Basilii* imp. adlocutio ad synodum, p. 918. subscriptiones episcoporum, p. 922. Epistola synodi encyclica, p. 929. pars graece p. 1107. Epistola synodi ad *Hadrianum* papam p. 933. pars graece p. 1109. *Basilii*, *Constantini* et *Leonis* imperatorum epistola ad sedes patriarchales p. 935. ad *Hadrianum* papam pag. 936. *Ignatii* ad *Hadrianum* pro tribus novis capitulis, pag. 937. *Hadriani* papae ad imperatores *Basilium*, *Constantinum*, *Leonem*, p. 938.

In

In graecis actis habetur etiam epistola *Metrophanis* metropolitae ad Manuelem patricium et Logothetam dromi, p. 1111. vbi de Photio quinquies depositio in duabus CPolitanis et tribus romanis synodis, p. 1115. *Stephani* papae ad Basilium imp. id. *Styliani* Neocaesareae Euphratesinae episcopi ad Stephanum papam pag. 1121. *Stephani* ad episcopos et clericos p. 1129. ad *Stylianum* p. 1130. *Formosi* papae ad eundem *Stylianum* p. 1132.

De Photii Photianorumque mala fide, p. 1133. Excerpta ex synodicis pontificum rom. Nicolai, Hadriani, Iohannis IX. Martini, Stephani et Formosi, p. 1137. seq.

De Photio summam ex historia *Iohannis Thracensis*, cognomento *Stylitae*, p. 1148.

Admonitio ad lectorem de Pseudo-synodo Photii pag. 1149. seq. magnam partem ex *Ignatii CPol. vita* a *Niceta Davide* Paphlagome scripta ^{ww}), quae integra graecis actis praemittitur, p. 943. [P] cum excerpto ex encomio eiusdem *Ignatii*, *Michaële* monacho presb. et syncello auctore. Libellus de *Ignatii* causa missus a *Theognosto* monacho et archimandrita veteris Romae et exarcho CPol. ad Nicolaum papam. Ex actis *synodi rom.* sub Nicolao I. papa, canones X. pag. 1020. Nicolai epistola ad *Ignatium* p. 1022. ad senatum CPol. p. 1023.

Ioannis VIII. epistola collectorum iudicio ἀνέθευτος in codice Vaticano reperta ad imperatores Basilium, Constantinum, Alexandrum; incipit: τῆς ὑμετέρας σοφίας, pag. 1165. *Ioannis* eiusdem epistolae a Photio, vt aiunt, corruptae 1) ad eosdem tres imperatores, incipit: τὸ καθαρὸν καὶ ὑπερλαμπρὸν, pag. 1171. 2) ad episcopos quatuor sedium patriarchalium, incipit: ἐκομισάμεθα ἀδελφοὶ ἀγαπητοί, p. 1181. 3) ad Photium patriarcham CPol. incipit: πείρα σαφές ἀτῆ μαθόντες, pag. 1185. 4) ad eundem altera, incip. τὴν σοφίαν καὶ φρόνησιν, pag. 1188. 5) ad episcopos quatuor sedium patriarchalium; incipit: τὰ ὑγιαίνοντα ὑμῶν, ἀδελφοὶ ἀγαπητοί, p. 1192.

Canones XVII. synodi CPolitanae pro Photio in templo SS. apostolorum habitae, quam primam et secundam vocant, de qua supra ad a. 861.

Canones tres ^{xx}) synodi pro Photio habitae CPoli in templo Sophiae, de qua ad a. 879. Haec Photiniana octava oecumenica est. Omniaque haecenus post decem illas actiones memorata graece et latine ex Raderi editione adferuntur.

A. C. 869. Concilium apud *Vermeriam*, in quo *Hincmarus Laudunensis* episcopus accusatus sedem romanam adpellavit. *Fabr.* — *Mansi* in suppl. concil. I. p. 1003. adhuc profert

^{ww}) Acta synodi et vita *Ignatii*, a *Niceta* conscripta, it. *Ignatii* encomium, a *Michaële* monacho compositum, *Monac.* in cod. Bauar. XXVII. fol. 289. sq. v. cl. *Hardt* in: *Aretini Beyträge* etc. anno 1803. part. IV. pag. 17. *Harl.*

^{xx}) Confer *Beueregii* magnum Synodicon tom. I. pag. 360. vbi hi tres canones exhibentur cum *Scholiis Zonarae, Balsamonis et Alexii Aristeni.* Vide etiam *Lambeckium* VIII. p. 413. [p. 873. sq. ed. Kollar.] et quae de aliis synodis Photianis notati volum. X. huius bibl. p. 673. sqq.

profert concilium *Laudunense*, quod Hincmarus congregasse dicitur; sed *Walchio* in: Entwurf pag. 567. (vbi de ingenio Hincmari turbulento superboque aduersus regem Carolum, istiusque satis et consilio mutato in Attiniac. concilio a. 870. agitur,) illud potius conuentus sacerdotum Laudunens. fuisse videtur. *Harl.*

*Praeceptorum regionum in fauorem Carrofenfis monasterii confirmatio, cum subscriptionibus eiusdem synodi archiepiscoporum VIII. et episcoporum XXI.

Metense, quo regnum Galliae a Ludouico II. imperatore, Lotharii fratre et legitimo successore, ad Carolum Caluum vtriusque patrum fuit translatus. Denunciationes episcoporum et Caroli regis. *Fabr.* Concilii nomine, quum reuera essent comitia imperii, insigniri non posse, iudicat *Walch.* l. c. pag. 566. actaque reperiri etiam in *Sirmondi* concil. Gall. tom. III. p. 383. et *Baluzii* capitul. tom. II. p. 215. adnotat. *Harl.*

[P] *Pistense*, praesente Carolo rege, cum subscriptionibus archiep. Senonensis et aliorum episcoporum XI. ex *Dacherii* Spicileg. tom. II. p. 712.

A. C. 870. Concilium decem prouinciarum apud *Attiniacum*, in quo *Hincmarus Laudunensis* iterum accusatus ad sedem romanam prouocauit.

Viennense, sub Adone praefule, vbi priuilegium confirmatum est monasterii S. Augendi super quadam ecclesia. Vide *Mabillonium* saec. IV. Benedictin. parte 2. pag. 269.

[*Ad concilium *Coloniense*, (quod dedit Coleti,) in causa ecclesiasticae disciplinae additio *Mansi* XVI. p. 565. Inest canon 56. ex Abonis Floriacensis collect. vetust. canon. ap. *Mabillon.* in Analect. p. 143. in quo excommunicandi potestas episcoporum circumscribitur. Neque tamen satis constat, vtrum canon ad concil. Colon. a. 870. vel 873. pertineat. *Mart.*]

[**Hincmari*, Remensis archiepiscopi, et aliorum episcoporum apud Vermeriam congregatorum a. 870. diploma de libertate et praediis abbatae S. Vedasti; *Mansi* ibid. p. 566. *Mart.*]

871. *Duziacense*, ad Duziacam villam, in quo *Hincmarus Laudunensis* tertium accusatus episcopali gradu deiectus est. Rescriptum episcoporum synodi ad Hadriani papae epist. XXVIII. Proclamatio Caroli regis aduersus *Hincmarum Laudunensem*. Aduersus eundem libellus expostulationis *Hincmari Remensis*. Responso episcoporum. Acta cum *Hincmaro Laudunensi* eiusque depositio, cum subscriptionibus episcoporum XXI. chorepiscopi vnus, presbyterorumque et archidiaconorum XVI. Epistola synodalis ad Hadrianum papam, *Hincmari Remensis* ad eundem epistola, et Quaterniones ad Carolum regem pro ecclesiastica libertate tuenda, porrecti apud Pistas a. 868. Eiusdem rotula siue collectio testimoniorum ex canonibus et doctoribus Carolo regi porrecta. *Hincmari Laudunensis* schedula episcopis apud Pistas et per eos regi porrecta: nec non satisfactio ab eodem *Hincmaro* missa regi per Odonem episc. Belgiuagorum. *Hinc-*

mari Remensis extemporalis admonitio ad Carolum regem et ad eundem epistola.

* *Epistolae VIII.* ad Hincmarum Laudunensem, quae in editione Sirmondiana operum Hincmari Remensis desiderantur. Narratio eorum, quae post opusculum LV. capitulorum, (in edit. Sirmondi tom. II. p. 377. obuium,) ab utroque Hincmaro peracta sunt, ex codice MS. MCCCCLXXXVI. Palatino-Vaticanae bibl. descripta a Luca Holstenio et a Labbeo primum vulgata. Concilium hoc cum notis primus vulgavit *Ludovicus Cellotius*, S. I. Paris. 1658. 4. ex quo Regia et Labbeus pag. 1664—1702. etiam vitam Hincmari Laudunensis exhibet, perinde ut Cellotii [P] praefationes et notas apud Labbeum pag. 1702—1733. et 1770—1789. sed et has et illam Harduinus omisit. Epistolae Hincmari Laudunensis sex ad Hincmarum Remensem habes in Hincmari Remensis operibus a Sirmondo editis tom. II. p. 335. 340. 341. 351. 608. 644. et collectionem ex epistolis romanorum pontificum pro adpellatione sua, p. 355.

Rabani archiep. Moguntini responsum super quibusdam interrogationibus *Reginaldi* chorepiscopi, Labbe p. 1845. Harduin. p. 1411. *Fabr.* [* *Rabani* epistola ad Humbertum correctior ex cod. Vatic. Palat. DLXXVI. *Manf.* ibid. p. 869. *Mart.*]

Eiusd. Rabani opusculum, si liceat chorepiscopis presbyteros et diaconos ordinare cum consensu episcopi sui.

De antiquis episcoporum promotionibus, cum diuersis formularum, ad eas spectantium et formatarum, exemplis, ex appendice ad tomum secundum Sirmondi conciliorum antiquorum Galliae. I. Formulae quatuor antiquae de episcopatu, quarum olim usus fuit sub primis regibus: 1) Cleri plebisque viduae ciuitatis preces ad regem pro episcopo instituendo, 2) praeceptum regis de episcopatu ad episcopum designatum. 3) Indiculus regis ad metropolitanum, ut designatum episcopum ordinet cum suis comprouincialibus. 4) Indiculus alter ad episcopum pro eadem designati episcopi ordinatione. II. Formulae sedecim diuersae in episcoporum promotionibus usurpatae post restitutam electionum libertatem: 1) epistola Hincmari Remensis metropolitana ad regem, ut electionem et visitatorem concedat ecclesiae Siluanectensi. 2) Eiusd. ad Hedenulfum, ut visitatorem agat in ecclesia Cameracensi. 3) ad clerum et plebem Cameracensem, ut electionem faciant. 4) ad Beluacenses, de forma et modo faciendae electionis. Excusatio Remensium canonicorum et monachorum, vassallorumque, qui electionem ante Visitatoris aduentum fecisse dicebantur. Adlocutio visitatoris ad electores. 7) Decretum electionis Hadenuhli Laudunensis: 8) electionis Aeneae Parisiensis: 9) electionis Ansegisi archiepiscopi Senonensis. 10) epistola Senonensis ecclesiae ad Hilduinum archicapellandum et ad Iudith imperatricem, pro tuenda electione, quam fecerant. 11) examinatio [P] Willeberti Catalaunensis, ordinandi episcopi. 12) Professio Adalberti futuri episcopi Morinensis.

Morinenfis. 13) Professio altera futuri archiepiscopi. 14) tractoria Prudentii episcopi Tricassini, quum electioni Aeneae Paris. adesse non posset. 15) Documentum de ordinatione Electranni, episcopi Redonenfis. 16) Canonicae litterae ab ordinatoribus datae Hedenulfo episcopo Laudunenfi.

Formatarum veterum canonicarum epistolarum exempla XII. post praemissam ex fine Chalcedonenfis concilii, Attici episcopi CPol. notationem de modo confi-ciendarum epistolarum formatarum secundum Nicaenae institutum ^{yy)} synodi. 1) Ebroini Bituricensis archiepisc. ad Magnonem Senonensem, a. 810. 2) Wol-fonis episc. Constantiensis ad Bernardum Argentariensem, a. 817. 3) Teutgaudi Treuirensis archiep. ad Carolum Caluum regem, episcopos et alios vniuersos pro Hegilone presbytero ad sanctorum loca peregrinante. 4) Ioannis episcopi Cameracensis ad omnes episcopos pro Vrsione presbytero, vt in qualibet illorum parochia recipi possit, a. 865. 5) Liutadi episcopi Vincienfis ad Wenilonem Rotomagensis archiepisc. de Vulfado diacono, quem olim sibi traditum ab Eb-bone Remensi, nunc ipsi concedit, anno 868. 6) Aeneae Parisienfis episc. ad Hincmarum Remensem, vt ei Bernonem Acolytum in parochia sua retinere et ordinare liceat. 7) Hedilonis episcopi Nouiomenfis ad Didonem Laudunensem pro Arnegiso presbytero, vt in eius parochiam migrare ipsique subiici liceat, a. 892. 8) Heidilonis eiusdem ad Rodulfum Laudunensem pro Rotgero dia-cono a. 902. de caussa simili. 9) Ratbodi Treuirensis archiepiscopi ad Rotber-tum episcopum Metensem pro Gislemaro presbytero, vt ei deinde in ipsius pa-rochia degere liceat a. 905. 10) Dadonis episcopi Virdunenfis ad Ratbodum [P] Treuirensis pro Adruino presbytero de simili caussa a. 906. 11) Durandi epi-scopi Aruernorum ad Radulfum Turonensem pro subdiacono quodam, quem eius curae committit. 12) Formula generalis epistolae formatae. Confer, quae de formatis eiusmodi epistolis siue commendatitiis ecclesiasticis *Emanuel Schelfstra-tenus* ad concilium Antiochenum a. 341. p. 387. seq. *Hieron. Bignonius* ad vete-res formulas p. 959. tom. II. Capitular. Baluzii, et formulas ipsas pag. 443. 556. et 583. seq. *Franciscus Bernardinus Ferrarius* de antiquis ecclesiasticis epistolis lib. I. (Mediolan. 1613: 8. et Helmst. 1688. 4.) *Philippus Priorius* de litteris ca-noniciis tractoriis et synodicis, Paris. 1675. 8. et alii, quos laudat Cangius in glossar.

[* Alia quaedam exempla epistolarum formatarum ex Ballerinorum edit. Opp. Leo-nis M. tom. III. pag. XCI. — Formata Burchardi episcopi Wormat. ex msto cod. Lucensi; *Mansi* XVI. p. 882. sq. *Mart.*]

[* Iuramenta episcoporum sedi Arelat. praestita, ib. 884.

* Adpen-

yy) Papias in vocabulario: *Formatae epistolae a sanctis CCCXVIII. patribus in Nicaeno con-cilio constitutae feruntur, ne videlicet quicumque clericorum in transferendo se qualescunque lit-*

teras confingerent a proprio episcopo commendi-licentiam accepisse etc. Confer Carolum Labbeum ad synopsin Basilicon p. 196.

- * *Appendix miscellanea formatarum et diversarum formularum a I. D. Mansio collectarum, ib. p. 895. Mart.*

[Subiecta est huic tomo Mansi appendix VII. continuationem capitularium regum Francorum continens. *Mart.*]

- * *Photii-patriarchae CPol. de septem synodis oecumenicis graece et latine, Harduin. p. 1463. Vide supra p. 348. Labbens hanc de synodis Photii, quemadmodum et tres, quae proxime sequuntur synopses exhibet et ipse quidem graece et latine, sed non hoc neque vno continenter integras descriptas loco, sed per capita singula conciliis singulis, de quibus mentionem faciunt sparsim subiunctas.*

- * *Nisi metropolitae Rhodi circa A. 1366. de synodis oecumenicis novem, narratio synoptica graece et latine. Harduin. p. 1479.*

- * *Incerti (Germani ab a. 715. ad 730. patriarchae CPol.) de sex synodis oecumenicis, graece et latine. Harduin. p. 1486. Vide supra p. 338. sqq. et 348. sqq. ed. nou.*

- * *Vetus Synodicon a D. Io. Pappo editum, (quod dedi supra pag. 360. sqq.) graece et lat. Harduin. p. 1493. qui testatur, in MS. regio Paris. MMDCCCCLI. fol. 219. auctorem dici Cyrillum episcopum Hierosol. Sed nullum inter Hierosolymitanos episcopos reperio Cyrillum alium, quam celebratissimum illum quarti doctorem saeculi, quo certe auctor Synodici quatuor plus saeculis est recentior.*

Reliquam Capituli partem sequentium volumen habebit.

FINIS VOLUMINIS DVODECIMI.

JUN 17 1968

